

Sept. 15. 1685.

In Concilio REGIÆ SOCIETATIS, *Londini*,
ad Scientiam Naturalem promovendam.

Liber cui Titulus Historia Plantarum Species hætenus editas aliasque infuper multas noviter inventas & descriptas complectens, &c. Authore JOANNE RAIO, M. A. è Societate Regia: Imprimatur ab Henrico Faithorne, dictæ Societatis Typographo.

S. Pepys, Pr. R. S.

HISTORIA PLANTARUM

Species hætenus editas aliasque infuper multas
noviter inventas & descriptas complectens.

In qua agitur primò

De Plantis in genere,

Earumque

PARTIBUS, ACCIDENTIIBUS & DIFFERENTIIS;

Deinde

Genera omnia tum summa tum subalterna ad Species usque infimas,

Notis suis certis & Characteristicis

Definita,

M E T H O D O

Naturæ vestigiis insistente disponuntur;

Species singulæ accurate describuntur, obscura illustrantur,
omissa suppleuntur, superflua resecantur, Synonyma necessaria
adjiciuntur;

VIREs denique & USUS
recepti compendio traduntur.

AUCTORE

JOANNE RAIO,

*È Societate Regiâ, & SS. Individuæ Trinitatis Collegii apud Cantabrigienses
quondam Socio.*

TOMUS PRIMUS.

LONDINI:

Typis MARIE CLARK:

Prostant apud HENRICUM FAITHORNE & JOANNEM KERSEY ad
insigne Rosæ in Cæmæterio D. Pauli, & è regione ardim Bedfordiensium
in vico the Strand dicto. MDCLXXXVI.

Mad.
12
7.1.14

Prænobili Viro
D. CAROLO HATTON

ARMIGERO,

Nobilissimi Domini

D. CHRISTOPHORI HATTON

BARONIS LIBERI

ANGLIÆ FILIO,

HANC

Plantarum Historiam

Ipsius instinctu compositam perquam officiosè dedicat & plurimam
Salutem vovet

JOANNES RAIUS.

U M tu, Nobilissime Vir, Operis hujus aggrediendi mihi auctor fueris, tibi in solidum debentur gratiæ, siquid inde vel emolumenti, vel honestæ saltem oblectationis ad Lectorem redundabit. Quòd si successus votis non respondeat, nec multorum expectationi, quâ me tua aliorumque amicorum affectui nimium indulgentium malè fundata opinio oneravit, minimè satisfaciam, paratam habeo excusationem, me non instinctu proprio, sed tuo suasu tuoque consilio, quæ apud me semper mandatorum vim obtinent, permotum ei conscribendæ animum appulisse. Qualiscunque autem successus fuerit, hæc vestra de viribus meis opinio aliquem usum habuit, ad industriam scilicet nostram excitandam, ut veterno excusso omni studio & contentione niterer tam si non mereri, saltem non penitus fallere & frustrari, non minùs tamen irritò & ridiculo conatu, quàm si Rana bovem intumescendo æquare contenderem, ni quantum in viribus meis æstimandis affectui licere permiseris, tantum in opere ipso judicando permittas.

Non usque adeo Suffenus sum aut meipsum palpo, ut magni aliquid me præstitisse putem. Materiæ maximam partem aliunde mutuata agnosco. Quæ tamen desiderari animadverti ipse supplevi, quæ redundare amputavi, errata correxì, obscura, quæ potui illustravi, breviter ubique secutus sum, quatenus tamen cum perspicuitate confisteret, nè suspensum & incertum Lectorem dimitterem, nève Specierum non necessariæ multiplicationi an- sam præberem. Methodus denique & dispositio in plurimis nostra est ac nova.

Hæc si Tibi cuique similibus candidis & ingenuis probari intellexero, aliorum vel minus idoneorum vel minus æquorum Historiæ nostræ censorum nec asteriscos capto, nec obeliscos metuo, verum vestro iudicio fretus, quicquid illi senserint securus, alacri & erecto animo ad reliqua pertexenda, & coronidem tandem Operi imponendam progrediar.

PRÆFATIO.

PRÆFATIO.

Quædam, Amice Lector, quæ vel tu fortasse scire desideras, vel nostrâ interest ut scias, huic operi præfanda habeo, nimirum Primò, quæ me rationes ad id aggrediendum impulerint: deinde quam Methodum secutus sim; tandem quid in eo præstiterim, aut saltem me præstitisse putem.

Quod ad primum attinet, scias me suasu & hortatu P. Francisci Willughby b. m. Amici nostri eternum honorandi plantas maximè vulgares describere, materiâque, & suppellectilem Historiæ Plantarum condende & instruende parare cepisse. Verum illo fatis functo cum mecum reputarem Medicinam meam non esse professionem, opus etiam illud plus operæ & temporis exigere, quàm ego ei impendere possem aut deberem, remissius agere cepi, & paulatim omnem ejus curam & cogitationem abicere; præsertim cum intelligerem Robertum Morisonum Aberdonensem, Scotum, Virum magni nominis & famæ ob scientiam Botanicam, inque ejus studio & plantarum cultura diu versatum ejusmodi Historiæ conscribende insudare. Audito tamen postea opus illud, iuxta Volumine edito, interruptum ob Autorem ære alieno implicitum, iude eum brevi se expedire & institutum persequi exigua spes esset; nec ita multo post certior factus ipsum D. Morisonum infelici casu rebus humanis exemptum, instinctu & hortatu Nobilissimi Viri D. Caroli Hutton aliorumque Amicorum, quorum ego de facultate mea opinionibus nimis credulus, Historiam deinceps in manus sumere, eamque quanta potui industria & festinatione persequi & perficere decrevi. Rationes autem quibus præcipuè permotus amicorum precibus cessi & consiliis obtemperavi fuere sequentes.

Primò Divinæ gloriæ illustratio: Cum enim inexplicabilis stirpium varietas, eximia pulchritudo, mirus ordo, immensa utilitas insuæ supremi Opificis potentie, sapientie, bonitatis inculcentissima indicia & argumenta sint, qui materiam hanc pro dignitate tractabit, Attributa illa omnibus viâ agnoscenda, suscipienda, veneranda proponet.

Deinde, quòd tale opus desiderari animadverterem: Cum enim multi jam effluxerint anni ex quo Jo. Bauhini Historia Plantarum & Jo. Parkinsoni Theatrum Botanicum evulgata sint, plurimæque interea temporis novæ plantæ observatæ & descriptæ fuerint à Clarissimis Viris Gulielmo Pilone, Georgio Margeravio, Jacobo Bontio, Reccho, Hernandez, Paulo Boccone, Jacobo Zannoni, Roberto Morisono, Jacobo Breynio, Horti Malabarici auctoribus, Christiano Menzeelio, Muntingio, aliisque, tempestivum videbatur olim descriptis recens inventis additis & in sua genera distributis, unam ex omnibus Historiam componere, tum ut tenuioribus earum cognoscendarum avidis, quorum facultates tot libris comendis non sufficiunt consuleretur, tum ut rudioribus facilius aditus ad eas intelligendas & addiscendas pareretur.

Tandem cum nemo hætenus ex nostra natione Historiam stirpium Latino sermone conscriptam publicavit, nè putarent exteri neminem id potuisse aut posse.

Ego autem tum instinctu proprio, tum amicorum monitu festinandum consui, partim ob ætatem ingravescentem, nè mors cessantem occuparet, & vite filium prius intercederet quàm Historiæ telam pertexissem; partim ut è diverticulo in viam studiorum redirem, & stationem pristinam, quam in aliena castra transfuga ad tempus deseraveram, quamprimum repeterem, & res meas agerem.

Sequitur proximo in loco ut de Methodo quam secutus sum compendio dicam.

Methodum Memoriae matrem esse apud omnes in confesso est, Memoriam autem Musarum fabulantur veteres. Quocirca ne Historiam Mijis & Apolline nullo composuisse videar, de ea adornanda maximè sollicitus, ut præcipue operam dedi, ut & summa Genera rectè constituentur, & tanquam in acie bene ordinata Species omnes tum subalterna tum infimæ suis locis disponantur, quo & univærsæ facilius comprehendi, & singule clarius intelligi queant, & indaganti promptius occurrant, & memoriae firmius inhereant.

Aliis autem Methodis rejectis ob rationes * alibi expositas, eam quæ à convenientia stirpium in partibus præcipuis, flore putæ & ejus calyce, semine ejusque conceptaculo, notas genericas sumit amplector & usurpo: quæ & maximè naturalis & philosophica est, & ad Botanici compendii addiscendam longè commodissima. Hujus enim inventu & auxilio studiosus quisque quavis subsidii alienis destitutus, & proprio Marte rem aggressus, Plantarum cognitionem haud difficulter assequetur. Oblata enim quacunque stirpe è non vulgo cognita, cum summorum Generum notis (quas expedit ut in numero habeat) eam conferendo, ad quodiam pertineat mos deprehendit: deinde Tabule dictum sequendo velut Ariadneo filo per Genera subalterna pari facilitate descendit ad Species usque infimas, cum quarum descriptionibus collata plantæ vel descriptam agnoscat, vel novam & inobservatam concludat.

Verum quod alias dixi illud hic repeto & inculco, non sperandam à me Methodum undequaque perfectam & omnibus suis numeris absolutam, quæ & plantas in Genera distribuat ut univærsæ Species comprehendantur, nullâ adhuc anomala & sui generis reliqua, & unumquodque genus notis suis propriis & characteristicis ita circumferibat, ut nulla inveniantur Species incerti, ut ita dicam, laris, & ad plura genera revocabilis. Nec enim id patitur natura rei. Nam, cum Natura (ut dici solet) non faciat saltus, neque ab extremo ad extremum transseat nisi per medium, inter superiores & inferiores, rerum ordines nonnullas mediæ & ambiguae conditionis producere solet, quæ de utroque participant, & utroque velut connectant, ut ad utrumque pertineant omnino incertum sit. Præterea eadem alma Pateris in Methodi cujusvisque angustias coerceri repugnat, sed ad libertatem & ἀνομοίαν suam nullis legibus obnoxiam ostendendam in unoquoque rerum ordine nonnullas Species creare solet, tanquam exceptiones à regulis generalibus, singulares & anomalas.

Notandum autem, non semper & in omnibus plantis notas Generum indices certas minimeque fallaces è forma seminis externa ejusve involucri aut conceptaculi sumi (ut nonnullos velle audio) ita ut quibus he partes similes & conformes sunt eæ genere conveniant, quibus dissimiles differant: siquidem in genere Cumini datur aliqua Species semine hispido & villoso, quæ reliquarum partium figura eandemque & ipsius seminis odore, colore, sapore cum vulgari Cumino semine striato levi convenit. Pasticinæ latifoliæ sativæ semina lata & compressa, seu foliacea sunt; Silari & Sii dicti angusta & striata. Quis tamen plantas ipsas ob convenientiam in foliis odore & sapore, (quæ tanta inter Sisarium & Pasticinam intercedit ut vix ovum ovo similis sit) non potius ad idem genus referendas statueret, quam ob solam seminum dissimilitudinem separandas, & procul à se invicem removendas. Fumariam filiquosam à γυμνοσπέρμῳ ego equidem invitius separo. Spergulam quæ semine est foliaceo ab eo cui semen rotundum nemo utique sejungit: Nec probo Papaver corniculatum à capitato divelli, quantumvis seminibus & vasculorum figuris discrepent.

Superest ut quid in hac Historia præstiterim, aut me saltem præstitisse putem brevibus exponam.

Primo

Primo in loco Plantas omnes hætenus editas, & per multa volumina sparsas, in Genera & Species veluti tot membra distributas in unum quasi corpus redegi. Quod ut efficere, non omnes quotquot extant Stirpium Historias, Theatra, Pandectas, Adversaria, Observationes, Illustrationes, Commentarios evolvere & examinare necessariam duxi, nè actum agerem, cum Viri longè eruditissimi maximèque industrii J. Bauhinus & Calp. Bauhinus fratres immenso labore diligenter perlectis & studiose inter se collatis Botaniconum scriptis ante se editis, Species jam tum cognitæ, paucissimis omissis excerptas & methodice digestas, hic in Theatri Botanici pinace, ille in Historia Plantarum generali exhibuerunt. Stirpes noviter inventas, & post Bauhinum utrunque denotat editas à Clariss. Viris Prospero Alpino, Joanne Veslingio, Jacobo Cornuto, Joan. Parkinsono, aliisque superius memoratis ipse collegi & ad sua genera retuli: non paucas denique à meipso observatas tam in Angliâ, quam in transmarinis regionibus adjeci.

Longissimè tamen abest ut me perfectam Plantarum omnium Historiam composuisse, aut alium quemvis componere posse existimen, cum nè didimus quidem partem plantarum toto terrarum orbe nascentium Europæ hætenus cognitam aut observatam esse certissimum sit. Primum etenim vastissima terrarum spatia diverso mundi cardini subiecta nondum detecta, at nè fando quidem audita latere plusquam verisimile est: Quin earum regionum quarum aliqualem notitiam habemus pars longè maxima Botanici inaccessibleis, nondum certè lustrata est. Tandem in iis etiam quæ omnium diligentissimè percuratæ sunt non paucæ Botaniconum industriam eluserunt & etiamnum inobservatæ latent: ut hujusmodi Historiam vixdum inchoatam, non ante absolvendam putem.

Exitio terras quam dabit una dies.

Præterea non sum nescius alias adhuc præter hoc opere comprehensas species, novas & nondum descriptas, in hortis Medicis quæ Academicarum publicis, quæ Magnatum & curiosorum privatis ali, à cultoribus suo tempore publicandas: ego autem editarum præcipuè historiam præ me fero; ex quibus etiam nonnullas per incuriam, officiantiam, oblivionem aut festinationem omissas esse mihi metipso conscius sum, plures fortasse Lectores observabunt. Quid enim aliud sperari potest ab uno, & homine, qui ne Amanuensem quidem habuerim, verum propria manu omnia excarare coactus sum.

Constitutis speciebus proxima cura fuit singularum descriptiones plenas & accuratas tradere: cum autem animadverterem Clarissimos Viros utroque Bauhinos, Fabium Columnnam & Car. Clusium in plantis describendis præ aliis diligentes & curiosos esse, eorum præcipue descriptiones mutuatus sum (quarum tamen non paucas emendavi & supplevi) autorum nominibus præfixis, nè pro meis eas venditare videar. Alias multas nimis succinctè & obscurè traditas, quales sunt pleraque familiarissime & passim nascentes, plenius & accuratius describere adnixus sum. Novæ & post Bauhinum evulgatæ ab autoribus suis, quos plerumque singulares habent, satis accuratè describuntur, ut de iis minis laborandum esset; singule diutaxat suis sedibus disponende.

Obscuris & ambiguis lucem aliquam foverari conatus sum, multis nihilominus admixtis speciebus incertis & suspectis, nec enim quas pro talibus habeo omnes rejicere & eliminare ausus sum, nè Charybdin evitare cupiens in Scyllam inciderem, & superflua amputandi studio vivo aliquo membro Historiam mutilarem.

Cum autem plantarum numerum in natura adeo ingentem noverim, ut haud faciliè à quoquam memoriâ comprehendi & retineri omnes possint, summopere cavendum duxi nè ipse notas cuderem, notam & eandem speciem in plures distrabendo, quod in tantâ multitudine specierum, brevitateque & obscuritate descriptionum quæ ejusdem plantæ in diversis libris occurrunt evitare vix potest; qua in parte à summis etiam viris sapies erratum notat.

Errores

P R Æ F A T I O.

Errores & ~~reprehensum~~ quæ in Botanicorum scriptis admixti obiter correxi, non ut cuiusquam famam minuam aut existimationem ledam, sed solo veritatis illustrandæ studio, quo nihil antiquius nobis esse debet. Aliis autem siquid humanitus acciderit facile ignosco, cum ipse sepius, quamcumque curam adhibeo, titubem aut dormitem, equum autem sit, Erratis veniam poscentem reddere rursus.

Quod ad synonymia attinet, quatuor præcipuè dictionum Joannis Bauhini, Caspari Bauhini, Gerardi, & Parkinsoni nomenclaturas & titulos exhibui, nec plures necessarias putavi, cum reliquæ jamdudum à C. Bauhino in pinace & J. Bauhino in Historia traditæ sint. Novæ & post Bauhinum editæ singulos plerumque ut Auctores, ita titulos habent.

De stylo & orationis nitore parum sollicitus, magis laboravi ut sententia clara esset quam ut sermo ornatus. Perpicuitati etiam brevitatem quoad potui conciliare studii.

— Ut citò dicta

Percipiant animi dociles teneantque fideles.

Vires & Usus à Botanicis quæ Veteribus quæ Recentioribus fusè traditis in compendium contraxi, Observationes etiam plurimas ab Amicis communicatas adieci.

Icones nullas adhibui, non quod minus necessarias aut inutiles ducerem, sed partim ne operis editionem morarer, partim ob sumptus immodicos: Lignæ enim ad gustum seculi non sunt, æneis autem exculpandis vix census Senatorius sufficeret. Quod si Historia eas mereri videbitur, non minus commode ei jam editæ addi quam tunc edi possunt.

Restat tantum ut fatear per quos profecerim, eorumque nomina quæ Historiæ huic aliquid contulerint vel in ea edenda mihi adiumento fuere grata commemoratione recenscam. Ii fuere D. Gulielmus Boyle M. D. defunctus, D. Petrus Dent, Medicus & Pharmacopæus Cantabrigiæ D. Radulphus Johnson, D. Martinus Lister M. D. D. Gualterus Needham M. D. D. Jacobus Newton, D. Josua Palmer M. D. D. Philippus Skippon Eques auratus, D. Barnhamus Soame, Tho. Willifellus defunctus. Horum mentio frequens in hoc opere occurrit, eorumque nomina symbolis suis adscripta Lector reperiet. Quatuor autem præ aliis celebrandi veniunt qui Historiam nostram plurimis observationibus locupletarunt, vel aliter ei perficende non inutilem nobis operam navarunt. Nimirum

D. Edvardus Hullius M. D. vetus Amicus noster, de Republicâ Literariâ optime meritus, sua laude & multorum commodo Londini Medicinam exercens, cui ob promptum Operis hujus promovendi & perficiendi studium tot Observationibus medicis ulro collatis testatum, maxime à me & Lectoribus meis, siquos habitu sum, debentur gratiæ.

D. Tancredus Robinsonus M. D. quem ob præclaram eruditionem, suavissimos mores, & propensum in me animum merito suo plurimum dilige, qui & opus ipsum variis Observationibus ditavit; inque ejus editione accurandâ exornandâque non minus diligens & industrius fuit, quam si ipsomet ejusdem Auctor fuisset.

D. Hans Sloane, M. D. Botanicæ apprime gnarus, qui & multas rariores plantas à se collectas, & curiosè observatas quas mihi non antea videre contigerat, suisque de iis Observationibus benevole communicavit, & plurima etiam rariorum semina impertivit, quo stirpes inde enatas observare & describere possem.

D. Samuel Dale, Medicus & Pharmacopæus vicinus & familiaris noster, Brantrie in Effexia degens, qui libris diligenter collatis Synonyma examinavit, errata correxit, & omissa supplevit, præterea siquas species per incuriam aut festinationem omisissas observavit, me commonefecit, ut ejus ope Historia nostra aliquot mendis repurgata, & speciebus aucta sit.

Det Deus Opt. Max. ut quem mihi scopum destinaveram petam, eique absoluto opere consequar quibus me ad illud inchoandum initio permotum dixi, nempe ut ipsius gloriam illustriorem reddam, & proximis commodis, Botanicorum præcipuè studiis promovendis inferam.

Explicatio

Explicatio nominum abbreviatorum & recensio operum ab eisdem Auctoribus editorum.

AD. & Ad. Lob. Adversariorum opus, à Petro Pena & Matthia de Lobel editum, primò Londini Anno 1570. additis circiter 284. figuris. Postmodum Anno 1576. Antverpiæ: novus titulus præfixus, epistolâ ad Reginam omiſſa: cui operi Lobelius Observationes suas cum novis figuris junxit. Tandem Anno 1605. iterum Londini editis Lobelius Adversaria, una cum parte secundæ & Pharmacopœe Rondeletii.

Amat. Anastas Lufitanus, qui in libris quosque Dioscoridis enarrationes edidit, additis diversarum linguarum nominibus. Argentinæ 1554. in 4.

Apul. Apuleius Platonius, non antiquus ille Madaurensis, sed alius recentior, quem Johnſonus in Præfatione ad Gerardum à fe emaculatum sexcentis retro annis aut circiter vixisse conjectatur, & opusculum suum de plantarum virtutibus primum Græcè scripsit. Idem observavit in duobus libris manuſcriptis à fe visis Autorem hunc Platonem Apolensem nominatum. Constantinopolim autem urbem Apolè dictam fuisse auctor est Ferrarius.

Alg. Prosper Alpinus lectus Horti Patavini præfectus de Balsamo Dialogum, additis ejus figurâ, scripsit. Venetiis 1594. 4. Euldem de Plantis Ægypti liber cum figuris 46. & cum medicina Ægyptiorum Venetiis 1592. 4. Liber de Plantis Ægypti & Dialogus de Balsamo una cum Observatiombus Jo. Vellingii secunda vice impressus est Patavi 1640. in 4.

Euldem de Plantis Exoticis libri duo cum figuris æneis à filio post ejus mortem editi sunt Venetiis 1627.

Ang. Aloysius Anguillara Horti Patavini tertius in ordine Præfectus de plantis suam sententiam diversis communicavit: Opusculum in partes 14. divisum operâ Joan. Marinelli Italici prodit; additis duabus figuris Chamaeleontis & Sedi arborecentis. Venetiis 1561. 8.

Bell. Honorus Bellus Vicentinus, medicus Cysiconensis in Creta insula. Extant Epistolæ ejus de Plantis ad Clusium descriptæ, quales historiæ additæ.

Bellon. Petrus Bellonius, scripsit Observationum libros tres, qui à C. Clusio Latinitate donati, additis plantarum figuris 10. prodierunt Antverpiæ 1589. 8. Item tractatum de neglecta stirpium cultura quem idem Clusius verit, & una cum Observationibus Exoticorum, libris adiecit. Item librum de arboribus coniferis, resiniferis & semper virentibus cum earundem iconibus 8. Parisiis 1555. 4.

C. B. Casparus Bauhinus in pinace. C. B. Phyt. Idem in Phytopynacæ. C. B. prod. Idem in Prodro-mo Theatri Botanici C. B. Theat. Idem in primo volumine Theatri Botanici.

C. Bauhinus medicus & Professor Basilicensis in Phytopynacæ 2460. plantarum nomina cum aliquot Synonymiis exhibuit, & 164. descriptiones novarum plantarum, octôque figuras adposuit. Basilæ 1596. in 4.

Idem P. Andree Matthioli opera omnia in Germania prius non cursa emaculata dedit, additis 330. figuris, & 50. novis ab ipso primùm descriptis, cum Synonymiis. Francofurti 1598. in fol.

Idem Animadversiones in Historiam generalem Lugdunensem in quibus circiter 400. figuras in illo opere bis terve positas & repetitas esse ostendit. Francofurti 1602. in 8.

Idem Jacobi Theodori Tabernamontani Historiam Germanicam correxit, maxima parte auxit: figuras novæ plures addidit: nonnullas descripsit, & parti primæ synonymias adposuit. Francofurti 1612. in fol.

Euldem Prodrum Theatri Botanici, in quo circiter 600. plantæ ab ipso, primùm descriptæ, additis 140. novis figuris, Francofurti 1620. in 4. editus est. Continet hic liber multas species nobis suspectas, à plantis secis descriptas.

Euldem Catalogus Plantarum circa Basilam sponte nascentium, cum eorundem Synonymiis & locis natalibus. Basilæ 1622. in 8.

Tandem Anno 1623. prodit Pinax Theatri Botanici, opus absolutissimum, 40. annorum, circiter 6000 plantarum nomina continens earundem Synonymia & differentias. Liber istius Spal-matæ & erodion sine non caret: Species aliquæ bis terve repetuntur sub diversis titulis, aliæ loca non sua disſimulant, ut Historiam generalem Ebrodenſem, Marſion Prælat. Bot. & Historiam Oxoniensem, & nostram etiam legenti patet.

Multis post obitum C. Bauhini annis Joan. Caspar. Bauhinus ejus filius edidit primum Volumen Theatri Botanici five Historiæ Plantarum, quod est pars duodecima totius Operis, Basilæ 1618. in fol.

Boccon. Paulus Boccone Siculus Panormitanus: Icones & descriptiones rariorum plantarum Siciliae, Melitæ, Galliar, Italiae Oxoni editæ Anno 1674. 4. Euldem Epistole Gallico sermone conscriptæ, & Amsterodami editæ, nonnulla de Lithophyis, aliisque plantis subterraneis continent.

Boni. Jacobus Bonius medicus Baraviæ novæ libros 6. Historiæ naturalis Indor orientalis conscripſit, quos morte preventus indigestos reliquit, postea Gulielmus Pilo eos in ordinem redegit, illustravit, & edidit simul cum Historiâ naturali Indiæ occidentalis, Amstelodami 1658. cujus Historiæ Lib. IV. de Arboribus, Fructibus, Herbis Medicis atque alimentariis nascentibus in Brabliâ & regionibus vicinis agit. VI. Mantillam Aromaticam continet. XII. Notas in Garciam ab Hort. XIV. & ultimis Historiam quarundam plantarum Indicarum.

Anſ. Boetius de Boor edidit Historiam quarundam Florum, Herbarum, Fragum cum Iconibus æneis. Brugis 4.

Breyh. Jacobi Breyonii Patrii Daniicani, Bonelli Exoticarum plantarum Centuria prima, Gelani 1678. cum æneis figuris elegantissimis in fol. edita.

Lili

Explicatio nominum, &c.

Trag. Hieronymus Tragus Medicus Germanus. Scripsit ille Historiam Plantarum, quæ sæpius Germanicè Argentine in folio prodit: & per Davidem Kyberum Latine reddita, cum iconibus 567, licet ad 800. delatantur, Argentine 1552. excusa est in 4. Editio Germanica a Melchiore Sebizio & Nicola Aegio emendata est 1595. in fol.

Sebizio & Nicolao Agerio emaculata fol. 1599. in fol.
 Tur. Gulielmum Turnerum M.D. Anglus, vir folide eruditionis & judicii Anno 1551. emitit
 plantarum historiam Anglicè, in qua figuras Fuchii plerumque adhibuit. Nomina expiecit Lati-
 Græcè, Anglicè, Germanicè, Gallicè. Ordinem Alphabeti locutus est.
 Ulissi. Aldrovandi Dendrologia fol. Bonon.

Joan. Toniſonii Dendrologia cum figuris aeneis, Francofurt. fol.
Zan. & Zanen. Jacobus Zanonius, Italus, Bononiensis, Pharmacopœus, Horti Medici Bononiensis, qui est in Palatio Cardinalis, præfectus, rei Herbarie peritissimus, scriptis Italiane Historiam Botanici Plantarum rariorum à se observatarum & cultarum, partim in orto suo privato, partim in publico Bononiensis, quarum plurimæ nondum à quoquam antea se editæ aut descriptæ fuerent. Bononiæ 1674. in fol. cum figuris aeneis elegantissimis.

D. Wheeleri, & Sponii Itinerarium in Græciam: & in aliis quamplurimis Itinerariis & navigationibus (præsertim ad Indiam Orientalem & Occidentalem) variis locis editis plantæ passim describuntur, quæ omnia enumerare Lectori ratio est.

ERRATA.

[illegible]

*Terminorum quorundam & vocum generaliorum Interpretatio
& Explicatio brevis.*

A

Ablaquare arbores est terrâ circa truncum seu caudicem in ambitu effossâ radices inferiores denudare & aeri exponere, ut magis fructificent; vel, Palladii verbis, circa codicem dolabrâ diligenter terram aperire, & purgatis communibus velut lacus efflicere, ut Solis teporibus & imbribus provocentur.

Acimis non pro uva vinaceo apud idoneos auctores, sed pro uva ipsa seu fructu toto accipitur, qui ex succo, & parte quæ veluti carpo est, & ex vinaceis, & ex ambiente cute seu folliculo constat. Angl. *A Grape*, not a *Grape-stone*. Columel. lib. 11. cap. 2. *Cum expresseris vinacea, quæ acimis celantur, eoque jam infusculata, & propemodum nigra fuerint, &c.* Extenditur & hoc nomen latius ad fructus mi-

nutiores arborum fruticumve spissius crescentes
& coactius, ut *Hedera*, &c. & sic à *bacca* di-
stinguitur, quæ rarius crescit, ut in *Olea*, *Lau-
ro*, &c. *Fun.*

Medici recentiores pro gigarto seu vinaceo accipiunt, cum dicunt *uvæ exacinate*.
Acus, eris, purgamentum frumenti, palea. **The Chaff.** Porro *Acus* Plinio dicitur cum per se spica pinksit; *Palea* verò ubi cum stipula teritur in arca.

Adonidis horti vocantur *μίσκωγε* καὶ μὴ ἐπὶ ζωνοῦσι
quales sunt qui testis & fictilibus ē fenestris ad
Solem exponi solent.

Ala caulis est angulus quem cum caule vel ramo vel folium, vel pediculus folii constituit qui semper ferè acutus est, vel rectus saltem quia pediculi sursum nituntur. *Junctio*. Non raro etiam accipitur pro ramulo, ut cum dicimus *caule multis alis brachiato*, vel in multis *alas diviso*, quia rami veluti totidem alae cauli adnascuntur.

Alabastra sunt folia illa viridia, herbacea quae flores sepiunt. *Funius* exponit *alabastrum* Rosae globum nondum explicitum totum, sed coniventem.

Alburnum Plinio dicitur exterior ligni pars mollior & teredini obnoxia, à colore albo.

Alica vel *Halica* interdum accipitur pro cert
frumenti genere: Vide Plinium lib. 18. cap.
& Cellum lib. 3. c. 6. sed frequentius pro
factitia, quæ fiebat ex Zea quæ semen appe
latur, cui admiscebatur creta, quæ translib

in corpus, coloreque ac tenentem ad-
rebat. Hac propria & genuina Alica res Ro-
mana à Plinio dicitur, apud quem lib.
cap. 11. modum conchiendi vide. Diffi-
autem Alica latè sumpta à Græcorum Chon-
dro, ut genus à specie; siquidem Chondr-
non creta sed gypso & arena repurgaretur
quemadmodum altera Zea species memora-
Plinio, adulterina cognominata, ex Zea
Africa degenerante confecta.

Amylum dicebatur quod *αμύλον* sine mola pararetur: cujus conficiendi modum vide apud C. Bauhinum in *Theatr.* lib. 1. Macerabat scilicet sapius quotidie Triticum aut Siligo

quâ affusâ & effusâ, donec ita mollesceret ut cremor exprimi posset, qui deinde in Sole siccabatur, & hunc Amylum vocabant. Hujusmodi Amylum ex avena paratum apud Wallos in cibis æstimatur, & *LLummary* dicitur.

Antheræ Off. sunt summitates seu cacuminula
in florum medio staminibus incumbencia, q

ἄρβος ῥόλη, i. e. *Ros rola*. **The Chives.**
Apices idem significant quod *Ambera*.
Arbor [*ἄρβυρον*] est planta lignosa, castrifundus
 & altitudine inter omnes maxima, cui caudae
 pro superficie est perennis & naturā simplex
 quae in multos ramos majores, quos *ἀμφοτέρω*
ῥοζες Graeci vocant, & deinde in ramulos
 complures, quos idem *κλάδης*, Latini furci
 los appellant, dividitur. Anglicè a *Cree*.
Arillis Offici. Vinacea, gigarta, q. aridula, quod
 sicci sint, & nullum luccum præbeant.

Arista Acus exilis ac longa è gluma extans. *Th*
Beard or *Stem*.

Asparagus dicitur primum germen herbarum quod edendo est vel oleris caulique turio a tequam in folia explicetur, a *asphe*. *The tender sprout or shoot of any herb from the ground.* Hinc per Antonomastiam dicitur herba quedam quæ grandes profert & eduntur asparagos.

B

Baccæ dicuntur qui sparsim arboribus fruticibusque adnascuntur fructus parvo-rotundi, *Baccæ* Anglicè, & sic ab *Acinis* distinguuntur, qui sunt racematis dependentes *baccæ*. Nos in hoc opere refrigescere acceptione voce *Baccæ* utimur pro fructu minore pericarpio seu pulpa carneæ molli & humida semina includente, & membrana tenuiore tecto.

Balaustium, sylvestris mali Punicae flos. The
Solier of the wild Pomegranate-tree.

Bulbus est radix subrotunda vel pluribus tuni-
cis in orbem leæplexamentum, vel pluribus lina-
minibus imbricatum, fere dispositis coagmentata
fibris plurimæ ex ima fede fere bati emittens.
Interdum laticius accipitur pro radice quavis un-
tubere confante etiam solidæ & substantiæ
continua, nec divisæ in squamas aut tunica-
rum involucria, fibras ex ima fede aut bati
emittente. Sic Croci & Colchici radices bul-
boæ censentur.

1

Calyx, folliculus seu involucrium floris priusquam
dehiscat, præcipue Rotæ: interdum flos ipsi
rotæ connivens & nondum expansus. A
nunc frequentissime accipitur pro folliculo
quo flos primum deinde semen herbarum &
fructus arborum cooperitur. The Cup cr
cinsing, or containing the flower.

Capillamenta sunt filamenta illa tenuia, in floribus
medietate surgentia, apicibus plerumque de-
clinata. *Thyrsus*. Capitulum

Terminor

Terminor

$$\begin{pmatrix} 1 & 3 \end{pmatrix}$$

I N D E X.

[illegible]

I N D E X.

<i>Lilium Veneris</i> i. e. <i>Diffusum</i>	381, 382	<i>Oblatum</i> , <i>Hippocyclinum</i>	435, 437
<i>Lathraea agrostis</i> , <i>Talerianella</i>		<i>Ombrocyt</i>	913, 926, 927, 88c.
<i>Martica</i>	77	<i>Ononis</i> i. e. <i>Ononis</i>	413
<i>Saxosa</i>	220	<i>Opiolepisum</i>	126
<i>Sylvestris</i>	221, 212, 88c.	<i>Oreocyclinum</i>	539, 540
<i>Ladum</i> , <i>Legem</i> <i>Sideritidis</i> <i>Species</i> .		<i>Oreocyclinum</i>	931, 935
<i>Ladum</i>	948, 949	<i>Orubus</i> 912, 88c. <i>genium</i>	210
<i>Lamium</i>	539, 88c. ad 562	<i>Olynus</i>	151
<i>Lanifera</i>	256	<i>Omnidivregum</i> i. e. <i>Flux florida</i>	210
<i>Lapathum</i> 169, <i>Q. f. f. f.</i>		<i>Oxalis</i> i. e. <i>Scorpa</i>	179
<i>Laqua major</i> i. e. <i>Bardana major</i>	332	<i>Oxylapathum</i>	169
<i>minor</i> , <i>Xanthium</i>	165		
<i>Laserpitium</i>	125	<i>P.</i>	
<i>Lathyrus</i>	893, 88c.	<i>Pa. ulapathum</i>	693, 694, 695
<i>Lathyrus</i>	866	<i>Pauus</i> , <i>Alepisium</i>	447
<i>Lavendula</i>	112	<i>Piper</i>	813, 854, <i>Q. f. f. f.</i>
<i>Leuca Alexandrina</i>	668	<i>Purpurea</i>	799
<i>Leus</i>	904, 905	<i>Parachia</i>	537
<i>Levensia palustris</i>	117	<i>Parthenum</i> i. e. <i>f. Matricaria</i>	437
<i>Lepidium</i> <i>Grapholitis</i> <i>Species</i> .	825	<i>Pallina latifolia</i> 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000	

INDEX.

Rubia 478, 479, 480. <i>cinabrosa</i> 485. <i>spicata</i> 485.	ibid.	Stachys	554
Rufus	664	Staphis agria	705
Rosa vulgaris	874, 875	Stachys Arabica	323, 324
caesia Scrophularia species	766	Stachys curvata	513, 514
capitata, Galga	914	Stachys	280, 281, 880
maritima, Adiantum album	152	Stachys	747, 748, 880
parvifolia i. e. Trachelium	493	Stachys Mellefolia	745, 746
		Succisa i. e. Morsus Diaboli	389
Sagittaria	619	Symphoricarpos	504, 595
Salsapilla	656	Talictum i. e. Nicotiana	713
Salsica	509, 510, 880	Tanacetum	365
Salsica vitæ i. e. Adiantum album	537, 880	Tephrosium	639, 690
Sampsonius i. e. Nigella	401	Ternis glandes	413
Sanguisuga Prunella	475	Tenarium	526, 527
Salsica	518, 519	Thaëtrum seu Ruta pratensis	403
Saturata	433	Thaëtrum	418, 419
Saxifraga i. e. Saxifraga pratensis	507	Thaëtrum	413
		Thaëtrum	519, 520, 421
Scalifica	374, 375, 880	Thaëtrum	890 ad 898
Scorpioides	722, 723	Thaëtrum	869, 864, 880
Scorpioides	428	Thaëtrum	411, 412
Scorpioides i. e. Cynara	139	Thaëtrum	731, 880
Scorpioides i. e. Asplenium	575	Thaëtrum	231, 232, 233
Scorpioides	575	Thaëtrum	933, 934
Scorpioides Bupleuri folio	930, 931	Thaëtrum	523
Scrophularia	764, 765, 766	Thaëtrum	140
Scrophularia	248, 249	Thaëtrum	549
Scrophularia	921	Thaëtrum	525, 526
Scrophularia	921	Thaëtrum	110, 111
Scrophularia	921	Thaëtrum	798, 799
Scrophularia	921	Thaëtrum	259
Scrophularia	921	Thaëtrum	685
Scrophularia	921	Thaëtrum	388, 389, 880
Scrophularia	921	Thaëtrum	697, 698
Scrophularia	921	Thaëtrum	536, 537
Scrophularia	921	Thaëtrum	199
Scrophularia	921	Thaëtrum	845, 880, 881
Scrophularia	921	Thaëtrum	890, 891, 880
Scrophularia	921	Thaëtrum	732
Scrophularia	921	Thaëtrum	707
Scrophularia	921	Thaëtrum	799, 799
Scrophularia	921	Thaëtrum	420
Scrophularia	921	Thaëtrum	278, 279
Scrophularia	921	Thaëtrum	382
Scrophularia	921	Thaëtrum	456
Scrophularia	921	Thaëtrum	619
Scrophularia	921	Thaëtrum	660
Scrophularia	921	Thaëtrum	709
Scrophularia	921	Thaëtrum	669
Scrophularia	921	Thaëtrum	159, 160, 161
Scrophularia	921	Thaëtrum	559, 560, 561
Scrophularia	921	Thaëtrum	165
Scrophularia	921	Thaëtrum	287

Plantæ Omisse quarum descriptiones (ut & aliarum quotquot occurrunt) in Appendice dabimus.

A Cereia Indica Bonis, Altea species videtur.
Fungus spiralis seu Ager spiralis maritima P. Boe.
Fungus spiralis coccineus Maltensis
Fungus spiralis pulpa arilla flavis referunt.
Maltensis facie.
Tela marina Myosorum Londinensium.
Maltis altera repens, folia Betonicae & Xanthi.
Aster latifolius, Tripoli flore.
Veronica racemosa Canadensis.

Astragalus Canadensis flo. viridi flavescens.
Brutella Lufitanica flore & spica major.
Cynus Syriacus flo. luteo foliis.
Saxifraga aurea Lichenis facie Martiana.
Luz agnus Coryli folia.
Scabiosa stellata annua proliфера.
Sedum terratum flore albo multiflorum.
Trachelium semper virens.
Trachelium Americanum flo. caeruleo patulo.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER PRIMUS

QUI EST

De Plantis in Genere.

U.E. Historiæ nostræ Botanice de Plantis in genere præmittenda duximus ad sequentia Capita reducemus.

I. Primum erit de Definitione Plantæ. CAP. i.
II. Secundum, de Partibus Plantarum: Primum in genere. CAP. ii.
Secundum in specie:

1. De carum Radicibus. CAP. iii.
2. De Caulibus. CAP. iv. v, vi, vii.
3. De Gemmis. CAP. viii.
4. De Folio. CAP. ix.
5. De Floribus. CAP. x, xi.
6. De Fructibus & Seminibus. CAP. xii, xiii, xiv, xv.
7. De Partibus auxiliaribus. CAP. xvi.

III. Tertium erit de Actionibus Plantarum. Quæ sunt, I. Nutritio, CAP. xvii. 2. Auctus, CAP. vi. 3. Propagatio. CAP. xviii.

IV. Quartum de Accidentibus Plantarum respectu Quantitatis. 1. Permanentis; sc. De Statu & Magnitudine Plantarum. CAP. xxii. 2. Fluentes; sc. De Ætate & duratione Plantarum. CAP. xxiii.

V. Quintum de Qualitatibus Plantarum. 1. Primis; Frigore, calore, humiditate, siccitate. 2. Secundis; Odonibus, Saporibus. CAP. xxiv. Viribus in Medicina. Ibid.

VI. Sextum de Adjunctis Plantarum externis, v. g. 1. De Loco Plantarum. CAP. xxv. 2. De usibus quos hominibus præstant in Cibo, Medicina, Edificiis, Mechanicis, &c. CAP. xxiv. 3. De operationibus circa Plantas, v. g.

1. De Satione. CAP. xviii.
2. De Infusione. CAP. xix.
3. De Collectione, exsiccatione, aliorumque, &c. Plantarum earumque parium. CAP. xxviii.
4. De Chymica Plantarum Analysis, & partium resolutarum usui. CAP. xxix.

VII. Septimum, De his quæ præter naturam Plantis accidunt, v. g. De morbis Plantarum eorumque remediis. CAP. xxx.

VIII. Octavum, De Plantarum differentiis genericis & specificis, & de divisione Plantarum. CAP. xxi, xxvi, xxvii.

CAPUT PRIMUM.

Quid sit Planta.

PLANTA [quod] definitio Jungio, est corpus vivens, non sentiens, certo loco, aut certa sedi effusum, quod nutriti, augeri, se deinde propagare potest.

Vita est unio huius conjunctionis anime cum corpore. Animam voco principium illud internum, quodque tandem fit, five Substantia, five Accidens, à quo operationes Vegetabilium propriæ, un sunt Nutritio, Augmentatio, Gemmis Productio, sunt: quando enim principium illud inter corpus unum manet, tantum Plantæ vivere dicitur.

Non sentiens in Definitione additur ad excludendum Animalia, quæ non minus quàm Plantæ vivunt & vegetant.

Obicit quidam, Plantas nonnullas & Ephyphrasas seu pediculis Veteribus dictas, Recentioribus Pteris & Sensitivas & Mimosa, haud obcura sensus indicia prodere: Siquidem folia earum manu aut baculo tacta, & paululum compressa, pleno enim meritis, splendens Sole, illico se contrahunt & velim marcescunt, quod illic ab Aëre frigidioris appulsi patantur.

Fatemur equidem quomodo hæc fiant, si sentium omnium & motum spontaneum plantis denegemus, mechanica aliquâ ratione explicare perdifficile esse.

Herbarum folia & summitates avulsis aut decerpitis brevi flaccescere & collabi experientia constat: cuius Phenomeni ratio manifesta est, nimirum ob laci eorum vala & poros replere & distendere folia sicut & evanescere, novo non succedente. Quemadmodum enim Animalium pulmones acie inspirato repletæ extenduntur & attolluntur, sic pariter folia plantarum spiritibus & vaporibus per nervos influentibus: quemadmodum etiam è contrario idem pulmones, aere seu expirato seu per poros elapso vacui, concidunt & collabuntur: sic itidem folia succo evaporato exsiccantur. Cur, inquit, in decerpitis expirat succus, in materi herentibus non item? Imo in utriusque expirat: Plantarum enim omnium partes humide in perpetuo fluxu sunt, pèrque earum poros indefinenter evaporant: at in materi herentibus novæ jugiter in locum abscondendum à radice subministrantur, non item in avulsis aut decerpitis, unde hæc flaccescunt, illa etiam humum extensa manent. Etenim ergo ponit ut tangentes manus necesse est compellat quædam vapores influunt canaliculis impellat & retardat, unde eo qui nervos & vala replebat exhalante, folia necesse contrahuntur & collabuntur.

Præterea Plantarum nonnullarum partes, [folia, ramuli, ariste.] ficitate etiam contrahuntur & interitum convolvuntur, humore item explicantur & extenduntur, quod in aristis Avenaceis lingue Planta illa, *Rosa Hirculiniana* porperam dicta, evidentiissimè cernitur. Hæc enim postquam plantæ exaruit, imò per multos annos sicca reposta in globum ocoentibus ramulis contracta fuerit, si radice tenuis in aquam tepidam immittatur, illico se explicat, & ramulus in orbem denuo expandit, humore salicis in ramulorum poros esse infundente eisdem extendente. Notandum etiam tam folia, quam ramulos plantarum ficitate fursum seu intro fumi contrahi & curvari: cuius ratio esse videtur, quia partes interne fusi supinae solaribus radiis expolite humore evocato prius & magis siccantur, unde necessitas illorum contractio fit, non secus ac in tabulis fusi asseribus lignis aut etiam librorum operimentis membranæ videmus, quæ si soli aut igni exponantur, in partem soli obversam curvantur & inflectuntur. Verum contractio quæ fit ex ficitate hic, ut puto, locum non habet.

Datur adhuc & alia contractio ex frigore, quod corporum fluidorum, præsertim in vaporem resolorum, motum illico sistit eaque in angustius spatium coardat: Atque ex hoc genere videtur esse contractio illa in foliis plantarum mimularum, quæ de aguer. Frigus enim seu digitus, vel ambustus, licet in nervis motum expandunt colubet, eisdem influxum magna ex parte sistit, unde sponte se contrahunt fibres, & foliorum lobis una adhaerent: non secus ac idem f. ignis corporis nostri cutem condensare & corrugare, uti è contrario calor eandem extendere solet. Lobi autem foliorum interitum ad se mutuo trahunt, quoniam fortasse fibrille in nervis superiores ficiore sunt adoleo, promptius & citius contrahuntur, inferiores autem molliores, adeoque facilius cedunt & extenduntur.

Quod contractio hæc foliorum à frigore fit, argumentum est Leguminosarum fere omnium quæ folia pariter lobata seu pinnata obtinent, similis prolix nocturno tempore contractio & diurno expansione foliorum. Item foliorum nonnullorum interitum fit claudendum compendit, ut v. g. *Caleidula*, *Cichoru*, *Convallaria*, &c. Etenim, Jacobi Cornuti experimento Ficus ananensis, qui ex hoc genere est, decerpitis & loco calidissimo repositis, velut cula exigua fideliter obligata, illico pariter tempus aperitur, si modo ejus pediculus aque tepenti immergatur.

Verum in causis hujus phenomenon assignandis multum est non satisfactio. Valvula enim, quas nonnulli comminiscuntur in plantarum vasis dari nequequam concedimus.

Angeri dicitur planta quæ plus subsistantæ sibi restituit quam dissipata est. Planta autem non folium secundum omnes non satis adultas partes in omnes dimensiones major redditur, verum etiam novas partes sibi semper aggenerat, *folia, flores, fructus*, in quæ ab Animalis differt, quod necque amittit illas partes, necque aggenerat, nisi pilos plasmæque pro partibus accipias, quæ quotiens dissolunt novis succrescentibus. Exspiciendum tamen hic videtur Cervinum genus, in quibus cornua quotiens decidunt & regerminant. Cornua enim a quo in non potiori jure partes Animalium quam folia Plantarum censeri possunt; nec obstat quod sentiendi facultate careant, cum & ossa peniosæ denudata sensus experta sint; nec minus tamen Animalium partes ab omnibus habentur. *Fructus* qui in plantis pro partibus reputari solent, non minus in Animalibus quam in Plantis à matre decedunt; an vero novi in Animalibus perinde ac in plantis generentur, est cur dubitem. Cum autem Animalium eorum plantarum fructibus adeo exacte respondeant, eodemque fere modo ex ovario germinant quod plantarum fructus & gemmis & racemis, cur nomen Partis in denegetur, hic concedatur, rationem non video.

Plantæ perennes augmenti respectu, ab Animalibus differunt, quod partes illæ quæ perennant, quando planta vivit augentur, ut in arboribus quantumvis annis manifestè cernitur, quibus quotiens novus accedit ligni circulus: Animalia autem cum jussu magnitudinis terminum affecta sunt augeri desinunt.

Additur in definitione, *certa loco, aut certa sedi affixum*, quod tamen nec omnibus in universum plantis, nec folis convolvulis, non omnibus; quidem *Stratiota* Viciae dicta, (Dioscoride teste,) æquis *separatis seu radice vivit, quoniam folium habet arisco simile ac majus*; quod & *Prospis*. Alpinus in parte confirmat, pro *radicibus*, inquit, *exigua quadam & vasa lanugo pendit*: & eruditissimus Vellingsius, *Planta tota pili basi Nilo incubat, aqua imbuta circa radicem, quoniam radicum viciu dimissa terram versus tenuissima forarum veluti filamenta subsistent*. Tenuia autem isthæc filamenta, quæ versis terram extendi, non terram attingere scribit, non videntur plantam stabilire posse aut sistere quo minus hoc illuc fluat & locum mutat. At nec foliis plantis convenit terræ alive fide affigi; verum id Animalibus etiam nonnullis commune est, illicque non imperfectis tantum, aut ancipiti nature, quæ *Zophyta* appellare solemus, sed etiam perfectioribus. Sunt enim ex genere ressecorum certa sedi affixa, quæ *pinus*, id est, *stabilis*, Aristoteli ob eam rationem dicitur ressecorum certa sedi affixa, quæ *pinus* nature instruitur. Vidimus enim ipsi Mytilorum speciem funiculo è testa egresse petris adnexum: quin & balani illi *Cochæ analytici* dici soliti apophyti quadam fistulosa, coriacea, rugosa, oblonga navium cannis aut quæ lignis vetustis in mari fluctantibus adhaerescunt. Verum terræ alive fide adhaerere ut alimentum inde attrahat vel exugatur, illi plantæ proprium est, nec ulli (quod sciam) Animali convenit. Nam quæ de *Agro Scythico* caduntur pro fallis & fabulosis habeo.

CAP.

CAP. H.

De Partibus Plantarum in genere.

A Nequam partium Plantarum divisionem institutam, non incommode erit celeberrimam illam distinctionem partium in *similares* & *organicas* paulisper excutere, quidque per similes intelligimus, quid per organicas, paucis exponere.

Pars similis (verba sunt Sennerti) ut vel ipsam nomen Græcum *ἰσωνύμη* indicat, est quæ sim-^{Infinit. lib.} plicis & unius est naturæ, & ex partibus naturæ diversis non constat, & prompè proprie opponitur ^{1. cap. 3.} *dissimilari*: cuius generis sunt *Ossis*, *Cartilaginee*, *Coræ*, *Membranæ*, *Nervi*, *Vena*, &c. Pars ergo *similares* quatuor est similis, nullum publicum Officium habet, sed saltem nutritionem suam procurat. Pars *Organica* est quæ præter sui nutritionem aliam aliquam actionem habet, quæ vel aliis partibus, vel toti corpori intervit. Hinc pariter partem similem non proprie opponi Organice sed dissimilari, ut modò diximus: Eadem enim pars potest esse & similis & Organica diverso respectu: similis nimirum respectu texture & constitutionis; Organica respectu figure & conformationis, adeoque usus & officii in corpore. Sic vena quidem suâ naturâ similis pars est, sed quatenus eo modo conformata est, ut languini refluxo ad cor derivando apertus canalis sit, Organica dicitur: hic tibi os suâ naturâ simplex est, sed quatenus luum habet peculiarem figuram & magnitudinem, tibi nominatur.

Pars organica alia est simplex, alia composita. Simplex est, quæ constat ex partibus ejusdem quidem nature & temperamenti, verum peculiarem aliquam figuram & conformationem requirit ad actionem communem, hoc est in usum vel corporis totius, vel aliarum partium, exercendum. Hujusmodi sunt *Ossis*, *Vena*, *Nervus*, &c. Pars organica *composita* est, quæ constat ex pluribus partibus diversæ nature & constitutionis, quæ tamen simul ad eandem actionem concurrunt, atque hoc sensu accepta *Pars organica similis* opponitur. Sic v. g. Oculi est Pars organica, composita ex variis tunicis & humoribus, diversæ texture & constitutionis, quæ tamen simul ad visionem conspirant. Hujusmodi actiones quæ ab organice & multis diversæque nature partibus compositis obtinentur Perfectas vocat Galenus.

His ad distinctionem istius intelligentiam præmissis, nos partes plantarum dividemus in *simplices* & *compositas*.

Simplices sunt quæ constant ex partibus ejusdem texture & constitutionis.

Compositæ quæ ex partibus diversæ nature coalescunt.

Simplices sunt vel continentis seu vala, vel continentis seu succi.

Verissime enim est partes simplices in universum omnes, corpus integrantes, in Plantis saltem, si non & in Animalibus, vel vala esse, vel succos seu liquores, in vasis contentos. Partes continentis omnes ad sensum similes sunt: quavis enim chymicæ Analyti in alias adhuc simpliciores possint resolvì, sunt tamen ita per minima divisæ & commixtæ, ut quilibet pars sensibilibus pariter ex omnibus hæc simplicioribus mixta sit, adeoque ejusdem nature cum reliquis sensibilibus partibus.

Partes continentis dupliciter considerari possunt; vel respectu *substantiæ* & texture suæ uniformis, quomodo *similares* sunt; nec aliam habent actionem præter sui nutritionem, vel respectu *figuræ & conformationis* ad usum aliquem & officium in corpore obeundum destinata, adeoque *organica* appellantur.

Partes *compositæ* quæ ex pluribus partibus simplicibus iisque (ut diximus) diversæ nature constant, *Organica* etiam appellantur, quia partes hæc simplices simul ad unam quandam actionem concurrunt.

Partes compositæ in quas Planta dividi solet *Radix*, *Caule*, *Folia*, *Flos*, *Fructus*, de quibus in specie agemus.

Sunt etiam alia partes minus principales seu secundariæ, ut v. g. *Capitoli* seu *Claviculae*, *Pili*, *Spinae*, &c.

CAP. III.

De Radicibus Plantarum.

Radix (desiniente Jungio) est pars Plantæ inferior, quæ intra corpus solidum, quod Plantæ sedem præbet (sive illud terra sit, ut plerunque, sive saxum, sive arena, sive lignum, sive quodcumque aliud) abditæ, & alimento intrinseco destinata est.

Radices divisi possunt in *fibras* & *crassiores*. *Fibræ* voco quæ plurimis fibris seu filamentis è plasmæ fundo separantur exarumpunt constant.

Crassiores quæ corpore pro planta modo crassiore sunt vel in furculis diviso, vel fibras emittente. Hæc vel carnosæ sunt, & in latum extensæ, vel in longum extensæ, plerunque strictiores & lignosiores. Carnosæ & in latum extensæ sunt vel *Bulbosæ*, vel *Tuberosæ*.

Bulbosæ voco quæ unico constant tubere seu capite, eoque vel squamato vel tunicato, fibras plurimas ex ima sede vel basi emittente.

Bulbosæ ergo strictæ dicte sunt vel *tunicatæ*, hoc est, ex pluribus corticibus in orbem se amplexantibus compositæ, quoniam sunt *Cepa*, *allium*, *Hyacinthus*, *Tulipa*, &c. vel *Squamosæ*, h. e. è pluribus squamis imbricatis fere dispositis coarctatæ, ut *Lilium* & *Adonis*.

Notandum etiam *Bulbosæ* strictæ dicte *Fibrosæ* rectius accipere. Fibre enim è bulbi fundo exentes propriè duntaxat radices sunt; Bulbus ipse nihil aliud esse videtur quam gemma grandior sub-

B 2

terranæ

* De Plantis
Egyp. c. 35.
1. Oberca.
in Alpin. &
2. p. plant.
cap. 35.

teranea, ut rectè eruditissimus & ingeniosissimus Vir, D. *Nehemiah Greiv.* M.D. ob præclara sua inventa & observata, in *Anatome Plantarum*, reliquæ eadem Historia mentio celeberrimus.

Tuberosæ sunt quæ carne solidâ continuâ constant, suntque vel simpliciter tubere ut in *Rapa, Croco*, &c. vel multipliciter, ut in *Alphaleto, Tœmia*, &c.

Not. Plantæ nonnullæ duam generum radicibus donantur, tuberosis & fibrosis, ut *Orchis*.

Radices in longum extensæ quæ plerumque frictiores sunt & ligniores, vel *sarmentisæ* sunt & transverse progredientes fere reptantes, ut *Glycyrrhiza, Carlini viviani, Actæosæ Oscilla*, &c. vel *cauliformes* & in altum descendentes.

Notandum autem, in pluribus repetitis propagibus sub terra reptantes, geniculatæ cum *stipite*, & geniculis fibras emittentes, ut in *Gramine canino Offic. Mentha, Pileolæ aureæ, Tristernia*, &c. Caulis potius subterraneos videri quàm radices.

Radices *cauliformes* & in altum descendentes sunt vel *simpliciores*, fibras tantum & lateribus emittentes, vel *ramosæ*: Hæ autem ad modum caulium vel ab eorum statum ramolæ sunt, vel simpliciter seapo aliquoque descendunt, deinde in ramos; rami in furculos & fibras sparguntur. Nonnullæ etiam plantæ plures fundo emittunt radicem trilineam.

Possunt & alia radicum differentia, à coloribus, sapore, odore, facultatibus fumi, quas hoc in loco prosequi nostri non est institutum; alibi fortasse eorum catalogos dari sumis.

Radices nonnullas bulbosæ ut v. g. *Tulipinarum*, annuatim in terram descendere à Botanici dictum observatum est: idem nuper in aliis plurimis & quidem diversorum generum radicibus ob-

servavit D. Greivius; ut v. g. *Ari, Valeriana, Scrophularia, Hellebori nigri, Tanacet, Lychnidis, Primula, Crambe, Caryophyllata, Actæosæ, Indis*, &c. quarum omnium, eodem observante, Radix quoniam ex trunco seu caule ipso renovatur, ut ponis particulatim reparatur. Basi scilicet, seu basi caulis, sensim infra superficiem terre descendens, sequi in ea occultatis in naturam genuinæ radicis transmutatur, quæ locum occupat, & officium præstat. Ad motum autem caulis radicis etiam una descendit, & pro durabilitate substantiæ quæ brevior aut longior evadit, vestitusque & inferiore ejus portione eisdem gradibus putrescentibus quibus superior è caule descendente & transmutato augetur. Sic in *Scrophularia v. g.* fere præcipue Succia, quæ ab radice præmorsa appareat, una pars caulis gradatim subsidens donec terra immergatur: superior radicis pars officium, & descensu continuato, sequenti anno, inferior ejusdem pars evalit, proximo deinde anno corruptitur & evanescit; novâ scilicet quoniam è caule accessione facta, prout inferiores & ventrosas partes putrescent & absorbuntur. Itâ pariter in *Dryasidi, Croco, Gladiolo*, &c. ubi bulbis geminis est, superior & inferior, basi caulis anno insequenti fere superior radix, proximo inferior, tertio interit & absorbuntur.

Hujusmodi descensus caulis & transformatio in radicem in nonnullis plantis evidentius cernitur & clarius demonstratur quàm in aliis, ut in transverse & tuberosis radicibus *Primulæ & Actæosæ*. Harum enim Plantarum foliis successivè marcescentibus & abscidentibus bases eorumdem copiosiore succo emittunt in totidem nodulos crassiores turgescunt. Idem in aliis nonnullis colligitur potest ex simili vasorum & parium lignosarum situ in trunco & in radicibus, ut v. g. *Hellebori, Rastro*, fere præcipue *Iride tuberosâ*, in qua quoniam folia proximè juxta caulem superiorem decidunt, postquam tamen caulis descendit & in radicem immittit, foliorum delapsorum sedes fere vestigia una cum vasorum suis inferiorem extremitatibus non obsecut apparent, radice f. annulis quibuscumque, & lineis punctatis variegatâ, annulis foliorum sedes, punctis vasorum orificia demonstrantibus.

Descensus hujusmodi causa proxima & visibilis seu manifestata sunt radices fibrosæ, quæ hujusmodi caules emittunt: hæ enim in terram rectè descendentes, velut totidem funiculi truncum post se rapiunt: Hinc radicem nonnullarum figurâ veluti invertitur. Nam cum plerumque inferius in ramis aliquot ex totidem crura divaricantur, nonnulla superius in plures veluti cervices fere cornua [capita vocant Botanici] dividuntur, ut in *Dactylis* aliisque nonnullis cernitur. Hæ enim radices è summo capite plures protrudunt gemmas, quæ in totidem caules abeunt: Gemmæ hæ fere germinat novâ successivè folia emittentia; vetera abijciunt, adque paulatim continuo descendunt, in totidem tandem cervices, 3, 4, 5, ut etiam plures unius longas, abeunt.

Hinc intelligitur quomodo radices nonnullæ præmorsæ videntur, ut in *Succisæ*, perennetque evadunt, nimirum successivâ aggeratione novarum portionum in locum earum quæ quoniam corruptantur & intereunt, ut in plantis de quibus egimus, ex parte trunci quoniam descendente annua lila damna reparantibus, inque *Orchidæ, Bastarda, Nephelæ, Celandinis* minor aliq. tuberosa in quibus, ventrosioribus radicibus seu tuberibus marcescentibus, novæ earum loco aggerantur. Cum his etiam consentiunt *Tulipæ* aliæque radices bulbosæ: tunice enim ex quibus præcipue bulbi constant quoniam exarescunt, & in tenues membranas f. cuticulas excutunt, novis assidue in medio succrescentibus foliis & corticibus. Ad eundem modum fibrosæ earum radices alii annuatim succedunt; unde post aliquot annos bulbis quoniam idem perseverare videtur, alia omnino revera res est, nullâ ejus particulâ primitivâ relictâ.

Partes Radicis ut & Caulis sunt Cortex, Lignum aut in herbaceis pars ligno respondens, & medulla.

Cortex componitur ex cuticula & substantia interiore.

Cuticula à cortice originem habere videtur, & nihil aliud esse quàm corticem veterem exarcentem & contractum, noto quoniam subnato; quæmadmodum ipsorum Serpentes quod quoniam exiit ejusdem cutis exaracta est. *Cuticula* in radice istidem partibus componi videtur quibus & in caule, nimirum utriculis seu vasculis velut parenchymate, ligneis aliquot vasis seu fibris fistulosis intermixtis, quæ quoniam etiam microscopio ægrè visibiles sunt, adde tamen colligit D. Greivius ex eo quod cuticula multo difficilior finditur ut dilaceratur transverse quàm secundum longitudinem, aliisque argumentis, quæ apud ipsum vide.

Cortex substantia interior crassitudine plurimum variat, in nonnullis enim radicibus ut *Flore Siliæ pyramidalis, Tragopogoni*, & arboribus plerumque prætenus est, in aliis crassa admodum, lon-

gæmaximam radicis partem constituit, ut in fibris *Asparagi*: Quin cortex radicis in plurimis plantis multo majorem obtinet proportionem ad lignum, quàm Caulis; atque hæc in re radice à caule in-

Cortex in radice istidem fere partibus componitur quibus & in caule, nimirum, 1. Utriculis seu vasculis seu parenchymate, Spharicis plerumque, interdum tamen oblongis, minime perviis seu in se mutuo hiantibus, sed undique clausis, & aquæ bullarum instar pelliculis, adeo ut cortex Parenchyma, quoad compositionem suam, ipsam Cereviam aut ovorum conglutinationem proximè reseratur, aut panis probe fermentati medullam. Vascularia hæc adeo parva sunt ut abique microscopio ægrè sint visibiles; magnitudine tamen differunt, tum in eadem, tum præcipue in diversis generis radicibus. In rectis lineas feriatum non raro disponuntur tam secundum longitudinem quam secundum latitudinem radicis. In aquore limbo seu pelliculo semper turgide sunt, qui per eamundem membranam poros se immittunt, nec enim datur patenter patet, qui inter. D. Malpighius utriculos in se mutuo hiantes & pervios facit.

Utriculos hosce in nonnullis plantis duam generum esse observavit D. Greivius: præter dictos enim alii dantur albidiores nec transparentes, ficioreis etiam nec liquore turgidi, unde vere repletos esse opinatur. Pleniorum horum descriptionem videlicet apud laudatum autorem in libro de *Anatome radicis*.

2. Præter utriculos fibræ etiam ligneæ seu vasa succifera, plura pauciorave, corticis compositionem ingrediuntur, ut ex facilius dilaceratione corticis, locutudinem longitudinem quam transverse, ex ductu earundem fibrarum secundum longitudinem visibilis, tenuium filamentorum specie; & ex ascensu lucci cortice transverse secto, in locis ubi filamenta istius terminantur, patet.

Reticularis plexus eodem modo componitur fibræ hæc in cortice caulium. Quoniam tamen ad se invicem accedunt, & iterum reflectantur, nullæ omnino (observante Greivio) dantur inter eas anastomoses, sed unumquodque filamentum unicuique & simplex vas ab imo ad summum continuum, non ramosum, cavitate ab imo ad summum aequale. At neque alia alia circumvolvuntur, aliæve implicuntur, sed fibræ mutuo duntaxat contigua sunt. Plexus hi in variis plantis numero & figurâ variant, in aliis rariore, in aliis crebriore. Notandum autem singula filamenta, non singula vasa esse, sed vasorum parallelorum fasciculum seu congreium, quæ tamen nec in se mutuo pervia sunt, nec fibræ invicem in fasciculo suo convolvuntur alteræve implicuntur, ut de filamentis diximus. Eadem de tracheis seu vasis ægrè decedentibus quæ in ligna parte occurrunt dicta sunt. Est tamen cur suspicemus dari in hujusmodi vasis anastomoses, nec D. Greivius sententia penitus acquiescamus, præcipue quod ad fibras ligneas attinet, partim ab analogia venarum & arteriarum in animalibus quarum propagines manifestè in se mutuo perviæ sunt & reticulariter inosculatæ, partim à foliorum, quæ sunt ligneæ expansiones, structura, in quibus fibræ sibi mutuo occurrentes inosculatæ & reticulariter implexæ videntur; partim denique ab experimento de succo motu dorsum in sectione transverse inferius proponendo.

Color radicum in plerisque plantis albus est, in nonnullis flavus, in paucis ruber aut atro-rubens, ut *Anchusa, Erythrodano, Pasticina tenuifolia*.

Vasa hæc diversorum generum esse ex diversitate liquorum quos continent colligit D. Greivius, quem consule: alia enim lympham continent, alia lacteam succum, alia in plantis nonnullis rorem fere vaporem. Verum vasa hæc is que in caulium corticibus observantur analogæ esse, & ficos congenere deferre opinamur, atque idcirco plura de his dicere superfluum.

Ligneæ radices præ istidem fere partibus constat, eodemque modo contextæ quæ in caule, nimirum, 1. Parenchymate seu utriculis in radios diametrales à circumferentia ad centrum tendentes dispositis, ut in transverse sectione patet.

2. Fibris ligneis seu vasis succiferis, quæ etiam ut in cortice duam generum sunt, nimirum vel lympham deferentia, vel succum lacteam, aliunde plantæ peculiarem, seu, ut vocant, specificum.

3. Fistulis aëri expiendæ & derivando destinatis seu tracheis, de quarum textura fere compositione infra dicemus. De earum magnitudine, numero, situ, quæ in variis plantarum generibus variant, vide *Greivii* lib. de *Anatome Radicum*, cap. 4. Hæ autem in radicibus majores plerumque esse & magis patentes quàm in trunco ac ramis annotat *Malpighius*.

Medulla plantarum omnium radicibus communis non est: Nonnullæ enim, ut v. g. *Nicotiana, Stramonium*, &c. eâ carent. Aliæ quoniam parte inferiore nullam habent, superne tamen fatis conspicuum obtinent. Ex utriculis componitur ut in caule, istique etiam magnitudine & figurâ diversis, quibus vasa aliquot succifera interdum admixtuntur.

Notandum autem utriculos seu vascularia hæc ex quibus Medulla componitur, non meras & rudes membranas esse, sed ex plurimis ordinibus fere seriebus tenuissimarum fibrarum seu filamentorum ab imo ad summum vascularium iuxta positum, & à vascularia ad vascularium transverse, (ut in subeagine à Ramis ibi ad filum) decurrentium compositis; adeo ut Medulla nihil aliud sit quàm rete quoddam mirabile, fere infinitis fibrarum minutissimarum mirabili ordine complicatarum numeris. Quoniam fibræ hæc non simplices sunt, sed ex pluribus simili conjunctis compositæ, fibrillis etiam transverse, (quæ simplices esse videntur) contextæ.

Quæ ratione alimentum radices subministrantur meos adhuc scilicet scilicet (inquit *Malpighius*) ut probabilius tamen conjectari licet; æque particula solutæ sales, & reliqua mineralia per terram dispersa fibræ afficiant ac fluida radient, appellensque hujusmodi heterogeneum corpus ad plantarum radices, veluti per cribrum trajectum, in ligneas fibrillas exprimitur; seu per poros, qui circa tenellas radices sunt, quædam humores communicantur & ab his in conguas fistulas deuntur, vel per extrema fistularum ora intro excipiuntur, & ab istidem transverse fibrillis mittuntur, ut in minimis radicibus quæ fibræ appellatur probabilius accidit, in quibus ad minorem usque fistulæ decedunt, transverse fibrillis utriculis parum luxuriantibus.

CAP. IV.

De Caulibus Plantarum, & eorumdem partibus continentibus, & Clariff. Malpighii & Grevii fcriptis.

Caulis, deficiente* Jungio; est pars Plantæ fuperia in altitudinem ita exproreda; ut anteriora & pofterioribus, vel dextera & finiftris non differant. Caulis in arboribus & fruticibus caudex [Stipes, truncus] in fistulosis calamus, in frumentis culmus dicitur.

Caulis est vel simplex, vel ramofus.
Scapus caulis est pars caulis ramofi, quæ à fundo ad cacumen summum una quafi lineâ extenditur, cui rami utrinque adherent.

Caulis partes funt Cortex, Lignum, aut in Herbaceis pars ligno refpondens, & Medulla.
Cortex est qui caulium & ramos undique involvit. Compositur autem è cuticula & substantia interiore.

Cuticula. Cuticula utriculis seu facculis horizontali ordine locatis, ita ut annulus efformetur, compositur, qui ambientis rigiditate & ætatis virio depletur, & in seipfio collapfi aridam interdum epidermidem efficiunt, ut in Betula, Cerasis, Pomisq; præcipue observatur. Malpigh.

De Cortice. CORTICIS substantia interior confiat, 1. Ex fibrarum lignearum in plexus retiformes contextarum plurimis involucris, exteriori interius tunicarum Cæpe in modum ambiente; deinde, 2. Ex utriculis seu facculis subrotundis [interdum ovalibus aut angulosis] plexum modò diductum maculas fere fpatia replentibus, horizontali fuis lignum veris radorum infar directis. 3. Denique ex valis pecturatis; fuccum plantæ proprium & fpecificum continentibus.

D. Grev. substantiam corticis interiore in vala & parenchyma primò diftinguit: parenchyma vocat utriculos modò dictos qui parenchymati viferum in animalibus refpondent. Vafa dividit in lympham deferentia quæ dudum generum effe ftatuit: exteriora enim & cuticula proxima fuccum fpecie diverfum ab interioribus & ligno vicinis deferre optinet [hæc vafa funt quæ fibras ligneas diximus] & fuccum plantæ proprium & fpecificum continentia, qualia funt v.g. in Abiete & Pinu refinifera, in Prunis & Cerasis gummitera, in Tithymalo lactifera. De tribus hæc paribus explicatis paulo agemus.

1. Fibra lignea, deficiente Clariff. Malpighio, funt tubulosa corpora, fubingredientibus liquoribus peria, fparumque ftrudura è quadratis [aliove interdum figuræ] corporibus, concavis, invicem hianibus confiat. Vafa hæc nec recta, nec parallela ducuntur, & ut plurimum in fasciculos coagmentantur. Hoc um aliqua iterum inclinata, & [à faciculis fuis] feparata rete efficiunt, unde argumentaria quæ diximus involucria, quibus lignum ambitur. Fibras hæc Lymphæ ductus feu vafa lympham deferentia appellat D. Grevius, quæ falicet liquorem aqueum, limpium & pene infipidum continent. Plexus hi fibrarum retiformes è fasciculorum portionibus digredientibus & ad proximis tendentibus cūque is unitis, & rursum reflexis contexti in radice Ræpe calefcunt, præsertim coctæ, manifeftè poffunt difcerni, inò digitis extendi.

2. Utriculi dicti funt veficulæ feu ampullæ liquore turgefcæ, quæ è fibris ligneis excipiunt, horizontaliter plerumque ftræ in lineis rectis feu radiis à cuticula ad lignum tendentibus, fæpeque veluti corticis parenchyma, ut fuperius diximus. [D. Grev. utriculos corticales in radios diametrales rarius difponi ait: quo à radicis corticis parenchymate differunt.] A fibris filulofis ligneis horizontales (verba funt Malpighii) utriculorum ordines pendunt & erumpunt. Etenim dum tenelli adhuc corticis fistulæ vi evelluntur, continue utriculorum appendices fubfequuntur. In hofigritr tranfverfales utriculos alcendens humor chyli infar exoneratur, ibique longiorem pallus moram aniquiori fucco intumefcit & fermentatus in naturam alimentum exaltatur. Copiofus admodum in cortice huiusmodi horizontalibus appendicibus excoquitur fuccus, qui ligno, reliquisque plantarum partibus diftribuitur; unde nil mirum fi cortex abundantius & validius pabulum præ reliquis plantarum partibus igni fubmittitur.

3. Vafa fuccum plantæ proprium & fpecificum deferentia in variis plantis diverfum fuccum continent, ut v.g. in Abiete refinam, in Tithymalo & Lactucæ lac. Succus huiusmodi è valis extractus humore aqueo evaporante plerumque concrefcit in refinam gummi, aliudve craffamentum. Succus huius [inquit Malpighius] varia effe natura, frequenter aquei diaphanique humoris fpecie effe, quandoque Lactis infar, non raro litæo inficetur colore, & interdum fementicereus lentorem acquirit, ita ut quæ plantarum fpecies extant, totidem peculiare fucci inveniantur. Hæc (pergit) fucus, in fingulis partibus delatus, roris infar affunditur, & concrefcendo fucci auget, & ad delatam magnitudinem perficit. Videtur ergo referre fingunt animalium: quævis (ut verum fatear) fententia D. Malpighii, nimirum fuccum hunc ultimum & fpecificum plantæ alimentum effe, non penitus acquiefco. Effie cum Quinteffentiam (ut vocant) totius plantæ, ejusque & odor, rem & faporem reddere virileque velut concentratas in fe continere non diffiteor.

Vafa aerem deferentia nulla in cortice observantur, certe hi adfunt, adhuc inconfpicua funt, nec fuo funguntur munere, ut in Animalibus intra uterum concipitis accidit, & fola converfione corticis in lignum naturam manifeftantur & patent, ut loquitur Malpighius.

1. 6 ut eadem partibus, eodémque modo connexis componitur quibus cortex, nimirum, 1. Fibræ ligneæ filulofis, in fasciculos coagmentatis, & in retiformis plexus contextis; 2. Utriculis eandem maculas & fpatia replentibus; 3. Valis fuccum fpecificum deferentibus; & 4. Peculiari inluper valis genere aeri derivando deftinato, & animalium tracheæ & pulmonibus refpondenti.

1. Fibra lignea ejusdem funt nature cum corticem componentes; idem enim (ut Malpighii verbis utar) componitur minimis vacuifque orbiculis, invicem hianibus, & confimilem arantem ftruduram. Cæterum intra corticis & ligni fibras hæc intercedit differentia, quòd ille trunco tranfverfo diftecto fuccum faporem effundunt omnes; harum autem nullæ femper, pleræque nunquam

quam ita faciunt. Fibra hæc ad majorem firmitudinem & robur tranfverfalium utriculorum ordines fuperequant, ita ut ex horum mutua implicatione quadam veluti florea efficiantur. Præcipue autem & potior trunci caulifce portio lignis hinc fistulis confiat. Hæc in variis plantarum fpeciebus magnitudine, numero, fitu differunt, ut facile effe offendere. Vade Malpighii & Grevii Plantarum & Truncorum Anatomen.

Inter ligneas fibras anafomofis intercedere, non aliter quàm in Animalibus inter venarum ramos probat Malpighius, Anat. Plant. p. 11.

2. Utriculi in radios diametrales fibras & vafa intercurrentes, à cortice ad medullam extenfos difponuntur; non tamen omnes iftam attingunt, fed interdum verfas interiora ligni obliuatur, novis fubortis in penitioribus ligni circulis: patent autem fectio per tranfverfum ramo feu caudice. In fruticibus (obfervante Malpighio) & in quibus non valde craffum effe lignum corpus, & condita medulla ampla, à cortice utriculorum appendices in medullam deducuntur & in ifplum laxantur: unde eadem natura in utrique [corticibus & medullaribus utriculis] reperitur: quæ eadem phenomena quæ in corticis utriculis contingunt, quandoque in medulla occurrunt. Utriculorum autem ordines ovalibus invicem hianibus corporibus compaginantur, unde & contento fucco turgent, in nonnullis plantis diaphano, in aliis colorato; teni autem pellucidâ, diaphanæ membranâ finguli utriculi confiant. In diverfis plantarum fpeciebus plurimum variant, numero, magnitudine, texturâ, extensione, &c.

3. Vafa fuccum plantæ proprium & effentialem continentia in totis circulis difponuntur quot funt tunicæ fua involucria annui incrementi à medulla ad corticem; eademque enim funt cum corticibus interioribus quæ à cortice quotannis abedunt, & ligno fe applicant, anguftiora duntaxat ob fibrarum lignearum undique circumflantium preffuram reddita.

4. Vafa aeri excipiendo & derivando deftinata, quæ fistulas fpirales & tracheas appellat Malpigh. Tracheæ, argenteæ, lanugine in ftrata componuntur, ut facile laceratione in oblongam & continuatam fasciam refolvantur. Lamina hæc hi alterius microfcopio luftrent, particulis fquamatis componi deprehenditur. [Lamina hæc (obfervante Grevio) è multis fibris terribus collatae in eodem plano fitis, tenæ feu falicæ Stannum in modum, & minoribus tranfverfis fibellis velut fubtegruine contextis confiat.] Ampliores fpirales fistulæ frequenter pulmonares quafi veliculas, trachearum substantiâ, continent, quandoque invicem hiant, interdum otali confiant formâ, & alero nonnunquam fine impervie funt, ita ut parum diffimiles infectorum pulmonares veliculis extent. D. Malpighius Naturam in Infectis & Plantis fpiralem laminam fquamofis frutulis compactam tracheæ vice fabrefeciffe opinatur, ut contrictionem & dilatationem in vehementem flexum & curvationibus arbitri, & in elafico conducti aëris motu pati poffit. Tracheas hæc fibre ligneæ perpefe fulcunt & undique fpirant & interdum concordant, unde infecto per tranfverfum ligno eandem officia frequenter ovalia apparent, vel rounda, interdum angularia: Tracheæ autem non multum à recto declinant, à radicibus fursum in truncum, caulem, & ramos difpergunt, in foliis verò curvate in rete implicuntur. Vafa hæc exceptis fucciferis corticibus propriis omnium longè maxima; per totam ligni substantiam frequentiffima occurrunt, in cortice autem nulla observantur.

Tanta effe Refpirationis neceffitas & ufus, ut natura in fingulis viventium ordinibus varia fed analoga paraverit inftrumenta, quæ pulmones vocamus, cum hoc difcrimine, ut quæ perfectora nobis cenfentur, ex minori pulmonum apparatu gaudent, ut per Quadrupeda, Aves, Pifces, Exanguia aquatica & Infecta difcurrendo offendit Cl. Malpighius. In plantis verò, inquit, quæ infimum Animalium attingunt ordinem tantam trachearum copiam & productionem extare pat effe, ut his minime vegetantium partes præter corticem irrigentur.

Qua parte aer vafa hæc fubintret quaftio effe, an fci per radices, an per trunci, foliorum, reliquarumque partium fupercialium poros. D. Malpighius fe diu anxie quaftiviffe fcribit, an in foliis & cortice officia pro aere patere, nec ea unquam deprehendere potuiffe: radices verò tot tantique coagmentari tracheis obfervavit, ut in quibufdam plantis & arboribus hæc reliquiarum molem longe fuparent. Quare (ut conjeftari licet) vapor feu refpiratorius fuccus, à terra aquæ & aëri admixta feparatus, tracheis fubintrant ipfas replet & diffundit. Ligneæ autem fibre aut horizontales utriculorum ordines feparatim à trachearum tunicis halitus partem feu fuccum pro refpiratione recipiunt, cum ligneæ fibre Hædæ infar tracheas ambiant. D. Grevius aerem omnium partium tam fupercialium quàm fubterraneorum poros fubingredit ftatuit, hos autem pofteriores copioffime. Pori enim in plantarum nonnullarum truncis adeo amplii funt, ut nudo & inermi tactu oculo pateant, ejusmodi funt comæ Indice quibus pro virgis & fcapionibus utimur: quin & in Pinum foliis elegantiffime ordine per totam foliorum longitudinem difpofiti cernuntur; venifimile ergo effe aliquam Aëris partem per hos fe infiltrare. Poffima tamen & quali regia via quæ ingreditur Aor, funt radices olivæ, in quæ fucco commixtus fe ingerit. Radix enim in Plantis Animalium ita refpondet. Denique fi aëri per partium fupercialium tantum poros intraret, anequam cum radice fuco commifceri poffit, neceffario deberet defendere, contra meum fuccum quæ perpetuo afcendit, adeoque Aer & Succus fibi mutuo occurrentes impedimento effent, quod non videtur verum; cum fi per radiceem recuperetur motuafcenfus facilis & naturalis una cum fuco confpirat. Quod idem ulterius aëri poteft à paucitate & paritate diametralium portionum [utriculorum] in truncis præ quàm in radice, quæ natura ibidem Aëri à fuco, quocum commixtus excipitur, feparando defignaffe videtur. Hæcenus D. Grevius, apud quem plura vide.

MEURERUS, cuius & crebro analogo olim creditæ, multiplices globulorum pro longum loca-
torum ordine confiat. Globuli quæ duntaxat morbofiffimi utriculi feu veficulæ funt, in pleniffimo quidem plantis rotundi, in nonnullis tamen angulofi & vel cubici, vel pentagoni, vel hexagoni fignibus. Medalla quævis à ligno & cortice parenchymate [ita voci utriculos diametrales fibrarum fignis replentibus] diverfum nomen obineant, naturâ tamen & substantiâ cum eo convenit, ut & texturâ & connexione evincunt; continuas, inquam: Nam utriculorum ordines à cortice emanantes (ut D. Malpighii verbis utar) per ligneas fibras producti in medullam terminantur, unde eadem

natura

[illegible]

Geronzi guid

Refined gr. 2.

Color lactens
in succis non

CAP. VI.

De annuo trunci incremento.

[illegible]

num duntaxat ascendere; quomodo opinione eritaneum esse suspicari dicimus omni ex parte equaliter. Circuli hic tunc tunc; lignum in arboribus intra tropicos nalcensibus omni ex parte equaliter inter se distant, & modiculis pro centro legitimo obtinent, ut in ligno Brasiliensi Acanthino po- tior observare. * Galendius, in carceris vero regionibus vel ad Austrum, vel ad Septentrionem po- tior meridius verius dilatantur, & a parte poli respiciente contrahuntur, adeo ut modiculis re- spectu habito temper excentricia repauiantur: hinc mule ex hac circuloformi politura meridianum invenire docuerunt; & Geoponicis peritiores arbores translaturos monent, ut eundem denuo plan- tarent. phacisque loci servent cum in priore statione obtinebant.

Ex circuloꝝ ligneoꝝ numero trunci vel rami ætas innotefcit, fiquidem numerus circuloꝝ numerum annorum quos duraverit æquat.

Circuli interiores angustiores sunt quàm exteriores, tum quia cùm planta robustior est copio-
 us alimentum attrahit & crassiores circulos efformat; tum quia interiores ab exterioribus premun-
 tur & confringuntur, tum denique quia lignum tempore arefcit & contrahitur. Hac de arbo-
 ribus vegetis & nondum staturam & magnitudinem iustam adeptis; nam in annosis & ~~sepe de~~
 altere se res habet.

Interiores circuli, dum annis & ficcitate contrahuntur, medullam spongiosam magis magisque

comprimunt & coarctant donec in quatuordecim dies exteriorum, & plerumque colore saturatior.
Lignum circulo interius durum est, & interius exterior ligni pars a colore Alburnum i Plinio dictum
tinctum, nuncquid coloris est. *Crete*. D. Malpighius hanc & transferibatur utriculo orbibus
circulis, quibusdamque punctis, & quibusdamque punctis, & quibusdamque punctis, & quibusdamque punctis,
nuncquid lignum contextum, peculiarem affundit succum existim, cujus corporata & concretionem va-
ria firmata & durities ligno comparatur. Longum tamen (inquit) tempus requiritur, ut recens
lignis talis concilietur soliditas, quales deprehenditur in praecedente ligno.
lignea addita tamen durities non foret, quod si lignum recens non erodant, per
trecum fume obnoxa sunt. In Cereis quoque oculis & involuta alburnum confutere videtur
reputat, & mechanics in turba absconditur.

Arbores & rami qui in altitudinem per plures annos crescunt in parte superiore pauciores circulos ostendunt quam in inferiore, exteriores autem circuli utrisque communes sunt, non interiores.

Lib. I.

De Plantis in Genere.

res: exteriores enim interioribus quotannis superinducuntur, unde & interiores qui cacumen non attingunt, semper in punctum definunt, & singuli velut conum concavum efficiunt, ut perspicue videre licet in Abietis tabulis per longitudinem arboris factis.

Ex comparatione horum circuli in variis arboribus innotescit differentia annui incrementi quarumlibet collatarum. Sic v. g. triennale augmentum Quercis quinquennale ulmi incrementum crassitie aequat. Ex comparatione etiam circuli annui incrementi in eadem arbore (qui non semper aequales sunt, sed crassitie plurimum differunt, pro anni, ut verissime est, constitutione) colligere licet qualifiam anni temperes latitudinali arboris cujuscunque incremento maximè propitia sit.

CAP. VII.

De Caulium differentiis è Joach. Jungii *Ifagoge Phytoscopica, additis & mutatis nonnullis.*

Caulis multipliciter differtur, 1. Respektu Foliorum. Caulis vel est *foliis oppositis*, vel *is omnino destitutus*, sive *nudus*. Folia vestiti plerique plantarum caules sunt. Caulis nudus vel *absolutus*, vel *secundum quid nudus* est. *Absolutus* nudus dicitur qui nullis omnino foliorum rudimentis donatur, ut *Taraxaci*, *Plantaginis*, *Bellidis*, &c. *Secundum quid nudus*, qui foliis admodum exilibus, & à caule non satis distinctis est amictus, ut *Tussilaginis*, *Potatidis*, *Denariæ apylli*, &c.

Caulis foliis *vitifolius* est vel *determinatus* vel *indeterminatus* *foliatus*, etc.

ta distinctione tantum folia profert: Ex *unica* quidem in Anemone, Puffulatia, Herba Paridis, Acotone hymeali: Ex *duabus* in Pithoua, Unifolio, Corvidone altera. *Indeterminatus* foliis tantum reliquit.

2. Respectu ramorum & petiolorum, Caulis est vel *simplex*, vel in *ramis* *arctis*: *Simplex*, ut in Taraxaco, Bellide, Plantagine, Puffulatia, Anemone, Nymphaea, Biflora, Vincetoxico, Pyrola vulgaris, etc. *Ramosus* in desipio.

Differentie
causam ra-

Inter simplicem & ramulosi ambigit caulis in umbellam sparsus, ut in *Primula veris*, *Auricula* ur-
fi. In his tamen caulis petiolis potius quàm ramulis est diffusus.

2. Respectu fructu florum, Causis vel <i>determinatus</i> est, vel <i>indeterminatus</i> .	<i>Differentia</i>
<i>Determinatus</i> est qui in extremis vibus five talibus fipius flores & femina producit, ideoque vel in <i>capitulo</i> , vel in <i>spica</i> five <i>thyrsu</i> , vel <i>paniculo</i> , vel <i>umbello</i> , five <i>corumbe</i> terminatur.	<i>suburum sisti</i> <i>repleti.</i>
<i>Capitulum</i> est quod confiat ex pluribus hofculis & feminibus a&e in globolum aut circulem five difci figuram congestis, ut in Cyano, Scabiofa, Jacca, Cardus, &c. inque Bellide, Chryfanthe- mo, &c.	<i>Capitulum</i> <i>quid.</i>

Spica est quod ex floribus & seminibus spisse compositum est, ita ut conus erectus sed oblongus sive *Spica quid.*
admodum acutus inde evadat, ut in Lyfimachia purpurea, Verbasco, Plantagine, Luteola, Reseda,
Bistorta, Secali, Hordeo, &c.

Panicula, item *Juba*, et spica laxè diffusa, præsertim perpendentibus petioli, ut in Milio.

Umbella est extremitas cuius in plures longiores pediculos divisa, qui in latus continuo radiantur, inque minores divisi flores sustinent in orbem circumactos : à similitudine umbellæ, quâ mulieres faciunt à Sole a-cent, dicta.

Panicula quid.
Umbella quid.

Corymbus est extremitas caulis ita subdivisa & floribus aut fructibus onusta ut sphaerica figura inde oritur, ut in Hedera a boea, Sambuco aquatica, Ceba, Porro. *Corymbus* interdum pendulus est, quid, ut in Sambuco aquatica, seu rosea.

Corymbi nomen latius patet, & in genere quodvis lunnium significat. Nam prima notio *fr. respicitur* est, in capite veterum Atticorum, utulus lue meta significat capillorum, autore Scaligero. Verum apud Plantarum scriptores *Corymbi* proprie Hedere racemi appellantur. *Plin. lib. 16. cap. 34.* in descriptione hederae ponit, *Racemi in orbem circumditi, qui vocantur Corymbi.* Dioscorides in capite de Hippophaea, *Flores corymbi Hederae limbes, inquit, velut racemi coherentes inter se.*

Corymbus etiam alias sumitur apud recentiores Botanicos pro flore composito discoide, qui in pap-

Corymbi alia

Caulis *indeterminatus* est qui petiolis à latere caulis prognatis flores & semen gerit. Ideoque nullum extensionis habet terminum nisi quem hybernum frigus imponit.

4. Respectu figuræ Caulis vel angulosus est, vel teres; & uterque vel solidus, vel cavus. Angulosus caulis vel triquetrus est, ut in Cypero & Gramine Cyperoidæ, Papyro, &c. Ad triangulum caulem etiam referri potest caulis qui ternis foliorum processibus, præsertim spinosis distinguitur, ut Carduus chrysanthemus.

Vel *Quadrangulus*, in Salvia, Mentha, Lamio, Marrubio, Rubia & sexcentis aliis.
Vel *Quinquangulus* in Campanula, Polyacantha vulgaris:

Caulis *teres* (sive rotundus) est in *Anagallide* aquatica, *Nummulariâ*, & infinitis alijs, præsertim in *Bulbosis*.

Caulis *inanis* vel totus *inanis* est, vel in nodis seu geniculis consolidatus, ut in Arundine, Frumentis, Graminibus, Feniculo, Gentiana, &c.

5. Tandem Caulis fissus rectus vel *rectus* est, vel *repens*. *Rectus* vel suis viribus se sustentat; vel *Differentia*
adminiculis indiget, quibus vel circumvolvendo sese implicat, ut *Lupulus* & *Convolvuli*; vel claviculis *caulium fissis*
se aligat, ut *Vitis*, *Bryonia alba*, & *Leguminis* ploragae; vel foliorum pediculis annectit, ut *Nasturtium*
Indicum & *Fumaria*; vel cirris adhaerere, ut *Hedera*. *repens*.

Repens

Idem ministerium præstant probabiliter folia feminibus, &c. Corruptis singulis annis minuitur metatibus, exhaustisque antiquo fisco, cum folia amplius nature nequaquam inferant, abijcitur, novumque organum formatur: & quibus in plantis folia adhuc videntur, novis tamen æstate germinantibus geminis antiqua marafino confecta collabuntur. Hæc omnia D. Malpighius, qui & nobis probantur.

CAP. X.

De Floribus Plantarum, & primò de eorum partibus.

FLOS, desiniente Jungio, est pars planta tenuior, colore vel figura, vel utroque insignis, rudimento fructus coherens. Hæc definitio, vel ipso Jungio fatente, nimis angusta est: nec enim omnis flos rudimento fructus coheret: nam in *frumento Indico* Mart. dicto, *Palma Christi* seu *Ricini*, *Bardana minore* seu *Xanthio*, *Heliotropio triceco*, *Lachryma Jobi*, *Ambrosia*, à fructu aliquantulum remotetur. Nec in herbis tantum sed & in arboribus ut v. g. *Juglandis*, *Ceryla*, *Lævæ*, &c. dantur flores amantissimi à fructu disjuncti. Quinimo non in eadem tantum planta. Item à fructu ferrent, infuscando & steriles essent, quæ fecundæ, flores non producerent: Has in eadem specie sexu differre voluit Botanici, & fertiles feminas, steriles mares appellavit. Præterea in plurimis plantarum speciebus, in quibus etiam flores fructibus coherant, dantur plurimi flores imiles, hoc est, quibus nullus fructus semine succedit, ut in *Pomiferis*, *Pepone*, *Cucurbita*, *Melone*, &c. inque *Malo* & *Pyro* manifeste cernitur.

Rectius ergo meâ sententiâ definitur flos, Pars plantæ tenuior & fugax, colore vel figurâ vel utroque insignis, fructu prævia, eisque plurimum coherens & tenello regendo fovendisque intervens, quæ postquam explicatur brevi aut locidit aut marcescit.

Fructus prævi dici possunt etiam flores imiles & amantissimi, quavis eidem contigui non sunt, quoniam plerumque aut decidunt aut marcescunt antequam fructus maturecant.

Partes floris sunt. 1. *Calyx* five *Perianthium*, quod tamen nonnullis adjunctum potius quam pars floris censetur. 2. *Folia illa tenella & fugacia*, quæ nos ad Homonymiam vitandam cum Columna *petala* appellare solemus. 3. *Stamina*: & 4. *Stylus*.

Flores perfecti dicuntur qui omnibus hisce partibus donati sunt: imperfecti, qui harum partium aliquâ careant. Nos tamen in hoc opere flores perfectum vocamus quicunque petalis seu foliis figuibus coloribus constat, five calycem habeat, ut plerique, five non, ut *Caltha palustris*, *cinerum* & bulbulorum nonnullarum flores: imperfectum qui apetalus est, seu foliis illis figuibus, coloribus caret: Hunc etiam flammum vocamus, quia flammibus & calyce duntaxat constat. Sub flammibus etiam stylum comprehendimus quo paucissimi flores careant.

Calyx est qui florem tegit & sustentat, eisque velut basis & fulcramentum est, ideoque crassior est & minus insignis flore ipso. Oritur autem ex exteriori furculi cortice, ideoque (inquit Cæsalpinus) herbarie coloris est, nec decaluit cum flore. Verum ex nostra observatione in nonnullis plantarum generibus vel una cum flore decaluit, ut in *Ranunculo* & *Lysimachia filiquosa*; vel etiam ante florem, ut in *Papavere*.

Calyces seu Perianthia in nonnullis plantis, tum colore, tum consistentiâ, tendella florum petala proximè referunt, distinguuntur quod non desistant aut marcescant antequam femina maturecant, verum ipsis pro valculis intervant. Huiusmodi sunt *Fegæprip*, *Potamogetonius angustifolius*, *Bistorta*, &c. florum calyces. Calyces enim voco quantumvis coloratis has partes, quia nec decaluit sunt, nec fugaces.

PETALA. *Petala* seu floris folia sunt lamina illa tenella, colore insignes & fugaces. Ad petalum enim confutendum duæ hæc conditiones concurrant oportet: 1. Ut sit tenue & colore insignis: 2. ut sit fugax & caducum: adeo ut siqua pars plantæ harum conditionum alterâ careat, quavis alteram habeat, petalum dicenda non sit. Ob defectum primæ conditionis Ranunculi & Papaveris calyces quantumvis decaluit pro petalis non sunt habendi: ob secundæ carentiam Bistortæ & Persicæ lupachii calyces à petalorum numero excluduntur.

Quod ad petalorum texturam & compositionem attinet, Interiori cauliculi seu ligni (docentur Malpighio) substructa, fistule scilicet, & tracheæ extenduntur & elongantur in floris folia, quæ omni vatorum genere instructa pendunt utriculorum foribus integrantur. Hæc tenui halitusque turgent fisco, unde mollitas non patitur: ob humoris etenim benignitatem & ductilitatem utriculorum oranes extenduntur usque ad extremum unguem, & ut plurimum vasa non ab upa excedunt costula, sed copiosi fasciculi à basi exurgunt, & productis ramis in omnem dimensionem elongantur. Quod ad colores, excepto nigro & viridi, omnes in floribus spectantur.

STAMINA. *Stamina* seu capillamenta, desinente * Spigello, sunt in floris medio, quod umbilicus appellatur, partes oblongæ, tenues, veluti capillamenta, interdum paulo crassiores, paulo prominentes in summitate, apicibus frequenter prædite, quæ stylum partem similiter oblongam sed crassiorum atque & cuncto umbilico emergentem ambiunt.

Stamina pediculis constant & capitulo seu apice.

Pediculi flammum plerumque liberi sunt, & in quamplurimis digitalis à fundo floris seu dilatati petoli substituti (ut cum D. Malpighio loquar) oriuntur: in Digitali & plerisque omnibus tubulosa petala habentibus (ut galactis & labiatis) ab interiori superficie petali ima parte emittuntur, interdum tota eorum assis flos seu coheret, ut in *Symphio majore*, *Lithospermo*, *Polygamo*, &c.

Differentias flammum Jungius * persequitur.

Pediculi flammum liberi plerumque teretes sunt, raro latiusculi ut in *onibogalis*.

Pediculus teres vel tenuis est, vel crassiusculus.

* Hæc. Parte
sup. p. 26.

Pediculus item, alius curvus est, ut in galactis floribus in quibus folia petala larentia flammam curvatum ejus imitantur, ut in *Salvia*, *Lumio*, *Scloribus*: & in *Papilionaceis* in quibus larent in infiore carina sursum recurva.

Staminum pediculi plerumque glabri sunt, interdum hirsuti; ut in *Bistorta*. Stamina fore semper inter se æqualia sunt, interdum inæqualia, ut in *Napello*, *Colutea*, *Scorpioides*, &c.

Staminum pediculi fore semper simplices sunt, in Lauro ramosi.

Staminum numerus plerumque foliis aut lacinis ambitus respondet, ita ut aut æqualis sit, aut multiplex, aut submultiplex. Sic in *Rute* flore 4 petala sunt, 8 stamina; in *Cervicaria* flore campaniformi 5 lacinæ seu cuspides intus in fundo 5 stamina; in *Iride* 9 folia, 3 stamina; in *Gladiolo Ital.* 3 stamina, folia 6.

Sunt autem flores tam copiosi habentes stamina, ut eorum numerus non facile possit iniri, flammis illarum dicuntur, ut in *Ranunculo*, *Papavere*, &c.

Capitula five cæcinitula flammibus incumbantia Apices dicuntur: Malpighio flammum capitula five cæcinitula colorantur & figurantur, frequenter tamen lutea aut crocea sunt, interdum nigricant, aliis albescent; observavimus etiam purpureo aut rubente colore conspicua, quavis raris, ut v. g. in *Hepatica tritroche* speciei illa, quam Parkinsonius albam flammibus rubris appellat, Gramine leucanthemo minore, *Aline pulchro* flore, folio tenuissimo nobis, aliisque quæ non occurrunt memoria: adeoque petale nimis * affirmat Grevus, Apicum colorem nunquam rubrum esse; quinque tandem floris petalorum color sit, intus non raro concava sunt, & globularum congestam continent.

Eadem vel ex medio longitudinis suæ aperta sunt pediculo vel quasi medio, rarius extremo, ut in *Tulipis*, *Indulho*, &c.

Staminum capitula plerumque ita sita sunt, ut longitudo eisque ad longitudinem pediculi firi transferantur, hoc est, angulus cum ea vel rebus, vel obliquis constituit. Est & ubi longitudo capituli longitudinem pediculi in directum quasi sita est, ut in *Tulipis*: imò sunt flores in quibus flammum capitula pediculis directim sita, lateribus inter se coeant, ut fistulam quandam constituent, in qua stylus ita includitur, ut extremi tantum parte promineant, ut in *Boragine*, *Solano*, *Dilemaria*. Denique in omnibus floeculis capitula floribus constitutibus, ut in *Eupatorio* cinabino vulgari, *Agrostis*, *Centaurio* majore, *Scabioso*, *Gymis*, *Jacens*, *Cardus*; item in *Rudiculis* discoloribus floeculis constitutibus, ut in *Floris Solis*, *Helieno*, *Parmacia*, *Millefolio*, *Tanacetis*, *Acandio* loco flammum est foliolum aliquod oblongum, fronte in aliquot quasi flammum petiolos scissum, quod complicatum fistule instar stylum involvit. D. Malpighius accuratius, tubum hunc efformari ait petiolis quinque ab interiori floris substantia sursum productis & unitis, qui etiam in capite laciniatur, in nonnullis.

Hæc flammum partes, pediculus nimirum & appensa capitula (autore Malpighio) ligneis fibris & tracheis integrantur singulis, quibus utriculi per longum locati adduntur. Quare cum in galactis & quibusdam etiam aliis ab elongatis floribus floris producuntur, iidem etiam particulis necessarii componentur.

Quis huius partium usus firi ambigitur: nonnulli omnino tantum gratia floris concessas putant: alii ad materiam generationi seminum incongruum eliminandam, ut residua purior & defecior eradat: adeoque velut emunctoria quadam assis, per quæ determinata quadam succi portio excrementa, nimirum aerea, ut semen oleosum reddatur, quicque principia fixiora. Hinc (inquit Malpighio) fortasse non incongrue derivato nomine, *menstrue purgatione*, quæ in mulieribus conceptionis tempora proximè antecedit, flores dicuntur: nam ut in plantis determinata succi portio per stamina & floris petala excrementa, ita in viviparis, quæ conceptus particulas quoque modo inficere possunt, singulo mense cruitur per uterum foras protruduntur, ut reliquum defecati sanguinis in utero stagnantis, facilius vi feminis fecundetur, & in animalium naturam dirigatur.

Grevius nosse non hunc tantum usum stamina præstare opinatur, sed & pollinem illum seu globulos quibus apices prægnantes sunt, quocumque per maturatorem affundunt, spermatem masculinum feminis fecundandis uterere existimat; ac prorsus maximam plantarum partem utriusque sexus participem esse. Quod non adeo incredibile videri debet, cum & in Animalium genere nonnulla androgyna observantur, ut v. g. *Cochlicæ* terrestris; quavis quidem in lapsis non generant, quo à plantis differunt. Nec obstat, quod particule hæc (si modo sperma sunt ut spermatum analogis) in utero aut femina non parentur, nam & in probos ex ovis jam editis imperper geruntur, nec in ullo animalium genere, quod sciam, occurrunt narrat, ac ne utrum quidem ipsum in plerisque, sed solus ejus halitus & effluvia subtilia sufficiunt ad ova fecundanda, & embryonem intus concludunt vivificantem.

Hæc ita sit, non similis illa quadam duntaxat, sed revera & stricte loquendo femina duntaxat plantæ illæ, quarum alix semen abique foris, alix [ab eisdem] plantæ femine oras] florem abique femina producunt. Tales sunt in Arborum genere *Palma dactylifera*, *Silicis* pleuræ ex nostra observatione, & secundum Plinium etiam *Cedrus nana*; in Herbarum, *Lupulus salicarius*, *Cynobis*, *Gymnandis*, *Morandis*, *Phyllis*, *Urtica*, *Sponchia*, *Sesamoides* Cluii, aliisque non paucis.

D. Grevius sententiam magis proprie confirmat, quod de *Palma dactylifera* à * Veneribus & Recentioribus traduntur, nimirum feminas non omnino fructificæ, nisi mas iuxta ipsas confusus fuerit: Nec. ut. 13. quæ & pulvere maris feminæ aspersam cum fecundiorum reddere. Ni enim *Ægypti* hoc f. 4. centur, inquit Profer * Alpinus tunc dubio fecundæ vel nullis fructus ferent, vel quos fecundæ non. Lib. de retinebant, neque huiusmodi. At inquis in arenosis & desertis, ubi nemo maris pulverem flos pollinem florum facinus ferri algerit, feminæ nihilominus fecundæ sunt. Immo verò ventorum beneficio, qui pulverem maris feminis afflant.

* De foras
fieri. cap. 63.
& 5.

Ceterum rectè à D. Grevio oblatum, globulos hofice fua parvulus feminiformes apicem thecis inclufos, illud aptum corpus effe quod Apes colligunt & fœmibus appendim gellant, quod non fœtates *pavus apum* vocant, quod etiam in cellulis una cum melle recondunt. Ceram cum ore domum portant, mel ventriculo.

Optimo autem hac de ulu pollinis prædicti ulteriori adhuc confirmatione indiget; nos ut verifimiliter tantum admittimus.

STYLUS.

Stylus effe pars floris mediâ quæ occupans & rudimento fructus fivæ feminis inherens. Dicitur Stylus quia in longitudinem tenuem plerumque extenditur.

Foliola pars floris omniâ apici, modo fœti fructus feminifve coheret; Stamina vel medio, vel imo foliolæ; Stylus fœmper apici fructus feminifve inheret, ideoque reliquis floris parvis defluentibus in planta remanet. Hæc *Jungius*.

D. Malpighius Stylum concavitate fua femem fovere, appendice affurgere, intèricæ flaminia ludere ait. Vafculum ergo feminale Stylum facere videtur *Malpighius*, & Styli appendicem, quem alii Stylum vocant: hanc autem uterinus tubus analogum exultimat, & exemplis probat. Effet ergo Stylus uterini fœi vafculi feminilis tubus perpetuo hians, ad femem intus conclufum ventilandum, & huius exfyllandus.

Valendum in verticillis an Stylus fummo femini infideat necne: nobis quatuor femina Stylum circumflare valentur.

Stylus plerumque unicus adest, interdum tamen plures, ut v. g. in *Aquilegia* quini, quia rudimentum fructus in quinas maturatur filiquas.

Flores nonnulli Stylo carent, ut *Papaver*, *Tulipa*, &c. nifi vafculum feminale pro Stylo admittere velimus. In *Iride* tria folia interna fub quibus flamina occultantur Styli fuccedaneum faciunt *Jungius*.

Stylus propriè dictus terminatur vel *cupide*, vel *globulo*, vel *comæ*, vel *cornibus*: *Cupide*, ut in *Digitali*, *Symphylis* majore aliisque plurimis; *Comæ*, ut in *Lilii* nonnullis; *Globulo*, ut in *Convolvulo* prægigno purpureo; *Cornia* vel *brevia* funt, ut in *Convolvulo* vulgari, vel *prolixa*, ut in *Eupatorio* vulgari; interdum adeo prolixa ut plures addeffe videantur. Styli, nã bini in *Scrophylendro*: quod ad numerum attingit vel *longi* funt, ut in *Cichoreo*; vel *terna*, ut in *Cervicaria*; vel quod raris, *quaterni*, ut in *Lyfimachia* Virginiana. Cornua plerumque *æqualia* funt, interdum *inequalia* longitudo, ut in *Salvia* & *Æthiopide*; plerumque etiam *reflexa* five recurva funt, ut in *Cichorio*, *Cervicaria*; interdum *refta*.

CAP. XI.

De *Florum differentis*: è Joach. Jungii *Aggæ Phyfcoptica*, additis & mutatis nonnullis.

Flos *perfectus*, quem fupèrius defcripfimus, vel effe *simplex*, vel *compositus*. *Simplex* nobis dicitur qui non dividitur in flofculos, five qui unico & fimplici plerumque ftylo five vafculo feminali donatur.

Compositus feu *aggregatus*, qui ex pluribus flofculis in unum totalem florem coeuntibus confat; quoniam unufquique non tantum folio feu bractea coloratâ, verum etiam vel flaminibus vel foliis faltem confat, & finguli fingulis feminibus coherent. Ejufmodi flores funt, *Ladæur*, *Hieracii*, *Carduorum*, &c.

Flos fimplex interdum opponitur multiplici ftylo pleno. [*Jungius* fimplicem abfolutè vocat quem nos monopetalon ftylo unifolium.]

Flos ergo fimplex effe vel *Monopetalus* feu unifolius, vel *Polypetalus* feu multifolius: uterque per accidens plenus feu multiplex effe.

Monopetalus effe qui unico petalo continuo confat, quod plerumque cavum aut fifulofum effe.

Polypetalus qui pluribus foliis in una ferie aut circulo difpofitis componitur. Etque vel *petalæ* feu *bifolius*, ut in *Carexa* *Luctiana*, *Hypoco* *Clafsi*, *Alfines* *facie nova* planta *Columæ*; vel *trispetalæ*, ut in *Leuco*, *Plantagine* *aquatica*, *Sagittaria*, *Miliari* *Aizoidæ*, *Nymphaea* *alba minima*; vel *tetrapetalæ*, ut in *Leuco*, *Bradiæ* & congeneribus aliisque plurimis: vel *pentapetalæ*, ut in *Alfine*, *Lycnide*, *Caryophyllis*, &c. vel *heptapetalæ*, ut in *Halbaeti* & congeneribus. Columna Flores nullos naturaliter heptapetalos obfervavit. Trifolium hapatum florem octapetalon proferre obfervavit F. Columna; Florem Africanum centapetalon; Granadillam Mexicanam decapetalon. Verum in hujusmodi polypetalis quædam petala fœmper numerum excedunt dubitamus an Natura certum numerum obliet.

Flos uterque tam monopetalos quam polypetalos vel *uniformis* effe vel *difformis*.

Monopetalus uniformis cum Jungio vico qui terminos duarum dimensionum inter fe fimiles habet, five qui dextrum finitro & anteriori pofteriori fimile, fupèrius inferiori diffimile obinet, five figure quafi tornatis effe.

Tornatis autem figura effe quæ oritur planâ figurâ fuper uno latere rectilineo quiefcente in orbem motâ, five rectilinea fivè mota figura five mixtilinea.

Dixi quafi tornatis figurâ, quia fi plicæ, ftriæ & fillicæ accedant tornatis figura effe definit.

Monopetalus flores uniformes funt in *Convolvulo*, *Campanula*, *Begonia*, *Hyofcyamo*, *Tabaco*, &c.

Flos monopetalus uniformis margine fupèriore vel integro effe, vel in laciniis fiffis: integro ut in *Convolvulo* fiffis ut in *Begonia*, &c.

Si profunde lint fiffare fæpe compositum florem fimulat; fed difcernitur ab eo, quod totus [feu integer] decidat; uti flores *Boraginæ*, *Begonia*, *Sambuci*, *Cyclamini*.

Fiffi flores vel *numero* lacinarum differunt, vel *figurâ*.

Namur, ut vel tribus in *Cafia Poetica*, *Phalangio Virginiano* & paucis admodum aliis, vel quatuor; vel quinque; vel fex; ut in plurimis.

Fig. 4

Figura, vel *angul*, *angulo* *acutis* ut in *Boraginæ*; *obtusis* ut in *Hyofcyamo*; vel *rotundâ* feu *finuata*, ut in *Primula* *ævi*, feu *finuata*, *rotundâ* & *crenata* ut in *Begonia*.

Potè hof uniformes rariâ effe vel uniformes: tereti; vel plicis, ut in *Convolvulo*; aut fiffis, ut in *Campanula*, variatâ.

Monopetalos difformis effe qui unus tantum dimensionis terminos inter fe fimiles habet, *b. e.* cuius non fupèriora tantum ab inferioribus, fed & anteriora à pofticis difcrepat, uti funt *Lani*, & reliquorum verticillatarum. Etque vel 1. *Simpliciflorus*, qui fiftilis fupèrius oblique refectâ confat, ut in *Antholochia* vel 2. *Labiatus*, idque vel unico labio, obque vel fupèriore feu interiore, ut in *Acantho* fativo; vel inferiore feu exteriore ut in *Scordio*, *Teucrio* *comitum* & *Berico*, &c. vel duobus, ut major pars florum *Labiatorum*, in quibus labium fupèrius vel repandum effe five furfum reflexum, convexam faciem alteri labio obvertens, ut in *Chamæscillo* &c. vel convexum five deorfum reflexum, cavitatem inferiori labio obvertens, quod frequentius effe; unde Labium huiusmodi *Galce*, *Cucullus*, *Galerculus*; & flos ipfe *galeatus*, *cucullatus* & *galerculus* dicitur. Effet & labium aliud integrum, aliud fiffum in laciniis, &c. vel 3. Flos monopetalos difformis *corniculatus* effe. Corniculatum in flore vocat *Jungius* quod alii *Calcar* feu *Calcanemum*. Effet ergo, eodem deficiente, Corniculatus flos flos cavus qui partem aliquam corniculo fimilem fupèriorem fua parti connexam habet, *b. e.* cavam & rotundam partem, quam in culpidem non perviam definit, ut in *Linaria*, *Delphinio*, &c.

Flos multifolius feu polypetalos *uniformis* effe, cuius petala figurâ & finu conveniunt, licet magnitudine interdum differant, ut in *Umbelliferis*. *Difformis* effe flos petala figurâ, aut finu, aut utroque differant, ut v. g. *Iridis*, & *Leguminum*, licet fortalfe horum flos, potius monopetalos profunde laciniatus fit.

Superius diximus florem fimplicem tam monopetalon, quàm polypetalon per accidens interdum plenum effe ftylo multiplicem. [Simplicem florem appello qui ex flofculis Compofito opponitur, non qui multiplici.]

Flos per accidens plenus effe cuius pars foliacea ob culturam, ubertatem foli, aliâque accidens multiplicata effe. Quod fi laminâ unicâ flos non plenus confat, in pleno laminâ pluribus iteratâ, prima fecundam, fecunda tertiam includit, ut in *Stramonio*, *Aquilegia*, &c. fin ex aliquibus foliis compofitus fit floris ambitus, gyri foliorum repetuntur, ut in *Rofâ*, *Ranunculo*, *Aconitæ*, *Papavere*, *Caryophyllo*, *Leuco*, *Pæonia*, *Colchico*, *Croco*, *Caltrâ*, *Melambio*.

Quamvis flores ad plenitudinem culturâ perducere nequeunt, ut *Galeati* & *Papilionacei*, &c.

Sûper effe ut floris compofitis fupèrius defcripti differentias afferamus.

Flos ergo compofitus vel effe difcoideus, vel planifolius naturâ plenus, vel fiftilularis.

Difcus effe quod ex plurimis compreffis & confertis flofculis ita componitur, ut unam quafi appareant fupèriciem confituunt.

Flos difcoideus effe vel difco radiato, vel difco nudo.

[Flos difcoideus difco radiato, interdum per accidens plenus effe multiplicatis foliis marginalibus, ut in *Matricaria* & *Chamæmelo* cernitur; interdum etiam profatur, ut in *Calendula*, *Bellide*, &c.]

Difco radiato effe cuius exteriora folia quæ marginem quafi floris conftituunt prolixiora & difpofitoria funt reliquis quæ difcum efformant, & quafi plana.

Folia illa vel funt frontata & quafi parallelogramma, vel culpidata, ut in *Parmica* *Auftriaca* *Claf*. Flos Solis &c. frontata funt vel integrâ, vel crenatâ fronte, ut in *Calthea* vulgari. *Difco nudo* effe qui flofculis marginalibus caret, ut in *Tanacetæ*, &c.

Flos planifolius, naturâ plenus, feu fecundum fpeciem plenus effe qui ex flofculis quafi planis, in aliquot gyros difpofitis confartus effe.

Frons autem horum foliorum plerumque crenata effe, ut in *Taraxaco*, *Sonchis*, *Cichoreis*, *Hieracis*, *Scorzonera*, *Tragopogone*.

Flos fiftilularis effe qui plurimis concavis oblongis flofculis, ad margines in longas lacinias diffectis compofitus effe. Effet etiam in hoc genus floribus differentia. Nonnulli flofculos marginales ceteris productiores & majores obtinent; alii omnes æquales.

Nã. In floribus compofitis flofculi illi, qui à nonnullis perpetram Scamina dicuntur, inferiori parte in prolium candalum, quafi pediculum definunt, quo feminibus fingulis coherent, habentque plerumque oram fupèriorem five craterem in laciniis aliquot fectum: è fingulis quoque prominet ftylus aliquis (bulbus plerumque) qui peculiari fiftilâ coloratâ utique ad apicem five coramæ vortitur alius.

Perfectus.

pullum perfecte effigiatum truncoque & foliis suis discretam, prout apparet cum primum fata è terra emerit, si eos diffecueris facile invenies. Pulpa exterior, cujus medium occupat plantula terra emerit, si eos diffecueris facile invenies. Pulpa exterior, cujus medium occupat plantula terra emerit, si eos diffecueris facile invenies. Pulpa exterior, cujus medium occupat plantula terra emerit, si eos diffecueris facile invenies.

2. In aliis plantula feminali nihil aliud esse videtur quam cylindrum aut bacillum quidam, in nonnullis acuminatus, in aliis in caprellum exuberans. Plantula hæc cylindroides in nonnullis feminalibus acuminatus, in aliis in caprellum exuberans. Plantula hæc cylindroides in nonnullis feminalibus acuminatus, in aliis in caprellum exuberans. Plantula hæc cylindroides in nonnullis feminalibus acuminatus, in aliis in caprellum exuberans.

Siquis autem plantulam feminalem videre desiderat, semen quodvis ex majusculis (que huic usui aptiora sunt) adultum quidem, dum tamen adhuc vixit & humore turget, dissectandum sumat; quod si excutatum offatur, dum tamen adhuc vixit & humore turget, dissectandum sumat; quod si excutatum offatur, dum tamen adhuc vixit & humore turget, dissectandum sumat.

CAP. XVI.

De Partibus Plantarum secundariis seu auxiliariis, Caprellis, Spinis, &c.

CUM Plantarum nonnullarum eximie etiam magnitudinis Caules infirmiores sint quam ut per se subsistant, quin humi provolvantur, necesse est in aliis adimiculis sustententur: Nam securitati sollicita paries aliquas secundarias & auxiliares ingeniosa excogitavit. Narum securitati sollicita paries aliquas secundarias & auxiliares ingeniosa excogitavit. Narum securitati sollicita paries aliquas secundarias & auxiliares ingeniosa excogitavit.

Alis autem plantis infirmis (ut obiter notemus) vel caulibus conciliet, ut *Corydalis*, *Lupulo*, *Phacelia*, *Helixe*, &c. quibus vixibus Virpes aut pedamenta amplexantur, scilicet modo in se circumvolventes; vel foliorum pediculis tortiles, quibus lites in *Clematide*, *Fumaria*, *Nasturtio* Indico cernitur.

Alas præterea Plantas penitus principales aut forte excrementarias donavit natura, pilos & aculeos. Illos vel ornamenti vel tutelæ causâ, vel (quod opinatur Malpighius) ut turgentis alimentum sub haurum forma incongrua portio erumpat & digeratur; de quibus ipsum eruditè & subtiliter, vel haurum forma incongrua portio erumpat & digeratur; de quibus ipsum eruditè & subtiliter, vel haurum forma incongrua portio erumpat & digeratur; de quibus ipsum eruditè & subtiliter.

aculeis relique armandis, [provisum] remediis ut tuta ac salva sint. Ita hoc quoque quod in iis odium hominum causâ excogitatum est.

CAP. XVII.

De Nutritione Plantarum.

NUTRITIO dicitur alimenti intus suscepi & alterati in omnes Plantæ partes distributio, in qua eundem substantiam transmutato, ad suppiendum id quod continet calor seu initio, seu adventitii vi alimuntur & evaporat. Partes enim humidiores tantum Plantarum, quam Animalium in perpetuo fluxu sunt: id quod ex foliis & floribus decerpitis evidenter manifestaret. Hæc enim flaccescunt illico & contrahuntur, ob succi eorum vasa & vesiculas replentis & distendentis fugam. Eadem autem succi evaporatio partibus hinc accidit dum adhuc plantæ materiæ coherent, nec tamen sentitur, foliis consilientiam & extensionem suam nihilominus retinentibus, ob novi scilicet humoris à radice subministrat jugem effluxum. Plantarum autem nutritio à nutritione Animalium in eo differt, quod hæc cibum ore assumptum in ventriculo concoquit, adeoque comminuat & partium ejus unionem facit, ut sponte se ab invicem secedant, latent purum ab impuro, clarum à faciente, alimento idoneum ab excremento haud difficulter possit discerni, adeoque illud valorum meliorumque (que plantarum radicibus respondent) seu poros fieri officia sibi, hoc per partes & means ad id officium destinatos expelli: Plantæ autem succum nutritum non preparant; nullus enim in iis ad hoc præstandum partium apparatus, nullum os, nullus ventriculus, nullæ primæ viæ, sed quem in terra invenit locum radicibus excipiunt & assimilant.

Ant Plantæ electione quadam in alimento attrahendo utantur, ut quod congruum est & nutritioni idoneum imbibant, inconvincens repellant, an verò quicunque se offert indiscriminatim admittunt, anbiguit. Nonnulli attractionem elcivam afferunt: quæ tamen nobis non probatur. Præmo enim attractionem propriè dictam in rerum natura dari, imò possibilem esse, vix concedimus. Fieri tamen potest ut radicem potius taliter figurat sint, ut particulas amicas & plantæ alende aptas intramittant, alienas & incommodas excludant; quomodo Hepar bilem, Renes urinam transmittentes à sanguine intus cohibito seceant. Verum id non fieri multis experimentis probatur.

Aqua enim vulgaris, fibrarum cava facile subintrat, eaque liberè permeat, ut superius ostendimus. Deinde verno tempore qui factâ incisione effluit liquor, pruinosa præsertim tempestate, ab aqua communi gustu vix potest discerni. Probabilis ergo nobis videtur, stirpes omnes succum quemcumque in terra invenient intus suscipere, qui in vasis cum succis unicuique propriis per vias concoquitur & assimilatur, superfluo & ad nutriendum inutili rejecto & evaporato; ad eundem modum quo tertia (ut vocant) concoctio in Animalibus peragitur, quæ ex chylo in sanguinem recepto partem aliquam assimilant, reliquum qui nutritioni superest, per transpirationem insensibilem evacuant, qui sane longe maxima ejus pars est. Animal enim plus excrementorum hoc modo expellit quam omnibus aliis vis simul simplicis, ut *Sanctorum* demonstrant.

Plantas aquâ solâ nutiri posse & augeri tum nostra, tum aliorum experientia constat. *† D. Sbarro* Catalogum nobis exhibet herbarum quarum succum in phidas vitreas aquâ opietas à se immixti germinant, quem non piget hic transcribere. *Balsamita fœmina, Mentha pulegioides, Pulegioides, Sedum multifidum, Prunella, Nasturtium aquaticum, Bugula, Trifolium purpureum, Clematide, Trifolium, Polygala, Hamamelis, Parnassia, Matricaria, alique quarum non meminimus. Nec dubium est, quin & alie multe quas ille expertus non est pariter germinarent & radices agerent. Aqua enim non est simplex & purum elementum, sed multis heterogeneis particulis, præsertim salinis, in se continet.*

Quomodo autem Aer hujusmodi Plantarum radices intret, non ita perspicuum est, cum enim viri poros non percipit, oportet ut per phalæ orificium ingreditur & per aque poros se insinuat. Aquæ autem pori admodum stricti sunt, nec aerem nisi parvâ admodum quantitate, & in minimas particulas divisum admittunt. Et tamen (quod mirum) particula hæc aquæ aquæ communicat non solum plantarum vegetationi sed & piscium respiracioni sufficit. Quamvis enim Aer aquæ superficiem lambit, tandiu piscis in vale vitæ incarcerationi bene se habent: quamprimum vero Aer externus excluditur, ejus inopia laborant, & in superficiem aque consistunt enant, ut eo liberè fruatur. Sive ergo Aer præcipit microtis particulis in aquam (ut nonnulli volunt) ius subtile aliud corpus, certum est continuè & non intermpto tenore ab aere decedat & hujus particulas, & per aquam dissiliat: nam si perexiguo tempore, aer (ut dicimus) intercludatur, piscis consilii ejus abundantiam sentiant, & agere se habere incipiunt, quod & patitur in flagris & piscibus amphibiis, cum per hyemem aquæ superficies congelatur. Quod si nitrum esset ab aqua solum & præcipitatum cujus particula piscibus pro respiracione inserviant, adeoque aqua perpetuo nitrosas particulas ab aere imbibat, quomodo sit ut aqua omnis jamdudum tantâ nitri copia imprægnata non sit, quantum sustentare potis esset, ut salicem vel gustu percipibilis fiat? saltem in flagris immensis & piscibus: aquæ enim fluentes & per terram multam percolatæ facili in eam particulis hæc iterum deponere possunt.

Quomodo focus nutritus per fibrarum poros arborum citius assimilatur summa sagittæ confectæ mihi non penitus perspicuum fuit. Aquam in tenues tubulos utique aptos, perpendiculariter etiam erectos aliquoties ascendere experientia constat, etque aliis quæ angustioribus tibi sunt. Quæ verò istius acensis terminus sit, certissime an innotuit, & pro angustia tuborum in tantum altior, ut in angustissimis ad excludendum etiam arborum humores apicibus evadat, nec later, *Consa-*

* Lib. de Med. dicina Statistica.
 † Lib. de prolegomenis Vegetabilium.

*Lib. de Ana-
tome trunco-
rum.*

• *Anat. plant.*
part. 1. pag. 5.

De Satione & Propagatione Plantarum.

Talea nonnullis est *Sorculus* utriusque præcisus. Varro lib. 1. de Re Rustica cap. xi. Demum in oleagineis feminibus arbores videndum, ut sit de tenero ramo, æquabiliter præcisum, quas alii clavolas, alii taleas appellant, ac faciunt circiter pedales.

[illegible]

Palladius Clavolam a Talea diversam facit, quam Varro (ut vidimus) cum eadem confundit. Mense inquit Martio Citri arbor à modis sciriur, femine, ramo, talea, clava: & paulo post, Clava sciri conquisit; quæ fæi manubrii crassitudine, longitudine cubitalis, ex utraque parte lævigata, nodis & aculeis recisus, sed relicta summitate gemmarum, per quas spes futuri generis intumescat, &c. Talea & gracilior & brevior esse potest, quæ similiter ut clava mergatur. Sed talea palmis duobus superfic; clava omnis obstruat.

Malleolus à Columella de Re Rust. l. 3. c. 5. sic dicitur. Malleolus novellus est palmeis, immatis prioris anni flagello, cognominatius què à similitudine rei, quòd in ea parte, quæ decidit ex veteri, utrinque prominens utrinque malleoli speciem præbet: & Plinius l. 17. c. 21. Solerbat capitulatus utrinque, è du'o furculis feri, eòq; argumento malleolus vocatur etiam nunc: & Columella, c. 17. Malleolus autem sic ab infidè [agricolis antiquis] pangebatur, ut novello farmento pars aliqua veteris inter-

Et ad faciendum malleolum supremam Angelli partem refecerunt, solamque eam quæ est juncta cum vetere farmento probaverunt. Longitudo quæ debeat esse parum certa est (inquit idem.) quoniam siue crebras geminas habeat, brevior faciendus est: seu raras longior: attamen nec major pede, nec dodrante minor esse debet.

Superior pars furculi fve flagelli Sagitta ruficincta vocabatur, eodem autore, fve qu'a longius recellit à matre & quasi nimis aquae profluit; fve qu'a cunicamine attenuata prædicti telli fpeciem gerit. Hanc prædentiſſimi agricola negaverunt conſeri debere; nec immerito: Omnis enim longiffimus pampinus intra quintam aut ſextam gemmam fructu exuberat, reliqua parte, quanvis foetidiffima, vel ceſſat, vel perexiguus offendit racemos. Quam ob cauſam Iſtericas cunicumini jure ab Antiquis accuſata eſt.

Scolio a Stoloine vno qui propter diligentiam culturae Stolonum confirmavit cognomen dicit, est, quod felicit nullus in eius fundis reperiri poterat Stolo, quod effodisset circum arboris et radicibus quae nascerentur et folia sua in longum existerent, ergo T. a Stolo est qui nalcitur. Quod si Thyses et Stoloine cum radice et corporis partem, fecerit: ut si quis, quod fert, quae integra ex arboribus et appendicibus extrahitur. Plin. lib. 7. cap. 10. Et aliud genus h-mile natura formosum, a vulsibus arboribus Stoloines vixere. Quos in genere & cum perna sua aveillant, patremque aliquam a matris quobus corpore auferunt laicum, h-mbrato corpore. Hoc tenfi si accipiant non video quid differat a Stoloine. Nobs tamen Vivaridis dicit videtur vel folios quocumque loco ablaeta a matre, & suis radicibus fieri sufficiens; tot alia

[illegible]

Dantur & alii modi peculiare quibus plantae nonnullae se propagant, ut v. g. *Ficus Indica* gummi est ramis in terram usque demisso funiculi specie. Alii quadam genera bulbis seu spicis in summo caule confertim enascentibus. *Chelidonium* minus tuberibus in alio sumorum foliorum ortis; *Moly* Horicum dictum bulbo in summo folio excrecente: *Opuntia* foliis depactis. Verum quoniam paucorum admodum specierum sunt, non est cur eorum rationem habeamus.

Superest jam ut exponamus quot modis plantæ arte propagari possint, aut soleant. Ii autem ad De Satione.
duos reduci possunt, *sationem* nimirum & *insitionem*. Quod ad primum attinet, Plantæ seruntur vel
1. *Semine*, vel 2. *Ramo* [Sub ramo comprehendo etiam *talcam*, *clavolam*, *malleolum*, *jurculum*] Propagatio

coque vel decilo, feu auvato a caulis antiquam radices egerit: et in terram depaquo; vel terra in
merlo, nec a mareo preparat antiquam radices egerit: vel §. *Sobole* seu ex flagello, ut in Frag.
ria; seu ex radice fub terra reptante, furculi fpecie affurgente, quæ vel Stolo vel Viviradix dicitur:
feu è radicibus fund exeunte, Gemmae fpecie, ut in Bulbofis. Bulbus enim (ut diximus) nihil aliud
effe videtur quam Gemma grandior bulbifera. In bulbofis autem foboles non femper è
parentis fundo exiit, led interdum è fibra caffrone in bulbum exuberante, feu denique è radicibus
tuberibus in quæ radices tuberosi funt. Poteft etiam propagari planta radice civilis in tot fe
partes fci placet quot ex eæ capite gemmae exeunt; gemmâ cum parte aliâ radices adhærentes dicitur

Plantæ autem inferuntur multis modis, de quibus postea breviter agemus, cum varios latior
modos expediverimus: Primò ergo plantæ feruntur *Semine*.

[illegible]

tem adepta vel deficientebus conceptaculis in terram decidunt, vel contrahentibus is valvulis ex-
tuntur, vel languine innatante alata venio: unum arbutio huc illuc fe: aliter per hyemem in terra
Harum nonnulla Autumnale plantas producant tota hyeme videntes: ut per hyemem in terra
stant, nec ante ver proximum ex involucribus crumpunt. Ex his quae Autumnum exunt alia, ut
Angelicæ, ex observatore nostra et alio. unum, collecta et elevata vere serenem plerunq;
trantur, sponte delapla et terræ gremio excepta, vel etiam a latore eadem mox concredita huc
du-

Arbores furculis seu ramulis propagandi modum docet P. Laurembergius his verbis, Ramulum eleganter non torquendo aut coram, vegetum, anniculum (relinqui illi poterit portio exigua adhaerens rami bini.) Humiliori igitur ramum præfixum ab arbore, utraque extremitate mutilatum terræ secundæ ad profunditatem dimidiæ ulnæ arcuatim impone, substrato fimo, bubulo aut ovilo. Postea terrâ conculcatâ reple.

Fruticum herbarumque taliorum vel ramulis pangendis alteram extremitatem malleo prius conculca, ut filamenta ducat: Tum aqua irriga, non fimo, quem nullâ ratione ferunt: postea terrâ operi.

Nulla (perge illo) ferè stirps est, non quæ propagari per ramulos amicos, modo 1. Inferioris extremitatis abscissa oblatum emphytheo sequenti vel simili, R. Cere, Terebinthine ana 3. Resinæ communis 3. commiscantur. Sic naturalis succus non exsudet, nec inutilis humor subibat, qui aliqui putredinem inferre solent. 2. Non directè infigas terræ radicem sic oblitum, sed incurto arcu, ut suprema pars prominere et terra, mediâ tangat immo, infima, quam obliandam dixi, sursum nonnulli vortat, ita tamen ut delitescat. E medio illo ramuli dorso innumeras videlicet radices pullulare.

Alium adhuc modum proponit Stæpelius. Ramus ab arbore avellitur superne dorsum, ut quasi pes illi adhæreant. Hinc pedunculis aut appendix undique perforatur subulâ: ad dimidiam ulnam delorsum in terra ferti, sequique irrigatur.

Propagationem illam quæ fit ramulorum submerfione ipsâ etiam natura docuit, plantarum plurimarum ramulis quamprimum reclinatis terram attingent radices sponte agentibus. Ramuli autem submerfi non prius abactandi seu à matre separandi sunt, quam radicibus multis in profundum actis terram firmior apprehenderint: quâ autem parte matri hærent transverfim initio ad medium ferè incindendi sunt, in succo à matre parçè subministrato ei et terra exurgendo affuecant adeoque facilius et citius cum res postulat ablatentur.

In Caryophyllis (nonne D. Sharoco) furculi submerfio capum sibi infimo seu radicis capiti proximo, aut saltem secundo geniculo transverfim ipsâ parte ad medium ferè incidito, deinde ab incisione factâ sursum ad secundum (seu ab imo iuxta quem incisio fit proximam) internodium findito, folii particula in fissuram immittit ut aperta teneatur, quamvis id non sit omnino necessarium: cum enim incisio, ex ima (ut diximus) seu terram spectante parte fiat, furculus autem leniter primo à radicis capite reclinatur seu deprimitur, ut moris est, deinde summa ejus pars terrâ substrata erigatur mediâ in arcum flexâ, fissura sponte sua aperitur & habet, si omnia rite peragantur. Nonnulli uncinulo ligneo in terram adactâ furculum apprehensum deinceps ne refiliat, sed in eodem firu in quo primo depositus fuit perferant. Tandem furculi arcum seu partem inflexam terrâ pugnâ operas cùmque frequenter irriget.

Aliarum etiam plantarum, exceptis iis quæ quodque modo depositæ comprehendunt, ut Vitis, &c. furculos flagellæ submergenda pari modo incideri utilissimum erit, ne dicam necessarium. Tempore etiam sicca furculi submerfi assidue irrigandi sunt, alias enim radices non facile emittent.

Tempestates autem huic operationi cum successu exercendæ commodissima sunt Veris initium, aut Æstas calidioribus remissis in Autumno declinans.

Circumpositio non differt à submerfione, nisi quod in hac ramulus deprimitur ad terram, in illa terra valè idoneo vimineo lignove excepta attollitur ad ramulum, eique circumponatur, ramulo scilicet per vas recipiens seu terram continens foraminibus ad id factis trajecto. Locum autem habet ibi ramulus ob altitudinem suam & distantiam à terra eo usque non potest deprimi. Solent autem nonnulli ramulum eâ parte quâ terâ circumpositâ latius, vel aliquantulum delibrare, vel corticem ejus superne subulâ perforare.

Itali untur cutis lignis quadratis, quæ ita confectæ sunt, ut non solum foramen habeant in fundo, sed & compactæ sint ex duabus medietatibus, pro lubet separandis, vel iterum conjungendis: ut ita commodius ramus circumpositi, & postmodum his in terram deponendis segregari iterum possint. * P. Lauremberg.

Huc spectant hæc Plinii, lib. 17. cap. 13. *Alterum genus luxuriosius radices in ipsa arbore sollicitat, trajectis per vasa fistula vel quales ramis, terræque circumpositis: atque ibi blandimento imperatis radicibus inter poma ipsa & cacumina, audaci ingenio aliam arborem longè à tellure faciendi.*

Tertio, Plantæ propagantur foliole, eique vel

1. Ex flagellis seu cauliculis funicularum specie serpentibus, & radices subinde agentibus, ut in *Fragaria, Pentstemon, Ranunculo, &c.*

2. Ex radicibus transverfis, flagelliformibus, sub terra reptantibus, obiter germinantibus & furculis emittentibus: ut in *Ulmis, Prunis, Jussis, Cereis, &c.* Atque hoc genus Soboles propriè *Viviradices* appellantur. *Stolones* enim dicuntur, qui à majoribus radicibus truncis propè ipsum matris corpus seu ex imo ipsius caudice oriuntur, autore J. Bado à Stæpel.

3. In herbis radicibus tuberosis donatis ex ipsis radicibus tuberibus, ut in *Chelidonia minore, Flos Solis pyramidalis, Croci.*

4. In bulbosis, ex ipso bulbi fundo aut fibra aliqua crassiore propè bulbum, bulbilorumque nucleorum specie egerrimant, ut in *Tulipis, Narcissis, Allis, &c.*

De his nihil præcipiendum habemus, nisi ut opportuno tempore transferantur, æque solo steriliore in ferilibus & pinguis; nec antequam firmatam aliquam & robur contraxerint à matribus abactentur.

CAP.

CAP. XIX.

De Infusione.

Infusio, voce latissimo sensu accepta, est ejusmodi applicatio furculi seu gemmæ ad truncum ramuli, vel sum, vel alienum, ut tandem uniantur & coalescant.

Cùm autem potissima succi nutritii pars inter libram & lignum ascendat, totum inferendi artificium in eo consistit, ut in truncis & furculis libere, lignum ligno continua sint, & in eandem superficiem disposita; vel ut furculus gemmæve ipsi seu ramo ita applicentur, ut interficium libæ & corticis in utroque [trunco & infusio] ferè continuum sit, & utramque superficiem componat, unde & truncus in infusum [furculum gemmæve] facilis & expeditus succi transitus fiat.

Infusio est vel *furculi vel gemmæ*. Gemma autem à furculo non aliter differt quàm infans ab adulto. Gemma enim nihil aliud est quàm velut embryon furculi, perfectè quidem efformatum, omnibusque suis partibus distinctum, tegumentis tamen velut secum obvolutum & per Hyemem latans, Vere sequenti in lucem edendum, & in furculum paulatim excrendum.

Surculus inferitur vel applicatione externa seu coaptatione, vel infusione stricte dicta. Applicatio externa seu coaptatio est vel

1. Quando virgæ minori transverfim oblique difficet furculus parâ crassitie, pari obliquitate exacta, ita applicatur, ut interficium libæ & corticis in utroque (ut diximus) ferè continuum sit; deinde vinculo seu fasciâ circumductâ firmior adaligatur, ut in finem contineatur. Obliqua factio unciali minimum aut longior esse debet. Hic modus inferendi nostratibus *Witgraffing* dicitur, & ob difficultatem furculum virgæ, sectionem sectionis coarctatâ, ut exacte congruant, minus frequentatur.

2. Vel secundo coaptatio fit, cum furculus oblique ut prior difficet, ita tamen ut in superba oblique sectionis parte cutello perpendiculariter adacto cortex cum tantillo ligni auctur, trunco transverfim primò seu horizontaliter difficet, deinde ab uno latere [Austro-occidentali] cortice oblique sectione coqueque denudato, ut plano sectionis in furculo exacte respondeat, ita applicatur, ut angulo & luto oblinatur. Hic modus inferendi *Shoulder-grafting* nostratibus appellatur.

Infusio propriè dicta duplex iterum est, vel

1. Inter corticem & lignum. Timebant scilicet Præci, referente Plinio, truncum findere, ideoque inter corticem & lignum inferebant. Hic modus à nonnullis nunc dicitur in ulmæ vocatur, & in arboribus quarum cortex à ligno ob ascensum succi prius separabilis est quàm furculi ob gommam minus explicita infusio inepti (humiliori autem è frugiferis solè Mali sunt) omnium optimè habetur.

Trunco ergo & furculo ut in secundo coaptationis modo preparatis corticem nè auferas, sed duxat findas fere secundum longitudinem incidas, à capite deorsum ad longiudinem ferè oblique furculi sectionis, ab Austro-occidentali trunci latere. Deinde cortice à ligno primò cutello, deinde instrumendo ex ebore, ossis, aut ligno aliquo folio, figurâ oblique furculi sectionis sed minore, ad id factâ, immisso, leniter separato & elato, inter corticem & lignum furculum intradas, ablato prius à tenui extrema furculi acie cortice, nè inter demittendum replicetur. Deinde quoniam furculus infusus corticem à trunco elevans, & ad utramque cuspidem suæ aciem cavietem relinquitur, in fluxum succi interruptit, cortex trunci ad utrumque furculi latus incidendus est, nè à trunco abscindatur, & ut ejus ore cum cortice furculi marginibus concurrant & coaptentur, ad transitum succi in furculum dandum. Quibus peractis vinculo obligandus & luto munendus est, ut in præcedentibus operationibus.

2. In fissuram ipsius ligni: quam Plinii verbis exsequar. Auctur, inquit, ferrâ aequaliter superficies, levigatur falce truncus: deinde eodem per mediâ leniter fissâ, cuneoque tenui fissuram circumstodente, donec cuspidatim decilis descendat in ramum calantem, operato absolvitur. Surculi inferendi culpis ita solet incidere ut cum basi ejusdem urineque extraneæ angulos efficiat, quò batis humore trunco furculis innitatur. Nonnulli tamen hanc praxin improbant, quia culpis inde inferuntur fit.

Verum quoniam hæc inferendi ratio omnium longe usitatissima est, descriptio autem Pliniana nimis fortassis concisâ & obscura aliam videatur, pleniorè & explicatiorè è Petri Laurembergii Horticultura, lib. 1. cap. 24. mutuatam dabimus.

Elige (inquit) verno tempore arbutulum crassitie trium circiter pollicum, cui demum partem superiorem ferrâ, relicta unius ulnæ altitudine, operande dato nè librum, id est, corticem lautes. Si quid inaequale rehætu à ferrâ, id cultro abscide, & conforma in aequalitatem. Scipitem ita diffusum molli cultri ictu leviter finde per medullatum, cavendo summa diligentiâ nè fissuras ducat. Fissurâ fissuram cuneolo eburneo aut bucco levibus aptam, ut eo p. n. p. recipiat holpitem venientem furculum; sed neque illud negliges circummandandum esse stiprem finem aut vimine, eo loco quousque circummandandum esse stiprem finem aut vimine, quæ omnem perdes operam. His sic paratis lunc furculum inferendum, quem in luminatæ præfectum altera crassiore parte, proximè sub nodo vel tumore, (qui omnibus bonis furculis incit, unde incipit quod unus anni ætatem gent) scapello conformabis in triangularem formam, cuneis instat, non presecto cortice ab uno loco, & integræque servati quantum fieri poterit, medulla.

Jam hunc furculum apice cuneato inferere in stipem ante præparatam fissuram, ea lege ut cortex furculi cortici stipis respondeat, totiusque furculi firmiter fissurâ comprehendatur, subactis iterum cuneo. Denique fissuram superne & ad latera arctissime obtura ac obline emplastro emphyreatico, mox argillâ aut limo circumda, & cuneolo inserti aut cannabino vinculo obliga fortiter.

E

Empla.

* Hæc descriptio cortici stipis respondeat, totiusque furculi firmiter fissurâ comprehendatur, subactis iterum cuneo. Denique fissuram superne & ad latera arctissime obtura ac obline emplastro emphyreatico, mox argillâ aut limo circumda, & cuneolo inserti aut cannabino vinculo obliga fortiter.

Quaecunque arbor furculo infito eadem & emplastratione propagari potest, nisi obset tennitas & imbecillitas laci. Vitis non recipit emplastra, nec quibus tenuis & caducus rimosusque cortex. Fertillissima omnium mactulatio, eadem tamen infusio. Et quae cortice nituntur tantum vel levis aut ossifraga depascantur. Inferre fertillissimum & fecundum quod serere. Plin. Infectione facili propagantur.

Emplastrationem in quibus succedit infitioni longè præferendam esse multis probare nititur D.
Langfordus.

1. Quia stipes seu truncus duobus tribusve annis citius magnitudinem emplatrationi quam im-
murationi assequitur: unde & tempus lucretis; & arbor multò celerius augetur post naturam im-
mutatam quam antea.

2. Arbor inde sanior efficitur quàm ab infesto, quia stipitem decisum citius & securius obducit & investit gemma cum scuto quàm furculus.

3. Arborem minus ledit quam infirio, & si fortè gemma non comprehendat, potest arbor vel proximo anno, vel interdum etiam eodem, denuò emplastrari.

4. Praxis ejus faciliior est, expeditior & delectabiliior quàm initiationis : media enim ætate peragitur, quando nullum à frigore periculum imminet, quod per sepe vehemens est, & vix sine injuria aut valentissimi detrimento delicatioribus tolerabile, Februario & Martio mensibus, tempestate infirmior aptissima.

C A P. XX.

De specifica (ut vocant) Plantarum differentia.

I Plantarum generis iniuri possit, et earundem diviso recte institui, oportet ut notas aliquas seu indicia specierum (ut vocant) distinctionis investigemus. Nobis autem dum multissime indagantis nulla certior occurrit quam distinctio propagato ex fime. Cuiusque ergo Differentie ex eadem lege in individuo, seu specie plantae, quatuor accidunt, quarum tres sunt, quarum non propagant: Sic v.g. candelantes funt, non specifice, hic quod est, nec quomodo sit, nec ubi fiat, nec quibus modis, nec quibus locis, nec quibus temporibus prole speciei distinctus a Caryophyllis flore simpliciter non habent. Quarta autem ab horum femine ortum ducunt, et femine fan Caryophyllis simpliciter tunc edunt. At que ex eodem specie femine nunquam proveniunt ex aliis speciebus, sed ex aliis tantum, quales sunt, quales aliterius femine non proveniunt. Aut ita inter duas aliquas comites species, quales sunt, quales aliterius femine non proveniunt. Ut si quis plantam in se inveniat, ex eadem specie distincta sunt.

Si autem in Animalibus sexum distinctio non sufficit ad species diversitatem arguendum, quia sexus uterque ex eodem specie femine, chilense non raro parentibus oritur, quoniam multis & inflexibus Accidentsibus inter se differant; nec Taurum cum Vacca, Virum cum Muliere specie convenire alibi requiritur argumentum, quam utroque nihil perinde parentibus eademque matre ortos esse: sic pariter in plantis convenientie specifice non aliud certius indicium est quam ex femine eadem plantae flos in specie flos in individuo oriri. Nam quae species differunt speciem suam perpetuam servat, necne hoc ab illius femine oritur, aut vice versa.

1. Quae solo floris colore, geminatione aut multiplicitate differunt.

1. Quae tota hinc vixit, generatione ab omni
 Cui enim specierum numerus in natura certus & determinatus sit: cum * Deus sexto die ab omni
 opere suo, hoc est, a novarum specierum creatione, requievit: floris autem colore & multiplicitate
 variumque plantarum numerus, novis quotannis exoritur, infinitus sit, merito eas a specierum
 generis & dignitate decimus & excludimus.

Deinde, si hæc sufficerent ad specificam distinctionem inferendam, *Æthiops* quoque pari ratione ab *Europæo*, *Juvenis niger* ab albo, rubro, variove specie differret; quod nemo, ut opinor, sanæ mentis unquam concesserit.

Quinnio he varietates coeli, aut foli, alimentive differentis debentur: que quantum vim habeant ad huc & limba effecta producula in domesticis & mansuetis animalibus patet. Cum enim fera in plerisque speciebus eodem colores fervent, mansueti & domestica coloribus infinitum variant, nec coloribus tantum, sed & carnis sapore, alique accidentibus a feris differunt, ut à palato non, ab oculo facili hand differtur gustu possunt distingui.

Præterea hæc varietates seminio non propagantur, sed vel ramulis avulsis, vel sobole, vel stolonibus.

Denique arte & mangonio induci possunt, nimirum translatione iterata de loco in locum, & irrigatione aquâ colore aliquo inbutâ. Nam P. *Lawrenbergius*, vir fide dignus, Horticult. cap. 2. §. Sect. 3. in Carophyllis fâpius expertum scribit, *Carophyllos quos simpliciter Vere primûm, deinâs Autumnum, stervem Vere sequenti transpoluerat, (neque interim flores passus erat) Æstatè omnes flores mû-*

Antimonium, stirpem vere perennantem, tripartitam, in flore inducendam variis in locis huc repeti. Tunc
 typice protulisse. Deinde ad mutationem coloris in flore inducendam variis in locis huc repeti. Tunc
 pinguissem in Sole exsiccatam aut cribratè reple ad aliquid. Eius implanta gemas flores candidiorum (non
 si soli tingi possint) ad irrigandum non utere aliud aqua quam rubefacta si flores rubeos desideras, variis
 si virides, &c. Tanti aqua de tinea plantam irriga mane & vespere, nocturno transfer in ardens, ne colorum
 viriditatem huius velis cognoscere de tinea geminatis. Producti flores expunctis tinctos non prodes, ne colorum

effudit, sed pariter eo, parum naturali. Hæc quamvis à nonnullis ridetur, Laurembergio tamen Autori æquum in iis quæ sibi comperta tradit fidem derogare non audemus. Quid quod plantarum florum coloribus aut multiplicitate spectabiles in eodem loco sine cultura diutius relictæ & neglectæ colorum delicatæ amittunt paulatim, petalorum comam exuunt, & ad sylvestrum ingenium redeunt.

Lib. I.

Idem est judicium de floribus nudis in iis plantis quæ radiatos plerumque proferunt, ut *Chamaemelo*, *Corula*, *Parthenio*: proliferis ductis, in *Bellide*, *Calendula*, aliisque nonnullis Corymbiferis: petalis fistulosis donatis, in iis quibus naturaliter plana sunt, ut *Bellide* & *Flore Africano*, & siquæ præterea sunt humiliori florum differentia.

Quoniam verò varietates hæc floribus plenius aut variegatis insignes ob pulchritudinem & elegantiam raritatemque suam à Florum cultoribus magni æstimantur, & non raro infans pretii redimuntur, non ab re fuerit quibus illæ mediis obtineri possint ostendere.

Et quod ad Caryophyllos attinet, eas ē simplicibus multiplices fieri translatione iterata de loco in locum Laurebergio aliisque expertis credimus : nec dubitamus quin & aliis plantis flores plenos producere aptis pariter translatis idem eveniret.

Quin & unica folia translocatione in plantis nonnullis flores è simplicibus in plenos erectos legimus. D. *Sbarrocin* se noville ait qui *Anemones nemorum* & *Colehica flore multiplici* in hortis habuerint, qui afferebant se eisdem simplicibus folijsylvestres ex agris in hortos transtulisse, foli luxurie, & cultura diligenti mutatione illi induciti.

Verum quicquid ille de translocatione, varietates praedictas certissime & facillime satione obtinebis. Si enim plantae cujuscunque florem mutare apte semen folio luto & opulento largi manu foveris, inter multas flores simplicis, nulla colorum varietate (spectabiles paucæ enascentur flore pleno, & nonnullae etiam variegato infingens. Cujus generis ut plures obtineas esse sententia Hortulanorum non minus ferendum electio heri debet. Sic v. g. ex flore Caryophylloren Aurantii mali colore singulis, tam rucosum quam variegatum seminum. *Geisleria* 26. sublimem habentem

Observatio nonnullorum ad obtinenda Leucoia flore pleno ut femina colligantur ex siliqua floribus succedente per luxuriam pentadactilo, experientia nostra frivola est & falsa.

In Tulipis præcocius ad producendas varietates purpureæ aut purpurea marginibus albis semina omnium optima esse observavit Parkinsonus; in medijs quæ coloribus lucidioribus sunt reliquis præferuntur.

2. Plantas folia magnitudine differentes. Quamvis enim possint ceteri magnitudinis termini in unum quiqueque flexus, quos neque exsuperare, neque ab eis discedere possunt intrinsece, neque a grossitudine larum. Quod si Quercus latam et dimentionibus unquam affueverit, quamcumque culturam adhibueris, magnam inter hos terminos latitudo erit, & maximi fortasse ad minimum decupla proportio. Quae tamen differentia folii ubertati aut sterilitati, vel regionis temperiei caloris aut frigoris respectu, vel tempestatis ficcae aut pluviae, vel alii cuiuspiam accidenti debetur, non specifice plantae naturae. Si enim Plantae, culturae patiens, in agros minima & pauperum ferre accipias, idcirco latio & nimis folia. Iocum Soli exsultat & ab aëre ignis, non tveris, brevis, foliolem tantum

[illegible]

Excapenda tamen videntur species plantarum nonnullae à nobis & aliis inventae, quae quantum haecenus observavimus, non alia in re quam magnitudine differunt; fulcipiam tamen & alia inter eas intercedere differentias, remque ulteriori observationi committimus. Haec species diversae esse opinamur quia firmit in eodem loco natescentes non & alia observamus, tamen major minusque sunt, uti videmus in *Mercurialis* & *Chenopodium* majus & minus, *Chenopodium minus* & *Chenopodium minus*; *Alchimilla* major & minor à *Mercurialis*; *Heliotropium majus* Sciculum & minus vulgare à *P. Boissieri*; *Mellefolium* aquaticum flore luteo galericulato majus & minus à *D. Dent*. Dantiacatribeni videntur natescentes observata. Vidimus etiam in horto Nobilissimi viri D. Caroli Hartze Afratensis nigrae foliis minorem, quae non alia est, sed minor, & alia in horto nobilissimi viri Alci. etiam in horto nobilissimi viri D. Morel (quoniam in *Hibiscus* *Palmis*, *univeris*).

2. Foliorum variegatio, qualis in Alaterno, Buxo, Rofmarino, Dulcamara, &c. cernitur, tantum adest ut fit specificæ distinctionis nota; ut fit potius symptomata morbida constitutionis in Plantis aliqua, quæ vel calce radici supposita, vel parâ mixtura calicis cum terra rudera autem potest unde in ramis depicta durat, in plantis è femine ortis evanescit. An floris petalorum variegatio morbi etiam symptoma sit inquirendum.

An plantae foliorum marginibus crispis à congeneribus foliis planis specie differant ambigo. Quantum hactenus observavi, quae hujusmodi sunt speciem suam latrone semper propagant, ne unquam plantulis producant. Quin & Naturae hortensis crispis folia feminalia ab hortensis vulgaris feminalibus figura fusa & incutitur differunt, cum haec tripartita esse in tres lobos dividitur, illa unica duxit ex hinc inde incisione secta: quod argumentum est eas specie differre.

At 4. Quæ radicis colore solo differunt, cujusmodi sunt *Paltinacæ tenuifoliæ* radice lutea, albâ atro-rubente; *Rapæ* radice alba & lutea pro specie distinctis non habendas censéo: nec magis quæ radicis tantum figurâ differunt, ut *Rapæ* radice longa & rotunda.

Denique 3. Quæ Fructus huius Persicarij magnitudine, sapore, figurâ, colore differunt ut Pomum & Pyrum infinite fere varietates: Cæterum (observante * D. Sbarroco) Arboreæ & Mali Pyri hortensium & culturarum seminum latius orbe non semper degenerant in naturam sylvestrium; iucundum lapidiores & mitiores generosius fructus edunt, quàm earundem matres seu productrices: contra quibus vulgo credimus & reverentem est.

* Lib. de pro
pag. Vegetabi
lium.

* *Horticult.*
lib. 3, cap. 19

* *Lib. de pag. Vegeta*

Tilgung

maticus cum calido fapissimè conjunctus sit, non est tamen una eademque faporis species, sed diversa. *S. Nucleosus* seu malignus precedenti contrarius, qualis una cum adstringente & amaro in Rhabarbaro sentitur, cum amaro & dulci in Aloe. Malignus dicitur quia ingratus est quamvis vel remissio gradu cum aliis faporibus miscetur. 9. *Papidos*, in albumine ovorum, Anylo, Boli nominabilis. 10. *Uxialis*, qualis in Oleo, Adipe, &c. atque hocce duos fapores *melle* vocat Auctor noster, quemadmodum sequentes quatuor dicit. 11. *Petrus*, qui sine acrimonia aliqua in lingua le infuit, quomodo nonnulla infusa in cutem: qualis in radice & foliis Cucumeris agrestis sentitur. 12. *Spiciacens*, qualis in radice Hellebori nigri percipitur, quæ commanla, & lingue aliquandiu imposita, cum paralytico quodam stupore afficit, ac si nimis calidum torbendo usitata fuisset. Atque hos duos proxime dictos fapores vapidò contrarios facit; quemadmodum sequentes duos 13. *Adstringentem* scilicet, qualis in Gallis sentitur, & 14. *Pungentem*, qualis in spiritui Salis Armoniaci, Unduoso fere pingui opponit. Deinde Saporis divise in continuos quales plures & 15. *Intermittens*, cuiusmodi sentitur in radice Draconis, qui postquam planè saporis & extinguatur, ad intervalla quasi reviviscit & renovatur, maxime ex appollu lingue ad fauces aut gingivas. Denique fapores sunt vel aequales ut perique vel 16. *Tremuli*, ut calor à Pyrethro productus, quem vibratio quadam comitatur. Venerunt hæc duæ ultimæ species nobis potius Affectiones faporum videntur, cum & multis faporibus accedere possunt, nec seorsim & ab aliis omnibus separari existerent.

Sapores compositi numerosissimi sunt, interdum enim bini, interdum terni, quaterni, quini aut etiam plures in eodem subiecto concurrunt. Ex innumeris fere Saporum conjunctionibus qui in variis corporibus observari possunt, ob linguæ Latine egestatem & inopiam verborum, hic tantum (quod novimus) nomina imposita sunt, nimirum *Acerbo*, *Austero*, *Acri*, *Muriatico*, *Lixivo* & *Nitro*; quorum plerique faporibus simplicibus annuerari solent, verum admodum improptè, cum omnes compositi sunt, aut decompositi. Est enim

1. *Austerus* ex adstringenti & amaro compositus; ut in immaturis & mollibus utarum nuclei seu vinacis.
2. *Acerbus* proprie dictus ex Adstringente & Acido; ut in Omphalo.
3. *Acri* ex pungenti & calido, nec enim simpliciter calidus est, cum multa corpora calida referantur quæ non sunt acra, ut radices Zedairæ, Millettii, Contrayervæ; nec minus pungentia pariter non acra, cujus generis est Ari radix.
4. *Muriaticus* est salis cum pungente renissio compositus; velut Salis communis Sapor.
5. *Lixivus* dicitur Salis cum pungente & calido.
6. *Nitrosus* vocatur Salis cum pungenti & frigido concursus. Differunt præterea Saporis varietas modis; 1. Respectu graduum: 2. Respectu Durationis. 3. Respectu subiecti quod afficiunt.

1. Differunt fapores in unaquaque specie respectu graduum. In aliis enim corporibus remissiores sunt, in aliis intensiores, idque eo excessu, ut in nonnullis decem gradus possint distingui. Sic, v. g. Radix Curcumæ primo gradu amara est, Gentianæ decimo. Cardui benedicti radix gradu primo calida est, Clematidis peregrine filique decimo. Et quamvis in omnibus faporum speciebus tanta graduum latitudo fere differentia non invenitur; plerique tamen quinque saltem gradus intensioris & remissionis observabiles obtinent.

2. Diffiunt fapores respectu durationis, & terminorum motus. Quemadmodum enim morborum ita & Saporum quatuor tempora sunt, seu motus termini, nimirum *Principium*, *Augmentum*, *Status* & *Declinatio*.

Ad quos rite observandos & distinguendos oportet ut corpora duriora quorum partes gustabiles non adeo promptè abscedunt & gustui occurrunt, in pulverem tenuissimum reducantur. Alias de principio nullum potest fieri iudicium.

Principium voco spacium illud temporis quod inter primum corporis gustandis contactum, & primam faporis manifestam perceptionem. Sic ex gr. corpora *acida* aut *amara*, ut *Acerum* & *Abstinum* ab primum statim contactum, quaterus acida & amara sunt, sensum afficiunt, & ita esse deprehenduntur, adeoque perceptionem habent brevissimam. *Acria* principium aliquanto longius obtinent. Sic Clematidis peregrine folliculi, quamvis acrimonia vehementissimam ad decimum usque gradum obtineant, ea tamen non statim sentitur, nec tam cito gustum afficit quam Rosarum amaror, qui secundum gradum non excedit. Verum faporum calidiorum principium longius seu tardius plerumque est quam aliorum quorumcumque. Sic *Hellebori nigri* radicem amaror, qui gradum secundum non transcedit, mox tamen à contactu sentitur; calor verò quem in lingua excitant, quamvis uno saltem gradu intensior, non ante duo minuta temporis à primo occurrit exacta omnino percipitur. Confimiliter Enula amaror qui quatuor gradum non superat, citius tamen sentitur quam ejusdem caloris qui octavum attingit gradum.

Augmentum appello interitum illud inter primum faporis perceptionem & summum quem affequitur intentionis gradum interveniens. Sic calor *Galangæ* non solum statim percipitur, sed & intra unius minuti dimidium ad *exulsi* seu summum intentionis gradum ascendit. At radices *enulae* calor ad augmenti terminum non accedit nisi post integrum minutum; nec *Hellebori nigri* ante 4 à primo contactu minuta præterita.

Status, seu spatium quo Sapor in vigore suo persistit, in variis substantiis varius est. Sic, v. g. filique Helleborastri calor, ad *exulsi* pervenit & declinare incipit intra dimidium minutum; radices Nasturtii hortensis non ante minutum exatunt; radices *Ajori* post duo denum minuta completa.

Declinatio, à prima faporis remissione ad totalem ejus extinctionem extenditur, cujus etiam à ratio varia est, pro differentia corporum gustatorum. Sic v. g. Folia *Millefolii* in quarto gradu amara sunt, in primo tantum calida, & tamen calor aliquandiu durat, amaror illico evanescit. *Calamus*

mus Aromaticus amarus est in quarto gradu, in primo calidus, in tertio Aromaticus: Amaror tamen illico extinguitur, calor duo minuta durat, Aromaticus fapor 7, aut 8. Calor radices *Contrayervæ* ad duo properequum minuta extenditur; pungens fapor *Galappæ* ad sex fere; calor *Nasturtii hortensis* ad 7, aut 8. *Cucumeris agrestis* amaritudo ad hore fere quadrante. At *Euphorbiæ* calor, ut & *Hellebori nigri* multo diutius, ad dimidium scilicet plus horam permanet. *Ari* radix vere gustata per 12. etiam horas linguam compungere interdum perseverat. Adeo ut augmentum rarius ultra 4. aut sex minuta à contactu primo extenditur, ad declinatio ad 30, 40, aut etiam plura.

3. Differunt Saporis respectu subiecti seu *sedes* fuis partis illius corporis quam præcipue afficiunt. Atque hoc respectu sunt vel *fixi*, vel *mobiles*. Fixi fapores dicuntur qui ab initio ad terminum intra ejusdem partis limites fere continet, ut v. g. apicem radicemque lingue.

Mobiles est vel *diffusivi*, vel *transitivi*; sita loqui liceat.

Diffusivum voco qui gradatim in partes vicinas se diffundit & propagat, nec tamen interim partem illam desertit quam initio affecit. Sic amaror radicem exlicatam *Hellebori nigri*, qui in lingua apice primo sentitur, ad ejusdem mediam partem fere dilatat; amaror foliorum *Cucumeris agrestis* ab apice ad radices usque lingue fere extendit.

Sapor transitivus dicitur, qui partem quam initio affecit post moram aliquam penitus deserit, & in aliam se transfert. Sic *Gentianæ* amaror ab apice lingue ad ejus mediam partem illico transit.

Partes illæ quas modis prædictis fapores afficiunt, quibus etiam respectibus Saporum fides & organa gustus dici possunt, sunt *Labii*, *Lingua*, *Palatum*, *Fauces*, *Gula*.

Labii radice *Hellebori* albi, ut & Pyrethri caloris sensum imprimi, qui 9. aut 10. minuta durat; in aliis partibus multo diutius.

Lingua tribus præcipue in locis fapores afficiunt. 1. in *Apice*, ut plerique. 2. Prope basin, ubi *Cucumeris agrestis* foliorum fapor fere præcipue manifestat. 3. Media parte, ubi *Gentianæ*, *Colembidis*, & aliorum plurimorum corporum fapor viger, cum nec in apice, nec in alia parte omnino sentitur.

Palato radice Solani lethalis (quantum memini) sui sensum præcipue imprimi, & ad 4. minuta ibidem durat.

Fauces seu Guttur faporum non raro fides est. Non pauca etenim corpora quamvis in Lingua reliquique partibus prædictis faporem nullum manifestent, gutturi tamen & faucibus vehementer sensum infingunt. Sic *Belidii minoris*, *Clelidionis minoris*, &c. folia, ut & radices *Jalappæ*, *Mercenialis*, *Asparagi*, &c. comanduata lingue exiguam aut nullam faporis sensum imprimunt: at succus eorundem deglutitus guttur quodammodo compungit, & læscit, catarrhacis in modum: at affectus ab aliis acerbis & calidis ut v. g. *Pyrethri* & *Gentianæ* succis deglutitis non producit.

Postremò, Saporis voce latissime accepta *Gula* quoque seu *Oesophagus* ejusdem *sedes* seu subiectum (ut vocant) esse potest. Sic v. g. calor à radice *Abstinis vulgaris* productus, qui primo in apice lingue percipitur, inde primo ad radicem ejus transit, deinde in fauces & paulatim in gulam descendit, ut ipsum tandem venticulum calefacere videatur, caloris sensu ad hore quadrante durabili, idque quamvis nihil omnino succi deglutatur, neque tamen ingratum est aut caput tenet, quemadmodum folia; unde obiter colligi potest, radicem hanc, quæ ab omnibus vulgo ut inutilis rejicitur, præstantissimis stomachicis annuerari debere, prout eam revera esse etiam experientia edicit.

Quæ de Saporum causis Autor noster habet apud ipsum querenda omitto, nec nimium (quod autem) extra oleas.

Ceterum Saporum in plantis diligens & curiosa observatio ad nondum cognitarum aut fortè oblatarum vires investigandas exami utilis esse potest, cum enim in his quarum vires traduntur, quæ faporibus conveniunt viribus quoque convenire competitur sit, quid in nondum traditis aut expressis eadem observatio locum habeat? Sic v. g. cum *Jalappæ*, *Mercenialis* & *Belii*, quæ eundem succum exasperantem faporem obtinent, vi cathartica intensiore aut remissiore omnes possent, colligere licet alias etiam plantas quæ eundem gutturi faporem imprimunt (plures etiam ejusmodi sunt) eadem quoque facultate purgatrice dotata esse, ut alia exempla omittam.

Deinde in plantis ejusdem generis quæ faporibus differunt & facultatibus una distare verissimilimum est: quemadmodum *Rhabarbarum* à reliquis Lapathis.

Interit quoque plurimum in diversis ejusdem plantæ partibus faporum differentias observare. Sic v. g. cortex arboris *Salisfræ* ejusdem ligno triplo fortior est; quod & in aliis plantis vulgo cognitatis arboribus experitur. Unde videtur, acris & pungentis est, eadem penitus exlicata, præterit si diutius asseretur, planè imipida exardet, & proude, ut verissime est, profus inefficax & nullarum virtutum. Idem etiam iudicium de aliis plantis quarum virtus in parte humida & vaporosa consistit. Olea multarum plantarum stillata carum partibus unde educuntur plerumque valdeiora sunt; in nonnullis tamen, ut in *Euphorbia*, imbecilliora.

Tandem ex superius de faporibus dictis summa verissimilitudine colligit Autor noster, Plantis nonnullis vires specificas quas vocant, hoc est, partem aliquam corporis, *Cerebrum*, *Cor*, *Hepar*, &c. respectu

urbe, nascitur quam majores nostri Corni mares. Idem *Observat.* lib. 1. cap. 56. Multis Austriæ locis nascuntur etiam Corni femine arbores mare non majores. *Clus. Annal. ad didon loam Bellen.* Suffrutescentes quoque alicubi in fruticum aut etiam arborum altitudinem exsurgunt. Jolyssius Rute cusquidam Machæarunte in ipsa Regia plantata nemine, quæ à nulla Ficu vel celsitudine vel magnitudine vincatur. Nos quoque vidimus baculum cybaceale ligno satis duro & folio, & caudice Rute cusquidam in Virginia nascentis factum, uti rellit generosis quidam ex amicis nostris, qui se cum illud gestare & circumferre solitus erat.

Quarto denique Arbores nonnullæ cum Fruticibus, Frutices & Suffrutescentes inter se & cum Herbis genere proximo conveniunt, eisdemque characteres seu notis genericis & essentialibus obtinent. Sic in genere *Buxi* alia reperitur arboræ, alia pumila; in genere *zingdali* alia panter procera, alia nemora; necnon in genere *Illicis*, ut alias omittant. In *Sambuco* autem, *Hyperico*, *Tithymalo*, *Sempervivo*, *Malva*, *Scabiosa* alilique plurimus res est manifestissima. Ebulus enim qui herba est, cujusque superficies quatuor emittit, eisdem omnino cum Sambuco (que arbor Botanice censetur) notis genericis & essentialibus obtinet. Trigium quoque (quod frutex est lignosus) cum *Hyperico*: *Tithymalus* dendroides cum vulgaribus herbaceis; *Sempervivum* arborescens, *Scabiosa* arboræ Cretica, *Malva* arboræ, &c. cum cognominibus plantis notis genericis conveniunt, & primo statim aspectu ad eadem genera pertinere agnoscuntur.

Verum his non obstantibus, quoniam Divisio hæc passim cognita & recepta, omniumque ferè seculorum illi approbata est, nec alia commodior occurrat, nos quoque cum retineamus, certiores tamen inter *Frutices*, *Suffrutescentes*, & *Herbas* distinctionis notas afferimus.

Plantas ergo nunc, divisione dichotomâ, partemur in eas que caule sunt *arbores*, vel si perenni non lignolo, & que caule *perenni* lignoso. Quarumcumque caules annui sunt, Herbas appellamus, siue radices perennent siue non; nonnullæ, etiam caule perenni non lignolo herbis accensendæ videntur, ut v. g. *Brassicæ* species nonnullæ, *Nicotiana* cujus caulis interdum perennat, *Malva* arboræ marina, &c. Que caule sunt perenni vel *gemmiparæ* sunt, & furculos simplices non ramulos annuam producent, vel non *gemmiparæ*, germina producentes eodem anno in ramis, & ramulos interdum divisa. Hæc Suffrutescentes appellamus; illas adhuc in Arbores & Frutices subdividimus, inter quas hæcenus certæ & habiles distinctionis notas non invenimus, adeoque superius in earundem definitionibus politis contenti sumus oportet. Gemmas appello Arborum & Fruticum fetus novellos quos quatuordecim Autumno, aut interdum etiam Æstate, concipiunt, squamosis tegumentis velut seculis obvolutos, in quibus per totam hyemam latent, quæ exactâ, vere novo in furculos explicari incipiunt, ut superius diximus.

Arbores ergo & Frutices à Suffruticibus distinguo quòd illæ gemmiparæ sunt, hæ autem minimè. Efto ergo Suffrutex nobis definitivus, Planta minime inter lignosâ altitudinis & confutidus, non gemmipara, caule perenni, siue lignolo siue perenni, lignolo, non simpliciter tantum furculos annuam producent, sed ramos in ramulos & furculos dividos & subdividos.

Verum quoniam Suffrutescentes plerique cum Herbis notis genericis conveniunt, nec admodum numero sunt, eos Herbis admiscimus, adeoque tria duntaxat summa Plantarum genera constituimus, Arbores, Frutices, Herbas.

Summis autem generibus constitutis sequitur ut subalterna, seu horum unicuique subordinata exquiramus.

Horum autem notæ characteristice non tantum à femine ejusque conceptaculo (Quancumque ab his præcipue sed & à flore ejusque calice defumende sunt, non omnino neglectâ Radicis figurâ & constitutione, aut foliorum situ. Flores enim & perianthia nonnullorum generum certiores & magis conspicui characteres exhibent quam femina aut eorumdem involucra. Sic v. g. in genere *Leguminosâ* *Flos papilionaceus* character est insignis, quem species omnes *Leguminosæ* velut fronti impressum intuentibus ostentant; cum ex feminum eorumque conceptaculi numero, figura, situ alivæ accidentibus difficile esset notam generis indicem fuisse.

De Arborum & Fruticum divisione influenda, cum horum genera non admodum numerosa sunt, non est aut multum laboriosum. Herbe autem cum numerosissime sint, in is rite distribuendis & ordinandis præcipua est difficultas. Nobis du multitudine considerantibus non alia prior aut potior differentia videtur quam que desumitur à *Plantula* *feminali*. Plantas ergo primo in loco didividimus in eas que *Plantulam* *feminalem* habent *bisfoliam* aut *bivalem*, seu mavis, binis cotyledonibus instructam; & eas que eandem obtinent *aliæ* vel *utroque folio* seu cotyledone *carentes*; in his que primò à terra exeunt folia succedentibus similia sunt.

Posterioris generis omnes, paucis exceptis, *Asperago*, *Pæoniâ*, *Aro*, *Cyclamini* & siqua sunt similia, foliis sunt Gramineis. Florum respectu dividuntur, in eas que floribus sunt *apertæ* seu *flammeæ*, & eas que floribus sunt *petalis* seu bracteatis. Que floribus *feminalis* sunt dividuntur in *Columiferas*, hoc est, que caulem teretem, geniculatum & plerumque concavum edunt, singulis foliis ad singula genicula cum involventibus; & *Graminiscaule*, geniculis nodosis non intercepto. Culmiferæ grano majore quarum femina hominibus in cibum veniunt *Frumenta* & *Cerealia* vocantur, reliquæ grano minore *Gramina*. Que floribus *petalis* sunt, vel conceptaculum feminale in terna locumclatè divisum obtinent, seu radice *bulbosâ* propriè dictâ sunt, hoc est, vel è pluribus squamis invicem incumbendis, vel è pluribus tunicis exteriorè interiore ambiente contextâ; seu radice *tuberosâ*, ut Crocon Colchicum, Asphodelus, &c. seu radice *fibrosa*, ut Phalangium; vel *baciferæ* sunt, ut *Asparagus*, *dyum*, *Dracunculus*, &c.

Prout generis herbe, que scilicet plantulam feminalem bisfoliam aut bivalem obtinent, à floribus conditione commodissime dividi possent videntur in eas que florem habent *apertum* seu *flammeum*, hoc est, foliis flammibus cum stylo & calice compositum, foliis illis fugacibus, tenellis, coloratis, petalis nobis cum *Columina* dictis, que vel decidunt vel marcescunt ante feminum maturitatem, carentem; & eas que florem obtinent *marcescentem* seu bracteatum, foliis illis fugacibus coloratis instructum.

Not. Ad

Not. Ad petalum constituendum due conditiones concurrant oportet; 1. Ut sit tenellum, & colore aliquo præter herbaceum intigne. 2. Ut sit fixus aut caducum, hoc est ut vel desiliat, vel marcescat antequam semen maturecat.

Que florem habent *petalis* *infundibulum* seu bracteatum, vel sunt eodem *compositæ*, vel *simpliciter*. Florem *compositum* voco quia ex multis foliis in unum totalem florem coarctibus constat. Florem hunc unicum compositum voco potius quam foliorum agmen, quia unico pediculo donatur, & unico calice includitur, & id multis speciebus circulum in margine habet foliorum planorum radiatim medium dictum ambiendum, diversè à reliquis foliis figure & magnitudinis.

Herbe flore composito vel *bracteatis*, suntque eodem planifolio plerumque naturâ pleno; vel *fusco limbo* fœtente. Hæ autem vel sunt flore *discoide*, h. e. ex pluribus brevibus, compressis & confertis foliis, in unam quasi apparentem superficiem digestis composito; succedente femine vel *pappo* immalescente alato, cujus generis habet *Taraxacum*, vel *Helios* & pappo destitutum, in *Coprosiphia* dictus; vel flore *stipulari*, hoc est, ex pluribus concavis oblongis foliis, ad margines in longis lacinias dissectis composito. In hoc genere folioli etiam marginales fistulosi sunt. Hæ *Capitata* vulgò dicuntur, quia calyx earum squamosus in ventrem plerumque extumescit.

Que florem habent *simplicem*, h. e. ex petalis, tantum cum flammibus & stylo constantem, feminum respectu dividi possunt in duo genera. Primum est earum que feminibus sunt *nudi* seu verè, vel apparenter tantum, h. e. nullo præter Perianthium valculo aut tegmine donatis: Alterum earum que feminibus sunt *conceptaculo* proprio, & à perianthio distincto testu.

Que feminibus sunt *nudi* pro numero feminum singulis floribus succedentium dividi possunt, in eas que femina ad singulos flores obtinent. 1. *Singulis*, 2. *Binis*, 3. *Ternis*, 4. *Quaternis*, 5. *Multis* incerto numero. Que *lina* ad singulos flores femina obtinent in duplici fide differentia, Aliis *floribus* *pentapetalis* in umbellis plerumque digestis, & hæc *Umbelliferæ* dicuntur: alia flores monopetalis, quadripetitis, folia caules ad singula genicula stellatim ambientia, multa, & hæc *Stellatæ* appellantur.

Que itidem *quaternæ* producant femina post florem unumquemque, duorum sunt generum: Aliis folia in caulibus ad singulos geniculos ex adverso binis, flores libati, que *Verticillatæ* appellantur: aliis folia alterna, seu singulatum in caule sita, que *Alternifoliarum* titulo innotescunt.

Verum quoniam femina, que videntur in nonnullis hujus generis plantis nuda, reverà non sunt, sed foliis seu thecis inclusis, adeoque titulum hujus membri divisionis sic emendabimus.

Herbe flore perfectis feminibus vel nudis, vel in singulis foliis, à planta matre una abscedentibus, singulis.

Nos equidem in Methodo plantarum non ita pridem edita pro nudis habuimus Verticillatarum femina, prout vulgo habentur, quamvis in nonnullis, ut *Libanotis* *echryphora*, dari nucleum, à spigulæ cortice dictum non nescivimus, quantum in superficie hujus generis cortex nucleum ardè albebat, & Theophrastus ipse femina hujusmodi nonnulla pro nudis habet; idem de reliquis hoc genus feminibus, ut v. g. Stellatarum, Alpinifoliarum, & Polypermen dicendum, ea à nobis nudis accenseri quia foliis quibus includuntur interiori nucleo in multis speciebus adherent, in omnibus (etiam Malvis ipsis) una cum feminibus inclusis à planta productrice abscedit; adeoque videntur & vulgo reputantur non conceptacula seu uteri feminum, sed membrane tantum involventes, & secundum analogi.

Que femina ferunt in conceptaculis seu vasculis propriis, à perianthio distinctis, distinguere possunt in eas que in pericarpio seu pulpa humida aut molli femina inclusa obtinent: Hæ dum generum sunt, namentum vel 1. *Præliis* *majoræ*, corticeo, cui hos infidet; que *Pamifera* dicuntur; vel 2. *finet* minore membrana tenuiore vestito, que *Baciferæ* appellantur: & eas que in conceptaculis *ficcioribus* femina continent. Hæ autem in multa adhuc genera subdividuntur. Sunt enim vel *conceptaculis* *pluribus* & *disjunctis* eidem flori succedentibus, quas *Multifloras* dicimus, ut v. g. *Aconitum*, *Aquilegia*, *Delphinium*, &c. vel *conceptaculis* *singulis*, aut *conjunctis*, quas enim nos pro ejusdem vasculi cellulis habemus, Cæsalpinus aliquæ pro conceptaculis diversis fide conjunctis. Hæ autem pro numero foliorum in flore & eorumdem figurâ dividimus in 1. *Monopetalas*, quarum scilicet flos unico & continuo folio constat, eoque vel *Uniformi*, vel *Difformi*. Florem uniformem superius descripsimus in capite de Floribus plantarum. 2. *Tetrapetalas*, flore pariter vel *Uniformi*; cui succedit vasculum feminale, seu *oblongum* ut in *Tetrapetalis* *filisquifolii*, seu *brevæ* & *curvæ* in *Tetrapetalis* *capitulatis*; vel *Difformi*, quales sunt *Papilionaceæ* dictæ, quia earum flos Papilionem alia expansis quadratenus imitari videtur. 3. *Pentapetalas*, seu *veras* quarum flos quinque petalis distinctis constat; *fide apparentes*, quarum flos reverà monopetalus est, cum lacine in quas dividitur ad ungues junctæ sint, sed pentapetalum refert ob profundas & ad ungues ferè pertinentes scissuras.

CAP. XXVIII.

De Collectione, exsiccatione, observatione Plantarum, earumque partium.

IN Plantis earumque partibus colligendis observationum celestium, & Astrologicarum de partibus Zodiaci, planetarum aspectibus, configurationibus, influentiis, &c. rationem non habendum censuimus. Quantum enim hæcenus observare licuit, inverte & fallaces sunt, & fœdè fa carunt.

At neque mulum referre putamus qui Lixæ collicæ fuerint plantis: quin earum durabiles esse crescentis & decrescents lydere collectas.

Omnem denique de modo colligendis observandisculis perflutiosas vanitates damnamus.

parando, rectificando, incinerando, elixivando, filtrando, evaporando, vel Crystallizando, adeo
triti & omnibus familiares sunt, ut hic non opus sit Cramben toties coctam propinare.

In Scholis Medicis notissimum est, spiritus acetos vi Bezoardicum habere, volatitem venenatissime acrimonia domare, feroces humores figere, & obtundere : unde apud Chymicos corrigentis Vice admodum frequenter fungitur in preparando Antimonio, Saturno, Helleboro, Omo. Aro. &c.

Spiritus sulphurei sunt inflammabiles, inebriant, sanguinem accendunt, albulum roridum nectar partium, excicantque tonum Viscerum, & humores reddunt acres, unde horum potiores labilissime evadunt Phthitici, Hectici, vel Hydropici; modici tamen sumpti sunt Cordiales, & labant vires sapè revocant; in externis applicationibus sunt egregii usui contra frigidas intemperies; interferunt etiam extrahendis tincturis, & resinis.

[illegible][illegible][illegible]

Salia fixa videtur differre in suis viribus, laporibus, figuris, aliisque qualitatibus, pro ratione plantæ, vel operationis; omnia tamen abundant & delrunt acida, aperient & resolvunt coagulationes; unde in cachexia, affectibus Hypochondriacis, Jetericis, & febribus juvent. Hæc *la* inter hec non differe affirmat Clarissimus Cœlius noster; attem *la* viribus discrepare ostendit D. Grevius; & figuris suis multum variari demonstrat D. Leuwenboeck. Interveniunt etiam pro

Wedelius videtur (mea saltem opinione) rem acu tetigisse, affirmans Sal Alkali unum ab altero non differre, in genere, formâ externâ, seu affectu generali, attamen figuris, poris, & viribus per omnia non convenire.

D. Grevium, suos habent usus in Medicinâ, incidendo, & detergendo; nec fermenta viscerum tam facile obdundunt, & debilitant, ut volatilia, & lixivialia.

Salsa feu concretiones Saccharinae (qualia sunt & succis Fraxini, Aceris majoris, Cannæ Indicæ, & Arboris Cocco dictæ) interviunt officinis pro conficiendis Symplicis, conservecis, electuariis, condatis, &c. vaniquæ usus domesticis. Attamen Clarissimus *Wilsifius*, & *S. Paulus* contendunt Scorbutum, tabem, aliosque morbos chronicos ab horum usu generari, & propagari; continent enim particulas acres & corrolivas mixtas cum rotundis & roscidis, palliantibus acrimoniâ, quæ diffillatione se manifestat.

Decocta plantarum, modò clausè & diligenter fiunt, numerentur inter optimas præparationes; vires enim, & virtutes vegetabilium maximà ex parte continent, sic etiam & tincturæ, extracta, & pulvères; attamen singulæ partes plantarum chymica analysi solute non donantur omnibus specificis virtutibus, quas in ipsiis plantis reperiamus; licet sepius id sepeparatum agant, quod conjunctum non agant.

Succi vegetabiles fermentantur aut omnia genera Vinorum & liquorum inebriantium, quae varia induunt nomina & quatuor pro natura plantarum & regionum, & sunt apprime illa necessitatis humanae vitae, modo forebit utantur secundum salutem naturae institutum. Hi succi coluntur vel in uinea, vel macerantur, & expresse. Succis inflatis dicuntur *Reb*, quod fit vel la coctione, vel mixtura facchari vel mellis. *Reb* cum liquoribus diluta effluens affluens consistunt, vel inferuntur pro fundamento bolorum & pillularum. Gummi res Refina nil effluens videntur quam succi vegetabiles magis cocti, digesti, & concreti. Omnia operantur prout sunt, hinc audiunt diuretica, cathartica, & narcotica, e. g. Terebinthina, Gummi Gotta, Opium, Scilla, Meigora.

Meliora

Meliora & nobiliora fiunt medicamenta è spiritibus urinosis, salibus, & oleis, inter se invicem mixtis, & unitis f. a. digerendo, circulando, & destillando repetitis vicibus. Balsama, & saponēs componantur è lixivis, & oleis, egregii usus in pharmacîa, & mechanicis.

Tinctura vegetabilis, & extracta optimè eliciantur & præparentur cum spiritibus, seu menstruis ab ip[s]is plantis abstractis, corpora enim facillimè solvuntur à suis propriis spiritibus, seu menstruis; e. g. tinctura rosarum extrahatur cum ip[s]o spiritu rosarum.

Colores seu laccæ eliciantur è floribus cum succo limonum percolato, & depurato; vel cum lixivio benè filtrato è calce vivâ & cineribus clavellatis, seu sodâ. Hoc fiat degerendo, decantando, &

no bene filtrato & calce viva & cineribus clavellatis, seu lodi. Hoc fiat degerendo, decantando, & evaporando. Hi colores seu lacce inferviant pingendis floribus, aliisque rebus colorandis, seu miniandis, quando solvuntur & parantur in aquâ gummatâ, aut cum albumine Ovi; habeant & suos usus in pharmacâ.

Caput hoc de Chymicâ Plantarum Analyfi partiumque refolutarum ufu contribuit ingeniofiffimus, vir & fingularis amicus nofter D. Tancredus Robinfon, M. D.

C A P. XXX.

De Morbis Plantarum eorumque Remediis.

Quamvis de morbis Plantarum eorumque remediis multa ab aliis dicta sunt, & plura adhuc fructu dici possent in qui earundem cultura, & observationi multum tempos & opera impendunt. Me tamen, cui aliud est quod agam, quae stirpes *diu meae* & animi dumtaxat causae contempler, observationes & experimenta desitunt, nec quamquam ferè dicendum superest, quod non ab aliis jampridem dictum est: ad quos Lectorem remittere mallem, quam eorum commentarios exhibendi caedum devorare. Quocirca caput hoc paucis absolvam, & primo huc libro continenter imponam.

Morbi Plantarum sunt vel interni, vel externi.

Morbi Plantarum tunc vel interni, vel externi.

Internos vocant qui à fūco nutritus intus, fulcepto originem ducunt. Hic enim cum vel nimis parca sit alimentorum copia, vel nimis frigida & aquosa sit, vel maligna aliqua vis subministratur, vel nimis copiosa morbos in plantis generat; Fāme plantas non nimis quā animalia tabeſcere & tandem enervari minime dubium eſt. Nonnulli ex nimio alimento obefcite laborant; ut omnia quæ reſiſunt ferunt, nimis progrediunt in tadum mutantur; & cum radices quæ progrediſſe carere intereunt, ut animalia nimis adipē, auctore Plinio, Eſt et aliis ab alimento nimis ubere morbus quem *podagra* Graeci vocant, cuius auctoritas non tamis infirma eſt, ut ſiſtunt. *Externos* autem morbos, qui in frigido eſt, *Luxuria* hinc in *ſcrophulis* coſpiſcitur dicitur * Plin. lib. 17. *ſcrophulis* in *herba* liqui, & deſapē quādam, vel ſapui nullam in ſpice injuriā ſentiunt. Sed & totū p. 17.

pecora dunt in herbo sum, et depascit quidem, sed capus nullum in spica inferiuntur semine. Sed et tunc
 producit, quod contradicit Plinius. Ad humore nimio radices parpetuo alluente aut inundante
 pleraque plantae perire solent, ut Iulianus, *humore nimio radices liberum appallunt et influxum prohibent.* Hinc
 Septentrionalibus arotosis Anglie et Scotie, ubi solum palustris rarum et fungulum Spongia instar
 aquam imbibit et retinet, Erica longe latetque omnia occupant, et paucissima præterea planta pro-
 nuent: hinc in fœtibus humo imperio late Ripes languent, et ad frugum non perveniunt:
 quavis in his foralle etiam aqua flagrantissima, quæ in præteritis annis, et præteritis locis
 Hinc, *humore nimio radices confritio et densitas, que fuco liberum ascensum im-
 bit, et truncum in laurandem extendi, augeri non permittit; cui malis hortulanis foliis sub-
 jectis cortice secundum longitudinem lineis aliquot ductis incito: hinc denique arboribus malis in-
 fultantur, qui ad humore erudo et frigido erudo ducit.* Utiilago frumentorum et graminum non-
 nullorum morbinis internis an externis augetur, et quædam, quæ procatartica sunt externa que in materiam diti-
 lem in ipso fœtu, et in ipso humore, quæ aliqua causa procatartica est externa que in materiam diti-
 morbin folijs inducit. Verum de utiilagine in capite de frumento fultus agitur.

[illegible]

modo vero Numini et non fallis & fictici quibundam Diti sacra fuilſſent.
 Infectorum punctiōibz, crebriōibz aut etiam albanis nobis originem debent plerique tumores
 & excreſcentiæ in plantis, quæ generali Galliarum nomine conſpectuſur ſunt Vir Marcellus Mal-
 pighius, quorūquæ huiusmodi & Anatonem ſoliti ſua ſagacitate & doctæ elegitque Anatonem
 Plantarum parte altera. Tractatum autem illud de Galliarum & Lintæ Gallæ & Lintæ
 liqui plantarum tumores morboſi, excreſcentiæ, & ſcrophulæ [ab Infecto] ut à turbata plantarum
 compage, & auctore, duntaxat, quibus inclita ovis & ammaluæ, velut in uero fo-
 ceptis, & auctore, duntaxat, quibus inclita ovis & ammaluæ, velut in uero fo-
 ceptis aurum. Nam ſuperius nobis adductis exemplis demonſtrant plantarum tumores reliquæ
 quæ ſideratas partē muſcas & diverſa Infectorum genera fore & aliorū duntaxat emancipata vi-
 ſibi faciunt. Plura enim (inquit) infecta ſua edunt ora, omni fore auctivo luco deſtituta, &
 quam aliqua corrice privatum, ita ut molliſ primæ partium compages occurrat ſub ſpecie quæ
 verius. Ut igitur infectum animal debeat partium manifeſtationem & ſoliditatem, ut vel

Inserere inter pag. 58. & 59.

Pericarpio molli, seu pulpâ per fructûs maturitatem humidâ semina ambiente; Hæ vel sunt fructu

Majore cortice crassiore tecto, cui flos monopetalos margine quinquepartito insidet, semina etiam majora sunt: *POMIFERÆ* dictæ. LIB. XIII. PAR. I.
Minore, membranâ tenui vestito, feminibus etiam minoribus. *BACCIFERÆ*. LIB. XIII. PAR. II.

Materiâ per maturitatem sicciorâ, Hæ autem vel in

Conceptaculis pluribus & distinctis eidem flori succedentibus semina continent, quas *MULTISILIQUAS* dicimus. LIB. XIV.
Conceptaculis solitariis & singulis, aut conjunctis, quas florum respectu dividimus in

Monopetalas, flore vel

Uniformi.
Diffirmi.

Tetrapetalas, flore itidem

Uniformi seu

SILIQUOSAS, flori succedente vasculo oblongo.
SILICULOSAS, capsulatâ fere, vasculo succedente curto.

Diffirmi, papilionem alis expansis quadrantenus referente, quas idcirco *PAPILIONACEAS* vocant.

Pentapetalas seu

Veras & genuinas, quarum flos quinque petalis distinctis constat:

Apparentes, quarum flos revera monopetalos est, cum lacinia in quas dividitur ad ungues junctæ sint, sed pentapetalum simulat, ob profundas & ad ungum ferè pertinentes scissuras.

Unifolia aut: *ephylla*, i. e. singulis aut nullis coryleodonibus donatâ, idcirco foliis succedentibus similibus, è terra exit. Hæ vel sunt

Flore imperfecto seu stamineo, seu

CULMIFERÆ, hoc est quæ caulem teretem, geniculatum & plerumq. concavum edunt, singulis foliis ad singula genicula cum involventibus, suntque vel grano

Majore, quarum semina hominibus in cibum veniunt, *FRUMENTA* & *CEREALIA* dictæ
Minore, *GRAMINA*.

Caule geniculis nodosis non intercepto, vel non tereti. *Graminifolia floribus stamineis*.

Flore perfecta, seu petalode, quæ vel sunt radice

Bulbosa, hoc est ex pluribus tunicis, exteriori interiorem ambiente, contextâ.
Tuberosâ fibrosâ fere, in bulbosis affinis nobis dictis.

His adnumeramus plantas nonnullas quæ semina pulpâ per maturitatem humidâ inclusa obtinent, ut *Arum* & *Dracontium*, quas ni obfaret nota generica cum aliis communis ad *Bacciferas* rectius retulissent.

T A B. I.

T A B. I.

Plantæ imperfectæ.

Plantas imperfectas voco quæ flore & semine carent, aut saltem carere videntur, cum neque flos neque semen in eis hæctenus observatum sit, adeoque sponte provenire creduntur. Hæ ex loco natali distinguuntur in

Marinæ, suntque vel consistentiæ

Durioris & lapideæ, plurimarum specierum; *CORALIUM*, *Corallina*, *Porus*.
Tenerioris & herbaceæ, referentes

Herbar, seu frutices,

maiores & caulifere ferè; *Fucus*.
minores; *ALGA*. Utriusque generis species plurimæ observantur.

Muscum seu *Fungum*; *SPONGIA*.

Aquarum dulcium aluminæ; vel foliis

Carentes, capillaceæ seu filamentosæ; *CONSERVA*.
Trifida; *LENS PALUSTRIS*, *Lenticula*.

Extra aquas nascentes, quæ vel sunt substantiæ

Crassioris, ad carnes aut ligna accedentis. Hæ nihil ferè commune habent cum plantis perfectioribus: nec enim color iis herbaceus, nec textura analoga, neque flos ullus semineve, aut folium propriè dictum adeit; *FUNGI*: qui vel

Arbores, secundum arbores quibus innascuntur distinguendi; peculiaria autem nomina sortiti sunt *Fungus LARICIS AGARICUM* dictus, & *Fungus Sambuci Auricula Jude*.
Terrestres, sique vel

Cauliferi, qui vel

Pileati, pileo subtus

Lamellati; quorum species plurimæ esculentæ & noxiæ.
Porosi; *Fungus POROSUS*.

Non pileati, qui vel sunt caule

Simplici; *Fungus OPHIOGLOSSOIDES*, *Digitelli*.
Ramoso; *Fungus RAMOSUS*.

Caule carentes, vel

Tenuiores, membranâ seu corium referentes; *PERICÆ* *Plinii*.
Crassi & in formam globosâ coacti; *Fungus PULVERULINTUS*, *Crepitum lupi*.

Subterranei, *TUBERA* *terre*.

Tenuioris & siccioris, ad herbe naturam propitis accedentis. Hæ vel sunt

Caulifera & ramosa, plurimarum specierum; *MUSCI*.
Caule carentes, crustæ modo in terræ superficie, aut in arboribus, lignis, lapidibus, &c. reptantes; *LICHEN arbores* & *terrestres*.

Herbarii *Fuci* & *Algæ* nomina ferè confundunt: & revera admodum est difficile plantas hæc submarinas ad genera aliqua reducere quæ notis certis & essentialibus differant.

Quæ *Mulci* marini Botanici censentur, nobis *Algæ* species sunt. *Sorpes* marinas à marinis ita distinguimus, ut marinæ dicantur quæ perpetuò aquis innatant, vel singulis saltem ædium accessibus aquis operiuntur; maritimæ quæ extra aquas in maris littoribus, aut palustribus mari vicinis, alibi in confinio maris oriuntur.

Præter mucosos semine viduos de quibus in hac Tabula agimus, est & aliud Plantulæ genus eodem nomine, semine minutissimo prægnans, de quo in sequenti.

Sennertus Hypom. Phys. probabile existimat tubera & fungos omnes è plantis provenire & nasci.

T A B. II.

TAB. II.

*Herbæ semine minutissimo & nudis oculis vix conspicuo
sunt vel eodem*

Folius aversis adnascente: v. Tab. sequentem.

Caulis ipsi aut pediculis privatis innascente infidentē: Hujus generis sunt vel

Imperfectiores superficie perenni

*Caulis carentes, foliis in superficie terre repatricibus latē se diffundentes, pediculis semina
sustinentibus & foliis enatis; LICHEN terrestris.*

Cauliferæ,

Majores,

*Spicata & Abietiformis; LYCOPodium.
repentes Capressiformis; SABINA SYLVEST.
Non spicata & erectæ; Muscus seu abietiformis, seu Polypermus*

Minores, vasculis seminalibus

*Caulis terminantibus; ADIANTHUM AUREUM.
& E lateribus caulium egredientibus; seu erectis; Muscus terrestris sive repens.*

Perfectiores superficie annua; suntque vel

Monophyllæ,

*Spicata, folio integro simplici; OPHIOGLOSSUM.
Pinnulata, folio & multis segmentis composito; LUNARIA.*

*Polyphyllæ, foliis teretibus, caules ad nodos in orbem ambientibus multis, radiorum in
modum; foliis & caulibus pyxidatim articulatis; EQUISETUM.*

Muscus quamvis ab imperfectissimo quoque primo statim aspectu agnoscatur; cū latissimè pateat
id nomen, omnes ejus differentias unica definitione complecti difficillimum est.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SECUNDUS.

QUI EST

De Plantis imperfectis.

PLANTAS imperfectas voco quæ flore & semine carent, aut saltem carere vi-
dentur, cū neque flos neque semen in iis hactenus observatum sit, adeo-
que sponte provenire creduntur. Sunt qui affirmant fingorum plurimos
ē terra erumpentes semen habere si curiosè examinentur, formā, quamvis
minori, Alceæ Ægyptiacæ semen ferè exprimentē. *Epitem. German. An.*
6. & 7. *Olf. 174.* Et claris. Car. Clusius plantam quandam Submari-
nam describit *Coraline plumata* seu *Myriophylli pelagi Carinæ* titulo, quæ in
nuculis quibusdam tenellas plantas, jam formatas, matri facie similes con-
tinet, quæ nihil aliud sunt quàm semina. Unde fortasse his etiam quæ
imperfectæ & seminum expertes censeri solent vim generandi semen, sēque ordinario & usitato
modo propagandi natura contribuit. Verum tantisper donec hac de re certius constiterit nihil
innovabimus, sed receptæ sententiæ adherentes Plantas submarinas, Fungos, Muscos pro imperfec-
tis habebimus.

Plantæ ergo imperfectæ sunt vel submarinæ, *Coralia, Fusi, Spongiæ, &c.* Vel terrestres. Terre-
stres autem sunt vel *Fungi*, vel Musci. Proinde Librum hunc primum in tres partes dividemus. Prima
erit de Plantis submarinis: Secunda de Fungis: Tertia de Muscis, sterilibus scilicet seu infecun-
dis: Dantur enim aliqui hujus generis, aut saltem nominis, fertiles & semine prægnantes.

PARS PRIMA.

De Plantis submarinis.

QUAMVIS in ipso maris fundo & imis gurgitibus innumere Vegetabilium species exoriantur;
in immenso gaudio fertilis nūquam cessante natura, sed ubique divinus fias ex-
plicante: Nobis tamen per amplissima submarina vireta spatium, & plantas ibidem pul-
santes indagare non conceditur; adeoque ex duntaxat in notitiam nostram venire pos-
sunt, quas vel æstus reciprocatio detegit, vel undarum agitatio abrupit, & in litus expellit, cum
Venti

* Incubere mari, totūque à solibus imis
Unde Euripides Notisque ruunt, crebreque procellis
Africus, & vassos volantum ad litora fluitus.

* Virgil.
Æneid. 1.

Quin & harum etiam quata pars hactenus cognita & observata est? cum plerique maris accolæ
profundā barbarie oppressi, & cæcis ignorantie tenebris mersi, & velut sepulti jaceant, nec quic-
quam sublime aut ingenuum sapiant cogitare: Alii qui ad eos committant negotiandi causā lu-
cro intenti hujusmodi inquisitiones negligunt, & stultæ curiositatis damnant. Horum tamen ava-
ritia (ut id obiter moneam) pleraque debemus quæ de *Coralis* aliisque *Lithophytis* nobis inno-
tuere, dum insatiabilis divitarum tuis explendæ fudo lēle in profundum demergant, & *Coralis*
rebus implicata à rupibus abrupere & extrahere satagant: Alii qui humilissimi scrupulis liben-
ter operam impendere vellent, ob rei familiaris angustias sumptibus in sinera necessarius facien-
dis non sufficiunt. Harum ergo historiam plenam & perfectam exere, non dico nobis, sed nē
exercitissimō cuique in re Botanica possibile est. Sufficiat imperfectarum paucas illas species quæ
vel ab aliis traditæ, vel nobis observatæ fuerint, curiosis exhibuimus.

Primum

TAB. II.

*Herbæ semine minutissimo & nudis oculis vix conspicuo
sunt vel eodem*

Folius aversus adnascente: v. Tab. sequentem.

Caulis issti aut pediculis privatis innascente infidenté: Hujus generis sunt vel

Imperfectiores superficie perenni

*Caulis carentes, foliis in superficie terræ reptatricibus latè se diffundentes, pediculis femina
sustinentibus è foliis enatis; LICHEN terrestris.*

Caulifera,

Majores,

*Spicata & Abietiformis; LYCOPodium.
repentes Cupressiformis; SABINA SYLVEST.
Non spicata & erectæ; Muscus seu abietiformis, seu Polypermus*

Minores, vasculis feminalibus

*Caules terminantibus; ADANTHUM AUREUM.
E lateribus caulium egredientibus; seu erectus; Muscus terrestris sive repens.*

Perfectiores superficie annua; suntque vel

Monophylla,

*Spicata, folio integro simplici; OPHIOGLOSSUM.
Paniculata, folio è multis segmentis composito; LUNARIA.*

*Polyphylla, foliis teretibus, caules ad nodos in orbem ambientibus multis, radorum in
modum; foliis & caulibus pyxidatim articulatis; EQUISETUM.*

Muscus quamvis ab imperitissimo quoque primo statim aspectu agnoscatur: cum latissimè pateat
id nomen, omnes ejus differentias unica definitione complecti difficillimum est.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SECUNDUS.

QUI EST

De Plantis imperfectis.

PLANTAS imperfectas voco quæ flore & semine carent, aut saltem carere vi-
dentur, cum neque flos neque semen in his hæcenus observatum sit, adeo-
que sponte provenire creduntur. Sunt qui affirmant Fungorum plurimos
è terra erumpentes semen habere si curiosè examinentur, formâ, quamvis
minori, Alceæ Egyptiacæ semen ferè exprimentæ. *Ephem. German. Lin.*
6. & 7. *Obf.* 174. Et claris. Car. Clusius plantam quandam Submarinam
describit *Corallina planaria* seu *Myriophylli pilagi Coralli* titulo, quæ in
nuculis quibusdam tenellis plantis, jam formatis, matri facie similes con-
tinet, quæ nihil aliud sunt quam femina. Unde fortasse his etiam quæ
imperfectæ & femininæ expertes censeri solent vim generandi semen, sicut ordinario & usitato
modo propagandi natura contribuit. Verum tantisper donec hac de re certius constiterit nihil
innovabimus, sed receptæ sententiæ adherentes Plantas submarinas, Fungos, Muscos pro imperfec-
tis habebimus.

Plantæ ergo imperfectæ sunt vel submarinæ, *Corallia, Fuci, Spongiæ, &c.* Vel terrestres. Terre-
stres autem sunt vel *Fungi*, vel *Musci*. Prorinde Librum hunc præsum in tres partes dividemus. Prima
erit de Plantis submarinis: Secunda de Fungis: Tertia de Muscis, sterilibus scilicet seu infecun-
dis: Danur enim aliqui hujus generis, aut saltem nominis, fertiles & semine prægnantes.

PARS PRIMA.

De Plantis submarinis.

QUAMVIS in ipso maris fundo & imis gurgitibus innumera Vegetabilium species exoriantur;
in immenso gaudio fertilitatis nunquam cessante natura, sed ubique divitias suas ex-
plicant: Nobis tamen per amplissima submarina virota spatia, & plantas ibidem pul-
santes indagare non conceditur; adeoque ex duntaxat in notitiam nostram venire pos-
sunt, quas vel æstus reciprocatio detegit, vel undarum agitato abrumpit, & in litus expellit, cum
Venti

* Incubare mari, totumque à solibus imis
Unda Euris que Notis que runt, crebreque procellis
Africæ, & vassos volvent ad litora fluctus.

* Virgil.
Æneid. 1.

Quin & harum etiam quota pars hæcenus cognita & observata est? cum plerique maris accolæ
profundi barbarie oppressi, & cæcis ignorantie tenebris mersi, & velut sepulchra jaceant, nec quicquam
sublime aut ingenuum sapientie cogitante: Alii qui ad eos comment negotiandi causâ lu-
cro intenti hujusmodi inquisitiones negligunt, & fultæ curiositatis damnant. Horum tamen ava-
ritia (ut id obiter moneam) plerique debemus quæ de *Coralliis* aliisque *Littorophyllis* nobis inno-
tuere, dum infatigabilis divitiarum situs explendæ studio sese in profundum demergant, & *Coralli-*
rentibus implicata à rupibus abrumperè & extrahere satagant: Alii qui hujusmodi scrupulis libenter
operam impendere vellent, ob rei familiaris angustias sumptibus in rixera necessarius facien-
dis non sufficiunt. Harum ergo historiam plenam & perfectam texere, non dico nobis, sed nec
exercitatissimo cuique in re Botanica possibile est. Sufficiat innotentiarum paucas illas species quæ
vel ab aliis tractatæ, vel nobis observatæ fuerint, curiosis exhibuissè.

Primum

4. *Corallium album* C. B. J. B. Lob. Ger. *album majus* Park.

7. B.

Imperatris distinguunt Corallium album a nigro densitate & politura quam recipit; fed in ceteris omnibus rubro simile dicit, abedine pura & lactea. Tradit & algerum Corallium album, fistulosum, valde ramofum, in fuperficie foratum, quod ex Sythia & Scialo maris reperiri, non quidem Matthioli auctor effe Corallium nivei candoris in Tyrrheno & Scialo maris reperiri, non quidem ut rubrum compaetum ponderofius, fed levius ac rarius, fpongium modum inane.

* 5. *Corallium album verrucosum punctatum* C. B. candidius verrucosum punctatum J. B.

f. B. ex imp.
 Colore est quam vulgare candidiore, superficie tenus punctatum, tuberculosum, trunco exte-
 qui ramisque crassioribus quam rubri.
 Provenit in Oceano: reperitur quoque in Mari majori, seu Ponto Euxino.

* 6. *Corallium stellatum albi puri coloris* J. B. *Corallum album stellatum* C. B.

F. B. ex Imp.
Substantia est ceteris Corallii speciebus simili, colore exquisitè candido, superficie tenus densò agmine stellarum minutularum impressarum obita, unde & nomen. Planta est de Coralliorum genere magna satis, trunco & ramis teretibus, quadam sui parte friata.

* 7. *Corallium stellatum minus album* J. B. alterum sive album *stellatum minus* C. B.

J. B. ex Imp.
Hoc ex mari Hispanico delatum substantiâ est minus solidâ, nec ita candidum sicut id quod punctatum modo vocavimus, cæterum undique etiam stellis parvis impressis notatum. Truncus quoque & rami crassiores quàm reliqua Coralli genera.
Hanc aut sequentem speciem Londino habuimus Coralli Sinenfis titulo.

8. Corallii albi varietas stellata J. B. Corallium album ramosum alterum C. B. Coral. album alte-
 -rum B. B. Coralloides sive Coralli albi varietas. Lob.

Lab.
 Scipite est reliquis longè crassiore, brachium aquante, & materiâ magis fungosâ, acetabulis in-
 sculpâ aut inscriptâ. Univerſa planta pedem unum longa est, vixque cubitum proceritate ſupe-
 rat.

9. *Corallium album articulatum* C. B. Park. *geniculatum album* J. B.

Ex. Argumento nomen inditum est. Constat enim hoc Corallium intermedium quibusdam cum articulis animalium. Ramorum etenim est, & rami ad in fassa, articulum animalium ad invicem committitur. Figuræ cæteroque sunt rectæ, circa medium nodosioræ, per longiorem striatæ. Substantia ejus densa, alba, in medio exiguum meandrum. Effe ut & alibi velis pluribus corticibus consistere, ad radice productis in omnes ramos propagantibus. Effe ut & alibi velis pluribus corticibus consistere videatur, alioque cortice uno obtectum esse, interius corallino, alio, & reliquis substantiæ finali. Percussu secundum longitudinem facto facile diffinitur. *Immerito delatum est. Vidimus aliquoties in Musæis Italici.*

Crescit in Majorica insula, unde ab Imperato delatum est. *Vidimus aliquoties in Majorica insula.*

* 10. *Corallium asperum candicans adulterinum* J. B.

Ex lato principio crassius exoritur caudex, qui mox in ramos divaricatur minutius divisos, albicantes, superficie asperos, tortuosos. Substantia interna minutissimis poris pertusa est, & quam externa facies albicantior. Omnium maxime lapideum hoc Corallium esse videtur. Altitudo vix quatuor uncias aequat.

II. *A. Corallium album pumilum nostras.* An album minus Park. album Ger. qui cum albo Lob.
perperam illud confundit.

Vix triuncialis est, admodum tortuosus, culmi crassitie aut paulo majore. E fundo maris in portus Falmuthensis recessibus copiosissime extrahitur.

12. *Pseudo-Corallium croceum, articulatum, punctatum, ramifium* P. Boccone Epist.

Valde porosum est hoc genus, & in medio coloris coccinei ad croceum inclinantis. Ab imo caule ad extremos ramulos in exiguis articulis seu frutilla dividitur, pollicem circiter longas extremis uniuscujusque rotundis. Materia particulis intertens, siquæ conjungendis intersens flavicæ, & mollicula est, quo fit ut separari admodum faciles sint. In medio perforatum seu concavum non est, quemadmodum illud quod describit Imperator: verum contra medullarum partibus durioribus minisque porosis confiat quam totum corpus reliquum, quod superficie est rugosa.

diurnibus inuicem
 Porci quibus scateat
 Corallo vero Dorsifloris, quod est in uocibus. Lima autem derafo et runcundum tum hoc, tum
 non uilis quae aliusmodi murem et ellent porci pertandium; illius uero [Pseudo-coralis] porci abique mi
 frutroscopi opo corallo crebris perforatam, quorum iunctio corpi ipsi apparuit uel frut
 stultum illis canit rotundum. Ramulos autem fide furculos extremos et tenues crusta perfracta
 uicant, delicata, rotentola et uelut holocentra inuestit, quae punctis fide maculis rubris perfracta est,
 ex oppoio nuncupaque articulationis fides [quae uerba non satis capio].
 diurnibus inuicem
 Porci quibus scateat
 Corallo vero Dorsifloris, quod est in uocibus. Lima autem derafo et runcundum tum hoc, tum
 non uilis quae aliusmodi murem et ellent porci pertandium; illius uero [Pseudo-coralis] porci abique mi
 frutroscopi opo corallo crebris perforatam, quorum iunctio corpi ipsi apparuit uel frut
 stultum illis canit rotundum. Ramulos autem fide furculos extremos et tenues crusta perfracta
 uicant, delicata, rotentola et uelut holocentra inuestit, quae punctis fide maculis rubris perfracta est,
 ex oppoio nuncupaque articulationis fides [quae uerba non satis capio].
 diurnibus inuicem
 Porci quibus scateat
 Corallo vero Dorsifloris, quod est in uocibus. Lima autem derafo et runcundum tum hoc, tum
 non uilis quae aliusmodi murem et ellent porci pertandium; illius uero [Pseudo-coralis] porci abique mi
 frutroscopi opo corallo crebris perforatam, quorum iunctio corpi ipsi apparuit uel frut
 stultum illis canit rotundum. Ramulos autem fide furculos extremos et tenues crusta perfracta
 uicant, delicata, rotentola et uelut holocentra inuestit, quae punctis fide maculis rubris perfracta est,
 ex oppoio nuncupaque articulationis fides [quae uerba non satis capio].

Locum hujus natalem ignoravit descriptionis autor P. Boccone.

C A P. II.

De Foris dictis.

[illegible]

Quamvis distinctionem quam assignant inter Corallia & Poros maximè probamus, ut quæ certa & clara sit; suspicamus tamen corpora nonnulla quæ Coralliis accensentur, ea nimirum quæ superficie sunt punctatâ aut stellatâ, non omnino pororum intus expertia esse.

* 1. *Corallo affinis Porus magnus* J. B. C. B. Imp.

7. B.

Ab una radice in ramos diffunditur. Truncus circa radicem crassitudine fore est brachii humani. At cum Corallis collata altitudine non respondet. Nam brevi intervallo, quia truncorum divi-
sitia est, à crassitie sua deficit atque minuitur: neque enim alie affurgit. Terminatur in germina
crassitudine digitali. Circa truncos foliis est instar Corallii, at ultimi rami admodum porosi sunt
et fragiles. Color ei albus, superficies rugulâ, exterioraque obtinet condimones Poris in genere tri-
bui foliatis.

* 2. *Corallo affinis Porus ramosus* C. B. *Porus ramosus* Imp. J. B.

7. B.

F. B.
Effigiem habet Coralli albi; dictus est autem ramosus ob frequentem ramorum divisuram & dilatationem. Circa radicem crassitudine uli digiti humani. Rami exquirit teretes, superficie tenui punctati, in amplexitudinem spithamiam panduntur. Durities ejus præ cæteris Poris ad Coralli naturam accedit.

* 2. *Corallius affinis Madrepora* J. B. Cor. aff. *Madrepora stellata* C. B. *Madrepora* Imp.

F. B.

T. B.
Mutis cannis ex uno trunco prodeuntibus, & circa ortum sibi mutuo coherentibus confat. Ergo favi formam quadammodo representant. Substantia tubulorum oñt spongiosa similis est. In quo favi externis cavitas apparer, radius à centro ad ambitum protentis : in quorum medio cavae holecum quidem confpicitur, legimento plano. Crassities eorund quodam parvo aquosis, ab ore ad extrema usque eadem ; lipositate tenuis transfluvium rugoli, quon in nullo alio à nobis descripto Porro observare licuit. Recenter exempti forde quadam purpurea obiecti sunt , que temporis progressu nigricar.

4. *Corallia*

- * 4. *Corallius affinis Madrepora ramosa* J. B. C. B.

J. B.
Extrema lute sunt plana, quemadmodum precedenti; sed in trunco & ramis magna est differentia: Quippe primarius truncus densus est & candidus sicut Corallium, sequentes, qui velut annui adjuncti sunt, rari admodum ac debili substantiâ, colore obscuro & purpureo. Eadem substantia aliquid habet membranæ, unde (inquit Autor) colligi potest Spongiarum in modum participare aliquid de vita sensitiva.

- * 5. *Corallium adulterinum possum* J. B. *Millepora* Imper. C. B.

J. B.
Numerose densoque agmine ex lapideo ferè principio exeunt fistule, albicantes, striatæ, palmares, longiores plus minus, intus porosa, quæ à centro ad ambitum ita radiatæ sunt, ut stellam multiplicem repræsentent. Substantia earum planè lapidea est, dura, nec ita fractu facilis. Primum pondere superat. A *Millepora* Imperati differt, quod strias per longitudinem non præ se ferat.

- * 6. *Porus similis Salina* J. B. *facie Sabina* C. B. Imper.

J. B.
Ramos habet subtiles, altera parte compressos: Superficies eminentis quibusdam acutis donata est.

- * 7. *Corallius affinis Alcyonium rubrum* C. B. *Coral. of. Alcyonium fistulosum rubrum* J. B. *Tubularia purpurea* Imp.

J. B. ex Imp.
Tabularia purpurea Imp. quam quidam inter Alcyonia recensent, & quidam Alcyonium Milefium vocant, ex parvis tubulis concavis & ut plerumque connexis coagmentata est, colore puniceis, intus politionibus, foris medianibus quibusdam crustis transversis aequali intervallo ordinatis, unitis. Mariculae putantur annu icalorum marinorum, in quibus nascantur sicut apes in favis. Hujus autem valde similis speciem habuit *J. B.* quod speciei & figuræ partium Corallio rubro accedens alcyonium quibusdam æstimabatur. Ex meris tubulis rubris, Corallio albo ferè concoloris, aut certè saturatis tinctis, crassitudine culmorum Avenæ, ex semineali aut breviori intervallo crustulis lapideis connexis cætera parte aequaliter diffidentibus coagmentatum est. Pleraque tamen superficie tenus albicante quadam alpergine obiter vestite sunt. Tota substantia lapidea est sed Corallio rubro fragilior.

- * 8. *Porus tubularis* J. B. C. B. Imp.

J. B.
Tubularis dictus est quod parvorum tubulorum formam referat, ex quibus alii tubuli etiamnum pronascuntur, superficie interna rugosi, externa punctati & porosi. In his sæpe materia Alcyonii aut alterius cuiusdam substantiæ reperitur.

- * 9. *Porus anguinus* Imp. J. B. C. B.

J. B. ex Imp.
Anguinus Imperato dictus est, quod exuvius serpentum similis sit substantiâ suâ. Adhæret radici Alge alterive alicui materiæ, estque velut incrustatio quadam ex multis atque subtilissimis spolis sibi mutuò incumbenibus coagellata, five colorem, five substantiam, five impressiones atque delineationes spectes. Substantia porosa est & fragilis admodum, propter extremam subtilitatem tunnicarum, colore candido, & ea parte qua altera tunica ab altera separata conspicitur argenteo splendore lucida.

In aquis salis & maris quieti stagnantibus concrevit. Reperitur in tractu Neapolitano, in mari mortuo sub Bais.

- * 10. *Abrotomoides planta saxea* J. B. *Clus. Abrotomo similis saxea* C. B.

Clus.
Planta hæc ex Orientalibus regionibus delata tota erat lapidea, pedalis ferè altitudinis, in multis ramos divisa, qui deinde in frequentes alios minores sese spargebant, elegantissimo spectaculo, & illos quidem Abrotomi femineæ foliorum formam pene referentes. E. saxos autem in imo mari nascentibus abruptam fuisse arbitrabar.

An Planta hæc intus porosa & foraminulenta fuerat, an planè solida, non dicit Clusius: proinde an rectè eam hic disolverim ignoreo, an ad Corallia pertineat.

C. A. P.

C. A. P. III.

De Lithophytis frondes imitantibus, reticulatis.

1. *Porus reticulatus & Eclhara marina* Imper. C. B. *Eclhara* J. B. *Retepora* Imper. *Rofa marina* Cæl.

J. B.
Uz Eclhara Rondeletio dicitur pro radice principium habet latiusculum, ex quo foliacea quadam, & Lactuæ crispæ in modum substantia exit lapidea, crassiuscula, albicans, fragilis, cribri instar, foraminum seu rimarum longiuscularum plena. Dentibus facile atteritur, nullo manifesto nec odore, nec sapore.
Elegantissimam hanc plantam saxeam à mari Tyrrheno sæpius inter piscandum retibus extrahunt. Næ fragmenta ejus Roma in foro piscatorio multoties vidimus.

- * 2. *Eclhara marina frondipora* J. B. *Frondipora* Imp. C. B.

Retipore descriptæ quodammodo similis est. Frondes quippe substantiâ similes, itidemque ramosæ & incisæ, quibus extrinsecus eminentiæ quedam costis aut nervis foliorum fimiles adnatae, quarum extrema mutuò connexu unita poros constituunt, & retis formam quodammodo efficiunt.

- * 3. *Reticulatum topheaceum marinum* J. B. An *Porus* in figura di mutassit Imper. ?

J. B.
Filamentorum, convolutorum in morem totum ex filis topheacis candicantibus, ac etiam (quod in tanta exilitate mirum) fistulosis ac cavis coagmentatum est, ut rete quodammodo in unum glomerem confusum repræsentet. Ipsa crassities fructi coagmentati uncialis est, multis cavernis Spongiæ aut pumicis ferè instar cavata, substantiâ levi & dentibus facile friabili, durâ, digitis non cedente, odore falso, sapore nullo. Adhæret alius substantiis & rebus marinis.

His annumeranda videntur Corpora illa ex lamellis plummis sibi mutuò incumbenibus & velut articulatum punctis composita, substantiâ durâ & lapideâ, quorum nomina ob figuram pentagonam stellæ in modum radiatarum *Afræites* appellantur, alia ob figuram rotundam, rotæ aut orbiculi æmulam *Trochites* & *Entrochi* dicuntur. Hæc nunc cruditissimus Vir & figacissimus Naturæ operum indagator D. *Martinus Lister* M. D. vetus amicus noster reverè lithophyta esse & petris accrescere & ramulos laterales emittere primus quod sciam detexit: Verum quoniam in rupibus à mari longius remotis inveniuntur, an mari originem suam debeant merito dubitatur: ideoque plura de his dicere hoc in loco superfluum.

C. A. P. IV.

De Musco marina lapideo, seu Corallina.

1. *A. Corallina* J. B. *Muscus maritimus* seu *Corallina Officinarum* C. B. *Musc. mar.* seu *Corallina albo Officinarum* Park. *Corallina Anglica* Ger.

J. B.
Unciam unam aut alteram [imo duas trësve interdum] alta est, colore incano cinereoque, [aliis rubicundo, luteolo, herbaceo aut candido,] ramulis numerosissimis, pyxidatum geniculatis, gracilibus, paucis interduis & latere excrecentibus, odore nauseoso, pisculento, sapore falso, ingrato: Sub dentibus lapillorum instar crepat, & facile vel attritu digitorum in pulverem facit.

Rupibus marinis, petris, & interdum etiam conchis aut testis accrescit ubique ferè apud nos: non tamen mollis est quando sub aquis, (ut scribit Cæsalpinus) sed dura & lapidea.

In pulverem crassiusculum contrita ad interaneorum vermes necandos atque etiam expellendos non immerito celebratur. Datur pulvis in vino, lacte aut Cassia, pueris qui nondum annum attatis 14. attingunt 5℔. pondere, adultioribus 3℔.

- * 2. *Corallina fistulosa fragilis* J. B.

J. B.
Dum triumve unciarum numerosos progremit *coliculos*, cinereo filo crassiori pares, superficie crispâ feminum Saccharo conditorum, aliis levi & veluti torno elaboratâ, circularibus zonis densis præincta, intus fistulosa, decussatiquæ cruciformium interfluviorum cancellis distincta, fragilis admodum, & levi digitorum attritu in arenam lolibilis, sapore saturo. Propagines mediante tenui brevissimoque filo adnectuntur.

G 3

E. H.

C A P. III.

* *Cerallina fruticosa purpurea* C. B. *Quercus marina* Theophrasti Cluf.

QUAM descripsit Clusius pedalis erat longitudinis, in multis eoque planos ramos expandia; & illos deinde in plures alios minores divites, multique tuberculis quaquaversum obsoles, ut Myrica fidei Cupressi veris foliorum formam & exachis referrent, quam alterius alciujus coloris purpurei saturi qualis fere conficitur in vini rubri facibus, salis proflus lapinaria: coloris purpurei saturi qualis fere conficitur in vini rubri facibus. Contracta porro inflores. Ipla fpirans materia dura & lignosa erat, immo qualis corneca aut fæcia. Contracta porro inflores. Ipla fpirans materia dura & lignosa erat, immo qualis corneca aut fæcia. Contracta porro inflores. Ipla fpirans materia dura & lignosa erat, immo qualis corneca aut fæcia.

parte erecta hac plantae, axillone antheraceae. Lithophyllum marimum ru-
C. Baudouin huc relict Corallinum rubrum. Anthypsis facie Lob. plantans Corallidis *Jus fructi-*
 eji purpureo coloris. *Gynophyllum* facie, quod fac descriptis.
eji marini relictis. *Gynophyllum* ceruinum figura: radicem vter copulis apprimat lapidefcentem, truncus bre-
 vis, vter infinitos ramos diviso, modo patulos, modo flutuosos, & quae foris tulit huc illic di-
 versitate, doctralantes & palmares, angulos thurulo corneae durities & corneae, neonon colo-
 ris, faetoris, crustis obductis, jam penitus nuae, jam cinerei, modo lutei, modo conchyliati vi-
 ridi, alias cinerei & rubri, alias lutei rubri, non raro omnis coloris flugmatibus punctata.

C A P. IV.

* *Corallina lignosa* *Ericæ facie* Park. *Cor. rufescens exasperata* C. B. *Ericæ facie frutex marinus*
J. B. Clul.

[illegible]

C A P. V.

* *Reseda similis maritima* C.B. *Reseda facie Planta marina* Clus. J.B.

Clus. Onus ignofius & durus erat quem defcripfit Clufus huius generis frutex, non fecus ac Eica fruticans, falſa & alba materia obductus, ſequensque altitudo, non tamen integer, fed infima parte fractus, in 10. vel plures ramos inaequaliter & nullo ordine naſcentes, diviſus, quoniam aliqui albescentes, coloris ex albo cineraci, Reſeda ſcapula, quae ſemma jam matura fit, cinerent, non valde diſſimilis, longe tamen minoribus, & infima parte ut plurimum connexis, ſcapulis, quae vacua & valde fragilia, ut quae digitis attrita facillime in pulverem reſolvebantur, falſi admodum ſaporis.

De loco natali nihil potuit intelligere.

C A P. VI.

* *Hippuris saxea* Clus. J. B. *Equiseto similis saxea* C. B.

Tota quam vidit Clusius Planta in unam partem inclinabat, ut pleræque Pelagicae Plantæ solent, & proflus faxea apparebat, in imo mari scopulo aliquo, ut videbatur, adnata, cujus fragmentum infima parte adhuc retinebat. Ex Orientali Oceano allata ferebatur, eratque 20. uncias longa, & in multos graciles ramos divisa, ac frequentibus nodis & articulis distin-

æta. Candelabat porro tota, singulique articuli striati & veluti canaliculati erant, ad singula verò genicula sive nodos graciliores, & fusci, splendens tamen coloris, ut etiam singuli articuli (qui interdum uncials longitudinis, magna verò ex parte femunciales aut breviores erant) fusco aliquo glutine connexi videntur. Interior autem plantæ pars lignosa erat, quemadmodum ex abruptis quibusdam particulis conspiciere licebat.

C A P. VII.

* *Coralloides granulosa alba* J. B.

Hujus portio ex magno ramo decerpta, cervini cornu instar plures ramos de se mittebat, modicè recurvos, fursimque spectantes. Tota planta albo granulosoque cortice obducta erat ac si fæcheru incrustata esset. Interior ejus substantia, cui crusta hæc granulosa adhærebat, nigra erat durâque.

C A P: VIII.

* *Salix marina* J. B. Park. *maritima* C. B.

Leged.
Rani multi, ex glauco nonnihil rubentes, in aqua natant, foliis comantes longis. Salici fi-
 milibus, maxima ex parte per non incilis, quibundam, flos incarius nonnullas
 offenduntibus, guttu falici. Inter ranulos virgule furrigunt, haren salici fuffinenti fur-
 culo haud abimiles, apicibus plurimis velut fquamatis compactis, non aliâ forma quàm quæ fpe-
 ctant in Salice, dum herbacæ iuxta florem partitæ.
 Tettis oftroreum & faxis quæ fub aqua marina funt innafcitur & fice adheret, ut iuxta agglutinatæ,
 non radice defixa videntur.

C A P. IX.

* *Corallina plumata* sive *Myriophyllum pelagium* Cortusi Clusio Park. *Myriophyllum pelagium* J. B. *Muscus maritimus filicis folio* C.B.

[illegible]

Nascitur in altissimis gurgitibus maris Illyrici. Tota planta etiam exsiccata falfedinem suam
retinet.

C A P. X.

A Fruticulus marinus canaliculis crassiusculis teretibus rigidis, pennatus.

Caulis hujus seu scapus palmaris, crassiusculus rigidus: ab imo ad summum ramulos hinc inde pennarum pinnulas & scapo exeuntes situ suo imitantes emittit.

Communicavit D. Newton.

* 11. *Alga erissa Scabiosa rubra & pallida* J. B.

J. B.
Ex foliis folia fracta contumacia nullo ordine itaque ex ramulis oriuntur. Folia quidem sunt tercia, hec transmittentia, uncialia & fuscicallia, culmum quendam lata, alia latiores, crispata, vel ex fusco pallida, in ramos divisa, alpera; quandoque hinc inde verrucis albis crustulisque cineris & Halcyonii, sapore prædita folio; in quibusdam adherent radices crescit, capite villosa, Alge radici similes, quæ an propria asserere non aulam, potius tamen contrarium consueverim.

Cherlerius attulit Montipolio ex tractu Narbonensi maris Mediterranei. *D. Magnol* albam & rubram copiose inveniit versis montem Cetum cum aliis maris purgamentis.

A. 12. *Fucus longo, angusto, crassoque folio* C. B. *marinus secundus* Dodonæi Park. *Quercus marina* 2 Ger.

Figura Dodonæi, quæ habetur apud Gerardum & Parkinsonum hunc optime repræsentat. Flagella angusta sunt, crassa, coriacea, plana, dichotoma sæpius iteratæ divisione. Paulo supra radicem (in omnibus quas observavimus plantis) rotula latiuscula caulem velut axem ambiit, quæ & in icone Dodonæi pingitur: quæ notâ à reliquis hujus generis facile distinguitur.

In litoribus nostris, æstu marino ejectionis, frequens invenitur.

* 13. *Rosa marina* J. B.

Patulis in orbem est ramis, palmo longioribus, Quercis marine divisiore tenuiore, ligulis angustioribus, coloris cinerici, per extremum digitatis, crispis, alperis.

Ex plantis Valerandi habuit *J. Bauhinus*.

C A P. II.

A. *Fucus Kali geniculato nonnihil similis, non tamen geniculatus.*

Longitudinis palmaris est & interdum dodrantalis; ramulis seu flagellis foliifere teretibus, colore fordido ex viridi sublucido aut citrino. Ubi ramuli è truncis exeunt non elevantur acutos cum eo angulos, verum cum ramuli cum truncis ipso nonnihil reflectuntur & angulos efficiunt rotundiusculos: Ramuli aut, seu malis, folia, ubi cauli adnectuntur, minora seu graciliora sunt, unde & pediculum quendam habere videntur. Segmenta ultima seu suprema femuncialia sunt aut uncialia.

Rupibus prope oppidum *S. Ives* in Cornubia innascentem observavimus; proculdubio etiam & alibi sæpe frequens est.

C A P. III.

* 1. *Fucus foliatus* Linariæ folio C. B. *Lenticula marina* Scoparium & *Uva marina* quædam Lob.

Lob.
Tyrreni maris & Adriatici (inquit Lobelius) indigena hæc, foliis angustis Scopario dictæ Olyridis, in flexilibus loratis perfoliis, sesquipalmaribus, refertis & onustis copiosis bacis, vacuis, membranaceis, teretibus, Lenticule similibus & paribus; unde ei nomen.

* 2. *Fucus foliatus serrato folio* C. B. *Lenticula marina serratis foliis* Lob.

Lob.
Perfoliatis (inquit) & eadem præcedenti, nisi latiora & breviora, nonnihil ambitu serrata essent folia.

CAP.

C A P. IV.

* *Fucus foliis Ericæ, Erica marina quibusdam J. B. Tamarisæ similis maritima* C. B.

J. B.
UT minor est quàm Creminæ Alga infra describenda, ita tenior, ramis tenuibus, non lignosis rigiditve, non minus tamen frequentibus, imo latis divulsis & ad fœniculaceam Algam accedentibus, fibris tamen utaque tenioribus, inque turgidas vesculas desinentibus. Succo nigricat.

D. Magnol in scopulis montis Ceti prope Montipolium sæpissime collegit.

A. Huc similem si non eundem nobis communicavit *D. Newton* in ramulos creberrimos variè divisum & subdivisum, eoque foliolis vestitis crebris, brevibus, angustis, acutis, Myricæ amulsi sed minoribus multo. Sub aquis plantam pulcherrimè virere nobis retulit inventor.

C A P. V.

A. *Fucus angustifolius vesiculis longis filiquarum amulsi.*

Quem in litus ejectionis invenimus circa Hollandiam vicum non procul ab Harvico portu, 5. trans *S. Orléans* oppidulum milliaribus in Essexia, sesquicubitalis minimum longitudinis erat: caule & ramulis compressis, angustis, ab imo ad summum crebros furculos alternatim hinc inde emittentibus, quorum plerique abrupti erant. Surculi & flagella extrema, seu folia majora dicere, in vesiculas oblongas, filiquarum amulas, Araci minores propemodum magnitudine, exterius velut nodosas, interius crebris diaphragmatibus interceptas, procurrentes interdum ultra filiquam folio. Per fœcitate atro colore tingitur.

Præter hec descriptos alias Fuci parvispecies nobis ostendit *D. Jac. Newton* in litoribus nostris à se collectos. 1. Unum cauliculis teretibus tenuibus longis, obiter interdum capillamenta emittentibus. 2. Alterum fruticulosum per fœcitate nigricantem. 3. Tercium flagellis longis folliculaceis. 4. Quartum parvum, dichotomum, segmentis planis, compressis & latis.

C A P. VI.

De Fucis sive Algis tinctoriis.

HOs uno capite comprehendimus, quamvis fortasse genere inter se differant, eorumque nonnulli ad primum caput seu genus pertineant, quoniam facultate tinctoria conveniunt, & plerique nobis incogniti sunt.

* 1. *Fucus sive Alga tinctoria* Lugd. lenticulaceus, seu *Cerallides lenta feniculacea* J. B. Botan. Monsp.

J. B.

A. pelle lato, quo scopulis oppressa hæret solet, rami procedunt complures, dodrantales, multiplicitè diviti, lenti, flexiles, tenaces; quorum minores in minima, feniculacea & propemodum mucosa æque capillaria crispasque segmenta secantur. Colore porro variant. Sunt enim quæ livido aut pallido ac albo; alæ quæ fusco, subnigro aut rufo, saturatè rubro, vel purpureo, alæ denique quæ viridi sunt colore, & hoc in eis visu jucundum, quod bicolores plerique sunt tingula planta; crassiores rami uni, tenuiores alteri, colore donati plerique transparenti. Sapor & gustus fælgulinosis, pisculentus, sub dentibus nihil sabulosi exhibent, sed glutinis modo atteruntur, cui quidam rami pæne concoloros vili. Qui Hepatis venis à parenchymate separatas videntur, rem hinc Cerallidæ apprime similem conspexerunt. Quædam asperantur hinc inde cruciæ tuberculis albis.

Copiosè observavit atque collegit Cherlerus in tractu illo Narbonensi maritimo quo Magalouf Agdam tenditur. Eundem etiam sæpius vidit *D. Magnol* cum maris purgamentis ejectionis.

* 2. *Alga tinctoria* J. B.

Hanc à Valerando Dourez habuit *J. B.* cui inferiorem Alga 2. ex Candia, quæ ei non abfinitis quâ involvuntur vicia, litor, pari tenuitate & lentore, fracta contumaci, colore purpureo obscuro seu spadiceo, sapore nullo evidente, propter virtutem forte: charactem cui involvuntur purpureo floridior tunc.

[illegible]

* 4 *Fucus capillaris tinctorius* J. B.

Imperatus lib. 27. cap. 9. ex Oriente delatum scribit nomine Roccellae, & excellentissimum ait ad tincturam.

* 5. *Fucus verrucosus tinctorius* J.B. C.B.

Hic apud tinctorios etiam Roccella dicitur, eodem Imperato autore, loco superius citato. Uterque *f. Baubino* & nobis incognitus.

C A P. VI.

De Fucis foliis longissimis integris & non dichotomis.

A. 1. *Fucus folio singulari longissimo, lato, in medio rugoso.*

A. 1. *Fucus folio singulari longioris, latore, in medio angustiore*.
Adis ei qualis *Fucus* phaeogonius, sed minor & tenuior, pediculus minor quam illic. Folium singula-
 gitos vsq; excedens, tenuis etiam, & multo vicius minor quam illic. At utramque membram tenues
 re individuat, 4 & 5. **R**omunguntur digitis latius, ad utramque membram tenues
 & veluti crispæ, cæcæ fimbriatæ interdum, mediâ parte carissæ, & in medio angustioris, & in medio
 le ac si angustioris silet. Longitudo ejus ulnam & dimidiam in æquidistantem nostratis interdum excedit.
 Versus apicem sensim angustatur.
 Huic vel idem et, vel perimilis

Huic vel idem est, vel perlimilis

Ficus longissimo, latissimo, crassoque folio C. B. prod.

[illegible][illegible]

* 2. *Fucus longissimo latissimo tenuique folio* C. B.

C. B. prod.

C. B. prod.
Hic prior non multum absimilis, qui ex radica nigra, fibrosa pediculum tenue, triunciale
emittit, qui in folium felcubitalibus longitudinis, unciarum 5. vel 6. latitudinis, planum, per mar-
gines hunc inde convolutum absimulur, substantia tenuissimae membranaceae, coloris pallide vi-
rentis.

Hunc cum aliis Maris Mediterranei purgamentis relictum non magis
collegit C. Bauhinus. Si hic à superiore diversus sit nobis cerèe ignotus est, nec apud D. Magnol,
I. haec plantarum circa Monspelium, ullam ejus mentionem invenio.

A. 2. *Fucus*

A. 3. *Fucus alatus* sive *phaeogamoides* C. B. An *Fucus* *Scoticus latissimus edulis dulcis* Sibbald. in
Prodr. Hist. Nat. Scot? Broad-leaved esculent Wjagh.

C. B. prod.

[illegible]

A. + *Fucus arbores polyechides* C. B. *maximus polyechides* Park. *phaeoganoide* & *polyechides* Ger.
emac. **Sea-girdle and hangers.**

A radice fibrosa saxo alicui aut petri adnascente caulem emittit pedalem, cubitalem aut longiorem, teretem, caulem Angelicæ maximæ (ut rectè C. B.) crassitudine æquantem, cujus fastigi-um in latus cartilagineas membranas varè dividitur, co propè modo quo balchei pars de qua enis- suspenderit apud Helveticos. [*Suprema caulis pars in 8, 9, 10, 12 aut plura paracrauræ folia longa di- viditur.*]

In litoribus nostris ubique fere invenitur. Vidimus etiam rupibus singulis aestus marini accessibus aqua operis innocentem circa Monam insulam & alibi, copiosissimè. Hæc planta est quam Lobelius in Obl. *Wach* Normannorum appellat, ut mihi quidem videtur. Quin & Alga Moderensis grandi folio *J. B.* i. e. Alga latifolia chartæ similis, costa carens *C. B.* huic eadem videtur, aut penultimo in loco descriptæ.

A. 5. *Fucus chordam referens teres, praelongus. An Fucus cavus J. B. i. e. Herba cava Imper.?*
Sea-Uccs.

Ad duas nonnuncquam ulnas seu quatuor cubitos longitudine accedit, ad radicem exilis, in medio crassior, tandem iterum in acutum tenuatus, teres, magnitudine & specie chordæ mulicæ maximæ, simplex & indivisus, intus concavus, verum crebris diaphragmatibus interceptus.

A. 6. *Alga angustifolia vitrariorum* J. B. C. B. *Alga* Ger. *Fucus marinus* sive *Alga marina* graminea Park. **Grass Wrack.**

Folia longissima, cubitalia & longiora, plana, levia, mollia, fragilia, modò alba, modò rubra vel atro-virentia, ligulas adstrictioras emulantes; ex eis quedam sunt latiora, alia angustiora: harent substantia cuidam lignosa, nigra, umbelliferarum plantarum instar comola, capillamentis cinereis, quæ in fibras fatiscientia folia vetera & decidua reliquerunt.

Totò tractu mediterraneo ad Lib. *marium Galat.* aliqui hodie nullius est usús. *Lib.*

Veneri huius foliis vitrea vasa involvere & præmunire solent, alioqui hodie nullius est usus. *Leb.*
Matth.

Math. Geominae potius marini quam *Algae* species videtur, ubique fere in litoribus marinis obvia.

CAP. VII.

Λ. *Fucus maritimus* Gallo-pavonis pennas referens C. B.

C. B. prod.

H C. membranaceus est, sese sensim latè expandens, qui in plures lacinias, semicirculares, sibi quandoque incumbentes dividitur, per quas variae striae semicirculares variegatae, diversaeque latitudinis, ut in Pennis Gallo-pavonis elegantius spectaculo cernuntur.

Scopolis maritima adnascitur in Scotico, seu Britannico Oceano.
 Offendit nobis hanc plantam D. Stevens à se inventam prope Exoniæ Devonicæ urbem. Finjo auricu-
 lari Gesalpini similem Maffeo cuidam auri Lieben propius accedentem quàm Fucco. Cum ergo confiscentia

H 2

CAP.

Veficaria marina *f. B.* Pila marina ex ampullis constans ad Spumæ familiæindinem *C. B.* Item *Veficaria marina nigra*, Favago Aristotelis quorundam *f. B.* Ofitæarum aliorumve testaceorum & fortè etiam Mollium fœtura nobis videntur, idèoque hujus loci non sunt.

CAP. XV.

- * *Fungus orbicularis fulcatus albus fusco permixto* C. B. *Fungi tuberosi esculenti albi fusco permixti, vel maculis distincti* J. B. *Fungi esculenti VII. genus Clus.*

DUplex est, 1. Alter nonnihil tumens, interdum etiam in ambitu lacerus: 2. Alter orbicularis pene, tota superficie candidans, ut ovum exalatum exprimere videretur, praefertim adempto pediculo.

In ficioribus pratis & pascuis juxta pagos fitis proveniunt.

CAP. XVI.

- * *Fungus orbicularis oris intro reflexis* C. B. *Fungi esculenti 15 genus Clus. Fungi Sullii Ungaris.*

DUplex est, 1. Orbicularis ferè, quator circiter uncias latus, brevi crassiorèque pediculo, superne nonnihil extuberans, utrinque subalbidus & veluti fuligine infectus, at superne aliquot maculae albae asperguntur, striae inferne nigricant.

2. Major, cujus pars superior coloris est purpurei rubro laturo commixti, in medietate tamen flavescens & secundum oras maculis albis distincta: inferior ex albo fusca, stris tenuioribus.

In sylvis nascuntur, & Junio Julioque mensibus reperiuntur.

CAP. XVII.

- * *Fungus pileolo magno, plano, orbiculato, venis exasperato* C. B. *Fungi Abietini esculenti* J. B. *Fungi esculenti 20. genus Clus.*

Clus.

TRIPLEX est, 1. Binas aut ternas uncias latus; superne dilute rubens aut latericeae coloris, vena quibusdam sic exasperata ut hirta videatur, in medio compressus & velut umbilicatus; inferne pallidus, stris fulcis, pediculo uncia longiore, medium digitum crasso.

2. Crassiore paulò est pediculo, superne extuberat, coloris ex albo pallido & fusco mixti, inferne candidat, stris fuliginosis.

3. Longè amplior est, superne coloris ex albo, pallido, rufo & fuliginoso mixti, extuberans; inferne plana, rubescens, stris ex atro purpureiscentibus.

Sub extremum Autumnum in sylvis, plerumque autem sub Abietibus, nascitur.

CAP. XVIII.

- * *Fungus pileolo in plano orbiculari, villosa* C. B. *Fungi sylvestres esculenti cervini* J. B. *Fungi esculenti X. genus Clus.*

Clus.

DUplex est, 1. Duas uncias latus aut amplior, superne nonnihil extumescens, & veluti sericeis villis obdus, colore puniceo dilutiore, oris in infernam partem valde reflexis, quae ex albo rubescit.

2. Longiore est pediculo, superne coloris ex rufo fusci, oris non adeò in infernam partem inflexis, quae colore est ex pallido nigrescente. In hac specie bini plerumque fungi conjunctim ex eodem pede oriuntur.

Nascuntur in caduis sylvis sub extremum Maium aut Junii initium. Cervinum vocat J. B. à nomine Germanico *Hirschling*.

CAP. XIX.

- * *Fungus pileolo plano subsusco oris laceris* C. B. *Fungi laceri, sylvestres, esculenti, subsusci coloris, inferne candidantes* J. B. *Fungi esculenti XI. genus Clus.*

Clus.

INITO quidem inaequali est figurâ, magis tamen ad orbicularem tendente, per oras lacer, duas uncias latus, superne fulcus, inferne candidans. Adulorum magis orbiculatus est & per o as lacer, longè amplior (quator uncias) colore magis fusco superne & albicante inferne, cui aetate quadam admixta est.

Circa festum Pentecostes in caduis sylvis nasci scribit Clusius.

C A P.

CAP. XX.

- * *Fungus angulatus pediculo exiguo* C. B. *Fungi ferè sine pediculo coloris ex rufo fusci, esculenti in arborum candidibus nasci soliti* J. B. *Fungi esculenti 5 genus Clus.*

Clus.

SOLA horum differentia in magnitudine consistit, quandoquidem formâ, materiâ & colore pene conveniunt. Tres eorum differentias facit Clusius.

1. Angulosâ est figurâ, quator uncias lata, brevi & quasi nullo pediculo sed eo valde crasso; inferna ejus pars candidans & latis densâ macula confat; superna spongiosa est & quasi villis quibusdam obrita, coloris ex rufo fusci.

2. Magis orbicularis, crassiore & longiore paulò pediculo, 5 aut plures uncias latus & longus.

3. Longè major, in tres lacinias divilus, pileoli diametro semipedali, pediculo unciam crasso; superne spongiosis quibusdam crassiusculis villis live porosis frontum rudimentis ex fusco pallidulentibus praeditis.

In Ulmorum Populique albae candidibus dejectis nasci solet, & bis plerumque, etiam ter interdum in anno provenire.

CAP. XXI.

- * *Fungus planus orbiculatus aureus* C. B. *Fungi luti magni, dicti Laceras, speciosi* J. B. *Fungi esculenti 17 genus Clus. Boletus Antiquorum.*

Clus.

PRIIMUM è terra erumpentis hujus Fungi forma ovum quodammodo candore & figurâ refert; alterâ aut terrâ diè laceratur hac alba, cutis seu (ut Plinius vocabulo utar) volva supernâ parte, & veluti ovi luteum ostendit; deinde magis exuberat illud luteum, & fungi formam induit, paulatim & sensim evanescente pereunteque volva. Magnitudo autem Fungi sui volva inclusit tres uncias in longitudinem patet, duas in latitudinem. Consumpta volva Fungus in planam orbicularem sese explicat formam, cujus diameter quator pene unciam est; superna fabricam contextu flavâ est. Pediculus digitalis longitudinis & crassitudinis est, flavique coloris: cetera aliquantulum intumescens aureum five croceum colorem elegantissimum habet, inferna (memoratum) cum jam adolevit paulò amplior est ejus magnitudo, & in ternas aut quaternas partes scinditur, colorisque illum florem & elegantiam deperdit; nam superne languidioris est aurei coloris, inferne omnino pallidi.

Provenit in sylvis rarâ Quercu confitis, iisque caduis praefertim & edicioribus ficioribusque locis, bis singulis annis, circa mensem videlicet & ante vindexiam. Principem inter Fungos esculentos locum tenet: Et sane adeò elegans est, ut non mirandum sit si illos qui Fungus libenter vescuntur ad se edendum invitet.

Non dubium autem est, pergit Clusius, quin hic Fungus sit ille veteribus adeò celebratus Boletus, ac à principibus viris sic in deliciis habitus: nam si conferantur quae de Boletis scriptis Plinius cum hujus historia, similis esse deprehenditur. Infantis autem & immensis exemplo in crimen adductus fuit, quid olim Tib. Claudium Caesarem (qui Boletorum esse imperit detectabat) conjunctis Agrippina Boletum veneno illo sustulerit, ut Nervam filiam ipsi successorem Imperio daret. Hinc illi Juvenalis in Satyris lacus de Boletis. Nam Sat. 5.

Vilibus ancipites (inquit) fungi ponuntur amicis,
Boletus Domino, sed qualem Claudius edit
Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.

Et Satyra VI.

Minus ergo nocui erit Agrippinae
Boletus; siquidem minus praecordia pressit
Ille senis, tremulique caput descendere jussit
In culum.

Hinc etiam illud Martialis.

Quid dignum tanto ventrique guleque precabor?
Boletum ut qualem Claudius edit edas.

Sed & ipsi Nero Boletum Deorum esse cibum cavillari solebat, quia illo periisset Claudius Caesar, & defuncti Caesares in Deorum numerum referri solebant.

Rocentes boleti [apud Ungaros] in aquâ ciliantur, deinde in tenuia frusta conciduntur: frustula concisa in pulcrum è cremore lactis confectum immittuntur, adjectis Selini foliis minutim sectis & pipere. Vel recentes etiam recens pediculis inveniuntur, & super prunas positi addito ovi luteo torrentur. Vel recentes etiam recitis pediculis fringuntur cum buyro atque ovo simul in sartagine coctis, dissolis & simul mixtis. Sed & exsiccati servantur, deinde ovorum instar in aqua ciliantur, tum demum

demum cum condimento ex ipsorum jussulo & pane tosto parato, additis aceto, piperis, zingiberis & caryophyllorum aromaticorum polle eduntur.
Jussulum in quo coquantur croceo colore tingunt.

CAP. XXII.

Fungus pileolo lato, orbiculari flavescente C. B. *Fungus pallidus* J. B. *Fungi esculenti* 12. genus Clus.

A ^{J. B.} Ummi minus, Campestri similis Fungus, pari forè magnitudine, sed variante, coloris tam externè quàm internè luteo-pallidi: Claufo internè ex flavo rufescit. Provenit in sylvis, & reperitur circa Pentecosten.

CAP. XXIII.

Fungus angulosus & velut in laciniis sectus C. B. *Fungus luteus fore pallidus*, Chanterelle dictus, se conioquens esculenti J. B. *An Fungi esculenti* 14. genus Clus.?

M ^{J. B.} Onbelgardenibus dictus *Chanterelle* Fungus rarò dimetientem habet palmarem, sæpius eam magnitudinem non assequitur, plano pileo, aliàs cavo, pallidus, oris subinde contortis, ut crispi nonnihil habere valeri possit, membranis infra nec densis contextus. Hujus pediculus rarò in umbilicum insertitur, sæpius à medio deerrat. Olor grati & innocens eum commendat, & ob id mensis lautioribus curiosioribusque expetitur.
Clusius quarti generis duas species, seu fortè ætatis ratione differentias, describit. Prior supernè pallida est, flavis maculis variegata; infernè flavescens cum ftris fulcis. Secunda duplo major, superne flava, infernè croceo colore infecta.
Oritur in sylvis & nemorosis locis sub fagis utplurimum, mense Junio ac etiam Septembri.

CAP. XXIV.

Fungi plures simul, albi, ad arborum radices, esculenti J. B. *Fungi umbilicum exprimentes plures simul, albi* C. B. *Fungi esculenti* 6. genus Clus.

F ^{Clus.} Ormae ferè orbicularis sunt, planæ tamen, inferna parte albi & striati, supernè aliquantulum protuberantes, mediâ autem nonnihil depressi, ut umbilicum exprimere quodammodo videantur, colore magis fulco quàm infernè. Minores circiter unciam lati sunt, aut paulo ampliores: mediâ binarium unciarum latitudinem explent: Maximi quaternarum amplitudinem superant.
Ad Ulmi, Quercis, Populi, Juglandis & aliarum arborum dejectarum radices nascuntur, à novo Vere in Autumnum usque.
Populus alba humo tenuis secta ad radicem usque, & aquâ calidi in qua fermentum fuerit dissoluta persusa infra quatrimum fungos copiosius edet, elui quoque gratissimos. *Manib.*

SECTIO.

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM SECUNDUM.

De Fungis lamellatis terrestribus noxiis.

CAP. I.

* *Fungus Coryleus orbicularis* C. B. *Fungorum noxiarum* 6. genus Clus.

O ^{Clus.} Rbicularis est figuræ, duas uncias latus aut major: supernè nonnihil tumescens, extemis oris in supinam partem flexis; coloris ex rufescente fuliginosi, cui albedo quadam permixta videtur, interdum etiam omnino fuliginosi & fulci: infernè nonnihil rubescit, ftris crassifuscis fulcis: pediculo est gracili duas uncias longo.
Sub Corylis crescit Maio aut sub Junii initium.

CAP. II.

* *Fungus bosonii orbiculatus* C. B. *Fung. nox. 7. genus* Clus. *Fungi bosonii perniciosi* J. B.

H ^{Clus.} Ujus tres observavit species Clusius.
1. Pediculo erat valde gracili, duas plus uncias longo, pileolo in metam sublato, unciam ferè lato, albo fuligine quodammodo infecto, summo fastigio flavescente, interiore & cava parte prolixa cum ftris nigris.
2. Magis orbiculata, crassiore pediculo; supernè & tumescente parte, duas interdum, aliàs tres uncias amplâ, modò fuscâ omnino ex albo-pallescente, modò flavâ, fuligine infectâ; Singuli autem fungi maculis albis & nigris summa parte notati, ut Rubete colorem, præsertim fulcus, valde referre videatur. Pars inferna alba est, cum levibus ftris subfulcis.
3. Reliquis major, orbiculata in plano figuræ, tres uncias lata, supernè alba admixto ruboris tantillo, raris pallescentibus maculis inspersis: infernè pallescit, frequentibus ftris fuliginosis.
Circa idem cum præcedente tempus emergit.

CAP. III.

* *Fungus Betulaceus orbiculatus albus* C. B. *Fungorum noxiarum* 8. genus Clus. *Fungi Betularum albi maculati perniciosi* J. B.

O ^{Clus.} Rbicularæ parve est figuræ, supernè paulò elacioris, albus fuligine levi adumbratus, in quo maculæ quadam rufescentes; duas uncias latus; infernè totus albus exceptis ftris fuligine infectis: pediculo gracili, binas uncias longo.
Circa Pentecosten provenit in sylvis ad Betularum truncos & radices.

CAP. IV.

* *Fungus minimus pallescens infundibuli formæ* C. B. *Fungorum noxiarum* X. genus Clus.

V ^{Clus.} Alde exilis est: nam primum emergens vix uncialis est magnitudinis: interdum singularis, nonnunquam bini simul nascuntur, ipso Fungi corpore minimi digni unguem vix æquant, rufescentis coloris, cum adoleverit corpus in uncialem magnitudinem excrevit, inferna parte valde à pediculo striata se invertente, adeò ut superna pars velut camerata & cava reddatur, & cum suo pediculo parvum infundibulum mentiri videatur. Color flavescit tam externè quam internè, & superna pars jam in umbilici speciem contracta rufis maculis est distincta.
Bis in anno reperitur circa messem & vindemiam in sylvis proveniens.

CAP.

CAP. V.

- * *Fungus satius candidus, pileolo in metam affurgente* C. B. *Fungorum noxiarum* XI. *genus* Clusf. *Fungi fulviorum boletae similes perniciosi* J. B.

Clusf.
Eodem tempore similibusque locis reperitur. E terra autem erumpens valde boletum imitatur, imo quodammodo mentitur. Corpore dum è sua volva erumpit boleto est dissimili, longiore pediculo subnixo, minimo digito graciliore, fusciculis latitudinis, in metam affurgente, superna parte candida, inferna camerata.

CAP. VI.

- * *Fungus muscæ interficiens* C. B. *Fungi venenati 5 muscæ dicti* J. B. *Fungorum noxiarum* 12. *genus* Clusf.

*H*Ujus quinque species,
1. Orbicularis, unam interdum, sepius duas uncias lata, vel supernè pallescens tantillo rubedinis & fuliginis admixto, vel lurida & fuligine infecta, in perispermis albis maculis atro permixtis: pars inferior alba stris fuscis: pediculo gracili, fusciculis longo.
2. Paulo major, pediculo longiore & crassiore, viz. dignum minimum longo & crasso: orbiculata parè, diametro triente paulo minore. Color supernè ex purpure dilutiore & saturata, rufopallido & albo variè mixtus est: infernè pallè cum nigris crassioribus stris.
3. Primum emergens contradio est corpore, crasso & unciali, quasiq. Ari radicem mentiente, pediculo fuso, duas uncias lata & totidem longa, in metam formam sublata, coloris lateridi, frequentibus maculis albicantibus aspersis, summo tamen fastigio pallida. Adultior vero palmari pediculo digitalis crassitudinis affurgit, inferna parte tuberosa, orbicularem autem figuram acquirit, quatuor uncias lata, per oras interdum fusa & laceat, coloris pronè parte rubri, albis maculis infecti, oris rufi supinè albi proliis, stris levi fuligine infectis.
4. Omnium elegantissime, rectis nate orbis minor, duas scilicet solummodo uncias lata, rubro colore valde saturo veluti concetti sanguinis tincta, frequentibus maculis albis conspersa: Adultior lator fit, v. g. quincuncialis aut amplior, tumida supernè, rubro etiam colore sed paulo remissiore, obscurioribus veluti undis intercurrentibus, & crebris etiam ex albidis maculis infecta. Pediculo constat protuberante infima parte, unciam crasso, trientem longo. Strie crassè nigra. Bui interdum ex eodem pede conjunctum nascuntur.
Hanc muscæ valde appennit, & plerumque ei insident non sine ipsarum pernecie: siquidem quotquot degulstant intereunt: idèque circa Francofurtum ad Moenum in conclavibus ad fenestras in hunc usum ejus frustra spargere solent.
5. Junior duas uncias lata est, in totidem unciam metam affurgens, coloris ex rufo fuscè & velut fuligine infecti: adultior trientalem aut ampliorem latitudinem habet, in metam formam affurgens, oris valde laceris, coloris supernè mixti ex albo, rufo, pallido, fusco, mixtura vel radiatam, vel maculis duntaxat inperis constante. Color inferna parte proliis fuliginosus cum stris nigris.

CAP. VII.

- * *Fungus latus orbicularis candidus* C. B. *Fungorum noxiarum* 13. *genus* Clusf. *Fungi ranarum albi perniciosi* J. B.

Clusf.
Aulus quatuor uncias latus est, in orbem fere circinatus, immaculati supernè candoris, nisi orbis centrum palleret: inferna etiam pars candida est cum multis purpureiscentibus stris: pediculus gracilis est & longus. Junior minor est & fuligine quadam utrinque infectus, stris raris & vix adhuc apparentibus.
Secundam vias & semitas in cædus sylvis provenit extremo Augusto.

CAP. VIII.

- A. *Fungi albi venenati viscidii* J. B.

Clusf.
Eulibus albis aliquo modo similes sunt, pediculo digito crasso, 4, 5, 6 plus minus alto, qui clypeum sustinet orbicularem, palmarem, pressum, subtus candidissimo membranarum squaroso stipatum: Superna facies subcinerea, ad albidum nonnulli vergens, viscido tactu, fungosis verrucis eminentibus conspersa, que tamen sine membrana noxa avulsi faciles, quas rari acciden-

Lib. II.

De Plantis Imperfectis.

accidentarias esse putamus, ut que non in omnibus appareant. Sapore sunt minimè ingrato, sed subduli, sapore aequo.

Interest sanè h. v. un formam & naturam vel apprimè novissè, ob periculum quod ex errore contingere possit. Nam civis (inquit) quidam Montebelgardensis qui decoctus hos coctos imprudens voravit, primò vomitu infestabatur, deinde vertiginosus fit, prostratus tandem viribus membrisque refrigeratis soporosis jacuit non sine mortis periculo. Nam & loquelæ privatus, pulsus deprehensus fuit perexiguo, cum suffocationis metu. Qui tamen paulò post vomitu provocato prius, Alexipharmacis, Theriacis positis, cinematibus rem relictis fuit, postquam non paucas horas dubius & velut oppressis inter vitam & mortem quasi succubuerat.

A Fungis campestribus differunt pediculis tenuioribus & longioribus: capitellis minis crassis, lamellis subtus albis, odore ingrato.

CAP. IX.

- A. *Fungus major, pediculo brevi crasso, lamellis crebris albenibus.*

*P*ediculus vix palmaris, pollicem crassus, imà parte in latum extumescens, capite est crasso, diametro palmari, pulvino, media tamen parte circa umbilicum depresso, colore nunc rubente, nunc fulvo sordidior, creberrimis subtus lamellis albenibus striato: superior spongiosa substantia candidissima.

Sub Quercubus Augusto mense enatum observavimus.

CAP. X.

- * *Fungus latus orbicularis oris intus conversi* C. B. *Fungorum noxiarum* 14. *genus* Clusf. *Fungi à sue appellati, albi sed maculati, sylvæstris perniciosi* J. B.

Clusf.
Eisdem in locis eodèque quo prior [u.] tempore invenitur.
Duas ejus species observavit Clusius.

Primè recens nata corpus uncia majus non est, coloris albi fuligine velut infecti, pediculo unciali, minimum digito crasso, interdum geminum ex eodem pede nascens. Adultæ triuncialis est diametro, orbiculatum fere, supernè album sed fusco colore infectum, flavo fastigio, infernè vero pallidum, stris rufis, pediculo digitalis longitudinis & crassitudinis.

Secunda, circinacæ fere rotunditatis est, diametro trientem lato pediculo brevi pollicemque crasso, supernè candida cum macule parve fusce & flavescens nonnulli color inperis est, oris aliquantum in infernam partem conversa: infernè pallida stris fuliginis.

CAP. XI.

- A. *Fungus pediculo in bulbi formam excrecente* C. B. *Fungorum noxiarum* 15. *genus* Clusf. *Fungus bulbo pediculo pallidus maculatus* J. B.

Clusf.
Duplex est. Prior pediculo duarum unciarum, [corpore unciali] superna parte pollicaris crassitudinis, infernè fusciculis, in bulbi formam excrecente, coloris ex albo pallidus. Corpus ipsum fungi supernè etiam pallidum est, sed maculis dilutè nigrescentibus distinctum, atque oris in supinam partem inflexis: infernè stris ex pallido fusce sunt.
Secundus valde terti coloris est, ut verius hgni live radicis quidam nodosum & nigrum fragmentum videatur quam fungus, quod utrique manu vix comprehendi queat: crasso brevique pediculo innititur.

In cædus sylvis crescit extremo Sextili.

CAP. XII.

- Fungus oris laceris & in laciniis divisi* C. B. *Fungorum noxiarum* 16. *genus* Clusf. *Fungi sub corylis serpentina dicti perniciosi* J. B.

Clusf.
Tres hujus species observavit Clusius, Prior oblongo gracilique pediculo est, cui insidet initio velut ovum exicalpeum, uncialis magnitudinis, externè album velut fuligine perfusum, internè nigrum: quod deinde oras exheans 1^a uncie amplitudinem acquirit, in pilei parvique galeni similitudinem formatum, albi supernè coloris frequentibus fuscis maculis distinctum, atque ipso fastigio velut fuligine infecto.
Secunda pediculo longo, gracili, corpore parvi galeri figuræ, initio vix ungue majore, dilutior fuligine infecto, cum adoleverit supernè atrà fuliginetincto, infernè instar fornici camerato & nigri stris exarato.

Tertia

Tertia precedenti aequalis est, valde laceris oris & quodammodo laciniatis, rufi interdum, alius albi coloris fuligine infecti superne, inferne fuliginosis, aliis nigriis stris exarata: aliquando etiam inferna parte adeo inversa & reflexa, ut florem aliquem mentiri videatur.

CAP. XIII.

* *Fungus latus oris laceris* C. B. *Fungorum noxiarum* 17. *genus* Clus.

Clus.
DUplex est, 1. dodrantali magnitudine, pediculi digitum minimum crasso, duas aut tres uncias longo, ex ejus imo subnascitur exigua proles: orbiculata ferè est figuræ oris in inferiorem partem nonnihil inflexis, colore superne rufo ad nigredinem tendente, cui flavescens circa medium admixtus est: inferna pars pallida est, strisque fuliginosis exarata.

2. Ille equalis est, sed graciliore pediculo, circumate etiam rotundatis, nisi laceras haberet oras in ambitu, superne planè lurdus venis quibuldam exalbidis maculosis, ipsa substantia sub externa cute omnino atrâ, uti etiam est pars infima, sic tamen ut crasse nigrae striae obcure appareant. Planis & apertis locis circa Festum S. Bartholomæi apparet.

CAP. XIV.

* *Fungus parvus parvi galeri formam exprimens rufus* C. B. *Fungorum noxiarum* 18. *genus* Clus.

Clus.
IN (ivis eodem quo precedens tempore oritur; est autem eo longè minor, nec uncialem aut fuscuncialem magnitudinem superat; pilei aut parvi galeri figurâ in metam sublatum, superne rufus, inferne exalbidus cum stris fulcis: pediculo gracili duas trève uncias longo.

CAP. XV.

* *Fungus orbicularis secundum vias & in Quercetis Autumnum nascent* C. B. *Fungorum noxiarum* 19. *genus* Clus.

HUjus sex species describit Clavius: Prima tantum hujus loci est. Prima pediculo est valde gracili, duas uncias aut amplius longo, capitulo orbiculato fuscunciam lato, aliquantulum in infernam partem inflexo, coloris ex flavo, rufo, fuliginoso commixta superne, ex pallido fulcis inferne.

CAP. XVI.

* *Fungus Abietinus oris reflexis, substantiâ rubrâ* C. B. *Fungorum noxiarum* 21. *genus* Clus. *Fungi hirsuti internâ parte perniciosi* J. B.

SUB extremum Septembrem provenit subter Abietibus. Recens natus uncia non multo major est, oris valde in infernam partem inflexis; crassiusculo corpore & veluti crassis quibuldam venis fibrulentibus, in orbem superne ductis notato in albicante planicie. Adultus viciniam efulcenti amplitudinem acquirit, oris est magis inaequalibus; inferne dilute rubet cum stris rufis; pediculo digitalis ferè crassitiei, duas uncias longo, qui contractus rubrâ substantiâ consistere deprehenditur.

CAP. XVII.

* *Fungus dametarum ex uno pede producentes* C. B. *Fungorum noxiarum* 22. *genus* Clus.

QUATOR hujus species recenset & describit Clavius. Prima sex aut septem nascuntur ex uno pede fungi, longis & gracilibus pediculis, orbiculato ferè corpore, (fornicato tamen seu camerato inferne) vel semunciali, vel unciali, colore flavo, uti sunt & ipsi pediculi, qui maculis tamen nigris distincti.

Secundæ etiam octo aut novem ex uno exortu nascuntur, brevioræ & peninde gracili pediculo; corpore in orbem veluti expanso, unciam aut fuscunciam lato, superne pressa & tanquam umbilicata, coloris flavi rufo suffusi, inferne flavi, stris fuliginosis.

Tertiæ viginti aut plures nascuntur ex eodem pede, gracilibus pediculis, orbiculari, latitudine inaequali, pro ætatis ratione; nam & inveniuntur ungue non minores, unciales, & fuscunciales; omnes rufo colore tincti superne, inferne fulcis stris exarati.

Quartæ

Quartæ triginta aut plures ex eodem pede proveniunt, pediculo pro singulorum ætate brevius longo, orbiculati, magnitudine tertiæ speciei fungis paros; colore variant, nam vel flavi sunt, multo tamen rufo perfusi, aut omnino rufi sed nonnihil tumescetes & fufci, inferne stris nigris, canticibus notati.

Ad Spinarum quæ vetustate corruptæ incipiunt atque inter dumeta nascuntur, & in ipsiis truncis humi jacentibus nascuntur circa Calendâs Octobris.

CAP. XVIII.

* *Fungus fimetarius in plano orbicularis, candidus* C. B. *Fungi sterquilini albi perniciosi* J. B. *Fung. nox. 3. genus* Clus.

Clus.
VULGARIS admodum (inquit Clavius) est hic fungus, ideoque nemini non notus, formæ orbicularis in plano, veluti circino ductæ, exili & tenui fultus pediculo, tenui non crasso corpore, candidus omnino, & veluti farinâ conspersus, cum inferne tum superne; pars tamen averfa fulcis stris distincta est.

CAP. XIX.

* *Fungus orbicularis, ex atro rufescens* C. B. *Fungi quodammodo orbiculati, atro-rufescentes, perniciosi* J. B. *Fung. nox. 9. genus* Clus.

Clus.
CIRCA Solstitium æstivum invenitur in sylvis nascent. Crasso & protuberante consistit corpore, sphaericæ quodammodo & orbicularis figuræ, duas uncias lato in minoribus, in adterioribus tres aut etiam quatuor; superne ex atro rufescens, inferne exalbidus, stris rufescentibus.

CAP. XX.

* *Fungus orbicularis in palustribus* C. B. *Fung. nox. 23. genus* Clus. *Fungi rubri perelegantis coloris & rufi* J. B.

Clus.
HORUM primus Uncialis magnitudinis habet orbem, superne rotundum, & rubri perelegantis coloris; inferne albicantem, fulcis tamen stris exaratum, unciali pediculo, non tamen valde gracili fultum.

Secundus orbiculata etiam est formæ, paulo tamen amplior superiore, longiorque pediculo subnixus, prolem fungi ab exortu plerumque profertente: superne rufi & ad lateritium tendentis coloris; inferne diluti & frequentibus stris distinctus.

Tertius in nodum veluti colloctus est corpore, inferne fornicato atque camerato, suis oris pediculis uncialis crassitudinis, duarum autem unciarum longitudinis fringente & amplectente, coloris ex albo rufo & fusco variè commixti.

Quartus duas uncias latus est, sed inaequali orbe, superna parte candicans ex cineraceo, inferne similiter, sed stris fulcis. Pediculus brevis & crassus.

CAP. XXI.

A. *Fungus minor ex albedo subluteo, pileolo hemisphaerico.*

AD trium aut quatuor digitorum altitudinem interdum affurgit, sæpius humilior, pediculo culum crasso; pileolo hemisphaerico, diametro unciali, ex albedo subluteo, lubrico & mucilagine quadam obliquo, subius lamellis crebris sublividis, veluti tot radiis a pediculo ad circumferentiam extensis, adeo ut inferne ferè planus sit hic fungus & minime concavus. Lamellæ autem admodum late sunt, seu majoris profunditatis, ut exteriori cutis seu caro sit valde tenuis.

Per totum Autumnum in pascuis frequens oritur, plerumque è fimo vacconæ aut equino. Figura Fungi parvi albi cum luteola parte in summis capitulis, vilco nitente resplendentis.

* J. B. huic exactè respondet.

Tom. 3. lib. 40.
c. 67.

K

CAP.

CAP. XXII.

A. *Fungus parvus galeiculatus striis lividis aut nigris. An Fung. nov. tertium genus Claf?*

Superiorem petioli longitudine & crassitie, necnon pileoli magnitudine referi. Ab eo differt utriusque colore sublivido, superficie sicca nec mucro oblita: pileolo magis nonnihil turbato, intus magis concavo; lamellis denique obscurioribus & per verustatem nigricantibus. Septembri mense & per totum Autumnum in nidem cum precedente locis, nec minus frequens invenitur.

Icon pag. 849. tom. 3. Hist. Plant. *F. B.* hunc fungum optime representat. Lobelius & *F. Bauhinus* non satis distinctè scribunt de his Fungis. Observavimus in pascuis Fungum huius generis paulo minorem pulverei coloris seu ex albo fordide flavescentis, stris subtus obscurè fulvis, quem ab hic descripto specie differre suspicamur.

CAP. XXIII.

A. *Fungus pusillus pileolo tenui utrinque striato; seu plicatilis plicaturis utrinque demonstrantibus.*

Dubius proximè antecedentibus minor est multò, pediculo tenuiore & teneriore, fragili admodum focus quam precedentium, lubrico & velut mucro oblito: pileolo turbinato, diametro semunciali, tenui admodum & utrinque striato & sulcato, ac si membranà in plicas composità constaret, coloris ex albo cinerei. Summus pileolus ubi pediculus inferitur non raro planus est, & macula rubente insignis.

In pascuis Autumno reperitur.
Huic affinis est non tamen idem.

CAP. XXIV.

* *Fungus albus pileolo inverso J. B. tom. 3. p. 847. lib. 40. cap. 73.*

Parvus admodum est, vix ad unciam se attollens ac etiam multò minor: instar calycis creseit, plicaturis & foliis se externè demonstrantibus, non sub pileolo [tantum] ut in reliquis. Pileolus etiam inversus facit veluti scutellum.

Sunt etiam majores, altitudine trium digitorum, & latitudine duos excedentes.

In prato loco clivoso mense Septembri observavit *F. B.*

CAP. XXV.

A. *Fungus parvus, pediculo tenui, longo, firmo, leato; pileolo in medio suffragiato, stris externis apparentibus.*

Pediculo quadrantali aut altiore assurgit, tenui at firmo, non fragili: pileolus est fusco albicat, in medio turbinatus, stris externis apparentibus, intus concavus, lamellis crebris albicantibus stipatus.

In pascuis mense Septembri.

CAP. XXVI.

A. *Fungus minor tenuissimus, farinà repletus, pileolo supernè cinereo, lamellis tenuissimis nigra.*

Pediculo assurgit tres quatuorve interdum uncias longo, tenello, albo, farinà albâ repleto, intus concavo, qui levi compressu in longum finditur, pileolum sufficiens uncias longis, mediocriter crassus, coloris lutei sulphurei. Capicelli rotundi diameter uncias aut semuncias; supernè rufescent, lamellis subus tenuissimis & creberrimis, initio flavis, postea in cinereum mutantibus.

In pascuis mense Septembri aut etiam Octobri observavimus.

CAP. P.

CAP. XXVII.

Fungus minimus, pediculo longo tenuissimo lactescens.

Inter gramina in pascuis oritur solitarius.

CAP. XXVIII.

A. *Fungi pratenses parvi, externè viscidis, albis, luteis vel rubentes. An F. orbicularis in palustribus C. B?*

Capicelli diameter uncias circiter; interdum major; figure in plano orbiculate, raris subus lamellis reliquo corpori concoloribus: Pediculus gracilis culmum magnitudine vix æquat, binas circiter uncias altus. Tum pediculus tum capicellum mucro quodam viscido oblita sunt. Scize in hoc genere ad pediculum inferiores multò sunt quam ad oras capicelli, ut infundibuli aut conis inversi specie à pediculo aliquoties assurgere videntur: hoc tamen non est perpetuum, nec in junioribus fungis sed in adultis & declinantibus.

Augusto & Septembri mensibus in pascuis frequentes oriuntur.

CAP. XXIX.

* *Fungi luteoli disti, colorem mutantes, maligni J. B.*

Hujus capicelli figura vulgaris similis est; substantia ejusmodi quæ mox vigorem perdat & in mucum abeat. Internè parte filamenta quadam, in retis formam oblique intricata, facile à suo capitulo separantur. Color aliquoties flavescent, mox tamen in virescentem & inde in azureum abit.

CAP. XXX.

Fungi albi lucentes, ex uno principio plates, ex radicibus arborum J. B.

In cariosis arborum truncis occurrunt Fungi ex uno principio plures; longis pediculis insidentes, emaculati undique candoris, etiam per membranas, animalculorum moriunculis & arboribus obnoxias, masculi, tenuis, lentore viscido superius obducto nitida. Inveniantur his similes lividi alioquinque colorum.

CAP. XXXI.

* *Fungi multi ex uno pede, clypeiformes lutei & rubri J. B. Fungus clypeiformis major C. B.*

Horum forma plana quidem est, sed rugosa & per oras reflexa, flavi coloris, pediculis fuscis. Inveniantur etiam alii ejusdem formæ planæ & orbiculate, sed qui non sunt reflexi, & eorum etiam aliqui peroras crenati.

Innarescunt plerumque putridis lignis, aut asperibus vestustarum ædium rusticarum & stabulorum. Inveniantur adhuc alii his non valde diffimiles in arborum aggeribus sub sepibus, rubri coloris, quorum nonnulli nullo peculiari odore sunt præditi, alii verò molchi odorem quodammodo referunt.

CAP. XXXII.

A. *Fungi plures ex uno pede, è Prunorum radicibus enati.*

Plurium simul conferentem nascuntur: pediculis binas circiter uncias longis, mediocriter crassus, coloris lutei sulphurei. Capicelli rotundi diameter uncias aut semuncias; supernè rufescent, lamellis subus tenuissimis & creberrimis, initio flavis, postea in cinereum mutantibus.

CAP. 2

CAP. P.

CAP. XXXIII.

* *Fungus latus sanguinei coloris* C. B. *Linguae in caudicibus Castanearum* Cef.

L^{Cef.}inguae appellantur in caudicibus praecipue Castanearum, figurae crassa, sanguinei coloris tum extra, tum intra. Optimi atque innocentissimi existimantur.

CAP. XXXIV.

A. *Fungus sordide fulvus in acutum cumam fastigiatus.*

Membranulae subtus creberrimae, colore cinereo. Cortex exterior tenuis est & membranulosus, nec quicquam carnis aut pulpa corticem & lamellas interjacet. Hujus icon habetur apud Parkinsonium pag. 1321.

CAP. XXXV.

A. *Fungi minimi plerimi simul nascentes turbinati, exterius cinerei aut fulvalvi, striis nigricantibus.*

Pediculo albo, filii instar tenui, longitudine digitali capitulum infidet turbinatum metæ aut generi figura, diametro vix quartam digiti partem excedente, colore exterius sordide fulvescente striis subtus in adulto fungo fulcis aut nigris; inter lamellas & cutem externam nihil omnino carnis intercedit; cuticula autem ipsa lineolis seu fulcis ab apice ad circumferentiam ductis minimè tamen profundis striatus est.

Augusto mensis Anni 1685. observavimus, prope palos ligneos in terram depactos, densò agmine exortos, qui vix quadratum durabant antequam marcescerent: postea hujus generis decuplo etiam majores confertim nascentes vidimus.

SECTIO SECUNDA.

De Fungis terrestribus lamellis carentibus.

Horum alii pileati sunt; alii pileolis carent, suntque vel cauliferi ramosi & non ramosi, vel angulosi, formae vel globosae, vel planae.

CAP. I.

1. *Fungus porus magnus crassus* J. B. *An fungi esculenti* 16. *Classis tertia species? Fungus Angusti mensis* C. B.

J. B.

Institit pedi crasso, longo, pileus palmari latitudine, omnium (inquit J. B. Bauhinus) quos vidi densissimus, turbinatus, ex fulco albicans, infernè candidus, nullo subus membranarum plexu textilis, sed infinitis poris tenuissimis pervius, substantia interiore alba.

Observavi in pascuis mensis Septembris.

Fungi etc. 16. *Classis tertia species colore supernè ex fulco rufescente à descripto differt.*

A. 2. *Fungus porus magnus nostras. An Fungi esculenti* 16. *genus 3. Clus?*

Pediculus huic palmaris, crassus, secundum longitudinem ligni modo fissilis. Capitulum grande, diametro sesquipalmari aut majore, colore supernè rubiginoso aut fulvo sordidiorè, infernè

cut. ino

Lib. II.

De Plantis Imperfectis.

citrino seu ex lacteo virescente. Duplici constat substantia. Superior albicans: inferior, quae in aliis Fungis in lamellas seu membranas à pediculo ad circumferentiam extensas dividitur, in hoc infinites foraminulis pertusae est favi in modum, sed multis numeris minoribus, è flavo (ut dixi) virescit. In pascuis frequens occurrit.

Augusto mensis exit. Ab omnibus aliis Fungis facile distinguitur substantia inferiore foraminulenta seu poris creberrimis pertusae, ejusque colore ex lacteo virescente, & interdum plane lacteo.

CAP. II.

* *Fungi esculenti* 16. *Classis prima & secunda species. Fungus Angusti mensis* C. B.

Clus.

Prior pediculo est trientali, supernè parte minimi digiti crassitie, infernè unciali aut ampliore, coloris varie mixti ex caeruleo viridi & fulco. Capitello orbiculari in planè figura, tumefcente & quasi pulvinato, cujus diameter trium unciarum aut paulo major, color ex candicante subfulvus, infernè albus.

Secunda pediculo est breviorè, sed longè crassiorè, ut qui supernè digitali sit crassitudine, infernè 2½ unciarum: capite orbiculato sed maxuali & quasi spinoso, cujus diameter pediculi infimam partem amplitudine non valde superat, colorique est ex flavo rufescentis: verà pars nonnulli camara est, colorique est ex flavo pariter rubelcentis.

Habere verò (inquit Clusius) hoc Fungi genus aliquot notas ob quas Pauli *Agrostus* esse liceat conjicere. Etenim colore fuliginoso sunt ejus species, orbe etiam quarundam tam amplo ut lepro caput humanum aequent, pediculo omni in crasso, ipsa colore nigro virescente.

Ceterum hic Fungus apud Ungaros in hunc modum apparari solet. Repurgatus conciditur; frusta paululum in cibano exsiccantur, deinde in aqua elixantur: is deinde exemptis panis vulgaris, quo viz. familia uti solet, tales super craticulam tolles in praedicto jusculo coquantur, id denum jusculum cribro sartuario succernunt: postremo huic condimento (quod nec tenuè sumunt, nec crassum nimis esse debet) elixa fungi frusta imponuntur, additoque aceto, piperis, zingiberis atque Caryophyllorum aromaticorum pollice eduntur.

CAP. III.

A. *Fungus panis candidus, prona parte viridicans* J. B.

J. B.

Raro naturae miraculo (inquit J. B.) parte prona pro membranulis innumeris veluti aculeis muricatus crinaceum in membranam revocat, unde ex argumento nomen impositum: majusculis est Fungus, etiam pelmo major, albus, minus tamen quam piperatus & fere effuscus.

In sylvis prope Monbeldardum J. Bauhino observatus est; nobis in sylvis Warvicensibus ad *Adidat* vicum.

CAP. IV.

Fungus orbicularis secundum vias & in Quercetis Autumno nascentis C. B. *Fung. nov. 19. genus* Clus.

Hujus sex species proponit Clusius. Priorem quoniam subus striata seu lamellata est superius sub genere Fungorum tritorum posuimus. Reliquae huc pertinent. Quartam & quintam species C. Bauhinus sub propriis & distinctis titulis exhibet: nimirum quae speciei titulum imponit Fungi tuberi figura, sextae Fungi Cyclamini radicem colore & formâ retere.

Secunda amplior est, crassiorè pediculo, orbiculata, supernè paululum innumescens, colore vel rufo raris quibusdam maculis consperso, vel fulco omnino & fuliginoso; infernè pallido, frequentibus fissuris maculis notato, vel ex fulco pallido omnino, nec ullis striis distincto.

Tertia crasso est pediculo, unciali pileolo in maxam allurgente, dum recens nata est, unciali, ex cinereo fulco; adulta duarum unciarum, magis exalbida, & notis quibusdam distincto, lacero & hiantè.

Quarta duplex videtur, vel infra duarum unciarum magnitudinem, crasso corpore, graciliorèque pediculo, supernè ex atro rufescentis, infernè flavo frequentissimis parvis maculis dispersis; vel unciali magnitudine, crasso & protuberante corpore, fulco supernè & lineis quibusdam albis lacero; infernè ex flavo palliescente, striarumque experta.

Quinta satis informis est tuberis (dum junior) figura, supernè valde fusca, infernè rubra saturata & nigricans, circa oras flava, binas uncias lata: Adulta quatuor est unciarum, orbiculata, per intervalla protuberans supernè, & fusca, elucente quibusdam in locis diluore rubelcente colore, infernè ex rubro atra aut obscura, striis carens, pediculo valde crasso, inaequali & fulco: ipsam autem fungi corpus contractum caeruleo, virescente intercepit, est coloris.

A. 3

Serra

Sexta magnam Cyclamini tuber valde refert, tum amplexudine, tum colore, & inaequali rotunditate: interna autem parte ochrae colore est, vix quibusdam rufescentibus aut subfuscis distincto; nullis tamen striis.

Septima omnium amplissima est, v.g. scilicet palmaris, inaequali tamen ambitu, superne purpureo-rufescentis coloris, cui permixti sunt rufus & fuliginosus: ipsum interne corpus subcerviculi est coloris, ut etiam pars supina cui pediculus inhaeret; reliqua pars inferior flava est, binis aut ternis maculis rufis infecta. Junior & primum emergens minor est.

CAP. V.

Fungus prunorum commixti coloris, perniciosis J. B. F. ex eodem pede, sed non conspicua, numeroſi C. B. Fung. nov. genu 2. Clut.

Claf.

Sub Pruni arboribus novo Vere nascuntur confertim ex eodem pede numeroſi, nullo tamen pediculo conspicuo, varia magnitudine & forma; nonnulli duas aut tres uncias lati atque etiam ampliores, alii vix unciam lati; vel orbiculati figuræ, vel angulosa; omnes ex albo, pallido & fusco coloris commixti.

CAP. VI.

* *Fungus crassus in metam sarcoſus C. B. Fung. in metam formam sarcoſi perniciosis J. B. Fung. nov. 20. genu Clut.*

Q

Uatuor hujus species describit Clafus.

Prima crasso est corpore, in metam formam sarcoſi, superne cineraceo, inferne ex flavo pallente, pediculo scilicet unciam longi, unciam crasso.

Secunda longiore est pediculo, non minus tamen crasso parte terra proxima, summa tamen graciliore: capite crasso, duas uncias lato, ex pallido fusco vel fuliginoso profusus, inferne ochrae colore.

Tertia crasso etiam est pediculo parte terra proxima; capite in juniore scilicet unciam, rufo, in adultiori duarum unciarum aut amplioris latitudinis, circinata uterque fore rotunditatis & nonnihil exumefcens. Inferne ochrae est colore fuligine perfuso.

Quarta species, cum inferne strias habeat, non est hujus loci.

CAP. VII.

A. *Fungus favosifolius Pers. Lob. rugosus vel cavernosus sive Morulus J. B. sculemii s. sive porus C. B. Fung. etc. 1. genu Claf. Honey-comb Mushrome. Morille.*

J. B.

Auctoribus mensis expetitus, reponitur etiam excruciat, ut alienis mensibus gule serviat, forma turbata, totis circumque creberrimis pervius, ut favos apum imitetur, ex albo nonnihil rubescens, fulvus aut niger; interiori ceterum parte totus cavus, albus & velut farinaceo quodam lavore aspersus: pediculus vero, qui fungi corpus sustinet, infima parte crispus, totus albus, cavus quoque.

Clafus quatuor hujus species observavit, quæ magnitudine & figurâ differunt. Prima pollicis extremum articulum raro superat; cute valde rugosa & favi æmula, albicante quasi fuligine infecta.

Secunda radicem Aristolochiae rotunde excruciat refert, coloris ex rufo fulci, priori magnitudine par.

Tertia duplo amplior, plerumque orbicularis, colore & rugarum cellulis primæ æmula.

Quarta in longitudinem metæ intus excreſcit. Plenas descriptiones si desideras, Clafum adas.

In Germania, Gallia, Anglia reperiuntur in pratis & pascuis, inque dumetis verno tempore.

Montzelius in Pugillo suo plantarum rariorum Fungi hujus, pyramidalis & in metam fastigiat quatuor differentias exhibet: item porolum communem interfluviorum gyros referentem.

Fungus Autumnalis bifidus velut apex Flaminis Plinii Montzel. ex horum genere est, frequens

Autumni tempore in sylvis Pinastrius Marchie Brandeburg. Quidam ungulam bifidam; quidam

tiam sibi Episcopalem mitram referunt.

C A P.

CAP. VIII.

A. *Fungus phalloides J. B. Phallus Hollandicus Pers. F. viridis penis effigie Gr. F. fatidus Pers. imaginem referens C. B.*

L

ongissimis filis seu funiculis albis variegatis sub terra reptantibus eam radicibus, hic illic accrescunt volva dictæ, phallos claudentes, bulbi cuspidati aut pilei planarum speciei & magnitudine, aut paulo interdum majores, albæ, ponderosæ, tunica faris crassæ ex terribus testæ, aut proximè libellæ gelatina quadam viscosa & pellucida, gelatinæ autem secunda tunica pars cum extrema crassitie, superficiem internam candoris niveæ; quæ sinu suo amplectitur substantiam quandam coloris obscuræ & lordæ viridis consistenti ferè massæ farinaceæ. Huic subjacet tertia tunica, cellulis quibusdam exterris reticulata, favi ad instar, aut ventriculi bovini reticuli dicti; erumpente phallo tunica hac prorudunt, nigro capicillum seu glans penis, substantiâ mucosâ proximè dictâ ei incumbente, ejusque cellulas replente, quæ putrescentis colliguntur, & virolium fetidissimum halitum expirant. Hinc mulsæ avidissimè appetunt & exurgunt. Medullarum volvæ occupat substantia candida, levis admodum & spongiosa, utriusque extremitate acuminata, quæ corpus venter efficit.

Disruptâ volvæ phallus exiit, & in justam magnitudinem excreſcit brevi temporis spatio, unius nempe aut alterius diei; atque etiam volvæ e terra revulsa, & in conclave aliquod repositâ adhuc integrâ, priusquam colem effunderet: genitalis humani ferè figurâ. Materiam caput fungosâ consistat, rari, plumi leviori, foramine parvo rimosis, eoque laxi ac velut coloratos, tares, ad duorum palmorum longitudinem accedens. Huc insinuat, non uti Fungo patasili, sed galea aut capicillum, in figuram metæ propinquam fastigiatum, exentellæ, cætera glandis viridis speciei, nisi quod cancellatâ sit cute.

Invenimus Midillaroni, in D. Franc. Willingbœi viridario, & Fraxinorum quarundam deſectarum radicibus in terra putrescentibus enatum, ut conjectabamur.

Fungus Clafus pro quinta specie 23. generis Fungorum noxiarum descripsit, ad hunc non tantum accedere videtur sed proſus eundem esse, idcirco Chabreus C. Bauhinus hoc nomine immortè reprehendit quod illum hujus synonymum fecerit.

CAP. IX.

* *Fungus Coralloides cancellatus Claf. J. B. rotundus cancellatus C. B. Fungus lupi crepitus vulgi effigie Col. Fungo phalloidei cognatus.*

Claf.

N

ascitur hic gallinacei ovi formâ dum è terra primum erumpit, colore proſus niveo, radicemque habet tenuem, candidam, in multas fibras valde tenues divisam. Ovum autem illud sive volva dum matureſcit lentim diſtumpitur & deliſcit, & inde exiit tanquam marſupium aliquod, distinctione cancellatum reticulatâ constans, & in obliquis veluti ramos invicem se fecantes, atque summa parte in unum coeſcentes forarum, rubri coloris; ut tondem Coralli rami sibi invicem implexi videntur. Odorem foetidissimum exhalat, à crasso cineraceoque quodam liquore, rubentes illos ramos lupina parte obſidente ortum; quem simul atque è volva sua exelusus est fungus, vari generis parva insecta mirifice appetunt, & tandem etiam absumunt.

Hos Fungos in sylvis Belgienterenti agro interdum, frequentiores autem inter harundines secundum fluvium magni ex parte agrum illum rigantem continas se reperisse scribat qui eos ad Clafum misit N. de Caillet Prieſt topographa.

Hunc C. Bauhinus à fungis pulverulentis non oportere distingui scribit in Pin. Verum non diversum sentimus, & ad Fungos phallosides potius referendum censuimus; siquidem è volva pariter erumpit, estque liquore quodam faeculentissimo oblitus, quem mulsæ avidissimè appetunt & exurgunt; quamvis C. Bauhinus Lyncæum perpicacissimum F. Columnam in hoc securum iunxit.

CAP. X.

A. *Fungus ramifolius flavus & albidus J. B. ramifolius, & Imperati C. B. Fung. efcul. 19. genu Claf. An F. digitatus major atque etiam minor C. B?*

J. B.

S

ubstantia est cum exteris Fungis parili, sed figurâ longè aliâ. Nam ex uno geminæ crasso trunco in alios minores, in alios altius minores ad minimos ulque creberrimis & antiaetatis segmentis Coralli frutices in modum, sed longè denſiore stipati, hincunt. Est & variæ quædam. Nam alii in tenuissimis ad extremum venarum instar hepatis divisiarum abeunt; alii in Coralli aut palæe crassitudine subsistunt. Colore sunt aliis flavo, aliis albidis. Clafus in tres species coloris inter se differentes, nonnihil etiam formæ, hunc dividi posse arbitrat; quem si placeat consule.

Septem-

Septembri mense sub Corylis nasci gaudet, inquit Clusius; *J. Bauhinus* Autumno in umbrosis sylvis. Nos in ericetis observavimus.

Huc pertinere existimat *J. Bauhinus* *Fungus digitellus* à digitis dictos, quorum meminere Hermolaus & Ruellius, itemque Lonicerus, licet non demonstrent quid velint. Huc item refert Fungorum 5. genus, *Digitellus*, luteos proflus, partim ex albo pallidos & roseos *Tragi*, *Digitellus* sive *Manina* vulgo *Cesalpini*: *C. Bauhinus* hos distinguit; & quidem rectius, sunt enim diversissimi, ut patet ex descriptione addita. Hujus generis quoddam reperitur in Callanis (inquit *Cesalpini*) spectabili magnitudine, ut unus sufficiat.

Hoc Anno 1685. observavimus Fungi genus in pascuis Augusto mense, pluribus simul ab eodem principio seu radice evehentibus, duos uncias longis, culmi tritici crassitie, non tamen exacte rotundum sed parvulum compressis, digitum figurâ quadatenus imitantibus, nivei candoris, valde fragilibus, nullâ partium distinctione. Figura Fungi digitati apud Parkinsonum pag. 1318. non est huic speciei dissimilis. Hic longissime differt à Fungo ramolo *J. B.* & *C. B.* & ab eo omnino separandus est: accedit proximè ad *F. Ophioglossoidem*.

CAP. XI.

* *Fungi ramoli argentei* J. B. *Fungus ramosus candidus* C. B. *Fung. nox. 25. genus* Clus.

Clus.

Putridis dejectarum arborum caudicibus crescit circa Calendas Novembres.

In Semipaleis est magnitudinis aut amplior, elegantissimæ formæ: Nam fruticosus est, & in innumeros quodammodo ramulos diffusus, candoris immaculatus, quorum nonnulli abiegnorum ramulorum figuram expriment, adeo ut si splenderet, ex puro puro argento constatum quis æstimare posset: aliquando nullum habet pediculum, sed ipsi dejectæ arboris caudici inhaerent: interdum seiscunciali fulcitur pediculo.

CAP. XII.

A. *Fungus ramosus niger compressus parvus, apicibus albidis.*

Ligno putrido, præsertim radicibus adnascitur, estque compressus, durus & tenax, digiti longitudine, summâ parte veluti in cornu divitis, apicibus albicantibus aliis totus niger. Figura sua ad Algam marinam quodammodo accedit.

CAP. XIII.

A. *Fungus Ophioglossoides niger.*

In montosis pratis agri Westmorlandici copiosè provenit. Color ei niger, magnitudo & figura speciei *Ophioglossi*: quibus notis à reliquis abundè distinguatur ut ulteriori descriptione non indigeat. A sequenti forte non aliter differt quàm versitate.

CAP. XIV.

A. 1. *Fungi parvi lutei ad Ophioglossoidem accedentes.*

AB *Ophioglossoides* nigro colore differunt luteo, & nonnulli etiam figurâ, quæ in his ab imo ad summum aequalior videtur. In vivario Middletoniano in agro Warwicensi, & alibi in pascuis copiosum observavimus.

2. *Fungus digitatus Parkinsoni.* Hujus descriptionem vide *Cep. X.*

CAP. XV.

A. *Fungus pulverulentus dictus Crepitus Lupi* J. B. *Crepitus Lupi* sive *Fungus ovatus* Park. F. 3. sive *orbicularis* Ger. F. novus 42. sive *rotundus orbicularis* C. B. F. nox. XXVI. prima species Clus. *Puff-balls* or *dusky puffs* Gomme, *Puff-balls*.

Clus.

Nullo ferè conspicuo pediculo nititur, glomeratè rotunditatis, Juglandis magnitudine, & minoris, & majoris, primò albâ cute & medullâ indè albâ conspicuas, postea ex albâ vel lividâ; medullâ cum corrumpitur in tenuissimum fuscissimumque pulverem abeunte. Calcatus crepitum edat & fumum pulverulentum emittit. Nobis observanti dum juniores adhuc essent

essent ante quidam albâ, ad cinereum tamen tendente, edux non levi & æquali, sed velut granulata scilicet erant, eorum autem pulpa interior molli interdum, immo candidius, inde viridescens.

In pascuis & pratis ficioribus ubique ferè Autumno invenitur. Hujus pulvis gravem & foetidum ipsat odorem Imper.

Siccatur admodum & atringit, unde vulneribus imperfus sanguinem fistit, ulcera inveterata defecatur, hæmorrhoidum fluxum cohibet: oculis tamen inimicus, immò perniciolosus, cæcatur.

A. 2. *Fungus maximus rotundus pulverulentus dictus Germanis Pfäffli. Fung. nox. XXVI. secunda species* Clus.

J. B.

Tantam assequitur magnitudinem, ut caput humanum facile æquet aut etiam excedat, cute membranáe factis firmâ [quæ in principio ex albo cinerea, mox cum tempore livida redditur] undique cinctus, substantiâ partim coherente sed rarâ, eorum instar quos excipiendis filice chalybæque excultis scintillis preparatos vendunt, coloro etiam perfimili: ficci levissimi sunt, ut caput humanum singuli æquantes unciale pondus non excedant.

Sunt qui pro certo afferant ventulosiores & jam justam maturitatem adeptos præstare ad compefcendas sanguinis eruptiones, etiam periculofissimas; quibus & ipsi multorum cum præfenti salute usi sumus in eo ipso casu, J. B. In quem usum saniores eos exciccatos & omni pulvere vacuos in officinis suis adservare solere multis Germaniæ in locis scribit Clusius.

* 3. *Fungus rotundus albus* J. B.

Grandis est pilæ instar, rotundus, foris pallentis cortice, intus candidâ, succosâ, dulcicè carne, non in pulverem tranfieri, sed hyemis injuriâ, peponum exemplo, putrefcens.

Nascitur vere ex meris arenis. Card. in *syntaxi* Obs.

* 4. *Fungus obularis vel botryoides farnarius* J. B.

Uvarum albarum, amplarum, crassarum & longarum, veteribus Græcis *φυαρι* dictarum similium quodammodo refert.

CAP. XVI.

A. *Fungus minimus orbis* Clus. *minimus ligneis tabellis areolarum bororum adnascens* C. B. *An Fungi calyciformes semiferi* Mentzel.

Clus.

Vix semunciam altus est, Autumno plerumque nullo petiolo sultus, ligneis tabellis pulvinos & areolas in hortis ab invicem segregantibus adnascitur, cineracei vel exalbidi coloris, formâ partè grossiâ immaturam referens, minimi digiti extremum articulum magnitudine vix æquans, singulares plerumque, vel (quando plures) bini, terni aut quaterni simul coherentes, qui maturi superiâ partè deflorescentes, pleni apparent leno quodam succo, & feminibus, magnitudine quidem feminis Cyclaminis, sed exiles fungulos formâ figuræ exprimentes, cineracei, ut patens, coloris.

Ab aliis omnibus nobis cognitis fungis abundè distinguuntur quod semine prægnans sit.

CAP. XVII.

Fungi calyciformes semiferi. Mentzel. ita describit;

ERumpunt primò instar globulorum pyriiformium & aperti jam formam calycis præstant; in quibus (quod mirum) semen durum Lentis magnitudine continetur.

Hos observavit Mentzelus sponte provenientes ad parietes arcularum lignearum semiputridarum, itemque in terra umbrolâ putredinem ex lignis continente juxta ædificia lignea, tempore Veris & Autumni, tempestatibus pluviosis & serenis alternatim mixtis.

Hujus generis fungos à se observatos ad nos misit eruditissimus Vir, & rei herbariæ peritissimus *D. Herpin Slane M.D.* & Amicus noster singularis. Erant autem in semunciali longitudine, campanuliformes aut calyciformes, scyphulorum multâ pyxidati similes, figurâ coni inversi, ab imo puncto ad margines summos paulatim dilatati. In fundo semina continent lani grandia, rotunda, compressa, tenui filo alimentum deserente annexa, per maturitatem aquâ pluvîâ scyphulos replente & eorum labra præterfluente semina elevantur & unâ quâ fors tulit devehuntur. Per ficitatem nigricant.

Locus

Locus idem qui Fungi minimi anonymi Clusii, nimirum tabulæ lignæ arcolarum hortorum. Radix parva. E tunore parvo rotundo erumpunt primulum. D. Merret in Pinaco rerum nat. Angliæ, hoc genus *Fungus campaniformis niger multa semina plana in se continens* dicitur.

CAP. XVIII.

A. *Fungi Petice Plinii*. Col. *Fungus acetabulorum modo cavus, radice cavus* C.B.

Quia sine radice aut pediculo nascuntur, à terra minime se attollentes *meles* Græcis dicti sunt, autore Plinio. Solidior his caro, & callior est, qui non à ligni putredine, vel alcoris rei, sed à terræ putredine oriuntur. Horum ortus est, quando imbribus prægnans humus est, loci non putridi & uliginosi, sed in solidiore terrâ cui ita hærent, ut non nisi cum ipsa in imo hærente evellantur, aut disrumpantur. Pyxidum aut acetabulorum modo cavi sunt, profundo & lato fundo, ut quatuor uncias aquæ majores capiant; alii rotundo ore, alii inæquali circumferentiâ, angulosâ, trigonâ, aut pluribus sinubus, vel lucernarum modo rostrati, oblongi. Carne constant crassâ, solidâ, humanæ auriculæ modo, albi exteriori, interiori verò purpurascens, atque ita densâ & solidâ, ut aquam pluvialem multis diebus continere observaverimus; nec marcescunt duorum mensium intervallo. Fibrillas aliquot pro radice vix conspicuas diligenter excusâ terrâ habere compenimus.

Hanc observavit D. Lister è terrâ nimis emergentem circa *Burwell* in provincia Lincolnienfi.

A. *Fungi Petice altera species* Col. *Fungus Hepaticæ saxatilis formâ* C.B.

Est (inquit Col.) & altera species congener, iisdem locis, carne solidâ, Hepaticæ aut Bryo filis quasi, foliola, crispa & convoluta, humo adhærens eodem modo, nec putrescit fed durat.

Huc similem si non eundem observavimus è terra enatam in vivario ferarum D. F. *Willingby*, in *Widderton* pago agri Warwicensis. Similis erat membræ crassæ aut corio crudo, fragilis tamen, supina facie rubro aut saturo Mali Auranti colore. Ex uno puncto enati in latum se diffundebant hujus generis fungi, infundibulorum aut calicem ferè in modum circumvoluti, oris tamen non commissis seu continuis, adeo ut aquam continere non possent; ut de prima specie refert Columna.

SECTIO TERTIA.

Fungi Arborei.

CAP. I.

A. *Fungus membranaceus auriculam referens sive Sambucus* C.B. F. *Auriculæ Judæe*, coloris ex cinereo nigricantis, periculosus, in *Sambucus caudice nascens* J. B. F. *Sambucus sive Auriculæ Judæe* Ger. Park. *ჭიჭიყაუ*.

Brevissimo vel potius nullo pediculo nectitur, sed caudici arboris inhaeret, aut singularis, aut geminus, membranacea cute constans, implicatâ & sinuosâ, coloris ex cinereo nigricantis. Vulgus *Auriculam Judæe* nominat, cartilaginea enim & membranacea est substantiâ, quemadmodum auris.

Vires. Fungus hic exsiccatu etiam per annum servari potest. In lacte decoctus aut aceto maceratus, in Angua aliisque oris aut gutturis tumoribus aut inflammationibus exhiberi solet ad gargariandum aut guttur eluendum. Omnis generis inflammationes & tumores ex aqua rosacea aut vino impoluitum sedare & revivere tradidere quidam. *Treg.*

Oculorum affectibus medetur in aqua appropriata maceratus & impoluitus. *Schrad.*

CAP.

CAP. II.

A. *Fungus Intybaceus* J.B.

Memorabilis est magnitudinis & formæ: planus & compressus, dimeitens sesquipedali, ex foliis totus, alius incumbens, alius subeuntibus conflatus: Intybo crispo haud inepè comparaveris: singulares foliola portiones crustas crispique oris, in quas radii ab insertione prodiguntur, pedunculis imitatur. Color parte supina veluti cinereus, non albus; inversis porulis apparet, Stellâque marinarum arborescentem egregie exprimit. Olor haud ingratus: substantia lignosior quàm ut in cibos venire possit, mense Septembri repertus; mense autem Augusto non ita durus observatur, quàm quidam edulem ducunt.

Nascitur in sylvis. Nos ad radices *Quercum* invenimus in Parco dicto Middletoniano agri Warwicensis.

CAP. III.

* 1. *Fungi Laricum maximi latius elevanti* J.B. *Fungus Laricis aurei coloris* C.B.

Hl, autore Matthiolo, Laricibus innascuntur in Ananienfibus montibus, triginti librarum pondere, aureo colore, per ambitum dillicti, in cibis gratissimi, nullo amaro præditi, licet Agaricus ab eadem arbore productus sit amarissimus.

2. *Agaricus* J. B. *Agaricus sive Fungus Laricis* C.B. *Agaricus ex Larice* Park. *Agarich.*

J.B. Concretum fungoso Larici adnascitur, nunc majoribus, nunc minoribus massis conglobatum, [Parkinsono à manûs ad capitis humani magnitudinem] leve, candoris nivei, in farinam digitorum attritu friabile, sapore primum dulci, mox subamaro, tandem acri cum aliqua adstrictione. Reprobum & candore cedit magisque nigricat, & minus facile fratur, pondere etiam vincit, utrumque verò obvelit callosus cortex & nigricans. Nota optimi Agarici hoc distinctio continetur,

*Res frangi præstis pretiosus Agaricus esse,
Candidus & splens, bonus in libra leve pendens.*

Hinc improbatum qui stirpi proximus est, quia trahit aliquid de nigredine corticis, quin ferè lignosior est, ideoque minus friabilis. Agaricus Dioscoridi & Plinio duplex habetur, Mas & foemina. Mas rotundus est & undique sibi similis, Plinio crispior amariorque; Foemina rectas iteas habet postinam modo venas & quasi densuras, Plinio Foemina solutior est; initio dulcis, mox in amaritudinem transit. Hac præfertur, illa reprobat. Officina nostræ hoc modo non distinguunt, quod sciam.

Agaricus in Agariâ Sarmatiae regione nascitur, autore Dioscoride, unde & nomen ei inditum. *Erymen.* At non in Agariâ tantum, quamvis ibi fortè præstantissimum, oritur, sed & in Delphinatâ Gallie & in montibus Tridentinis, necnon Rhætorum, Vindelicorum & Noricorum tractu. Ad nos olim ex Hungaria, (ubi copiose Larices crescunt) delatus fuit: hodie tamen optimus habetur qui in sylvis Tridentinis & Norici oritur: candidissimus enim, levis & mollis plerumque est: improbatum autem niger, & qui multis nervis in medio dum frangitur consistere conspiciunt, ut & compactus, gravis, &c. D. *Palmer* communicavit ex dictis D. *Herman.*

Brassivolus aliique le Agaricus Quercum adnascens vidisse scribunt; alii Ilici, Abietis, Piceæ. Matthioli le nunquam vidisse Agaricum ali arbori præter Laricem innascens refert, neque in montibus Tridentinis & Ananienfibus, neque in Carniola aut Dalmatia alibive in Germania & Italia, ubi copiosissime Quercus, Ilices, Abietes, Piceæ crescunt.

Quæ miratur Bellonius audere quæquam affirmare Agaricum nasci in aliis arboribus quàm in Larice. Verim negativam propositionem perdifficile est probare; neque vel Matthiolus vel Bellonius certi esse poterunt Agaricum aliis præter Laricem arboribus non innasci, quia ipsi innascens non viderant, nisi (quod impossibile est) omnes per totum terrarum orbem nascens Quercus, Ilices, Abietes, Piceæ, aliisque arbores, quibus adnasci dicitur suffragant: & vel uti rebus deo afferent le innascens vidisse potius credendum est, quàm vel mille cujusvis auctoritatis sunt id negantibus. Utinamque tamen ego in Mattholi & Belloni sententiam indigno; & Fungos illos, quos prædicti auctores Quercus aliisque arboribus innascens viderant, Agarico affines & similes potius quàm veros Agaricos fuisse opinor.

Agaricus purgat pituitam, præcipuè crassam & lentam [tenuem, aquosam, serosam & viscosam] tum totius corporis, *Schrad.* & bilem utranque. Datur Hepaticis & anhelosis, & ictericis, & nephriticis & dysentericis, & in urinis difficultate, & in uteri strangulatu, & in vitæ morbo, drachmæ ponderis. Facit quoque ad dolorem ischiadicum & conatalem modicum. Ducit & menses, unde & purgantibus aliisque medicinis, aliisque multa præstat quæ vide apud Botanicos & Practicos.

Datur in substantia à 5jad ij, in infusione à ij, ad v.

Duo vita corrigenda sunt in Agarico, 1. *Tarditas ipsius*. 2. *Levitas*, ob quam ad fundum ventriculi agere descendens naufragum & vomitum facit. Optima ratio corrigendi est, si trochilicetur Agaricus cum f. q. vini albi vel Malvatici in quo zingiber fuerit infusum. *Le Brun*. Quia ventriculo naufragabundus est corrigitur stomachicus Zingib. Caryophyll. Spica Celsica, &c. Quia tarde operari solet additur stimulus ex Sale gemma, Crystallis Tartari & similibus. *Scheidt*.

Hos corrigendi modos impugnat, nec operatum effectum concipi ostendit Ang. Ferretius: si quidem zingiber ad flatulentiam quidem castigandam prodesse potest, ad oris Ventriculi adstrictionem plane nihil. Reliqua apud ipsum vide.

CAP. IV.

* *Fungus auris Juglandium albicans* J. B.

Imper.

Orecchivole species Fungi coriacei, figurâ foliacei, quæ ab uno pedicello in curvaturam abit, in ambitu Rolæ dimidiatae instar diffecta. Pars inferna reliquorum fungorum in morem stris foliaceis secta.

Nascitur in arboribus, specialiter in nucibus, colore albicante.

CAP. V.

* *Fungus lignosus arboreus ad furfures* J. B. *Fungus noxius 4. sive ad cutim extergendam aptus* C. B.

Imper.

Fungus quo, autore Imperato, ad abstergendos capitis furfures utimur, de lignosorum Fungorum genere est, magnus & maximi capitis medietatem aequans. Nullo pediculo nutritur, sed arboribus immediate affixus heret, divisus, inferne manifestas habens, quarum ope furfures decutuntur.

CAP. VI.

* *Fungus villosus arboreus coloris ochreæ tinctorius* J. B.

Medioris magnitudinis est, duobus pugnis simul junctis ferè æqualis, undique tunicâ mucosâ obiectus, quæ in villos disjungitur breves, quarum longitudo ipsam tunicæ crassitudinem æquat. Interior quoque substantia villis est, quæ arbori adhaerens in filamenta quæ ex corio emergunt, quaqueversum terminantur. Colliguntur ex arboribus pomorum, colore intus ochreæ, qui exsiccati nigrescunt. Utuntur mulierculæ horum decocto ad tingenda vestimenta lugubria.

CAP. VII.

A. *Fungi arboris ad elychnia* J. B. *F. durus arborum, sive ignivorus* Park. *F. nox. 3. sive in caudicibus nascens unguis equini figurâ* C. B. *Touch-wood*.

J. B.

EX Juglandibus [umò & aliis arboribus] colliguntur Fungi, truncis annosis adnati, substantiâ callosâ lignosâque in ambitu & fibris rectis contextâ, in medullis molliore; in qua [si rectè memini] vix ulla apparent fibrarum vestigia. Color foris cinereus, intus obscurior, ad fuscum inclinans: præparatione autem assequuntur molliorem illam, & vim ignium rapacem, quos depopulantes ipsorum substantiam ad extremum foveat.

Fungus hoscæ ad id negotii parare solent hoc modo. Decoquant illos in lixivio, & siccatos turgent, rursusque nitro coquant: hoc enim pacto ad concipiendum ignem aptiores redduntur.

CAP.

CAP. VIII.

* *Fungus putridus arborum ramis inhaerens, plurimus simul coherentibus* C. B. *Fungi dicti Spongii, lignorum pernicijs* J. B. *Fungorum noxiarum 2. 4. genus* Clus.

Clus.

Tres hujus species observantur, 1. Reliquis major, in majusculis ramorum fragmentis nascitur, uncia aut duo unciarum magnitudine, formâ Auriculari Judæ, colore rubro, interdum plures coherentes & in unum corpus veluti coalescentes, valde tamen se remittente colore.

2. Longè exilior, unguis latitudine & interdum majore, singularis aliquando, interdum bini simul conjuncti, formâ velut superne exscalpiti, coloris egregie rubentis & adeò floridi ut coccineum provocare videatur. Inhaeret plerumque tenuibus ramorum aut corticis illorum fragmentis; in umbrosis.

3. In infimis ramulis nascitur, rugoso corpore, unciali aut sesquialiali magnitudine: interdum bini simul coherent, uncia minores, plerumque etiam terni, & illi quidem elegantiore aureo colore præditi, reliqui flavo.

Octobri mense in putridis dejectarum arborum ramis crescit.

CAP. IX.

* *Fungi Salicum colore varii pernicijs* J. B. *Fungus Salignum Lichenis formâ variegatus* C. B. *Fungorum noxiarum 4. genus* Clus.

Clus.

Novo vere post prematuras pluvias in Salicum caudicibus confertim plerumque nasci solet, firmiter inhaerens Lichenis instar, in corpus tuberosum excrefcens, variâ figurâ & magnitudine: nam pleraque tubera uncialem magnitudinem non superant, alia duas & tres est, & pallor, & suave-rubens color, & satur, atque etiam flavus; adde his fuscum sive fuliginosum colorem hinc inde ipsis inspersum.

CAP. X.

A. *Fungus arborum & lignorum putrescentium coloris varii. An Fungus Ceraforum* Clus.? *F. Ceraforum imbricatum alter alteri innatus, variegatus* C. B.

Est hic, ut puto, quem Clusius aliquæ eum sequuti Botanici *Fungum Ceraforum* appellant, quamvis non raris aliis arboribus adnascatur quam Cerafis. Est autem pulchre variegatus ductibus seu fasciis, diversis coloris ad marginem parallelis, aliis supra alios. Hujus generis plures ex eodem pede nati, imbricatum sive regularum instar alter supra alterum conferti nascuntur, ut rectè Clusius. Inferne foraminulis innumeris punctatus est, minime striatus, colore albicante.

Hic est ut puto Fungus holosericeus Iridiformis quasi colorum alternatione variegatus *Cat. Alid*. Supina enim ejus pars ad tactum interdum mollis est holosericea instar.

Clusius colores diversos ordine transversum eum secantes recenset, primo ex albo pallentem unciali latitudine à pede. Secundo ex rubro flavoque permixtum; deinde flavum maculis fuliginosis infectum; extrinis tandem oris saturâ rubedine nitentibus, quam novum fœdat linea quadam velut strinâ conspersa. Verum colores hi non idem in omnibus hujus generis Fungis sunt, sed in diversis arboribus nascitibus diversi.

CAP. XI.

A. *Fungus Fraxineus niger, durus, orbiculatus*.

Fraxinis marcescentibus & tabidis accrescit, variae magnitudinis & figuræ, plerumque tantè subrotundus, nullo pediculo pugnum interdum aequat, plerumque minor est: ex variis fibrarum nigricantium velut aëres seu stratis aliis supra alios, compoitis, ut in fluoribus quibusdam lapideis aut petris accrescentibus sæpius observavimus. Durus est & ligneus, cum vultuori levi est superficie, colore nigro.

L.

CAP.

CAP. XII.

A. *Fungus Quercinus niger.*

Caudicibus & ramis Quercuum doctum innascitur, circulari ambitu, diametro fere circuli aut duarum unciarum, nullo pediculo proprie dicto, sed à marginibus circumquaque sensim se contrahens, donec ad punctum seu locum illum ubi ex arbore enascitur valde gracilis evadat. Interior eius substantia dum adduc junior est & tener, gelatinæ cuidam lente aut visco similis est; infima parte color minimè niger sed porus fulvus est & rugosus. Octobri mense hunc observavi, puto tamen omni anni tempore inveniri.

CAP. XIII.

* *Fungus pannis laceris similis igneus* C. B.

Quidam (inquit Cæsalpinus) pannis laceris similes sunt aut Spongii, colore igneo; idè ignem sylvestrem vocant, inutile cibis. Oriuntur præcipue ad radices Oleæ. Pulvis inspersus valet ad ulcera putrida & erodentia.

CAP. XIV.

* *Fungus coriaceus Quercinus hamatodes* Breynii in *Ephemer. German. An. 4. & 5. Obser.* 150.

In medio Quercus, medullæ vel subculla circumvolutus, inventus est; tener erat, mollis, flexilis, planus, nonnihil rugosus, eâ longitudine & latitudine ut colobum ex eodem commodè conficere siccasset: colore pallido ad flavum nonnihil tendente; itemque substantiâ, tractatione & figurâ alutæ ex pelle caprinæ confectæ similior quam ovum, nisi quod cassior, materia minus compacta, intus præterea passim duricula & rotunda tubercula, in manus magis quam in oculos incurrentia occultante. Inino gustatus vis statim quædam attractiva apparuit. Reperitur & in aliis arboribus. Nobilissimum præstantissimûmque remedium hæmorrhagiæ narium inlubendæ, si cordi particula ejus imponatur, dicitur.

CAP. XV.

* *Fungus Cornu Dorcadis facie* Breynii, *ibid.* *Obser.* 152.

A Mtelodami hic ex arboris Pyri aut Pruni trunco originem habuit. Duobus constabat ramis formâ, magnitudine, crassitie, ramulique adhaerentibus cum cornibus Capræ mediocri comparandus. Substantia erat lignea, levis ac fungosa, color candens.

SECTIO QUARTA.

De Fungis Subterraneis, seu Tuberculis terræ.

Tuber Latinis à tumore dictum est, quomodo à facio *saber*, ab humo *tuber* & per aphresin *uber*, à *glubo glaber*, & alia multa. *Voss. Erymolog.* Grecis *σδρον* dicitur *σδρ* *σδρ*, id est, nutriendo, plurimum enim alimentum præbet. In Aldino & Basilensi [Theophrasti Hist.] codd. observante Jo. Bodæo, *σδρον* legitur, & fortasse rectius, *σδρ* *σδρ* vel *σδρ*, quia sunt *σδρ* *σδρ* & *σδρ* terre tumores.

Tubera J. B. C. B. *Tubera terræ* Ger. *Tubera terræ edulia* Park.

J. B.

Nihil aliud sunt Tubera quam sine caule, sine foliis radices, magnitudine variâ, pugillari interdum, aliâs Juglandis castanæ aut Avellanæ, tuberculis extantibus inæquales, externâ superficie rugosâ

gosâ & nigra, substantiâ albâ, consistentiâ carnis castaneæ, gustu sævo, odore nonnihil gravi, & hircino.

Imperato Tubera è genere vegetabilium sunt, sub terræ cortice latentia, figurâ inæqualiter globosâ. Substantia eorum callosa est, tenera, nutritioni apta. Cœsunt locis arenosis & inter stupes. Nostriatâ ut plurimum ad Melonum magnitudinem accedunt, cortice totâ nigro, scabro atque rugoso; substantiâ internâ colore lacteo, sapore communiter grato. Dignoscuntur Tuborum loca natalia ex rimis quæ in terræ superficie spectantur.

Modus quo Rustici in Italia (ut nobis relatum est) Tubera indagant, periculosus est. Procellum scilicet Autumni tempore funiculo alterum posteriorum pedum alligato præ se agunt in pascua ubi horum proveniunt solere esse nòrunt; qui ubi ad locum venit in quo tuber latitat, odore mox id percipit rostroque eruit, erutum qui insequitur rostro indicium doderit resti retracto, tubera effodere, inque usum humanum gulæque delicias colligere sòrbit.

Tubera quæ Bononiæ & Florentiæ vidit Mentzelius exterius fusi coloris erant, interioris quoque ejusdem, sed multo candore instar marmoris intus. Frixâ cum oleo recenti & pipere gutturi grata sunt, Veneremque stimulant.

Idem Mentzel. in Marchia Brandeb. propè *Fursenwaldiam* tubera quædam à porcis eruta observavit, quæ testiculos humanos scoto denudatos formâ, magnitudine & colore exactè referebant. Cum ergo testiculos humanos proxima similitudine referant, & hircinum odorem spurent, indicium est non leve ea Veneri stimulando idonea esse.

Tubera cocta & pro emplastro imposita Anginosi adde profunt, ut quidam jam morituros hoc auxilio liberârunt. *Cardan.* de variet. rerum, cap. 28.

* *Tuborum genus, quibusdam cervi boletus* J. B. *Tubera cervina* & *Leb.* C. B.

J. B.

Magnitudine est Juglandis, interdum Avellanæ, & minore, tuberosum & inæquale, substantiâ inter duritiem & molliem mediâ, cortice intus ad cineraceo ad fâvum nonnihil inclinate, superficie granulata, cut callus subest atro-purpureus, eâ quam diximus consistentiâ, qui recentior substringit, exiccatus adstrictione amissâ dulcedinem levissimam linguis offert. Medullarum fungosâ quædam substantia ex albedo purpurascens occupat; textura perquam rara, ut similes Aranearum telis convolvatur, & in nihilum stylo vel mucrone cultelli terendo abeat, relicto quâ abscedunt calli latera spatio inani. Siccum & jamdudum repositum nihil aliud continere compertum quàm pulvisculum, ut in *Crepitu Lupi*, sed fâciorem, sapore adstringente nonnihil, colore fuligineo, nullâ relicta in medio cavitate, cortice circumjecto latis crasso, duriculo.

Quæ de locis ubi nascuntur hæc tubera, & eorum ortu è gentibus cervorum à Matthiolo & aliis referuntur, quoniam tabulosa & conficta mihi videntur, labori omisso. Consultâ Lector, si placeat, J. Bauhinum tom. 3. lib. 40. cap. 80. pag. 851. Cordus cum invenit in præruptissimis montium sylvis, quò nè damus & rupicapre quidem pervenire possunt, nudum cervus. Sane repertus est, subdite Jordanis, in locis ubi ab hominum memoria nullus unquam visus est cervus. Ad Tenzanum, nobile Hungariæ oppidum circa Carpathi jugâ frequentissimus montuosus locis, sylvis opacis, ubi licet cervos reperire, non tamen tantâ copâ quæ plaustris Florigorum sufficeret. Hæc J. Bauhinus.

Ceterum fungus hi cum *Crepitu Lupi* dictæ plurimum convenire nobis videntur, v. g. cutè externâ granulata, & substantiâ internâ consistentiâ.

LIBRI SECUNDI PARS TERTIA.

De Muscis sterilibus seu aspermis aliisque affinis.

MUscus à Græco *Μύσος* dicitur, quo notantur tenera & novella, uti tenera bovm soboles, & tenelli arborum rami. Muscus autem quamvis res novissima sit, ejusque species ab unoquoque primo statim aspectu agnoscantur, non tamen ita facile est eam definire, aut generalem aliquam descriptionem cadere, quæ omnibus Muscis & solis conveniat.

Solent autem Musci censei Aridiores illa & exarce, plerumque decolores, substantie, quæ oriuntur vel in opacis, vel in muris, tectis, arboribus, petris, aliisque locis sterilibus, immo dico frigore aut calore perustis, aut etiam ficis & squalidis, in quibus plantæ perfecte nec provenire, nec durare possunt; aut saltem plantis perfectioribus nimis incommoda & propitia sunt.

Musci sunt vel steriles & *aspermis*, vel fertiles & *conspiciuntur*.
De fertilibus, ut saltem qui steriles censentur quoniam nullum in eis semen hæcenus detectum & observatum fuit, hoc in loco agemus.

CAP. I.

De Muscis terrestribus nobis observatis.

MUscos terrestres hoc capite comprehensio voco quamvis & horum plerique arboribus interdum aut adium tectis innascantur, quoniam in terra maximam partem oriuntur.

A. 1. *Muscus filicinum* J. B. Ger. Park. *filicinum major* C. B. Fern-moss.

Ad trium unciarum altitudinem affurgit, ejusque caules, seu folia mavis dicere, filicina bene imitantur, sunt enim ramosa, ramulis utrinque à capto seu nervo medio crebris exentibus, brevioribus sensim, donec nervus tandem in acumen desinat; inferiores autem ramuli, ut in filicibus ramosis, utrinque fuculos emittunt; furculi denique foliis creberrimis vestiti sunt: ita ut totum folium (si parva magnis componere liceat) filicinum proximâ similitudine referat. Color ex viridi flavicat. Unbrâ gaudet, idæoque in sylvis plerumque oritur, & quidem copiosissime. Capitulâ seu vasculâ feminalia in hoc genere non observavimus. Folia quæ diximus in hac plantula veris rami sunt seu cauliculi ramoti.

2. *Muscus denticulatus major* C. B. Park. Ger. *terrestris denticulatus* Lob. *Muscus pulcher parvus repens* J. B. *The greater dented moss*.

J. B.
Serpit Chamæcissi modo pulchellus hic Muscus, cui ad costam tenuem filii instar denticulata foliola, tenera, pulchrè viridia, alterna plerumque, non ad versa ut vult J. Bauhinus, abique pediculis lata basi adnascuntur. Cæterum in varios divaricatur ramulos, qui hinc inde tenues radicales emittunt. Lobulis eum rectè denticellis & farnetosis viticellis arguta nature solerti elaboratum ferbit.

Vasculâ feminalia in hoc non observavimus, suspicamus tamen ei non deesse.

3. *Muscus denticulatus minor* C. B. Park. Ger. *terrestris Lufitanicus* J. B. *The lesser dented moss*.

Tenerima herbula est hic Muscus, dodrantalibus aut pedalibus interdum repens viticellis, filo tenuioribus, numerosis utrinque adnatis ramulis in obliquum expansis & subinde capillaribus quibudam quas producant fibræ teræ adherentibus. Omnes autem viticuli recte sunt frequentissimis foliolis, five squamulis potius tenuissimis & teneris, pulcherrimâ serie digestis, dimiorque & quodammodo pallidescere viriditate præditis, tamen quidem mollibus, sed veluti ficis, acutisgentes gustu cui tamen grata quadam dulcedo admixta sit.

Nulquam hoc Musci genus Clutio conspectum quam in umbræ aggeribus olivetorum ad Colibriam Lusitanie urbem, trans flumen *Mondo* Latins Munda nuncupatur, non procul a cætero quodam facello, in colle sito. Somerset Angliæ sterilibus montibus [*Musci vernaculi*] ubi plumbum effoditur, nonnulquam magnâ glaciâ copâ, referente Lobelio. Nos Clutio descriptum nondum

nondum vidimus in Angliâ sponte provenientem; verum speciem aliam longè minorem in ericetis, muscis aliis adnascitorem.

* 4. *Muscus parvus stellaris* C. B. Park. *Muscus in ericetis proveniens* J. B. Lob.

J. B.
Apud Lobelium frustra delinationem aliquam hujus plantæ inquisiveris præter ejus picturam in Icon. Plant. & in Hist. Belg.

* 5. *Muscus stellaris rufus* J. B. C. B. Park.

C. B. Prod.
Ex fibellis nigris radicem constituentibus pedicelli unciales prodeunt, quibus singulis folia plura instar rosæ compacta pallide virentia, acuminata, in modum stellæ disposita insident. In faxolis Telamontii provenit.

A. 6. *Muscus corniculatus* J. B. Park. An *Muscus terrestris ceranoides* C. B.? An potius *M. ter. coralloides incanus* ejusdem?

Coru cervino multis ramis similis est, quem nos observavimus tubulosus erat, ejusque summi furculi in acutis spinulis plerumque desinebant. Lichobryon coralloides *Col.* huic per simile est, nisi quod plerumque colore sit virenti, quodque in humentibus faxis & muscosis oritur.

A. 7. *Muscus coralloides apicibus coccineis*. An *Muscus terrestris coralloides erectus cornibus rufescentibus* C. B. Park?

Hic (inquit C. Bauhinus) in ramulos rigidifusculos dividitur, qui licet candidus sit, illius tamen summitates cornute & rigide rufescent.

Ad Wiesam fluvium latè expansus in arenosis reperitur.

Ab hoc Musco à C. B. descripto alium adhuc apicibus coccineis diversum habemus: nec enim cornute sunt aut rigide ejus summitates, sed potius molles, apices etiam coccinei obtusi; & ramuli tubulosi sunt. Ad radices arborum dejectarum & in uliginosis sterilibus nascitur.

A. 8. *Muscus tubulosus ramosissimus Fraticuli specie*. *M. Coralloides sive Corallina montana* Ger. emac. *corallinus montanus* Park. *Coralloides sive cornutus montanus* C. B.

Ad duarum triumve unciarum altitudinem affurgit, in plurimos tenuissimos ramulos teretes fistulosos divisos & subdivisos, eoque leves, aridos, albicantes, adeo ut corallinam quodammodo referat, quamvis non omnino lapideus sit. In ericetis squalido & spongioso solo oritur.

A. 9. *Muscus pyxidatus* J. B. Park. Ger. *terrestris ramulosus* 13. sive *pyxioides terrestris* C. B. *Cup-moss*.

J. B.
Lichenis modo foliis teræ infratis se diffundit granulatus hic fungosæ substantiæ muscus, surgentibus hinc inde uncialibus aut femuncialibus pyxidulis, crassiss, cinerei coloris, superius in acetabuli formam patulis, pede angusto mixis.

In aridioribus è corio terreo faxis infratis oritur, inquit J. B.

* 10. *Muscus pyxioides saxatilis* J. B. C. B.

C. B.
Tubulis est longè minoribus, copiosioribus, nec ita candidis qui petris faxifæ latissimis innascitur, eisque obtegit, quemadmodum in via Telamontium versis videre est, inquit C. B.

Musci pyxioides vulgares pulvis in zythogalo, Cercervia tenui, aliove convenienti vehiculo per Viri. aliquot dies exhibitus nullam convalescentiam percurrit, nonnullis catarrhis ferus seu ferinus dictam, speciei proprietate lenire & sanare dicitur.

CAP. II.

Musci quidam terrestres C. Bauhino in Prodrogmo descripti.

* 1. *Muscus Albitis facie* C. B.

C. B.
PRædicto [Musco filicino minori] non multum ab similibus est, viticellis in ramos divisis, foliis capillacis, utrinque (ut in Abiete) costæ longitudinali adnatis, multo quam in priore brevioribus & viridioribus.

* 2. *Muscus pennatus* C. B.

Colore est ex luteo virescente, lateque serpit multis viticulis, sed brevibus, ramosis, minutis foliis pennam emulantibus vestitis, qui fibras tenues pro radicibus habent.

In petrosis & sylvis reperitur.
Hujus altera species, radice rufescente, ex copiosissimis fibris composita, viticulis ramifloribus, foliis minoribus in sylva Vilenii locis uliginosis provenit.

* 3. *Muscus ramosus repens* C. B. *velut spicatus.*

C. B.

Hic ad arborum radices nigris radiculis terræ affigitur, viticulis crassius & longis serpit, & de se copiosas veluti spicas oblongas, ex tenuissimis & levissimis foliis compactas, ramulorum instar emittit.

Hinc similis & alter foliorum tantum apicibus candicantibus discrepans. Uterque in monte Crenzacho reperitur.

* 4. *Muscus ceranoides major & minor* C. B.

C. B.

Major trium quatuorve unciarum est, foliis carens, cauliculis latiusculis, in ramos divisis, lique in alios breves, & hi similiter in tenuissima segmenta, trifida, quadrifida acutè scinduntur.

Minor totus incanus, unciam non excedens, ex plurimis ramulis proximè junctis compositus; quorum summitas communiter in duo minutissima & acutissima cornua abit.

Uterque in Hercynia collectus fuit.

CAP. III.

* *Muscus Islandicus* Bartholini, Sibbald. Prodr. Hist. Nat. Scot.

DE hoc musco Tho. Bartholinus Aët. Med. An. 1671, 1672. obs. 66. ex Observatione Borrichii hæc habet.

Fert Islandia muscum, nulli hæcenus Botanico, sed jam & pharmacopolis nostris cognitum: Terrestris est & firmus, colore subalbidus, ramulis, lato ungue vix latior, sed qui in longum variè proserpit, costis hinc inde spinosis horridulus.

Eo insule coloni primo vere utuntur ad expurgandos humores corporis noxios; reliquo æstatis siccitatem in farinam comminunt, & pulmentarius admiscunt, expirante demum vi purgatrice, & succedente alimentaria. Ex adversar. D. *Tancredi Robinson.*

CAP. IV.

De Muscis arboreis.

A. 1. *Muscus arboreus: Ufnea Officinarum* C. B. *Muscus arboreus vulgaris & Quercinus* Park. *Muscus Quercus* Ger. *Muscus arboreus villosus* J. B.

EX arborebus adultis, imprimis verò senio confectis, nisi frequentem fenserint putatoris falcem, vili dependent incani, lignosi, tenuibus contexti filis, gustu astringente.

Variis est, unus tenuior, crassior alter, quidam brevior, alius prolixior: omnes candescentes, pauci rutilantes, quandoque nigri.

Reperitur potissimum in Quercu, Populo, Ulmo, Berula, Pomo, Pyro, Pini, Picea, Abiete, Cedro, Larice & aliis quamplurimis verum pini nobilitatis, & odorati sunt Cestrinus, Lariceus, Piceus & Abietinus, secundum locum tenet Populaceus: Candidus præstat, nigricans improbat, rutilans medium locum tenet: villosissimus Quercinus. C. B. & *Dodonæus.*

In annolis Quercibus & liliibus Valene sylva reperitur non longe Montepelio, unde Pharrnacopeus deferretur. Est enim pulvis ejus basis pulveris Cyprii Montepelienibus dicti, & vulgo ibi dicitur *Corpi de Cypre gris. Botan. Montep.*

Apud nos in Anglia rarissimum est hoc Musci genus, nec mihi, quod sciam, unquam conspectum; fortè in exteris regionibus frequentius, quamvis & ibi rarissime nobis in conspectum se dedit. Semel in Bavaria in Abietum vetustarum sylva copiosissimum observavimus muscum è ramis dependentem, Musci arborei villosi *Dod.* descriptioni egregie respondentem, qui à nobis collectus & inter chartas repositus eis colore ex flavo rubente, ac si igne torrens inciperent, tinxit; inò scriptis transiens novas adhuc chartas eodem colore infect, eam post multos annos. Quocirca nã abundet magis circa Montepelio m quam alibi, minime sufficeret pro balne tante pulveris Cyprii quantitati, quanta quotannis ibide in præparatur & venditur. Quin si Quercibus & liliibus analgens infu-

inserviat pro corpore famoso illi pulveri odorato Montepelienti, non alio vili sit oportet ut vult C. Bauhinus, nisi fortè ob meliores panarium eo uti coacti sint: quod non videtur verumile, quoniam pulvis Cyprii Montepelienis in hoc genere nobilissimus censetur. Ego, ut verum fatear, muscum nobis cum J. Bauhino datum, necnon promissum muscum arborum pellatum & scutellatum *capitem*, (cum intellige qui Quercibus & liliibus innascitur) partim qua hi ubique inveniuntur scribit, effecti pari Imperatoris autem, Pharmacopeus ipse cum fieri, hujusmodi pulverum odoratorum compositionem ingredientia optime novit. Hæc ex conjectura scribis, non tamen negamus Muscum arborum in hunc etiam usum assumi, si quando offeratur.

Muscus capillaceus longissimus C. B. non videtur à descripto speciei distinctus; vel si differat, ex solo titulo satis innotescit.

Muscus arborum pulverisato extrinsecus sanguinem è vulneribus effluentem compescere solere Chi-Pres. rurgos in Germaniâ scribit D. Sachl. Ephemer. Germ. An. 2. pag. 92.

A. 2. *Muscus amarus Abstinii folii* J. B. fortè: *An potius Muscus arboreus ramosus* J. B.? *Folia divanato Imper.* ? *An M. alter Quercus laricifolius, coralloides æquus?* Col.

Similis est pergameni disfecto (inquit J. B. ex Imperato) [aut Alge vulgar] Principium lætus, in ramos divitum latus pariter & planus, colore candicante supernè seu adversè parte, nam interne differt magnitudine & latitudine segementorum.

In omnibus fere arboribus reperitur, & quidem copiosissimè: nec in arboribus tantum, sed & in lignis aridis; unde miror Botanicos illius non memisse, vel obiter tantum & obscure attingisse. Musci ceranoidis majoris C. B. descriptio ei non inepte quadrat. Verum ille rariorem eam facit, & longè ex Hercynia petit. Nostro ad descriptionem sufficit, quod sit caulis, seu foliis maxis discolor albicante seu incano. Vide descriptionem Columnæ, quæ in plerisque Musco nostro communis angustis, divanationes non satis crebre pinguntur. Vide apud J. B. Musci amari, &c. descriptionem.

Suspicio hunc (ut dixi) pulveris Cyprii odorati compositionem ingredi. Sententiam nostram de materia seu corpore (ut vocant) pulveris Cyprii confirmat D. Sachl. *Scholio in Obsev.* §1. An. 2. *Ephemer. Germ.* ut nobis suggestit D. *Tancredi Robinson.* Muscus (inquit ille) arboreus ramosis coram in eorum radicibus, maxime in Quercu, Larice, Abiete, Cupressu, invenitur, & Coralli plani admiscunt. Galli pulveres suos odoratos, quos Cyprios vocant, ex hoc musco parare solent, quos larem parandi hunc pulverem habet *J. B. Descriptum in Pharmac. Regia*, p. 100. Ego apud C. B. non invenio muscum hoc titulo *Musc. arb. ramosus coralloides*, sed Musc. arb. coralloide. absque epitheto vera ramulos; siquæ è quo præcipue, ut opinatur, fit pulvis ille odoratus, Gallis Cyprius dictus.

A. 3. *Muscus arboreus pelatus & scutellaris* J. B. *arboreus cum orbiculis* C. B. *Quercinus fenice-laceus* Park. *ramulosus floridus* Ger. *arboreus rotundus?* Col.

Col. J. B.

Muscus ille ab aliis non differt, nisi quod veluti fructifer videatur. Umbellæ singulis cacuminibus habet latas, cavas, umbilicatas, læves, femuncialis ad summum latitudine, non raro minores, per ambitum radiis staminibus circumcirca coronatas, intus læves, albescentes: radii verò longi admodum ut diametrum umbellæ superent aliquando, inter quos hirfutes altera est densior, brevis admodum atque tenuior, per ambitum hærens. Color hinc ut præcedenti ex viridi cinereus seu albidus. Terebibus, crassiusculis, rigidis veluti coliculis, ramolis, quos citra tenues vestiant in arboribus cretore folior.

Hoc aut præcedens genus cerevisia aut zythogalo incoctum & potum gravedinem & destillationes compescit & sanat.

* 4. *Muscus arboreus capitulis caviis* C. B. *Muscus alter rotundus?* Col.

Col.

Ortum cum præcedente eundem habet, latis & planis foliis sive ramulis, cavis etiam, sed utrumque hirfutes umbellæ sive capitula potius huic cavo umbone, nigrescente intus, limbo circumdata aliquando denarato, ex cuius latere eodem modo falcata sive brachiata, sed huic rami dividuntur. Tota brevior est, colore cinereo candicante incanescens, non ut superior aliquando pallente.

A. 5. *Muscus arboreus nodosus* C. B. *nodosus sive geniculatus* Park. *Dendrobryon geniculatum sive nodosum* Col.

Col.

Ex arboribus prolixe dependet non tantum in Italia sed & in Anglia. Oblongos quidem, ac eriam breves, habet inanos, quamplurimos tuberculos, nervulo trajectos inter se coherentes. Candicans

cans est, prolixum, ramulosum, ex crasso candice in ramos sese diffundens, ut latam proximique barbam hinc comam pedalem aut sesquipedalem, in extremo vero tenuitate capillarem efficiat, il-
linque ex ramis dependantem.

In Lancastria pago *Burnell* è Corylo dependentem invenit & ad nos attulit *Theo. Willfellen*.

A. 6. *Muscus arboreus pulmonariorum* C. B. *Muscus pulmonariorum* sive *Lichen arborum* Park. *Lichen arborum* Ger. *Lichen arboreus* sive *Pulmonaria arborea* J. B.

Licheni five Hepaticæ foetante simili, sed major per omnia, squamato foliorum incubitu, inf-
fabili lacinarum variatione, profundiorum quam in Hepatica, quæ quæ matri suæ hærent albicant,
alteri vero parte virent, rugola, lacunis eminentiisque inæqualia sapore amariante non sine ad-
strictione.

Locus. Annosis rimosisque caudicum Quercus, Fagi aliarumque arborum corticibus innascitur, in opacis
ac dentis foliis. *Ded.* Observavimus etiam in faxis coacervatis in umbratis jacentibus. Apud nos
Quercui plerumque, raro aliis arboribus adnatum invenies.

Vires. Siccat & astringit, unde sanguinem profusum compescit, vulnera recentia glutinat, alvum ac
menfes sistit. Utuntur ei vulgo ad pulmonem affectiones, asthma, tussim, fulpina, nostrates et-
am ad phthirum & tabem, confecti ex eo pulvere, syrupo aut aqua destillata non sine successe.

Eum qui Quercui innascitur in ictero omnium medicorum solertiam eludent efficacem remedium
experiri est. Andreas Golius mercator. De hoc autem musco accepit manipulum additâ librâ Ce-
revitæ secundariæ, quam in olla fideliter oculata ad dimidium decoxit, postea tredecim cochlearia
tepidâ manè atque vespere imbibit. *Ephemer. Germ. ann. 3. obl. 190.*

CAP. V.

A. De musco arboreo aut petraeo crustaceo, seu Licheni facie.

1. *Muscus crustæ aut Lichenis modo arboribus adnascens cinereus*. Lichen *Discor.* & *Pin. secundus*
Col.

Crustæ vel Lichenis modo super arborum cortices, ligna arida, petras, regulas se diffundit,
superne cinereus, inferne niger, varîe laciniatus, circum oras veluti crispus aut fimbriatus,
nec caulem ullum edit, aut orbiculos habet, quantum hæcenus observavimus. F. Columna
Februario mense acetabula quadam emittere observavit, parva, Milii magnitudinis, colore lutescen-
tia, veluti botulos musculos, sericeos, duros, parum eminentes, coacervatos, albenibus oris, in
quibus nullum seminis vestigium nescitur. Est autem hic muscus ut & species congeneres, velut
folium quoddam variè laciniatum supra arborum cortices aliisque quibus adnascitur reptans & se ex-
pandens.

A. 2. *Muscus crustæ modo arboribus adnascens cinereus mollior, & in angustiores lacinias divisus.*

Hujus laciniæ angustiores sunt & arguiore. Sufficit titulus pro descriptione. In hoc orbiculos
non observavimus.

A. 3. *Muscus crustæ modo arboribus adnascens flavus.*

Hic colore suo statim se prodit, est autem tenuior & minor quam prima species, subus cinereus
aut canus. In hoc, verno tempore, efflorescentias quasdam croceas observavimus.

A. 4. *Muscus crustæ modo arboribus adnascens pullus.*

Hic tenuior est quam muscus cinereus, caudici cui innascitur appressus, superne pullus, inferne
quali ex nigro & candicante varius.

A. 5. *Muscus arboreus supinis marginibus pilosus.*

Nota hujus characteristica quâ à reliquis sui generis facile possit dignosci est, quod segmentorum
fusi lacinarum, in quæ variè & eleganter dividitur, margines & extremitates pilis quibusdam seu
fentis brevibus raris sunt fimbriata. Habet quoque orbiculos seu scyphulos circa margines crispas.
In Malo, Fraxino, Juglande aliisque arboribus observavimus.

A. 6. *Lichen petraeus purpureus Derbionis* Park. *Muscus tinctorius crustæ modo petris adnascens.*
Coch. vj. Arzel.

Muscus hic crustaceus lichenis modo se in petris diffundit, colore obscure purpureo aut cinereo.
Hunc rustici cullelo aliòve instrumento ferreo à petris deradunt, & in pulverem comminatum
in massam humidam coagunt, & in dolis recondunt, quæ panis purpurascens colore tingens in-
servit, qui quamvis facile elatur nec diu durat, sufficit tamen pauperioribus pro vestimentis infici-
endis.

Joan.

Joan. Franciscus Abela in descriptione Melitæ Insulæ hujus Musci meminit, quem à Melitenis
ruffus *Peretia* dictum scribit, & suo modo præparatum ad lanas colore incarnato tingendas adhi-
bitum scribit. Hoc genus Musci nunc Wallis quoque est, sed usû frequentatum, & *Kenkerig* di-
ctum. Est autem hic crustæ eandem aut licheni similior quam plantæ, nec folia imitatur, ut musci
predicti, estque pinguior visu & tactu quam illi.

CAP. VI.

De Lichene terrestris Sterili.

A. 1. *Lichen terrestris cinereus*. Ash-coloured ground *Liverwort*.

Nillos hic flores aut capitella (quod ego unquam viderim) profert. Folia aversâ parte albi-
diora, & crebris fimbriatis radiculis inter reptandum emissis terram aut subiacentes plan-
tas muscivæ apprehensum, eodem enim modo super eas se diffundit interdum quo Li-
chen terrestris super terram. Supina parte colore est cinereo.

In pascuis ficioribus, interdum & in uliginosis frequentissimus est, unde Botanici nostratibus
non descriptum miror.

A. 2. *Lichen terrestris foliis angustioribus virescenti.*

In humidis & uliginosis nascitur foliis quam præcedens angustioribus, virescentibus cum nigrican-
tibus lineis.

* 3. *Muscus fugax membranaceus pinguis* Botan. Monsp.

Magn.

Statim post pluvias oritur in herbis satorum marginibus; in iis præcipuè quæ orientem solem
spectant, sed citò efficitur, idè fugacem dixi. Membranaceus est & pinguis, & fere semper con-
volutus reperitur, dum autem expanditur Muscum Lachryæ folio refert, sed multo pinguior est, palli-
de vires, qui facillimè distrumpitur. Mira de isto narrat Chymici, quem modò Solis florem, mo-
dò Lunæ spumam vocant, aliisque celestibus nominibus decorant, & vegetabilis nature principum
ac radicem continere arbitrantur.

Altam adhuc Lichenis speciem nobis ostendit D. Newton, variè discolam secundum longitudinem
in lacinas longas, membranaceam densam seu coriaceam, cineream.

Muscus crania humano imitatur.

Non videtur nobis species musci ab omnibus aliis distincta, sed musco arboreo crustaceo congener.
Celeberratus ille à plurimis Autoribus in hæmorrhagia, præsertim à Chymicis Univer. titulo. Ingre-
diuntur autem compositionem famosi illius Unguenti Armarii dicti. Vide *Ephemer. German. An. 2.*
p. 100. & sequentibus.

CAP. VII.

De Lenticula palustris.

A. 1. *Lens palustris* Ger. J. B. *palustris* sive *aquatia vulgaris* Park. *Lenticula palustris vulgaris*
C. B. *Duck's meat*.

J. B.

Stagnantium aquarum incolæ Lenticula eisdem innatat, totam superficiem densissimo folio-
rum, inferne nigricantium, superne virescentium, nitidorum, orbiculatum, Lenticæ
modo compoſitorum stipatæ obtegens, quæ inter se capillamentis tenuissimis & albis ar-
etè revincuntur, nâdantur cum radicibus e limo adherente alimentum hauriunt.

In lacubus & stagnis aliisque non fluentibus aquis, ut urbium fossis, innatans, & latè sepe earum
superficiem occupans reperitur.

Quæ de mirabili hujus plantule metamorphosi in plantam Symbrio aquatico haud absimilem ha-
bent Matthioli, & post eum Lugdunensis, apud me sanè fidem non inveniunt, quantumvis Lug-
dunensis operum nature indagatorem Dalechampium illud non sine admiratione observasse scribat.

Vis ei refrigerans, unde inflammationibus, podagra, & ignibus sacris convenit. Agglutinat eni- *Vires.*
am in pueris hernias umbilicorum. Vide sis Matthiolum & Lugdunensem.

Nuper mihi communicavit pro seculo infallibilis ad ictum infusionem Lentis palustris in vino
albo per novem dies, & vi. manè præbendo. D. Bates in M.S.

Velutur ei Anates magnâ voluptate, quod & nomen Anglicum *Duck's meat*. i. e. Anatum
elca, indicat; ut etiam gallinæ cum aqua exempta furturibus permiscetur. *J. B.*

* 2. *Lens*

CAP. II.

De Musco clavato.

MUcum clavatum appellamus qui præter cauliculos foliosos laniatos & repentes pediculis emittit nudos in cacumine clavatos, geminis seu pluribus clavibus, lulis imitantibus, oblongis, terribus, pulvisculo tenuissimo flavicante repletis.

1. *Muscus clavatus* sive *Lycopodium*, Ger. Park. *terrestris repens*, sive *clavatus* C. B. *terrestris repens* à Trage pichii J. B. *Plicaria* & *angularia* Poloni. *Club-moss*, & *Moss-clav*.

J. B.

Longè latèque per terram serpat, subindeque à transversis ramis demissis fibris longis, lignosis, crassiusculis radicitur. Ipsi verò rami variè in multos *serculos* diducuntur, funiculi instar habens crassiusculi, *folia* amictu occultantque confertissimis, *Camphoratæ* ferè nisi latiora essent. Adultis plantis succedunt *pediculi* alioquin, ex ramis postremis producti, sesquipalmates, tenues foliis ferè nudi, singuli in geminum, teretem sextantulo, mollicem, imbricatam *clavam* desinentes, coloris sulphurei, quæ Autumnali tempore digitis percussa pulverem subtilem copiosum de se spargere solent.

In Hampstediensis ericeto non procul Londino invenitur: Estque in montibus *Walliciæ*, *Eboracensis*, *Dorbiensibus* aliisque in Septentrionalibus Angliæ frequentissima, hæc planta: nec minus in transiatis, ut pascuis Herbarios consulunt.

Vino decoctis & potus calculos committit & educit experimento certissimo, ut plerique testantur. *Trage*. Contusus aut in vino decoctus dolorem aut inflammationem sedandi vim obtinet, idemque podagrae calidæ impotens prodest. Pulvis eius drachmæ pondere sumptus cum vino rubro cohibet fluxum alvi & dysenteriam, & si decocto ablatur os, tremulos dentes confirmat.

Vino pendulo impotens intra paucos dies illud restituit; unde Germanis nonnullis *Wiegertin* & *Wiegertin* appellatur.

Menis Augusto & Septembri collectus pulverem dat subtilissimum flavum, qui vi fulminante gaudet. Peris non ignota, ut notat *Olearius* *hinc*. *Perfici*. lib. 4. cap. 24. Peris enim, ut & *Moscorum* pulverem Angulo colligit, in fornacibus siccant, & ignibus artificialibus fulvi nomine *Planum* instar pulvis igni adhibent. Peris recens dum est & probe exsiccatus majus concepit incrementum præ illo qui dudum collectus est. Prunis incensus non tenet, sed flammæ; putæ candele accente immittit aut inflatur. [Pulvis refina inde præstat, teste *Oleario*.] Huic pulveri si aliquod addatur de Thur. Mastich. Succin. & Benzoe pulv. & per flammam sufflatur, non solum fulgur edit, sed & odorem suavissimum excitat instar pulveris pro suffumigio. Si folia *Betulae* pulverisata simul miscantur strepitum majorem edit. Commendatur hic pulvis in Epilepsia præcipue infans, inque cardialgia eorumdem & torminibus ventris flatulentis. Egregie urinae facilitat exitum, si quantum cuspide culelli continui potest propinquet. *Ephem. German. Acad. natur. curios.* Anno primo *Observat.* 97.

Poloni & maxime *Rutleni* ac *Litueni*, ob consuetum & jam quotidianum hujus plantæ usum in extirpanda & curanda plica, morbo sibi familiari, *Plicariam* & *angulariam* eam nominare solent. Accipitur autem plantam hanc seu muscum, quem prius cultello aliquo sursum versus dissecare solent; postea infundunt decocto *Brenæe urinae*, prius optime calefacto, & post unam aut alteram lenissimam adhuc ebullitionem adjuvant aliquid fermenti [panis siliagine] illudque reponunt postea ad fermentandum propè fornacem. Decoctum hoc vel per se, vel cum ovis recentibus, in forma pulvis quotidie bibunt & comedunt. Extensis cum illo decocto prius calefacto, & aliquando ad majorem potentiam seu virtutem secunda vice cum recenti mulco incocto instar lavivi obducunt rubri coloris, lavant caput bis in septimana, nullo amplius adhibito pedine, &c.

Unguentum ad *Plicam*. *R. Plicariæ* & radicem *Bryoniae* partes æquales, Adipem *erinacei* q. f. Ex his tribus optime commixtis in vase vitreo bene oburato, & coctis in B. M. per horam fiat unguentum f. atrem, cum quo radices capillii in capie complicati bis in die inunguntur. Oleum ex Linneo quod ad confessionem hujus Unguenti requiritur parare solent in olla nova foraminata igne circulari per descensum more conficere.

Mulerculae rufæ in *Ulcera* in nimio fluxu menstruum & doloribus ac strangulationibus uterinis cingulum ex illo faciunt circa nulum corpus applicandum; panter ad hæmorrhagiam nam caput eo cingunt seu coronant. *Ephem. Germ. Ann. secund. Observ.* 32.

Semen hujus plantæ à gr. xii. ad ʒi. præstantino cum succello exhibitum erat in Epilepsia cum ichthura complicata ex observatione *Wedelii*. *Ephem. German. Ann. 3. p. 21.*

In montibus *Striacis* *Lycopodi* speciem à vulgari superius descripto diverfam invenimus, nimirum cum foliis in caulibus & flagellis multo rariis fatis, & paulo, ut nobis videtur, longioribus; clavibus non distinctibus, non tamen ut in illo longo & nudo pediculo insidentibus, sed usque ad ipsam clavam foliolo foliis similibus in quæ in reliquo caule.

2. *Muscus clavatus foliis Capressi* C. B. Ger. emac. *clavatus capressiformis* Park. *terrestris ramosus pulcher* J. B. *Sabina Sylvestris* Trage. *Cypripis moss*, & *Heath-cypripis*.

Hæc planta eodem modo procumbit, & fibris subinde demissis serpat, quo præcedens, *foliis* multo brevioribus & angustioribus, acutis, obscuris viridibus, nec adeo confertis in caulibus, quatuor ordine

Lib. III. De Herbis semine minutissimo, &c.

ordine squammatim furculos convestientibus. Capressi aut *Sabinae* foliorum æmulus. Ob parietem foliorum caules & furculi multo minores seu graciliores videntur quam in *Lycopodio*. E summis caulibus & ramulis pediculi longi exeunt raris foliolo vestiti, bifariam divisi & subdivisi, lulos seu secundum caules per intervalla furculi plures simul conferti in agminibus oriuntur, ramulis plurimarum divinis & subdivisis.

In montibus *Swedens* & *Caderidris* in Wallia, *Ingleborough* in Eboracensi provincia, *Anderkia* in Scotia copiose provenientem observavimus; in transiatis in enceto *Mosæ Trajecto* non procul, via quæ inde ad *Sylvam Ducis* itur. Ramuli non adeo compressi nobis visi sunt, ut eos describere *Jo. Bauhinus*.

Hæc species odorem interdum exhibet muscho æmulum, quem siccata etiam conservat. Hujusmodi muscum odoratum observavit *Elsholz*. Germanus circa Berlinum enatum versis domum venon fecimus.

Ex muschato hoc musco (inquit *D. Sachs.* obser. citat.) egregiam & odoratissimam mihi medicinam pronuper chymicus eximus communicavit sub nomine *Auri horizontalis Vegetabilis*. Colliguntur nempe antheræ ex hoc musco, quæ tenuissime & levissime sunt substantiæ, coloris aurocoerulei, Epilepsia & pulmonum affectibus cum butyro Maali utiliter manè sumuntur: hæc Antheræ si cum spiritui vini tartarifato aliquandiu maceantur, & postea destillentur, oleum præbent rubicundissimum & odoratissimum quæ omnium sulphurum vegetabilium apex dici meretur.

CAP. III.

Muscus terrestris repens clavibus singularibus foliis erectis. Creeping Club-moss with upright heads.

Lycopodio similis est sed minor: terræ per quam repit appressus arcè adhaerescit, ad eundem ferè modum quo *Hedera* muris & arboribus. Præter cauliculos repentes alios etiam surrigit semipalmates, summa parte in clavem turgescentes, nec figuræ, nec colore à rebus nudamentis referunt, ut in *Lycopodio*, sed reliquo cauli similes & foliis similibus cinctæ sunt, in majorem duntaxat crassitudinem immittentes ob semina in aliis foliorum contenta.

In enceto Hampstedensi primo invenimus, dein in *Bagliothano*, postea & in montibus *An. Locu.* glæ *Septentrionalibus* cum aliis *Speciebus*, locis uliginosis invenimus & in Alpibus aliisque montibus excolitis.

Hæc species nondum (quod sciam) à quocumque descripta est. Hujus etiam Musci aliam observavimus speciem in montibus (quantum meminimus) *Gallie Narbonensis*, non repentem, ramulis ab eodem pede plurimus confertis enascentibus, quorum summitates confusimiliter in clavibus foliolis extumescunt.

CAP. IV.

Muscus erectus abietiformis. An Muscus terrestris rectus J. B. Upright Fir-moss.

Foliis oblongis acutis caules & ramulos undique ingentibus & operientibus *Lycopodio* similibus est, verum erectus, palmum aut semipedem altus, ramis (ut vult *J. Bauhinus*) crassiusculis, in duas ac etiam quatuor partes divisis, urfi digitos experimentis. In planta quam minime non est perpetuum, interdu enim in summa parte in clavem, dividuntur furculos: sunt autem folia longiora paulo & latiora quam *Lycopodium* (ut rectè *J. Bauhinus*) sursum tendentia. A *Lycopodio* abundè distinguitur, quod nec clavem producit, nec repat. Inter summorum penè clavatum loco quibus caret: ut refert *D. Jac. Bryonia* in *Ephem. Germ. Ann. 4. & 5. Observat.* 149.

Chamaepeuces *Turneri* icon huic respondet, at non descriptio: *Thalio Selago tertia* dicitur.

In montibus excelsis Walliæ, *Swedens* v. g. & *Caderidris*: inque *Eboracensis*, *Dorbiensibus* *Locu.* alique *Septentrionalibus* copiose provenientem observavimus.

Hujus descriptionem vide in *Ephem. Germ. Anno* & *Observat.* citatis, ubi de ejus viribus hæc habes:

Vis ei ad fetus depellendos efficacissima, meretricibus infantidum sepius eadem committit. Viribus plus satis nota, inest. Hinc in officinis nostris, quæ *Maschleber* ei nomen tribuunt, ut alia nota, non promiscuè omnibus venditur. Rhizoma mulerculae febril & corrupto stomacho candem opponunt, decoctumque cum *Cereclia* ac haustum, multis fuisse salutiferum perhibent, & purgantem voluit. Vomitus ciet vehementissimum, corpus humoribus variis peccantibus exonerantem, sed maxime etiam alterantem: Tutius robustioribus quam tenerioribus testare hominibus potest.

præbatur. Viloris conditionis homines in aqua coquant, quâ ad abigendos pediculos caput lavant, quod tamen turbare maxime dicitur.

Apud J. Bauhinum in Hist. Plantar. tom. 3. p. 767. male cum Sabina Sylv. Trag. seu Selagine prima Thel. errore typographico, confunditur, ut recte observavit idem Jac. Breynius. Nam linæ posteriores 13, quæ hujus Musci terrestris descriptionem sequuntur, post Musci terrestris ramoti pulchri; & linæ 6 sequentes post hujus descriptionem sunt ponendæ.

Musci terrestris ramotis saturati videtur C. B. minus recte dicitur: nam nostra observatione Sabina sylvestris Tragi hoc longe viridior est.

CAP. V.

Musci terrestris erectus polyspermus. Seeding Mountain-moss.

HIC minor est multo *abietiformi musco* supra descripto, alioquin ei non usque adeo diffimilis, infirmus & vix se sustentans, caule & ramulis eodem modo foliolis creberrimis undique oblitis; quæ tamen à ramulis magis extare & quasi reflecti videntur. Semine majusculo cinereo in alis foliorum nascente, aut potius vasculis feminalibus, abundat.

Loca montium humida & scaturigines aquarum sedatur. In montibus *Sweden* & *Ingelborghs*, aliisque supradictis Wallicis & Eboracensis nascitur, minus tamen copiose.

CAP. VI.

De Musci terrestris vulgaris.

1. *Musci terrestris latioribus foliis major seu vulgaris. Musci terrestris & bortenensis J. B. The most common Earth-moss.*

Omnium vulgarissimus est hic Muscus, aspergine madentibus faxis, terræque humidiori appressus, repens, mollicellus, ramus longis, tenuibus, foliolis acuminatis, plumitum coarctantibus, colore viridi, aut ex viridi flavescens. Hæc descriptio etiam minori speciei accommodari potest. Hunc etiam capitula producere suspicamur, nondum tamen observavimus.

2. *Musci terrestris vulgaris minor Adiantis auri capitulis.*

Hic passim provenit tum in pascuis sterilibus tum in sylvis, præcipue ad arborum & fruticum radices, tum etiam non raro in truncis & ramis arborum, us in partibus ubi humor pluvius non adeo prompte & citò delabitur. Foliola hujus minora sunt & cauli magis appressa quam in præcedente. Capitula ex alis foliorum ad caulum latera exeunt non ex summo caule ut in *Adianto*.

Empirici hoc musco ad sistendum sanguinem utuntur ab uris admoniti: hi enim, quamprimum vulnerati sunt, eo sanguinem sistunt. *J. B.*
Muscus qui hortos & prata humecta oblidet, ita ut gramen supprimat, Martio mense ethere abolitur, sed eo quo laxivum fuerit confectum. *J. B.*

3. *Musci palustris terrestris similis. Musci terrestris vulgaris Dod. terrestris vulgarissimus Park. C. B.*

Omnino villosa est hæc species (describente Dodonæo) admodum densa, candicans, quæ latè subinde expatiatur. Rarum est hunc muscum alibi invenire quam ubi aquæ subsunt.

Hæc omnia Musco nostro palustri egregie conveniunt, terrestri autem vulgari minimè: quin & icon Dodonæi opinio respondet huic speciei, non autem Musco terrestris, & capitula illa brevibus pedicellis nixa versus ramulorum apices, quæ in hac specie cernuntur, pulchrè repræsentant. Videtur tamen Dodonæus hunc cum terrestri musco vulgari confundere, quod & titulus indicat; cuiusque sequuti Botanographi nostrates Gerardus & Parkinsonus cum C. etiam Bauhino idem faciunt.

4. *Musci aquaticus terrestris vulgaris similis, sed major. An Fontalis minor Incom J. B.*

Hic aquis innatæ, est foliolis multo majoribus quam M. terrestris vulgaris, triangulis, lucidis: minus etiam quam ille ramulosus est.

Fontalem minorem lucentem J. Bauhinus sic describit. Aquis innatæ itidem ut præcedentes [Fontalis speciei] ramulis exilibus infirmis, interdum lapidibus adhaerescens, foliis alternatim positis, minutis, nigricantibus ferè. Tota quamproximè ad Muscum accedit planta.

In fontibus & fluminibus sæpius observavimus. Capitula in hac specie nondum vidimus ut stertilem esse suspicemus & ad præcedens genus pertinere; ob similitudinem cum Musco terrestris vulgari hic eam disposuimus.

5. *Musci*

5. *Musci saxatilis repens comæ sparsa C. B.*

C. B.

Hic ex radice transversim repente & nigricante ramos frequentes, latè sparsos & semipalmares emittit; quorum summitates, ob foliola compactiora, vix in spicam abeunt. Folius est brevissimus, lanceolatus primum, dein acutus.

Hic apud nos aquæ in rivulissinnatæ, & nonnihil splendet.

CAP. VII.

Musci quidam terrestres à C. Bauhini Prodromo desumpti.

1. *Musci filicis minor floridus C. B.*

C. B. Prod.

Per terram serpit cauliculis tenuibus, in summo ramosis, foliolis Filici similibus, sed tenuissimè diffusis: ex ramulis pedicelli aliquot capillares, rufescentes, bunciales effertur; quibus singulis capitulum exiguum subrotundum, incurvum in apicem exiguum desinens infidet.

2. *Musci terrestris ramosis erectus major C. B.*

C. B. prod.

Hic cespites instar eleganter & arctissimè quasi compactus, ex radicibus oblongis capillaceis cauliculis trium quatuorve unciarum emittit, qui in binos, ternos, quaternove bunciales etiam trunciales ramulos, & hi quoque in alios, erigitur, qui minimis capillaceis foliis vestiuntur. Inter ipsa foliola pedicelli unciales, nudi, capillacei, capitulum ut in *Adianto* aureo suffrutescentes effertur.

In *Crenzacho* monte ad arborum radices alius Musci commixtus conspicitur.

3. *Musci ramosis erectus minor C. B.*

Ex capillacea radícula cauliculus ad summum buncialis, variè divisis, foliolis vix conspicuis cinctus emergit. Eodem cum priore in loco.

4. *Musci saxatilis ericoides C. B.*

C. B. prod.

Hic circa radicem folia multa Musco vulgari similia; inter quæ viticuli sunt palmares, asperi folioli *Ericæ* Coridis folio similibus inordinate vestiti, aliquando hinc inde nudi, quorum summo capitulum exiguum infidet.

5. *Musci cupressiformis C. B.*

C. B. prod.

Parvus est, ramosis, foliolis Cupressi formæ atrovirentibus; inter quæ pedicellus exurgit, qui minimas spicas molles & pallidas sustinet. Ex Hærcynia.

CAP. VIII.

De Adianto seu Polytichum aureo.

- A. 1. *Adiantum aureum majus Ger. Polytichum aureum majus Park. C. B. Polytichum Apulei & majus quibusdam J. B. Great golden Maiden-hair.*

J. B.

Radicibus constat tenuibus, longis. Cauliculi duas aut tres uncias longi abundant foliolis longiculis, postea nudi sunt & ad totidem uncias leves, quorum summitates innascitur capitulum sublongum, hians & nutabundum.

Hujus (inquit idem) aliud est genus, *radicibus* multò longioribus; *cauliculis* etiam multò majoribus, tum parce foliosis, tum nudis, quæ palmatis: capitula quoque majora, hinc, e quibus confusa levi pulvisculis excidit luteus.

In paludosis, spongioso & putrido solo, præferim in montosis *Derbentibus*, *Eboracensis*, *Westmorlandicis* copiosissimè provenit, quod secundo in loco describitur: in sylvis etiam udis non raro.

M 2

2. Poly-

2. *Polytrichum scoparium* J. B. *Muscus scoparius, musciderum & ulorum Belgii & Frisæ Orientalis scellator* Lob.

¶ B.

Prolixa radice, cubitum plerumque longe, rigide, rubentes, angulose, tenues in scopas excutendo pulveri vestibuloque purgandi plerique foliis, terra superficiem versis foliosis squamis, vel pilis nitentibus rusticisque comosa. Lobis multis doctantibus, pedibus etiamque amplioribus ramulis donatum scribit, purpurâ aurâ nitentibus, innumera curvorum tenuium sôbole comosis, quibus singulis exseruntur capitula Lini, Ericæ aut Selaginis minoræ.

Hæc planta C. Bauhino sub titulo *Polytrichi auræ* majoris primò proponitur [ex sententia Chabrey], deinde iterum sub titulo *Musci erecti ramoli pallidi*. Gerardo & Parkinsono nostratibus Lobelinus sequitur *Muscus scoparius* inscribitur.

An & quomodo a *Polytrichio* secundo in loco descripto differat inquirendum?

3. *Polytrichum aureum medium.*

Hoc præcedente omnibus suis partibus minus est, aliâ non ita dissimile. In hoc genere peculiare esse observavimus, quod ramuli interdum altius allurgant, & foliis vestiantur oblongis cum latitudine aliqua, membranaceis & ferè pellucidis, ad margines undulatis & veluti crispis.

In locis humidis & uliginosis invenitur.

4. *Polytrichum aureum minus* C. B. Park. *Apulei minus quorundam* J. B. *Muscus capillaris sive Adiantum aureum minus* Ger.

¶ B.

Contemnenda exiguities est: Ex muscoso caspite tanquam stamina capillaria, recta & rigidula, ut atollunt, semuncialis aut uncialis, tenuissima, colore purpureo aut auro [interdum etiam, saltem cum primò erumpunt, flavo aut viridi] quorum unicuique insidet apiculus falcatus, quem avicularum ungualis minimis haud ineptè comparaveris, quem convolvit coniformi figurâ inducta vaginula, quæ ubi cedere incipit extrema cauda laevetate galenice capite nudo naturæ arvisque exprimere arbitraris; ubi decedent capitellum relinquit oblongum, atro-purpureum. Lingue vinoli faporis aliquid impletur.

In muris, argeribus antiquis, ædium tectis & tegulis, similibusque complatis locis & asperginosis lumbis ubique ferè occurr.

5. *Adiantum aureum humilis foliis latis subrotundis. An Muscus Trichomanis facie Jungermanni, foliis utrinque rotundis splendens* Cat. Aldort?

Sureculi huic unciales aut fescunciales, dense stipati, exiles admodum, rubentes, aut ex rubro nigricantes, foliis ornati statim à radice alternatim positos, latis, subrotundis, tenuibus & ferè membranaceis. An flores aut capitula proferat nobis hæcenus incertum.

In ipsi fontium scaturiginibus, in montosis Eboracensibus aliisque Septentrionalibus Angliæ, v. g. in aggre *Shoat* dicto, ea montis parte quæ *Shipton* oppido imminet.

6. *Muscus palustris Adiantum auro affinis, scapis tenuibus, foliis brevibus.*

Huius scapi seu ramuli prætenues sunt, foliolis creberrimis brevissimis cincti, colore ex viridi flavicantes aut fuscineo. Pediculus tenuissimus fescuncialis capitula latis grandia. Adiantum zemu-lâ, sed breviora & turgidiora insident.

In locis palustribus, præsertim ubi aque saturantur, oritur.

C A P. IX.

De Lichene.

Lichen Græcis & Latinis ita dicitur quod lichenas, id est impetigines sanat. Plin. lib. 26. cap. 4. *Lichen herba in lichenis remediis omnibus præfertur, inde nomine invento.* Est autem Lichen herba ex menis foliis, in terræ superficie aut in arborum corticibus se diffusentibus constans.

Hic autem duplex est, vel 1. *sterilis*, saltem quantum hæcenus observatum est, de quo superius egimus; & 2. *sterilis* seu femine prægnans.

- A. 1. *Lichen sive Hepatica vulgaris* Park. *Lichen sive Hepatica fontana* J. B. *Hepatica terrestris* Ger. *Lichen petraeus latifolius sive Hepatica fontana* C. B. *Wierthwort*.

Cum Lichenem primum Plinii, pileatum Col. pro *Hepatica terrestris* vulgari seu Lichene officinarum habeam, ejus descriptionem subjungam Columbianam, quæ cum nostris observationibus exactè congruit.

In faxis aquis oritur, umbrosis, Septentrionem maxime respicientibus. Radicibus heret fœcibus similibus pilis, tenuibus admodum, copiosis sub foliis, quæ digiti sunt latitudine, & duplâ longitudine vel

Lib. III. De Herbis semine minutissimo, &c.

vel majore, superne virentia vel parum flavicantia, squamosa velut *Serpentum* cutis vel *Lamacis*, singulique squamis punctum in medio inscriptum elevatur. Florem non producit, quod observare potuimus. *Caulis* ex parte folii extrema parum scissâ & sinuosa, lunati, albam, lervam, firmum, succosum, Junci crassitie, diaphanum, quatuor uncias longum habet, supra quem pilosus veluti fungus insidet parvus, in quatuor aut quinque partes inferne divisis, [quibus tubus impacta sunt totidem femina florum inclinata, postea flavescent, atque demum rufus efficitur, & partes illæ inferiores divise fructuum nigrum disrumpere ostendunt, atque aperti fructus decidunt nigro-purpurei, succosi cum virides adhuc, ficcatis vero pulverem pro femine nigrescentem fuliginosum habere comperimus.

Martio mensē caulem edit, Aprilī verò pericitur.

- A. 2. *Lichen petraeus umbellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor umbellata* Park. *Hepatica umbellata* Ger.

Hanc cum vulgari *Hepatica* miscet J. Bauhinus, post cujus descriptionem addit, Ex foliis eminent interdum parvi veluti umbellic, quales exprimuntur apud Lobelium. Nobis equidem specie diversius videtur.

- A. 3. *Lichen petraeus stellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor stellata* Park. *Hepatica stellata* Ger.

J. Bauhinus hanc speciem à vulgari Lichene non distinguit, quem venustate tandem pediculis erigere scribit, unciales & fescunciales, tenues, glabros, quorum unicuique florem stellatum herbacei coloris sustinet, qui exprimit parvam galerum suis radis deorsum nutantibus. Parkinsonus quoque *Hepaticæ* vulgari flores parvos stellatos attribuit; aliam autem albam, minorem facit *Hepaticæ* stellatæ speciem, ex duabus Lobeli iconibus, ut puto, ad id inducitur. Quicquid autem sit de Lichene terrestris vulgari, five is habendus sit qui fructu est stellato, five qui pilicatus: hoc tamen duos inter se revera & specie differre minime ambigo.

In uliginosis & umbrosis arvis hortorum & ambularis glareosis aut saxosis sæpius observavimus.

- A. 4. *Lichen petraeus cauleculo calcato* C. B. *Lichen alter minor caule calcato* Col.

Col.

Idem locis gaudet hic [cum prima specie] similique modo oritur, minor omni sua parte; delicatior folio atque minore, tenui admodum, translucido, ut in opaco obscurum videatur, atque cum venustus est ex purpureo nigrescat, leve nec squamosum, sed veluti è dorso ferè vagua vel calcatus imbriciis oris parum emittens, ex quo Martii lobis pilula exit, Orobis magnitudine, atro-virens, lervis, lucida, quæ postea supra caulem quatuor digitorum lubeantem emicat, parum lutescens, atque in florem deliciens luteum quatuor foliolorum, intus quamplurima continenter tenuissima atque impalpabilia stamina. *Caulis* arctatus terram versus demittitur, qui rotundus erat, lervis, nudus, succosus, diaphanus, albus, facile tactu corruptibilis. *Radix* villosa fœciosa est, ut non subter invenitur.

In udis paludosis ad aquarum scaturiginis in agro Warwicenfi observavimus.

5. *Lichen petraeus minimus fructu Orobis* C. B. *Lichen alter acaulis* *Wierthwort* Col.

Col.

Simili cum superioribus natali gaudet, eodémque tempore invenitur. Parvi digiti unguis magnitudinem raro aequat foliis. Viride est, punctis albidioribus exuberantibus aspersum, ut alperum videatur. Floris vice ante fructum, inferna folii parte dum parvum est, unguis nigra ex purpureo cartilaginea habet, costarum modo vel valvarum inter se oppositas, quas acie cautele elevare potes: à folio differunt quòd illud viride sit. Cum autem grandius est totum folium nigrescit ex purpureo, atque in extremo intumescit, fructumque emittit Orobis magnitudinis, eodem colore, mollem, succosum aqueo albicante fucco, postea quâ croceum emittentem, maturiore effictum. Disrupto cortice illo nigro, veluti pericarpium continet fructum, intus lutea pelle contextum, luteum pulverem continenter, & iteratim succosum, atque digiti calore statim humido illo exiccato, infectus dignus cernitur luteo pulvere illo. Folium tenuissimum & quam brevissimum, albicantibus, atque delicatissimum fibrillis heret.

6. *Lichen petraeus muscosus racemosus* C. B.

C. B.

Folius est longè minoribus *Hepaticæ* vulgari foliis, squamarum instar junctis, pallide virentibus & nonnulli hirsutus; inter quæ quamplurimi pediculi capillares, binales nudi efficiuntur, quorum singuli capitulum parvum inter racemi compactum sustinent, quantum ex sicco colligere licuit.

- A. 7. *Lichen sive Hepatica lamellata*, *Wierthwort*.

Folia minora & breviora sunt quam *Hepaticæ* vulgari. Officinæ neque tam manifestè punctata; per margines finata & veluti crispâ. In mediis foliis & interdum finis eorum margines lunule quadam foliaceæ supra folii superficiem eminentes exoritur, quæ suis suo femina conferta supino folio incumbente excipiunt. Vere postquam semen maturæ lunule evanescent.

2. *Polytrichum scoparium* J. B. Muscus scoparius, musciderum & udarum Belgii & Frisiae Orientalis scilicet Lob.

J. B. Prolixae radices, cubitum plerumque longe, rigidae, rubentes, angulosae, tenues in scopas excutendo pulveri vestibulique purgandis plecti solite, terre superficiem versus foliosis squamis, vel pilis nitentibus rutilisque comolae. Lobelii multis dodrantibus, pedibus etiamque amplioribus ramulis donatum scribit, purpurea aurea nitentibus, innumeris carorum tenuium foliole comosis, quibus singulis exferuntur capitula linei. Erice aut Selaginis minor.

Hec planta C. Bauhino sub titulo Polytrichi auri majoris primo proponitur [ex sententia Charbr.] deinde iterum sub titulo Musci erecti ramosi pallidi. Gerardo & Parkinsono nostratibus Lobelium sequutus Muscus scoparius inscribitur.

An & quomodo a Polytricho secundo in loco descripto differat inquirendum?

3. *Polytrichum aureum medium.*

Hoc precedente omnibus suis partibus minus est, aliis non ita diffimile. In hoc genere peculiare est observandum, quod ramuli interdum altius assurgant, & foliis vestiantur oblongis cum latitudine aliqua, membranaceis & fere pellucidis, ad margines undulatis & veluti crispis.

In locis humidis & uliginosis invenitur.

4. *Polytrichum aureum minus* C. B. Park. *Apulei minus quorundam* J. B. *Muscus capillaris sive Adiantum aureum minus* Ger.

J. B.

Contemendae exiguitatis est: Ex musculo cespitate tanquam stamina capillaria, recta & rigidiuscula se attollunt, semuncialia aut uncialia, tenuissima, colore purpureo aut aereo [interdum etiam, saltem cum primo erumpunt, flavo aut viridi] quorum unicuique insidet apiculus falcatus, quem avicularum ungualis minimis haud inepte comparaveris, quem convellit confusim figuram inducitur vaginula, quae ubi cedere incipit extrema cauda surrecta galericis caput miro naturae artificio exprimere arbitris; ubi deciderit caputellum relinquunt oblongum, atro-purpureum. Linguae vinosi saporis aliquid imprimit.

In muris, aggeribus antiquis, adium teatis & tegulis, similibusque compluris locis & asperginosis limbus ubique fere oritur.

5. *Adiantum aureum humilis foliis latis subrotundis. An Muscus Triebomani facie Jungermanni, foliis utrinque rotundis splendens* Cat. Aldort?

Sorensi huic unciales aut semunciales, dense stipati, exiles admodum, rubentes, aut ex rubro nigricantes, foliis ornatu statim à radice alternatim pectatis, latis, subrotundis, tenuibus & fere membranaceis. An flores aut capitula proferat nobis haecenus incomperum.

In ipsis fontium scaturiginibus, in montosis Eboracensis alisque Septentrionalibus Angliae, v. g. in agere *Schoat* dicto, ea montis parte quae *Shipton* oppido imminet.

6. *Muscus palustris Adiantum auro affinis, scapis tenuibus, foliis brevibus.*

Hujus capi seu ramuli praetenuis sunt, foliolis creberrimis brevissimis cincti, colore ex viridi flavicantem aut subcinereo. Pediculis tenuissimis semuncialibus capitula satis grandia. Adiantum emula, sed breviora & turgidiora insident.

In locis palustribus, praesertim ubi aqua scaturit, oritur.

C A P. IX.

De Lichene.

Lichen Graecis & Latinis ita dicitur quod lichenas, id est imperiginis sanat. Plin. lib. 26. cap. 4. *Lichen herba in lichenis remediis omnibus praefertur, inde nomine inventa.* Est autem Lichen herba ex moris foliis, in terrae superficie aut in arborum corticibus se diffundentibus constans.

Hic autem duplex est, vel 1. *sterilis*, saltem quantum haecenus observatum est, de quo superius egimus; & *sterilis* seu semine praegnans.

- A. 1. *Lichen sive Hepatica vulgaris* Park. *Lichen sive Hepatica fontana* J. B. *Hepatica terrestris* Ger. *Lichen petraeus latifolius sive Hepatica fontana* C. B. *Minutior*.

Cum Lichenem primum Plinii, pileatum Col. pro Hepatica terrestris vulgari seu Lichene officinarum habeam, ejus descriptionem subiungam Columbianam, quae cum nostris observationibus exacte congruit.

In faxis aquosis oritur, umbriosis, Septentrionem maxime respicientibus. Radicibus haeret sericeis filimilibus pilis, tenuibus admodum, copiosis foliis, quae digiti sunt latitudine, & dupli longitudine vel

Lib. III. De Herbis semine minutissimo, &c.

vel majore, supernè virentia vel parum flavicantia, squamosa velut Serpentinum cutis vel Limacis, linguiculis squamis punctum in medio inscriptum elevatur. Florem non producit, quod observare potuimus. *Caulis* ex parte folii extrema parum sciffa & sinuosi, lunati, album, levem, firmum, succosum, Junci crassitie, diaphanum, quatuor uncias longum habet, supra quem pileolus veluti funis insidet parvus, in quatuor aut quinque partes inferne divilus, [quibus subus impacta sunt totidem semina seu portus vascula feminalia, polytrichis viridis replera.] Columnae pileolus primò viridis est, parum ad flavum inclians, postea flavescit, atque demum rufus efficitur, & partes illae inferiores divise fructum nigrum disrumpit ostendunt, atque apertis fructus decidunt nigro-purpurei, succosi cum virides adhuc, locatos vero pulverem pro semine nigrescentem fuliginosum habere comperimus.

Martio mensis caulem edit, Aprili verò pericitur.

- A. 2. *Lichen petraeus umbellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor umbellata* Park. *Hepatica umbellata* Ger.

Hanc cum vulgari Hepatica misceat J. Bauhinus, post cujus descriptionem addit, Ex foliis eminent interdum parvi veluti umbilici, quales exprimentur apud Lobelium. Nobis equidem specie diversis videtur.

- A. 3. *Lichen petraeus stellatus* C. B. *Lichen sive Hepatica minor stellata* Park. *Hepatica stellata* Ger.

J. Bauhinus hanc speciem à vulgari Lichene non distinguit, quem venustate tandem pediculos origere scribit, unciales & semunciales, tenues, glabros, quorum unicuique florem stellatum herbacei coloris sustinet, qui exprimit parvum galium suis radiis deorsum nutantibus. Parkinsonus quoque Hepaticae vulgari flores parvos stellatos attribuit; aliam autem adhuc minorem facit Hepaticae stellatae speciem, ex duabus Lobelii iconibus, ut puto, ad id inducitur. Quicquid autem sit de Lichene terrestris vulgari, five habendus sit qui fructu est stellato, five qui pileato: hos tamen duos inter se revera & specie differre minime ambigo.

In uliginosis & umbriosis arcibus hortorum & ambularis glareosis aut saxosis saepius observavimus.

- A. 4. *Lichen petraeus cauleculo calcato* C. B. *Lichen alter minor caule calcato* Col.

Col.

Idem locis gaudet hic [cum prima specie] simile modo oritur, minor omni sua parte; delicatior folio atque minore, tenui admodum, translucido, ut in opaco obicurem videatur, atque cum vetustius est ex purpureo nigrescat, leve nec squamosum, sed veluti è dorso fere vagina vel calcem simbratis oris parum emittens, ex quo Martii Idbus pilula exit, Orobis magnitudine, atro-virens, levis, lucida, quae postea supra caulem quatuor digitorum fulgentem emicat, parum lutescens, atque in florem delictens luteum quatuor foliolorum, intus quamplurima continens tenuissima atque impalpabilia stamina. *Caulis* arefactus terram versus demittitur, qui rotundus erat, levis, nudus, succosus, diaphanus, albus, facile tactu corruptibilis. *Radix* villosa, sericea est, ut non subtile invenitur.

In udis paludosis ad aquarum scaturigines in agro Warwiceni observavimus.

5. *Lichen petraeus minimus fructu Orobis* C. B. *Lichen alter acaulis* *Sempervivum* Col.

Col.

Simili cum superioribus natali gaudet, eodemque tempore invenitur. Parvi digiti unguis magnitudinem raro aequat foliis. Viride est, punctis albidioribus exuberantibus asperum, ut asperum videatur. Flores vice ante fructum, inferna folii parte dum parvum est, utrinque nigrae ex purpureo cartilagineae habet, costarum modo vel valvarum inter se oppositas, quas acie cultelli elevare potes; à folio differunt quòd illud viride sit. Cum autem grandius est totum folium nigrescat ex purpureo, atque in extremo innumescit, fructumque emittit Orobis magnitudine, eodem colore, mollem, succosum aqueo albicante succo, postea quid croceum emittentem, maturiorem effectum. Disrupto cortice illo nigro, veluti pericarpium continet fructum, intus lutea pelle correctum, luteum pulverem continens, & si teratur succosum, atque digiti calore statim humido illo excitato, infectus digitus ceram luteo pulvere illo. Folium tenuissimum & quam brevissimum, albicans, atque delicatissimum fibrillis haeret.

6. *Lichen petraeus muscosus racemosus* C. B.

C. B.

Folius est longè minoribus Hepaticae vulgaris foliis, squamarum instar junctis, pallide virentibus & nonnulli hirsutus; inter quae quamplurimum pediculi capillatae, biancae nudi offeruntur; quorum singuli capitulum parvum instar racemi compactum sustinent, quantum ex sicco colligere licuit.

- A. 7. *Lichen sive Hepatica limulata, Sempervivum*.

Folia minora & breviora sunt quam Hepaticae vulgari. Officin. neque tam manifestè punctata; per margines sinuata & veluti crispae. In mediis foliis & interdum versus eorum margines lunulae quaedam foliaceae supra folii superficiem eminentes exoruntur, quae sinu suo semina conferta supino folio incumbenta excipiunt. Vere postquam semen maturum lunula evanescunt.

In umbrosis uliginosis oritur sed rarius: *D. Dale* pharmacopœus & medicus Brantrie, vicinus nofter, Botanices studiosus primus decessit nobisque ostendit, non longe à domicilio nostro nascen- tem; & alibi etiam copiosius.

7. *Lichen minimus foliolis laciniatis.*

Hic vulgari Lichene decuplo minor est, eodem modo se diffundens tenuissimis capillamentis & me- diis foliis emissis. Foliola autem tenuia sunt, non punctata, circa margines laciniata crebris laciniis, unde velut crispata videntur. Nullum hactenus fructum in hac specie observare potuimus.

Viret.

Idem cum Lichene vulgarissimo in locis invenitur. Sub finem Augusti descriptissimus. Vere cum primum observavimus alia (quantum memini) facie apparuit.

Lichen sapore est aequo cum amarore nonnullo & adstrictione. Hepatica est insignis in ca- lidis cum ficiatate hepatis malis, *C. Hofmanni*. Usus præcipue in obstructionibus hepatis & vesicæ, quorum signaturas in foliis gerit: hinc in hæctica, in ictero, in scabie & lichenibus, in gonorrhœa, in febre. Extrinsecus sistit sanguinem vulneribus. *Schrad.*

Notavit Cæsalpinus quod purget leniter humores adustus, & crassos, si in magna copia, ut pond. ʒi ii. eius decoctum fumatur. Quo remedio iterato per multos dies sanatos multos vidit ex maligna scabie & ulceribus excedentibus. Oportet autem singulis diebus novam decoctionem parare, præci- pue cum sero lactis, quæ faciliè exoleat.

C. Hofmannus Hepaticam peculiari vi purgante præditam esse non magis credit quam ferum. Imò serum ipsum copiosè haustum non raro purgat.

C A P. X.

De Ophioglossis.

Ophioglossum J. B. Ger. Ophiog. seu Lingua serpentina Park. Ophiogloss. I. seu vulgatum C. B. Advers. tongue.

Erym.

7. *B.*
Ophioglossi floris arguta cuspis (inquit J. Bauhinus) linguam serpentis exertam imitata, no- men impertivit, hunc quidem ex Germanico: Vocabitur indicium esse nonnulli existi- mant, certe quo nomine illis innotuit inter Botanicos non convenit.

Multis & satis crassis fibris in fasciculum vel collectis cincta, Ellebori modo, si præsertim pin- guis nificatur solum, radice donatur, post dulcedinem quam primum lingue ingerit, calor & acrimonia nonnulli in palato relinquens & paululum amarefcens *Cem.* Hinc fugit pedicellus pal- maris solum singulare lufinens, Betæ parve quodammodo, pinguis tamen & carnosus, mini- mèque nervosus, modo angustum & longiusculum, modo latum & fibrosum, lere, erectum, sapore dulcissimum cum viscositate & virositate alga; & ejus finis quæ pedicello committitur ligula ex- bifurcata, non tamen secta, in acumen sensim desinens, circa extremitatem utrinque denticulata, scobine aut Limæ aurifabratorum effigiatur. Seminis loco (inquit Camerarius) ei tenuis quasi pol- len in lingue infectionibus adest, iisque per maturitatem dehiscitibus excidit.

Locut.

In pratens & pascuis humidioribus frequens invenitur. Aprili vel demum Maio mense prodit, & adulescens junium viget, paulo post tota superficies marcescit, radice in terra superstiti; quæ profun- de demergitur, ut extripari difficilis sit.

Viret.

Vulnera sunt insignia, tum intus sumpsum in potionibus, tum extrinsecus applicatum. Recen- tia folia vulnera conglutinant & enterocelas sanant. Danur potanda ex aqua Equilæ ad intrinseca vulnera. Herbe pulverem aliquot diebus exhibitum ramos omnes curare posse affirmat Baptista Sardu.

Vetum non modo ad vulnera recentia sed & vetera ulcera & ramos præcipue affirmationis est oleum quod ex foliis ejus in oleo Olivarii vel omphacino ad Solem diutius maceratis, vel bre- vitus ad ignem decoctis donec inarefacat & exueta evadant, deinde expressis, conficitur, præsertim, inquit Parkinsonus, si resinæ Terebinthinae tantillum in eo dissolvatur.

Ophioglossa ratione magnitudinis inter se diffuse deprehendit Mentzelius circa oppidum Fur- stenswaldum. Minimum ultra unciam cum sua lingua & foliolo non assurgit. Medium verò bis unciale folium habet longius & linguam ultra tres uncias excrefcentem: Majus autem folium obti- net quatuor uncias longum & unum cum dimidio latum, linguâ in altum satis se erigente.

Ibidem quoque trilingua Ophioglossa, necnon bilingua reperit idem.

C A P. XI.

De Lunaria.

Lunaria Recentioribus dicta à foliis Lunæ crescentis modo falcatis, an Veteribus cognita an- bigitur. Vide *C. B. Pin.*

Folio singulari pinnata, & in nonnullis speciebus ramoso aut multifido, cauliculo racemo- siflorum & seminum onusto ab aliis omnibus plantis, nedum hujus generis, distinguuntur.

* Annot. in
Res. Natchas
novæ H. pan.

Observavit * Columna in hac specie omnes plantas in imo penolo supra radicem folliculum ha- bere quendam veluti Ari florem exiguum, in quo plantulam exiguum veluti forum com- plicatum

phicatum extare vidit, intra folliculum uteri vicem gerentem, integram, foliosam tantum quæ racemo vidua erat, post annum profertur, & quæ racemola cum ipso exiguo sed integro racemo convoluta: Et hoc mirum (inquit J. Nature institutum. Alias plantas simili modo infra terram uterum gerere agnovimus, & suo tempore proficere, vel non ante integram, & forsan nec medio, verum à nova radicis ipsius exumescencia, in ut in bulbis quibullam, in quibus intra bul- bum ipsum spicatum cauliculum observavimus, suo tempore profertur.

C A P. XII.

1. *Lunaria minor Ger. Park. L. botrytis J. B. racemosa minor vel vulgaris C. B. Broom- wort.*

7. *B.*
Eradice tenui, subnigra, intus flavescente folium exit singulare, unâ cum pediculo inter- dum palmare; 4, 5, 6, 7, aut pluribus pinnarum crassum, ubi nervo medio connectun- tur angustatum; in latum & falcatum mucronem desinentem, conjugationibus compo- situm; pinnarum superiorum, concavo inferiorum gibbum excipientem. Ex eodem pediculo ex in- fine conjugationis lina furculis prodit palmatis, fusculentis, crassis, & ejus lateribus alternatim oriuntur pediculi racemulis onusti, jubarum imitantes. Racemuli acinos habent, congestos, paucos, virides, qui nec florem unquam edunt, nec semen intus habere conspiciuntur, sed pro eo pallido colore pulvis tenuissimus atque impalpabilis invenitur, quo lato an ex eo planta exeat incertum est, sæpe quidem cum expertus sum nunquam exire aliquid cognovi, inquit Columna.

Ego putarem hunc ipsum plantæ semen esse minime dubio, quantumvis à Columna satum, loco fortas- se aliam, non provenit.
In montibus Eboracensibus propè *Satle* oppidum copiosissime provenit: & alibi in montosis & frigidioribus variis in locis, tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus.

Lunaria botrytis minor multifolia *J. B. Lun. racemosa ramola major C. B. an sit Lulus nature tantum; an species Lunariæ distincta ambigimus, præsertim cum Camerarius eam in Anglia inve- niri tradat: Nos autem nihil tale unquam invenimus, nec ab aliis inventum audivimus in Anglia, nisi forte accidentarium & monstruosum.*

2. *Lunaria Botrytis ramosa Silesiaca J. B. racemosa multifida folio C. B.*

Clus.
Dodrantalis est planta, statim à radice unam aut aliam foliorum alam protrahens, five folium ramulosum & multifidum, frequentibus folis, Lunariæ minoris vulgaris foliis ferè similibus constans, sed longioribus & crassiusculis, crebrius inciliat divitis, colore ut in vulgari viridi dulciore, & quodammodo pallescente. Secunda ala, ut tenerior est & postremò nata, tenui quadam sed rara admodum lamina pubescente videtur, & fusculentiorque est quam prima: ex ejus quasi utero se- cundum radicem emergit cauliculus pinguis & succulentus, lufinens admodum similes. Radix vulgaris instar multis fibris late in ambitum partitis, crassioribus tamen, constat.

In alis Silesiæ montibus oritur; culturarum autem respuit ut pleræque montana.

3. *Lunaria racemosa minor Adiantum folio Breynei.*

Breyne.
Vulgari foliis laciniatis (cujus effigies apud Camerarium in Matthiolo Germanicè edito sub numero II. exstat) per omnia similis præter folia, quæ Capituli Veneris five Adiantum foliis Cori- andi *C. B.* in modum eleganter sunt dilecta.

Nascitur in montibus Cassubis, sed admodum rara.

4. *Lunaria racemosa minor Matricariae folio Breynei.*

Breyne.
Montium Cassubie est incolæ, unde satis copiosè allata. Cauliculi in omnibus allatis magis curti erant quam vulgaris, racemis brevioribus magisque ramosis, ac foliis brevioribus, plures in la- cinias angustiores dilectis, Matricariæ hand imparibus onusti.

C A P. XIII.

De Equiseto.

Equisetum Latinis à fera equina nomen traxit. *Gæst. 7. t. 1. c. 1.* Cauda equina, à similitudi- ne dicitur, quia folia habet latis similia medio capro adnascencia.

Planta est singularis & sui generis, cum capro medio cum foliis (si modo folia dicenda sunt) pyxidatim articulatis. Proprie loquendo folia non habet, quæ enim folia dicuntur nullam ha- bent

benè prone & supina partis distinctionem; excepto tamen Polygono femina dicto, quod ab aliis Equisetorum speciebus in tantum differt, ut diversam genus à nullis merito constituitur.

- A. 1. *Equisetum majus* Ger. *majus palustre* Park. *majus aquaticum* J. B. *palustre longioribus setis* C. B. *Setat 20. f. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.*

f. B.

Pro radicibus sunt creberrime tenuissimaeque nigricantes fibrae longè & caulium geniculis demissae. Alparagos primum protrudit palmares, & cubito altiores Polygona feminae crassitie, internodiis longioribus, pyxidatam insertione distinctos (Coryli summius nigricante alterus tubulum excipiente, quod nota eam à Polygono femina differt) striatos, inanes, quorum summo fastigio clavatum melleae capitulum, veluti nuncamentum, cujus divulsis deliçentibusque committitur foliis apparet ex fulco albidus. Procedente tempore caules biobitales & interdum altiores, minimi propemodum digiti crassitie, teretes, concavi, albicantes plerumque, leves aut firs vix conspicui exarati, crebris geniculis pyxidatam coherentibus intercepti. Singulos geniculos ambiunt folia seu lera plurima [ultra triginta numeravimus] praelongae, tenues, alperae, striatae, virides, non ramosae, octo aut novem, pluribusve aut paucioribus internodiis pyxidatam articulatis compoñite. Cum veterascere incipit caulis in colorem spadicem aut atro-rubentem & latere soli obverso non raro mutatur.

In palustribus & aquis passim provenit.

- A. 2. *Equisetum arvense longioribus setis* C. B. Park. *minus terrestre* J. B. *segetale* Ger. *Coque* Hoffm. tail.

Radice est gracili, nigra, articulata & serpente, fibris nigricantibus & geniculis exortis capillata: quae Aprilis mense haud secus ac Equisetum majus Alparagos emittit, sed gracilioris, longioribus & laxioribus fimbriatis, nigricantibus corylis tubulos excipientibus, nuncamentum emulans capitulum, apicibus albis confertum, sustinentes. Maio mense caules frequentes sequuntur, pedales, geniculis distincti, pyxidatam inserti; cavi, scabri C. B. [Ego nullam fere scabritatem in caule aut foliis sentio] Ex geniculis folia radiatim enata dodrantem aequant, & ipsa quoque ex articulis sololes pariant.

A praecedente differt caule multis numeris minore & breviori, viridi, manifestis striato, longioribus internodiis, cavitate intus minore; foliis seu setis pro plantae magnitudine majoribus, profundius firsatis [quatuor firs] tortuosis, & geniculis interdum folia seu setas secundarias emittentibus, paucioribus ad singulos caulis nodos.

Inter segetes solo humidior non raro invenitur.

Setae in hoc minus alperae quam in praecedenti, imò nobis tractantibus vix omnino alperae videntur.

Vire.

Equisetum astringit valide, hinc ad sanguinis rejectionem, ad profluviu muliebri, potissimum rubrum, & ad dysenterias reliquosque ventris fluxus strenuum & generosum est remedium vel herba ipsa aut ex aqua, aut ex vino epota [pulvis 3j. cum succo Granatorum acidorum. vel vespri propinate] vel aqua ejus stillantia si cochlearia tria duobus tribusve diebus bibantur. Sanat haemorrhagias five per *diaporesin*, five per *diaporesin*, ut loquitur Casp. Hofmannus: item exulcerationes renum & vesicae.

Hugus Alparagos, autore Mathiolo, in Hetruria, modo in defectu melioris cibi, modo in dysenteriae alvina fluxibus comeditur Hetrufci, & sentiunt aliquando ita sibi stringi ventrem, ut colici fiant.

Externis emplastris modo impoñta conglutinant maxima vulnera, etiam ubi nervi sunt in cili.

Dioscorides urinam movere refert.

In diuturnis febribus, etiam malignis, miracula fecisse cum aliis se comperisse scribit Casp. Hofmannus.

Ad sanguinis spumam exhibe radice exsiccat & pulveris 3j. cum succo Granatorum acidorum. Ad pedoris pulmonumque ulcera Decoctum Equi. in aqua mane & vespri calide potum ad 3jij. vel ejus succus 3j.

In phthisi pulvis Equiseti 3j. pondere cum Aquae Plantag. 3jij. manè & vespri aliquot diebus simpus commendatur.

Alios ejus exhibendi modos contra vomitum sanguinis & dolores ventriculi, contra rupturas, contra calculum, urinae stillicidium, &c. vide apud C. Bauhinum.

* 11. Ger. Bo. rem. l. 1. sect. 2. cap. 19.

- A. 3. *Equisetum sylvaticum* Tab. Ger. *sylvaticum tenuissimis setis* C. B. *omnium minimam tenuissimum* Park. Lob. illustr. *Equisetum five Hippuris tenuissima non alperae* J. B. *Adcock* Hoffm. tail.

C. B.

Caulis est pedali, geniculis farcto, & cujus articulis singulis utrinque frequentissima folia, tenuissimorum capillorum instar prodeunt, quae variè & minutim dividuntur.

Setae haec omnium tenuissimae & maximè tenues, quibus nota, ut & levore suo à reliquis suis sortis facile distinguitur.

Hanc speciem esse putamus quam describit Lobelius in Illustrationibus stirpium & ex eo Parkini sonus sub titulo superius posito. Ex locus enim & descriptio conveniunt.

In locis humidis sylvarum & umbrosis oritur, solo palustri, non tamen ita frequens.

- A. 4. *Equisetum palustre* Lob. Ger. *palustre minus* Park. *palustre brevioribus setis* C. B. *Heister* Hoffm. Hoffm. tail.

Ab Equiseto segetali, cui aliàs persimile est, differt, 1. Caule paucioribus & profundioribus firsis seu sulcis exarato. 2. Pro numero stirpium paucioribus ad singula genicula foliis cincto, nitibus inferentibus internodiis longioribus. 3. Pyxidulis quibus inferuntur internodiis longioribus. 4. Folis seu setis maris dicere, plerumque brevioribus, minus sparsis & tortuosis, minus profundè firsatis, non ramosis, apicibus seu denticulis pyxidularum in quas inferuntur internodia non ut in illo extorsum relictis, sed cauli appressis; quia nota, prima statim fronte ab illo / cujus articuli veluti fimbriati 4j. discernuntur. 5. Tandem Capitula floris firsis fummos caules soliosos tenentibus cum in illo ipse seu capitula firsorum, velut Alparagos quidam, exeant antequam caules oriantur.

His aliis posset prima setarum à scapo medio internodia multò breviora esse in hoc genere quam in illo.

In palustribus solo putido & spongioso oritur, quo etiam ab Equiseto segetali differt quod solidiorem & minus aequalem terram non alperatur; quamvis & illud humore delectetur.

Not, quot sunt in caule firsae tum in hoc tum in aliis Equisetis, tot poris secundum longitudinem, seu tribus minoribus medium majorem circumstantibus, perforatur.

- A. 5. *Equisetum palustre brevioribus foliis polyspermon* C. B. *palustre alterum brevioribus setis* Park. *Cauda equina femina* Ger. *Equiseti facie Polygonum femina* J. B. *Femiale* Hoffm. tail.

C. B.

Radice nititur rufescente nigricante, tenera, articulata, per transversum sparsa, plurimis capillamentis fibrata & limbo haerente, quibus se propagat; à qua primo vere, antequam caules exeant, asparagi aliquot prodeunt, forma ipicata, colore candicante, tenelli, elui apti, qui ejus flores sunt. Caulem habet aliquando unum, aliquando ternos & quateros, Arundinis tenere firsiles, & Junco multò crassiores, in tenuitate desinentes, rectos, rotundos, leves neque firs alperos, cubitum superantes, densè geniculatos, internodiis frequentibus commissis: ex articulorum pyxidatis inferioribus brevi admodum intervallo folia radiatim exeunt, quae brevia & angusta, mollia ac virentia, prima quidem Linariae parvae, superiora Piceae finitima; quibus singula, seu grana oblonga (Millo minora Cordo) rufescentia, ad articulum commissuras disposita, sepe densa & plura, elegantis ordine adnascuntur. Verum cum non semper reperiantur, ideo Herbariorum figuris haec caret, &c.

In lacubus & stagnis & ad rivulorum ripas, sed plerumque in ipsis aquis oritur, aut aquis exsiccatis in limo, non tamen admodum frequens apud nos in Anglia.

- * 6. *Equisetum palustre minus polyspermon* C. B.

C. B.

Radice est repente, geniculis distincta: caule tenui, cubito minore, geniculis crassioribus articulato; foliis aut potius geniculatis cavis ad articulum utrinque ternis vel quaternis, junceis, palmatis: quibus penè singulis minuta spica Iuli instar infidet: caulis verò solum oblongum minus compactum, foliis pallidissime rubentibus donatum, sustinet.

Basilae in aquis Michelskeldensibus observavit C. Bauhinus.

- A. 7. *Equisetum nudum* Ger. *juncum five nudum* Park. *foliis nudum non ramosum five juncum* C. B. *Baked* Hoffm. tail.

C. B.

Radice nititur nigricante, per transversum repente, fibrosa & insipida: ex qua caules singulares, ad radicem atque rubentes & splendentes exurgunt, ique cubitales, juncei, firs alperi, cavi & nudi, geniculis multis articulati, & rubrum modo sibi immixti, qui in acuminatum fastigium, aliquando & in asparagum terminantur, & quandoque circa summum caulis, ex articulis folia admodum parva emittit: rarius ramus unus & alter & geniculo prode.

In rivulis & fossis aquosis, sepe ex fundo culmi triobitales exoriuntur.

Haec species à praecedentibus omnibus revera distincta est, siquidem alperior est multo, solidiorque & perpetuo etiam viret; quamvis nos f. *Bauhinum* secuti alparagum potius esse Equiseti palustris quam plantam ab eo diversam aliquando sensimus & scripsimus. Et revera Equisetum palustre non raro etiam scopos nudos seu juncos emittit.

Hec praecipue species est cujus juncei virgis materiam fabri multorum minorum operum veluti pedumum & manubriorum scabritem in levem expolunt; unde & Anglis non minus quam Germanis *Stahrgass* dicitur.

- * 8. *Equisetum*

hænt pronæ & supinæ partis distinctionem; excepto tamen Polygono femina dicto, quod ab aliis Equisetorum specibus genus in tantum differt, ut diversum merito constituitur.

- A. 1. *Equisetum majus* Ger. *majus palustre* Park. *majus aquaticum* J. B. *palustre longioribus setis* C. B. *Great Marsh or Water Horse-tail*.

¶ B.

Pro radicibus sunt creberrimæ tenuissimæque nigricantes fibræ longè & caulium geniculis demissæ. Alparagos primum proceri palmatos, & cubito altiores Polygoni femina crassitie, internodiis longioribus, pyxidatæ in sectione distinctos (coryllæ fimbriatæ nigricante alterius tubulum excipientes, quæ notæ etiam à Polygono femina differt) striatos, inanes, quorum summo fastigio clatorem inhiat capitulum, veluti nucamentum, cujus divisulis dehiscenlibusque commissuris flocculis apparent ex fusco albidis. Procedente tempore caules bicaules & interdum altiores, minimi propemodum digiti crassitie, teretes, concavi, albicantes plerumque, laves aut stris vix conspicuis exarati, crebris geniculis pyxidatim coherentibus intercepti. Singulos geniculos ambiunt folia seu lictæ plurimæ [ultra triginta numeravimus] prælongæ, tenues, alperæ, striatæ, vides, non ramosæ, octo aut novem, pluribusve aut paucioribus internodiis pyxidatim articulatis compolice. Cum veterescere incipit caulis in colorem spadicum aut atro-rubentem & latere soli observo non raro mutatur.

In palustribus & aquis passim provenit.

- A. 2. *Equisetum arvense longioribus setis* C. B. Pack. *minus terrestre* J. B. *segetale* Ger. *Common Horse-tail*.

Radicæ est gracili, nigra, articulata & serpente, fibris nigricantibus & geniculis exortis capillatæ: quæ Aprilis mense haud secus ac Equisetum majus Alparagos emittit, sed gracilioris, longioribus & laxioribus fimbriatis, nigricantibus coryllis tubulos excipientibus, nucamenti emulium capitulum, apicibus albis confertum, sustinentes. Malo mente caules frequentes sequuntur, pedales, geniculis distincti, pyxidatim inferti; cavi, scabri C. B. [Ego nullam fere scabritiem in caule aut foliis sentio] Ex geniculis folia radiatim enata dodrantem æquant, & ipsa quoque ex articulis sobolem pariunt.

À præcedente differt caule multis numeris minore & breviori, viridi, manifestè striato, longioribus internodiis, cavitate intus minore: foliis seu setis pro plantæ magnitudine majoribus, profundius striatis [quatuor fuscis] tortuosis, & geniculis interdum folia seu setas secundarias emittentibus, paucioribus ad singulos caulis nodos.

Inter segetes solo humidioris non raro invenitur.

Setæ in hoc minus alperæ quàm in precedenti, imò nobis tractantibus vix omnino alperæ videntur.

Vires.

Equisetum astringit valide, hinc ad sanguinis rejectionem, ad profluvium muliebrem, potissimum rubrum, & ad dysenteriam reliquosque ventris fluxus strenuum & generosum est remedium vel herba ipsa aut ex aqua, aut ex vino epota [pulvis ʒj, pondere, aut decocti in vino ʒiij, manè & vespere propinate] vel aqua ejus stillatina si cochlearia tria duobus tribusve diebus bibantur. Sanat hæmorrhagias sive per *anastomum*, sive per *diaporesin*, ut loquitur Casp. Hofmannus: item exulcerationes renum & vesicæ.

Hujus Alparagos, autore Matthioli, in Hetruria, modo in defectu melioris cibi, modo in dysenteria aliisque alvinis fluxibus comedunt Herulesi, & sentiunt aliquando ita sibi stringi ventrem, ut colici fiant.

Exterius emplastri modo imposita conglorinat maxima vulnera, etiam ubi nervi sunt incisi.

Dyscoories urinam movere refert.

Ita durantis febribus, etiam malignis, miracula fecisse cum aliis se comperisse scribit Casp. Hofmannus.

Ad sanguinis spumam exhibe radicis exsiccatæ & pulveris ʒj. cum succo Granatorum acidorum. Ad pectoris pulmonumque ulcera Decoctum Equi. in aqua manè & vespere calide potum ad ʒiij. vel ejus succi ʒij.

In phibiti pulvis Equiseti ʒj. pondere cum Aquæ Plantag. ʒiij. manè & vespere aliquot diebus sumptus commendatur.

Alios ejus exhibendi modos contra vomitum sanguinis & dolores ventriculi, contra rupturas, contra calculum, urinæ stillicidium, &c. vide apud * C. Bauhinum.

* Tetrar. Ba. cap. 1. v. 8. cap. 19.

- A. 3. *Equisetum sylvaticum* Tab. Ger. *sylvaticum tenuissimis setis* C. B. *omnium minimis tenuissimum* Park. Lob. illustr. *Equisetum siue Hippuris tenuissima non aspera* J. B. *Wood Horse-tail*.

C. B.

Caulis est pedali, geniculis fæcto, & cujus articulis singulis utrinque frequentissima folia, tenuissimorum capillorum instar prodeunt, quæ variè & minutum dividuntur.

Setas habet omnium tenuissimas & maxime ramosas, quibus notæ, ut & levore suo à reliquis suis sortis facile distinguitur.

Hanc speciem esse putamus quam describit Lobelius in Illustrationibus stirpium & ex eo Parkinsonius sub titulo superius posito. Ex locus enim & descriptio conveniunt.

Lo

In locis humidis sylvarum & umbrosis oritur, solo palustri, non tamen ita frequens.

- A. 4. *Equisetum palustre* Lob. Ger. *palustre minus* Park. *palustre brevioribus setis* C. B. *The lesser marsh Horse-tail*.

Ab Equiseto segetali, cui alias persimile est, differt, 1. Caule paucioribus & profundioribus stris seu fuscis exarato. 2. Pro numero striarum paucioribus ad singula genicula foliis cincto, nimis septem, octo vel novem; cum in illo duodecim aut plura habeantur. 3. Pyxidulis quibus inferuntur internodia longioribus. 4. Foliis seu setis majoris dicere, utrunque brevioribus, minus spatis & tortuosis, minus profunde fuscatis, non ramosis, apicibus seu denticulis pyxidatim in quas inferuntur internodia non ut in illo extorsum reflexis, sed cauli appressis; quæ notæ, primâ statim fronte ab illo (cujus articuli velut fimbriati sunt) discernuntur. 5. Tandem Capitulis floriferis fummos caules foliolos terminantibus cum in illo spicæ seu capitula seorsim, velut Alparagi quidam, exeant antequam caules oriantur.

His addi possit prima setarum à scapo medio internodia multò breviora esse in hoc genere quam in illo.

In palustribus solo putrido & spongioso oritur, quo etiam ab Equiseto segetali differt quod solidiorem & minus aequalam terram non aspernat; quamvis & illud humore delectatur.

Not. quæ sunt in caule striæ tum in hoc tum in aliis Equisetis, tot poris secundum longitudinem, cujus tubis minoribus medium majorem circumstantibus, perforatur.

- A. 5. *Equisetum palustre brevioribus foliis polyspermon* C. B. *palustre alterum brevioribus setis* Park. *Cauda equina femina* Ger. *Equiseti facie Polygonum femina* J. B. *Female Horse-tail*.

C. B.

Radicæ nititur rufescente nigricante, tenera, articulata, per transversum sparsa, plurimis capillamentis fibrata & limo hærente, quibus se propagat; à qua primo vere, antequam caules exeant, asparagi aliquot prodeunt, formâ spicatâ, colore candicante, tenelli, elui apti, qui ejus sunt. Caudam habet aliquando unum, aliquando ternos & quateros, Arundinis tenere similes, & Junco multò crassiores, in tenuitate desinentes, rectos, rotundos, laves neque stris asperos, cubitum superantes, dense geniculatos, internodiis frequentibus commissis: ex articulis pyxidatis infertionibus brevi admodum intervallo folia radiatim exeunt, quæ brevissima & angustissima, ac virentia, prima quidem Linariæ parvæ, superiora Piceæ finitima; quibus singula, seu grana oblonga (Milio minora Cordo) rufescentia, ad articulum commissuras disposita, sæpe dena & plura, eleganti ordine adnascuntur. Verum cum non semper reperiantur, idcirco Herbariorum figuræ his carent, &c.

In lacubus & stagnis & ad rivulorum ripas, sed plerumque in ipsis aquis oritur, aut aquis exsiccatis in limo, non tamen admodum frequens apud nos in Angliâ.

- * 6. *Equisetum palustre minus polysachion* C. B.

C. B.

Radicæ est repente, geniculis distincta: caule tenui, cubito minore, geniculis crassioribus articulato: foliis aut potius geniculatis cirris ad articulum utrinque ternis vel quaternis, junceis, palmatis: quibus præter singulis minuta spica Juli instar infidet: caulis verò iulum oblongum minus compactum, flocculis pallidissimè rubentibus donatum, sustinet.

Basilicæ in aquis Michelfeldenibus observavit C. Bauhinus.

- A. 7. *Equisetum nudum* Ger. *juncum fere nudum* Park. *foliis nudum non ramosum siue juncum* C. B. *Reed Horse-tail*.

C. B.

Radicæ nititur nigricante, per transversum repente, fibrosa & insipida: ex quâ caules singulares, ad radicem atro-rubentes & splendentes exurgunt, sique cubitales, juncei, stris asperi, cavi & nudii, geniculis multis articulati, & tuborum modo sibi immixti, qui in acuminatum fastigium, aliquando & in asparagum terminantur, & quandoque circa summum caulis, ex articulis folia admodum parva emittit: rarius ramus unus & alter & geniculo prodit.

In rivulis & fossis aquis, sæpe ex fundo culmi tribulantes exoriuntur.

Hæc species à precedentibus omnibus revera distincta est, siquidem asperior est multo, solidiorque & perpetuò etiam vires; quamvis nos J. Bauhinum secuti asparagum potius esse Equisetum palustre quam plantam ab eo diversam aliquando sensimus & scriptimus: Et revera Equisetum palustre non raro etiam scapos nudos seu juncos emittit.

Hæc præcipue species est, cujus junceis virgis materiam fabri mitorum minorum operum veluti pectinum & manubriorum scabritiem in levorem expoliant; unde & Anglis non minus quàm Germanis *Stahlegras* dicitur.

- * 8. *Equisetum*

- * 8. *Equisetum foliis nudum ramisum* C. B. *juncum ramisum* Park. *Naked branched Horse-tail.*

C. B.

Caule est longissimo, parte inferiore nigro, striato, aspero, foliis nudo, concavo & geniculato, at geniculis paucioribus, & à se invicem longius distantibus quam in aliis speciebus. Ex articulis modò utrinque unus, modò ab altero latere duo, & ab altero unus ramus, Junci crassitie, sequi-palmatis, colore, striis & articulis cauli correspondens, & in tenuissimum apicem finiens prodit. At ipse caulis in pyxidulam ferè feminealem, striatam, albam & crenatam hinc: ut ad eam pyxidulam latera similiter & communiter utrinque unus ramus cubitalis effertur.

In sylvis uliginosis, sed raris, reperimus.

- * 9. *Equisetum nudum minus variegatum* Baskinse C. B. *nudum minus variegatum* Park. *Small parti-coloured naked Horse-tail.*

C. B.

Ex radice parva, nigra, transversa, nonnihil capillata *cauliculi* plures, inaequales, rarissime pedales, communiter palmatis, femipalmatis & multo breviores, striati, pallide virentes, geniculis parte infera nigris, superà albidis, articulatis, foliis carentes & cavi; in quorum summis artibus *capitulum* brevissimum nudi instar infidet, quod à corona alba, ex octo, novem, etiam duodecim foliolis acutis composita sustentatur; & quando pedibus calcatur crepitat.

Ad Rheni ripam, juxta locum dicte *Baar* dictum, ad minorem urbem provenit.

- A. 10. *Equisetum fatidum sub aqua repens* C. B. J. B. Ger. Park. *Stinking water Horse-tail.*

C. B.

Radice est fibrosa & *caulibus* plurimis, tenuibus, rotundis, per obliquum ut *Saccharum penidum* striatis, geniculatis, fragilibus, sub aqua per terram sparis: in aquis enim plerumque demersum, raris emergens) quandoque cubitalibus, in plures cauliculos brachiatis: *foliis* aliquot brevibus, in breves apices distinctis, & simul ad genicula junctis. Tota planta fragilis est, quæ dum in aqua est viridis est: non semper, nam interdum & in ipsa aqua cinerea cernitur: à extracta & exsiccata incana & friabilis, ita ut non solum digitis minimo negotio in pulverem comminuat, sed etiam sponte in pulverem abeat. Odor est lutei & sulphurei.

In aquis cenosis abunde ontur plurimis in locis.

- A. 11. *Hippuris Coralloides* Ger. emac. *An Hippuris lacustris quadam foliis mansu arensis* Gein?

Multis exit furculis, duas trèse uncias altis, ad singulos articulos foliola multa emittentibus, cauliculum seu scapum densò agmine proximè circumstantibus, aliorum hujus generis more sitis. Versus summos scapos articuli admodum crebri sunt. Color totius plantule cinereus ad viridem nonnihil inclinans. Valde fragilis est & sub dentibus scropula Corallinae instat; pedibus etiam pressa crepitat ac si congelata esset.

L. C.

In palustribus putridis & spongiæ instar aquam imbibere & retinere aptis oritur: ut v. g. non procul à *Chiffellam* viico in Cantio, necnon tribus trans Oxonium miliaribus, propè Trajectum *Evensum*. Vide Ger. emaculat.

Superfunt adhuc duæ alie Equiseti species à C. *Bauhino* propositæ & descriptæ, quarum altera *Equisetum palustre tenuissimis & longissimis setis*, altera *Equisetum pratense longissimis setis* inscribitur: quæ adeo parum differunt à nonnullis ex descriptis, ut spacie distinctas non exitumemus. Vide, si placet, C. *Bauhini Theatr. Botan.*

LIBRI

LIBRITER TII PARS SECUNDA.

Herbarum caule carentium hypophyllopermon seu Capillarium Tabula.

Herbe caule carentes, epiphyllisperma, seu mavis, hypophylloperma, quia semina averte foliorum parti, in punctis lineoliforme ibidem efflorescentibus, adnascuntur; nonnullis *Capillari*, albis *Dorsopora* & *Tergifera* dicte, sunt vel foliis.

Simplicibus, seu integris & indivisis, oblongis,
Sine in basi ad pediculum saltato excavatis, cum appendice utrinque producta; *Hemio-*
NITIS
Nudo ad basin folii sine aut appendice; *PHYLLOITIS*, *Lingua cervina*.
Dissectis aut incisiss

Simplici divisi in lacinias tantum aut pinnas: Sûntque vel

Majores, folio
Breviore & latiore, radice purgatrice; *SCOLOPENDRIA*.
Longiore & angustiore; *LONGITIS*; *POLYPODIUM*.
Minores, folio

Laciniato

Majore, oblongo & utrinque velut dentato; *SCOLOPENDRIA*.
Minimo, brevi, summâ parte in duas trèse lacinias, vel uti in totidem cornua
fillo; *ADIANTUM ACROSTICHON Thal.*

Pinnato, seu ex foliolis ad mediam costam utrinque adnexis composito,

Latiore & crassiore *Polypodii* æmulo; *CHAMÆFILIX MARINA*.

Angustiore & tenuiore, Vicie ejusdem simili; *TRICHOMANES*.

Duplici divisi, seu semel subdivisi; primariâ divisione in ramos seu furculos, secundariâ in

pinulas seu cristas, eisque vel

Prælongæ, *Osmundæ regalis* æmulas; *HEMIONITIS MULTIFIDA*.

Breviores,

Dentatis dispositis, pediculis brevibus aut nullis hærentes,

Dentatas aut aculeatas,

Majores; *FILIX MAS*.

Minores; seu repens, *FILIX PALUSTRIS*, *Dryopteris Adm.* seu non repens;

FILIX SAXATILIS.

Æquales ad marginem, & non dentatas. *FILIX Fontis Adm.* non dentata

J. B.

Rariis dispositis, pediculis longis appensis, latas, breves, obcussas, vel

Crassiusculas, pediculis vinctioribus & crassioribus hærentes, Ruræ quodammodo

æmulas; *ADIANTUM ALBUM*.

Temes & mollicellas, propemodum triangulares, fronte altius incisâ, pediculis

nigris, tenuibus, tremulis appensis; *ADIANTUM NIGRUM*.

Triplici divisi, seu bis subdivisi, nimirum primò in ramulos seu alas, secundò in ramos seu

furculos, tertio tandem in pinnullas live cristas, quæ hoc genus ramose dicuntur.

Hæ sunt vel

Scandens, exoticæ; *FILIX SCANDENS Brasiliæna*.

Reclivæ, & suis se viribus sustentantes,

Majores,

Florifera dicta, in furculis peculiaribus semina congesta proficiens, palustrium

alumna;

FILIX FLORIDA, *Osmundæ regalis*.

Non florifera, seminibus averte foliorum parti, ut in reliquis, adnascens, pinnullis

Dentatis, *FILIX MAS RAMOSA*.

Non dentatis, radice reptatrice; *FILIX FOEMINA vulgaris*.

Minores,

Florifera, ad *Adiantum album* accedens foliis pulchre incisâ; *ADIANTUM AL-*

BUM FLORIDUM.

Non florifera, in furculis peculiaribus, pinnullis crassis, angustioribus & longioribus, in acutum delincentibus; *DRYOPTERIS NIGRA*.

De Herbis caule carentibus epiphyllispermis, Capillaribus & Dorfferis vulgo dictis: & primum in genere.

* In Utergo
Pterocarpus.

CUM Caulis (roscæ cum deficiente * Jungio) sit paræ plantæ superius, in altitudinem suâ ex-
porrecta, ut anteriora & posterioribus, vel dexterâ & sinistrâ non differant; & herbæ de quibus hoc in loco agimus, Capillares & Dorfferas dictas, in universum omnes, tam ramolas quam non ramolas, caule omnino careo, earumque superficiem ex meris foliis consistere manifestum est. Nam qui in Filicibus ramolis caules censuerunt, revera foliorum compositionem seu ramulosum pedicellum cum partem anticam & posticam diversam, illam scilicet planam aut concavam, hanc teretiusculam & convexam obtineant; cûmque in folium terminetur, quod vero cauli nunquam contingit.

Ceterum Capillares dictæ sunt hæc plantæ, quia capillis sanitatem & nitorem conciliare, omnibusque illorum vitis meliori creduntur: Dorfferæ seu Dorpparæ, quoniam eorum femina averte foliorum pari adnascuntur, in punctis illis seu lineolis ferrugineis ibidem efflorescentibus.

Filicem reliquique capillares herbas femine careo Veteres plerique Historie Plantarum & Rei Medicæ scriptores, Theophrastus, Dioscorides, Plinius & Galenus, prodidit; quos etiam secuti sunt & Recentiores nonnulli, Dodonæus v.g. Sigellus in l'fig. ad rem Herbar. & Dalechampius. Nec probabilis sane ratione destituti sunt huius sententiæ patroni. Cum enim (ut modo ostendimus) hoc genus herbe caulis careant, quibus fructus & femina plurimum innasci solent, & femine una careo verisimilimum est: cûmque nemo unquam in huiusmodi plantis, quantumvis oculatus aut Invenio fuerit, semen ullum discernere aut detegere valuerit, rationi magis consentaneum videtur, negare illa esse omnino femina adesse, quàm fingere præ parvitate invisibilia, in tam exigua præsertim plantarum magnitudine. Alii contra, ut v.g. Bauhinus uterque, Johnsonus apud Gerardum, Tragus, Parkinsonus in Theat. Botan. & nobiliss. F. Columna, Botanices egregius & verè Lynceus, æmulus, ad rem medicam N. Hispan. Ant. Reebii, Filices & congeneres spermatophoræ esse contendunt: partim quia Historia Creationis Genes. 11. 12. herbis in genere omnibus vni sementandi semen tribuere videtur: partim quod verisimile non sit; Plantas adeo perfectas, tam eximæ magnitudinis & staturæ quam sunt nonnullæ Filices, ab aliarum omnium norma & analogia abdere: partim denique quod sub adultis & venturioribus Filicum stirpibus tenelle & rebus natæ plantule non raro observata fuerit, quæ femini deciduo ortum suum & originem debere videntur. Voluit autem femina averte foliorum partem accrescere in punctis illis aut lineolis puberulentis. Ferturque ibidem extantibus. Hanc sententiam verisimilem esse non modo argumenta allata rente F. Columna æmulus, modo laudatus, microscopii adjumento observavit & aperte demonstravit ejusmodi plantarum femina; quod quidem [Engyscopium] Polypodi & congenerum femina Pilo vel Cicero paria oculis obtulit. Qui enim (inquit Columna) suo tempore pilosam illam exuberantiam in similibus microscopio examinaverit, & flores virentes magnos, & femina conspicit, & insuper in femine umbilicatum partem; quæ hærebat atque alimennum & incrementum capiebat, clarissimè perspicit; in hac scilicet pilosa hærentem in folii dorso exuberantiam bino ordine dispositos corymbos deprehendit, & in singulis quinquagenos circiter flores sive fructus cum suis feminibus. Nec Cassio tantum aut Columnæ Capillarum fructus perspicillorum ope in lucem prolatos videre contigit, sed & superne ingeniosissimus Vir D. W. C. microscopis longè perfectioribus & summi arte elaboratis usus, earundem tum femina tum valcula feminalia accuratius & distinctius multo observavit ipse, & amicis spectanda exhibuit: Observationes autem suas de his curiosissimas licet Bristolio datis Septemb. 30. 1669. Clariss. D. Hookii communicavit; quæ eadem paulo post cum aliis non minus curiosis naturæ arcibus in publicam lucem emisit. Harum bonam partem Latini facere & huc transcribere in gratiam transmarinarum Anglicæ necessitum non ab re fore putavi.

Pixidale seu capsule femina continentes in plerisque hoc genus plantis perquam exili granulo arene vulgaris cinere plus duplo minores sunt; imò in nonnullis speciebus vix tertiam partem arene autem magnitudine æquæ, vesicularum quarundam annulis aut fasciis vermiciformibus obvolutarum speciem exhibentes.

Nonnullæ ex his vesiculis centum circiter femina continere deprehendebantur, quatenus scilicet Observationum Autor supputando, [ut ponis conjectando] assequi poterit; adeo eximè parvitate ut nudo oculo proflus essent invisibilia, nec nisi microscopii interventu detegi possent. Vide infra, in capite de Lingua cervina, vasculorum descriptionem.

Folia Filicum utriusque, præcipue femine (quæ præ reliquis omnibus feminibus facit) si caute colligantur & asserpentur ne corruptantur aut uulneribus violentur, brevi deinde Soli aut aeri sereno exponantur, vesiculæ feminales quotquot maturæ, fasciis modo dictis se contrahentibus disrumpuntur, & femina quaquaversum spargunt, ad eandem ferè modum quo aliarum aliquot stirpium filique, Cardamini puta aut Persicarie filioque, per maturitatem dissiliunt, & femina cum impetu ejaculantur.

Quin si quantitas modica feminum à foliis in subiectam chartæ munda aut Pergameni scheidam decurratur detragitive, & deinde in acervum convolvatur, vesicularum feminalium plurimis una dissiliantibus, & sibi invicem allisis, acervulus variè moveri per partes videbitur, non fecit ne si Syonibus aut affusissimis belluolis repletus esset; motu nudo etiam oculo perceptibili: quin si locus tranquillitas sit, aut proximè admodum, crepitationum inter rumpendum vasculorum tonitrus haud difficulter percipietur; & si microscopio circumducto chartam oculis obertes, femina per eam tan hique sparsa, & ad notandam ab acervo distantiam projecta composita.

Vascula

Vascula feminalia ut & femina ipsa Filicum omnium reliquarumque Capillarum ejusdem proximè figuræ sunt & magnitudinis, quantumvis plantæ eorum productiores utroque respectu plurimum differant, ut v.g. Filicis feminae vulgaris, Rute murarie, Phyllidis & Osmundæ regalis, quarum priores tres inter se dissimilissimæ sunt, posteriores due statim & magnitudine admodum inaequales.

Osmundæ regalis, quæ aliis omnibus Filicis speciebus longe, pulchritudine, viribus antecellit, & à Botanice nonnullis sterili censeri solet, vascula feminalia obtinet acutè cum reliquis congeneribus magnitudinis, ejusdemque proximè figuræ, quorum immensa & visum fugiens parvitas cum magnitudine plantæ collata (quam integram cum radice & superficie tota apponam decem interduum libras pondere superare animadvertit Autor) adeo nullam gerere proportionem invenitur, ut tantam plantam è tantillo femine producti attentum observatorem merito in admirationem rapiat.

Quod verò, (pergit) mihi aliisque qui unâ mecum adfuerunt testibus oculatis præcipue admirabile visum est, fuisse animalcula diversarum specierum plurima, inermi oculo proflus inconspicua, imò nec lentibus vitreis simplicibus, magnitudinem valde æquantibus interpositis visibilia, quæ microscopio tamen in planta recens collecta inter vasculæ feminales velociter discurrunt iucundo spectaculo haud difficulter potuere discerni: è quibus nonnulla adeo infimæ parvitas fuisse, ut bina è feminibus veticulis inclusis corpusculorum moleculis vix adequarentur.

Filicum femina microscopio primæ notæ quæ obiectorum quantitatem immensum augent spectata & examinata Vixæ exigue aut Lentis magnitudinem apparere, eorumque nonnulla per ficitatem contracta & corrugata, valliculis depressioribus & tuberculis fere eminentis inæqualia ad modum Pilorum alborum vili sunt. Polypodi autem femina cum figurâ tum colore à reliquis discrepant; ceteris enim leucophris aut rubentibus, hæc lutea sunt, & ad modum Medicæ seminum reniformia.

Capillarum femina non ante Autumnum maturescunt: unde patet quàm frivola & falsa sint quæ circumferuntur de collectione feminum Filicum, quam quidam ipso Solstitio die, alii vigiliis S. Joannis Baptiste instituerunt afferunt, linteis substratis. Mirari autem subit Botanici diligenter & rursus vanum Histoniam Tragus publico scripto non dubitasse testari, se neque superfusione ductum, nec pressum aut incantationibus, aut ullis characteribus usum rem aggressum esse, & quater in vigilia D. Joannis nocte tenellæ substratis linteis & Verbalet foliis, aut semen id deprehendere & excipere posset, & fani sibi contigisse fateri, ut manè ante lucem diem semen parvum, nigrum, Papaverini speciei repperit, & hoc amplius ac copiosius flu alia atque alia Filice, alio item atque alio anno. Verum quantumvis superfusionis suspitionem à se amoliri studeat Tragus, vix tamen apud sobrios judices superfusionis creditur non effugit, quod à se impetare potuit, ut ejusmodi vanis fidei adhuc per, aut corundem experientia tentaret, quodque tandem seu imaginatione fallâ, seu præfignis Dæmonum sibi impoiti passus fuerit, ut existimaret se videre Filicum femina quæ tunc compositis nulla fuerit, (cûm non ante mensiem Septembrem produceretur) nec si fuissent inermi (ut diximus) oculo potuere discerni.

Quæ de antipathia inter Andriæm & Filicem tradunt Veteres pro fabulosis habemus, nec iis refutandis immorari operæ pretium fore putamus. Consule si placet Dodonæum.

Ceterum Herbae acaules Epiphyllisperma foliorum respectu dividi possunt in eas quæ foliis sunt vel

1. Simplicibus seu integris & indivisis, ejusmodi sunt Phyllitis & Heminitis dicta.
2. Laciniatis tantum aut pinnatis simpliciter divisis, un sunt Polypodium, Trichomanes, &c.
3. Bifariam divisis seu semel subdivisis, viz. primariâ divisione in carlos seu furculos, secundariâ in pinnulas, quales sunt Filix mas vulgaris, Dryopteris Lob. &c.
4. Trifariam divisis seu bis subdivisis seu ramosis, primo scilicet in ramulos seu alas, deinde in carlos seu furculos, & tandem in pinnulas, cujus generis sunt Filix femina vulg. Adiantum album & nigrum, &c.

Itaque divisione reliquis, quæ vel à magnitudine varia, vel à punctis lineis feminalibus parti possunt, commodiorem arbitramur, quoniam à notis tum magis propriis & distinctis, tum magis obvis & viliis expolitis differentiis generum subalternorum continuus sumus: Eam ergo sequuti Librum hunc in quatuor Sectiones partiemur.

Prima erit de Herbis Capillaribus quarum folia integra sunt & indivisa:

Secunda de his quarum folia simpliciter divisa sunt, vel laciniata sine pinnata.

Tertia de his quæ semel subdivisa folia obtinent, primariâ scilicet divisione in carlos seu furculos; secundariâ in pinnulas seu cristas factâ.

Quarta de his quibus folia bis subdivisa seu ramosa sunt, primò in ramulos seu alas, deinde in carlos seu furculos, tandem in pinnulas.

N

SECTIO

SECTIO PRIMA.

De Herbis Capillaribus foliis integris & indivisis.

CAP. I.

De Phyllitide.

QUÆ Græcè *φύλλις*, quasi foliosum dicas, cum nihil nisi foliosus cespes appareat, Latinis pariter Græcum nomen retinentibus Phyllitis dicitur. Officinis *Lingua cervina* à similitudine foliorum appellatur. C. B.

A. Phyllitis Ger. Phyl. sive Lingua cervina vulgi J. B. Phyl. sive Lingua cervina vulgaris Park. Phyllitis, Lingua cervina Officinarum C. B. Parts-tongue.

J. B.

È capillaribus radicibus, numerosis *Trago*, *Cordo* masculæ Filici [id est, vulgari] similibus, implicitis, cum foliorum vestigiis connexis, foris nigricantibus, intus in pallido viridibus folia fundit longa, fœna, octona, vel dena (inquit *Labelus*) interdum etiam plura incerto numero, dodrantalia aut pedalia, duarum unciarum plerumque latitudine, *Cordo* acuto Rumici similibus, *Trago* & *Cesalpino* splenti, vel lingue cervinæ, imò parte falcate Lunæ modo cormiculata, læto virore splendentia luperiè, inferiè verò obliquis, pulverulentis areolis, ceulumbicis rufis [*Cordo* flavis aut rubentibus, *Trago* sublateis] virgata; sapore acerbò, odore *Dod* graveolente. Color linearum in foliis averis varietat pro ætate; nam cum primò erumpunt albide sunt, deinde cœrulefcunt, postea paulatim ad ferrugineum tendunt.

Vascula hujus feminalia prout à *D. Grevio*, microscopio præstanti examinata describuntur, hujusmodi fuere. Unaquæque capsula seu vasculum feminale pediculo à semina ad unciam & amphus longo infidebat, crassitudine ad basin (ut apparuit) fete equine duplæ, ad cacumen paulo crassiore. Capsula ipsa coloris erat argentei, magnitudine circiter officuli Cerasini, figure sphaericæ, valde tendine coloris auri circumcincta. Tendinis hujusce superficies cothurni delicatam, seu vala ligni aerea referebat. Quamprimùm autem fœa Aëris inclusi vi, seu alter, tendo hic fœtis rigidus evadit diffiliens capsulam illico bifariam in duos scyphulos distrahit, & semina difficit. Capsula hæc in obliquis sulcis averfo folio exaratis nascuntur, à semina ad unciam longis & circiter uncia partem latis. Singulis sulcis unciam longis plures 300 capsularum prædictarum innascuntur, ideoque si decem tantum semina singulis capsulis attribuiamus, plus 3000 semina; quo numero in summam sulcorum ducto, & producto iterum in numerum foliorum quæ una radix plerumque emittit, exurgit summa 1000000 seminum, pro annuo provenitu unius plantæ.

In umbrosis, uliginosis & fixosis, præsertim montanis, in omnibus fere Angliæ provinciis oritur; in ipsis etiam puteis & specibus inter lapidum aut laterum commixturæ non raro ext.

Hæc herba in petrarum cavernis antrolique caubus enascens pusilla, tenera & mollicella evadit ob ventilationis defectum, unde nonnulli magni etiam nominis Botanici eam pro distincta specie, nimirum *Hemionitide vera* Dioscoridis habuerunt, & *Londinum*, *Mechlinium*, &c. eo nunc in hortis plantandam miserunt. Hæc autem non ita multo post, libero acri exposta, non mirabili aliqua metamorphosi, ut illi imaginati sunt, in Phyllitidem abiit, fed quod antea erat veram Phyllitidem se esse prodidit. Vide *Label*. Observ. pag. 469.

Phyllitidem polyschidam sive *multifidam*, aliis folio lacinato aut digitato dictam, à vulgari Phyllitide specie diversam esse non libenter concesserim; quin potius latus quidam nature aut accidentalis varietas esse videtur.

PHYLLITIS
POLYSCHID-
ÆÆ.

PHYLLITIS
CRISPA.

Vires & usus.

Ejundem comitatis esse puto & *Phyllitidem crispam*: Utramque pinget & describit *J. Bamber*, utramque & nos vidimus Lutetiæ Pariorum in horto Regio, elegantia & raritate spectabilem. Sive tamen specie, sive accidentibus tantum differant, tui foli ad eas tum à vulgari Phyllitide, tum à se mutuo distinguendas sufficiunt, nec descriptione alia eis opus est.

Uti hujus plantæ præcipuus est in læne tumido, fluxu alvi, exputione sanguinis. Extrinfecce mundificat vulnera & ulcera. *Schrod.*

Pulvis herbe exhocate in palpitacione cordis, in suffocatione uterina, in motibus convulsivis mira prestat, si in cerevisia tenuit, aut Zythogalo seu liquore Possen nostrarum dicto, modica eius quantitas propinquet, ut plurimis experimentis nobis constat: potest & è foliis virescentibus conservata ad hos usus parari. Folia in vino pota serpentum moribus adversantur, autore Dioscoride.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis præter supradictas multas adhuc alias Phyllitidis varietates invento quas à reliquis specie differre non puto.

* 2. Phyllitis

Lib. III.

De Herbis semine minutissimo, &c.

* 2. Phyllitis Virginiana foliis querni non descripta Hort. Lugd. Bat.

Cum nec ab aliis descripta sit, nec mihi hæctenus visa, de ea nihil dicendum habeo.

CAP. II.

De Hemionitide.

Hemionitis seu *Sabinum* Græcis, Latinis similiter Hemionitis, quasi Mulariam dicas & Splenium nominatur; quod ejus folia sicut & Phyllitidis Medicarum splenia, nimirum oblongas plagulas formi videntur. Quid sit potius ab eorum usu quod spleni medentur, hæc herba ob sterilitatem: Multum enim parere pro prodigio olim haberi solet. Verum herba quæ à Botanics pro Hemionitide traditur non magis sterilis est quam Phyllitis aliarum Capillares, si constet an specie à Phyllitide differat, an accidentaliter tantum. Quinimo si verum sit quod scribit Dalechampius de Hemionitide multifida dicta, nullum unquam pulviculum averfæ ejus foliorum parti adnasci, potiori jure Hemionitidis titulum sibi vendicabit quam planta hoc capite à nobis proposita.

* 1. Hemionitis vulgaris: C. B. major Ger. Park. Hemionitis J. B. Mules fern.

J. B.

Hemionitidis folium à Zuingerio sibi datum his verbis describit *J. Bamber*. Longitudo ejus quatuor erat unciarum latitudo diametri ab una ad alteram appendicem fere equalis, figurâ quodammodo ad sagittam accedente: ipsum quoque folium in pyramidem fastigiatum circa ima utrinque folii præterito quedam in angustum porrecta comitatur. Ipse pediculus videtur duarum unciarum esse, costam insignem per folii medi longitudinem emittens, à qua ab imo statim ad ambitum quaquaversum ipsa etiam apophyses disjunctur. Parte adversi in ambitum emittente vermiculate apparent, quales in Phyllitide cernuntur, sed magis lufum spectantes; facies opposita glabra.

Aliorum descriptiones conveniunt, nec alias notas addunt, nisi quod radices è pluribus fibris tenuibus consistunt.

In Italia provenire dicitur, in rupibus nonnullis & saxorum intervenis. Nos eam Romæ circa *Locus*. Amphitheatra annua frustra quaesivimus, loco à Matthiolo memorato, ubi eam nunimè invenimus Lobelus etiam testatur.

An specie distincta sit à Phyllitide judicent quibus spontaneam videre contigit: nobis certe nec spontanea, nec culta hæctenus visa est.

* 2. Hemionitis peregrina Clusii & aliorum. Strange Mules fern.

Clus.

Hujus folia quaternorum digitorum transversorum, vel circiter trium unciarum longitudinem non excedebant, ferri venabuli mucronis formam explicantia, inferiore basi, qui suopetolo sustinebantur, duplicem apophysin habentia, & extrema parte mucronata; parte interna levia & dilutâ viriditate prædita, externa verò lineis seu veribus obliquis ex utraque nervi parte innitide, quæmadmodum Phyllitidis folia. Radices illi nigre, fibrosæ, quales in legitima Hemionitide.

Eruta fuit è veteris cujusdam Theatri ruinis Romæ. Naturæ lesus esse videtur hæc, non species *Loes.* Hemionitidis distincta.

Cæterum Hemionitis ex acco pota licentiam absumere dicitur, ut superius ex Dioscoride monuimus.

CAP. III.

De Plantis quibusdam exoticis, Phyllitidis affinis, quas sub Polypodii & Scolopendriæ titulis exhibet & describit Jacobus Breynius.

* 1. Polypodium Indicum Scolopendriæ facie primum Breyonii.

Brey.

Radicem agit subulcram, verrucosam, longè latèque sub terra repentem, instar Polypodii vulgaris, in qua folia multa, pediculis brevissimis insidentia edurgunt, viridia, acuminata, pedalia & duplo longiora, Phyllitidis consistentiâ & figurâ, inferius autem

autem fastigiata, quorum longitudinali nervus crassus, averſa parte conſpicuus ac clatus percurrit, à quo ab imo ſtatim ad ambitum quaquaverſum ipſæ etiam apophylis diſtinguntur. Flores Polyptidi de more punctulis lanuginofis ſed nigris conſtantes, in prona foliorum parte proveniunt.

Cum huius plantæ folia conſiſtentia ſub & figurâ Phyllidis folia referant, ſimque indiviſa; ex his notis obviis & maniſeſtis ego pariter ad Polyptidum eam referam quàm ad Polyptidum, ad radicem repentes aut punctula lanuginofa, cum hæc vix præter Capſularium ſpeciem committi ſint. Atque hoc mutatis mutandiſ de ſequentiſ etiam ſpeciebus dictum uſo.

- * 2. *Polyptidum Indicum Scolopendriæ facie ſecundum Breynii.*

Breyn.

Radice nititur longiore, tenuiore ac magis albicante, minoribus etiam tuberculis ac acetabulis prædita: ex quiſ pediculis longiorave, pediculis ſplendentibus ſuffuſa, pronafcuntur. Phyllidibus facie, in mucronem autem longiſſimum ſubinde convexum deſinenna, & juxta baſin faſtigiatâ. Horum nonnulla ad Hemionididis propius accedunt, atque in lacinias tres diviſa ſunt.

- * 3. *Polyptidis Indici ſecundâ ſpecieſ altera Breynii.*

Breyn.

Alam, inquit, adhuc ſecundâ ſpeciem aſſervo, *Foliis* in tres quoque lacinias diviſis, cujus lacinia media ſeu maxima in ambitu ſtamine in modum laxè ſerrata, vel potius undulata eſt: an autem ſpecieſ diverſâ, aut idem Polyptidum Indicum ſit ſecundum aſſervare non audeo.

- * 4. *Polyptidum Indicum Scolopendriæ facie tertium Breynii.*

Breyn.

Tortâ radix nihil à ſecundâ diſfert niſi quòd longior paulò, validior & ſaturiore viriditate colorata. Folia pediculis brevioribus ſuffuſcuntur, & non multò longiora quàm ſeſquipalmaria ſunt, duas circiter aut tres uncias lata, ſubſtantia & formâ Phyllidibus, ſed duriora, ſolidiora & reuſa, Limonii Matthioli formam penè emulante. In huius ut & ſecundâ foliis reſectatis, quæ in Herbario aſſervamus noſtro, ſi Sole adverſo perſpicitur, punctula innumera juxta examina fibrarum crupſitudinem apparent, quæ flores imperſectos, in utero ante partum ſuffocatos arguere videntur.

- * 5. *Scolopendria India Orientalis Muſæ facie Breynii.*

Breyn.

Ex radice fibroſâ, obſcurè cinereâ ſeu ſuſcâ, & ex foliorum jam conſumptorum venis & nervis, qui materiam ferrugineam, leviem, ſpongioſam, fibrarum putrefactarum tanta copâ eique figurâ offerunt, ut eos ante accuratorem contemplationem radices muſcoſas & lanuginofas exiſtimarem: Ex venarum & nervorum horum reliquorum medio multa in orbem ordinata, Muſæ junioris non diſſimilia, pediculis ſermè carentia proderunt folia, tantâ longitudine quantum ſerè cubitis, & latitudine quantum palma imò & ſeſquipalma implere ſolet; ſubſtantia Scolopendriæ, tenuia & membranacea, colore ex ſubalbidò viridantiâ, & ad Olivarum conditarum vergentia. Horum quodlibet medium nervus, præter morem crasſus & validus, ex purpurafcente cinerei coloris, diſſecat, à quo ruſſis utrinque innumerabiles, denſæ & ſubiles venæ, linearum inſtar, in lateribus folii nonnihil ſurſum tendentes, in teneram uſque quâ cinctâ, ſimbriam ſparguntur. In centro verò foliorum juxta radicem hirtiſſimæ quædam rigida, atra & ſplendida, velut lana aduſta, in globum Juglandis magnitudine conglomerata, occulatur. An verò foliorum pars ſupina, Scolopendriæ in modum vulgans, pulverulentis areolis ruſſis virgata ſit, hæcenus nec quâquam, ut neque de natura & viribus percipere potui.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis Capillaribus, foliis ſimplici diviſura inciſis, ſeu laciniaſ tantum, ſive pinnatis.

CAP. I.

De Polyptidia.

Polyptidum Græcis dicitur hæc planta, quia in radice ejus ſunt tubercula, acetabulis ſiſi ſimilia quæ in Polyptorum cirris apparent. *Pige. & ſua dicitur, præter ſimpliciter præter.* Dioſcor. & Plinius Radix, inquit, acetabulis cæterniſa cum Polyptorum cirris. Hæc tubercula ſive acetabula ſunt veſtigia foliorum annuatim abſcedentium, ut *Cæſalpinus* loquitur.

A. 1. *Polypt-*

- A. 1. *Polyptidium J. B. Ger. vulgare C. B. Park. Polyptichy.*

7. B.

Polyptidi radix obliquè ſub terrâ ſuperficie reget, alius fibris ſuis ex tuberculis, quibus plariſ ſcatet, demittens, ad craſſitudinem ſerè minimi digiti accedens, nunc tenuior, colore forſ buxco, intus ſerè herbaceo, ſapore dulci, tandem acerbò & adſtringente. *Folia* ex tranſverſa radice hiliſca, & foliis ſeu potius ſegmentis multis, guſtu adſtringentibus, non dentiſculatis, ſuperne virentibus, inferne ad nervi latera utrinque ordinem quodam acervulis quaſi pulſculis ruſi punctatis, eſſi incirum hoc non ſemper obſervetur, ad coſtam unam, media parte foliis vidiſum annexis, compoſita.

Huius ſemina Microſcopio inſpecta tum figurâ ſua, tum colore à reliquorum Capillarium ſeminibus diſcrepare deprehenduntur; cæteris enim leucophæis aut rubentibus, hæc lutea ſunt, & ad modum Medice ſeminum reniformia.

Nafcitur in muris antiquis & adum rectis, in aggribus terrenis, ad radices aut truncos arborum venularum, inque capitibus caducarum Quercuum Salicivæ putrefcentibus & erie exiſis. Quod Quercu innalcatur reliquis in medicina præſertur, & a nonnullis pro ſpecie uſitincta perperam habetur.

Huius radix medicamentis purgantibus accenſetur: Elicit autem bilem aduſtam ac piniſam *Vires & Uſus*. Ientam. Hinc uſiſſimum in obſtructionibus Meſenterii, Epatis ac Lienis, & inde natus paſſionibus, hypochondriorum, Scorbuto. Raro autem ſolum datur, ſed alius purgantibus for: admifcetur, & quia ſegriter purgat, pleurique in decoctis vel inſuſionibus, raro in aliis formulis adhibetur. *Schol.*

Dodonæus Polyptidum per ſe haudquaquam purgare ſcribit, ſed ex iure veteris galli, cum Beta aut Malva aliſſe lubricantibus alvum decoctum ad alvilemionem nonnulli tantummodo conſigebere, in minutas partes conſiciſis, aquali pondere, cum vetulo gallo gallinæ uſo decoquant, tum certe perquam uſiſſimum tormenibus ventris. Radicis pulvis drachmæ pondere ac minus ex aqua multâ potus, ita tamen ut poſt tribus aut quatuor horis jejunes, nideam pollet viribus quibus & decocto jam dicta: additi per aliquot dies exhibitis, idem, ſi placeat, cremoris Tartari & Caſſiæ lignæ cantillo, ad lienem tumidum, icterum & hydropem remedium eſt præſtantiſſimum. *D. Boule.*

Aqua deſtillata ad febrem quartanam, tuſſim, aſthma, & pulmonis affectiones, adverſus melancholiam & gravata inſomnia aliquot dies continuos bibita facit. *Trag. Turneræ* ad quartanam & melancholiam magis probat decoctum radicem ex vino, ſaccharo ac melle dulcoratam, quam aquam ſillatam, nec fine ratione: imò tam huius quam aliarum plantarum efficacior Turneræ videtur ſiccis aut decoctum quam aqua ſillatâ: cui & nos libenter ſuffragamur.

Decoctum Polyptidi in cura Aſthmatis univerſalis apud Menapios abſolūque Rheni & Moſæ accolis in uſu eſſe ſcribit Dodonæus, quem conſule.

Polyptidum Quernum Dioſcorides luxas efficaciter imponi, & adverſus rimas digitorum, [cubitorum & digitorum in pedibus Plinii] ſcribit, [radicem minimam tritam.] Arida radicis ſartram naribus inditam Polyptum conſumere ſcribit Plinius.

- A. 2. *Polyptidium Cambro-britannicum pinnula ad marginem laciniaſ.*

Huius folium bene aſſervatum nobis communicavit ingenioſiſſimus Vir, & rei Herbariæ peritiſſimus D. Hanſ. Sloane, M. D. Erat illud dodrantali nuntium longitudine, latitudine quanticum ſerè, pinnulis ſeu laciniaſ ad utrumlibet coſte ſeu nervi media latas aduſcus circiter ſequentem, non ex adverſo binis, ſed alternatim ſitis, ex anguſtiore principio ſeu cervice addo circa parentem, deinde in acutus apices conſiſtis. Singule autem pinnule utrinque ad marginem in crebris lacinioſas acutas ſatis profundè incide erant, quæ à Polyptido vulgari diſſert.

Rupi cumbani adiacente in ſylvâ propè Arcem *Demi Pons* dictam tres mille paſſus à Cardiffâ op. Locuſ. pido in Glamorganenſi comitatû Walliæ; ut nobis retulit D. Newton.

- * 3. *Polyptidium Iſlenſe* Lugd. J. B. *An Lonchitidis aſſervæ Maranthæ?*

Lugd.

Iſla Tyrreni maris inſula Polyptidum hoc gignit, quod Hiſt. Lugdunenſis autor ab aliis diverſum facit, ſicuti etiam à Lonchitide aſſervæ Iſlenſi, ſeu Maranthæ leparat. Nafcitur autem in faxis, radice ut in aliis generibus velut Polyptorum cirris nodosâ, fibroſâ; & cæternis pedibus & ruſſo nigreſcentibus, inferne hirtiſis; folia oblongis pinnatis, aquali ſiſi in caule diſpoſitis, alterâ parte virentibus, alterâ pulſculo obtiſis, guſtu ſubdulcis & nonnihil auſtriſis: nullo flore, nullo ſemine [nullo oculo conſpicuo.]

Hanc plantam C. Bauhinus Lonchitidis aſſervæ Maranthæ eandem facit, & Lonchitidem folio Cæterach appellat. *7. Bauhinus* dubitat an ſit eadem necne; Parkinsonus noſtras diverſam putat, ſi modo radix rectè depiſta ſit craſſa & oblonga, quæ Lonchitidis fibroſa eſt. Nobis non conſtat, in C. Bauhini tamen ſententiam magis propendimus. Quibus inſtantiâ Iſlam adhuc & luſtrare conſigetur, plantam hanc inquirent, & cum Lonchitide Maranthæ diligenter conferant.

N 3

* 4. *Polypt-*

- * 4. *Polypodium caeticum foliis Quercus* C. B. Pol. Indicum Cluf. J. B. Park. Judian Polypody.

Cluf.

Unde Clufius hanc plantam nactus fit apud ipsum vide: eam autem sic describit.
Radix mēstrat fex uncias longa, unum tunc crassa hirta, quicquidmodum Eurypodii radices ferruginei coloris, & eodem modo summi tellure oblique repente, & eua terra prodibant filia, quorum tertium reliquis duobus minus, bina autem maiora undecim uncias longa erant; à medio vero nervo satis crasso folii longitudinem locante utroque latere in quinque penne unciarum latitudinem expansa, per oras lacinia, ad infar foliorum Quercus in novellis fasciculis natorum, quae plerumque ampliora his quae in vetustis ramis nascuntur esse solent. E medio illo nervo alii minores in lateribus oriebantur usque ad laciniarum extrema protendi; inter quos multiplices venulae, relictis infar contextae, & fole mivem locantes excurrentes, quae magnam venustatem folio conciliabunt. Firma autem erant ea folia, coloris ex spadiceo fusci, qualis in Quercis ficis, foliis conspiciuntur; infima parte brevi pediculo è radice emergentia, etiam aliqua ex parte eam regentia, quia statim ab ortu in latera se spargebant. *Radix* manducata Polypodii saporum quodammodo retinebat, minus tamen dulcem sed levi quadam acrimonia praeclatum, quem ex calidioris regionis in qua planta nata intemperie, aut ex vetustate forsan contraxerat.

Filices quidam Indica Polypodii facie iconem exhibet Christ. Mantzelius in pugillo rariorum plant.

C A P. II.

De *Lonchitide*.

Lonchitis Dioscoridi duplex est, altera foliis Porri, quam solam Plinius novit, cujus semen triangulum & lanceae cuspidi simile, unde etiam planta ipsa sibi cognomen tum arrogavit; altera quam alii asperam dicunt, folia proferens Scolopendrii, sed asperiora, majoraque, ac multo magis divisa, quae huius loci est. Hae fortè (inquit C. Bauhinus) à *ἄσπερον* [lancea] dicitur, eo quod folia infar lanceae in acutum desinant.

- A. 1. *Lonchitis aspera* C. B. *asp. major* Ger. *asp. major* Matthioli Park. *altera om folia denticulata, sive Lonch. altera Matthioli* J. B. *rough Spicewort with indented leaves*.

J. B.

Unius & ejusdem plantae nulla est foliorum diversitas & lusus, ut in *Lonchitide* aspera vulgari: pinna ad costam ligata non penitus adnascuntur, sed brevi haerent pediculo, in ima summaque alia breviores quàm in media [longissima unciam excedunt] formâ falcata, gibbo deorsum spectante, longitudine circiter unciali, latitudine minimum duplâ ad *Lonchitidis* vulgariâ segmenta, & denticellis spinulis similibus circumquaque exasperata, subius ferrugineo pulvere obductae. In hac planta præcipue notabilis est proculus quidam [ex auricula, ad basin uniuscujusque pinnae a latere superiore seu à radice remotiore secundum costam [senarium folii medium productis]; quo Filicem nostram non ramorum pinnulis latius auriculatis spinis imitatur. Foli pediculus multo quodam ferrugineo obfusus est.

Leuc.

Plantam hanc in summis jugis montis Jurae circa *Thoiry*, & alibi in Alpibus invenimus: quia & Baldi montis incolae est: Reperitur etiam Montipeli in montibus circa Gangem, J. Bauhino refert.

2. *Lonchitis aspera* Ger. *aspera minor* C. B. Park. *altera folio Polypodii* J. B. *rough Spicewort*.

J. B.

Radix nigra villosa, compacta, ac cespitis infar contexta supra sexaginta aliquando folia producit, primo exortu linguae cervinae modo recurva, postea cum se explicaverint non tam lata quam illius, sed adfritiore apparent, & ubi excreverunt in ambitu terram reclinantur, pedalia aut cubitalia, nigri propter terram pediculis, quorum prima caerulea Asplenii folium lata expriment, superiores ad summum usque fassigium ad Polypodium accedunt, sic tamen ut maxima segmentorum (quantum hactenus animadvertimus) longitudo vix fit uncialis, ambitu aequali, nec denticulata, nec alia ratione ulla icalo. Horum in medio aliud surgit foliorum genus, quae recta, longiora, raris cæsuris, satique longo intervallo distantibus scalarum gradus imitantur, avera parte pulvere Filicem ferrugineo asperâ.

Leuc.

Struthiopteris Cord.

In humidioribus, nemorosis, asperis & ericetis provenit copiose per totam Angliam.
 Dubius J. Bauhinus An *Struthiopteris Cord. Hyl.* huc referenda sit: C. Bauhinus distinctam Filicis speciem facit sub titulo *Filix palustris altera, fassigifolia pulvere bristata*: & tamen eam quod iconem *Struthiopteris Cord.* huius synonymam facit. Nos quoniam non libet, Entia sine necessitate multiplicamus, *Struthiopteris* illam pro una & eadem cum *Lonchitide* hac plantâ facie habemus.

Herbam

Herbam esse vulneribus glutinandis heniibusque absumentis idoneam docet Matthiolus, illis enim imposita cum aceto trita nec inflammantur vulnera impadiet.

- * 3. *Lonchitis aspera Maranthæ* J. B. Cluf. Park. Ger. *Lonchitis folia Ceterach* C. B. An *Polypodium Ikenje* Lugd. *Asparanthæ rough Spicewort*.

J. B.

À superioribus duabus haud obscure differt ista, toto habitu alia: rami dodranteales (ut in nostra planta fissa observavimus) in spadiceo nigricant splendentes, ex ruffa lanugine procurrentes, cui longe nigrescent capillares fibre subiectæ. Nudi supra medium sunt rami, inde vero luno retracta, tam archa est similitudo divinis, longius parte inferiori, foliorumque vulgò dicto, de formam convolutis. Cancrariorum radix nigro cinis.

In Striacarum Alpium jugis, locis editis & fixatis, vel in nemoribus aspero loco nascitur. Leuc.

Cum C. Bauhinus Polypodium Ikenje Lugd. *Lonchitidis aspera* Maranthæ eandem faciat, nec abnotat Joannes frater, his potius accedimus quam Parkinsono, qui diversam plantam statuit. Vt de supra Polypodium Ikenje.

- * 4. *Filix Zeilanica Lonchitidis facie* Breynii.

Sesquipedales interdum surgit caules, in quibus folia falcata *Lonchitidis aspera* majoris Matthioli, sed maiora multo atque latiora.

C A P. III.

De *Asplenio* sive *Ceterach*.

Asplenium 'Ασπένιον Græcis ab ἀσπείρι, dicitur, quia liem absumere creditur. Eadem Scolopendrium dicitur à foliorum incisuris Scolopendrea animalculo finibus; vel, ut alii volunt, quod contra morbus Scolopendrea & aliorum reptilium venenatorum conducatur. Asplenium *ἄσπερον* dicitur Dioscorides scriptis. Nomen illud impositum quod cum Filice aliquam habeat similitudinem: vulgo *Ceterach* vocant, quam vocem à *Pteryga* manifeste volunt, P. in C. mutato, ut alias saepe: sic ex *Pteryga* *Ceteryga* & corrupte *Ceterach*. *Bula*, à *Siapeli*, in *Theophr.* *Hist.*

- A. *Asplenium sive Ceterach* J. B. Ger. Park. *Asplenium sive Scolopendria, Ceterach Officinatum* C. B. *Spicewort of Asplenium*.

J. B.

Capillaribus filamentis, nigricantibus, perennibus contexta est radix; ex qua Filia plurima, haud temere supra digitum longa, brevibus pediculis appenda exurgunt, falcatis utrinque incisuris Polypodii, sed longe brevioribus, licet aliquanto latioribus interdum divisa, pinguicula, superne viridantia, inferne lanuginosa, ruffa farina aspersa. Ea (inquit Dodonæus) cum inarescant complicantur, & in teretem figuram contrahunt, forsique hirsuta Scolopendreae similia apparent. [Nobis potius ob foliorum segmenta utrinque Scolopendreae incisuris quibus pedes annexi sunt aliquatenus similia Scolopendrium dictum videtur.] Saporem folia adstringentem, & aliquantulum tenue habent.

Folia in hac plantula vix unciam lata sunt, lacinia potius quam pinna, siquidem incisura ad medium costam vix pertingunt: laciniae autem seu divisa non conjugantur sed alternatim digestae sunt, funtque breves & obtusae.

Seminales efflorescentiae ut avera foliorum parte non in punctula seu lineolas divisa sunt, sed continuæ, tum colore tum altitudine contra densitati & preparati superficiem anteriorem quodammodo referentes. Hæ microscopio spectatae ab aliis omnibus diversae apparent, jucundissimo spectaculo oculis animinque exhilarantes: in harum enim fabrica & constructione curiosissimum & hiden penè omnem, ne dicam imaginationem superant, in tam contempta præsertim parvitate plantarum, quales sunt mulcarum alæ, apparent; variis figuris, ut ita dicam, reticulatae, favorum cum cellulis minis, qualia specierum delapsissimas, inque vultis muris, in Occidentali Angliæ parte abunde provenit, Leuc.

Huius foliorum decocto in aceto per quadraginta dies potu liem absumi aiunt. *Plin. Disp. V. r. c.*

Strangurie quoque, singulæ & morbo Regio auxilium folia, calculosque velicæ comminunt: non danda teminis quoniam sterilitatem faciunt. *Idem.* Unis præcipue est in Leucis tumido, ex-

Tradit Matthiolus aureum illum pulverem, qui invenitur in avera foliorum parte 3j. cum albi Sacconi farnæ 3ss. ex succo Portulacæ aut Plantaginis potum gonorrhoeæ laborantes murrice juvare.

C A P.

CAP. IV.

De *Chamaeflce marina*.

Hæc tunc à Polypodio tum à Lonchitide in multis differt, ut descriptiones conferenti patet; prout caput peculiare ei assignavimus.

- A. *Filix marina Anglica* Park. *Chamaeflca marica Anglicana* J. B. *Filici's petraea femina*, *ſive Chamaeflca marina Anglica* Ger. emac. *Filicula mariuma ex infulis Stachodum* C. B. *Wuart ſca fern*.

E puſilla, autore Lobelio, multis implexa cirris, & compoſta radice Trichomanis foliola excent binim terminæ (imò quaterminæ aut quinquem) uncarum, rigida, carnola, numeroſa, atro-virentia, laccula, ſuperia parte intellige, nam proni pallidiora ſunt) octo aut novem pinnarum, (que tamen non ex adverſo reſpondent ſed alternatim adnascuntur) paribus compoſita. Pinnæ autem ſingulæ non immediate annexæ ſunt, ut in Polypodio, ſed brevibus pediculis intercedentibus, ſemunciam longa, latuſcula, mucronibus obtuſis, circum oras crenatæ, litaris averſa parte extantiſus ferrugineis. Supremum folium in acutum mucronem procurrat. Pediculi & medius nervus ſericeo nitore ex fulco lucent.

E ſaxorum rupiſumve interveniſus, ut rectè Lobelius, enaſcitur ad maris litus, in Occidentali & Meridionali Angliæ latere, ut v. g. in infula *Proſelima* propè *Bellum marſium* Angliæ oppidum, ad *Llandwyn* vicum in eadem *Angleſia* ſeu *Mona* infula Taciti: in muris templi *Aberdareniſis* in *Cornuaria* comitatu: in rupibus propè *Heſtingæ* arcem jam duranti in *Suffexia*.

CAP. V.

De *Trichomane*.

Tripertitus Græcis à vi ſua dicitur, quòd rara cute fluentem capillum expleat & ſubnaſci faciat: quare enim illarum vocant, & *repes* capillum. C. B.

- A. *Trichomanes* Park. *maſ* Ger. *Trich. ſive Polytrichum* J. B. *Trich. ſive Polytrichum Officinarum* C. B. *Engliſh black ſpadden-hair*.

J. B.

Capillatâ nigricantēque radice & conforta nititur. Foliola habet ad coſiam, pedalem interdum, ſepius breviorē & ſemipodalem aut digitalementem, teretem, rigiduſculam, fragilem, nervulo albo ſarctam, atro-rubentem ſplendentēque adnexa, plurima, impari folio extremam alam claudente, parva, ſemuncialia, in ambitu nunc crenata, nunc nullis crenis conſpicua, interdum criſpa, ſuperne virentia, inferne ruſſo pulviculo alperſa, ſapore mixto, adſtrugente, ſubdulci, amaro. Folia integra Vicæ aut Scouandæ aut terreſtris Tribuli folia referunt.

In umbroſis aggeribus & antiquis muris, inque petris umbroſis & roſcidis magnus ejus per totam Angliam eſt provenus; nec minor in regionibus tranſmarinis.

Officinis noſtris Adianti veri ſeu Capilli Veneris, (qui in Anglia non invenitur ſpontaneus) ſuccedaneum eſt & eiſdem viribus polleere creditur; quin & Tragis eadem facultates ei attribuit. Vino aut hydromelite decocta herba, & per aliquot ex ordine dies pota obſtructiones jecinoris ſolvit, morbum Regium expellit, pulmonis vitia expurgat, ſpirandi difficultati prodeſt, melancholiam per urinam ducit, tumores Lienis duos emollit, calculos trahit, & venenum hauſtum, molliſſimè menſes expellit. Ruſſus prædicta decocto, herba pulvis, necnon ex ipſa conſecta celeſignata, ſyrupi, aqua denique deſtillata quævis alvi fluxiones inflammatoriſque jecinoris reſtingunt. In liſivo decocta folia, ſi caput eo abluatur, deſcentes capillos continent, icibus ſerpentum medentur aliorumque animalium moribus. Raiſores quidam in nudendis porcorum affectionibus Trichomane utuntur, ſingulari experimento.

Sed periti diſpiciunt (inquit J. Bauhinus) an herba adſtringentes, frigida & ſicca poſſint ea præſtare quæ hic prædicantur de Trichomane. Vires præcipuæ hujus plantæ, de quibus inter medicos ſerè convenit ſunt vitæ pulmonis & thoracis auxilium, calculo renum & urinæ ſtulticidium ſubvenire.

Trichomanes ranaſum J. Bauhino aliſiſque depiſtum pro luxuriantis naturæ luſu habeo non pro ſpecie Trichomanis diſtincta.

Trichomanes minus album ejuſdem Bauhini accidentaliter potiſſimum quam ſpecie à vulgari Trichomane diſſerre arbitror. Eſt autem eo molliſſius, tenerius & albidius, foliolis nonnulliſ ſinuatis, pediculis inferna parte nigricantibus, radicibus capillaribus.

Duas præterea hujus plantæ varietates in Scotia obſervavit D. Sibbaldus; alteram foliis mucronatis profunde incuſis: alteram foliis crenatis.

CAP. VI.

Lib. III. De Herbis ſemine minutiſſimo, &c.

CAP. VI.

- A. *Adiantum petraeum perſpallum Anglicum foliis bifidis vel trifidis* Newtoni.

Plantula eſt uncialis aut ſeſcuncialis, à D. Jacobo Newton obſervata in rupibus quibuſdam udis, propè ſummas partes montium aliorum, *Hardneſ* & *Wrenſe* verticibus dictis proximorum, inter mulcos breves Julio menſe Anni 1682.

E radice tenui, capillacea & (ut mihi videtur) repente folia edit uncialia aut paulo longiora, quorum pediculi & nervi mediis tenuiſſimi pariter & plane capillacei, tribus quatuorve hinc inde adnascuntibus foliolis trifidive, ſeu potiſſus foliolorum pinnularumve anguſtarum, oblongarum, obſcuris virentium paribus aut terniſſimis, non ex adverſo binis, ſed alternatim poſitis alati. Extrema coſta, ut in hujus generis reliquis in folium terminatur.

Hanc ipſam plantulam ante aliquot annos à D. Daſie Pharmacopœo Londinenſi propè *Tumbri-giam* oppidum in Cantio, inventam fuiſſe audio.

D. Plucknet M. D. in averſa foliolorum parte veſiculas quaſdam adnateſcentes microſcopio detexit, quæ proculdubio vaſcula ſeminalia ſunt.

CAP. VII.

- A. *Filix ſaxatilis* Tragi J. B. Park. *Adiantum ſaxatilis* ſeu *ſaxatum* Thal. *Filix ſaxatilis* V. *ſive corniculata* C. B. *Heinde o' ſoghet ſpadden-hair*.

Innumeris capillaribus, nigricantibus cirris radicator; nec minoreſſimè numeroſum *colicorum* proferit, palmum aliorum, capillaceæ quoque tenuitatis, qui circa ſummum in duas tréve portunculas, paulo latiores & ferrugineo pulviculo, Filicum aut Alplenii ritu, reſperſas ſindunt. Summitates hujus plantulæ & ſegmenta recurva ſunt & deorſum nutant.

In rupibus ſiſtris propè Rhenum fluvium in Germania primò hanc obſervavimus, poſtea in Italia locis petroſis: tandem *The. Willſchæus* in Vivario ſerarum Edinburgenſi in rupibus naſcentem obſervavit & ad nos detulit.

Adiantum albo dicto ſeu Rutæ murariæ colore & conſiſtentiâ, texturæque foliorum ſimile eſſe videtur.

CAP. VIII.

Filices quædam exoticæ à Jacobo Breynio deſcriptæ.

- * 1. *Filix non ramoſa foliis integris ſerratis* Braſiliana Breynii. *Filix an Polypodium* Marggrav.

Marg.

Herba eſt unico caule aſurgens in trium circiter pedum altitudinem, recto, continente folia ſibi invicem oppoſita [ſeu potiſſus alternatim poſita] circiter quatuor digitos longa, anguſta, acuminata, & in ambitu ſubtiliſſimè ſerrata, atque poſtica parte ſecundum nervum longitudinem ubique brunnâ alpergine variegata.

- * 2. *Filix non ramoſa foliis integris non ſerratis maxima* India Orientalis Breynii.

Breyn.

Omniū eſt maxima, ut quæ viri altitudinem ſuperet. Hæc à Bonſio ſub nomine Phyllitidis figuratur.

- * 3. *Filix non ramoſa foliis integris ſerratis, Capitis bonæ ſpei* Breynii.

Breyn.

Medium inter Filices non ramoſas foliis integris ſerratis Braſiliana jam deſcriptæ & Zeilanice proximo in loco deſcribendæ faciem obinet.

- * 4. *Filix non ramoſa foliis integris ſerratis* Zeilanica Breynii. *An Phyllitidis ramoſa* Alpin. exort ?

Cum Hemionitide altera Dalechampii adeò convenit, ut ab eadem nonnulli in foliis, quæ majora & argutius crenata, ſit diſcernenda.

Hæc planta eadem videtur Phyllitidis ramoſæ *Proſp. Alpini*, quam in libro de Exoticis deſcribit. *Phyllitidis ramoſa* Hemionitidis alteri Dalech. eandem eſſe patet. Quæ in ſentenſia Catalogus horti. Pat. me confirmat, qui hæc illi ſynonymiam facit. Patet enim Phyllitidem ramoſam Alpini proculdubio optimè nomen.

- * 5. *Filix*

- * 5. *Felix non ramosa foliis integris non serratis Zeilanica minor* Breynei.

Breynei.

De hac, inquit, caulem accepimus praecedenti similem, pedalem, foliis verò multò crassioribus atque folioloribus, magis venosis, & in mucronem obtusum excurrentibus, in quibus crenae nullae conspiciuntur.

CAP. IX.

- * *Polypodium Brasiliannum* Marggravii.

Margg.

E Radice octo aut novem dig. longa, nodosâ, digitum crassâ subrufo muclo obductâ, interius ex albo flavescente, saporis subdulcis cum quadam austeritate, succulentâ, ascendit caulis tres aut quatuor pedes altus, striatus, contortus, niger aut ruber, qui in summitate multâ habet folia, bina sibi directè vel alternatim opposita, quatuor circiter digiti longa, plus digiti lata, late viridia, mollia, nervo obscure rufco secundum longitudinem: juxta quem in utroque latere inferiori quadruplex series punctorum pulveris lutescentis & rufco conspicitur; & inter punctula à nervo per latera transversim multae tenues venulae virides.

- * *Leui palustris latifolia punctulata* C. B. Park. *palustris* Patavina J. B.

Ob folia ad unam costam longiusculam utrinque alic in modum adnata, superius punctata, inferius muclo obducta valculis etiam seminalibus adnatiscentibus, huic generi accensenda videtur.

SECTIO TERTIA.

De Herbis Capillaribus foliis semel subdivisis.

CAP. I.

De HEMIONITIDE multifida dista.

P LANTA hac, si figuras & descriptiones ejus quae apud Botanicos extant attendas, ad hoc genus non pertinet, sed ad praecedens. Verum adultioribus plantis folia subdivisa esse, non simpliciter pinnata *Aurelia* certior magistra nos edocuit: prout in hac sectione primum ei locum dedimus, ut si quis velit praecedenti adjungat. Fortè enim duae ejus habentur species, altera folio pinnato tantum, altera folio furculoso seu semel subdiviso.

Hemionitis multifida C. B. Hem. altera *Dalechampia*, *Filici floridae* similis J. B. Hem. *Ivrensis* *Dalechampia*, multifida folio Park. *Manchich Aquiles* Fern.

In Ilva provenit *radicibus* multis capillacea tenuitate, brevibus, subnigris: *cauliculis* pedalem altitudinem vix attingentibus, in folia septem ferè aut novem divisis, quorum quaternâ, senave utrinque caulem pari ordine vestiant, tertia verò in summo caule extantia inferiorum foliorum versum claudunt. Sunt autem ea omnia longa, angusta, in ambitu nonnihil crenata, obliquis mediis utrinque parte distincta, quas per medium folium procedens & eminens costa separât. *Flos* ejus nullus, nullum semen, atque adeo ne avertam quidem foliorum partem subflavus pulvisculus contige qui in aliis id genus plantis cernitur.

Descriptio est *Dalechampia*: verum non in Ilva tantum provenit hac planta, sed & in variis locis Regni Neapolitani. Nos eam observavimus prope Salernum, itemque prope Neapolim in viâ umbrosâ, quâ ab ubi ascenditur ad Camaldulensium quondam, copiosè. Quin etiam folia ei cum adultior est subdivisa esse observavimus, & non simpliciter tantum pinnata.

Si nullus unquam omnino pulvisculus foliis avertis adnascatur, summo jure *Hemionitidis* titulum sibi vindicat hac species: verum hoc perpetuum esse in foliis omnibus ut credam agere à me imperabit *Dalechampia*, quamvis in is etiam quos ipse collegi ramulis nullis cernatur: fortè senius & post solistimum æstivum erumpit fortè rarior est, & paucis duntaxat plantis accrescit: fortè etiam senium, solum in peculiaribus furculis nascuntur, quemadmodum in *Opismada regali*, cui hac planta similior est quàm cuiusvis alii *Filicis* speciei.

Parkinsson

Lib. III.

De Herbis semine minutissimo, &c.

Parkinsson iconem *Lugd. Hist.* sub titulo *Phyllidis* ramose Alpini exhibet, & pro *Hemionitis* *Dalechampia* novam proponit, quae quidem plantam à nobis observatam in agro Neapolitano melius refert.

Phyllidis autem ramosa Alpini ab hac planta non videtur differre, & ut video, Catalogus *Hort. Pat.* hanc illi synonymiam facit.

CAP. II.

De FILICE MARE dista seu non ramosa.

F ilix Græcis *Πίττω* à *πίττω* ala dicta est, quia folia ejus in ramulis seu potius pediculis disposita alarum speciem referunt. *Folia* habet lateribus pinnata, unde nomen Græci imposuere. *Plin.* lib. 27. cap. 9.

Felix Latinis à *findo* nonnullis dicta putatur, quod folia habet minutum fissâ & divisa. Haud dubio (inquit *Possius* in *Etymolog.*) quin à *Πίττω* derivata sit vox hæc [quæ in libris antiquis *Felix* etiam scribitur] eliso scilicet *r*, ut in *pauis* à *πίττω* *r* in *f* mutato, ut in *folio* à *πίττω*, *Trophæum* à *πίττω*, &c. & *r* in *a*, ut in *paulum* à *πίττω*, *Lilium* à *πίττω* &c.

Duplex est Græcis & Plinio, mas & femina. Nos *Filicem* non ramosam marem facimus ad aliorum imitationem, ramosam feminam.

- A. 1. *Felix mas vulgaris* Park. *Felix non ramosa dentata* C. B. *F. vulgè mas dista*, sive non ramosa J. B. *F. mas non ramosa*, pinnulis latis, densis, minutim dentatis Ger. emac. **Common male fern.**

J. B.

Mense Aprili, autore Trago, aliquantò senius apud nos, multos promit asparagus, primo exortu inflexos (ut in aliis *Filicibus* ferè sit) cano capillito obductos; atque in progressu temporis abeunt in folia ampla, bicubitalia, crebra, recta, frangi facilia, diluto colore virentia, ferruginea lanugine averla parte hirsuta, alius seu tarsi ex quibus componuntur mediae costae alternatim adnatiscentibus, non conjugatis, longius distantibus quàm in proximè sequenti, in pinnulis seu crassis latis, & latè basi nervo tarsi medio adnatiscentibus, obtusis, circa margines dentatis divisis. Linea nigra nervum uniuscujusque ale, medium superne producta notat. Singule pinnulae lupinae parte venulis insignes sunt, prout duplici ordine punctorum ferrugineorum.

In hac specie costa folii media muclo ferruginea, minus tamen copiosa quàm in sequenti, ob *Leoni*. ducitur; ale ex quibus folium componitur longiores sunt, adeoque folium totale multò latius. *Tires.*

In aggeribus sepium praesertim umbratis ubique invenitur.

Radix hujus generis mulieribus inimica censetur, sterilitatem enim facit, conceptionem impedit, abortum causat, quemadmodum & *Filicis* feminae. *Theophr. Hist. Plin.*

Quòd si equus consideret, notandūque quæ agitudine labore, particula hujus radicis linguae subiacitur, quo facto equus confestim urinæ dejectu excrementa, rurisque conlurget; id quod ipse ita habere comperi, inquit Tragus. Credat qui volet, quique credit experiat.

Cæterum planta hac cum *Filice* femina vulgari viribus convenit: peculiariter tamen *Rachididi* morbo dicto confert.

- * *Felix Brasilianna* Marggravii.

Margg.

In diuorum, trium aut etiam quatuor pedum altitudinem assurgit: *caulis* quadratus ex rufco nigricans splendens, lanugine rufâ obductus. *Folia* ejus alata sibi invicem alternatim opponuntur, quincque aut sex dig. longa. Foliola autem ale sunt tenera viridia, indem alternatim opposita, in ambitu subulter serrata: in uno autem latere cujusque folioli pulvis secundum oram folioli in longum appendet rufus.

Nascitur ubique in Mediterraneis.

- * 2. *Felix mas non ramosa Zeilanica, folia integris Filici vulgaris similis* Breynei.

A filice vulgari eo tantum differt quod alarum crista alia aliis annatae sunt.

- A. 3. *Felix mas non ramosa pinnulis latis auriculatis spinosis* Ger. emac. *As Felix mas aculeata major* C. B. procl?

Radix huic non admodum crassa, foris nigricans, intus lutea, fibris tenuibus, nigricantibus tertiae firmiter adhaerens, *folia* tria, quatuor, vel quinquè quatuordecim producentia, cubitalia & longiora, adeo ut in adulta planta. *Filicis* maris vulgaris foliis longitudine ferè para sint, quamvis is latitudine multum cedant. *Pediculus*, idemque costa folii media, per totam longitudinem muclo ferrugineo obductus: tarsi seu ale utrinque eadem adnatiscentes breviores sunt quàm in *Filice* mari, vix palmum longae, non ex adverso respondentes, sed alternatim fixae. Pinnulae ex quibus tarsi componuntur alternatim pariter angustis pediculis mediae tarsi costae adhaerent, à se mutuo non multum distantes, breves, late, circa margines dentatae, summitate uniuscujusque in spinulam terminantur.

minatâ, & interdum etiam denticulis reliquis. Verùm (quod præcipue notabile est) pinnulae, præsertim costæ folii contiguae, imâ parte, è latere à costâ dictâ remotiore processum cui auriculam quandam obtemant, in spinulam terminant. Folia hujus plantæ glabriora sunt, fissuriora lucidiora quam Filicis maris vulgaris. Lonchitidis alperæ majori Matthioli perfoliatis est foliorum (sive pinnularum) consuetudine, glabritie, processibus auricularibus, denticulis spinosis, toto denique habitu; differt eorumdem compositione.

In umbrosis solum argeribus, locis præsertim humidis & petrosis frequens oritur per totam For. Angliam. Miror cum exteris scriptoribus minimè descriptam aut depictam fuisse; nisi forte sit Filix mas aculeata major C. B. prod. qui tamen auricularum in pinnis non meminit.

- A. 4. *Filix mas non ramosa pinnulis angustis, rarior profundi dentatâ* Ger. emac. *Male Fern* *with thin set deeply indented leaves.*

Radicibus cum reliquis sui generis convenit. Caulis ferè totius folia sesquicubitalia sunt & longiora, erectiora. Triflorum seu alarum triginta interdum in uno folio paria sunt: qui in medio folio longissimi sunt sesquipalmares, pinnulis utrinque circiter triginta componuntur. Neque tarsi, neque pinnulae ex adverso oppositae sunt, sed alternatim sitae. Tum tarsi, tum pinnulae in acutius mucrone exeunt. Hæ autem oblongæ sunt, angustæ, raræ nec sibi invicem contiguae, denticulis mollioribus non pungentibus profunde incisæ. Nullæ in pinnulis venæ aut fibræ ut in præcedente apparant. Imâ pars scapi ad tertiam ferè totius longitudinis partem nuda est, mucosif squamula obducta. Pinnulae ut in aliis speciebus averisæ parte duplici punctorum ferrugineorum ordine donatæ sunt. Plumula ex eadem radice (versutrore intellige) exeunt folia.

In palustribus, humidis & umbrosis non raro invenitur.

- * 5. *Filix mollis sive glabra vulgari mari non ramose accedens* J. B.

F. B.

Rectis surgit & simplicibus pediculis Filicis vulgaris in modum, sed glabris penitus, omnique hirsute destituta. Tarsi particulares in segmenta dividuntur duplo ferè longiora, longius multo ab invicem distantia, mucrone acutiore, modo aequalibus marginibus, modo obiter profundius incisiss, nullo tamen ordine serratis aut dentatis. Hanc speciem mollioribus & segmentorum varietatibus vulgari Filice mare distinguat.

Circa Tigurum collegit J. Bauhinus.

- * 6. *Filix Lonchitidis affinis* J. B.

F. B.

Lonchitidis filicifoliae similis est: pediculi tamen glabri sunt, plures, unde ex adverso positæ oriuntur alæ palmares & sesquipalmares, quarum unaquæque in cristas unciales & sesquunciales dividitur, singulas denuo in alia segmenta, non admodum profunda, nutibus spinis donata subdividit.

Hanc observavit J. B. in proximis sylvis Fontis admirabilis Ducatus Wirtemberg, & in valle Griesbachiana.

- * 7. *Filix tenuissimè & profunda denticulatâ Mombelgardica* J. B.

F. B.

Magnitudine non cedet vulgari Filici mari non ramose. Foliorum hand dispar positus; verum cristati foli portuncule valde sunt concinnæ, angustæ, profundis & argutis denticulis incisæ; cristæ verò totæ costæ annexæ alternatim oriuntur. Similis est Filici Rhæticae, quæ tenuior: aliqui similitudinis habet cum nostro Adiantum albo Officinarum folio Filicis.

Provenit in sylvis prope Mombelgardum; item in monte Malmunster & in monte Rosberg, necnon in valle fontium acidorum Griesbachiana.

- * 8. *Filix palustris maxima dentatâ* C. B. prod. *The greatest Marsh Fern.*

C. B. prod.

Radice est omnium Filicum crassissima, duos pignos superante, nigra, velut crassissimis squamis compacta, & multis fibris nigris capillatâ, unde emergunt folia plura, atro-virentia, tres cubitos superantia, in latus amplissime expansa, quorum pediculus rufescens, angulosus, cavus instar oblongi auriscalpi ex radice prode, qui ubi pedalem altitudinem adeptus est, foliosus redditur ad modum Filicis maris vulgaris: nam veluti ex plurimis pinnis secundum margines crenatis, & ad unum pediculum coherentibus componitur. Verum ad radicem inter media folia plura foliorum rudimenta cubitalia, velut futurorum principia, conspiciuntur, eo modo quo in Filice florida sive Olmunda dicta circa summos caules apparent, à qua tamen differt, quod Olmunda caules edat, & caulium summis veluti flores sive feminum rudimenta adhaereant, & folia habeat latorâ, & haudquaquam ad margines serrata.

Hanc locis palustribus circa thermas Marchias copiosè observavit C. Bauhinus: aliquando in editis & saxosis sed humidis montibus etiam reperitur, ut circa Ramstein arcem Basileensem idem observavit.

* 9. *Filix*

- * 9. *Filix Indica Osmundæ facie* Bod. à Stapel. Hort. Par.

Bod.

E Virginia, inquit, delata est, foliis æquatis Filicis, latoribus tamen, totè alioqui facie Filicibus similis. Huic quæ parte ab homine tacta est altera aut tertio, nonnumquam quarto die, rubiginosa quædam apparuit macula, quæ totum folium percurrit & exsiccat. Exsiccatum alio subnascante dedit.

- * 10. *Filix baccifera* Cornuti. *F. Saxatilis baccifera Americana* Park. *Starry-bearing Fern of America.*

Cornut.

Dryopteridis instar enascitur, ac sensim in cubitum erigitur, pennatis foliis, in ambitu crenatis, luteo-virentibus; quæ crescunt utrinque ad caulem non facile flexilem citrà rupturam, postea rotundum, ante excavatum sinu exiguo, per totam longitudinem exporreo. Seminum etiam rudimenta posticis foliis adherent; inter quæ sparsim eminent rotundi globuli, nunc biddi, virides nitro, deinde nigri, gustu suavi, Polyptodi ferè radicis sapore referente, qui tandem maturi vix tactum patiuntur, sed sponte decedentes terræ infiguntur, unde nova succedunt loboles. Radice nititur nullis connecti fibræ capillis, colore fulcis & gustu lubacceris.

In America Septentrionali passim inter saxa provenit & pullulat Aprilis incunante, baccæ media æstate maturæcunt, folia Novembri marcescunt, sola per hyemem superstitæ radice. Hanc in Angliam è Virginis prunur intulisse dicitur Joannes Tradescantius. Cùm plantam hanc nondum nobis viam detigisset, cujus generis sint baccæ foliis innatæ, an scilicet fructus, an excrecentie mlectorum matrices, determinare nequimus.

- * 11. *Adiantum Brasiliense*, Avenqua *Lustani* Margg.

Margg.

Duplex est, majus & minus.

Majus in duorum pedum altitudinem assurgit, ex radice intus flava, extus nigricante, sub terra serpente, & multa habente filamenta. Caulis hujus tenuis, striatus, ex brunno nigricans & splendentis coloris, & lanugine quadam hepatici coloris vestitus. Superius ramulos aliquot habet inordinatè positos, qui, ut & caulis summus, folia habent alternatim posita, quædam tres, quædam duos, quædam unum digitum longa, dilucè viridia, in ambitu dentata, atque singularis figura.

Minus in eandem altitudinem assurgit, caulis ejusdem cum priore figure & coloris, non vestitis lanugine, verum pulvere albo veluti farinâ quadam alperis. Folia alata, alternatim posita habet, varis longitudinis, à semidigitio scilicet ad tres digitos; in extremitate enim caulium brevissima sunt. In quolibet folio alæ hæ alternatim posite, interiores longiores, exteriores breviores, superne situate viridis coloris, inferius farinâ pulvere nigerrimo mixti asperæ. Inferiores cauliculi progerminantes parum convoluti (quod omnibus Filicibus commune est) & pulvere farinaceo plane albi sunt.

C A P. III.

- * *Filix fontis admirabilis ad marem vulgarem non ramosam accedens non dentata* J. B.

F. B.

M Afculæ vulgò dictæ non ramosæ Filicis in morem simplices erigit caules, quos rami non dividunt, non sine hirsutie aliqua: Cristæ singulares paulò videntur longiores, divisione ferè foliorum *Ceterach*, segmentis minimè crenatis, sed acutioribus, quorum averisæ parte pulverulenta ferruginea puncta agminatum proximè margines circumcirca conspiciuntur, medio libero.

In montibus prope Fontem admirabilem in Ducatu Wirtemberg. Augusto mense collegit J. B. Huic perfoliatis est, major tamen, tarsisque ætius pennatis *Filix non ramosa Brasiliensis*, foliis *Aplienis acutioribus* Breynii.

- * *Filix non ramosa Gujanensis, foliis Aplienis obtusioribus* Breynii.

Observatur magis hirsuta quàm antecedens, atque obscurius virens, pinnulis obtusioribus, puncta rariora habentibus.

O

C A P.

CAP. IV.

- A. 1. *Filix minor non ramosa* J. B. *Dryopteris* Ad. Lob. Ger. *enac.* *Filix minor palustris* nobis.

Radice locis paludosis sub terrae superficie reptant, sibi mutuo implexae, radicem Polypodii instans, culmi crassitudine, 5, 6, 7, digitos longe, foras atræ, intus albæ, sapore stibulici & astringente, fibrillis innumeris tenuibus capillatae. *Caulis* sparsim oriuntur variis in locis, plures paniculiferae simul pro exate, magnitudine aut vigore radices, [vidimus pusillas & tenellas radices quæ diutissime solummodo produxerunt, grandes & vegetas quæ 14 aut 15.] Dupliciter tantum dividuntur, nimirum in scapus medium & ramulos foliis vestitos. Scapus quem diximus 5, 6, 7, uncias longus est, tenuis, anticæ parte planus, posticæ rotundus, leviss & viridis. Primum ramulorum par tribus circiter digitis à radice exit; succedunt 8, 9, aut 10, paria, conjugatim sibi mutuo opposita, longissimo ramulo unciam vix excedente. Folia seu pinnulae alis seu ramulis conjugatim quoque adnascuntur, ad 8 aut 9 in singulis paria, nullis crenis aut denticulis incisa, colore pallido seu ex viridi luteo. Filicula hæc radicibus Polypodium æmulatur, calibus Filicem marem vulgarem, nervis & pinnulis Filicem feminam.

Descriptio est D. Goodyeri apud Gerardum emaculatum, à nobis Latina facta. Locis palustribus putridis pluries observavimus in insula Eliensi & alibi, præcipue in Septentrionalibus Angliæ.

In tantam nonnunquam staturam & magnitudinem excrevit, ut Filicem marent mentiantur; verum facile discernitur, quod pinnulae æquali ambitu circumscriptæ sint & minime crenatæ.

- A. 2. *Filix pumila saxatilis altera* Clusii Park. *Filix non ramosa, nigris maculis punctata* C. B. *Wart. Stone-fern not biancheb.*

Clus.

Quinos aut senos habet *cauliculi*, teretes, rectos, initio virides, deinde temporis successu omni-
no nigricantes, palmares, à medio unicam foliorum inflectionum alam, unico ad fastigium usque
artu porrectam sustinentes, eadem quâ in mare vulgari formâ & facie, multo verò minorum tenui-
orūque, sapore nonnihil astringente, pronâ etiam parte multis nigris maculis (quæ venustate ex
florescere videntur) asperforum. *Radix* velut in caput coacta, sicut in mare vulgari, & multis ni-
gris durisque fibris capillata est.

In montibus saxosis Derbentibus, Eboracensibus & Westmorlandicis copiosè provenit. Inveni-
mus & in transmarinis non procul à Spada in territorio Leodiensi. Præcedenti similis est, mag-
nitudine & natalibus differt.

3. *Filix saxatilis non ramosa minima.*

Folia exoritur palmaria & longiora, angusta, tarsis seu alis semuncialibus, angustis, 14 aut plu-
ribus hinc inde utrumlibet colitz seu nervi medii latus adnexis, alterno potius quam contrario si-
tu, composita. Alz longiores è 4 aut 5 pinnularum, exiguarum, oblongarum, & in extremo
nonnihil crenatarum conjugationibus constant, extremâ ad in solum angustum procurren-
tes & costa folii media in ficca alba & glabra videntur.

E petrarum nimis versis summitatem montis Salevz propè Genevæ exit.

CAP. V.

De *Adianto albo seu Ruta muraria.*

Adiantum unde dictum sit vide Sect. 4. cap. 5. *Adiantum* autem *album* dicitur hæc planta, quod cauliculi ejus seu rectius foliorum pediculi minus nigricant quam *Adianti nigri* dicti. *Ruta muraria* ob aliqualem cum foliis *Rutæ* similitudinem appellatur.

- A. 1. *Adiantum album* Tab. *Ruta muraria* C. B. J. B. Ger. *muraria, sive Salvia vite* Park. *Wall-Rue, Centwort.*

J. B.

Radice tenuissimis fibris nigricantibus capillata, subsastringente parietinas rimosas occupat; *pedi-*
culus promens multos, semipalmares, tennes, juxta radicem nigricantes aut atro-rubentes, reliqua
parte virentes, nonnihil in summo divaricatis; ex quorum tum extremitatibus, tum lateribus *folia*
oriuntur *Rutæ* vel *Adianti* veri, sed multo minorâ, strata, rigidula, per ambitum crenata, superna
parte virentia, inferius pulvisculo ruffo aut fusco aspersa, gustu nonnihil acerbis & subsastringente,
cum tantillo dulcedinis levissimula vestigio.

In muris & pontibus lapideis, inque petrarum fissuris multis Angliæ in locis invenitur. Amat
saxa viva, coctis lateribus immortitur, inquit Camerarius; quod tamen nobis observantibus non est
perpetuum; vidimus enim in muro lateribus extructo *Adiantum album* innatum.

Facul-

Facultatibus cum *Adianto* vero convenit, unde in Tullii, Asthmate, Pleurisi, Ictero, obstru-
tionibus Lienis prodesse creduntur; quin & ad renum & vesicæ dolores valere, urinam clementer ciere,
calculosque & arenulas expellere.

Peculiariter præstare cam prohibet Matthioli ad Enterocclæ puerorum, continuis 40. diebus
pulvere exhibito.

Per totam hyemem viret, non prius emarcescens quam incipiant emergere folia, quæ quotannis
Aprilis mense inter vetera prodire conspiciuntur.

Valde efficax esse dicitur in Scorbuticis affectibus: hæc enint omnes milites, arce quadam obfessi * *Merbad.*
liberati erant à Scorbuto. * *Hofman.* *medendi. l. i.*
P. 347.

- * 2. *Adiantum album crispum* Alpium Schwenckfeld.

Schwenck.

Huic è radice pluribus tenuibus capillamentis implicita *coliculi* plures, graciles, juncei, leves, in
summo brachiati nascuntur, *foliis* *Rutæ* murariæ similibus, magnis, virentibus, crassioribus, crispis
ac veluti punctis Ledi insignitis, absque flore & semine: aspectu jucunda plantula.

Rarissimum inventum nonnihil altissimum montium petrosi oritur. In montibus Pictlandicis *Leoni.*
Scotia invenit D. Sutherlandus. *Sibbald.*

- * 3. *Adiantum album tenuifolium* *Rutæ murariæ* accedens, J. B.

J. B.

Pedales ex radice emittit sed tennes *caules*, qui superius in ramulos alternos ferè dividuntur, at-
que hi denudè sapius in alios minores, nullo ferè ordine; foliis *Rutæ* murariæ dimidio minoribus,
incisis, pulchre viridantibus, tenerioribus, mollicellis.

E monte Gothardo ad J. Bauhinum attulit Hen. Cherlerus.

- * 4. *Adiantum novum Germanicum* *Rutæ murariæ* facie Breynii.

Breyn.

Speculum hoc & prorsus novum *Adianti* genus in Franconia non procul à pago illo, ob acidi-
las celeberrimo, *Langen Schwabach* dicto, in umbroso inter saxa loco enatum quamvis rarissime ob-
servavimus.

Hoc è radice ex plurimis citris nigris capillata coliculus 30 vel plures spargit, juxta radicem ni-
gricantes, reliqua verò parte virentes, & in tertia superius parte *foliolis* angustioribus, hilariorè vi-
rore præditis, inque lacinias longiores angustiorūque quam *Rutæ* murariæ dissectis ornatos.

Convenit in multis cum *Adianto albo* tenuifolio *Rutæ* murariæ accedente J. B. à quo tamen
manifestè differt.

Adianti cuspidam majoris *Coriandri* folio, *Adianto* vero affinis, pediculo pallidè rubente, in
Scotia nascens, meminit D. Sibbaldus in *Prod. Nat. Hist. Scot.*

CAP. VI.

De *Adianto* vero seu nigro.

Hæc C. planta *Adiantum* nigrum merito censenda est, quia cauliculi ejus seu potius folio-
rum pediculi potius nigrè nigricant, ut cum C. Bauhino loquar. Capillus autem Ve-
neris dicta est, quia capillis nitorem & venustatem conciliat.

1. *Adiantum sive Capillus Veneris* J. B. *Ad. verum sive Capillus Veneris verus* Park. *Cap. Veneris*
verus Park. *Ad. foliis Coriandri* C. B. *True Maiden-hair.*

Musco ruffoque cespiti implexæ sunt capillares radicem fibræ nigræ. *Caulis* exeuat multus, te-
nuis, nigri, leves & splendentes, dodrantales aut etiam pedales, in ramos staminez tenuitatis di-
visi, per quos tremulo hilo appenda alterno ordine videntur *folia*, viridia, crebra, mollicella resili-
que, levia, *Coriandris* primitus erumpentibus similia, nec magnitudine multum cedentia, ferè
triangularia, sectionibus per extremum rarioribus, altioribus cæcia. Cum planta ad æquid & statum
suum pervenerit in foliis extremis cernuntur parvæ veluti plicæ, albicantes, sub quibus pulvis occul-
tatur vix percipibilis, illi similis qui aliis plantis Capillaribus aversâ parte accrescit.

In parietibus, locis petrosis, umbrosis, humidis, fecus fontes & aquarum stillicidia exire testantur *Leoni.*
Dodonaus, in regionibus calidioribus, Gallia Narbonensi & Italia: in frigidioribus, ut reliqua Gal-
lia, Germania, Belgio & Angliâ rarè aut nunquam provenit. Nos Patavii in puteo nascentem &
media hyeme adhuc virentem observavimus; circa Genavam ad marginem cuspidam fons.

Vulgus Narbonensè pro signo infallibili bonitatis & levitatis aquarum habet *Adianti* circa pureos
& fontes provenientum.

Quavis anni parte, etiam hyeme viret, Solem & aerem calidum & siccum refugit, umbrosis &
humidis delectatur.

Folia & summitates hujus plantulæ in usum medicum veniunt; quæ, quod ad vires & usus atti. *Vires & Usus.*
net, Sanguinem purificat, humorisque in massa ejus commixtos ad justam temperiem reducit:
preparat & purgat pituitam, necnon bilem utramque, atram & flavam: humiditates superfluas
dissipat,

Eadem in vino decocta, & per aliquot dies pota laborantes Lienis excremento recreat; Gravidis autem infensa venefici, ut quæ abortum faciat. *E. Petebus.*

Ad ambusta omnia vel igne, vel fervida aqua, aut oleo, misce conductis radicis succus, vel recensius rufus, vel exsiccatæ, affusæ aqua rosacea, vel aqua & fimo vaccino, vel florum Tillæ, vel harum defectu fontana communi: tunc enim succus lentus seu mucilaginosus exprimitur qui is modèbiter, ubi reliqua medicamenta auxilium negaverint. *Trag. S. Paulus.*

Arenaricos & Neutritiorum ultimos, qui vastas sylvas colunt in frugum inopia è radice Filicis panem conficere norunt est ex Dolochampii relatione, ejusdemque cineribus niri loco injectis laxa liquare, & vitrea vasa fingere colore viridi & subulcuro.

Filicis femine varietas.

Hujus speciei varietates cujusdam meminit *J. Bauhinus*, titulo *Filicis majoris mollis ramose*, cujus segmenta singularia paulo videntur latiora brevioraque quam illius [superius proxime descriptæ] nec ut illi dura sed mollia nec subius incana.

Circa Tigurum Helvetiorum se collegisse putat Autor, meminisse (inquit) ejus Gesnerus in *App. Hort.* nomine *Filicis maris mollis*.

Plinius Filicem biennio mori scribit si frondem agere non patiaris: Id efficacissime contingere germinantis ramis baculo decussis, quod & experientia hodierna confirmat, quamvis rationem quod addit Plinius ingeniosè sane excogitavit si experientia confirmaret, non probem, nimirum quomodo succus ex ipsa defluens radices necet.

Præterea famam esse ait & circa Solstitium avulsas non renasci, quod aliis experiendum proponimus.

C A P. II.

- A. *Filix mas ramosa pinnulis dentatis* Ger. emac. *Great branched fern with indented leaflets.*

Floribus plurimis, capillaribus, nigricantibus, ex infimis caulibus (seu veris foliorum pediculis) qui in unum veluti corpus radicis coalescunt, enascentibus *radicatur*. Primo vere foliorum asparagos convolutos paulatim sese explicare incipientes cernas, squamis ferrugineis propè terram obiectos, arcè invicem junctos. Planta junior pauciora habet folia, adultior & annosior plura ad decem aut duodecim. *Folium* autem unumquodque ab ima parte propè locum sui cum focus coalitis, quamprimum fe prodit, antequam longitudinem digitalem affecerit fuerit, fibris quosdam nigris densis alimentum attrahit. Folia jam extensa trifariam dividuntur, Filicis femine vulgò dictæ in modum, nimirum in scapum seu pediculum costamve mediam, ramos laterales primarios, & furculos seu ramulos secundarios, quibus utrinque pinnule seu folia adnascuntur. Scapus folii dictus in planta nobis descripta (quæ & maximis erat) quatuor minimum pedes longitudine aequabat. [Sunt autem aliâs folia unius, duorum, triumve pedum.] squamis illis seu Musco ferrugineo obductus, præcipue radicem versus, firmus, antica seu adversa parte planus, postica subrotundus, ab imo ad viginti circiter unciarum spatium nudus, deinde ramosis ramis in universum circiter viginti ex utrolibet latere egressis. Rami tertii à radice parvi, qui omnium longissimi erant, novem uncias extendebantur, reliquis ordine brevioribus ad summum usque. Radici propiores bini plurimum oppositi cauli adnascabantur, quo ab ea remotiores eò magis ab oppositione aberrabant. Surculi seu nervi pinnulas sustinentes in ramis lateralibus duorum erant digitorum cum quadrante longissimi, deinceps sensim breviores ad extremos usque ramulos, (qui in folia tandem efflabant) in ramis longissimis numero circiter viginti ad alterutrum capis. Pinnule seu folia maximam partem binâ adversa in furculis oriuntur, ad octo aut novem paria in singulis, suntque per oras altius incisa, segmentis in acutos mucrones definitibus, supra parte obscurius viridia, pronâ pallidiora, punctis squamis ferrugineis duplici ordine adnascantibus. Folia rosalia (si ita loqui liceat) cum plenè extensa & perfectâ sunt, in eorum medio ad radicem rudimenta foliorum vere sequenti explicandorum jam tum formata, conglobata seu convoluta & squamis obducta apparent.

Folia in hac planta nonnulla per totam hyemem virorem suum retinent, locis præsertim calidi-oribus, quæ tandem novis subnascentibus sequenti æstate marcescunt.

Locut.

In umbrifolis, fabulosis præsertim aut petraeis, ubi aqua scaturiunt, quin & in paludosis ad stipites Quercuum putridorum cum *D. Goodery* eam sæpius invenimus, non in Sufflexia tantum (quamvis ibi plurimum) sed & in multis aliis Angliæ locis.

Prolixam descriptionem *D. Goodery* non piguit Latinam facere, & è Gerardo emaculato huc transcribere, quoniam necisim an à quoquam præterea descripta fuerit hæc species; planta autem ipsa ad manum non fit.

C A P. III.

- * *Filix tenuissimè secta ex monte Balon.* J. B.

Folia cubitorum aliquot, ferrugineo musco oblectis pediculis; in *ramis* particulares divisa, non planè ex adverso respondentes, palmares & lequipalmare, quorum uniusquisque *crispa* habet, alternatim politas, seminales & duarum unciarum, in segmenta exigua per extre-mam oram crenata subdivisa.

Hanc

Lib. III. De Herbis semine minutissimo, &c.

Hanc invenimus in Vespeli montis parte *Balon*, quam ex fodinis argenti dictis *Gerardus* cognoscimus mense Augusto.

C A P. IV.

- * *Filix Rhetica tenuissimè dentata* J. B.

AD Filicem tenuifoliam profundè dissectam accedit; verum *crispa*, quarum alternatus or-tus in singulares deauo crisulas dividuntur, unciales, paulòve altiores aut longiores, te-nues admodum, crebròque & profundè dissectæ, longè inter se distantes, averia parte punctatæ, ut aliæ Filices.

Similis est Adiantio folio Filicis, sed differt non solum in eo quod major est Adiantio, sed præ-terea quod pediculi Adiantio ad radicem rubeant, quodque segmenta sunt quoque diversâ.

Reperi in Rhætia primo, deinde in monte *Rosberg* propè *Masmunster*.

C A P. V.

- A. *Filix florida sive Osmunda regalis* Ger. *Osmunda regalis sive Filix florida* Park. *Filix floribus insignis* J. B. *Filix ramosa non dentata florida* C. B. *Flowing fern of the wood royal*.

EX uno perplexarum *radicum*, longarum, nigricantium cespite *caules* attollit bicubicales & al-tiores, virides, glabros, striatos, ramis patulos. Hinc inde alæ exoritur; pinnatis octo novève conjugationibus *foliorum*, impari una alam claudente, constantes. Singularia autem folia omnia sursum spectant, trium quatuorve unciarum longitudine, semunciam lata, ex principio latiore sensim extenuata, in obtusum mucronem definitia, à nervo per longitudinem decurrente expositis in margines, (qui integri sunt nec crenis secti) infinitis oblique venulis. Caulis scapus in furculos aliquot divisus, racemulos unciales in singulis furculis raultos sustinet, semibus multis confertissimos.

Nascitur locis rigus ac palustribus putridis, in humidis quoque sylvis, in multis Angliæ provinciis. *Leu.* In insula *Mona* in clivis maritimis & rupium interventus ubi copiosam observavimus.

In flores Herbaris dicti nobis nihil aliud esse videntur quam folia ob semina adnascencia non ex-pliata, sed ad margines reflexa.

Hujus radicem ad Hernias & ulcera exploratissimi commodi esse scribit Lobelius, quinetiam *Vireti* colicis & splenicis plurimum conferre; nonnihil calidam esse & acrem, odoris non ingrati.

Pars illa radicis media subcandida efficacissimam putatur non modò vulneratis, sed & casis, ruptis, ex alto deturbatis decocta vel etiam tula & cum aliquo liquore sumpta. *Dod.*

Rachitidi morbo dicto remedium præstantissimum & quasi proprium & specificum censetur hujus radix, cui percurandæ vel sola sufficiat. In Rachitide uti soles confervâ Asparagorum seu ger-minum teneriorum hujus & Filicis maris, vel etiam Asplenii & Phyllitidis, prospero succedat. *D. Bowles.*

C A P. VI.

- A. *Filix saxatilis ramosa maritima nostras.*

Hunc ad litus Angliæ Occidentale rupibus maritimis adnascentem invenimus: *D. Newton* in puteo quodam Camaloduni in Essexia observavit.

Plantula palmaris aut lequipalmaris est, ramosa; ramuli & pinnule non ex ad-verso sed alternatim oriuntur; pinnule obusæ, latiusculæ, per extremum crenatæ. Intensius vires hæc species quam præterea aliæ Filices. Pediculi & costæ foliorum mediæ in sicca rubere videntur.

C A P. VII.

- A. *Filix ramosa minor* J. B. *Saxatilis ramosa nigra maculis punctata* C. B. *Pumila saxatilis prima Clusii* Park. *Dryopteris Tragi* Ger. emac. *The lesser branched fern.*

Parietinas & rudera sequitur, radicem habens Labyrinthico contextu multipliciter implexam, Polypodii radicibus tenuiorem, repentem, & in obliquum se parientem, nigram, raris fi-bris tenuibus & duris capillatam (inquit Clusius) sapore cum levi dulcedine insigniter acer-bo. Cauliculi multi, tennes, ex viridi huius, palmares & dodrantales, longiorèsq; ramoli Filicis femina

Eadem in vino decocta, & per aliquot dies pota laborantes Lienis excremento recreat; Gravidis autem infensâ censetur, ut quæ abortum faciat. *E Veteribus.*

Ad ambusta omnia vel igne, vel fervida aquâ, aut oleo, mirificè conducit radicis succus, vel recens tulpæ, vel exsiccatæ, affusâ aquâ rosacæ, vel aquâ è fimo vaccino, vel storum Filicæ, vel harum delictu fontânâ communî: tunc cum succo lactus seu mucilaginoso exprimitur qui is molebitur, ubi reliqua mollicamenta auxilium negaverint. *Trag. S. Paulin.*

Arenaricos & Neutriorum ultimos, qui vastas sylvas colunt in frugum inopia è radice Filicis panem conficere notum est ex Dalechampii relatione, ejusdemque cineribus miri loco injectis saxa liquare, & vitrea vasa fingere colore viridi & subobscuro.

Filices femina varietat.

Hujus speciei varietatibus ejusdam meminit *J. Bauhinus*, titulo *Filicis majoris molliis ramose*, cujus segmenta singularia paulò videntur laniora breviorque quam illius [superius proximè descriptæ] nec utilli duratior molliora nec lubius incana.

App. Hort. nomine *Filicis maris mollioris*.

Plinius Filicem biennio mori scribit si frondem agere non patiaris: Id efficacissimè contingere germinantis ramis baculo decussis, quod & experientia hodierna confirmat, quamvis rationem quam addit Plinius ingeniosè sane excogitatam si experientia confirmaret, non probem, nimirum quod succus ex ipsâ defluens radices necet.

Præterea famam esse ait & circa Solstitium avulsas non renasci, quod aliis experiendum proponimus.

CAP. II.

A. *Filix mas ramosa pinnulis dentatis* Ger. emac. *Great branched fern with indented leaves.*

Filix plurimis, capillaribus, nigricantibus, ex infimis caulibus (seu veris foliorum pediculis) qui in unum veluti corpus radicis coalescunt, enascentibus *radicatur*. Primo vere foliorum asparagos convolutos paulatim sese explicare incipientes cernas, squamis ferrugineis propè terram obtectis, arcè invicem junctis. Planta junior pauciora habet folia, adultior & antior plura ad decem aut duodecim. *Folium* autem unumquodque ab ima parte propè locum sui cum focis coalitis, quamprimum se prodiit, antequam longitudinem digitalem assecutum fuerit, fibris ejusmodi nigris densissimis obtegitur. Folia jam extensa triseriata dividuntur, Filicis femine vulgò dictæ in *medium*, nimirum in scapum seu pediculum costivæ mediæ, ramos laterales primarios, & furculos seu ramulos secundarios, quibus utrinque pinnulæ seu folia adnascuntur. Scapus soli dictus in planta nobis descripta (quæ è maximis erat) quatuor minimum pedes longitudine æquabat. [Sunt autem aliâs folia unius, duorum, triumve pedum] squamis illis seu Musco ferrugineo obductis, præcipue radicem versis, firmis, anticâ seu adversa parte planius, posticâ subrotundis, ab imo ad vîginti circiter unciarum spatium nudus, deinde ramulos ramis in universum circiter vîginti ex utroque latere egressis. Rami tertiî à radice parî, qui omnium longissimi erant, novem unciis extendebantur, reliquis ordine brevioribus ad summum usque. Radix propiores bini plurimum oppositi cauli adnascantur, quo ab ea remotiores eò magis ab oppositione aberrabant. Surruli seu nervi pinnulas sustinentes in ramis lateralibus duorum erant digitorum cum quadrante longissimi, deinceps sensim breviores ad extremos usque ramulos, (qui in folia tandem facebantur) in ramis longissimis numero circiter vîginti ad alterutrum scapi latius. Pinnulæ seu folia maximam partem binâ adversa in furculis oriuntur, ad octo aut novem paria in singulis, sîntque per oras altius incisa, segmenta in acutus mucrones desinentibus, supra parte obscurius viridia, pronâ pallidiora, punctis squamosis ferrugineis duplici ordine adnascensibus. Folia rotalia (si ita loqui liceat) cum plene extensa & perfecta sunt, in eorum medio ad radicem rudimenta foliorum vere sequenti explicandorum jam tum formata, conglobata seu convoluta & squamis obducta apparent.

Folia in hac planta nonnulla per totam hyemem virorem suum retinent, locis præsertim calidioribus, quæ tandem novis subnascentibus sequenti æstate marcescunt.

Locus.

In umbrosis, fabulosis præsertim aut petreis, ubi aquæ scaturiunt, quin & in paludosis ad stipites Quercum putridorum cum *D. Goodyeri* eam sæpius invenimus, non in Sufflexa tantum (quamvis ibi plurimam) sed & in multis aliis Angliæ locis.

Proliam descriptionem *D. Goodyeri* non piguit Latinam facere, & è Gerardo emaculato huc transcribere, quoniam nescimus an à quoquam præterea descripta fuerit hæc species; planta autem ipsa ad manum non sit.

CAP. III.

* *Filix tenuissimè scissâ ex monte Balon.* J.B.

Folia cubitorum aliquot, ferrugineo musco obfusa pediculis; in *ramis* particulares divisa, non planè ex adverso respondentes, palmares & sesquipalmares, quorum unumquodque cristæ habet, alternatim positas, feminales & duarum unciarum, in segmenta exigua per extremam oram crenata subdivisa.

Hanc

Hanc invenimus in Vogelii montis parte *Balon*, quam ex fodinis argenti ductis *Gerardmegni* consendimus mense Augusto.

CAP. IV.

* *Filix Rhetica tenuissimè densata* J.B.

AD Filicem tenuissimam profundè dissectam accedit; verum cristæ, quarum alternatus oritur in singulares denuo cristulas dividuntur, unciales, paulòve altiores aut longiores, tenues admodum, crebræque & profundè dissectæ, longè inter se distantes, averâ parte punctatas, ut aliæ Filices.

Similis est *Adianto* folio Filicis, sed differt non solum in eo quod major est *Adianto*, sed præterea quod pediculi *Adianto* ad radicem rubeant, quodque segmenta sunt quoque diversâ.

Reperi in Rhetia primò, deinde in monte *Rueberg* propè *Malsmünster*.

CAP. V.

A. *Filix florida sive Osmunda regalis* Ger. *Osmunda regalis sive Filix florida* Park. *Filix floribus insignis* J.B. *Filix ramosa non densata florida* C.B. *Flowering fern of the* *mount royal.*

EX uno perplexarum *radicum*, longarum, nigricantium cespitè caules attollit bicubitales & altiores, virides, glabros, striatos, ramis patulos. Hinc inde alæ exoruntur: novemve conjugationibus *foliorum*, impari una alam claudente, constantes. Singularia autem folia omnia sursum spectant, trium quatuorve unciarum longitudine, semunciam lata, ex principio latiore sensim extenuata, in obtusum mucronem desinentia, à nervo per longitudinem decurrente expositis in margines, (qui integri sunt nec arenis secti) infimis oblique venulis. Caulis scapus in furculos aliquot divisus, racemulos unciales in singulis furculis multos sustinet, semibus multis confertissimus.

Nascitur locis rigis ac palustribus putridis, in humidis quoque sylvis, in multis Angliæ provinciis. *Locus.*

In insula *Mona* in clivis maritimis & rupium interventus ubi copiosius observatur.

Flores Herbaris dicti nobis nihil aliud esse videntur quam folia ob semina adnascencia non explicata, sed ad margines reflexa.

Hujus radicem ad Hernias & ulcera exploratissimi commodi esse scribit Lobelius, quinetiam *Vires* colicis & splenicis plurimum conferre; nonnulli calidam esse & acrem, odoris non ingrati.

Partis illa radices media subcandida efficacissimam putatur non modo vulneratis, sed & caesis, ruptis, ex alto dentibus decoctæ vel etiam tula & cum aliquo liquore sumpta. *Dea.*

Rachidi morbo dicto remedium præstantissimum & quasi proprium & specificum censetur hujus radix, cui percurande vel sola sufficit. In Rachitide uti solet conservâ Asparagorum seu germinum teneriorum hujus & Filicis maris, vel etiam Asplenii & Phyllididis, prospero succellit. *D. Bowles.*

CAP. VI.

A. *Filix saxatilis ramosa maritima nostras.*

Hunc ad litus Angliæ Occidentalis rupibus maritimis adnascentem invenimus: *D. Newton* in puteo quadam Camalodani in Essexia observavit.

Plantula palmaris aut sesquipalmaris est, ramosa; ramuli & pinnule non ex adverso sed alternatim oriuntur; pinnule obusæ, laticulæ, per extremum crenatæ. Intensis vires hæc species quam pleræque aliæ Filices. Pediculi & costæ foliorum mediæ in sicca rubere videntur.

CAP. VII.

A. *Filix ramosa minor* J.B. *saxatilis ramosa nigris maculis punctata* C.B. *pumila saxatilis prima Clusii* Park. *Dryopteris Tragi* Ger. emac. *The lesser branched fern.*

Prietinas & rudera sequitur, radicem habens Labyrinthico contextu multipliciter implexam, Polypodii radicibus tenuiorem, repentem, & in obliquum se spargentem, nigram, raris fibris tenuibus & durs capillatam (inquit Clusius) sapore cum levi dulcedine insigniter acerbâ. Cauliculi multi, tenues, ex viridi tulpæ, palmares & dodrantales, longiorisque ramosi Filicis femine

femina vulgò dicta instar (cui tamen magnitudine plurimum codr) quibus pinnatim annexa folia Filicis, crenulis denticulata, subinde averta parte pulverulenta tuberculosa asperla.

In opacis ad latera montium observamus sæpius tum in Anglia, tum in regionibus transmarinis; in Angliæ, prope Abbatiam Tinternensem in agro Monmouthensi, inque Westmorlandia plurimum variis in locis: in transmarinis circa *Franchimont* castellum in agro Leodiensi non procul à Spada umbellula Acidulis celebri; in sylvis ad latera montis Saleve prope Genevam, & alibi.

CAP. VIII.

De *Adianto*.

Adiantum *Adiantum* Græcis dicitur *ἐν ὕδατι*, i.e. in aquis non madescat, ob fœcitatē scilicet superficiē, quæ aquæ contraria est, & eam solet repellere, quemadmodum in pulvere & pennis, & aliis hîcis & levibus contingit, in quibus non consistit aqua, sed aut elabitur, aut in guttulas rotundatur. *Plin. lib. 22. c. 21. Adiantum miraculum, aquas respicit, perfusum meritorie fœco simile est, tanta Dissolutoris deprenditur, unde & nomen à Græcis.* Non quod nunquam omnino madescat, quasi longiore mora in aqua submersum non acrie ac aliæ plantæ irrigetur, sed quòd imbris è caelo decidentis filicidia folius eius non infideant, ut Nicander, ob fœcitatē scilicet & lavorem superficiē. Alii *ἐν ὕδατι* marcescere & à privativa dictum censent, quia non ut reliquæ herbe illico decerpunt marcescat. Polytrichum dicitur quòd capillos multos & densos faciat, corumque defluxa expleat.

- A. 1. *Adiantum album folio Filicis J. B. Filix saxatilis caule tenui, fragili nobis dici solita, Stone-fern huty à slender byrtle Italia.*

J. B.

Radice transversa, satis crassa in parietum rimas & fœcorum interstitia se infinuat, fibris nigricantibus densis, sapore cum majore adstrictione subduli, herbaceo Polyodii colore. *Cauliculi*, vel potius foliorum pediculi, dodrantales aut pedales, tenues, fragiles, viridantes nigricantēve inferna parte. *Romuli* aliis bini oppositi, alias alternatim adnati, ad duodecim aut quatuordecim paria, extremo scapo in folium abeunt, ut in aliis omnibus Filicis speciebus, longissimi duas trêve uncias æquantes, pinnulis alternatim adnatis, oblongis, alius incisis, ut è pluribus compositæ videantur, unde hæc plantæ ambigere videtur inter ranolias & fureculas seu his & semel lobatissimas. *Folia* mollia sunt & tenera, facile marcescentia, minutis denticulis incisa, averta parte atomis virentibus, tandem ferrugineis extantibus asperla; sapore citra evidentem adstrictionem dulci, tam evanido ut pæne fatuum dicas cum viscido lentore, inquit *J. Bauhinus*.

Filicem nostram saxatilem caule tenui fragili eandem speciem plantam esse cum Adiantho albo Filicis folio *J. B.* minime dubito, idèque ejus descriptionem Filici illi nostræ accommodavi, cui ab aliis Filicum minorum speciebus distinguendæ sequentes notæ sufficiunt. Quòd sit è minoribus in hoc genere, altitudine tamen interdum dodrantali, caule tenui, fragili; foliis molibibus, teneris & facile marcescentibus; pinnulis oblongis, alius incisis, raris.

In muris antiquis è lapidibus extructis, inque rupibus & fœcorum interstitiis in regionibus montosis, ut v.g. in *Peco* Derbienti, Westmorlandia & Occidentali Provincia Eboracensis parte frequentius occurrat.

- A. 2. *Adiantum nigrum Officinarum J. B. nigrum vulgare Park. foliis longioribus pulverulentis, pediculo nigro C. B. Onopteris mas Ger. Common black Maiden-hair, & Oak-fern.*

Radix pro plantæ modo satis crassa, oblique acta, plurimis fibris nigris terram firmiter apprehendit. *Cauliculi*, seu verius foliorum pediculi dodrantem interdum longi, firmiores quam præcedentis, nec adeo fragiles, leves, in nigrore splendentes, quibus in æquali ortu adnectuntur *ramuli*, utrinque pinnati, pinnulis altius incisis, & in alias interdum subdivisis, unciali fere circa principium latitudine, sensim in tenuem mucronem desinentibus, circum oras crenatis, altius quàm in Ruta muraria, lineolis pulverulentis averta parte de Filicum more distinctis.

Folia huic plantæ firmiora & densiora sunt quàm præcedenti, adeoque Rutæ murariæ familiora, glabra & splendens.

In opacis ad radices arborum & fruticum, inque aggeribus umbrosis & muris antiquis passim provenit tum in Angliæ, tum in exoticis regionibus.

Dryopteris alba Park. alba Doctonæ Ger. emac. cum à præcedente solo foliorum & pediculorum colore dilutior diffuset, distincta species censenda non est, cum hæc accidentia ætati aut loco naturali debori verisimile sit.

Adiantum nigrum pulcherrimum Lugdunensi simile Thal. nos cum C. Bauhino huic speciem idem esse censens.

Viridis cum reliquis hujus generis convenit.

- A. 3. *Adiantum*

- A. 3. *Adiantum album floridum seu Filicula petraea crispata. Small flowering Rock-fern. An Adiantum album petraeam Ruta miraria accedens J. B? cujus descriptio superius posita est. An Ad. album crispum Schwenckel? cujus etiam superius meminimus. An fortè Ad. foliis minutum in oblongum fissis, pediculo viridi C. B?*

Radix ei firmior in terram depacta plurimis fibris rufescentibus constat, gustui amara. *Folia* ex eadem radice multa, longis pediculis insident, palmariis scilicet aut semipedalibus, satis firmis, glabris, virentibus, ipsa quoque obscurius virentia quàm reliquarum hujus generis, ramola & varenè divisa, Adiantis albi folia magnitudine & dividuà suâ nonnihil referentia, majora utuncque atque profundius & argutius secta. Sunt autem duim generum, alia segmentis seu pinnulis latioribus constant, sinque tenuiter incisa & Cortandri seu Petrolini crispi folia quadatenus referunt; alia segmentis longis, angustis, ad margines undique reflexis & flores dictos Olmunde regalis referentibus. Sapor foliorum acris & calidus.

Rara hæc & perelegans plantæ in agro Westmorlandico prope *Orton* vicum & Calbi, ad maceras *Lewi* & muros antiquos è lapidibus nulla calce commissis extructis, quibus eò loci agros differunt, copiose provenit. Invenimus etiam in arduis & excelsis montis *Snowdon* rupibus, in Cambria Septentrionali.

CAP. IX.

- * *Filix scandens exotica anomala. Filix scandens perulchra Brasiliæna Breynii. Filicis an species Marggravia.*

Breyn.

Palmam sanè inter Filices jure meritoque obinet Brasiliæna hæc elegantissima, quæ vicinis fructibus aliisque rebus adolvitur, & ab imis ad summa reptit, arborum ope rigidulculorum, splendens, è viridi spaldicorum, ex quibus per intervalla palmaria longiorave nodali contrariis semper inter se brevissimis nascentes pediculis generantur, hirsuti, quorum singuli utrinque costam, eisdem quoque arborum coloris, præterunt, hirsutum, palmarem & sequalimarem, foliis viridantibus, elegantissimis, æternò postu alatum, tandem in longum desinentem. Quodlibet verò foliorum aliquo modo *Corniculati folio Alibæ* foliis conveniens, parvo hirsutisque pediculo innititur, in tres plerumque divisum lacinas: utpote in duas breviores obtusas, denticulis quatuor, quinque, vel sex, longis radiatas, unamque longam, nonnunquam scalcantem, (è medio brevium exorientem) denticulis utrinque instar Pristis nostri ab imo ultra medium, & inde usque ad extremum cacumen crenis subtilissimis præditam. Denticuli dicti omnes angusti sunt, Coryli nucamentorum figuræ, in superiore latere squamulis crispis arcuissimè atque curiose vestiti subtilissimis ferruginei coloris, inter quas granula orbiculata * *Selagin prima Thailii* magnitudine & figurâ occultantur.

* *Musci clavae cupressi formis.*

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER QUARTUS.

QUI EST

De Herbis flore imperfecto, seu apetalis staminibus.

HLOREM imperfectum voco quicumque foliis illis tenellis, fugacibus, coloratis caret que nos petala dicimus, adeoque solo calyce & staminibus componitur. Sub staminibus etiam stylum comprehendimus, quo paucissimi flores carent.

Notandum tamen calyces seu perianthia in nonnullis plantis, ut v. g. *Fegopetra*, *Potamogetone angustifolia*, & *Bistorta*, tum colore tum consistentia tenella florum petala proxima similitudine referre. Distinguntur quod non desunt aut marcescant antequam semina maturitatem consequantur; verum istis pro vasis inserviant.

Librum hunc in tres Sectiones partiemur.

Prima erit de his quorum fructus floribus consurgunt non sunt, sed vel totis plantis dirempti, in sexu distinctis: vel in eadem planta paululum remoti seu juncti, ut in *Ricino*, &c.

Secunda de herbis semine triquetris donatis.

Tertia de reliquis que semine sunt rotundo, aut paululum compresso, aliisque cujuscunque figure præter triquetrum.

Herba flore imperfecto, seu staminibus, petalis carente sunt vel fructu

A flore tota planta dirempta; que sexu distincta habentur, quia ab eodem semine ortæ aliæ florem absque fructu, aliæ fructum absque flore producant. Hæ aut sunt vel

Scandentes, fructibus squamosis, in racemos congestis, quorum usus est ad condiendam cerevisiam nec citò acoctas: *Lupulus*.

Erectæ, quæ vel sunt folio

Composito digitato, è cuius corticibus lineamina fiunt: *Cannabis*.

Simpliciter; feminibus

Solitaria; plantæ totæ

Spina arvensis obfida; foliis in caule binis ex adverso sitis: *Urtica*.

Glabra & innoxia, foliis singularem alterno ordine positos, feminibus in nonnullis plantis muricatis: *Spinachia*.

Binis coherentibus, testiculorum forè in modum, vasis inclusis, foliis in caulibus adversis; radice

Perenni repente: *Cynocrambe*.

Annua, foliis

Glabris: *Mercurialis*,

Hirsutis: *Phyllon*.

In eadem planta à flore aliquantulum remoto, fructu echinato aut aspero.

Monosperma, foliis laciniatis *Abynthii*: *Amброsia*.

Bina intus semina claudente, foliis subrotundis *Bardane*: *Xanthium Arctium*, *Bardana minor*.

Tricocco, verticillo,

Elatior & arborescens, foliis laciniatis, fructu Ricino animalculo simili: *Ricinus*, *Palma Christi*.

Pumila, foliis & facie *Heliotropii*: *Heliotropium Tricoccon*.

Flori contigui seu coherentis, Hæ vel sunt semine

Triquetra,

Lib. IV. De Herbis flore imperfecto, &c.

Triquetra, eoque vel

Lucida seu *splendens* ac stipulicem efficit; lateribus atque etiam angulis

Aequalibus, floribus seu florum calycibus

Hexaphyllis, quorum tria convinentia semen, seu vasculum quoddam, amplectuntur & occultant, interdum etiam arcu adherentia; foliis molliibus aut levibus, radice lutea aut rubente: *Lapathum*. Hujus species illa que acido est sapore *Oxalis* seu *Acetosa* dicitur; quæ radice purgatrice, *Rhabarbarum*.

Pentaphyllis, floribus in summis caulibus & ramulis, in spicas congestis, radice inorta astringente: *Bistorta*.

Inæqualibus, angulo duobus minoribus lateribus comprehenso valde obtuso, reliquis duobus majori lateri adjacentibus non minus acutis, foliis Perficæ, foliis quadrifolis, in spicas congestis; *Persicaria*, quæ vel Acris folio emaculato; *Hydropiper*; vel Mitis folio maculoso;

Sordidior & non splendens

Major & elatior, floribus hexaphyllis, foliis amplis, liratis striatis facultate sternutatoria & emetica vehementi: *Helleboreus albus*.

Minor, floribus pentaphyllis

In spicis à foliorum alis erectis, foliis triangularibus

Erectæ, floribus speciosis, semine esculento: *Fegopetrum*, *Erysimum Circale*.

Scandens, floribus minoribus, fructu non esculento, *Convolvulus Niger*.

In foliorum sinibus, cauliculis crebris geniculis interceptis, foliis parvis angustis: *Polygonum*.

Rotundo aut paululum compresso, aliisque cujuscunque figure præter triquetrum. Hæ vel sunt flore florifera calyce

Sedi seu basi seminis fructusve coherentis, semine vel

Nudo, nullo scilicet præter calycem vasculo seu tegmine clauso vel excepto;

Tetrasperma, aquatica, strobilis in spicas dispositis: *Potamogeton*.

Monosperma, calyce interdum arcu convincto & semen amplectente, interdum aperto, semen visui exponente: *Bitum Sylvestre*; cujus species illa quæ folio quernum emulante odorata *Botrys* dicitur, quæ in maritimis oritur foliis Vermiculata *Kalimnus albus*; reliquæ plerique *Atriplicum* nomine censentur.

Esculento à perianthio distincto inclusis, herba in parietinis & rudibus nascentis: *Parietaria*.

Vasculo à flore distincto protecto, eoque vel

Breviori, è duabus laminis seu valvulis conniventibus tantum, non coherentibus composito: *Atriplex*.

Subrotundo, membranaceo, undique clauso, quod per maturitatem horizontaliter rumpitur, foliis ad margines equalibus, oblongis; feminibus in singulis vasis

Singulis, spicis minus pulchris: *Bitum sativum*.

Pluribus, spicis fericeis, colorisque gratiam diu retinentibus siccatis: *Amarantus holosericeus*.

Cordato, flore flavo, foliis crenatis subrotundis, in aquis nascentis: *Saxifraga aurica*.

Summo semini aut fructui imascente, eique vel

Vasculo inclusis

Verrucoso, ostio, in spicis prælongis angustis, folio lato, glabro, radice esculenta: *Beta*.

Molliori & membranaceo, nullis verruculis scabro, in interna locumata diviso, foliis rotundis crassis, duris *Hederæ*, facultate cathartica valida: *Asarum*.

Simplici, nec diviso in cellulas, strobilis & feminibus

In summis caulibus & ramulis, foliis subrotundis, eleganter crenatis: *Alchimilla*.

Ad latera caulium è foliorum alis exeuntibus: *Perceperre*.

Nudo, foliis angustis Caryophylli aut Graminis: *Knawell*.

Præter herbas hæc Tabulâ comprehensas alias adhuc aliquamultas flore imperfecto seu apetalis huic Sectioni addidimus, quarum quoniam flores & semina, corumque situs, figura absque accidentibus nobis nonnullum probè observata & perspecta sunt locum his summi & proprium in Tabula assignare non potuimus.

Ex sunt Kali geniculatum cujus ramulorum compages constat ex frequentibus squamulis pulposis, sub quibus instat Lentis semina concipiuntur, quæ decidunt arefcentibus squamulis in hyeme, ut observavit Cæsalpinus.

Kali semine cochlearato spinosum & non spinosum, quod genere differt à Kali geniculato.

Sedum fruticosum seu Vermicularis fructus, qui quibundam speciebus Kali habetur.

Scoparia seu *Belvedere* Italorum.

Camphora

Camphorata & Camphorata congener.
Herbæ nonnullæ minime Polygoni & Anchylidis nominibus Botanici insignitæ, quarum flores & semina adeo exigua sunt, ut eorum partes & figuræ, reliquæque proprietates & accidentia nudo oculo vix discernenda sunt.
N. Præter herbas hæc Tabulâ comprehensas dantur etiam aliæ in aliis generibus fluxu differentes, ut Scelmoides parvum *Claf.* aliæ quoque quarum fructus à floribus remoti sunt, ut v.g. Frumentum Indicum *Maiz*, dictum, Lachryma Jobi, Sparganium, &c.
N. Plantæ femine triquetra aliter & fortasse commodius distingui possunt florum respectu in eas quæ sunt floribus

{ *Hexaphyllis* ut *Helleborus albus* & *Lapathium*.
{ *Pentaphyllis*, spicatum dispersis
{ *Speciesis*, spicatum dispersis
{ *In seminis caulibus*: *BISTORTA*.
{ *In specieis à floribus aliis egressis*: *PEGOPHYRUM*.
{ *Mimæ palestris*, ut in *Convolvulo nigro* & *Polygono*.
{ *Tetraphyllis*, in *Perficaria*.

SECTIO PRIMA.

De *Herbis* quarum fructus floribus contigui non sunt.

PARS PRIMA.

De *Herbis* quarum fructus à floribus totis plantis distant, seu de *Sexu distinctis*.

PLANTÆ hæc Sectione comprehensæ, si sexu reverà non differant, prout nos opinamur, umbram saltem aut similitudinem quandam sexus obtinent, cum in eadem specie nonnullæ naturæ steriles sint, & seminis infecundæ; aliæ fertiles & semine prægnantes. Has nonnulli mares vocant, illas feminas; alii rectius illas mares faciunt, has feminas. Semina enim plantarum Animalium ovis respondent, quæ feminæ pariant, non mares. *C. Bauhinus* quas nos sexu tantum diversas statuit, specie distinctas facit: minis rectè; cum ex ejusdem plantæ semine utraque oriantur: æquo enim pure Virum & Feminam species hominis distinctas facere potuisset.

CAPUT PRIMUM.

A. De *Lupulo Salictarius*.

Lupulum à Plinio l. 21. c. 15. Lupum salictarium nominatum voluit. Lupulus cur dictus sit me latet, Salictarius autem dicitur quia subit scandente Salices & arbuta omnia circumvolvendo: A salicibus autem potius quam ab aliis arboribus denominationem sumpsit nobis videtur, quia locis humentibus & ad fluviorum ripas, ubi & Salices, nasci amat. Lobelius Lupulum dictum existimat, quia fulcra quæ scandit ut plurimum saligna sunt. Mæius *Volubilis folio aspero* dicitur. Ceterum notæ Lupuli characteristice quibus à reliquis huius generis distinguuntur sunt, Caulis volubiles: Fructus squamosi in racemis laxis; quibus incoctis efficitur ut Cerevisia atatem ferat incocta, nec citò in vappam aut acetum degeneret.

Lupulus mas & femina J. B. I, *su mas & II, su femina* C.B. 1. *su sativus* & 2. *su silvestris* Park. nec enim aliter differunt quam magnitudine & exilitate aliisque accidentibus à cultura orti. *Lupus salictarius* Ger. *Wops*, *the Male and female*.

7. B.

Anadendras Lupulus, per se infirmus, facillè radicis & proxima adminicula, quæ apprehendit, concendit; non ille quidem capereolum, quos nullo habet, ope, sed terribilibus alperis, angulosis, purpurascensibus & concavis *sermoneis*, tenaci pedamentorum complexu, in altum subnatis, cæteroque humo se tollere vix potis. *Folia* & geniculis bina adversa, pediculis palmaribus, apicis & interdum rubentibus adnexa, modò Mori folia imitata, integra in mucronem abeunt, plerumque trifariam

trifariam aut quinquelfariam divisi, totidem mucronibus offendentia, tum illic, tum illic per ambicum serrata. *Flores* in mare dicto è foliorum aliis racemosis, canalibus, colore herbido pallidescens, fex foliolis & totidem *staminibus* componentur, nullo sequente fructu evanescens. *Fructus* in femina strobilorum instar, squamis compactis, verum membranaceis & laxis, colore pallido seu ex viridi luteo, semine continens rufum, amarum.

In seipsum possunt abundare, & ad dumeta & margines pratiorum humentium luxuriat. Lupuli tam in Angliâ, quam in Germania Vitiim instar, in lupuleis lenitur & coluntur, magnâ curâ, nec minore impensâ, dupatis prælongis periculis, quas larmeta concendunt atque etiam superant. Solo gaudent humidioribus, lareore & pinguiore, bene ferecanto. Tota planta cula letior multo evadit, florum thyrif foliaceis & squamolis grandioribus, semine etiam paulo majore. Vendemz tempore vix decerpuntur, in furno ad id præparato excaccantur, in lace deinde congenerunt & venum exponuntur. Hæc parim ex *Adversar.* Lobeli, parim ex *nostra observat.*

Harum ulus notissimus est toti orbis ad concidendam nimirum Cerevisiam nec citò accensat aut corrumpatur, sed inlongum tempus asseveretur: quod præstant mediante insigni amore quem ei committunt, quidam tamen atate pallidum evanescit, Cerevisia interim vinolum laporem venustate contrahente. Quinimo Lupulus incoctus Cerevisiam salubriorem reddere existimatur & lapidiorum; diureticam quoque & emmenagogam vinum eadem committunt, fanguinem purgare, idero & hypochondriacis affectibus utilis esse. An verò calculo renum & velicæ arrendo & expellendo conducatur, an è contra ad ejus generationem & coagulationem faciat, à nonnullis ambiguitur. Qui adversus calculum eum commendant eo argumento nituntur, quod calidus sit & diureticus.

Qui ulum ejus in calculo damnant, sententiam suam valido sapè bibicne experientia sufficiunt, qui teile Cerevisia lupulata (quam nos *Bierum* vocamus) ulu calculosorum paroxysmi exacerbantur; qui contra Ale (sic dicunt Cerevisiam cui Lupulus non fuerit incoctus) poti lenitur & mitigantur: præterea ex quo Lupuli in Cerevisia ulus in Angliam introductus sit, calculum apud nos epidemicum factum esse, multoque plures quam olim infestasse clamant. Nos is potius assentimur, qui ulum ejus in Cerevisia probant & commendant. Salubrior enim inde nobis videtur, & ventriculo gravior, & cibo concoquendo utilis. Nec obstat quod Cerevisia lupulata potius calculosis à medicis interdicitur, Ale præscribitur: illud enim fit ad leniendos paroxysmos cui ulu Ala ob lenitatem & lubricitatem seu lavorem suum conducit, non ad morbum eradicaendum copiam quam deponit, calculo generando potius & coagulando quam dissolvendo & comminuendo apta nata videtur. Falluntur autem qui calculum epidemicum factum, ex quo Lupuli in cerevisia ulus introductus sit, existimant. Nam quavis Lupulus frequenter hodie usis fit in urbe Londino quam unquam antehac fuerit, pauciores tamen ibi nunc dicunt quam superiore sculo calculo laborant, ut ex accuratis D. Grant Observatibus patet. Quod ad calculum attinet, putamus liquores illos qui Tartarum copiosum continent & præcipitant, generationem ejus in corpore humano promovere; unde & aque potores à morbo illo immunes futuros arbitramur; qui autem vino indulgent, & merum assidue bibunt, per se calculo aut podagrâ vexantur: quorum morbum eadem causa, eadem materia esse videtur, ideoque non raro in se mutuo transmutantur. Observatum quoque est, longè plures in Galliâ, ubi vinum autem Gallicum copiosum Tartarum præcipitare notissimum est. Verum enimvero cum ingeniosissimus Vir D. *Fredericus Slave* receptam illam opinionem, quod scilicet Tartarum calculi materia fit, experientia plane refutavit, quavis verum fit meri bibulos calculo obnoxios esse, & vinum etiam Tartaro abundare, non tamen idero calculum generat, quod Tartarum copiosum deponat, sed ob aliam aliquam nondum exploratam rationem. Deinde ad calculum præcavendum conducere opinamur, ut renes & ureteres copiosè sero seu urinâ subinde inundentur, & proliantur, ita enim & meatus omnes urinarii dilatantur, & arentur una eluuntur. Hinc qui se plethorem trahunt, & strenuè bibunt rarissimè calculo infestantur: Diuretica quoque si effectum suum forsanant, & urinam copiosam ciant, calculi materiam in renibus residuum auferunt, ejusque concrezioni auerentur.

Turionis Lupuli velut & Asparagi vulgaris verno tempore coquantur, cinique butyro aut oleo communi, aceti tantillo & sale mensis adhibentur. Eorum est sanguis purgatur, scabies præcætur, alvus solvitur, epar & lien obstructions liberantur.

R. Sals nigri, Lupulorum recentium una manipulos duos, Uvaum Corinthiacarum cerul, lb. 3. Probè confusa, mixta, & in massam fragilem redacta carpis applicetur pro epichemate ad febrem quotidianam figendam. D. *Boyl de Urin.* *Philosop. nat.*

Lupulus scandendo periculis motum Solis observat, h. e. à dextra ad sinistram, seu ab Oriente per Meridiam versus Occidentem flectitur, nunquam in contrariam partem, licet ipse manu volendo & dirigendo ut cò tendat afficere coneris. Idem & aliis omnibus Convolvulis ab hac parte Equatoris nascentibus commune esse aliquando existimavi. Nunc tamen experientia contrarium edocet sumus, alii enim à dextra sinistram versus flectuntur cum Lupulo, ut v.g. *Bryonia nigra*, *Convolvulus niger*, & *Perilymenum*; alii à sinistram versus dextram, ut *Phytolacca*, *Cuscuta*, *Convolvulus major* & *minor*; alii nunc in hanc, nunc in illam partem, ut *Dulcamara*. Sunt ergo qui Solem sequuntur; sunt etiam qui resurgunt; sunt denique qui ambigunt.

Idem & Cochleis terrestribus accideret, ut id obiter notemus, observavit ingeniosissimus Vir & singularis Amicus noster D. *Martianus Lister*; quæcum quavis maxima pars à sinistram dextram versus circumactis orbibus intorquetur, nonnullæ tamen (minores hæ sunt & acutiori vertice) ipsi in levam tendentibus fatisiguntur.

Curum non omittenda sunt quæ Clusius habet de Lupuli radicem apud Salmanticenses usum. Vulgus (inquat) & Venerie Salmanticenses medicinam empiricam facitque solitè ad curandum alopecia à Venerica lue natam hac ratione lupulo utebantur. Ejus radices pondere libræ unus probè lotas & à fordibus repurgatas per noctem in aqua libris octo macerabant; postidie in illa

pilis pedatis. Tert superius racematim plures *stipules* planè parvulus, candidi coloris, longo pediculis insidentes, tenui è foliorum sinibus egresis.

Hæc species eadem videtur *Batti Schorrigeni* seu *Urtice* Malabarice speciei secundæ *Horti Malab.* illi tamen procerior, utpote quæ altitudine est trium tantum podum.

Addè Floribus delapsis in capitulis succedere gemmulas virides feminales, è quibus femina ferrè in totum cum matura sunt emittant, albicantia, parva, ac magis minuta quam aliarum specierum femina, rotundicula è plana, coloris albicantis & subflavi.

Planum descriptionem videtis in *Horto Malabarico*.

- * 2. *Urtica frutescens* Schorrigeni *dicta*. Hort. Malab.

Hort. Mal.

E. radice parva, tenui, dura & albicante, plures longas capillares fibras tam fibris, quam à latere diffundente *caulis* exat tripedalis, tenuis, & tere, tenui viridique clare cornea amictus, pilis seu spinulis utrinque obtusis (uti sunt & folia ex utraque parte & fructus) *foliis* vestitus alternatim positus, cæteratam speciem minoribus, batis proximâ, anteriora versis in cuspidem contractis, ad margines serratis excepta parte pediculo proxima, subius ex viridi albicantibus, tribus nervis insignioribus donatis, quorum medius nervulus minor arcuatus hinc inde emittit; laterales nervulus spargunt in apices dentium definentes. *Floris* in specis è foliorum tam superiorum quam inferiorum sinibus egresis, pediculis parvis, tenellis valde pilosis, nihil aliud fuit quam congeries gemmularum parvarum, quæ coloris ex viridi diluto flavescentes sunt.

Floribus deciduis succedunt *capitula* trilatera ac valde pilosa, ex tribus globulis junctis constans, ac læ succatis, oblongo-angustis, viridibus foliis, quæ densis transversis capidibus minutis obfusa sunt, comprehensa; & junctæ coloris primis viridis, deinde subflavi & nonnihil rubescentes. In quolibet capituli globulo continetur *semen* unum, rotundum ac nonnihil oblongum, quam reliquarum specierum majus, cum umbilico bifido seu in duo labra sulcato, colore per maturitatem nigricante & in umbilico rubro-fule.

- * 3. *Urtica Malabarica* tertia, *Ana-Schorrigeni dicta*. Hort. Malab.

Hort. Mal.

Radix quam precedentibus tenerior & albicans. *Caulis* crassior, minus durs, humanè alacundine, superiora versis profundè striatus, imâ parte obscurè rubens, maculis albicantibus rarioribus aspersis, superius maculis albicantibus viridi, dilutis, tanquam cutis serpentis *Cobra capelle dicta*, varius. *Folia* in pediculis longis, crassius, succulentis quadrata extens, basi lata ac rectiore minime rotunda, cuspidibus crassioribus circumcirca incisa; è costis seu nervis crassioribus, ex viridi albicantibus, ternis, pluribus obliquis seu transversis nervulis in cuspidem excurrentibus. *Floris* in petiolis longioribus racematim compacti, è gemmis ex viridi albicantibus parvis, rotundis, explicati, in quatuor petala è viridi albicantia, angusta, anteriora in nodulos crispata ac convoluta, dividuntur. Floribus delapsis proveniunt *semina* nullis inclusa capsulis, spicatum ad unam partem petiolo cuspique ramulis viridibus adherentia, suntque petioli cum ramulis in altera parte rigidi albicantibusque spinulis adeo densè oblitati ac tam arctè convoluti, ut semina occultent, nec visui offerant nisi ex convolutione in rectum explicentur. *Semina* plana, rotunda, subflava aut subrufta, in medio crassiora.

- A. 4. *Urtica major vulgaris* J. B. *major vulgaris* & *media sylvestris* Park. *Urtica prima* & *secunda* seu *urtica maxima* & *altera urtica* C. B. *Common stinging Nettie*.

Radicius luteis sub terra reptat & lætè se propagat. *Caulis* surrigit bicubitales, interdum etiam altiores, quadratos, rigidos, striatos, viridè lanugine hirsutos, concavos, ramulos, *foliis* vestitus per intervalla ex adverso binis, pediculis oblongis insidentibus, à lata basi in acutum mucronem sensim angustatis, majusculis & profundioribus denticulis per margines serratis, spinulis minacibus horridis. Versus summities caulium & ramorum ad singula foliorum paria quatuor exeunt *racemi* in formam crucis dispositi, *stipules* vel feminibus onusti; minimum ad latera ramuli è sinu uniuscujusque folii exeuntis hinc inde unum, appositâ ligulâ ad racemuli pediculum utrinque. *Floris* herbeci, quadrifolii, perexigui, stamina quatuor apicibus donata continent. *Vascula* *feminalia* velut triquetra, duabus lamellis conniventibus composita, singula femina occultant, exigua, sublonga, rufâ. Ex Urticis autem alia mares sunt, alia femina; alia nempe *stipules* duntaxat insidentes profertur, alia semen. Mordacibus spinulis, quibus tum caulium folia obfusa sunt, alia ab aliis plantarum generibus adeo dissimulant. Spinulæ autem omnes (ut observavit Clariss. *Hæckius*) concavæ sunt & fistulose, mucronibus acuis, rectis levi cutem perforantes, & foliisculis quibusdam liquore venenoso repleti insinuantur, singulae singulis, qui spinularum tactu compressi per earundem cava syringarum modo liquorem suum in carnem transfundunt, qui pruriginem in lam molestant & pustulas excitat.

Ætate floret. Superficies quatuorannis hyeme marcescit, radice restitibi.

Ad lèpes in locis ruderatis nimis frequens.

Vit.

Urtica omnis diuretica est & lithontripica, peculiaritèrque Cicuta adversari dicitur, ut & Hyoscyamo. In ore sumpta solvit alvum, abtergit tenses, calculos expellit, expectorationem morbiliorumque eruptionem promovet. *Marone* nostrates novella urticarum germina, & folia pinnulam exumpentia verno tempore pisculis incoquere solent ad sanguinem depurandum. Succus herbe aut symplicis ex ei confectus in hæmoptysi efficacissimus est. *R. succ.* Urticæ 3iv. 5 aut 6 diebus continuè manet bibatur jejuno ventriculo, & ipsa Urtica piscibus incoquatur. *Ægri* depositi à morbo hoc reme-

remedio convalescent. *Annot.* Communicaverunt D. Needham & D. Hulst, Aq. still. sp. vini q. l. ad largum aciditatem mirifica restringit hæmoptysin.

Hæmorrhagiarum narum sibi frequentissimum certo experimento fuisse solebant Hier. Rehlenger. Dunmire & Udalricus Jungius radice Urtice rubra albi, lignola & teren naribus indita, & attractâ aq. D. Sæmè & Cumani Obler. à Veldschio editis.

Extrinfecus putridis, gangrenosis ac malignis ulceribus auxiliatur, durities ac tumores discutit; reprimet vulvam inflammata (gargarizat.) sedat hæmorrhagiam narum (Urtica minor scilicet contusa, aut succus ejus naribus inditus) *Schrod.*

Semen Urtice [Romanæ præcipue] Urtis crebri est in pulmonum affectibus, asthmæ, tussi continuâ, pleuritide, peripneumonia. Conserva quæ fit ex racemulis florum & senium in aceto rectum inque thoracis affectibus & spuo lungenso medicamentum est præstantissimum. Semen Urtice urticam & mentes ciet, & Venereum extirpare inter Medicos convenit; unde à morboisibus amatis suis propinari solet. Radix Urtice major commendatur maxime prope ietum: Eadem vino & melle decocta non vulgare medicamentum est adversus frigidas rufes & orthopneas.

Artium, pustulas ac pruriginem ab Urticis excitatas sedat & extinguit oleum olivarum, oleum rosarum, Nicotiana succus illitus, aut etiam folium viride applicatum: ipsius denique Urtice succus & pressus, reserente Parkinsono.

Quia & enodissimus Vir. Amicus noster summus, D. *Tancredus Robinsonus* & *Riverius Centur. 4. p. 640. Centur. IV. Obs. 81.* aliisque Medicis prædixit scriptoribus suggestit nobis, exempla immo diu hæmorrhoidum fluxus cum omnia frustra exhibita fuissent agro admodum debilitato, tandem curati à solo usu succi Urtice, levi oblatione *depurati*, & dati ad 3ij. cum poco *Saccharo*.

Populares mei certo experimento Cerevitiæ recentis intempestivam fermentationem inhibent, & à tonitru defendunt collocando in dolis Urticam urentem maximam & frusta Chalybis. *S. Pauli Quadr. Bot. cl. 4. pag. 536, 537.*

- A. 5. *Urtica minor* Ger. *minor annua* J. B. *urtica minor* C. B. *The lesser stinging Nettie*.

Radix ei alba, satis crassa, simplex, furculosa tamen, furculis fibrillis aliquot tenuibus capillatis. *Caulis* crassi pro plantæ modo, semipedales & interdum pedales, quadrati, solidi, striati, spinulis ramoribus horridi, ramosi, minus recti quam præcedentes. *Folia* per intervalla ex adverso bina, pediculis longis appenda, atro-virentia, quam præcedentis breviora & obtusiora, per margines profunde dentata, spinulis venenatis utrinque innata. Ad singulos caulium nodos, ut in præcedente; *stipules* autem seminum racemuli quatuor in crucis formam dispositi. *Flosculi* singuli terpetrali, caliculi. *Vascula* *feminalia* exigua, bivalvia, è duabus lamellis conniventibus composita, ut in Artepice, singula femina continent, exigua, longiuscula, splendens, figurâ ferè seminum Lini.

In hortis oleaceis & locis ruderatis, frequens oritur; nec ultra annum durat.

Locus.

- A. 6. *Urtica Romana* Ger. Park. *Romana* *free* *max* *globulis* J. B. *urtica* *serena*, *prima* *Dischoridis*, *femina* *Lini* C. B. *Common Roman Nettie*.

J. B.

Radix sublutea plurimas fibras spargit longiusculas, quibus terram firmiter apprehendit, [non alia (inquit J. Bauhinus) quam Urtice vulgari] non tamen perinde vivax. *Caulis* quatuor aut quinque interdum pedes altus [hominis altitudinem interdum multum superans J. B.] rotundus, ramulosus, infirmior, rigidioribus pungentibus spinulis pro virida vulgare lanugine donatus, perinde ut & folia, quæ ad nodos bina opposita quam in illa altius incisa. E foliorum superiorum alia exeunt pilulæ virides asperæ & mordaces, pediculis appende longiusculis, in quibus inclusum continetur *semen*, quod è compressâ laterum formâ, è lubricâ superficie semen Lini æmulatur, *flosculi* præcedentibus fibrosis luteolo pulvisculo plenis.

Spontanèam observavimus in ipsis puteis oppidi *Yarmouth*, & in arenosis circa *Aldburghum* oppidi. *Locus.* dum in Suffolcia: inveniri aunt & in plateis Romanæ oppidi in Cantio, & *Lidde* propè *Romaniam*, J. Bauhinus Monsfeldi passum in sepibus observavit florentem & femina ferentem mensib. Aprili, Maio & Junio; Batilæe in prati.

7. *Urtica Romana* seu *palsifera altera Parietariae foliis*. Hort. Paris. *The other Roman Nettie*, with *Pellitory leaves*.

Caulis assurgit sesquicubitati, tereti, striato, inani, in apicis purpurante, spinulis mordacibus obfuso, ramolo, *foliis* vestito ex adverso binis, pediculis oblongis insidentibus, minoribus, pro magnitudinis tamen ratione latioribus, quam Urtice vulgaris, in acumen productis, lanugine virida hirsutis, per margines serratis, minus tamen profundè quam Urtice vulgaris, nec ad mucronem usque. Quæ pinnulæ erumpunt folia marginibus sunt integris & æqualibus, Parietaria æmula. Urtice superioribus geniculis, ut in reliquis urticis, quatuor exeunt pediculi, in crucis formam dispositi, singuli singulas pilulas sustinentes hirsutas, quæ postea in quosdam velut *stipules* racemuli explicantur. Singuli *flosculi* quadrifolii, quatuor obtinent stigmata, apicibus albentibus insignia. *Semina* majuscula, splendens, per maturitatem nigricantia, figurâ & nitore suo Lini femina referunt. *Radix* subest alba, crassiuscula, fibris aliquot donata, quæ tamen hyemem non terit.

Flosculi in pilulas coactis, femine Lini æmulo, cum Urtica Romana vulgari convenit: foliis Parietariae, &c. ab ea differt.

Noftrabus ludicro nomine *Mojorana Hispanica* dicitur: cū enim adhuc junior est, adeo fariatur ut Majorana cuidam finilis est, urtica autem diffimilis, ut facili incauti persudeant eam nobis admovere; unde mordacibus ejus spinulis ex improvilo compuncti, risum spectatores excitant.

CAP. IV.

De *Spinachia*.

Spinachia, tam celebre & usitatum nunc dierum olus, Veteribus indicta & incognita videtur. Spinachia autem Recentioribus à femine spinosa dicta est, quamvis repariatur etiam femine levi & spinis destituta. *C. Bauhinus* *Spinax* à raritate in uli medico Gracis recentioribus dictum scribit. Hujus an dentur species diversæ nobis non curio constat. Duae tamen seu species, seu varietates novimus, nimirum

1. *Spinachiam femine spinoso* C. B.
2. *Spinachiam femine non spinoso* ejusdem.

Spinachia femine non pungente, folio majore & rotundiore *J. B.* si à precedenti differat nobis incognita est: C. B. præcedens synonymam facit. Spinachia femina seu sterilis perperam pro specie diversâ à C. B. ponitur, cum ex eodem cum fertilis femine proveniat.

1. *Spinachia* Ger. Park. *Spin. mas & femina* J. B. *Lapathum hortense* seu *Spinachia femine spinoso* C. B. *Spinache*.

E radice tenui, albâ, simplici, paucissimis fibris donatâ, caules ferrugine pedales, fistulosos, teretes, striatos, in alas divisos. *Folia* Atriplicis fere, longis pediculis nixâ, inferiora ad basin suam interdum utrinque lacinata, mucronibus acutis; qui autem in summo caule existunt, duos tantum processus velut auriculâs ad basin obtinent, tenui quadam pollice, Atriplicis in modum, asperâ. *Flores* in caulibus à medio fere usque ad fastigium, in *Mare* herbaceis aut purpurantibus apiculâs est calice quadrifolio exsertentibus constant, in oblongis furculis seu racemis è foliorum alis ortis, ut in Mercurialis. In *Femina* flores nulli cernuntur, sed tantum apiculi quatuor albi in summo femine. *Semina* autem ipsa foliorum alis acutè adnascuntur, conferta, aliâ (ut nomen docet) spinulâ; aliâ leviss, in globulis seu racemulis congesta, majuscula, nonnulli compressa, orbiculata.

Spinachia ubi sponte oritur nobis non constat. Hispanie autem originem suam debere argumento est nomen quo à quibudam vocatur, nimirum *Oleru Hispanicum*. Pasim in hortis sentur, nullum solum aut cœlum respiciens, cum Martio & reliquo Vere, tum Septembri, non hortens hyemâs frigora, quæ si iniqua nimis, Juglandis foliis conservatur ut vere cibum suppeditet, quo tempore semen profert. Martio verò lata intra duos menses perficitur. Autumno lata foliis magis luxuriat, nam quæ vere feritur caulescit illico; unde ad pulcos Autumno potius ferenda.

In culinis per totam fere Europam, (teste Trago & experienciâ) vix quicquam frequentioris est usûs pulchris ex Spinachia confectis, quas oleo aut butyro condiunt & inungunt, herbâ minutim concisâ; nonnulli utras Corinthiacas eis admiscunt. Citra aquam coquitur hoc olus, quod magnam vim humoris iter coquendum remittat, & velut proprio contentum jure alienum alpernetur.

Inter omnia olera culinaria meo judicio Spinachia laudatissima est & gratissima. *Trag.* Unde & in omni penè agritudine cibo deligi potest.

Febribantibus & senibus adstrictioris alvi maximo commendanda est opere; illis imò vel hecicis, ut febrem æstum temperet, his ut alvum lubricet, quod longè melius est quàm ut suppositariis & cathartics semper extinguletur. *S. Paulus.*

Refrigerat & humectat, nitrofa sua qualitate, alvum emolliat, gutturis asperitatis medetur & arida rursi confert: nauseam facili parit nisi zingibere aut alio consimile condatur. Sucus & aqua destillata Stomachi ardorem & rofiones mitigare, & lac elucere dicunt.

Extrinfecus venterculo & epati imposita cataplasmati instar, eorum inflammationes dolorumque tollere creditur.

2. *Spinachia femine non pungente, folio majore & rotundiore* J. B. *The greater unprickly Spinache*.

J. B.

Longè major majoribusque est foliis quàm Spinachia vulgaris, necnon rotundioribus, ceteroqui finilibus, quemadmodum & floribus proximè circa caulem ad pedicularum exortum multicos. Semina sequuntur conglomerata velut in racemulum, Lenticulis fere paria, rotunda, nullis spinis horrida, cinerici coloris.

Nos Spinachiam femine non spinoso, & à femine spinoso majorem *Park.* à vulgari spinoso femine specie non differre putamus, sed accidentibus quibudam à loco natali & cultura ortis. Verum examinandum proponimus, an Spinachia femine spinoso, necnon Sp. femine levi late semper producant sui generis lobolem, hæc nimirum femine levi, illa femine spinoso fectam, an interdum diverfi?

C A P.

CAP. V.

De Mercuriali.

Mercurialis à Mercurio denominationem sumpsit. *Plin.* lib. 25. cap. 5. *Linosyris* seu *Parietaria* Mercurii inventum est, ideo apud Græcos *Hermipon* multi vocant eam, apud nos omnes *Mercurialem*.

Pro Mercurialis speciebus habeo Cynocrambem dictam & Phyllon: adeoque tres Mercurialis species agnosco, unam perennem, duas annuas; hæc sunt,

1. *Mercurialis perennis* repens, Cynocrambe dicta.
2. *Mercurialis annua* glebula vulgaris.
3. *Mercurialis annua* hirsuta, Phyllon dicta.

1. *Cynocrambe mas & femina* Ger. emac. *mas & femina*, seu *Mercurialis repens* J. B. *Merc. sylvestris* Cynocrambe dicta vulgaris *mas & femina* Park. *Merc. montana* testiculata, & *Merc. montana* spicata C. B. *Dogs Mercury*.

J. B.

Plurimis fibrosis radiculis perennibus & lentis, sapore nonnihil dulci, sed fastidioso per terram reptat Cynocrambe tam mas quàm femina, nervo duro, fibrarum Hellebori instar fascis. *Caules* surriguntur multi, teretes, concavi, longis internodiis geniculati, pedales, propter terram purpuralescent non ramoli. *Folia* ad articulos bina opposita, lanuginosa, foliis Mercurialis paulo longiora, duarum scilicet triumve unciarum, tenera, [inferiora multò minorâ sunt] acuminata, in ambitu serrata, pediculis brevibus, gustu nauloso. Ex alis foliorum pediculi exeunt, in mari quodam breviores, quatuor vel quinque, feminales, unciales ac majores, breviores alios interdum à latere proferentes, quibus insident *stipules* herbaceo colore præditi, ternis foliolis constantes, quorum medium occupat localamenti feminum rudimentum, ex cujus cacumine emicant apiculi bini, corniculati, extrosum reflexi: loculi hirsuti, compressi, in geminis reticulatos Lentis magnitudinè divisi, femina bina continent, dissilemento membranâ distincta, in uno pediculo tergeminâ. At in Cynocrambe femina ex foliorum alis pediculi surriguntur, tres, quatuor aut quinque uncias longi, tenues, striati, in quibus *stipules* in spicam digesti mucosi, ternis foliolis herbaceis compositi, in quibus staminula aliquot herbacea, qui nullo succedente semine intereunt. Dodonæo tota herba viroli odoris ingratum redolet.

Cynocrambe in sylvis, sepibus, aliisque perinde umbrosis gignitur. Primo vere exit, autumno *Lecus*, exeunte, folia & caules marcescunt, radice superfluit.

Facilitatis cum Mercuriali convenit Præviofus. Mercurialem sylvestrem olerum more coctam, *Tempus* & oleo ac sale conditam inter medicamenta ferofitatis benignè evacuantia enumerat in libro De *Medicina Pæp.* quod è Dioscoride hausit.

2. *Mercurialis mas & femina* Park. *Merc. mas & Merc. femina* Ger. *M. testiculata* seu *mas Dioscoridi* & *Plinii*, & *M. spicata* seu *femina* eorundem C. B. *French Mercury*.

J. B.

Folia hujus ad Parietaria folia accedunt, sed glabra sunt, atro virore splendens & in ambitu serrata, sapore nitrolo, calidiusculo & nauloso. *Caules* è angulosis, spithamæ ac etiam majores, geniculati, leves. Ex foliorum alis, femine quidam ligule recte emicant, tenues, quas verticillatam seu in spica ambiunt *stipules* glomeratæ mucosæ, qui in quatuor foliola herbida sese explicantes, citros apiculorum luteolorum aut herbidorum ostentant, nullo succedente semine pereunt. Mari autem ex nilem alis breves pediculi oriuntur, quorum singulis testiculata *stipula*, nonnulli compressa, hirsutâque insidet, gemina *semina* occludunt. Radix utriusque tenera & fibrosa, annua.

In hac descriptione *J. Bauhinus* vulgarem opinionem sequitur, Mercurialem sterilem pro femina, & fertilem pro mari accipiens: cum è contrariâ rationi consonum sit & altiarum rerum naturalium analogie, ut sterilis dicatur mas, fertilis femina. Femina enim est in omni genere quæ fertilis & fructum edit.

Mercurialis reperitur in hortis olitoris, vineis, aliisque locis humentibus ac umbrosis. In *Lecus*, maris litore prope *Ryde* Vædis insule oppidulum spontè & copiosè provenit.

Est è numero quorum illarum famolarum emollientium herbarum; absbergit, alvum movet, aquas *virtus* ac bilem purgat, unde & hodie in enematis frequentissimus ejus usus.

Sunt è nostratibus mulierculis, qui Mercurialem infantibus cum pappâ exhibent, ut alvum foliis tam retineant, torminâque præcaveant. *Sæbod.*

Observatur est omnis generis verrucas hujus foliis vel eorum succo tolli; item semen cum Abstinio decoctum idericis mistic juvare. *Matth. & Ruell.*

Quæ Vereres habent de vi maris ad efficiendum ut mares gignantur, feminae ut feminae, nobis fabulosa videntur & falsa.

3. Phyllon

3. *Phyllon mariscum* & *feminifium* Park. *arthenogenon* & *thelygenon* folio incano *Monpessulanum* J. B. *arthenogenon* sive *mariscum*, & *thelygenon* sive *feminifium* Ger. *reficulatum* & *spicatum* C. B.

J. B.

Pedales & cubitales habet *caules*, totos candido tomento pubescentes, & per ætatem lignescentes, qui in ramos ex adverso positos ordine certo abducuntur. *Folia* oblonga, subrotunda, crassifolia, nervosa, mollia, lanuginosa, incana ad articulos oriuntur. *Flosculi* minimi, in rari quidem ad puncturas, brevibus pediculis nixi, vix apparentes ante fructus, sunt duo apices ochreæ colore pallido. *Fructus* autem sunt gemelli, reticulati, villosi loculis comprehensi. *Semina* (inquit Lobelius) uti minoris *Heliotropii* exiliunt, immatura albidia, matura verò cyaneo nitent colore, rotunda & quam *Papaveris* majora, gustu fervida, & nonnihil pinguis. *Radix* lignosa, exilis. In femina flores spicati racemoseque, ut in *Mercuriali* femina.

Theophrastus *Phyllon* *Ocymii* folia tribuit, & rectè nostrâ sententiâ. Illud inter alia ei cum *Mercuriali*, *Cynocrambe* & *Heliotropio* minore commune est, ut erutæ radices temporis successi cereulæ colorem contrahant. *Clus.* quod & nobis observatum, etiam de caule & fructu.

Locu.

Circa *Monpessulum* in fossarum aggenibus & ad vias publicas, præsertim propè aquas oritur; ut nobis observatum. *Clusius* multis *Hispaniæ* & *Galliæ Narbonensis* in locis natæ refert, ubi Aprilis floret & interdum maturus, ad in regionis frigidiores translatum nonnisi gèstat.

Vire.

Salmanicensis utriusque decodum omnibus animalibus & cane rabido demoris propinant, magno succosum, ut inquit. *Granatenfis* verò, *Mauritanis* præsertim, ad muliebres morbos magno in usu est. *Clus.*

SECTIONIS PRIMÆ

PARS SECUNDA.

De *Herbis* quarum fructus à floribus aliquantulum remoti seu sejuncti sunt, in eadem planta.

CONVENIUNT hæ plantæ cum superiore sectionis hujus parte traditis, quod in his flores pariter fructibus contigui non sint. Differunt quod singulæ plantæ tam flores quam fructus proferunt, quamvis à se invicem separatos seu remotos. Sunt & alie nonnullæ plantæ flore etiam imperfecto quo flores à fructibus sejunctos gerunt: ut v. g. *Lachryma Jobi* seu *Milium arundinaceum*, *Maiz* seu frumentum *Indicum*, *Sparanium*. Verum hæ ad aliud genus pertinent.

CAP. I.

De *Ambrosia*.

Ambrosia Veteribus *ἡ ἀμβροσία*, Deorum cibis dicitur, quod eum mortales non edant, vel quod qui eum edunt immortales evadant, id eximie fragrantie gratia etiam *Dii* expetita.

Cum autem una duntaxat *Ambrosiæ* species hæctenus cognita & descripta sit, non est cur nos generis characteristica adscribamus, cum ex ex descriptione peti possint.

Ambrosia Dod. Ger. *quibdam* J. B. *horrensi* Park. *maritima* C. B.

J. B. Dod.

Compluribus fruticat statim à radice oris virgulis [Dod. unico caule fruticis exigui modo affurgere scribit] frutis, rubentibus, subhirsutis, in ramos multos diductis: *folia* suaveolentia, *Abfinthii* communis magnitudine & lividiora, albicantia, lanuginosa, sapore aromatico, amaranthe non ingrato. *Flores* secundum ramulos alternatim diffusi, subulati, rotundi, mucosi, absque fructu pereunt, ut rectè *Dodonæus*; subsunt inferius angulosa, terrestris *Tribuli* instar echinata *capitula* exigua, nunquam florentia, in quibus (semem nigricans, singulis unicui inest, nigrum, gègæto virgineo simile & ferè par. *Radix* lignosa, simplex, fibris aliquot capillata. Inalbicat & varere tota herba, & gratum odorem spirat.

Locu.

In maritimis *Hætruriæ* arenosis spontaneam observavimus.

CAP.

CAP. II.

De *Xanthio*.

Xanthium Græcis dicitur *ἡ ἄνθη* *ἡ ἄνθη*, quod flavos palliat capillos: *Lappa* minor *Botanici* ob aliqualem florum & fructuum vestitus adhaerentium similitudinem. Vocatur etiam hæc planta in *Olficinis* *Bardana*, voce vel *Gallicâ* vel *Hispanicâ*, inquit *C. Hofmannus*.

Xanthii notæ characteristice sunt flores staminei, inutiles, nec fructui contigui: fructus durus, echinatus binis intus cellulis bina semina, hoc est, in singulis singula continens.

1. *Xanthium* sive *Lappa* minor J. B. *Lappa* minor, *Xanthium* *Dioscoridis* C. B. *Bardana* minor Ger. *The lesser Burr-Doek*.

J. B.

Caule est cubitali circiter, hirsuto, punctis rubris guttato, ramoso. *Folia* alternata pediculis nituntur tres uncias longis, caulis concoloribus, *Tussilaginis* foliis quodammodo similia, sinuata & crequodammodo aromatica. Quia foliorum pediculis est ortus plura simul capitula se promunt bullata, *foliis* *Ranunculi* emittentia: quibus tamen non succedunt, sed in ramulis ex aliis foliorum erumpentibus floribus sine pediculis enascuntur *echini* *Lappæ*, vestibus adherentes, oblongi, in duos acutos rigidolique mucrones desinentes, qui duobus distinctis loculis totidem grana condunt firmiter adherescit.

Gaudet loco læto ac pingui: rarior in Angliâ spontaneum vidimus: in transmarinis ad rivulos & *Locu.* in aquosis scrobibus læpius & copiosum.

Gustus est subamaro & acri, unde calcare & ficcare colligitur. Usus præcip. (secundum *Matthiolum*) in numera lepra educenda [cum *Rhabarbaro* exhibetur radix] in lipothymia: extrinsecus in struma & tumoribus discutiendis [epithema] in capillis luteo colore tingendis; in quem usum veteres fructum colligendum præscribunt antequam perfectè siccescat, deinde rursus hâtili vase recondi: cümque usus exigat ejus sextarii semisim aquâ tepidi dilui, moxque eo caput nitro ante persictum illini.

2. *Lappa* *Canadensis* minori congener sed procerior. Hort. Reg. Paris.

Procera & speciosa est hæc planta, quæ nobis hoc anno [1685] ex semine ab ingeniosissimo *Viro* & rei *Herbariæ* peritissimo *D. Hauf. Sloane* M. D. misso succrevit. Non tantum procerior est vulgari *Bardana*, sed etiam magis patula & ramosa, ramis latè diffusis, & ipsum etiam caulem longiores apices superantibus. *Folia* quàm illius majora sunt, longioribus pediculis nixa, altius incisa, & asupinam superficiem nonnulli eminentibus seu elevatis, magis quàm in vulgaris foliis. *Flores* & semina eodem modo quo in vulgaris ex aliis foliorum conferta exeunt. *Lappæ* quam in illa multò majores sunt, spinulis hamatis rarioribus, his tamen longioribus & crassioribus oblate.

Planta hæc maturis è terra exit quàm vulgaris *Bardana*, serius tamen floret & semen perficit, totique viridior videtur quàm illa. *Folia* seminata longiora sunt & angustiora.

CAP. III.

De *Heliotropio*.

Heliotropium *Dioscoridi* lib. 4. cap. 193. dicitur, quod *ἡ ἄνθη* *ἡ ἄνθη* *ἡ ἄνθη* i. e. quod folia cum Sole circumagat: & *Synonymis*, quod ramuli cum floribus *Scorpionum* caudæ modo circumagat. *Plinius* lib. 22. cap. 21. *Heliotropium* miraculum inquit *sepius* *Scorpionum* caudæ modo circumagat, etiam nullo die, tantus fidei amor. Noctu veluti desiderio contrahit ceruat; ut neque in alia quavis specie plantæ nobis cognita. *Plurimæ* sunt quarum folia, nec pauciores quarum flores interdum expanduntur, noctu contrahuntur, quarum tamen è numero *Heliotropium* non est; quod tamen aliis fars accedit ad veterum *Heliotropii* descriptionem.

Cæterum *Heliotropium* *triccoccum* quamvis magnitudine, ut & caulis & foliorum figurâ cum vulgari *Heliotropio* conveniat: flores tamen & semina toto genere diversum arguunt.

Heliotropium *triccoccum* C. B. J. B. Ger. Park.

J. B.

Radix ei subest lignosa, simplex, paucis apophyphis fibrata, annua. *Caulis* cubitalis, [pedalis *Clus.*] rectus, ramulis incano tomento obtusis, fuscis & folia, *Heliotropii* majoris similia, majora, lanuata, nervosa, mollia. *Flores* racematum in privatis pollicellis coherent, exigui, luteoli, nullum

nullum post se senu relinquentes. *Silique* enim nullo præcedente flore ex alarum cavis exeunt, ex longis pappis dependentes, sub foliis quasi calcitrantes, triocceæ, cinerei coloris, aspera superficie & emicis, quibus desiccantibus *men* exilit cinereum.

Hæc capta live liquæ pannis affricatæ florido viridi colore eos inficiunt, qui temporis momento in cereuleum cinique elegantem mutantur. *Claf.* Panni hi aquæ intincti & expressi cum purpureo eleganti colore imbuunt, vini rubri æmulo, eorumque ulus est ad gelatinas, fibrillas alique ejusmodi sicamenta coloranda.

Circa Mopellum & alibi in Gallia Nabonensi æstate & autumno in fati passim provenit, ubi ad ulus prædictos a rusticis colligitur, & vulgo *Turnefol* appellatur.

Locus.

CAP. IV.

De Ricino.

Ricinus, Dioscoridi *Κικὶ ἀκρίων* à similitudine. Crotonis vel Ricini animalis, quod semen ejus refert, dicitur. *Κικ* autem vox est Hebræa vel Orientalis, quæ legitur in Prophetâ Jonæ, cujus significatio incerta.

Ricini notæ generiæ sunt caudex lignosus, fructus trioccei muricati, in fureculo peculiari racematum ferè dispositi: semen Ricino animalculo simile.

1. *Ricinus vulgaris* J.B. C.B. *Ric. frve Catapata major vulgaris* Park. *Ricinus frve Palma Christi*, vel *Kiki* Ger. Palma Christi.

f. B.

Insigni auctu coloriter adolescit, *caule* crasso, striato, glauco, geniculato, inani, trium, quatuor & plurium cubitorum, superius ramoso, ex obscura purpurea nitente & glabro; candido videlicet deterfo tenui instar farinæ pulvere, quo veluti conspersus subinde apparet. *Folia* ampla, Cordo Platano & Acori similia, digitata, in septem, octo aut novem acuminata, serratimque segmenta, in quorum singula nervus è folii centro exporrigitur, dividuntur, atro-virentia, splendida, & interdum acetabuli instar concava, possitimum loco quo segmentorum nervi coeunt, unde & pediculus averfo folio ortur dodrantalis, concavus; quanto autem superiora fuerint folia tanto ampliora existunt, sic ut ex his petalium æquantia sit repente, nullum è vulnere lac manantia. *Flores* longè seriè thyrsoidè fureculo peculiari racemati indident, è liguineis crispisque flammibus, quæ terna è fructus rudimento emicant, conflat: quibus muricata triquetra vascula succedunt, quæ *emma* claudunt oblonga, Ricini animalculi æmula *Ded.* foris livida & maculola, interiore medullâ candida, quæ capitulis per maturitatem fissis ac rimas agentibus, cum impetu exiunt. Ac præter flores dictos videre est in eodem thyrsio muscolâ glomerata nucamenta coloris herbei, quæ nullo relicto fructu tandem marcescunt. *Radix* subest simplex, longa, crassa, dura, candida, crebras circumcirca fibras emittens.

a. Hall.

Seritur apud Germanos & Gallos (inquit f. B.) non modo ad spectaculum fed etiam ad tutelam adversus calupniarum injuriam, quas ferunt Ricinum fugare. Annua verò in Germania fructus est, atque etiam in Anglia. Verum in Creta multos perdurat annos, & in tantam exerecit altitudinem ut non nisi scalis admotis possit concendi, quod Bellonius tradit *Observat.* lib. 1. cap. 18.

* Schol. in
Marsd. Hist.
C. 4.

* Clusius quoque Ricinos crassitudine humana, altitudine trium hominum, multis prægrandibus ramis brachiatos, & multos annos durantes in maritimis Siciliæ observavit, easque exactissimè congruentes descriptioni Dioscoridis. Nos quoque in Sicilia Ricinum arbuticulam Sambuci æmulam, lignolam & satis longavam, in sepius frequentem observavimus.

2. *Ricinus Americanus* Ger. Park. *Americus, Curcas incolis* Clus. not. in Monard. *Ric. Americanus major semine nigro* C.B. *Ric. major Americanus Curcas dictus* & *Faba purgativa* India Occidua J.B. *Namby Guen Brasilienfis* Margrav. & Polonis. *Pmbones Lusitanis*. *Ricinus Americanus folio Staphisegria* C.B. app.

Marger.

Arbor est in Ficis magnitudinem & figuram excrefcent, ligno molli & fragili. *Folia* habet circa ramos inordinatè posita, quolibet suo pediculo semipedem longo insistent: suntque viridia, ad tactum molliora, foliis Ficis aliquo modo similia, sed non ita profunde scæta, verum subvirentia, & antèrui in tics angulos delineantia. *C. Baubino* folia pallide virentia, pediculis oblongis & hirsute alperis donata, inferiora ad foliorum Ficis formam nonnulli accedentia, & in lacinias quinque divisa, superiora verò quæ Staphidis agræ foliis similia, in ternas lacinias scæta sunt, omnia velò per circumferentiam crebris acutis exasperantur, & nonnulli pubescent, ita ut tactu molliora sint: Lignum & folia fundunt è lacteo æqualem succum. *Fistule* fort copiosas racematis, parvos, pentagatos, petalis antèrui viridibus, dorsum incurvatis, in medio Havis flammibus, quæ decingularem stillam referunt, subulcis odor. Sequitur hos *fructus* turbinatè figuræ, seu instar Juglandis mediocrius, & ejusdem magnitudinis, primò viridis, mox flavus, ubi plene maturum fulvus live niger, qui sponte finditur in tres pares, quamvis ita consistere videatur. In quolibet fructu sunt tres nucleï, magnitudine & figurâ pimeis similes, in tribus concamerationibus distincti, cortice nigro corticis Castaneæ crassitie cæti, & in extremitate sunt macule albe. Horum alii non meminerunt. Nucleus albus, instar cuniculi ovi, exterius etiam pellicula alba odulctus.

Validè

Validè purgant tres aut quatuor nucleï comesti, & quidem nimis si pellicula interior non separatur, idèy semper adinenda.

Arbor facillè transplantatur, nam ramus decisis & terre infixus aliam arborem progenerat, idèy ad sepes vivas faciendas circum hortos usurpatur.

Arborem hanc pro Ricino Americo Clusii *Curcas* dicto habet Piso, & redè, quamvis in descriptione fructus non meminit operimentum illius tuberculis asperis non esse obitum, ut in vulgari Ricino, sed læve & cinerei coloris. Huic etiam eandem omnino plantam esse minime dubio quam *C. Baubino* in appendice ad pinacem sub titulo Ricini Americani folio Staphilagræ describit, cujus ramum duntaxat ficum vidit. Idèyque eandem plantam bis ponit, pro duabus distinctis.

Hæc arbor videtur esse quam *Quabibobani* q. nomine describit Franc. Hernandez, quamvis icon non conveniat.

Ex his quæ de nucleis hîc tradunt Auctores liquidò constat (inquit *Joannes de Lart*) cum summa cautione exhibendum esse hoc purgans medicamentum, & summam esse habendam rationem ætatis & virium illorum quibus datur.

- * 3. *Ricinus major Africanus, Syriacus vel Egyptianus* Park.

Hujus generis monit Camerarius in Horto, semine duplo majore quàm præcedentis, minis palido aut maculoso, è Syria allat.

- * 4. *Ricinus minor* Park. *Americanus minor* C.B. *Eravay*: Clus. *exot.*

Vulgari Ricino omnibus partibus minor est, præcipuè verò semine.

- * 5. *Ricinus Americanus tenuiter diviso folio* Breynii.

Breyn.

E purgatrice Avellana Monardis Planta rarissima enata est *Papaye* penè arbutulæ minoris formæ, quæ toto æstatis autumnique tempore vix sesquipedalem altitudinem obtrinebat. Ea à radice *Caulis* rectum, lævem, rotundum, geniculis omnino destitutum elebat, pollicaris crassitie, ad fibrillas cum purpureascentem quodam intermixtis coloris, Serpenteriarum instar maculis obdolis asperum. Hujus fistigium foliis ornabatur, inferius glaucis, superius atro-virentibus & splendens, magnitudine & diversâ Aconiti seu Gerani brachidiis, substantiâ autem Ricini, & quodammodo etiam figurâ, quæ in septem, octo, novem, imò & decem acuminata, àl Coronopi foliorum instar lacinata, segmenta (in quorum singulis nervus jusefens è folii centro exporrigitur) ad gyrum, in quo segmentorum nervi coeunt, unde & pediculus longus averfo folio oriebat, dividebantur. Interiora horum foliorum latissimum ad tempus virorem cum læteo tristi commutabant colore, atque tandem decidebant, relicti tamen quibuldam subviridibus macularum in caule vestigia. *Flores* nullos præferebat, multò minus fructus. Hi tamen (alunde accepti) Juglandis minoris sunt magnitudine ac forè ræci, rotundi nempè, & à medio corpore paulatim in mucronem definites, corticis humani formam quodammodo representantes, tenui cinereo candicante, nonnunquam ad fuscum inclinante cortice, læto & molli constantes, qui exterius octo nervis à summo ad imum ductis, fibris frequentibus intercurvantibus distinguitur; & interius in concamerationes duas separat: In quarum quavis *semine* magnitudine, colore ut & figurâ ferè Avellanam excolant, vel potius (cum penè triangulæræ & altera parte semper planum) *Castanellam* peregrinam f. B. referens, continetur, putamine tenui, Nucleo candido, solido, subuldo, substantiâ Avellane haud ablimi: qui in Medicina apud Hispanos in India Occidentali degentes percelebris, & alvo evacuande servit.

- * 6. *Ricinus minor Indicus Solani foliis* Breynii.

Breyn.

Rami, qui duo Auctori fuere hujus plantæ, sesquipedales erant longitudinis, teretes, glabri, inanes, diluto virore tincti, ac enodes: quos è contrario correspondentia *folia*, laxis dentibus circumferrata, pediculis pæne uncialibus insidentia ambiunt, Solani non admodum dissimilia, longiora verò magisque venosa, ac teneriora, & substantiâ Ricini, eo ferè etiam colore, utpote superius saturate, inferius duntè virentia, ac ibidem nervum, venas, fibrasque magis conspicuas habentia. E singulis horum alis singuli fureculi, *Fistule* longa seriè musculos racematum sustinentes, unciales prominent; in quorum nonnullis *fructus* jam unus, in aliis jam duo, pedunculis teres dependentes videntur rispori, magnitudine, formâ & colore à Lathyridis nulli discrepantes, nisi brevi quadam incantate lingue, instar Tuliparum calicem, aspersi elant. Hi maturitatem adeper distillant in tres capitula, quarum quælibet in partes duas cum impetu se aperit, & semine coloris lividi, Lathyridis non majore, at magis splendente, maculisque nigris, Ricini in modum majoris è Guinea elegantèr variegato se exonerat.

Similitudinem aliquam cum *Pimeis nucleis* Acastæ habere videtur.

Cadell-Avaneu Hort. Malab. florum & fructuum suu à planta descripta differt: siquidem *Cadell-Avaneu* flores ad extremitates ramorum proveniunt, cum tamen hujus flores inter folia compareant, ut adnotat doctus. Joan. Commelinus, ad *Cadell-Avaneu* plantam dictam.

* 7. *Ricinus*

* 7. *Ricinus parvus Orientalis* Dende dictus; quibusdam & *Faba purgatrix* J. B. *Ricinus Americanus* falsè creditus; Dende *Scorpius* & *Abelmilech* Mauritanorum Imperato C. B.

Hunc fructum ita describit J. Bauhinus, Dimidio minor est Ricino Americo, cortice testis cinereo, maculis hinc inde pullis asperis, gibbo, altera parte elatiore pauloque planiore, tribus interdum elevatis costis conspicuo. Cortici vulgari simili tenui pellicula involutus subest nucleus, bipartitus, consistenti Ricini majoris Americi, sed colore pallido: saporis non ingrati, acris, & fauces diu multumque vellicantis.

Fabas purgatrices Monardis quæ Carthagine & *Nombre de Dios* nascuntur huic Ricino Orientali seu Dende subijungit J. Bauhinus. Hæ autem, describente Monarde, nostris similes sunt sed minores, eisdem cum nostris formæ & coloris, pellicula quadam tenui ut ceparum tunica exterior illas per medium interfaciente que cum cortice abijcenda est. Clusius diversim sentit.

Interim querendum est, An & quid differat Dende à Ricino Americano minore C. B.

* *Heliotropio similis aliquo modo* J. B.

J. B.

Frequentes per humum supinos spargit *cauculos* palmares & sesquipalmares, ramis multis brachiatis, tenuis: foliis vestitis ex viridi cinereis, asperis, fœmenciâ angustioribus, oblongis, & per extremum rotundis. Flores luteolos excipiant *siliquæ* oblongæ, in stylum definentes, cineræ, hirsutæ, duobus loculis totidem *semina* ruffa continentes. Radix parva, lignola, alba.

Ab Agerio in Aultria collectum habuit J. Bauhinus.

An hæc planta *lovis* loci sit *negimus*: si *florem tetrapetalum* habeat, ad *Thlaspi* potius referenda videtur.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore imperfecto, semine triquetro.

CAPUT PRIMUM.

De *Hellebora albo*.

Helleborus, autore Etymologo, Græcis dicitur *ἑλεβορος* seu *ἑλεβορος*, quod esu perimat. Veratrum Latinis dictum volunt quod mentem vertat.

Scribitur & *ἑλεβορος*, sine aspiratione.

Duorum generum est, albus & niger. Hi quamvis nomine, & aliquatenus etiam viribus conveniant, facie tamen externâ minime; unde & toto genere nobis differunt.

Flores sex foliis constructo, semine triquetro cum Lapatho convenit; ab eodem differt foliis nervosis, tenuioribus, liratis striatis & velut plicatilibus; radice fibrosa, purgatrice, emetica & sternutatoria vi prædita.

1. *Hellebora albus* Ger. J. B. *albus vulgaris* Park. *albus flore subviridi* C. B. *White Helibore*.

J. B.

Hellebora albo radices subfinit fibrosæ, albæ in caput collectæ: *Caulis* bicubitalis interdum, teres, foliis bipartitis quorum pediculi caulem involvunt. Sunt verò ipsa folia formâ quidem quodammodo Plantaginæ, vel pontis Gentianæ similia, longitudine verò pedali, haud multo angustiora, mollia, lris densissimis striata, & velut plicata, subhirsuta. Caulis à medio ferè ad cacumen usque ex foliorum quorundam parvorum alis thyrsos emittit palmares & sesquipalmares *florum creberrimorum*, sensu ex herbaceo albicantibus foliis radiatis constantium: quibus succedunt *semina* parva, longiuscula, triquetra, albicantia, nuda, nec ullo præter florem folliculo aut vasculo tecta, ut rectè Parkinsonus.

2. *Hellebora albus præcox atro-rubente flore* Park. *albus flore atro-rubente* C. B. *albus præcox* Ger.

Foliis longioribus, tenuioribus magisque caducis: caule proceriore, paucioribus foliis cincto, floribus atro-rubentibus; quodque priorem ortu suo seu germinatione prima menstruo minimum spatio antevertat; à superius descripto differt.

Gaude

Gaudet Veratrum album montanis & alpeis; non modo in Græcia, Italia aut alis calidioribus Locis regionibus; verum & in Germaniæ ac Helæntorum montibus viret. Nos in montosis pascuis palustribus propè summum montis Jura ostendimus copiosissimum.

Hellebora albi radix (quæ foliis hujus plantæ pars in usum medicum venit) ob violentiam purgatiorem quam per superiora ac inferiora movet, ulum purgandi internum soli ferè Hellebora nigro cerata, potest, tamen (inquit Tragus) per viginti quatuor horas vino aut oxymelite marum utrumque, dictæ Gesperus, liti cum aceto & melle temperetur & decoquatur ut styrum fiat J althama, dysipneam, epilepsiam) madidæ spei utrimque se expertum esse: alvum enim, urinam ut & meatus omnes, etiam cutis, mirifice nulli molesta expurgat.

In usu Hellebora albi (inquit C. Hofmannus) duo præcipue videnda, alterum ut morbi sint perniciatissimi, alterum ut vires consent, hinc non debet radix hæc 1-2ni, puero, femine ullive deparatione.

Acedit tertium, nè quidquam fiat nisi prægressi & corporis & Hellebora diligenti præparacione.

Vesiculis mos est dandi cum Raphano, idque tripliciter, vel enim Raphanum radicibus transfusum ibique per viginti quatuor horas relictum [radicibus abjectis] dabant: vel Raphanum b. m. transfusum in oxymelite infundebant, & oxymel solum offerebant: vel Raphanum ita habitum per noctem relinquebant, manè abjectis Hellebora in oxymelite infundebant, oxymilque propinabant. Optima ejus preparandi ratio (inquit Parkinsonus) est ut succo Mali Cydonii infundatur, aut Cyricularum immineat, Cydonia comesta corumve succus aut syrupus præsentaneo remedio sunt. Radix in aceto decocta, ac in ore aliquandiu recenta dolorem dentium tollit. In hujus decocta, si co cap scabies, impetigines, scirpines sanat: animalia pleræque interitus, talpas, mures, lacertas, aves, &c. in pasta exhibita, Trag.

Pulvis narius inditus sternutamenta movet unde & Anglici *Desfmozt*, i. e. sternutamentaria herba seu Parmica dicitur.

De Hispanorum toxico ex succo radicum in vase fictili fermentato confecto, quo sagittas intingunt ut vulnera insanabilia intingant, consule Parkinsonum, & Jo. Langium Epist. Medicinalem lib. 1. Epist. 68. Maxime mirum alicui videri possit quod venenum hoc epotum nullam lethalem noxam inferre sed tantum vulneri insulsum, adeoque languini permittum; verum idem est de veneno viperino, quod intro assumptum nulla perniciosa symptomata inducit, verum tantum remediis occurratur, brevi animal interimit.

Cæterum Hellebora uterque in furiosis & insanis sanandis olim fuit celeberrimus; neque nunc nisi in morbis magnis, ut Epilepsia, vertigine, mania, hydrope, ichiade, convulsione & similibus adhibendus est.

CAP. II.

De *Lapatho*.

Lapathum, Græcis *Λαπάθης* seu *Λαπάθης* i. e. *κύνει*, movere, evacuare dicitur, quia solum ejus decoctum alvum emollit; Latinis Rumex, à rumo, i. e. fugo, quia solent succum ejus exsurgere. *Poff.* Nunc Lapathi generice sunt semen triquetrum splendens, flos hexaphyllos, i. e. sex foliis confians, quorum tria semen obtineant, arcè interdum adhaerentia.

Lapathum in tria genera subalterna dividi potest: Aliud radice est purgatrice, *Rhabarbarum* dictum: Aliud foliis acidis *Actæosa* & *Oxalis* denominatum. Aliud denique foliis magis insipidis, sapore oleraceo, *Lapathum* simpliciter generico nomine dictum.

Primi generis tres species novimus, nimirum

1. *Rhabarbarum cereum* Ger.
2. *Hippalapathum rotundifolium* vel *Pseudorhabarbarum Monacorum*.
3. *Lapathum majus* sive *Rhabarbarum Monacorum* J. B. *Patientiam vulgè dictam*.

Tertii septem, si modò Lapathum pulchrum Bononiensè sinuatum reverà specie distinctum sit ac Oxylapatho vulgari. Ex sunt

1. *Hydralapathum majus*.
2. *Lapathum vulgare folio obtuso* J. B.
3. *Lapathum folio acuto crispo* C. B.
4. *Lapathum acutum* sive *Oxylapathum* J. B.
5. *Lapathum folio acuto, flore atro* C. B.
6. *Lapathum pulchrum Bononiensè sinuatum* J. B.
7. *Lapathum folio acuto rubente* C. B. *alii Sanguineum, & Sanguis Draconis*.

Q

1. *Rhabarbarum*

Quicquid existimet *J. Bauhinii*, hanc plantam à vulgari Oxylapatho tota specie differre & non variare tantum ob situm, mirari debito.

Radix crassa, crocea, loric alvum; luteo-irum dicitur. *Folia* podagræis calidi & ulceribus utiliter imponuntur fuentibus, *Schwenckii*.

Hæc planta est quam sub titulo *Britannica Antiquorum* vera describit & depingit Abrahamus Muntingius, quamvis descriptio quoad radicem non convenit cum Bauhinian. Verum Muntingu viciorem & accuratorem esse existimo, quam ideo nonnihil contractam proponam.

Lapathum longifolium nigrum palustre, sive Britannica Antiquorum vera, vel Hydrolapathum nigrum Muntingii.

E radice crassa, rotunda, lata ac spongiosa (annosa dum fit) & succulenta, manûs circiter longitudine, in varias partes crassiusculas, non adeo longas, inferius divisa, & radiculis fibrosis cinctâ colore recens effusa in loco natali, exterius nigro, intus candido; qui mox in luteo-rufescentem qualis est Rhubarbari veri mutatur, per ficitatem planè fusca, folia protrudit haud multa, Lapathorum omnium longissima, juxta se posita non tamen arctè juncta, sed separatim, sursum semper vergentia, selquipedem aut duos pedes longa, tres aut quatuor digitos lata, in medio latissima, & in mucronem acutum tandem definita, colore superius fastu-vidui vel è cœruleo atro-virente, subtus pallidior, venulis pallidè viridibus, substantiâ crassiuscula, tactu duriuscula, densa, substantia & firma, marginibus interdum, præsertim in cauli adnascensibus, parum crispis, pediculo modicè longo & crasso, prope terram interdum rubente, adstringentiâ & ex parte acuta, sub Augusti finem evanescentia. *Causti* unicus ut etiam plures pro etate & magnitudine plantæ, duas, tres, & quatuor interdum pedes longus, rectus, teres, viridis, cavus, foliis minoribus hinc inde adnexis ornatus, tum sursum quem deorsum parumper vergentibus; è quorum sinibus ramuli rarij dispositi exeunt, Hofculi pallidis, foli Julii intum se aperientibus, raro non tamen verticillatim ab utraque dispositis, è brevibus & tenerris petiolis pendulis onusti. Foliola tria floris exteriora duabus, ab articulo parte è pallido colore albidis hirsutis gemmulis, in nulla Lapathi specie præterquam Virginiana Britannica videntur exornantur. Semen parvum, spadicum.

Hanc plantam veram & genuinam Antiquorum Britannicam esse contendit Abrahamus Muntingius: Siquidem descriptionibus ejus quæ apud Veteres extant tum facie tum viribus per omnia respondeat. Quin & nomen Britannicæ Frisicæ originis esse probare nititur; neque enim à Britannica insula cui ut propinquè eam dicere Frisii denominationem sumpsisse (ut conjectatur Plinius) verisimile est. *Fris Frisii* consolidare, firmare, compingere, significat: *Tan* verò Dens est: porro *ita vel Hita* idem quod effectio valet: unde Britannica dicitur herba quæ firmat & consolidat dentes vacillantes; vel medetur morbo dentes excutienti.

Variet.

Omnes hujus herbæ partes, caules, folia, flores, semina, sed præcipuè radices validè afringunt, indurant & conglutinant. Hinc omnia purescentia, ut Eryipelata tam ulcerata, quam integra, Hempetes, Phagadenica, Gangrenas, &c. inhibet & sanat. Undecunque manantem languinem, Hemorrhoides simul & menses sistit: uno verbo ad omnia valet ad quæ reliqua adstringente frigida.

Nervis, eorumque incommodis, ruptis, vullis, contractis, tremulis, spalmo, paralyti, febribus æstibus, necnon rigoribus medetur: Venena ac serpentes abigit, & idus eorum sanat: quare jure inter Alexipharmaca numeratur. Omnes Anginae species vixit relaxationem, paristhiam, similiaque oris, faucium ac ventriculi mala, assthione egentia, ac apostematata, tumores & ulcera probe depellit, varisque rheumata auferit.

Tandem latentium caularum morbos Stomacæen scilicet, Scelotryben, crurique ulcerata antipathia sua curat.

Folia imponuntur ulceratis partibus per horas duodecim viridia, renovanturque alia: Succus quoque caniculari sole induratus, aut igne inspissatus inungitur.

Varios hujus herbæ ejusque radicem ad usum præparandi modos, itémque varias compositiones & mixtiones cum alijs quæ operationem ejus promoveant medicamentis videlicet apud Autorem nostrum prædictum cap. 16.

Quoniam autem (inquit) Scorbutus altis adeo in quibusdam egie radices, ut ex folijs Britannicæ decodo parum commodo sentiant, hæc ob causam confectum Medicamentum, à nemine mortalium hactenus (quod fide) scriptis publicum apponere volui, ut omnes notissimi illius haurire, libique facili negotio parare possint. Est enim arduo penosius, ac domi adversus omnem morbi Scorbuti suspicionem, inæstimabilis instar thesauri habendum.

R. Croci 3ij.

Macis

Glycyrrhizæ

Cinnamomi opt.

Piperis nigri

Radicum Gentianæ ana 3ijj.

Britannicæ 3vj.

Omnia grosso modo pulverisata, immisceantur vini Hispanici spurii libris sedecim, aut pintis Hollandicis 43 vel 44.

Acti Sambucini vel alterius fortissimi Ibi.

Ovorum recentium vitellata tria.

Macerentur simul in vase lapideo vitreato, probe oburato per horas 72. in cinere calido, fimo equino vel arena calida, eo tamen modo, ut ultra caliditatem tepidam non procedatur. Reponentur deinde & usui serventur.

Hujus

Hujus decodo tres, quatuor, quinque, vel sex etiam uncias pro natura subjecti sumat æger manè jejuno stomacho per dies quatuordecim vel viginti, vel plures. Bibat etiam quotidie ad sitim extinguendam Vinum Rhenanum optimum: vel si Corvutia fit afflicta, sumat non recentem, sed defæcatam banicque coctam: Ac quoties illam æger bibit, toties ipsi coctilem etia hujus vini exhiberi necesse est.

Notandum etiam, quod si in hujusmodi agro siccitas quædam tussis vehemens, vel Tabis suffuso affici, Pteris colore sumat. Glycyrrhiza 3vj. Vino uli ferè consumpto reliquis adhuc semel vel bis tantum vini addi permittitur.

Hoc vino non solum brevi temporis spatio siccitatem tussis vehemens, præsertim si absque febre vel inflammatione sit, verum etiam reliqua Scorbuti genera omnia, inveterata Hernia, Paralyci atque Gallico morbo infecti felicissimo succellâ curantur. Hæc omnia Muntingius.

A. 5. *Lapathum vulgare folio obtuso J.B. folio subrotundo C.B. folio vulgatis Park. folio minis acuto Ger. Round-leaved wild Dock, rather, The most common great broad-leaved wild Dock.*

Radix huic simplex, interdum circulosâ, crassâ, altè in terram descendens, exterius fusca, interius lutea. *Folia* quæ à radice exeunt longis insistent pediculis, quæ in caulis sunt brevioribus, palmum & sesquipalmum lata, longitudine ad laterum dupla, aliis rotundiora & obtusa, aliis longiora & acuta, marginibus extimis sinuatis ut crenata videntur, utrinque glabra, [media tamen costa & nervi insigniores hinc illi avera parte] pallidius virentia. *Caules* plures, cubitales & sesquicubitales, teretes, striati, brevi lanugine hirsuti, medullâ fæsti, ramosi foliis ad nodos longis intervallis distantes alternatim positi cuncti. In summitatibus caulis & ramorum flores in spicas longas, laxas tamen, & è pluribus foris verticillatis dispositorum agnominibus constantes digenti. Fiolculi singuli brevibus & tenuibus pediculis penduli, hexaphylli, flammibus inus pluribus cum apicibus subultritis. Tria interiore floucalo-triquetrum, splendens, colore castaneo, pallidius quam Oxylapathi *cuspi*. Foliola illa terna quæ

Hæc planta *Lapathum folio magnum vulgare J. Bauhinii* nobis videtur: nam & hujus etiam folijs rustici butyrum obtegere & involvere solent; quæ & locis humidioribus in areis pagorum plerumque, ad stabula repetiri solet. Eadem etiam *Lapathum vulgare folio obtuso* Lobelii nobis esse videtur: icon enim convenit; quantumvis Lobelius *Lapathum vulgare folio obtuso* Lapatho acuto tondioribus differre. Unde nos olim decepti, pro Oxylapatho seu *Lapatho acuto* habuimus hanc Lapathi speciem cum folia acuta produceret, quod non raro evenit. Verum jam videntur *Lapathum acutum* Herbaris dictum, eandem plantam esse quam nos pro *Lapatho acuto minimo* habuimus; & seu *Oxylapatho acutum* Lobelii & reliquorum non videtur specie differre à *Lapatho acuto* specie differre ab Oxylapatho, non foliorum duntaxat figurâ, ut descriptiones conferenti patebit.

D. Morionus aliam hujus seu speciem, seu potius varietatem adfert, quam *Lapathum folio fol. Varietas subrotundo seminis involucri Levi seu plano* denominat, quod non aliter à descripto differt quam leminum involucri planis & levibus, non alperis, seu ad latera dentatis.

A. 6. *Lapathum folio acuto crispo C.B. acutum crispum J.B. acutum minus Park. acuti variæ folio crispo Ger. emac. Sharp-pointed Dock with curled leaves.*

Radix cum præcedente convenit nisi quod minor huic fit, uti sunt & reliquæ ejus partes. *Folia* differre angustioribus, longioribus, obscurius virentibus, per margines crispis & sinuatis, præsertim prope pediculos. *Flosculi* minores, longioribus tamen pediculis penduli, verticillis crebrioribus, ut semina caulem plerumque penitus contegant & occultent. Tria illa foliola, quæ conniventia se mutem amplectuntur & includunt, per margines æqualia sunt, non ut præcedentes denticulata. Semen quàm illius rubicundius seu castaneo colore intensiore præditum, magnitudine æquale.

In locis incultis, hortorum areis, humidis præsertim & uliginosis passim & copiose provenit. Hæc speciem *Johannis & Morionis* pro Lapatho antiquo minore *Tak. & Ger.* habent. Figura tamen Hydrolapathi minoris quam adhibent *Ger. Park. & J.B.* ad Lapathum anthoxanthon propriis accedere nobis videtur: utcumque cum illis sentio Lapathum illud æquaticum minus non differre specie vel à Lapatho acuto crispo, vel à Lap. anthoxantho.

A. 7. *Lapathum acutum Ger. acutum sive Oxylapathum J.B. acutum majus Park. folio acuto plano C.B. Sharp-pointed Dock.*

Folia huic quàm præcedenti breviora, inferiora à lato principio in acutum mucronem sensim angustantur, minora quàm penultima, aliâ colore subulro similia. *Caules* in partem altitudinem attolluntur, sunt tamen graciliores & minores, rigidi, & interdum tortuosi; rami à caule magis extant, seu obtusiores cum eo angulos efficiunt. *Florum* verticili rariore, seu longius distantes, ap-puio interdum ad singulos foliolo ligulæ instar. *Flosculi* minores quàm præcedentibus & semina duplo minora. Extremo foliolorum quæ lemini pro valculo interviunt tuberculum fide verruca rubens grandis immaturæ, cui & similis in præcedente Lapatho cernitur sed multo minor.

In humidioribus, ad aquarum margines, interdum etiam in ipsis aquis, nec minus frequens ad fossias & sepes.

Cum hac specie convenire nobis videtur *Lapathum acutum* minimum *J. B. C. B. Ger. Park.* Si quidem *J. B.* hanc omnibus partibus minus *Oxylapathum* vulgato, cetera ei finillimum scribit: interm. (perire) hos penitus habere videtur, qual statim a radice fore caulis in alas incipit dividi, in quibus flores ex certis intervallis verticillis nascuntur, multis, luteis, singulis fore verticillis appposito foliolo hujus instar, quo verticilli tamen extrema carent. Note haec non sufficiunt ad differentiam specificam arguendam, nam & *Lapathum acutum* vulgari ubiqueque provent flores verticillati fore sunt, appositis foliolis ad singulos verticillos: quod autem caulis statim a radice in alas incipiat dividi, natalibus imputandum censet.

Fres.

Simon Paulus in scabie & prurigne plurimum laudat decoctum radicem *Oxylapathi* cum vel sine decocto *Hercores galli gallinacei*, si pars afflicta eo abluatur.

Ad hujusmodi affectus duo sequentia remedia proponit, ut insignia. 1. R. succi *Oxylapathi*, *Rhabarbari* *Monachorum*, Rad. *Chelidoniae* maj. an. ʒj. pingued. lactis ʒiv. Mistra coque ad succi fere confumptionem. Adde *Dioscoridis* ʒj. *Cerulæ* ʒij. *Aluminis* ʒj. *Thuris* ʒij. Sulphuris ʒij. Mistra deinde diu multumque agitentur in mortario pistillo ligneo vel plumbeo. Quod si inter agendum ficus fiat, addatur semper pinguedo lactis, ut fiat linimentum mollius.

2. Rad. *Oxylap.* *Althææ* an. ʒʒ. *Helenii* ʒij. *Herb. Anisofoliz*, *Scabiosæ*, *Nummulariæ*, Plantag. an. Man. ʒ. Coque ad putrilaginem in l. q. aquæ fluviat. Trajiciantur per setaceum rarius: Adde deinde flor. Sulph. ʒij. Balsami *Peruviani* parum. F. l. a. linimentum ad Scabiem.

Hackmeister mihi & aliis ceu certissimum ad scirpines tollendas remedium communicavit pulverem radicem *Oxylapathi* plani cum aceto mistum. *Sim. Paulus.*

Sola fructu radices *Lappathi* [i. e. *Lapathi*, forte de hac specie intelligit] delet impetiginem. Expertum a me fapies. Ex Observationibus Marcelli Cumanii ab Hieron. Vellchio editis excerpte & ad me transmissit *D. Barn. Seane.*

Lapathi acuti radix Cerevisiæ infusa laudatissimum Antiscorbaticum habetur. *Willis de Scorbutis.*

Oxylapathi radices decocte vel scorum, vel cum aliis specificis mixte, in Idæro sanando eximii tuis sunt. *N. B.* Caro quæcumque quantumvis vetus & dura, si cum *lapathum* cuspisunque generis coquatur, mollis & tenera evadit. *Langham.* Hort. fanit.

Pulvis summum *lapathi* hepar roborat & fluxus alvi quoscunque sistit. Est quidem Medicamentum omnium & ubique parabile, verum uti non contemnendum: Ego ei interdum admisco pulv. rad. *Tormentillæ*, lacch. ros. & pulv. putaminum ovorum. *D. Bowle.*

- A. 8. *Lapathum folio acuto flore aureo* C. B. *Lapathum ambocambon* J. B. Golden Dock.

Radix est brevis, furculosa, fibrata, dura, lignosa: caule nunc simplici nunc multiplici anguloso, altitudine palmari aut dodrantali; folia oblonga, angustis, flavicantibus: floribus in summis ramis confertis, inferioribus in verticillis habitioribus compactis, colore flavicantibus. Semina perexigua sunt & pallidiora quam reliquorum congenerum.

Lec.

In palustribus & uliginosis locis sponte exit: Juxta *Swarfson* pontem ad *Trentam* fluvium copiose, necnon prope *Crowland* oppidum in insula *Eliensis* aut *Lincolniensis* comitatu. Observavimus etiam semel *Middletoni* in *Warwicensi* agro in foliis juxta ade *D. F. Willughby.*

9. *Lapathum pulchrum Bononiense sinuatum* J. B. The Fiddle Dock.

Ex crassa radice multa folia, duarum pleaque unciarum pediculis ejusdem penè longitudinis proferit, unciarum plus minus lata; in medio profundo utrinque sinu ex adverso respondentem, extremitate subrotunda, ut mucilum illud instrumentum nostratibus a *Violæ* dictum figurâ fuit instans. E medio foliorum caulis pedalis, nonnunquam seculifolius exit, in plurimos ramos incurvos brachiatos. Ad singula genicula flores herbaceos multisque ceterorum *Lapathorum* more proferit: quibus singulis succedunt terna foliola angulosa dentata, continentia semina triangularia subrotunda.

Lec.

In arsis & pascuis circa *Londonium*; & in agris *S. Georgii* dictis prope *Southwark* copiosè provenit. In *Helvetia* interantibus passim se nobis obtulit: unde non est cur & *Bononia* natalis ejus arcessimus.

Descriptio quam adhibuimus partim è *J. Bauhino*, partim è *Morisoni* *Historia* desumpta est, cum planta ipsa ad manum non sit. Est cur dubitemus an hoc à *Lapatho* acuto fide *Oxylapathi* specie differat necne. *D. Magnol* *Oxylapathum* vulgare foliis mirè ludere scribit, modo acutis, modo subrotundis, læpissimè etiam sinuatis.

10. *Lapathum folio acuto rubente* C. B. *Lapathum sanguineum* Park. Lep. sanguineum, sive Sanguis Draconis herba J. B. Bloodwort.

J. B.

Facilis est hujus à reliquis *Lapathis* discretio, sanguineo succo quo scatur, nervis per folia *Lapathi* minoris acuminata crebris dulciterentibus, variegato implexu ruborem sanguineum virentibus foliis conciliantibus, quorum succus & manus & altum primum purpureo, mox in cœruleum degenerate colore tingit; quo simul & pediculi foliorum turgent. Reliqua effigiarum non absumis *Lapathum* acuto, nisi quod magnitudine supereat.

In

In hortis scititur pro oleo: Junio flores & semina deciduo facile se propagant.

Folia alvum cunctis in juleclo, aut expellitis laccis sanguinis totius plantæ. *Leb.* Nitrofor *Oxylapathi* est deprehenditur: reliqua sunt cum eodem communia. Semen pulverulatum & in aliquo decocto potum singularem habet efficaciam in sistendis nimis menses & similibus fluxibus. *Camer.*

Kiry.

11. * *Lapathum Chalepense folio acuto, seminum involucri profundè dentatis* Morison. Sharp-pointed Aleppo Dock.

Hujus caulis valde ramosus ascendit ad altitudinem sesquipedalem, ad cujus singula genicula nascitur unicum solum acutum. Flores ibidem producantur conferent nalcenses, herbacei; atque singulos deciduos sequuntur involucria valde dentata, quasi spinosa, in quorum singulis lingua contineatur semina triangularia, ut in ceteris hujus classis.

Plantam hanc ipse nondum vidi; descriptionem ejus è *D. Morisoni* *Historia* mutuatus sum.

12. * *Lapathum maritimum sinuatum* J. B. *Lapathum maritimum fetidum* C. B. Park. Strong-fetent Sea-Dock.

C. B.

Radix est & caule atro-rubente, pedali, incurvo: quem folia atro-rubentia, subrotunda, longis pediculis donata, & uncialia, interdum sinuata, communiter alata ambiunt, ex quorum sinu ramuli exurgunt, similibus foliis cineti, quorum superiora leviter per ambitum dentata sunt. In caulis summo folioli quadrifolii, multis, quasi in spica dispositi, quibus utriculi foliacei, subrotundi, satis exigui semen continentes succedunt. Hæc dum virescunt odoris est & in maritimis non longe *Monipelo* provenit.

Hæc planta, si modo rectè à *C. Bauhino* describitur, *Lapathi* species esse non potest, cum flos quadrifolius sit, omnis autem *Lapathi* hexaphyllos, ut de vasculis feminalibus nihil dicam. *D. Magnol* in *Idæro* seu *Monipelo* *Lapathum maritimum sinuatum* *J. B.* hujus synonymam facit; nec sine præter rationem, cum & descriptio & locus conveniant. *Lapathum* autem maritimum sinuatum *J. B.* *Bauhinus* sic describit.

Caulescens emittit humi procumbentes, aliis oblique erectos, dodrantales, in ramulos divisos angulosos atque striatos, quibus folia uncialibus fere pediculis hærent, alternatim posita, lacinata, duabus infimis lacinis imam partem in totidem appendices dividens; figurâ oblonga, è quorum sinibus ramulorum exortis est, qui velut in spicas longas ex semunciali intervallo folioli minimis aggregatos habent, obsoleti coloris & ex luteolo virescente quodammodo albicantes. Radix rufescens, simplex fore, paucisque fibris donata.

D. Magnol ob acuitatem quam habet ad Accotam refert hanc plantam. Nos ad aliud genus pertinere putamus; verum quoniam à tribus magni nominis Botanici hic fuerit collocata, nec nos quò pertinere cerò sciamus, nolimus eam temere loco movere, donec de numero petalorum in flore, & figurâ seminis & vasculorum feminalium certius scilicet fuerimus.

In fabulosis monticulis parum ultra *Cædium* montem, quos reperi suo occupat, Collegit *D. MacLecul.* Cherlerus apud *J. B.* Junio cum flore circa *Algeris* moris, quos reperi suo occupat, Collegit *D. MacLecul.* Præter hæc à nobis aliquæ visas & descriptas *Lapathi* species, alias adhuc aliquamultas à se observatas producit *Abrahamus Muntingius M.D.* & in patria *Academia Groningensi* *Boraneis* Professor. Ee sunt,

1. *Lapathum* *Chinense* longifolium, sive *Rhabarbarum* longifolium vel verum *Matthioli*, que cum sit *Plantæ* pentapetala, flore cœruleo, non est hujus loci.
2. *Lapathum* longifolium nigrum palustre, sive *Britannica* *Antiquorum* vera, vel *Hydrolapathum* nigrum. Quod idem esse putamus *Lapathum* aquatico fol. cubitali C. B.
3. *Lapathum* *Virginianum* sive *Britannica* *Americana*.
4. *Oxylapathum* planum paludosum.
5. *Oxylapathum* vulgare minus.
6. *Oxylapathum* minus dentatum.
7. *Oxylapathum* fibrosum seu *Bulapathum* *Plinii*.
8. *Oxylapathum* tuberolum *Americanum*.

Has plantas prolixè describit *Muntingius* in libro de vera *Antiquorum Herba Britannica*. Verum quoniam longe verborum ambages *Lectori* plerumque tædium excutere, relique ipsas obscurare potius quam illustrare solent, omisit minus necessariis, nisi que vel omnibus in genere *Lapathi*, communia sunt, vel is que à *Muntingio* noviter inventa & descripta suspicamus, descriptiones contrahere conat, sumus, nè eadem multoties repetere cogemur.

Lapathi omnibus in genere convenit florem habere non deciduum aut fugacem, sex foliis, cum totidem laminulis, suos apices gestantibus, compoſitum, quorum tria interiora magnitudine aucta & connivente semen triquetrum splendens, & plerumque spadicum aut nigricans amplectuntur.

Is que à *Muntingio* descriptæ sunt commune est, Nervum seu costam habere infernè promulgam in medio folio, secundum ejus longitudinem excurrentem, è qua hinc inde nervuli ad folii latera prodierunt, & ibidem semicirculariter coeuntes cernuntur.

Item cum folia ipsa, tum eorum semicirculariter coeuntes cernuntur. Contaminata habere: petiolo subrotundo inferius foli strato, superius planos.

Ceterum *Muntingius* duobus nominibus nobis reprehendendum videtur. 1. Quòd non indicet locos particulares, in quibus singulas species videtur aut inveniri. 2. Quòd non dicat, quas species

cas novas & a se primū observatas, quas ab aliis ante se, quibūque nominibus traditas aut de scriptas parat. Quae certe nobis paulo hebetioribus plus lucis adfudit ad eas rē intelligendas & discernendas, quam descriptores partium etiam verbositate.

* 13. *Britannica Americana seu Lapatium Virginianum* Munting.

E radice crassa, variè divisa, & fibrosis appendicibus onusta, exterius fusca, internè è rubro lutea, medullis in vettustioribus è fulco rubri, circulo quodam albo intrinsecus exornata, substantiā firmā & solidā, per siccitatem tamen spongiosiore, succulentā, modorā, gustu amara & adstringente, ac ore masticata succum quasi luteum exhibente. *Folia* edit non adeo copiosa, arcuè quasi conjuncta, sursum magis quam dorsum vergentia, magnitudine varia, in planta nondum florente minorā, breviora & rotundiora, in florente majora & acutiora; infima cum petiolis sesquipedem circiter longa, 6, 7ve digitos lata ubi latissima, in acutum mucronem parum se contorquentem sensim desinentia, modice crassa & pinguis, superne herbacea, internè è viridi subcærulea, marginibus plurimum viridis; necnon media costa, & venulis inde ad latera excurrentibus, quae tamen inferius parum aut nihil ruboris ostendunt, gustu valde adstringente & acido, petioli crassius, nec plus quicquid uncias longis nixa. E quorum medio mense Junio erumpit *caulis* tripedalis, pollicem crassius, teres, striatus, cavus, viridis, ad genicula tamen seu foliorum sedem annulo plane rubido, digitem lato cinctus, foliis hinc inde adnascens, & dorsum plerumque vergentibus, infimis multum minoribus, & sensim angustioribus ad fastigium usque vestitus: è cuius apice primò non inter folia ei annexa, ut in aliis Lapatibus, Julio mense flores producuntur. Qui tamen caulibus postea in paucas qualesdam partes transversas, admodum angustas, ac a se invicem separatas dissipant, quibus inferius pauca quaedam foliola adherent. Flores & semina ut in aliis Lapatibus, à quibus tamen omnibus praeter praecedentem differunt, quòd albae gemmulae planè lanuginosae ipsi eorum foliis ab utraque parte adnascuntur.

Frigoris minus patiens, in regionibus septentrionalibus per hyemem reponi desiderat.

* 14. *Lapatium planum paludosum* Munting.

E radice modicè longa, digitem crassa, & in qualesdam partes rectā transversas divisa, colore ut in Britannica vera, saponis experte, necnon admodum adstringente, *Folia* proferunt non multa Acetosa vulgaris effigie, plana & explicata, vix manum longa, duos digitos ferè lata, è basi latiore in mucronem desinentia, viridi colore, consistentia duricula, pediculis longis nitentia, marginibus planis, interdum nonnihil velut plicatis, costā mediā superne interdum rubrā, parum amara, necnon valde adstringentia, inter quae & alia quaedam minorā, longioribus pediculis, plana in obtusum mucronem fimentia, substantiā atque effigie Acetosa vulgaris per similia. E quorum medio mense Maio unus, vel pro magnitudine plantae duo *Cauliculi*, recti, bipedales circiter, teneus, duriculi, teretes, striati, rubri plerumque, interdum pro naturā loci ex parte virides affurgunt; foliis hinc inde rarò a se invicem distantibus, ac quae ad radicem latioribus, planioribus, brevioribus, atque in obtusum mucronem desinentibus, Acetosa vulgaris similibus vestitus: inter quae à superiori parte ramuli teneus, ceteris Lapatibus speciebus ferè omnibus numero frequentiores, permutis foliis minoribus, & in acutum planè desinentibus necnon suo in virore ad seminis perfectionem perseverantibus onusti, oriuntur. Flosculi verticillatim ad articulos dispositi sub finem Julii aperuntur. Semen pusillum, triangulum.

Flosculorum foliis tribus internis tunc gemmulae ex albedo rubentes oculos proniterantes non minus efformantes externè adnascuntur: quod nos in Oxylapathis etiam flosculis observavimus.

* 15. *Lapatium vulgare minus* Munting.

E radice ferè lutea, digitem vix crassa, sex circiter digitos longa, in acutum desinente *folia* proferunt digitem plus minus longa, ac pollicem [transversum] lata, in obtusum mucronem desinentia, superne hilarius viridia, internè pallidiora, pediculis tenuibus herentia, plerumque plana, raris nonnihil quasi crispata, gustu ingrata, atque nonnihil interdum amaritiae quaedam accedente. E quorum medio *Cauliculus* producitur tenuis, sesquipedalis aut altior, teres, partim rubescens & striatus, varios in ramulos, transversos, graciles divisis, quibus nonnulla exigua foliola, inferioribus acutiora, ab utraque parte, rarius disposita adherescunt. Ad quorum exitum è caule flosculi articulatim dispositi proveniunt. Semen pusillum, fuscum.

In siccis pennis quam paludosis oritur.

* 16. *Lapatium minus dentatum* Munting.

E radice tenui, tuberosa, manum transversam longā, tam internè quam externè pallidè lutescente, *Folia* edit pauca, inferiori parte juxta se posita & quasi ex uno loco emergentia, pusilla, indeque longitudinem vix continentia, brevibus admodum petiolis, ad basin circiter pollicem lata, indeque se contrahentia in acutum mucronem tandem desinentia, superne gratè virefcentia, inferius pallidiora, solo plerumque incumbentia, rarius supra illud elata, undique ferè plana, marginibus ex parte rubidis, parumper incilis, aut gratè dentatis, gustum valde tenuiter ferientia. *Caulis* plerumque unicus, valde gracilis, sesquipedem plus minus longus, teres ferè, parum striatus, cavus, colore spadiceo; non admodum altè supra solum in quinque, sex, vel septem ramulos transversos, ab utraque parte provenientes dissipatus, quibus foliola quaedam exigua, vix tamen aut nihil

hil crenata, verum inferioribus planiora adnascuntur hinc inde parva a se invicem distantia, ad quorum eorum caulibus verticillatim adnascuntur flores per pusilli, pallide virides. Semen pusillum, nudum, spadiceum.

* 17. *Bulapatium Plumii, seu Lapatium fibrosum*, Munting.

Humilis & exigua est planta, è radice tenui, brevi, pallidè puparescente, necnon planè fibrosa, & nullo modo (ut cetera Lapatibus species univèrsae) tuberosa, aut amariçula, sed sapore potius ingrata. *Folia* proteritè haud pauca rotunda quasi serice quadam disposita, tam dorsum quam sursum vergentia, brevibus petiolis inhaerentia, effigie ac magnitudine *Sarguini Lapatibus* foliis, quae parvam bubulam linguam representare videntur, non dissimilia, juxta petioli latiora, & tandem angustiora, in mucronem desinentia, parvam manum longa, duos digitos lata, superne atro-viridia, internè pallidiora, plerumque plana, interdum tamen in hac vel illa marginum parte parum inversa vel quasi plicata, substantiā modicè crassa, ex communis parumper acida, adstringentia, atque amaritudinem quandam propinquantia. E quorum medietate *Caulis* crispus surgit unicus, sesquipedem circiter longus, teres ferè, striatus, concavus, foliis pallidior, quatuor, quinque, vel sex foliis apiculis, hinc inde emergentibus onustus, necnon circa fastigium in duas, tredecim partes divisis, in quibus flosculi non verticillatim, verum undique aequali tempore ordinè cauliculos ad summum apicem cingentes dispositi cernuntur. Semen pusillum, spadiceo vel fusco colore nitidum.

Floret Vere; Semen circa Maii exitum maturat. Semine prolepto siccus, non tamen semper emoritur.

* 18. *Oxylapatium tuberosum Americanum*, Munting.

E radice pollice nonnunquam longiore, crassa, ovali, tuberosa, angulosa, fibris paucis hinc inde enatis donata, exterius fulvā, internè candida, sub finem Aprilis aut Maii initium *folia* protrudit rufescentia, ex angustia origine in latus fimentia, sex digitos longa, in medio duos tredecim lata atque ibidem rotundicula, in mucronem acutum desinentia, modicè longo & angulo quasi pede nitentia, mollia & leviter flaccidiora, superne atro-viridia, internè pallidiora, marginibus planis, palato pergrata, quamvis & acidulcula & parum adstringentia. *Caulis* circa finem Junii nunc unus, nunc plures, pro radicis ætate aut magnitudine, pedem longi vel paulo altiores, teretes, teneus, duobus parvis, aliquando oppositis interdum separatim foliis, vel unico tantum, aut saepius planè nullo onusti exurgunt. In quorum fastigio tres, quinque, vel septem nonnunquam, à se invicem separati, bini tamen semper ab utraque caulis parte juxta se positi, flosculi, in cacumine nihilominus in unum desinentes, petiolis pusillis nixi, à praecedentibus omnibus Lapatibus speciebus magnitudine, foliis ac colore plane diversi, ex albedo scilicet rufescentes, explicati & omnino rotundi, conjunctim interdum & quasi coarctatim dispositi, è foliis sex teneuribus, intrinsecus ferè medietatem versus admodum angustis, extrinsecus vero latioribus, atque in tres particulas ibidem acuminatas Cyani modo incilis constantes, cum per pusilli in medietate apicibus luteis: qui post triduum in se marcescebant nullo relicto semine.

Ab hac planta vera & genuina Lapatibus species sit nobis non constat, cum Astar noster nec semen, nec ejus conceptaculum describat.

Superficies hujus plantae quotannis hyeme interit: radix perennat.

CAP. III.

De Acetosa.

A Acetosa ab aceto recentioribus dicta est, quia acido sapore acernum amulat: Græcis Oxalis pariter ab acido succo.

In nonnullis Acetosa species puto me observasse alias plantas steriles & floriferas tantum, alias fertiles & semine pragnantes: ut in his quoque sexus distinctio eluceat.

Hujus generis octo species nobis innouere. Eæ sunt

1. *Acetosa vulgaris.*
2. *Montana mexicana* C. B.
3. *Sterilis Moscovitica* Mor.
4. *Vesicaria Americana* Park.
5. *Rotundifolia bortenii* C. B.
6. *Semata repens* C. B.
7. *Arvensis lanceolata.*
8. *Cretica semine aculeato* C. B. *Quae eadem Acetosa* Ocimi folio Neapolitanae Buorophloeae Col.

- A. 1. *Acetosa vulgaris* Park. *pratensis* C.B. *Oxalis vulgaris folio longo* J.B. *Oxalis seu Acetosa* Ger. **Wild Saxif.**

† B.

Culcitra aliores promit *caules* striatos, concavos & in apricis rubentes, in alas divisos, & *foliis* alternatim politis cinctis, Biflorae minoribus, acuminatis, quae pediculo adherent falcatis pinnatifide luculentis, glabris, atro-virentibus, sapore acido. *Flores* & *semen* Lapathi acuti (inquit *J. Bauhinus*). In hac specie plantae nonnullae flores duntaxat proferunt, hexapetalos cum duodecim flammulis & apicibus luteis, quibus nullum succedit semen: Aliae semen proferunt triquetrum, splendens in vaculo tribus foliis conniventibus composito, ut in Lapathi fit. *Radix* fibrosa, lutea, strenue ficansce & astringente sapore.

1 sem & Tempus.

In pratis & paucis passim & copiose provenit, in hortos etiam admittitur in usum culinae. Aestate florae & semen brevi perit, quod (ut recte Geinerus) difficulter colligitur, cum subito decedat antequam probe maturelcat.

Hujus varietas habetur, quam *J. Bauhinus* sub titulo *Oxalidis crispae* depingit & describit. Haec, inquit, natali loco, tempore & crescenti modo à priori nihil plane differt quam quod natura foliis crispis in hac mirè ludat.

Vires.

Acetosa omnis, ut alia ferè acida, refrigerat & ficans; appetitum excitat, choleram reprimat, sium sedat, putredini resistit, unde in febribus biliosis, simplicibus ac pestilentibus usitatissima est, atque etiam utilissima, seu succum expressum iulculis & sorbitionibus immiscere, seu folia eidem incoquere malueris. Aqua destillata eidem usibus inserviet hyemis tempore, cum folia evanuerint; est autem, ut plerumque hujusmodi aquae stillatae, languidior multò & minorum virum.

Semen medicamentis additur cordialibus, èstque proculdubio facultatis adstringentis particeps, ut aliorum Lapathorum semina.

Herba aëstivis mensibus acetariis inseritur, èstque idoneum multorum ciborum condimentum.

Singulare est (inquit Simon Paulus) quod aliqui practici pro horribili secretò habent, quòd *Acetosa* radix ficans & decocta rubello eleganti colore aquae tingat, ejus tamen Rulandus janapridem meminit.

Grenlandi miserè vexantur Scorbuto, sed quasi renati convalescunt, miscendo Cochleariam & *Acetola* simul in Brodus suis Avenacis vel Hordeaceis. Haec duae plantae semper crescent simul in hac regione, quasi scissimè sumi non debeant, ne separatè noceant, quippe una lase volatili, altera acido turgelcit, ex quarum mistura media qualitas exulcet. *Barbadois. At. Med.* 1671. Obi 9. Ex adjectis. *D. Tancrède Robin.*

2. *Oxalis montana maxima* C.B. *Sylvatica maxima* J.B. *Acetosa maxima Germanica* Park.

† B.

Duorum cubitorum circiter altitudine est *caulis* striatus, foliis ex intervallis certis amictus singularibus, sesquipedalibus, uncias tres latis, acuminatis, glabris, inferioribus verò duplo majoribus, acido sapore praeditis.

Acetosa maxime speciem cum Cantabrigiae degerem, diu in hortulo nutriti sub titulo *Acetosa maxime Hispanica*, ejus folia non tantum majora fuere quam *Acetosa* vulgaris, sed & colore dilutiora, succulentiora, & teneriora. An fortè *Acetosa* Hispanica grandissima foliis *Cym.* i. quae tamen differentiae natalibus imputande videntur.

Hanc plantam C. Bauhinus in montibus Helveticis & Sabaudicis provenire scribit: *J. Bauhinus* in monte *Tsuvi* propè Genevam.

- * 3. *Acetosa montana geniculis nodosis* C.B. *montana maxima* Park. qui hanc cum precedente eandem facit. *Oxalis folio amplissimo, geniculis tuberosis* J.B. **Great knotted jointed Saxif.**

Clas.

Oxalidis genus in jugo *Woolfell* Clusius observavit, saevio multò majus, foliis valde amplis, cui hoc peculiare erat, ut in caulis nodis & geniculis tubide velut tubera quaedam adhaerere, è quibus folia tandem felle explicarent; quae tubera tellure obruta [periculum enim fecit] sui generis plantae protulerunt.

- * 4. *Acetosa tuberosa radice* J.B. *Oxalis tuberosa radice* J.B. Park. **Saxif. with tuberculous or knobby roots.**

Terram supra *Oxalidem* pratensem refert, foliis parvis magnitudinis & forma, altis caulem alis suis complexis, alis longiore pediculo nixis. *Flos* flammis, luteolus, racemosus, (Lobelio teste, cui putnam ejus notitiam debemus), radicibus tuberosis Filipendulae vel *Oenanthes perquam* specatilis.

Jacobo Zanonius hac species *Acetosa Ragulina* dicitur, unde verisimile est eam in confinio Ragulae urbis, unde transmissa est, sponte oriri. Ceterum Zanonius *Acetola* suam tuberosam, repentem Ragulinam à Lobeliana tuberosa specie diversam esse contendit: Siquidem Ragulina sub terra reptans se multiplicat, & novas in circuitu plantulas seu stiones emittit: folia habet sanguineis maculis (cum primo erumpunt) notata; *florum* rubicundum; & in singulis radicibus singula duntaxat

taxat tubera, longa, crassa, Peoniae feminae aut *Aphodellae* majoris tuberibus similia: Lobeliana autem his omnibus notis caret, cum *Acetola* hortensis vulg. tuberibus exceptis, per omnia similia sit: tubera autem multò sint minor, duo aut tria in eadem interdum radice aut radicis fibrà simul juncta, Filipendulae vulgans crassitie. Verum his non obstantibus Lobelio descriptam & depictam, quam *Ragulina Zanonii* eandem esse suspicor. Potuit enim & Lobeliana reptando se propagare, quavis proprietatem istam Lobelius vel non animadvertit, vel non meminit: maculas autem san-verisimile est; tubera insuper in icone Lobeliana non multum figurà suà abstant à *Ragulina* tuberibus, nec plura sunt in singulis fibris, nisi quando fibrae majores in ramos dividuntur, quod forte etiam in *Ragulina* interdum potest contingere, aut si nunquam contingat, peiori vel sculpsit iniqui debeat.

5. *Acetosa sterilis Moscovitica* Morisoni. **Warren Saxif. of Russia.**

Hec parum admodum differt ab *Acetosa* vulgaris, nisi quòd sit foliosior, rotundior & omnino minor. Raro caules edit, rarius flores; semina apud nos ad maturitatem nunquam perducit, unde non ineptè sterilis appellatur.

Folia ejus ineunte Vere teneriora cum sint, acetariis sunt aptiora.

Locum utulus indicat: vidi in horto *D. Willoughby* Middletoni cultam. Qui nobis communicavit à *Novo caastro* Northumbriae oppido ad se transmissam retulerunt.

- * 6. *Acetosa montana, radice recta, pedali aut sesquipedali Lapathi instar absque fibris* Morisoni. **Long rooted Mountain Saxif.**

Morif.

Radice longà, rectà, absque fibris adherentibus à reliquis *Acetosis* differt; quoad ceteras partes convenit cum congeneribus.

- * 7. *Acetosa quarta* Col. *montana bulbosa* C.B. *bulbosa montana major* Park.

De hac Columna; Quarta montium frigidiorum incolae, rotundior, bulbosa. Folia promit lata in imo, brevi bifurcata ac veluti alata, quodammodo hederacea, trifida.

Ex brevi hac descriptione an haec sit species à supradictis omnibus distincta certò definire nequimus.

8. *Acetosa vesicaria Americana* Park. *Americana longissimis pediculis ornata* C.B. *Oxalis Africana* J.B. **American Saxif.** *Acetosa Indica* Park. quid differt?

C. B.

E radice simplici, alba, paucis fibris donata caules plures, rotundi, striati, leves, in terram reclinatim prodeunt, qui mox in plures ramos oblongos brachiantur. Folia gemina opposita, aliquando etiam singularia, pallida & velut nitrolo pulvere obita, angulosa, non tamen ut in vulgari bifurcata [vel *Potulaca* ipsa crassiora, *J. B.*] sapore acido; ex quorum sinibus alae surgunt foliis minoribus, sed eadem formà; in quorum, ut & in caulis summo *fossiculis* ex luteolo virentes & rubello quodam penduli, vel ut in spicas dispositi: quibus *fructus* foliacei (ex tenuibus rufescentibus membranis, elegantissimis venulis, veluti in *Fritillaria* per eas diffusarentibus compositi) ut in aliis, sed quadruplo quam in vulgari majores, ex parvis pedicellis dependentes succedunt, quibus *semina* triangularia oblonga, rufescentia & splendentia inclusa continentur.

Ceterum tota planta gustu & aciditate delicatiori reliquis congeneribus praefertenda.

J. Bauhinus dubitat an haec planta sit *Zacyni Oxalis* Alpino in lib. de Plant. Aegypt. quam ex illem herbam fuisse scribit, foliis parvis, crassis, oblongis, Calthae foliorum emulis, gustum ut nostram acido sapore ferentem. Nos *Zacyn Oxalidem* hoc refertè malumus, quam pro nova specie proponere ejus notae omnes huic non ineptè conveniunt.

- * 9. *Acetosa vesicaria Tingitana perennis repens, foliis longis sinuatis* Morisoni; *perennis Tingitana major dentata* Zanonii. **Bladder Saxif. of Tanager: with wadded leaves.**

Morif.

Folia protrudit è terra plurima, longa, mucronata, profundè lacinata sua sinuata, imò undulata. E mediocritate horum exit *caulis*, per terram stratus, ad ejus genicula nascuntur folia singularia, interdum timata. In summis caulis nascuntur flores: muscoli: quibus singulis succedunt velut triangularia, in gremio continentes semina triangularia. Radicem proferit crassam, repentem, multis fibris donatam.

Copiosè provenit in Mauritania Tingitana, unde *D. Alexander Balam* in Angliam transmittit.

D. Zanonius omnes hujus plantae partes prolixè & accuratè describit. Folia quoad formam *Ari* similia attribuit, nisi quòd dentata & undulata per margines sint, & ad basin suam in duas lacinias profundè incisà, caulem cubitalem, dum adhuc tener est humi stratum, postea se erigentem, penne anserinae crassitie, infernè ad medium ulque dilatè rubentem, reliquà superiore parte virentem, fragilam

fragilem adeo ut non fine strepitum rumpatur: flores & capitula tenuibus pediculis pendula, interdum solitaria, aliàs duo aut tria simul, ex eodem puncto prodeunt. Cætera apud ipsum vide.

Cum *Acetosa* veficaria præcedente multi non multum convenire videntur, quidem *radice* est perennem & durabili, *foliis* oblongis fissatis & ad basin profunde laciniatis: *Horibus* còque sequentibus seminibus in singulis pedicellis singulis, non pluribus simul in unum capitulum conglobatis, ut in illa.

10. *Acetosa rotundifolia boreensis* C. B. *Oxalis Franca seu Romana* Ger. *Sativa Franca seu Romana rotundifolia* Park. *folio rotundiore repens* J. B. *Roman or French Oxrel*.

7. B.

Ludit subinde hac *foliis*, modò rotundis forè. Cochlearie vel Chelidonii minoris proximis, modò alarum appendicibus donatis, aliàs sagitte instar mucronatis pinnatifidæ velut Spinachis foliorum extremum, colore glauco aut pallido, pinguiculatis, delicatè acore præditis. *Caulis* inanis, cubito longior: *Floſculi* è fibris componentur ex luteo rubentibus, ut in aliis, quibus & semen respondet. *Radix* tenuis reptat, sapore minis acido, sed magis fisco quàm folia.

In hortis passim feritur.

Huic affinis est,

- A. 11. *Acetosa scutata repens* C. B. prod. Park.

C. B.

Cauliculis nodosis tenellis, per terram repentibus, uncias quatuor longis: foliis unguem lata, sed longis pediculis cauliculis æquantibus donatis, formam scuti, vel potius *Ayonis* solum referentibus, in medio tamen utrinque sinum obtinentibus, & in apicem desinentibus.

Huic eandem specie esse existimo *Acetosam rotundifoliam repentem Eboracensem folio in medio deliquum patente* Morif. ut & *Cambro-britannicam montanam* Park. quam & nos olim in agro Westmonasterio sponte ortam invenimus. Morifonius eam vix alia in re quàm foliis rotundis, spissis, virentibus, in medio deliquum patientibus à vulgari Romana rotundifolia differre scribit.

Nec multum abhudit

- * 12. *Acetosa rotundifolia Alpina* C. B. Park.

C. B.

Planta palmo minor, cui folia quina vel fena Violæ luteæ Alpinæ modo rotunda, unguem lata, pediculis tres etiam quatuor uncias longis & tenuibus donata prodeunt, & inter hæc cauliculus levis & nudus, hexuncialis exurgit: in cujus summo floſculi mucosi parvi velut in spica unciali, cui foliolum simili formâ subijciunt.

- * 13. *Acetosa Calthæ folio peregrino* C. B. *Oxalis Zayntbi* Alpin.

A nostris (inquit Alpinus) Oxalidibus omnibus admodum diversa erat: Quippe exilis herba, foliis parvis, crassis, oblongis, Calthæ foliorum amulis, gustum non minus quàm nostra acida sapore ferens.

- A. 14. *Acetosa arvensis lanceolata* C. B. *minor lanceolata* Park. *parva auriculata repens* J. B. *Oxalis tenuifolia* Ger. *Shepys Oxrel*.

Prolixas habet *radices*, tenues, fibrosas, rubentes, sub terra reptantes & nova obiter germina ad intervalla protrudentes, quibus longè latèque brevi temporis spatio se diffundit, solo præteritum arenoso. *Caulis* in letiori solo semipedales sunt aut altiores, striati, solidi, foliis cineti crebris, fitu alterno, summa parte in plures ramulos divisi, in quibus *spiculi* & femina eodem modo oriuntur quo in vulgari *Acetosa*, longos racemos efficiunt. Sunt enim floſculi hexapetali inutiles quibus nullum succedit semen: sunt & femina quibus nullus flos præviis. Semina non contemuntur tribus foliolis conniventibus tantum, ut in aliis plerique hujus generis, sed herbaceo involucrio arctè adhaerente. *Folia* semunciam aut unciam longa sunt, ad imum auriculata, gustu reliquorum instar acido: Superiora in caule plerumque angusta sunt, & auriculis carent.

In arenosis, lapidosis & incultis agris passim provenit, repertu suo odiosa.

Huc refero *Acetosam XIV*, seu lanceolatam angustifoliam repentem C. B. item XV. seu arvensis minimam non lanceolatam repentem *eisdem*, quæ accidentibus quibuldâ à loco natali ortis potius quàm specie differre videntur.

Acetosa angustifolia elatior Park.

An ab hac specie differat me nescire fateor: notæ ejus distinctivæ sunt tantum *Caulis gracilis elatior*, *Folia angusta, oblonga*. Nihil adfert autor de loco ejus natali, nec unde habuit aut plantam ipsam, aut ejus iconem, dicit: quocirca nisi aliunde ejus notitiam habuerimus, oportet ut adhuc incerti maneamus.

15. *Acetosa*

15. *Acetosa Crætica semine aculeata* C. B. Park. *Oxalis minor aculeata Candia* J. B. *Prickly headed Oxrel or Candy*.

Ramulis complures dodrantales & cubitales, humi fusos, undatim flexuosos, graciles, striatos producit, colore propter terram rubente, aliqui viridi: *folia* pauca. *Oxalis* vervecinæ, pinnis multifidis, oblongis pediculis donata: *flores* ex intervallis per totam ferè ramorum longitudinem, mucobranulâ aculeata circumcissum, contorto, latiusculo succulentulo pediculo appendum. *Radix* gracilis, fibrosa, rufescens, summa tellure hærens.

Ex ferè hinc sub hoc titulo à D. de *Caja bona* nissio, Montebegardi in orto Ducis lucevit, Junio floruit, & Julio semen maturavit.

Huic specie omnino eandem esse mihi perfuadeo, quæ frequens circa Neapolin oritur à D. Fabio Columna descripta & depicta sub titulo

Acetosa Ocyimi folio Neapolitana bucephalephora.

Cujus descriptionem, nè Lectori temerè imposuissè videar hic subiungam.

Folia hinc Ocyimi modo sunt selunciam lata, carnosa, ovali figurâ, periolo longo hærentia, veluti nitrolo pulvere obrita, acido sapore ut in congenitis, alternatim cauli hærentia: ex quorum sinibus *ale* surgunt, minoribus eodem modo foliis: in quorum & in caulis summo in spicam, ut in aliis, *flores* emittunt dispositi, parvi, herbidi, lutescentes, mucosoli, ac etiam circa summa folia hærentes, foliolis quibuldâ parvis pro calice: in quibus *fructus* succulentos foliaceos, ut in aliis, sed huic mihi nature artificii Babulini caput experimentes, nam veluti collo cauli hærent, & inde ad capitis extrema velut cornua parum inter se curva: paulo inferius verò, & veluti è regione oculorum, aures veluti apparent utrinque & supercilia: & ab his reliquum dependens capitis totius iconem exprimit. *Caulis* plures à radice exeunt, aliquando pedales aut majores, parum angulo si ac veluti striati. *Radix* tenuis respectu plantæ, in summa tellure hærens.

Autumni fine exit & caulem edit verè æstatè perficitur.

Hanc plantam circa Neapolin, locis à Columna indicatis abundè provenientem vidi & collegi. Prima facie *Oxalida minimam vervecinam* putavi, verum curiosius eam inspicies diversam agnovi, & revera Descriptio *Acetosa Crætica semine aculeata*, quam ex J. B. Hift. desumptam propoluius ei egregiè convenit, ut non dubitem eandem esse quàm Bauhinus descripsit.

- * 16. *Acetosa annua Ocyimifolia Lusitanica* Munting.

Planta est annua, è radice parva, tenui, fusca, fibrosa *folia* portrudens non magna, pediculis articulo longis nientia, digitum minimum formæ lata, ovali figurâ, ad pediculos, nimirum angustula, in medio lussima, indeque in obtusum mucronem desinentia, crassiuscula, marginibus planis, superne obscure virentia, inferne paulo pallidiora, gustu acido, unica in medio, tenerâ venulâ, è qua aliæ quædam pusillæ ac vix visibiles exoriuntur. *Cauliculi* inde exurgunt unus, duo vel tres: foliolis prædictis minoribus angustioribus, magisque acuminatis, hinc inde ad digitum à se invicem distantiam cineti, vix manum longi: quorum summo fastigio spica in modum sed verticillatam ad articulos disposita *spiculi*, brevissime ac arctè admodum suis pediculis adnati. Augusto ac Septembri mensibus explicantur. Seminis involucrium Linnæ in cornua falcata modo dispositum, inferiori parte rotundiore parumper purpurascens, pluribusque spinulis quasi molliusculis plenum necnon longiformi cuidam, crassiusculæ & lanugine sapati, ut in Calendule semine, annexum.

Herba est tenera, frigidis minis patens, nec semen nisi calido in loco Soli exposita, in oris nostris ad maturitatem perducit.

Hæc plantula ab *Acetosa Ocyimi folio Neapolitana bucephalephora Col. foliæ seminis*, seu verius conceptaculi feminalis figurâ, Muntingio ipso fatente, differt: ut eandem specie esse suspicer, & naturâ tantum ludente in vasculis feminalis figura variet.

- * 17. *Acetosa annua Africana* Munting.

A præcedente, cui aliàs facis similis est, differt Statura paulo altiore, Foliis rotundioribus & obtusioribus, ramulis floriferis è caulem lateribus inter foliorum ortus erumpentibus.

CAP. IV.

De Fegopyro.

Hæc planta Fegopyron seu Fago-triticum recentioribus dicitur à figura seminis, quod Faginum glandem formâ triquetra & colore fœcido quodammodo refert, licet quantitate multo minus: apud Veteres nullum nomen obtinuit, quibus vel non cognovit, vel non utitum, vel neglectum. *Det. C. Bauhinii* Erythrum Theophrasti folio hederaceo dicitur. Frumentum Saracenicum nonnullis, quia ex Africa primum delatum creditur.

Convolutus niger dictus Fegopyro adeo similis est, ut pro ejus specie scandente merito censeri possit.

R

Hujus

Parkinsoni descriptionem satis accuratam in Latinum versam adhibuimus, cum planta ipsa ad manum non esset.

- * 5. *Perficaria altera frutescens, longifolia, maculata Virginiana flore carneo* Park. *Barro-leaved Virginian Armaria with a flesh-colored flower.*

Park.

Caulibus terribus, erectis, quam precedentis multo altioribus succrescit, foliis vestitis longioribus & angustioribus, pariter per sepe maculatis, nec rarius maculis carentibus. Hæc speciesiculos floriferos plures producit, *fofoliis* in spicas breviores & densiores congestis, dilute rubentibus, quam superiorum amplioribus. Semen ad maturitatem non pervenit in horto D. Joannis Mauritis de Thibault, cui e semine Virginia transmissa enata est. Radix major fuit & lignotior quam precedentis, verum hujus incontinentia congesta corrupta est.

Hujus etiam descriptionem Parkinsono debemus.

- A. 6. *Perficaria Salicis folio, Potamogeton angustifolium dista. Potamogeton angustifolium Ger. 2. fve Salicis folia C. B. Potamogeton fve Femalis Perficaria folii J. B. Femalis minor longifolia Park. Barro-leaved Pondweed or Armaria.*

Folia huic Perficariæ maculose foliis similia sed majora, venis obliquis & transversis in marginem à nervo, qui unicus secundum longitudinem decurrit, exsertis; alioquin etiam non ita sunt obtusa, sed in acumen definita, & pro loci situ [extra aquas] nonnunquam hirsuta, aquis plurimum innatantia, pediculis leucis aut testaceis ex caulium geniculis orto: inter que palmo fere brevis pediculus exit, in spicam congestis *fofoliis* Perficariæ gerens ex albo rubentes. Gustu est subacido.

Locu.

In paludibus, lacubus, stagnis, necnon in rivulis & aquis fluentibus ubique frequens reperitur. Cum extra aquas crescit, (quod non raro fit, vel aquis exsiccatam eam deferentibus, vel ipsius radicibus in fossatum aggeres ejectis) folia obtinet hirsuta, aspera, & Perficariæ in modum maculosa, unde tunc à nonnullis pro nova Perficariæ specie à Potamogetone angustifolio diversâ habita est. Quin in eadem individua (ut loqui amant) plantæ folia nonnulla, nimirum extra aquas nascentia, observavimus aspera & hirsuta, alia, aquis scilicet innatantia, lævia & lucida.

Hæc ergo planta Perficariæ acidæ peculiaris *Car. Aldorf.* nobis videtur, Perficariæ hirsutæ radice perenni *Car. Lugd. Bat.* Perficariæ longissimæ & angustis foliis seu fol. Salicinis D. Merret, quam pro specie à Potamogetone angustifolio distincta per errorem habuerunt, quamvis recte eam Perficariis annoverant. Nos etiam, (nec pudet faten) in eodem errore aliquandiu haesimus, nimirum hanc Perficariæ speciem fuisse à Potamogetone angustifolio dicto diversam.

C A P. VI.

De Polygono.

Polygonum à frequentibus geniculis quibus caules intercepti dictum fuisse patet. Nos hoc in loco Polygoni nomen ad eas duntaxat plantas restringimus que flore sunt imperfecto, semine triquetro in foliorum alis, caule provoluto & crebris geniculis nudofo. Sciendum enim est, Polygoni nomen extendi ad plantulas nonnullas comprehendendas, que præter florem imperfectum seu stamineum toti huic tribui communem, vix aliâ notâ genericâ quam parvitate sua conveniunt, de quibus in fine hujus Sectionis agemus.

- A. 1. *Polygonum mas vulgare Ger. mas vulgare majus Park. latifolium C. B. Polygonum fve Centaurea J. B. Common knotgrass.*

Radix dura, lignosa, simplex, contorta, multis fibris capillata, satis crassa pro plantæ modo, terram firmior apprehendit, ut extrahi difficilis sit, sapore adstringente. Caules inde emergunt plures, interdum erecti, sæpius in terram recumbentes, cubito longiores, leni & tenaces, teretes, teretes, solidi, glabri, glauci, foliis vestitis non admodum crebris, alternatim positos, oblongis, angustis, glaucis, glabris, in acutum exeuntibus, pediculis admodum brevibus mixtis. Ex alio foliorum inferiorum ad caulum nodos exeunt ramuli, ex superiorum alis *fofoliis* pediculis brevibus duo trè simul, pentapetali, ex albo purpurascens, calice nullo, apicibus intus sublaureis. Filiculis singulis seu valculis singula continentur *semina*, majuscula, triquetra, colore castaneo obscuriore. Sub finem æstatis florēt, & brevi semen maturat.

Locu.

Provenit in locis cultis juxta ac incultis præsertim glareosis: vias & semitas latè subinde occupat, ut rectè Dodonæus.

Polygonum 2. & Polyg. 3. *Tab. h. e.* Polygonum oblongo angustoque folio, & Polyg. brevi angustoque folio C. B. pro varietatibus hujus plantæ, accidentibus quibudam à loco natali ortis, distinctis habemus, non pro plantis specie diversis.

Virt.

Polygonum omne sciat & astringit, vulnerarium est. Usus præcip. in sistendis fluxibus quibuscunque, diarrhæa, dysenteria, fluxu uterino, vomitu, hæmorrhagia narum. Externè prodest in vulneribus, ulceribus, inflammationibus oculorum, &c. *Schedæ.*

Camo-

Camæarius in Nobilibus. quodam viro hujus siccum paucis Vini styriaci propinatum contra vomitum sanguinem, alius remediis frustra adhibitis, maxime prohiulis expertus est.

An unam ciat, aut calculum renum pellat, dubitatur: Dioscoride id affirmante, Galeno non consentiente.

Polygonum Saxatile C. B. Prod. Park.

Cujus radix tenuis, lignosa tamen, fibris capillata & alba est: ipsam ramulis multis oblongis & crebris geniculatis serpens, circa quos *fofoliis* subrotundis, unciam longa, semunciam lata, superne videntur, at inferiori albicantia, quasi polline aspersa, que sentim mucosa reclinantur: cujus à geniculis *fofoliis* exagui, ut in vulgari, pallide rubentes exeunt, quos *semina* triangularia sequuntur: Hoc inquam Polygonum pro diversâ specie à C. B. exhibitum, nobis non alia in re quam accidentibus quibudam à loco natali ortis à Polygono vulgari differre videtur.

- A. 2. *Polygonum maritimum J. B. maritimum majus Park. maritimum maximum Ger. maritimum latifolium C. B. Sea-knotgrass.*

7. B.

Prolixis habet radices lignosas, crassiusculas, contortas, nigras: *Uniculis* spinæ, crassiores quam Polygoni vulgaris, frequentioribus brevioribusque intercepæ: non tantum foliis vestitis majoribus, candidioribus, verum etiam squamis tenuibus, pellucidis, albicantibus. *Flores* pulchri numero & magnitudine vulgaris flores vincunt: Semen nigrum, triquetrum, Oxalidis semini simile.

In litoreis maris Mediterranei copiosè provenit: invenimus etiam in arenosis Oceani Britannici litibus, v. g. circa *Fenstantium* Cornubiæ oppidum, & alibi.

Polygonum maritimum angustifolium C. B. ab hoc non specie, sed accidentaliter differre nobis videtur.

- * 3. *Polygonum maximum longissimè cauliculis & foliis Moris. Polyg. maximis foliis Park. 100. The greatest long-leaved knotgrass.*

Moris.

Caules protrudit sesquipedales & nonnunquam bipedales, cortice rubente tectos, in multo plures ramos & cæteris tenaciores divisos. Genicula in caulibus longiore intercapedine distant quam in prædictis. Folia duplo triplove longiora & tenuiora sunt Polygoni vulgaris foliis, angustiora itidem magis mucronata. Flores rarius multo in geniculis disponuntur, e purpura albescens, pentapetali; quibus pariter triangularia semina, parva, fusca succedunt.

Semina hujus plantæ Chalepo Aliz transmissa sunt ad D. Morisonum Descriptionis auctorem à D. Roberto Huntington.

- * 4. *Polygonum majus erectum angustifolium flore candido* Mentzel.

Mentz.

Ex radice lignosa, digitum crassa caulem emittit spichamam unam, quandoque duas excedentem. Folia unciam longa, teretia, tenuia per terram sparguntur, caulicunque tanquam per genicula videntur, subinde bina sibi adversa. Summo cauli insunt *fofoliis* pentaphylli, albi, ex pericarpio videntur: pro foliis constantibus enati, Polygonorum formam obtinentes.

Circa Fursenwaldiam, Berolinum, Francofurtum, Crolnam & alibi in March. Brandeburg, observavit Christianus Mentzelius descriptionis autor.

5. *Polygonum minus candicans C. B. montanum Ger. montanum niveum Park. Perogychia Hispanica Chvisi, fve Anthyllus nivea J. B. Silber-italy-headed Mountain Knotgrass.*

7. B.

Aspectu pulcherrima est planta, sparsis per terram palmaribus, & in adulescentia herba dodrantibus, caulem junceis, nodosis, quibus adnatisculis foliis Polygoni vulgaris breviora. Ad nodos foliorum sinibus prodeunt glomeruli sessiles, unciales, squamulis argenteis confertissimis compositi, præ glomerulorum densitate vix conspicui; emicantibus & scandularum commixtis hinc inde raris foliis viridantibus, Herniarie paribus. Flos illi candidus, Polygoni vulgaris floris instar, sed adeo exilis & inter membranulas istas latens, ut vix appareat. Semen Polygoni. Radix subest lignosa, alba, crassiuscula, longa, multifida.

Clusius hanc observare meminit in collibus petrosis & ficis præp. Salmanticam in Hispaniâ, itémque circa Valentiam & Murciam. Nos copiosè provenientem in palcis & collibus laxioris circa Mediam & alibi in Sicilia; & in Calabria Italiæ vidimus.

Aspectu cum primùm emergit, gustique Polygoni vulgari simile, unde & iidem viribus pollere verisimile est.

Hujus aliam speciem * proponit D. Magnol, quam Polygonum minus candicans capillis surrectis vocat. Q. ad diversa sit à descripta.

* In Botanica Menz.

R 3

* 6. Polygonum

- * 6. *Polygonum Polonicum coccineum* J. B. *coccineum* & Cam. ep. C. B. *coccineum Polonicum* Park. *The Polonian Scarlet Inograss.*

Can.

Tenuissimis prodit foliis & mucronatis; caulis nodosis, exalbidis; & flosculis in summitate caudis, inter squamas involucrescentes. Ad radice ipsius coccum adnascitur elegantissimo rubore ad Chermidina tingenda commendatum, inquit Camer. in ep. Matth. qui stirpem hanc in eisdem Hist. Germanica Polygono Trago *Knawel* dicto valde similem ait, & à Polonia, apud quos in arenosis locis reperitur *Kajanecek* vocari scribit.

Planta hæc, si rectè depingitur, à *Knawel* Germanorum specie omnino diversa est. Somina quippe triangulari sunt, foliis caudis. Verum si sit *Knawel*, five diversa Polygoni species, coccus ejus radicibus adnata specificè distinctionis nota non est. Coccus enim nihil aliud est quam ex-creta præternaturalia à punctura cujusdam insecti excreta, ut sit matrix seu uterus ovi ibidem depositi, fovendi mat, hirsuti, repens circa folium affixum aut ad festum S. Joan. Bapt. bacculas quoque ad foliis mat, hirsuti, repens circa folium affixum aut ad festum S. Joan. Bapt. bacculas seu coccos *Haphicæ* seu *grana Kermes* emulantes, reperit, quas ova aliquis insecti figni ignori esse iteo harralabatur, quod ex his scapis penne Antrix, aut Cygnæ inditis, mox epilithio charactero obearo, ac dehinc apicationi commissis sponte sua intra sex vel septem dies prodit insectum non diu superstes, quod unus ex amicis meis altum avolasse observavit.

Ulus & utilitas Cocci Polonici, radicibus hujus Polygoni adnatis, in tingendis Sericis purpurei coloris, pro colorandis Lanis, Setis, Corio, Jubeis & Caudis eorum, pro componendis confectionibus, unctis, laccis pictoriis & cosmeticis, extat in Ephemer. German. An. 3. Obser. 104.

De modo colligendi & præparandi hunc Coccum in Ukrainâ ad usus prædictos consule eisdem Ephemeridibus. Hæc omnia D. Tancrèd. Robinson.

C A P. VII.

De Bisforta.

Bisforta à convolutis & intortis radicibus nomen obtinuit. Notæ ejus characteristice quibus à reliquis distinguitur semine triquetro donatis sunt Flores speciosi in spicis habitioribus summo caules & ramulos terminantes. Radices intortæ & convolutæ. Speciatim à Persicaria distinguitur numero foliorum in flore quæ huic quinque, illi quatuor duntaxat sunt. Differt præterea & figurâ feminis quod huic exactè triquetrum est angulis omnibus acutis, illi minus continuus, angulis inæqualibus uno valde obtuso, reliquis duobus acutis.

- A. 1. *Bisforta major* Ger. *ma. vulgaris* Park. *ma. rugosioribus foliis* J. B. *radice minis intorta* C. B. *The greater Bisfort or Snakeherb.*

J. B.

Cubitus nonnunquam alacritudine superant Bisfortæ caules, tenues, glabri, geniculati: in quorum fastigio spica *stemon* coloris carni, Persicariæ, quorum singuli explicati quinque foliolis constant, oblongis, apicibus in medio flori concoloribus: quibus succedit semen rufum & fere nigricans, triquetrum Lapathorum modo. Folia Rumicis seu Lapathi acuti, minora, superne in atroviroscentia, inferne glauca, pediculo utrinque foliaceas appendices, angustas largientia, rugosa. Radix articulatum digitis refert in se contortum, rubra, sapore strentu adstringente.

Loc.

Reperitur Bisforta locis humenibus, ut rectè J. Bauhinus, in opacis sylvis, pingui ac lutofo solo: apud nos in Angliâ circa *Tomwortham* in pratis, necnon circa *Sheffieldiam* & alibi in Provincia Eboracensi. In calidioribus regionibus montium juga occupat. In hortos translatâ facillè comprehendit, & feliciter adolefcit, radice perenni.

- * 2. *Bisforta media folio minis rugosa* J. B. *major radice magis intorta* C. B. *Bist. magis intorta radice Park. Bisforta latifolia* Ger. *Smooth-leaved great Bisfort with a more warty then root.*

A priori differt foliis minoribus & levibus, radicèquæ magis intorta. Rependo multum se multiplicat.

In monte Jura reperitur. Hæc J. Bauhinus, nec plura ceteri Botanici.

- * 3. *Bisforta Alpina maxima* C. B. Prod. *Alpina major* Park. *Alpina maxima* C. Bauhinus, J. B. *The greatest Mountain Bisfort.*

C. B.

Ex radice quadruplo quàm in vulgari majore, contorta, geniculata, fibris capillata, foris nigricante, minus alba, *Caules* boubitales, nodoli, striati, majores ex parte nudi exurgunt, quorum quilibet spicam florum subpurpureorum unciarum quatuor sustinet. Folia habet oblonga, in acumen desinencia,

desinencia, venosa, fereque virentia, inferne caesa, vel etiam incana, quorum quedam ad cubiti longitudinem accedunt, sed angusta, uncis tres lata. In altissimis Silicionum montibus reperitur, ut in Sudetorum jugis & ad Albis fontes. Hæc plantæ nobis nondum visa est; ex descriptione tamen conjicio eam à vulgari majore Bisforta specie diversam esse.

- A. 4. *Bisforta minor* Ger. *minor nostras* Park. *minima* J. B. *Alpina media* C. B. *Small Bisfort or Snakeherb.*

J. B. Claf.

Radice pollicari habet minorem, contortam tamen & geniculatam, brevem, foris nigricantem, intus albam, multis tenuibus fibris capillatam. *Caules* autem promit dodrantalem interdum vel palmari paulo majorem, aut etiam minorem, tanta est varietas, tantum, geniculatum, foliis vestitum paucis, angustis oblongis, acutis, duris, venosis, per oras reflexis, venulis quibusdam ita distinctis, ut serrata videantur, fereque venantibus, inferne glaucis aut incanis, non fere ad majorem folia: alia vero ex radice orta folia habet uncialia aut sextantalia, unciarum plus lata. *Caules* summo fastigio spicam gerit exigua candidum *stemonum*, uncia longiore, quibus excussis J. B. *Bauhinus*: Clusius mal. (in forte alium Bisfortæ speciem desiderat) semen majorem feminis simili ei attribuit: non raro tamen, inquit, feminis loca multa foliola brevia & vivida in capitula congesta profert, quibus sponte decidendis plantulis ejusdem generis in eadem in qua alebatur arcola, & vicinioribus læpe vidi.

Bisfortam minimam J. B. (cujus descriptionem mutuari sumus) speciem omnino eandem esse cum nostratæ Westmorlandicæ figurâ feminis comincit. Bisforta Alpina minor Claf. si feminæ revera obineat majores Bisfortæ feminis simile, prout cam describit Botanici ille eximius, à nostratæ diversa est; cum tamen aliæ omnes notæ equeque conveniant nostratæ.

5. *Bisforta Alpina media* C. B. *minor Alpina* Park. *minor seu Alpina* Cam. in Matth. *minima* J. B.

Camerarius hanc Bisfortæ vulgari majori similem facit, sed multò minorem, cui folia in marginis pulchrè punctulis quibusdam distincta & velut serrata apparent.

Hanc olim habui pro *Bisforta minore nostratæ*, at neque C. Bauhinum rectè distinguere Bisfortam Alpina mediâ & minorem putavi; verum nunc sententiam mutò, & concedo eas speciem distinguere, cum & Camerarius distinguat, & utraque habeatur in Catalogo *Horti Regni Parisiensis*: & abunde ab amicis certior factus sum se utramque vidisse.

- * 6. *Bisforta Alpina pumila* Ger. *pumila foliis vixis, retundis & longis* Morifoni.

Cum non alia in re differat secundum Parkinsonum, à vulgari minore Bisforta, quàm foliis dum generum, aliis scilicet latis, brevibus & fibrosius, aliis longis, angustis, ab eadem radice ex-creantibus, pro diversa specie non habuissim, cum & Bisforta minor vulg. hujusmodi foliis ludat, ut ex descriptione ejus Bauhiniana appareat: pro diversa inquam specie non habuissim, ni D. Morifonus tanquam sibi notæ peculiare nomen ei imposuisset, & præterea semen triangulare attribuisse.

Quicquid de aliis fit, Bisforta minima J. B. eademque minor nostratæ, in monte *Thuris*, quæ Jura pars est non procul Geneva Junio & Julio Horat. In Westmorlandia variis in locis reperitur nobis à *Thomas Williffo* oblata est in montano quodam palæo seligumillari circiter remoto à viculo *Wharf* dicto, præpè sentiam quæ inde *Serilum* Eboracensis comitatus oppidum ducit.

Bisforta Alpina minor Claf. in summis Austracrum & Striacrum Alpium jugis tenui gramini vestitis nascitur.

Cum plantæ hujus (radix ejus præcipue in medicina usus est) facultate adstrictoria valida polleat, *Vires*, ad omnes affectus valet in quibus adstrictione opus est, ut v.g. urinae incontinentiam, mentes nimis, sanguinem & vulneribus manantem, biliosas vomitiones, sanguinis spumam, dysenteriam, aliaque ventris fluxiones, distillationes in dentes, gingivas, tonsillas & fauces. Ad hos usus adhibetur serra rosarum assumpus.

Abortum prohibet pulveris drachma semis cum pari Succini portione ex o. o. forli diebus aliquot continuis usurpata.

Quin & Alexipharmaca censetur hæc radix & sudorifica: unde in pulvrem redactam ac drachmæ pondere in pota sumptam veneno pestilente resistere, ac illud per sudores expellere scribit Tragus. Ad eandem valet aqua destillata & radices in vino decoctum.

Summi, eisdem pollet viribus quibus Tormentilla, ut rectè Matthiolus.

SECTIO TERTIA.

De Herbis flore imperfecto, seminibus rotundis, paululum compressis aliisque cujusque figuræ præter triquetrum.

CAP. I.

De Potamogetone.

POTAMOGETON quadrifolium vicina, quod in aquis & palustribus nascitur: foliis est spicatis, quadrifolios, seminibus etiam quaternis nudis simul junctis, foliis simplicibus, integris in ramulis singulatim positos, nisi ubi spicæ exeunt ubi bina aduersa. Omnes ejus species aquis innatant, nec extra aquas durant.

- A. 1. *Potamogeton rotundifolium* C. B. *rotundifolium* folio J. B. *latifolium* Ger. *Fontalis major latifolia* vulgaris Park. *Spoad-leaved Pond-weed*.

Radices obliquis, crassis, teretibus, albis, geniculatis, longis internodiis, è geniculis fibras tenues, crebras, altè in terram seu limum descendentes emittentibus, sub aquis reptat. E geniculis radicem *cauliculus* seu flagella prælonga, culmi crassitie, teretia, geniculata, longis internodiis, ramola in summas aquas erunt. Ad singula genicula singula exeunt folia, sub aquis graminea, angusta, superius nonnihil concava, inferius rotunda, dodrantem longa, in acumen delincentia, et postquam in summas aquas planta emerit longè diversâ, nimirum plantaginea, figura fore ovalis, basi obtusiore, mucrone acuto, pallido virore splendens, per margines aequalia, nervis secundum longitudinem decurrentibus striata, haud alter ac *Nymphaeæ* aquis innatantia, longis pediculis, interdum palmaribus aut sesquipalmaribus, nixa. Ad exortum spicarum bina folia opposita in caule sunt. Ad exortum pediculi folii cuspide membrana pellucida, duos digitos longa, acuminata, (intra folii pediculus) apponitur, caulem & gemmam involvens, & etiam spicæ pediculum ubi adest. *Flores* in spicas, duas trèse uncias longas, dispositi, petiolo indente crassitudine caulibus pari, palmari aut longiore, è flocculis flammis racematis digitis compositæ. Singuli flocculi quatuor foliolis herbaceis cochleari formam habentibus, introsum convergentibus, constant: *Semina* univocis infunt quatuor, satis grandia, nonnihil ad latera compressa, dorso gibbo micronate pallide viridia, & per maturitatem interdum purpurascens: Apices octo.

In aquis stagnantibus frequentissimum habetur. Junio & Julio mensibus floret, & semen perficit.

- A. 2. *Potamogeton aquis immersum, folio pellucido, lato, oblongo, acuto. An Potamogeton foliis angustis splendens* C. B? *Potamogeton longis acutis foliis* Ger? i. e. *Potamogeton alterum* Dod. Belg. *Fontinalis lucens* major J. B?

Eodem fere modo quo præcedens sub aquis reptat, fibras subinde domissis: differt ab illo *cauliculus* crebris geniculis interceptis; foliis longioribus multo, angustioribus paulò, [interdum aquè laris] totis lucidis [us scilicet que aquis immerguntur, nam que aquas superant (ut interdum fit) colore, consistentia, brevitate & nervis præcedens folia imitantur] pediculis brevibus, superne planis infidentibus; iis que aquis immerguntur non ut in illo graminis instar angustis, sed latis. *Spicæ* florum non multum distimiles, pediculis crassis, palmum longis infident, è flocculis pariter herbaceis, tetrapetalis, petalis quam in illo minoribus, compositæ; quibus, ut in reliquis hujus generis, innascuntur quatuor *semina* nuda, præcedentia paria, compressa, acuminata & quodammodo triquetra; non ita gibba seu convexa in externa parte ac in illo. Folia aquis immersa brevi corruptumque & marcescunt, ut inferna & maxima pars caulibus nuda sit. In foliis tenues fibre creberrime in latis diffundunt nervos, connectentes connuntur. Folia eundem cum reliquorum foliis intum obtinent, nimirum alternam, nisi ubi spicæ exeunt ubi bina opposita; & ad singulorum exortum intum membrana apposita longicula, aliquoque caulem amplectens, ut in præcedente. Julio mensis floret & brevi semen perficit. In fluvii majoribus & leniter fluentibus frequens nascitur.

- A. 3. *Potamogeton persoliatum. Potamogeton foliis latis splendens* C. B. *Potamogeton 3. Dodonæi* Ger. emac. at male, est enim *Potamogeton altera* Dod. *Potam. altera Dodonæi* J. B. *Persoliate Pond-weed*.

Complanatius tenuibus ac teretibus *cauliculis* luxuriat, in alas subinde distributis. *Folia* lata sunt oblonga, acuminata, absque pediculis atata, latè basi caulem undique amplectentia, nervis secundum longitudinem decurrentibus striata, alterno non bygno ordine sita, præterquam ubi florum spica exit, ibi etiam bina ex adverso. *Spica* brevis pediculo crassifalculo sesicinali infidet, flocculis & seminibus reliquorum annis.

Aquis

Aquis plerumque immergitur hæc planta, emittente tantummodo cacumine. Folia tenuia & pel-
lucida: Nulle in hac specie membranulæ in caulibus & ramulis, eos obvolvantes, ut in *Potamogetone* latifolio.

- A. 4. *Fontinalis lucens* J. B. *Tribulus aquaticus minor* *distictella floribus* Ger. emac. *Trib. aquat. minor* alter Park. *Potamogeton foliis crispis* fove *Lucida ramorum* C. B. *qui speciem hanc non separat à Tribulo aquatico minore* *Quercus floribus*. *The lesser Water Caltrop* of *Frogs Mettuce*.

7. B.

E tenuibus radicalis rami multi exeunt, imbecilles, pedales, densè geniculati, non plani seu compressi ut in præcedentibus duribus plantis, sed rotundi. *Folia* per genicula bina sibi correspondentia, oblonga, in acumen delincentia, viridia & pellucida per margines nonnihil sinuata seu flexuola & crispata. *Flores* ex pediculo uno aliquot [cerni vel quaterni *Cluf.*] parvi, simul juncti, formâ & colore quodammodo *Mulcatellæ* Cardii; quibus *semina* succedunt similiter conferta, parva, contorta ut *Meliloti* vulgaris.

D. Goodyer apud Gerardum singulis pediculis duos tantum flores attribuit sibi mutuo oppositos, quatuor foliolis constantes, quibus succedunt octo folliculi, sex quadrata seminum efficientes: hoc est singulis seminibus quaternam in figuram cubicam sex quadratis comprehendam disposita. Nos etiam plures, quadrifolios, quibus singulis quaterna succedunt semina. Verum cum planta ad maturum non sit, nihil certo affirmare possumus.

Hæc species à reliquis sui generis insigni notâ differt, nimirum foliorum in caule conjugatim diffpositorum situ.

In rivulis, aquæ præsertim puræ & limpide non infrequens Aquis innatat, & Junio Julioque men-
fibus floret.

Potamogeton racemosum angustifolium C. B. vel huic eadem videtur, vel hujus minor species.

- A. 5. *Fontinalis crispæ* J. B. *Potamogeton foliis crispis* fove *Lucida ramorum* C. B. *Tribulus aquaticus minor* *Quercus floribus* Ger. emac. *Cluf. Tribulus aquaticus minor* prior Park. *Water Caltrop* of *Frogs Mettuce*.

Cluf.

Bicubitalis, tricubitalisque aut longioris, pro aquæ altitudine ex radice profert *scapus*, tenuis, puniceis coloris, planus, nodulos, (qui refectant longi sunt & flexibiles) circa summum divisos in plures ramos, alternatim ferentes in singulos nodos singulana *folia*, duram interdum unciam longitudine, & semunciali latitudine, tenuia, & quasi transparentia, in ambitu adob crispâ & sinuata ut laciniata videantur, colore ex viridi subpungiceo: pediculi sextante longiores, exigui, canduri, que ibi bina semper ex adverso sita nascuntur, contrario simul reliqua inferiora modo. Singulis flocculis plerumque succedunt quaterna aculeata grana humilicohærentia, paucam candorem medullam continentia. Scapi minima parte ad singulos nodos oblongas, tenues, candantes fibras agunt, quibus firmantur & alimentum attrahunt. Tota planta aquis immergitur. Junio & Julii initio floret.

Singuli flocculi è quatuor peroxiguis, subrotundis foliis componuntur.

In rivulis, præsertim tardius fluentibus, frequentissimum est hoc genus.

Cauliculis planis & compressis cum loquente specie convenit, à reliquis omnibus differt.

Locus.

- A. 6. *Potamogeton caule compresso, folio Graminis canini.*

Cauliculi cubitum & nonnunquam sesquicubitum excedunt, ramosi & valde compressi. *Folia* longâ, angusta, Graminis canini tantum æmula, nisi quod breviora & ubique fere eadem latitudinis sunt, & in obtusum mucronem delincent, alternatim posita, nisi ubi spicarum pediculi oriuntur, ubi bina ex adverso; in singulis nervi tene inguiores per folii longitudinem decurrunt. Sub unoquoque folio membrana tenuis & pellucida caulem involvit. Spica brevis flores dilute virides sustinet, quatuor foliolis compositis, ad stylum incarnatis. *Stylus* cochlearis utplurimum apicibus terminatur. *Semina* ex altera parte rectâ, ex altera circulari lineâ clauduntur.

In fluvio Camo prope Cantabrigiam copiose oritur, inque aliis multis fluminibus.

Cauliculis compressis cum præcedente convenit, à reliquis speciebus differt.

Locus.

- A. 7. *Potamogeton millefolium* seu foliis graminis ramofum. *An Potamogeton gramineum ramofum* C. B. J. B. Park? *Millefolium tenuifolium* Ger. emac. ico. *Fennel-leaved Pond-weed*.

Ad pedalem & majorem longitudinem excrevit, caule tenui, tereti, albicante, crebris geniculis intercepto. Ad singula genicula è sinu folii, una parte dilatata & veluti vagina amplectentis exeunt ramuli singuli, aut bini, & non raro terni una; in ramulis & linculis creberrimos pariter divisi & subdivisi. Summi cauliculi & ramuli in spicas laxas exeunt, & tribus quatuorve florum vel vorticiculis compositas. Folia supra vaginam postquam à caule abellierint perangusta sunt, inferius breviora, superius aut plana, aut nonnihil concava, duas trèse uncias longa. Ramuli & folia in hac specie adeo crebra & numerosa ut non inepte *Millefolium* *Potamogeton* denominari possit.

Aquis

Locus.

Aquis plerumque immergitur; & eodem cum reliquis tempore florēt; in fluvio Camo propē Cantabrigiam & alibi variis in fluvii frequē.

A. 8. *Potamogeton pusillum gramineo folio, caule rotundo. Small Oxy-leaved Pond-werc.*

Aquis innatit flagellis pedalis, tenuibus, ramosis, internodiis longioribus quā in *Potamogeto* ramulo multifolio. *Folia* graminea angusta, duas uncias longa, tenuia, quō à *Potamogeto*, multifolio & maritimo differt, quorum *folia* crassiora sunt & angustiora, nervo medium percurrente, eodem fieu quo in aliis congeneribus. & singulorum finibus excurrunt tū ramuli tū membranulæ eos involventes, ut in *Potamogeto*. latif. Ubi florum *spica* exit bina ex adverso *folia* sita sunt, ut in reliquis, & bini ramuli in quo univariationis angulo *spica* confistit: duplex ibi membranula exoritur, una *spicam* & unum ramulum obvelit, altera ramulum oppositum. *Spica* brevis, tribus quatuorve floribus composita, quorum unusquisque quatuor foliis concavis velut calyce octo apices albentes, & eodem in medio semina continent.

Locus.

In fluvii variis in locis observavimus.

A. 9. *Potamogeton maritimum pusillum folio gramineo.*

Caules huic minis ramosi, longioribus internodiis: *Folia* longiora nonnihil latioraque; verum florum *spica* multo minores quā in precedente, & toto genere diversa: nam in illo *spica* sex, septem, octo, aut pluribus floribus componitur, quorum singuli quadrifolio calice octo apices albicantes, inque eorum medio quatuor semina per maturitatem gibba seu incurva continent, ut in reliquis precedentibus: at in hoc [*Potamogeto*, marit.] *spica* multo breviores & minores sunt, & quatuor apicibus albidis paribus eadem dispositione & figurā quā lamellæ in *spica* Ophioglossi, quibus interposita sunt aliquot semina, vel (quantum ducere possit) duo trivle seminum quaterniones. *Spica* e n embrana excurrente apices decedunt manentibus seminibus. *Spica* autem pediculus in longitudinem interdum fere palmarem excurrit, & tunc tenuis & infirmus. In foliis pediculus maritimus exit.

Locus.

Circa Camalodunum in Essexia observavimus.

A. 10. *Potamogeton maritimum pusillum alterum.*

A precedente differt foliis brevioribus, *spicis* similibus sed minoribus, quorum apicibus decidentibus interpositorum seminum pediculi in longitudinem interdum uncialem excreverunt, unicum in apice singuli semina incurva sustinentes; ut ex eadem *spica* quinque vel sex pediculis velut tot radios in umbella excurrentes, & singulos singula semina sustinentes observavimus.

Locus.

In fossis palustribus viā à Camaloduno ad Goldhanger.

* 11. *Potamogeton minimum capillaceo folio C. B. J. B. Park. Small fine-leaved Pond-werc.*

C. B.

Hoc parvum est, capillaceo & caule & foliis oblongis, inordinatè dispositis, pallide virentibus: in summo pedicello parvo, modo uno, modo duobus, capitulum minimum & acuminatum, prioris tamen formi infidet, quod minutissimo flocculo, pallidulo successit; quorum aliud expantum, aliud quasi vesicula foliaceo in acumen desinenti inclusum est.

Locus.

Montepelo allatum est. In Ludi amnis aquis circa molendina observavit D. Magnol.

* 12. *Potamogeton capillaceum capitulis ad alas trifidis C. B. J. B. Park.*

C. B.

Cauliculo est palmari, pilo non crassiore, ramoso, articulo. Ad quemlibet articulum *folia* bina, oblonga, quovis pilo tenuiora, ex adverso respondentia: quorum alis minutissimi *foeculi* palliduli infident; qui juncti nodulum quatuorve referunt, quo maturato nodulus five capitulum ex tribus portunculis semicircularibus in apicem abeuntibus & rufescentibus compositum conficitur; nihilominus tamen ex priorum foliorum alis pediculus exurgit, qui in tria, etiam plura foliola absumitur, similitque in medio nodulus adponitur; in summitate namque capitulum nullum est.

Locus.

Hoc etiam Montepelienste est.

A. 13. *Potamogeton affinis graminifolia aquatica.*

Folia habet longa, angusta; cauliculos tenues, imbelles. Ad pedalem & amphorem altitudinem affurgit, semper aquis immersum. Flores nondum observavimus. Siliqua seu cornicula parva, recurva, duo aut tria, aut etiam quatuor simul juncta, gemculis arcuè adhaerent.

Locus.

In aquis stagnantibus non raro occurrit.

C A P.

C A P. II.

De *Millefolio aquatico floribus stamineis.*

Millefolium aquaticum dicitur licet herba à foliis in plurima & tenuissima segmenta divisus: quodque aquis perpetuo innatit.

1. *Millefolium aquaticum pennatum, spicatum Park. C. B. pennatum aquaticum J. B. Feather'd Water-Wilfoil.*

C. B.

E Radicibus fibrosis tenuibus *rami* prodeunt plures, cubitales, cavi, striati, internodiis satis crebris intercepti, in alas brachiati, aquis innatantes: ad quorum geniculorum quemlibet *folia* ternā aut quaternā [imò quina aut plura interdum] quasi stellatim circumpecta, tenuiter incisa, pennam & formā & tenuitate referentia colore fusco, prodeunt. Cauliculorum summitates palmares & longiores ex aqua recti attolluntur, spicam purpurascētem; & pluribus flocculorum verticillis & intervalla scapum ambientibus compositam sustinentes. Flores habet stamineos quorum singulis *filula* succedunt semina nuda.

In fluvii & stagnis majoribus in agro Cantabrigienfi & alibi in Anglia invenitur.

Locus.

2. *Millefolium aquaticum cornutum C. B. J. B. Horned Water-Wilfoil.*

Radice est fibrosa, *caulibus* prælongis, tenuibus, infirmis, teretibus, fragilibus, densè geniculatis, in plures ramos ductis. *Folia* ut in *Equiliste* genicula ambiunt, viridia, fragilia, singula primò in divisionem imitata [*f. B.*] exuberantibus quibusdam ad latus pronum velut denticulata. *Flores* ad genicula caulibus & ramulis utrinque arcuè adhaerent, glomerati, mucosi, [herbæ fere concolores, quibus succedunt semina parva, quaterna simul juncta *f. B.*]

In aquis pigrioribus & stagnantibus circa Cantabrigiam & alibi abundè provenit.

Locus.

Nec figura, nec descriptio *Millefolii* aquatici cornuti apud C. Bauhinum in Prodro mo huic plantæ convenit: ut dubitem eadem cum nostra fuerit pence.

Minoris hujus speciei, quam non descriptam dicit, meminit idem C. Bauhinus in Pinace.

C A P. III.

De *Atriplice.*

Atriplex à Græco *Ἀντρίπλεξ* nomen factum seu corruptum videtur: aliis ab atro colore quod comestum faciat homines lividos. *Ἀντρίπλεξ* autem *μαζὸν* & *ἀντρίπλεξ* dictum volunt Grammatici: nam octavo ex quo facta est die erumpit e terra. Theophr. lib. 7, cap. 1.

Nos pro *Atriplicis* speciebus hoc in loco non habemus plantas omnes quibus id nomen à Botanici inditum est, sed eas duntaxat quæ in folliculis è duobus valvulis conniventibus compositis semina inclusa habent, & quidem singula in singulis: reliquas *Atriplicis* nomine insignitas *Blitis* accensemus, aut *Amarantis*.

1. *Atriplex alba hortensis J. B. Park. hortensis alba, sive pallide virens C. B. sativa alba Ger. emac. White Garden Orache or Araraj.*

Non raro hominis staturam adæquat, caule imo terete, supremo anguloso, recto, ramoso. *Folia* Betæ [aliis *Bliti*] minora, triangula ad pediculum quasi alata, nonnihil in ambitu sinuata, copiosè farinā repleta, colore ex viridi in luteum languente seu xerampelino, gustu saturo. *Flocculi* in summo caule & ramulis copiosi apiculis constant luteis vel herbidis, quibus succedunt *filulae* foliaceae, rotundae, bivalentes, valvulis non coherentibus ad margines sed contiguis tantum, in quibus semina rotundum compressum *Amaranthi*. *Radix* recta, palmum longa aut circiter, fibrosa, annua.

Folia primum emergentia & caules novelli candicant, farinā albicante repleta. In singulis folliculis singula nascuntur semina.

Atriplex alba & rubra hortensis non nisi facta provenit (inquit *f. Bauhinus*) Ait proculdubio ali. Locus, ubi terrarum sponis sua est, quamvis locus ille nos hactenus lateat.

2. *Atriplex rubra hortensis J. B. Park. hortensis rubra C. B. sativa purpurea Ger. Purple or red Garden Orache.*

Hæc species cum precedente omnibus suis partibus totaque facie externa convenit, præterquam sanguineo leupureo obsoleto colore quo penitus tingitur, & imbutur.

In

In hujus seminibus etiam in eodem caule nascentibus notabilem differentiam observavimus: alia enim minora sunt & nigricantia; alia majora multo, ad latera compressiora & rubentia.

Atriplex hortensis alba & rubra specie differre videntur, quoniam semine late in se invicem non transiuntur, sed alba semper producit albam, rubra rubram, ex observatione *J. Bauhini* & nostris.

Atriplex hortensis utraque semel in hortis lata ex semine deciduo se quotannis renovat.

Viret.

Atriplex refrigerat & humectat; cocta estur ut olus; in alvo solvenda coelebris est, unde etiam nonnulli quique herbis emollientibus eam annuncerant. Usus Officialis præcipue externus est in chytheribus & epithematibus pargoricis.

Quæ præterea Veteres tradunt de Atriplicis facultatibus apud ipsos vide.

Semen exhibitum tum alvum abunde lubricat non sine molestia, tum crebros vomitus provocat, experimento Pharmacopei cuiusdam, qui ad rufescens purgandos eo uti solebat. *Matth.* De vi purgatrice & emetica vehementi hujus seminis aliud exemplum ex Sorapione addert *J. Bauhinus*.

- A. 3. *Atriplex sylvestris folio hastato seu deltoide.* An *Atriplex sylv.* altera Ger. emac? C. B. *Broad-leaved wild Orache.*

Radix alba simpliciter, fibris aliquot majusculis ceu ramis, & fibrillis plurimis capillaribus donata, terram adeo firmiter apprehendit, ut extricari admodum difficultis sit. *Caulis* inde exurgit selquicubitalis aut bicubitalis, minimo digito minor, striatus, glaber, medulla factus, ab imo ad summum usque ramulosus. Ramuli imi propè radicem bini adverti, ut in aliis hujus generis, & caulem ipsum interdum longitudine æquant, summi æterni. *Folia* triangularia, hastæ cuspidi aut Chenopodii aut Spinachie similia; pallidius forè virentia, ad margines quodammodo dentata ut in Spinachia aut Chenopodio, glabra, pediculis uncialibus appenda. *Flora* in fumis caulibus & ramulis flammæ, in spicas angustas, rubentes digesti, adeo exigui ut eorum partes obtutum ferè fiant. Succedunt *ovacula* feminalia diabus valvulis triquetris conniventibus composita, singula femina compressa nigra continentia.

Locus.

In hortis oleraceis, inque fimeis & locis ruderalis necnon fossis suburbanis copiose provenit; aestate & initio Autumni viget; & ubi semen perierit radicibus exarefcit.

- A. 4. *Atriplex sylvestris angustifolia* Ger. emac. *Park.* *Att. sylv. angust. oblongo folio* C. B. *vulgaris angustifolia cum foliulis* J. B. *Narrow-leaved wild Orache.*

Folia huic quam precedenti longiora & angustiora sunt, minus dentata ad margines; ima enim peræque lanifcula sunt & leviter dentata in lacinata. Cæterum in fumis caulibus sunt oblonga angustula, ad margines æqualia sunt, nec omnino lacinata, colore glauco & figurâ suâ Polygoni foliorum æmula. *Caulis*, selquicubitalis & altior, rectus, infirmus tamen & tenuis striatus, solidus, ab imo statim ramulosus ramis imis prælongis, binis ex adverso nascentibus, fumis æternis. *Radix* illius similis, simplex, alba, fibris numerosissimis cinctâ, quibus terræ pertinaciter adhærescit, & difficulter evellitur. Summitates hujus plantæ canescunt magis quam superiores, & spicæ laxiores sunt, Hæculorum & seminum globulis rarioribus seu longius à se invicem distantibus. *Pericarpia* folliculacea precedentis similia, quæ dehiscentia semen ostentant singula singulum, compressum rotundum.

Locus.

In hortis oleraceis & locis ruderalis frequens oritur.

- * 5. *Atriplex sylvestris fructu compresso rosæo vel stellato* C. B. *Park.* *Wild Orache with compressed fruit.*

C. B.

A radice *caulis* exurgit pedalis, rotundus, incurvus, levis & albus, qui statim in aliquot ramos inæquales, & hi in alios minores, dividitur. *Folia* habet alba quasi polline aspersa, unguem lata, sinuata vel angulosa, ut in Atriplice sylvestri quæ *Pes asperum* dicitur, pediculis carentia. His ferè singulis fructus foliaceus, pallidus, compressus apponitur, cupis formam elegantem vix exprimere licet, si enim in medio leniter extuberat, quatuor alis exuberantibus in circumferentia appoitis, quas tamen finis leves intercedunt, æ planè formâ, quâ rosæ depressæ in quorundam nobilium insignibus pingi consueverunt: in singulis quatuor extuberantibus semen compressum mediocri magnitudinis continetur.

Hanc Monspessuli circa mœnia collegimus.

Hæc planta nobis incognita est, nec scimus an vera sit & genuina Atriplicis species, ob fructum tetracoccum: tantisper tamen hic locum habere permittimus, donec vel nobis eam videre contingerit, vel ab aliis quibus innoteat ad quod genus propriè pertineat certius edocti fuerimus.

D. Magnol Atriplicem maritima laciniatam C. B. ad hanc multum accedere existimat, quæ passim etiam circa Monspesium nascitur.

6. *Atriplex angustifolia dentata.* *Atriplex angustifolia laciniata minor* J. B. *Wild Orache with narrow indented leaves.*

Caulis huic cubitalis, erectus, striatus, satis crassus, valde ramulosus. *Folia* angusta, semunciam lata, tres digitos longa, ad margines dentata, glauca, superiora angustiora, margimbus æqualibus abique denticulis. *Flora* & semina in summitatibus caulibus & ramorum in spicas longas & laxiores digesta. *Fascicula* feminalia bivalvulis valvulis conniventibus tantum, non coherentibus, monosperma. *Caulis* firmior, crassiorque quam nullus Atriplicis in Anglia sponte proveniens nulli cognitus,

nite, striati, foliis imis contrariis, fumis alternatim adnascentibus; ut in plerisque congenerebis.

In hortulo nostro nati est ex semine Londino missis.

Atriplex maritima angustifolia C. Bauhinus in Prodr. descripta huic eadem esse videtur.

Ex quo hæc scriptus Atriplicis speciem in maritimis nostris copiosè nascentem observavimus, quæ huic vel eadem videtur, vel non multum diversa.

- A. *Atriplex angustifolia maritima dentata.*

Radix alba, lignosa, simplici, interdum rectâ, aliâ tortuosa, fibras crebras & lateribus emittente *caulem* emittit simplicem, crassum, digito tamen minime minorem, glabrum, solidum, ab imo statim ramulosus ramulis crebris, imis oppolis, superioribus alternatim sitis, ut in reliquis ferè congeneribus, altitudine selquicubitali interdum sed plerumque minore. *Folia* angusta, inferiora tamen diorioribus & satis profundis, spulâ, glabra, glauca. *Flora* in fumis caulibus & ramulis in spicas longas & laxas digesti, staminibus, externe purpureascentes, quinque intus staminula cum apicibus luteis contentis.

Floribus succedunt *ovacula* feminalia triquetra & binis valvulis conniventibus composita, singula singulis feminibus fœta.

In palustribus salis propè Camalodunum in Essexia copiosè provenit.

A præcedente differt foliis latioribus, & pro latitudine brevioribus multo, supremis etiam in caulibus & ramulis dentatis.

Locus.

- * 7. *Atriplex sylvestris Monspessulana cum pulcris involucri* J. B. *Wild Orache of Montpellier with fair Seed-bells.*

J. B.

Folio est brevior, albicante, sinuato Atriplicis vulgaris, brevi pediculo constante: *involucris* seminum angulosis, quodammodo Cynoglossæ nostræ cotipariæ similibus [I. e. Aparine majori pressum, nigrum; lappis etiam multo majoribus, nec velut in spicas desinentibus].

Hæc planta, inquit, ad Atriplicem 2. *Matth.* in post. figuris accedit it, ut facillè eandem existimem.

An ab alio quoquam præterea Botanico descripta sit hæc planta incertum: nobis nondum conspicua est, si descriptionem rectè intelligimus.

D. Magnol Atriplicem sylvestrem lappulâ habentem C. B. hujus synonymam facit; & revera descriptionem in plerisque conveniunt. D. Morifonius Atriplicem sylv. lappulâ habentem Atriplicis fragilioris speciem facit; quò & nos eam reclusimus, incerti adhuc quò debeat referri.

- A. 8. *Atriplex maritima* J. B. *maritima laciniata* C. B. *marina* Ger. *marina repens* Park. *Flagged Sea-Orache.*

J. B.

Caulis humi spargit cubitalis, numerosos ex crassa satis radice exortos, totos albicantes, per quos & folia candicantia, sinuata, Pedis æterni similia. *Flasculi* per extrema potissimum ramulorum, racematim congesti, flores Portulacæ marinx imitantur. In folliculo bivalvi rugoso, aspero, in dorso aculeato, semen continetur unicum.

Bobelvis & nos quoque in maritimis Mediterraneis & Adriaticis nusquam non obviam habuimus hanc Atriplicis speciem, humi stratum. Lobelius eam perperam repentem vocat: sparsa est supra terram, non tamen repit. Hanc plantam nuperimè in Anglia invenimus in litore maris arenoso propè Holland, vicum s. m. p. à S. Olinthæ oppido remotum in Essexia: D. Dale in Morfeia etiam insula invenit copiosissimam.

9. *Atriplex Halimi folio* C. B. *sylvestris Halimi folio* Park. *Halimoides Lobelii* J. B. *semper sylv.* *foliis integris racemosa* quidem ex *sententia* D. Morifoni & nostris. *Sea-Orache with the leaves of Sea-Purslane.*

Lob.

Æstiva est, *caules* edens ternum & quaternum cubitorum, & *folia* Halimi integra, aut parum sinuata: *flora* & semina racemosa, foliulis membranaceis bivalvibus inclusa, cæteram more. Nobis incognita & suspecta est.

- A. 10. *Atriplex maritima perennis folio deltoide triangulare, mines incano Morif.* An Atriplicis maritima species Valerando J. B? *Atriplex maritima nostras* Cat. Ang.

Morif.

Hæc *caulibus* provenit multis, bipedalibus, lignosis, humi stratis, atque medio surrecto longioribus [forè: longioribus] ad quorum singulos nodos proveniunt *folia* triangularia, sinuata tamen & acuminate, colore magis incano Atriplicis sylvestris folio deltoide, sed minus Halimo frutescente. *Flora* proter multos, herbaceos cæterarum Atriplicum maritimarum more, quibus singulis succedunt singula *semina* binis foliis in dorso verrucosis inclusa. *Radix* longa est, brachiata, diu durans, sicut Halimi cæteri marini.

S

In

L. com.

In maritimis Angliæ & Belgii provenit. Floret eodem tempore cum ceteris Halimi seu Atriplicis maritine speciebibus.

Hæc est (ni nulum fallor) quam in *Cat. Ang.* sub titulo Atriplicis maritimæ nostratris descripsimus, & cum Atrip. 4. seu Iyvl. folio deoride eandem esse suspexit sumus. Verum si radix perennis sit, (quod nobis tunc non innotuit) omnino speciem diversam est.

Itaque duas varietates observavimus, colore differentes, nimirum *Atrip. mar. albam*, & *Atrip. mar. rubram*.

- * 11. *Atriplex minima angustifolia maritima* Bocconi. *The least narrow-leaved Sea-Ox-ræche*.

Folia huic angusta sunt Antirrhini minimi facie, incana, pulveris marisq. aspergine semper foedolentia. *Semina* in exiguis nodis capiti modo in unum congestis, singulis tamen binis foliis inclutis, spicam quasi racemolam componunt, Kali minimi formâ.

A Bigarone pharmacopola ex Stechadibus allatam habuit. Hæc *Paulus Bocconi*. Atriplex maritima angustifolia C. B. cujus ramum duntaxat siccum Rupellæ collectum vidit, descripsi major fuisse videtur, *caule* nimirum cubitali, foliis etiam diversis, angustis, crenatis, duas uncias longis absque pediculo. Verum nulla descriptio ad ramum siccum facta, an plantam novam demonstrat, an aliquam ex descriptis nescimus, nec est cur ejus rationem habeamus; eandem tamen esse putamus Atriplicis nostræ angustifoliæ dentate superius descriptæ, ut ibidem monuimus, aut fortè Atriplicis nostræ angustifoliæ maritimæ dentatæ.

CAP. IV.

Atriplex maritima fruticosa, Halimus dista.

1. *Atriplex Halimus dista latifolia. Halimus Clusii J. B. Hal. latifolius Ger. latifolius seu fruticosus C. B. latifolius seu Portulaca marina incana major Park. Great broad-leaved Sea-Purflane.*

Clas. J. B.

Rutæ est omnino candidus, Rhamno similis, ipso etiam candidior, eadèmq. altitudine (tri-um quatuorve aut plurium cubitorum) assurgens, multis ramis ex una radice procedentibus, crassiss, lignosis & fragilibus, & dum juniores sunt ut Atriplicibus fungosis. Folia Oleæ seu pontis Rhamni [J. B. Atriplicis marina, non tamen sinuata serratæ;] breviora tamen & latiora, interdum rhomboide figura, ordine nullo per ramos disposita, pediculis satis longis harentia, etiam hyeme virentia, crassa, succulenta, candidissima & quodammodo splendentia, sapore lubbaco prædita. Flos Oleæ parvæ, parvus, mucosus, purpureus, racematim in summis ramis coheret. Semen parvum, compressum, fuscum, in lapillis non abutibus nostræ Atriplicis lappaceæ Montepessulanzæ, minoribus tamen & candidis. Radix dura est, lignosa & in multos ramos sparsa.

Floret æstate, semen Autumno maturefcit.

Tempus.

Hyemes apertiores in regionibus Septentrionalibus, Angliæ scilicet aut Belgio, non fert nisi diligenter custodiatur, & à frigore defendatur.

Locus.

Sponte provenit Ulyssipone vicinisque locis ad Tagum aut ejus ostia & æstuaria mari proxima in sepibus. Hispani etiam in sepibus. Nos in sepibus mari vicinis propè Messanam copiosam invenimus sponte ortam.

- * 2. *Halimus angustifolius procumbens* C. B. Ger. *Hal. tenuifolius seu Portulaca marina incana minor Park. Portulaca marina fruticosa, quæ Halimus 2. Clusii J. B. narrow-leaved Sea-Purflane.*

Clas.

Supra cubitalem aut sesquicubitalem non assurgit altitudinem, flagellis potius quàm ramis adeo infirmis, ut plerumque procumbant & humi fundantur, candidis quidem illis sed minus superioris ramis. Hujus folia oblonga, angusta, pinguia & carnosa, cinerei & albicantis coloris. Flos summis flagellis racematim coherens innascitur: herbacæ potius quam purpureæ coloris: quibus succedunt folliculi rugosi, binis valvis triquetris compoliti, singuli singula semina continentes, prioris feminibus minoræ.

L. com.

In maritimis regni Valentini nascitur, itemque in aggeribus insule illius quam duo Rhodani cornua faciunt.

Hanc plantam cum sequente J. Bauhinus eandem facere videtur: verum Clusio potius fides adhibenda, qui distinguit.

- A. 3. *Halimus*

Lib. IV.

De Herbis flore imperfecto, &c.

- A. 3. *Halimus seu Portulaca marina* C. B. *Hal. vulgaris seu Portulaca marina Ger. Portulaca marina nostrat Park. marina fruticosa, quæ Halimus 2. Clusii J. B. Common Sea-Purflane.*

J. B.

Pedales promittuntur aut etiam longiores, humi plurimum procumbentes, ex cinereo colore purpureascentes albicantesque, tenues, lentos; in quibus folia quodammodo ad Oleæ aut Rhamni Martii. folia accedunt, nisi breviora essent, pinguia fere & Portulacæ sativæ æmula, exalbidæ & ferè cinerea, laviâ [priori similia, pinguiora & magis carnosa, minus tamen incana & ex viridi potius canescentia Clusio] saporis salis, quem in hortos translatos frutice exiunt. In ramulorum extremis [semen] copiosum, racematim congestum feni, minutum, præcedentibus floribus, qui ex viridante in purpurillum quoddam vergunt, Bliti aut Atriplicis fere similes. Illi radix lignola, vivax, velut & ipsa thrips, quæ deciditibus paucis foliis hyemem sustinet.

In maritimis non Mediterrancis duntaxat maris sed & Zelandiæ, Flandriæ, Hollandiæ atque etiam Angliæ aggeribus & tumulis arenosis nascitur, copiosissime verò in aggeribus fossarum in palustribus salis, quas singulis accessibus æstus marinus inluit.

Locus.

- * 4. *Halimus minor* C. B. *minor Germanicus Park. The least German Halimus.*

C. B.

Ex radice tenui, capillata, caulis cipericeus palmum superans, variè incurvatus exurgit, qui paulo supra radicem in ramulos plures, tenues, uncias tres longos abe: foliis paucis cinereis & oblongo-rotundis, sed in ramulis angustioribus, nonnullis instar Atriplicis utrinque una laciniâ mutatis sparguntur: quibus valcula quadruplices, semen parvum, griseum, reniforme continencia succedunt.

Infra Northusum provenit.

Planta hæc non est vera & genuina *Halimi* species, tum quia foliuli ejus præter normam alii Locis. arum Atriplicum pediculis longis appenduntur, tum quia valcula semina quadruplicia obtinet. Verum quia nescimus quo eam commodius referamus (necdum enim nobis cognita aut conspecta est) quem assignavit auctor locum occupare permittimus.

CAP. V.

De Blito Sylvestri.

Blitum, Græcis Βλίτω, seu Βλίτω ut aliis scribitur, quasi Βλίτω abijciendum, vel propter inertiam & vilitatem, vel ob insulsum, fatuivumque saporem C. B. Hinc Comici occasione sumserunt jocandi in homines nullius rei, quos Bliteos vocant & Blitomammæ. Fostus à Βλίτω pisce nullius usus deducit.

Nos Bliti notas characteristicas facimus semina rotunda seu compressa, singularia seu solitaria quibus foliuli ipsi fere maris perianthia pro valculis sunt, interdum arcte, interdum laxius connitentes. Ob notas characteristicas communes huc reducimus, species non paucas Atriplicis vulgò dictas, Boryn vulgarem & Mexicanam, Kali species aliquot; necnon Solium minus fruticosum C. B. seu Vermicularem fruticosam aliis, quoniam Kali minori albo cognata & affinis videtur, quamvis (ut verum fateamur) illius semina & valcula semina nondum curiosè observavimus.

Quod Blitum vulgò dicitur notis characteristicis, h. e. seminibus valculis quæ per maturitatem, transversum in medio rumpuntur aut diffiliunt inclutis, cum Amaranto convenire suspicamus; ideoque duo Bliti genera constituenda putamus: Primum de quo hoc capite agimus Blitum sylvestre dicitur: Alterum de quo sequenti Blitum hortenre.

- A. 1. *Blitum Bonis Henricus dictum. Bonis Henricus J. B. Ger. Tota Bona Spinachia facie Lob. Lupatulum unguisum C. B. Park. English Asparagus of All-good.*

E radice crassa, subterea, fibris aliquot donata, acri & amara plures emitit caules striatos, conca- vos, partim erectos partim supinos, brevi lanugine hirsutos, pedales aut cubitales. Folia triangularia, Atriplicis aut Ari similia, & interdum paria, superne glabra, inferne farina tenui respersa, longis pediculis nixa, caulis alternatim adnata, lapone nonnulli nitrolo. Flosuli in summis caulis conferti in thyris, Bliti aut Amaranthi modo, flammæ lutei, & calice quinquefolio, adeo exigui ut earum partes vix liceat discernere. Singulis autem foliulis singula succedunt semina, per maturitatem nigra, compressa & ad renis figuram accidentia, in valculis membranaceis aut ipsi foliulis inclutis.

In areis & compitis, inque locis rudieratis ad semitas, aut etiam olivæacis frequens occurrit. Aprilis & Maio mensibus flore.

Mercurialis nostratrum vulgò per errorem dicta est hæc herba, ejusque turiones, germina novella & florum thyris, dum adhuc teneri sunt, in aqua aut carnium jure decocta, & cum butyro & sale condita edunt, Spinachie, Lupulorum & Asparagi modo, quibus saporis suavitatem non multum colunt, facilitate deterrensionæ præferuntur.

Locus & Tempus.

Vires & Usus.

Miracè confert ad ulcera fœdida purganda & glutinanda, autore Fuchio. Vernes in ulceribus putridis animantium quadrupedum natos excutit certiffimo experimento, si herba tusa ulceribus imponatur, id quod non semel ipse vidi. *Trog. f. Bauhinia* hac de Atropice oblata dicta accipit. Ego (inquit * Sim. Pauli) non sine felici successu Bonum Henricum [totam plantam] cataplasmati formam ad mitigandos Podagricos dolores adhiberi semel atque iterum apud plebeios observavi: nec quidquam periculi timendum est, cum non repellet fed discutiat & digerat; imò insuper anodyna est, quæ qualitates rarò in uno simplici conveniunt. *D. Tancer. Robinfen.*

Cataplasma ad Podagram,
R. Herbe Boni Henrici recentis sine floribus *Mir.* Florum Sambuci, Chamomillæ ficcorum ana M. ij. Contundantur, grossè; coque in f. g. aqu. Sambuci ad putrilagine.
Remisce gummi Caranæ ʒʒ. Camphoræ ʒʒ. M. F. lege artis Cataplasma. *Sim. Pauli.*

- A. 2. *Blitum erectius* sive tertium *Tragi J. B. minus* Dod. *polysermon* C. B. Park. itemque *Blitum album minus* torandem & Ger. *Wright Blite* & *Mill-feed.*

Radice est simplicis, rubente, fibris aliquot tenuibus capillata, altè in terram descendente si locum commodum nata fuerit, aliàs (ut ait *f. Bauhinia*) fibrola. *Caulis* dodrantes alti, striati, glabri, sòliti, plurimos prope terram ramos fundentes ipsi etiam caulibus longiores; in quibus nascuntur *folia* modo oblonga, sessis alternatim posita, pediculis uncialibus herentia, glabra, minus crebra quàm in aliis *Blitis*, foliis Prunellæ aut Majoranæ sylv. similia, sed tantillo majora: *f. Bauhinia* Ocyini foliis ea comparat: Ex quorum aliis & in ramorum extremis racemati *folesculi* coherentes purpurascens; subsequente semine parvo nigro Portulacæ, sanguineo florido colore, inquit *f. B.* ex afflicto tingente.

Semina in singulis *folesculis* singula non occultantur sed visi patent; proinde Lobelius forum mulcolorum fœtuum Boryni non dissimilem eidem non ineptè attribuit.

In fœtibus, Lupuleis & arvis pinguioribus abundè provenit.

- ʒ. *Borys* Ger. *vulgaris* Park. *Ambrosioides vulgaris* C. B. *Borys plerique* Botanici J. B. *Oaks* of Jerusalem.

Radice nititur parva, alba, rectè descendente, paucis fibrillis donata. *Caulis* ei dodrantes, aut pedalis pro ratione soli, teres, rigidus erectus, hirsutus, crebris foliis alternatim positis vestitus, ab imo statim ramulosus. *Floresculi* in summis caulibus & ramulis numerosissimi, longa serie velut in spiras laxas digesti. Ex unicuiqueque autem folioli finis duo exeunt furculi & velut racemuli *folesculi* & seminibus onusti. Hi furculi divisionibus suis dichotomiam observant, & in unoquoque divaricationum angulo *folesculus* sedet nullo pediculo, itemque in ipsis foliorum alis inter pediculus furculorum modo dictorum. *Floresculi* sessiles, staminei & herbacei vitium botros amulantur: singulis singula succedunt *semina* Sinapeos similia sed minorâ multo. *Folia* quærorum æmula divisâ, venis majoribus rubris insignia, pediculis longis insident; cum primò emergunt rubra sunt, postea pallescunt. Florum racemuli ex viridi pallescunt, sumpunt ad tactum glumosi. Odor totius plantæ suavis est & aromaticus. *Borys* annua est planta, æstate florens & semen perficiens; *Bliti* speciei bus accendenda.

In arenosis circa Rhegium in Calabria, Florentiam in Etruria, Montpelium & Nemausum in Narbonensi Gallia copiose provenientem observavimus.

4. *Borys Ambrosioides Mexicana* C. B. *fruticosa Americana* Park. *American Oaks* of Jerusalem.

C. B.

Radice est oblongâ, fusca, capillaribus fibris cinctâ, intus candidâ; *caule* pedali, etiam altiore, sed cubitum non superante, eoque subrubente, quandoque, rotundo, striato, pilis levissimis & rarissimis aspersis: *foliis* pallide virentibus, Atropicis sylvestris vulgaris formâ similibus, oblongis, sinuatis, pediculis oblongis donatis, & abique ordine caulem ambiens: ad longiorum exoritur ramuli unciales ut in Atropice emergunt, pluribus velut capitulis alternatim dispositis onusti, quibus singulis foliorum exiguum lubicquæ, quibusque apertis *folesculi* exigui, luteoli, ut in Bory conspicuntur, hisque semen minuum copiosissime succedit. Planta annua est, ex semine deciduo se propagans. Et licet tota planta primo intuitu Atropicem referat, ita ut Atropex Mexicana dici posset, aramen propter odorem, gravem quidem, sed non ingratum, & saporem aromaticum ad Cuminum accedentem, & propter forum & seminum copiam ad Boryn referre maluimus.

Hec est (ut nobis videtur) *Eperal* seu Atropex odorata Mexicana *Pren. Hernandez.*
Vires & usus. Herba in pulverem redacta, mellique in Eleasuri formam excepta præstat contra pulmonum vomica, quo remedio multos ego curavi qui pus fœrabant *Marth.* Valere dicitur ad dolores uteri, ad menses ciendos & emortuos fetus ciendos.

Nonnulli inter vestes Boryn reponunt ad tineas abigendas & odoris suavitatem communicandam. Caterum Borys dicta est hac herba à semine racematum caulibus adnascente.

Fr. Hernandez *Eperal* seu Atropicem suam odoratam Mexicanam (quam pro Ambrosia Mexicana C. B. hibemus) crudam decoctivæ adjectam condimentis corroborare scribit, pectori asthmaticis & obstructis conferre, & gratiam alimoniam præbere. Jus decocti radicum dylenenteros concere, dissipare inflammationes & noxia venas pelere animalia.

Blitum

Blitum Atropex dictum.

5. *Atropex baccifera* Ger. emac. *baccifera rubra* Park. *Sylvestris mori fructu* C. B. *Berry-bearing Oxyrach*, sive sœne called *Bloody Spinache*.

E radice alba, dulci, tenera, longi & satis crassâ pro plantæ modo, plures emittit *caules* crassifculos, teretes, striatos, rubantes, dodrantes aut pedales, ramolos, ad terram subinde reclinatos, Atropicis hirsutior folio, nullo ordine posita, inferiora obovata dentata, ut in congenens. Ad exortum foliorum inque caulibus & ramorum summis, florum & seminum dense stipatorum globuli gemini, baccas bel mori imitari, cauli & foliorum alis arcè adherent, per maturitatem rubri, & succo quodam vini rubri æmulo prægnantes. *Floresculi* autem singuli (sui calices aut valcula seminalia mavis dicere) quatuor foliolis compositi videntur, & singuli singula *semina* parva, nigricantia, fibrolata continent.

Annua est planta, semine deciduo quotannis se renovans.

6. *Atropex Mori fructu minor seu streptifera minor* Motiloni; *At. sylv. baccifera* Clus. Hist.

Clus.

Affurgunt à singulari *radice* paucis foliis prædita terni aut quaterni *caules*, interdum unicis, statim à radicis capite divisi in aliquot ramulos pedem aut circiter longos, inæquales & angulosi in terram procumbentes, minoribus aliis ramulis donatis: in quibus, ut & majoribus inflexis adnascuntur *folia*, modò in unum latius, modò in alterum disposita, angulosa, qualia in Atropicis ceteris quibusdam speciebus, incana, ad quorum exortum modò in unum caput congesti obovuli, fructus Mori rudimenta quodammodo referentes, qui per maturitatem rubellum colorem contrahentes exigua fraga mentiuntur, atque magnam toti plantæ addunt venustatem & gratiam: singuli autem illi obovuli semina multa continent exigua, rotunda, cineræci coloris, qualia ferè in Pargavere coratit, violaceam florem ferente.

Eandem aut similem plantam in Trokenti comitatu reperisse se affirmabat Gulielmus de Mera Medicus, dum ex Italia rediens per eam regionem iter faceret, sub extremum Augustum magis fruticentem, & suis fructibus onustam adeo elegantibus, ut ipsam etiam ad vescendum invitarent. Hæc omnia Clusius.

- * 7. *Atropex sylvestris lappulas habens* C. B. Park. *At. sylv. Montepellulana cum pulchris involucriis* J. B. exsententia D. Magnol.

J. B.

Ex *radice* parva fibrosa *caulesculi* palmares, striati emittuntur, quos *folia* atrovirentia parva, angulosa, alternatim disposita, brevibus pediculis donata cingunt, ad quorum exortum *lappule* due Coriandri seminum magnitudine adherent, *semen* nigrum, parvum compellens continentes.

D. Magnol hanc plantam ad Atropicem sylvestrem Montepellulanam cum pulchris involucriis J. B. refert, & fortasse rectius, nam descriptiones in plorificis conveniant. Espungas ergo Lector, si videtur, hanc speciem, nobis non invitis.

- A. 8. *Atropex sylvestris* J. B. *sylv. vulgarior* Ger. emac. *sylv. vulgarior sinuata major* Park. 1. sive folio sinuato candicante C. B. *Common wild Oxyrach*.

Radice simplicis, albâ, lignosâ, obliquâ non rarò & huc illic reflexâ, pluribus fibris capillaribus donata nititur. *Caulis* surgit nunc unum, interdum plures, cubitales & altiores, satis crassos & firmos, solidos, angulosos seu striatos ab imo ad summum usque ramulosos crebris, è foliorum alis exeuntibus; quæ ad modica intervalla alternatim adnata, pediculis sessilibus, duas trève uncias longa, sescunciam aut duas uncias lata, figura ferè rhomboide, circum oras sinuata aut dentata, dentibus inæqualibus, levia, superne obscure viridia, non raro tamen farinaceo candicante pulvisculo resperâ inferna parte magis. *Floresculi* in summis caulibus & ramulis racematum congesti exterius candicantes, singuli quinque foliolis herbaceis acutis, totiusmque staminibus albis compositi, adeò exigui ut eorum partes obtutum ferè fugiant. Hi tandem arcè connivent, & singuli singula *semina*, rotunda, compressa, nigra, splendentia amplectuntur & occultant: oculi autem stellam quinque radiorum intuentibus præsentant.

In fœtibus & locis rudicantibus & hortis olereacis pinguioribus exiit, Julio mense florens & per reli. *Locus.* quam deinde æstatem. Folia plantæ marcescenti xerampelina & rubra evadunt. Annua est.

- A. 9. *Atropex sylvestris latifolia altera* Ger. emac. *latifolia acutior folio* C. B. *Atrop. dicta* Pes asperius alter, sive ramulifer J. B. *Sharp pointed Goodfoot*.

Radix huic alba, simplex, fibris capillata, dura & lignescens, interdum ramosa. *Caulis* cubitalis & sesquicubitalis, erectus, glaber, viridis, satis firmus & crassus, medullis farctis, & ab imo statim ramulosus. *Folia* caulibus adnascuntur crebra, nullo ordine, pediculis sessilibus, triangularia, è lata scilicet basi in acutum mucronem semina decidentia, obscure viridia, glabra. *Floresculi* conferti velut in racemulis in summo caule & ramulis è foliorum alis egressis, perexiguè & vix conspicui, staminei. Singuli *folesculi* singula intus *semina* rotunda, nigra.

In fœtibus, & locis rudicantibus, fœcus vias & semitas alibi in huc illuc, præsertim humentibus, in *Loc.* venter frequens.

S 3

A. 10. *Atropex*

- A. 10. *Atriplex sylvestris latifolia* Lob. C.B. *folv. latifolia* fove *Pes anserinus* Ger. emac. Park. *Atriplex dicta Pes anserinus* J. B. *Goosefoot of Sotobanc.*

† J. B.

Perfolium est Atriplicis sylvestris folio sinuato candic. sed hujus folia ampliora, laxius & rarius finuata, atro-virentia, caput gravante odore exadit. *Flos* racemosus, Atriplicis jam dictæ, nobis quam explicatur plerumque rubens. *Semen* exiguum, rotundum, nigrum. *Radix* lignescit. *Caulis* crassifolius rectus cubitalis.

Humilis est precedente, magisque in latitudinem diffusa, foliis magis sinuatis, obtusioribus & rotundioribus.

Eisdem cum priore locis invenitur.

Hic addit aliam Atriplicis sylvestris latifoliae speciem eruditissimus Vir D. Rob. Plot, quam *Atriplex vulgaris sinuata* spicatum appellat, quæ à *Pede anserino* altero five ramiflore † J. B. in eo latet differt, quod Fragiferae instar femina in globulos congesta calibus artè adhaerentia gultet.

- A. 11. *Atriplex olida* Ger. *olida* fove *sylvestris setida* Park. *folv. VIII. fove setida* C. B. *fetida* J. B. *pusilla, olida, hircina, Vulvaria vocata, garum olei* Lob. *Stinking Orache.*

† J. B.

Vix humo tollit caules, ut plurimum ramosos, dodrantes aut etiam majores; quos veltunt folia ex rotunditate modicè in acumen desinentia. *potissimum* superiora, in inferioribus quedam sinuata, farinaceo alperfo candicantia: odoris viridi intolerabilis, ut qui vel attracti levi manus ita inficit, ut longo tempore vix possit elui. *Flosculi* racemoli Atriplicum aliarum sylvestrium modo. *Radix* gracilis, fibrata.

Locu.

Viret.

Juxta parietes & in locis rudatis provenit, sed rarius.

Atriplicis hujus folia contulâ cum Saccharo conservam efficiunt hysterici utilissimum. D. Needham. Herba hæc arefacta & in aquâ cocta instar Theæ mirè passioni hysterice prodest. D. Palmer.

- * 12. *Atriplex sylvestris altera, folio sinuato saturè virente, spica subrubra* Morif.

Morif.

Hæc tam luxuriosa proceritate prodit, ut quaternos saepe cubitos excedat, caule ut hortensis anguloso, purpurascens & ramoso: folio hortensi non admodum dissimili, potissimum quod ad colorem attinet, sed paulò minore, crenato: flore luteo & exiguo: semine racematum digesto in summatibus caulium & ramorum: radice fibrata.

In suburbiorum finibus & foliis passim provenit.

An Atriplex propriè dicta hæc sit, an Blitum Atriplicis facie descriptio hæc nos incertos relinquit: obtemperat racematum digestum Blitis porius subjungimus: quod & de sequente plantâ, nobis panter incognitâ, dictum cito.

- * 13. *Atriplex procumbens folio sinuato, lucide, crasso* Morif.

Morif.

Planta est pedalis, procumbens: folia habet crassa, pronâ parte lucida, in margine sinuata: caules & folia ut plurimum sunt rubra: semine onerantur caules lumini racematum compacto, cæterum sylvestrum modo, nigro.

Reperitur in humidis pinguibûsque terrenis locis circa Blasas in Gallia.

Flores & femina sua, nigra, minuta perficit eodem tempore cum cæteris sylvestribus.

Hujus notitiam D. Morifono debemus, cujus etiam descriptionem adhibuimus.

- A. 14. *Blitum maritimum teretifolium Kali minus album dictum. Kali minus* Ger. *minus album* Park. *minus album semine splendens* C. B. *minus, fove Sedum minus arborescens vermiculatum* J. B. *White Glaswort.*

† J. B.

Daris lignosique ramis cubitalibus, interdum rubescentibus, aliâs albidis fruticat, è quorum lateribus densissime enascuntur propagines unciales & sextantes, folioli perpusillâ, teretibus, glaucis thipate per ramorum scopos longa serie, fasciculatim plerumque aut longioribus: univulvulæ finem implente globulo exiguo. Mili granum æquante aut majori, qui ubi explicatur apiculus ostendit numerosos luteos. *Semen* exiguum, nigrum, lucidum, compressum: in singulis calicibus quinquefoliis singulum occultatur, ad eundem ferè modum quo in Atriplice folio sinuato candicante.

In salis maritimis frequentissima est hæc planta. Magnitudine insigniter variat: Alicubi enim in fruticem lignolum adolefcit, alibi pusilla est & humi projecta, adeo ut, an due sint illius species necne mihi nondum planè satisfit. Erectam & fruticescentem observavi copiosissimam in Lingula illa seu crepidine petrosa, quæ à *Portlandia* Insula versus litus Anglicum porrigitur.

* 15. *Kali*

- * 15. *Kali minus villisum* C. B. *Kali parvum hirsutum* J. B. *The lesser hairy Glaswort.*

Plantula est Kali minori nonnihil similis, radice oblonga, fibrosa, nigricante, caule pedali, inæquali, ramoso, ramulis multò brevioribus quam illius, nec ita rectis sed incurvis: foliis nonnihil brevioribus, angustioribus, crassis, succulentis, salis. Tota planta albicante lanugine canescens, Kali minore mollior est. Hactenus † J. Bauhinus. Addit Calypus frater, in cauliculis lumnus capitula parva ferre, florem minutum continentia: femina se non observasse.

Fortè hæc planta à Kali minore non differt specie.

Monspelio non longè ad mare oritur.

Kali fove Vermiculari marine non dissimilis planta J. B. &

Kali hirsuto affinis, fortè Amblylidis aliquæ species cædentes,

Cum ex siccis plantis descriptæ essent, eisdemque tum flore tum semine carentibus, nescimus plane an ad hoc genus pertineant, nequid ab aliis descriptæ & depictæ sint sub hoc aut alio aliquo genere. Videbis earum descriptiones & figuras apud Bauhinum Tom. 3. p. 705.

Kali minus foliis lucidis Botan. Monfp.

Foliis copiosis lucidis & in acutum desinentibus à minori villosò & minori albo distinguitur. Præcedentium varietas videtur.

- A. 16. *Sedum minus fruticosum* C. B. *Vermicularia frutescens altera* Park. *Kali species fove Vermiculari marina arborescens* J. B. *Shrubby Glaswort.*

† J. B.

Cubitalibus & bicubitalibus, teretibus, glabris lignosis *Polonium* cinerej coloris fruticat, in ramos longiusculos ductus, per quos confertim nascuntur folia, semunciat breviora, quædam etiam uncialia, succulenta, Cal hirsuti excepta hirsutæ finiliâ, alternatim disposita, sapore salso: ad quorum versis, superius satis crassa & lignosa.

Plantam hanc in squalidis campis Arelætan inter & D. Egidi oppidum non procul à Rhodani fluentis uberrimam perennantem nos quoque post Lobelium observavimus.

Hæc planta (ut rectè † J. Bauhinus) habet multa quæ cum Kali minore conveniunt.

- * 17. *Sedum minus fruticosum alterum* C. B. *Vermicularia arborescens* Park. *Kali species fove Vermiculari frutescens varietas major* J. B. *Tree-Glaswort, or Sea-Bite with Stone-crop-leaves.*

Hæc, autore Lobelio, foliis est albis, densissimè confertis, denticulatis, Vermicularis acris majoribus. [Addit Morifonus:] flores producit ex herbæco luteos, quàm præcedentis majores: femina sunt, ut Kali, nigra. Parkinsonus noster eam ita describit.

Hoc genus Sedi (ut vocat) in hortis cultum ad quinque aut sex pedum altitudinem affurgit, ab imo ad summum ulque ramulis crebris, foliisque creberrimis exiguis, longis, teretibus, infipidis, Sedi minimi vermiculati perfoliatis, verum minoribus & viridioribus obtutum. Flores in fumum ramulis quàm præcedentis minores (fortè error est Scribæ aut Typographi pro majores) pallidè lutei. Radices longe, lignosæ in terra se diffundunt.

An hæc & præcedens planta sint verè & genuinæ Bliti-Atriplicis dicti species mihi non constare fateor, cum flores & femina præcedentis non satis curiosè observaverim, ob similitudinem tamen cum Kali minore albo congenere et plantas esse suspicor: & propterea hunc eis locum assignavi.

18. *Blitum Americanum spinosum. Cheony American Blite.*

Hujus specimen pulcherrimum, à se curiosè exsiccatum ad me transmisit ingeniosus Vir & eximius Botanici D. Hans. Sloane M. D. Erat id dodrantalit longitudine: caule (ut videbatur) recto, satis firmo, ramoso, ramulis alternatim è foliorum sinubus exeuntibus. Folia Bliti polyspermi ferè figurâ & magnitudine, [aut Parietariæ] pediculis fasciculatim aut duas uncias longis herentia, [inferiora intellige] per margines æqualia, nervis in fisco admodum conspicuis. In aliis foliorum flosculi flammæ, luteis, in globulos conferti, & ad exortum flosculorum hinc inde ipsa rigida, acuta, semunciales. Summis caulis & ramulis in spicas longas, crivras, è plurimis flosculis confertis, Amaranthi in modum, ex herbæco flavicantes. Spicis autem nullæ intermixtæ sunt fime: flosculorum singulorum partes ob parvitatem clarè discernere non licuit: neque quomodo semen gestet. Follia tamen bivalentes videbantur.

In horto Regio Monspeliensi inque Parisiensi cultam observavit D. Sloane.

Locu.

CAP. VI.

De *Blito hortensi*.

Blitum vulgo dictum (ut superius etiam monuimus) semina vasculis quæ per maturitatem transverſim in medio levi tactu diffiliunt, ut in Portulaca, inclusa obtinere ſuſpicamur. Amaranti in modum; adeoque ab Amarantis, ſpicarum præcipue colore & elegantia diſtante. Alii diligenter rem examinant. Si ſeminiuſ reſpectu cum Blitis ſuperiori capite comprehenſis conveniant, non eſt cur Caput peculiare iſis aſſignetur, ſed illis ſubjungi poſſunt.

1. *Blitum rubrum majus* Gor. C. B. Park. *Blitum pulchrum rectum magnum rubrum* J. B. *Great red Blite*.

J. B.

Facilis eſt adoleſcentia, radice pollicari fatua, ut & tota planta; caule ſiſtuloſo, intus extragæ fungæone rubore perſuſo, concolorémque ſuccum preſſu remittente. *Folia* Betaceis minora, magis rugoſa, quæ cæſum ſpectant ex rubro nigreſcunt, prona parte hilarius rubent. *Floſculi* muſcoſi ſecundum caulem apiculis pallidis conſtant. *Semen* Atriplicis ſylveſtris vel Amaranti, nigrum, nitens.

Locul.

Planta eſt hortendiſ, necdum novimus ubi ſponte proveniat. Vidimus Montſepellii in hortis oleraceis. Ex ſemine decidoſo ſe quotannis renovat.

2. *Blitum rubrum minus* J. B. C. B. Gor. *rubrum ſylveſt. minus* Park. *Small red Blite*.

J. B.

Satis magnam radiceſ pro plantæ ratione habet, rubentem fibroſam, ex cujus capite plures caules oriuntur, lupini, ribentes, & in his *folia* multa, Solani hortendiſ minora, nervoſiora, colore ætate virescente, ſapore ſaturato; ex quorum aliis ſecundum caulem numeroſi naſcuntur *ſiſculi*, ex herbis & muſcoſis fibris compoſiti, fungoſos ferè ſolentes.

Locul.

Seritur in hortis, ac etiam in iſis ſponte provenit in tranſmarinis regionibus; ut & præſentim in iſis locis in quibus ſinus pecorum aliquandiu aſſervatus fuerit. Nos ſpeciem hanc in hortis, vineis & finibus circa Montſepellum & alibi tum in Gallia, tum in Germania, copioſe provenientem obſervavimus.

3. *Blitum pulchrum magnum album* J. B. *Blitum album majus* C. B. Gor. Park. *Great white Blite*.

J. B.

Eſt hoc ſimile rubro, nec ab eo niſi colore diſtans, caule ut illud aſſurgens unico, magno, firmo, ad duos treſve cubitos erecto, albo; ſed foliis majoribus, niſi locus interdum aridior diverſitatem faciat.

In Burgundionum *Vaucluse* vidi, inquit J. B.

4. *Blitum album minus* J. B. C. B. Gor. *album ſylveſtre minus* Park. *The leſſer white Blite*.

Radice nititur ſimplici, ſuperiori parte rubente, tenuioribus fibris donatâ, profundiffimè in terram ad perpendicularium deſcendente ac promde evulſi difficili, ſapore non ingrato. *Caules* emittit plures, ſempedales aut doſtrantes, interdum longiores, teretes, liatiſ, ſolidos, in terram reclinatos & vix ſe ſuſtentantes, fungoſos, ſucci plenos, ſuperius nonnihil rubentes, alii albos; *folia* por intertalla alternatim diſpoſitis veſtito, inferioribus ad radicem minoribus, brevioribus pediculo harenribus, ſuperioribus majoribus, longiore nixis, nervoſis, glabris, arorcentibus, ad Majoranze aut Nummulariaſ folia quodammodo accedentibus ſed majoribus, ſubrotundis, per margines æqualibus, in extremitate obtuſis ac ſi abſculta eſſent, & ſiliſ ſeu crenatis. Cum primo exeunt litur in medio albi inter duas nigras litâ integrum fati, cum adoleſcit planta, maculâ albâ evaneſcente in ſingulis foliis nigra remanet. *Floſculi* & ſemina ſolorum aliis racematim adnaſcuntur, ut & ſummis caulibus, qui velut in ſpicis deſinunt. *Floſculi* vix conſpicui, ſtaminis, herbeci. *Semen* nigrum, ſplendens Amaranti, vasculis ſeu folliculis herbaceis (qui ſingula continent ſinguli) inclulim.

Odor ex viriditate quodammodo gravis, ſapor viſcidus.

Locul.

Montſepellardi (inquit J. Bauhino) abundat paſſim Blitum minus album vel potiùs viride; Genevæ quoque frequens, Tubingæ aut Tuguri in agris non cultis, ſecus ſtnera, in hortis & areis.

- * 5. *Blitum Virginianum majus* Park. *The greater Virginian Blite*.

Caule aſſurgit ſimplici, craſſo, tereti, quinque aut ſex pedes alto, ramulis multis, crebris ab uno ad ſummum ulque undique cincto; *folia* veſtito quam Bliti hortendiſ cujuscunque majoribus, colore viridi laturo, alius iſ ſimilibus; *Semen* in ſpicis exiguis è ſummo caulo & ramulis exantibus, parvum, por maturitatem nigrum, compreſſum, ſplendens.

* 6. *Blitum*

- * 6. *Blitum Virginianum minus*, *Amarantus ſpecies* Park. parad. *The ſmaller Virginian Blite*.

Hec ſpecies præcedenti ſimilima eſt, verum minor & humilior multo, caulibus & foliis ſubrubentibus, minus ramoſa; ſpicis longis, tenuibus & ſquam molibus rubentibus compoſitis, *ſemen* parvum, nigricans minus tamen quam præcedens, minuique ſplendens continens. Radix parva, fibroſa, annua. Planta ex ſemine decidoſo ſe renovat, niſi hiems aſperior ſit.

Sulpicor ego has plantas Amaranti ſpecies eſſe & eadem quas nos *Amarantus Novæ Angliæ viridis*, & *Amar. N. A. obſoletè purpurei* titulis inſignimus.

- * 7. *Blitum Braſilianum* Carara *Braſiliënſibus*, *Luſitanis* Brodos. Marggr.

Marggr.

Ex radice alba, ſaris craſſa multi prodeunt caules, ab uno ad quatuor pedes alti, cum foliis ſimilibus Blito, quæ interdum quali farinâ videntur alperſa. In ſummitate ſort *ſiſculi* virides ſpicatim congeſſos, ut in Blito, dehinc *ſemen* provenit minutum, inſtar ſeminis Papaveris minoris, rotundum, paulum compreſſum, nigrum, ſplendens, pellicula græco-fulcæ inclulim.

Hoc etiam Amaranti ſpecies eſſe videtur: & forte non alia quam *Amarantus viridis* Novæ Angliæ.

CAP. VII.

De *Amaranto*.

Amarantus, malè cum *ſe* vulgò ſcribitur Amaranthus. Nam Græcè eſt *ἀμαραντος* quod & florem notat, & adjectivè ſignificat immarceſcibilis, ab *α* privativa & *μαραντος* marceo.

Nec immerito ita dictus eſt hujus plantæ ſos, quoniam decerpſit non ſtatim marceſcit ſed coloris gratiam quam diutiſſimè retinet ſiccatus. Pro flore hoc in loco cum vulgo ſpicam totam ſeu comam habeo.

Amaranthi autem à Blito diſfert comâ ſpecioſâ & immarceſcibili, ſemine in vasculis membracenæ inclulio, quæ per maturitatem tranſverſim ſeu horizontaliter rumpuntur ad modum Portulacæ ſeu Angalliſis terreſtris. [Potè Blitum vulgare hoc reſpectu convenit cum Amaranto, nec aliter diſfert quam ſpicarum colore, ut ſuperius diximus.]

Amaranti duo genera ſunt, alterum majus & elatius, ſpicis aſterioribus & longioribus, minus lucidis & ſplendentibus; alterum minus & humilius, ſpicis mollioribus, brevioribus, & ſerici inſtar ſplendentibus, unde non ineptè *Amarantus ſericeus* hortulanis vulgò dicitur. Ille in ſingulis vasculis ſingula habet ſemina; hic in ſingulis plura ad quatuor aut quinque.

1. *Amarantus maximus* C. B. paniculâ ſparſâ Gor. *purpureus major paniculis ſparſis* Park. *Blitum maximum* ſive *Amarantus major*, ſemine albo. J. B.

J. B.

In hominis altitudinem latiore ſolo excreſcit, caule craſſo, canaliculato, ſubrubente, ramis crebris ſtipato; *folia* Amaranthi purpurei, acuminata ſed majora, ex viridi purpuraceſcentia, rugoſa, inſpida; *ſores* tum è ſummo caule extremique ramis, tum è ſolorum aliis emicant, in ſpicis palmaris & ſequipalmareſ digeſti [imò pedales non raro] eâque frequentes, & juve inſtar nonnunquam in latum luxuriantes, colore fuliginolo, aut purpure obſoletioris, ſtaminulis luteis, quibus *ſemina* ſuccreſcunt minuta, alba, Mili excoſtati æmula.

Cum *Quinua* ſeu Bliti majoris Peruviani *Cluſi* ſpicæ ſeu panicule ſparſæ & dependentes pingantur & deſcribantur, dubius hæreo, an *Quinua* illa eadem ſpecie fuerit Amarantho vulgari ſpicis ſurrectis obſoletè purpureis, ſemine albo, cum hujus ſpicæ plerumque ſurrectæ ſint, nec unquam, quod obſervaverim, niſi levis admodum nutent: verifiſſimum tamen videtur eandem eſſe, cum reliqua deſcriptio conveniat. Verum quæſit ſit de *Quinua* illa Cluſii, certum eſt, plantam J. Bauhino deſcriptam & deſcriptam ſub titulo allato iſſiſſimum noſtrum *Amarantum vulgare* eſſe ſpicis ſurrectis obſoletè purpureis, ſemine albo.

Catalogus Horti Regii Pariſienſis duas alias varietates ſeu ſpecies hujus Amaranthi reſcenſet, niſi mirum:

Amar. max. paniculâ ſparſâ & longiore, ſemine albo. Et
Eundem rubello ſemine: qui granis rubris Petri Ciceæ C. B. variat: & idem videtur Amaranto noſtro max. paniculâ longâ pendulâ, ſemine rubello.

2. *Amarantus ſylveſtris maximus* Novæ Angliæ, ſpicis purpureis carneis aut viridibus.

Spici eſt longis, minus conſertis quam in Amarantho vulgari ſemine albo: *ſemina* minoribus, nigris cum obſcuro rubore, lucidis; *ſolia* pro ſpicarum colore vel purpureis, vel viridibus.

Amarantus hic Novæ Angliæ ſpicarum colore ludit, alias viridi, alias alidre, alias obſoletè, purpureo. Imò obſoletè purpureus, ſeu ex purpura nigricans frequentior eſt multo quam viridis.

Ex

Ex semine deciduo se quotannis renovat. Semen autem nō asperitima quidem hyems corrumpit, ut hoc anno 1684. experti sumus.

Hoc genus (ut puto) colore feminis etiam variat. Ilabsum enim in horto nostro ex femineo-
tum, quod semen album producit, nec caule, nec foliis, nec spicis ab eo quod femine est nigro
discernendum.

3. *Amaranthus maximus, panicula longi pendula, semine rubello. Amar. coccineus elegans maxi-
mus* Park.

Caule affurgit simplici, terete, crasso, procerum, quàm præcedentis etiam altiore & majore: foliis
vestito illius aequalibus aut majoribus, pallide seu ex luteo virentibus, paucis rubore aspersis, inter-
dum tamen in medio maculatis, (qui nati etiam antequam floreat à precedente facile dignosci-
tur) Flores in summis caulibus & ramulis dispositi, est principio crasso in plurimas spicas (pari, me-
dia longissima) dependente, reliquis brevioribus eam ad basin cingentibus, ut spica totalis ad basin
seu exortum suum admodum crassa sit, & pulcherrimum aspectum præbeat: colore elegantissimo
purpureo [alio perperam coccineo] lucens; quæ per maturitatem collecta coloris gratiam diu re-
tinet ficcata, præsertim si Solis radiis, aut aeri procelloso non exponatur. Semen paniculis inclumum
non ut in precedente album, sed pulchre rubellum.

Locum hujus natalium nescimus: Parkinsonus est Brasilia aliavē aliqua Americæ regione dela-
tum scribit.

C A P. VIII.

De Amaranthi Sericeis, Polyspermis.

Horum spicæ molliores sunt quàm præcedentium & Serici instar lucent; colore autem vari-
ant, purpureo, coccineo, flavo, aureo, albo, incarnato. Semina in valculis per matura-
ritatem transiverim diffilientibus continent plura, quæque numeravimus.

- * 1. *Amaranthus purpureus* Ger. J. B. *purpureus minor* Park. *panicula conglomerata, atque etiam
simplici panicula* C. B. *Purple flower-gentle.*

J. B. Dod.

Radix huic crassa, Bliti, succulenta, est rubore candicans: caulis singularis, purpurascens, potissi-
mum propter terram, striatus, alternis alis concavus, cubitum aut sesquicubitum altus: folia Bliti,
acutiora, minus rugosa, [mollia, glabra] colore virentia, per margines nonnihil rubentia, sapore
sauro. Pro floribus exortit spica in summis caulibus & ramulis, æque foliorum alis, aspectu gra-
tissima, cæterum inodora; in purpurea splendens, tactu levis, modo singulares, modo conjunctæ
plures, quæ in attritu firmem ferè colore reddunt, quarum si singulares sumas foliolorum,
quibus foliolorum totidemque apicibus constant. Semen per maturitatem nigrum, parvum, nitidum, lu-
bricum, rotundum compressum.

Spicæ decretae duntaxat pulchritudinem suam retinent, aliquot etiam annis non marcescentes.
Dod. Alifolia planta, hyemis impariens, quotannis est femine suo repullulacit. J. B.

An specie differant Amaranthus paniculæ conglomeratæ C. B. & Am. Paniculæ simplici ejusdem
alis inquirendum & determinandum relinquo: mihi certe non videntur differre.

2. *Amaranthus paniculæ speciosa cristata* J. B. *paniculæ incurvæ C. B. paniculæ incurvæ bolysericæ*
Ger. *Crested velvet flower-gentle. Am. coccineus* Park. Parad.

J. B.

Ex omnibus Amaranthi palmam obtinet (inquit J. Bauhinus descriptionis autor) floris elegantie
præcipue species, medix inter obsoleti coloris Amaranthum, & eum qui spicæ est purpureæ ferice-
æ, magnitudinis; caulibus nempe multis ab eadem radice surgentibus, illicque ramulis striatisque,
cubitum alterum altus, quos cortex obtegat succo sanguineo propter terram turgens. Folia ex in-
tervalis quàm Amaranthi simplici spicæ majora paulo, multo verò angustiora quàm illius obsoletæ,
ex quorum alis adlocque in ramorum fastigiis fulgentes flores non tam spicati, quam reticulatum decus-
satissime reflexis implexibus paniculæ, cristatis latoribus conspicui, flammulis diluore purpuræ
tinctis. Paniculæ interdum ferè palmares, ac uncias tres latus.

Hujus ut & præcedentis spicæ colore variant coccineo, nimirum, carneo, flavo, aureo, &c.
Nobis tamen nondum constare fatetur, an Varietates hæc accidentibus duntaxat differant, an etiam
specie. Si femine satis speciem suam perpetuo servant, nec in se invicem transmutantur, argu-
mento est etiam specie differre.

In Catalogo Horti Regni Parisiensis, Anno 1665. edito, hæc varietates, seu species mavis dicere,
occurrunt.

Amaranthus cristatus rubicundissimus flore.

Item reticulatus seu corniculatus ferotinus minor.

Amar. cramelino colore Suerzi.

Amar. paniculæ conglomeratæ majore, puniceo colore splendidi.

Amar. spicatus fericeus flore luteo-virescente.

Amar. spicis carnis, interfula flavescens manicibus.

Amar. spicatus aneo colore simul & carneo variis.

Amar.

Amar. singularibus paniculis firmius colore lucentibus.

Idem aurea, spicæ & ignis fulgore vericolor.

Amar. paniculæ multiplici obsoletæ violacea.

Amar. paniculæ multiplici ex fusco purpurascens.

- * 3. *Amaranthus carnea speciosa* Park. parad. *Carnation flower-gentle.*

Hæc Planta tum ex figura, tum ex descriptione species à reliquis distincta esse videtur. Folia ei
aliquantulo longiora sunt & angustiora quàm alis plerique hujus generis. Paniculæ ramosa, & spicis
brevibus velut truncatis, multis, ramulis adnatiscentibus, villis quibusdam extantibus velut aristis cir-
cumvallatis, compositæ: colore incarnato.

4. *Amaranthus spica longis, simplicibus, albis. Great white flower-gentle.*

Hæc Planta Florentie in Horto M. Ducis Etruriæ nobis visa & collecta est. Spicæ habet lon-
gas nec adeo confortas in summis caulibus, ut in *Amarantho vulgaris floribus obsoletis purpureis, femine
albo;* tamen, & serici instar splendentes, strigiosiores etiam (quantum meminimus) & gra-
tiores quàm illius. Semina nigra, compressa, lucida.

Amaranthi spicis albis nullam apud Botanographos mentionem factam invenimus.

5. *Amaranthus tricolor* Ger. Park. *Symphonia Dalechampii, five Amaranthus tricolor* J. B. *Amar.
folio variegato* C. B. *Flouamont, or spotted flower-gentle.*

Lugd.

Radix est brevi, candida, in furculosas propagines divisa: caule unico, pedali, rubente: foliis
Bliti, alternatim viridi, rosæ & luteo colore pictis, sic ut in singulis foliis adultis & perfectis ea co-
loris varietas, (Plutarchi plumas referens) jucundissimum inuentibus præbeat (pectaculum ea co-
loris in exiguis spicis villosis, cauli adherentibus sine pediculis, flavescitibus punctis notatis.

Variat (inquit C. Bauhinus) colore, in altero hilariore, extremo flavo, medio puniceo, reliquo vi-
di, aliquando viridi, luteo, rubro, in altero obscuriore, illum feminam, hunc marem facient. Ha-
betur & alia varietas in Cat. Parisi. Amaranthi folio variegato ferotini titulo.

Folia, Flores & Radices Amaranthi ad hictorem accedunt temperatam. Hodie in corollis pu-
ellarum tendens duntaxat asperantur. Cæterum tribuntur huic passim vires quædam, quibus fides
fine ratione nequaquam est adhibenda; ut quod cæliacos & dysentericos juvat, mentium abundan-
tiam cohibeat & albas uteri fluxiones, &c. J. B.

6. *Amaranto affinis India Orientalis, floribus glomeratis, Ozymidis folio* Breynii flore albo.

Breyn.

Caulem rotundum, pilosum, geniculatum, medullâ nivâ spongiosâ refertum, & complurimis
ramis diffusum ad bipedalem altitudinem erigit; Folia ex intervallo in contrariis lateribus, alterno or-
dine & cruciformi positi profertent, Lychnidis Ozymidis flore purpureo similia, temperatè vi-
rentia, & molli lanugine tam superna quàm inferna parte aspersa. Ex horum simi, aliquando si-
milium cum ordinariis ramis ramuli etiam alii minores exoruntur, quorum æquæ ac ramorum ordina-
riorum summo perventum, globosum insidet capitulum, effigie ac magnitudine penè Lupuli foli-
cularium fructuum, foliis duobus plerumque, vel quatuor etiam aliquando, in modum Globula-
rie luteæ Col. juxta basin circumvallatum. Hoc inquam Capitulum ex innumeris seminaribus
compressis, Gnaphali Americani florum squamulis aequalibus, membranaceis argenteo candore ni-
tentibus compactum est glumis; quarum binae semper conjugatæ utriculorum chelorum figurâ afficiunt;
ex cuius cavitatis centro foliolorum admodum parvus & quæquepartitus, Amaranthi quodammodo
respondens, sed omnino niveus & lanuginosus, teneram inter tabulam comprehendens emicat: Qui
successu temporis indurefcens, ac ampullule in formam crassescens densa lanugine candidissima ita
obducitur, quati humanâ indurtri guttulo involutus efficit ac vesiculam admodum pusillum con-
formæ, ex tenui pellicula confectum, Amaranthi simile occultit, in quo (semine orbiculare, unicum,
cum Amaranthi pariter conveniens, sed altero tanto panè majus, ac subrubicundo colore conti-
neatur.

Altera species fere flore purpureo, minor nonnunquam & strigiosior, magisque ramosa se osten-
dens, Capitula profert numerosa, ex lepidissimis, vegete Rosarum purpuree nitentibus, oculis hila-
ri luce perstrigentibus glumis, Gnaphali montana purpurei florum squamulis mententibus com-
posita: quæ ob venustatem formæ ac pulchritudinem, ab Indis florum, quibus flores Mogorri tra-
jeantur, extrematibus, globuli loco ornatulique gratia annectuntur.

Præter hæc tertia etiam species in Brasilia reperitur. Hæc nonnihil altior quàm Asiatica flore albo
excrefcit; cæterum cum illa convenit, excepto quod capitula eam minoræ & minoribus glumis com-
posita, ac circa basin (quantum observare potui) foliis nullis circumvallata sunt. An Planta ex quâ
fit Anil alia species Marggravii?

7. *Amaranthus Siculus spicatus radice perenni* P. Boccone. Boccone's *perennial spined flower-
gentle* of Sicily.

Boc.

Folia hic gerit figurâ & formâ Amaranthi vulgaris, minoræ atque paulò acutiora, molli candi-
disque lanugine subhis argenteo nitore lucentia; quæ conferta nascuntur circa ramos multiplices,
& radice

è radice lignosa atque perenni extingentes. *Caulis* pollicaris crassitudine persepae fruticat, & siccus iuxta singulas alias quali nodosus. *Spica* simplicior est & exilior quam in ceteris suis foris, neque ut *Amaranthi* spica vulgariter est pluribus compacta, sed *flosculi* dilute rubentibus longo ordine simpliciter usque ad cacumen distributis confatis, tuberculibus emix perquam exiguis, usque deorsum nutantibus, in quibus *semen* oblongum includitur.

Oritur locis Cataniæ vicinis. Hæc *Paulus Boccone*.

Plantam hæc in Horto medico Messanenſi vidimus & collegimus, Anno 1664. unde & in vicinia etiam Messanæ urbis ortam suspicamus.

CAP. IX.

De Beta.

Beta à figura litteræ B, quam habet cum turget semine, dicta putatur: Nam summitem re-flexum obtinet.

Columella.

Nomine tum Graeco, seu littera proxima prime

Pangitur in cera docti mucronis moxisti:

Sic & humo pingui ferata cuspis icu

Depremitur folio viridi, pede candida Beta.

Græcis *βῆτα* & *σῆτα* ab impulsu, quod facile excreſcat.

Beta fructu verruculo olleo cui flos insidet, à reliquis hujus classis generibus distinguitur.

Sicla officinis dicta est omnis Beta, contracta à Sicula, quo cognomento Betam duntaxat candi-dam olim donatam fuisse Plinius & Theophrastus memoræ proderunt.

1. Beta alba Gor. communis alba Park. par. alba vel pallascens, quæ Cicla Offic. C. B. candida J. B. White Beet.

J. B.

Radice habet lignosam, minimi digiti crassitudine, mediocriter longam, candidam. Folia dilu-tius virent, Lapathi, crassa & succulenta, sapore nitroſo. *Caulis* duos cubitos altus, aut etiam ma-jor, gracilis, striatus, multis alis concavus; in quibus longa serie *flosculi* exigui ex foliorum alis, apicibus luteis constantes; quinque calicum foliolis obvallati: *Semen* rotundum, & crispa superficie as-perum, fuscum.

2. Beta rubra Gor. communis rubra Park. rubra vulgaris J. B. C. B. Red Beet.

Folius est brevioribus quam præcedens, plurimum rubentibus plus minùſve, interdum atro-rubentibus. Radice est alba; foliis duntaxat distinguitur à præcedente.

Quæ folio est obscurior Beta nigra dicitur: alias enim Beta nigra Rara avis in terris est, nigro-quæ humillima cygno.

- A. 3. Beta sylvestris maritima C. B. Park. communis seu viridis C. B. Sea-Beet.

Beta alba similis est, verum foliis minoribus & viridioribus, planis & aequalibus, venis rubris in-terdum variis, aliis sine illis: caule etiam graciliore & minore.

In palustribus salis & ad maris litora frequens est. Johnſonus apud Gerardum asserit hanc non differre specie à Beta sativa alba: Parkinsonus, quem sequimur, Sylvestrem spontaneam maris. communis viridis Beta eandem facit, & rectè nostrâ sententiâ: C. Bauhinus viridem communem alba eandem dici permittit, verum maritimam sylvestrem specie di-versam facit: Nos sylvestrem maritimam Betam cum viridi communis specie convenire existimamus; ab alba vulgari differre. Radice perenni à reliquis Beta speciebus differt.

- * 4. Beta rubra radice rape C. B. radice rubra crassa J. B. Romana rubra, Raposa dicta Park. Roman Beet, with a Turnep-like root.

Hæc caule est altiore quam Beta vulgaris rubra: radice crassa, ventricosa interdum Napi instar, interdum productiore, & Carotæ amulâ, intus forisquæ sanguineo saturo colore infectâ.

- * 5. Beta lutea major C. B. lutea J. B. Lutea Syriaca Park. Yellow-rooted Beet.

J. Bauhinus hanc à præcedente, radice buxatâ tantum differre scribit; Parkinsonus etiam foliis pal-lidioribus quam Beta alba vulgaris, seu luteo-viridibus. C. Bauhinus à præcedente etiam genere di-functam facit, cum hanc inter Beta majoris foliis latissimis species recenseret, illam minoris speciebus annumerat.

G. Beta

Lib. IV.

De Herbis flore imperfecto, &c.

6. Beta Italica Park. Sicula, costâ latâ, albâ luteâ, avred, rubrâ, ruberrimâ Morſ. The Si-cilian broad-ribbed Beet.

Hujus caulis clatior est [octo interdum cubitorum] folia amplissima cum costâ mediâ latissima, [ad palmum interdum] diversorum colorum: nec enim quæ costæ colore, etiam specie differunt, cum ex eodem semine proveniant, quod & Gerardus olim observavit: Nam ex semine illius quæ distinguunt nonnulli Botanici.

Beta platycalcos non est species Beta à reliquis distincta, sed monſtrum potiùs, seu naturæ vel ludens vel deerrantis extraordinarius effectus; cujusmodi & in aliis plantarum generibus interdum cernitur.

7. Beta Cretica semine aculeato Gor. C. B. Cret. spinosa Park. Cret. semine spinoso J. B. Prickly-seeded Beet of Candy.

Ex radice tereti, brevi, parum fibrosa, annua Caulis plures cubitales & minores, per terram spatii, rotundi, striati, ad radicem levi hirsutie canelcentes, in ramulos effusi, exurgunt. Folia habet panca, Beta nostrati familia sed minora, longis pediculis donata, per extremum rotunda aut saltem obtusa, juxta pediculum angustum nonnulli alata. Flores parvi, ex flavo virelcentes, spica-ti in ramorum extremitatibus. Fructus latum ad radicem multo conspicuntur, & hinc inde per caulem ad quodlibet ferè folium, asperi, in tres spinas radiatas, in latera reflexas desinentes, costis pulcris donati, transversisque cancellis: reticulati; quorum unicuique (semen) reſect unum, formâ se-minis Adonidis subrotundum, in apicem abiens, duplici membranulâ tectum, interiore proximè medullam albam farinaceam cingente.

Non in Creta tantum insula provenit, sed & in Sicilia, ubi nos eam invenimus, in insula parva Locut.

Si hæc non usurpâſſet nomen Beta ad Lapathum vel Spinachium potiùs referrem, inquit J. Bauhinus. Ego de hac planta, quod scilicet referenda sit, pronunciare non aulin, cum florentem non-dum observaverim.

Beta estur ut olus; eaque nihil in culinis usitatus. Martialis famitatem ei exprobrat hoc Di-Viret & ficio.

Ut sapient satius fabrorum prandia Beta,
O quam sæpe petet vina pipere coque.

Calidæ & siccat, laxat alvum ob nitrositatem: erithinum est, præcipuè radix; nam succus ejus narius exceptus sternutamenta prorit, humores pituitosos è cerebro magnâ copia elicit, adeoque Cephalalgiam quantumvis inveteratam compescit & proſigat. Hoc medicamentum à nonnullis pro secreto habetur. At Olaus Borrichius apud Th. Bartholinum Act. Med. An. 1673. Obf. 63. ab experientia odoctus scribit succum Betae esse erithinum pericolosum & valde noxium. Habui à D. Tancer, Robinſon.

Plantulae recentes cum radicibus leviter bulliat, & ex aceto postea devoratz, cibi appetentiam afferunt, sitim compescunt, cholera in ventriculo reprimunt.

Beta Italica costâ latâ in aqua bullitz costæ cum oleo, aceto & pipere conditz delicatissime ha-bentur in acetariis, summoque in pretio sunt.

Beta rubra Romanæ radices in affulas seu circulos transversim sectæ, & deinde in figuras & ima-gines monogrammas à coqus ad margines patinarum & fercula exornanda adhiberi solent.

Ejusdem Betae radices coctæ, tum calidæ, tum frigidæ, cum olei & aceti tantillo, hyberno tem-pore in acetariis præcipue sunt æſtimatæ. Radices hæc ex plurimis circulis seu tunicarum in-volviculis Ceparum in modum compositi non sine admiratione primum cum in Italia & Gallia in ac-etariis nobis inferrentur, observavimus.

Radix Betae raso nonnihil cortice, ano glandis modo infata, infantium alvum ad excremento-rum expulsionem invitat, præsertim exiguo latic conspersa.

CAP. X.

De Parietaria.

Parietaria dicitur hæc herba quod in parietinis exeat, item Muralis: Helixine quod aspera fo-liorum hirsutie, asperoque semine, tenaci nexu vestibus adhzreat: Perdicium à Perdicibus, quæ eam estare solent: Vitriaria & Urcularia quod ob nitrositatem suam tergendis urce-olis vitreisquæ valis efficax sit.

Calyx & totus comæ hirsutie aspera & vestium tenaci; feminibus splendentibus quibus floscu-li sunt provacillati, à reliquis dignoscitur hujus familie plantis.

T

A. 1. Pariet.

- A. 1. *Parietaria* Ger. J. B. *vulgaris* Park. *Officinaria* & *Discoïdis* C. B. *Feltit* p. of the Wall.

Radix nititur fibrosa, rubente. *Caules* ramosi, hirsuti, rubentes, solidi. *Folia* Mercurialis aut Majoranae hirsuta, atrovirentia & splendens, pediculis longis donata, alternatim posita. *Hirsuti* conferti circa caulem & foliorum alis floccos coccinei serici imitantur primum & nodulo emittentes: post se flamma ostendunt obscuri, ex albo purpurascens apiculis involuta, quæ si stylo evolventes coneris, subtilissimæ excusio pulvere cum impetu, spectaculo jucundo, se expandunt repando. Singulis hirsutis *calices* sunt trifolii; *stamina* quatuor ad crucis formam se decussantes. *Flos* ipse rubet & valculi feminalis vicem supplet, unicum in se *semen* minutum splendens, vinacei fere figuræ, continens. *Floris* hi femine fecundis ab aliis sterilibus quibus nullum inest semen, figuræ diversi sunt. *Foliosa feminalis* alpera sunt & veltibus adhaerescunt, unde & planta ipsa Helxine dicitur. Est hæc major & minor, quæ *Parietaria* Ocyini folio C. B. In horto Leydensi pro distincta specie colitur, ut ex annotatis D. *Felina* Palmer dicitur.

Leuc.

In muris & locis rudertis exit copiose.
Descriptio est J. Bauhini, à nobis interpolata & aucta.

- * 2. *Parietaria* Sicula *Alfines* folio Boccon. *Sicilian* Pellitop with Chickweed-leaves.

A *Parietaria* minore Tragi & à vulgari Matthioli differt hæc foliis tantum, quæ minima sunt, figura quæ magnitudine *Alfines* paria.

Leuc.

Passim (inquit Autor) per Siciliam vires: in montibus Hyblæis, oppido Melilli vicinis, Catania, Mellana & Agrigenti sæpius vidimus & legitimus.

Viret.

Parietaria abstergit & leviter adstringit refrigeratque. *Ufus* internus rarior est; sunt tamen qui ad tussim commendant; calculosique & is qui difficultate urinae laborant locum eius utiliter propinari dicunt. Multi hodie usui in enematis ad ventris, uteri & renum dolores. Externis ad tumores, erysipelata, ambusta, &c. conducit. *Sched.* Eiusdem leviter tuse & impositæ vis magna ad recentia vulnera sananda esse dicitur.

Herba exsiccata pulvis vel melle exceptus, vel in cerevisia aut zythogalo potus ad tussim inveteratam & tabem pulmonum mirifice conducit, experientia teste. Quin & à Veteribus adversus tussim & Asthma exhiberi solita est. Idem efficit vel decoctum ejus in vino aut aqua mulla, vel aqua destillata: verum pulvis efficacior est.

Salem nitro-sulphureum præbet hæc planta non secus quam Borago & Buglossum. D. *Boyl.* De *Utilitate Philopoli. Nar.* Quod sale nitroso abundet, vis ejus deteriora offendit. Urceolaria siquidem ducta est, quod urceolis vitreisque vasis detergendis & mundandis efficax sit, ut superius monimus.

Parietaria affinis.

- * 3. *Alfina fetida*, Fabio Columnæ *Discoïdis* J. B. *Alfina Parietariae foliis* C. B. Phyt. *Cynocrambe legitima* Pon. *Cynocrambe Discoïdis* C. B. *legitima* *Discoïdis* Park.

J. B.

Ex *radiculis* fibrosis & frequentibus *caules* complures enascuntur, cubito longiores, humi repantes, teretes, crebris nodis intercepti, leves, inanes, fragiles ut Portulacæ. Ex geniculis prodeunt *folia*, non illa quidem ut plurimum utrinque, sed altero duntaxat latere, (licet sit etiam ubi conjugatim adversa, ubi etiam trigemina emicant) plura simul juncta, quorum unum productioni pediculo appensum, conjugii expers, multis numeris reliqua, quæ & adversa & contrario situ posita, indidem oriuntur, magnitudine superat, Hippie maximæ paria, pinguiora, atrovirentia, attritu putidum quid redolentia. Ex opposito foliorum conjugii expertum, cæteroque ex alis, semper tamen ad genicula *folioli* muculosi plures, ex albidio in herbaceum colorem languent ex duobus aut tribus foliolis, subacta bracteolarum tenuitate nitentibus, & oris plerumque extorsum reflexis: quibus delapsis succedunt *semina* Cannabinis minora.

Hæc Planta *Parietariae affinis* videtur, quocirca proximum ei locum dedimus.
C. *Bauhinus* hirsutulos bunos, teretes aut quaternos ad singula genicula & foliorum alis exire scribit muculosos, ex herbaceo albidis, plurimis filamentis donatos; quibus succedunt fructus toidei, geniculis inter folia hærentes, Mercurialis formæ, sed minores, rotundi, duriculi, primum virides, postea nigricantes, medullâ albâ repleti.

Leuc.

Ex insula Capreis, ubi frequens sponte oritur, advectam habuit Columna. Circa ripas antri Frontignani, viâ Miravallis collegit V. Cl. D. *July* M. D. Monipeliensis non procul Monsipelo. *Botan. Monsp.* Vere floret, atque æstate perficitur.

C A P.

C A P. XI.

De Saxifraga aurea.

Herbe nonnulla Saxifrage ab effectu differt, cum aqua earum flatulentiâ ut & decoctum lapides renales & frangere & pellere dicatur, ut & farina granorum ad radicum [in Saxifraga alba vulgari] ex decocto sumpta. C. B.

Saxifraga aurea ob similitudinem quandam in foliis cum Saxifraga alba hoc nomen obtinuit. Flores autem & semina genere diversam esse arguunt, ne quid de viribus dicam. Flore flavicante teratopaleo: vasculo feminali bicorni plurimis minutissimis seminibus repleto à reliquis hujus famulæ generibus differt.

- A. 1. *Saxifraga aurea* Ger. Park. *rotundifolia aurea* C. B. *aurea* Dodonæi J. B. *Golden Saxifrage*.

In aquis reptat & ramulis procumbentibus floribus plurimis capillaribus longissimis albis in limum densiss. *Caules* tenues, quadrati, raris pilis hirsuti, teneri, infirmi & vix se sustinentes, solidi tamen, palmares aut longiores, *folia* vultu per intervalla ex adverso bimis, subrotundis, Hederae teretibus minoribus, circum oras leviter creantur, raris idem pilis hirsuti. *Caules* qui flores producant reliquis erectiores, paucis foliis vestiti, primum in duos ramos divaricantur, nullo neque flore in divaricationis angulo, neque ad latus apertio folio: singuli deinde ramuli in binos alios subdividuntur, & sic deinceps, inque ipsis divaricationum angulis plerumque sedet *flor* pediculo nullo aut parvobrevi, quatuor petalis exiguis acutis flavicantibus in crucis formam positis constans, cum *stamina* & apicibus in medio flavis. Ad latus uniuscujusque floris apponitur foliolum. In medio flore (qui neque desinit neque marcescit) exoritur vasculum feminale bicorne, qui per maturitatem dehiscit, & semina aliquot parva minutissima ruffa ostendit. Sapor plantæ nobis gustantibus nullus inquis; J. *Bauhinus* subacidum & amaricantem fœtoremque ei attribuit.

Ad rivulos frequens, inque humidis, umbrifolis palustribus & mucosis locis. Aprili mense floret. *Locus* & *Tempus*.

- A. 2. *Saxifraga aurea foliis pediculis oblongis insidentibus. Golden Saxifrage with leaves standing upon long foot-stalks.*

Hæc à precedente differt, quod non eodem modo se diffundit super terram, quod omnibus suis partibus, caule, folio, femine major sit, quodque folia pediculis scissuram aut duas uncias longis insistant, siveque concinnis crenata, segmentis latius cordatis. Sub terra reptando se propagare videtur, vicalis & radice exennibus.

Floret cum priore & eisdem in locis oritur: Hæc species esse videtur quam describit & depingit J. *Bauhinus* qui & duas species agnoscit, diversa iniquis observari gerentem folia, ita ut diversæ ejus species quæ existimant.

C A P. XII.

De Asaro.

Dictum est Asarum (si *Plinio* credamus) lib. 21. cap. 6. ab *a cyamâ* & *edæu*, quod inter alia significat orno: non enim adhibebatur coronis. *Hesio*. *Diactis* & *Néle* & *éyle* i.e. *Nardus* sylvestris, eo quod odore Nardum emuletur, vel, ut *Plinio* quod Nardi vim habeat.

An Bacchari idem sit cum Asaro vel diversum ambigitur. Vid. J. B. tom. 3. lib. 32. cap. 5. ubi Autor totum caput de Bacchari spurium & *Discoïdis* textui infernum fuisse multis probat: Nomen autem Baccharis Latine originis est, & Græci antiquioribus ignotum existimant.

Officinæ ut in Agno casto utrinque nomen conjunxerunt, hanc plantam *Asara bacchari* appellant.

Asari note sunt cymæ in tres lacinias divisi: lacinie hæc calyx floris, cui subest fructus in tera pariter locumenta distinctus, & per maturitatem in tres carinas dehiscens: Folia crassa, colore Hederae & fore consistentia.

1. *Asarum* Ger. J. B. C. B. *vulgare* Park. *Asarabacca*.

J. B.

Non immerito Nardus Asarum accensum. Antiquitas, tanta est in *radice* tam repætræ odoris affinitas: *folia* verò Cyclamini, circinate rotundioris lero virore superna parte splendens, rigida, inferna autem magis albent, tenera languide pubescentia utrinque, magis tamen infra quam supra: inter folia proximè terram in brevibus pediculis hirsuti, sexanguli *cymæ*, purpurascens, Hyocyami, in tres lacinias divisi oriuntur, internæ atro purpureæ, externæ ex virore rubescentes, m-

T 2

dum

dum occipantibus *flaminibus* purpureis. Cygni per maturitatem in tres carinas finduntur, seminaque offendent, acinis utrumque quodam formam externam simile, tunicula fuscâ, quæ medullam intus albam continet, gustu acicululam.

Radices Asari erudi quamvis magna cum anxietate vomitum ciant, in aqua autem non in vino incoctæ mutantur in doopillans, diureticum & tardarum febrium remedium, quod occulta tum in eo atoma prodit: ad hoc tangam ad facram anchoram configuatur D. Oheimius in febribus diuturnis ad hypochondriorum inveteratis obstructionibus dependentibus. Ernd. Hofmannus M.M. lib. 1. cap. 12. Alarum in infuso conveniunt unde mitius evadit, in decocto vis volantis magis abigitur, unde vomitorium fore esse desinit, nisi levis sit decoctio. Radicem quam folia minorem deprehendimus, moribatur hypercathari vir quidam robustus qui cochlear unum fororum pulveris simpliciter, frustra datus Annidons. *Hedelm* de S. Med. fac. p. 158. Adnotavit & ad me transiit D. Edw. Hulst.

Crasiam putitam & utramque bilem per vomitum ac nonnunquam per feces violentem expurgat Dof. radicis à 3℔. ad 3j. in substantia, à 5j. ad 5ij. in infuso. Folia exhibentur num. 6, 7, 8, 9, infusa, cocta & expressa.

Diureticum est & emmenagogum infigne: unde Meretricula plus satis frequentant decoctum eius, cum sentiant se gravidas. Quo tenuius est tritum eo magis urinas movere, minus autem alvum dicere creditur.

In Arthride & dolore ischiadico, inque Hydrope & febribus, præcipue tertiana & quartana, tandemque in ichero utile esse censetur. Folia in vino aut aquâ decoquant, & decoctum molle edulcorant: ad arthridem in sero lactis.

Melius monet cum pro purgatione coquimus debere coctionem esse mediocrem, alias peritram, primum quidem vinum vomitorium, deinde purgatorium quoque. Unde præceptum nos capere par est, si volumus ut per inferiora tantum purget decoctum, plurimum. C. Hofman. Vomitorium ex præscriptione Nicolai *Cheveau*. R. pulver. radic. Asari à 3℔. ad 5ij. capiat æger cum hydromel aut Oxymel.

Aliud R. Decoct. radic. Asari aut sem. ʒiv. Propinetur post cibos pingues & liquidos, oblique diversos. *Rondelet*. Communicavit eruditissimus vir & vetus amicus noster D. Edw. Hulst.

* 2. *Asaron Canadense* Cornuti.

Cornut.

Huius facies à nostrate partium amplitudine potius quam viribus distat. Mox ubi bruma confecta est apud nos supra terram emergit, sine caule, folia hederaceis mollioribus, non cinctate rotunditatis, non convolutis in se, nec splendidi; sed expansis, & in mucronem definitis, adjectâque minuta caesarie hirsutis. Foliorum pediculi virides, florumque cygni pari lanigine pubescent. Pro flore ab radice prodeunt *caliculi* plures, quorum viridis color languet: dum hiante singuli in tres caltratos velut mucrones difsecantur; qui non intro flectuntur, sed in exteriora invertuntur: Cuiusque floris cavitate delitescit *semen*, acinosum, mordens gustu, fervensque in ore. Radix carnosa, vivaxque terram oblique perrepat, ab ea longiores fibrae profluunt suavissimi odoris, Acoro similis intensiorisque. Hæ singulariter vino gratiam adiungit, si pinxit linteique nodulo incluse in cadum musti colentur, cum pondusculo ut fidant, trisemistrique spatio macerentur arte usum.

Asarinum foliis Asari C. B. *Asarinum* Marth.

Clusius in Histor. Tussilaginem Alpinam secundam esse suspicatur, quod & nobis verisimile videtur.

C A P. XIII.

De *Alchimilla*.

Alchimilla dicitur hæc herba quod Alchymistarum præconis celebrata sit; Pes Leonis à foliorum forma.

Percepierre dicta plantula Alchimilla: propriè dictæ species non est: Dissert enim & sitibum, & foliorum ex quibus componuntur numero, & semibus in singulis vasculis singulis, non binis ut in Alchimilla. Confer si placeat descriptiones.

Note Alchimilla generice sunt folioli in summis caulis, octonis foliis herbaceis compositi, vasculis feminalibus, singulis bina semina continentes infidentes, umbellatim congesti.

- A. 1. *Alchimilla* Ger. vulgaris Park. major vulgaris C. B. Pes Leonis sive *Alchimilla* J. B. *Albies* mantie.

ʒ. B.

Ex radice minimi digiti aut pollicari crassitudine, plurimis fibris donatâ, strenuè adstringente & deliccante caule surgunt aliquot tenues, teretes, hirsute, ramoli, dodrantales, quibus infident *folioli* hirsuti, umbellatim congesti, quorum singuli octonis constant foliolis, majores quatuor, toricque minoribus, alternatim positis, in quorum medio apiculi hirci. *Flosculi* summi vasculis feminalibus

feminalibus infident, suntque eorum velut umbilici. In singulis vasculis bina continentur semina parva, non exacte rotunda, sed ex una parte productiora, splendens. Folia alia statim à radice exoruntur longis, (selepalmaribus, pediculis hirsutis, alia cauli pediculo aut brevi aut nullo adherent. Cæterum folium ad Malvam accedit, ex luteo virefcent, infra hirsutum, in octo aut novem angulos obtusos seu plicis divinum, in singulos angulos singulis nervis à pediculo prodeuntibus, concinunt in ambitu crenatis.

In pratis & pascuis, præsertim montosis, sæpius spontaneam invenimus. In Septentrionalibus *Locus* & *foot* dicitur. *Æstare* flores.

Dicitur autem *Alchimilla* quod Alchymistarum præconis celebrata sit: Germ. chirurgi Sani-
cula major, quod sit illi tum facie, tum viribus admodum affinis.
Vulneraria est & nobilissimum. Calcific, fice, altring. sanguinem solit, menesque & alba mu-
lierum profluvia. Folia & summitates atque etiam radix vulneraria potioribus, pulveribus, empla-
stris atque unguentis adjuvantur.

Mulierum mammae laxas lineam ejus decocto intinctum & impositum duras solidif-
que efficit. Decoctum hoc interanea vulnera rupturisque glutinat: item decoctum, aut aride
herbæ pulvis in eodem aut aquâ stillantia sumpus rames incontinuum, postimum in pueris ta-
nat. J. B. & Fuchio, quem consulat qui plura velit. Præcipua est in hac planta vis adstrictoria
qua mediante agit quicquid agit.

* 2. *Alchimilla minor* Morif. Prælad.

Præcedenti in omnibus accedit excepta partium parvitate. Est enim triplo vulgari in omnibus
minor, ejusque folia dilutius virent.

* 3. *Alchimilla minor quinquefolia* Park. *Alpina quinquefolia* C. B.

C. B. præd.

Radice habet oblongam, nigricantem, fibras plures de se emittentem, ex quo folia aliquot
parva, longis pediculis donata & glabra prodeunt, quæ in quinque lacinias ad pediculum, hæque in
profundas crenas dividuntur: inter quæ pediculi bini ternive, tenues, glabri trinum quatuorve unci-
um longi, reclinati: quorum summitatibus flocculi, vulgari Alchimilla formâ & colore similes,
trifolii, pallidi ac herbacei, singuli singulis minimis pediculis donati quasi umbellæ infident.

In monte S. Bernhadi majores & Gotthardo locis humidoribus, Augusto florens reperitur. *Locus*.
Planta hæc fit à C. Bauhino rectè describitur flore trifolii, Alchimilla species non est: quò tam-
en referri debeat nescimus, ideoque loco movendam non diximus donec certius constiterit.

- A. 4. *Alchimilla Alpina pentaphylla*. *Pentaphyllum sive potius Hepatophyllum argenteum*. *Flore muscoso*
J. B. *Tormentilla Alpina folio sericeo* C. B. *Torm. argentea* Park. *Cinquefoli* *Albies*
mantie.

ʒ. B.

Radice habet crassam, longiusculam fibratamque ex rubro nigricantem, nunc singularem, nunc
in multa capita divisa: pediculi palmares arciter, argentea lanigine obducti folia sustinent in quin-
que aut septem segmenta ad pediculum usque, ut plarium divisa, per extremum serrata, subius
argenteo nitore splendens, molliore villo tecta, superius avoriventa, glabra: caules dodrantales
& majores, tenues, paucis foliis vestiti, ramoli musculosos confertos gerunt *folioli* Alchimilla
modo, singulos quaternis foliolis virentes foris incanis hirsutisque. Adstrictionem aliquam per-
cipimus in foliis.

In celsioribus montium jugis gelidisque cauitibus occurrit, autore Lobelio: nos in monte Jura
propè oppidum *Jey* invenimus: item in rupibus juxta stagnum *Huls-water* dictum, non longè à
Pereb oppido, in Westmorlandia Angliæ provincia. *Locus*.

C A P. XIV.

De *Percepierre*.

Percepierre seu *Percepierre* vox est Gallica Saxifragam denotans: Hæc enim plantula calculi
communiendis efficacè censetur. Non est autem cur *Percepierre* Anglorum dicatur, quasi An-
gliæ propria sit, cum in externis etiam regionibus satis frequens occurrat; nisi forte hoc titulo
intelligant non Angliæ peculiarem esse hanc herbulam, sed tantum hoc nomine Angliæ notam: sic
cum Geranium batrachioides *Germanorum Gratiam Dei* appellant, non intelligant hanc plantam Ger-
manicæ peculiarem esse, sed tantum *Gratiam Dei* Germanis dici.

- A. *Percepierre Anglorum*, Lob. Ger. emac. *Anglorum quibusdam* J. B. *Polygonum Selimoides* Park.
Cerophyllo nimbuli similis C. B. *Alchimilla montana minima* Col. *Barley-piert*.

Radix in plantis quæ enui tenuis, simplex, paucis & tenuissimis fibris donata, lignosa; unde emer-
gunt caules complures, tenues, palmares, teretes, hirsuti, quos & gemulis crebris ad summum usque
foliola stipant fibroscunda, tripartita sæpe, profundè lacinata, ad Gerani columbini folia quadante-
nus

mus accedentes, hec minima hirsutiusque, alternatim posita, inferiora quidem pediculis donata, superiora brevia aut nullo, variis dilutioris colore, inserte albiora. Ad singula genicula folii pediculis in finem foliaceum dentatum dilatatur, qui & caulem ipsum & genium florum ordinem amplectitur. Flosculi namque ad singula genicula exceptis tribus aut quatuor imis, pediculis brevibus in duos ordines dispositi sedent, herbacei, e quatuor foliolis compositi, quibus subint utriculi femina intus singula continentes Mili aut Panic effigie sed minima.

Inter legetes & in solo reſtibili ſteriliore paſſim. Vehementer & repente urinas citre & calculum comminuere dicitur. Crudum eſt ut olus, tum muris conſtitum attoratur, & ex eo aqua ſtillatitia magno uſu eſticitur.

CAP. XV.

De Scoparia ſive Belvedere Italorum.

Singularis & ſui generis eſt planta quam Itali ob pulchrum aſpectum & venuſtatem ſuam *Belvedere* appellant; Herbarii nonnulli ob convenientiam in foliis Linariæ ſpeciem conſtituunt. An ad hoc genus propriè pertineat nec nobis nondum conſtat, cum flores & ſemina nec ipſi haecenus obſervavimus, nec Botanici in eorum deſcriptione conſentiunt.

Scoparia, ſive Belvedere Italorum Park. paraſ. *Scoparia ſive Officis Græcorum* Ger. *Linaria* Scoparia C. B. *Linaria Belvedere dicta* J. B.

J. B.

Radice habet multis nigricantibus fibris compositam; eſtque planta perquam ſurculosa, rigida, fragilis, cubitali altitudine. *Folia* quam vel Lino vel Linariæ vulgaris longiora, frequentiora, incondita, ſapore ſubamaro. *Flosculi* ſecundum caulem & alis herbacei, vel etiam purpurei, obtutum præ parvitate propemodum fugientes, quibus ſuccedunt exigui loculi in quibus ſemen. Parkinsoni conſenſus & autoritas, & ipſa experientia convincit; an verò ſemina nuda ad ſingulos flores proferat, an conceptaculis incluſa, mihi non conſtare fateor.

Flores minimi ſunt, herbacei, quinquepartiti cum ſtylo in medio, in alis foliorum abſque pediculis ſeſſiles, conſerti in ſummis caulibus & ramulis vel in ſpicis breves ex alis foliorum majorum egreſſas: ſpica autem ex flosculis & foliolis inflexis eos occultantibus componitur. *Semen* in horto noſtro ad maturitatem non perduxit, ideòque de eo nihil dicendum habemus.

Æſtate vires ac viget, ſub Autumno ſemina maturat, ſequè ex ſemine deciduo quatuorannis renovat, eſt enim teſte J. B. annua herba; etiam in calidioribus regionibus. Apud nos primis ſtatim pruiniſ corruptione.

Italis ob ramulorum denſitatem & foliorum frequentium gratum virorem in pretio eſt, unde non in hortis duntaxat ſerunt, ſed etiam in ſcituſibus alunt ad fenestras exornandas.

CAP. XVI.

1. *Camphorata hirsuta* C. B. *Camph.* *Monſpelienſium* J. B. *major Monſpelienſium* Park. *Monſpelienſium an Chamaepeuce* Plinii Lob.

J. B.

Radice habet pollicaris ſerè craſſitudinis, multorum capitum; *caules* emittentem lignoſos, craſſiſculos, cubitales aut breviores, ramoſos, ſubhirsutos, albicantes; per quos viſuntur nodi, alternatim poſiti; e quorum ſingulis conſertiſſima prodeunt *foſiela*, trientem uncia non excedentia, tenuia, pilola, mediocriter rigida, odore aromatico, ſapore aliquantulum acri. Auguſto & Septembri floreus (inquit D. Magni) herbaceum producit vaſculum, ex quo quatuor, parva ſtamina prodeunt, quorum quolibet apicem rubrum, vel potius roſeum, in medio ſulcatum ſuſtinet. Succedit *ſori ſemen* nigrum, oblongum.

Circa Monſpelium, Nemaſum, Avenionem & albi in Gallia Narbonenſi ſpontaneum obſervavimus.

Camphorata dicitur quòd herba digitis conſtricta odorem Camphoræ nonnulliſ reſerat. C. B.

2. *Camphoratae congener* C. B. *Anthyllis altera Italorum* Ger. *Camphoratae congener ſive Anthyllis altera Italorum* Park.

Lob.

Surculis, foliis, ortu & facie Chamaepeucen ſive Monſpelienſium Camphoratam adumbrat, ſed exiliter tota & ſummis virgulis tomentofis [hoc nos non obſervavimus] muſcoſis flosculis luteo-pal- lenſibus guſtanti praticofis.

Nos quavis plantam hanc in Germania, Italia & Gallia, in arvis & vervaſtis frequentem obſervavimus, nunquam tamen floribus aut ſeminibus conſtanti videre contigit. *Folia* autem in cau- lulis

Lib. IV.

De Herbis flore imperfecto, &c.

hulis reliquis creberrima ſunt, alterno ſinu, anguſtiſſima & mucronata, in ramulis minoribus, (qui in caule numeroſiſſimi ex alis foliorum egrediantur) adeò conſerti ut totos ſere contegant.

Camphorata minor Lugd. *glebra* C. B.

Nec nobis cognita, nec hujus loci eſt.

CAP. XVII.

Juncaria Salmanticensis Cluſ. Park. *Rubia limifolia aſpera* C. B.

Cluſ.

Torta juncea eſt, ſed Eſquiſeti modo aſpera & geniculata. Habet autem in ſingulis genicu- lis bina folia ex adverſo ſita, Alperula odorata foliis quodammodo ſimilia, breviora tamen, & Lini ſativi non abſimilia.

Frequentes ramuli ex alarum ſinu prodeunt, ſimilibus foliis præditi, copioſos, paleaceos, candi- cantique proferentes flores: ſemen deinde exile, nigricans. *Radix* tenuis eſt, candicans, non vi- vax, ſed ſingulis annis ſemine deciduo novellæ plantæ enaſcuntur, illo ipſo anno etiam, ſub ſinem menſis Auguſti.

Provenit locis arenofis, inter vineta, ſecundo à Salmantica milliari. Floret Julio; ſemen Au- Loeu; guſto maturum eſt.

CAP. XVIII.

De Kali.

Kali nomen Arabicum pluribus & quidem genere diverſis plantis ſignificandis imponitur. Squidem Kali geniculatum à Kali ſemine cochlearo genere diſſert. Kali minus album, de quo ſuperius inter Bliti ſylveſtris ſpecies egimus, ab utroque.

Kali geniculatum, foliorum carentia & ſurculis viridibus ſucculentis eſt quibuſdam velut ſquamis pyxidatis geniculatis compositis, ab aliis omnibus plantis primo ſtatim aſpectu diſcernitur.

1. *Kali geniculatum majus* C. B. *Kali geniculatum ſive Salicornia* J. B. *Salicornia ſive Kali geni- culatum* Ger. Park. *Glaſſwojt* & *Salwojt*.

Hujus (ut rectè monet C. Bauhinus) duæ habentur ſpecies; una ſimplicior & brevior, dodran- tali altitudine, recta & annua, quæ ſola apud nos habetur in Anglia: altera multis ramis fruticans lignoſa & grandior, perſetua, quæ ad Mare Mediterraneum plurimis in locis occurrat, & cultu- ram etiam admittit: nam J. Bauhinus ſcribit ſe habuiſſe Montbelgard in horto, Montſelio dela- tam quæ reſpoſita per hyemem duravit. Hanc autem ita deſcribit:

Frutex eſt ſæpe cubito altior, rectus, ſapore ſalſo: Folia non habet, ſed ramos duntaxat teretes, denſos, ut ſunt folia Aizoi, Cepæ & ſimilium, denſe geniculatos, pyxidatis geniculo alio aliud ex- cipiente, ſuccellu temporis circa radicem ligneſcentes, quibus ſuccedunt novi, craſſi, virides, inter- dum inteneſe rubentes: in quorum extremitate flores parvi lutei ex apicibus parvis conſtantes. Se- mina non obſervavi nec radicem. At Cl. Vir Andreas Caſalpini ſemina obſervavit. Sub ſquamulis pulpoſis (niguit) ex quibus ramuſculorum compago conſtat, inſtat Lentis ſemina concipiuntur parva, quæ decidunt areſcentibus ſquamulis in hyeme.

Hæc deſcriptio, mutatis mutandis minori etiam ſpeciei accommodari poteſt.

In ſaliſ maritimiſ paſſim & copioſiſſime provenit.

Hanc (minorem ſc. ſpeciem herbaceam & annuam) in agro Lincolnienſi & alibi aceto & ſale uſus. Cithrini marini inſtar conduunt, & aſſervant ad Acetana, & aſparſi *Sampire*, i. e. Cithrum paluſtre appellant.

A. 2. *Kali geniculatum alterum vel minus* C. B. *Kali Arabum aliud* J. B. *The iſſter jointed Glaſſwojt*.

Hoc ex radice craſſa ſatis multos ſurculos ſucculentos, geniculatos, pedales & bipedales proer- dit: in quorum ſummis ſaſtigiis proveniunt ſpicatim multi *flosculi* muſcoſi & herbi, quibus ſub- veniunt ſemina nigra, oblonga. Surculi ad genicula craſſeſcunt, & ſuperius internodium videntur inferi in inferius ſemper, unde obſervantur inferiora internodia craſſiora ſuperioribus. Hac eſt D. Marſoni Hiſt. Plant.

Circa Tripolin obvium habuit Rauwolfius.

- * 3. *Kali Arabicum* J. B. *Kali Arabum primum genus Rauwolf* Lugd. ap. C. B. *Arabian Glasfwozt*.

7. B.

Kali minoris nostrati haud abfimilis est planta: Denfo proclit coliculatorum agmine in varios fucos-
los graciliores diviforum, quibus fummo tenus capitula harent peninis repleta: sub quibus angustiffi-
ma acuminatissime funt foliola, formâ & viribus *Kali* minoris jam dicti, cum levi quadam acrimonia,
inferâ parte peninis alba, fupernâ cinerea, inquit Rauwolfius.

Juxta Tripolim copiofiffimum obfervavit Rauwolf. cujus cineribus ingentes naves onuftas Veneti-
as tranfvehî ad fâponem & vitra alba conficienda idem tefatur.

C A P. XIX.

1. *Kali majus* [semine coebleato C. B. Ger. *majus coebleatum* Park. *vulgare* J. B. *Snail-feed*
ed *Glasfwozt*.

7. B.

Planta est bicubitalis, [quando culta est intellige, aliâ vix cubitalem altitudinem affequitur,]
latè fe pandens, nullis spinis horrens, intense rubens, divifa in *ramos rectos*, craffifufculos,
cubitalis; in quibus *folia* infima quidem palmaria, fupiora minora, quæque magis ad
fumum fcapum nafcentur breviora, incurva, ex lato principio in mucronem fere definitiva;
juxta quæ veluti capitula *Tragi Matthioli* caputis fimilia, fed non aculeata, in quibus *semina* lima-
cibus live cochleis fimilia. Sapor totius plantæ falſus, ingratus. Annua est planta.

L. 30.

C. 10.

Ad mare Mediterraneum fponde oritur plurimis in locis. Seritur Monſpelii in lacubus falſis ad
Sal Alkali conficiendum, cujus modum J. Bauhino referrebat confilatores ipſi.

Scrobiculo effoſſo propè mare tranſverſim affuſas ligneas imponunt, quibus ſuperaggerant cu-
mulatim herbam prædictam, ex qua acceſſo igne fillat in ſubjectam ſcrobem liquor, qui tandem
concreſcens fit ſal Alkali, coloris partim nigri, partim cinerici, valde acre & catharticum, ſal-
ſum. Et ſaxum hoc, *Kali* vocatum vel *Sale* ad vefitum confandum aptum in Italiam inque Sep-
tentionem ex Gallia Narbonenſi & Aquitania deſerunt.

Galli in tradu Montipeſulano cum ſale Kali & Oleo nativo Gabiano in fonte adverſus *Bezzars*
ſaponem parant, quem arte colorare pro libitu norunt. Ex Epistol. Med. Th. Bartholini. Habui
à D. Tancr. Robinson.

- A. 26. *Kali ſpinofum coebleatum* C. B. *Tragus* ſive *Tragum Matthioli* Park. *Tragon Matthioli*
ſive *poſui*; *Tragus improbus* Matthioli Ger. *Tragus ſpinofus* Matthioli, ſive *Kali ſpinofum*
J. B. *Pichip* Glasfwozt.

Sefquipalmares, interdum pedales aut cubitales per terram fundit *caules*, craſſos, fuccu-
lentos, atrovirentes, multis aliis brachiatos, per quos *folia* crebra, longitudinis uncialis, anguſta,
craſſa, falſiginolo ſucco prægnantia, in aculeum rigidum, pungentem definitiva; & quorum finia
floſculi emicant parvi, herbacei & fucculente *semine* in cochlee formam convoluti in valculo acu-
tiſſimis rigidis ſpinis per oras munito. *Radix* fibrola inutilis.

L. 30.

In arenofis maris litoribus frequens invenitur.
Plantam hanc (quæ nullibi apud nos præterquam in arenofis maris litoribus invenitur) in areno-
ſo quodam agro propè Viennam Auftriæ, 300. minimum milliarius à mari remoto, obſervavimus
ſpontaneam; poſtea etiam Florentiæ ad Arnium fluvium.

Spinæ quæ valculum ſeminale in circuitu muniunt ſex numero ſunt, ſecundum Parkinsonum, in
quorum medio ſlos albus membranaceus qui non diu durat & oëque delapſo fuccreſcit in centro me-
diae partis (quæ extuberat) ſpina exigua.

- * 3. *Kali Siculum lignum floribus membranaceis* Bocconi. *Sicilian Glasfwozt* tuiſt woodys
ſalks.

Radices hujus robuſtæ ſunt, atque altiùs in terram deſcendunt, ſubinde humano crure, vel etiam
coxa craſſiores: ab his virgæ plures lignoſæ exoriuntur, in tenues ramulos diſtributæ, circa quoſ
ſolia *Kali* minoris, non temere ſparſa, ſed bina ſemper ex adverſo ſcitè poſita reſpondent. *Flores*
aſſatè albi, quadriſolii, paruli, membranacei, inſtar alarum papilionis, qui longo ordine, ſpecta-
bili elegantiâ, denſe congeſti, ramulos omnino geniculatum onerant. Semen coebleatum, exigua
rubente tunica coopertum. Juxta Saccam, Catanam & Agrigentum reperit Autor, ubi vocatur ab
indigenis *Linta*, atque ejus cinere in linteis mundandis & dealbandis maxime utuntur.

Planta hæc cum *Kali* majore ſemine coebleato & *Kali ſpinolo* ſive *Trago Matthioli* flore & ſe-
mine convenit, ideoque cum iſdem merito copulatur.

Sequentem plantam rectius ad Aizoon aut Telephium retuleris.

4. *Kali*

- * 4. *Kali floridum* repens *Aizoides* Neapolitanum Col. *Kali Craſſula minoris folio* C. B. *Kali flori-*
dum repens Neapolitanum Columine Park.

Col.

Radiculam promè flaminis craſſitie [adultæ etiam planta tenuem, parùm flavicantem, tenui-
bus & longis fibris] parùm ſuperne rubelſcentem, & ex illa bina, craſſa, carnoſa veluti vermicula-
ta, fed latiuscula *folia*, ſupra humum expaſſa aut parùm data; & ex quorum ſinu bina alia digitali
longitudine, parùm canaliculata, & rotundiora, *Aizoon* ſecundo Dioſcoridis æmula emittit, in lum-
m parùm craſſiora, deinde ex adverſo alia bina, & ſic deinde in viticulos producta geniculatim alia:
in ramos dividitur, & humi procumbit: Adultæ autem reſupinis affurgit parùm viticulis, in quibus
alternatim folia erumpunt, & ex illis fingulæ alæ, in quibus *flores* in craſſis petiolis, merdiano præ-
ſertim ſole illuſtrati deſcendunt, candidis barbulis tenuibus radantes, viginti numero ut plurimum,
medium exiguum umbilicum luteum habentes, exiguis luteis *ſeminibus* compoſitum. His *fructus*
fuccodei, quæque angulis definitus, totidemque apicibus carnoſis vallatus, in quo *semen* copioſum, ex
decidere poſſit, atque in hoc non parùm Aizoon hmiſis eſt.

Auguſto menſe florere, & Septembri præſicitur; in terrenis editis locis maritimis, non arenofis, *Lecor*.
ut nonnulli maris æſtus atpergat, & ſata in hortis læte provenit, fed gracilior. Tota ſalſo admo-
dum eſt ſapore, ut ſal guſtare cenſeas, ſuccoſa, carnoſa & alpergine quadam ſplendide depicta.

C A P. XX.

De Herbis quibusdam minimis Polygoni nomine vulgè inſignitis.

Polygoni nomen cum Botanicorum vulgo hoc in loco extendimus ad plantulas nonnul-
las comprehendendas, quæ nec genere proximo, nec alia fortæſſe in re quàm parvitate
ſua & floſculis flaminis herbaceiſſe conveniant. Cum enim earum partes generum in-
diſces adeo exiguæ ſunt ut nudo & inermi oculo non facile poſſint diſcerni, ſatis du-
bitamus, ut omiſſis, obſervam & expoſitam parvitatē notam pro charactere generico aſſumere, quàm
importunè ſubſtituere Lectorem fatigare cuiusque perplexum potius reddere quàm emundare.

- A. 1. *Polygonum Germanicum* vel *Ænathel* Germanorum Park. *Selinoides* ſive *Ænathel* Ger. ter-
tiam Dodonæi, ſive tenuiſſimum J. B. anguſtiſſimo & acuto vel graminis folio minus repens
C. B. an patius graminis folio majus erectum ejuſdem? German *Änothergras* & *Äna-*
thel.

Tota planta cineraceo colore prædita, ex *radice* lignoſa, fractuſque contumaci, albicante *cauli-*
culis complures emittens, palmares, ſili inſtar tenues, hiruſtos, propè terram aliquando paulùm
rubentes, brevis nodis geniculatos; ad quorum ſingulos *folia* bina appoſita, anguſtiſſima, acuta,
medium digitum & amplius longa. *Floſculi* numeroſiſſimi, in caulis & ramulorum divaricationibus
ſingulis ſinguli ſedent, inque extremis ramulis plures ſimul ſtellati, & quæque foliolis acutis herba-
ceis compoſiti. Floſculus uniſqueque ſemini ſuo inſidet umbilici inſtar, nec per ſemina maturita-
tem decedit, ſed eidem perpetuò inhaeret, nec enim ſlos eſt ſed poſtè calix floris. Caulis hujus plan-
tulæ creberrimis ſubdiviſionibus in numeroſiſſimos tandem ramulos ſinditur, innumeri ſere ſemini-
bus onuſti.

In agris ſterilioribus & arenofis ubique ſerè invenitur.

Hujus ſpeciem aliam in arenolo ſolo inter legeres obſervavi in Suffolice comitatu propè *Elden*
vicum inter Therfordiam & Novum mercatum oppida copioſè provenientem, quæ procumbit ma-
gis quàm vulgare *Kruwel*, tenuioribus eſt cauliculis, brevioribus foliis, floribus majoribus, albidiori-
bus, magiſque diſſiſis, atque etiam hyemem ſort. Huic titulum aſcripi *Ænathel incanum flore ma-*
jore perenne.

Eaſdem vires & uſus in eis & extra uſurpata poſſident quæ Polygonum vulgare. Quoſlibet ardo *Vires*.
res extinguit, fluxus ventris liſtit, dyſenterias ſcilicet, utori proſuavia, ac etiam hæmorrhagiam nari-
um: Lapidem pellit, calculum & urinam ciet. J. B. ex Tabernæ-montano.

- * 2. *Polygonum litoreum minus floſculis ſpadiceo albicanthibus* C. B. *Polygonum alterum Germani-*
cum Park.

C. B. præd.

Ex *radicula* candicante, tenui, longiſſima prodeunt *viticulis* plurimi, tenerissimi, per terram ſpar-
ſi, ramoſi & dodranciales *folia* oblonga, anguſti & albicanthibus alternatim cincti, ad radicem verò
longioribus & buncialibus *Viticulorum* ſummiculibus *floſculi* plures, minutissimi, intus albi, foris
ſpadiceo inſidant: quibus *semina* minutissima & copioſiſſima, ut ſinguli coliculi eo turgent, ſuc-
cedit.

In arenofis ad Wiſſam fluvium propè Baſileam Autumno florens reperitur: alibi etiam in ſabu-
loſis ad fluvium ripas.

A. 3. *Polygonum*

- A. 3. *Polygonum parvum flore albo verticillato* J.B. An *Polygala repens nuperarum* Lob. Obi
Polygala repens Park. *repens nivera* C.B. ? *cur nivera dicitur?*

E *radicula* alba, fibris pro plantula modico majusculis capillata plures fundit *cauciculos*, infirmos, humi procumbentes, teretes, geniculatos, tubentes, alios interdum de se ramulos spargentes: Ex quorum geniculis unicum forte à se invicem distantibus bina emergunt *foliola* Herniarie fere sed chamaelyces instar rotunda, pallidiuscula, concava, [nobis Serpylli folia exprimere videbantur] *Flore* ad caulium nodos verticillati, albi, e quibus velut thecalis coagmentati, speciem valculorum Delphinii aut Aquelegiae exhibent. Succulent *caucicula* seminalia parva, *semina* longiuscula continentia.

Locus &
Tempus.

Amat crobes humidus, & loca uliginosa cum Nummularia rubra & Portulaca aquatica. Floret Julio & Augusto mensibus. Non alibi apud nos, quod sciam, provenit quam in Cornubie parte Occidentali circa Penzantiam & alibi. Eandem in tranmarinis observavimus, in Belgio & Germania.

Lobelius in Observationibus hoc describere videtur sub titulo *Polygala repentis nuperorum*.

- * 4. *Polygonum capitulis ad genicula echinatis* Bocconi.

Boc.

Tenuis hinc est *radix*, proluxa & dura: *Cauciculi* habet tres aut quatuor, humi jacentes, palmares, circa quos *folia* Herniarie aut Polygoni montani in crebris geniculis plura simul juncta, atro-virescentia, inter quae nescio quid *stipulicolum* mucosorum appareat, subsequentibus verticillis, brevibus alioque apicibus veluti ochlatis, in quibus nuncium *tomentum* includitur.

Locus.

In Ilva insula juxta Portolongum munimenta & nova moenia videntur.

- * 5. *Polygonum Creticum Thymi folio* C.B.

C. B. prod.

Herba est lupina, humique procumbens, *cauciculi* sive viticulis palmaribus, ramosis, hinc inde sparsis, *stipuliculi* parvis, albicantibus, pluribus simul quasi in nodis junctis; quibus foliolis Thymi formi, modo unum, modo bina ternae, magnitudine impari adponunt. Semen pusillum ac copiosum succedit.

Non multum ablati à Polygono nostrate parva, flore albo verticillato.

- A. 6. *Herniaria* Ger. J. B. *Millegrana major sive Herniaria vulgaris* Park. *Polygonum minus sive Millegrana major* C.B. *rupture-wort*.

J. B.

Late subiectum solum opacat luxurie laeta complurium ramulorum, quos ex pusilla radice furcit, hinc inde sparsos, teretes, creberrimis geniculis interceptos, ad quorum singula adversa foliola, Serpylli minora, ex viridi luca, gustu acri, eisdemque locis erumpunt nunc in modum numero foliolis ex apiculis luteolis compositi.

Locus.

Hae duplex est, alia glabra, alia hirsuta. Glabram invenimus spontaneam in promontorio Cornubensi *The Wizard* vincto dicto: Hirsutam in arenosis prope Sylvam Ducis in Brabantia, perque Germaniam, Italiam & Galliam Narbonensem copiose.

Tempus.

Epipacti seu Millegranae insignes tribuit facultates tres Anguillara. Succus aut potus aut herba efficta, vel etiam emplastrum modo plagi impolita, morbis à vipera auxiliatur. Secundo emplastrum ex ea herniam mirè restituit. Postremo jecori prodest & ictero: Aqua enim destillata & pota curat intra dies octo. Camerarius aquam destillatam, Clusius decoctum Herniarie feliciter calculosis propinari referunt.

D. Coberus collationem ex decocto Empetri Tragii, i.e. Herniarie vulgo dictae, ad dolorem Dentium certà experientia in pluribus probatum commendat. *Haeren. Resuscitatus in Observ. à Velschii editis.*

Obi. 44.

Parkinsonus Herniarie aliterius, quam majorem Africanam vocat, meminisse; quae praecedentem parvo erectior & ramulosa est multo, in aliis parum differt. Hanc Guilielmus Boelius ex Africa secom attulit. Hae fortè est Herniaria fruticosa, viticulis lignosis, foliis oblongiusculis, brevis, densissima C.B. Herniarie facie & folio, perampla radice Alstragali Lob. In plurimis factorum marginibus circa Boutontum repit, & in sterilibus locis versus pontem Villanovae.

- A. 7. *Polygonum pusillo verticillato Serpylli folio* J.B. *maritimum minus foliolis Serpylli* C.B. *Serpylli folia* Lobelia Park. *altissimum pusillo verticillato Serpylli folio* Penn. Ger. emac. *Roberts Knottgrass with flowers of Thyme leaves*.

Ich.

Ramuli & *cauciculi* furculosis, proluxis, gracilibus humi sparsis luxuriant (inquit Lobelius) E geniculis folia pusilla, teretia, succulenta Aizoii vel Illecebre, Thymo parvo postriati aequalia & similia. *Radix* praelonga, lignola, sapore maricante, calidiuscula.

Cum Lobelius tantum hanc plantam videre & describere, (siquidem reliqui Botanici quae de ea habent à Penn & Lob. Adversus hanc transibant) siquae ipsius descriptio brevis admodum & imperfecta,

perfecti, nulli praecipuarum partium, floris & seminis, mentione facta, orandi sunt in quibus videntem & florentem videre contigerit ut accuratius describere vellent; ut sciamus ad quod propriè, genus pertineat & an huius loci sit necne. Offendit nobis D. Jacobus Newton plantulam à se in Anglia collectam *radice* latis crassa, praelonga, lignola; *caucicula* & ramulis multis, confertis, humi sparsis, *folia* Serpylli aut Alfinis minime, *stipuliculi* parvis ad cauliculorum nodos; quales autem fuerint in planta sicca observare non possumus.

Erat haec ut putamus idissimum *Polygonum Serpylli folio* Lob.

D. Godfrey apud Gerardum emaculatum Ericam maritimam ipsam Anglicam Park. Lob. sub hoc titulo describere videtur: cujus sententia & ipse facti subscriberem, si locus conveniret. Vix autem puto in collibus maritimis Gallo-provincie Ericam maritimam nostratam luxuriant. D. Magnol se saepius collegisse scribit circa pratulum luci Gramuntii, & juxta viam in locis depressis à la garrigue de Perault. Utinam accuratius descriptum nobis dedisset.

- * 8. *Anthyllidis species quibusdam* J. B. *maritima, Chamaelycea similis* C. B. *Anthyllis Valentina Clusii* Ger. *Polygonum Valentianum sive Anthyllis Valentina Clusii* Park. *Valentia Knottgrass*.

Clus.

Ex unica *radice* multos profert *cauciculos*, sive viticulas dodrantales, humi stratas, ramosas, subrubentes; *foliola* Lentis, exigua, seu potius Chamaelyces (cui tota planta addo similis est, ut primo aspectu Chamaelycen putarem, illam tamen diligenter considerans lacteo succo carere deprehendi) & plerumque cum suis ramulis veluti quadam falligine aspersa, etiam ipsa falli gustis. *Flores* inter ipsa folia enascuntur pusilli, quatuor foliolis constantes, ex albo purpurascens: radicem singularem habet nigricantem.

Hanc plantam nescimus alibi confexisse Clusium quam ad fossas urbis Valentiae in Hispania, juxta Leoni. eam portam quae Regiam arcem spectat.

J. Bauhinus *folia* minima ei attribuit, acervatim congesta circa nodos, multò Serpylli foliis minoria, per extremum latiora & subrotunda: *furculis* lignosis firmos, teretes, repandos, variegque quatuorverim brachiatos. Cherlerus in montis Ceti litoribus observavit.

9. *Polygonifolia per terram sparsa flore Scorpoidis* J.B. An *Polygonum minus* 9. sive *tenuifolium*, & 11. sive *lentifolium* C.B. ? *minus Montpellier* Park ?

J. B.

Ex *radice*, quae tenuis, singularis, interdum multifida, folia emergunt Lini vel Linariae, *caules* antherentia: at illi ubi proderint per terram sparguntur, palmares aut etiam dodrantales ramulos, *foliis* nullo ordine politis vestiti, Polygones, minores, exili coloris, sapore nullo evidenti. In extremis ramulorum acervatim congesti *stipuliculi*, numerosissimi, Polygones floribus similes, minores extrinsecus purpurascens, intus albi, caudam Heliotropii aut Scorpoidis aquatici circumflexu imitant: *semina* parva, alba, virentibusque stris variegata.

In Etruria non longè à Viterbo, viâ quae Romam itur, copiosam observavimus: D. Magnol a Locus. cendendo ad montem Elseron, non procul Montepelio.

Quart idem D. Magnol, an de ista intelligendus sit C. Bauhinus in *Prod.* dum *Polygonum lentifolium* describit, cujus folioli in cauliculorum summis tantum sunt. In *pinax* C. B. sub diverso nomine bis ponitur. Nobis alia & diversa videntur planta *Polygonum lentifolium* C. B.

Planta haec tum ob florum colorem, tum ob spicam caudae Scorpis in modum reflexam ad Alpe-riolarum genus potius pertinere nobis videtur; & Heliotropii aut Echii Scorpoidis species esse. Verum quia non constat an cetera nota respondeant, non temere sollicitandam, aut locum quem occupavit movendum duximus. Alios interim quibus eam videre contigerit hortamur, ut tum foliulos, tum semina curiosius observent, quo nos omni scrupulo de ejus loco & genere liberemur.

- * 10. *Anthyllis* Alpin. Exot.

Alpin.

Exigua est herbula, palmum alta, fruticosa valde. Namque ab radice plures *caules* fert, numero ad minus quinque, longos, graciles, rotundos, albicantes; à quibus hinc inde brevibus intervallis exeunt furculi multi, tenues, atque breves, *foliis* multis minimis, Lentis magnitudine & figurâ undique circumscripti, qui & ipsorum & foliorum ipsos circumdantium multitudine frutex densius admodum apparent & in orbem etiam actus. In furculorum vero eacumque *stipuliculi* parvi exeant; quibus pro seminibus succedunt *fructus* parvi, oblongi, teretes, Trifoliae fere magnitudine & figura. Tota planta albica & salium sapit. *Radix* vero longa, tenuis, geniculata, alba cernitur, eodem salso sapore gustum utentis.

In locis maritimis (insula Certe) copiose nascitur. Accedit ad Anthyllidem à Clusio & J. Bauhino descriptam. Differt autem à Clusiana florum simi, qui inter ipsa folia nascuntur.

Polygonum minus Lentifolium C. B. ipso monente, cum Anthyllide Valentina Clus. quae tota subrubens est, longè minoribus foliis, & copiosioribus foliolis ex albo purpurascens; in qua noa folium in cauliculorum summitatibus, confundi non debet.

Locus.

11. *Polygonum muscosum minimum* Bocconi.

Boc.

Cauliculis est pluribus, uncialibus, dense geniculatis: *Folius* crebris, capillaribus, brevissimis, radicem ad cauliculorum nodos dispositis: *Floribus* herbaceis, minutissimo *semine* eis succedente. Humi spargitur, Camphoratae congenerem plantam amulans. Cum primum exit lulum quandam minimum primo aspectu refert.

Lect.

Propè Catanam in Sicilia, & in ambulacris horti Pisani crebrò reperitur, & deciduo semine se propagat. *D. Magnol* Maio mense copiosum observavit in satis luci Gramuntii propè Montpelum. Modò viride est, inquit, aliquando purpurascens. Ob parvitatem plantulae, ut verisimile est, nondum fuit observatum.

HISTO-

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER QUINTUS.

QUI EST

De Herbis flore Composito planifolio, natura plerunque pleno, lactescentibus.

RLOS *compositus* seu *aggregatus* nobis dicitur qui ex pluribus flocculis in unum totalem (ita enim cum Philophis loqui licet) florem coeuntibus constat; quorum unusquisque non tantum folio seu bractea colorata, verum insuper vel staminibus, vel stylo faltem constat, & singuli singulis feminibus coherent. Hujusmodi flos ab *umbella*, *corymbo*, *spica* differt quòd flocculi omnes communi Perianthio includuntur & continentur, quòd plerique petalorum majorum circulum medium orbem radiatum cingentium obtinent, quòdque flocculi singuli singulis feminibus nudis arctè stipatis insident.

Herbæ flore composito sunt vel succo lacteo prægnantes, flore planifolio, naturâ plerunque pleno: plerunque dico quia in paucis quibidam hujus generis, h. e. lactescentibus, ut v. g. *Chondrilla cerulea* *Cyanæ capituli* C. B. flos discoides est: vel succo limpidiore. Hæ autem vel sunt flore *discoides*, hoc est, ex pluribus brevibus compressis & confertis flocculis (quos nonnulli perperam stamina vocant) in unam quasi apparentem superficiem digestis compositis; vel flore *stipulari*, qui ex plurimis concavis oblongis flocculis ad margines in longas laciniâs dissectis componitur, ut *Cyanæ*, *Jaceæ*, &c. Hoc genus herbæ *capitatae* dicuntur, quoniam calyx earum squamosis in ventrem plerunque extumescit. Quæ flore discoides sunt distinguuntur in *Pappos*, quorum scilicet feminibus pappus seu lanugo innascitur; & *Corymbiferas*, quarum semina solida sunt seu pappo destituta.

Alii vulgò hoc genus herbæ flore composito donatas primariâ divisione in *Pappos* & *Corymbiferas* distinguunt; Pappos deinde in *Capitatas* & flore discoides prædicas. Verum quoniam ex *pappis* dictis, & is qui feminibus solis sunt, (ita enim cum aliis vocamus commoventis vocabulâ inopiâ) seu *Corymbiferis* nonnullæ insignibus nobis conveniunt, nimirum succo lacteo & flore planifolio pleno, quæ hujusmodi sunt omnino conjungendas censui, ideòque novum genus constitui Herbarum flore composito planifolio naturâ pleno, lactescentium.

Nor. Jo. Bauhinum *Corymbi* nomen floribus compositis non pappolis attribueret, initio lib. 26. *Historiæ Plantarum*. Cum enim (inquit) apud Plinium legimus *comantes auri fulgore corymbos* dictos flores, seu ut ille ait, fructus *Chrysocomeis*, estque *Corymbus* quodvis summum, unde & Columella de Cinara dixit,

Hæc modò purpureo surgit glomerata Corymbo.

Ex pleræque hujus generis florem gerant densum & in capitulum aggestum quandam flocculorum stipatum, eum *Corymbi* nomine tantisper complecti labeat, dum tu [Lector] certus ac melius invemas nomen; & plantas hujusmodi floribus insignas *Corymbiferas* dicimus. Hunc & nos sequimur, nec sine ratione cum flocculos in capitulum aggestos, & in gibbâ seu globosâ figuram non rarò exuberantes merito *Corymbos* diximus.

U

Herbe

Herbæ flore composito seu aggregato, sunt vel eodem

Plamfolio naturâ plerumque pleno, lactescentes, quæ vel seminibus sunt

Pappi seu alati,

Latiusculi & compressi, brevibus, utrinque acutis; Caulibus

Gracilioribus, firmioribus, solidioribus & minus concavis, capitulis angustioribus & minoribus: LACTUCA, cujus duo sunt genera, alterum esculentum, succo lacteo dulci prægnans; Lactuca sativa; alterum non esculentum, odore opi, costâ folii spinosâ, Lactuca sylvestris.

Majoribus seu crassioribus, tenerioribus, fistulosis, capitulis latioribus, floribus gravioribus, foliis carduorum spinosis, spinulis minoribus: SONCHUS.

Teretiunculis aut angulosis, crassitie latitudini fere æquali, oblongis,

Majoribus, flore circa meridiem se claudente, calyce

E simplicibus solum acutorum florum petala longitudine excedentium ordine composito, foliis graminibus, radice annua: TAGOPOGON.

Squamose, squamis majoribus, non ultra florum petala excurrentibus, radice in plerisque crassa, vivaci: SCORSONERA.

Minoribus,

Erectiores & non repentes, foliis plerumque laciniatis, caule

Æthere, seu non ramofo, foliis nudo, flore in fastigio unico magno: DENS LEONIS.

Ramofo, foliis cincto, floribus in singulis caulibus pluribus, femine

Citrino, aut rubro, majore: HIERACIUM.

Nigro minore; seu elatior, caule multis foliis cincto; Hieracium fruticosum; live humilior, paucis in caule foliis; Palmatoria Gallorum.

Reptantes flagellis emissis, foliis longioribus pilis obfatis: PILOSELLA, Auricula maris.

Solidis & pappo destitutis, foliis & caulibus

Spinosis, Carduorum in modum, lacteis lineis notatis: ERYNGIUM LUTEUM, Carduus chrysanthemus.

Lævibus, floribus

E lateribus caulium & ramorum exsertibus, ceruleis: CICHOREUM, Intybus.

Summis caule & ramulis terminantibus; Hieraciades seminibus solidis: His accensum Cichoreum verrucarium dictum, Lampjanum, Hieracium stellatum & falcatum, quarum flores flavi sunt & Hieraciformes.

Quæ Chondrillæ nomine feruntur plantæ, vel ad Lactucas sylvestres, vel ad Hieracia referri possunt.

Discaide, hoc est ex pluribus, brevibus, compressis & confertis floculis, (quæ nonnulli perperam Ramina vocant) in unam quasi apparentem superficiem digestis composito. Hæ vel sunt seminibus

Pappi, quæ vel sunt floribus [cum cauliculis]

Erumpentibus ante folia, & brevi marcescentibus,

In singulis caulibus singulis, radiatis, foliis subrotundis ungule equinæ figurâ, subus præcipue incanis: TUSSELLAGO, Bechium.

In uno caule pluribus, in thyrsium dispositis, nudis, foliis subrotundis Bechii, sed majoribus: PETASITES.

Post folia exsertibus, disco

Radiato, foliis

Spinosis Carduorum æmule, foliis florum marginalibus ficcioribus & exuccis, culicatis: CARLINA, Chamæleon, Acharna.

Lævibus seu nitribus absque spinis,

Maximis

Maximis, oblongis, acutis, subus incanis, floribus iidem maximis, flavis, radice crassa, aromatica: HALENTEUM, Enula campana.

Minoribus, floribus

Aureis, amplis, sparsis, in summo caule & ramulis in pediculis prælongos excurrentibus singularibus, petalis disco ambientibus longis; foliis in genuinis speciebus subrotundis, radicibusque tuberosis & vi deleteria præditis: DORONICUM.

Pluribus in caule, in brevioribus pediculis, barbulis disco ambientibus iidem brevioribus; foliis productioribus & angustioribus; radicibus innocuis; florum petalis

Succulentioribus & brevi marcescentibus; foliis & coma

Odoratis & plerumque tactu glutinosi aut pinguis: CONYZA.

Inodori aut minus odori,

Integris, floribus

Majoribus, stellam radiantem æmulantibus: ASTER, è quibus, maritima quæ est florum petalis marginalibus purpureis Tripolium dicitur; quæ barbulis & disco flavis Criticum Chrysanthemum.

Minoribus, in summis caulibus confertis in thyrsium aut umbellam, aureis: VIRGA AUREA.

Laciniatis; floribus in summis caulibus velut in umbellam dispositis: JACOBÆA.

Exuccis & aridioribus, unde durabiliores sunt, nec citò marcescunt, colorisque gratiam diu retinent fuscata,

Frontatis aut velut bullatis, aliàs flavicantibus; STOECHAS CITRINA; aliàs albescentibus, ut in Gnaphalio Americano.

Cuspidatis: foliis

Integris; JACEA Oleæ folio.

Laciniatis & spinosis Carduorum æmulis; CARLINA.

Laciniatis, floribus flavis aut purpureis; SENECEO.

Digitatis, floribus purpureis velut in umbellam dispositis;

Nudo, foliis EUPATORIUM AVIENNÆ

Integris, floribus

Purpureis, vel foliis subrotundis maximis; CACALIA vulgaris; vel foliis longis; Eupatorium Canadense Cornuti.

Flavis,

Maritima & incana odore aromatico; GNAPHALIUM maritimum. Medietranæ,

Major, floribus flavis velut in umbellam dispositis, Conyzæ facie; BACCCHARIS Monspeliensium, &c.

Minor, tota tomentosa & incana, foliis minimis; GNAPHALIUM.

Solidis seu Pappo destitutis: Vide Tabulam Libri Octavi.

similem, ut Dioscorides & Plinius tradunt, Opi vehemens & virosus odor abunde convincit. Verum omnia in genere opata irritare potius quam extinguere appetitum ad Venerem me jauripidem innuit *D. Afari*. Lister, saltem modicè sumpta, non focus ac vinum ac alii generosi liquores, quibus & viribus quodammodo respondere videntur. De *Lactuca* sativa aliter se res habet: Hæc enim dum adhuc recens & tenera est, antequam excalescat, commendanda certo certius Veneri adferatur, & libidinem extinguit.

Hujus herbe incensæ fumo animi caussæ naribus excepto se veluti confirmatum & vertigine subita correptum, & eodem planè modo affectum sensit idem *D. Lister*, quo solent illi qui Nicotianæ fumum haurire primò aggrediuntur.

- A. 3. *Lactuca sylvestris cœpâ spinosa* C. B. *fol. laciniata* Park. *fol. foliis dissectis* Ger. emac. *fol. five Endivia multis dicta, folio laciniato, dorso spinoso* J. B. **Cur-leaved wild Lettuce.**

7. B.

Incondita habet per caulem *folia*, Sonchi divisa, laciniata & serrata, spinis secundum costam a vera parte donata, amaro lacte fragrantia; *Caulis* verò bicubitalis & major, in principio spinosus, qui in summo in multos abit ramulos, quos *flores* ornant parvi, lutei, lactuacei, in pappo degenerantes. Hæc odore est minis gravi & vehementi quam præcedens.

Locus.

Ad læpes & agrorum margines reperitur, locis præsertim petrosi, inque vineis & hortis.

- A. 4. *Lactuca sylvestris folio non laciniato* J. B. *fol. 2.* Ger. emac. **Endive-leaved wild Lettuce.**

Hanc speciem Johnfonus Gerardi emaculator primæ speciei varietatem facit; J. Bauhinus secundæ, cui & nos suffragamur; quidem illi humilior est, & foliis minoribus, odore etiam minis gravi, nostris saltem naribus: Non alia autem in re à secunda differt quam foliorum figurâ, quæ huic ne in caule quidem laciniata sunt. Idem cum priore locis provenit.

- A. 5. *Chondrilla* [restitui *Lactuca*] *viscosa humilis* C. B. Park. Ger. emac. *Lactuca sylvestris laciniata minima* Cat. Cant. **Small jagged wild Lettuce.**

C. B.

Ex radice tenui, longa, alba, *cauliculi* plures, tenues, reflexi, pedales & cubitales prodeunt, quos utrinque ad palmi [imò duorum triumve palmorum] longitudinem flores lutei, oblongi, in pappo abeunt alternatim cingunt. *Folia* habet ad radicem oblonga, angusta, quædam sinuata, quædam integra, & in caule paucissima.

Locus.

Hunc in foliarum aggeribus nascentem nos præ Cantabrigiam, Th. Willisellus Londini præ Templum & Panerati, invenimus. Postea in *transmarinis* circa Neapolin & Monspelium eandem observavimus. In agris Basilicenis Autumno florens invenitur. C. B.

6. *Chondrilla* [restitui *Lactuca*] *fol. viscosa caule foliis obdulto* C. B. *saxatilis viscosa caule Park.* *saxatilis viscosa, caule dimidiato Galeni* Col. **Wild Lettuce with hooded stalks.**

Col.

Radix longa inter faxorum rimas se insinuat, ut difficilè nisi disrupto faxo excipi possit: atque si vel minimo disrumpantur radix, folia, caulis, vel etiam flores, copiosius inde exit lacteus fuscus viscosus, paucotempore in gummi concretiscens. *Folia* sunt Cichorii vel potius Dentis leonis dicti modo incisa, profundius etiam incisura, tenuioribus lobis divisa, radicem versus adunca, pedem longa, & circa radicem oblique dependunt, in orbem expansa. *Caulis* raro plures, sed unicum spinus, nec etiam multis alis divisum emittit, rotundum, lævem, tennem, albicantem, cubitalem, foliis multis vestitum in imo, è medio verò ad summum usque tenuiora angustiorque (fuit sola, per ambitum non incisa, nec crosa, sed per medium ipsorum nervum divisa, hinc atque hinc caulis & alarum latera cingunt, ut parum caulis ad verarum partium conspiciatur, vel nudus remaneat; adeoque tota hærent per longum caulem amplexantia, utrinque frequenter alternata, ut vix ab inferioribus superiora distent, totisque caulis ita foliis obdultis sit, ut velut ocreatis videatur. Horum quidem foliorum reliquum ad summum quod illorum pars quarta est vel minor, integro dorso hærens à caule recedat, ex quo veluti alâ & caule cui hæret *flores* brevibus petiolis insidentes emicant, oblongis calathis, binæ tennæ aut plures etiam, intus lutei, foris albicantes per medium folioleum florum: Alii *flores* parturientes, alii enascentes vel deficientes, ita ut distius floreat, similique perfocta femina ab aliis pappo evolent, alia verò ab ipsius plantæ & florum viscosa intercepta succo maneat ex pappo dependens. Nigra sunt atque oblonga, in cacumine, ut in congeneribus pappo alba pilola. Saporem est amaro admodum.

Locus.

Æstate & Autumno floret. Manus tacta simpliciter lacte inscitis, difficilèque abluunt ut viscum. In vetustioribus mœnibus Campodarensum ficuti & Æguicolum Materi caltri & montanis locis provenit. Nobis in calathibus circa *Melanam* in Sicilia, & *Monspeli*um in Gallia Narbonensi observata sunt. Chondrillam vimineam viscosam vinearum *Ad. huc* refert *D. Magnol*, & rectè quidem nostra leucentia.

- A. 7. *Lactuca*

- A. 7. *Lactuca sylvestris murorum flore luteo* J. B. *Sonchus levis muralis* Ger. *levis alter parvis floribus* Park. *levis laciniatis muralis parvis floribus* C. B. **Pop-leaved Lettuce.**

7. B.

Affam lac fundit tota planta, quæ ex radice digitali amara *caulis* perquam tenuis erigit, cubitales & sesquicubitales, læves, subrubentes, subinde manes aut medullâ fungosâ plenos: ad quorum geniculâ oriuntur *folia* profundè laciniata, extremâ lacinâ trianguli, heteraceum solum referentes, colore quæ terram spectant purpurascens interdum; *Flores* in ramulis exigui, *Lactuca*, plures congesti colore luteo, quinque foliis constant, totidemque concolora staminia in medio erigunt, postmodum aliorum more in pappo abeunt.

In faxorum rimis, inque muris & aggeribus umbrosis, interdum etiam & in opacis sylvis oritur. Locus.

- Lactuca murorum affinis Sonchus dendroides Dalechampi* J. B. *dendroides Dalech.* Park. *levis laciniata* lat. mont. major C. B.

Lugd.

Radix habet crassam, nigricantem, ex qua radiculari moris prodeunt: *Caulis* bicubitalis atque interdum altiores, teretes, foliis stipatos sinuosis, seu per ora ex intervallo infectis, latis, Quædam haud dissimilibus, lacte diffuentibus. Rami in caulibus nulli sunt, sed ab imo scapo ad summum usque, non proci à foliorum singulorum exortu, singuli nascuntur petioli, tennes, qui multos flores sustinent luteos, quales sunt aliorum Sonchorum aut *Lactuce*, qui tandem in pappo abeunt.

Sonchus hic Dalech. habet multa communia cum *Lactuca* murorum; verumtamen si descriptio & icon Dalech. vera est, necessariò differunt. J. B. quem consule.

8. *Lactuca sylvatica purpurea* J. B. *montana purpureo-caerulea major* C. B. *sylvestris purpurea flore Park.* *Sonchus sylvaticus* Ger. emac. **Wald-Holbert mountain Lettuce of the Woods.**

Col.

Radix huic obliqua, nodosa, dentata germinum oculis tam recentibus quam vetustis, [pollicaris] è qua multæ undique crassæ, longissime dependent fibræ, [sapore grato, dulci, cum levissimo amaroque prædita.] *Caulis* est tenuis, bipedalis [J. Bauhino bicubitalis & altiore, variat utique ratione loci.] glabro, tereti, albicante, medullâ albâ pleno: quem *folia* ex intervallo alternatim veliunt, imò pupilla, deinde majora semper multumque latiora, parva in ambitu sinuata, glabra, tennia, superius pallide viridia, subius glauca, mollia, tennia, [nulli aut brevissimo pediculo donata angustio principio mucroneque] maxima semipede longa, duas uncias lata caulem amplexantia. *Folia* in summo caule latiore appendice eidem hærent, iterumque minora efficiuntur vix unciam sepe lata, [J. B. sapore nullo eccellente,] mansu grata, ut nonnulli modicè aut vix amara sentiantur. *Caulis* ad foliorum exortum non rectus, sed oblique, nunc dextrâ, nunc sinistrâ inflexus & sinuosus videtur.

E foliorum superiorum alis obliqui & admodum tenues, rotundi, juncæ petioli exeunt, quatuorverum in caulis cacumine expansi; florum onusti deorsum spectantium squamosis *calathibus*, oblongis, ex viridi purpurascens, in binos ramulos se dividentes, in quibus hiantes *flores* quatuor exferunt media *flamma*, longa, quorum pars media purpureo colore tandem emittit luteam veluti pulveream & summo virido apice divisam atque inortant partem, quæ totidem *petala* lata, nigro-purpurea, oblonga, incurva, inque sese inflexa circumdant, ora in summo habentia longis fibrinis divisa. *Semina* postmodum succedunt parva, lævia, cinerea, candidum mollemque pappum exferentia, latifuscula, breviter atque compressa.

In sylvis montosis calidiorum regionum frequens est. Nos invenimus in Tura & Saleva montibus Locus. præ Genèvam; inque sylvis montosis quas pertransivimus eundo à Scaphusia ad Arviciam; & aliis consimilibus in locis.

9. *Chondrilla* [restitui *Lactuca*] *viminea* J. B. *juncæ Ger. juncæ viscosa arvensis, quæ prima Dioscoridis* C. B. *viminalibus virgii* Park. **Stunt-Swamp with rushy twigs.**

7. B.

Pullulant primùm per terram in orbem sparsa *folia* magna, Hedypnoëdis laciniis, glabra, quæ in caulem surgente planta marcescunt: ipse verò *caulis* propter terram densis spinulis totus horret, atque ad cubitos duos aut tres affurgit, frequenter ramis vimineis variè divaricatis frutescens, foliis aut nullis, aut raris, iisque vimineis tenuitatis. *Flores* [ad ramulorum latera &] extremis ramulis hærent, lutei, lactuacei pares, nec formâ dissimili, *semine* succedente iterum *Lactuce* pari, verum non compresso, sed rotundo ferè, striato, oblongo, cinereo, cum tomento villosio appendo. *Radix* subest simplex, pollicaris & crassior, glutinosissimo lacteo succo abundè prægnans, cubiti aut sesquicubiti longitudine, non ingrata dulcedine prædita. Totam plantam amaro cili gustu tradit Columella, eam fusc defecibus.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi in arenosis copiosè provenientem observavimus. C. Bauhinus Chondrillam vimineam viscosam Monspeliacam ab hac distinguit, ob folia superiora ramos cingentia, in tenuissimas & acutissimas lacinias divisa: Nobis superiora eadem specie vili est. D. Magnol se nondum invenisse ait ejusmodi plantam. Botan. Monsp.

- * 10. *Sonchus*, (velitis *Lactuca*) fruticosus petraeus Africanus *Spinosus* Park. *Thorny Shrub* Solthistle, or wild lettuce of Africa.

In altum exilit caulis lignosis, versis summitatibus in multos ramulos variè divisos & subdivisos indeoque diffusos, singulis viminibus seu virgulis in acutissimas spinas definitentibus. Folia inferiora valde laciniata sunt & spinosa; superiora ferè integra aut parum admodum laciniata. Flores parvi, simplices, pallide lutei, quibus succedunt semina pappo adherente alata.

Guilielmus Boelhus circa *Tunisium* & *Sappi* Africae urbes locis petraeis invenit & enavit.

Locus.

Hæc duo ultimarum plantarum non sunt fortasse vera & genuina *Lactuca* species; ceteri præcedens seu *Chondrilla virens* semina compressa non habet admodum *Lactuce*, sed rotunda ferè, striata & oblonga; verum quia alii respectibus *Lactuce* similior est quam cuiusvis alii huius generis plantæ, *Lactuce* subiectam duximus. Ultima *Lactuca* ceteris partibus refert, & ferè etiam semine: verum huius figuram non exprimit aut describit Parkinsonus.

C A P. II.

De Soncho.

Sonchus *Σύνθη* aliis corruptum videtur à *εὐσπύς* rarus, quia scilicet rarum & cavum caulem habet, alius *σύνθη* dicitur, quia salubrem succum de se fundit ad astutias stomachi lancements, & biliosas hepatis obstructions utilissimum.

Sonchus à *Lactuca* (quæcum in multis convenit) distinguitur capitulis grandioribus; caulibusque tenerioribus & fistulosioribus, quibus etiam ab *Hieracio* differt, à quo & semine compresso distinguitur.

Sonchus duplex est lævis & asper; utriusque plures sunt varietates, quas ego specie differre non libenter concesserim.

- A. 1. *Sonchus lævis* Ger. *lævis laciniatus latifolius* C. B. *laciniatus non spinosus* J. B. *lævis vulgaris* Park. quamvis icon non respondeat. Common smooth Solthistle.

J. B.

Parvâ, fibrosâ, albâque radice nititur: caule cubitali & ampliore, intus concavo, purpurascens: folia longa, lœvia, ferè glauca, Dentis leonis divisa, latiora, teneriora, lacte præguantia alternatim producant, aliis pediculo longo, aliis nullo, sed latiore basi caulem amplectentia, in circulum quasi dentata, in quibus vel nullæ spinæ, vel molles. Flores soliosi, lutei, Dentis leonis minoris, [plures simul in summitatibus caulis & ramulorum, dilutiores quàm Dentis leonis aut *Hieraci*] quorum extrema folia averfa parte purpurascunt, & in pappo abeunt. Semen parvum, oblongum & in sulco rubens. In hoc genere extremum solum latus est & triangulare, hæcæ culpidem quondam modo referens.

Locus.

In cultis, hortis, vineis, &c. nascitur, præsertim lætore solo. Variat interdum floris colore nivo vel albo: foliis etiam in plures & tenuis lacinias divisus.

- A. 2. *Sonchus minimus laciniolus minor* sive *minimus spinosus* J. B. *lævis minor paucioribus laciniis* C. B. *lævis latifolius*, Ger. Smooth Solthistle with fewer jaggs.

J. B.

Lactæ tota planta turget amaro: Caulis inanis, cubitum altus & major, hominem interdum altitudine excedens, ramulosi. Folia parùm laciniata, tenera, Endivie ferè, spinulis in ambitu donata, sed parùm aut nihil pungentibus cauli immediate adnascuntur. Flores lutei *Hieraci*, sed calice glabro, qui colenter in pappo abeunt. Radix longiuscula, multis fibris donata. Hæc varietas in hortis olæracis inter reliquas species frequens est.

3. *Chondrilla lutea* J. B. *rectius Sonchus lævis in plurimas & tenuiss. lacinias divisus* C. B. *fortè*.

J. B.

In lævi & glabro caule foliis habet ad Sonchum lævem vulgarem proximè accedentia, nisi quòd multò minorâ sint, divisius ferè *Chondrilla cœrulea*: extrema laciniæ passis aliis librantem se in aere Cloniam exprimunt, per segmentorum ambitum denticulata, quod notatu dignum, hæcque notâ non florens faciliè à *Chondrilla cœrulea* discernitur. Ex horum finis ramuli exeunt, quorum singulis foliis unicis, summo autem cauli plures insident Sonchi, lutei, in pappo evanescens.

Locus.

In vineis & aggeribus circa *Monspelium*, inque muris ipsius urbis observantur. Hæc planta Sonchi species est, non *Chondrilla*. Toto ferè anno floret.

Sonchi.

Sonchus affinis Terracrepola. Sonchus lævis angustifolius C. B. Park. *Narrow-leaved Solthistle. Hieracii species est.*

J. B.

Radice habet luteo similem, longam, tenuem, paucis fibris donatam candidam, Caules multos, cubitales, foliatis, in duos tredecim ramos divisos. Folia luteo similia sunt, candidiora, minus inlecta ac laciniata, gustatu suavia licet nonnihil amara sunt. Flor luteus in pappo evanescens. Nascitur sponte in aggeribus terrenis agri *Monspeliensis*, ut aiunt.

Locus.

In cibis cruda ex oleo & aceto expetitur. *Hieracii pro Terracrepola ostensa fuit valde similis erat, fuit eadem plantæ illi quam J. Bauhinus describit & elegit sub titulo Chondrilla affinis laciniata cuiusdam ex Trincatella J. Bauhinus Terracrepola apud Lobelium, Ger. & Park. aliquatenus respondet. Ferè Trincatella J. Bauhinus est Terracrepola aliorum autorum. Trincatellam luteam Camerarii C. Bauhinus Dentis leonis speciem facit. Qualisiam planta sit quam J. Bauhinus sub hoc titulo describit me nescire fateor. Ex quo hæc scripsi, Indicem plantarum circa *Monspelium* nascentium à D. Magnoli editum nactus sum, ubi invenio ipsum credidit Dalech. Lugd. à Trincatella J. B. non distinguendam putare. Est autem crepis illa quam intelligit J. Bauhinus titulo & descriptione hic allatus. Vitiola Lugdunensis figura (ut verisimile est) J. Bauhinum deceptit. v. Trincatella.*

4. *Sonchus cœruleus latifolius* J. B. *lævis laciniatus cœruleus, sive alpinus cœruleus* C. B. *alpinus cœruleus* Park. *New flowered mountain Solthistle.*

Clus.

Cubitali aut ampliore exilit caule, rotundo, striato, lanugine obdito, intus cavo, quem ambiunt multa folia, ampla, aliquot profundis laciniis utrinque divisa, extremo mucronata, latiore pediculo caulem amplectentia, in ambitu nonnihil dentata, subtus aliquantulum incana, lacteo succo plena: Plurimos in summo caule flores proferit, purpurascens & villosi petiolis inherentes, vicinis foliis, ut plurimum constantes, elegantissimi coloris cœrulei, qui per maturitatem in pappum cum semine cinereo exiguo evanescunt. Radix pollicaris est crassitudinis, oblonga, non in profundum acta sed obliqua, candidans, clara, velut intermodis distincta, multas circumquaque fibras crassas agens & vitæ, quibus annis motus ex latere caules proferit.

In sylvis ad latera montis Jure, montiumque maximo *Carthusianorum* cenobio imminens *Locui* Herbarianis, &c.

- * 5. *Sonchus montanus lævis laciniatus minor* C. B.

C. B. prod.

Ex radice crassifuscula caulis in principio crassus & lignosus, rotundus, lævis, statim in alas brachiatas, ad cubitalem altitudinem accedens exurgit. Foliis est selquincialibus, in paucas lacinias late distantes & acuminatas divisa.

Flores in caulis summo veluti in spica alternatim dispositi, parvi & palliduli.

Locus.

In montibus Euganeis frequens est. Lactuce potius quam Sonchi species est.

- A. 6. *Sonchus asper laciniatus* Park. C. B. *laciniatus spinosus* J. B. *asperior* Ger. *Prickly Solthistle with jagged leaves.*

A Soncho lævi laciniato differt foliis crassioribus, obscuris viridibus & splendentibus, in crebas minus tamen profundas lacinias divisis, spinulis longioribus & rigidioribus asperis. Quinetiam folia extrema & laciniæ in angustiores & acutiores mucrones desinunt.

- A. 7. *Sonchus asper non laciniatus* C. B. *asper* Ger. *asper major non laciniatus* Park. *minimus laciniatus asperior sive spinosior.*

Folius est quàm Sonchus minimus laciniolus micior crassioribus, obscuris viridibus & splendentibus, spinulis longioribus & rigidioribus asperis, aliis similibus, nimirum ad Endivie folia accedentibus, basi sua caulem amplexantibus.

Hæc Sonchi species in hortis & vineis, inque fimeis & locis rudatis præsertim solo pinguiore *Locui* frequentissima sunt.

- * 8. *Sonchus asper subrotundo folio* C. B. Park. *Round-leaved prickly Solthistle.*

C. B. prod.

Ex radice exili, longiuscula, cauliculus rotundus palmaris, aliquando selquipalmaris, parte inferiore brevissimis aculeis exasperatus exurgit, circa quem folia pauca, subrotunda, selquincialia, quorum quædam sinuata, omnia tamen per marginem, ut & nervus per folii medium excurrunt, levissimis aculeis exasperantur. In cauliculi summo duo tredecim pediculi, quorum singulis unum florem *Hieraci* similem, parvum, luteum, qui in pappum abit, insistent.

Monspeli sponte nascitur, & Sonchus asper vulgi flore *Hieraci* nominatur.

Locus.

4. *Chondrilla folio non dissecto, caule nudo & foliato* J. B. *Sium-Succopy with an undivided leaf.*

J. B.

Radix fœmatur longè, crassè, lacteo succo turgente, in capita aliquot divisâ, folia emittente multa, palmaria & longiora, semineum plus minus lata, Plantaginis tenuifoliae foliis similia, acuminate, glabra, crassa, Chondrilla cereulea instar, quidem præe coloris. *Caules* frequentes, juncei, dodrantales live pedales, glabri, fungio, foliis plerumque nudis, nonnunquam foliati, in binos raris ut plurimum diducuntur, quorum singulis flos insidet unus, magnus, luteus, in pappo evanescentis, quibus semina adherent tenuia, longa, triata & rufa.

Ad radices montis *Saleve*, & in arenosis ad fluvium *Arve* prope Genèvam observavimus.

Lec.

Invenimus etiam in Alpibus Carinthiacis quam hoc titulo donavimus: Verùm ut in planta ficta à D. Philippo Skippin allervata observavimus, radices et fibrosæ erant, & caules prætenues, ut jam specie diversam suspicor.

5. *Hieracium Chondrilla dictum incanum.* An *Chondrilla* prior *Dioscoridis legitima Classi* Park? *Chondr. lutea Ger?* *Chondr. foliis Cichoreæ tomentosi* C. B.

Hujus semen *Chondrilla* legitime *Clus.* titulo ad me missum est ab ingeniosissimo Viro & pensifimo Botanico D. Hous. Sloane M. D.

E radice dum adhuc junior est alba, simplici, altè & rectè in terram descendente, lacte turgida, raris fibris prædita, nunc simplex, nunc plures *cauliculi* exeunt cubitales aut etiam longiores, teretes, tenues, & vix le sustinentes, tomento brevi, denso, candicante *Cynophali* in modum obliqui, uti est & tota planta, *foliis* ab imo ad summum utque per intervalla vestiti, non admodum crebris, alterno ordine positos, tres uncias longis, vix unam latos, ab angusto principio sensim dilatatis, circa margines utrinque raris & majusculis denticulis extantibus, ut in Hieracio flore magno *Dentis Leonis*, tomento molli candicante utrinque obfusi. [Suprema in caulibus folia interdum ad margines aequalia sunt & in acutos mucrones exeunt.] Sunt insuper *Caules* ramoli & inque summis caulibus & ramulis *flores* singulares antequam aperiantur pro calyce simplici foliolorum angustorum, oblongorum vallo obfusi, ut florum gemmæ triate videantur, aperti Hieracii minoris floris similes sunt, coloris lutei. Semina ob æstatis frigus non maturare in hortulo nostro.

Serius & sub Autumnum horuit apud nos.

Hæc planta longè diversa est ab *Hedypnoide* *Monspessulana* live *Dente Leonis* *Monspessulano* J. B. At neque *Chondrilla* prioris *Diosc.* legitime *Clusii* icon aut descriptio ei per omnia respondent; ut consensient patet: eandem tamen esse puto ob caules, folia, summitates incanæ & densa lanugine tomentoque obducta, qualia in nulla præterea Hieracii aut *Chondrilla* specie mihi hætenus videri contigit.

Foliorum alis, ut etiam ipsis ramulis (inquit *Clusius*) plerumque inhaerent grami fulvescentes gummi effusc concretis.

Lec.

Invenitur *Salmanticensi* agro locis incultis & multis aliis Hispaniæ, Augusto florens vel etiam serius.

6. *Hedypnois Monspessulana, sive Dens leonis Monspessulani* J. B. An *Hieracium foliis & floribus Dentis leonis bulbo* Loo.

J. B.

Ex radice crassifuscula, longa, nigricante, raris fibris prædita, & summa parte in aliquot capita, interdum divisa *caulis* surgit palmaris, cæterâ etiam cubitalis & bicubitalis, crassifusculus, concavus, paulo supra radicem in ramos tres, quatuor, aut quinque divisus, quorum unusquisque *florem* gerit unicum, magnum odoratum, *Hedypnoidis* nostratis flori similem, calice multo crassiore, pulchrore, piloso, è foliis multis latis uno ordine circumvallatum; floris folia extrinsecus rubellunt, cæteroque lutea; tandem in pappo evanescent. *Folia* *Cichoreæ* foliorum instar divisa sunt, incanè & densa lanugine tomentoque obducta. J. Bauhinus hanc habet pro *Chondrilla* prioris *Diosc.* legitima *Clus.* sed erroneè nostro quidem iudicio.

Lec.

Nos circa *Mailanæ* Siciliæ, & *Monipelmum* copiosè provenientem observavimus.

7. *Chondrilla lactucaea Foro-Julienfi.*

Radice est simplici. *Folia* ad terram plura triuncialia, valdè angusta, uno vel altero dente hinc inde extante, ex angusto principio, ut in hoc genus solenne est, sensim dilatata, in acumen desinentia. *Caules* ab eadem radice plures, (quinque vel sex in planta nobis collecta observavimus) sesquipalmares aut semipedales, foliis nudis, summa parte in ramulos & furculos multos divisi & labilius, quorum singulos tenent *flosculi* lutei, pro calyce simplici foliolorum vallo cincti, ut capitula oblonga, angusta *Lactucaeorum* instar appareant. *Semina* quod ad formam attinet *Lactucaeis* similia sunt, verum non ita compressa, fusca, & quantum in lictis discernere licuit, nonnulli aspera. Ad divaricationes caulium apponuntur foliola minima & angustissima; extremi etiam furculi sive petioli quibus flosculi insident tenuissimi sunt. Folia in ficta glabra videntur.

Lec.

In *Foro-Julii* invenimus viâ quæ ducit à *Vinsona* ad *Venetias*.

8. *Chondrilla*

8. *Chondrilla Cretica nomine missa, semine crispa* J. B. *Hieracium majus Creticum* Park. *majus folio Sonchi, semine curvo* C. B. *Candy Habluweerd with crooked seed.*

J. B.

Radix *Dentis Leonis: caules* spinulis horridi, variè nulloque ordine in alas divisi: *Folia* *Lactuce sylvestris*, prima & infima integra ferè; succedentia & superiora incisa, minus tamen quam *Sonchi*: alias non diffimilibus incisuris. *Flores* *Sonchi: Semina* pulchrum incurvum, ex cervice denticulata in rostellum pulchrum desinens, per maturitatem rufum.

Brevi ævi planta, ante hyemem, imò ante Autumnum etiam perit. Floret *Junio & Julio*, & semen videm mensibus maturat.

Huc referendus videtur *Sonchus* asper laciniatus *Creticus* C. B. nam & figura & descriptio conveniunt; adeoque C. Bauhinus perperam, ut aliis sæpe, ex una planta duas facit.

- * 9. *Chondrilla altera Dioscoridis Rauwolfii* Clus.

Hanc Bauhinus uterque pro *Conyza marina* *Lugdunensis* historix habent, cujus historiam infra proponemus inter *Conyzas*. Mihi (ut verum fatear) descriptio *Rauwolfiana* non videtur convenire *Conyze* illi marinx *Lugd.* ea autem, interprete *Clusio*, sic se habet:

Radice est lavi, ex fusco flavescente, supernâ parte circiter minimum digitum crassâ, quinque vel etiam octo transversos digitos longâ, infimâ parte tenuiore, cui inhaeret rotunda alta radix, castrance magnitudine, lacteo succo adeo plena ut turgat. Superna radice pars, quâ se in tres cauliculos dividit, multa habet oblonga, & graminis instar angusta folia, simul nascentia, ad terram valdè inclinata, inter quæ prodeunt *cauliculi* aliquot foliis onusti, è quorum alis longiusculi exeunt pediculi, singuli *florem* sustinentes. *Piloscille* majoris floris aequales, flavum.

Lec.

In arvis *Halapo* vicinis latis abundanter invenitur. An hæc descriptio sit *Conyze* marinx *Lugd.* an alterius cujusdam plantæ, *Lectoris* iudicio submitto. *Parkinsonius* nobiscum sentit diversæ esse.

CAP. IV.

De Hieracio Hyoseride aut Hypocheris.

C Ur *Hyoseridis* nomen huic generi tribuere rationem non video. Notam tamen insignem quâ ab aliis *Hieracis* differt obtinet *Hyoseris* mascula *Gerardi*, nimirum quod petala floris extrema flos marginalia calycis folia longitudine non excedant, quæ an reliquis speciebus communis sit noscimus. Convenit tamen *Trincetella Cordi* superius inter *Chondrillas* positæ, quæ idcirco rectius hic collocaretur.

1. *Hieracium minus Dentis leonis folio subasero* C. B. *Hier. asperum Hypocheris sive Porcellia dictum* Park. *Hypocheris sive Porcellia Ger. Swines Habluweerd.*

Folia huic multa è radice exeunt per terram sparsa, *Dentis Leonis* foliis similia sed minora: è quorum medio caules exurgunt plures semipedales, teretes, subasperi, apophylli, superius in ramulos aliquot divisi, flores sustinentes singulos, latis amplius, *Hieracii*. *Radix* parva, longa.

In quibudam *Bavaricæ* sylvis plantam hanc observavimus, ejus icon apud *Tabernamont.* & *Ger.* *Lec.* simillimam.

- * 2. *Hieracium minus Dentis leonis folio oblongo glabro* C. B. *Hieracii parva species, Hyoseris angustifolia aspera* J. B. *The lesser Swines Succopy or Habluweerd.*

Exigua sed crassifuscula donatur radice, succis nonnulli ac li præmorâ effert, pluribus fibris ornata: *foliis* longis & angustis, hirsutis, in terra sparsis: *caulibus* duobus aut tribus, glabris è radice prodeuntibus, non multo plus palmum longis, versis superiora ut plurimum in binas alas divisis, quarum extremitatibus insidet flos unicus, luteus, plenus, latis magnus. Tota planta amaricans est saporis. *Tabern.*

Lucos multum amat (inquit) frequens etiam in solo arenoso, gramineo & fœcis vias.

Lec.

Magnitudine, foliorum angustia & caulibus minus radice a præcedente differt.

3. *Hieracium minimum Classi, Hyoseris Tabernamontani & Gerardi* Park. *Hier. minus folio subrotundo* C. B. *Hyoseris mascula Ger. Small Swines Succopy or Habluweerd.*

Radix quam erimus alba erat, simplex, altè in terram descendens, paucis fibris donata. *Folia* è radice exeunt multa, obliquis ferè sed paulo longiora & serrata aut denata: & live ex angusto principio paulatim dilatata, apicibus subrotundis; subglauca, lanugine adeo brevi obducta ut negligentius intuenti glabra videantur. *Caules* ex eadem radice emurgunt in foliorum medio plures (interdum unicis) nudi, prope terram rubentes, versis summum ramoli, ramis juxta exortum rubentibus, ad quos exigua quardam foliorum rudimenta cauli adnascuntur. *Caules* omnes, contra heret quam in aliis plantis, ex ruber: anversus capitulo, crassifusculi sunt & tandem fistulosi, cum inflo-

rius folioli fuerint; finguli fingula capitula globola sustinentes, ex quibus flores parvi, lutei, strobili breves, calicibus vix productioribus compositi.

Provenit inter legetes locis parum arenosis & terra friabili, ut rectè Clusius.

Lecur.

4. *Hieracium parvum Creticum* Park. Clus. minus flore ex albo carneo C. B. *Small Hartswood of Candy.*

Clus.

Hierac. Hic est plantula cujus aut plura folia summa tellure diffunduntur, quâ parte radici adherent angustiora, extrema parte latiora, per ambitum incisa, medio nervo purpureascentem; inter quæ nascuntur bini aut terni *cauliculi*, circiter pedem alti, enodes, præterquam suprema ferè parte ubi in binos ramos dividuntur, subnascuntibus parvis foliis valde incisis. *Flores* in extremis fastigiis nascuntur, satis grandes pro plantæ proportionem, ex multis foliis sibi invicem incumbentibus constantes, supernâ parte proflus albis, luteis carni (si ita appellare licet) coloris. *Radix* est singularis, oblongifolia, supernè crassior, deinde paulatim ad infimum usque gracilescens, aliquot lateralibus fibris donata, instar radicis Cichorei sylvestris.

CAP. V.

De Hieracio simpliciter dicto.

Hieracium *tesium* i. e. Accipitrina eo dicitur quoniam Accipitres scalpendo eam, succoque oculis tingendo oblitescunt cum sensere discunt. Plin. lib. 20. cap. 7. vel propterea forte quod pappi ejus Accipitribus utiles sunt ad vomitum Accipitribus ciendum.

Hieracium à Soncho differt caulibus gracilioribus, nec adeo teneris & fistulosis; seminibus longioribus, non compressis sed teretibus aut angulosis. Quæ Chondrilla nomine feruntur plantæ, vel ad Læticæ, vel ad Hieracii genera pertinent.

Pulmonaria Gallorum, cui congener est Hieracium arboreascens, à reliquis Hieracii seminibus parvis nigris differt.

Pilofella seu Auricula muris seminibus parvis nigris cum Pulmonaria Gallica convenit; flagellis reptatricibus, & caulium foliorumque pilis rarioribus rigidiusculis, ab eadem & à reliquis Hieracii differt.

- A. 1. *Hieracium minus præmorsa radice, seu Fuchii* J. B. Hier. Chondrilla folio glabro, radice scissâ majus C. B. minus præmorsa radice Park. *Hartswood with bitter roots; Bellot Debis bit.*

Radix inna parte plurimum præmorsa, fibris plurimis albis, alimentum haurit. *Folia* ad radicem plurima, longa, angusta, utrinque lacinia lacinis longis angustis acuta, in mucrones prælongos acutos desinentia, aliis hirsuta & pilosa, præcipue circa costam mediam, aliis propemodum glabra, hilari interdum virore splendentia, nervo medio albo. Inter hæc *caules* emergunt plures, ad terram primò reclinati, deinde flexu arcuato paulatim se erigentes, cubitum aut sesquicubitum longi, striati, inanes, ramosi. Caulium & ramorum summitatibus flores innascuntur bene multi, pediculis longis, lutei, foliosi, è calice oblongo, modice squamato, hirsuto. Ad primam divaricationem apponitur folium iis quæ ad radicem simile, ad superiores caulis & ramulorum divaricationes minora, angusta & oblonga: quin & summi caules & ramuli seu mavis florum pediculi quibusdam foliis seu foliorum rudimentis vestiuntur. Semen pappo adherente alatum.

Lecur.

In pascuis frequens Julio & Augusto mensibus flores.

Hieracium folius & radice Chondrilla Læb. Chondrilla folio hirsutum C. B. item Hierac. Chondrilla.

- A. 2. *Hieracium longius radicato Ger. enac. Park. Hier. Dentis leonis folio denso majus C. B. macrocaulem junceum, seu minus primam Dodonæi* J. B. *Long rooted Hartswood.*

Ex radice crassa, alba, simplici, succo lacteo amaro turgida, altè in terram descendente, *caules* excurrent cubitales & altiores, complures, angulosi, atrovicentes, concavi, in ramos aliquot divisi, una parte raris pilis hirsuti, superne glabri, rudimentis potius foliorum quam foliis vestiti. *Flores* summo cauli & fingulis furculis insident finguli, Hedyonidis, lutei, è squaroso & glabro capitulo emicantes, pluribus strobiliis acutè stipatis compositi, quorum finguli fingulis insident seminibus longis, tenuibus, rufis, quibus in longos & tenues mucrones prostrati adnascuntur umbellulæ pappolæ, quæ notè à reliquis sui generis facilius & certius distinguuntur, quam aliâ quacunque. *Folia* pleraque omnia ex radice statim orta per terram sparguntur, utrinque lacinia, hirsuta, in obtusum mucronem desinentia, tenera, lanugine breviori quam Hieracii Dentis leonis flore singulari.

Junio, Julio & per totam æstatem flores, in pascuis ubique.

3. Hieracium

3. *Hieracium villosum Sonchus lanatus Dalechampio dictum. Sonchus lanatus Dalechampii* J. B. Son. *villosus luteus major* C. B. Park. *Woolly Hartswood.*

J. B.

In cubitale altitudinem & ampliore excrevit, foliis per caulem crassiusculum, pilosumque fortuito dispositis, duarum triumve unciarum longitudine, culmi latitudine, nonnihil sinuatis & subinde veluti coriatis, ad Cyani folia nonnihil accedentibus, nervo unico secundum longitudinem excurrente, tomentosis, nullo pediculo nixis, ad quorum radices ramuli enascuntur. Superior pars caulis ramiflori in plurimos furculos molli lanugine obitos divaricatur; flores gerens aureos Erigerontis, tandem in pappum fatiscientes, calicibus circumdatis tomento delicato & molli pubescentibus. *Radix* nititur satis crassa & longa, non multum fibrosa. Planta sicca nonnihil amara.

Circa Messanam Siciliæ, & Mompelium Galliarum Narbonensis plurimum sponte ortum observat. Loc. vimus.

Tota planta (inquit J. Bauhinus) lacteo succo turget Cichorei modo, gustuque amaro prædita est, sed minus quam reliqua Cichorea, quorum & facultates obtinet, licet imbecilliores.

4. *Sonchus villosus luteus minor* C. B. Park. *velutis, Hieracium tomentosum minus. The lesser woolly Hartswood.*

Ex radice rufa, longiuscula, fibris carente *cauliculi* bini, terni, rotundi, nonnihil villosi palmum superantes, & in summo in ramulos binos ternosve divisi prodeunt; folia pauca ad radicem, uncias quatuor longa, sed angustissima, lacinis latè à se distantibus & levibus divisa, quæ circa caulem striditissima & uncialia: Flores in summis ramulis intense aurei, ex parvis capitulis suavi tomento villosis prodeunt, in pappum abeunt. Tota planta leviter tomentosa est.

Mompelium in loco Gramunio provenit. Descriptio est C. Bauhini in Prodomo. Hujus etiam J. Bauhinus verbo meminit in prioris descriptione; interdum, inquit, hæc planta palmaris est, foliis mucronibus, lacinatis.

Circa Messanam Siciliæ metropolim alteram Sonchi lanati speciem à lanato Dalechampii diversam invenimus, foliis tamen (quantum memini) minime lacinatis.

5. *Hieracium Apulum (suave-rubente flore Col. Dentis leonis folio, flore suave-rubente C. B. Hartswood of Apulia with a fleshy-coloured or red flower.*

Radix nititur simplici, alba, rectè descendente, paucis fibris donatâ, succo lacteo turgida. Folia in orbem spargit, ut congeneres, brevi lanugine utrinque hirsuta, ima seu primò erumpentia ferè integra, paucis denticulis donata, ab angulo principio in obtusum mucronem sensim dilatata, posterora & quæ in caulis existunt profundioribus lacinis Cichorei aut Dentis leonis specie incisa.

Caules ab eadem radice emergunt plures, dodrantales aut pedales, tenues, striati, solidi, rigidiusculi, raris pilis obiti, foliis ad intervalla majora vestiti alternatim pectatis, è quorum sinibus ramuli exerunt. Flores in summis caulis & ramulis, antequam aperiantur deorsum nutant, Aquilegiæ florum in modum, è calice squamato, suave-rubentibus, satis grandes: quibus marcescentibus, capitula lanugine alba, longâ, supra calicem eminente pubescent. Semen longum, angustum & tenue, rufum. Odor totius plantæ ad calorem quodammodo accedit aut optum.

Loco natali Aprilis mensis flores, feritius apud nos; natalem autem locum titulus indicat.

Hinc affine est & ut puto, idem, *Hieracium intybacum floribus ex purpurea rubentibus* C. B. *intybacum* X. Clus. hist. *intybacum flore carneo* Park.

Quod ex singulari radice statim multa promit folia, Cichorei sylvestris similia, Erucæ modo in lateribus divisa & velut erola: deinde inter illa multos breves *cauliculos*, mucronibus foliis, minusque incisus cinctos, & in frequentes ramulos divisos, dodrantales aut longiores, nudos, summo fastigio sustinentes calicem seu capitulum septem aut octo squamis hirsutis constans, è quo stat exit dens aut duodenis foliis extensoribus, totidem internis minoribus prædictis, coloris elegantis ex purpurea rubentibus, qui succedat pappus, in quo oblongum & gracile semen latet.

Annua videtur plantæ, subinde tamen novos flores proferens, ut tota æstate, imò etiam in medio usque Autumno florida conspiciat fit.

Hæc descriptio Clusiana in omnibus ferè convenit nostro Hieracio flore carneo; ut minime dubium fit eandem plantam fuisse Hieracium isthoc Clusii cum nobis descripto, ut rectè judicat Parkinsonus noster. Quin & locus convenit, nam plantam Clusiana nata est semine ex Italia missa; quocirca C. Bauhinus perperam eas distinguit & diversas facit.

Huc insuper, descriptiones ejus apud Bauhinum utrinque attentè legenti & consideranti, omnino eadem esse videtur.

Chondrilla purpurascens fastida C. B. Park. hirsuta rubente flore J. B. cuius descriptionem subjecimus.

J. B.

Plures ex eadem radice simplice, albi, durâ, fibris donata, lac fundente caules attolluntur, pedales & cubitales, solidi, lactiflusi, tenues, striati, singularibus foliis donati, quorum fingulis fingulis insident flores, monocloni, colore ex albo purpurealente, densi foliis per extremam oram crenatis stipati, ex calice thorulis hirsutis canaliculato, cui ad basin haud lecus atque in Helycinide promun-

CAP. VI.

Hieracia quaedam complettem C. Bauhino in Prodromo descripta, nec nobis visis, nec aliis ante eum (quod scimus) Botanici tradita.

HORUM nonnulla à P. Magnol M.D. Monspeliensi circa Monspelium inventa descripta & delineata sunt, in Botanico suo Monspeliensi.

- * 1. *Hieracium minus glabrum* C. B. prod. Park. **Small Hawkweed with smooth shining leaves.**

Ex radice albicante, oblonga, tenui, *cauliculi* palmares, rariis pedales, tenues, leves, virentes, in alas diviti exurgunt. *Folia* habet pauca, ex virore splendens, oblonga, angusta, raris lacinias praedita, quorum quaedam basi latiore, & alata, cauliculum amplexantur. *Floribus* est minoribus quam in illa specie, aureis, quorum singuli singulis pedicellis unciam superantibus insident, & aliorum norem in pappos abeunt. Apud nos circa autumnum floret. In agris reperitur.

- * 2. *Hieracium Dentis leonis folio, floribus parvis* C. B. prod. Park.

Ex radice parva, lignosa, fibrosa, capillacea & albicante, caulis pedalis, rotundus, aliquantum hirsutus exurgit, quem ad radicem folia pauca, subaspera, corollata, acuminata, uncias tres longa, semunciam lata cingunt: In caule ad ejus medietatem pauca, folium dentata, eumque basi sua completentia: cujus summo stiloculi plures lutei pedicellis brevissimis insident.

Hoc in Gallia Narbonensi circa Massiliam reperitur.

- * 3. *Hieracium Dentis leonis folio bulbosum* C. B. prod. Park.

Radix ex aliquot oblongis quasi Alghodoli bulbis composita, de se mittit caulem cubito altorem, nudum, levem, striatum, circa medium in ramos pedales, (unum vel alterum) divisum, quorum quilibet *strem* parvum, subulatum sustinet. *Folia* ad radicem per terram (parva Dentis leonis similiter sinuata & corollata, inferne molli lanugine pubescentia, superne subaspera, unciam lata, tres longa.

Monspelio delatum fuit.

In herbis pratorum & satorum marginibus circa Laterum invenit D. Magnol, cui pro hoc maxime placet figura Hieracii inrybaei Tab.

- * 4. *Hieracium tomentosum Hispanicum* C. B. prod. Park.

Tota planta mollis est, incana, tomentosa, radicem habens cortice rufescente testum: caulem palmarem, rotundum, incanum: *folia* ad radicem oblongis pediculis donata, uncias tres quatuorve longa, semunciam lata, mollia, crassiuscula, ad formam foliorum Dentis leonis vulgaris sinuata; quae in caulo angustiora, minusque profunde sinuata. Cauliculi summo *strem* bini terne lutei brevissimis pedicellis insident, quorum singuli ex eleganti calice hirsuto, in plures apices diviso emicant.

In aridis & saxosis Aragoniae provenit.

- * 5. *Hieracium maximum asperum Chondrilla folio* C. B. prod. Park.

Caule est sesquicubitali, crasso, rotundo, inaequali, striato & aspero, in summo in ramos semipalmares brachiato, quorum singuli singulos flores luteos sustinent. *Folia* habet pauca, alternata caulem ambientia, Chondrilla modo in lacinias divisa, uncias tres longa, & hirsute aspera.

Monspeli in apertis, quae loca Garigues vocant provenit.

- * 6. *Hieracium Alpinum angustissimum oblongum folio* C. B. prod.

Ad radicem duriusculam rufescentem *folia* plura graminea, palmo longiora, glabra, atrovirentia observantur; inter quae *caulis* cubitalis, levis, rotundus, striatus, paucis *foliis* cinctus, & circa medium in plures ramulos divisis exurgit. Ramulus singulus *strem* unicus, parvus, luteus insidet, cui *strem* parvum succedit, quod cum suo pappo a vento excutitur.

In monte Baldo reperitur.

- * 7. *Hieracium Alpinum pumilum Chondrilla folio* C. B. prod. Park. **Dwarf mountain Hawkweed with Gum-Europp leaves.**

Tota planta palmaris est, ex cujus radice alba, cortice nigricante testea *folia* aliquot prodeunt, levia, pallide virentia, uncias quatuor longa, pediculis longis donata, vix lacinata: inter quae *cauliculus* exurgit rotundus, foliis Chondrilla modo divisis cinctus, qui in summo in duos trique ramulos unciales dividitur, quorum singuli *strem* unum, luteum latis magnum sustinent.

Crescit in Sneeberg Austriae.

* 8. Hier-

- * 8. *Hieracium intubaceum flore luteo* C. B. prod. Park.

Hoc *folius* est Intubi, caulem proximè ambientibus, aliquibus integris, aliis in sinus profundos lacinias, longitudine uncias quatuor, latitudine sesquunciam superantibus, atrovirentibus & lavis. Caulem habet tenuem, pedalem, ramofum, reclinatam & levem. Cauliculo parè palmari & nudo *strem* unicus, luteus, mediæ magnitudinis insidet, cui *strem* parvum, pappo inclinum succedit.

- * 9. *Hieracium intubaceum flore magno albo* C. B. prod. Park.

Hoc *folius* est prior longioribus, latioribus magisque lacinias: flore etiam majore, albo medio luteo, foris fibrubente.

- * 10. *Dens leonis latifolius caulescens* C. B. prod.

Caule est cubitali, hirsuto, rotundo, striato & cavo, quem *folia* basi alata, in lacinias aliquot divisa, subrotunda, uncias sex longa, sesquunciam lata, marginibus nonnihil pilosis cingunt, quae in caulis summo leviter tantum sinuata proximè eundem vestiunt. *strem* magnitudine ferè & colore, sed pallidior, ut in Dente leonis vulgari.

- * 11. *Hieracium montanum rapisfolium* C. B. prod. Park. **Turnep-leaved Hawkweed.**

Ex radice rufescente, oblonga, parum capillata *folia* pauca, ad Rapa vulgaris modum, in lacinias subrotundas, per margines sinuatas & ad tactum asperas divisa, pediculis oblongis, rubentibus & asperis donata, prodeunt: inter quae *caulis* cubito altior, cavus, striatus, rufescent, uno alterove brevi folio cinctus exurgit, qui superne in ramulos plures dividitur, quorum singuli *strem* committer unicus, rariis duo, pediculis tamen distinctis insidet, luteus, mediæ magnitudinis, qui tandem in pappum abit.

In monte Wafferfall provenit.

- * 12. *Hieracium montanum foliis dentatis, flore magno* C. B. prod. Park. **Dented Hawkweed with a great flower.**

Hoc *folius* est atrovirentibus, lanugine carentibus, ad radicem maxime dispositis, uncias quinque longis, unam latis, per circumferentiam & dentatis & levissima lanugine pubescentibus: inter quae *caulis* parè nudus, pedalis, cavus, hirsutus, asper, exurgit qui *strem* nudum eumque magnum sustinet, saturate luteum, eleganti quasi calici inclinum.

Hoc in Helvetiorum montibus Gothardo, & circa Themas Fabarias crescit.

Hec planta flore ejusque calice *Hedypnoidem Monspellunam* J. Bauhini refert. Ad Dentem leonis reticulifem si caulis porus nudus, non parè nudus fuisset.

- * 13. *Hieracium ramofum magno flore* C. B. prod. Park. **Branched Hawkweed with a great flower.**

Hoc caule est bicubitali, rotundo, subaspero in ramos diviso, quibus singuli *strem* magnus, aureus, Dentis leonis formi insidet. *Folia* habet pallide virentia, nonnihil aspera, sinuata, & per margines exiguis pilis donata, longitudine palmum superantia, tres uncias lata, per quorum longitudinem caula insignis excurrit, à qua per transversum venae feruntur.

In monte Ballunenfibis reperitur.

- * 14. *Hieracium montanum lanuginosum, laciniatum parvo flore* C. B. prod. Park.

Ex radice oblonga atrovirentem *folia* plura, pediculis tres uncias longis donata, crassa, profunde lacinata, acuminata, molli lanugine pubescentia, superne atrovirentia & quasi maculata, alia sesquunciam lata, alia angustiora: inter quae *cauliculus* palmaris, tenuis, mollis exurgit; cujus summo flores aliquot lutei, parvi, & quidem singuli singulis pedicellis insident.

Apud Monspeliensis in horto Dei crescit.

- * 15. *Hieracium profundè sinuatum pubescens* C. B. prod. Park.

Radix est nigricante, lignosa, fibrosa; caule bicubitali, rotundo, fistuloso, levi lanugine, ut & tota planta, pubescente, in ramos brachiato: *folia* ad radicem oblongis, acutis, profunde sinuatis, etiam lacinatis, oblongis pediculis donatis, per caulem paucis, similiter acutè lacinatis. *strem* singuli singulis pediculis, auri in pappum abeunt insident.

In pratis Michelfeldensibus siccioribus ad dumeta, etiam in dumetis provenit.

C. A. P.

CAP. VII.

Hieracium Pulmonariae dictum.

Hoc nomine Hieracia etiam fruticosa dicta comprehenduntur: Eorum autem nota characteristica quæ à reliquis Hieracis distinguuntur est semen parvum, nigrum, breve. A Pilosella five Auricula muris, quæcum femine conveniunt, in eo differunt quod non repent flagellis quemadmodum illa.

- A. 1. *Hieracium fruticosum latifolium glabrum* Park. fruticos. latifolium foliis dentatis glabrum C. B. *major latifolium* Pannonicum 2. *Clasfi* J. B. *The smoother broad-leaved bushy Hawkweed.*

Clasfi.

Cubitalis atque etiam bicubitalis interdum sunt huic *caules*, firmi, rotundi, quadam lanugine obfusi [flexibilis pilis hinc inde aspersis C. B.] quos inordinata, five confuso ordine nascentia multa ambiunt *folia*, tres uncias aut amplius longa, unam lata, mollia, in ambitu dentata, lacteo succo plena, [atrovirentia, acuminata C. B.] Summitis caulis in aliquot ramulos finditur, sustentantes imbricata capitula, è quibus prominent *flores* lutei, denis, duodenis aut pluribus foliolis extrema parte incisis constantes, medium occupantibus nullis luteis fibris. *Radix* minimi digiti crassitudinem æquat, multique tenuibus fibris capillata singulis annis augetur & ad latera novos frequentiorque caules proferit.

Ejus generis reperitur graciliore caule, angustioribus & vix semunciam latis foliis, in reliquis conveniunt.

Locus.

In extremis montibus siccorum pratorum inter vepres nascitur, atque etiam ad cæduarum sylvarum margines.

Plantam hanc aut ei valde similem inveni non longè à stagno *Puls-water* dicto in Westmorlandia. Folia ejus & caules nulla omnino vel brevi admodum lanugine obducti fuere; maturius etiam floruit quàm Hieracium fruticosum latifolium hirsutum, quod & eodem in loco crevit.

- A. 2. *Hieracium fruticosum latifolium hirsutum* Park. C. B. *Hieracii Sabaudi varietas altera* J. B. *Bushy Hawkweed with rough broad leaves.*

Caules huic bicubitalis sunt, hirsuti, teretes, rigidi, multis foliis inordinatè nascentibus vestiti, [alternatim quasi sitis] aversè potissimum parte hirsuti, tres pollices longis, duo latis, in acumen distinctibus. *Flores* in summis caulibus quales Hieracio Sabauda aut Pulmonariae Gallicæ. *Semina* nigra.

Hæc planta Pulmonariae Gallicæ perfamilis est, iisdemque in locis, nimirum sylvis & frutetis, provenit; Differt caule altiore, robustiore & rigidiore, pluribus foliis vestito.

Variat (inquit C. Bauhinus) 1. Foliis uncias quinque longis, sesquunciam latis, subrotundis, dentatis & alperis, quemadmodum Patavii provenit, & à Guilandino Militans Galeni & Lactaris Plini dicebatur. Secunda Folia est multò longioribus angustioribus, parum dentatis, molli lanugine pubescentibus, quod apud nos reperitur, licet rarius.

Ab hoc nescio an specie differat.

- * 3. *Hieracium fruticosum folio subrotundo* C. B.

C. B.

Quod *caule* est cubitali, rotundo striato; *foliis* cinetò subviridibus, subrotundis, uncias duas longis sesquunciam latis, acuminatis & dentatis, leviter hirsutis: cætera præcedenti simile.

An Hieracii Sabaudi varietas prior J. Bauhino? ejus plantam ficcam sibi à fratre Casparo missam scribit, qui in *caule* cubitum excedente *folia* priora alternatim disposita, uncias duas longæ & pollice angustiora, ovalia fere, non crenata, superiora quodam dente habent, hirsuta sunt.

- * 4. *Hieracium fruticosum minus* C. B.

C. B.

Hujus (inquit) triplex varietas occurrit; nam licet ex radice fibrosa & quasi præmorsa caulis pedalis simplex exurgat, attamen foliis brevibus & levissimis circa Patavium; at circa Norimbergam paucis, brevibus, subrotundis, in circumferentia crenatis & asperisculis provenit.

Hæc varietas loco natali fortè debetur.

- A. 5. *Hieracium fruticosum angustifolium majus* C. B. Park. *Intybacum* Ger. *restum, rigidum* quibusdam Sabaudum J. B. *Narrow-leaved bushy Hawkweed.*

J. B.

Ad cubitos duos affurgit, interdum procerius, *caulibus* rotundis, rigidis, hirsutis, rubentibus, lacte prægnantibus, qui in summitate in aliquot furculos faciliunt, quorum singuli singulos *flores* sustentant, luteos

luteos Hieracii vulgaris. *Folia* per omnibus Hieracis rigida, oblonga, rigidis deneculis lineata, hirsuta, atrovirentia, alternatim posita. *Radix* dura, longis fibris donata.

Inter frutices & ad sepes locis fabulosis & peregris, non tamen admodum frequens oritur. Miror Botanicos odoris non memuisse, qui huic satis vehemens est opii. *D. Dale* vicinus noster in hac planta à se inventa hoc anno 1685. Opi odorem non percepit. Variat fortè hoc respectu, & alibi opium olet, alibi minime.

Locus.

6. *Hieracium fruticosum foliis angustissimis non descriptum* Hort. Lugd. Bar.

- * 7. *Hieracium* 1. *latifolium Clasfi*, Ger. *latif. Pannonicum* five 1. *Clasfi* Park. *Alpinum latif. hirsutis incanum* flo. magno C. B. *Pannonicum latif. 1. Clasfi*, *Pilosella majori* vel *Pulmonariae luteæ accedens maculatum & non maculatum* J. B. *Broad-leaved Hungarian Hawkweed.*

Clasfi.

Huic quina aut sena sunt *folia*, humi strata, lata, Intybo sativo latifolio non multum dissimilia, in ambitu nonnulli sinuosa, interdum etiam laciniata, mollia, hirsuta, nigricantibus maculis færens foliis sepe, in quo plerumque unicus (nonnunquam alter & tertius) *flor* ex crassifolculo natus. *Semen* deinde oblongiusculum, comâ incanâ pappi instar præditum, ut Tragopogi semen, cortice obducta, lactei succi plena.

Florat Maio. Inventitur plerique Ungariæ, Austriæ superioris & inferioris atque Moraviæ montibus, grammæis & simul apricis locis, siccoribusque pratis.

In multis accedit ad Pulmonariam Gallorum.

- * 8. *Hieracium Alpinum villosum latifolium magno flore* C. B. Park. *Hier. 5. Clasfi* Ger. *Alpinum hirsutum folio 5. Clasfi*, quemadmodum incanum J. B. *Broad-leaved Mountain Hawkweed with a large flower.*

Clasfi.

Aliquot sunt huic *folia* è radice prodeuntia, uncialis fere latitudinis, oblonga, molli crispique lanugine admodum hirsuta, & quemadmodum incana, lacteo succo prædita, è quorum medio *caule* pedalis plerumque emergit, hirsutus, quem per intervalla ambiunt *folia*, superioribus breviora, gnantia. Unicum in summo fert *capitulum*, è multis hirsutis & incanis foliolis compactum (nonnullis foliis luteo colore præditi constantem; qui deinde in pappos cum suo brevi & nigro *semine* producit. Tota planta valde amara est.

Invenitur in herbosis Alpium jugis, ubi Julio, interdum etiam Augusto florēt; in hortis autem Maio: semen Junio perficit.

Dubitat Clusius an sit ea planta quam Dalechampius Sonchum lanatum appellat: Nobis non videtur, cum Sonchus ille sit regionum calidiorum incolæ, non montium frigidiorum.

A semine species esse videtur *Pulmonariae Gallicæ* dictæ.

- A. 9. *Hieracium murorum folio pilosissimo* C. B. *Hier. murorum Bauhini* quod est *Pulmonaria Gallorum Labelii* Park. *Pulmonaria Gallica five aurea latifolia* Ger. emac. *Pilosella major quibusdam, alius Pulmonaria flore luteo* J. B. *French or golden Lungwort*; rather, *Hawkweed so called.*

J. B.

Huic *radix* geniculata, rubra, fibratæque, lac manans sapore amarus: à qua *caulis* surgit unicus [inter duo trèfve] lacte similiter prægnans, unicus plurimum folio circa medium altitudinem donatus, cubitalis, tenuis, hirsutus, summa parte in aliquot furculos divisus, quorum extremis *folia* insident lutei Hieracii, qui in pappos marcidè faciliunt. *Folia* à radice statim exoritur, sinuosa inæqualiter, præcipue versùs pediculum, superne viridula & hirsuta, inferne densiore lanugine cancellentia, maculis pulchris interdum notata, sapore amaro & nitrolo, pediculis subrotundis, villotis, longis quibuldam, aliis brevioribus. *Semina* parva, nigra.

Nascitur plerumque in sylvis, muris antiquis & argeribus umbratis. Florat Junio & Julio.

In Suffesæ sylvis prope Cuckfield vicum folio pulchris maculis notato observari: inque transmar-

Locus.

10. *Pilosella majoris* five *Pulmonariae luteæ* (species magis laciniata J. B. *Hieracium murorum* L. *incanum*, minus pilosum C. B. *Golden Lungwort with more jagged leaves.*

J. B.

Proximè dictæ est hæc à radice similis: *folia* autem majora, latiora, longiora & profundius laciniata, in angulos profundos, acuminata, ad pediculi finem disiecta, stellam medianam representant, quæcum quadam rotunda, quadam acuminata, pilosa, lanuginosa. *Caulis* cubitalis, unicus, unico folio in media sui parte, magis laciniato præditus, in aliis aliquot divinis, ad quam exoc-

cuta

tum foliolum admodum exiguum, acuminatum angustumque exoritur. *Flos* in fine Junii apparet, in Julio explicatur ac perficitur, luteus, plenus, in pappum abiens. Tota planta lacte mader.

In sylvis densis & opacis fagorum non adeo frequenter occurrit. Nescio an Varietas seu naturæ lulis potius quam speciei distincta censenda sit.

- A. 11. *Pulmonaria Gallica frve aurea angustifolia* Ger. emac. *Narrow-leaved French golden Lungwort.*

Ger.

Radix huic parva, fibrosa: *folia* exigua, magnitudine & aliquatenus etiam figurâ (alter tamen dentata) Bellidis foliorum, albicantia & incana. *Caulis* palmaris aut sesquipalmaris, striatus, incanus, foliis pluribus longiusculis angustis obliquis, in summitate quatuor aut quinque flores brevibus pediculis donatos gerit, colore flavo splendentes, & pro plantæ parvitate satis grandes, qui tandem in pappum abeunt.

Hec planta à Lobelio in *Adv. pag. 253.* sub titulo *Pulmonariæ Gallorum flore Hieraci* descripta est: cupis etiam figuram in *Obf. pag. 317.* exhibet, quamvis perperam eam cum *Pulmonaria Gallorum* vulgari confundat, ut ex titulo figure præfixo apparet. V. Ger. emac.

Locut.

Hanc invenit (& ad Johnfonum Gerardi emulatore transmissit) D. *Gulielmus Coet*, in colle quodam in præditi D. *Brigitte Kingmill, Sidmontoni*, non procul *Novo-burgo* oppido, in antiquo Romano castris, prope portam decumanam.

12. *Pilosella majoris* seu *Pulmonaria lutea laciniata species minor* J. B. *A lesser sort of golden Lungwort.*

J. B.

Radix huic crassius, admodum multis crassiusculis fibris donata, ut nonnisi lacerata evelli possit. *Folia* ex pluribus seu capitibus uncias septem longa, quedam breviora: quedam parum aut vix laciniata, & quædam minora, majora autem profunde laciniata, parte superna vix hirsuta, in averâ pili minutissimi in costis vel nervis: foliis inferioribus pediculis longi: superioribus per caulem multo brevioribus: *caulis* ipsi dorstantes, inferna parte rubentes, rotundi, cavi, hirsuti, in paucos ramos divisi: quorum extremis *floræ* insident singulares, satis magni, lutei & papposi. Nec in radice, nec in foliis apertum ullum insignem animadvertimus.

Locut.

In muro pontis Clareville urbis, nec alibi se observasse meminit J. Bauhinus: nos in monte *Salève*.

Flores & semina decidunt Augusti principio.

- * 13. *Pilosella majoris* seu *Pulmonaria lutea species angustifolia* J. B. *Narrow-leaved golden Lungwort.*

J. B.

Præcedentibus nitiur *radix* magis curta & longioribus fibris donata. Folio donatur longo ut prior, sed angustiore, piloso, lanuginoso, latè dissecto, nec profunde laciniato, non duntaxat à radice orto, sed & caulem, usque ad summum amplexo: in summitate ad alarum exortum integro, non laciniato. *Caulis* & flos prioribus respondet.

14. *Pilosella frve Pulmonaria lutea, angustiori folio, valde pilosa* J. B. *Narrow-leaved hairy golden Lungwort,*

J. B.

Pilosella majori five *Pulmonariæ luteæ* similis, cujus tamen *folia* acuminata sunt, longis pilis valde hirsuta, non tantum à radice statim orta, sed etiam per caules pedales, hirsutos: *floræ* luteæ, singulis vel bini, ac etiam terni, majores quam in vulgari, qui nondum * pallescentes foliis obvertuntur, quæ * cavi longique pili ornant, & tandem in pappos evanescunt. *Radices* torulæ, nigre, in fibras crassiusculas desinentes.

* Floræ exili-
cori.

* Floræ can-
Lecut.

Floresbat mense Junio in monte *Salève* prope Genèvam: ubi & nos eam invenimus. Nostra planta brevior erat: folia quæ in caulibus lata basi abique pediculo adnata & densim in acumen tenuata, pilis longis flavicantibus obfusa, 3, aut 4, in caule.

- * 15. *Hieracium murorum angustifolium, non laciniatum* C. B. *murorum angustifolium* Park. *Golden Lungwort with narrow untwaved leaves.*

C. B.

Ex *radice* crassa rufescente *caulis* sesquicubitalis, penè nudus, rotundus & asper exurgit: in cujus summo, quali in umbella, *floræ* plures, parvi, lutei resident. *Folia* ad radicem subnigra, mollia, uncias sex longa, vix semunciam lata, in caulis parte inferiore pauciora, breviora, angustiora, longè se invicem distantia, & inordinate posita.

In muris nostris reperitur, quod circa Pataviam longè minus observavimus. Folio modo est latius (inquit) modo angustius, & hæc *Pulmonaria Gallica tenuifolia* Tab.

16. *Pilosella major erecta* C. B. *major* Ger. *Pilosella altera erecta* Park. *Pilosella minor flore, infusior & elatior, non repens* J. B. *Narrow-leaved Golden Lungwort not twaved or indented; or upright & lower.*

J. B.

Fibrosæ est huic *radix*, lacteo succo acri & amaricante, reaptati fibrarum non se propagans, nec humi procumbens, sed *Hieraciorum* more nonnunquam ad bicubitali altitudinem exerecit in plures *caules* modicè hirsutos, interdum hirsutissimos, maxime vero parte inferiore, cui *folia* quedam adnata, admodum angusta, uncialia, quadrantalæ & palmariæ: latiora vero & longiora sunt nonnunquam quæ à radice statim exortuntur, sapore subulci, nulla excellentie adstrictione, quæ lac manant, sicut & caules, qui prope summum cacumen in aliquot furculos quadrantes & sextantes dividuntur, hique rursus plures breves, hirsutos pedicellos promunt: quorum singulis foliis insident *stipendi*, *Hieraci* aliquid, lutei, pleni, calice ambitu striato, lanugine nigra obfuso.

Provenit in muris circa Montbelgardum: Nos circa Genèvam invenimus.

Lecut.

Querendum an hæc, an ejus varietas fuerit quam proponit D. *Wheeler* in Itinerario suo sub titulo *Pilosellæ majoris pilosissimæ*, in *Lefina insula* *Protonax Phariæ* dictæ inventæ, quæ *folia* pilis crebris unctam ferè longis obfusa fuerit: non tamen dicit an repens, an erecta sit. Forseti est *Pilosellæ* vulgariæ repentis major species.

17. *Pilosella montana hispida parva flore* C. B. *major, umbellifera, pauciflora & montana & præterita* Col. *montana parva flore* Park. *Mountain House car with a small flower.* *An Pilos. major pilosissima* D. *Wheeler* in *Itiner?*

Col.

Huic *radix* non longa, nec recta, sed obliqua & velut decurtata (putrescit quidem facili) minimi digiti ferè crassitie, innumeris fibris, albis, longis, & circumprecumbentibus, quibus hæret, obfusa. *Folia* superne virentia sunt, ac hirsute admodum longa, rigente, densa, albente, ferè aspera: inferne albicantia, rariusque hirsuta, & pauca quæ proximiori radici breviter sunt vulgatæ paria, & deinde semper longiora, ut docentem ferè adqueunt, nec ita tunc deinde hirsute obfusa & minimum digiti lata: *caule* tripedali in medio assurgente, in imo leviter, in superiore parte hirsuto ad flores usque, rotundo, virecente, aspero, cavo, lactescente sicut folia, nudo, recto, tribus tantum foliis semper decrefcentibus per caulem raro dispositis. *Floræ* in caulis summitate veluti congestæ denique corymbi umbellarum ferè modo dispositis. *Floræ* in caulis summitate veluti congestæ denique corymbi umbellarum ferè modo dispositis. *Floræ* in caulis summitate veluti congestæ denique corymbi umbellarum ferè modo dispositis. *Floræ* in caulis summitate veluti congestæ denique corymbi umbellarum ferè modo dispositis.

Æstate in *Æquicolum* montium jugis pratensibus herbosis altioribus invenitur perfecta.

Lecut.

- * 18. *Pilosella incana Saxatilis lutea* C. B. *Auricula muris altera, incana saxatilis frigidarum regionum* Col.

Col.

Radix huic nigra, rugosa, crassiuscula, ex qua flaventes longæ *Helleboracæ* fibræ, ubi terreni quid adest inter rimas laxorum, (in quibus harentem observavimus, via quæ à Flaminiano vulla ad montium cacumina S. *Angelo* dicta iur, in solidis illis propter viam altis excavatis faxis supra medium iter) ut aliqui breviores & crispæ cernuntur: *Folia* in orbem quatuor aut quinque circa radices caput expansa, oblique dependent, parva & recentia rotundiora toto Autumnio atque hyeme, sed Vere deinde adulescentia oblonga, ovalia, partimque sinuata fiunt, incana, hirsute densa, longis, Verbasci maris modo, & magis hispida auricularum *Quadrupedum* modo. *Caulis* unico vel gemino ex radice veniit celsipè bispido prodeunte hirsuto lato, rotundo, pedali altitudine, paucis rarissime foliorum alis intercepto [duabus vel tribus:] in summo caput hirsutum, hirsutum, congeneri vulgate non dissimile, sed incanum, in quo *Flos* luteus eodem modo: *semina* pariter copiosa, nigra & papposa sunt. Tota lacte manant, sapore foliorum non amaro sed sicco. Nullis hæc maculis ut in *Vulgaris* infecta observatur, sed tota incana lanosa admodum hirsute albicante, Julio perficitur.

- * 19. *Hieracium alterum pumilum* H. Col. *fus Alpinum alterum minimum lanuginosum. Hier. Alpin. pumilum folio lanuginos* C. B.

Col.

Radix illius carnosa, ex qua longæ fibræ nigricantes, major quam superioris latissimæ [*Pilosellæ* aureæ:] *folia* pilosiora, & longiore hirsute obducta tota planta: foliola longitudine pollicari, latitudine dimidii digiti: *caulis* unicus, quatuor digitos longus: *flos* luteus.

Parum superat iconem ipsa planta.

Tum ex figura, tum ex descriptione, *Pilosellæ* species esse videtur, non repens.

- * 20. *Pilosella*

- * 20. *Pilosella phlomisoides* exotica J. B. *Syriaca* C. B. *maxima* *Syriaca* Lob. Park. *Great Syrian* *apouste-rat*. *An patius ad Gnaphalium referenda?*

Lob.

Folia est majoribus carnosius, densè ab imo spatibus; candore & lanugine sericeove vellere, holoserici attritatu, hilaris & specioso aspectu incanis. *Caules* ternos quaternosve, quadrangulos, geniculatos, pedales emittit. *Flores* videre non contingit. *Radix* durior, lignola, fibris donata.

J. Bauhinus hanc vidit apud D. Fel. Platerum. *Folia* (inquit) ab imo statim longis & crassis pediculis annexa, denso stipatu ornatur, quadam ovata, quadam rotundiora, crassa, carnosia: ipso exortu holoserico vellere donata, reliqua parte tota incana lanugine pubescentia, velut Didam-nus filius aut Stachys, lætissimo aspectu. *Caulis* etiam, qui unicus est, *folia* stipant alternatim herentia predictis minoribus, longis interim crassiusque pediculis donata. Nondum flores ferebat, sed prima tantum florum rudimenta.

- * 21. *Chondrilla altera* *Disericidis* *Rauwolfio* Clus. *Chondrilla* *altissima* *Syriaca* *angustifolia* Park. *bulbosa*, *Conyzeae* facie, *foliis* angustioribus C. B.

Clus.

Radix est lævis, ex fusco flavescente, superna parte circiter minimum digitum crassa, quinque vel etiam octo transversos digitos longa, infima parte tenuiore, cui inhaeret rotunda alia radix castaneae magnitudine, lacteo fusco adeo plena ut turgat. Superna radices pars quæ se in tres cauliculos dividit, multa habet oblonga & graminis instar angusta *folia*, simul nascentia, ad terram valde inclinata; inter quæ prodeunt *cauliculi* aliquot, foliis onusti, e quorum alis longiusculi exeunt pediculi, singulis *floribus* sustentibus *Pilosellæ* majoris (quæ *Auriculæ* muris à vulgo nuncupatur) flori æqualem, flavam.

Lævis.

In arvis Halepo vicinis satis abundanter invenitur.

Non procul inde, asperioribus tamen, magisque petrosi locis nascebatur (inquit) aliud insuper *Chondrillæ* alterius genus, radice & floribus cum superiore conveniens, cujus tamen folia latiora, magis tamen villosa & cineracea, Holosteii Monpelianis foliis fere similia.

Hæc posterior species, *Conyzeae marianæ* affinis *Chondrilla* *altissima* *Rauwolfio* J. Bauhino dicitur *Chondrilla* *bulbosa* *Conyzeae* facie *major* *foliis* *latioribus* C. B.

Priori speciei uterque Bauhinus synonymam faciunt *Conyzeam* *marinam* Dalechampii Lugd., quibus refragatur Parkinsonus, nec præter rationem meâ sententiam, cum descriptionibus non conveniant per omnia; præsertim quod hoc loco descriptæ radix lactescere dicatur; cujus plantulis in alterius descriptione nulla mentio; deinde flos huic *Auriculæ* muris esse feratur, h. e. plantulis naturâ plenus; illi autem *Conyzeæ* majoris, qui ex brevibus quinquepartitis flocculis consistit.

C A P. VIII.

De *Pilosella* sive *Auriculæ* muris.

Pilosella à pilis rigidiusculis quibus folia ejus obrita sunt nomen sortita est, *Auriculæ* muris à foliorum similitudine dicta.

Flagellis reptatricibus à Pulmonaria, (quâcum femine parvo nigro convenit) reliquique Hieracii distinguitur: unde definitur potest, Hieracii genus femine parvo, nigro, flagellis reptatricibus.

- A. 1. *Pilosella repens* Ger. *minor vulgaris repens* Park. *major repens* *Auriculæ* C. B. *majori* *repens*, sive *vulgaris repens* J. B. *Common creeping* *apouste-rat*.

J. B.

Passim secus vias & in pascuis sterilibus obvia humi decumbit, & repentibus *foeniculis* hirsutis amaram lac fundentibus novam sobolem per densissimas fibras lubinde propagat. *Folia* pilis oblongis lupina parte obrita, murinis auribus similia, supra virentia, infra incana, sapore exariditate. *Flores* in singulis caulibus tenuibus, nudis, hirsutis, sesquipedalibus singuli. *Dentis* longis minoribus, pallide luteis, extimis flocculis, seu mavis foliolis, fors purpurascens, calice hirsuto, fusco: quibus succedunt femina pappo, parva, nigra, tenui, oblonga. *Radix* tenuis, fibris aliquot demissis terram tenerrime apprehendit.

Junio & Julio mensibus interdum etiam Maio fleret.

Notavit Sim. Paulus non solum ad Polygoni minoris seu Polygoni angustissimo & acuto vel gramineo folio repentis C. B. radices circa Solstitium æstivum aut ad festum S. Joannis Baptistæ baculas aut coccos, coccos bapthicas seu grana Kermes æmulantes, sed quoque ad *Pilosellæ* majoris hirsutæ repentis C. B. radices reperiri, quæ ova aliquis mihi ignoti insecti esse ideo hariolor, quod ex his scapo pennæ anserinæ aut cygnæ inditis mox epistomio chartaceo obturando, ac dehinc applicationi commissis cernamur sponte sua, intra sex vel septem dies prodire insectum non diu superstitum, quod unus ex amicis meis altatum avolsisse observavit.

Academia

Lib. V. De *Hierbis* flore composito lactescensibus, &c.

Academia Leydensi communicavi An. Dom. 1654. Bolesio & Stapal, aliisque meorum communiter in studiis Botanici. Sim. Paulus Quadrip. Botani. Classi. 2. pag. 113, 114.

2. *Auriculæ* muris *Hispanica*, alius *Hieracium Pannonicum* flore saturatè croceo J. B. *Pilosella* *major* Park. *Hieracium bortenle* *latifolium* sive *Pilosella* *major* Ger. enac. *Hier. bortenle* *floribus* *atropurpureis* C. B. *Golden* *apouste-rat* & *Sim. the Collier*.

J. B.

Radix huic fibrosa, summa parte purpurascens, inferius albicans, amara, succo lacteo manans, ex se emittit clemata instar *Pilosellæ* majoris Fuchii & Confolide medice, quæ radicales albas in terram desigunt, ac ea ratione plurimum se multiplicat & expandit. *Folia* ad radicem plura, Jacce aut morsus Diaboli fere figuræ & magnitudine, sex septemve digitos longa, duos lata, atrovi-rentia, pilis rigidiusculis utrinque hirsuta, ad margines æqualia, quadam tamen in margine quorundam habent velut denticulos longis spatibus dispositos. *Caulis* cubitales & sesquicubitales, teretes, imanes, pilis rigidioribus, oblongis, crebris, fulvis, æquorum botis nigricant, obtusi, unde & caules punctulis nigris alpeiti videntur. Per caulem tria folia, inferiora majora, superiora minora: caulis summa parte in aliquot fuculos dividitur & furculi iterum in pediculos breves quibus insident *flores* conferti, & calicibus striatis, pilis nigris hirsutis. Mensè Maio aut Junio solus flos qualis Pulmonariae Gall. se expandit, colore insigni croceo aureo: in medio apices plurimi lutei, bifidi: folia floris in circuitu qualia Calthæ denticulata aut crenata. Ubi flos unicus evanuit, multi simul florum & velut umbellam exhibent. Odor parvus, fere Hedyonoidis sive Dentis leonis. Floribus succedunt femina pappo alata, parva, breviuscula, nigra. Tota planta lacte amaro & opium redolente turget. Hæc species ab Hieracio Alpino non laciniato flore fusco C. B. i. e. Hier. Germanico 1. Col. vel ipso farente, cultura solum differre videtur. In montibus Germaniæ collegit F. Gregorius.

Hieracium hirsutum fere *umbellatum* C. B. *Hier. IX.* Clus. Hist.

Hujus descriptio quæ habetur apud Clusium in plerisque convenit plantæ præcedenti: ut vix dubitem eandem esse; præcipua differentia est in foliis, quæ Hieracio vulgari formi non dissimilia esse scribit & infernè panè glabra. Consule si placeat Autoreem ipsum in Hist. plant. lib. 5. cap. 37.

3. *Pilosella minor*, folio angustiore, minus piloso, repens J. B. *major repens*, minus hirsuta C. B. *media vulgaris erecta* Park. *Creeping* *apouste-rat* *with* an *upright stalk*.

J. B.

Insigniter repit & hæc, foliis per terram sparsis, angustioribus, minoribus, tam infra, quam supra glabris, si raros quosdam pilos in adverso folio sitos excipias, quorum inferiora subrotunda, superiora longiora. *Caulis* proceriores, interdum cubito exi-pies, non sine foliis, in aliquot pediculos circa fastigium divaricati, ubi *flores* duo, tres, quatuor, lutei ut alterius [*Pilosellæ* vulgaris repentis] sed minores.

In pascuis & collibus circa Genevæ observavimus.

Lævis.

- * 4. *Pilosella Indica* Cornuti, *Indica odorata* Park. *Hieracium peregrinum* Eysf. *Stwert* *Indi-an* *apouste-rat*.

Cornut.

Folium oblongum, pilisque longioribus hirtum habet: *radicem* quoque carnosam, oblique repantem, & fibris munitam longioribus. *Caulis* ei exit palmaris & singularis, *floribus* apicem ornantibus nunc septem, nunc octo *Pilosellæ* similibus, præter colorem qui in eis est Croci, aut malorum aureorum. Odorem molcho fragrantiorum affiat flos, alioquin ut Solstitialis, ita solaris lucis & avidus & sequax.

Auriculæ muris astringit vehementer & ficit, unde & ovium gregibus noxia censetur. Stercoris vulneraria est & vulneraria, unde additur utrumque tum in potioribus vulnerariis, tum in emplastris, frus & unguentis: vi etiam præsentissima esse dicitur ad calculum. Ob adstringentiam facultatem, dysenteriam, reliquique huiusmodi fluxus sistit, biliosas vomitiones compescit, hernias (infantum præcipue) curat. Sunt & qui ad iterum, incipientem hydropem & lienis tumores eam commendant.

Extrinfecis modetur ulceribus oris (in collutionibus): hæmorrhagiam narium sedat (pulvis inditus.)

Succus herbæ inditus Herpetem miliarem efficaciter compescit & sanat. D. Hulse.

Succus decoctumve aciem ferri vel chalybis sæpe morfam indurare creditur.

CAP. IX.

De Dente Leonis.

Dens leonis Recentioribus dicta est hæc herba ob foliorum lacinias suis dentes quodammodo imitantium similitudinem.

Sub hoc titulo comprehendimus quotquot hujus generis sunt caule non ramofo, unicum in summo florem majusculum gestante.

1. *Dens leonis montanus glaber, caule cubitali foliolo, flore magno. An Dens leonis latifolius caulefcens C. B? Hieracium magnum Hispanicum Park? Mountain smooth Dandelion with a leafy stalk.*

Radix huic minimi ferè digiti crassitudine, lacteo succo turget. *Caulis* singularis, cubitus altus, striatus, medulla factus, satis crassus, non ramofus, foliis multis vestitus, hirsutus, præcipue versus summum, unicum in summo gestans florem, magnum, lateum, è calice amplo, ex multis squamis composito, ut in aliis Hieracibus sublimis, villosis, villis obfuscis ex luteo varentibus. *Folia* Pulmonaria Gallorum dictæ formi similia, non profunde lacinata, sed potius dentata, non proflus glabra, sed rarioribus & vix conspicuis pilis donata, ad margins tamen crebrioribus & longioribus: quæ ad radicem sunt pediculis longiusculis donantur, quæ in caulibus existunt illis omnino carent. *Semen* non observavi.

LEON.

In altissimo montis Juræ cacumine *La Dolaz* dicto copiosam inveni circa finem Junium mensis florentem.

Planta est singularis & ab omnibus quas hæcenus viderim Hieracii speciebus diverfa, caulibus scilicet non ramolis, crebris foliis vestitis, & flores in summo singulares gerentibus. Ambigere videtur inter Pulmonariam Gallorum & Dentem leonis.

- A. 2. *Dens leonis foliis integris, caule variis foliis vestito, monanthæ ferè.*

Radix satis crassa, simplex, *folia* emittit in orbem plura, in terram reclinata, duas uncias longæ, unciam lata, acuminata, interdum tamen extremo obtusa, per margines obiter dentata, brevius utrinque villis obfita, tractanti alpera, pediculis brevibus: media folii costa supinâ parte leviter interdum purpurascit. E foliorum centro exit *caulis* singularis, teres, nonnulli striatus, imanis, villis obfusus, unde & tractanti alper sentitur, superius simplex & indivisus, interdum tamen ramum emittit unicum in summo florem gestans amplum, Hieracii, pallidioris, è calice squamolo, hirsuto emicans.

LEON.

Invenit & ad nos attulit *D. Dale* in colliculis seu tumulis olim aggestis juxta Barroviâ vicum, in extremis flexibus latibus Cantabrigiæ versis. Nos olim eandem herbam observavimus in aggregatae illius celeberrime the *Devils Ditch*, Anglicæ dictæ non procul ab oppido *Nova Moravia*, dicto, inter viam quæ inde Cantabrigiam ducit & *Reche* vicum istius foliæ ab hac parte terminum, ubi & *D. Dale* hoc anno, 1685, copiosam invenit.

Herbam hanc in Catalogo plantarum Angliæ Hieracium montanum, non ramofum, caule apophyllo flore pallidioris denominavimus, sed malè, nam & unum interdum amittit ramum, è sinu folioli excurrentem. Accedit ad Hieracium Pannonicum latifolium primum Clusii.

- A. 3. *Dens leonis Ger. vulgaris Park. latiore folio C. B. Hedyotis seu Dens leonis Fuchsii J. B. Alpeca ex oleum genere Theophr. 7. Hist. 10. C. B. Bodæi à Stapel. Dandelion.*

Radice digiti ferè minimi crassitudine, lactefcente, surgunt nudi & inanes pediculi, palmares & pluriusculi dodrantales, aliquando hirsuti lanugine facile cedente, quibus insident singulis singula flores, pulchri, patuli, lutei, majores quam Hieracii cujus floribus similes sunt: exterioribus foliis prona parte ex fusco rufescentibus, calice glabro, multifido, extra quem quatuor aut quinque folia viridantia, reflexa: *Flores* in pappo abeunt, calyce deficiente & circa pediculum reflexo, nudam florum sedem porosi pelliculæ calvitiæ senile imitante obductum ostendente: unde nonnulli *Caput monachi* dicitur.

LEON.

In hortis & arvis, inque pascuis ubique oritur, & per totam ætatem floret.

Variae foliis angustioribus & profundius lacinatis, iternique semibus rufis & cinis.

V. C.

Epatica est, cum Endivia convolvens quo tamen potentius operatur. Utis præcip. in febribus putridis inveteratis *Schrod.* Aquam destillatam magnopere commendat Tragus in Apoptematibus & febribus ardentibus, trium aut quatuor cochlearium mensura singulis vicibus sumptam; ex qua & optima collyria adversus oculorum maculas sunt: quæ & inflammationi membrorum medetur aqua destillata, linteolis in ea madefactis & impofitis.

Herba cocta stomachum dissolvit astringit: cruda etiam alvum sistit. Eadem dysentericiis auxiliatur sed magis cum lente decocta. *Marr.* Succus potus in prolece dicitur quibus genitura effluit. Universæ plantæ decoctum potum Ictericum tollit.

Alvum suppurgando, obstructionesque referendo Mefaricarum, plus lotii derivat in vesicam quam pueri retinendo sunt, præsertim inter dormiendum, eoque tunc imprudens & invidiæ gula permittunt, unde Gallus *apoc. Effensia* nostratibus etiam eodem nomine J. quasi Lectimigia, & Urtaria herba dicitur. Radices enim plebecula Gallica in acetanis edit, aut pulvis adhibet.

Parkinson.

Parkinsonus radices & folia decocta in vino aut juleculo commendat in phthisi, tabe, cachexia & febrium accetionibus.

4. *Dens leonis bulbosus Ger. D. l. Asphodeli bulbosus C. B. D. l. Monspeliensium seu Asphodeli bulbosus Park.*

Lab.

Radices hujus plantæ tenues sunt, carnosæ, succo refertæ, rotundæ in mucronem ad verticem, oblongæ sub quadrato similes. Junio & Julio flores luteos pappoque gestat, multo majores, palidiores quam *Dentis leonis*: nec tibi caulum abfinales multum: *folia* etiam humi strata, sed minus alè incila, aliquantum glauca & hirsuta, propius Cichorum sylvæ referentia, sed multo latiora: gustu amaro, acri & *Dentis leonis*.

Hujus (quod Lobelius) facili proventus in Hetruria, Gallo-provinciæ & Norbonæ pratis & satis. *Leon.* Nos propè *Sellam novam* viculum Montispelio vicinum invenimus & eruiimus. Cum *Hedypnoide* Montispelulana confundit J. Bauhinus.

- A. 5. *Hieracium caule apophyllo hirsutum J. B. asperum flore magno Dentis leonis C. B. Hier. D. l. folio hirsutum Ger. asperum foliis & floribus D. l. bulbosus Park. Dandelion hairyw.*

Radice nititur fibras multas demittente, foris fusca, intus alba, quæ aliquando singularis, aliquando juxta terram in plura capita dirigitur, tandem in unam radicem cœuntia. *Folia* per terram sparguntur angusta, oblonga, valde hirsuta, ad margines sinuata seu dentata, velut Taraxaci, mucrone obtulo. *Caules* pedales & cubitales, tenues, striati, hirsuti, non ramoli, foliis nudi, inanes. *Flores* *Dentis leonis*, in singulis caulibus singuli, ex hirsuto calice, plurimus stolis arctè sitis compositi, quorum singuli singulis innascuntur *seminibus* oblongis, foridè rufis aut fuscis. Floret hæc specus omnium quæ apud nos sponte oriuntur Hieraciorum prima, mensè Maio, in *Leon.* pratis & pascuis ubique ferè.

Figura Hieracii foliæ & floribus *Dentis leonis bulbosus Lab. ica.* quam adhibent Gerardus & Parkinsonus sub titulis superius allatis non convenit huic plantæ a nobis hoc in loco describere sed potius *Hedypnodi* Montispelulanz J. B.

- * 6. *Hieracium montanum laciniatum folio lanuginoso Clusio J. B. montanum Dentis leonis folio incano, vel laciniatum lanuginoso folio C. B. montanum Dentis leonis folio incano Park. Mountain hairy Dandelion. Hier. 7. Clusii Ger.*

Claf.

Ex *radice* obliqua & rugosa, minimique digiti crassitudine, multis etiam fibris donata aliquot extuberant capita, unde tena aut plura enascuntur *folia*, unius, duarum & trium unciarum longitudine, fœmiciam lata, crassiore nervo per mediam longitudinem excurrente, mollia, brevi calicè lanugine prædita, infima parte valde lacinata & angustiora, superna vero latiora & dentata duntaxat, candido succo turgentia, è quorum medio bini aut terni emergunt *cauliculi*, palmares, enodes, foris leves, intus concavi, sustinentes multos floribus Hieracii Alpini hirsuto folio similes, quibus tamen color paulo saturator. *Semen* maturum tenue, longiusculum, nigrum pappo involutum, vento abripitur.

Crescit in *Leysenberg*, florèque Junio.

LEON.

- * 7. *Hieracium alterum saxatile montanum Col. Dentis leonis folio asperum Park. D. l. folio, hirsute asperum, minus laciniatum C. B. Rough rocky hairyw.*

Cal.

Radice nigra, pedali, corticosa, parvis fibrillis, non tantum rimis saxorum, sed ipsi integris ferè fissis, in quibus nulla appareat fissura, se infinat, ut nonnulli disrupsis latè ejus aliquid evelli possit. *Folia* per orbem disposita & oblique dependenteribus atque herentibus viridem stellam exprimere videntur. *Folia* vero semipedem aut magis longa sunt, per ambitum lacinata minoris Hieracii modo, hirsuta, aspera, dura, amara & lactescens: è quorum centro exeunt duo vel tres juncti dum *cauliculi* thyrsi specie, hirsuti, tenues, pedales, asperi, lactefcentes, secundo Chondrilla. Diocoris à nobis depicte parces & similes: in quorum cacumine singuli sunt *flora* oblonga calathis incluti, qui aperti lutei pallentes apparent: illique pappo, oblonga *seminibus* & fusca succolunt, hantque calice evoluta.

Junio floret & Julio mensè perficitur.

Immanibus & altissimis saxosis solâdique vallis Campoclaurentium lateribus oritur. Invenimus *Leon.* etiam eandem postea in æquicolum montibus saxosis, inquit Autor.

- * 8. *Hieracium montanum angustifolium nonnulli incanum C. B. montanum angustifolium Park. Hier. montanum saxum Clusio, angustifolium J. B. Barrow-leaved mountain hairyw.*

Claf.

Radix digiti crassitudinem interdum aquar, longa, nigricans, tenuibus fibris prædita, summa parte in plura nonnunquam capita extuberans, quæ summa collare tena aut plura oblonga *folia*, innumicant ferè lata & nonnulli incana proferunt. E singulis radicis capitibus prodeunt inter folia singularia.

lingulares *cauliculi*, duri, nudi, dodrantes aut palmares tantum, unicum *florem* sustinentes & multis oblongis, extremo inflectis foliis, luteoque colore praeclatis constantem, quo defluente *semen* oblongiusculum cum pappo levi auræ flatu excutitur.

Aliud eius genus invenitur, cujus folia nonnihil in lateribus laciniata sunt formè instar foliorum Leucon maritimi minus incant: *Flos* aureo colore magis rutilat, alioqui per omnia simile.

Utriusque planta lacteo succo plena, & amarulculo gustu est.

In omnibus illis montibus à Calenberg Danubio imminenti ad Alpes excurrentibus nascitur.

Locus.

- * 9. *Hieracium Dentis leonis folia, hirsute asperum minus* C. B. Prod. *Small rough Dandelion* Walther. Hier. D. l. folio, hirsute asperum, magis laciniatum C. B.

C. B.

Radix est parva, oblonga, ad cauliculorum & foliorum exortum rufescente. *Folia* ad radicem pilosâ, aspera, angusta, uncias duas longa, in lacinas divisa: inter quæ *cauliculi* nudi, asperi, modò unus, modò bini terminæ, palmum non excedentes exurgunt; *florem* unicum, aureum, in pappum abeuntem sustinentes.

Loc. m.

Montepellus provenit.

Hæc non parvitate tantum, sed & floris colore aureo, & figurâ feminis prout in iconè exhibetur, differt à præcedente.

Huic persimile est, si non idem.

Hieracium parvum lirtum, caule aphylo, crispum ubi fissatum J. B.

J. B.

Quod simplicem pedali altitudine *caulem* tollit, tacta asperum & singularem, cujus cacumini *flos* impositus unicus Hieraci quod *Cichoreum sylvestre luteum* appellant, in pappos evanescens. *Folia* ex *radice* gracili complura per terram sparsa densâ rigidâque lanugine spinulas quodammodo imitata, hirta & incana, selenciam aut duas uncias longa, satis lata, divisione Eruce purpureæ nobis dictæ, fitticata crispâ videntur.

Locus.

Montepellus etiam collegit J. Bauhinus: nos quoque in agro Montepellulano, non longè à *Sella nova*, in arvis.

Ab eodem etiam non multum abludivit.

- * 10. *Hieracium alterum minus seu pumilum* IV. Col.

Alterum Alpium minus *F. Gregorio* dictum, aureo *flore*, glabrum; triunciali *cauliculo*, foliis sesquipollicem longis, laciniatis. *Dentis leonis*, dicto *Pisylactis* flore aurato simile est, differt exiguitate totius plantæ, *radice* carnosa, nigrâ fitticâ, ex qua fibra longè humum petunt.

Differt foliis glabris.

Huic plantæ simile (inquit C. Bauhinus) nostrum *Hieracium pumilum, saxatile, asperum, radice præmorsa* C. B. prod.

C. B. prod.

Cui ad *radicem* crassiusculam, nigricantem, in fibras oblongas præmorsas abeuntem *folia* plura, villosa, acuta, longis pediculis donata, uncias tres, quandoque longa, semunciam lata, in circuitu ranoribus dentibus donata; inter quæ *caulis* palmi minor, hispida, tenuis & rotundus, uno alteroque folio vestitus exurgit, *florem* subluteum sustinens, cui *semen* parvum, nigricans, pappo immersum succedit. In Alpibus provenit.

- * 11. *Dentis leonis minor aspera folio* C. B. Park. *Small rough Dandelion*.

C. B. prod.

Ad *radicem* parvam albicantem *folia* plura, subrotunda, duas trefve uncias longa, semunciam lata, laciniata, & per ambitum levissimis spinulis, ut in Soncho, exasperata: *Cauliculus* duarum unciarum *florem* satis magnum, pallidè luteum sustinet.

Locus.

Montepellus provenit. At circa Montepellum non invenit P. Magnol. *Botan. Monsp.*

- * 12. *Dentis leonis minor foliis radiatis* C. B. Park. cui & *Trincatella Italorum Camerarii*. *Sweet Dandelion*.

C. B. prod.

Ad *radicem* parvam, nigricantem *folia* plura per terram sparsa, uncias tres longa, semunciam lata, in plures lacinas profundas divisa, quibus hoc peculiare, quod quodlibet folium in summo in tres profundas lacinas dividatur, & harum quælibet apices plures quasi radios obtinet: foliorum pediculi levissimis pilis pubescunt. *Cauliculi* plures, leves & nudi, quorum unus palmi minor erigitur; reliqui breviores reclinati, singuli *florem* unicum in pappum abeuntem sustinent.

* 13. *Dentis*

- * 13. *Dentis leonis Gadenfis* Park. D. l. minimus C. B. *Cichorium sylvestre pumilum* sive *Hedyspis* Chl. cur. post. *Dandelion* of Cadix in Spain.

Park.

Radix longa, alba, tenella *folia* emittit plurima, spithamam aut eo amplius longa, costâ media à radice ad dimidiam longitudinem nudâ, deinde in lacinas utrinque *Dentis leonis* vulgaris similes incisa, ut *folia* *Dentis leonis* exactè referant, nisi quod minora & angustiora sint. *Flores* pariter *Dentis leonis* modo longis pediculis, aut si major *cauliculis*, in 12 cent, parvi, lutei, in pappum abeuntes: *Semina* longa, tenuia, subrotunda, ut in *Hieracis* nonnullis.

Locum titulus indicat; siquidem è Gadibus insula à Gulielmo Boelio in Angliam delatus est.

Radix est vivaci, gelu tamen corrumpitur, si hyems asperior fuerit.

Frequens quæ utilis apud incolas in acetariis, & hepatis obstructions liberat *Vires & Ufus*. Haud minus quam vulgaris. *Chl.* ex propria experientia.

14. *Hieracium Dentis leonis folio clauso minus* C. B. Park. *The lesser Dandelion* Walther with a blunt leaf.

C. B.

Ad *radicem* parvam *folia* sena septenarie terræ incumbunt, quæ crassa & aspera, uncias duas longa, unciam semis lata, obtusa, nec profunde laciniata: inter quæ *caulis* lavis, nudus & cavus exurgit, qui *florem* unum, pallidè luteum & magnum sustinet.

Provenit in pratis extra minorem Basileam.

Descriptio hujus in omnibus fere convenit *Hieracio nostro montano non ramoso caule aphylo, flore pallide*. præterquam loco: Nostrum enim solo siccò & cretaceo, nimirum in aggere seu vallo famose illius foliæ *The Devils ditch* dictæ provenit; & in collibus Bartolovinibus, vidè & confer.

Locus.

- * 15. *Hieracium Narbonense rotundifolium caule aphylo* J. B.

J. B.

Hoc statim à radice alatis pediculis longiusculis *folia* fundit octona aut dena plus minus, rotundis, in ambitu excursis, sed minoribus apiculis, veluti aculeis donata, levia, sapore manifesto destituta. E quorum finu *cauliculi* juncei bini exeunt, palmi vix longiores, nudi, quales in *Dentis leonis* vulgi dicto; quorum summa *florem* sustinent luteum, minorem quam dictæ plantæ, sed in elegantem pappum pallidulum fatulentem, qui multiplex singulos flocculos sed *Lactuce* pediculo similes. *Semen* exiguum, longum sed *Lactuce* minus, subrotundum, striatum. Sapore nullum manifestum animadvertimus.

Montepellus ex rupibus illi vicinis evallum habuimus. *J. B.* In satorum marginibus circa Boutonatum frequens est. *Botan. Monsp.*

Locus.

- * 16. *Hieracium III. fasciatum* Col. *Dentis leonis tenuissimum folio* C. B. prod.

Col.

Levi est *folio* & profundè inciso *Dentis leonis* modo, magnis lobis Sonchi æmulis, semipedali longitudine; *radice* carnosa, quam tuberosam fore & fittidam retulit [Fr. Gregorius] qui recentem observavit: *caule* nudo, tenui, dodranted, unicum infimum *florem* pallentem profertente, ut congenerum, sed paucis barbulis coronatum.

Hujus Descriptio plenior habetur apud C. Bauhinaum in Prodomo; qui in Austria præpò montem *Drawenstein* repertum scribit. In herbis viis circa Montepellum frequentissimè occurrit, & mira foliorum varietate ludit. *Botan. Monsp.*

Descriptio nem Bauhini in gratiam studiosorum non pigeat hic transcribere. Ex *radice* crassa, rufa & fibrosa *folia* aliquot tenuissima, virore splendens, palmaria, uncias duas lata, primum profundè laciniata, deinde quælibet lacinia ut plurimum utrinque dupliæ vel triplici levi lacina (vel potius apice) subdivisa prodeunt, ut & pediculi tenuissimi, nudi, duabus uncis folios longiores, *florem* parvum sustinentes.

- * 17. *Cichorium bulbosum* J. B. *Chondrilla bulbosa* Park. *morina* Ger. *bulbosa*, sive *Chondrilla* 2. Diof. an *Ussidus* Theophr. 1. Hist. 11. C. B. *Bulbous* Eurocy.

J. B.

Ut rarum est pulchrum est *Cichorii* genus, innumeris fibris tenuibus longè latèrque perreptans, quibus appenit *bulbi* Avellane cujus magnitudine, Albalterni marmoris candore, solidi. *Folia* selenciam aut uncias duas longa, semunciam lata, leviter lineata, glabra, in obtusum mucronem desinentia, crassiuscula, rubescentia. Inter hæc surgunt *cauliculi* palmares, hirsuti, quorum fastigis *flores* insident *Hieraci*, lutei, in pappo evanescentes. Hæc planta amara est & lacteum siccum habet.

Per arenam serpit: *floret* mense Aprili præpò montem Ceti ad mare. Radicem istam globosam ad strumas curandas confectæ se experimento didicisse *My-Cicor.* conus allent, unde & *Cichorium fransum* plantam nuncupavit. Sumunt autem quinquæ aut sex

Locus.

fec integræ cum melle multis diebus continuis: vel earum decoctum, vel aqua destillata, quæ tamen inefficaciora sunt; vel conditum ex eis cum melle paratum.

CAP. X.

De Scorzonera.

Scorzonera nomen est Hispanicum, huic herbe inditum, quod animalis *Ejcoron* Catalaunico sermone appellati morfus curet. Formam hujus animalis vide apud Monardum, qui integrum libellum de hac herba & lapide *Bezarar* scripsit. Ad serpentinum autem genus pertinet hoc animal, unde Scorzonera idem fere est ac Serpentina, quod contra Serpentinum venena effiçax sit.

Sunt qui ad Chondrillam Dioscoridis referunt, sed magis ad Tragopogonis genus reducenda est. C. B.

Clusius Scorzonas ad Tragopogis in eo solum differre putat, quod illarum radix vivax sit, Tragopogi autem minimè.

Nos potius ex floribus quæ calycis formam Scorzoneram ad Tragopogonem distinguimus, ut Scorzonera sit cujus flos ad calycis radium non superat, verum floris orbis calycis oras excedit potius: Tragopogon autem cujus florem ambiunt & continent calycis radii floris ipsius perulis multo longiores. Flos quoque in Scorzonera plerumque major est & plenior quam in Tragopogo: calix quoque in illis squamulosus; in his simplicior, longitudine fere æqualium, stellatim flore apertum expanfarum, ferie constat.

1. *Scorzonera Hispanica major* Park. *latifolia sinuata* C. B. *Viperaria* sive *Scorzonera Hispanica* Ger. *Tragopogon Hispanicus* sive *Ejcorzonera* aut *Scorzonera* J. B. **Common Dipsac græs** or **Scorzonera**.

J. B.

Pedali longitudine est *radix*, crassitudine pollicari & majore, raris & masculis fibris albis & lateribus demissis, nigricante exteriori corice obducta, lacte dulcissimo non sine aliqua adstrictione prægnans, in multis annis vivax. *Caulis* sesquicubitalis, teres, striatus, inanis, multis albis concavus, & ab imo flammam ramulos, rami longissimi, lanugine quadam rasis obstruit; quæ etiam inferius pubescentibus, latiore basi caulem amplectentia, longa, Tragopogonis, siccantiam lata, per margines æqualia, interdum tamen sinuata seu crispata, in perquam longum & angustissimum mucronem densantia, nervis aliquot per longitudinem excurrentibus, glabra, obscure virentia. *Flores* insident extremis ramulis prælongis singulis, Tragopogonis lutei, & calicibus squammatim compactis [squamis magnis levibus,] qui manè post meridiem clauduntur. Flore marcescente calix in ventrem turgescit. *Semen* oblongum, angulosum, album, non tamen ut in Tragopogo in longum mucronem producit, verum pappus summo semini insidet.

Radix esculenta est, & apud nos in frequenti usu in cibis, imo Pastinacæ & ipsius etiam Sisari radicibus antefertur.

In hortis nostris Junio mensis floret & in Autumnum usque.

2. *Scorzonera major Pannonica latifolia* Park. *latifolia altera* C. B. *Bohemica* Lob. *precedentis varietas* est.

Huic *folia* ad radicis capite plura exire dicuntur quam præcedenti, angustiora, ad margines equalia, leviora, colore viridi obscuriore & fordidiore: caules etiam per se ab eadem radice plures: in reliquis cum ea convenit, & proinde quicquid intercedit discriminis, loco natali imputandum censimus; nec Matthiolus ipse, neque Clusius distinguunt: Parkinsonus quoque fatetur hanc cum aliquot annos in hortis duraverit faciem mutare, nec posse ab Hispanica discerni.

Viret.

Scorzonera radix sapore est non ingrato sed fibuloso, unde & cruda & cocta & condita, non secus ac Pastinaca nostra, eduntur: imò mensis etiam magnatum inferitur, & cunctis Pastinacæ ut Sisaro præfertur. Contra morbum non solum Serpentinis *Ejcoron*, sed & quorumlibet aliorum valet: contra febres pestilentes, contra quoscunque cordis affectus, melancholiam, palpitationem, syncope, epilepsiam, vertiginem, contra viscerum obstructiones, uteri mala, quid dico autem; omnia ita cum nova remedia celebrari solent. De vi ejus adversus serpentes *Ejcoron* mira & proflis incredibilis narrat Monardus, qui singularem de hac planta edidit libellum, quem cum aliis vertit Clusius.

Amariæ insulæ Scorzonera amarulentior est Hispanica & nobis hortenfi, & in hydropne incipiente & ictero contumaci plurimum valet. Ratum fit illud Hofmanni apud medicos. Si medicamentum vis hepaticum in bile crassa & adusta idem amarissimum fuerit opportunum. *Sin. Pannus.*

Scorzonera montana vis Alexipharmaca deprædicatur in *Epilamer. Germ. An. 11. Obf. 81.*

* 3. *Scorzonera*

- * 3. *Scorzonera humilis latifolia* Pannonica Park. *latifolia humilis nervosa* C. B. *Tragopogonis speciosus*, sive *Scorzonera humilis latifolia* J. B. *Viperaria Pannonica* Ger. **Wart broad-leaved Hungarian Dipsac græs.**

Clus.

Latiora brevioraque habet folia quam Scorzonera major Pannonica. 1. Clusio, Bupleuro latifolia five Elaphobolus Mompelliano non valde dissimila, crassiora tamen & duriora, quinque nervis seu venis per longitudinem excurrentibus distincta, cærulei quodammodo viridi permixti coloris, gustu vero aliquantulum amaro & fervido. *Caulis* inter hæc assurgit gracilis, pedalis altitudinis, striatus, raris foliis septus, cui insidet flos superiori similis, luteus, magnus: quo marcido nascitur in calicibus *semen* oblongum, alperum, Tragopogon simile sed minus, in villosa materiâ alba latens. *Radix* pollicaris est crassitudinis, interdum major, longa, nigro rugosoque cortice tecta, intus alba, quæ contracta lacteo succo manat, succellu temporis flavescente, superiore parte hirsuta veluti cælarie donata est, & in plura capita plerumque exuberat, ex quibus folia prodeunt.

Hanc Clusius in monte Badenstibus thermis in Austria imminente vicinique aliis observavit. *Leuc.*

- * 4. *Scorzonera Pannonica angustifolia* Ger. *angustifolia prima* C. B. *Tragopogonis speciosus*, sive *Scorzonera humilis angustifolia* J. B. **Narrow-leaved Dipsac græs** or **Scorzonera**.

Clus.

Firmatur hæc crassa radice, longa, nigro, denso rugoso cortice prædita, lacteo succo plena, quæ nonnunquam superiore parte in plura capita, quemadmodum præcedens, exuberat, crassitudine minimi digiti, (novellarum plantarum inhar) villosa, ex quibus multa nascuntur folia Tragopogon similia, breviora tamen, breviora, & æquidem cum præcedentibus foliis coloris; inter ea excreta humilis, palmum vix excedens caulis, aliquot brevibus foliis septus, cavus, florem in summo fastigio ferens flavum, alteri fere similis. *Semen* deinde in longioribus calicibus, Scorzonera Hispanicae semini par, minus tamen, quod maturitate levissimo auro flatu excitatur, & ejus arbitrio fertur.

Hæc & sequens non modò in Hamburgensi monte quâ parte glaber est & tenui gramine duntaxat *Leuc.* tectus, & quâ Austriam spectat, sed etiam in vicino *Prællenberg, Leytenberg*, catenâ illâ montium à *Calenberg* ad Alpes excurrentium & perlieque Ungariæ locis nascuntur.

Florent Aprilis & Maio, semen interdum Maio, aut sub Junii initium maturificat. *Tempus.*

- * 5. *Scorzonera angustifolia subcærulea* C. B. *etior angustifolia Pannonica* Park. *angustifolia etior* Ger. *Tragopogonis speciosus*, sive *Scorzonera major angustifolia subcærulea* flor. J. B. **Calter narrow-leaved Dipsac græs.**

Clus.

Frequentia huic sunt folia, longa, Tragopogi foliis minorâ & angustiora, inter quæ cubitalis assurgit *caulis*, cavus quidem ille, sed firmus, durus, viridis, aliquot oblongis foliis septus, & suprema parte in binos aut plures ramulos divisis, ferentes in longioribus calicibus florem Scorzonera angustifoliae floribus non dissimilem, nisi quod paulo minor sit, & coloris ex cæruleo purpureiscenti, jucundi odoris, passillorum est Benzoino confectiorum nidorem quodammodo referentis, sed fugacis admodum. Seta demulso odoris aut plura in singulis calicibus *semina*, Scorzonerae seminum æmula, quæ matura cum suo pappo a vento excutuntur. *Radix* singularis, minimi digiti crassitudinem æquat, densoque, foris nigricante & rugoso cortice obducta, suprema parte hirsuta & villosa, quæ vulnere succum exillat initio lacteum, deinde flavescens, gustu primum gummoso, postea aliquantulum acri: vivax est ut reliquarum radices vetustate crassior evadens, & superiore parte in plura capita subsinde exuberans.

- * 6. *Scorzonera angustifolia altera* C. B. item *Hieracium Tragopogonis folio ejusdem*. *Hieracium* 7. *humile* Clus. *Hist. item Scorzonera* 4. ejusdem Pan. **The other narrow-leaved Dipsac græs.**

Clus.

Angustius constat foliis, Tragopogo aut Scorzonera angustifoliae proximis, carinatis, colore cinereo, digitalis longitudinis, lacteo succo plenis, amarissimus; ex quorum medio exilit tener *cauliculus*, dextrorsalis, per quem sparsa sunt rara folia, alius minorâ: is in aliquot ramos divisis sustinentes capitula aliorum more squamata, quæ in luteos *flosculos* Tragopogon similes, sed minores explicantur, maturitate in pappos evanescentes. *Radix* nigra est, multis fibris albis capillata, lateribus propagines quotannis agens.

Hanc quam in Pannoniis ad Scorzonera retulerat Clusius, propter radicis cum illis dissimilitudinem commodius inter Hieraci genera reponendam censet in *Historia*.

Copiosè nascentem observavit duntaxat in laxis ad Gammungam Carthusianorum cenobium, Julio *Leuc.* floribus præfentem.

- * 7. *Scorzonera bulbosa* *Attica*, Galacorta dicta Wheeleri.

E radice rotunda, bulbosa, Juglandis magnitudine, paucis fibris appensis, exoritur *folia* aliquot longa, angusta, argentea lanugine pubescentia, inter quæ flos Scorzonerae similis, pediculo palmari oritur. *Græc.*

- A. 1. *Tragopogon luteum* Ger. Park. parad. flore luteo J. B. *pratense luteum majus* C. B. *Belledi* *Coats-beard*.

Radix est lacte turgenste dulci, minimi digiti crassitudine, longa, pascinace quadratenus simili feris nigrescente, intus alba; *Caule* cubitali, tereti, glabro, folio ab imo ad summum vestito, teri Porraceo, carinatis, caulium ampleximentibus: ex quorum sinu rami promittuntur, quorum summi insident *flores* magni densi foliorum radiorum agmine stipati, lutei, qui in pappo abeunt *semine* appende longo, magno, aspero, cinereo.

Locus.

In prat. & pascuis passim provenit.

Ratione loci magnitudine vinct, hinc duas species apud Parkinsonum.

- * 2. *Tragopogon minus luteum* Park. *Tragop. folio oblongo, sinuato* C. B. *Coats-beard, with a long wadded leaf*.

C. B.

Radix est oblonga, lacteo succo manante: *caule* gracili, pedalis altitudinis, raris *foliis* alternatim septo, quae oblonga, non multum palmo breviora, at angusta, sinibus brevioribus & quasi serratis exasperata, pallideque virentia. Caulis summo folio insidet pallide luteus, magnus, Tragopogo vulgari similis, ex calice magno, apicibus acutis donato prodeunt: quo marcido *semine* oblongum in materia villosa alba latitans succedit. Foris praecedenti varietas est.

Locus.

Montepelluli legitimus, inquit C. Bauhinus, descriptiois autor.

Tragopogon spicatus *Hist. Lugd.* si non fit figmentum, certe Tragopogi genuini species, non alius, sed effuscis cuiusdam generis videtur.

3. *Tragopogon purpureum* Ger. Park. flore purpureo J. B. *purpureo-ceruleum Porri folio, quod Artifi vulgo* C. B. *Purple Coats-beard*.

Qualibet planta pars vulnerata lac fundit, album emanans, mox in luteum facessens, viscidum, quod *radici* recte, digitali vel minori crassitudine, tenerae copiosum & dulce cum sit, culinis exasperatur. *Caulis* inanes, ramoli, majores & firmiores quam Scorzonera, *foliis* raulis stipantur Porraceis, quae interdum valde lata, interdum angusta, longa, acuta. *Flores* in summis caulibus & ramulis, foliis octo, novem aut decem, virentibus, longis & acuminatis obvallati, tribus uncis, luperantes, qui colore sunt vel atro-purpureo, vel purpureo-coeruleo, vel ceruleo; qui postea in pappo abeunt, quibus adharet *semine* duas uncias longum, teres, striatum asperum, per maturitatem extremam nigrescens.

Hae plantae tota specie differt a Tragopogone luteo, & non floribus tantum colore variat, ut vult Lobelius. Nam nec luteus ita longa & porracea habet ima folia, sed breviora, triplo angustiora, rigidiore; nec in montosis oritur, sed in prat. & pascuis depressioribus tam calidarum quam frigidiorum regionum. Praterea florum effigie inter se distant & magnitudine: purpureo namque minor est flos, atque calicis apices radiantes circumcirca altero tanto floris diametrum excedunt, ita ut floris ambitus parvus videatur respectu calicis atque radiorum ipsius expansio flore. Lutea vero speciei vulgari plenior admodum est atque grandior, calicis apices magis occupans.

Locus.

Circa Flaminianum villam, & Cirnole, inquit Aequicolum valle *Coloreis* dicta purpuream, nigro-purpuream & colorem coloris plantas invenit & eruit F. Columna.

Vires.

Radices in deliciis habentur tum coctae, tum etiam crude in acietariis, lincinationibus astuantibus venticulo ac thoracis auxilio sunt.

Valde nutrunt, unde tabidis & macilentis conducunt. Vitii pectoris, tussi & respiracioni difficili, necnon pleurit mederi dicuntur; quod quomodo efficere possint, liquidum dulcia sunt, non videt Cisp. Hofmannus. Urinae quoque stillicidio subvenire & calculum expellere creduntur; unde *Saffrica* seu *Saffrica* quali Saxifrage Italica dicta sunt. Sed & vulneribus utiliter imponuntur.

Eadem praestat tum succus radicis expressus, tum aqua ejus destillata.

4. *Tragopogon asivum* Park. *Summer Coats-beard*.

Tragopogo vulgari luteo aut purpureo minus est *caule* unico pedali assurgens, tribus vel quatuor foliis septo, angustis, oblongis, brevioribus tamen quam supradictorum, & ad basin seu exortum laticioribus, paulatim dante ad micromem usque angustatis, pallide viridibus cum costa media albente. *Caulis* in duos tresve ramulos brachyior, quorum unusquisque caput amplum suffert, quod cum aperitur *florem* ostendit parvum pallide ex cinereo purpureum vel carneum, matutino tempore expansum, circa medium se claudentem: calicis folia ultra florem in acutis mucrones producunt. Flore dilapso capitulum augeat, *semina* continens, quorum exteriora in ambitu majora sunt, & pappo destituta, interiora minor. *Radix* longa est & lignosa, ante hyemem marcescens. Radix etiam juvenis & tenera, Foliisque scurrupta, seu incisa, vix aut ne vix quidem lactescunt.

Hae planta Parkinsonio succrevit ex semine Italii missi: seipsum autem non resemavit ut plerique alie hujus generis, sed oportet ut vere de novo quatinus feratur, unde & siva denominatur. Verisimile est semen in terram delapsum in regionibus Septentrionalibus hyberno frigore coarctari.

Plantam hanc Cantabrigiae in hortulo nostro aliquot annis servimus.

* 5. Tra-

- * 5. *Tragopogon gramineus foliis borsatus* C. B. *Apulum flavo-rubens* Park. alter *gramineus folio, flavo rubente flore* Col. *Rose-coloured Coats-beard*.

Col.

Radix est parva, omnium minima, trientem longa, in summo rubescens, reliquam albi, duri, lactescens, gustu dulci, multis lateraliter obliquis fibris humum albescente: *Folia* angustis, copiosis alperis, ut in Hordeaceis: *Caulis* longo, bipedali, tenui, albicante, tereti, nervoso, duro, foliis multis dense alternatis illum cingentibus, circa nodos laticioribus, raris alis diviso. In summo, ex magno respectu plantae calice, octo foliolis radiantibus diviso, *flos* intus ex albo rubens seu carneus colore flavo-rubens, undecim foliolis intus alia foliola continentibus compositus, ex quibus *semina* minima purpurea lutea acie pulverosa, in medio elevatur, umbonis vice. Flos hinc cum femina perfecti incipiunt occulatur, calice inclusus, pappo laciniam cacumina exflorecente. Hujus *calix* angustus est, inani longoque infidens collo, oblongis *seminibus* rebus, quorum exteriora ab alis omnibus dislocantur, oblongiora interius, non in pappo delinunt, sed in quinque [diuis brevem tenuiores, & res longas admodum] aristas: reliqua vero interna femina pappum ut congenera tendentem habent, ipsique breviora sunt: omnia lavia, minora, angustiora, etiamque haerentia. *Sapore* ab aliis differt nihil.

Maior florere & periclitur. Cirnole Apulie in Pyrastrorum sylva illa exoritur propè D. Rocchi *Locus* adem. Floris colore, & seminibus in capitulo exterioribus ad praecedentem accedit. *Tempus*.

- * 6. *Tragopogon gramineus folio, radice villosa* C. B. *Trag. folio gramineo, flore albo & luteo cum tunicula purpurea* J. B. *luteum angustifolium* Park. *Coats-beard pellob Coats-beard*.

J. B.

Folia est minoribus, Garryophyllorum florum sylv. alborum foliis similibus, angustis & acutis: *Radix* albi Tragopogonis similis, capite capillato: *Caulis* tenues, rotundi, in quorum supremis internodiis *capitula* Cyano similia, ex quibus ibi aperitur prodeunt *semina* albi, alis similes, nisi longiores & acutiores essent, similes Bellidi majori. Provenit incultis locis humidis. Floret Junio & Julio.

Huc inde nobis videtur Tragopogon parvum ex luteo purpureis C. B. i. e. Trag. parvum flore Chondrilla purpureo-coeruleo *Lob. ob.* quam Spithameam pusillam plantam vocat, nulla sui parte a Tragopogonis diffidentem: Flore Chondrilla ex luteo tantillum purpurascens: *Folia* gramineis, palum longis; in Hetruria & agro Romano obviam.

Caput capillatum radicem perennem esse arguit. Descriptio hujus adeo brevis est & obscura, ut non satis sciam, quae planta sit, an forte Scorzonera species?

In Horto Regio Parisiensis colitur.

- * 7. *Tragopogon purpureo-ceruleum crocifolium* C. B. *crocifolium purpureum* Park. *crocifolium mont. flore nigro-purp. frue Theophrasti & Dioscoridis* Col. *Daffron-leaved, purple Coats-beard*.

Col.

Hujus *folia* Croci folia ita emulantur, ut angustiora potius quam latiora censeantur, pedem & magis longa, trigona fore, parum rigentia, canaliculata, albi lineis in cavo percurrente crispis, & extubante oblique rigida, ut etiam in Ornithogalo veriore observatur. Circa radicis caput, quod crassum, tuberosum & rugum est, alba & longa lanugine obrita sunt folia, atque lata, candicantem originem dicunt, reliqua angusta, virentia & in acutum desinentia, & copiosa. *Radix* longa, recta, minimi digiti crassitudine, obliquis undique fibras tenues atque densas emittens, crasso cortice, medulla lignosa. *Caulis* edit in imo crassum, rotundum, solidum, levem, atque tribus alis divisiis subrubentibus, magnis, cauli fore paribus, tenuioribus, levibus: quibus ut & cauli, ad nodos quatuor alternatim raris disposita haerent foliola, in summo admodum tenuia. Omnibus in summo calix insidet magnus, crassus, quinquefolius; qui desinens parvum proportionem quibus radiorum calicis ostendit *florem* nigro-purpureum, raris & angustis barbulis compositum, ex quibus singula *semina* bifida, intorta prodeunt. Foliola vero illa nigro-purpurea & filata sunt, in extremo serrata, ibique lutea, sicut & circa eorum initium, quod convolvitur est tubuli inflexi, ex quo flammula illa nigro-purpurea in summo bicornia, lutescentia atque hirsuta, velut luteo pulvere inspersa. Brevis quidem tempore, non locus ac congenerum modo flos clauditur, atque *semine* concipiens intrat calicem, longam, canam, hirsutam, angustam, rigidamque hirci similem emittit barbam.

In Aequicolum montibus & regione Capucinorum cenobii inter Flaminianum villam, ac *Locus* etiam supra viam qui inde ad Castrum Podium Ponponicum itur.

Z

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

Herbæ flore composito naturâ pleno & planifolia lactescentes seminibus solidis.

CAPUT PRIMUM.

De Intybo sive Endivia Cichoreæque.

Intrubus sive Intrubum quoddam *intus sit totum* dici nugarur Isidorus lib. 17. cap. 10. Saltem (inquit Vossius) cogitare debet, quod ibidem ait, esse Græcum nomen. Gloss. *Intybo, intyba.*
Intrubum Latini vocarunt à cavo tubæ specie caule *Bod. à Stipel.* quod Erymon ejusdem com-
matis est cum Isidorano.
Cichorium Ægyptium nomen esse, & inde in Græciam, postea in cæteras nationes commigrasse,
verba Plinii, lib. 20. cap. 8. docere videntur. In Ægypto, inquit, Cichorium vocant, quod *glycyrrhe*
sit, sativum autem Scrim. Variè scribitur, *Kegyon* cum u diphthongo, quod secutus est Horatius
in versu illo Alcanico,

Me Cichoreæ leveque malva.

vel *Kegyon* cum simplici u. *Kegylon* verò (quod Atticum est) nomen hoc habere creditur
non à die, sed à personâ, ut in antiquis quod p. r. agros prædique vadat seu separat. Voss. Erymolog.
J. Bodæo dictum videtur à *xylo* invenio, reperio, quod frequens in campis invenitur. Ceterum
Cichorium à reliquis planifoliis lactescentibus dignoscitur floribus è lateribus caulium & racemum
exercentibus velut spicatum.
Intybus autem à Cichoreo differt foliis brevioribus non laciniatis, & quoddam annua planta sit, cum
Cichoreum perennet.

1. *Intybus sativa* Ger. *sativa latifolia sive Endivia vulgaris* C. B. *Endivia sativa* Park. *Intybum*
latifolium J. B. *Garden or Broad-leaved Endive.*

Æstiva est planta, hyemis apud nos haud faciliè patiens, radicibus fibrosis, lacte prægnantibus.
Folia per terram sparsa antequam caulescat, longa, lata, Lactuce foliis similia, in ambitu subinde
crenata, subamarâ. Caulis cubitalis & sesquicubitalis, lavis, striatus, inanis, multis ramis brachia-
tus, tortuosus, vulnere lac fundit. Flores ex foliorum (quæ in caule hederacea sunt, minora) aliis
emittant cœrulei, Cichorii sylvestris; semen quoque consimile.
Sericur in hortis.
Ab hac non videtur aliter differre quàm ut spontanea à cultâ.

2. *Intybus sativa angustifolia* C. B. *Intybum sat. angustif.* J. B. *Intybum glycyrrhe* Ger. *Intybus sive*
Endivia minor angustifolia Park. *Wild or narrow-leaved Endive.*

Quæ foliis est angustioribus, sapore amariore, Causè ramiosiore; in reliquis cum priore con-
venit.

3. *Intybus crispâ* C. B. Ger. *Intybum sativ. crispum* J. B. *Endivia crispâ* Park. *Curled En-*
dive.

Hæc foliis est quàm Endivia vulgaris majoribus, ubique in ambitu crispis ac sinuatis; caule cæ-
teris majore, crassiore, teneriore, ut rectè Matthioli: *semine nigro, Lactuceæque*; cætera similis.
J. Bauhinus Hortulanorum mangonio Intybum crispam effici opinatur. Nos Intybum crispam à
vulgari sativa specie differre existimamus, nec accidentia tam diversâ & discrepantia arte induci
posse.

Sericur Intybum in hortis, & quod vere satum celeriter adolescit, ac ipsâ æstate florens semina
profert, ac deinde intercidit: Julio verò satum in hyemem restat: Septembri aut Octobri terrâ ob-
rutum, colligat prius foliis, nivis instat candidum redditur, ac deinde mensibus hyemis mensis
aliorum acetariorum loco inferitur. Errevra nostro palato Lactuce ipsâ sapidius est & gratius.

Sunt Paullus in arena sicca tumulatam integram hyemem ad ver usque servari scribit: quod man-
gono mirum dictum quam fragilis & ori grata reddatur, ita ut magno delictamine anorexiâ aliocui
laborantes eâ crudè vescantur.

A. 4. C.

- A. 4. *Cichorium glycyrrhe & sativum* J. B. *Cichorium sativum & Cich. glycyrrhe sive officinarum*
C. B. Ger. Park. *Garden and wild Succory.*

Radicem esse pollicari, lacte prægnantem. Caulis ab eadem radice plures profert, teretes, hirsutos,
in sylvestri tortuosos, brachiales interdum, varicque in ramos summa parte divaricatos. Folia Dun-
tis leonis profundi incisâ aliâs integra aut quàm levissimè dissecta, pilola, quæ in caulibus sunt al-
ternatim adnascuntur absque pediculis, longa, in acutum desinentia, utrinque hirsuta: Flores suc-
cessivè emittant, plures simul, è foliorum supremorum alis, sessiles & pediculis omnino destituti,
pulchri cœrulei, è pluribus foliorum planiorum extremitatibus latis & dentatis, ordinibus compositi.
Tota planta amara insigniter deprehenditur. Semina parva destituuntur. Flores interdum albi sunt.
Caulis monstruosam acquirit latitudinem. Per culturam majus & nitius evadit.

Tanta est (inquit J. Bauhinus) Cichorii similitudo cum Dente leonis veris principio, ut difficile
sit discernere hæc plantas.

Non solum in hortis seritur, sed & sponte exit passim in Angliâ cens vias & semitas locis incol-
tis, & in agrorum liminibus, ac postlimin (ut rectè Dodonæus) folia habens profundioribus inci-
suris laciniata, quod & reliquis amariis est.

Cichorium lativum (inquit J. Bauhinus) ego cum fratre non separo ab erratico, quod culturâ
cautim mutat nonnihil: si non colatur quod sit sativum iterum sit erraticum.

Æstate demum & post solstitium floret.

Variat interdum floris colore rubello & albo.

Cichoreum plerique Botanici frigidum censent; verum sapor amarus caliditatem arguit.

Intybus & Cichoreum (autore Matthioli) scilicetissimum præbent medicamen immodecè calenti
[aut etiam obstructo] hepati quocunque tandem modo usurpata, five foliis recentibus crudis aut
coctis comestis, five succo, five aquâ stillantiâ aut decocto hausto, five foliorum siccorum pulvere
assumpto: modici enim refrigerant & astringunt, inquit, quod nobis non probatur, quin potius
attendant & abstergant, ut rectè Schroderus. Commendantur & in febribus. Ulium radicis Cicho-
rei in febre hæctica insigniter laudat Crato ab experientia.

Aqua è floribus cœruleis destillata, inflammatoriis & caliginis oculorum imposita potenter re-
medium adfert. Trag.

Folia cocta ex aceto comesta gonorrhœam reprimunt. Matth.

Flos hujus plantæ ad Solis ortum & occiduum sic recludit, five sudum, five nubilum fuerit cœ-
lum. Trag.

Notat Spigelius podagricis Cichorii sylv. herbam valde conferre. In causa calida (inquit) nihil
puto magis convenire, experientiâ edoctus qui pulverem foliorum Cichorei sylv. mensè Maio col-
lectorem & in umbra exsiccatorum. Eius datur 3i. vel ʒij. in pure carnis pulli non saliti, manè
quatuor horis ante prandium, & vesperi cum vadit dormitum, vel absque cœna, vel cum cœna pauca.
S. Paul. Vidi in biliosa podagra incipientes jam fluxiones ita cessasse ut minor paroxysmus redierit,
& breviori tempore durârit duobus vel tribus diebus continuis assumpto. Spigel. de Artibrinde.

Joan. Rhodus Centur. 1. Observ. med. 44. testatur quod Professor quidam Patavinus diu pluri-
mis medicamentis quolibet anno sine efficacia tantum non confectus mutato demum consilio ju-
culis Cichoreæcis in prima mensâ haustu melancholiam hypochondriacam profligaverit.

5. *Cichorium verrucarium sive Zacintha* Ger. Park. *verrucosum sive Zacintha, Hieracis adnate-*
randum J. B. *Chondrilla verrucaria foliis Intybacis ovatis* C. B. *Wart-Succory.*

J. B.

Paullum admodum humo tollit caules graciles dodrantales, aut etiam cubitales, intus fungosus,
ramulos: ad quorum latera sessiles adnascuntur rari *stipules*, alii etiam ramulorum extremis lutei:
quibus in papum evanescentibus succedunt pericarpia pulcherrima, verticillatim radiata, Lupini
seminis magnitudine, in quibus semen copiosum Lactuce par, non ita compressum. Folia oblonga,
Dentis leonis, laciniata, multa per terram sparguntur, in ramis pauca. Radix longa, multis floribus
donata.

Ad ostia Tibridis copiosè oritur: invenimus etiam spontaneam circa Liburnum portum & Flo-
rentiam.

Mira hujus plantæ facultas esse dicitur ad tollendas verrucas, vel foliis in acetariis devoratis, vel
succo eorum illito.

6. *Cichorium spinosum* Ger. J. B. C. B. *spinosum Creticum* Park. *Thorny Succory.* *Chondrilla*
genit elegans cœruleis flore Clat.

Folia huic indidem plura cœn ex eodem puncto, alternatim oriuntur Cichorii, angustiora, sinuata,
virentia, [crassiora & minora magisque amara quàm Cichorei vulgaris Bell.] Caudæ glabris in ramu-
los dividitur rigidissimos, inconditos, multifariam divaricatos, in duas abeuntis spinas, Tragaci-
thæ aut potius Alpalathi Montpellierensis imitatione. Flores ad ramorum divaricationes, ipsi omnes
adeo furculorum cæcumibus impositi, cœrulei, denticulatis foliis constantes, duplo triplove quàm
Cichorei vulgaris minores, cui *semen* simile. Radix firmatur singulari, magnâ, ut Cichoreum.

In maritimis & hinc collibus & arenosis locis oritur, non in Creta tantum sed & in Sicilia, ubi
nos illud observavimus in insula parva à Promontorio Pachyno vi maris divulsa, ubi Arx Hilpano-
rum præsidio tenetur. Floret Julio & Aug.

Recenti semine nata antequam in caulem abeat in acetariis manditur, inquit Bellus, sed junior &
amarior est Cichoreo.

Z. 2

Volunt

Vocatur vulgò, eodem referente, *αυρασαν*. i. e. *Hydris fims*, quia vulgariter in tota Creta fœtibus hydris utuntur ad haurendam aquam & fontibus, quas hæc herbâ obstant, nè mures altiusve animal intus penetrare possit. Videtur enim ad hoc unius ista planta à naturâ formata: nam semper rotundâ figurâ conitur.

CAP. II.

De *Lampfana*.

Lampfana Dodonæi J. B. *Lampfana* Ger. emac. *L. vulgaris* Park. *Soncho affinis Lampfana domestica* C. B. *Pappilwoert*. i. e. *Papillaris herba*.

Radice nititur alba, simplici, furculosâ tamen & variè fibrosâ. *Caulis* indè exurgit, bicubitalis & altior, teres, striatus, pilis rarioribus hirsutus, rubescens, concavus, ramulos. *Folia* ad radicem & in ima parte caulis uno vel altero pinnularum parti donata, extremitate latiore, magnitudine & figurâ fere foliorum Sonchi levis muralis, aut Barbarea dictæ, mollicella, hirsuta, alternatim posita: quæ in caulis & ramis superiora, oblonga, angusta, acuta, nullis pediculis falcicantur, nullis pinnulis lobisve donata. Supremæ caulis & ramorum partes glabræ, in flores terminantur exiguis, luteis, & plurimis compositis flosculis, quorum singulis singula coherent *femina* oblonga, nigricantia, nonnulli incurva, minime papilla, utcumque J. Bauhinus flores in pappos abire scribat. Tota planta vulnerata lac fundit amarum. Floret Junio & Julio mensibus. In hortis & cultis frequentissima est.

Efficax esse censetur in sanandis papillis exulceratis, unde & nomen Papillaris fortia esse videtur.

CAP. III.

Hieracium falcatum alterum Ger. emac. *Hieracii affinis Ragadiolus edulis* J. B. *Hier. flosrem inclinans* J. B. *capitulum inclinans semine admo* C. B.

Radice nititur simplici, alba, & lateribus fibras emittente. *Folia* ad radicem plura, in terram resupina, *Lampfana* fere figurâ, palmaria & sempedalina, principio angusto sinuato aut laciniato, lobis quibusdam subrotundis utrinque vel pinnata, extremitatibus latis, obtusis. *Caulis* ex eadem radice plures exeunt, dorsantes aut pedales, teretes, hirsuti, medullâ albâ fæcti [interdum etiam concavi] latisduri & rigidi, ima parte foliis nudis, ubi in ramos dividi albâ fæcti [interdum etiam concavi] latisduri & rigidi, ima parte foliis nudis, ubi in ramos dividi incipiunt veluti. *Folia* hæc in lacinas acutiores dividuntur quam quæ à radice exeunt, extremitatibus quidem latis nec minoribus, verùm in acutus mucrones productis. *Flores* in summitatibus caulis quidem latis nec minoribus, verùm in acutus mucrones productis. *Flores* in summitatibus caulis & ramorum pætexigui, lutei, vix pluribus uno flosculorum circulo compositi, pro calice unico foliorum ceu palorum vallo cincti, columnæ striatæ fere similes cum nondum aperiuntur. Flore delapso singula calicis foliola singula *femina* sinu suo amplectuntur (quod singulare est in hoc genere) & in stellam se expandunt, superiunt adhuc in medio duo vel tria femina nuda intorsum flexa. Semina autem in hac specie solida sunt & pappo destituta. Flores alii fœssiles sunt pediculis brevibus aut nullis, alii, id est, in ramulis extremi, pediculis, latis longis insident. Tota planta lacte amaro scatet, ut congenes.

CAP. IV.

Hieracium stellatum J. B. *falcatum Lobelii* Ger. *falcatum flos stellatum* Park. *falcata siliqua* C. B. *Star-freeds* *Dahlsweed* *Succrope*.

Ad cubitalem altitudinem assurgit tenuibus *caulis* & ramosis, tantilla lanugine nisi propter terram vix lurtis, non sine foliis multis. *Folia* primum erumpentia Hedyotoidis, & pingui solo palmari & plerumque sesquipalmari longitudine, sextantali & quadrantalî latitudine, nonnulli sinuola, hirsuta. *Flores* simplices, parvi, *Lampfana*, lutei: quibus succedunt *seminum* stelle radiatæ hirsutæ, quæ postmodum falcis in modum incurvantur.

Prope Montepelium non longè à Castro novo dicto hanc plantam invenimus. Habetur & alibi circa Montepelium, & Bononiam in Italia.

CAP.

CAP. V.

* *Carmota Viba Brasiliensis* Margg.

Margg.

In eximiam altitudinem assurgit, *caule* hirsuto, nodoso. *Folia* quoque hirsuta & ad tactum aspera, in ambitu serrata, Urticæ foliis similia, inæqualis magnitudinis, bina semper directè sibi opposita. In extremitatibus ramorum enascuntur *flores*, magnitudine florum Bupththalmi, egregiè lutei, novem foliis constantes, & in medio umbilico magno luteo, cui admixta stannigra, ut in Cichoreo. Planta ad tactum planè glutinosa sentitur.

Com planta hæc mihi incognita sit, neque Marggervici præcipuas ejus partes, flores putâ & semina satis accuratè descripsit, an eam rectè hoc in loco posuerim non satis scio: suscipio tamen eam ad aliud possis genus pertinere ob folia in caule bina conjugatim posita.

CAP. VI.

Sesumides parvum Matthioli Ger. *Chondrilla Sesumides* dicta Park. *Chondrilla carulea Cyani capitulis* C. B. *Catanance Dalechampi flore Cyani, folio Coronopi* J. B.

J. B.

Folia habet Coronopi, hirsuta, candidiora, fere integra, aliquando uno aut altero denticello inæqualia, sapore nullo eccellente. *Caulis* cubitalis in varios fissi ramos, non sine foliis, teretes, brevibus, sed aliquantulum alperis, pilis obditi, lac manant. Ramorum latis longiorum extremis insident singulis singula squarrola *capitula*, squamis pulcherrimis, membranaceis, pellucidis, æstu nimio equalibus, striâ rufescente per medium decurrente, laxo connexu incumbenibus, & tanquam formâ longè diversâ, quippe latiusculâ, non corniculatâ, extremâ orâ Cichoreorum ritu crenatâ, quorum singulis adnate fibræ ex purpureo flavescens, *apicibus* luteis. Medium occupat cincinnus foliorum circulatorum, violaceorum. *Radix* libet crassa, longa, exterius rubens.

In aridis & saxiosis collibus agi Narbonensium passim obvia: invenimus etiam prope Gratianopolin in collibus quos transivimus eundo ad maximum Carthufianorum cenobium.

Hæc planta à reliquis hujus generis lactescentibus diversâ est floribus non plenis ut in illis, sed fidi coidibus.

2. *Catanance affinis Sesumides parvum flore magis completo* Camer. J. B. *Chondrilla carulea Cyani capitulis altera* C. B.

Ad Intybacea potius referrem hanc plantam (inquit Camer.) cum *radix* lacte non paucò turgeat. *Flores* Cichori figurâ respondent, & alii simplici foliorum texturâ constant, alii densius stipantur, colore eleganter cæruleo, *stamina* in medio lutea habentes, & quibus relinquatur *semen* subnigrum, angulosum pusillum, squamatis capitulis inclusum. Sapore est omnino dulci, nihil vel minimum amaritudinis obtinente.

Hanc à precedente non puto specie differre, non magisquam Matricariam aut Chamamelum flore pleno ab eisdem cum flore simplici: nihil tamen affirmo. Hæc etiam frequens est circa Montepelium.

CAP. VII.

De *Carduo Chrysanthemo dicto*.

O B succum lacteum quibus turgente, & florem planifolium naturâ plenum plantas hæc huc retulimus, quamvis laciniatis & spinosis, caulis etiam membranulis spinosis auctis Carduos simulent.

1. *Carduus chrysanthemus* Dod. *Scalymus Theophrasti Hispanicus* Clus. *Scalymus Chrysanthemus annuus* horri Regi Paris. *Carduus Chrysanthemus Hispanicus* Ger. emac.

Caulis assurgit simplici, sesquicubitali, bicubitali, aut altiore, pollicis crassitudine, ab imo statim ramoso, ramis prælongis, alternatim & foliorum sinibus excurrentibus, spinis crebris acutis horridis, lateis venis Cardui Martie in modum variegatis, quatuor aut plurius hirsutis foliaceis laciniatis spinosis secundum longitudinem productis. Summos caules & ramulos occupant *capitula* squamola squamis lanuginosis, innoxios scissilis, quatuor aut quinque foliis laciniatis, lacinis in spinas rigidas acutis terminatis binas ex adverbo, extremo folio in prælongam cuspidem protrudente, cincta. *Flores* ipsi flavi, & pluribus flosculis aggregati, quorum singuli singulis insident feminibus, nullo pappo seu lanugine vel innascente vel adjacente. Tota planta lacteo succo turget. *Folia* primò erumpentia & Caroli Martie dicti in modum notata, iis tamen angustiora & minorâ multo. Semina in capitulo rectè stipata, compressa, alba, brevissima.

Z 3

Propâ

Locus.

Vires & Usus.

Propè oppidulum S. Lupiani cundo ad Pedetanum & alibi circa Monspelium hanc speciem invenimus.

Salmanticenses (inquit Clusius) tenellam adhuc plantam & primum germinantem, cum ipsa radice elotam crudam aut etiam coctam cum carnibus edunt: ipsius lacteo succo omne lactis genus coagulant; etiamque ejus flore Crocum adulterant, ut quædam nationes Cnici flore. Illius autem radice fues non minus libenter vescuntur quam Eryngio.

Omnino specie diversa est hæc planta à Carduo Chrysanthemum seu Eryngio luteo Monspeliensi: est enim elatior, nec adeo longis crebris ramis luxuriat, flores tamen frequentiores profert; & in meliori falo, hæc planta radice est amara, illa perennans. Quin & in ipso foliorum colore differentia est notabilis, cum hujus albicent magis, illius flavicent; & in foliis illis spinis utrinque acutis horridis capitula obvallantibus. D. Magnol in Botan. Monsp. conjecturam nostram confirmat, hanc plantam annuam esse, sequentem perennem affirmans: de qua etiam, utpote vivaci, intelligendum esse Clusium ait, dum tenellam adhuc plantam & primum germinantem cum ipsa radice lotam, crudam aut cum carnibus coctam edi refert, &c. Nos tamen aliter sentimus, nimirum de hac ipsa planta verba Clusii accipienda esse. Vidimus enim in oppidulo quodam Siciliæ ad radices montis Ætnæ, octo supra Cataniam mill. Cardui hujus similis caules spinulis derafis crudos cum aceto & pipere acetarii loco à vulgo comestos: hujus inquam, simillimæ proceriores planta magnitudine præcipue differentis: quin & icon Clusii hujus plante est, non frequentis, quam Clusius Scolymus Theophrasti Narbonensis titulo exhibet. Varietas illa hujus plantæ quam proceriorem caule eduli demonstravimus, Scol. Chrysanth. Africanus procerior Hort. Reg. Paris. dicitur.

2. Carduus Sciculus Chrysanthemus procerior caule eduli. An Scolymus Chrysanthemus Africanus procerior, Hort. Reg. Paris.?

Hic præcedente major est & procerior multo: caulibus & capitulis totique adeo plantâ tomento seu lanugine obducta; floribus & capitulis majoribus, foliis spinosis paucioribus, iis tamen angustioribus, longioribus, robustioribus utrinque spinis armatis, obtusis quam in illo: membranulæ quoque spinosæ secundum caulium longitudinem decurrentes angustiores sunt seu humiliores multo in hoc quam in illo.

Locus.

Ad radices montis Ætnæ observavimus ruficos caules hujus teneros membranulis & lanugine derafis, etiam crudos, in acetariis comedentes.

3. Carduus Chrysanthemus Narbonensis Ger. Scolymus Chrysanthemus C. B. Scolymus Theophrasti sive Eryngium luteum Monspeliense Park. Spina alba J. B.

J. B.

Radice nititur pollicari, fulvescente, lacteum succum fundente, vesicâ: ex qua caulis surgit bicubitalis & altior, multis alis concavis, hirsutus. Folia primum erumpentia, palmo longiora, per terram sparguntur, dodrantem mox æquantia, viridantia lacteis maculis confusis, leviter sinuata, spinis horrida, lactiflua, at que in caule & ramis sunt, ut breviora, ita rigidiora sunt magisque senticosa, à quibus productæ alæ spinosæ, cauli ramisque adnatæ, tum hos, tum illum intraçtabilem reddunt. Flores inter folia resident aureo fulgore comantes, ex capitulo Ponticam nucem æquiparante, squamis innoxios compacto, lac non secus ac folia fundente. Semen compressum.

Locus.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi ad mare præsertim frequentissima est hæc Spina.

HISTORIÆ

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER SEXTUS.

QUI EST

De Herbis flore Composito discoide papposis, non latefcentibus: & primo

De iis que florem habent radiatum.

C A P. I.

De Herbis rotundifoliis, floribus folia antevergentibus, in singulis caulibus singulis, seu De Tusilagine.

USSILAGO Latinis, Græcis *βίση* dicitur eodem sensu, à comodo certissimo quod præstat anhelotis & tussi afflictis. Nonnullis Chameleone dicta putatur quod solum subus albelcat instar Populi albe. Ungula caballina à similitudine foliorum.

Note: ejus characteristica sunt Flores folia antevergentes & brevi marcescentes, in singulis cauliculis singulis, radiati: folia subrotunda subus incana.

- A. 1. Tusilago Ger. J. B. Park. vulgaris C. B. Common Colts-foot.

Folia huic circumscriptioe subrotunda, multis angulis prædita, Petasis similia sed minorâ multo, infernè subalbida, superne virentia cum tantillo tomenti quod digitis facile potest dererigi. Flores ex eadem radice, seu potius radicis capite, emittit Caules, palmum & non raro dodrantem altos, concavos, tomentosos, rubentes, foliis vestitos iis que è radice exeunt multum dissimilibus, nimirum longis, acutis, tenuibus, nullis pediculis, cauli appressis, alternatim positis, Flores sustinentes singulis singulos, luteos, foliis numerosissimis in ambitu radiatos, stoculis plurimis quinquepartitis [cum stylo in medio] dense stipatis, luteis, medium discum componentibus. Radicibus tenuibus albis sub terra reptat & latè se propagat.

Flores cum caulibus brevi quidem marcescunt (verum non intra diei unius duorumve spatium, ut nonnulli scribere) ex quo factum ut aliqui herbam hanc sine flore ac sine calice esse existimaverunt.

Natales circa Scaturigines aquarum & loca rigua.

Folia hujus recentia temperatis proxima sunt; unde extrinsecus imposita [cum melle trita Diof.] Locus. Vires. ulceribus calidis & inflammationibus [ut & Erysiplati] profunt: ficcata verò modicè acra & caida evadunt. Forum fumus [per infundibulum ore exceptus ac deglutitus secundum veteres, relictis rubo induriorum & incensorum haustus, ad modum Nicotianæ] tussi, orthopnoæ, vomitibus pectoris conducit. Ad hos usus paratur Symplicus ex succo foliorum recentium: item conserva, tabellæ & colognata. Ad eadem valent & radices ficcate. Summi thoracica est insignis.

Ubi sylvestris nascitur Tusilago subesse aquas credunt, & hoc habent signum Aquileges, teste Plinio lib. 26. cap. 6.

Hujus radici adnasci dicitur subalbida quædam lanugo, quæ à radicem segmentis prius expurgata, & deinde linteolis involuta, & in lixivio parum decocta, addito salis natri aliquanto, ac demum sole ficcata, omnium opomus est fomes ad ignem ex tilice excussum excipiendum: quippe adeo ignis capax est, ut primo statim chalybis concussu accendatur. Jo. Bod. in Theophr. hist. lib. 7. cap. 12. pag. 877.

Tusilaginis foliorum cum flore Sulphuris & Succino in pulverem comminuto mixtorum & incensorum fumus ore haustus instar Nicotianæ phthum aliquando sanavit. D. Boyl. de utilitate Philopoph. not. ad medicinam.

D. Hillerus Med. Marchionis Brandenburgici pueros Atrophici laborantes plurimos restituit solis foliis ungula caballina, quæ & conciliat olis ritu, & pulve farinacea imbuta, atque in butyro Salsæ in modum frisa comedenda diutius exhibebat D. Sæmæ ex "Observat. Hieron. Reulineri à Vêlchho editis." Obf. 147.

2. Tusilago

2. *Tussilago Alpina* Ger. emac. *Alpina minor folio rotando* J. B. *Alpina folio caescente* Park. *Alpina rotundifolia caescenti* C. B. *Smooth mountain Colts-foot*.

J. B.

Quinque aut sex, interdum duodecim, *folia*, humi fusa, Chamæscillo vulgaris non valde dissimilia, circinate fere rotunditatis, nisi levi sinum vestigio inaequalia essent, superne cum laturo virore splendens, inferne tomento albo obducta, magnitudine semunciali, aut plusquam unciali, longiusculis hirsutis pediculis nixa, exsicante initio gustu, deinde amaro. *Caules* purpureascens, unicus, palmatis aut cubitalis, concavus, lanuginosus, *floribus* in summo sessile singularem, magnam, purpurascens, alborum Tussilaginis similis, in pappis fasticentem, *semine* albo, longo, gracile. [Brevis postea avêit & perit cauliculus, ut reliquo anni tempore sine caule planta conspiciatur.] *Radix* villosa obvoluta, latis crassa, longis fibris capillata. Clusius radicem fibrolam ferepere affirmat, & in lacum (se diffundentem) multas propagines agere, tenuibus fibris fere firmates.

Locus.

Oritur (inquit Clusius) in fumis Austriae & Stiriae jugis, & totos interdum cespites occupat. Nos in Alpibus Stiriacis primò, postea in monte Jura, (ubi & J. Bauhinus) observavimus.

Tempus.

Sub finem Junii, ut plurimum fleret, interdum verò tantum Augusto mense, pro aeris constitutione.

3. *Tussilago Alpina glabra folio* Clus. Park. *Alpina rotundifolia glabra* C. B. *Smooth-leaved mountain Colts-foot*.

Clus.

A priore non multum diffidet, figura enim foliorum eadem est, sapor idem, flos similiter purpurascens, radix etiam summa tellure serpens, novâque plantas subinde producit: *folia* duntaxat paulo ampliora nonnunquam conspiciuntur, neque adeo splendens superne parte, neque aversi candicant, sed tantummodo nonnullis villis obita sunt.

Locus.

Invenitur in superiore collis parte post monasterium *Newberg*, ad radices cellissimis jugi ejusdem nominis. Postea etiam observabam inferioribus jugis Alpium, gramineis locis. Clus.

CAP. II.

De Herbis rotundifoliis floribus folia antevertentibus, in thyrsum congestis, seu

De Petasite.

Petasites a foliorum amplitudine & forma Petasum seu galerum referente dicitur. Nore ejus diagnostice sunt flores folia antevertens, in eodem caule plures in thyrsam dispositi, nudi, brevi unâ cum caulibus exarascens: folia subrotunda Bechi, sed majora.

- A. 1. *Petasites Ger. vulgaris* Park. *major & vulgaris* C. B. *vulgaris rubens rotundiori folio* C. B. *Butter-burr; Pestilential-wojt.*

J. B.

Caules primò omnium erumpunt dodrantales plus minus, concavi, lanuginosi; foliis angustis acuminatis vestiti, qui in thyrsim fastigiantur *florum* purpureascentium, nudorum, in pappis tandem evanescentium, quorum delapsa succedunt marcescenti caule, *folia* amplissima, Tussilaginis figura, sed duplo triplove majora, ad pediculum falcata, rotunda fere & in ambitu duntaxat serrata, non angulosa, ut Petasitis albe, inferne lanugine incana pubescentia, superne obscure virentia, nec penitus tomenti experta. *Radix* crassa amarefct, & repando se propagat.

Locus.

In humidis propè fluviorum ripas, juxta lacuum ac stagnorum margines ac vicinos aggeres libenter nec raro provenit, ut recte Dodonæus.

Tempus.

Circa Calendas Aprilis spica cum floribus viget, sequuntur deinde folia in hyemem usque permansura, novis subinde subnascens. J. B. In calidioribus regionibus, atque etiam frigidioribus, vere blando, & temperato Martio mense aut Februario exit.

Vires.

Insigniter amara est, sed non perinde acris. Germanico vulgo Pestilentialis radix dicitur, quia experientia comprobatum est misicte eam conducere pestilentialibus febribus. Radices corace exitas aceto indunt quoad viribus imbutum fuerit, exque illo cum Rute succo & Theriacâ propinquant. Commendatur etiam in lipothymia uterina, spiculis difficultate, tussi, asthma. Facit & ad latus ventris lumbicos: urinam etiam & menses ciet. Extrinsecus ad bubones & ulcera maligna prodest dicitur.

Est locus (inquit C. Hofmannus) non procul oppido ex adverso Monasterii Gnadenbergi ultra Nigrum flumen, ubi folia exrescunt in humanam altitudinem, ut quasi inter arbores ambulæ-

2. *Petasites*

2. *Petasites albus anguloso folio* J. B. *Pet. minor* C. B. *Park. White-flower'd Butter-burr.*

J. B.

Radice habet validam, crassitudine pollicari aut majore, longam, proserpentem, geniculatam, nonnihil ad Calami Offic. radices accedentem, cortice rubro rectum, cui alius subest lignosus, & in medio cartilaginea matrix alba, gustu ciliato, aromatico, acri, subamaro, cui adnatae fibrae multae, mediocriter crassae & longae, colore albo. *Caules* proferunt multos, scilicet palmatis, molli lanugine incanos, crassos, concavos, in quibus *folia* eidem lanugine pubescentia, striata, oblonga, mucronata, senu lepenive aut plura, alternato situ, sine pediculo, vaginæ instar caulem foventia: in summo caule *flores* ante folia multo simul congesti, albi, quorum singuli componuntur ex *styculis* plurimis quinquaginta, in medio fibrilla pallida donatis, multis foliolis viridantibus circumdantibus. *Folia* angulosa, inferne densiore lanugine quim superne tecta, albioraque, ex pediculis longis, lachryginosis, albis, flarim & radice exoris appenda.

Petasiten leucanthemon observavimus in declivibus montium quos transivimus cundo à Gavia op. Locus, pido ad Genuam, Aprili florentem.

3. *Petasites minor folio Tussilaginis alter* Moill. prelad. Hort. Reg. Paris.

Petasitis folia scabra & aspera sunt; hujus autem * pronâ parte viridia, supinâ incana Tussilaginis instar: & nisi flos Petasiten proderat, vera videretur Tussilaginis species.

Hujus solum in horto Regio Parisiensis collectum & curiosè assertatum nobis ostendit D. Sloane.

* Pronam partem vocat quæ caelum respicit, supinam quæ terram.

CAP. III.

De Conyza.

Conyza à *conyza* dicta putatur, quòd culices lentore suo capiat, & pulices necet. Verùm Eymon hoc non probat. Jo. Bodæus, est enim (inquit) inter *conyza* & *conyza* magna nimis differentia. Ego, sicut meliori judicio, dictum puto *conyza* & *conyza*, quòd pulvere fedetur, mixtisque glutine quasi ac pinguius oleis caubus ac foetis inhaereat, quæ idcirco oblolet non raro videntur coloris. Vel *conyza* nomen accepit *conyza* & *conyza*, quòd caninum præ se ferat odorem. *Bod. à Stapel.* apud quem plura vide.

Ceterum Conyza nobis dicitur Herbe flore composito in pappis abeunte, foliis integris, odorata, hirsuta, & glutinosa.

Frutx cum foliis substratu fuscicque venenatas bestias fugat, culices abigit, ac pulices quoque *Vires.* necat, autore Dioscoride: quæ præterea de ejus viribus Veteres habent apud ipsos vide: Conyza enim recentioribus dicta an eadem Veterum Conyza sit incertum est.

Officinis nostris rarioris usû est. Ad profigandam scabiem unguentum ex radice ejus & foliis parant nonnulli.

1. *Conyza major Ger. major Monfiliensis odorata* J. B. *major verior Dioscoridis Park. mas Theophs. major Dioscoridis* C. B. *Great sweet fleabane.*

J. B.

Caule fruticet scilicet cubitali & bicubitali, multiplici, lignoso, rigido, hirsuto & tactu glutinoso, [Clusio oblioli coloris] in multos ramos bachiato. *Folia* germinatione prima inordinata, alternatim caulem amplectentia, tres uncias longitudine æquant, non totam unciam lata, [Clusio duplo quam Oleæ major] obiter serrata, mollia, pilosa, & glutine quodam lenio viciata, ex viridi pallentia. *Flores* secundum extremos ramos spicam sequentes exiliunt lutei, Clusio rotundi, Senecioni fere similes, in pappis evanescens, *semine* parvo, cineraco. *Radix* subest crassa, fibrosa, vivax, quotannis novos plurique caules proferens. Tota planta pinguis, glutinosa & odorata est cum quadam gravitate.

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi passim provenit juxta vias & vinearum margines.

Locus.

2. *Conyza minor vera Ger. J. B. minor vera Pene Park. femina Thapsiastri, minor Dioscoridis* C. B. *Small true fleabane.*

J. B.

Tam hæc majorem refert, ut qui illam nôrit & hanc quoque oblatam noverit, odore simili sed vegetiore. Ea minor est præcedenti, cubitum fere alta, ut plurimum recta, quod in altera non temere videas, ramosa. *Folia* multo tenuiora, angustiora, breviora, subhirsuta, viciata, uti est & caulis. Extremitatibus secundum longitudinem, velut in majore, *flores* distincte minores, & longe minus splendidos, numerofiores, in pappis breviter evanescens. *Radix*, inquit Clusius, omnium quidem quæ observavi ejus generis farsipsum singularis & annua.

Provenit circa Mospelum & in Italia ad mare insitum. Floret cum Majore sub Autumnum, & *Locus.* subinde semen profert. Crescit (inquit Clusius) frequentissime in agris non procul Medinæ, viâ quâ Tolatum iur.

Conyza

Conyzam minorem illam quæ in Bætica nascitur longè odoratiorem esse intelligi supra describitur, licet formâ non sit diffinuit, ut ex planta hætica, quæ mihi conspecta (monstrante Guili. Bochio) conjecturam facere queo. *Clus.* in Cur. post.

- * 3. *Conyza Syriæ quibusdam J. B. minor Rauwolfii Park. major altera C. B. Small Syrian fœcabane.*

Rauw.

Plures ex eadem radice profert *Cauliculis*, circiter pedem aut paulò amplius altos, quorum nonnulli sunt furcæ, potissima verò pars humi procumbit, novâque fibras agens, subinde alios cauliculos producit. Longiuscula habet Oleæ folia, pinguia, subhirsuta, satis gravis odoris, cui tamen suavitatis quadam admixta est: alioqui floribus & cæteris notis Majori non valde diffimilis.

Circa Tripolim Syriæ observavit Rauwolfius, cujus descriptionem Clusius Latine vertit.

- * 4. *Conyza Pannonica lanuginosa C. B. Austriaca 2. Clusii Ger. Asteris montano bisulco magno flore, sive Oculo Christi similiti si non idem, sive Conyza 2. Clusii J. B. Hoary Austrian fœcabane.*

Clus.

Pedales habet interdum *caules*, rectos, firmos, duos, incana lanugine teptos; quibus longa inheret *folia* Conyze majoris foliorum amplitudine, mollia, incana, hirsuta, dorso prominente, longiora quæ circa radicem sunt pediculo, quæ autem superiores caulibus partem amplectuntur breviora aut proliis nullo: ea tria non inopindum foret odorem, gustata amarissima & acriscula deprehenduntur. *Flores* extremo cauli & ramulis illi inherentes insident magni, Heleni florum formâ, multis, multis foliolis luteis medium discum seu orbem pallentem tem ambientibus, nullo odore præditi. *Radix* longa, tenuis, nigricans, serpens, subinde ad ipsa capita unde caules prodeunt, multas radicanes fibras undique spargens, refinaceum quippiam olet, gustatque amara & acris deprehenditur, vivax & perennis.

Locus.

Exit sponte siccis & aridis locis, herbiferis tamen, declivibus collium ad Zimmerin, quâ ad Phasianorum iter est, primo ab Urbe Vienna milliari, ad Badenles thermas, Radaun, Petronellam, atque secundum vias publicas. Floret Junio.

Johnstonus Gerardus emaculator hanc plantam *Conyza helenitis mellita incana* eandem putat; sed erat nostro iudicio. *Conyza* in illa planta est aquatica. J. Bauhinus Aster montano hirsuto luteo magno flore, sive Oculo Christi eandem suspicatur: quocirca Asteris illius descriptionem ex ejusdem Bauhini Historia mutatam hic subiiciemus.

Generatim veluti incidit oblique acta *radix*, nigricans, crassiuscula & capitata, fibras satis longas & numerosas demittens, ex pluribus disparatis capitibus, subinde in unum coeuntibus conflata. *Caulis* complures ex supina radice pedales & majores surgunt, nonnunquam palmares tantum, pilis obiti, *foliis* vestiti superius raris, frequentibus verò terram proximè, tomentosis, albidis, uncias tres vel quatuor longis, semunciam laus, ex principio angusto valde virolo. *Flores* in ramulorum extremitatibus eminent singulares, magni, laus in ambitu conantes foliis, disco concolori, foliis flori circumjectis, albidis, evanescentes in pappos.

Hæc C. Bauhinio Aster Atreicus luteus montanus villosus magno flore dicitur. *Lob. ic.* Aster montanus hirsutus. *Lag.* Aster luteus sive Oculi Christi minor.

Hanc invenit J. Bauhinus prope Pontem du Gard inter Nemausum & Avenionem.

- A. 5. *Conyza media Ger. media Asteris flore luteo, vel tertia Dioscoridis C. B. media Matthioli, flore magno luteo, humidis locis proveniens J. B. Herba dysenterica Cat. Alkord. Sic fœcabane.*

Ad cubitum unum & alterum excrevit, interdum altius *caule* toreti, firmo & satis crasso, lanugine incana obducto, lenio, solido, rubente: *foliis* crebris nullo ordine accrescentibus, alis utrinque caulem amplectentibus, angustis & oblongis, acuminatis, rugosis, albicanibus villosis, ad margines interdum velut innatis. Ex alis foliorum ab imo ad summum usque ramuli exeunt, quorum extremitas ut & summum cauli insident *flores* Buptharum, circinatæ foliorum luteorum angustiorum ferie disci medi orbitam concolorem sed saturatiorem radiatum ambiente, odore nullo eccellente, semine succedente.

Radix subest caulem crassitie æquans, oblique ferè acta, paucis sed majusculis fibris donata, nova subinde germina protrudens. Folia & summitates hujus plantæ digitis compressa saponem olent aut linteæ saponem repurgata.

Locis humidis & aquis ubique ferè tum in Anglia tum in exteris regionibus oritur.

Descriptio est J. Bauhini à nobis aucta.

Flores post nati in hac non minus quam in minore specie supra primigenios eminent, ramulorum fastigiis insident medio caule exurgentibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Julio & Augusto mensibus flores.

- A. 6. *Conyza minor Matth. minima Ger. emac. media minor species, flore vix radiato J. B. minor flore glabro C. B. Small fœcabane.*

Radix plurimis fibris majusculis albenibus constat: J. Bauhinus radicem ei attribuit unicam, ferè palmarum aut sesquipalmarum, alis paucissimis fibris donatam, aliàs plurimis, nunc rectam, nunc capreo-

capreolorum ritu torilem, lignosam, albam, inspidam. *Caulis* sesquipalmaris aut dodrantalis, teres, purpureus, brevis & vix conspicua lanugine hirsutus, humis, foliatis, ab imo flatum ramulosis, ramulis & styis foliorum alis excurrentibus. *Folia* alternata posita, unciam aut sesquialteram lata, tres uncias longa, per margines undulata & veluti crispâ, albisque pediculis immixta adnata, vel glabra, vel brevi admodum lanugine hirsuta. *Flores* in fumis caulis & ramulis ex plurimis foliis dense stipatis aggregati, calycibus squamosis, lanuginosis, limbo, seu circulo foliorum admodum brevium, luteorum discum pariter luteum ambiente. *Semina* minima non papposa. Flores post nati supra primos eminent, ramulis quorum summitatibus innascuntur medio caule alius exurgentibus, ut in Gnaphalio vulgari.

Julio & Augusto flores in locis ubi per hyemem aquæ stagnarant.

Locus & Tempus.

- * 7. *Conyza Alpina J. B. Jacobæ latifolia Pannonica altera Park. Jacobæ Alpina foliis rotundis serrata C. B. Mountain fœcabane.*

J. B.

Ramis frequentibus fruticat, sesquicubitali, rigido *caule*. *Folia* alternata ferè, pediculis uncialibus & sesquicubitalibus herentia, ex rotundo nonnihil oblonga, uncias creiter ternas lata, paulò longiora, modicè in acumen delincentia, profundè in ambitu serrata, subius incana lanugine pubescentia, supra videntur. *Flores* ramulorum extremitatibus crebri inherens, lutei, Chrysanthemum similes, in pappos evanescentes.

In monte prope Wfen, non longè à lacu Tigurino mensè Julio florentem observavit J. Bauhinus.

Genesius & J. Bauhinus hanc plantam Conyzis annuerant, reliqui qui de ea scripserunt Jacobæ & revera foliis integris cum Conyzis convenit, nescio an odoratis, nec enim odoris ullius meminisse Clusius aut J. Bauhinus.

- * 8. *Conyza Sicilia annua lutea foliis atroviridibus, caule rubente Bocconii.*

Boc.

Caulis hujus plantæ subrubens est, rotundus, pedalis, quandoque bipedalis altitudinis, in varias ac multiplices ramos diffusus, ad instar Linaræ *Belvedere* dispositos, circa quos *Folia* inferna longa, atro-viridia, angusta, Oleæ similia cum primum exeunt, deinde angustiora, & obscurè dentantur Kali formâ. *Flos* aureus & minoris Conyze flore minis compactus, qui senescente planta ab in pappos.

Exopto colore & exilitate partium multum affinitatis habet cum Conyza minore vulgari. Annua est: palustribus locis circa Catanam urbem plurima nascitur.

- * 9. *Conyza caulis rubentibus tenuioribus, flore luteo mado Botan. Monsp.*

Magnol.

Caulis habet cubitalem, rubentem, in varios ramulos subdivisum. *Folia*, cum adhuc planta semipédalis est, Conyze majoris latitudinem habent, & Cisti ladaniferæ folia repræsentant, dum verò debitam acquisivit magnitudinem & floret, angustissima sunt & contracta. Ramuli omnes *flores* profert rarios multo quam sint in superioribus, luteos, in calice rotundo & oblongo, nullis foliolis radiatim cinctis, & in pappos, evanescentes. Annua est planta, gravem habens odorem Conyze majoris.

Septembri mensis invenit descriptionis Autor copiosè florentem in fossis humidis secus viam quâ à pago Peralis itur ad stagnum Volcarum, ad dextram: ubi & nos cum Montpelu essemus, eandem observavimus & collegimus.

- A. 10. *Conyza helenitis, mellita, incana Lobelii J. B. montana & seu incana C. B. helenitis mellita incana Park. incana Ger. Hoary sweet fœcabane Agulles.*

Caulis emittit sesquipedalem, tomentosum, incanum ex radice fibrosa, Baccharis vulgaris non abtinit. *Folia* oblonga, Digitalis foliis affima, inferius exalida seu cinericea, superius purpureo-virentia, foliorum Rhamnitis instar. *Flores* lutei, Conyze alterius similes, multo majores quam Senecionis, mellis virginis odore, sapore amarissimo Lobelii.

Nascitur in sylvis quibusdam Aretice. *Lob.*

Locus.

Hanc plantam Johnstonus Gerardus emaculator pro Conyza Austriaca III. Clusii habet; C. Bauhinus quoque Conyzis montanis eam annuerat: Lobelius sylvarum incanum facit. Ego potius cum Parkinsono Conyze palustris foliis lacinatis varietatem facio: nam in aquaticis in agro Norfolkensi me ejusmodi Conyzam foliis integris vidisse memini.

- * 11. *Conyza helenitis pilosa Lobelii J. B. Alpina pilosissima C. B. Ger. helenitis pilosa Park. Hoary fœcabane Agulles.*

Proximè ad Conyzam helenitem, mellitam incanam accedit foliis, radice & floribus. In eo vero potissimum differunt, quod & caules & folia admodum aptera & pilosa sunt. Hæc nobis incognita est. Adde pilosa est ut & quibusdam *Alpina pilosa* dicitur.

- A. 12. *Conyza*

1. *After montanum latens Salicis glabra folio* C.B. *montani foliis Salicis* Park. Ger. *Conyza media* Monspeliensis. *quidam Alteris* Atici genus folio glabra rigido J.B. *Yellow Starwort with Willow-leaves.*

J.B.

Caulis est pedalis & plerumque cubitali, striato, glabro, duro, foliis alternatim positus, pallide virentibus, amictio, usque duris, rigidis, nervosis, pediculis destitutus, semunciam latis aut paulo latioribus, tres uncias plus minus longis, acuminatis, leniter in ambitu crenatis. *Flores* Chrysanthemi, confusae magnitudinis, lutei, e capitulo squarrosi, succedente cum feminibus pappofo lanugine: Atque hi quidem non secundum caules & ramos nascuntur, sed Asterum modo singuli singulorum furcutorum extremis infusos. *Radix* subest longa, fibrata.

Locus.

In collibus juxta *Castellum* & alibi in vicinia Monspeliensi oritur. Eundem observavimus in Germania juxta Rhenum flumen ex adverso Manhemii, & in sylvis supra Neapolin Italiae versus Camaldulensium cenobium. Florere incipit Junio.

Ab hac non separat *D. Magna* Conyza mediae Monspeliensis affinem multifloram *J. B.* Nam in nostro inquit *Aster* flores aliquando singulares, & saepius plures, umbellae modo oriuntur: folia similiter admodum crebra sunt.

- * 2. *After angustifolius* fove 6, *Austriacus* 4. *Clus. Aff. 6. Clusii* Ger. *After luteus Linaria rigida* glabra folio C.B. *luteum angustifolius* Park. J. B. *Barrow-leaved yellow Starwort.*

Clus.

Pedalem altitudinem raro superat, numerosa a radice (non minus fibrosa quam quarto *Clus.* nec pauciores illi propagines agente) proferens virgatas, graciles, duras, virides, quas frequentia, sed confuso ordine nascencia ambiunt folia, superiore angustiora, nigriora, duriora, Parmicae vulgari non dissimilia, minime tamen per oras serrata, amariulo sapore, cui nonnulli acrimoniae adjunctum sit. Summis virgis insident flores, quinto Clusii formae similes, attamen minores, capite etiam foliato, five crebris foliolis imbricato: ramosa etiam circa summum sunt virgae, sed rami matrem rarius superant: *Semen* superiori simile.

Locus.

In umbrosis montium urbi Viennae vicinorum pratis, in ipsis etiam collibus herbosis, &c. copiose crescit. Floret paulo serius inferiore.

Conyza mediae Monspeliensis aut Britannicae Lugdunensium congener videtur. Planta *J. Bauhini* depicta ab hac diversimodo videtur, siquidem caulibus & foliis est villosis, & floribus in singulis virgis singulis.

Planta *D. Wheeler* in monte Olympo observata, & *Inperarii* lib. 3. pag. 219. descripta descriptioni *J. Bauhini* caulibus villosis & floribus in singulis virgis singulis respondet.

- * 3. *After auricomus glaber latifolius folio non rigido* J.B.

J. B.

Non penitus omni pilo caret, verum tam brevem, tuncque rarum, tam per folia, quam per caulem habet, ut visus vix capiat: adnascuntur autem alternatim folia, caulem pinnis complexa, unciam circiter lata, tres longas, nonnulli in ambitu sinuata: ex quorum uniuscujusque sinu palmaris circiter emicat pediculus, florem plerumque unicum, interdum binos sustinens, aureo intenso colore nudentem, magnam, Tragopogonis lutei æmulum, disco luteo, denso extrinsecus agmine obvallatum foliorum viridantium, levium, acuminatorum, tante longitudinis ut ipsum florem interdum superent.

Locus.

In campetribus & squalidis prope montem Lupi collegit *Cherlerus*: At *D. Magna* cum ibi diu frustra quaesivit.

4. *After lanuginosa folio* fove 5. *Clus. luteum lanuginosa* Park. *Austriacus* 5. *Clusii* Ger. *luteum hirsutum Salicis* folio C.B. 3. *Pannonicus Clusii, luteum folio hirsuto Salicis* J.B. *Willow-leaved Starwort.*

Clus.

Caulis est villosus, teretibus [gracilibus, firmis, cubitalibus virentibus aut purpurascensibus, ab una radice multis] dodrante altioribus, per quos alternatim nascuntur folia, nullis subnixis pediculis, lanugine circumscriptione, venosa, pilis obliquis, semunciam latiora, nonnunquam angustiora, unciam unam aut duas tresve longa, leviter in acumen definita [lata sede caules amplectentia, sapore subamaro & acri] *Flos* summo insidet cauli Calthæ par, luteus per ambitum foliis [longiusculis, Helenii florem ambiens foliolis similia, angustiora tamen, flavo coloris dilutioris] medio orbe satis magno & plurimis luteis mucosissimis thesauris compactis. Circa summum caulem a foliorum exortu tenet, interdum quaterni aut plures exeunt ramuli, summum ipsum caulem superantes, singuli florem primario similem sustinentes. Refectis floribus *semen* exiguum in capitulis remanet, quod maturum cum pappo a vento ducitur. *Radix* admodum fibrosa est, nigricans, deinde novas propagines e lateribus emittens & recentibus fibris sese firmans.

Locus.

Provenit plerisque locis ad montium & collium radices, secundum vias agro Viennensi & ceduis Pannoniae sylvis. Floret Junio, semen Julio maturat. Plantam huic similem, si non eandem, observavimus in Germania ad Rhenum, inque Italia ad margines fossarum inter Liburnum & Pilas: semper in aquis.

- * 5. *After*

- * 5. *After tomentosus luteus, Verbasci folio* Bocconi. *Ragusini Verbasci folio* Zanoni.

Boc.

Folia promissa a radice multa, oblonga, indivisa, tomentosa, Stachydis aut Verbasci cujusdam sylvestris æmula, candidiora: Inter hæc *caulis* dodrantaliter rectus emergit, minoribus foliis cinctus, & ipse molli albentem lanugine incanescens; cujus in cacumine flores, Asteris formæ, radiato foliorum ambitu lutei, qui in pappos solvuntur. *Radix* subest vivax, totique planta si sub rectum hyeme roveatur, pluribus annis perennat.

D. Alexander Balam Autori nostro communicavit, verisimile tamen est *D. Balam* à *D. Zanoni* hanc plantam habuisse: pleniorum omnium partium descriptionem videbis apud prædictum Zanoni in Historia sua Botanica.

- * 6. *After montanum luteo magno flore* C.B. *Aff. mont. pragranti Helenii flore* Ad.

Lob.

Florem unicum luculentæ magnitudinis ostentat: magnitudine ferè colore & effigie Helenii, in caule singulari, cubitali, recto, gracili, folia ferentia butica, magnitudine Asteris Italici, & adeo similia ut plane eadem possit: *Radix* fibrosa Succisæ aut Britannicae Lugdunensis.

In montibus Allobrogum & Gallo-provinciæ cellis, nonnulli raro inveniuntur.

Locus.

- * 7. *After montanum alter folio & caule hirsuto* Ad. *Aff. Atici luteum montanum villosum magno flore* C.B.

Proceritate & flore precedenti non abissimilis, sed caule & foliis hirsutis, longioribus, Cynoglossi nostri parvi paribus & similibus; *radix* vero minus fibrosa.

In monte *Caputaleni* Junio mense cum flore reperitur, tum etiam in campetribus & squalidis *Locus* & *Tempus.*

Si Lobelius hanc & præcedentem plantam rectè descripsit cum unico flore in caule, à sequenti *hæc* Pannonica majore Clusii diversis fit oportet: quocirca in idem, an diversis fit in medio relinquo, suspicor tamen eundem esse.

8. *After Pannonicus major fove 3. Austriacus* 1. *Clus. luteum major foliis Succisæ C.B. lat. maj. Austriacus* Park. lat. foliis Succisæ Ger. *Great yellow Austrian Starwort.*

Clus.

Ex radice nigra, obliqua, multis albicantibus fibris capillata, & lateribus propagines fundente multa intro promit folia, Scabiosa, aut ut verius dicam Succisæ foliis similia, dilutior tamen viriditate & tenui etiam interdum lanugine prædita, gustu aliquantulum acri & amariulo: inter quæ prodit *caulis* cubitalis & amplior, teres, plerumque rubescens, per quem sparsa sunt folia, jam dictis angustiora, mucronata, & nonnulli dentata: si extrema parte in aliquot ramulos divisis est, magnos sustinentes flores, ex multis quinque foliorum luteis foliisculis, atque in orbiculare caput congestis constantibus, quos per circumferentiam ambiunt oblonga, latiuscula, plana folia, elegantissimo colore flavo, nullo autem (aut certe peregrino) odore prædita. Floribus succedens *semen* inter villosam quandam in capitulis matiorum latet, angulosum & quasi triangulare.

Paffim ad Alpium Austriacarum & Stiriacarum radices, aprico loco, nonnunquam etiam umbro. *Locus* & *Tempus.*

so nascitur, ubi Julio florat, Augusto ejus semen maturum est.

Considerandum proponit *J. Bauhinus*, an Britannica *Gelneri* & Lugdunensis tradatur à Clusio nomine Asteris terribilis, Austriaci primi? quam ille Britannica Conyzoidis titulo describit. Verum descriptiones non in omnibus conveniunt: Siquidem Britannica *caulis* incanus & villosus describitur, folia densa, canaque lanugine luteis pubescentia. Unde Britannicum *Gelneri* & Asterem Pannonicum majorem fove 3. Clusii diversas plantas esse opinatur.

Ad hæc *Gelneri* & Lugdunensis Britannicum, h. e. Britannicum suam conyzoidem refert *J. Bauhinus* Asterem montanum luteum marem *Tab.* & dubitanter etiam Asterem montanum prægrandi flore Helenii *Ad. Lob.* cui & Clusius ipse Pannonicum suum tertium majorem eundem suspicatur: unde loqueretur *C. Bauhinus* in Pinace ex una specie plantæ tres fecisse; nimirum ex Asterem Pannonico majore Clusii, Conyzae affinem; Asterem montanum luteo magno flore; & Asterem luteum majoris foliis Succisæ: Verum (ut diximus) Britannicum *Gelneri* & Asterem Pann. 3. Clusii rectè separat.

Hoc genus Asteris nos quoque in montosis non semel observavimus in Germania & Gallia. *Locus.*

9. *Britannicum conyzoidem, quibusdam Asterem Pannonicum Clusio dictum* *J. Bauhinus* sic describit:

Radix nigrum obliqua, repente, fibrosa, acri cum aliqua aromaticitate: *caulis* cubitali, incano, villosi, in alas aliquot circa summum ducto: foliis maximis quidem sesquipalmarum longis, duas uncias latis aut amplioribus, reliquis palmum circiter longis ac brevioribus, semunciam latis, utriusque longa, densa, canaque lanugine luteis pubescentibus, sapore amaro præditis, circa ullam adfrictionem flore Helenii, sed minore multo, luteo disco in pappos volante.

10. *Santolina flore amplo* Alpin. exot.

Alpin.
Planta conspectu tenera, mollis, ac delicata, tota candida in montanis insule Cretæ nascitur, arboris figurâ, foliis parvis, oblongis, multis simul stipatis, circum ambientibus ramulos, & spissitudine occultantibus, candidis, Abrotani feminæ adprimè similibus, non tamen per oras serratis. Hæc planta ab una radice longa, crassa, tenera caulem rectum, rotundum, digitis crassitie, album emittit; ex quo virgæ exeunt rectæ, graciles, complures, in cacumine in furculos duos vel tres divise, habentes flores Santolinæ, sed quadruplo majores, ad Calendulæ vulgaris magnitudinem atque aurum colorem maximè accedentes: quibus succedunt semina minuta, oblonga, Soncho proxima.

Planta est inodora, levi amaro linguam inficiens.
De genere hujus plantæ, & an rectè huc referatur nobis non constat. Nihil habet Alpinus de odore, nihil de pappo.

- A. 11. *Aster maritimus flavum Crithmum chrysanthemum* dictus. *Crithmum chrysanthemum* Park. Ger. *maritimum flore Aferis Attici C. B. marinum tertium Matthiolo, flore luteo Buplebalini J. B. Golden-Robertus Sempire.*

J. B.

Suffrutex est maritimus, statim ab ipsa radice multos emittens stolonem, cubito altiores, rectos, robustus, teretes, rubentes, per quos folia densissima, unciâ longiora, angusta, crassa, teretia, glabra, extremo incisâ, acri, falliginosa, aromaticoque sapore prædita. Stolonum scapi in foliosis ramulos fundunt, quorum singulis insidet flor. masculinus, luteus, in pappo evanescens.

Locus. Variis in locis maritimis circa Angliam observavi, v. in rupibus ad *Lamburn* in insula Angliæ; in palude quadam propè *Hurst-Castle* ex adverso insule Vectis copiosissimam.

Aster species est non Crithmi: unde *Aster maritimus luteus Crithmum chrysanthemum vulgè dictus*, non ineptè inscribi possit.

12. *Jacobæa Crithmi litoris foliis* Morif. prælid.

Morif.

Planta est bipedalis, foliis angustis, crassis, oblongis, viridibus Crithmi chrysanthemi instar. *Florem* fert luteum Jacobææ, stellatum, cujus petala lata, lutea discum luteum ex plurimis flocculis arcte stipatis constatum cingunt. Flos abit in pappo.

13. *Aster italicus Italorum flore purpureo* Park. *Italorum Ger. Atticus ceruleus vulgaris C. B. Att. purpureo & albo flore J. B. Purple Italian Starwort.*

J. B.

Caules habet cubitales & sesquicubitales, tenues, teretes, duos, hirsutos, subrubentes, foliis amictos oblongis, acuminatis, asperis & pilosis, internum crebris paucis incisâ, sapore subaromatico & subamaro ac ficcante. Caules circa fastigium in furculos dividuntur, quibus flores insident amoeni, radiato Bellidis majoris positu, sed colore violaceo [Ded. ceruleo-purpureo] aut albo, disco medio fulvo, in pappo facessente. Radix tenuis, transversa jacet, à qua multe demittuntur fibræ, sapore amaro, nonnihil aromatico & calcificante, quidam aiunt nonnihil Caryophylli respicente. Semen parvum, sublongum, inrhybo non multum distimile.

L. & M. Nascitur parvum, sublongum, inrhybo non multum distimile. Nascitur inculis & alperis collibus & convallibus, in Italia, Sicilia, & Gallia Narbonensi passim obviat.

Duplex habetur latifolius & angustifolius. Sic qui maturius floret minus altè affurgit, quam qui ferus.

14. *Aster Alpinus flore purpureascente. An Aferi montano purpureo similis J. B?*

Radix ei satis crassa, obliqua, intus nonnihil lutea, sapore acriculo, fibris aliquot dentata. Folia ad radicem plura, longa, angusta, figurâ forè Polemonii petri Gesneri, saturo viore splendens, ad latera nonnihil pilosa, ac neque dentata, neque serrata. Caules semipedales aut dodrantales, surrecti, foliis vestiti alternatim positus ut quæ ad radicem similibus, ramoli, lingulis ramulos florem suffinentibus Bellidis minoris, nisi quod limbus seu corona foliorum radiatorum in margine, minoribus brevioribusque barbulis confectæ, colore purpureascente præditæ: interiores autem foliis, qui fundum flores componunt, inter videntur quasi & luteum colorem ambigunt.

Locus. In ascensu montium maximo Carthusianorum cenobio adjacentium Juli decimo septimo florentem invenit.

15. *Aster purpureus montanus J. B. Alpinus ceruleo magno flore* Park. *montanus, ceruleus magno flore, foliis oblongis C. B. Aster 7. Clusii Ger. Great blue mountain Starwort.*

J. B.

Radix huic satis crassa, longa, nigricans, fibrata, in plura dividitur capita, ac se propagat: Ex quo singulis emergit cauleculus unus, palmaris, rarius dodrantalis, interdum etiam cubitalis, hirsutus, paucis foliis vestitus, in summo florem gestans majorem quam vulgaris purpurei Asteris, cætera

tera similem, foliis ceruleis, purpureis luteum veluti oculum stellatim ambientibus: quem in pappis appensum semen sequitur. Folia circa radicem multa, pilosa, unciam unam, duas aut tres longa, semunciam lata, per extremum rotunda. Autore Camerario, interdum globuli tumentes, villi, propter radicem adnascuntur foliis, esseque omnino minor vulgari Atere.

In summis jugis montis Jure, item in montibus maximis Carthusianorum cenobio imminentes *Locus.* invenimus. Oritur herbosus Austriacorum Alpinum jugis, inquit Clusius. Floret Julio.

C. Bauhinus Aterum Atticum minorem Cam. ab Atere purpureo montano diversum facit, quam rectè ipse vidit: ego J. Bauhinum sententiam amplector, qui huc cum refert.

16. *Aster hirsutus Austriacus ceruleus magno flore C. B. Prod. Park. Blue Austrian Starwort with a great flower.*

C. B.

Caule est rotundo, hirsutie aspero, pedali in unum alterumve ramulum brachiato; foliis latis, subrotundis, per marginem nonnihil exasperatis, & in apicem rigidiores delincentibus, rigidis, crassis, hirsutie levi exasperatis & scabris ancto: cujus summo flos magnus insidet, ejusque orbem pallidum folia multa, tenuia, oblonga, pallide cerulea ambiunt, qui maturus similiter in pappum abit.

Hic licet in Austria circa Cremsam reperitur cum Atere mont. cerul. magno flore, confundi non debet C. B.

Huic affinem Cantabrigiæ in hortulo nostro alium sub titulo *Asteris Hispanici* Londino missam, qui radice erat vivaci, foliis lanuginosis; floribus amplis, pallide ceruleis: forè Aster Pyrenæus præcox flore majore ceruleo *Hort. Parisiensis.*

17. *Aster Tripoli flore C. B. minor angustifolius* Park. *Atticus Monspelensis purpureus, angustifolius foliis J. B. Narrow-leaved purple Starwort.*

J. B.

Cognatus est Asteri Attico Fuchsi, caulebus rectis, cubitalibus, teretibus, hirsutis, per quos folia crebra, glabra, nervosa, Linariæ foliis magnitudine & formâ respondentia. Flores in frequentibus pediculis, aliis palmariis, aliis uncialibus, umbellam mentiuntur, Asteris Fuchsi similes, paulo tamen minoris, violaceis in ambitu foliis, disco luteo, qui in pappo resolvuntur.

In prato juxta molendinum *Casri novi*, inque sylva Valena & alibi propè Monspelium invenimus. *Locus.* Augusto etiam & Septembri mensis florentem. Aster minor Narbonensem Tripoli flore, Linariæ folio medio-purpureo Lobelo in Adv. dicitur. Flos Septembri mensis suavem Croci odorem spirat. *Botan. Monsp.*

18. *Aster ceruleus serotinus frutescens*, Tradescanti. Late-flowering New Starwort.

Radix ei alba, furculosa, fibris multis donata, ad latera propagines emittens, huc illuc sub terra vagantes, & virgas subinde emittentes, ut planta brevi spatio longè lateque se diffundat. Caules exerit cubitales, teretes, rectos, rigidos, glabros, medullâ longè, crassitie propemodum minimi digiti, foliis crebris, nullo ordine politis cinctis, superiora versis valde ramulos, ut ex uniuscujusque folii sinu ramulus exeat, & planta arbutulicæ speciem reddat. Supremos caules & ramulos occupant flores multi, Bellidis minoris magnitudine & ferè formâ, sed colore diverso; medium quippe umbonem ex viridi flavum ambiunt numerosa petala angusta, oblonga, pallide cerulea, una interdum vel alteri crenâ in extremo incisâ. Folia Salignorum tenuia, interiora digitum lata, tres quatuorve digitos longa, acuminata, per margines interdum obtuse dentata, aliis aequalia, lata basi absque pediculis cauli adnata: superiora sentim breviora & angustiora. Floribus marcescentibus succedunt semina pappo innascente alata, parva & brevia.

Septembri aut Octobri mensis floret. E Virginia in Angliam primus intulit Jo. Tradescantus, *Locus & Tempus.* nunc nihil frequentius est in hortis, est enim admodum vivax nec ullum ferè solum respuit.

Duas præterea hujus species exhibet Morillonus in *Praelud. Bot.* Ex sunt
1. Aster serotinus angustifolius Canadensis flore ceruleo. Fohorum angustia à descripto differt, & flore minore.

2. Aster præcox flore ceruleo majore. Hujus caulis humilior, flos major, media autem ætate floret.

19. *Asteris latifolius Autumnalis* Cornuti. *Virginis latifolius præcox purpureus flore parvo, Park. The earlier broad-leaved purplish Virginian Starwort.*

Cornut.

Radix huic crebris compacta filamentis: caule lignoso, teretes, graciles, fibrubri, bicubitalis; foliis in ambitu serratis, longis pediculis innixa (velut Pyri) ad basin lata & fibrosum, in mucronem sensim gracilescunt: coloris quidem supra luteo-virentis, infra autem parte velut Cyclamini. Caudium cacumini luxurians adeo florem insidet copia, ut compluribus contextum foliis ferum potius quam genuinum plantæ florem dixeris. Singuli flores duplo minore stelli fulgentis coloris vulgaris Aster Atticus (cæmque ob caulam Astericum potius quam Asterem appellavimus) medium cineræ coloris umbonem habent [pallide lutei potius] circa quem foliola velut radii dilutissime purpureascent, succedente semine pappo. Caulebus marcescentibus radices percreant.

Sub finem Augusti & interdum sensu pro anni temperamento floret. Planta est Canadensis.

- A. 20. *Aster maritimus purpureus Tripolium distum*: *Tripolium majus* & *minus* J. B. *vulgare majus* & *vulgare minus* Gou. *maius sive vulgare* & *minus* Park. *majus caruleum* & *minus* C. B. *Sea Starwort*.

J. B.

Cubitale & sesquicubitale altitudinem assequitur, radice fibrosa. Folia ad Limonii majoris folia accedunt, strictiora, longitudine fere paria, nervis rectis Plantagineis donata, glabra, crassa, pingua, colore coruleo inter dum, per caulem & ramulos nullo ordine crescentia. Caulis fastigium ramulorum flores gerit, furculorum extremis harentes, purpureos coruleosque, [umbonem medium luteum cingente toliolorum purpureorum limbo seu corona] qui in pappos evanescunt.

Tripolium majus & *minus*, cum non aliter quam magnitudine differant, non separo: *Tripolium* flore nudo circa Bristolium observavi copiose.

Locus.

Scaturit hac planti (ut verè Lobelius) Narbonica & Anglica litora & fluminum crepidines, quos refluxus & maris æstus inundant. Minorem speciem in palustribus maritimus non longè Moniplo observavimus.

Hæc etiam planta *Asteris* species est, nobis *Aster maritimus caruleus*, *Tripolium vulgæ distum*.

21. *Aster Virginicus angustifolius serotinus parvo albente flore* Park. *The narrow-leaved late flowering Virginian Starwort*.

Multis fruticat foliolis, quam præcedentes elatioribus, gracilibus, rigidis, foliis ad nodos vestitis singularibus, alique pediculis adnatis. E foliorum alis, à medio caule sursum, exeunt ramuli prælongi, & ipsi non raro in secundarios ramulos divisi, ad singulos nodos foliis pariter singulis obli, verum minoribus & crebrioribus quam in imo caule. Flosculi in summis ramulis & furculis per exigui, stellati, circulo petalorum albedinem medium dicum purpurascens cingente radiati, in pappos evanescentes. Radix fibris plumis, longis, albenibus constat, in multis annos vivax, & plurimum se propagans, caulibus quotannis marcescentibus.

Multo serius floret quam superior, interdum, non ante finem Octobris aut Novembris initium; tempestatè calidiorè maturius. Locus natalis idem qui præcedent.

22. *Aster ramulosus annuus Canadensis* Morif. *Bellis ramosa umbellifera* Cornuti: *ramosa major umbellifera americana* Park. *Annual white flowered Starwort of Canada*.

Corn.

Sesquipedalis herba est, radice minutissimis contexta fibris: foliis longiusculis, pinguibus, asperis, obcure virentibus, crenatis ambitu altissime laciniatis. Caulem habet pariter scabrum, pullulantibus omni ex parte ramulis, quibus in apice numerosa florum copia crescit. Bellidis minoris effigie, densioribus tamen barbulis medium luteo-virens orbiculum concinnè stipantibus. Barbule nunquam rubescunt, ut nostratis, sed emaculato semper candore sunt insignes. Singuli flores singulis sustententur pediculis, qui licet ab eadem cauliculi parte prodeant, diversæ sunt & inæqualis semper longitudinis. Flos Junio, Julio & Augusto viget, ambitus postea marcescit, medius orbis in semen formatur, [quod pappo adnascente alatum est] J. B. Causis tandem & plantæ pars omnis arefcit; nec nisi semine vegetat, quod à latu duodecimo fere die germinat.

Vires.

Gustata linguam acriter pungit, eamque amaritudine inficit non ingrata, nescio quid enim aromaticum præ se fert, cujus odoris halitus cerebrum ferit, è quo pinxerat crebra spūtionē subinde per os exigit.

CAP. V.

De *Astere* *Conyza* disto.

P Lantæ hæc Conyzi accenseri solitas ob odoris defectum *Asteribus* potius subiungimus, quamvis saporem obtineant ærem & aromaticum. Siquis ob hanc rationem non sollicitandas aut loco movenda putet, fruat ille suo iudicio, nec enim ego hac de re cum quoque quam valde contenderim, præsertim cum flores in hoc genere vix sint radiati, ac proinde *Asteris* seu *Stellæ* nomen eis minus apte conveniat.

- A. 1. *Conyza carulea acris* C. B. Ger. emac. odorata *carulea* Park. *Senecio sive Erigeron caruleus*, aliis *Conyza carulea* J. B. *Blue flower'd thistle* Fleabane.

J. B.

Conyza hæc subinde magnitudine, felicitas aut infelicitas solum nactus, variat, aliis sesquipedalis, aliis plusquam dodrantalis: radicibus fibrosis, albicantibus, gustu nonnihil aromaticis: ex quibus caules surgunt, multi, tenues, striati, rubentes, hirsuti, ramoli, medullæ albi pleni: folia integra, nec ulquam dissecta, crenative, lanuginosa, intorta, inferiora quidem uncias fere duas longa, semunciam lata; superiora ut breviora, ita angustiora, utraque sapore acris & aromatico. Capitula quim in *Senecione* vulgari longè crassiora, canaliculata, tomentosa, nonnihil rubicunda.

Florum

Lib. V. De *Herbis flore composito non lætescentibus*, &c.

Florum diluata diluore purpura tincta sunt, medium obtinente pappo tomento exalido in luteum vergent.

In sterilibus & fecioribus pascuis, præsertim arenosis, frequens oritur.

Locus.

- * 2. *Conyza carulea Alpina major* Park. C. B. *Great, blue Mountain Fleabane*.

C. B.

Ex radice lignosa rufescente caulem crassum, pilis asperum, palmarem, mox in ternos ramulos, (& horum aliquos in pediculos) divisum protrudit: circa quem folia pauca, hirsuta & alpera, crassa, uncias tres quatuorve longa, uncia angustiora, nervis aliquot distincta. Singulis pediculis flos unicus, coruleus, *Conyza* carulea vulgari similis, & similiter in pappum evanescens infidet.

In monte S. Bernhardsi provenit.

Locus.

Si planta hæc à *Conyza* carulea acris vulgari specie differat, cur non certiores distinctionis notas attulit C. Bauhinus?

- * 3. *Conyza carulea Alpina minor* C. B. Park. *Small blue Mountain Fleabane*.

C. B.

Plantula est semipalmaris, aliquando minor, lavis, rarius nonnihil pilosa; radice nigricante, fibrosa; cauliculo rotundo, tenui, unciam florem coruleum, illius quidem folii formi similem, sed triplo minoribus, multis apicibus donatum, & in pappum abeuntem sustinente. Foliola habet ad radicem plura, angusta, triuncialia, pediculis donata, pallide virentia, at quæ caulem basi fua cingunt breviora sunt.

In monte Gothardo reperitur.

Locus.

4. *Conyza Canadensis annua, acris, alba, Linariae foliis* Bocconi. *Can. alba, acris, annua*, Morif. *An Eupatorium cannabinum Americanum angustifolium* Park?

Boc.

Conyza hæc præquam in caulem affurgat foliorum humi jacentium orbem & quasi stellæ radiantis speciem exhibet: Folia hinc primò nascenti finuata & hirsuta, atque versis extremum retula; quæ tandem in caulibus adultis *Linariae* sunt emula. Caulis pedalis & bipedalis interdum. Flores parvi, albo-virides, fere innumeri, atque in pyramidis modum dispositi, qui senescente planta versu autumnum in unum versum floctuntur, tandemque in pappos (*Conyza* & *Senecione* nore) solvantur. Sapore acris est. Arida planta si digitis teratur non insuavi Mali Aurantii odore placet.

Ex Creta vel Canada vel aliunde allatam negant nonnulli, repugnante seniorum Parisiensium fide, quibus in prima ætate ignota fuit. Quod suspicari non oritur, & quati de industria facta, hoc copis feminis pappo centis debetur, quod facile vento huc illuc impellitur.

Hanc plantam esse existimo quam Parkinsonius sub *Eupatorio cannabini angustifolii* Americani titulo proponit & describit: qui tolla ad margines interdum dentata esse ait, alias aequalia.

CAP. VI.

De *Astere* *Jacobæa* disto.

C Um plantæ sequentes, *Jacobæa* aut *Seneciones* dici solite, folio sint integro, neque nos certam aliquam notam novimus quæ *Jacobæa* ab *Astere* differat, præter foliorum diversitatem, ad *Asterem* potius quam ad *Jacobæam* ac referendas duximus.

1. *Jacobæa Senecionis affinis. Senecio folio non laciniato* J. B. C. B. *folio non laciniato* Myconi Park. *Groundsell with an undivided leaf*.

J. B.

Herba est cubitali altitudine, radicibus tenuibus, candidis, lignosis, dulcibus: caule aliquantif per pilos, rotundo, cavo, Medulla lanuginosa fardo; in quo folia sunt exigua, pilosa, in ambitu serrata, crassa, oblongantulum vixita, internè rubescentia, quæ quandoque colore virido manus inficiunt. In caulis summitate flores sunt lutei, in pappos protinus abeunt. Sapor totius plantæ aqueus est, ut vulgaris *Senecionis*.

Nascitur in quercetis, locis, non admodum fœcis, sed humidis, interdum & in pratis. Nos in fabulosis inter oppidum Rot & Norimbergam celeberrimæ Germaniæ urbem observavimus: eundem etiam Messanæ Siciliæ, in ascensu montium prope urbem. Calix floris *Senecionis* calicem exactè refert, verum circulum seu coronam foliorum in margine ad nodum *Chrysanthemum* obtinet. Plantula tenera est, radice fibrosa, foliis Bellidis majoris.

Locus.

- * 2. *Jacobæa*

- * 2. *Jacobaea Pannonica folio non laciniato* J. B. angustifolia Pann. non laciniata Park. mont. la-
mignifolia angustif. non laciniata C. B. angustifolia Ger. Mountain Hagwort with
an undivided leaf.

Clus.

Terna quaterna aut plura habet folia, latiuscula, in ambitu leviter dentata: *caules* cubitalem plerumque angulorum, gracilem, per quos inordinata sparsa sunt folia, infimis paulo minorā, at in apice angustiora, lata basi ipsam compludentia. In summo caule quaterni aut quini tanquam in umbella nascuntur flores, Jacobae vulgaris floribus non multum abimales, antequam explicentur ex acie rubescentes, sed ubi aperti sunt auri fulgore splendentes, quos in ambitu stipant quindecim aut plura toliola, per extremum incisā, superne phœnicea, subter quodammodo rubentia. In flores maturi in pappum abeunt, cui involutum est *semen* nigricans, oblongiusculum, vulgaris Jacobae femini non dispar. *Radix* non valde magna, nigricans, tenuibus fibris candicantibus donata, sub Autumnum nova denovo folia litorā ad vœris caulis fodem singulis annis producit. Tota planta mollicula, & quadam lanugine obita conspicitur: amari autem est saporis.

Nascitur apud *Nemetispywar*, aliisque Pannoniae & Austriae montosis & cadus sylvis. Floret Junii initio, & sub ejusdem extremum finem semen maturum est.

- * 3. *Jacobaea rotundifolia incana* C. B. prod. Park. Round-leaved hoary Hagwort.

C. B.

Radix est crassiuscula, transversa, rufescente, in fibras oblongas abeunte: *caule* pedali, incano: foliis subrotundis, crassis, superne virentibus, inferne incanis, uncias duas abique pediculis longis, sequentiunciam latis, in ambitu dentatis, at in caule paucis & angustissimis. *Flos*, qui Scorzonerae flori similis summo cauli infidet, satis magnus & luteus. Toti plantae lanugo quadam aspera est.

Si hac planta recte describatur flore Scorzonerae similis, hoc est, naturā pleno, vel ad aliud genus pertinet, vel est in hoc genere singularis & anomala.

- A. 4. *Jacobaea montana non laciniata nostras*. Mountain-Hagwort with an undivided leaf.

Radix est crassiuscula, transversa, fibras albas plurimas, & ipsas satis crassas emittente. *Folia* ad radicem humi sparsa in orbem plura, sescunciā longa, unciam plus minus lata, per ambitum leviter dentata, superne cum juniora sunt viridia, brevi tamen in lutum languescunt, & tandem exsiccantur. In horum medio seu centro exurgit *caulis* sempedalis aut humilior, purpureus, striatus, foliis parvis, angustis, oblongis, acinis, abique pediculis, basi sua adhaerentibus, velut in fatigio tres quatuorve flores velut in umbella gestans, Jacobae æmulos, & calyce striato, tum medio disco, tum barbulis ambientibus flavis; quibus in pappum abeuntibus *semina* parva Jacobae matrescencia vento diffantur. Tum caulis, cum foliola cum ambientia araneosa quadam lanugine obscurantur. *Folia* masticata initio nullo insigni sapore linguam afficiunt, paulo post nonnihil acia sentiuntur.

Locus.

In montosis sterilibus cretaeis praesertim, ut collibus *Gergagog* dictis, & planitie *Novi Mercati* oppidi, & collucis contumelatis Bartloviz in Agro Cantabrigienti aut Essexiensi, oriuntur.

- * 5. *Jacobaea affinis planta tuberosa Capitis bonae Spei* Breynii.

Breyn.

Radix est tuberosa, fusca, in orbicularem lateitudinem effusa, Cyclaminis facie; foliis multis Cyclaminis etiam haud valde abimilibus, ex saturā & diluore amenā viriditate eleganter variegatis; inter quae *cauliculi* teretes, concavi, paucis foliolis septi, bini, terni plerumque dodrantalis longitudinis exsurgunt. *Florem* unicum, aureum, Jacobae latifoliae Pannonicae 3. *Clus.* similem, in pappum abeuntem, sustinentes.

Hac (inquit Breynius) in ramulo secco & figurā summo studio coloribus expressā, quae in *Beyringiano* herbo floruli, notare potui.

- * 6. *Jacobaea Aethiopica Lavendulae folio* Breynii.

Breyn.

Virgae ex radice quas fundit, rotundae sunt, striatae & incanae, magnitudine Millefolii sylvestris: per quas folia viridi-incana, uncias duas longe, culmum lata, nervo per medium decurrente crasso, similia foliis Lavendulae. Virgarum fastigia in furculos quosdam, & hi in pediculos, duos, tres, quatuor, plerumque minutissimis donatos foliis abeunt, quorum singuli flores & calyculo torulis viridibus caliculato Jacobae gestant minore, radiatis, aureis, per extremum incisā folis umbonem concolorem ex multis apicellis sive tubulis confectam coronantibus: qui in pappum tantum *semen*, oblongiusculum, Jacobae vulgaris non dispar, abet.

Gaudet locis herbosis Promontorii bonae spei.

- * 7. *Jacobaea Aethiopica Larici folio* Breynii.

Breyn.

Hæc lignosis & parvis est frutex, Ericæ similis; *rami* ferens multos, dilute virides, rotundos ac striatos, inferius ubi nudi, tuberculis densis, sive foliorum vestigiis delapsorum, punctulis veluti, inaequaliter utrinque & in medio positis, instar Euconymi alterius *Clusii* insignes; cæterum ab imo ad summum numero ac denso agmine *Folii* uncalibus & dimidio minoribus, angustissimis, late viridibus Pinasti tertii Hispanici puncti *Clusii*, vel Laricis aculeatis, ac mollioribus, ut circundati stipantque, ut ipsos ramos penitus occultent.

Florem in ramulorum & furculorum cymis plerumque solitariam producit auri coloris, stellatam, Jacobae haud multum abimilam, minus autem foliolis, calyce longiore, maturitate in pappum evanescentem, & *semen* nigrum Jacobae longius relinquentem.

In ericetis ad Promontorium Bonae Spei.

Locus.

- * 8. *Jacobaea spicata Monomotapensis* Breynii.

Breyn.

Hæc *caule* longiore quam prædictæ adolefcit, rotundo, striato, in ramos diducto satis longos; quos hinc inde *folia* septunt subrotunda, crassa & serrata, Euphrasie foliis quodammodo accedentia, in micronem fore autotem desinentia. *Flores* scantiles per ramulorum longitudinem serie quadam succedentes gerit, velut in spica congestos, flavos, radiatos, disco melino, Jacobae vulgaris minore, calyculo quoque longiore & angustiore, ex numerosioribus squamulis viridibus, similibus albam lanuginosam habentibus imbricant compacto. Horum florum apiculi in pappos & alba lanugine obita conspicitur.

Datur & altera hujus species, cujus *caules* idem striati sunt, at minis lanuginosi, *Folijque* paucioribus lepi, ac *floribus* rarioribus, furculo longiusculo sæpe solitariis infidentibus onusti.

Idem in locis cum prioribus reperiuntur.

Locus.

C A P. VII.

De Helenio sive Enula campana.

Helenium 'Ελάνιον quod è lachrymis Helenæ natum dicitur, & illo in Helena insula laudatissimum esse perhibetur. Cæterum Helenium partium omnium, radicis, foliorum, florum magnitudine à reliquis integris foliis flore dilcoide papposis distinguitur.

Helenium Ger. vulgare C. B. *Helenium sive Enula campana* Park. J. B. *Elecampane*.

Folia multa à radice exserte longa, lata, in terram reclinata, utraq; extremitate acuta, ad radicem, superne pallide viridia, subter incana, per ambitum crenata, brevis pediculis herentia: è quorum centro *caules* exurgunt nunc unus, nunc plures, recti, canaliculati, villosi, subrubentes, ad trium & quatuor ulque cubitorum proceritatem, aliquot alis concavi, quibus *folia* aliquot nullis intercurrentibus pediculis adnascuntur, Verbasci latioris. *Flores* odorati sed obscure Euphralmi effigie, sed multis numeris majores, auro fulgore comantes, quibus squarulosum subest latus caputulum, semen continens gracile & oblongum, pappo coronatum. *Radix* notandæ crassitie, foris fusca, intus alba, sapore aromatico, acuminatā cum nonnullo amatore mixta, odore etiam, praesertim cum excucata fuerit, suavi & grato, cum nulla præterea plantæ pars odorata sit.

In pratris & pascuis, praesertim humidioribus, occurrit, sed rarissè. Flores Junio ac Julio vigent. *Locus.*
Radix, quæ præcipue in medicina utilis est, insigniter amara est, hinc calida & exsiccans. *Virens.*

Rocens Saccharo condita ad modum Zingiberis, vel exsiccata & in pulverem redacta Saccharo vel melle mixta, ut fiat elegma, vel cum Saccharo in tabellis redacta, si in ore continetur, & continuè saliva soluta unā cum ipsa in alperam deferatur arteriam, plurimum prodest adversus respirandi difficultatem, orthopnoeam, asthma, veteremque tussim.

In Tussi inveterata Decoctum radices Enulae cum Uvis Corinthiacis abundè commendat Dolesius L. 1. C. 9. S. 16. D. Sæmæ. Ventrículo insuper commoda est à cerea sumpta ad coctorem promovendam. Hinc Platerus, referente C. Hofmanno, cum vocare solbat *aroma Germanicum*, & valde laudat præ Zingibere & aliis Indicis. Hec etiam tempore, quod mirum alicui videatur, alium faciliorem reddere dicitur.

Commendatur præterea, ut peculiare præservativum pestis tempore male sumpta.

Utile etiam est ad remorantes urinas & menses cientes seu decoctum ejus secundum Dioscoridem, seu exsiccata finita cum Saccharo mixta.

Vnam Gallicum album in quo radices in frusta concisæ per triduum macerate fuerint manè-juno ventriculo sumptum ad dimittit lœxam morantem Chlorosin Virginum misticis expugnat & sanat.

Decoctum

* 7. *Jacobaea*

Decoctum radices à Parkinsono & aliis intero sumptum ad spasmodum, contusiones & dolorem ichthiadicum commendatur; vel etiam exterius applicatum.

Radices vino decoctæ, aut recentium succus vino infusus & potus lumbicos & cinea ventris enecat & expellit.

Vinum quod ex Helenii radicibus passim in Germania paratur, frequenter in potu sumptum milticæ vitium acuit. *J. B.*

Enula campana in aqua communi destillata salem volatiliem exhibet falis C. C. annulum tum odore, tum virtute. *Vide le Fibure.*

Ad pestem præservativum: & Rad. Enule campanæ bene à fibris mundat. q. v. Decoque in aqua quousque mollescat, ut per sericum transmitti possit, de qua accipe part. 1. mellis despumati p. ij. & coque lento igne ad humiditatis consumptionem. Dosis 3i.

CAP. VIII.

De Doronico.

Doronicon vocabulum factum est ex Arabico *Doromigi* vel *Durungi*, quorum illud Serapion est *Simplex*, c. 325. hoc Avicenna 212. c. 270. Horum verba si afferam nihil agam: tam enim non conveniunt cum Doronico quam non convenit album cum nigro. C. *Holman.*

Doronici note characteristice sunt flores auri speciosi, sparsi, in summis caulibus & ramulis, in longos pediculis excurrentibus singulares: Semina in plenique parva nigricantia; folia rident lata & subrotunda; radices tuberosæ, ut crasse, qualitate venenata & deleteria prædicte.

Huc etiam ob florum similitudinem in figura & situ refero nonnullas quas folis sunt oblongis, radicibus fibrosis, nec quod sciam deleteris.

Possent fortasse ceteros hujus generis notæ à seminum figura aliisque accidentibus sumi. Verum quoniam nobis paucas admodum Doronici species videre contigit, nec multa quod sciam in hortis à nostratibus colantur, ea observare & inter se conferre nondum licuit, necdum licet.

1. *Doronica vulgare* Park. *latifolium* Clus. *major* Officinarum Ger. emac. *Dor. radice Scorpion* C. B. *latifolium* Clus. *Common or broad-leaved* *Scorpards bane*.

Dod.

Folius exil pluribus, subrotundis, latis, dilute virentibus, mollibus, tenuique lanugine pubescentibus; *Hædera* cujusdam & unus Cyclamini foliorum formæ, sed amplioribus, ad Cucumeris magis accedentibus, hujus tamen & minoribus & mollioribus. *Caulis* dodrante altior, & ipse lanugine haud carens, striatus, quasi multangulus, aliqui rotundus, qui in pauculos divisus ramulos, ipsis fæligis *floris* promit. *Chrysanthemum* emulos, & medio videlicet disco & orbiculato ambitu luteos, qui in tenues & candidos pappos resolvuntur, quibus subsunt exigui, nigricantia *semina*. *Radicule* haud magna, candidæ dum recentes sunt, geniculis veluti articulatae, non recte descendunt, sed per obliquum Graminis modo serpunt; & subinde exuberantes novella protrudunt gemina (ita sese multiplicante stirpe) demissis etiam ab ipsis tuberosis partibus aliquot deorsum concoloribus fibris. Referunt radicule exanimatos Scorpiones: nam anterior & tuberosior cauliculis proxima corpulculum cum pedibus, posterior articulatam videtur exprimere caudam.

Luc.

In montibus præpæ Genovam copiosè provenit.

2. *Doronicon Cyclamini folio*, nigra radice *Campoclaronse* Col. *Black-rooted* *Scorpards bane*, with *Solubynd* *leaves*.

Col.

Differt hæc ab aliis vulgaribus *radicibus*, quæ nigrescent & fusco cortice exteriori testæ est, intus verò alba, odorata, cupressi ligni derati molo, sapore dulci & aromatico, cerebrum petente: in saxorum rimas excellentiorum montium in valle Campoclarensem longioribus fibris crassioribus & albicantibus minimè nodosis se infinuat: ipsa verò radix obliquam, geniculatæ & in globulos intumescens, oblique reptat in summa tellure, ut etiam nuda reperitur. *Folius* differt etiam, quæ non cucumeris modo ut vulgariis mollia, & hirsute incanè obita, sed Cyclamino proximiora, carnosiora vulgaribus & duriora, majoribus densius circumscissata, leviora minùque pilosa, viridior colore ac nitidior, venulis quibusdam densis ac reticulatis, ut cute, depicta, magisque circa petiolum lunato finni conjuncta. *Caulis* pedalis & semipedalis juvenis, striatus, cævostris aut quatuor à foliorum abique petiolo alternatim hærentibus intercepit. *Folia* ab radice plura quatuor à singulis germinibus, quæ plura elicit. *Florem* in summo habet unicam ex calice soloso virente, quatuor unciarum diametro, quamplurimis barbulis radiantem lutei. Alteri annulum, medium continentibus umbonem flocculis exiguis compactum, qui Maio mense emicat. Tota planta major est vulgata Cucumerino rotundifolio Doronico, & pulchriori aspectu reliquis aliis oritur in monte Matcho locis Borealiibus.

Dubitat C. Bauhinus, an hæc planta sit Doronicon radice [Scorpion] J. Brachiata *Lob.* cum tamen neque figura neque descriptio Lobeliana ei aptè conveniant. Fieri tamen potest ut eadem fuerit: nam Lobellus peripse in plantis describendis labitur, memorie nimium fidens; & figura etiam ipsæ non raro nimis exactæ sunt nec plantis per omnia respondent.

No

Lib. VI. De Herbis flore composito non lactescentibus, &c.

Nos ceteræ plantam hæc *F. Columna* descriptam Cantabrigiæ in hortulo nostro aliquot annos aulimus.

Doronici humilis Sciriaci Clusii descriptio ab hoc non multum abluat, ut eandem plantam suspicet.

De Doronici radice hoc cum primis controversum est, sitne venenata. Quantum comperi (inquit Casp. Hofmannus in *De Medicin. Offic.* lib. 2. cap. 4.) qui primus illum accusavit Maranta fuit, t. *Metb.* 11. Ejus opinionis fuisse Aldrovandum quoque Gesnerum scribit *I. de Acorn.* Matthiolus ab initio quidem acriter se opposuit, sed demum consensit, partim Corculi motus autoritatem Gesnerus I. c. & Lobelius in Adv. qui etiam more suo in Matthiolum acriter invectur: nec refert, inquit, quod canaliculis perniciolosum sit, cum non pauca reperiantur alia animalibus noxia & letifera quæ homini non modò innocua sed & salutaria sunt: Nam & experimento certum habemus Alos saluberrima interfici vulpes, & ex Plutarcho easdem enectas Amygdalis amaris discimus, &c. Fruatur ille suo judicio; ego certè malle suffragari Matthiolo quàm in humano corpore experiri quod canibus aliivè Quadrupedibus perniciolosum comperi. Nec refert quod sine periculo utitur Electuario de gemmis, &c. Nam & venenis ut Opio, &c. exigua dosi innoxie, imò cum commolo uti possumus, & in El. dicto Doronicon aliis salutaribus mixtum corrigitur. Gesnerus autem deplorando experimento vim letiferam radices Doronici in semetipso comprobavit, siquidem verum sit, quod Colseus scribit in *Elit. de Armat. Mesur.* illum esse hujus radice oblitum. Quod ut credam (inquit Hofmannus) ipse facit. Ut enim manifestò redargueret Matthiolum (hic loquitur 2. *Epist.* 20 & 22.) se 3ii rad. hujus simplicis, & per octo quidem horas bene habuisse; verum is elapsi ventrem ac stomachum inflari sensit, & circa os ventriculi imbecillitatem quandam, & corpus totum infirmum, ita ferè ut alias semel ac iterum ex nimio frigore pao pereperat. Quæ Symptomata cum biduo durarent, & non viderentur sponte cessare ingressum fuisse aqua calida solui & curatum fuisse.

In Itinerario D. Georgii Wheeler inventio Doronici, quam Græci circa Athenas *Scopulo certa* vocant, ob radicem scilicet Scopio simili, squamolo corpore, in medio intumescens, caudæ acutæ, fibræ pedes imitantibus utrinque productis, in terra repantem, & subinde tubera Scorpionum amula intumescens, ut velut carena Scorpionum se nutuò infestum videatur. Folia Chelidonii minoris aut Tuiflaginis foliorum minorum amula. Florem non vidit.

In Hymetti montis fastigio Athenis non longè hæc plantam invenit Autor, quam eandem *Luc.* puto precedenti à Columna descriptæ; ceterè à nobis Cantabrigiæ cultæ ipsissima est.

3. *Doronicon radice dulci* C. B. *Dor. folio subrotundo, serrato* J. B. *Dor. brachiata radice* Park. *D. radice repente* Ger. *Creeeping* *Scorpards bane*.

Clus.

Caulis habet aliquando cubitalem, rotundum, striatum, viridem, intus concavum; capitulum in summo caule niagnum, ex multis flocculis luteis concavis & quinque crenis divisis congestum, quod ab aliis longiusculis & in extremo crenatis foliis fulgore auri splendentibus ambrat, non in modum. *Semen* exiguum, nigricans, cum fovo pappo facile evanescentis. *Folia* circa radicem longo pediculo inherantia, orbiculata ferè sunt, sensim tamen à pediculo in latitudinem se explicant, in ambitu dentata & serrata; quæ verò caulem ambiunt longiora, & ab ipsa statim pediculi sede in latum expansa, omnia saporis acris & amari. *Radix* ex viriditate candicans, minimum digitum crassa, geniculata & quasi squammata, internodiisque distincta, sed nodis sursum tendentibus, non inferne, ex inferiore geniculorum parte longos agens fibræ, albas, satis crassas, & propagines in lateribus, gustu ferè succi à Glycyrrhizæ radice expressæ & densæ.

Invenitur in *Escher, Durrenstein* & quibusdam aliis Austriacarum Sciriacarumque Alpium jugis in- *Luc.* & ter saxa. Floret Julii initio, aut etiam seriis, in hortos verò translatus, ubi non diu permanet. *Tempus.*

Hoc unà cum Doronico maximo venatores pastorisque montani, qui Rupicaprarum radicem ap- *Viret.* pellant, adversus vertigines non minus commendant quam Auricule uris flavo flore radicem, viribique firmandis apprime utilem esse ferunt. Huc simile est si non idem

4. *Doronicon brachiata radice* Ger. *radice Scorpion brachiata* C. B.

Lob.

Hæc species Dodonæo paulo major est Doronico primo seu vulgari, saturatius vires, procerior, radice specibus corticis squammulis, nitentibus, candidis, marmoratis transverfim cincta, cui ala utrinque apæ una est. Squille marina, Cancellive aut Scorpionis forpulis non absimilis, dulcissima gustanti. *Folia* majora paulo & rotundiora.

Umbrosi hæc montibus oblectatur.

Hanc Parkinsonus precedenti eandem facit, nec immeritò meo judicio; ac proinde folia in Lo- *Luc.* belii iconæ nimis rectè picta sunt aequalia abique crenis.

5. *Doronicon Sciriacum flore amplo* Ger. emac. *humile Sciriacum Clusii* Park. *latifol.* *florè magno* C. B. *folio lato, florè magno* J. B. *Sciriac Scorpards bane* with a large flower.

Clus.

Humulus plerumque est jam dicto, & capite floris majore, *foliis* à pediculo statim penè orbiculatis, ut Cyclamino, aliqui superiori non dissimilibus. *Radicem* item nodi & propagines, neque in hoc, *ut*

ut neque in precedente, deorsum tendunt (nodi autem in hoc minus apparentes) aut ansum inflat longe a matre se spargunt, sed quasi mari contiguae sursum tendunt, & extra terram folia prominentes, fibris in tellure se firmant, neque sine fibris aut utrinque anasit exsistunt.

Nascitur in Vetzalben supra Neuberg in Scitia, & eodem quo præcedens genus tempore floret. Idem videtur Doronico Cyclamin folio, nigra radice Campochalensis Col. superius descripto.

- * 6. *Doronico Germanicum* Park. *Plantaginis folio alterum* C. B. *Germanicum*, *foliis semper ex adverso nascentibus, villosis* J. B. *Calendula Alpina* Ger. *German* *Acropar* bane.

Clus.

Terna aut quaterna summa tellure fundit folia, Plantagini latifolia ferè aequalia, longiora tamen, & ad Digitalis laeum seu pallidum florem ferèntis similitudinem magis accedentia, nervis distincta, mollia, viridia, superne nonnihil villosa, inferne candidiora & laeviora, bina semper ex adverso nascentia, gustu nonnihil amaro & acris. *Caulem* habet ferè cubitalem, nudum, rotundum, hirsutum, ex quo magnus emergit orbis, multis *stipulis* luteis in quatuor foliola divisus constans; cum orbem ambiunt quindecim aut plura folia, Doronico latifolia similia, latiuscula, & per extremum crenata, coloris flavi elegantis. *Semen* floribus succedens, ut in Doronici generibus, in pappum evanescit. *Radix* minimi digiti crassitudinem parè aequat, nodis quibusdam informibus distincta, multisque fibris donata, lateribus propagines fundens & singulis annis nova germina proferens.

In omnibus ferè pratis sublimioribus ad Alpium radices, tum in ipsis Alpibus Austriæ sitis provenit: item in cædis sylvis ad Menum amnem.

- * 7. *Doronico VI. Pannonicum* Clusii: *Alisma Matthioli*, *free Plantago montana* J. B. *Wassard* *Acropar* bane *with* *Plantain* leaves.

Clus.

Superiori (inquit Clusius) non valde dissimilis, plura tamen secundum radicem habebat expansa filia, minus nervata & angustiora, angustiora etiam quæ caulem ambiabant, perinde tamen ut illa ex adverso nascentia, quæ cum suo caule nonnihil hirsuta erant: ejus suprema pars in plures ramulos dividebatur, sustinentes hirsutos calices, unde emergebant similes ferè flores, coloris tamen aurei elegantissimi, duplici interdum foliorum medium orbem ambiunt, & quodammodo per extremum fimbriatam serie constantes. *Radix* gracilior est superiore, non paucioribus tamen adnascentibus fibris donata quam illa. Maio etiam florebat.

Copiosè nascentem inveniebat Clusius vicinis Nemethwywar III. Balchafaris de Barthyian arci caeduum sylvarum declivibus.

Hanc plantam C. Bauhinus omneque secuti Gerardi emulatores & Parkinsonus præcedentem eandem faciunt. Clusius tamen, qui utramque novit, distinguit, & post eum J. Bauhinus, apud quem plenam & accuratam omnium ejus partium descriptionem vide. Note autem præcipue quibus ab ea differt, præter memoratas a Clusio, sunt, radices sapore acris, aromaticus & ingratus, cujus tamen in superioris descriptione nulla mentio: *semen* longum, striatum, hirsutum, compressum, acre, odoratum, à Doronici seminibus multum differens. Nos, ut qui non necessariam specierum multiplicationem quantum possumus cavemus, in C. Bauhini sententiam prioriores sumus.

Planta Arnica reperta est à frequenti experientia unica & optima panacea lapsum. *Ephem. Germ. Ann. 9. & 10.*

- * 8. *Doronico maximum* Ger. *maximum* *Austriacum* Park. *max. foliis caulem amplexantibus* C. B. *max. foliis Hysocyami Peruani modo caulem amplexantibus* J. B. *The greater* *Austrian* *Wolfsbane*.

Clus.

Genus hoc Doronici omnium maximum cubitalem interdum aut ampliorem habet caulem, minimi digiti plerumque crassitudine, striatum, hirsutum, summo cacumine in aliquot alas divisum: *Folia* circa radicem orbiculata, longo pediculo inherenta, rugosa & nonnihil hirsuta, quæ verò nullo ordine digesta caulem ambiunt, ampliora sunt, mucronata, leviter deorsum, pediculo nullo, sed infra foliorum Tabaci majoris latifolia, caulem latiore basi amplexantia, viridia, hirsuta. *Flores* extremis alarum ramulis insident, magni, vicenis aut tricenis oblongis foliis & orbem satis late ambiuntibus constantes, lutei coloris, odoris expertes. *Semen* ut aliorum Doronici generum striatum, virentes tamen coloris, quod cum suo pappo auræ leni statu desinit, initium ab exteriori ambitu faciens, ut in reliquis Doronici generibus. *Radix* ex viridi candicans nodosa, squilulae similis est, sed ubi propaginibus aucta est, crassior fit, & ex multis velut corporibus in unicum conflat & caulescit.

Secundum rivis & montibus labentes, locis umbrifis in descensu jugi *Weekell* primum observabam (inquit Clusius) postea longè majori copia declivibus, sylvis tamen locis *Escheri* & *Herrenalben* Augustio flores proferens: tandem in montanis sylvis ultra Dravum Pannonia interrami Maio forens. Hortis libenter affluat: in quibus Maio flores dat, semen Junio maturum.

* 9. *Doro.*

- * 9. *Doronico minus* Park. *minus* *Officinatum* Ger. *Plantaginis folio* C. B. *folio ferè Plantaginis oblongo* J. B. *Plantain-leaved* *Acropar* bane.

Lab.

Hujus caules erant teneri, pusilli: *folia* mollicella, oblonga, uti *Plantaginis*, nonnihil ex viridi flavescentia, conspicuè hirsuta *Pilosella* modo, vel *Cucumaris* agrestis, sed atterantur levia, ambitu rotundo, sed nonnihil lacinioso & superne angusto, *Cucumari* agrestis quam *Cyclaminis* similior, terna vel quaterna; pediculis innatis radice exigua, tereti, orbiculata, sed inferne in angustum sensim adducte, subus & transversis quasi squamularum torulis articulatae, appropinquè *Scorpionis* cadaver & caudicellam eximentis, plusculis donata fibris: color candidus, sapor dulcis, amarus, & lenitorem multum pauxilla conjunctum alfrictioni præfert. Siquis palmum altus caulis, floribus in summo donatur luteolis aut pallidis, radiatis *Bupthalmi* aut medicæ *Consolidæ*.

Hanc speciem Burdigalæ vicinis locis delatam habuit Clusius.

10. *Doronico Austriacum angustifolium* Ger. Park. *longifolium, hirsute asperum* C. B. *Doronici* *species ex herbo Ferrariensi, folio longo hirsuto* J. B. *Long-leaved hairy* *Acropar* bane.

Clus.

Caule est brevi, pedali duntaxat, molli, hirsuto, striato. *Folia* illi rara, parva, crassa, longiuscula, suprà parte admodum viridia, & quodammodo splendenda, omnino tamen villosa, prona autem levia, dilutius virentia; at quæ caulem ambiunt angustiora sunt, omnia porro peracris saporis aurum, quo evanescente succellit exiguum semen nigricans, lanugine & pappo coronatum, quod levè aurè excitatur, & ventu amburo fertur. *Radix* parva, gemculata, & internodiis distincta, nigricans, crassioribus candicantibus atque fibris donata, gustu aromatico.

Hoc genus Doronici Clusius observavit in Sneeberg, deinde in Sneecken & Neuberg, nusquam *Locus* verò majori copia quam in summo *Escheri* jugo, inter laxa, tenui, nigricæ tarsi leviter recta. *Tempus*. Floret Julio, nonnunquam etiam Augusto, quo mensè semen subinde maturitatem consequitur.

11. *Doronico Helveticum incanum* C. B. Park. *Hoary* *Helvetian* *Acropar* bane.

C. B. prod.

Ex radice gemculata & quasi squamata, caulis emerge pedalis, rotundus, incanus; cui *folia* magnus luteus, foliis aureis, longiusculis, non crenatis, dictum cingentibus, qui tandem in pappum abic cum *semine* aliorum simili. *Folia* est crassius, ad radicem aliquibus subrotundis, aliis ex rotunditate oblongis, dentatis & serratis, parte inferiore una cum pediculis ob incanum lanuginem molibus, superne verò pallide virentibus & nervo albicante: quæ verò caulem ambiunt longa sunt, angusta & acuminata, acris & amari saporis.

In Alpibus Helveticis reperitur.

An Doronico folio longo serrato *J. B.?* cujus folia longa, parum lata (unciam circiter) & in ambitu serrata, aliis Doronico vulgari simili.

- * 12. *Doronico Helveticum lamelle, crassius foliis* C. B. Park. *Now thick-leaved* *Helvetian* *Acropar* bane.

C. B. prod.

Planta palmaris est, foliis crassius & densis, superne atrovirentibus, inferne pallidis, nonnihil hirsutis, primis quidem ex rotunditate oblongis, per ambitum crenatis, pediculi basi caulem ambiuntibus, subsequenter verò uncias sex longis, sequentiunciam latis, quorum superiora pediculis carent. *Caule* est brevi, hirsuto, in ramulos biancales diviso, quorum singuli *florem* luteum medix magnitudinis sustinent.

Julio mensè in Valesianorum jugis floret.

13. *Tussilago Alpina folio longo* J. B. *Alpina folio oblongo* C. B. Park. *restitus* *Doronici affinis longifolia*. *Long-leaved*, *Wassard* *Acropar* bane.

J. B.

Hellobori fibras imitatur quodammodo hujus plantæ radix nigricans, transversa, fibrosa, sapore (ut mihi videtur) nonnihil aromatico, *Folia* crassa, quædam palmo longiora, parte inferiore hirsuta, per margins serrata, multo breviora latorique adolescentis quam adultæ plantæ. *Caules* interdum cubitales, sumum cacumen ornant *folia* magna, Doronici vel *Calthæ* aut *Plantaginis* *Alpinæ* (a qua tamen differt) aliquando duo, tandem in pappum abeunt.

In montis Juræ verticibus altissimus *Thuri* & *Dole* dictis invenimus: J. Bauhinus in prælo monte *Locus*. Braulio & Albula in Rhætia florentem Julio.

Bb

* 14. *Virga*

- * 14. *Virga aurea magno flore* C. B. *Consolida aurea nemorum* Park. *Consolida aurea nemorum* Limonii folio, non *Alisma montanum* J. B.

Lob.

Folius est nigrae Bete aut potius Limonii, atrius virentibus, carnosus, aliquantulum hirsutis, crassus, nervosus, Donae similis, amplexus pedales. Doronici *canticulus* bipes aut ternos: *floribus* caducis Doronici aut Calendulae, & concoloribus fere, scilicet pedunculatis confertis & commixtis foliis antequam pandantur eleganti spectacula, radice multis filamentis albidis sparsa in cespitem summum, Bellidis modo, sapore modice. *Consolida* tantillum acrimoniae prodestis, aut Herbae Dorae, cujus cumam vires & quandam aromaticitatem emulatur.

In Auriculo Gallice sylvestris densissimis oritur. Haec descriptio habet multa, [non omnia] quae conveniunt Tussilagini Alpinae longifoliae, superius proximè descriptae.

C A P. IX.

De Virga aurea.

Virga aurea à forma & floribus colore dicta, Asteris genus videtur, floribus parvis aureis, plurimis in summis caulis in thyrsos aut corymbos, umbellatim congestis.

1. *Virga aurea* Ger. *aurea vulgaris* Park. *aurea vulgaris latifolia* J. B. *aurea angustifolia minus serrata* C. B. **Common Golden-rod.**

J. B.

Geniculatum hujus incedit *radix*, oblique per terram aëta, fusca, frequentes demittens fibras, albicantes, sapore aromatico. *Caulis* rectus & rigidus, duos aut tres circiter cubitos altus, striatus, subfistulosus, medulla fungosa farctus. *Folia* tum à radice, tum in caule, & haec quidem alternatim, longis pediculis appenda, interdum nullis aut perquam brevibus donata, quorum quae ima sunt, palmum fere lata exsunt, duos circiter longa [in nostris regionibus eam longitudinem & latitudinem non attingunt] superiora minora, atrovirentia, utraque hirsuta & per ambitum serrata. *Flores* tum in summo caule, tum in pediculis peculiaribus ex foliorum alis exortis frequentes insident Dorae vocatae floribus similes, lutei, in pappos evanescentes.

In ericetis ac montosis sylvis & saltibus frequens oritur. Augusto mense floret. Variat foliis (ut recte C. B.) quae saepe sine crebris, aliquando saltem minus conspicuis serrata sunt. Vulneraria est & celeberrimis intrinsicis & extrinsecis adhibita, ipsi etiam Solidaginis Saracenicae praeferenda. In vulneribus internis (necit C. Hofmannus) prodest subducente ichorum per urinas. Quod enim notantur summi viri plerumque omnes potiones vulnerariae sunt diureticae: Ex pugilis foliis in potu ordinario Valerianam lumere, quae inter diuretica familiam ducit: in externis juvat exsiccatione & absterione, quibus qualitates valde exellit.

Lithontripica diureticaque est non de postremis omnium consensu: in calculo primam experientiam habuit Villanovanus, qui in pulvere usurpavit: & celebrat in hoc affectu Barclaus *Argen.* & *Enphorm.* Dos. ʒij. in vino albo calido quoque mane sumptae.

Inguis vi absterioria dotata esse ait Hofmannus. Hinc tante ipsius laudes in vicerum obstructionibus, ad hydropem jam inclinantibus, ut diu in lectis fuerit habita in decocto. Ad fluxus tamen omnes alvi & uteri sistendos, necnon haemorrhagias internas commendatur, quae adstrictoriam potius quam absterioriam esse arguit: nisi forte exsiccatoria vi haec praestet, quam omnes ei attribuant.

2. *Virga aurea Mexicana* C. B. *aurea Limonii folio, panicula uno versu disposita, Mexicana* Hort. Park. Mexican. **Golden rod, witch Sea-labender leaves.**

C. B. app.

Ex una radice *caules* plures, nonnihil tamen, reclinati assurgunt: circa quos *folia* palmaria, sesquiunciam lata & assuifcula splendens, in summitate tamen multo breviora. Ex foliorum alis ramuli prodeunt, quibus *flores* saturate lutei, lursim spectantes, & unam tantum caulis partem occupantes, insident.

Hanc Londino acceptam Cantabrigiae in orto alumnus sub titulo *Virge aureae Limonii folio*. Hinc eadem nobis videtur *Virga aurea Americana* Park. cujus tamen descriptionem subiungemus, ut Lector de ea ipse iudicium forat. Caulem nonnihil pilosum, folia leviter dentata ei ascribit, quae nota an huic conveniunt necne dubito. Quod si diversa sit mihi incognita fateor.

3. *Virga aurea Americana* Park. **Golden rod of America.**

Park.

Huius *folia* antequam excaulescat, folia praecedens [Virge aureae serratis foliis] magnitudine exquant, angusta, oblonga, in medio latiora, utraque extremitate acuta, circum oras obtuse dentata, colore viridi obscuro. *Caulis* nonnihil pilosus, pedali & interdum sesquipedali fere altitudine, *flori-*

bis ab uno tantum latere, seu uno versu dispositis, aliarum hujus generis similibus onusti. Semen succedit pappum. *Radix* in terra restat caulis hyme marcescentibus.

4. *Virga aurea Canadensis, hirsuta, panicula minus speciosa* Hort. Paris. **Golden rod of Canada, witch hairy leaves.** *V. aurea serratis foliis hirsuta* Hort. Bled. and.

Hanc Virge aureae Canadensis nomine Londino missam in hortulo nostro Cantabrigiae aliquot annos alimus.

5. *Virga aurea foliis angustis, levibus non serratis* Hort. Joneq. **Narrow-leaved Golden rod with smooth and not indented leaves.**

Hanc quoque Londino accepimus sub titulo Virge aureae Arnoldi Villanovani; est tamen puta planta Canadensis.

- * 6. *Virga aurea latifolia serrata* C. B. *aurea serratis foliis* Park. *aurea Arnoldi Villanovani* Ger. *aurea, sive Solidago Saracenica latifolia serrata* J. B. **Broad-leaved, indented Golden rod, or Consouid.**

J. B.

Triplò latiora huic sunt quam * jam dicta *folia*, longiora, exteròque similia, perinde ut *caules* * *Virge aureae* ramique: at vero *flores* lutei pappi, non secundum ramulos spicati, sed summis extrenisque umbellatim quodammodo effigantes hrent.

J. Bauhinus hanc reperit in monte Rosberg prope *Malsmünster*, florentem Octobri: C. Bauhinus *Locus* in Balisenti monte *Almchenstein*.

7. *Solidago Saracenica* Dod. Lob. *Saracenica vera, Salicis folio* Park. *Virga aurea angustifolia serrata* C. B. *aurea angustifolia serrata, sive Solidago Saracenica* J. B. **Saracens Consouid.**

J. B.

Bicubitalis est haec & tricubitalis, *caulis* striatus, glabris: ex quibus alternatim *folia* nascuntur palmum & sesquipalmum longa, unciam unam aut duas lata, similia fere foliis *Salicis auriculatae*, Dorae instar per ambitum crenata, sed tenuiora, glabra, non hirsuta ut in vulgari, sapore quodam aromatico praedita, caldulesculo. *Flores* non secundum caulem ut in *Virga aurea vulgari*, sed in extremis furculis, ut in Dorae, ut umbellam quodammodo mentiantur, lutei, foliis longiusculis ternis vel quaternis constantes, stolis confertis in pappos relivendos medium obtinentibus.

In totis prope Argentoratam in Germania, inque summis jugis montis Jurae collegimus: J. Bauhinus in monte Rosberg prope *Malsmünster*.

Floret Septembri atque etiam Octobri. *Consolida* five *Solidago* à conjungendis vulnerum labris *Virge Turcis* & *Saracenis* dicta est. *Legit.* Ad eadem valet ad quae *Virga aurea*, cujus etiam species censetur.

- * 8. *Solidago maxima Americana* Cornuti.

Corn.

Caule multiplici, rotundo glabro, levitèque purpurascens in tantam proceritatem atollitur quantum cubita tria aut quatuor implere solent. Circa quoniam *folia* subpinguia, & sine ordine hinc inde disponuntur: formam habent singula Saponariae aut Plantaginis aquaticae, minus tamen densa sunt, nam adverso scle intuitu mille vel foraminulis pertula appareat, quod fibrarum crispitudo facit, nec magis inde scabra sunt ad tactum; atrensque siquidem membranae planticis asperitudo illas velut levore quodam perpolit & exaquat, quo fit ut splendide admodum vireant. *Flors* adeo serotinus apud nos est, ut saepius hyme praecoccupatus velut fetus in ipso utero ante partum elidatur: si vero aut aestas plurimum deflagravit, aut intemptivè calores autumnum incescunt, paniculam promit variis quam florem, luteam, nec nisi tubulis & filamentis per Boccos proceduntem, ac non longe post maturitatem in pappos abeuntem. *Radix* numerosa fibrarum copiam concessit. Inest plantae sapor jucundus, odoratissime citra acrimoniam calefaciens, nec parum habens astrictionis.

Peculiaris in hujus plantae partibus vivacitas observatur, &c. vide.

9. *Herba Doria* Lobelii Ger. H. D. *vulgaris* Park. *Alisma Matthioli sive Doria* J. B. *Virga aurea major vel Doria* C. B. **Doria's Woundwort.**

J. B.

Oblique fertur *radix*, crassitudine digitali, alba, multas longas ab inferiore parte fibras demittens, concava ubi in caulem excrevit, sapore aromatico & amaro. *Caulis* trium aut quatuor cubitorum est altitudine, cui alternatim sine pediculis *folia* adhaesunt, Lepidii foliis accedentia, non nervosa, ut sunt Plantaginis aquaticae, quibus etiam sunt longiora, acuta, crenata, pinguis. *Folia* ima & priora habent aliquid simile cum Plantagine aquatica, non tamen sunt ita lata, nec nervos secundum longitudinem obtinent, cum pediculis sunt cubitalia; sapore Angelicae aromatico sed remissiore, amaro. *Caulis* fastidium in aliquot dividit furculos, qui *flores* sustinent Jacobae luteos, sed minus foliosos, in pappos abeunt. *Radice* est vivaci & perennata.

Montepeli ad Ladi annis ripas sponte & copiose oritur. Floret Julio & Augusto; Semen maturum Septembri.

B b 2

10. Herba

10. *Herba Doris minor Americana* Park. *Doria's Woundwort* of America. *Herba Doris altera* Ger. emac.

Park.

Doris vulgari permissis est fœd minor, foliis per hyemem etiam virentibus, crassiss, oblongis, angustis, duplo quam illius minoribus, & brevioribus pallidius virentibus, aliis figurâ similibus. Caulis complures ad dimidiam illius altitudinem non asurgunt, teretes & plerumque decortum nudentes, foliorum & florum multitudine pręgravi ut recti stare nequeant. *Florum* capitula squamulâquam præcedentis majora, ut sunt & flores ipsi, magisque expansi, multis angustis foliolis oblongis & medio fœculorum agmine compositi, in pappum abeunt. *Radix* plurimis fibris nigricantibus constat in terra læte & diffusentibus, unde planta immittitur fœ propagat, & plantas vicinas enecat. Accuratam hujus descriptionem videbis apud Gerardum emaculatam.

A. 11. *Virga aurea sive Solidaginis angustifolia affinis, Lingua avis Dalschempii* J. B. *Cynys palustris* Park. *palustris serratifolia* C. B. *Marsh Flea-bane*, or *Birds tongue*.

J. B.

Duorum aut trium est cubitorum, caule striato, cavo, per quem ex longis intervallis alternata folia, Solidaginis Saracenice non multum abimilia, sine pediculis adnata, palmum aut fœscipulum longa, semunciam aut unciam lata, in ambitu serrata, in acutum mucronem definita, & subus veluti tomento obfita [supernè obscuris viridis] Supremis caulis in furculos crebros ducitur, atque hic rursum in pediculis, in quibus flores lutei Solidaginis Saracenice.

Folia (quantum memini) in plantis nobis visis unciâ latiora erant, unde in Descriptione Bauhiniana mendum fœbelle Typographicum fœscipulis, pro semunciam fœscunciam legendum.

In fossis palustribus & earum argeribus, in insula Eliensi observavimus, fœd rariis: In transfarmis propè Nantium oppidum ad stagni latus, cundo à Genova ad Lugdunum.

C A P. X.

De *Stachade citrina* seu *Helichryso*.

Stechas (Arabice intellige) ab insulis ejusdem nominis, ubi copiosè nascitur, cognomen tum accepit, teste Dioscoride l. 3. cap. 32. & Plin. l. 25. c. 15. non tamen in suis distantar insulis nascitur, ut scribit Plinius, sed alibi etiam multum in locis.

Herbam que Stechas citrina hodie vulgò dicitur, veterum Helichrysum esse Botanici peritiores existimant. Variè autem scribitur hæc vox, nimirum vel Helichrysum vel Heliochrysum, vel *Stachys* vel Heliochrysum. Heliochrysum Plinio probari videatur, cum scribat, *florē ad Solis repercussum* aureæ lucis in modum dependere. Quid autem paludi cum auro, inquit C. Hofmannus.

Aliis Chrysocome Veterum putatur, quæ à comantibus auri fulgore corymbis (ut Plinius loqui amat) nomen accepit.

Notæ ejus characteristice sunt flores foliis marginalibus aridioribus & exuccis, quæque coloris gratiam diu retinent siccatâ, cincti; folia oblonga, angusta, canescentia, ut etiam tomentosa & incana.

Huc autem ob notas communes plantas nonnullas Gnaphalia dici solitas refero, quamvis colore folios discrepent, ut Gnaphalium Americanum, Gnaphalium montanum, &c.

1. *Chrysocome Ethiopica Plantaginis folio* Breynii.

Hæc ex radice nigra & fibrosa caulem fert lignosum, firmum, plus fœrmè quàm pedalem, fœpius alios cauliculos producentem, vel minimè, vel parumper & quidem superiore tantum medio lanuginosum, vel pœne nudus aut pauca saltem foliola habet: inferior verò ejus medietas foliis compluribus condecoratur, virescentibus & glabris, Plantaginis lanceolatae perbellè emulantibus; fœd brevioribus, latoribus longèquæ multo rigidioribus, per oras modicè reflexis & crispulis, supina parète elegantè splendentibus; in quibus nervi quæque insigniter conspicit fœcundum longitudinem, cum vernalis latus valde pro latitudinem varo flexi ducuntur, cernuntur. Foram infima longiusculis & latis pediculis fœscuntur, reliqua verò sine pediculo cauli adnata, marginibus utrinque in caule adòd divergenti, ut planè alatus videatur. *Flosculi* caulium & ramulorum fastigia occupant, in comam coherentes, Stechadis citrinæ Italice J. B. simillimi, at breviores, è squamulis ex stramineo & ferrugineo mixtum colore compositis, quorum apices medi cum maturatè in pappum *Semen* exiguum Stechadis citrinæ Germanice abeunt & aurâ levissimâ dissipantur.

In locis Capitis bonæ spet fœstilibus luxuriat, ubivere floret.

2. *Stechas citrina floris & magnitudine & colore speciosa* J. B. *Helichryson Orientale* C. B. *Helichryson Orientale*, sive *Amarantus luteus* Park. *parad. Oriental Goldplocks* or *Goldentuffs*.

C. B.

Caulis est rotundo, lanuginoso, pedali; foliis oblongis, angustis, lanuginosis, & ob tomentum crassiss & incanis, iisque ad radicem oblongum, nigricante cortice rectam pluribus. Caulis in summo

in plures pediculos unciales, incanos dividitur: quibus singulis fœs rotundus, rariis oblongus, quasi ex plurimis squamulis compositus, quinquaplo quam in vulgari, quæ Stechas citrina dicitur, major, flavus & splendens.

Simile, fœd caule cubitali, foliisque latoribus, minùque lanuginosis, umbellâ multo latiore, floribusque minoribus & pallidioribus, ex horro Nobiliss. Contarenti habemus, inquit C. Bauhinus.

Ex Creta insula ad C. Bauhinum transmissa fuit ab Honorio Belli.

Parkinsonus nostras *Helichrysum Creticum* & *Helioch.* *Oriente* diversas species facit. *Oriente* *Heliochryson* fœi. Cretico elatius est & ramulos magique incanum & tomentosum, foliis tantillo latoribus & in Creta.

caule & ramulis crebrioribus; Florum umbellæ fœe corymbi in Orientali capitula longioribus & macioribus, è squamulis pluribus compositis, densius fœspatis constant, colore aureo hilarioribus & micantibus. *Radix* est perennis, sed hyemes nostras ægrè tolerat.

Ego Chrysocome veram Dioscoridis *Speciosam* pro hac planta habeo, quamvis neque figura neque descriptio per omnia exactè respondent. Cum Parkinsono tamen censèo Heliochryson Orientale & Creticum diversas species esse.

Elischryson Orientale C. B. caule fœscipulmari, foliis angustis, valdè incanis in Olympo Afiz spontaneum observavit D. Wheeler.

3. *Stechas citrina Germanica latiore folio* J. B. *Elischryson sive Stechas citrina latifolia* C. B. *Amarantus luteus latifolius* Ger.

J. B.

Virga habet dodrantales aut etiam cubitales, cana lanugine vestita, nunc singulares, nunc plures: per quos folia numerosa, incana, latiora multo quam Stechadis citrinæ Narbonensis, adeo ut que terre proxima è radice statim pullant, ad unciam fœre latitudinem accedant. Externis ramulorum immortalis auri fulgore resplendent conglomerati squamulis compactis corymbi. *Semen* pappo involutum. *Radix* longa, lignosa, fibrata. In foliis fœicem post annos degustatis fœpor nonnihil aromaticus. In fœsterioribus propè Rhenum suprà Coloniâ Agrippinâ abundè nascentem observavimus: In regionibus quæ Rheno adjacent, potissimum verò que inter Spiram & Wormatiam fluit, provenit, in locis alperis, fabulosis, fœicis & convallibus, florens Junio & Julio mensibus J. B.

Hujus flores vino decocti & poti lumbicis ventris expellunt, quod Tragus experientiâ certum *Vires* esse didicit. Eodem modo sumpti sudores eliciunt.

Hujus varietatem florum squamulis elegantè in modum prunæ ex aureo rutilantibus, in Cassibæ fœsterilibus arenosis & apricis locis præsertim sublimioribus Julio & Augusto florentem, Septembri & Octobri fœmina perficientem, cætera præcedentè similem Chrysocomes Germanicæ flore ignefcente, fœe ex aureo rutilante proponit Jac. Breynius.

Aliam insuper varietatem, fœsculis longioribus & squamulis sanguinei coloris imbricatis, valdè raram ex iisdem montibus allatam addit.

Amarantus (sic enim appellat hanc herbam) flores, autore Trago, calidè sunt naturæ, id quod & fœpor & odor arguit. Vino quidem decocti & poti lumbicis ventris expellunt, quod Tragus dum experientiâ certum esse didicit: Eodem modo sumpti sudores eliciunt, quare hanc herbam obfœdum. *Stechas* hujusmodi fœstibus, lenis, renum & vesicæ conferre existimat. In lœvivio decocti cum illo caput solatur, fœstures capitis & porriginem expellit, pediculòque enecat. Vefibus appositâ à tinea sœntur. Aquâ decocti vaporantibus & fœmentis induratum ac tumens matricem emolliunt. Flores nonnulli fœlici successu adversus morbum Regium usurpantur. *Breyn.*

4. *Stechas citrina tenuifolia Narbonensis* J. B. *Elischryson sive Stechas citrina angustifolia* C. B. *St. citrina sive Amarantus luteus* Ger. *Chrysocome sive Coma aurea* & *Stechas citrina vulgaria* Park. *Barrow-leaved Goldplocks* or *Cassibony*.

J. B.

Fruticosa est planta, radice crassa, lignosa, simplice, perenni [Lobelio radix gracilis est gummi Elemium, vel Cyperum rotundum Syriacum redolens, uti flores & tota planta, gustu etiam aromatico, medicato & fervente, non tamen nimio fervore, subastringente] ex qua lignosi *folios* profractantur, qui in virgulas creberrimas pedales & cubitales, albidâ lanugine obitas desunt, quarum summum cacumen flores corymbaceos, luteos pallescentes, densè glomeratos fœstinet, singulis squamulis imbricatis, fœiciflomis, colore aureo fulgentes, non marcescentes per multos annos (si bene exsiccati & loco fœico reservati fuerint) odore vehementes cum jucunditate. *Folia* per ramos ordine lœquenter confidentem, incana, villosa, magis tamen subus quam suprà, admodum angusta, nec planè culum dimidium lata, vasis fœpervora nimis frequenter disposita. Lobelio autem in molliculo vellere pusillum *Semen* Majoranae, fœd exilius, rufissimè, acre, odoratum.

Copiosè provenit circa Monspelum, Aprilis & Maio florens. Parkinsonus Lobelium fœcunt hanc cum Stechade citrina latifolia Germanica confundit, à qua specie omnino differt.

Stechadis hujus flores, ut & Italice iisdem viribus pollent quibus Stechadis Germanica. Attendamus Schroderum. Cal. & fœic. diurectici sunt & vulnerarii. Usus præcip. in obfœdum urinæ, hepatis, lenis, mensium; coagulatum sanguinem redolens, catarrhos excitant, menses nimios fœstunt, lumbicis fugant [vino decocti aut macerati & poti] Commendantur & in primis ad exsiccatas defluxiones acres pulmonum, &c. Extrinsecus faciunt ad emollendam uteri duritiem [in balneo] Capitis defluxiones fœicant & dicitur [fœscit]. Mathioli hanc herbam totum omnibus cerebri morbis à frigido provenientibus, nempe pituitosis fluxibus, diuturnis doloribus, comitialibus, reclusis, & id genus aliis modè affert; fœe ejus decoctum in poti sumatur, fœe in pulvere trita ex rhododelle bibatur aut oxymelice. *Penes autem fœide esse. Adhibi illi nimis contumaces nobis videntur, quoniam ut tam imbeli medicamento expugnentur.*

Bb 3

5. *Stechas*

5. *Stechas citrina tenuifolia altera sive Italica* J.B. *Elichrysum foliis oblongis, Stechadis citrina f. milii* Dod. C.B.

J. B.

Virgæ ramifæ, quarum superiores partes albicant, lignosæ, in quibus *folia* similia foliis *Stechadis citrinæ* Narbonensis, quæ tenuiora sunt, inferiora, breviora ut in illa, alia quædam longiora uncia. In singularum virgarum summitate umbella parva corymbifera: Corymby parvi minores quàm in Narbonensi, longiusculis veluti parvis squamis confantes, qui fæ explicantes difcum faciunt, in quo hifculi nullis apicibus confantes. Color qualis fit me latec, in ficca ad straminis colorem accedere videtur.

Bauhinus ex Apennino habuit: Nos eam in montibus Liguæ, non procul Gavia oppido & alibi passim invenimus. Folia quàm Rorimarini angustiora, multo minis quàm *Stechadis citrinæ* Narbonensis albicant.

6. *Stechas Citrina tenuifolia tertia sive Neapolitana* J.B. *Elichrysum foliis oblongis, paucis, Stechadis citrinæ angustioribus* C.B.

Matth.

Planta est exilis, foliis longis, angustis, hirsutis, striatissimæ: caulibus angulosis, umbellæ in summitate aureæ divulsæque, radice tenui ac supervacua.

Nô qui autem hanc cum precedente eandem censent (ut rectè monet *Bauhinus*) illa enim numeris angustissimis foliis, hæc paucioribus, plus duplo longioribus, & illa latioribus est prædita. Inter Neapolin & Puteolos invenitur.

7. *Heliocrysum Abrotani semine foliis* P. Boccon. *Abrotanum semina verum Dischoridis Zanoni*.

Boccon.

Tenuis fuit huic *virgule*, fragiles, pedales; foliis circundatæ oblongis, angustis; denticulis quàm *Abrotani* femine longioribus, nonnulli candicantibus. Flores in fastigio cauliculorum umbellati, luteo auti colore fulgentes, *Heliocrysi* aut *Stechadis citrinæ* floribus colore & odore perimiles.

Semen à Perside allatum plantam hanc in orto M. Etruræ Ducis producit.

8. *Elichrysum Creticum* C. B. *Chrysocoma V. quæ Cretica* Cluf.

Cluf.

Singulares, nonnunquam plures, emittit è radice virgulas, teretes, sesquipedales, incana lanugine & velut tomento obductas; quibus sine ordine multa adnata folia, unciam & amplius longa, unice quadrantem lata, superne virentia, inferne alba: circa summam virgæ è foliorum alis nati sunt tenues ramuli minoribus foliis præditi: summæ autem virgæ desinunt in nudum ramulum, vel singularem, vel genitum, tomento carentem, cui insident singularia capitula, squamulis imbricatis dispositis confantia, instar capitulorum Cyani, è quibus prodeunt flores; multis staminibus hæc compositi.

Stechadem citrinam Creticam flore amplo *Park*, i.e. *Santolinam* Creticam *Alpini*, & *Chrysocomen* V. seu Creticam *Cluf.* pro una & eadem planta habeo. Nam descriptiones conveniunt, & locus idem est. Nec diversa nobis videtur.

Stechadis citrinæ alteri inodora Lobelii affinis, capitulis brevioribus J. B. *Heliocryso sylvestri flore oblongo similis* C. B. *Stechas citrina sylvestris* Park. quam C. Bauhinus sic describit:

Caulis est sesquipalmari, rotundo, incana lanugine obfuso, in ramulos aliquot inæquales, palmo breviores brachiato: foliis *Stechadis citrinæ* alterius inodore similibus, latioribus tamen, aliquibus leviter sinuatis, sesquicubitalibus, inferne incanis & tomentosis superne virentibus. Ramuli in pediculis tenues, nudos, uncias quatuor longos, abeunt, quorum summitatibus, capitulum unicum squamulorum cum flore insidet, qui in pappos breves ut in *Elichryso* sylv. angustifolio abit.

In montibus Italiæ (inquit) propè Terracinam provent. Icon J. Bauhini melius respondet plantæ à nobis observatæ quàm Caspari.

Hanc in muris & rubus circa Messanam Siciliæ urbem copiosè provenientem observavimus. Hujus aliam speciem invenimus propè Tolonam Gallo-provinciæ portum, foliis longioribus, angustioribus, Rorimarini similibus in caule crebrioribus, superne pallidius virentibus, subtus minis incanis, uti sunt & caules. Flores eodem modo nascuntur in longis pediculis singulares.

Huic plantæ affinis & similis est, si non eadem,

9. *Chrysocoma altera, peregrina* 1. Cluf. Cujus descriptionem è Clusio subiiciemus.

Cubitalis plerumque habet virgæ quando adolevit graciles, incanas, & velut tomento quodam obfusas, quas incondata serie disposita ambiunt folia, longa, gracilia, Libanotis coronariæ foliis similia, vel ut etiam angustiora, superne nonnulli virentia, inferne incana, ex quorum sinu nascuntur tomentosi ramuli, minoribus foliis præditi, per summam verò virgæ rariora sparsa sunt folia, quarum fastigii multi insident squammati flores, vulgaris *Chrysocomes* floribus minores, aurei vel flavi coloris, qui marcescentes sulcum colorem contrahunt, & semen exile continent pappo involutum. Radix lignosa, dura, in aliquot ramos divisa. Cum quadam non insuavi graveolentia odorata est, gustusque calidissimulo. Salmarti-

Salmarticensi agro frequens est, (memini & Montpellierano videre) ubi tota æstate subinde novæ flores producit, totaque hyeme comam rennet.

Hæc planta in eo à nostra differt quod multos flores in ramulorum fastigiis gestat, cum nostra singulos tantum, oblique majores quàm vulgaris *Chrysocomes*.

10. *Stechas citrina altera inodora* Lob. *Heliocrysum sylvestri flore oblongo* C. B.

Lob.

Rarius hæc multò occurrat. Licetis cocciferis *Sommiers* inter & Montpellier, tota pulchella, facie *Stechadem citrinam* præferens; folia tamen sunt latiora, incana, uti tota planta. Cauliculis palmariis, in quibus flores iidem *Stechadis citrinæ* alterius, grandiores, longiores. Lactucæ agrestis quadantem. Radix non magna, lignosa, inodora: tota minus nota, perva, aut inventu facilis. J. Bauhinus hanc plantam *Stechadi* fuit *citrinæ* affini capitulis longioribus *Synonymam* facit. Verum planta, quam sub titulo illo describit J. Bauhinus, eadem omnino videtur *Stechadi* odorata purpurea *Pilleteri Lob. illoq.* Quocirca vel Lobelius errat, qui *Stechadem* illam purpuream *Piller.* diversam ab hac facit; vel J. Bauhinus qui eandem huic. D. Magnol nihil hic lucis affert, sed nos in dubio relinquit.

Præterea J. Bauhinus *Chrysocomen* secundam, five peregrinam tertiam *Cluf.* huic synonymam facit. Eam autem *Clusius* sic describit:

Pediculis, interdum etiam cubitalibus affurgit ramis, candicantibus & lanuginosis, quos Oleæ similia folia, longa, mollia, cana lanugine tecta per intervalla ambiunt. Flores autem extremis ramulis pallentes, squamosi & Agerati ferè insident. Radices sunt nigricantes.

Hanc alteram *Chrysocomen* Murciani *Monemilla*, nomine Chamæleoni communi, appellabant. Hispanenses *Romero marino*, i.e. Libanotidem coronariam marinam; & Mauritan Granatenis urbis incolæ *Majcin*.

At neque hic nobis satisfaci J. Bauhinus siquidem descriptiones *Clusii* & *Lobelii* non conveniunt ut conferenti patebit, idoque unus & ejusdem plantæ esse non possunt.

C. Bauhinus *Chrysocomen* quartam, peregrinam tertiam *Cluf.* huic synonymam facit, minus rectè nostrâ sententiæ, siquidem descriptio *Clusii* melius convenit *Stechadi citrinæ* alteri *Lob.* Mira est apud Botanicos consilio in speciebus & Synonymis hujus generis.

11. *Stechadis citrinæ affinis capitulis parvis, raris, squamatis, in pappo evanescentibus* J. B. *An Elichrysum sylv. angustif. capitulis conglobatis* C. B? *Chrysocoma* 4, *peregrina* 3. *Cluf.* *An Stechas citrina altera* Ad. Lob?

J. B.

Citrina *Stechadis* Narbonensis instar densè fruticat, virgæ tamen breviores, tomento candidæ, quas folia vestunt citrina *Stechadis*, sed longiora subinde, non minus angusta, inoffensa marginum æqualitate, tomento villosa subus obita. Capitula singulorum ramulorum (qui longi ac tenues sunt) extremis imposita, aut bina ac etiam terna, semuncia breviora, squamata: flores coloris ferdidi & obsoleti, non aurei, quorum apices medii in pappos degenerant. Hujus plantæ idem ferè odor qui dicitur *Stechadi*.

In faxis ac rupum fissuris circa Montpellier variis in locis oritur. Caules huic ramifiores ramis longioribus, tenuioribus, sparsis, & foliis ferè nudis.

Chrysocomes 4, peregrina 3. *Clusii* descriptio huic bene convenit: Quocirca C. Bauhinus eam malè *Elichryso* suo sylv. flore oblongo synonymam facit.

Stechadi citrinæ alteri Lobelius flores singulos in singulis caulibus attribuit, quod plantæ huic non convenit; unde aut malè *Stechadem* suam citrinam describit, aut ab hac nostra diversa est.

12. *Gnaphalium montanum album* Ger. *montanum* sive *Pes cati* Park. *montanum flore rotundo* C. B. *Pilosella major & minor quibusdam, aliis Gnaphalis* genus J. B. *Mountain Cudweed*, 02 *Cats-foot*.

Humi fundis circumspecta appressa ferè terre folia oblonga, per extremum rotunda, incana lanugine obita inferna parte, inter quæ surgunt caules plantæ aut dorsantes etiam cubitales, tomentosi, candicantes, foliis vestiti longis, angustis, è quorum cacumine glomerati pendunt flores multi, majores, foliis excucis, squamulis latioribus & brevioribus contextis, speciosiores, jam minores, è minus pulchris squamulis angustioribus & longiusculis confantes, nunc candidi, nunc magis minive purpurantes in medio apicibus nullis, quibus succrescunt longi pappi. Radices fibrosæ repant *Pilosellæ* vulgaris in modum.

In montosis variis in locis v.g. in planitie Novi mercati dicti oppiduli: in ericeto Bernacensi in Locu. comitatu Lincolnia: in montibus Ingleborang in Eboracensi provincia & *Plumpton* in Wallia.

Hujus due habentur species, altera flore majore, squamulis latioribus, altera flore minore, squamulis angustioribus: utraque floribus colore albo & purpureo variat. In Anglia species duntaxat nunc invenitur.

13. *Gnaphalio montano affinis Ægyptiaca* C. B. *Baccharis Dischoridis* Rauwolfio J. B.

J. B.

Planta est cubitalis, foliis lanuginosis donata, vernali similibus, & caulem ut in Tabaco amplexantibus. Summa occupant folioli albi purpuralescentes, densè stipati ut in *Stechade citrina* aut *Pede cati*. Radicula odorata, Ellebori nigri similis.

Locus.

In descensu montis Libani observavit Rauwolfius.
Hujus meminit Jac. Breynius, titulo Chylocomes Syriace flore atro-rubente.

14. *Chylocomes Syriaca candidissimis floribus* Breynii.

Breyn.

Non ita obvia alibi quàm in faxosis Libani montis, ubi à Rauwolfio reperta, in cujus Herbario plantam exsiccatam vidit Auctor postea dodrantalem. *Folia* ejus incana, latiora Chylocomes Germanicæ atque breviora. *Flores* summis caulibus insident pauci, ex argenteis retortidis squamulis compactiles, Gnaphali montani floribus rotundioribus candidis haud imparis, sed grandiores.

15. *Gnaphalium Americanum* J. B. Ger. *Americanum latifolium* C. B. *Argyrocomes sive Gnaphalium Americanum* Park. parad. American *Eutrochæ* or *Asclepias* clatling.

J. B.

Ad cubiti altitudinem affurgit, procerius etiam subinde adolefcit, *caulibus* crassiusculis, multo candido tomento obfitis, medulla fungosa fæctis, teretibus : quibus certa serie *folia* adnascuntur, palmum circiter longa, semunciam lata, in acutum mucronem desinentia, supina parte virentia, triplicique nervo secundum longitudinem decurrente donata, inferius verò villosa & incana. Corymbi summis ramis insident multi conferti, tomento obfiti, quorum singulares *flores* ex argenteis retortidis foliis compactiles, pappo in medio filamenta coloris rufi aut melini, Clusio subflavi, qualia ferè in Gnaphalo vulgari, comprehendunt, quæ tandem in pappum aut *semen* mutata abeunt. *Radix* subest lignosa exsucca, serpentes de se propagans & fibras promittens, minimi digiti crassitudinem ferè æquat, nigra, ex lateribus novos filices annis proferens, qui primùm emergentes nihil nisi tomentum esse videntur ; tota æstate flores producentes.

Ex America delatum, indidigne denominatum.

16. *Gnaphalium Brasiliense* Margg.

Margg.

Ex *radice* minimum digitum crassa, multis filamentis prædita, odore aliquantulum cum Helenii radice conveniente, sapore tamen haud manifesto, perenni & quæ novos subinde caules protrudit, interdum & plures producent *caules*, medioeriter rotundi, inferius crassi ad trium pedum altitudinem, geniculati quasi ob folia quæ illos ambiunt, subulsi & alba lanugine obfiti. *Folia* autem ambiunt multa, tres vel quatuor dig. longa, angusta, viridia, ac copiosa lanugine alba seu tomento obfita ; superius minorâ sunt ad caulem, & caulis displicunt in multos ramos, medioeriter hirsutos. Ramos ornant hinc inde foliola angustissima, lanugine incana, unum aut duo digitos longius. In extremitatibus autem ramorum proveniunt *capitula*, ex squamis oblongis argentei coloris, splendens quinquè foliolis albis, dissectis in medio eminente staminulo albo-purpureo : ceterum sunt penitus inodori. Post *stoculos* nascitur *semen* in ipsis squamis, oblongum, fugax, coloris fusco-argentei.

17. *Gnaphalium ad Stachadem citrinam accedens* J. B. An *Elicrisyrum* Sylv. latif. capitulis conglomeratis C. B? *Heliocrisyrum Sylvæstre* Ger. emac?

Radix hujus spectatur parum fibrosa & nonnihil lignosa : folia Gnaphali, quædam tres uncias longa, alia breviora, culum unum vel duos lata, tomentosa incana, mollia : *Caules* villosi, albi, recti, interdum ramosi, dodrantales & cubitales ; quorum fastigis duntaxat *flores* hærent & capitula ad Stachadem citrinam accedentia, vel ad Gnaphalium montanum, ex squamis lucentibus constantia.

In pratis non longè à Castro novo vico Montepelio vicino nascentem observavimus.

Locus.

C A P. XI.

De *Jacobæa*.

Jacobæa à S. Jacobo, cui dicata est hæc herba, nomen accepit.

Jacobæa à cæteris papposis non lactescentibus, foliis lacinatis, floribus flavis radiatis differt.

A. 1. *Jacobæa vulgaris* J. B. vulg. major Park. vulg. lacinata C. B. Common *Stagwort*, Beggrum.

Radix plurimis fibris majusculis albescentibus terræ firmiter adhærescit, ut non sine difficultate possit extrahi. *Caules* inde exurgunt non rarò plures, interdum unicis, teres, striatus, aliis glaber, aliis nonnihil lanuginosus, in apicis perlonge purpureasculis, solidus, *foliis* crebris, nullo aut alterno ordine positis vestitus, sesquicubitalis aut altior, in latiore solo etiam tricubitalis, summa parte in ramos aliquot divisus, medium caulem altitudine æquantes aut etiam superantes ; unde fit ut *flores* in summis caulibus & ramulis existentes in umbellis quodammodo dispositi sint, magnitudi-

ne singuli mediocri, radiati, tria foliis marginalibus cuspidatis, medio disco concoloribus, angulatis, oblongis. *Calix* floris squamulis, 8. annis. *Semen* prexygnum, pappo alatum, per maturitatem rubescens. *Folia* oblonge, sunt profundè dissecta, primo in lacinarum cataplasmata conjugationes ad medium propè costam, deinde in alias lacinias secundarias subdivisa, glabra & obtusius virentia, præsertim lupina parte.

In palus inque incultis & ad vias passim provenit.

Non solum eandem formam, sed eandem cum Senecione vires & facultates obtinet, auctore *Locus*. Trag., imprimis autem vulnibus, inflammationibus & fistulis medetur.

Observat Hofmannus Jacobæam caldam nonnullis cataplasmatis formâ adversus ventris tormina, (quæ multè dysenteria affectos excruciant & tantum non interimunt) felici successe fuisse abdomini applicatam.

A. 2. *Jacobæa Senecionis folio incano perennis*, Hoary perennial *Stagwort* with Groundsel-leaves. Forst. *Jacob. vulgaris minor* Park.

Hæc à præcedente differt 1. *Radice*, quæ quamvis fibris paucioribus constat, perennis tamen est, & sub Autumno nova gemina quasi capita emittit. 2. *Caulibus*, qui huic elatiore sunt & lanuginosiores. 3. *Foliis*, quæ pariter lanuginosiora sunt, obtusius viridia, in angustiora & acutiora, minus tamen crebra segmenta divisa. 4. *Floribus*, qui huic pallidiores, petalis ambientibus minoribus & brevioribus.

In palus præsertim inter vepres, & in sepium aggeribus non rarò se offert.

Locus.

Jacobæa pumila Gallica Bocconi.

Boc.

Hæc *humilis* habet cæteris omnibus suæ classis multò tenuius dissecta ; atque est planta pumila & cæteris humilior. *Floræ* & *seminis* cæteris par.

A. 3. *Jacobæa latifolia* J. B. Broad-leaved *Stagwort*.

J. B.

Caulem habet tricubitalem, teretem, rubentem, medullâ albi fæctum, in ramos alterius instar divisum, quorum extremis *flores* insident magni, lutei, stellati seu vulgares, & tandem in pappolum tomentum evanescentes : at *folia* plurimum differunt, doctantem ferè longa, duabus uncis latiora, serrata, glabra, mollia, profundè circa principium secta, reliquâ & ultimâ lacinia ad Bugulæ folium accedente : verum omnivèro quæ per ramos conspicuntur paulo magis sunt laciniosa, Arctemise ferè divisiura. *Radix* obliqua, multis fibris capillata ; suspensor annuam herbam.

In Sundevia Florentine Augusto observavi ad ripam fluvii.

Locus.

A. 4. *Jacobæa latifolia palustris sive aquatica*.

Præcedentis descriptio huic per omnia ferè convenit, ut eandem plantam esse mihi pene persuasum. Differt à *Jacobæa vulgaris* foliis imis penè integris, ad principium duntaxat altè incis & velut pinnatis, in caule minus crebris : *strobilis* in caule & ramulis summis paucioribus, magis sparsis, nec ita in umbellæ formam congestis quemadmodum in illa ; ipsorum petalis laturatius flaventibus, medio disco latiore & majore, è *stoculis* pluribus sed minoribus composito ; stylis etiam minoribus & brevioribus in singulis ; hinc capitula sequentia majora latioraque sunt in hac quam in illâ. Differt etiam loco, cum hæc in aquis & palustribus semper proveniat, illa in facioribus. Perennis planta esse videtur. Folia etiam suprema in caule multo minis tenuiter dissecta sunt in hac specie quam in vulgari *Jacobæa*. Quinientiam rami in hac longiores sunt, & à caule magis recedunt, & inferius in caule oriri incipiunt quam in illa.

Ubique ferè ad fossas & in aquis oritur.

Locus.

A. 5. *Jacobæa Pannonica latifolia* J. B. latif. Pannonica prima Park. latifolia Ger. Alpina laciniosa, flore Baphthalmi C. B. Broad-leaved Hungarian *Stagwort*.

Clus.

Cubitali interdum excrevit *caule*, firmo, striato ; quem ambiunt *folia* lata, rugosa, mucronata, per ora serrata, viridia, latiore basi, & velut appendicibus quibusdam prædita, infimè parte quæ caulem amplectuntur, ingrati & nonnihil acris laporis ; quæ verò à radice germinant rotundiora sunt & majora, sed nullas appendices habent, perinde tamen serrata atque superiora. Summus caulis dividitur in aliquot ramulos, quæ *flores* omnino luteos sustinent, *Jacobææ* vulgaris similes, multo tamen majores, & ad Buphthalmum amplitudine accedentes, maturitate in pappum evanescentes. *Semen* observare non licuit. *Radix* lato crassa & candicans, subinde fibras, vulgaris *Jacobææ* instar in latera expandit.

Provenit in Austriacis Sarmaticæ Alpibus : nusquam tamen abundantius quam supra Herrenalben, quæ longus ascensus est in Durantiem. Floret Junio & Julio, in hortos translatâ etiam Maio.

Locus & Tempus.

6. *Jaco-*

6. *Jacobaea marina* Ger. *maritima* C. B. *marina* sive *Cineraria* J. B. *marina* sive *Cineraria* vulgaris Park. *Sea Ragwort*.

Ad bipedalem interdum altitudinem affurgit caule duro, striato, tomento candido obducto. Prima folia quævis similia sunt, rarioribus filifius, minutiusque incisa, quæ postmodum ad costam usque profundius dividuntur, digitali fore interpedale segmenta laciniata intercedente, crassifidula, inferius cinereo molli tomento una cum pediculis obfita, superius atrevicinia, nitida, & nonnulla quæque lanugine fortuita obiter respersa, sapore præditi patium grato. Flores multi, coarctati, Jacobææ, melini, in pappos tandem abeunt.

Locut.

Ad litorea maris inferi ubique ferè occurrit in Anglia & Septentrionalibus frustra eam quæres. Huius folia præterea habentur species seu potius varietates, nimirum, 1. *Jacobaea incana* altera C. B. altera seu minor Park. quæ pilosior minor & humilior esse dicitur. *Folia* tamen longioribus, valde laciniatis, laciniarum seu segmentorum extremis rotundioribus, fuscæque etiam subcineræ; *filifius* minoribus colore obscuriore, qui duos minimum menses durant antequam marcescant & defluunt. 2. *Jacobaea maritima* sive *Cineraria latifolia* C. B. Park. cujus folia inferiora fibrosum, cum pediculis pedem longa, uncias quatuor lata, ad modum Brassicæ vulgaris laciniata, & per marginem sinuata; at superiora minora & acutiora: flores majores oblongis pediculis incanis & nudis insident, quorum discum aureum folia latiuscula pallidiora orbiculatim cingunt.

Argentea Cretica *Alp. exat.* huic eadem videtur, folia foliorum incisura Pastinacæ æmulâ hujus.

Incis.

Jacobæa ad vulnera & ulcera inveterata ac fordida à recentioribus commendatur, quæ succo ejus cum melle permixto expurgantur. Ad dolorem ichthidicum alioquin inveteratos in unguentis usurpatur. Vult Gerardi. Laudatur verò & hujus decoctum gargaziarum ad gutturis tumores & abscessus, quos & discutit & persanat. *Dod.*

Ægypti, autore Alpino, Jacobæa marina ad multa utuntur: quippe decoctum ex foliis paratum ad renem vetricæque calculos pollere aiunt, necnon ad sanandas viscerum antiquas obstructions, fugiditatem, strangulationem, sterilitatem, inflationem, atque ad menses interceptos revocandos, in infestationibus.

7. *Ageratum ferulaceum Dalechampii* J. B. *Chrysanthemum Alpinum foliis Abrotani multifidus* C. B. *Acibiles montana* Lob.

Claf.

Herba est cubitalis, caulis satis robustis, striatis, quos folia ornant tenuiter Chamæmeli modo dissecta, quæ quo magis superiora versus tendunt, eo sunt minora, minutiusque incisa: inferiora namque palmo longiora, Ferulaceis sunt proxima. Caulis fastigium in pediculos frequentes abir, quibus incompositi flores umbellam mentiuntur, Jacobææ floribus similes, minores, luteis foliolis radiati, flammulis concoloribus medium occupantibus, tandem in pappos facientibus. Radix longiuscula, mediocriter crassitudinis, fibrata. Sapor huic nonnulli aromaticus.

Locut.

In cacumine montis Eberon mense Octobri florentem reperit J. Bauhinus: Lobelius in celsioribus Calcaris & Horti Dei montium Narbonensium jugis. Nobis etiam cum Montpellier commorarem à D. Zuckero Dantiscano à vicinis montibus delata communicata est.

C. Bauhinus à Parkinsono & Johnsono Gerardi emulatore non immerito reprehenditur, quod Ageratum ferulaceum Legd. Chrysanthemum Alpino 2. Clasi idem facit: cum Chrysanth. 1. Claf. nec flores in cacumine in umbellæ formam dispositos gerat, sed singulos aut geminos tantum in eodem ramulo; neque eos parvos, quam Jacobææ minores, sed Chamæmeli vulgaris floribus majores. Verum Chrysanthemum Alpini 3. Clasi descriptio Agerato nostro ferulaceo egregie convenit. Quocirca per errorem, puto, apud C. Bauhinum hæc nomina transposita sunt, & Chrysanthemum Alp. fol. longis tenuiter incisis in locum Chrysanth. Alp. foliis Abrotani multifidis transferendum, utique Chrysanthemum Alp. 3. Claf. in locum Chryf. Alp. 2. ejusdem.

Morionus noster plantam hanc Chrysanthemis annumerat, ob semina, ut puto, solida fere pappo destituta. Verum cum J. Bauhinus disertis verbis afferret flores in pappos cessare, nec plantam ipsâ ad manum sit, ubi eam collocem incertus sum: si minus rectè hic disposuerim, J. Bauhino imputandum est.

- * 8. *Chrysanthemum Hispanicum tenuifolium* Morif. prælad.

Folia habet minus tenuiter dissecta quam præcedens floræque duplo majorem.

Quamvis hoc fortè alio perimeat, ob affinitatem præcedenti subjunxi; Quod si minus rectè hic collocetur, utraque simul removeantur.

- * 9. *Jacobaea Sicula Chrysanthemi facie* Bocconi.

Roc.

Caulis ei cubito sunt altiores, non ita crassi, inanes, seu intus fungosi, in plures ramos divisi. Folia longa, angusta, adnatis exiguè alis, Chrysanthemis Creticis veluti divisi & formâ, paululum ferentia. Flores in ramulorum fastigiis multiplices floribus Jacobææ multo minores, medio umbonæ seu orbiculato ambitu luteo auri colore fulgentes.

Locut.

Perpetua est planta, hyemique facile sufficiens, ad Catanam & Tauromenium frequens.

- * 10. *Jac-*

- * 10. *Jacobaea multifida umbellata annua* Bocconi.

Roc.

E radice tenui parvâ folia plurima per terram strata, uncialia & triuncialia nonnunquam, Jacobææ more lobata, supra vicia, subius incana, in extremo circinata rotunditatis, in margine sinuata emittit: quorum è medio caulis affurgit pedalis, altus, rotundus, leviter hirsutus, foliis cinctus primum Jacobææ divisi, demum Abinthii modo tenues incilis. Hic caulis in summitate præbuit ramis palmaribus quasi laxè umbellæ in modum dividitur, quorum cacuminibus insident flores petalis latis & planis, aureo colore fulgentibus, & cingentibus umbonem pariter aureum, ex multis flammulis concoloribus conflatum, qui tandem recedit in semen pappolum alarum Jacobæarum more.

Annua est planta. Nascitur ad Agrigentum & oppidum Montapertum dictum.

C A P. XII.

De papposis non lactescentibus petalis marginalibus cuspidatis, foliis integris levibus seu

De *Jacea Oleæ folio*. C. B.

1. *Præmarica Austriaca* Ger. *Austriaca* Clusii Park. *Jacea oleæ folio, capitulis simplicibus* C. B. *Xeranthemum aliud sive Præmarica quorundam* J. B. *Austriacæ Snerzwozt.*

Claf.

Cubitali affurgit caule, candicante, Cyani æmulo: Folia illi infima caulis parte secundum radicem numerosâ, longiuscula, angusta, supenè molli lanugine incana, acediusculiaporis; in ipso autem caule rariora. Caulis in aliquot ramos le spargit, sustinentes capitula è squamis velut argenteis imbricatis sibi invicem incumbentibus contexta: è quibus emergit flos venustus & elegans, duodecim aut quatuordecim foliis constans, duris, fideis, mucronatis, coloris intus albi, deinde ex cœruleo quodammodo purpureo, aut illius æmuli qui in Sclæmendis minoris *Muris* flore elucet, nullo odore commendatus, sed sola venustate gratus, & immarcescibilis: coloris enim gratiam tenet per multos annos: et raris suspensis, aut inter clausas: respositus: in ipsa verò planta [si non evellatur] senescens subulescenti contrahit colorem. Semen non multum distimile Sclæmоди minori, tenuius tamen & copiosius inter albam lanuginem latet. Radix singularis est, nigricans, dura, capillaribus quibusdam fibris septa, sed annua.

In Austria circa Viennam urbem & alibi invenit Clusius.

Præmarica nomen huic plantæ imposuit Clusius, non quod sernamenta moveat, sed quod relictis notis fatis apud eam Dioscoridis Præmarica conveniat.

Pulliam incanam Jaceam alteram folio oleæ Lob. haud habent per diversâ specie admiserim, quam per omnia similem incanæ alteri [i.e. Xeranthemo] scribit capitulis & floribus, sed cauliculo minus diviso esse, palmari & squigipalmari, foliis majoribus Oleæ, magisque incanis, minus serratis, capitulis habitioribus, nitidis argenteis squamis, gustu ulipido, minime amaro.

2. *Xeranthemum* J. B. *Jacea Oleæ folio, flore minore* C. B. *Præmarica Imperati, sive minor* Park. *Præmarica Imperati, an Præmarica Austriacæ species* Claf. cur. post. 2. Ger. emac. *Smaller Snerzwozt.*

7. B.

Angulo est caule, duro, lento, incano, lanuginoso, tenui, pedali & altiore pro ratione foli, plurimum singulari, in multis ramis divaricato; per quem folia alternatim disposita, densio tomento candicante undiq, obfita, inferius canthidiora Abinthii vulg. foliorum colore, uncias duas aut tres longa, culmum lata, unico nervo medium folium percurrente, dorsum plerumq, reflexa. Singulorum ramulorum extremis singula hærent capitula oblonga, ex squamis candicantibus & lucidis, nitidis contexta, in octo densitibus cum striâ rubente. Flos stellatus, squalidus & exsiccus foliis constat, sex, seprem, aceto etiam pluribus, acuminatis, aridiusculis, rubentibus, parvis, capulorum squamas imitantibus sed longioribus, quorum medium occupant stamina numerosa confertaque, rigida, candida hirsuta, inter quæ latent semina lata veluti spine alba, mollia cum barbula in summitate villosa. Radix singularis, lignea, annua: E semine deceduo novæ Autumnio statim exurgunt plantule que per hyemem viorem suam retinent, & vere sequenti excalescunt. Triter herba odorem aromaticum exspirat.

Primo hanc observavimus in Arni fluminis alveo propè Florentiam in Italia, postea etiam in agris Locut.

quibusdam non procul Montipelo. Xeranthemum vocabat Gelnierus ob siccitatem & squaliditatem florum etiam recentium. 7. B. Hanc proculdubio intelligit Lobelius nomine *Incane alterius* Cyani aut *Jacea capitulis & flore*, quamvis folia (minus rectè) leniter serrata faciat, & caules ab eadem radice multos: ideoque C. Bauhinus frustra per diversâ specie eam pout.

CAP. XIII.

De papposis non lactescentibus siccis petalis marginalibus cuspidatis, foliis dissectis & spinosis seu.

De Carina.

Planta hæc à Carolo magno, primo ejus nominis Imperatore sic dicta est, quia exercitus ejus Angeli montu usq. radicis hujus à peste liberari fuerat.

Masticatio ejus in peste prodesse dicitur.

1. *Carina humilis* Park. *Carina sive Chamaeleon albus* Dioscoridis Ger. *Carina acaulis magno flore* C. B. *caulifera & acaulis* J. B. *The low Carline Thistle*.

f. B.

Carinae radix, cujus præcipua est commendatio, longè latèque vagatur, profundèque intra terram aggrit, crassitudine pollicari plus minus, superficie veluti corrola & foraminulenta, colore foris rufio, intus candido, sapore aromatico, nonnihil gravi: antequam verò è terra emerget, in capita aliquid ut plurimum facit, ex quorum singulis separatim *folia* in orbem supra omittunt, palmum unum aut duos longa, unciam unam aut alteram lata, profundis ad costam usque incurvis divisa & veluti crispa, aculeis minacibus horrida, nonnihil tomentosa, viridantia excepta pediculi infima parte atrorubente: in horum medio fissilis hæret *echinus*, orbicularis, spinosissimis foliis undique obfusus, è cujus umbilico flores emittant flaminei, purpurascens, vallo foliorum argenteorum cincti. Semen pappo tomento involvitur, oblongum, hirsutum.

Aliis è singulis capitibus caulis surgit, pedem alius, atrorubens, lanugine quadam donatus, non sine folis alternatim positus, in cujus summo echinus nascitur floribus, ut jam dictum, foliis qualia in caule & circa radicem conspiciuntur circumcirca stipatis. *Carina*, inquit Camerarius hort. pleuque si eo anno florenter quo in horum transferretur sine caule permansit, fin minus, multo prior altero anno surgit & cauligera fit. Alii quoque plerique Botanici *Carinam* aculeon & cauligeram eandem speciem plantam censent, & rectè meo judicio. Verum F. Columna *cauligeram* non eandem caulem sed congenerem existimat. Nam que caulem habet (inquit) nunquam humilis est florida, ut vulgaris; & genere diversa *folia* profert, angustiora, virentia, magisque spinosa, *fi-remque* minoribus barbulis usque candicantibus, umbone intus folculis purpureo-rubentibus composito, quamvis antequam expandantur, lutei conspiciuntur. Plura capita profert, nimirum in singulis caulis singula. Alii diligentius rem examinant.

Lecet.

In Germaniæ pascuis sterilibus & dumetis frequens oritur, nec minus in Italia, Gallia Narbonensi & circa Genevam in montosis.

Refert Gesnerius hujus floris calycem tum recentem tum etiam sicum noctu claudi, ad Solem verò aperiri. Germanis *Heilwurtz* dicitur, i. e. Apri herba, quia nimirum Apri ejus radices appetunt, non (ut vulgè Fuchsius) quod sues si in pascuis exhibeatur perimat; hoc enim experientie repugnat.

Hujus capitula carnosa, calyce, floribus ac semine resectis, ex aqua cocta cum butyro, sale & pipere Cinarum more suave edulium præbent. *Gest.*

Dol. I. 4. c. 1.
S. 19.

Helmontius magni facit radices *Carinae*, quas sympatheticè, perinde ac earum succus & extractum solet, arcere somnum statuit, multo magis somnos præternaturales. *D. Soame.*

Carina alexipharmaca est & sudorifera, Pestis contagia arceat curatque si tempestivè propinetur. Diuretica quoque est & emmenagoga; hydropicis confert, tinea ventris necat. *Sched.*

Philippus Melanchthon cum cum hypochondriacis doloribus confisteretur, uli herbe *Chamaeleonis* eos mitigavit: & hujus remedi efficaciam cum deprædicasse testatur Camerarius.

2. *Carina sylvestris* J. B. *sive* major Ger. Park. *Cnicus sylvestris* pinosior C. B. *The common wild Carline Thistle*.

Radix nictur simplicis, alè in terram descendente [Petroselini radici æquali] paucis fibris donata, durà & lignosa, sapore nonnihil acris & aromatico. *Caulis* plerumque simplex, interdum geminus, in sterilibus vix palmum alius, in lætiori solo pedem superans, teres, striatus, purpurascens, *folia* crebris nullo ordine positus vestitus, prope summum ramos aliquot rectos spargens; quibus ut & summo cauli insident flores capitati, majusculi, latiores, ex pluribus folculis, dense stipatis, obscure purpureis, vix è lanugine conspicuis, limbo foliorum actuatorum tum colore tum consistentia florum cinctis compediti. *Caulis* folis è pluribus foliolis, squamatis dispositis, & ad margines spinosis componitur. Folculi autem singuli, singulis insident feminibus, eorumque styli è floris dicto exstantes lutei sunt. *Folia* angustiora sunt, pallide viridia, laciniata, crebris ad margines spinulis non admodum rigidis munita, crispa, avera præcipue parte lanuginosa.

Serius floret & sub finem æstatis. In pascuis ficionibus & ericetis per totam Angliam frequens oritur, nec minus in transmarinis quotquot lustravimus regionibus.

Temper.
Lecet.

3. *Carina*

3. *Carina sylvestris minor* Ger. *Acarna flore luteo patulo* C. B. Park. *Carduus Carina minor* sive. *Clusii flore luteo* J. B.

Clus.

Palmi altitudinem non superat *cauliculus* tenui, unico, canè lanugine obfuso. *Folia* *Carinae* sylvestris vulgaris foliorum æmula, minor, incana, spinis horrida. Summo cauliculi fastigio bina utant, mediis lanugine pallidis, quam ambeant rigidifcula & exluca foliola, coloris flavi. *Radix* tenuis, rufescens, virax non est, sed singulis annis perit. Nulquam hanc inveniebant Clusius quam in aridis quibusdam, petrosisque ac desertis circa Sal-
Locus & Tempus.

4. *Acarna capitulis parvis luteis in umbella* C. B. *Acarna sive Acorna, altera Apula* Col. Park.

Col.

Radix est pollice ampliore, bipedali ferè, ex albo flavente, odorata, Chamaeleonis albi modo aromatica, lacte dulci turgida. Invenitur etiam in illa mense Februarii lac velut gummi densum ceræ modo sub foliis, non fecus ac in Chamaeleone ab nobis descripto. *Folia* ei sunt Cnici vel Atractylidis, in terram expansa, sed non harentia, duriora, levia, acutis admodum spinis, quæ hyme regerminant: è quorum umbilico *caulis* rufescentes aut rubentes parum lacte turgidi prodeunt, cubitales, *foliis* alternatim harentibus cincti: in summo verò non tria aut quatuor tantum capitula ad modum *Carinae* sylv. vulgaris gestat, sed veluti densos corymbos in umbella ferè. *Capitula* sunt parva, echinata, acanacea, Anthenididis florem æquantia, folculis intus lutescentibus, atque circum radiantibus barbulis luteo saturo admodum colore, quibus perfectis capitula etiam lutea videntur, & *semina* (ni fallimur, nec enim ad maturitatem perducta vidimus, sed incipientia) pappum habent candidum loricum, tenuissimum. Augusto floret, Septembri femina perficit.

Ab hujus radice fungi exeunt luscidissimi, Cirincolus gratissimi & maxime expetit.

Circa Cirincolus Apulæ oppidum in agrorum marginibus sponte fructicat.

Hanc ipsam plantam, aut certe ei simillimam, in Gallia Narbonensi, Italia & Sicilia non procul à mari copiose provenientem observavimus. *Radix* est perenni, plures ei ab eadem radice *caules* exeunt, rubentes, glabri; *floris* dictum luteum ambientes barbule aureæ: *Florum* tamen capitula (quantum meminimus) paulo majora erant Chamaeleonis floribus, quibus ea magnitudine paria sciat Columna.

Lecet.

5. *Acarna flore purpureo-rubente patulo* C. B. Park. *Acanthoides parva Apula* Col.

Col.

Radix habet tenuem admodum respectu plantæ, paucis fibrillis divisam, parum flavicentem, lignosam, odoratam, sapore amarulculo, ad sivebri Valeriane gustum ferè accedente. *Folia* ei parva multum respectu Chamaeleonis albi, per ambitum aculeata & spinis horrida, Atractylidis vel Acornæ modo, supernè atque magis internè araneosè lanugine obita, ut multa excipi possit, quæ ita ductilis ac tenuissima est, ut Bombycinæ tela vicem supplere possit simul composita, atque ita facillimè non potest, & filo tenui ac tonaci, ut tela inde effici possit. *Caulis* rotundus, dodrantalis, albus, eademque lanugine obfusus, foliis alternatim Acornæ modo vestitus; quibus persciant se flore ab imo decidantibus, intra pars caulis ad medium usque Atractylidis ritu denudatur: in summo verò & juxta capitulum (quod unicuique genere solet) *folia* densiora sunt in roze modum, caulescentia *Carinae* æmulatione, cui etiam floris effigies similis admodum, verum minor multo, Acornæ primo loco à nobis descriptæ par & similis: barbulis enim levibus nidiisque floris umbo intus capitularibus folculis constructis, circumdatur, ut in *Carina* sylv. &c. usque purpureo-rubentibus, quem colorem in aliis non observavimus. *Semen* cinereum, læve, amarum, parvum, pappolum.

Julio floret & Augusto perititur; Locis incultis, siccis, editoribus sterilibusque Cirincolæ frequentissima via quæ ducit ad Vincam Aquamena dictam. Emitit aliquando unam aut alteram propaginem circa caput, sed *Impie* dictæ herbe Plinii modo supra patrem elevatam, in qua capitellum & floris omnia verò minora.

Nos Cardium hunc in Sicilia circa Messaniam, Italia circa Florentiam, & Gallia Narbonensi prope Montepulchrum invenimus spontaneum, in arenosis.

Lecet.

6. *Acarna Theophrasti sive Acorna* Plinii Col. Theophrastus his *Acarna*.

Col.

Radix nictur longa, pedem superante, crassitie digiti majore, pallente, odorata, *Carinae* vulgaris modo, etiamque lactescente, dulci. *Caulis* ei bipedalis *foliis* alternatim harentibus, Atractylidis & Cnici modo, & similibus, durioribus verò, magisque pungentibus, lævibusque, in summo tria aut quatuor capitula gestans ut Atractylis, quæ *floris* ætatis tunc emittunt luteum, foliolis five barbulis circumambientibus. Alteris, Anthenididis, vel potius vulgaris *Carinae* modo, sed colore magis saturo. *Semen* Auratum pappolum, ut in congeneribus, sed parvum, cinereum, Chamaeleoni alio simile, sed proportione minus.

Atractylidis antequam floret peritissilis est (inquit Columna) verum in Acornæ lavorem foliorumque vigentium alperitatem majorem observavimus, caulique rufum & ad rubedinem inclinantem colorem, atque totius plantæ succum candidum, pinguem, viscosum, facile nitate concretentem, dulci sapore.

Cc

In

Locus.

In Campoclaudianum collibus & Aequicolum fecit vias in incultis fœpibus observavit autor. Hujus radix estur elixa, deinde oleo frita, nervo exemplo, Quadragena diebus à pauperibus Va luentibus.

CAP. XIV.

De Senecione.

Senecio, Ἡγεῖον Græcis, quasi vernus senex, quia vere canescit, inquit Plinius, floribus in lanuginem abundantibus; nec Vere tantum, sed per totum penè annum germinat foliis produ-
ctione, semper enim alterum alteri succedit, & tempora omnia occupat. *Thesph.*
Nobis Senecio censetur herba flore composito, papposo, nudo, foliis lacinjatis. Foliis lacinjatis cum Jacobæa convenit, à reliquis congeneribus differt: floribus nudis seu non radiatis à Jacobæa discernitur.

- A. 1. *Senecio vulgaris* Park. minor *vulgaris* C. B. *vulgaris* sive *Erigeron* J. B. *Erigeron* Ger. *Common Groundsel* q̃ *Simfon.*

Radix oblique interdum producta plurimis fibris albis in terram demissis alimentum attrahit; ex qua *caulis* per se simplex, interdum bini ternive atolluntur, teretes, striati, concavi, in ap-
pices hirsuti, pedem aut dodrantem alti, à mo statim ramosi, *foliis* vestiti duas tresve uncias lon-
gis, alterno seu abique pediculis cauli adnatis, utrinque in lacinias divisis & dentatis, mucrone
obvelo, obscure virentibus. *Caulis* & ramulorum fastigii flores plures simul juncti insident, pedi-
culis tenuibus, brevibus, lanuginosis appendi. *Flores* autem quos vocant è plurimis foliulis linearis
arctè stipatis compositi absque ullo in margine barbularum circulo, calice longo, cylindraceo fe-
rè, ex simplicifoliolorum oblongorum ordine constante cu vallo quodam, coercentur. Floribus
delapsis *semina* cum pappo innascenti explicata, globulum seu Sphericam figuram efformant.
Calicis foliola, ut in Dentis leonis flore, deorsum reflectuntur. Semina parva sunt, tenuia, ob-
longa, diluta purpura tincta videntur. Odor huic nullus insignis.

Locus.

Non est cur locus huic assignetur, adeo ubique in arvis, hortis, areis nimisquam frequens om-
ni anni tempore occurrit.

Vires.

Herbe succus in Cerevisia fumpus, ejusdemve decoctum cum uvis Corinthiacis aut melle, leni-
ter purgat per vomitum, ut quotidiana docet experientia. Tragus raro intus sumi scribit: alii
intus fumpsum ad multa vitia faciunt, Choleram, v. g. iterum, intemperiem hepatis calidam,
humbricos, vomitum & expulsiorem sanguinis, ischiadicum dolorem, fluo em muliebrem. Ex-
trinsecus utilis esse dicitur in mammis inflammatis, scabie (capitis,) frumâ, dolore ventriculi, u-
rini remorata, arthritide & vulneribus. *Schrod.*

Ad lubricos utilem esse venissimum existimamus; siquidem Veterinarii nostri & Hippiatri
succum ejus expressum equis præbent adversus ventriculi & intestinorum vermes, *Watts* nostrum
dictos, quorum præsentissima pestis est.

2. *Senecio hirsutus viscidus major odoratus* J. B. *incanus pinguis* C. B. *fetidus* Park. *Erigeron to-
mentosum* Ger. emac. *Cotton Groundsel*, q̃ *strong-scented Groundsel*.

Perinde ut Senecio vulgaris radice nititur hirsuta, *foliis* donatus similibus, similiterque incisis, sed
lanugine undique oblitus, ideoque nonnulli incanis, insuper tactu viscidis, mollioribus & foetidis.
Caulis erectior, procerior, hirsutus, quemadmodum & *florum* luteorum, in pappos abitorum caly-
culi striati. Planta nonnulli aromatico est sapore.

Locus.

In arenosis frequens occurrit. In aggeribus fossarum palustrium in insula Eliensi plurimum obser-
vamus valde luxuriantem, & cum gravitate odoratum.

Lobelius, Dodonæus, C. Bauhinus ejusque secuti Gerardus & Parkinsonus nostros duas faciunt
Erigeri majores species, alteram vocant Erigeron tomentosum sive Senecionem incanum, C. Bau-
hinus Senecionem hirsutum & Erigeron tomentosum feritum & Erigeron tomentosum alterum, C.
Bauhinus Senecionem incanum pinguem: Verum non assignant sufficientes distinctiones notas, ut
purem ipsos sub duobus titulis unam duntaxat plantam proposuissent, duobus forte in locis, & diverso
tempore visam, nec satis curiosè spectatam & descriptam; cujus sententia & ipsium J. Bauhinum
huisse video qui non distinxit. Veruntamen fatendum est iconem Erigeri tomentosum alterum apud
Lobelium & Gerardum plantam omnino specie, imò etiam genere distinctam ab Erigero tomen-
toso Ger. seu hirsuto, viscido, odorato nobis descripto exhibere, cum flores radiatos repræsentet,
toto Ger. seu hirsuto, viscido, odorato nobis descripto exhibere, quod & Parkinsonus vidit,
quales in nulla Erigeri specie cernuntur & saltem agnoscunt. Quid quod C. Bauhinus ipse Synonyma confundit, cum
Erigeron teritum *Dist.* ab Erigero tomentoso altero *Lab.* diversum facit, præter mentem Autorum, qui
nulli valetur, in descriptionibus traditam.

Senecio odoratus *Park.* flore odorato *Comm.* an & quantum differat à descripto consideran-
dum.

* 3. *Sen-*

- * 3. *Senecio viscosus Aethiopicus flore purpureo* Breynii.

Breyn.

Sesquipedalis est planta, *caule* solidiore quàm Senecionis vulgo notæ, & Jacobæe in modum duro
ac striato, ramis aliquot præcuto, præsertim luperius, ubi *impia Plinii* de more caulium excedunt;
foliis haud multis, alternatim lato basi caulium amplexantibus, Senecionis vulgaris, minus lacinia-
tis, quasi circumscissis ac crispis, quorum extrema pars fastigiata. *Flores* in ramis & caule densè
coacervati & aphylli cernuntur, tubulis & staminibus multis purpureiscentibus conflati, ex calyculo
striato provenientes, ac vulgaris ritu celerimè facientes in pappum, sub quo *semen* longiusculum,
cinereum & striatum, nihil à Senecionis nostri, nisi quod nonnulli majus, differens.

Senecio hic per universum hirsutus ac tactu viscidus juxta Promontorium bona Spei viget.

Locus.

- * 4. *Eupatorium Ericoides C. bonæ Spei* Breynii.

Breyn.

Suffrutex est lignosus, frequentissimis ramis, tortuosis & duris divaricatus, ad figuram Erice Myr-
rice folio incane (floribus & semine exceptis) tam propè accedens, ut non ovum ovo similis:
quoniam non rami tantum, sed etiam *foliola* eorum, quibus densissime Erice penitus vulgaris modo
confecti, tomento adherente albicantia sunt & incana. *Flosculi* verò in ramorum apicibus in mu-
scarios parvos conglomerati, Eupatorii conspiciuntur perhissiles, sed minores multo, & subtiliori
figurali purpurantibus imbricati; è quorum medio purpureus prominens tubulus, *semini* papposo
insidens, quod maturum nigrescit, nec quicquam ab Eupatorii vulgaris seminibus diversum.

CAP. XV.

De Calacia: Hujus character genericus folia subrotunda.

1. *Calacia incana folio* Ger. *folio rotundo incano* Park. *foliis crassis hirsutis* C. B. *Calacia qui-
busdam* J. B. *Hoary strange Coltsfoot*.

Claf.

HOC genus multis prædictum est *foliis*, Tusilaginis vulgaris foliis penè similibus, majori-
bus tamen, medicæ inter illius & alterius majoris, Peractis vulgo creditis, folia quo-
busdammodo magnitudinis, ciliolata fore rotundatis, in ambitu serratis, superne dilutius
virentibus, inferne incanis, [angulosis] in quibus mulx apparent venæ sive nervi, gustus ingrati,
amarisculi & calidi; innuntur autem purpureiscentibus & striatis pediculis. *Caulis* illi bicubitalis
interdum, striatus, purpurascens, non secus ac foliorum pediculi, [hirsutus, medullifolius;] cui per
intervalla innascentur alia folia, oblongis pediculis prædita, supradictis minoribus, magis angulosis,
etiam in ambitu serrata. Supremus caulis extremique ramuli purpureiscentium capitulorum con-
geriem instar umbellarum ferunt, in quibus terni plerumque *flosculi*, quaternis foliolis bisdouque
stilo constantes, purpureiscentis coloris, odorique valde tenuis, non tamen ingrati, qui in pappum
seu lanuginem abeunt (perinde fert ut Eupatorii aquatici flores) in qua oblongum semen lateat.
Radix in multa capita exuberat, frequentibus, candidis, longis, fibris donata est, singulis annis
novos caules ad latera præferens.

Planta hæc in omnibus Austraciæ Striacisque jugis obvia est, ad sylvarum margines inter fruti-
ces & umbrosos locos. *Claf.*

2. *Calacia quibusdam* J. B. *foliis canescis, acutioribus & glabris* C. B. *folio glabro* Ger. *glabro
folio acuminato* Park. *Smooth-leaved strange Coltsfoot*.

Claf.

Hujus folia magis cutacea sunt (si sic loqui licet) & duriora, superne saturatius viridia, nec
fusus incana, nec anteriore parte, qua pediculo inharrent, simul coarctata, ut in priore, pedicu-
liferi striatis innixa, sed rotundis & levibus, perinde tamen ut illa frequentibus venis ornata, & in
ambitu serrata, ingrato similiter gustu, amariculo & calido. *Caulis* etiam leviores & *flosculi* di-
lutiores: in cæteris conveniunt. Cum priore. Nos in sylvis montium Juræ & Saleve propè
Genevæ hanc speciem invenimus, non priorem.

Calaciam tomentosam C. B. cum imperfectè ab eo descripta sit, ut qui folia tantum videret,
cunque paucis usque non magni momenti notis à præcedentibus differat, non est cur speciem ab
ijs distinctam existimemus.

Calaciae congener Claf.

Hujus cum florem nunquam viderit autor, nihil de ea dicendum habemus. Foliis cum præce-
dentibus convenit.

C c 2

3. Calacia

3. *Cacalia Americana* Pack. *Valeriana Urticae* folia, flore albo Cornuti.

Cornut.

Hinc plantae radix ut Afaro fibrosa, non altè descendit, sed in summo terrae leviter haeret, adeoque est aplicationis avida, ut scapus nudat supra terram fibras, quae saporis & odoris gratiam Nardo non inferiorum obtinent, Valeriana vulgaris longe nobiliorem, hic enim ductus in ore dentibus prematur nulla fuscitate halitum commiscuit, linguamque posticam ut Cinnamon acriter pungit. [*Quicquid dicit Cornutus, Parkinsonus noster nullum animum neque in radice hujus, neque in foliis aut flore odorem percipere possunt.*] Pluribus linculis affurgit, rotundis, cavis, geniculatis, glabris, longitudo ultra cubitum; hi in plures alae dividuntur. Folia ex adverso bina semper ab radice ad summum usque caulis fastigium nascuntur, referuntque Scrophulariae, aut Urticae minoris folia, minime tamen pungunt & dulcissime virent. Cujusque caulis apex in nucarium spargitur, Floribus ornatum parvis inodoris, Valerianae similibus, sed ex uno calyce pluribus. Post *isidoro* se-
cula tenui pappo haerentia in auras abeunt.

Tempus. Floret Septembri. Hyeme sola radix superflua vivit, reliqua intereunt.

4. *Ysaiaes Callicolae*, seu *virga nigra saxorum* Hernandez.

Hernand.

Præcedenti similis & congener esse videtur, folia ferens Urticae, serrata: caules purpureos, teretes, quatuor cubitos longos: flores in cincinnis comantes, pilosos, non senescentes, & purpurascen-
tes ex albo.

Lacur.

Nascitur in locis saxosis Xalatlauhcentium. Sapor citra ullam distinctionem Anisum refert. Radix pugilli mensura tuta, devocative ex aqua seu vino sudorem elicit dolorem passis, atque ita cum leniti, ut mirabam præstet ea in re operam.

CAP. XVI.

Linaria aurea Tragi Ger. *Linaria foliolio capitulo luteo* major C. B. *Heliophylos* Tragi, *seu Linaria* tortia J. B. *Chrysoleme venior* *seu Coma aurea Germanica & Neapolitana* Park. *Virga aurea* Linariae foliis Moir. *Golden-rod with Lead-flax leaves*.

Clus.

Cubitalibus aut amplioribus interdum affurgit ex unâ radice virgis, teretibus, gracilibus, duris, nigricantibus, lentis & fractu contumaciis, quas non quina aut sena, (ut Dioscorides fuisse attribuit) sed numerosa ambiunt foliola, longiuscula, angusta, lino similia, dura, mucronata, sutura viriditate nitentia, anari gustus & nonnulli aromatis. Externa virge in multos tenues ramulos desinunt, quibus insident singularia foliola capitula, *florum* luteum, ex multis flocculis quinque radiolis diffusatis styloque in medio prominente constantibus compactum amplexentia, nullo odore commendabilem: deinde semen nigricans, longiusculum, quale fere in Hieraciorum generibus superne villis pappi insit, quod levissimo vento excussum, ejus arboris fertur. Radix dura est, lignosa, nigra, aliquot fibris donata, singulis annis germinans, novâque virgas proferens.

Lecur.

In montosis pascuis ad sepes propè Ratissponam & alibi in Germania: necnon circa Monspelium in Gallia Narbonensi oritur, nobis observantibus. Clusius, cui Olyris Austriaca inscribitur, multis Pannoniæ locis inveniebat, inque Austria præto quodam editore & sicciore circiter nullare infra Viamnam.

Tempus.

Augusto mensis floret. Semen Septembri maturefcit.

CAP. XVII.

De *Conyza* flore nudo.

1. *Conyza major vulgaris* C. B. *Con. major Matthioli*, *Baccbaris quinsidam* J. B. *Baccbaris Monspeliensis* Ger. Park. *Great fleabane*, *Ploumans Spikward*.

J. B.

Ex radicebus multis, sparsis, non altè depactis, lignosis, fragilibus, odoratis, amaris & acerbis surgunt ad cubitos tres aut quatuor alae caules striati, atropurpurei, canina lanugine hirsuti, foliis rigidis, foliis singularibus non admodum crebris vestiti, supra medium in multos ramos & rectos divisi. Folia vernalia nigri aut Digitalis purpureae, minora, molli lanugine pubescentia, leviter crenata, odorata, sapore acri & amaro. Flores in summis caulis & ramulis conferti, graviter olentes, lutei, pappi, & plurimis flocculis perexiguis, dense stipatis cum stylo in unoquoque exstante bicorni compositi, nudi, & calyculis squarosis molibus, viridi luteoque verticilloribus, squamis exterius purpurantibus. Semina exigua, oblonga, fusca, pappo nascente alata.

Tempus.

Serius & sub Autumno florēt semineque maturat.

2. *Conyza*2. *Conyza caulibus valentibus tenuioribus, flore luteo nudo* Botan. Monsp.

Magnol.

Caulem habet cubitalem, rubentem, in varios ramulos subdivisum. Folia cum adhuc planta semipetalis est Conyzae majoris latitudinem habent, & Cisti ladaniferae folia repræsentant; dum vero debitam acquisivissent magnitudinem & flores, angustissima sunt & contracta. Ramuli omnes flores proferunt rariores multo quam in reliquis fere Conyzis, luteos, in calyce rotundo & oblongo, nullis foliolis radiatim cinctos, & in pappo evanescentes.

Annuæ est planta, gravem halans odorem Conyzae majoris.

Septembri mensis invenit descriptionis Autor P. Magnol copiosè florentem in fossis humidis se-
cus viam quæ à pago Peraulis itur ad stagnum Volcarum ad dextram; ubi & nos cum Monspeli Tempus. eilemus eandem observavimus & collegimus.

3. *Conyza major capitata seu globosa* Bocconi.

Radice constat satis crassa; quin & caule, foliis, ut & odore Conyzae majorem apprimè refert hæc planta; sed in flore id præcipue notandum quod concretae illius discus seu umbo in globum seu caput globulosum Lachrymae Jobi figuræ non absimile; & insuper quod absolutis & ad maturitatem perductis feminibus sese aperiat caput globosum, atque semina affundat in pappo abundanti; quodque in medio capitis globuli insecta exigua ut plurimum signantur.

Locum ubi invenit non addit Descriptionis autor Paulus Boccone.

CAP. XVIII.

De *Eupatorio Cannabino seu Avicennae* credito.

Eupatorium Avicennae dictum floribus nudis purpureis à congeneribus differt. Sub hoc enim titulo comprehendere possint omnes hujus generis plantæ quibus hæc nota adunt, sive foliis digitatis sint, ut Eupatorium cannabinum seu Avicennae propriè & stricte dictum, sive foliis integris, & Eupatorium Canadense folio Enulae Cornuti.

Possit etiam aliter, & fortasse commodius, pro nota Senecionis characteristica sumi, folia habere laciniata; ita ut quæcunque hujus generis herba flore nudo, folio laciniato donata sit, Senecionis species habeatur, sive floris color luteus sit, sive purpureus; adeoque Senecio viscosus Æthiopiæ flore purpureo Bryonii & Eupatorium ericoides Capitis bone ipsi *synonyma* verè & genuinæ Senecionis species erunt. Harum prior alias etiam notas Senecionis habet, minimum calycem striatum, florem celerrimè in pappum facientem, semen Senecionis nostri simile, nec nisi magnitudine differens, tactum viscidum: Posterior femina Eupatorii obtinet, & flocculos etiam perimiles, ob quas rationes rectius fortasse ab Autore Eupatorii accensetur. Verum nos characteres obvios & expositos quos primo aspectu visui se ingerunt sectamur, cum quæ à seminum qualitatibus sumuntur oculis nostros peripse vel latent vel fallunt.

1. *Eupatorium cannabinum* Park. C. B. *cannabinum* max Ger. *adulterinum* J. B. *Avicenna creditum* Geln. *Herba S. Kunigundis* Tragi. *Common Hemp-Agrimony* or *Dutch Agrimony*.

Radix oblique acta plurimis fibris albicantibus terram apprehendit. Caulis duos tréve cubitos altus, rectus, teres, tomentosis, & in viridi purpurascens, medullæ albi plenus, gratus & aromaticum odorem cum inciditur spirans, multis alis concavus. Folia in caule crebra, adversa, in eodem pediculo terna, Cannabis folia nonnihil referunt, oblonga, acuminata, per ambitum serrata, sapore amaro. Flores velut in umbellas digesti, singuli flocculis quinque vel sex purpurantibus compositi, quorum unusquisque stylum habet oblongum; bifurcum, & suo insidet semine. Semina autem per maturitatem cum pappo innascente volant.

Ad huminum, necnon rivulorum ripas, scrobium, & stagnantium aquarum margines subinde nascitur; Julioque mense apud nos in Anglia floret.

Spicatum est & vulnearium, Ulus præcipi, in cachexia, catarrhis & tussis, inque urina & menstrui, sibus retentis. Extrinsicis & nobilissimis esse vulnearius. Schrod.

Radicebus vim purgativam ineffe experimento proprio didicit Gelsenius: cui earum pugillus in vino decoctus, colatus & potus per horam post alvum semel movit; postea vero vomitum duodecies fere cum magno labore, ita ut Hellesbii albi miltar purget, sed multo facilius & tutius. Pro fuit Linc plurimum (inquit) magna pituita copia evacuata. Hinc verisimile esse fucum herbae in catapocis devoratum insectiorum vermes necare. Tragus Argentinae in pecoribus tantum curandis ulupurum tradit; & prudenter nobis facere videntur Argentensis, siquidem experimento Gelseonii constat nimis vehementem esse quæ operationem, quam ut in humano corpore interius ejus utilis possit probari, nisi parva quantitate & aliis corrigentibus mixta.

C c 3

In

- A. 6. *Gnaphalium minimum* J. B. minus repens C. B. ? *perperam*, non enim repit, variis procumbit, sed erigitur. *Filago minor* Ger. *Gnaphalium vulgare tenuifolium* J. B. Hæc enim duo pro eadem plantæ specie habeo. *The least Cudweed.*

Lignescit radix multis fibris capillata, haud secus ac *Gnaphalo* vulgari sive *Impati*: *Caules* multi, dodrantales, ramoti: *folia* unciarum longa, fili parvis tenuitate, incondita, mollia, tomentosa, incana: *foveoli* & capitula per caules disposita, ut in prædicto *Gnaphalo*, sed pauciora minoraque.

Hæc est *Gnaphali* vulgaris tenuifolia descriptio apud J. B. quæ plantæ quam nos hic intelligitæ voluntas exarctè convenit, ut & locus inter legetes, solo præsertim arenoso aut glareoso.

Gnaphalium parvum ramosissimum, foliis angustissimis polyspermum.

Hujus plantam siccam habemus ubi collectam non recordamur. Radice est parvâ, simplici: *caulibus* scæpaulmaribus aut majoribus, firmis, in plurimos ramos & furculos divisis & subdivisis, *foliis* oblongis angustissimis, brevibus, acuminatis hirsutis. *Flosculorum* globuli in ramulorum divaricationibus, inque summis furculis sedent pediculis brevibus aut nullis. Color *flosculorum*, quatenus in sicco discernere licuit, albus.

7. *Gnaphalium oblongo folio* Ger. emac. *supinum oblongo folio* Park. majus, lato, oblongo folio C. B. *Long-leaved Cudweed.*

Clas.

Palmares vel etiam majores habet *cauliculos*, quorum alii surrecti, alii secundum terram inflexi, teretes, villosi, quos indigesto ordine mollia, incana, latiore infima parte amplexantur *folia*, extremæ mucronata: multa summo *cauliculorum* fastigio insident capitella candidiora, flarescente lanugine plena. Radix crassiuscula est, subulsa, fibris aliquot prædicta, quæ an virax sit, asserere nequeo. Aliquid autem affinitatis habere videtur cum *Filagine* minore *Dodonæi*.

Desertis quibuldam & ficioribus colliculis nascentem aliquando observabam.

- * 8. *Gnaphalium minus latioribus foliis* C. B. Park. Ger. emac. *Gnaphalium unico cauliculo* J. B. *Small broad-leaved Cudweed.*

Clas.

Unico affurgit *cauliculo*, aliquot ramulis in diversa se contorquentibus prædito, quos hinc inde septum latiuscula, mollia & incana *folia*. Ad ramulorum internodia nascuntur, inter foliorum congeriem, quina, senu aut plura capitella, simul congesta, ex flavo canescentia, multa lanugine plena. Radix inutilis, sed deciduo semine novæ plantæ singulis annis renascuntur.

In ficioribus (quantum memoria clauso succurrit) agris, præsertim demissa segete occurrunt.

9. *Gnaphalium Alpinum pulchrum* J. B. *Alpinum magno flore, folio oblongo* C. B. *Fair Lions foot, or Mountain Cudweed.*

Caulibus est palmaribus, dodrantalibus, alioribus etiam, tomentosis, quos *folia* vestiunt longa, angusta, villosa, trium quatuorve unciarum longitudine, culmo latiora. Summum fastigium flores gerit satis magnos, corymbatos, papposos, ex staminibus luteis atque splendidibus constantes, sessiles, molli lanugine intertextos, in medio fororum xili carptam lanam imitantium, radiatiorum. *Folia* propter terram multa, superioribus nonnihil multum abimilia, statim è radicum latis crassarum, nigrarum, multis fibris pullis capillarum capitibus oriuntur.

In montis Jura præalto vertice la Dolaz dicto invenimus.

Huic affinis si non eadem planta est

10. *Gnaphalium Alpinum, magno flore, folio brevi* C. B. dicta: *Gnaphali Alp. pulchri aliud genus* J. B. *Leontopodium majus* Park. *Leontopod. sive Pes leoninus* Ger. em.

Hoc à priore differt, 1. Quòd radicem tenuem foliisque brevibus obtineat, cum illud radicem habeat magnam, folia oblonga. 2. Quòd flores nigricantes ex fulco violaceo gesserit, cum hujus capitella pallidescens flosculis contentis, in reliquis conveniunt.

Suspicio *Lobeli*um minus curiose plantam inspexisse, nec pietorem fideliter suas partes egisse, & proinde unam & eandem specie plantam esse hanc & illam. In arduis Italiæ & Germ. Alpibus inque Baldo Veronenensi provenire refert Lob.

- * 11. *Gnaphalio Alpino affine Leontopodium parvum Lobelii* J. B. *Gnaphalium Alpinum minus* C. B. *Leontopodium parvum* Ger. *Leontop. minus* Park. *Small Lions foot.*

Lob.

Dioicendi & neoterici præterita hæc huic [iconi sci.] effigie habitudine toto convenit, singulari, dodrantali cauliculo & folio *Gnaphali* montani, densa lanugine incanis: flosculis summo cauliculo-pallentibus *Gnaphali* montani, exili lignæque radice.

Hanc plantam J. Bauhinus apud fratrem Calparum inter plantas ejus siccas se vidisse refert. At locum ejus natalem non indicant.

12. *Gnaphalium*

12. *Gnaphalium umbellatum minimum* J. B. *roscum* Park. *roscum Sylvestre* & *roscum hortense* C. B. *Hoof Cudweed.*

J. R.

Plantula hæc vix uncialem magnitudinem superat. Ea aliis unica & simplex, aliis in plures velut ocellis divisa, ex *foliis* constantes candicantibus, hirsutis, inter quæ *oculus* conspicitur, minimi digiti unguem fere latus, asperiusculus, ex flavo virescens. *Coliculus* etiam *foliis* vestiunt, prædictis minora. Radix ex menis fibris constat, lignæe duriciæ, nigris, contortis, ipsa plantula longioribus.

In montis Ceti arenosis & maritimis fabuletis Maio mense floret: nos in insula parva ad promontorium Siciliæ Pachynum, nunc *Capo Passaro* dictum, collegimus.

Ab hoc non alter quàm cultura, & accidentibus inde ortis differre putamus *Gnaphalium roscum hortense* C. B. cujus ramuli triunciales, reclinati, *foliis* subrotundis cincti, quorum summitatibus *flos* rose modo expansus, disco luteo, etiam aureo foliolis ut in ramulis undique sustentatus [Parkinsonio duplici foliolorum circulo cinctus] insidet, elegantis spectaculo.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER SEPTIMUS.

QUI EST

De Herbis cum flore ex flosculis fistularibus com-
posito CAPITATIS dictis.

APITATÆ dictæ sunt hæ plantæ quia eorum semina cum pappo calice squamoso
inclusa in formam subrotundam oonglobata sunt capitis æmulam.

Herbæ flore ex flosculis fistularibus composito, Capitata dictæ, sunt vel Capitibus

Maximæ, squamosæ, Pinæ Conorum æmulis, squamarum unguibus & floris fundo pulposi, escu-
lente, foliis aliis levibus aliis spinosis: CINARÆ, Scolymus.
Minoribus, foliis

Spinosis, aculeis

Crebris & rigidioribus: CARDUUS.
Minoribus & mollioribus, floribus

Flavus, seu cujus capitula foliorum circulo obvallantur, semina striata flavicant: CAR-
DUUS BENEDICTUS; seu cujus semina levia sunt, alba, purgatrix: CINCUS SATI-
VUS, Carthamus.
Purpureis; CIRSIMUM.

Spinis destitutis,

Per margines serratis, capitulis levibus,

Major; CENTAURIUM MAIUS.
Minor; folio

Laciniato paucioribus & majoribus lacinis: SERRATULA.
In tenuis segmenta, diviso: CRUPINA Belgarum.

Per margines æqualibus, Capitulis

Lappaceis, squamis in mucrones hamatos desinentibus, foliis maximis: LAPPA MAIOR,
Bardana.
Spinosis, spinulis

Rectis: CALCITRAPA, Jacea echinata.
Reflexis: JACEA MURICATA.

Levibus, flosculis marginalibus

Mixtis profunde dissectis, ore in lutum expanso: CYANUS.
Profundius in longas & angustas lacinias divisis: JACEA

DE

DE CARDUO IN GENERE.

CARDUUS sic vocatur à *carere*, quia aptus carendæ lanæ; quod de Carduo fullonum dicto seu Diplaco verum est. Alii autem Cardui ob convenientiam quandam cum Dip-
laco in spinis ita dicti sunt.

Nullum nomen Græcum invenimus quod Latinorum Carduo respondeat. *Angela* enim latinus est & spinam significat; *Angulus* angustius, quod tamen Calp. Hofmannus late & in genere lumpum ad omnem plantam auleatam, quæ in caput affurgat alperum, significandam ex-
tendi affirmat.

Nos hoc nomine comprehendimus plantas omnes capitata dictas, flore ex flosculis fistularibus composito, foliis spinosis seu aculeatis.

Cum Carduorum plurimæ species sint, multitudo autem confusione pariat, clarioris doctrinæ & memorie juvande causâ eos in genera aliquot distinguemus.

Primum erit eorum qui capite sunt maximo, squamarum unguibus & florum fundo esculentis, fo-
liis perlepe molliibus, qui *Cinaræ* & *Scolymi* dicuntur.

Secundum eorum qui floribus luteis, quales sunt *Cincus* seu *Carthamus*, & *Atrachylis*.

Tertium eorum qui spinulis molliibus & innoxis. Hi sunt *Carduus mollis* & *Cirsium*.

Quartum erit de spinosissimis quibusdam nostratibus nullo caractere aut communi convenien-
tiæ nota insignibus.

Quintum de iis quorum folia in spicula prelonga exeunt, *lanceatis* idcirco dictis.

Sextum de iis quorum folia lactes maculis & lineis pinguntur, seu leucographis.

Septimum de Carduis foliis tomentosis & incanis, *Acanthis* dictis.

Octavum de Carduis quibusdam exoticis singularibus & sui generis, quorum plerique *Acanthis* Bo-
tanici dicti sunt.

CAP. I.

De Cinaræ seu Scolymo sativæ.

CINARAM nonnulli à puella ejus nominis, quæ in eam versâ est, dictam fabulantur; alii à
cinere quo latatur: cui conjecturæ Columella occasione dedit videtur, cum scribat
lib. 11, cap. 3. *Multocinare stercoreandam, id enim stercore huic olei videri aptissimum.*

Sed Græcam vocem esse Cinaram non Latinam ostendunt *Vallius* in Etymologico, & *Jo. Boles*
à *Stapel* notis in Theophrasti. Hist. lib. 6. cap. 3. ad quos Lectorem remitto. Quin si à cinere vel
colore cinereo dicta esset, *Cinera* scribenda esset, non *Cinara*.

Cinara nobis dicitur Cardui genus capite maximo, conum Pineum æmulante, squamis crasso-
ribus & majoribus, unguibus carnosius esculentis, ut & floris fundo, seu ima calycis parte cui innas-
cuntur flosculi & semina.

Cinara vel levis est, nullis neque in foliis neque in capite spinis seu aculeis, quo à reliquorum Car-
duorum norma abcedit: vel aculeatus seu spinulosus.

1. *Carduus seu Scolymus sativus spinosus & non spinosus* J. B. *Cinara hortensis foliis non aculeatis*
C. B. ejusdemque *Cinara hortensis aculeata*. *Artichoke*.

J. B.

Ad culinariam cupiedis satis Scolymus *folia* è radice promittit pedem & sesquipedem longa, semi-
pedem ferè lata, in lacinias latas subiectas divisa, ineano & cinereo tomento obita, possimum
parte fronè, nullo aculo minucia, interculum nulla est lacinia angulose quæ non spinis rigidis lute-
sque minetur. *Cinæ* pedem unum aut alterum alius, striatus, tomentosis, ramis aliquot dona-
tus, in singulorum cacumine capis gerit turbinatum, squamis magnis, glaucis, carnosius, acumi-
nato, alias spinis robustis præpilato, ungue infimo crassifusculo, tenero, velco, albicante com-
pactum, quod semini avulsis squamis superius lateat, tandemque floris stamina purpurascencia ex-
plicat.

Scolymus (pergit J. Bauhinus) duo habentur genera, sativum & sponte nascent. Sativi quidem
nulla verè genera sunt, sicut genera dicat esse Matthiolus. Ex ejusdem liquorem stirpis semine
utroque tam spinosus quam non spinosus nascitur. Quæ certissima est nota identitatis seu con-
venientie (ut cum Peripateticis loquar) specificæ.

Spinulosi folia gerit non spinosi magis divisa, magisque lacinata, tenuibus circumdata spinis;
caulem quoque non spinoso similem, striatum, subalbicantemque, in cujus summitate echinatum
caulem quædam capit. flore hyacinthino; semine Cinci minorè. *Radice* nititur crassa,
aculeatissime exuberat caput. Capit. figurâ Nucis pinæ esse scribit, ex latissimis squamis co-
agmentatum, cujus squamæ figurâ folii Laurini aut Myrtini in aculeum desinunt brevem, nunc
robustum, nunc infirmum, nunc propè nullum. Semina inter candidam lanuginem contracta, ob-
longa, levi cortice obrecta candido vel nigro.

Siquis

4. *Atractylis*

4. *Atractylis* Lob. Ger. lutea C. B. flore luteo Park. vera flore luteo J. B. *The Distaff Thistle*.

Col.

In planta juvenis & tenella radix parva est, duro cortice, foris pullo, dulci sapore, gravi odore: *Folia* prima carnosa, humi haerentia, expansa in orbem, lata, oblonga, (triuncialia aut longiora) per ambitum aculeata, quae postea lacinias paulatim dilascantur, Calcitrapae vulgaris & aliorum Carduorum modo, virentia, sed alia lanugine obita, alpura foli non pungentia dum in terra jacent, atque pluvia marcescunt antequam caulis erumpat. In vespertilio vero planta ignota est *radix*, atque *folia* dodrantem longa & minora, cum caulis erumpit (mensis Aprilis) leviter, profundè lacinata, aculeata magis, duriora atque pungentia, bipedalem caulem alternatim ambientia, qui solidus, rotundus, hirsutus, crassus, atque in summo alis divisus paucis, in quibus minor habentur folia, Cnici forma & modo haerentia, inter quae lanosior araneosa veluti ac longa lanugine dependente obtusus est (sicuti & alae) tactu gummosus, odoratus, gravi & aromatico odore, thus quodammodo imitante, sed graviore nec tamen ingrato. Ab ima florum parte ut & summis virgis oblonga dependet lanugo, ut ex colico sole ad nendum aptata, ob cuius similitudinem *Atractylis* haec dicta fuit. *Capitula* tria aut quatuor sylvestris planta proferit Julio mense, flores luteos obsoletos minutis foliolis ut Cnici constructos, paucos & inconcinnos edentia, foliolique tunc magis rigent atque pungunt atque etiam capitula, nec succum amplius fundunt affrictis venulis, ob humoris diminutionem & siccitatem. Singulis floribus Cnici modo & Acanthaceorum singula subsunt *semina*, minorum vero, nec pappum hirsutum & plumosum ut in aliis, sed radiatum velut stellae, lateris in acutum definitibus, fulvofescentibus, splendidis, inaequalibus. Semen verò quadratum, rhomboides, Cnici æmulum, ex albo purpurascens primum, deinde flavescens atque perfectum nigrum, splendidum, punctis velut inscriptum. Caulis cum florere incipit jam denudari incipiens, paucam tandem circa capitula folia relinquit, eaque maximè pungentia, duras, atque cacumine hirsutus, ut Colicis vicem de se præbeat atque æmuletur, dependente veluti stamine candicante illa oblonga lanugine.

Hujus plantae radix, folia atque capitula virentia, avulsa aut recilia quovis anni tempore ab exortu initio sui germinatione prima ad florum usque productionem (postea enim arefcit) languinem succum semper emittunt, in venulis servatum, nam in carne aequum vel virentem habent. In radice disrupta aut caule reciso venulae circa corticem dispositae cruentâ stillâ emittunt se produnt.

Locus.

In Italia & Gallia Narbonensi, necnon circa Genevam, ad vias & agrorum margines ubique ferè provenit.

Nunquam observavimus *Atractylidis* florem colore purpureo variare, ut voluit Lobelius & Dodonæus.

Quin si reperitur hujusmodi *Atractylis* solo floribus & foliorum glabritie ad descripta diversa, non libenter pro specie distincta, ut vult C. Bauhinus, eam admiserim.

* 5. *Calceiorni Carduus Cretensis* J. B. *Atractylidis* & *Cnici sylvestris similis* C. B.

Cùm Hon. Bellus hanc plantam *Atractylidi* similem, majorem tantum fuisse ad Clusium scribat: Ex Clusius eandem semine à Bello misso natam, (quae antequam florem proferret gelu corrupta esset) *Atractylidi* pariter valde similem dicat: neuter autem plantam in statu viderit, necisim an alia in re quodam magnitudine sola à vulgari *Atractylide* differat. D. Covell semen ejus titulo majoris *Atractylidis* ad D. Denti Cantabrig. misit. Veteres *Atractylidi* magnam vim contra venenata animalia tribuunt: item contra fungos. Fabulosum est à Scorpione percussos quamdiu teneant eam herbam non sentire cruciatum.

Atractylis dicebatur, quod eâ antiquæ mulieres pro fuso uterentur. *Arpach* enim fufum significat. Imò nunc dierum in Thracia circa Constantinopolim caulibus ejus pro fuso utuntur mulieres Græcæ, id attestante D. Covell. Ibi enim humanam altitudinem assequitur, cūque adoleverit folia decidunt & caulis rigidus evadit. Est autem hac ad *Atractylide* vulgari hirsutior, quia etiam passim oritur, specie diversa, eodem afferente in lictis ad D. Denti Medicum & Pharmacopolum Cantabrigiensem datus.

* 6. *Cnicus singularis Alpin.* exot. alter *Creticus* Park.

Alpin.

In Creta nascitur, unicum caulem ab radice producent, rectum, rotundum, semicubitalem, hinc inde foliis longis, in acutum definitibus, undique crenatis & spinosis vestitum: in cuius summitate caput extat inter folia spinosa conspectum, *Atractylis* magnitudine: è quo exeunt capillamentata densa, crocei coloris, simul stipata *florum* constituenta, in quibus *semina* alba Centaurii majoris similia continentur. *Radix* verò est crassa, longa, ad Rapunculi radicem accedens, nigricans.

Seminibus utuntur montani purgationis causa.

CAP. III.

De *Cardui Spinulis mollioribus*, sive

De *Cirsio*.

Cirsium *Kisno* dicitur quoddam varicum dolores, quos Græcorum medici omnes *Kisno* vocant ferè leniæve.

Cirsium Recentioribus dictum à cæteris *Cardui* spinularum mollitie & imbecillitate differt, à *Cnico*, *Carduo benedicto* & *Atractylide* tum capitulorum parvitate, tum florum colore purpureo.

Carduum pratensis Tragi & *Carduum* bulbosum Monspeliensium ob spinularum mollitiem sub hoc titulo comprehendit.

1. *Carduus pratensis latifolium* C. B. Park. *pratensis Tragi* J. B. *Tragus hys* *Arpach* *Thistle*.

J. B.

Noviculus est Tragi pratensis *carduus* & mitibus spinis donatus. *Caulis* striatus, glaber, trium, quatuorve cubitorum altitudine; cui *folia* ex longis intervallis adnascuntur pallide virentia, alia cubitum longa, alia palmum, alia fatis profundi lacinata, alia dumtaxat serrata, mollia & tenera. Ramis in quos caulis fronditur insident capita facis magna, simul multa congesta, mollia, è quibus flores exeunt ex flavo pallescentes: *Semen* Cnici minus: *Radix* crassa.

In pratibus Rheno vicinis propè Argentonium, Basileam, &c. abundè provenientem & Julio mense se florentem observavimus: J. Bauhinus in pratibus montis Thuri non longè à Genevæ; & in monte *Tempus*, propè oppidum S. Hippolyti.

Quod folia in cibis quoque ut reliqua olera expetantur ideò à mulierculis *Brassica graminea* appellatur. Est autem inter omnes *Carduos* hic tenerissimus, si spinas confideres molliuiculas J. B.

Aprili mense quotannis nova candida folia è capillata exeunt radice. J. B.

Loca natali [in pratibus] & floris colore pallido ab aliis omnibus *Carduis* faciliè dignoscitur.

2. *Carduus pratensis Asphodeli radice latifolius* C. B. *bulbosus Monspeliensium* Park. *bulbosus Monsp.* sive *Acanthus Sylvestris quibusdam*, *foliis lacinatis* J. B. *Tuberous-rooted Thistle* et Montpellier.

J. B.

Fecit *foliorum* non inepta similitudo ut *Acanthi* sylvestris nomen meruerit: sunt ea namque *Acanthi* fide Brance urinae foliis aliquatenus similia, admodum nigricantia, paulum hirsuta, vel potius tomentosa, crassiuscula, cum spinulis in extremitatibus laciniarum, quorum pediculi ad radicem rubescunt. Caulis biuibitalis, rubentes, imprimis parte ima, quorum ramis longis capita insident aliquot, Cirsii capitibus similia, mixti, squarro echino, floribus stamineis purpuralescentibus comato, qui tandem in pappos resolvuntur: *Semen* album oblongum. *Radices* ex uno capite plures dependent, rigide, bulbos imitantes, sapore nonnulli falliginoso, in quo & Plantaginis gustus elucet.

Locus.

In pratibus Monspelio vicinis abundè oritur, ut tituli initio allati indicant.

3. *Carduus Cirsium distans folio laciniato nigrescens*, & idem cum *Asphodeli radicibus bulbosis* J. B. *an Card. pratensis Asphodeli radicibus* Park?

J. B.

Cirsio affinis est hic *Carduus*, lacinatis spinosisque membranâ *caulem* striatum ornantibus: at verò *folia* palmum & sesquipalmum longa, glabra, nigricantia, profundis *Carline* vulgaris lacinias incila, rigidioribus spinis horrentia: scapi foliolam & spinolam hinc hinc habent, & in longos ramos dividuntur: in quorum extremitatibus flores purpurei, verum capita squamata singularia undè emittunt. *Radix* satis crassa, à quâ pendens prælonge fibra nigra, Heliciboni nigri vulgari æmula. Haec descriptio est ex planta fide, quae fortè bulbosa fuit.

In montibus propè Genevam sponte oritur: J. Bauhinus eundem observavit in montibus circa *Locus* & *Tempus*.

Dubitat J. Bauhinus an sit *Acanthus* sylv. alter *Dalechampi* Legd. quem C. Bauhinus titulo *Cardui pratensis Asphodeli radice*, foliis profundi & tenuiter lacinatis proponit: estque Jacca tuberosa Ger. & Tab.

4. *Cirsium montanum maximum* Park. *Cirsium tomentosum radice bulbosa*, quibusdam *Lewcanthia Anguillæ* J. B. *maximum Asphodeli radice* Ger. emac. *An Clusio Cirsium* 4. sive *montanum* 25

J. B.

Ex eodem capite multe pendunt radices *Pannonie* vulgavis [aut *Asphodeli*] more, candidæ, gustu ferè insipido; unde *folia* primum promittunt dorsantalia & cubito longiora, mollia, incanâ lanugine supra, infraque obdusa, per ambitum densata & paulum velut lacinata, spinisque brevibus & minoribus obita, in acutum definita: post *caulis* & is quoque foliolis attollitur, bicubitus & major, crassus, incanus, [cristatus sive hinc hinc] inque ramos summa parte divisus. Flores singulis, nudis & prælongis pediculis insident singuli, è capitulis squarrosis, albicanibus, spinulis

nulis nitoribus oblitis, minoribus quàm pro plantæ magnitudine exeuntis, flosculis purpurascen-
tibus compositi, qui in pappo abeunt *semen* relinquunt parvum, album.

Plantam hanc grandem sanè & speciosam in horto nostro Cantabrigiæ aliquando alimus.
Parkinsonus eam sub titulo superius posito exactè describit, & pro Cirfo maximo Alphodeli radi-
ce C. B. i.e. V. Clusii seu *max. montano, incana fol. bulbosa* radice, habet. J. Bauhinus ad quartum
Clusii refert, i.e. Cirfium foliis non hirsutis, floribus compactis C. B. minus rectè.

5. *Cirfium maximum foliis carnosiss, bulbosa radice, ferè Lutetianum* J. B. *Cirfium max.* Alphodeli
radice C. B. *maximum montanum incana folio, bulbosa radice* sive V. Clus. *an idem præce-*
dentis?

Clus.

Ad Cirfi genera refert Clusius etiam id Cardui five spinæ mollis genus, quod in bicubitale &
majorem interdum altitudinem excrevit, pollicaris crassitudinis caule, striato, incanâ tomentosâque
lanugine obito: *Folia* illi majora quàm in superioribus generibus, magis carnosâ, fucci plena, vi-
ridia, in ambitu dentata, mollioribusque spinis hirta. *Capitula* in summo caule summisque ramis ma-
jora jam descriptis, quæ in flammis, purpureo colore nitescentes flores expandit, maturante in pappo
resolvuntur. *Radix* multis crassis fibris, Alphodelinos bulbos satis referentibus & oblongis
hirsuta.

Nascitur in montanis pratis, etiam ad piscinarum udos margines, inter falices Amerinas quoque
& harundines. Floret Julio.

Cirfium hoc à superius proximè descripto differt, foliis carnosiss, viridibus, Floribus majoribus.
J. Bauhinus diversam ab eo speciem facit. Ego cum Johnsono & Parkinsono nostratibus potius
idem crediderim, quamvis (ut verum fatear) notæ illæ, nimirum *folia habere viridia, flores majores*
alii Cirfi, præcedenti non convenient.

6. *Cirfium foliis non hirsutis, floribus compactis* C. B. *montanum capitulis compactis* Park. *Carduus*
Cirfium Monspeliense folio longo labro Matthioli J. B. *Cirfium foliis non hirsutis* Ger.
emac.

Radix & similia folia (inquit Lobelius) Dipicæ modo & ortu, Buglossi angustifolii acutiora, & le-
vibus hirsutisque spinis alperiora, longiora, viridia. *Caules* ut plurimum singulares, binos ternosve
cubitos æquat, angulosos, rectos, incanum, tener Sonchi modo: in cujus summa parte flores rotundi
oblongis capitulis Cardui, purpureis, densis conflati flammis, in pappo desinentibus, relicto exi-
guo, oblongo, Cardui semine fulvo.

Ad Ladum amnem & alibi propè Monspeliu copiosè provenit.

- A. 7. *Cirfium Anglicum* Ger. emac. Lob. *Anglicum primum* Park. *Anglicum radice Hellebri*
nigri modo fibrosa, folio longo J. B. *majus, singulæ capitula magno, vel incanum varietate* dif-
fectum C. B. *The English toft of gentie Chitile.*

Radix plurimis fibris majusculis alentibus constat, sapore amarissimo & nausæoso. *Folia* ad ra-
dicem tres aut quatuor digitos longa, & interdum longiora, pro ratione foli in quo crescit, selqui-
digitum lata, superne brevibus pilis hirsuta, inferne nonnunquam incana lanugine obducta, circa
margines spinulis crebris, brevioribus tamen & mollioribus quàm reliqui ferè Cardui, armata, fi-
nuata & crispâ, interdum etiam incanâ, non tamen profundè. *Caules* pedales aut cubitales, teretes,
striati, lanuginosi, uno vel altero folio, absque pediculo adnascente donati, plerumque singulares
& non ramosi, unicuique in summitate *florem* gestantes purpureum, calice multis squamulis imbrica-
tim compactis nonnullis purpurascen- & acutis composito obvallatum. *Flos* autem Jacæ armulus,
è plurimis flosculis dense stipatis, singulis in quinque segmenta divisis, & singulis feminibus papposis
coherentibus, componitur. *Caules* ex ala folii superioris interdum alterum emittit florem, semis
fe explicantem, & postquam flos primarius in pappum obierit.

Junio mense floret, & tunc in palustribus frequentissimus.

C. Bauhinus cum capitulum magnum huic plantæ attribuat, & folia variè difsecta, non leviter
errat.

Cirfi primi Pannonici præsentis Clusii descriptio in omnibus ferè huic nostro convenit, ut vix dubi-
tem eandem esse plantam: fibras duntaxat radices nigricantes facit, & foliorum colorem castrum.
Cæterum Cirfium hoc radicibus sub terra reptantibus & nova germina subinde protrudentibus,
late se diffundit.

- A. 8. *Cirfium Britannicum Clusii repens* J. B. *Cirfium aliud Anglicum* Park. *Cirfium singulare*
capitulo squamato, vel incanum alterum C. B. *The great English toft of gentie Chitile,*
or melancholly Chitile.

Clus.

Plantæ est caule singulari, cubitali aut ampliore. *Folia* per caulem alterna, longa, in ambu
stibus mites, minimeque pungentes habentia, quorum supine parte virent, prone albicant, &
canâ lanugine obducuntur. In summo caule capitulum unum Carduorum modo, quasi ex squa-
mis mucronatis compactum, *florem* sustinens satis magnum, ex multis apicibus, colore ex rubro pur-
purascen- & tandem in pappum abeuntis: *Radix* est nigricans, fibrata, quandoque per magnas
fibras se propagans. Floret Julio & Augusto.

Pro-

Provenit in pratis ad radices montis *Ingleborengi*, circa *Stille* oppidum, & alibi in montosis agris com.
Eboracensis & Westmorlandici.

Hæc plantæ Londino ad nos olim transmissa est sub nomine *Cardui mollis Helenii folio*, & sanè re
ferriò perpersi suspicamus Cirfium hoc nostrum majus repens, & Carduum mollem Helenii foliis non
spinulosum Camerari unam & eandem specie plantam esse. Camerarius in eo describendo nimis
brevis est.

9. *Cirfium montanum capitulis parvis* Ger. emac. *aliud montanum* Park. *singulæ capitulis par-*
vis C. B. *foliis non laciniatis, ovire Bræssicæ, & macrocaulis* J. B.

Clus.

Multa profert *folia* oblonga, Centaurii majoris non laciniati foliorum propemodum æmula,
Bræssicæ foliorum colore & viriditate, in ambitu crebris aculeis prædita: inter que
medius exit *caulis*, cubitalis aut amplior, striatus, quem alternè ambiunt folia superioribus minorâ,
latiore pediculo eum amplectentia, & veluti membranaceas quædam alas ad proxima folia, secun-
dum caulis cui adnate sunt longitudinem producentia: & eâ de causâ caules quodammodo alati ap-
parent: summus caulis in hispidum multique squamis imbricatum *caput* desinit, quod tandem in *flor-*
em flammam purpureo colore rubentem explicatur & propendit: in superioribus aliis nascuntur
interdum ramuli quidam, lanugine obfusi, finiales sustinentes flores, qui deinde ut alii in pappum &
lanuginem resolvuntur, *semine* in eâ reliquis simile occultant. *Radix* minimi interdum digiti
crassitudine, aliquot fibris donata & vivax, lingulis annis propagines & lateribus fundit.

In montanis quibusdam sylvis Pannoniæ, ut supra Polonium & Nemethywar, aliis etiam ad *Tempus*.
Alpes tendentibus, præ Badensibus, viz. Thernas, & vicinis. Florebat Junio. Clus. Nos in Italia & Lacu
circa *Flombinum* portum vel hoc idem Cirfium, vel ei simillimum observavimus.

Cirfium majus alterum Ger. i.e. *majus* Lob. *quantum planta sit, & an à præcedentibus omnibus di-*
versæ, ignoravimus.

Dod.

Nos in ampla planitie propè Augstam Vindelicorum, viâ quæ ad Monachium Bavarie ducit,
duas Cirfi species observavimus, necio an à supra scriptis omnibus diversæ, eas enim (quod dolet)
non satis accuratè descripsimus.

9. Priori flos Cirfi Anglici minoris feni primæ Park. flori simillimus, & in uno caule plerumque uni-
cus, quemadmodum in illo: *Folia* verò profundè ad medium usque costam laciniata & spi-
nulis horrida ad modum ferè Cardui viarum vulgatissimi, pallidè viridia. Augusti 14. non-
dum desoluerat.

10. Alteri, quod tum planè desoluerat, *folia* viridia erant, breviora & latiora quàm præcedenti,
in ambitu spinosa & Hyofleridis masculæ foliis figurâ suâ nonnulli similia.

11. *Cirfium Alpium, foliis minimis profundè laciniatis, creberrimis spinis oblongis.*

Hanc speciem in Alpibus Carinthiacis, & circa Augstam Vindelicorum observavimus. *Folii*
erat ad radicem pluribus, palmum aut selquispalmum longis, unciam aut selunciam latis, acumi-
natis, obtusè virentibus, glabris, ad margines leviter nec profundè incisis, creberrimis & oblongis
acutis, sursum modicè inflexis spinis horridis. *Caules* ejusmodi foliis sed angustioribus & minoribus
donatur: & spinosis fimbriis armatur, inque ramos dividitur, in prælongos, tenues, hirsutos pedi-
culos desinentes, quorum singuli singula capitula parva, purpureis floribus confusca, calyce squamis
brevibus non aculeatis compacto, sustinent.

12. *Carduus tricephalus horti Carthusiani.*

Carduum hunc in horto maximi Carthusianorum cœnobii vidimus. Erat autem (quantum me-
mini) satis procerus, foliis ad radicem integris Cirfi, pari modo circa margines spinulis brevioribus
& nitoribus cinctis. *Caules* & ramuli fimbriis spinosis ad capitula usque excurrentibus aucti, tria
inligiora *capitula*, parva, breviter, lacinulata, sessilia, squamulis innoxio obita, singuli sustinent.
Inligiora dixi, nam & alia præterea pulilla, rudimenta potius capitulorum quàm capitula majori-
bus agglomerata observavi. Flores purpurei.

- * 13. *Carduus mollis Lapathi folio* J. B. C. B. Ger.

Clus.

Pedali affurgit caule, utunque crasso, striato, nonnulli lanuginoso. *Folia* illi circa radicem ma-
jora, Lapathi foliis ferè similia, ut potius illius plantæ, quam vulgò Totam bonam, sive Bonem
Henricum cognominant, quâ pediculo adnascuntur latiora & quodammodo angulosa, extrema verò
parte mucronata, in ambitu aliquantulum sinuosa, & mollioribus veluti aculeis obita, suprà parte vi-
renti, pronè verò omnino incana, foliorum albe Populi instar, & densi lanugine obita, gustu
initio exsiccante, deinde amarulocalo; que verò caulem amplectuntur minorâ sunt & angustiora,
ex quorum sinu circa summum caulem ramuli exeunt terna, quaterni aut plura sustinentes *capitula*
squammata, Cyani aut Jacæ capitulis respondentia, quæ dum expanduntur *florem* promunt ex
cæruleo purpurascen- & *semen* deinde continent lanugine involutum, Cyani semini non valde
dissimile.

diffimile, sed paulo majus, candicans. *Radix* nigra, aliquot tenuibus fibris prædita, dura, vivax & lateribus propagines spargit.

Clusius hunc eruebat circa secundum Sneeberg excellit admodum montis iugum, inter saxa nascentem cum Auricula uruli flavo flore, incano folio, deinde etiam in Ertshero. Florebat utroque loco menſe Julio.

- * 14. *Carduus mollis angustifolius* Park. *mollis, lumbis, angustifolius* J. B. *mollis folio oblongo, Cirſia capitulo C. B. Narrow-leaved gentie Thistle.*

Clus.

Humilior hic est, neque palmarem altitudinem excedit: *caule* non minus crasso quam superioris, multis longis *foliis* exornata, superne virentibus, inferne cana [non tamen adeo densa ut luperioris folia] lanugine vestitis, & molles quasdam spinas in ambitu obtinentibus, gustu etiam amaro, miso autem adstringente. Summo cauli infidet singulare *capitulum* squamatum, majus quam præcedens capita, ex quo *flor* multa lanugine ex coruleo purpureo pubescens oritur. *Semen* observare non potui. *Radix* nigra, & frequentibus lubrigris fibris prædita, subinde nova germina & lateribus producit.

Crescit in fumis Sneealbe jugis, cum Auricula uruli, quæ glabro & splendente est folio, carnei coloris flore. Floret verò Julio & Augusto.

- * 15. *Carduus mollis laciniato folio* J. B. C. B. Park. *foliis dissectis* Ger. *Gentle Thistle, with jagged leaves.*

Clus.

Multa secundum radicem habet *folia*, cum humi parva & jacientia, tum surrecta, inferne cana mollique lanugine oblita, superne virentia, valde laciniata, & ad medium usque nervum dissecta, Cardui stellati mollioribus & tenerioribus foliis parè similia; nullis tamen spinis horrentia, gustu primum exocicante, deinde amarulculo: & quorum medio unus aut alter *caulis* allurgit, cubitalis aut amplior, teres, striatus, purpureo, & molli quadam lanugine obitus: inferiora folia, per infimum caulem sparsa etiam laciniata sunt, licet jam dictis minorâ; quæ verò supremum caulem ambiunt, oblonga, angusta, nullis lacinis divisa, mucrone unilurimum purpureo: extremi *caules* in aliquot ramos interdum dividuntur (magna tamen ex parte singulares sunt, unicuique sufficiens caput) qui *capitula* sufficient ex multis tenuibus squamis imbricatis dispositis composita, moliter echinata, quorum medium occupat flammule & villosus *flor*, coloris purpurei elegantissimi. Flori flaccido & evanido succedit *semen* angulosum. *Radix* digiti magnitudinem nonnunquam æquat, subulsa, longa, aliquot fibris donata.

Invenitur hic tota illa montium catena quæ à Calenberg & Danubio cui imminet ad Alpes usque extenditur, & deinde per Leytenberg, rursusque per Prellenberg & Hamburgerberg ad Danubium duobus supra Posonium miliaribus reflectitur. Floret Maio, semen perficit Junio & Julio.

- * 16. *Carduus mollis latifolius* Lappæ *capitulis C. B. Park.*

C. B. prod.

Caule est cubitali, striato, brevibus & mollioribus spinis armato: *foliis* Rumicis formâ, tenuibus, levibus, venosis, palmum longis, uncias quatuor latis, marginibus exiguis spinulis dentatis. *Capitula* summitas in pediculis breves unciales abt, quorum singuli *capitulum* Lappæ vulgaris formâ, ejusque ferè magnitudinis sunt, quod in flamineo purpureo *flor*em expanditur.

Loc.

In Aultrix monte Taurenio Rastadienſium. Cardium mollem Helenii folio *Com.* Cirſio Britannico repenti *Clus.* eandem esse plantam suspicatur: siquidem Cirſium illud Britannicum sub titulo Cardui mollis Helenii folio ante triginta annos ad nos Londino missum est. Ceterum pro Carduo molli Helenii folio *Com.* iconem Cardui mollis Lapathi folio exhibet Parkinsonus.

CAP. IV.

De Carduis quibusdam spinosissimis nostratibus.

- A. 1. *Carduus nutans* J. B. *Cirſium verticum tota sua stirpe magis spinosum* Dod. *Carduus moschatas* Ger. *Thistle with a bending head, Böhisch-thistle.*

Radix huic speciei alba, lignosa, simplex, crassitudine digitali, plures & capite fibras emittens. *Caule* inde exurgit cubitalis, ramosis, ramulis crebris caulem ipsum longitudine superantibus; striatus, hirsutus, membranulis angustis, spinosis, crispis, secundum longitudinem à folio ad folium ductis alatus. *Folia* non admodum lata, altius incisa lacinis omnibus in spinulas acutas purpureo-centes exeuntibus, atro-virentia, interdum lanuginosa, præcipue averſa parte. In fumis caulis & ramulis *capitula* majuscula, lata & depressa, nutantia. *Capitula* intelligimus flores & eorum calices: sunt autem *flores* amplii, lati seu paruli, plurimis foliulis purpureis compositi: *calices* *florum* squamosi sunt, squamis in spicula lata, longa, purpureo-centia, rigida, pectum dentatulis imitata, & coram inferius reflexa producti. *Semen* parvum, splendens, citrinum pappo alatum & obvolutum. *Capitula* antequam flores explicantur molchem redolent.

In

In agris incultis & reſtibilibus non raro provenit. Genus de collectione hujus meminisse his verbis, Carduus arvensis major purpureo flore (qui florem nondum nato molchem olebat) floret Julio.

- A. 2. *Carduus polyacanthus* Park. *primus* Ger. *emac. Aculeosa Gazæ Ad. & Polyacantha* Tab. ex *sententia J. B. J. B. Carduus caule crispo J. B. Thistle upon thistle.*

Radix videtur simplici, alba, pluribus fibris capillata. *Caule* surgit triobitali, concavo, striato minus crasso quam præcedentis, plurimis alis (quinque) membranaceis, laciniatis & spinosis secundum longitudinem productis horrido, crebris foliis vestito, ramoſo ramis prelongis. In fumis caulis & ramulis existunt *flores* & foliulis plurimis in capitula congestis compositi, pediculis nullis aut brevibus donati Jacæ vulg. *florum* ferè magnitudine. *Florum* calices squamoli sunt squamis extantibus, & in prelongas spinulas, molliores tamen & innocuas, exeuntibus. *Color* *florum* purpureus. *Folia* Cardui viarum diviſura, atro-virentia, laciniata. spinulis circa margines minacia, viridiora quam Cardui palustris; spinule minores & breviores, nec ut in illo purpureæ. *Folia* in caule non ita crebra, rami majores & longiores ramoſi, capitula tancillo majora; *Flores* odoratos: *Semina* fulva.

In aggeribus forſanum ad fopes & inter verpes plerumque provenit.

Locus.

- A. 3. *Carduus polyacanthus secundus* Ger. *emac. Polyacanthus Theophrasti* Luſg. *Carduus spinosissimus capitulis minoribus* P. B. *Whited Thistle with small flowers.* *Carduus Acanthoides* J. B.

Hujus caules pari cum priore altitudine aſſurgunt, graciliores tamen sunt, paucioribus & rectioribus ramis bechati, aliis membranaceis, plurimum quatuor, latoribus quam in illo, rarioribus spinis, (longioribus tamen illis) armatis, pinatis. *Capitula* longiuscula sunt, multo tamen quam illius minorâ, extremis ramorum plura simul congesta, nec pediculis distincta, quæ vix unquam apertur, aut foliulos suos stamineos explicant, sed duntaxat eorum apices ostendunt, dilate rubentes. *Folia* huic ad radicem primò crumpeſcentia latiuscula sunt, cardui lacini ferè formâ, nisi quod paulo angustiora, & per ambitum magis spinosa. *Color* totius plantæ, tum caulis tum foliorum, cinereus aut albicans seu canus.

In aggeribus forſanum & locis ruderalis, priore tamen minus frequens.

Locus.

Addit J. Bauhinus, (qui plantam hanc accurate deſcribit) folia cana tomento obſita eſſe, potissimum inferius: superne enim (inquit) prævalet virore, inter candorem tomenti inter-lucens.

- A. 4. *Carduus palustris* C. B. Park. *polyacanthus* 3. Ger. *emac. Marshy Thistle.* *An Oxygon alter* Lugd.

Humanam altitudinem æquat & non raro superat, *radix* simplici, pluribus fibris albis cincta & velut comola. *Caule* teres striatus, rectus rigidus, foliis creberrimis nullo aut alterno ordine positus ab imo ad summum usque convellitus, & membranarum pluribus spinosis secundum longitudinem excurrentibus crispis, pilis longiusculis hirsutis, solidis, ramoſis, ramulis ex alis foliorum præcipue prope summum caulem exeuntibus. *Folia* pro plantæ modo exigua, profundè laciniata, lacinis in spinas acutas exeuntibus, purpureo-centia, ut & caulis, averſa potissimum parte, secundum costam hirsuta. *Capitula* in fumis caulis & ramulis plurima, parva, squamola squamis non extantibus sed archè junctis & appressis, in spinulas breves vix conspicuas desinentibus, purpureo-centia, ad tactum glutinosa. *Flores* purpurei & plurimis foliulis ardè stipatis aggregati, stylo in singulis, [foliulis] & theca obſcuris purpurea exante pallidiora Capitula pediculis admodum brevibus aut nullis innuntur. Odor *florum* valde remissus & languidus. *Semen* pappo involutum, album, exiguum. Nullibi apud nos quam in palustribus & pratis aut pascuis humidis oritur adeoque altitudine sua & loco natali ab aliis omnibus Carduis dignoſci & distinguere potest. Descriptions quæ occurrunt Carduorum apud plerofque Botanicos breves sunt & obſcure nimium, ut ſupſicer ipſos Carduorum (species non rectè diſtinxisse aut probe intellexisse. Floris color in hac specie non raro variat, & ratione folii, ut puto, in album degenerat.

- * 5. *Carduus pratensis polycephalus angustifolius* C. B.

C. B. prod.

Radix habet lignosam, fibrosam: *caulem* cubito altiore, rotundum, striatum, spinis carentem, cujus summitas in plures ſempalmæares ramulos, & hi quandoque in breviores dividitur. *Folia* sunt pauca angusta & brevina, spinis oblongis armata: capitula parva, parva, quibus minima subſiſcunt, exiguis spinulis prædita, & ferè Jacæ ſimilis, ex flamineis purpureo-centibus compositis infidet, qui ſimiliter in lanuginem abt.

In pratis Michelseldensibus frequens occurrat.

Locus.

- * *Carlina polycephalus alba* C. B.

C. B. Ad cubitaliam altitudinem excreſcit, cujus folia ſuperiora candida sunt. Apud Helvetios in pascuis provenit. Hæc C. Bauhinus in Pinacæ. Nobis incognitus eſt.

- A. 6.

- A. 6. *Carlina aculeos minore purpureo flore* C. B. *Carl. aculeos minor purp. flore* Ger. emac. *Carl. ac. Septentrionalium* Park. *Chamaeleon exiguus Tragi* J. B. *Thwart Carlina Thistle*.

J. B.

Folia in orbem per terram spargit *Carlina*, profundè lacinia, hirsuta, atrovirentia, aculeis horrida: inter quæ aut nullo aut brevi *caule* unciali vel fœscunciali, hirsuto infidentia enascuntur *capitula* oblonga in glandis formam, minora quàm *Carlina*, squarrosa, nec ullis spinis armata; è quibus *flores* emicant purpurei. *Radix* minimi digiti crassitudine, longa, fibris aliquot crassifuticulis donata oblique agitur, colore subrubente, præsertim intus, sapore aliquantulum aromatico.

Locut.

In montosis & siccioribus petrosisque locis non infrequens est. Sulpiciatur J. Bauhinus hoc genus *Cardui* esse quod Monachi in Mesuem *Coronam fratrum* appellant, quia caput magnum stat tanquam Pater seu Abbas, *Capitula* verò, tanquam filii ejus & fratres, in modum coronæ Patrem circumstant.

- * 7. *Hacub sive Silphium quibusdam* J. B.

Rauwolf.

Primo vere asparagos protrudit, quos incolæ sciant, nostratiumque in modum coquant ac comedunt. Tota planta *Carlina* nostrati apprime similis est, major tamen est, altiorémque erigit scapum, cui in summo *capitula* insident spinosa, ex quibus *fusculi* emicant rubelli.

Locut.

Vires.

Circa Halepum locis præsertim aridis asperis provenit. Radix insula potaque nausæam parit ac vomitum, ventriculique inappetentiam imprimit. Cum plantam hanc Rauwolfius *Carlina* similimam dicat, florèque rubellos ei attribuat, nescio ubi eam commodius disponerem, quàm hoc in loco post *Carlinam aculeatam* dicam. Si *Carlina* sylvestris aut humilis similis sit, & florem habet barbulis planis cuspidatis circumdatum alterius loci erit.

- A. 8. *Carduus vulgarissimus viarum* Ger. *canabos*, sive *viarum* & *vinearum* repens Park. *vinearum repens* folio Smolici C. B. *serpens levisculis* J. B. *Common Way-Thistle*, or rather creeping Thistle.

Radice albente, fibras obiter emittente sub terra reptat, & immensum se propagat; *caule* subinde emittens cubitales & fœsquibitales, teretes, striatos, prope terram hirsutos, & spinulis nonnullis præditos, non tamen, ut in præcedentibus, membranis spinosis per totam longitudinem alatis, mediâ fœctos, crebris foliis vestitos. *Folia* autem lacinia, & per margines sinuata seu undulata, & spinosa, superne obscurius viridia & splendentia, inferne pallidiora. Summos caules, & ramulos terminant *capitula squamosa*, squamis appretis & arcè incumbenibus, in spinulis brevissimis desinentibus, purpureiscentia, parva, *Cardui* palustris similia, sed tantillo majora. Flores à fœculis dense spissus, pallide purpureiscentibus compositi. Semina parva, fusca aut obscure olivacea. Floris color in hac specie non rarò variat. Caulis pars superior in corpus quoddam *capituli* ovalis fere figuræ excrevit nonnumquam, insecti cuspidam matricem.

Locut.

Carduus hic in arvis nimis frequens, nec raris in incultis & secus vias; profundè sub terra reptat, unde & difficulter admodum extirpatur.

Hanc speciem C. B. bis terve ponit sub diversis titulis; 1. sub titulo superius posito; 2. sub titulo *Cardui* in avena proveniens, ut ex synonymis patet; 3. sub tit. *Cardui spinosissimi* capit. parum aculeatis.

Vires.

Cineres omnium optimi & firmissimi pro vitris conflandi sunt quæ è *Carduo* viarum vulgarissimo fiunt [in Anglia intellige] quamvis & alii *Cardui* quicunque hunc usui satis commodè inserviant: *Carduus* bonitate proximi sunt *Lupulorum* caliculi toriles floribus decerpis. Horum duorum utilitas noviter inventa & observata est. Videtur autem plantæ spinosæ & aculeatæ optimum & copiosissimum in suo genere omnium silem præbere. D. Merret observat. in Annon. Neri de Arte Vitaria. Hac habui à D. Teneder. Robinson.

CAP. V.

De *Carduis* foliorum lacinis extremis in longos mucrones productis, seu lanceatis.

- A. 1. *Carduus lanceatus* Ger. *lanceatus* latifolius C. B. *lanceatus latifolius sive major* Park. *lanceolatus sive sylvestris* Dodonæi J. B. *Spear-Thistle*.

Caulis surgit bicubitali & altiore, tereti, pollicem crasso, intus concavo, hirsuto, membranis aliquot secundum longitudinem productis, spinosis, sagitte fere in modum alato, foliis crebris alternatim positissimè vestito. *Folia* autem quàm præcedentum majora sunt, in profundas lacinias divisa, extremis in spicula prelonga haste cuspidi similia desinentibus, singulis insuper lacinias mucronatis & in spinas acutas exeuntibus. Ex alis foliorum egrediuntur ramuli, in quibus ut & in summo caule existunt *capitula* plura grandia, Juglandis fere magnitudine, & oblonga, è ut in angustum sensim coacta, squamola squamis exarantibus & interdum reflexis, in spinu-

las acutas, mitiores tamen, desinentibus. Flores magni, purpurei, è fœculis dense spissatis compositi, odore nullo aut valde languido. Semen oblongum niidum, pappo involutum. J. Bauhinus folia palmum unum aut duos longa, infra supraque hirsuta, sed densiore candidiorèque lanugine inferius donata ei ascribit.

In incultis & ad sepes ubique fere provenit.

Locut.

2. *Carduus lanceolatus ferocior* J. B. *White flowered fiercer Spear-thistle*.

Calidum hic regionum est, Gallie Narbonensis & similium. *Folia* è ipsi fere divisa quæ lanceolatis nobis dictus, sed multo rigidiora ac penitus adversa parte atque per ambitum spinulis dense oblita: aversa verò quæ nervus rigidus seu costa in lupremam spinam fatiscens, lanugine quadam oblita sunt, sed modica. *Caulis* etiam crassior est, firmiorque sicut *Cardui* capite tomentoso. At quæ in summo sunt capita, terna plus minus, quæ & ipsa lanceolati capitis majora sunt, minora quàm in prædicto tomentoso capite, ita spinarum oblectu horrent, ut tuto eas ac temere contrèctare non sit.

Primo hunc invenimus prope Fontem quem vocant ardentem, à Gratianopoli duabus circiter leu- Locut. cis; deinde innere ab Aurantia ad Nemausum; tandem prope montem S. Lupi, tribus circiter leucis Monspelio distantem. Est autem ei flos colore albus, & major quàm lanceolato vulgari.

Carduus lanceolatus parvus J. B. à superiore non aliter differt, quàm quod omnibus paribus minor sit, non tamen ita ferocior.

- A. 3. *Carduus tomentosus, Corona fratrum dictus* Park. ejusdemque *Carduus tomentosus Anglicus*. *Card. capite tomentoso* J. B. *Car. ericcephalus* Ger. emac. ejusdemque *Card. globosus capitulo latiore*. *Card. capite tomento* C. B. ejusdemque *Carduus tomentosus capitulo majore*. *Woolly headed Thistle*.

Tomentoso, striato caule, crebrisque ramis spissatis ad duos aut tres quatuorve cubitos assurgit, qui licet non sit spinosus, vix manu potest attingi propter foliorum aculeos. *Folia* cubitum longa, tomento villosa interius incana, superius atrovirentia & Echii modo aspera, ex pluribus foliis minoribus, quæ ex certis intervallis quaterna, utrinque sc. bina altero antroforum, altero retroforum posito constata, spinis longis, rigidis, acutis minacia. Caput pugillari lapidi æquale, latum, squamis parvis, longis & spinis parum mordacibus densissima lanugine intertextis. Flos ejus summo emicant, confans multis staminibus, & diversis coloribus, quales Hyacinthus Fuchsi maximus, violaceus & cœruleus: apices involvuntur vaginula albâ, quæ sua albedine pulchrè hunc florem ornat; hanc vaginulam alia circumdat purpurea in quinque apices [rectius lacinias] divisa. Sub floribus caro alba grati & aromatiæ saporis. Semen lubricum, cineraceum lustratum, oblongum, modicè compressum, dulce, tomento implicatum. Radix crassa, gustu non ingrato, sed aromatico, quali etiam caulis & foliorum, si excipias medullam albam siccam & insipiam. Ubi capita exciduntur apparet lacteus succus.

In montosis & interdum etiam campestribus sed rariùs occurrit: ut v. g. prope Madingley vicum Leoni, Cantabrigia non longè, itémque circa Chilterley, Kingston, &c. in eodem Cantabrigie comitatu.

Jobelius duplici iconè & titulo hujus plantæ in Icon. Plant. propositis, alterâ malâ *Adv. titulo Cardui tomentosi Adversariorum*, alterâ meliore, titulo *Cardui tomentosi, Corona fratrum barbariorum*, Botanicos nostros decipit, ita ut ex una planta duas facerent. Mala icon *Adversariorum* poterat omitti (inquit J. Bauhinus) imò debet.

Hujus capitula antequam flores erumpunt aquâ decoquant nonnulli, & cumque butyro & pipere usque condita. Cinararum in modum mensis secundis adjungit & in deliciis habent.

CAP. VI.

De *Carduis* nonnullis ambiguis & incertis positionis.

1. *Nopyxos alter* Lugd. Hunc C. Bauhinus *Cardui spinosissimi* IV. speciem facit, titulo *Cardui spinosissimi capitulis parum aculeatis*: J. Bauhinus dubitat annon sit *Carduus viarum vulgarissimus*. Ego mallem J. Bauhinio attentionem quàm studiosis crucem figere, & Entia sine necessitate multiplicare.
2. *Carduus Chondrilloides Dalechampii* Lugd. &
3. *Carduus arxophyllos Dalechampii ejusdem*, cum nec nobis cogniti sint, nec alii cuiquam post eum Botanico (quod scimus) descripti aut etiam vili, eorum descriptiones omisimus, quas qui desiderat, Historiam Lugdunensem adeat.

CAP. VII.

De *Carduis leucographis* seu *lacteis lineis notatis*.

- A. 1. *Carduus Mariae* Ger. *Mariae vulgaris* Park. *Mariannus*, sive *lacteis maculis notatus* J. B. *Card. albis maculis notatus vulgaris* Park. **Common Whilk-Thistle or Ladies Thistle.**

U Nulato macularum lactearum virescentiumque discursu variata *folia*, lata longaque conspiciuntur, sinuata & seris aculeis horrentia, nitida, glabra. *Caulis* digitalis, fistulosus, laminae villosa incanus, duos aut tres cubitos alius, in ramos dividitur plures. *Flores* intractabiles, rigidissimis acutissimisque spinis armati, Scolymi mediocrius magnitudine, callosi squamarum cartilagine, dulci, velcā, *florum* purpurascenscentium staminibus explicant, quibus *semen* succedat Carthami. *Radix* longa & crassa, esculenta.

Ad agrorum margines, & in aggeribus fossarum non raro occurrit. Eisdem viribus dotatus esse creditur quibus *Carduus benedictus*. Nobis culinaris potius quam medicinalis videtur. Decoctum ejus datur utiliter ad pecinoris & viscerum infarctus & remorantes urinas: quare confert *Hydropicis*, *ictericis* & *nephriticis*. *Matth.*

Aqua à foliis destillata laterum morbo medetur. *Trag.* extrinsecus præcipui usus est in phagedenis, normis & ulceribus erodentibus, si linxamina probe humectentur aqua illi, & ulceribus impo-

nantur. Semen in emulsionibus crebri est usus. *Sched.* Semen moderatè calidum esse & tenuium partium citra omne dubium pronunciamus; cujus infignis est usus in pleuritide & laterum punctiōibus: remittitur autem plerumque aliis feminibus ex quibus emulsiones fiunt.

Folia tenera demptis aculeis non incommode oleribus adduntur. Apud nos in Anglia frequenter in hortis sentit ad acetaria & usus culinae.

2. *Carduus leucographus hirsutus capitulo minore* Morif. *Mariae hirsutus non maculatus* n. d. P. B.

Folia edit longiora & angustiora, obscurè maculata; secundo ab exortu anno *caulem* emittit bipedalem aut tripedalem, in cujus cymis nascuntur capita minora, purpureo ferentia tubulos seu flores; quibus fatiscens succedunt *semina* rotunda, crassa & solida. Semine perfecto planta radicitus interit.

- A. 3. *Carduus Mariae non maculatus*.

Non alia in re à vulgari *Carduo Mariae* differt quam quod folia edat maculis destituta. Hanc plantam mihi ostendit D. George Horsfield circa *Clarksnewell* propè Londinum.

4. *Silybum majus annuum* Park. *Carduus lacteus peregrinus major, semine fusco. The greater outlandish Whilk-thistle with brown seed.*

Park.

Unico assurgit *caule*, bicubitali aut aliore, tereti, *foliis* vestito quam *Cardui Mariae* vulgaris minoribus, lineis lacteis paucioribus notatis, ad margines laciniatis, spinis rarioribus cinctis. *Caulis* inferius paucos vel nullos emittit à lateribus ramulos, verum summa parte, in fastigio & furculis è supremis articulis excurrentibus, tria quatuorve *capitula* sustinet spinosa, quae in *flores* se aperient purpureos, flamineos, quibus succedunt *semina* majuscula, fusca, in medio pappo latentia. *Radix* longa, maturo tamen semine exarefcit & interit.

In Sicilia & Melita insulis sponte & copiose provenit. Ex femine Londino misso nobis olim Cantabrigiae succrevit & floruit.

5. *Silybum lacteus peregrinus Camerarii* J. B. *albis maculis notatus exoticus* C. B. *Silybum minus Batium* Park. **The small Spanish Whilk-thistle.**

Park.

Folia inferiora, quae à radice primò exeunt, latiuscula sunt, nec alè ad margines incisā, pallide viridia, luvris & lineis albis tenuioribus minoribusque notata, pediculis oblongis prædita: quae verò *caulem* vestiunt inferiora, nonnihil longiora sunt, versis extremum latiora, ad basin angustiora, *caulem* amplexentia, ad margines paulo altius incisā, & spinulis acutis munita; superioribus foliis paulatim adhuc profundius scissis, & minoribus summis caulis insident *capitula* parva, & quorum medullino erumpunt *stoculi* arctè stipati, purpurascenscentibus; quibus delapsis succedunt *semina* parva, alba, pappo involuta, qui ob gummi quoddam albicans, pelliculidum, è capitulo exadans, adeo tenaciter eas adherescit, ut difficulter admodum divelli & separari possint, praefectum postquam *semina* maturaverint, & gummi Solis calore concreverit. *Radix* parva, lignola, annua.

Hoc genus ut & superius *Parkinsonio* succrevit ex femine Hispanià delato per Gulielmum Boelium.

Dubitat C. Bauhinus apud Matthiolum, an hæc planta sit *Agavanus Creticus* Ho.. Belli, de quo infra.

6. *Carduus galatites* J. B. *Spina alba altera Matthioli, & alibi, Leucacantha Montpellierum Dalechampi* Lugd. J. Bauhinus **his Whilk-thistle.**

J. B.

Radice nititur satis tenui & simplici; *caulem* tollens interdum simplicem, interdum ramulosum, cubitalem, striatum, cano villo pubescentem, membranis spinosis pinnatum, cujus summum in furculos aliquot facessit, *capita* sustinentes Avellane magnitudinis, squarrola, quorum singule squame in longam acutam, invalidam spinam desinunt: hinc flores emicant purpurei, gratie lue post multos annos tenacissimi. *Semen* pappo appenditur, oblongum, lubricum, candidum, amarum. Ceterum *folia* palmato longiora, minus aculeata, profundis crebrisque lacinis divisa, imò parte abidā laminae donata, superiù virescent, fortassis maculis lacteis repleta.

Hoc genus *Cardui* J. Bauhini descriptum, in Sicilia & Melita insulis, inque Italia propè *phalæna* rum Genuefem, necnon circa *Montpelium* in locis ruderatis & incultis observavimus.

Ceterum *Leucacantham* *Montpellierum* Lugd. C. Bauhinus *Cardui* tomentosi capitulo latiore IV. speciem facit, titulo *Cardui tomentosi capituli echinatis*, minus aptè.

CAP. VIII.

De *Carduis foliis tomentosis seu incanis*.

- A. 1. *Acanthium vulgare* Park. *album* Ger. *Spina alba sylvestris Eufebio* J. B. *Spina alba latifolia tomentosa sylvestris* C. B. **Common Cotton-Thistle.**

J. B.

T Res quatuorve cubitos altum profert *caulem*, striatum, concavum, tomentosum, cui membrana per longum adnata, valde spinosa, sinuata, albicante villo obducta, aliis extantes; quibus continuatur *folia* sesquipalmaria & dodrantalia, lata, non admodum profundè incisā, sinuata, circa margines spinulis horrentia, similiter utrinque villosa & candida. *Capita* summos caules & ramulos terminant ferè singularia, grandia, plana & in latum expansa, squamofa, squamis in spicula longa acuta & rigida, à capite extantia productis. Spinæ autem in capitulis & foliis fulvae. *Flores* purpurei, è plurimis stoculis aggestis compositi; *semine* cum pappi sequente Cnici, minore, verticillato, amariore & acri. *Radix* tenera, alba, subulcis in adolescente plantâ, quæ qualitates per ætatem mutantur.

Pent postquam semen maturum altero à satione anno.

In aggeribus fossarum, ad sepes & in incultis non raro occurrit.

Locus.

2. *Acanthium Illyricum* Park. *Illyricum purpureum* Ger. *Spina tomentosa altera spinosa* C. B. *Carduus quibusdam dictus Acanthium Illyricum, alius verò Onopordon* J. B. **The moze wickel Cotton-thistle.**

J. B.

Magnam habet cum præcedente similitudinem: *folia* tomento canicante similiter obducta, profundius scissa, tota spinis armata. *Caulis* membranis aculeatis alatus, sex septenve cubitorum altitudinis [ego neque spontaneum, neque cultum ante alieudinis vidi] in ramorum, quos crebros habet, extremo *flores* gent purpurantes jam edit *Cardui*, ex echino etiam simili.

Mior Botanicos ex Illyrico hanc plantam acceffisse, cum non in Italia tantum & Sicilia, sed e *Lecce*. tiam in Gallia Narbonensi satis frequens sit; speciatim circa Auracum five *Orangium* urbiculum copiosam observasse memini.

3. *Acanthio Illyrico accedens capitulis minoribus flexuosis* Morif.

Illyrico adeò accedit ut nisi propius intuenti non animadvertatur differentia. *Caulis* emittit paucioribus spinis armatos. *Capita* habet minora, quasque cernua & flexuosa.

4. *Acanthium Lusitanicum* Hort. Blaf. *Lusitanicum altissimum* Hort. Reg. Parif. **The tallest Cotton thistle of Portugal.**

Acanthio vulgari non admodum diffimile est, verum procerius multò, ut quod ad hæc ferè altitudinem interdum attollatur: *Folia* ei magis incana, albidiora, denhorèque lanugine obducta: *Capita* minora quam tanta plantæ magnitudo & statura promittere videatur.

Cardium hunc Cantabrigiæ olim in hortulo nostro aluimus, è femine Londino accepto ortum.

CAP. IX.

De Carduis quibusdam exoticis singularibus & sui generis.

- * 1. *Acanus Theophrasti* Park. *Agavum Cretensium* fortè *Acanus Theophrasti* Honor. Belli Epist. 5. ad Clisium.

Pellus.
Lanta est spinosa, folia habens aliquantulum lata & spinosa; Caudales bicubitales aut tricubiales, in quibus capitula Echini æmula à foliorum quæ caulem ambiunt cavis, ut & extremo caule exeunt; in quibus flores obsolete purpurei, deinde semen rotundum, aliquantulum compressum, Cannabis semen colore æmulans.

Vulgaris est noutia in Creta, & antequam in caulem abeat comeditur.
Hanc stirpem Acanon Veteribus dictam fuisse iudicat Bellus, (à qua reliqua spinarum genera *Acanacea* nuncupata) conjecturis non despicendis fretus, quas apud ipsum vide.

- * 2. *Carduus spinosissimus sphaerocephalus rigidus aculeis armatus* C. B. *spinosissimus sphaeroceph.* *Cardus Arabici* nomine missus Park.

C. B.
Hujus semen C. Bauhino excrevit caule crispo cubitum (superante, foliis latis, longitudine palmum excedentibus, per caulem rarioribus; Capite est rotundo, superne æquali, spinis longis atrociter pungentibus armato; flore albo, odorato: in cuius languinolo capitulo semen continetur striatum & transversim canaliculatum Cauliculis Hispanicis fore modo, sed rarius & crassius. Hortis facile affluat.

Radic Chamæleontis nigri cum æquali pondere Piperis & ceræ dentes vacillantes confirmat & dolores aufert. Ex Observationibus Marcelli Cumanii à G. Hier. Velschio editis excerptit & transmissit D. Soame.

- * 3. *Chamæleon niger Discoloris Maranthæ* J. B. *niger cernuus* Park. *niger umbellatus flore carnoso hyacinthino* C. B. *Chamæleon niger* Ger. *The true black Chamæleon* Echini.

Maranta.
Huic umbella est spinosa, tam grata aspectu cum floret, ut nihil pulchrius videri possit. Est enim umbella loculis five filiquis oblongis, densissimis acutarum spinarum circumscriptis plena, in quibus flores purpurei, oblongi, intus candidi, tenues, Hyacinthi æmuli supereminet: sed illa filiqua spinosa semen occludit Cnico simile adhuc virentibus in ea floribus, quod tandem illis decidit, ut maturet. Folia vario colore maculis inperfa. Caulem habet purpureum dodrantalem altitudine, radicem fulcam fortè, intus radices Aristolochie longe colore, atque inter mille vix unam atque alteram vidimus, quæ non sit carnosa, quamquam Diosc. interdum exeam esse tradit. Accurmi gustus est, sed commanducari oportet.

Hujus umbellata coma in alis candicans, aliis ad cernuleum inclinans, aliis virens reperitur, antequam flores dehiscere incipiant, folia quoque rubescentia, sicut & caules in nonnullis plantis.

Locus.
In Apulie finitimis ac multis aliis locis, in campestribus & ficcis Chamæleonem suum nigrum maxima ubertate provenientem sæpius collegit Marantha. Columna quoque ibidem provenire eum attestatur. Bellonius in Græcia invenit, de quo eo hanc Historiam narrat. Cum Chamæleonis nigri radices apud pagum quendam in insula Lemno, *Livado chorio* nuncupatum, erui curarem, plurimi Græci & Turcæ spectatum venerant quid ageremus: eas verò frustulatim scetas filo trajicebamus, ut facilius edicari possent. Turcæ in eo negotio occupatos nos videntes, similiter radices trahere & secare voluerunt. At cum summus esset assus, & omnes furore maderent, quicunque eam radicem manibus tradiderant, furoremque absterferant, aut faciem digitis calcipræant, tantam pruriginem in locis quo atigerant postea fenserunt, ut aduri viderentur, in tantum ut nec quille nec Urice ullæ centesima parte ita adurerent; prurigo tamen non adeo celeriter se prodit. Post unam vel alteram horam singuli variis faciei locis cutim inflammatam habere cepimus, ut tota lingua videretur: atque quò magis eam confricabamus, tantò major excitabatur prurigo. Fonti assidentes sub Platano pro ludo habuimus initio, & rîmus: at illi plurimum indigni sunt, & nisi asseverassemus nos nunquam expertos tali virtute eam placam polle, haud dubio male nos mulcassent. Attamen nostra excusatio fuit ab illis facilius accepta, cum eodem incommodo nos affectos conspicerent.

Ex his (inquit J. B.) apparet, quòd ex inituto mulierculæ apud Marantham faciant, quæ radicis sicco pedines uniant ad puerorum pediculos enecandos.

4. *Polyacanthus Casabone Acarnæ similis* J. B. *An Acarna Theophrasti* Ger? *Theophr. Anguillaræ* Lob? *Ac. major caule non folioso* C. B. Park? *The supposed true fish-thistle of Theophrastus.*

J. B.

Pulcher est Carduus, bicubitalis circiter, per cuius caulem rotundum, album, lavem, rarissimè folia dodrantalia ac etiam longiora, acutili latitudine, acumina, superne ex atro vixere sistentia, inferne tonero candicans obrita, densio, proffo, nec nili scalpello, aut alia ejusmodi retentes radere conspicuo, æquali marginum circumscriptio, nisi prohibeant spinule Raveicentes, mortales, quæ ex intervallis binæ, tunc aut quaternæ, rarius singulares, in quas nervi delinunt, qui oblique à magno secundum longitudinem decurrente nervo in oras exporriguntur. Semen parvum, oblongum, lucidum, nigricans. Folia superiora interdum lata unciam etiam & semis & capita abundant rigidis spinis. Frigoris est impatiens.

D. Calabona Herbarius Dacis Florentie fœnem misit ad J. Bauhinum, cui provenit. Ferrantes Imperatoris florem æqueum ei attribuit. Lobelius Acarnam Theoph. Anguillaræ, quam Valerandus Doures Justinopoli Ilyrie detulit hic describit. Flaventibus aculeis horridus est, virentibus finitibus foliis, averis parte tomento incanis uti tota planta. Plures fœndit sesquicubitalis caules, Lobulus luteolis, fœne Cnici fœd minore in squamolo & spinis horrido capitulo.

Si Lobulus Acarnam suam rectè describit, folia finitibus, floribus luteolis, oportet omnino ut ab Acarna Theoph. Imper. quæ eadem effi descriptæ, specie differat. Ego verò Lobelio non multum fido, qui solet interdum vel ex memoria, vel ex conjectura plantas describere.

- * 5. *Acarna flore luteo* J. B. *Acarna Valerandi altera* Lob. ejusdemque *Pycnomemos Cretæ Salernensis*, ut suspicatur uterque Bauhinus. *Acarna humilis caule folioso* C. B. Park. *Acarna Valerandi Doures* Ger. enac. ejusdemque *Pycnomemos*: qui tamen cum Bauhino sentis eandem esse plantam. *The lute fish-thistle with winged stalks.*

J. R.

Radicem demittit sesquialbarem, crassiusculam, albam, fibras raras è lateribus producentem; quæ circa caput grandescit, ciliatulis emittens plures, patulos, per terram sparsos, duarum triumve aut etiam quatuor fere unciarum, varie divaricatos, lanugine alba tectos, membranaceis appendicibus numerosis, spinisque secundum longitudinem alatos. Folia creberrima extremis potillimum ramulis, unius aut duarum unciam, non totam seneniam lata, incana lanugine utrinque pubescentia, nonnihil sinuata, non tantum infuso mucrone luteo, rigido, longo minacili, sed & pari serrate spinas è marginibus jaculantia. Capita oblonga occurrunt densa foliorum phalanges, lanuginosis squamis imbricata, ex pappo candicante pendente lamine oblongo, Cnico simili, multo minor, minus candido & minus nigricantibus variegato.

Lobulus Flores ei Cardui benedicti amulos, minoros, Senecionis majores, attribuit. J. Bauhinus è planta à Valerando Doures missa, & (ut puto) heca descriptis nec florum coloris meminuit. Lobelius caulem dodrantalem & interdum cubitalem esse scribit.

Reperitur in Ilyria, & copiose in insula di *Lesbo*, *Anguli*. Lobelius Pycnomemon suam invenit *Leoni*, in Cretæ *Salomonis* prope diversorium *S. Marini*. Ego facile inducor ut credam Pycnomemon Cretæ *Salomonis* Lob. Acarnam Valerandi alteram ejusdem, & Chamæleonem Salmanticentem *Clusii*, unam & eandem specie esse plantam: Obstat quòd Lobelius Flores luteos Pycnomemo suo attribuit, cum Chamæleonis illius Cilioli flores purpureascent. Verum ponit Lobelius Forè memoria nimium filus, aut plantam cum jam deborat colligens, in florum colore errare. Forè etiam floribus color pro diversitate loci variat, quod tamen non credo, cum insulmodi varietatis in floribus vix detur exemplum, in eadem specie lci, luri & purpurei.

6. *Acarna major caule folioso* C. B. Park. *Acarnæ similis flore purpureo, Chamæleon Salmanticensis Clusii* J. B. *Cham. nig. Salmanticensis* Ger.

Clus.

Ex Acanaceorum genere est hæc planta. Caulem pedalem habet, interdum etiam cubitalem, multis alis five ramis concavum, striatum & quasi *ovoides*, durum tamen & firmum: folia numerosa, longa, angusta, candicantia, spinis horrida. Summus ramus umbellæ quædam, ex quibus aut fœns calyculis five caprellis spinosis confans innascuntur, in quibus flus purpureis, dilutis, maturis semine subside in pappum evanescit, reliquorum Acanaceorum more. Semen est Cnici fœnis forma sed minus, fœns subnigrum aut cinerei coloris, intus candidum dulce. Radix nigra, dura, si gustetur dulcis. Tota planta æquidiva est, & firmam spinarum vallo munita.

Agro Salmanticenti frequens est. Nos cum propè montem S. Lupi, non longè ab oppidulo *Lecce* *S. Lupiani* dicto, itemque juxta vias non procul oppidulo *Vic* in vallè Frontiniana inventimus.

Planta hæc ortu, folio, totique facie Acarnæ præcedenti admodum affinis est, & fortè eadem, inquit Lobelius, cuius sententia & nos libenter subtenimus.

- * 7. *Leo ferax* Ger. *Acarnæ affinis Leo ferax* J. B. *Acarna minor caule non folioso* C. B. *Ac. min. caule non folioso, sive Leo & Carduus ferax* Park.

Hunc totius Acanacei generis facili phœnicem, *Leonem feracem* dixere nuperi à spiculis & infimissimis spinis: nihil enim aliud è foliis altius divinis & capitulorum excohis quam lycula & vo-

pres, unciam & fescunciam longas videas. *Cauliculus* vix palmum aequat: *flos* Cnici sylvestris pallidus, spinis & aculeis fœvientibus, horridisque cinctus.

Planta rara & vix nota, nullius propterea usus. Audit tamen Lobelius quibundam aridis collibus Italæ, ab Appennino non ita diffitis magno proventu gliscere. Hæc omnia Lobelius, è quibus *Observat.* reliqui Botanici transcripserunt quicquid de eo habent. At Lobelius quam vix notam scribit, descriptione sua non multo notiozem facit.

8. *Carduncellus montis Lupi* J. B. *Eryngium montanum minimum, capitulo magno* C. B. *Carduus Eryngoides sive Carduncellus montis Lupi* Park.

¶ B.

Statim è radice simplici complura nascuntur *folia*, duas uncias aut palmum longa, rigida, in lacinias spinolæ, semunciales, longiusculæ distantes divisa, Cardui stellati foliis similia. *Caulis* plurimum nullus, aliquando solum palmaris, *foliis* paucis minoribus vestitus, brevi lanugine subarctatus, *capitis* grande in cacumine gent, unicum, oblongum, rigidis, nervosis, spinosisque foliis oblitum, quibus squamæ oblongæ & innocentes subsunt, *pappum* coercentes, quam *flos* purpureus marcescens relinquit.

Læsc.

In plantis propè montem Lupi, versùs Meridiem copiosum observavit & collegit Cherenus.

Hujus alia seu species, seu varietas in horto Regio Parisi. colitur *Eryngii montani minimi mitioris capitulo magno* nomine.

9. *Carduus parvus* J. B. *Creticus minimus* Park. *Carline sylvestris alia species* Clus. cur. post. *Acarna capitulis globosis* C. B.

¶ B.

Pulegius hic *Carduus* longiusculæ sed gracilis, non fibrosâ radice nititur, à qua *caulis* exurgit plerunque singularis, tenuis, palmaris & alior, in ramos divisus, per quos *foliola* uncialia, culum lata, spinulis per margines donata, hirsuta. *Capitula* extremis ramulorum hærentia, inter reticulatos pinnatorum foliorum cancellos conclusa, Cyani capitulis minora. *Folia* ad radicem [multa,] angusta, oblonga, [per oras incisa & spinosa] *Flores* [cærulei] non multum se aperiant aut expandunt, quibus succedunt *semina* parva, alba, pappo inclusa.

Læsc.

Circa *Pæcællæ* arcem Siciliæ in pascuis sterilibus eum invenimus; Boelius in Hispania, in arvis. Capitula ramulis indidentia supra medium quod cauli summo infidet, alius attolluntur, ut in Impia Plinii; omnia è multis angustissimis foliis utrinque longiusculis spinis armatis composita, est ejus umbilico (ut inquit Clusius) exilit *flos* flavus: Et revera nobis etiam *flos* (qui tamen jam præterierat) flavus videbatur, quem Parkinsonus, è quo J. Bauhinii descriptionem supplevimus (quæ de *flos* colore nihil habet) cæruleum esse affirmat; cui potius fidendum quàm Clusio qui siccam duntaxat plantam in sportulis Gulielmi Boelii, inter plantas quas in Hispania legit, conspicebat. Parkinsonus hunc bis ponit, 1. Sub titulo superius allato, 2. Sub titulo *Acarnæ globosis capitulis*.

10. *Carduus minimus* Alpin. exot. *mibi non videtur à precedenti differre, quamvis nec icon, nec descriptio (quam idcirco subijciemus,) conveniant.*

Alpin.

Elegantissima est planta, quæ ab una radice longa, tenui, ad palmarem altitudinem affurgit, *foliis* longis, Olivaceis, Atrætylidis similibus, sed minoribus & mollioribus, spinulis tamen armatis, *caulis* vero multis, oblique exeuntibus, quorum qui liber utrinque duos furculos, sed inæquali intervallo è caule exeuntes habet, in quorum medio *calyx* echinulæ brevi pediculo, cæteris major, Atrætylis echino non minor, exterius spinulis multis numero, plerunque tredecim, tenuissimis, per longum ipsum calycem vestientibus armatus; tantoque artificio is spinulis tenuissimis reticuli modo à natura elaboratis, ut vix auxilium peritissimum id opus efficere potuisset. Echinatus calyx suo brevi pediculo inharret, cum tribus foliolis oblongis [quinque apertis in icone] olivaceis, spinulis armatis, ferè stellæ modo actis: singuli vero alii cauliculi in apice ferunt eodem calycem spinolos, sed illo qui in medio ipsorum fit minores, qui omnes inharret furculis, eum suis pediculis è caule exeuntibus, sed calyx in medio eorum qui sit, breviori longè pediculo inharret quam utrinque possit. Calyces vero deficientes *florem* parvum, qui nunquam late deficiat Atrætylis modo, proferunt, cæruleum, qui *semina* producit in pappo, parva, alba, suis flammibus inherentia, uti in Atrætylide, quæ calycibus late deficientibus in aere evolvant.

Calyces echinatos, nondum deficientes, teneros & lutescentes, apud quos nascitur, avidissime comedunt, inquitque non segnit Venerem excitare.

C A P.

C A P. X.

De *Carduo stellato*.

Carduos stellatos voco plantas capitatas, capitulos: squamis in aculeos rectos, oblongos & plerunque rigidos exeuntibus: foliis spinulos.

A. 1. *Carduus stellatus* Ger. Dod. *stellatus sive Calceitrapa* J. B. *stellatus foliis Papaveris erratis* C. B. *stellatus sive Calceitrapa vulgaris* Park. *Common Star-thistle*.

¶ B.

Cubitum & sesquicubitum altus est *caulis* angulosus, subhirsutus, alis multis concavus. *Folia* satis mollia, pedem aliquando longa, aliquantulum incana, profundè in lacinias inconditas dissecta. *Capitula* extremis hærent ramulis, glabra, Cyani capitulis æqualia, singulis squamis in unciales & fescunciales, rigidas mordaces, rectè foris minantes spinas definitibus, ut radiatam stellam mutari videntur. *Florum* stamina purpurea, rarius alba. *Semen* lubricum, parvum, oblongum. *Radix* digitum vel magis crassa, mollis, luccola, nervum unum, ut aliz radices, durissimum, colore albelens, longa pedem, Raphano similis Columnæ.

Juxta vias publicas, circa oppida & pagos, inque incultis & sterilibus non in Angliâ tantum sed & exteris regionibus frequens est.

Apud nos non affurgit in altitudinem, sed frequenter ramis in latitudinem diffunditur.

In aqua hujus stillantia albas rosas vel fungum Sambucinum, vel contra flores Calceitrapæ in aqua Rosarum albarum macerare, & applicare palpebris cataplasmatas instar sum solius, & quidem optimo cum successu. *Sim. Pauli.*

* 2. *Carduus stellatus latifolius caulescens* C. B. *stellatus latifolius* Park.

Folia huic latiora & breviora quàm precedenti, minis profundè ad margines secta, paucis aculeis hic illic ad angulos sitis. *Caulis* ferè simplex nec multum divitis, paucioribus ramulis, foliis confusius hirsutis obfusus, quos terminant *capitula* parva, rotunda, crassa, alba, aculeis crebris munita, pluribus simul [septem plerunque una] in stellæ formam dispositis, quorum medius longissimus, reliqui utrinque breviores. E medio capite exeunt purpurea filamenta, ut in reliquis *Carduis*. *Radix* parva annua.

Planta hæc ad Jaceas capitulo spinoso potius referenda videtur quàm ad *Carduus stellatus*: verum quoniam mihi incognita est loco movendam non duxi.

3. *Carduus solstitialis mitior Apulæ* Col. *An Card. stellatus luteus foliis Cyani* C. B? *solstitialis* Ger? *solstitialis Dodonæi* Park? & Barnaby's Thistle.

Col.

Ex radice parva, nulla, dulci, ac gravi sapore & odore Calceitrapæ dictæ, lignosæque *folia* emittit in orbem disposita, parum è terra elata, semipedali longitudine aut majore, divisis æqualibus, raris, finuosis, Hieracii Apuli magno capite modo, in rotundis & pares ferè lobos quinos divisa, alba, atque brevè hirsute obfusa, albicantia, molliaque. Ex quorum centro *caulis* rotundus, angulosus, bipedalis & major producit, foliis vestitus, ut ocreatus videatur, ut in congenerè levifolio, albus, utrinque multis alis in summo, è foliis angustis degeneribus prodientibus divylis, in quibus *capitula* hirsuta, multis alis in summo, è foliis angustis degeneribus prodientibus divylis, in quibus *capitula* parva copiosa intus, echinata ut niger Chamaecleo *Maramba* brevibus aculeis, itque utrinque aculeatis, pungentibus, sed non ut vulgaris stellatus dictus & Solstitialis. *Flores* lutei sunt atque tenuis non illis diffimiles, Mali sine produmens & Junio semina perficientes: atque capita etiam tunc lutescunt.

Læsc.

In incultis Cirinole, divylis aridis copiosa est.

C. Bauhinus plantam hanc Spinæ Solstitialis vulgò dictæ eandem facit, mihi tamen vix persuasum, cum J. Bauhinus spinas longas, rigidas luteas Cardui stellati è singularum squamarum mucrone erit, exentes *Spinæ* sue Solstitialis attribuat: Columna autem aculeos breves, utrinque aculeatos, non ita erigidos aut pungentes ac sunt Calceitrapæ spinæ, *Cardio stellato mitiori Apulo* ascribat. Verum integram Spinæ Solstitialis descriptionem Bauhinianam subijciemus: cum nobis diversæ speciei plantæ esse videantur.

4. *Spina Solstitialis* J. B. *Carduus Solstitialis* Ger. *Solstitialis Dodonæi* Park. *Stellatus luteus foliis Cyani* C. B.

¶ B.

In frequentes ramos divaricata est, *caule* gracili, biarticulato, albidò tomento undique obfuso, membranâ pascimâ secundum longitudinem apertis alio: *foliis* supposito unâ cum ramis ad Cyani folia æcedentibus, duarum triumve unciarum longioribus & longioribus, per frequentes ramos vix unciam longis, albicantibus, hirsutis, quæ in idem eum caule ferè decidunt. *Capitula* Cyani capitulis æqualia, longis, rigidis luteis Cardui stellati spinis, è singularum squamarum mucrone natæ, intus. *Florum* stamina lutea, quæ eandem in pappo evanescent. *Radix* latis longa, lignosa.

Montebeli in latis nihil abundantius, nec minus frequens in Italia, unde incrementum legemus al. Læsc. quando officit, & mellorum manus pedesque vulnerat.

E c 3

Augristo

Tempus.

Augusto mense & Autumno flores.

Lobellus *Auricles* vocat, & expertum pro morbo Regio Remedium esse asserit. Florem atque radicem mirifice pradicant valere in Cachexia, Hydrope, Febribus diuturnis, virginum decoloris facie & aliis obstruccionibus. Ejus decocto vel destillata acrii rustici utuntur ad coxendicis dolores, punctiones laterum, henis tumores & sudorem ciendum. Cam.

5. *Carduus stellatus* Lencuii folio.

Ad dodrantalem altitudinem assurgit, caule tenui, striato, rigido, tomento brevi candicante obfuso, ab imo statim ramulis crebris & foliorum finibus exeuntibus, quae alternatim posita, quatuor aut quinque uncias longa, angusta, superne obscurè viridia, subius incana ad margines aequalia, Lencuii lutei vel Salicis folio longissimo similia: Ad singulorum exortum hinc inde spina oblonga, quae ad latus plerumque aliam brevem habet. Summos caules & ramulos capitula muricata, praelongis acutis rigidis spinis rectè extantibus minacia. Flores compositi & parvo purpureorum foliolorum fasciculo. Semina pappo involuta latitant, quam pro plantae modo majora, per maturitatem leucophaea nullo supremæ parti innascente pappo aut pilis.

Hujus plantae semen cum Parisiis essent, Anno 1665, mihi communicavit Botanicus insignis D. Martland, locum natalem non dixit, nescio an ipsi cognitum.

C A P. XI.

De *Jacea capitulis spinosis*.

- * 1. *Carduus Eryngioides capite spinoso* Alpin. exot.

Alpin.

Folia habet Eryngii, sed tamen mollia; & caulique fert ab una radice rectum, cubitalis ac amplioris etiam altitudinis, in quo folia praedicta raris intervallis posita cernuntur. In summitate vero duo vel tria capita profert, magna, rotunda, cactis longè minor, squamis pilulheris circum extrema crenatis obfusa: inter quas spinæ multæ exeunt stellarum modo, acutæ, albicantes & duræ: Flores verò quidamtenus Cyani similes purpureo-roscentes exeunt, & quibus semina cactis similia sed minora, flavescentia. Tota planta, sed maxime capita colore flavescent. Radix crassa, canosa, quæ indigena [Crete] libenterisimè & crudâ & coctâ vescuntur, libidinisque esse excitamentum affirmant.

- * 2. *Jacea lutea, spinosa, Centauroides* C. B. *lutea spinosa Apula* Park. *lævis lutea maxima Centauroides Apula* Col.

Col.

Radix humum profundè nixa petit, lignosa, dura, longa, corticosa veluti *Quercus* caudex, caput habens pilosum nervulis verruciformi foliorum, foris nigrescens & albicans intus. Folia quæ primò erumpunt Ruminis æmula, carnosa, dura, lævia, tenuiora, magna, longa, lata; quæ deinde in lobos paulatim divisa erumpunt Raphani modo, majora, latiora, Centauro magno æmula, & Limonii soliditate. Caudem habet tripedalem, angulosum, foliis divisiat *Quercus* vel *Cerri* modo herentibus alternatim, in summo parum hirsutum, ficuti & folia parte avera. Capita profert duo aut tria, crassa, magno Centauro paria, Jaceæ aut vulgaris Cyani squamis compacta, aculeata, & per ambitum infecta lutescentibus spinulis, sed majora sunt omnia: internum verò quod à luteis spinulis five lacinias lepitur, virescens conspicitur, gratum oculis spectaculum exhibens, ex quibus *filiculi* lutei capillares Carduorum modo emicant. Spontaneum in his capitibus gummi hærens flavum, splendidum. Floruit adhuc Junio: Semina deinde perficiuntur, candida, depressa, purpurante pappo. Radicis sapor & color, Calcetrapæ ingratus fuit.

Locus.

Parum obvia est hæc, nec unquam uno nisi in loco Cirinole ortam vidimus, in fossa quadam arginis vineæ depressioris ejusdem prope *Aquamene*, dexteriorum cum iur.

Hæc & antecedens planta multa habent communia, & in praecipuis notis conveniunt, ut descriptiones conferrentis patebit: diversitas est in florum colore, qui huic luteus est, illi albus; & foliorum superficie quæ illi hirsuta est, huic lævis.

3. *Jacea lutea capite spinoso* C. B. *lutea capitulis spinosis* Park. *major lutea* Ger. *Centaureum collinum* sive *Jacea spinosa flore luteo* J. B.

J. B.

Rigido & recto surgit caule, duorum triumve cubitorum altitudine, multis alis concavo, striato, anguloso, glabro. Folia ramulorum exortu subiecta, albique per caules & à radice ad Centaurei Collini (cujus species videtur) folia accedunt, duarum triumve unciarum longitudine, unciarum plus minus lata, in profundas lacinias ad costam usque diffecta, rigida, dura, tactu aspera. Capitula extremis hærent ramorum, Juglandis ferè magnitudine, squamis loricata ex viridi flavescentibus, per oras nigricantes, aliquando lævibus & sui undique similibus, aliquando denticulatis marginibus, interdum in spinam longiusculam, mordacem & nigricantem desinentibus, non-

nonnunquam inermibus. Florum stamina in orbem expanctantur, coloris lutei. Radix minimum digitorum magnitudine aequat, superiore parte subinde comola.

Circa Monsipellum & Messanam satis frequentem observavimus.

Locus.

4. *Jacea lutea spinosa minor foliis in tenues lacinias diffectis*.

Hujus ramulum duntaxat vidimus inter plantas siccas D. Philippi Skippon, ubi collectum nescimus. Causis, ut in hoc genere plantæ satis crassus & firmus erat, foliis vestitus crebris in plurimas longas & tenuissimas lacinias divitis, ramosis. Summos caules & ramulos occupant capitula modica & squamis composita in breves & imbelles, utrinque hirtas, ex spadicis nigricantes spinulas desinentibus. Flosculi lutei sunt. Hæc ex sicca.

- * 5. *Jacea montana purpurea echinato capite* Park. *cyanoideis echinato capite* C. B. *montana echinato capite* Clus.

Clus.

Molliora sunt huic folia quam vulgarissimæ; quæ secundum radicem sunt laciniosa, ad Calcetrapæ folia accedentia: caules cubitales, angulosi, striati, in multas alas diviti: capitula hinc inde per ramulos confuso ordine parva, longiuscula, quamplurimis squamis constantia, quæ in miores tenuioresque quam Calcetrapæ aculeos eosque valde barbatos desinunt. Flores Jaceæ aut Cardui muricati purpurei: Semen non observavi: Radix Calcetrapæ radicem æmulatur.

Ad montium radices, nonnunquam secundum vias nascitur in Austria inferiore & Stiria.

Dubitat J. Bauhinus, annon hæc eadem sit *Jacea sue laisfolia, capitulis pulchris, flore purpureo*: Locus.

C. Bauhinus Jaceam majorem folio multum lacinioso Ad. huic eandem facit. Verum Lobelius hoc titulo Jaceam majorem Ger. Centaureum collinum Gesneri intelligit: cum in Anglia frequentem eam esse scribit inter sagittas, ubi non alia habetur Jaceæ species.

- * 6. *Jacea capite longis aculeis spinoso* C. B. *flore albo, capite longis aculeis spinoso* Park.

C. B. prod.

Tota planta subincana, brevibus & rigidulis pilis hirsuta: radicem habet fibris crassioribus implexam, fragilem, candidam, sed membranis subulicè testatam: caulem cubito altorem, rotundum, incanum, asperum, in ramulos inaequales diffusum: folia prima & tenella pilis densioribus, albidioribus, mollioribusque stantur, reliqua verò oblonga, uncas duas lata, crassa, rigida, per ambitum profundè crenata, nonnunquam ad pediculum lacinia, per quæ fibræ crassiores albae transcurrunt. Caulis summitat capitulum squamulolum, ex pluribus squamis, etiam triginta numero compositum, & in eorum pini amulum compactum infidet, quarum apices in spinas oblongas, rectas, subulicè & rigidulas desinunt, & squamarum ora firmis pilis albescentibus tanquam setis undique circundate sunt: inter quos *flor* multis foliis oblongis, lacinia & candicantibus emergit, cui semen Cnicio simile, sed vulgari magis fuisse.

Hæc, inquit C. Bauhinus, à Jacea montana echinato capite Clusii diversa est.

Ob folia circa margines dentata seu serrata ad Centaureum majus rectius referretur quam ad Jaceam.

7. *Jacea cum spinosa capitulis purpurea tenuifolia* J. B. *Strobe squamis asperis* C. B. *An Dodonæo asphyllantes altera? Capitulis spinosis* Jacea Lob.

J. B.

Caulis huic cubitales, striati, asperi: folia aspera, angusta, uncias duas longa, quædam rariis lacinia, aut cum quibusdam eminentibus: capitula parva, quæ squamis constant flavescentibus, glabris, nisi desinunt in tres [interdum etiam quique] spinulas. Flosculi purpurei.

Circa Monsipellum & alibi in Gallia Narbonensi copiose provenit. Observavimus etiam in He- Locus.

Caulis (quantum meminimus) valde ramulosi sunt, nec eriguntur, sed in terram resupini solum latè occupant.

- * 8. *Jacea tomentosa capitulo spinoso* C. B. prod. Park.

C. B.

Tota planta quasi fuvini aspera foret albescit, & à radice caulis pede minor, statim in alas plures divisus exurgit. Folia habet brevia, angusta, in petioli tria, quina, septena, subrotunda divisa. Cauliculis capitula parva ex squamis multis in aculeos acutos & rufescentes abeuntibus composita infident.

In Murena Hispaniæ inventa fuit.

Locus.

- * 9. *Jacea capitulis hirsutis* Boellii Ger. omac.

Ger. omac.

Plures à radice fundit caudiculas, angulosas, striatas, pilosas, imbelles & humi stratas, in multos ramulos subdivisos, tres quatuorve pedes longos, undequaque diffusos, & solum latè occupantes: quibus ad intervalla adnascuntur folia hirsuta, laciniosa, Jaceæ majoris Ger. aut Erucæ ferè in modum, laepore

saporem amaro admodum. Ramulorum singulorum extremis fingula innascuntur *capitula*, squamula, unaquaque squamula in quinque, sex, septemve spinulas imbelles, tenues, in fœniculculum dispositas definites. *Flores* pallide purpurei, & pluribus flocculis, ut in reliquis hujus generis compositi, flocculis marginalibus majoribus & longioribus is qui medium florem occupant, singulis in quinque laciniis angustis scdit, cyani non multum diffimilibus. *Semen* parvum, pappo inclusum; quo ad maturitatem perducto radice exarefcit.

Hæc planta ex semine à *Gnil. Rectio* accepto D. *Goodyere* Dolciscopionis auctori succrevit: ubi illud *Baelius* collegit non meminit: verisimile autem est in Hispania aut Africa.

- * 10. *Jacea montana incana laciniata, capitulis hispidis* C.B.

C. B. prod.

Ex radice *caulis* palmo major, rotundus, molli lanugine canescens exurgit, circa quem *folia* pediculis oblongis incanis donata, laciniata & subrotunda, tactuque mollia: capitulum parvum, Jaceæ montane incanæ alperæ capitulis hispidis.

L. n. s.

Montepessili in monte Calcaris provenit.

- * 11. *Jacea latifolia, spinosis capitulis pulchris, flore purpureo* J. B. An *Jacea purpurea* Hispanica muricata ejusdem? purp. *Valentia* muricato capite Clus?

J. B.

Multis ramis brachiata, cubitalibus & longioribus, friatis, angulosis, subhirsutis, tactu asperis, interdum concavis. *Folia* infima pedalia circiter, palmari latitudine, in profundas, latic, finitatas laciniis divisa, & Cichori folij similia, hirsuta, aspera, superiora vero per ramos passim multo sunt minora, Cyani aut Hieracii foliorum divisiâ & magnitudine, usque ad ipsum capitulum parva. Cæterum capitula extremis ramis harentia turbinata sunt Cyani aut Jaceæ vulgaris capitulis præria, quorum singula squamæ flavescens aut rubentes, aliqui leves & polite, in quinque, sex aut septem radiatas spinas, dorsum vergentes desinunt. *Flores* purpurei tandem in pappos facessunt. *Semen* oblonga, Cnicu aliquatenus similia, multo minora, variegata: *Radix* crassiuscula.

Huic fortè eadem est *Jacea purp. Valentina muricata* cap. Clus. i. e. *Jac. folijs Seridis candicantibus, purpurea* C. B. *supina purpurea capitulis spinosis* Park. cui Clusius attribuit *Folia* Seridis candicantia: ramos cubitales & flexiles, & in eorum summo capita squammata, *florem* depromentia purpureum: radicem valde crassam longamque & glutinolan.

Plantam huic similem ex semine Londino accepto intem Cantabrigie in hortulo meo aliquando alebam, quam pater Partifcensis in *Catalogo Horti Regii* inscripto titulo *Jacea cyanida alterius caule seu Cyani Cretici spinoso Belgarum*. Hujus capitula (quantum memini) grandia erant, quam Cyani aut etiam Jaceæ nigrae vulgaris majora: femina ut in planta Bauhino descripta variagata.

- * 12. *Jacea spinosa Cretica Zanoni.*

Præcedenti fortè eadem est, *Radice* nititur longa, brachii humani crassitudine, tereti, nodosa, à medio dorsum versus in multos ramos divisa, eoque in ramulos minores & rariore subdivisus, cortice crasso, fucculento, viscido, colore pullo terre Umbrae dictæ tectos, medullâ intus alba, tenera. Differt à superius proximè descripta folijs dimidio angustioribus, per oras spinosis, quo altis in caule lris cò minus incisus, adeo ut quæ floribus vicina sunt integra abique ullis incisuris observentur.

Integram descriptionem videbis apud Jacobum Zanoni *Hist. Botan. cap. 55.*

- * 13. *Jacea laciniata Senchi folio, sive latifolia purpurea capitulo spinoso* C. B. Park. An *Jacea marina Batrica* Park?

C. B.

Radice est rectâ, fragili, fibrosa, membranâ subfalsa tecta, & si plures caules protrudat brachiata [glutinosi, diu durantes] sapore subaustriusculo, ex insipido ad amarum scilicet tendente. *Caules* ut plurimum rectus, hirsutus, brevis densifolius seu lanugine, possimum parte inferiore reclusus, qui ob capitulorum gravitatem humum versus reflectitur, & in summo in aliquot ramulos dividitur. *Folia* primum prodeuntia variant, sunt enim rotunda, oblongo pediculo donata, deinde magis magisque sinuata, tandem vero in laciniâ, (que ad exortum inferiorum minora sunt) inaequaliter dividuntur: sunt etiam rigida & dura, adeo ut complicata cum quodam panè crepitui frangantur, brevissima & durissima lanugine, possimum superiora & ad exortum, tecta. Cauliculorum summis *capitula* spinosa, ex squamis compacta, initio viridia, mox ad apicem purpurascunt infident: ex squamis spinæ septem, pulchro ordine, stellam dimidiatam referentes exeunt, quarum media cæteris latior & longior, in minuto capitulo rubens, paulo post vero pallens. Flos ex capitulo turpi promptus, qui elegantis purpureæ & modorus, cupis foliola fistulosa sunt oblongæ, superius amplo & laciniato rich præditis, inferius angustis, quæ ad exortum coloris albi, sed paulatim versus fastigium in rubrum scdè mutantur: omnes autem *femina* clavata sustinent, clavæ ex purpureo sic violaceo profusè nigricante, in summo alba puncta habente, & staminum pediculis, ubi ex fistula prorumpunt albis existentibus. *Semen* Cyani semen refert, oblongum, angustum & cinereum est.

Parkinsonius femina nigricantia *Jaceæ sive marina Batricæ* attribuit: spinas capitæ acutas quidem, at innoxias esse scribit.

Illic

Huic similis est, non tamen eadem quam in maris litore arsenico prope Neapolim in Italia, trans urbem versis *Torre di Greco* & Calabrian copiosissimam invenimus, cui titulum fecimus *Jacea purpurea maritima capitulo spinoso Neapolitana*.

- * 14. *Jacea Sicula Cichorii folio, flore luteo, capite spinoso* Bocconi.

Bocc.

Caules huic angulosi & cubitum altus est, quandocumque reclinatus, multis alis divisis & concavis. *Folia* longa, aspera, duas aut tres uncias lata, utrinque profundius dissecta, candicante, *folijs* Jaceæ Sonchi folio latiora. *Floribus* confatis lucis Spina Solstitiali similibus. *Capitulis* longis aculeis armatis donatur. *Radix* alba fibrosa.

Circa Siccam nascitur, nec videtur ea quæ sub Jacea capite spinoso longis aculeis à C. B. in Prodromo descripta est.

- * 15. *Jacea arbores, argentea, Ragusina Zanoni.*

Zen.

Caules surgit supra terram, simplicem, ad quatuor interdum digitorum altitudinem atequant in ramos dividi incipit, inaequaliter, subrotundum tamen, cortice flavo rubiginoso tectam; deinde in multos ramos crassiusculos divitum, lanuginosos, candidos, arcuatos, à nodo ad nodum huic illic reflexos, medullâ viridante fuccosâ, ligno tenui filamento circumdata plena. Ubi *caules* in ramos dividi incipit crebri tuberculi apparent, & quibus *folia* exeunt nullo ordine, prima & infima integra omnino, Scabiose arbores Cretice similia, proxima ad basin duobus dentibus alba; his succedunt quatuor reliqua deinde ordine pluribus, donec tandem, tota in dentes luteo laciniâ lecta sint, circa medium caulem. Summi caules folia iterum primis similia, integra & indivisa gestant, aurora tamen, & alia pariter secundis similia, acuta & varè incisa. Summos caules & ramulos terminant *capitula* grandiuscula & oblonga, lanugine candidâ seu argenteâ obducta, uti sunt & reliquæ omnes plantæ partes, quæ si deradatur, folia ex viridi obscura restant. *Capitula* hæc squamis imbricatis obteguntur, inus flavis & splendensibus auri instar, ima parte latis, à medio sursum versus argutis denticulis serratis, spinâ aut micronatis; mense Junio aperta *florem* edunt speciosum, odore non ingrato, multos flocculos filulosis corniculatis compositum, marginalibus longioribus, oris in quinque laciniis totidem foliola mentientes scdit; è medio uniuscujusque exit filamentum seu stamen [rectius stylus] oblongum, corniculatum, & ex ipsius medio aliud, valde gracile, summa parte incurvum & bifurcatum. *Florem* excipit *semen* veris finem Juli, aliarum Jacearum feminibus simile, colore flavicante & lucido. *Radix* brevis, subilis, flexuosa, in multis furculis spargitur; inflexa cum stridore rumpitur, ac si ex viro aut glacie composita effet; colore ex flavo rubescens, medullâ intus alba; odore Brassicæ horrentis; sapore aromatico tuberum in montibus Mutinensibus erutorum, verum pungente aliquantulum & exsiccatæ. Foliorum sapor valde amarus, velut Cardui benedicti. Planta est perennis, semine etiam se propagans.

16. *Jacea sphaerocephala spinosa Tingiana* Hort. Edinburg. *Jacea Tingiana capitulis spinosis* Hort. Lugd. Bat.

Cum hæc planta nobis nondum inspecta fuerit, plura non habemus quæ de ea dicamus.

C A P. XII.

De Cyano.

Cyanus à floribus colore cyaneo seu cæruleo nomen accepit. Baptiscula sive Baptiscula Officinis olim dicebatur, quæ vox Hermolao à Latino derivata videtur, nimirum à batuo sive bato verbo antiquo, quod percutere & tundere significat, unde Anglicum *Beat*, & seculum i. e. falsi, à secando dicta, unde Anglicum *Sichle* à percutiendoliceat & remorandum in eorum falses.

Cyanus flocculis in flore marginalibus speciosioribus minutis laciniatis infundibuli formam habentibus à Jacea differt: rectius genere cum Jacea convenire statuitur: namque si hæc distinctionis generis non ponamus, duæ trivæ duntaxat erunt Cyani species, nimirum vulgaris Cyanus, & Turcicus odoratus.

- A. 1. *Cyanus J. B. minor vulgaris* Lob. Ger. Park. *Cyanus Segerni* C. B. *Wietz bottles*.

J. B.

Lignorum habet multique fibris capillatam radicem ubi excrevit: unde *caules* plures surgunt, cubitum & sesquicubitum alti, anguloli, cavi, lanugine incani, in ramos diviti. *Folia* infima Lob. * Non tamen acutis laciniis imata, Scabiose aut Dentis looms more; alia longa, cultum lata, per longitudinem *acutis* nervola, cæta, albicantive. *Flores* ex capitulis squammatis compactis se explicant, corniculis *nec in eorum* laciniatis consistentes, colora communiter cæruleo, & ut nomen loquitur cyaneo, alius albo, alias *longis & an-* penicæ aut purpureo, crebris in medio flocculis cæruleis aut purpureis, simplicibus. *Semen* capitulis *basibus* *lucis*

lis florem sustinentibus seu alabastris oblongum, nitidum, pappo cristatum. Sapore est tota planta hæco & aliquatenus nausico, odore nullo excellente.

Locut. Inter lægeces passim præcitat. Flores est communiter cæruleo, raritis albo aut purpureo. Verum ita in hortis lævori solo lægatur & colatur, non tantum flores edat cæruleos aut albos, sed & purpureos, & carcees, & varios seu albos medio purpureo aut cæruleo aut carneo. Cultu etiam & mangonio obtinentur Cyani flore pleno, diversorum colorum; unde C. Bauhinus temere sine necessitate Entia multiplicat, Cyanum hortensem à Cyano lægetum separans: Offendat quæso (inquit Frater) discrimen.

Uset. Flos hujus ut & aqua stillatitia utilis esse dicitur in oculorum inflammationibus, rubedine, lippitudine. Erysipelati inspergitur pulvis ex floribus una cum capitis factus. Ad putrida ulcera valet succus infillatus: Pulvis eorum assumptus Camarorio efficax est contra morbum regium: Dos. ʒi. Alias multas & ferè contrarias inter se facultates eorum attribuantur: v. g. æstus febriles resurgere, adversus venenatorum hostiliorum morsus & puncturas prodelle, que frigidi sunt esse arguunt: in palpitatione cordis, in suffocatione uterina prodelle, is qui ex alto delapsi sunt aut contuli, & quacunque de causa sanguinem concretum in his habentibus utiliter exhiberi, que calidum esse laudent. Et revera sapor totius plantæ amarus & nonnihil acris, vis deobstruendi, & purgandi aquas, quam C. Hofmannus sibi compertissimam longo usu esse tradit, calidum potius quam frigidum cum esse probant.

Flores in spiritu vini, aut etiam aqua communi macerati suo eam colore imbuunt, itæque Saccaro elegantem colorem communicant, cujus ulus omni periculo vacat. Idem præstant flores Cichorei, Delphinii, &c.

2. *Cyanus major* Lob. Ger. *major vulgaris* Park. *Alpinus radice perpetua* J. B. *montanus latifolius*, vel *Verbasculum cyanoides* C. B.

J. B.

Numerosis fibris & mediocriter crassitis in unam radicem coeuntibus vivacem & perennem, in grato sapore, figuræ: cubitales & aliores caules surgens, lanugine multâ villosos, angulos quibus adnascuntur folia Lychnidis coronariæ, longiora, latiora, lanuginosa, mollia, alis latifolius: ad proximum usque folium semper cum caule continuatis. *Capitula* squammata flores sustinent: Cyani vulgaris, sed longè majores, fimbriatos & cæruleo purpurantes, nonnunquam & albo: corniculis creter uncialibus, purpurascensibus, quo etiam colore prædita sunt *stamina* [Hosculi, moll] apicibus tamen cineres.

Locut. In montosis præpe *Spadem* vicum acidulis colorem primò invenimus, postea etiam in monte Jacea non longè à Geneva, J. Bauhinus in monte *Wasserfall*, Basilæ cum esset, observavit. Alibi etiam in montibus non raro occurrit.

Hæc planta li characterificam Cyani notam à florum petalis marginalibus speciosioribus, minus profundè laciniatis, & infundibuli formam habentibus sumas, Cyani dicenda non est, sed potius Jacea.

3. *Cyanus repens latifolius* C. B. Ger. *repens latifolius Lobelii* Park. *peramarus repens folio Lavendulae* J. B.

Ad. Lob.

Minus observata hæc, non aliò quàm ad Cyanum aut Jaceam referenda [imò rectius me iudice ad Jaceam quàm Cyanum] foliis oblongis, angustis, Lavendulae, rigidis, illius plantæ quam proximè descripsimus [Cyani majoris] similibus, in *canaliculis* gracilibus, viticosis, palmariis, pedalis & sequipedalibus, quorum singulis summis singuli flores, staminei Jaceæ, obsoleti purpuræ, & poculis squamosi infertione conflatis prodeunt. *Radix* digitum parvum æquat. Tota planta gustu perquam amaro & ingrato.

Locut. Subter Scelii prætenfis ramulos ad *Sellam novam* & alibi agri Monspeliaci reptando latitat. Hæc omnia Lobelius. Nos plantam hanc circa Monspeliu multas in locis observavimus, nec latitatem, sed conspicuam.

Neque hæc planta ad Cyani genus propriè pertinet, sed ad Jaceæ.

- * 4. *Cyanus repens angustifolius* C. B. *repens limifolius* J. B. *repens angustifolius sive minimus* Park.

J. B.

Canaliculus huic dodrantalis: folia ferè Lini, valdè crebra, uncia paulò longiora, angusta: *capitula* longa, squamosa, similia Stæchadi citrinæ alteri inodora, verum squamæ breviores videntur, & quibus erumpit tomentum candicans. Saporem insignem non animadverto.

J. Bauhinus ex sicca descripsit.

5. *Cyanus floridus odoratus Turcicus sive Orientalis major & minor* Park. *The Sultan flower*.

Park.

Folia huic latiora sunt, & ad margines magis laciniata quàm vulgari Cyano, non usque adeò incana. *Caules* in majori specie nimirum bicubitales, in minori humiliores, foliis contumilibus lævioribus obiti, in plures ramos divisi, quorum singuli singula sustinent *capitula*, squamosa, Cyani vulgaris majora, flores exteudent majores, & multis hosculis compositos, marginalibus octo aut novem fistulosis, oblongis, versus oras paulatim dilatatis & expansis, infundibuli specie medius brevioribus

oribus & angustis. Flosculorum ambientium color dilutè purpureus, amœnus; mediorum pallidior & albescens: odor fragrantissimus, ut præstantissimum etiam Zibethum superet. *Semen* pappo inclutulum nigricat. *Radix* quotannis una cum superficie enioritur.

Constantinopoli ad nos transmissa est, apud Turcas in honore esse cepit quoniam ab Imperatore primum in agis observata, ob odoris gratiam collecta & gestata est.

Minor species quantum magnitudine omnium partium tantum odoris suavitate majori speciei cedit.

- * 6. *Cyanus tomentosus* Alpini exot.

Alpin.

Planta est furculosa, ferens ab radice furculos plures, longos, graciles, rotundos, obliquè adtos sursum, lanugine candida obitos, cubitales & ampliores, molles, foliis hinc inde vestros longè, tenuibus, per oras serratis, in acutum definitibus, candidis, tomentosis, Cyani foliis figuræ similibus, sed multò minoribus. Surculi in cacumine habent flores purpurascens, Cyani similes, suis parvis calycibus, & exterius squamis obitos, contentos. *Radix* tenuis, in multis divisa, lignosa.

Accedere videtur Jaceæ: foliis angustissimis subus incanis, seu Stæchadi purpureæ odoratæ Parkinsoni.

- * 7. *Jacea Hispanica* Alpin. exot. *patris* *Cyanus Hispanicus*.

Alpin.

Ex foliis, & floribus & caulibus ex toto Jacer vulgari similis est. Flores verò ad flores Cyani maximè accedunt, & magnitudine, & figura, & colore. Etenim colore albescunt in cæruleum, & veluti radices elegantissimas habent. Planta annua est & sapore amarelis.

Hujus semina ex Anglia habuit Pr. Alpinus à Joanne Moro M. D. missa.

CAP. III.

De Jaceæ.

- * 1. *Jacea maxima* Alpin. exot.

Alpin. exot.

Caules à radice sustollit quinque vel sex cubitos altos, rectos, scabros, ad imum densè foliatis; & quorum medietate superiori hinc inde furculi plures, recti, graciles, rotundi exeunt, in quorum summitatibus producantur *calyces* parvi, Cyani magnitudine atque figuræ, & quibus exeunt flores lutei, Cnici floribus similes: quibus in calycibus succedunt *semina* Centaurii majoris seminibus proxima, saporis leniter amari. Planta præpè radicem & in caulium infernis partibus admodum est periboliata: folia verò Heleni foliis similia videntur, sed minora, quadam revoluta in seipsis, quasi luxuriantia, lanuginosa & quadratenus mollia, omnis coloris expertia, non sine levi amaritudine. *Radix* longa est, crassa, in tenuitatem desinens, quibusdam pauculis radicalis fibrosis referta, colore alba, Cinaræ radici omnino similis.

Ex seminibus Hierosolyma delatis enata est.

2. *Stæbe capitata Rosmarini folio Pene, sive Chamæpitys fruticosa Cretica Belli* J. B. *Jacea fruticans Pini folio* C. B. *Stæbe fruticosa angustifolia Cretica* Park. *An Chamæpitys* Alpin. exot.

Pena.

Ex albicante radice lignosa & aliquantulum fibrosa varii efferuntur caules teretes, modo Coronariæ Libanotis, trium circiter cubitorum, quadam canitie asperi: profert folia ut ipsa Libanotis, sed longiora multò & acuminata magis, que paulatim flaccida facta, ita læ coarctant, ut omnino appareant Pinastri folia, quæque superne virent, inferne albicant, cum quadam lanugine, uti & cauliculi: in ramulorum fastigiis edit *capitula* quemadmodum Stæbe Salmantica prima Clusii, quasi magnitudinis Centaurii majoris, cui etiam folia simillimus est, nisi quòd magis purpurascit. *Semen* retinet Cnici sed nigricans. Perennis est planta.

Vide infra Jaceam foliis angustissimis, subus incanis, cui plantam hic descriptam eandem esse suspicamus: ut & Chamæpitys Alpini in Exoticis descripta.

- * 3. *Stæbe*

- * 3. *Stebe frutescens latifolia* Cretica Park. Frutex rotundo argenteo folio. Cyani flore C. B. *Cyanus frutescens* Creticus Candie Ponæ Ital. *Pulcherrimus frutes* Bello ep. 2. ad Cluf.

Bel.

Ad duorum cubitorum altitudinem affurgit, in orbem diffusit, perpetuoque viret. Folia habet longa, rotundiuscula tamen instar foliorum mali, firmiora, latissime virentia superne, inferius vero alba quadam lanugine obducta, ut argentea videantur: *cauliculus* albus, lanuginosus, quos *folia* utrinque ambiunt, in quorundam extremitate flores cernuntur speciei distyli, ut in Saponaria vulgaris dispositi, squamato polito, sed figurâ Cyani, colore pheniceo, calyce tamen longiore quam Cyani, squamato, albo & rubro diluto colore prædito. Flores in pappis resolvuntur: semen longius quam Cynini, calycisque sunt perennes.

Locut.

in aluminis præcipitiis inter laxa provenit.

4. *Stebe major calyculis non splendens* C. B. *Austriaca elatior* Park. Centaurii majoris species tenuifolia J. B.

J. B.

Radice habet minimi digiti crassitudine, dodrantalem, sapore Cyani nausæoso: Folia Scabiole squamatae argenteæ [proximo in loco describenda] tenuiter dissecta, albiora, sapore amaro prædita: Caudex unus, duorum aut trium interdum cubitorum altitudine, pro locorum tibi provenit ratione; in multos ramos fissi, foliis etiam tenuioribus. Abinthii fere Pontici vestiti. Flores Cyani formâ, flaminei, minores, purpurantes & capitulis emicant turgidulis turbinatisque, Scabiole squamatae æque, paulo minoribus, squamulis asperis, pilosis, imbricatis, non lucidis, ut in argentea illa. Semina parva, oblonga, rufâ, quateris costulis striata, quibus pili adhaerent.

Tanta est huius plantæ similitudo cum Scabiole argenteis squamis, ut eadem existimaremus, inquit J. Bauhinus; quod idem & nobis videtur. Capitulum argumentum Centaurii majoris speciem facit. Idem.

Locut.

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi frequenter est, ut non opus sit loca memorare. I. Bauhinus Jacream albam Tab. huc refert: C. Bauhinus speciem ex ea distinctam ab hac et fœquente facit, titulo *Stebes calyculis argenteis minoris*.

5. *Stebe calyculis argenteis* C. B. *argentea minor* Ger. *Salernitica argentea*, sive tertia Clusii Park. *Scabiole squamatae argentea* J. B.

J. B.

Lignosa radice firmata est. Caudex cubitales & bicubitales, striati, subhirsuti, multis alis concavi. Folia multiplica, castrâ dissecta ad Centaurii majoris speciem minorem accedunt, nigriora, teneriora. Extremis ramulorum capitula nascuntur turbinata, concinnis lucentium squamarum & candidantium squamulis imbricata.

Hæc à præcedente vix alia in re quam squamulis capitulorum tenuibus & lucentibus differt, ut vix crediderim speciem ab ea differre.

Locut.

In Calabria præpè Tropiam urbem observavimus; necnon circa Monsipelum.

6. *Stebe Austriaca humilis* C. ul. *incana* Cyano similis tenuifolia C. B. *Austriaca humilis* Park.

In collibus & montibus Viennensi urbi vicinis provenit hoc genus superiore multo humilior, magis incanum, tenuioribusque virgibus; quod non multum differt à minore Cyano.

- * 7. *Jacea montana incana odora* C. B. *Jacea muscata* J. B.

Radix lignosa, lenta: caulis rotundus, pedalis; folia longa, lata, mollia, tomentosa, lacinias longas divisa, alba vel cinerea. Capitula formâ & colore Jaceæ secundæ, [quæ Centaurium murale dicitur] Tota planta satis suavi odore prædita est, saporis amaricantis cum adstrictione quadam.

Locut.

Ita delcibit Tabernamontanus (inquit J. Bauhinus) cupis & descriptionem & iconem probamus. Heidelberg proventus arenosis & ficis locis. Nos ibi frustra tam quævisimus; verum Centaurii majoris speciem tenuifoliam J. B. copiam ibidem invenimus. Gaudet loci alius & apertis. Jacream muscatam in monte Hymetto præpè Athenas observavit D. Georg. Wheeler.

8. *Stebe Salernitica prima Clusii* Park. *Salernitica* prior Clusii, sive *Jacea Intyacea* J. B. *argentea major* Ger. major, foliis Cichoraceis, mollibus, lanuginosis C. B.

Clus.

Jacea similis folia habet humi strata, Scabiole Jaceæque foliis latiora, ad Cichorii folia accedentia, mollia, lanuginosa, & interdum candidantia. Aliquot ex eadem radice caules exeunt, cubitales aut amplores, striati, subhirsuti, fungosâ medullâ fardati, multis alis brachiati; quibus inhaerent minora, minusque dissecta, & mucrone quodammodo spinoso folia. Flores nascuntur in summis ramulis, capitula [Cyani paribus, turbinatoribus, glabris nidiisque & politis, albicanibus per extremum rubentibus] squamis, imbricatis] compressis, purpurei: quos subsequitur semen subulsum, Centaurii majoris simile, sed minus. Radix est longa, candida, digiti interdum crassitudine, quæ nonnunquam vivax est & plures annos durat.

Locut.

Circa Monsipelum passim provenit, nec minus frequens habetur in Italia & Sicilia.

- * 9. *Stebe*

- * 9. *Stebe Salernitica secunda Clusii* Park. major foliis Erucæ mollibus lanuginosis C. B. *Jacea* generis *Stebes* Salernitica, foliis mollibus lanuginosis, caule inferius J. B.

Clus.

Folia omnia habet mollia & lanuginosa, Erucæ instar lacinata; Caudex infirmum, ramosum, in terram procumbentem, cupus flores summis ramis innascentes superiore majores, barbulis exterioribus Cyani semilibus, purpureis, (quibus intermixti villi quidam lutei) medium florem occupantibus. Semen superiori simile, vel Cyani lenui: Radix digitalis, albicans, non vivax, sed quam subiequens hyems corrumpit.

Nascitur Salernitanensi agro in arvorum & vinearum marginibus. Floret Junio, Julio, & Aug.

Locut. & Tempus.

- * 10. *Stebe spinosa* Cretica Park. *Spinosa* J. B. *spinosa maritima* C. B. *Cyanus spinosus* Creticus Ponæ & Alpini.

Clus.

Quam descripsit Clusius *Hist. app. alt. anal.* in Ducis Areschotani orto enutritam, trium circiter pedum altitudinem æquabat, & si angustis non conclusa liberè excreveret, posset ad majorem altitudinem peringere posse arbitratur. Fruticosa autem erat, ramulosisque latis duos & quodammodo lignosis foliis instar foliorum Lavandule septi crant & plerumque in spinas desinebant. Tota planta candidabat fere instar Cinerariæ dictæ: Squamosi erant cauli florum candidi & calices; ipsi autem flores candidi, Cyani formam quodammodo referentes. Radix lignosa, multifida atque perennis.

Flores Julio, Augusto, & toto Septembri.

P. Alpini altitudinem palmarem huic plantæ attribuit, & flores colore carnosos: reliqua describitio satis convenit.

Tempus.

Hæc, puto, planta est quam observavit D. Georgius Wheeler præpè Athenas in Attica, inque Teno insula Cycladum. Itiner. p. 52.

- A. 11. *Jacea major* Ger. itaque *Scabiole flore purpureo* ejusdem, ut J. Bauhinus & nobis etiam videtur. *Scabiole major squamatis capitula* C. B. itaque *Scabiole major altera squamatis capitulis*, sive *Jacea rubra latifolia lacinata* ejusdem. Centaurium collum Gej. neri flore purpureo J. B. *Æthar knapweed* & *Ætharillon*.

Math.

Primo statim exortu folia profert longa, nullis in ambitu lacinias, at quæ his succedunt plus, minoris modo, dissecta cernuntur, quæ vero in caule & ramis habentur, minora sunt & magis lacinata. Caudex gerit æstare sesquicubiales, teretes, striatos, incanoscens, qui circa cacumen suos fundunt ramos, in quorum fastigio capitula oriuntur in acutum densitatem, qui circa cacumen suos fundunt connecta, Cyani modo, & quibus flores prodeunt fere etiam similes, sed rufescentes. Hos denique sequitur semen parvum, oblongum, rufissim, & superiori parte pilosum. Radix nittitur pollicari crassitudine, & sæpe majore brachiataque, sapore subdulci Pastinacæ proximo.

Nascitur inter fruges & in campis non cultis, argilloso præsertim solo: æthque (ut rectè Lobel. Locut.

12. *Jacea nigra* Ger. *nigra vulgaris* Park. *nigra vulgaris capitata* & *squamosa* J. B. *nigra pratensis latifolia* C. B. *knapweed* & *Ætharillon*.

Radix satis crassa, lignosa, vivaci, fibras multas emittentes, sapore cum nausæa adstringente nittitur. Folia sunt, quæ à radice exeunt, aliquid (inquit J. Bauhinus) communis habent cum Cichorii foliis, fiant enim longa, nonnulla lacinata, præ virore nigricantia, brevibus lanugine hirsuta. Caudex ex eadem radice interdum unicus, sæpius plures exeunt cubitales aut sesquicubiales hirsuti, teretes, striati, firmi & rigidi, fractu contumaces, medullâ fardati, foliis crebris, nullo ordine positâ, is quæ ad radicem similibus vertim angustioribus, obiter præcipue ad extorum dentatis, cincti: & eorum alii seu sinuosi à medio caule lursum versus ramuli egreduntur confusimiles foliis sed minoribus foliis nigricantibus, circa margines cili instar pilosis, imbricatis politis exterius connecta, & eorum medio folioli emicant tubulosi, lacinati, purpureo-lutescentes, ardè stipati; quibus marcescentibus & delapsis restant, denso fide brevi pappo intermixta, femina, parva, per maturitatem ex cinereo nigricantia. Ramuli interdum in hac planta rectos fere angulos cum caule efficiunt.

Post mediam plerumque ætatem apud nos floret, æthque in pascuis nimis frequens. Habent in Occidentali Angliæ parte huic varietas flore Jaceæ majoris, hoc est cum limbo seu

Tempus & Locut.

circulo florum majorum fere longiorum in margine, Cyani in modum; hæcque non minus frequens quam vulgaris ibi oritur.

Huius varietatis altam adhuc varietatem observavit nobiscum ostendit Tho. Willifellus cum flore pleno, cupus flos totus componitur ex epiumodi foliulis, qui in margine illius sunt, minimum oblongis & speciosis.

13. *Jacea nigra angustifolia* Park. *nigra angustifolia*, vel *Lithospermum arvense* foliis C. B. prod.

C. B. prod.

Radicis est nigricante, in fibras aliquot divisa: caule pedali, rarius cubitali, rotundo, aspero, in alas inaequales diviso: quem *folia* incana, angusta, brevia, rigidifolia & alpera, Lithospermum arvense similia alternatim basi suae cingunt. Cauliculorum summus *capitulum* squamatum & nonnihil alperum, ahamum Jacearum formâ, sed minus, infidet: ex quo *flor* multis exiguis oblongis foliolis pallide rubentibus vel ex purpurea candicantibus prodit, cui *semen* exiguum nigrum succedit.

Locus.

Hanc passim Monspessulâ & Patavi observavimus.

Adde æqua est & fere nulla inter hanc & præcedentem differentia, ut non immerito J. Bauhinus ad idem caput utramque reducit.

Huic & altera humilis, sed caule molli tomento vestito, & foliis incanis mollioribus & longioribus.

14. *Jacea semper vivens* Lusitanica Bocconi & Morifoni.

Bocci.

Hujus plantae *folia* lanceolata, longiora latioraque quam vulgaris [Jaceae nigra:] margine tamen, ut illius, lacinata, aspera, è virore pallentia: *caules* multi, cubitales & longiores, pluribus parvis & confusis foliis cincti, in ramos multiplices per totam summam divisi, duri, asperi, proferentes *capitula* & quibus exeunt staminia [verius *flores*] *plura*, conferta, coloris ex purpurea rubentis. *Radicis* lignola, dura, non absque fibrâ. Tota planta hyemem (nisi acris admodum fuerit) sine noxa facile tolerat.

Locus.

In hortis Florentinis, Pisaniis, Bononiensibus & demum Parisiensibus vidimus. È Lusitania pinnatim allatam credunt, unde nomen habuit. Hactenus Bocconus, cujus descriptionem probamus, ut *plura* addere non sit opus. Nos è semine Londino accepto natam in hortulo nostro Cantabrigiae aliquandiu aluimus.

15. *Jacea foliis angustissimis, subius incanis. Stachas purpurea odorata* Park. *Stachadi cirinae* affinis *capitulis* longioribus J. B.

Plater.

Ad cubiti fere altitudinem assurgit, ramulis infirmis & terram versus reclinatis, unde in latitudinem magis quam in altitudinem diffunditur; & *radice* longa, duri, nigricante virgas crebras lignolâ incanas emittens, *folia* plurimis, oblongis angustis, superne ex viridi nigricantibus, inferne lanuginosis, tomento candicante obfusa, circa margines libunde densius vestita. Summis ramulis interdum singula, plerumque bina innascuntur *capitula*, oblonga squamis confertis imbricata, *stipulis* exsertentibus pulchellos, purpureos, odoratos; quibus succedit *semen* pappo involutum, Cardui Pinceæ dicti semibus nonnihil simile.

Locus.

Plantam hanc variis in locis tum in Gallia Narbonensi tum in Gallo-provincia rupibus prope Mallilium observavimus. D. Magnol in monte Cerio, in stentibus circa *la Colombiere*, versus Salenotam prope *Foucaud*, & alibi eandem invenit. Botan. Monsp.

An & quantum differat hæc planta à Stoebe capitata Rosinariani folio Ponæ considerandum.

- * 16. *Jacea integrifolia humilis* C. B. *nigra humilis* Park.

C. B.

Ille *cauliculis* est pedaliibus, rotundis, alba lanugine hispida, & terram versus reflexis: *foliis* unciâ latis, duas longis, nec lacinatis, nec crenatis sed integris, lanugine, præsertim per marginem, pubescentibus & subasperis, basi sua cauliculum ambiens: in cujus summo *capitulum* ex multis squamis imbricatis dispositis constans, ex quo *flor* Jaceæ vulgaris similis, subpurpurascens, ex foliolis [verius *flores*] oblongis in filamenta aliquot divisis compoſitis, prodit.

Locus.

In Austria ad S. Hippolytum provenit.

Hæc etiam à Jacea nigra vulgaris adeo in paucis differt, ut vix possim animum inducere ut credam speciem distingui.

- * 17. *Jacea montana Austriaca major* Park. *Jacea nigra squamifolia capite major* C. B. *montana squamifolia major, semine nigro* J. B.

Clusf.

Numerosa ab eadem radice promittit *folia*, oblonga, vulgatissima Jaceæ hand absimilia, nec tactu minus aspera, sapore nonnihil calido, subadstringente tamen: *caules* plerumque cubitales, striatos, ramosos, foliis angustioribus, & interdum paucis lacinis secundum pediculum præditis obfusa, ut in vulgatissima: *Capitula* in extremis ramis crassiora, non hirsuta, sed multis squamis tenubus, & fere digitis leviter aringens crepitantibus prædita, inferne candicantia, superne vero, quâ se *flor* explicat, fusca. *Flor* multis exiguis foliolis [reductis *flores*] in quinque lacinias divisis, ex purpurea candicantibus constat. E quorum medio purpurascens tubulus exiit, in summo velut farinâ aspersus; quem ambiunt purpurea majora longioraque foliola [flores] quinque inaequalibus lacinis etiam constantia, ut vulgatissima. *Semen* Chicco formâ simile, sed exiguum, nigrum, paulo majus, quam vulgaris, subadstringentis gustû. *Radicis* etiam vulgatissimæ similis est, fibrosa, nigricans.

Floret

Floret Julio & Augusto & subinde semen profert, quod maturum statim è valculis reptans iticum *Tempus*. florem excutit.

- * 18. *Jacea nigra squamifolia capite minor* C. B. *montana Austriaca minor* Park. *montana squamifolia minor, semine albicante* J. B.

Clusf.

Hæc priori fere per omnia similis, paulò tamen humilior, ut quæ rarò pedalem superet altitudinem: *foliis* minus asperis & aliquantulum incanis; paulò ditiuscore *flor*, *semine* minore, nec nigro, sed candicante & cineraco, linguam etiam magis calefaciente. Maturus plerumque floret & semen Julio perficit.

Provenit utraque copiose in montanis Pannoniæ & Austriæ pratis.

Locus.

19. *Jacea latifolia capite hirsuto* C. B. *Austriaca villosa* Ger. *Austriaca latifolia villosa capite* Park. *Jacea cum squamis gematis sive capite villosa elatior & humilior* J. B.

Clusf. J. B.

Lata longique habet *folia*, superioribus majora, magis albescencia, molliora [breviora latioraque quam Jaceæ nigra vulgaris, selunciam aut unciam longa, latitudine unciali, acuminata, crenata, infima verò palmum & sesquipalmum aquant. J. B.] leviter denata per ambitum, gummoso guttulo, sed amaritudinis non exigue. *Caules* plures ex eadem radice promittit, cubitales vel etiam ampliores & interdum minores, angulosos & striatos [subhirsutos, ramis multis brachiatis] *Capitula* terna aut plura, contigua fere, ex multis squamis imbricatis dispositis constantia, quarum cuspidibus exterius reflexæ, in adeo crebra tenuisque filamenta, nigricantia, sive potius multitudine barbulae desinunt, ut ipsa capita tenuissimo & elegantissimo reticulo includa videantur, miro naturæ artificio. *Flor* à medio erumpit Jaceæ vulgaris, purpureus. *Semen* maturum cinerei coloris, Cyani semini fere respondens. *Radicis* vivax, & multis nigricantibus fibrâ donata.

Caldiore Cuius Monspelium crelo longè est fingior foliisque possidet interdum sinuata potius quam crenata.

In montanis Pannoniæ & Austriæ pratis oritur Clusio: Floret Julio & Augusto.

Locus & Tempus.

- * 20. *Jacea Melicensis capitulis conglobatis* Bocconi.

Bocci.

Caules hujus pedales & longiores sunt, alati, ramosi, geniculati. *Folia* angusta, Jaceæ vulgaris foliis molliora, leviter sinuata & incana. *Flor*es ad genicula ab imo ad summum caulium plures, sublaevi, è capitulis nonnihil spinosis, atque rotundi globuli formâ simul connatis exeunt.

Meliter invenit P. Bocconus, in via quæ *Casalmurum* ducit. Luteæ etiam nata est, sed capitulis minis compactis.

- * 21. *Jacea Monspessulana cui in squamis fibræ nigrae, interdum acaulis* J. B. *Jacea humilis Hieracii folio* C. B. Park. *pumila, humilis serpens, acaulis ferax, flor* cæneo & albo Ad. Lob.

J. B.

Spontanea palmum vix superat, interdum acaulis, culturâ in cubitalem altitudinem proficit; multis ex radice crassifolia productis *caulibus*, striatis, hirsutis, intus fungosis, multum ramosis. *Folia* pumila per terram sparguntur, Cyani foliorum æmula, incana lanugine obfusa, lacinata, alia integra, reliqua per ramos fornicata posita nascuntur. *Capita* foliis oblongis, minime deflectis, acuminata obvallata sunt, mediocri magnitudinis, mollissima, squamis longiculis compacta, quarum oras fimbria nigra ambit, acumen verò in pinnatis spinulas innoxias fasciat. *Flor* albus stamine in pappos abit. Habeat etiam *flor* purpureo.

Prope Monspelium in marginibus latorum ad pontem viâ quæ Frontignanum iur invenit Lobo-
lius: ibidem etiam D. Magnol floribus purpureis & floribus albis frequentem vidit Maio mentis *Tempus*. rentem.

22. *Jacea angustifolia capite hirsuto* C. B. *angustifolia Austriaca villosa capite* Park.

Clusf.

Longè humilior est, cubitalem altitudinem vix attingens, alioqui foliis villosis, & retis instar formatis capitibus, atque adeo floribus magnam similitudinem cum præcedente habet. *Semen* varia, quod nigricans est & paulò crassius.

In idem locis oritur, eodemque tempore floret.

Monspeli hæc nobis ostensa est ficca, ipsi tamen eam in loco natali crescentem nondum vidimus.

Locus & Tempus.

Jacea alba hirsuto capite C. B. cum non aliter quam floribus colore à penultima differat, species distincta censenda non est.

- * 23. *Jacea montana incana aspera, capitulis hispida* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est lignosa, in longas fibras divisa & rufescente: *cauliculo* palmari, rotundo, lanuginoso: foliis asperis, ad radicem pluribus, incanis, hispidis, parum lacinatis, angustis, [interdum lacinatis, subrotundis & tactu mollioribus] uncias quatuor longis, reliquis vero in profundas & rigidas crenas divisis, basi que sua caulem amplexantibus, qui aliquando in ramulos dividitur, quorum singuli *capitulum* parvum ex squamis hispidis compositum sustinent, earum enim cupides exterius reflexae in tenuissima filamenta desinunt. *Flores* vulgari similes sed multo minores.

Lacu.

- * 24. *Jacea nigra lacinata* C. B. *nigra vulgaris lacinata* Park. *Jacea cum squamis ciliis inflexis pilosis* J. B. *Jacea Austriaca* VI. Clus.

Clus. J. B.

Folia vulgari sunt similia, secundum radicem leviter lacinata. *Caulis* cubitalis aut amplior, gracilis, firmus, striatus, [abundantius hirsutus] nonnihil interdum purpurascens, in multas alas inaequales divisis, per quem folia sunt jam dictis minora angustioraque [uncialia & fuscicincta, lemnicalia latitudine & angustiora, dura, subhirsuta] *Flores* tingit purpura saturata, Jaceae vulgaris omnino similes *capitula* pari, toto nigricante, cujus squamae singulae breves angustius circumcirca ciliis inflexis possident. *Semen* priori aequale; *Radix* alius similis.

Crescit permixta cum superioribus, atque eodem etiam tempore flores ejus explicantur.

- * 25. *Jacea Cretica* Park. *lacinata, squammata* C. B. *squammata Cretica, quibusdam Scabiosa Cretica dicta* J. B.

Clus.

Habet multa longa folia, supra tellurem expansa, instar majoris Scabiosae *Matth.* crasso nervo praedita, & secundum illius longitudinem, non modo multipliciter lacinata, sed ipsa etiam lacinata in minores alias sectae. *Caulis* deinde emergit cubitalis & amplior, striatus, durus, non dissimilis *Jaceae montanae squamatae capite majoris*, per quem ipsa sunt folia jam dictis minora & minus lacinata: hinc deinde in varios ramos, minoribus adhuc foliis & rarius sectis praeditis. Extremi rami sustinent squammata *capita*, quae producunt deinde *flores*, multis longioribus *foliis* purpurascens, interdum omnino albis & valde sectis constantem, ex quorum medio exiit stylus pallidus: evanido flore succedit *semen* multa lanugine involutum, Cniciforme simile, sed exiguum, cineraceum. *Radix* latis crassa, & quibusdam fibris praedita, instar radicis Stachys Hispanicae, quae an vivax sit me latet.

Peregrino semine (Creta allato) nata est hac planta Clusio.

26. *Jacea montana lutea minima* Park. *montana minima semifolia lutea* Col. *lacinata lutea* C. B.

Col.

Aequicolum montes herbi hanc non descriptam se ptembri mense floribus luteis onustam fundunt prope D. Angeli dirutum ibi templum, supra villam Flaminianam dictam; cujus *caulis* & folia pusilla respectu *capituli* & florum: magnum quidem illud proferit, congenerum etiam modo squamulis compactum, atque *flores* majores Jaceae pares, aureo colore, quorum interni *folioli* [cili] alii atque recti, & exteriores circa caput procumbentes. *Caulis* vero tenuis, angulosus, semipedalis ad summum, duabus alis foliorum interceptus. *Folia* vero triuncialia, prope humum expansa, in tenues admodum lobos divisa, ipsaeque etiam lobi insuper lacinati, carnosii, aculeati, Vermiculariae Dioscoridis dimidium folium emulantes, leves, sed tenuiores. *Semen* deinde prope passifolium ut congenerum. *Radix* circa caput pilosa, fibris divisa crassiuscula, sapore & odore congenerum.

- * 27. *Jacea incana capite squamato* Francisci de Honuphris.

Honuphr.

A radice lignosa, parum inter petras (Circae Promontorii) earumque fissuras aservata, foliorum candidantium (inter quae nullus nascendi ordo) multitudine germinat atque huic illucque diffusa, praeteritum omnis sese patefacit, moxque assurgens lignoso caudice, non solum ex faxis verum ex Calstrum motis propendet: quae quidem primo intuitu Ragifolium Jaceam adeo referre videbatur, ut non nos tantum sed & alii antequam flores & caulem edere eandem esse putaverint: attentius vero à nobis animadversa dum in horto culta, ab illo differre toto caelo cognoscuntur: folia equidem colore cinereo albicante, plurima lanugine aspera ipsam quodammodo amittunt: hujus tamen grandiora, magisque incisa, flexibilia, rimola atque rutilis crassa; illius repurantes & carnosae, breviora & rotundiora, absque rimis: *flores* hujus, ut in vulgari Jacea, parum, alatum, striatum, foliis circumvestitur, & ubi folia insident brachiatum, circa initium aliquantulum fistulosum, ubi *capitula* ednacuntur squamata, non tamen spinosa, *floresque* carnosae elegantis coloris, Centaurioidem Jaceam quodammodo referentes. *Semen* Cyanis affine.

Tora

Tota candicans, horilque inclusa aspectu pulchrior est planta Maio mense floribus onusta spe-Tempus & datur. Ex praeputis ingentibus Circae veteris promontorii faxis Occalui expositis ubique pendet.

Hanc nonnulli montanam candidissimam Jaceam C. B. prod. putant, cui & ipse addit Stachys foliis: Hujus tamen folia nullam Stachys formam retinent: in caeteris tunc floribus, tunc caule satis convenit. Folia illius magis laciniosa, & ad Stachem accedentia, magisque quam hujus candicantia & lanuginosa.

28. *Jacea montana candidissima Stachys foliis* C. B. Park. *incana, lacinata, capitulis Cirsiis, flore uno aut altero* J. B.

C. B. prod.

Hae ex radice crassa, lignosa caulem proferit palmarem, nonnunquam cubitalem, angulosum, striatum, molli & incana lanugine vestitum. *Folia* habet ad radicem multa, per terram sparsa, palmata, lata, Stachys instar lacinata, molli lanugine incana, & superiora molli tomento quasi farina aspersa, mollia & alba sunt. *Cauliculis* summis *flores* singuli Jaceae vulgaris insident, quae ex *capitulis* squarrosos produunt.

In montibus prope Capuam provenit. Nos in rubus seu cavis maritimis Calabriae prope Sca-Locui leam colligimus. Nostra etiam capitula ipsa eorumque squamae Jaceae nigrae simillima erant.

29. *Jacea montana capite magno Strobili* J. B. *incana Pini capite* C. B. *pumila Narbonensis* Park.

J. B.

Pumila est planta, duarum triarum unciarum altitudine, interdum dodrantalis aut major. *Folia* caul longitudine vix cedunt: primum nascentia accedunt formae ad priora Centaurii folia, sunt lata & sublonga: sequuntur alia in profundas lacinias aequali seu divisa, subus densa mollie lanugine candicante obfusa, quae etiam superius non omnino destituunt, plerumque tamen videntia: quaedam interdum non lacinata, aut parum. *Cauliculis* quoque tomentosis est, inque ramos subinde dividitur, saepe simplex, cujus cacumini insidet *caput* magnum, Scolymi, squamis argenteis, aut ex argenteo rutilantibus purpurascens, perquam tenuibus mollibusque, per oras latecentibus cristatilisque compactile. Medium obtinent pappi, quos *flos* reliquit staminibus purpurantibus confans. *Radix* latis crassa, simplex aliquando, interdum plurium capitum, nigricans.

Locui

- * 30. *Jacea montana* Ger. *montana Narbonensis* Park. J. B. Lob. *montana, incana, odora* C. B.

Lob.

Cauliculo riget dodrantali & pedem alto, rotundo: folia Jaceae luteae & Chamaeleonis lavis Thophr. media edente, altera parte incana, glauca, tantillum hirta: *flores* Jaceae aut Cirsiis sed minores. *Radix* sesquipalmaris, gracilis, minulique fibrata, gustu cyaneo amara.

In caubus & collibus *Castris novi* contineris Monspeliensis agri nonnullam à Lobelio reperta Locui est. Quid sit se ignorare fateor D. Magnol.

31. *Jacea latifolia capitata non descripta* Hort. Lugd. Bat.

C A P. XIV.

De Centauro majore.

Centaureum nomen accepit à Chirone Centauro, qui eo curatus esse dicitur, cum Hercules excepti hospitio tractans arma sagitta excidisset in pedem: quare aliqui Chironum vocant, Plin. lib. 25. cap. 6.

Centaureum duplex est, majus & minus, quae quavis nomine conveniat, & facie tamen & virtutibus distant, suntque toto genere diversa. Majus tantum hujus loci est.

Note hujus characteristice funt Capitula squamata levia seu acules destituta, folia per ambitum serrata, magnitudo insignis.

1. *Centaureum majus* Ger. *majus vulgare* Park. *majus Juglandis folio* J. B. *majus folio in lacinias plicis diviso*, C. B. *Great Centaury*.

J. B.

Centaurei majoris *Caulis* rectus hominis proceritatem aequat, in ramos circa summitatem divisis. *Folia* amplissima in ale formam disposita, quarum singularia spithamam ferè longa, trium aut quatuor unciarum latitudine, per ambitum serrata, nervosa, glabra, saturate virentia: at primum prodeuntia folia integra sunt, nec dissectionem agnoscunt: *Capitula* furculorum extremis insident ipsirola, è quibus emicant *flores*, staminibus purpureis contexti, in pappis evanescunt. *Semen* nitidum oblongum: *radix* rubens, crassiuscula, longa, recta.

F f 3

Radix

Serratula à foliis minutim circumqueque incis & serratis nomen obtinuit. Parvitate sua præcipue à Centauro majore differt, cum quo foliorum ambitu serrato convenit.
Serratula affinis capitulo Baccharidis, flore Trachelii Hort. Lugd. Bat.

CAP. XVII.

De Lappa seu Personata.

Lappa dici potest vel *ad se ad se* prehendere, vel *ad se ad se* i. e. lambere, quod prætereuntium vestibus adhaereat. Personata autem dicitur, quod folia ejus prae grandia veluti larve aut personae vice obtendi folia essent. Veteribus Arction aut Arction dicta creditur, verum ratio nominis ignoratur.
Note opus generice sunt capitula lappacea ob squamarum mucrones hamatos vestibus adherentia, folia amplissima.

- A. 1. *Bardana major* Ger. *vulgaris major* Park. *Personata* sive *Lappa major* aut *Bardana* J. B. *Lappa major*, *Arctium Discoidis* C. B. *Grat Durdock*, *Elor-buer*.

Radice nititur simplici, crassa, profunde in terram descendente, foris nigra, intus alba. Folia petiulis longis insident, maxima, hirsuta, superne viridia, inferne brevi & densa lanugine incana, non exacte rotunda, sed in longitudinem productiora, & in acutum mucronem definitia, brevibus & vix conspicuis circa margines spinulis. Caulis sesquicubitalis & altior, crassus, teres, hirsutus, purpurascens, medullis ferebus, foliis per intervalla breviora alternatim positus vestitus, ab imo statim ramosus. In summis caulibus & ramulis flores in capsula squamola congesti, squamis extantibus cum mucronibus reflexis seu aduncis, unde vestibus tenaciter adhaerescunt. *Flosculi* singulares ex quibus totales componuntur singuli (singulis insident feminibus alatis, ipsi purpurei, quinquepartiti, & medio exeunte clavâ quidam tubulosa, nigropurpureâ, quam penetrat stylus pallidus bicornis. *Semina* majuscula, oblonga, fusca.

Bardana major rosea Park. descripta varietas est accidentalis, non species distincta.

Arctium quondam Lugd. C. Bauhinus huc refert. Parkinsonus distinctam speciem facit. Lugdunensis historiae fides apud nos vacillat idcirco C. Bauhino assentimur, quantumvis neque descriptio, neque figura Lugdunensis huic convenient.

Virez.

Radix præcipue in usu est. Siccat, est pulmonica, diuretica, diaphoretica, extergens, subaftringens. Hinc convenit in Asthmate, calculo, eruptione sanguinis, in vulneribus inveteratis, tumore lienis aliarumque partium; in arthriticis morbis, quibus peculiari proprietate conferre statuitur. *Scrobd*.

Extrinsicis imponuntur folia vulneribus inveteratis, articulis luxatis, ambustis, &c.

Semen insigne lichenotripticum censetur. Propanant autem in pulverem comminutum in Cerevisia tenui, aut zythogalo nostratibus *Poffet drink* dicto, lunâ plenâ. Hofmannus præfert radicem saccharo conditam. Apuleius pulverem seminis per quadraginta dies dat, & ischiadicos mirabiliter sanat. Rationem addunt, quod multum salis nitrosi possideat hæc herba.

Caulis antequam lappæ gignantur derafo cortice crudi coctique ex olio & aceto mandi primis mensis corpore. Petrus Lauremborgius validam vim frangendi calculum, augendi semen, excitandi venerem eis attribuit.

Fobrem quartanam in Henrico tertio Galliarum Rege decocto Bardanz seu Lappæ majoris à Petro Pena deletam fuisse testantur S. Formus Obl. 41. & G. Hieronymus Velichius Obl. 4 Empiricum Parisiensem plurimos quartanarios decocto. radicis hujus herbe ex vino albo magno successu curare solum accepimus inter Observationes celeberrimi Viri Pauli Marquari Slegelii Poliartri Hamburgensis. Hæc D. Tancred Robinfon, qui & sequentia communicavit.

De vi & efficacia hujus plantæ in Archiædo & lue Venereæ consule S. Pauli Quadripart. Botan. Cl. 3. p. 362, 363. Eandem vim obtinet quam Saraparilla.

Lappa major incensa deflagrat in modum Salis petrae, & pari ratione spuit ignem. *Ephem. Germ.* An. 3. Obl. 222.

In nephritide sem. vel rad. in aqu. Charephylli aut Petrofclini plurimum commendatur. S. Pauli. In Lechargo in clystere prodest radix Lappæ majoris. Dolæus l. 4. c. 1. S. 19.

- A. 2. *Bardana major altera* Ger. *major lanuginosa capituli* Park. *altera cum capitulis villosis* J. B. *Lappa major montana capituli tomentosi* sive *Arctium* C. B. *Woolly-headed Durdock*.

A præcedente differt capitulis minoribus, squamis brevioribus, lanugine incana seu araneorum telis intertextis.

Primum observavimus circa *Skiptron* oppidum & in montosa comitatûs Eboracensis parte ea quæ *Craven* dicitur copiose; supereminet etiam alibi passim in Angliâ, cum priore, ostendente D. Sam. Dale pharmacopœo & Medicinæ practico in Brantra Efficæ oppido.

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER OCTAVUS:

QUI EST

De Herbis flore composito non papposis seu CORYMBIFERIS.

UID Corymbi nomine hoc in loco intelligimus superius diximus cum de Herbis flore composito donatis in genere ageremus.

Hujusmodi autem herbe sunt vel flore radiato, vel flore nudo: proinde librum hunc in duas Sectiones partiemur, quarum prima erit de Corymbiferis flore radiato: Secunda de Corymbiferis flore nudo.

Herbæ flore composito Discoidæ, seminibus pappo destitutis, CORYMBIFERÆ dictæ, sunt vel disco

[Radiato, flosculis marginalibus seu barbulis eidem]

[Concoloribus, floribus [totales intellige]]

[Sparsi aut solitarii, foliis

Integris; barbulis seu flosculis medium discum cingentibus

Cuspidatis; seu radice tuberosa perenni, foliis conjugatim positis, flore minore: *Flos sola PYRAMIDALIS*: five radice fibrosa annua, foliis figulatis positis, flore & semine maximis: *FLOS SOLIS*.

Frontatis; Seminibus

Incurvis; fronte barbularum crenata; *CALENDULA*, *Caliba*.
Rectioribus; *Chrysanthemum* *Aster* dictum.

Laciniatiss, Flosculis marginalibus seu petalis

Latissimis & subrotundis, calice è simplici foliorum ordine composito seu integro: *FLOS AFRICANUS*.
Angustioribus; barbularum fronte crenata: *CHRYSANTHEMUM segetum*.

Tenuiter dissectis; *BIPHATHALMUM*.

In umbellæ formam in summis caulibus dispositis: foliis

Integris, angustis serratis, barbulis & disco medio albis; *PYRAMICA*.
Laciniatiss Absinthii vulgaris in modum & pariter incanis: *ABSINTHIUM UMBELLIFERUM*.

Tenuissime dissectis; *MILLEFOLIUM*, *Achillea*.

Diversi ab eodem coloris, Albi scilicet cum umbo seu discus medius flavus sit: suntque eidem floribus vel

Sparfis aut solitariis, foliis

Integris, aut ad margines duntaxat crenatis incisivis; caule

Nude, non ramoso, flore in fastigio singulari minore; **BELLIS MINOR.**

Fulvis & ramosis, elatior, floribus majoribus; **BELLIS MAJOR, Bupthelimum vulgare.**

Multifariam in segmenta tenuissima divisi: flore suavi, **CHAMÆMELUM**: foetido; **COTULA.**

In umbellæ formam dispositis, foliis laciniatis pallidis, cum gravitate odoratis; **PARTHENIUM, Matricaria.**

Nude, vide Tab. sequentem.

SECTIO PRIMA.

De Herbis Corymbiferis floribus radiatis.

HÆ vel sunt barbulis medio disco concoloribus, vel barbulis coloris à medio disco diverſi. Utrumque genus est vel floribus sparſis aut ſolitariis, vel floribus in Umbellæ formam in ſummis caulibus diſpoſitis. Erunt ergo quatuor hujus Sectionis membra ſeu genera ſubalterna.

Primum, de Corymbiferis cum barbulis medio diſco concoloribus, floribus ſparſis aut ſolitariis. Secundum, de iſdem cum floribus in umbellæ formam diſpoſitis.

Tertium, de Corymbiferis cum barbulis diverſi à medio diſco coloris, floribus ſparſis aut ſolitariis.

Quartum, de iſdem cum floribus iſdem in umbellæ formam diſpoſitis.

MEMBRUM PRIMUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis medio diſco concoloribus floribus ſolitariis aut ſparſis.

CAP. I.

De Flore Solis.

FLOS Solis dicta planta à novo Orbe advecta, Veteribus incognita fuit, Recentioribus à ſimilitudine cum Sole denominata eſt, barbulis ambiens Solares radios, diſco medio ipſum ſyderis clypeum referentibus.

A reliquis cuſquaque generis plantis diſtinguitur flore omnium maximo barbulis umbonem medio coronantibus flavis & cuſpidatis.

1. *Flos ſolis* Ger. *Chryſanthemum Peruvianum*, ſive *Flos ſolis* Park. parad. *Helenium Indicum maximum* C. B. *Herba maxima* J. B. *Æthe Sun-flower.*

J. B.

Caule ſurgit ſingulari, brachii craſſitudine, decem aut duodecim pedum altitudine in noſtris hortis, vicinum etiam & quatuor referunt ali in ſolo Hiſpano: incondita per hunc *ſola*, Cacalæ formæ, non item magnitudine, quippe ſithiam longa, aut etiam ſeſquipalſam, laud multo anguſtiora, acuminata, alpera, hiriſta, in ambitu ſerrata, pediculis longis herentia. Summum caulis faſtigium florem ſuſtinet unicum, rotundum, orbiculatum, Heleni ſimile, ſed tam amplum ut facile pedem in diametro colligat, foliis auri nitore luco micantibus ambitum obidentibus; diſco plano, lato, è plurimis ſtoſculis, obſcurius flavis, arcuè ſtipatis, quorum ſinguli ſingulis inſident ſeminibus, compoſito. *Semina* oblonga, tumiducula & nonnihil compreſſa nigra [interdum alba] ſingula ſingulis alveolis pulchro ordine diſpoſitis contenta, qui ſeminibus exemptis favum referunt. *Radix* fibris innumeris compoſita, nec altè in terram deſcendens, nec tantum aſa promittere germinem.

Flos aliquando tante magnitudinis ut 2363 ſemina exempta fuerint.

Flos ſolis merito appellatur, quia non ſolum effigiem Solarum præ ſe fert, ſed verſus eum ſemper caput inclinat.

Flora

Flores interdum (& ut Parkinsonus, caulis etiam ad foliorum pediculi) celum tantum, pallidam excludant paucâ quantitate, Tercentinam Venetam colore, odore & ſapore plane reſerentem.

Hujus plantæ tres aut quatuor ſeu ſpecies, ſeu varietates obſervantur: nimirum,

1. *Flos ſolis major flore ſingulari, maximo*, Helenium Indicum maximum C. Bauhino dictus, atque hic vel ſemine nigro, vel albicante ſeu cinereo.

2. *Flos ſolis proliſer* ſeu *ramoſus*, C. Bauhino Helenium Indicum ramoſum. Scribit Parkinsonus ſe in una planta ſexaginta interdum ramos obſervâſſe. Flores in hac ſpecie multo minores ſunt quam in priore, multitudo tamen parvitatem compenſat. Has duas plantas pro diſtinctis ſpeciebus admittimus.

3. *Flos ſolis minor* Ger. C. Bauhino Helenium Indicum medium laciniato folio. Hic non alia in re quam parvitas omnium parvitate à prima ſpecie diſſerre dicitur, quanvis folia in ſcone quam exhibent nonnihil laciniata pingantur.

4. *Flos ſolis minor ſemina* Ger. Helenium Indicum minus C. B. His addi poteſt &

5. *Flos ſolis minor mas* Ger. quem omittit C. Bauhinus: & pari lane ratione omittere potuit tertiam & quartam ſpecies: nam ſi omnino diſſerant, non aliter quam accidentibus quibuſdam ratione caſu aut ſoli, aut ſemini aut temporis latitons diſſerunt. Nam Tabernamontanus, cuſus in hoc Sinia Gerardus eſt, quatuor quas exhibet figuras pro corona Solis, non aliter ab invicem diſtinguit quam primam & ſecundam flore majore à tertia & quarta flore minore.

Flos hujus plantæ bene repurgatus à foliis, coctus cum oleo, ſale & aromantibus, melioris eſt ſaporis quam Fagi, Alparagi, Cardui & Scolymy, ac ad Venerem inſtigere ſtimulat, ut in ſeipſo expertum eſt eſſe ſcribit Cortuſius: nec nimis eſu ſuavis & grati ſunt pediculi foliorum tenari adhuc in craticula decocti, ſale oleoque prius preparati.

Semina licet liberalius devorata capitis dolore excipient, peſtus tamen leniunt, ardorem extinguunt & apud aliquas gentes tuſa, coacta in panem, aliſque frumenti uſum præbent. *Hermandæ.*

2. *Flos ſolis pyramidalis, parvo flore, tuberoſa radice, Heliotropium Indicum quorundam* Ger. emac. *Heliotropium Indicum tuberoſum* C. B. *Battata Canadenſis* Park. *Jeruſalem Artichoke.*

Ger. emac.

Ab una radice cauleſ unus, duo, tres, pluriſve exſurgunt, teretes, virentes, ſtriati, aſperi, piloſi, duodecim aut interdum ſedecim aut amplius pedes alti, craſſitudine minore multo quam *Floſis ſolis*, medullâ alba fungoſi ſarcti, foliis crebris, nullo ordine poſitis ab imo ad ſummum ulque cincti, pallide virentibus, alperis, acuminatis, octo circiter digitos longis, decem aut undecim latis, circa margines profunde dentatis, Floſis ſolis vulgaris perſimilibus, non tamen rugoſis nec æque latis. Caulis ab imo ſtatim ramoſi ſunt, ramis longis, foliis paulatim magnitudine decreſcentibus ab imo ad ſummum ulque: unde planta arbuſcule ſimilitudinem exhibet in conſeſtu pyramidis figuram effigiatæ. Flores apud nos in ſummis tantum caulibus & ramulis naſcuntur. Floſis Solis ſimiles, non tamen majores quam Calendule vulgaris, duodecim aut tredecim ſtriatis, cuſpidatis, auro ſuavitate micantibus barbulis radiati, medium ſeu umbonem occupantibus ſtoſculis luteis denſe ſtipatis; *Calix* floris è ſquamis villoſis compoſitur. *Semina* apud nos non perſicit, quoniam ſerius poſt æquinoctium Autumnale floret. Caulis plures emittit radices, tenues, repentes, (quibus alimentum attrahit) fibrillis tenuibus capillatis, longè latèque ſe diſfundentes, inter quas à radice primaria multæ aliæ ſoboles tuberoſe excreſcunt, glomeratæ, nunc radices primariæ ſeu matri adharentes, nunc fibris longis ad pedis ab e diſtantiâ adnaſcentes, terram elevantes, & nonnunquam ſupra ejus ſuperficiem apparentes. Unica Radix triginta, quadraginta, quinquaginta, aut etiam plura non rarò producit hujusmodi tubera. Radices he tuberoſe foris colore ruſeſcunt, ſubſtantiâ ſeu carne internâ fungoſâ candicante, variis prominentiſ gibboſis, pugni humani interdum magnitudine, ea parte qua germinantur ſunt velut in roſtellum elatæ. Caulibus marceſcentibus radices tuberoſe per hyemem in terra reſtant & ſequenti vere regerminant, rarò tamen ante initium Maii. Hæc omnia è Gerardo emulato tranſtulimus. Quibus adhuc, quanvis nimis forte multa nonnullis videantur, cauſis floribus omiſſi deſcriptionem è F. Columnæ Hiſt. adjiciemus. Caulis ab imo è foliorum ſimibus alternatim herentium adeo ramis dividitur frequentibus undequaque, ut pyramidem efficiat, decreſcentibus ramulis ſummis paulatim, adeoque floribus oratur quatuor vel quinque in ſingulis ramulis, ut obſervum ſive metam rotundam ſtellatam dicas.

Radicum tubera ſapore dulci guſtui ſe commendant, & edulia ſunt, & graviora (inquit Columna) crudâ quam cocta. Noſtrates variis modis ea præparant, ali in aqua decoquunt & cum butyro & Zingiberis cantillo condita eſcant; ali in furno aut cithano cum aromatatis, medullâ, urvi paſſi, butyro, vino Hiſpanico, &c. maſſi farinaceâ in volentes coquunt. Quocunque autem modo præparantur (inquit D. Goodyerus) ſtulentæ ſunt, & ventriculo inimicæ; ali autem aliter ſentiunt, nec ullum ejusmodi flatum excitandi vin in illis percipiunt aut agnoſcunt.

Datur hujus varietas radice oblonga.

In totis MSS. quas amicè nobis communicavit Erudiſſ. Vir, D. Joſeph Palmer M. D. Londinenſis inveno D. Hermannum Botanices Profeſſorem & Horti Medici præſectum in Acad. Lugduno-Bat. aſſerere Helianthemum Virginianum tuberoſis floribus in pappum abire. Quod ſi ita fit alio tranſcendendum eſt, nam non eſt hujus loci; & B. Columnæ rectius aſſerit *Peruvianum tuberoſum* dicitur.

3. *Chrysanthemum Canadense* After Virginianum latifolium late repens Park. dicitur. Peltolo crepting Statuoy of Virginia.

Park.

Caulibus surgit firmis, teretibus, duos aut tres pedes altis, non ramosis, (aut saltem rarius & paucis ramis) per intervalla ad genicula binis oppositis, latis & amplis, Floris folis finilibus, sed minoribus, in actibus mucronis, productis, ad tactum durioribus & alperioribus & obcurius virentibus, venosis. In summo caule folio unico, amplius, & calice novem aut decem foliolis viridibus composito exiens, plurimis longis angustis flavis dictum medium fulcum ambientibus petalis confatis: cui succedat (inquit autor) semen (ut aiunt) Floris Solis semini simile, sed minus. Radix fibrosa, sub terra reptans & late se diffundens. Caules quotannis intereunt.

Hæc planta folis & floribus ad Florem Solis accedit: Semen nondum observavimus. Si nobis liceret nonnisi imponere Florem Solis minorem prærem radice repente cum appellaremus.

Duplex habetur species, altera *Chrysanthemum Canadense latifolium* P. Boccone, *Chrys. Canad. latif.* altissimum Morifono dicitur, cui caulem altitudine sex, septem, aut interdum octo pedum assurgentem, crassitudine pollicari: Folia latiora, longiora, dilutius virentia, dentata attribuit. Altera *Chrysanthemum Canadense latifolium humilis* predictis Autonbus, cui omnia minora.

4. After Virginum lateus alter minor Park. Another peltolo Statuoy of Virginia.

Park.

Caulis unico, tereti, gracili, recto, rigido assurgit, quatuor aut quinque pedes alto, binis ad singulos articulos foliis longis, pulchro virore splendentibus, circum oras dentatis cineto, pediculis tenuibus insidentibus, ad tactum rigidiusculis. E. foliorum alis ad singula genicula ramuli utrinque exeunt, ab uno statim caule, minimam cubitalem, confimilibus foliis vestiti. Caulis & ramulorum foliorum fastigis singuli insident flores, virentibus calicum foliolis obvallati, petalis seu barbulis circiter decem, angustis, oblongis, flavis dictum medium equidem sed saturatioris coloris, cingentibus, compositi. Radix fibris aliquot crassioribus longis, albis, duriusculis, fibrillis tenuibus capillis coacta, & in multis annos durat, caulibus quotannis exarcescentibus, & lateribus emissis propaginibus se multiplicans.

C A P. II.

De *Chrysanthemo* caule alato.

Chrysanthemum a floribus auri fulgore rutilantibus, dictum esse nemo nescit. *Chrysanthema* autem dicimus herbas flore discoide radiato aureo, seminibus pappo decoratis; quæ notæ *Chrysanthemum* ab *Astere* differunt. Atque ita late accipiendo nomen *Chrysanthemi* cum *Flos Solis*, cum *Calendula* *Chrysanthemi* species erunt.

Verum quoniam hæc genus plantæ insignibus notis inter se differunt: Sunt enim aliæ barbulis floris dictam ambientibus cuspidatis, ut *Flores Solis* dicte, de quibus jam egimus; aliæ caulibus alatis, seu membranulis foliaceis secundum longitudinem extantibus alperatis, exteriori majore, interiore paulatim minore. Caules tenues, teretes aut nonnihil angulosi, hirsuti, & tactu nonnihil viscidii, in crebros ramos divisi. Folia lingue formæ, sine pediculis caulem amplecta, ad basin angustiora, summitate latiora & subrotunda, oblonga, pinguis, hirsuta, incana, gustu herbeo, mox calidiusculo. Radix furculosa, in fibras multas crassiores, oblongas dividitur. Caules interdum cum radicibus perennant hyeme mitiore, sæpius brumali frigore utraque corruuntur.

Tres hujus plantæ varietates insignes notavimus, alteram flore simplici, alteram flore pleno seu multiplici, tertiam flore profusioro. Flos enim interdum alios parit in ambitu, matre minores in pediculis tridente longioribus hirsutis.

Tabernaemontanus, ejusque Simia Gerardus nostras, novem *Calthæ* species pingunt & describunt, nimirum ejus quæ flore pleno est quinque varietates: 1. *Calendulam* multifloram maximam. 2. *Cal.* majorem polyantho flore aureo. 3. *Cal.* polyantho flore aureo. 4. *Calendulam* fativam polyanth. melinam. 5. *Cal.* multifloram orbiculatam. [6. *Cal.* proliferam primam. 7. *Cal.* proliferam secundam. 8. *Cal.* fativam seu flore simplici. 9. *Sylvestrem* seu arvensem.] Verum hæc omnes varietates (quamvis C. Bauhinus quoque ita ferè distinguat) ad tres antedictas facie reduciuntur: quin & ex tribus illis dux quoque (ut suspicio) cultura & mangonio originem suam debent: nec tamen pertinax sum in hac lententia; nam (ut verum fatear) *Calendula* maxime multifloræ semen satum speciem suam plerumque propagat; neque tamen, quantum hæcensis expertus sum, *Calendula* minus semen, majorem unquam producit.

Quid semina in disco marginalia majora sint, lata tamen plantæ cum flore simplici perferuntur dant; media minora, & tamen plantas matris congeneres edunt, Gerardus tradit; penes quos fides esto. Planta hæc Solsequia & Solis sponsa dicitur, quod flos ejus ortu Solis aperitur, & occasu claudatur.

Quantis proceræ sit & valde ramosa hujus *Asteris* species, vix tamen duo cubita excedunt caules ejus rotundi, quos folia vestiant obscure virentia, longiuscula, sine pediculis: pediculi namque loco appendicula quadam, alarum instar & marginibus foliorum deorsum flexæ, utrinque cauli proximè adherent, ibique desinunt, unde folii alterius exordia fununtur. Flores lutei, Bellidi majori similes, in summo cauliculis nascuntur, medio scilicet orbiculo luteo prominente, & foliis & circumferentia exarcentibus, velut *Astris* radiis aureo colore fulgentibus. Flos vestitus in pappos abit, qui, si digiti infries Chamaemeli in quiddam redolent. Radix nititur fibrosa hic *Aster*, quem sapor altioris pontis quam alteræ qualitas participem esse testatur.

Minus verè *Cornutus* Florem hujus plantæ in pappum abire scripsit; cum semina solida sint & pappo destituta, observante Morifono.

Ab America Septentrionali allata est.

1. After lateus alatus Cornuti, Cornutus his peltolo-welsted Statuoy.

Cornut.

Quantis proceræ sit & valde ramosa hujus *Asteris* species, vix tamen duo cubita excedunt caules ejus rotundi, quos folia vestiant obscure virentia, longiuscula, sine pediculis: pediculi namque loco appendicula quadam, alarum instar & marginibus foliorum deorsum flexæ, utrinque cauli proximè adherent, ibique desinunt, unde folii alterius exordia fununtur. Flores lutei, Bellidi majori similes, in summo cauliculis nascuntur, medio scilicet orbiculo luteo prominente, & foliis & circumferentia exarcentibus, velut *Astris* radiis aureo colore fulgentibus. Flos vestitus in pappos abit, qui, si digiti infries Chamaemeli in quiddam redolent. Radix nititur fibrosa hic *Aster*, quem sapor altioris pontis quam alteræ qualitas participem esse testatur.

Minus verè *Cornutus* Florem hujus plantæ in pappum abire scripsit; cum semina solida sint & pappo destituta, observante Morifono.

Ab America Septentrionali allata est.

2. *Chry-*2. *Chrysanthemum Canadense bidens* Morif. præhæd. After Virginum lateus membranaceo caule Park. Peltolo Statuoy of Virginia, with a welsted stalk.

Park.

Sex septemque pedum altitudinem assequitur, caulibus multis firmis, duris, robustis, ima parte ad medium ferè altitudinem teretibus, aequalibus, superius quatuor membranulis extantibus secundum longitudinem productis à folio ad folium, velut alatis, minimè ramosis; quorum summitates occupant flores aliquot, lutei, Bellati, quinque vel sex oblongis, angustis foliolis velut radiis umbonem medium & foliis luteis dense stipatis compositum ambientibus; quos semina excipiunt compressa, capite lato & veluti comuto, à se invicem ita abscedentia, ut capitula Ranunculi echinos aliquatenus referant, nisi quod majora sint. Folia singulatum cauli adnascuntur, superius [Asteris Virginæ latifolii lutei repentis] foliis perimiliis, equidem oblongis & maligni viroris, non tamen usque adeo ampla & lata, & in mucronem aliquanto productiora, & ad tactum alperiora, brevius pediculis fulta. Radix lignosa, dura, tuberoli, fibris plurimis longis terram penetrans, eique valide inhærens, & lateribus propagines emittens, non tamen repens.

Apuð nos ferè florot, nec nisi calida tempestate precedente: semen raro perficit; Virginie Tempus indigena cum sit.

Hæc planta *Chrysanthemum Canadense bidens* Morifono in Præhæd. dicitur.

C A P. III.

De *Chrysanthemo* semine curvo seu *Caltha* aut *Calendula*,

Caltha dicitur non (ut aiunt) à forma, qua calathum seu calicem refert, sed à Græco καλθα quod apud Nicandrum & Helychium. Siculi committunt θ in χ ut *θρηνη θρηνη*. Sic καλθα καλθα. Voss. *Eymolog.*

Vulgo *Calendulam* appellant, quod corruptum ex *Calthula*, unde *Calidula*, & e inserto *Ca-* ledula, posteaque addito *Calendula*, idem.

Aliquis *Chrysanthemis* seminibus curvis differt.

1. *Calendula sativa*. *Caltha* J.B. *Caltha vulgaris* C.B. *Garden Sparigold*.

J. B.

Aureus florum splendor, antequam utilitas composita esset, hanc plantam nobilitavit, qui omni auro figuratus rufescunt, *Chrysanthemum* legemur formæ, non ut illud è squamato capitulo, sed calice multilofo hirsuto prodeuntes, odorant, disco medio fusco vel luteo, barbulis cum ambientibus frontatis, fronte crenata; semine succedente incurvo, granulis quodammodo alperatis, exteriori majore, interiore paulatim minore. Caules tenues, teretes aut nonnihil angulosi, hirsuti, & tactu nonnihil viscidii, in crebros ramos divisi. Folia lingue formæ, sine pediculis caulem amplecta, ad basin angustiora, summitate latiora & subrotunda, oblonga, pinguis, hirsuta, incana, gustu herbeo, mox calidiusculo. Radix furculosa, in fibras multas crassiores, oblongas dividitur. Caules interdum cum radicibus perennant hyeme mitiore, sæpius brumali frigore utraque corruuntur.

Tres hujus plantæ varietates insignes notavimus, alteram flore simplici, alteram flore pleno seu multiplici, tertiam flore profusioro. Flos enim interdum alios parit in ambitu, matre minores in pediculis tridente longioribus hirsutis.

Tabernaemontanus, ejusque Simia Gerardus nostras, novem *Calthæ* species pingunt & describunt, nimirum ejus quæ flore pleno est quinque varietates: 1. *Calendulam* multifloram maximam. 2. *Cal.* majorem polyantho flore aureo. 3. *Cal.* polyantho flore aureo. 4. *Calendulam* fativam polyanth. melinam. 5. *Cal.* multifloram orbiculatam. [6. *Cal.* proliferam primam. 7. *Cal.* proliferam secundam. 8. *Cal.* fativam seu flore simplici. 9. *Sylvestrem* seu arvensem.] Verum hæc omnes varietates (quamvis C. Bauhinus quoque ita ferè distinguat) ad tres antedictas facie reduciuntur: quin & ex tribus illis dux quoque (ut suspicio) cultura & mangonio originem suam debent: nec tamen pertinax sum in hac lententia; nam (ut verum fatear) *Calendula* maxime multifloræ semen satum speciem suam plerumque propagat; neque tamen, quantum hæcensis expertus sum, *Calendula* minus semen, majorem unquam producit.

Quid semina in disco marginalia majora sint, lata tamen plantæ cum flore simplici perferuntur dant; media minora, & tamen plantas matris congeneres edunt, Gerardus tradit; penes quos fides esto.

Planta hæc Solsequia & Solis sponsa dicitur, quod flos ejus ortu Solis aperitur, & occasu claudatur.

2. *Caltha arvensis* C. B. *minima* J. B. *foliosus* Ger. *Wild Marigold*.

Cauliculus emittit tenuis, palmem & sesquipalmum altos, aliis simplices, aliis ramosos, singulis ramulis & termino cauli *folia* multo exiguis, luteis, & calice foliolo viridi. *Folia* angusta, semineo longa: *radix* simplex, tenuis. Vix alia in re quam partium omnium parvitate a *Calendula* ho. simplici lutea differt.

Tercia & quarta.

Circa Libanum, Monspelium, &c. inter *segetes* & alibi oritur.

Calendulae flores cardiaci cententur, hinc & hepatici & alexipharmaci, sudores movent, varias expellunt, ictero medentur, menses cient, partum promouent (sumus subditus parturient) Aqua destillata, oculis instillata, aut linteis in ea madesactis impoitis eorum rubori & inflammationi mactetur.

Decoctum florum *Calendulae* in Zythogalo seu liquore possenti nostratibus dicto, vulgò propinatur ad vanolus expellendis; & equique usus a longo tempore ferè inter omnes increbuit.

Ad pestem praeservandam, Accipe flor. *Calendulae* vulg. manduca, vel cum oleo aceto fac acenium. *Cura de Beryneside*. Curativum, Succ. florum *Calendulae* potus seque foriter sudando, *idem*. In metu Carbunculi pestiferi dentur succus *Calendulae* manè ab 3j. ad 5j. mirabiliter etiam purgat venenum pestiferum, per sudorem illud mira virtute evocans. Ex Observ. Marc. Cumani. D. Soame.

CAP. IV.

De *Chrysanthemo* seminibus angulosis aut striatis.

Chrysanthemum Conyzae aut Asteris facie.

1. *Aster cernuus* Col. *Aster Atticus* foliis circa florem mollioribus C. B. *Aster cernuus* Columbae Park.

Chrysanthemum plantae *folia* oblonga, vulgaris Asteris effigie, latiora, majora multò, tres uncias lata, per ambitum parùm crenata, brevi hirsute pilosa, terrae proxima nervosa. *Caulis* humiliter emittit, alis diffusum multis, quibus breviora herant alternatim folia ut in caule, duriora, minutiusque crenata vel nihil. Caulis verò alarumque summum non ut in aliis plantis tenuius sit, sed paulatim crassior, ut quod floribus haeret sit admodum crassum, & curvum, non imbecillitate, ut in *Chrysanthemo* Peruviano, sed naturà. Singulos *stipes* in singulis alarum cacuminibus producit, luteis *staminibus* confertis in umbones, ut in congeneribus, sed pluribus admodum foliis virentibus imparibus cinctos: Radii autem cingentes florem molles, nec ut in vulgari *Astere* aculeati vel pungentes. Semen oblongum, fulvescens, amarum, viscosum, odoratum, angustum, striatum, quod singulis floribus subest. *Radix* fibrosa, pallidescens, fibris crassiusculis divisa, Valerianae fiv. modo, sapore ferè aromatico. *Folia* acerba, adstringentia cum amaro quodam.

Locus & Tempus.

Hæc in monte S. Mariae Virginis dicto oritur. Julio & Augusto floret & Septembri perfruitur.

2. *Aster Atticus* Ger. Cxf. *Atticus luteus* verus Park. *luteus foliolis ad florem rigidis* C. B.

Chrysanthemum plantae plerumque affurgit *cauliculus*, pedalis, durior & quodammodo lignosus, lanugine pubescente, qui superiore parte in ramulos dividitur, caulem superantes, quorum extremis squamata infident *capitula*, foliis quinque uplurimum longis, hirsutis, rigidiusculis & radiatim expansis fimbriis exornata, in medio vero *stus* *Chrysanthemi* aut *Anthemidis* aureis. *Folia* per caulem sparsa lanuginosa, mollia, candidantia ut *Lychnidis* ferè, sed angustiora. *Radix* durabilis non est, ut quae singulis annis pereat.

Locus & Tempus.

Frequentissimus est (inquit Clusius) hic *Aster* Granatensis regno, & agro Salmanticensi in arvis, ubi Maio & Junio floret. Nobis observantibus in Italia. Sicilia & Gallia Narbonensi ubique ferè obvis.

C. Bauhinus è Lobelio & Dodonæo aliam proponit *Asteris* Attici lutei speciem, quem *luteum folio glabro & crenato* appellat, Lobelius *Italorum interius frutescentem*, *Olea folio*, *Conyzae facie*, quam in Italia saxosis & aridis, inque Gallia Narbonensi valde frequentem esse scribit. Verum descripro adeo brevis est & generalis, ut neciam planè quam plantam intelligat. D. Magrol *Asterem* Italorum luteum, &c. Lob. *Asteris* montani regno, novo ci titulo impoito, *Asteris lutei folio glabro & crenato*. D. Morison *Asteri* luteo folio glabro & crenato C. B. h. c. Attico *Dod.* *lutea* foliola seu pappo destituta attribuit, idque ex propria observatione; unde apparet cum non specie tantum sed & toto genere distingui ab *Astere* montano luteo Salicis glabro folio C. B. cupus hosin pappos abt.

3. *Aster*

3. *Aster supinus* Park. *luteus supinus* Clusii Ger. *luteus 12. five supinus* C. B. *luteus supinus spinosus* J. B. *Now creeping Starwort*.

Chrys.

Aster hic supinus est, *cauliculus* multis ab una *radice* procedentibus donatus, humi magna ex parte diffusis, striatis & hirsutis; *foliis* numerosis, *Asteri* Attico luteo parè tenuibus, sed paulò viridioribus: singuli rami durum & foliolium sustinent caliculatum, in quo *stus* luteus circinate rotunditatis, Buphthalmi aut *Chrysanthemi* emulus: quo evanescente caliculi in adeo dura & lignosa *capitula* evadunt, ut ungue vix frangi possint, atque semen, quod in iis continetur, & firmiter inhæret, exami.

Circa Massiliam ad maris litus observavimus; Clusius quibusdam Castellæ novæ locis.

Locus.

4. *Chrysanthemum Conyzoides* Monspelicum; *Conyzoides* Monspelicum Moris. *Conyzoides Lusitanicum* Breyn. *Aster amarus Atticus luteo similis*, foliis ad florem mollioribus Botan. Monip. *Aster Atticus olivarius* Creticus Zanoni.

Breyn.

Albam, aliquando ramosam, habet *radicem*, fibris dependentibus: ex qua *Caulis* rotundus enascitur, cubitalis, lenissimis & minutissimis pilis pubescens, praesertim in summitate, qui terzè partem incumbit, partem fè surgit & in ramos multos pandit. *Folia* ejus alternatim absque pediculo sunt posita, lanuginosa, extremitatibus nonnihil reflexis, *Conyzae* minimè *Leb.* foliis respondentia, paulò tamen majora, latioreque viriditate praedita, haud crispata vel undulata: Ex horum sede & ramulorum angulis, non minus quam in caulium fastigiis *capitula* proveniunt solitaria ac dura, foliis quinque, septem, vel etiam quandoque novem circiter maioribus, & quinque vel pluribus minoribus, molliusculis, viridibus & radiatim expansis fibris donata: in medio verò *Flas* lutei coloris, cujus foliola per extremum denticulata tribus denticulis orbem ex compluribus staminibus confectum coronant, quo evanescente parva *semina*, angulosa & solida, impensè incana, argenteique notiora & sericeo tactu succedunt. Tota Planta, praesertim trita, odorem aromaticum & resinolum, à *Conyza* non multum abuldentem spirat. Sapor idem est aromaticus & ferè fervidus.

Locus.

Circa Monspelium sponte oritur & copiosè, ut nos etiam observavimus cum ibi essemus. D. Magrol fecus fluvium la *Massius*, versus *Grabels* & Salenovam Junio mense lapsus cum flore legit. Alterem secundum *Clus.* refert, (ut rectè Breynius) staturà, odore, foliorum hirsutie differt.

Chrysanthema reliqua.

1. * *Chrysanthemum arborescens Asiaticum* foliis *Populi* albæ. Breynii.

Breyn.

Frutex est crebris & densis ramis, quorum juniores densum ob tomentum albidus; in quibus *Folia* subrotunda, crasso modo in ambitu serrata, ac lanugine densa rasili in utraque superficie obducta, *Populi* albæ minoribus humiliora. *Flores* in ramulorum extremitatibus aureo colore fulgentes *Chrysanthemi* Canadensis bidentis alato caule *Moris.* haud male amulantes se praebent, umbone croceo, multis petalis nervosis, anteriore parte denticulatis, radiato, confantes. His demum *semina* oblongiuscula, angulosa & solida, aliorum *Chrysanthemorum* ritu succedunt.

Locus.

Frequens est circa Promont. Bonæ Spei, & in regionibus adjacentibus.

2. *Chrysanthemum Americanum* laciniato folio. *Aconitum Helianthemum Canadense* Cornuti. *Doronicum Americanum* Park.

Corn.

Frutescens hoc *Aconiti* genus *folia* habet quæ ab radice germinant, latissima, atro-virentia, ac ferè trifolia. Quæ verò cauli adnascuntur, septem aut novem, atque etiam quo superiore eò pluribus profundioribusque divisa laciniis. Multis *caulibus* ultra prostratam hominis adolescenti; hi in plures diaducti ramulos excretaentes habent luteis foliis amplissimis onustas. *Flas* ut plurimum decem aut duodecim petalis oblongis constat, interposita singulis non levi spatio: inest medio umbro quadam, qui totus *seminibus* obducitur, ità figuratus ut ab imo latior in angustum verticem exacuat. Hujus basin cingunt coronæ instar intermedia maioribus foliola viridia. *Radix* crassa & carnosa *Aconiti* more in plures quoque fibras exit, latiusque spatia solet, nisi diligenter praecidatur ejus incrementum quotannis.

Malignam ac deleteriam vim huic plantæ attribuit Cornutus.

Hujus aliam speciem describit Morisonus notiter in *Præclud.* Bot. p. 251. sub titulo *Chrysanthemi Americani* laciniato folio obscuris virenti minoris.

Chrysanthem. American. laciniatum minus.

Quod prore humilior est; foliis minoribus, magis laciniatis & obscuris virentibus: floribus minoribus.

- A. 3. *Chrysanthemum segetum* Ger. emac. *segetum nostras* Park. *folio minis scito glauco* J. B. *Bellis lutea foliis profundè incisus* major C. B. *Compositum Marigold*.

Radix simplex, alba, lignosa altè in terram descendente, plurimis filamentis tenuibus capillata. *Caulis* simplex, pedalis aut altior, teres, medullà sarchus, havis, ramosus, *foliis* vestitus altiorum G g 2 positus,

11. *Bupththalmum Creticum Caulis facie flore luteo & albo* Breyn.

Breyn.

Hæc Chamæmelæ perfoliatis albam possidet radicem, densis fibris se in terram figentibus, tenuibus, & aliquantulum tortuosis: initio nullius manifesti saporis, sed durius in ore dentibus pressa latus acrem, sicut in Pyrethri, lingue relinquens. Ex illa densa in orbem circa terram folia erumpunt, leniter hirsuta, magnitudine, divisa & formâ Pyrethri Bellidis flore C. B. planè respondentia: inter quæ Caulis parvè cubitalis, nonnunquam tamen duntaxat pedalis, rotundus, mollis, cum tempore durior, coloris viridis, vel ex viridi albicans propter hirsutiem, furtig; foliis minoribus, chamæmeli magis convenientibus, sed crassioribus, in lobulos latiores divisis: ex quorum sumo alæ, ut plurimum longitudine caulem superantes, in tali abundantia, præsertim circa radicem, prodeunt; ut densa & orbiculata plantæ effigies subinde videatur ob alarum multitudinem oblique & respiciunt se propagantes. Flores, quibus subest squamulosum capitulum, squamulis viridibus lanuginosis triplici serie contextum, Bupththalmi Alpini floribus non parum assimilantur, nisi quod illorum petala, tredecim plerumque numero, majorem in medio paulisper quasi exalatum foveam concavum, ex plurimis flavis tubulis condensatum orbem circumambientia, breviora, latiora, lineis seu plicis striata, & dilutioræ flavæ sunt imbuta, imprimis cum ad senium vergunt, & parte inferiore ubi parvè tantum sulphurea, conspiciuntur. Primus horum florum in medio plantæ supra caulem mense Junio exiit, deinde alii in alarum majorum cacuminibus, & tandem reliqui in ramulis lateralibus veluti succedanei ita se excipiunt, ut planta hæc totam non modò calidam æstatem atque autumnum fertilem floribus condecoret, sed triste senium etiam subinde anni gemaliter coronet; mellisemque semper uberissimam latè compressorum seminum, saturè purpureorum, inter squamulas tenues membranaceas & laces, æqualem plantæ coloris, nutescent, firmiter & solide jacentium profertur; quæ tandem sicuti etiam squamule ipsæ, Regiæ sue splendorem purpure cum illepido colore spandentes tristi committunt, et in generis sui conservationem quotannis apud nos sunt ferenda. Planta hæc nullius excellentis est odoris, præter flores, subdulcem & medicatum quadantenus, saporis caliduliculi & aromatico parvè similem, spirantes.

Datur alia hujus fæ speciei, seu potius varietas, petalis discum illum luteum circumradiantibus albis, seu splendide argenteis, unde flores Pyrethro perquam sunt similes, planta ipsa Chamæmelæ, ut non facile queat discerni.

Hujus semen habuit ex horto Academico Lugduno-Batavo.

12. *Chrysanthemum Ericoides C. bonæ spei* Breyn.

Breyn.

Ante florum proventum adeo Ericæ Coris folio simile, ut eruditissimus etiam botanophilus congenerem ei existimatus sit. Parvus enim est *Fruix*, complurimos, graciles, lignosos fibrigenes, & veluti quibusdam tuberculis obitos profertur ramulos: qui in superiore, ubi leniter lanuginosi, parte foliis Ericæ Coris folio secundæ *Clas.* perfoliatis, adeo confertis sunt onusti, ut nullum ferè lignum conspiciatur. Summis ramulis singuli, vel bini aliquando, sæpius tamen numero plures, quasi in umbellam dispositi, insident. *Flosculi*, Millefolii non multo majores, petalis nullis pallidis discum parvum radiantibus, & Capitulo foliolis crebris sibi invicem incumbentibus compacto prodeunt.

His marcidis *semen* ex fusco spadiceum, turbinatum, ævæ acinis simile, sed multo minus, superius vero, ubi angustius, denticulis quaternis duriusculis veluti coronella, in modum Chrysanthemi Canadensis bidentis ferè, donatum succedit, in materia quadam villosa latens.

In Catalogo Horti Medici Edinburgensis duas adhuc alias Chrysanthemi species invenio, Altera dicitur *Chrysanthemum latifolium Tingitanum*; Altera *Chrysanthemum pumilum procumbens*, flore cæneo, nudo, luteo; de quibus quoniam mihi nondum inspecta fuerint, quod dicam non habeo.

Nec quicquam nobis dicendum suppetit de Bupththalmi tenuifolio peregrino N. D. Hort. Ludg. Bat.

CAP. V.

De *Chrysanthemo seminibus longis, compressis seu Flore Africana*.

Hujus notæ sunt floris calyx integer oblongus, petala lata, semina longa compressa: folia laciniata, Tanacetæ amula.

1. *Flos Africanus major polyanthus* Ger. *major seu maximus multiplex* Park. *Tanacetum seu Flos Africanus major flore pleno* C. B. *Tagetes maximus rectus flore pleno multiplex* J. B. *The African Parigold*.

Caulis producit teretem, striatum, bicubitalem aut altiore, crassitudine pollicari, copiosè in summo medullâ albâ factum, geniculatum, ramifolium. *Folia* in caule ex adverso bina, in summis tamen caulibus & ramulis singulata, Tanacetæ nonnihil similia. [F. Columna Valerianaæ suæ vulgari similia esse scribit quam Tanacetæ] pinnata, lobis utrinque senis septenarie cum impari

impari in extremo commissa, colore non ita gravi ac minoris generis, latè virentia, marginibus serratis, in acumen delinientia. *Flores* in summis caulibus & ramulis singulares pediculis brevioribus quam in minori genere, prope imum calicem turgidis & concavis è calicibus oblongis, pluribus velut pails in angulos acutos delinientibus compositis, pleni, pulcherrimi, flavi aurive. *Semina* tenuia, oblonga, nigra. *Radix* tenuibus fibris, molibus, copiosis lumæ telluri hæret, ut rectè *Columna*. *Lychnos*, latis petalis & croceo saturo colore, licet: *Secunda*, minor & luteo colore: *Tertia*, simplici flore umbonem habente *flosculis* exiguis Chrysanthemi modo, & barbulis five petalis magnis, octonis ut plurimum vel novonis aliquando, & croceis: *Quarta* similis sed pallente colore: *Quinta* flore fistuloso simplex: *Sexta* flore fistuloso polyanthos.

2. *Tagetes Indicus minor simplicis flore*, five *Caryophyllus Indicus*, five *Flos Africanus* J. B. *Tanacetum africanum*, five *Flos Africanus minor* C. B. *Flos Africanus minor simplex & multiplex* Park. *minor simplicis flore* Ger.

7. B.

Seriatos producit *canes* dolabrantes, aut paulò majores, intus fungosos, alis aliquot concavos. *Folia* Tanacetæ similia, pinnata, ex quinque, aut pluribus conjugatibus ad octo, imparique extremo commissa, odore virolo, gravi: singulata saturatè virent, tres aut quatuor uncias longa, seminum circiter lata, circumquaque denticulis serrata, in acumen delinientia. *Flores* extrenis ramulis hærent singulares, ex calyce turgidulo oblongo, simplici foliorum ordine radiati, colore infra ex flavo, supra ex flavo ferrugineo holosericeam relam imitante: Medium obinent stamina numerosa, flaventia, quibus appenduntur *semina* tenuia, longa, nigra. *Radix* brevis, fibrosa, ac ubi è terra prodit, bina habens longiuscula folia.

A præcedente differt, 1. Partium omnium parvitate. 2. Caulibus infirmioribus, humilioribus, ramulis magis diffusis in latitudinem & terram versus reclinatis. 3. Pediculis florum longioribus & colore ferrugineo florum. 4. Odore graviore & magis virolo, tum foliorum, tum florum.

Hujus etiam duplex habetur varietas, altera flore simplici, altera flore pleno seu multiplici. Sic in universum octo habentur hujus speciei fæ varietates.

Notandum autem secundam majorem varietatem, quam *Columna minorem* & luteo colore vocat, & in pallidum dilutiorum deficere scribit, à J. Bauhino Tagetem Indicum medium flore luteo pallidum dici, qui eam citius florere affirmat quam majorem.

Historia plantarum Mexicanarum Fr. Hernandez alterius adhuc Floris Africani speciei meminit quam septimo in loco pingit, & sic breviter describit. Majusculum est septimum *Tepeen-pool Xechil* nuncupatum, sed exlioribus luteis floribus, qualia sunt quoque ipsius plantæ folia, quæ sunt omnium minima.

De viribus hujus plantæ Hernandez in Historia prædicta hæc habet.

Vi pollet discoloria & aperienti. Foliorum succus ebbitus, experimento in Fele factò qui ejus esu extinguitur est: quin & mures arrosi feminibus mortuos repertos addit, & puero ex elu floris os alba intumuisse & porcis quibusdam fuisse exitio. Quæ tamen (inquit Joan. Terentius) non concludunt hanc herbam venenum esse & inter species Tanacetæ referre non possit; & deinde Dodonæi argumenta refutat.

Fruatur illo suo judicio: ego in Dodonæi & J. Bauhini sententiam concedere, quam anceps medicamentum experiri mallem; nec in humano corpore periclitari quod porcis, felibus aliisque animalibus perniciosum esse constiterit, consulum duco.

Plantam hanc Africæ indigenam esse vel nomen evincit; & nec folius Africæ, sed Americæ ut *Leont.* ex Fr. Hernandez plantarum Mexicanarum historia patet.

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM SECUNDUM.

De Herbis Corymbiferis barbulis medio disco concoloribus, floribus in Umbelle formam dispositis.

CAP. I.

De Ptarmica.

Ptarmica ex re nomen habet, quoniam *Πταρμική*, id est. Sternutamenta provocat. Notæ ejus sunt Flores in umbella, barbulis disco medio concoloribus; folia integra, ad margines duntaxat serrata.

A. 1. *Ptarmica* Ger. *vulgaris* Park. *vulgaris*, folio longo serrato, flore albo J. B. *Dracunculus serrato folio pratensis* C. B. *Бичевогъ*, *Балиард* *Пелитопъ*: nonnullis *Боске-тоугуе*, id est *Lingua asperina*.

7. B.

Est ubi tres superet cubitos, sæpius minor, cubitalis, radice oblique acta & velut geniculata, fibris masculis & longissimis donata, sapore acri & fervido: *caule* singulari, tereti, glabro fistuloso, gracili, latis tamen rigido; cui alterno aut potius nullo ordine posita adnascuntur folia, ab imo ad summum, Draconis efculenti, argutis alperiusculisque denticulis circumquaque; serrata, atro virore splendentia, sapore fervido, Pyrethri mitiore. Summus scapus nonnihil angulosus & subhirsutus in furculos aliquot dividitur, qui umbellatim flores gestant candidos [tam discum medium, quam petala cum undique radiatim cingenta] Millefolii cæteris, duplo aut triplo majores, odore non dissimili sed remissiore. Discus floris medius è plurimis flocculis acutè stipatis & in quatuor segmenta acuta divisus componitur.

Locus &
Tempus.

In pratis udis & palustribus Julio mense flores.

Florum calices in hac planta quam Millefolii breviores è pluribus squamis coagmentantur. Flores ut multo majores quam Millefolii, ita minus crebri & conferti in summis caulibus longioribus pediculis insident, nec adeo exactè simul umbellam efformant. Variat interdum flore pleno seu multiplici, hinc *Dracunculus pratensis* flore pleno C. B. & aliorum.

Gustu est acri & fervido. Sicca pulvis nasibus inditus, sternutamenta movet, unde ei nomen. Radix communia caput purgat & dentium dolores mulcet pituitam eliciendo. Herba cruda additur acetariis ad frigiditatem eorum temperandam & corrigendam.

2. *Dracunculus Alpinus Agerati foliis incanis* Hort. Reg. Paris. & Lugd. Bat.

Nos olim Cantabrigiæ coluimus plantam Londino missam nomine Agerati flore albo, quæ vera ponis Ptarmicæ species erat. Folia ei longiora erant quam Agerati vulg. acutiora, ad margines profundius serrata: *Caulis* clatior: *Flores* radiati, pallidi; odor (quantum meminimus) fatis validus Agerati. An hac sit quæ Parisiis & Leydæ colitur sub titulo allato nescimus. An Ageratum foliis serratis Montpellierium majus pallide luteo flore nonnullis.

3. *Dracunculus Alpinus folio Scabiosæ* C. B. *Ptarmica Alpina* sive *Dracunculus Alpinus Scabiosæ folio* Park.

C. B. prod.

Radix est fibrosis; *cauliculis* rotundis, pediculis, in summo in alas brachiatis: foliis instar Scabiosæ lacinia, altè incisil & crenatis: flocculis in summis virgulis quoad discum medium sublevis, quem foliola albida ut in Chamæmelo vulgari ambiunt.

In Helvetiorum pratis Alpibus propè Fabarias & in Gothardo provenit, Julioque flores.

4. *Ptarmica Virginiana folio Helenii* Morif. prælod.

Planta est bipedalis, cujus caulibus adnascuntur folia lata & oblonga, Helenii foliis haud abimilia. Flores fere albi, *feminaque* Ptarmicæ semperbus omnino similia.

Hac planta à nonnullis ad Costum hortorum refertur, rectius tamen hic ponitur.

CAP.

CAP. II.

De Absinthio Umbellifero dicto.

A foliorum divisura & colore Absinthium emulante nomen hæc plantæ à Clusio impostum est. Verum ad Millefolium propius accedit quam ad Absinthium, o flores radiatos & barbuls disco medio concoloribus.

1. *Absinthium album* Ger. *album* sive *umbelliferum* Park. *albis floribus*, *capitulis squarosis* J. B. *Alpinum umbelliferum latifolium* C. B. *Тифид* *Водянойвод*.

Clus.

Dodrantalibus assurgit *cauliculis* [scilicet caulibus & dodrantalibus & mediæ magnitudinis] gracilibus, incanis, in quibus rara & exigua sunt folia, tota incanè lanugine & velut tomento obsita, circa radicem majora, Bellidis majoris foliis non valde dissimilia, minora tamen & magis incisil [J. Bauhino Absinthii vulgare in morem profundè lacinia] latique crassa, eximie amaritudinis. Summis cauliculis octoni aut plures insident *folioli*, in umbellam distributi, floribus Achilleæ non dispares, sed majores, septenis aut octonis candidis foliolis medium orbem (ex alis exiguus flocculis luteo stylo præditis efformatum) cingentibus constantes. Semen deinde quale Absinthii vulgaris, odoratum. Radix nigra est, aliquot fibris donata, & à lateribus propagines spargens.

In Austriæ Scitæque celsissimis jugis à Clusio observatum, nec alibi ulquam. Junio & Julio flores. Variat insigniter magnitudine ratione loci in quo crescit.

* 2. *Absinthium umbelliferum*, *Mutellina quibusdam* J. B. *An Absinthium umbelliferum alterum Italicum* Lob? *Absinth. umbellif. hortense* C. B?

7. B.

Radix nititur crassa, perenni ut videtur, *caules* emitente plures, palmares & paulò majores, per quos ut et in ipsorum fastigiis corymbi conspiciuntur rariore, satis magni & ni fallimur lutei. Folia tenuia, Absinthii Serpylli divilur, candidissima, hirsuta, sapore amaro, ingrato. Ex sicca.

Absinthii alterius Italici *Lab.* nota hæc sunt. Ortu, colore incano, & habitu ipso non ità diversum est ab Absinthio albo, sed omnia exiliora multo, Cauliculis plures spithameos emittit, summis flocculis in glomeratis capitulis incanis gerens.

Pona Italice Absinthii Alpini umbellif. 3. genus meminit; quod C. Bauhinus *Absinth. Alp. Umbellif. tenuifolium* & minus appellat.

3. *Corymbif. Millefolii umbellæ, folio alato & laciniato.*

Radix ei alba, obliqua, repens, fibris longis, crebris firmata. *Caulis* erigit cubitales, teretes, inanes, brevi & vix perceptibili lanugine obitos. Folia alata, quatuor aut quinque pennarum conjugationibus constant singule pinnae & extremum etiam folium circa margines dentate, & subinde altius incisil aut lacinia sunt: pinnule & lacinia in acutos cuspidis exeunt. Flores in summis caulibus (qui in plures ramulos dividuntur) velut in umbellis digesti, albi & Absinthii albi umbelliferi floribus omnino similes. Nullus in hac planta, vel odor, vel sapor insignis; initio gustanti subamara videtur.

In sylvis montosis propè maximum Carthusianorum cœnobium in Delphinatu Gallie nascitur. Junio flores. Hanc plantam indicatam puto, ni fortè Morifonius titulo *Millefolii Tanacetii foliis* eam intelligat. Folia tamen hujus à Tanaceto plurimum abluunt.

CAP. III.

De Millefolio.

Millefolium, Græcis *Μυριόφυλλον* & *Χιλιόφυλλον* à multitudine foliorum, Achillea. *Ἀχιλλεύς*, ab Achille primo ejus inventore dicta est. Plin. lib. 26. cap. 5. Invenit & Achille discipulus Chironis qui vulneribus mederetur, quæ ob id Achillea vocatur; hic insânæ Telephum dicitur.

Hujus characteristicam facimus flores in umbellæ formam dispositos, barbuls medio disco concoloribus, folia tenuissimè dissecta.

A. 1. *Millefolium vulgare* Park. *vulgare album* C. B. *terrestre vulgare* Ger. *M. Stratiotis pennatum* J. B. *Common-Barrot* & *Whitfoil*.

7. B.

Ubique viarum obvium est Millefolium, *caulibus* dodrantalibus, cubitalibus & alioribus surgens, rigidis licet tenuibus, teretibus, striatis, hirsutis, medullâ sæceta, qui circa summum in aliquot furculos dividuntur, æque hi rursus in plures petiolas, qui flores in umbella ferunt coloratos, parvos, colore

colore albos aut fuscipurpureos, quinque, septem, paucioribus aut pluribus foliis conflantes ex caliculo squamato. *Ceterum diffusis floribus medicis est plurimus fuscus albus in quinque acuta segmenta partitius compositus: folia marginalia, quae distant in circulo ambulantia frontata sunt, fronte duplici creta in duas dentatas divisio. Folia pinnata ad costam alligantur, tenuibus Chamemeli divisiis, sed compo-*

nioribus rigidiusculis, fave olentibus, sapore acutiusculo. Radix lignosa & fibrosa nigricans, & in terra se diffundit.

Folia in toto hoc genere [Corymbosarum] quantum memini, singulatim caulibus adnascuntur.

Millefolium vulgare purpureum minus C. B. & aliorum, cum solo floribus colore a praecedente differat, diversae species censenda non est. Variat enim hoc modo Millefolium vulg. floribus coloris in paucis ubique.

* 2. *Millefolium odoratum minus Monspeliensium* Hort. Blef.

Multo minus est quam vulgare, foliis canescentibus, odorisque habet suavem & aromaticum.

Plurimis in locis herbis circa Monspelium reperit, ut prope pontem *Villa nova* & alibi.

Iupis vires Schroderus sic breviter recenset. Vis ejus ad sanguinem sistendum. Uli itaque interno convenit in hamorrhagis & fluxionibus omnis generis, narium, uteri, alvi, vulverum, scroti languinolento, vomitu, urinâ retentâ, calculo, mictione sanguinolenta, gonorrhœa, hamorrhoidibus, fluore uterino, maricis, &c. Extrinsecus adhibetur uniter Cephalalgæ, hamorrhagie narium & vulverum, vulneribus consolidandis, tumoribus hamorrhoidum, herniæ, ichibus venenatis, tumori penis, &c.

Recentior observatio (inquit * C. Hoffmannus) docuit Millefolium nostrum tantum abesse à faculare hamorrhagias sistendi, ut etiam cieat. [At J. Bauhinus quod Millefolium sanguis è naribus irriteret ex affricu contingere arbitrat.] Tam etiam vehementes esse duritiam, ut diuturniore usui creantas urinas pariat. Hoffmannus ergo distinguit & Millefolium quod acerbum est vim illam glutinandi obtinere putat; quod amarum deobstruendi & dissolvendi, urinas educendi, humores necandi, &c. Acrimonia & amaror manifesta sunt in Millefolio minore Cordi, itemque nobili Tragi.

Verum quocunque tandem qualitate id efficiat, multa exempla hamorrhoidum curata decomplicata Millefolii adducit Rivenus in Obferv. Centuriis & multi alii Scriptores, ut nos monuit D. Tanacetum Robinum.

3. *Achillea sive Millefolium nobile* Ger. *Achillea Sideritis sive nobilis, odorata* Park. *Achillea millefolia odorata* J. B. *Tanacetum minus album odore Camphora* C. B. *Achillea his Japonum*.

* 7. B.

Millefolio terrestri cognata est Achillea, sic ut non omnibus obvium sit discernim. *Virgis fruticatis aliquando tricubitalibus, nonnunquam palmariis, striatis. Folia* Millefolii vulgaris seu terrestris, sed latiora, breviora, multifida, colore non ita viridi prædita, sapore amaro, odore valido aromatico. *Umbellæ* fert corymborum Millefolii jam dicti, foliolis candidis medium orbem aureum cingentibus.

In Germania ad Rhenum flumen, Gallia Narbonensi circa Monspelium, & in Italia passim venit.

Parkinsonus Tanacetum minus flore albo ab hoc diversum facit, quam rectè ipse viderit.

Novi quædam mulieres qui se ab abortu præservantur solousu decenti Millefolii vulgaris. S. Pauli

Quadrupar. Botan. Class. 2. p. 91. *Idem*.

Ad sanguinis sputum, R pulv. Millefolii 3ij. propinietur cum succo Plantaginis. Muleum juvat,

& multo magis succus, inquit Matthiolus.

Ad sanguinem è naribus eliciendum Millefolium quàm optimè conducit; asperitate namque sua & duritie acuminata venas in naribus capillares aperit: Naribus etenim induratis, mox interne nares premantur & fricantur, unde multis solet elici & facile sanguis & fatis copiosus. D. Soame. Hinc nostratibus *rose-blech* dicitur.

Tuber quod in lupis radice nonnunquam excrevit, oritur ex venenato quodam aut fermentatiivo liquore in vulnus seu puncturam ab insecto aliquo infectam unâ cum ovo immisso [ab eodem intellige insecto] qui cum succo radices mixtus, tumorem excitat qui fit receptaculum & velut uterus cui matrix ovi & vermicali excludendi, eique alimentum & tutelam ministrat: unde *Millefolia tuberosa* à Jac. Cornuto pro diversâ specie minus rectè ponitur.

Sennertus in fluxu menses nuntio sequens exhibet. R Succo Millefolii 3ij. Sacchari 5j. Detur.

D. Soame & Dola. Lib. 5. C. 4. S. 10.

* 4. *Millefolium maximum umbellâ alidâ* C. B. prod.

C. B.

A præcedente [Millefolio vulg.] excepta magnitudine in paucis differt. *Caulibus* est foliis cubitalibus, crassis: *foliis* circa radicem palmum longis, uncias quatuor latis, tenuissimè incisis, & velut è multis minutissimis alatis foliolis constantibus, sed minoribus & tenuissimè incisis quæ circa caules sunt, qui in ramos plures brachiantur, quibus singulis umbellæ, uti in Millefolio vulgari sed major, foliolis albis referta insidet.

In hortu Patavino crevit; & sanè nisi aliissem in hortu botanico, pro vulgari Millefolio habuissim inquit Descriptionis autor C. Bauhinus.

* 5. *Mille-*

* 5. *Millefolium purpureum majus* C. B. *flore rubro* Clus. Ger. *flore rubro maximum* Park. *Sted. Folwerck* Harrow o? *Whitfoil*.

C. B.

Ex radice crassa satis caules plures ad cubitum & sesquicubitum excreverunt: *foliis* ut in vulgari Millefolio dispositis; umbellæ magna flores elegantissimos rubri coloris & quinquiesfolios continens, in quorum medio apice pallide flavescens, qui gratiam addunt, emicant. Flores contra medicatum odorem spirant. Millefolium rubro flore Clusii foliis erat vulgari tenuioribus.

De loco hujus natali non constat.

* 6. *Millefolium Alpinum incanum carneis* flore C. B. *Alp. Clusii, parvum, nonnihil incanum, carneum* J. B. *Alp. incanum* Park.

Clus.

Elegans hæc plantula dodrantalem sive palmarem altitudinem non excedit, multis foliis circa radicem stratis, tenuissimè incisis & veluti è multis minutissimis alatis foliolis constantibus, nonnihil incanis: Candicantes *cauliculi* satis crassi, hujusmodi foliis liquis minoribus & tenuissimè incisis obiti: Umbellæ *foleolæ* denissimæ, qualis in vulgari Millefolio, sed dilutior colore colore fidei carnei nuntium. Radix viri à vulgari differt, fibrosa admodum & summa tellure serpens.

Sponte provenit in Judenberg & Spital, Stiria Alpibus, atque flores profert Augusto.

Locu.

* 7. *Millefolium Alpinum incanum flore specioso* J. B.

* 7. B.

Palmaris est plantula, *radicula* simplici, ruffa ac penè nigra: è qua *folia* prodeunt duas aut tres uncias longa, rarius pinnata, tomentola, longiusculis ac ferè uncialibus pediculis herentia. Coliculis tomentosis item prædictis similia quoque herent *folia*, sed aliquanto minora, brevioribusque pediculis donata. Eorum verò summitatibus flores insident quinque aut sex, squamati, corymbati, ut ex ficca colligimus.

Legit hanc Platerus in Valle fix montibus.

Locu.

8. *Millefolium luteum* Ger. Park. *tomentosum luteum* J. B. C. B. *Yellow Whitfoil*.

* 7. B.

Dodrantalis est herba, multos ex radice crassa, dura, repente, fibris Hellebori æqualibus, quibusdam minoribus, colore nigricante aut cinerico foris, intus flavo, sapore dulcibus (in ficca planta) donatis, caules emittens, rectos, satis robustos, in quorum cacumine densè micant *florum* umbellæ Millefolii vulgaris terrestris, aureo tum foliorum, tum umbilici colore fulgentes. *Folia* per coliculos tomentolos Millefolii Stratiotis, sed multa minora, minutiusque incila, incano villo pubescentia.

Variat magnitudine foliorum hirsutia aliisque accidentibus pro ratione loci in quo oritur. V. Clusium & J. Bauhinum.

Circa Avenionem & ad viam quæ Auriaico Avenionem ducit copiosam invenimus: Clusius enim Murciano regno.

9. *Millefolium Creticum* J. B. *incanum Creticum* C. B. Park. *Candy Whitfoil. Stratiotes Millefol. Belli Ep. 2. ad Clus. Alpin. exor.*

C. B. prod.

Caulibus est lignosis, rotundis, incanis, sesquipalmariis: *foliis* Chamæcyparissi (cui adeo similis est ut excitationes etiam Botanicos decipere possit) formâ oblongis, denticulatis, incanis, velut è Diodoridis, avicularum pennas imitantibus. *Caules* in summitate in ramulos abeunt, qui umbellam satis compactam ex *floribus* ex albo flavescenscentibus compositam sustinent. Sapore est amaricantem aromatico, ad Santonici seu seminis contra vermes Officinis dicti saporem accedente.

Parkinsonus ex hac planta duas facit, priorem Millefolium incanum Creticum vocat; posteriorem Stratiotem Millefolium Creticum.

* 10. *Millefolio Alpino affinis planta, quibusdam Iva moschata* J. B. *Tanacetum Alpinum* C. B. Park. *Iva moschata Rhetis, Tanacet cognata herbula* Geln. Hort.

* 7. B.

Duos aut tres pollices alta est, paulo etiam amplior, *caliculis* junceis, simplicibus: *foliis* vestito Millefolio Alpini, licet non hirsutis, nec ita ad Millefolium vulgare accedentibus. Flores plures quam Millefolio Alpino, umbellati, sed minores, rotam agmine foliorum alborum magnorum circumposito, apicibus in medio numerosis ex capitulo squamis nigris, Alpini Millefolii in modum compacto.

* 11. *Millefolium*

11. *Millefolium Tanacetifolius* Moris. prælud.

Hujus folia sub exortum antequam excalescat planta, adeo sunt Tanacetifoliorum æmula, ut nonnisi ab oculato Botanico distingui possint.

CAP. IV.

De *Matricaria tenuifolia*, flore unicolore.

Cum *Matricaria* odore convenit, aliis florum barbulis medio disco concoloribus reliquis hujus generis similis est.

- * 1. *Matricaria foliis Abrotani* C.B. *Parthenium* ~~quædam~~ J.B. *Matricaria* sive *Parthenium tenuifolium* Park. *fine-leaved feverfew*.

J. B.

Sesquipedaliter est altitudine, radice parva, lignosa, candida, parum fibrata, ex qua cauliculi aliquot exurgunt rotundi, aliquantulum rufescentes, in quibus, imò præsertim & terræ vicina parte, folia sunt tenuia, foliis Abrotani similia, ut ovum ovo magis simile non sit. In summis cauliculis umbellæ, & in us *stipuli* multi, albi compacti, quales in vulgari Millefolio cernuntur, ut inspicientes prima fronte facile deludant, Millefolium esse judicatu. Plantæ sapor amarus est, odor gravis, similis vulgari Parthenio. Quare congeneres esse plantas Myconus putat.

Ex Hispania delata est hæc planta.

- * 2. *Matricaria Alpina Chamæmelifolia* C.B. *Matricaria* sive *Parthenium Alpinum* Clusii Park. *Matricaria Alpina* Clusii Ger. *Mountain Feverfew with Camomile-like leaves*, *Millefolium Alpinum* J.B.

Clus.

Multis ex fibrosa radice, Chamæmeli modo, fruticat ramulis, pedibus, viridibus, quos ambiunt folia Anthemidi prorsus similia, multiplici incisione divisa, Cotulæ aut *Matricaria* ferè odore, gustu calido, attamen non ingrato: Extremis cauliculis multi flores insident, umbellatim congesti, Absinthii Alpini umbellæ: floribus proximè accedentes, hoc est, exigua capitella ex albo & pallido commixta, ambiculis ex tenui aut odoris latiusculis albis foliis, ejusdem cum ipsa herba odoris. Rami sive cauliculi humi procumbunt, & ex una (ut dixi) radice prodeuntes, subinde fibras agunt & nova germina procreant.

Invenitur in Sneberg, Snealben & Durrenstein jugis magnâ copiâ; florétque duntaxat Augusto: nam cum in acclivitatibus & circa scrobes nascatur, quas diutius insidere solet nix, ferè illud flore-re necesse est.

Culturam non admittit, nec hortis affliccit, quamcumque diligentiam adhibueris.

Videbis descriptionem J. Bauhini, quæ fortè est diversæ plantæ, nam flores quadruplo quintuplo-ve majores facit Millefolii vulgaris floribus.

SECTIO

SECTIO PRIMÆ

MEMBRUM TERTIUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis, diversi à medio disco coloris, floribus so-litariis aut sparsis.

CAP. I.

De *Bellide minore*.

BELLIS Latinis à bello seu pulchro colore florum dicta creditur; Græcis veteribus indiæta: quod mirum, si modo in Græcia adeo frequens sit ac apud nos in Anglia.

Due plantæ genere diversæ eo nomine censentur. Nos hoc in loco de minore agimus, cujus nota sunt, flos radiatus barbulis seu foliis marginalibus diversi à medio disco coloris: Caulis tam foliis nudus, quam non ramifolus.

De temperamento hujus plantæ quoad qualitates primas non consentiunt Botanici. Alii calidam Viri, & siccam, alii frigidam & humidam eam faciunt. Verum acetosus sapor frigiditatem arguit, & effica siccare Bellium ostendunt. Vulneraria est ingenis: exterius in emplastris & fomentis adhibetur, interius succus ejus vulneris potius admiscetur: unde & Consolida minor Officinis dicitur.

Mulierculis nostratibus usitatum est herban cum floribus ad alvum laxandam exhibere. Schroder. Hujus radices exterius usurpantur ad Scrophulas & strumas optimo cum successu. D. Needham.

Radices in lacte decoctæ & catellis exhibitæ impediunt ne crescant; si vulgo fides.

Extractum vel essentia hujus herbe intro assumptum innati quadam proprietate (est enim tenuium partium) omnem sanguinem coagulatum, sive in vasis, sive extra resolvare & transpirare facere affirmat Simon Pauli Quadripartit. Botan. Class. 2. p. 27.

1. *Bellis Sylvatica* J. B. *media sylvestris* Ger. *syv. media caule cæreni* C. B. *rellius nudicaulis*, non ramifolia. *Spiddle Daisie*.

J. B.

Radice haud secus fibrosa est quam minor Bellis, sed crassior, etiam aliquando lignosa: folia verò majora, oblonga, per extremum rotunda, & in ambitu nonnihil ferrata, hirsuta, subinde etiam rubentia, longo pediculo donata. Cauliculi ex radice nudi aliquot exeunt, dorsales aut pedales ac majores florem singuli unicum sustinentes, Bellidis majoris similem sed paulo minorem, foliis radiatis albis, disco luteo.

In montibus propè Genevam invenimus, in Alpibus pratis frequentissima est, autore Clusio. Loc.

2. *Bellis caule bipedali nudo, foliis magnis latis, floribus rubris & albis* Mentzel.

Folia instar Erysimi leviter sunt sinuata, nec plura addit, nisi quod circa Inspruck collecta à sefuit hæc species, ut &

Bellis foliis valde exiguis, caule procerò nudo, flore albo.

- A. 3. *Bellis syv. minor* C. B. *minor syv. simplex* Park. *minor 4. sive styriensis & 5. sive styriensis altera* Ger. *minor syv. spontanea* J. B. *Common wild Daisie*.

Totum còspitem operit sparsis humi foliis numerosis, pinguiculis, hirsutis, ex longa service sentim latefcentibus rotundatissime levissime serratis. Caulum nullum promit, sed pediculos frequentes, palmares & altiores, tenues, teretes, hirsutos, quorum singulis folia insident unus, Bellidis hortensis minor, singulari foliorum in orbem ambitu, lacteorum aut ex albo sanguineorum, luteo umbilico. Radicem porro multis fibris tenuibus. Cum flos marcescit & semina maturefcere incipiunt mediis umbo in tractum affurgit, & semina in ambitu exteriora primò desiliere incipiunt. Loc.

In pratis & pascuis passim provenit; Vere primo & deinceps per totam ætatem floret.

4. *Bellis hortensis*, *five flore multiplico* J. B. *hortensis flore pleno, eoque magno vel parvo* C. B. ejusdemque *Bellis hortensis prolifera*. *Bellis minor hortensis flore pleno variorum colorum* Park. ejusdemque *Bellis minor hortensis prolifera*. *Bellis media & Bellis minor multiplex flore albo & rubro, item minor prolifera* Ger. *Double Daisies, of divers colours*.

7. B.

Credis est in orbem foliis *salus*, Pilosella, pinguiculis, nonnihil crenatis, aliis integris, hirsutis sapore astringente: inter quae *pediculi* oriuntur palmares, tenues, subrubentes, hirsuti, qui *flores* sustinent albos purpureoscentese, mediolucos, Anthemidis modo: alia vero numerosa foliorum luxuries umbilicum luteum obumbrat, repetita transplantatione, colore vel albo, vel rubro, vel mixto, seu alternatim positis foliis, albis & rubris, seu in ambitu rubro in medio albo, vel viridi, vel qui denique fors tulit temere varicolore varietate foliorum commendabilis: nec radices fibrose repati contenta se propagasse, quin & e flore ad margines novam sobolem, haud aliter atque in proliis Calba, sufficit, sed matre ut par est minore.

Præter varietates in Descriptione traditas, habetur & alia florum foliolis fistulosis. Novimus ergo in universum quinque varietates, quæ sunt

1. *Bellis minor hort. flore pleno rubro.*
2. *Bellis min. hort. flo. pleno albo.*
3. *Bellis min. hort. flo. pleno mixto [ex petalis albis & rubris.]*
4. *Bellis min. hort. flo. pleno rubro, petalis fistulosis.*
5. *Bellis min. hort. flo. pleno prolifera [albo, rubro, mixto.]*

* 5. *Bellis hortensis pediculis foliis* C. B.

C. B. prod.

Hæc communis hortensi in eo tantum differt, quod pediculus, qui leviter hirsutus, foliolis oblongis, subrotundis, duobus aut tribus longe distantibus cingatur, & flori folia quina subjiciuntur.

In hortis reperitur.

Vel nature sulis est, vel à Bellide minore genere diversa.

* 6. *Bellis Brasiliensis Caa-apia dicta* Margg.

Margg.

Ex radice unum aut sesquidigitum longa, vel etiam duos digitos, pennæ olivæ vel etiam minidigiti crassitie, nodosa seu verrucosa, & filamenta ad latera & inferiore parte tenuibus donata, tres aut quatuor dig. longis, exterius ex gryleo rufescente, interius tota alba & lenta tres vel quatuor pullant pediculi, teretes, tenues, tres, quatuorve dig. longi, qui singuli sustinent unum folium subrotundum vel oblongum, nimirum duas, tres, vel etiam quatuor dig. longum, sesquidigitum latum ubi latissimum, tenerimum, superna parte viride & splendens, infernâ paululum albicans, nervo & venis transversis infernâ conspicuis. Ceterum caret caule: fert autem florem in proprio pediculo, rotundum, umbilici figurâ, ut Bellidis flos, multis staminibus constantem pallidus inter quæ semen provenit rotundum, & seminis Sinapis magnitudine. Radix initio haud manifeste sapore est prædita, sed manâ quodammodo acris est, & relinquit in lingua vellicantem saporem.

Venenis resistit, & fluxum dysentericum sistit herba triß. pondere quatuordecim horarum spatio vino infusa & mane pota, ita ut æger per quatuor horas jejuset: purgat enim ita ut simul profluviu-um sistat.

Reperitur & alia species foliis in ambitu dentatis & leviter hirsutis, eorumque pediculis raris pilis vestitis, flore cum umbilico in medio instar floris Chamæmelis.

C A P. II.

De Bellide majore caule ramofo & foliis.

- A. 1. *Bellis major* J. B. Ger. *major vulgaris five sylvestris* Pack. *major sylv. caule foliis* C. B. *Bupthalamum majus* Lon. *Consolida media vulnerariorum* Lob. *The great Daisie or Ox-eye*.

7. B.

Radix ei fibrosa, reptans, sapore acri; caules emittens plures dodrantales & altiores, pentagonos, foliosis, ramosis, foliis multis vestitis, oblongis, pinguibus, serratis, mucronibus obtusis. Flores Bupthalami aut Pyrethri, radiati, petalis in ambitu albis, disco medio luteo, amplo, ex plurimis flocculis luteis in quinque segmenta divisus compositus, cum stylo in medio uniuersique. Folia calicum habent sinuam nigricantem. Cum flore pleno in hortis invenitur. Floret Maio & Junio apud nos in Anglia, æstive in pascuis ubique frequens.

Hanc Patavii comedunt mense Februarii in acetariis 7. B. Lobchio si credimus, eadem poscit quæ Bellides, eodem modo usurpata.

Herba

Herba integra, [caules, folia & flores] in Zythyglio de zo. tri & pota adversus asthma, phelidim, orthopneam singulare remedium censetur.

Utilis admodum est in vulneribus & rupturis in potu bibita, vel emplasti modo applicata.

Decoctum herbe sanat omnes morbos oculos ab incompositis oculi pectus frigidi cum corpus sit calidum, Cardilucius p. 1091. Idem affirmat Minlererus de Medicam. Militaribus. Hæc D. Tamer. Reliquon.

2. *Bellis Alpina major rigida, folia* C. B. Park. *Great Mountain Daisie with a stiff leaf.* *Alpina major foliis angustis rigidis* J. B.

C. B.

Ex radice nigra, repente, ab una parte fibras spargente & lignosa caulis rotundus, striatus, cubito altior exurgit, circa quem folia pediculis carentia, quinque vel sex uncias longa, vis unciam lata, rigida, partim obtusa, partim ex rotunditate acuminata, per circumfrentem profunde crenata, nulloque ordine disposita. Caulis summo flos unicus, Bellidis vulgaris majoris flore major, medio luteus, foliis albis dictum cingentibus infidet; qui semem oblongum, ut in vulgari, succedit.

In summis jugis montis Juræ prope Genevæ copiose provenit: C. Bauhino in Baldo monte. Locu.

Huic forte eadem est

* 3. *Bellis Virginiana densiore folio* Morif. prædud.

Cui folia latiora, serrata, densiora quam ulli Bellidum sylvestrium majorum, majoremque flores.

* 4. *Bellis radice repente, foliis latioribus serratis* Morif. prædud.

Huic folia latiora magisque serrata quam cuius ali majoris Bellidis speciei. Flores itidem maximi, Radices longe lateque subter terram repentes.

- * 5. *Bellis Alpina minor C. B. Alpina minor rigida folia* Park. *The lesser stiff-leaved Mountain Daisie.*

Ex radice cauculus unus vel alter, levis, semipalmaris, incurvus prode, quem cingunt folia rigidiuscula, angusta, breviora, per ambitum profundis & alpeuculis crenis donata. Cauliculo summo flos unicus, magnus, disco luteo, aliquando purpureo, foliis albis multis cincto, infidet.

In Alpibus Helvetiorum provenit.

Locu.

- * 6. *Bellis montana major folio acuto* C. B. Park. *Bellidis Alp. alia species minor folio non rigido* J. B.

Cauliculo est Bellide secunda brevior; foliis brevioribus, duplo triplove angustioribus, levius crenatis, nec rigidis, in acumen exquilitum desinentibus: flore secundæ simili, sed minore. In montibus Eugæcis collecta est.

Locu.

* 7. *Bellis montana folio obtuso crenato* C. B. *An Bellis montana minor* J. B?

C. B. 7. B.

Radice habet lignosam, fibrosam: caulem unum, tenuem, levem & pedalem, [J. B. sesquidigitalem] folia angusta, longissimis pediculis donata, per marginem crenata, obtusa, in tres apices desinentia, [et terram proximè multa] In caulis summo flos unicus, parvus, disco luteo & foliolis albis cum cingentibus: capitulo squamis nigricantibus compacto.

Montepellii versus Vigan & ad pedes montis Lupi & circumiacentibus campestribus squalidis & Locu. incultis. C. B. In descensu montis Capuladon à la cambresie inter rupes umbrosas invenit D. Magnol.

Bellide autem montanæ minorum J. B.

Optimè convenire ait cum Bellide quam invenit in herbis incultis ultra pontem Salenovæ ad dextram, & in campestribus via montis Lupi, quæ pedalis est, foliis inferioribus levatis, multo minoribus quam in Bellide majore, superioribus vero angustissimis: flore medio crassitie magnitudinis.

Bellidis ramulum exsiccatum in horto D. Magnol Montepellii collectum nobis exhibuit eximus Botanici D. Hanf. Sloane, sub titulo *Bellidis Chrysanthemi folio*. Erat ei flos inæquos, folia angustæ utrinque lacinata, raris utrinque lacinis, cæci denticulis extantibus, ut in Chyânthemio segetum vulgari.

* 8. *Bellis minor alba ramofo* Park.

Folii brevioribus magisque dentatis; cauliculis foliosis & in ramulis floriferis divisus à vulgari minore Bellide distinguitur.

E Lusitania habuit Parkinsonus.

Locu.

- * 9. *Bellis frutescens Indica ramifera* Hort. Lugd. Bat.

Succus ejus acris est, mordicans & amarus.

- * 10. *Bellis maritima foliis Agerati* C. B. Park.

Plantula est palmo minor, ad cujus radicem parvam albam cauliculus pilis levibus hirsutus, in binos terminos tenuissimos ramulos dividitur, quorum unus sex, alii tres incias non excedunt, ad quorum partem inferiorem paucæ & parva foliola, Agerati foliorum instar per margines crenata, singulis unicum florent, qui parvus disco viridi, foliolis albis ultra viginti cincto, sustinentur.

Locut.

Hæc copiosè in insulis Stoechadibus in arenosis provenit.

- * 11. *Bellis Tanacetii folio* quorundam. *Tanacetum inodorum* Park. non odorum Ger. *montanum inodorum, minore flore* C. B. *album* J. B.

J. R.

Radicis huic crassa, nigra, fibrosa, cui complures fibre adnate. *Caulis* cubitum & sesquicubitum alti, hirsuti, striati, alis concavi. *Folia* Tanacetii, pinnata, inferne hirsuta, superne glabra, atro-virentia, odore nullo, sapore adstringente. *Flores* Bellidis majoris, stellati, candidi, urbinæ flavæ. Hæc planta J. Bauhino descripta eadem nobis esse videtur Tanacetum inodoro 1. Clusii non ut vult C. Bauhinus ejus Tanacetum inod. 2. Descriptio Clusii hæc est.

Gracilibus, firmis, duris, cubitalibus interdum verò sesquicubitalibus assurgit *caulis*, per quos rata sparsa sunt *folia* pennata, Tanacetum vulgari non admodum dissimilia, odoris tamen expertia, gustu linguam vellicante & fervido, circa radicem majora acque hirsuta. *Caulis* summo fastigio in aliquot breves ramulos dividitur, nudos, quibus insident magni *flores*, Bellidis majoris flori ferè æquales, octodecim aut viginti foliis albis, nunc longioribus, modò brevioribus, medium orbem flavum ut in Bellide majore cingentibus constantes; quibus marcidis succedit in mediis capitibus longiusculum *femen nigrum*; quod terræ commissum plantis sui generis producit, & alius etiam non dissimilis, quarum flos est minor, secundo generi par. *Radicis* est minimi digiti crassitudine, obliqua, non in alium demissa, nigra & aliquot fibræ hirsuta & vivas, quæ etiam pangi possint.

12. *Tanacetum inodorum* 2. Clusii. *inodorum minore flore* C. B.

Cùm floris præcipuè magnitudine, qui Conule fortidæ aut Matricariæ florem non excedit; *foliis*, quæ minus elegantibus, pediculis brevioribus aut inhaerentibus, à precedenti differat: Cùmque isdem in locis exeat, & à prioris semine lato, vix videatur specie ab eo diversum. Quocirca J. Bauhinus non immerito fratrem reprehendit quòd diversæ species faciat. Hæc duo Tanacetum (inquit) C. B. non duæ sed una planta, aut saltem ejusdem speciei, ad non separandæ videantur.

Locut. 13
Temper.

Hanc plantam in colle la Bassin prope Genevæ & ad Rhodani ripas observavimus; Clusius in omnibus utriusque Pannoniæ montibus humilioribus & sylvis cædis, ubi floret Maio & Junio.

- * 13. *Mentha Saracenica species flore Anthemidis* J. B.

Herba est cubitalis, interdum minor: *ramulosi* è radicibus multos edit, aliqua ex parte per caulis longitudinem velut stirps ornatos, nonnulli lanuginosos, in quibus *folia* parva, brevia, non admodum lata, viridia, in ambitu serrata, odorata, medio inter Ageratum vulgare & Mentastrium odore, & tam simili Mentha Romanæ vulgò dictæ, ut hæc illi commodè possint succedere. *Flores* in cacumine multi, Anthemidis similes, in medio luteoli, in ambitu candidi, odorati. *Radicis* subulnt candidæ.

A Pyrenæorum montium incolis, ubi frequens nascitur, appellatur *Herba del Moro*, i. e. Herba Maurorum seu Saracenorum.

Dalechampius apud Historiam Lugdunensem, & C. B. Annotationibus in eandem Hist. hanc plantam cum Parmica *Fueh*, unani & eandem faciunt. At J. Bauhinus in Parmica *Fueh*, languinis nihil observat. At nec folia illi odorata sunt, nec parva, nec brevia, nec admodum lata, sed longa & angusta: nulla etiam similitudine foliorum comparantur Parmica & Mentha corymbifera. Verum loco cum Parmica convenit, nimirum in pratis juxta fluentia.

- * 14. *Herba Molucana* C. B. Park. *Molucana Acoffa* J. B. & Lugd.

Acoffa.

Duorum aut trium cubitorum altitudinem acquirit hæc planta, nonnunquam etiam locis uberioribus & humidis quinque cubitos superans, eleganti viore prædita; *caule* tenui, tenero, nonnulli concavo, imbecillo, & nisi ut Jasmimum pergulis sustineatur, humi sese diffundente quemadmodum Helotera, & multos ramos spargente, qui subinde radices agunt ut Mentha & Melitophyllon, adeoque serpunt ut planta sola vel ramus transpositus brevi temporis spatio magnum locum occupet. *Folia* habet tenella & mollia, in ambitu serrata magnitudine & formâ Sambuci foliis respondentia; florem croceum, Chamæmeli flori admodum similem, paulo tamen majorem.

Toto anno vires & luxuriat.

Vulgò nuncupatur (teste Acoffa) Remedium pauperum & destructio Chirurgorum.

Frequentior

Frequentior utuntur cùm in Malacca (unde primùm originem traxisse creditur, quòd istuc abunde crecat & plurima admisceatur Chirurgicis remediis) cum in omnibus Indiæ provinciis, in quibus diligenter colitur & in pretio habetur, nec inuria.

Coquantur hujus plantæ folia in oleo & cum cera inspissantur unguenti modo: mirificè curat id t. unguentum omnis generis ulcera, recentia & antiqua, etiam si sanguinolenta, forida, cuniculosa, maligna & putrida sint: miræ efficacitè esse deprehendi in tibiarum vulneribus inveteratis, inque recentibus vulneribus.

Alia est præterea hujus stirpis utendæ ratio.

Ejus enim caulem & ramos superiore cortice denudant, & sunt membranam illam tenuem, quæ media est inter exteriorem corticem & caulem, quare facit ut in Cannabæ revellitur; eum oleo nucis Indiæ madentem ipsius plantæ foliis involvunt, & sub cineribus calidis recondunt: ubi incaluit & emollita fuerit, conterunt, & recentibus cruentis vulneribus imponunt, seu grandia sunt, seu levia, & paucis diebus non sine admiratione cohescant absque ulla inflammatione aut apostemate: lentè enim dolorem, sanguinisque fluxum cohibet; breviter, nullo alio medicamento adhibito omnino ad cicatricem perducit: lingulare etiam perhibent esse remedium adversus nervorum punctiones & vulnera.

Eodem præterea modo adhibetur in apostemate aperto ad emundandum, carnem generandam, & ad cicatricem perducendam, item in inveteratis ulceribus & cuniculosis, in quibus ea solummodo trita interdum apponitur.

C A P. III.

De Pyrethro.

Pyrethrum ab igne nomen habet ob radicis ejus fervorem igneum C. B.

Ab Anthemide seu Chamæmelo flore majore & radicis acris fervidique sapore differt.

Pyrethrum flore Bellidis C. B. vulgare Officinarum Park. Officinarum Ger.

Dod.

Pyrethro *folia* sunt multipliciter dissecta divisiq. similitudine ferè foliorum Fœniculi, sed tamen minorâ. Dactylis sylvestris & Carotæ amula: *Caulis* dodrantales aut paulò altiores; in quorum fl. flagis sua amplius, latus, Anthemidis simile, sed tamen minor, medio orbe sublateo, angustis oblongisque circumambientibus foliolis, lupina parte albicanibus, pronâ verò nonnulli purpurea. *Semen* inter dactylis five orbis stamina gignitur, tenue & oblongum. *Radicis* digitalis ferè est crassitudine, longa, subrusto colore nigricans, gustu acris & admodum fervido.

Ex Orientis partibus infertur. Nasci in quibusdam Italiæ montibus, sed minus acre, scribit Mat. Lotze. tholius.

Optimum remedium habetur in paralyti lingue cum vocis amissione. Ad dentium dolorem *Ures.* radix masticata in utri est.

C A P. IV.

De Chamæmelo.

Chamæmelum dicitur hæc planta quasi Malum terrestris aut punium, quod Mali [intellige Cydonii Hofm.] odorem habet. Dicitur & Anthemidis à flocum abundantiâ.

Noce ejus characteristice sunt, *Folia* tenuissima dissecta; *flores* sparsi, latis grandes, foliis marginalibus albis discum flavum cingentibus.

- A. 1. *Chamæmelum odoratissimum repens flore simplicis* J. B. *mobile seu odoratum* C. B. *Romanum* Ger. *Common Chamomile*.

Item,

Chamæmelum mobile flore multiplici C. B. *repens odoratissimum perenne fl. multip.* J. B.

Radicis huic fibrosæ sunt: *caules* tenues, hirsuti, striati, in terram procumbentes, & subinde radices agentes, unde immensum se propagat. *Folia* in caulibus crebra, tenuissima in segmenta tenuia acuta dissecta. [Folium totale alatum est, ex pluribus pinnularum conjugationibus compositum, singulis pinnulis in plura segmenta angustissima in acutum delinientia divisi.] *Flores* in summis caulibus & ramulis singulares, pediculis prælongis videntur, pro plantæ modò ampli, radiati, petalorum alborum & oblongorum continua serie discum medium flavum cingente, qui marcescentibus foliis marginalibus in capitulum grandiusculum, Tragi ferè figura, exornescit. Planta hæc in opacis viridior est & ferè glabra, in apicis incana & lanuginosa. Odorem spirat flavum unguentum.

Julio demum menis floret. In pascuis uliginosis, inque sterilibus & à jumentis demoris non raro.

H. h.

in

In Cornubia adeo copiose provenit, ut nobis illac iter facientibus odore suo nares nostras feriente inter equitandum saporem se proderet.

Planta hæc quo magis pedibus conculcatur eo latius excrefcere & latius se diffundere vulgo affirmatur.

Chamamelum odoratifimum flore pleno, quod in hortis obarantem & elegantiam studiose colitur, cum vel titioni, vel transplantrationi aliave mangonia, aut interdum casui seu accidenti cuiusdam ignoti originem sumi debeat; non nova Chamamelii species, sed accidentalis potius varietas censenda est.

Chamamelum nudum Park. *undum odoratum* Ger. *lateum capitulum apophyllo* C. B. *aureum peregrinum capitulum sine foliis* J. B. *hæc Chamomile*.

Nobis non aliud esse videtur quam Iussus quidam nature, cuiusmodi in aliis plantarum speciebus observatur, ut v. g. in *Matricaria*, & *Triplo*.

Digerit, laxat, mollit, mitigat dolorem, mentis & urinam ciet. Expropter usum insignis est in dolore colico [decoctum [in vino] ex iusculo] & flatulento: in cruciatibus spalmi flatulenti & convulsionibus. Vide Matthiolum.

In pleuritide mirum dictu quantopere aqua illius destillata partium suarum tenuitate valeat discutientiæ. *Sim. Pauli*.

Extrinfecus epus ulsi est in paregoricis, emollientibus, maturantibus cataplasmatis, clysteribus, &c. *Scherer*.

In chyleribus ad dolores intestinorum placandos, quodcumque tandem de causâ procedant, magnopere conducit.

Inter omnes plantas quotquot in balnea contra calculum recipiuntur nihil floribus Chamamelii efficacius. *Matth.*

Oleum Chamamelinum tumores duros emollit & dissipat, dolores sedat: lassitudinem spontaneam tollit.

Hæc de Chamamelo vulgari præcipue intelligenda sunt. Nobile potentius calefacit ac attenuat; digerit etiam & rarefacit: remissius verò emollit ac dolores mitigat; ut rectè Dodonæus & J. Bauhinus.

Nonnulli adversus calculum huius decoctum propinant: Quidam nephriticis, qui post multa remedia incassum adhibita morbum indies exacerbari sentit, ex frequenti remedio insignem levamen percipiunt. Recipiebantur Chamamelii vulg. m. ii. quibus affundebam Vini Rhenani lib. ii. pond. civitas; Sinebum illa digerit in cineribus calidis per duas horas. Postea fortiter exprimebam infusum colandum, & alio vno manipulo Chamamelii affundendum, & unâ iterum per duas horas digerendum, iternque tertia vice eandem encheresin esse iterandam. At infusum per duas horas digerendum percipiebam, antequam ultimum colaretur, quàm Asparagos aut Pisces coquimus. Observandum hoc ipsum decoctum adeo reddi salum à sale suo volatili, ut parare quis auster pugillos aliquot salis culinarii in eo esse liquefactos. Huius ergo decocti duo vel tria cochlæarum remiscerem haustulo vini calidi, & illi propinabam. A corpus medicamentum simplicissimum ulso, Deo benedicente, non solum gravissima recentia symptomata mitigabantur, sed quoque laxatis sensim eo urentibus, circa insignem molestiam aliquot calculi ex renibus in vesicam detrussu exoriebantur. Post in aliquantulis probavi, qui insignem levamen senserunt, præcipue si in balneo sederent. *Sonæ Pausis*. Notatu dignum est quod scribit de insigni falsedine quam aqua ex iterata huius herbe infusione contraxit.

Succi Chamamelii expressi cochlearia duo vel tria cum guttulis aliquot spiritus Viterioli in iusculo exhibita in febre quacunque intermittente paulo ante accessum, instantem paroxysmum plerumque averunt, & febrem ipsam curant. Veteres etiam Chamamelum adversus febres, præsertim biliosas & hypochondriacas commendant. Inter Ægyptios olim magni usûs erat contra omnes febres, notante Borrichio & Galeno.

In cardialgia specifiçum est Chamomilla tam vulgaris, quàm præstantiori cum affectu Romana. Hinc decocti epus egregium experimentum ad Cardialgiam, aut etiam essentia epus ex floribus vel cum proprio suctu, vel sp. cammarutini vegetabili parata à 3b ad 3j [D. Hulse ex Eltmutteri praxi.] epus etiam oleum destillatum saporum commendatissimum est.

Cotula febrile decocto, autore Trago, non aliter quàm Castoreum contra præfocationem uteri infusum, fomentationibus ac odorati saluberrima est Herba nuda, & emplastris insitit vulneribus imposita illa conglutinat ac perlatat. At verò quomodo hoc præstare possit? cum, ut rectè Matthiolus, sapore sit acutissimo & exulceranti vi prædita.

Apilus ingratam & odiosam, imò funestam & extoriam esse prodidit Ruellius: idèque Apiani hæc las frangit manus cum alvearia castranda sunt, atque laventium impetus cohibendi; illico enim furore huius sensu edomato nitescunt.

D. Stryckey M. D. amicus noster, rei Herbariæ & totius Medicinæ peritissimus huius herbe decoctum salsu succellu ad Scrophulis propinare solet.

Forsus decocto florum Chamamelii cum lacte bubulo se senem dysuria laborantem curasse testatur.

Ad duritiem mammarum propter latis coagulationem, laverit locus bis de die, & superponatur Folia etiam Enula, ut & Marrubi, & etiam seminum Lini xungit emplastrata; tollent dolorem, ut sum expertus. Communicavit D. Saane cum aliis multis ex observationibus Marcelli Camiani ab Hieron. Velschio hinc collectis.

Filiæ meæ tertiana nothi conficte post quartum paroxysmum sequentem potiunculam exhibui. R. pulv. Bor. & Herb. Chamamelii absque styptibus Ag. Chamam. Plantag. ana ʒi. melle, deaur initio

initio horrois. Quater exhibita optimè cessit. Idem ex Observ. Achillis Gasseri ab Hilar. Velschio editis. Obs. 13.

Sacerdos quidam spasio Cynico laborans, permittis Univerfalibus, fadatione in Vaporario ex decocto Chamamelii, & applicatis postea emplastris & unguentis conveniens convalescit. Chamamelum nervosis partibus singulari proprietate amississimum, discutienti simul atque roborandi facultate commendatur ab Elythia. D. Saane ex Observ. Hilar. Reusneri.

A. 2. *Chamamelum vulgare amarum* J. B. *vulgare* Park. *quicquid vulgare cum nobili confusum* D. Vulgare, *Leucanthemon* Dist. C. B. *Chamamelum* Ger. *Wild.* q. *Zege Chamomile*.

A Cotula fetida in his præcipue differt, Quod radices fibræ crassiores sunt; *caulis* maior, elatior, ramotior, magis glaber, & in apertis purpurascens, imò præcipue parte: *Folia* saturatius viridia, longiora, in segmenta multo angustiora & tenuiora, femicilices fore similia divisa: In floribus folia discum modum in circulum ambientia pro magnitudine longiora sunt, angustiora & acutiora, distumescit cum primum flos aperitur plantæ est, postea eo marcescente in capitulum grandius extur minores sunt. Olor plantæ non ingratus.

In culis coctis & inter legeres passim & copiose provenit.

Chamamelum odoratifimum differt quod recto caule assurgit, cum illud procumbat & repat; præterea quod autumnum sit, cum illud perennet, ut de odore nihil dicam.

Hanc speciem olim pro Cotula non facta habuimus: veror ne Morisonis in *Præd.* eundem errorem erraverit. Hæc est quæ in hortis nostris colitur & pangendo propagatur *Cotula inodora flore pleno* titulo.

In nausea five vomitu gravidarum decoctum majoris Chamomille Johannes le Bon in Thera-*Vires*. peia puerperarum p. 6. commendat. D. Saane & Dolzo L. 5. C. 4. S. 20.

A. 3. *Cotula fetida* Ger. Park. *Chamamelum fetidum* C. B. *Chamamelum fetidum* five *Cotula fetida* C. B. *Stinking Mayweed*, q. *Matthes*.

Radix ei alba, simplex, pluribus fibræ capillata. *Caulis* nunc unus, nunc plures, pedales, teretes, glabri, aliis brevi lanugine hirsuti, non admodum crassi, solidi, valde ramosi, ramis & foliorum alii excentibus, & caulem ipsum altitudine superantibus. *Folia* alternatim posita, in angustis & acutis laciniis tenuiter difflata. [Prima diviso est in alia aliquot media colæ adnexas, deinde alæ singule in plura subdividitur segmenta] pallide viridia, pungula, glabra fore, fetida. In fummis caulis & ramulis *flores* longis pediculis nris, masculi, & feræ seu cotulæ foliorum alborum discum luteum ambientium compositi. Marcescentibus floribus discus medius in tuberculum rotundum paulatim assurgit.

Inter legeres & in culis passim.

Chamamelum inodorum five Cotula non fetida *J. B.* & aliorum, cum solo narium iudicio à Cor. fetida discernenda sit, ut affirmat Bauhinus, non est cur diversam speciem statuamus.

Vires huius superius sub Chamamelo tractate sunt.

* 4. *Chamamelum fetidum maritimum* J. B. *Stinking Sea-Mayweed*.

J. B.

Haud multum dissimilis habitus à Chamamelo hortensi. Verum non modò *caules* ramisque steriati, fibrubentes, lanugine alba sunt vestiti, sed etiam *folia*, eique minutiss, ut videtur, difflata & propeum ambientibus. *Flores* euales, stellatis candidisque in ambitu radiatis foliolis umbilicatis huiusmodi.

In maritimis Narbonensium collegie Cherlerus.

* 5. *Chamamelum maritimum* J. B. *Matricaria maritima* C. B. *Parthenium maritimum* Park. *Sea Chamomile*.

J. B.

Complures huius pargie *cauliculi*, palmares aut dodrantales, simplices, per quos ordine ascendunt *folia*, quàm Chamamelii vulgaris latiora, breviora, crassiora, nec adeo tenuiter incisa, amara & fibrosa, odore fore Chamamelii: *Flores* singulis gemulis infident singulis, Chamamelii similes, multo fibris donatæ.

Floret Aprili, Augusto & Septembri.

An & quomodo hoc differat à Chamamelo seu Cotula vulgari mihi non constat.

* 6. *Chamamelum leucanthemon incanum Hispanicum minus* C. B. *Hispanicum incanum parvum* Park. *Spanish Mayweed Chamomile*.

C. B. *prol.*

Plantula est palmo minor, radice parva, fibrosa, rufescente, ex qua *cauliculus* tenuis, uncias quatuor altus, nudus exurgit, *flores* unicum, latis magnam, disco pallide luteo, foliis pluribus albis cincto sustinens. *Folia* ad radicem parva, incana, tenuissime insitit Abbinthi Galatiæ, vel Abbotanti divisa, quæ insipida & inodora sunt.

In regno Granadæ ad agrorum margines.

L. 20. C. 4.

Chamæmelum Hispanicum luteum odoratum C. B. prod.

Ad Chrysanthemum potius referendum videtur.

- * 7. *Chamæmelum Aethiopicum inodorum* C. B. Park. *Leucanthemum Alpinum* Clusii Ger. Mountain Camomile without scent.

Clus.

Hujus *folia* Chrysanthemum Alpini 1. Clusii foliis non multum dissimilia sunt, nisi paulo magis incisa essent, crassa & succulenta (uti sunt multarum Alpinarum stirpium folia, quoadmodum & marinarum) amarissimi saporis, & nullius grati odoris. *Cauliculi* dodrantales, infirmi, in quibus singulares *flores*, Chamæmelo majores, luteum orbem ambientibus vicinis aut pluribus albis foliis. Latè se spargit hæc planta Anthemidis modo & fibrosas radices habet.

Lew.

Crescit in *Judenberg*, *Spirat* & aliis quibusdam provinciæ Stiriaë jugis, ubi Julio & Augusto floret.

8. *Chamæmelo affine Buphthalmum Italicum segetum altissimum* J. B. Cham. *leucanthemum Hispanicum magno flore* C. B. prod. Ch. *Hispan. amplo flore* Park.

J. B.

Tam altè affurgit, ut segetes in Italia etiam superet, *caulibus* simplicibus per quos *folia* Buphthalmi vulgaris, asperiuscula, alterno posita, ex uncialis distantia, minutissimè ac profundè dissecta, quorum segmentorum summities velut pilos tenuitate sua repræsentant.

Flos in fastigio unicus, jam dicti Buphthalmi flori aequalis, radiato in orbem simplici foliorum candidorum agmine constans, umbilico luteo. Differt (inquit) à Cotula fecunda ne quis fallatur.

Vulgare est circa Montepellum in satis, quod foliorum divisiurâ, altitudine & majori flore à Cotula facillè distinguitur. *Botan. Monsp.*

- * 9. *Chamæmelum Aethiopicum lanuginosum* Breynii.

Breyn.

Chamæmelum hoc prorsus novum pulchrum sanè ac perrarum est, eâ fernè quâ Romanum facie in Promontorio Bonæ Spei crescens, quamquam minus, & ramos teneriores, densâ lanugine pubescentes spargens: *Folia* minoribus, lanuginosis, Millefolii lutei junioribus & magnitudine quadrantis & figurâ similibus. Ex ramulorum cymis inter folia pediculus *palmaris* ferè, gracilis & lavis exit, qui in summo in capitulum leve, stratum, cretis magnis & obtusis per circumferentiam coronatum, ex viridi albicans & veluti rosulentum, paulatim crassescens abit: cujus medio *flos* Chamæmeli vulgaris, disco ex tabulis mille minutissimis luteis confecto, foliis candidis sed perquam pusillis, ut Asteris cernui Col. cincto, eleganti spectaculo insidet. Excocto flore *semen* copiosum, nigrum, Chamæmeli inodori minus sequitur.

Hæc planta, propter capitula pauperum à Chamæmelo recedere, & medium quoddam genus inter hoc & Asterem cernuum Col. pretendere videtur.

- * 10. *Chamæmelum Lusitanicum latifolium* sive *Coronopi folium* Breynii.

Breyn.

Cauliculi multis ab una radice prodeuntibus, & summa tellure magna ex parte sparsis, sesquipedalibus, tensis ac leniter hirsutis, superius maximè, luxuriat: quos *folia* lineæ petiolis alterno posita vestiunt, utrinque in lacinias novem aut decem laterales divisa, mediam quandam inter Coronopi minimi maritimi hirsuti, & Tanacetii Alpini C. B. adhaerentia cauliculis folia figuram obtinentia. Singuli caules & rami singulos *flores* producunt, tam capitulo, quam aliis Chamæmeli Romani flore simplici aequales, quorum candidissima, ad unguem citrina, antèrui dissecta petala, discum totum tabulis amplioribus luteis obductum, & ita figuratum ut ab imo latior in angustum verticem excrescat, rotatum ambiunt.

Ex semine Lusitanico in Horto publico Amstelodamensi enatum mensè Julio florens observavit Jac. Breynius.

SECTIONIS

SECTIONIS PRIMÆ

MEMBRUM QUARTUM.

De Herbis Corymbiferis cum barbulis diversi à medio disco coloris, floribus in Umbellæ formam digestis, seu

De Parthenio aut Matricaria.

MATRICARIA à matrice seu utero recentioribus dicta, quòd morbis uterinis confert, Parthenium Dioscoridis censetur, quòd diminutum est à *Thaëto* & virgo. Notæ ejus characteristice sunt Flores velut in umbellâ, barbulis albis discum medium luteum ambientibus.

- A. 1. *Matricaria* Ger. *vulgaris* Park. *Matricaria vulgè*, minus *Parthenium* J. B. *Parthenium* I. sive *Matricaria vulgaris* C. B. *feverfew*.

E Radice alba plurimis fibris emissis terram apprehendente *caules* exurgunt plures, sesquipedales, rigidi, strati, glandi, facis crassi, medulla fungosa repleti, foliis crebris, nullo ordine positis vestiti. *Verus* summities caulium ex albis foliorum excurrunt ramuli, in quibus ut & in summis caulibus existunt *flores* pediculis oblongis, plures velut in umbellâ radiati, non admodum amplis, foliis marginalibus brevibus, albis, discum medium flavum cingentibus. Foliis marginalibus marcescentibus discus medius extumescit. *Folia* velut alata ex duabus tribusve pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus componuntur: pinnulae hæc sunt, inque alias minores circa margines dentatas subdividuntur, Filices cujusdam ferè in modum. Color foliorum ex viridi luteolus. Tota planta odorem gravem & vehementem spirat.

Junio & Julio menibus floret ad sepes & in locis ruderatis.

Lew. & Temm.

Matricaria varietates sunt,

1. *Matricaria flore pleno* C. B. & aliorum, sola floribus multiplicitate à vulgaris, non specie differt.
2. Habetur & *flore nuda*, seu foliolis radiatis medium orbem cingentibus viduo. Flore aphylo, bullatis floribus aureis Park.
3. *Matricaria odorata* J. B. & aliorum, cum nulla alia in re præterquam odore gratiore à vulgaris differat, nec ulteriore descriptione indiget, nec species distincta censenda est.
4. *Matricaria* forum petalis fistulosis majoribus.
5. Minoribus.

Utrique varietas colitur in *hort. Reg. Paris.* & hort. Leydensi, & semini proculdubio originem suam debet, uti Bellis minor forum petalis fistulosis.

6. *Matricaria cauliculis rubentibus* N. D. *Hort. Lugd. B.*

Ad uterius affectus non parum confert (ut vel nomen ipsius arguit) decoctum & potum, *Virg.* menes & secundas remorantes, uteri suffocationem, &c. Quæcumque amara possunt utiliter præstat: ventris tinea expellit vel herba ipsa, vel succus ejus exprellis non secus ac Centaurium aut Abinthium. Convenit in Arthritide.

Nosstrabus, & Germanis etiam (*feverfew*) febrifuga dicitur ab effectu. Nonnulli, ut apud Tragum, 1. Hist. 50. sapientes mulieres, & Brasylava in exam. *Simpl.* vim purgatricem illi attribuant, quam Parthenio suo Dioscorides inesse prodidit.

Palam est Apes ferre non posse odorem Matricariae: quare plethorici, quos præ aliis pungunt apes & culices, in hortis ambulaturi optime sibi consulunt, si Serviam ex Matricaria sibi parent & circumferant: sic enim apes hujus graveolentia offensa, quasi manu abactæ, illis non nocent. Eundem effectum expectare possumus à Cotula fecunda, S. Pauli *Quadrup. Botan. Class.* 3. p. 390. Habui à D. Tanc. Robinson.

Ad Hemioriam, & folior. Matricariae m. i. Calefiat in sartagine, & bis aut ter calidi vertici applicetur. *Chefman ex libro Arcanorum.*

Matricaria cruda impolita capitis vertici mitigare ejus dolores facipulè solet. S. Paulus.

Parare ex ea & floribus Chamomillæ cum tantillo Artemisiæ decoctum suavi, à cujus usu hysterica symptomata illico cessare, & locina abunde fluere saepe comperi. *Idem.*

- * 1. *Matricaria inodora* C. B. Park. *Parthenium inodorum* sive *Achæran Aegyptium* J. B. *feverfew* without scent.

Herba est Chamæmelo proxima, quæ tamen non adeò altè extollitur, sed parùm supra latius expanditur, foliis Parthenii minoribus ac densioribus, floribusque Chamæmeli æmulis. Herba saporis odorisque experta percipitur, sed flores odorem gravem obscurumque spirant.

Ægypti porro quibus & hæc planta patria est, descriptore Alpino autore, forum foliorumque decoctum in usu habent ad tollendas viscerum obstructions, præterquam ad ictericos.

Lew. & Temm.

Hæc planta ex descriptione rectius ad Chamæmelum refertur.

Herba

Herbæ flore compositio discoide nudo, seu Corymbifera flore nudo, sunt vel caule

[Determinato, foliulis scilicet cum finientibus, iisque vel

[Sparsis aut foliatis,

{ *Fruticosa*, superficie perenni, foliis in ramulis sigillatim positis, odoratis: ABROTANUM FEMINA, *Chamaecyparissus*.
[*Herbacea*, semine

{ *Corrupto* seu bidente, foliis in caule bijugis, radice annua: EUPATORIUM GANNABINUM FEMINA.
[*Indiviso & integro*, foliis vel

{ *Integris* Majorana: CHRYSANTHEMUM C. h. *sp. repens flore apophyllo* Breyer.
[*Dissectis*, seu segmentis Coronopii amulis: CHRYSANTHEMUM *Corymbosum* & *Athyri-*
[*um*, &c. Breyer. seu tenuissimis, Millefolii amulis: CHRYSANTHEMUM VALERIANICUM Clus.

[Velut in umbellam dispositis in summis caulibus & ramulis, foliis

{ *Integris*,

{ *Latis*, elatior & major: COSTUS MORTUORUM, *Balsamita mar.*
[*Angustis*, per margines incisus, humilior & minor: AGERATUM; *Balsamita femina*.
[*Dissectis* & velut alatis: *Tanacetum*.

[Indeterminato, floribus cum non finientibus, verum secundum ejus longitudinem velut in spicas dispositis; foliis

{ *Integris*, longis, angustis, Hyllopi: DRACO.
[*Dissectis*,

{ *Fruticosa* & lignosa, foliorum segmentis tenuissimis: ABROTANUM MAS.
[*Humilior* & minor,

{ *Amarare insignis*, odore vehementiore, folio incano: ARSINTHUM.
[*Minus amara*, odore remissione, folio subtus incano, superne virente: ARTEMISIA.

LIBRI SEPTIMI

SECTIO SECUNDA.

De Herbis Corymbiferis flore nudo.

HÆC Sectio in tria membra dividi possit.

Primum earum quarum flores caules terminant, floribus sparsis aut solitariis.

Secundum earum q. f. c. t. floribus in Umbellæ formam digestis.

Tertiam earum quarum flores caules non finiunt, sed secundum eorum longitudinem velut in spicas disponuntur.

CAP. I.

De Abrotano femina sive Chamaecyparissus.

Abrotanum unde dictum sit vide infra in Capite de Abrotano mare. Chamaecyparissus dicitur ab aliquo cum Cupressis foliorum similitudine.

Notæ ejus sunt superficies fruticosa, perennis, folia odorata; Flores solitarii ramulos terminantes.

1. Abrotanum

1. Abrotanum femina vulgaris Park. femina folia teretibus C. B. Chamaecyparissus J. B. Ger. Common Lavender cotton.

Ex radice crassa, dura, lignosa & subnata in brachia fissis virgulta cubito altiora emittit, lignosa, tenera lanugine incana & in plures ramos divisa, quos ambiunt tenuia folia, longitudine circiter unciali, minutim denticulata, ita ut quatuor ferè denticuli in eadem phalange agminatim dispositi conspiciantur, incana omnino, odore medicamentoso & cum quadam suavitatis gravi, sapore partim acri, partim amaro. Singulis ramulis singuli insident flores Tanacetii, lutei, calicibus squamosis.

Circa oppidum S. Cyriaci in Hetruria copiosè provenit atque inde incipiendo ad Statum Ecclesie Leon. fassitum seu territorium Papæ, secus vias.

Convenit qualitatibus cum Abrotano mare, utique præcipue est in obstructionibus Epatis, Re-Vires. num & Uterum; lictum curat.

Ventris lumbrosos interimit, quotidiano experimento muliercularum, tum semen, tum herba ipsa in lacte decocta & pota.

Folia sicca ad sistenda alba feminarum profluvia conferre scribit Matthiolus, si continuis decem diebus aut pluribus, fumantur à jejunis, & deinde interpolatis diebus.

2. Abrotanum femina foliis Ericæ C. B. Park. Chamaecyparissus unguentaria J. B. Green-leaved Lavender-cotton with a scent like Ointment.

J. B.

Caulibus est tenuioribus, candidioribus, foliis vestitis minoribus, sed quæ majoribus denticulis incita sunt, odore minus gravi & pungentiore.

Hinc speciem eandem puto Abrotano femina 2. Clusii, cujus etiam descriptio Abrotano nostro unguentario in hortis frequenter culto, & in collibus saxosis circa molendina Nemausi nobis observato melius convenit, quàm Bauhiniana, quæ hujusmodi est:

Alerius (2.) rami etiam candicant, minus tamen frequentes sunt, longiora habent folia, quatuor similiter dentum ordinibus prædita, initio quidem incana, minus tamen quàm in superiore, & quæ tandem omnino virecant; odor mitior est: sapore, radice cum jam descripto convenit. Hoc genus plerique etiam hortis commune esse scribit.

His descriptiones (ut verum fatear) in eo contrariè videntur, quòd J. Bauhinus & etiam Dodonæus folia minora huic attribunt quàm vulgaris Chamaecyparissus. Clusius autem longiora; quæ quomodo conciliari possint non satis perspicuo, utcenque eandem plantam descriptam minime dubito: proinde Abrotanum feminam 2. & 3. C. B. ad idem caput reduco: ut & Parkinsoni Abrotanum feminam secundam seu majorem & Abrot. fem. quartam seu Ericæ foliis.

3. Abrotanum femina flore majore C. B. femina Narbonensis magno flore Park. femina 3. Clusii. Lavender-cotton with a large flower. Absinthium marinum Abrotani feminae facie Ger.

Ad primum genus multum accedit, sed longè strigosius est, & ramos duriores, brevioribus minutique frequentibus foliis obfessio habet, colore etiam inter utrumque medium. Flores in extremis ramulis majores & pallidiores in squamatis capitellis. Radix in duos & lignosos ramos divaricatur.

In acclivitate quorundam colliculorum inter Narbonem & oppidulum D. Nazarii à Clusio observabatur.

Hoc genus an ab unguentario dicto differat subdubito: fortè tota diversitas loco debetur.

4. Abrotanum femina foliis Rosmarini majus C. B. Park. femina 4. Clusii. hift.

Clus.

Multis ab uno cespite proleuntibus ramis constat, tenuibus pedibus, candicantibus, quas numerosa ambiunt folia Rosmarini coronari, sed minora & angustiora, quæ novella incana sunt, & nulla ferè incisurarum vestigia apparentia habent: adulta autem viridiora, longiora, & quasi minutius incisuris distincta sunt, multum tamen à Santoline creditæ foliis diversa, amari gustus & pungi odoris: multas è singulis ramis producit virgulas palmares, raris foliis leptas, acque in summo earum fastigio capitella, florentque luteum, Santolinâ multò amplexorem: maturo autem semine marcescunt hæ virgula. Radix est lignosa.

5. Abrotanum femina foliis Rosmarini minus C. B. Park. fem. 5. Clusii. hift.

Clus.

Flore, foliis, totâ denique facie præcedenti simile est, sed per omnia minus & gracilius: quod natalibus tribuendum non est, quandoquidem uno eodémque in loco (inquit autor) simul nascentes plantas invenerim, neque etiam arari, quæ utraqque species ex feminibus natali loco sponteum collectis & repensis & necum in Belgicam delatis mihi nata est, magnitudine & exilitate non minus discreta quàm natali loco fuerat.

6. Abrot.

6. *Abrotanum femina viridis* C. B. Park. *femina viridis minor* Park. *fem. 6. Claf.*

Claf.

Præcedenti magnitudine par est, interdum etiam paullo majus: Ramuli non ut in altero candicantes sed virides: folia etiam viridia, sed longiora tenuiorque, non minus quidem amara quam illa, sed minus picuati odoris: *flor* pallidus, *virge* quæ florem sustinent tenuis, maturo femine etiam ardescunt, ut in superiore, cujus radici hujus *radix* etiam respondet, sed magis fibrosa est. Nascuntur [tres proxime descriptæ species] Salmanticensi agro, montibus Segobiz vicinis, quos *el puerro de Guadalupe* vocant, & viretem Castellam à nova separant; aliisque alperis & salebrosi Hispamæ locis. Florent Maio & Junio; semen maturum Julio. Hæc omnia Clusius.

* 7. *Abrotanum femina repens* C. B. Santolina 5. Dod.

Nobis incognita & suspecta est.

8. *Abrotanum femina villosa & incanis foliis* C. B. *Scripium Diofcoridis Abrotani feminae facie* Ad. Lob.

Ad. Lob.

Exilibus, lenibus *foeculis*, pedem altis fruticat. *Radix* albicat, prolixa, furculosque statim ab humo numerosos promit, crebris *foliis*, minutum crenatis, teneriscula lanugine incanis, uti Gnaphalum summo tenuis obitos, ubi extrema capitula aureis *floribus* bullata fulgent, *semen* parvo copioso referta, similitudine Tanacetii sed minor.

Adeo simillima est Abrotano femine vulgari hortorum, ut haud facile utramvis ab altera discernere sit; nisi quia hæc tota minor, odoratio, candidior, tomentosa, quod alteri desit, cui folia breviora; sapor non adeo ingratus aut vehemens.

Hoc & nobis non minus quam Lobelio in Galloprovincia, montis celsi S. Magdalene cryptæ celeberrimis acclivibus, quæ S. Maximimum oppidum spectat, observatum. Et revera Abrotano fem. vulg. adeo simile erat, ut pro eodem habuissent, nisi odor gravior, statura humilior, & locus contrarium fuisset. Lobelius quoque se vix credidisse ea differre scribit, nisi utrumque contulisset. Necdum tamen nobis plane satisfactum est, quibus loca hæc adire contigerit diligentius & exactius hæc speciem cum vulgari conferant.

* 9. *Abrotanum peregrinum Cupressi foliis* Lob. Park. *femina foliis Cupressi* C. B.

Exigua est *radix*: ex una stirpe plufculos vicosos, *caules* rigidiores nigricantes producens: *Folia* cupressina aut Sabina, textura reticulata effigata, longa, angusta, & per virgula crenatis extremis dentibus denticulata.

Ex brevi hac & imperfecta descriptione qualifiam planta fit quam intelligit Lobelius nescimus: in capite de Sabina caulem ei attribuit pedalem & sesquipedalem, in summitates caudatas comolas exeuntem.

C A P. II.

De Eupatorio cannabinum femina.

1. *Eupatorium cannabinum femina* Ger. *aquat. durum* generum Park. *Cannabina aquatica folio tripartito diviso* Park. C. B. *Verbefina frax Cannabina aquatica, flore minus pulchre, elatior ac magis frequens* J. B. *Water Hemp, Agrimony with a petiolo flower.*

Radix plurimis fibris majusculis, fibrillis minoribus capillatis constat: *Caules* attollit cubitales & sesquicubitales, teretes, ramosos, foliosos, [rubentes, hirsutos] *Folia* ad genicula ex adverso bina tripartita aut etiam quinquepartita, [subinde per ramos quoque nullo modo lacinia] circa margines profunde serrata, glabra [J. Bauhino pilosa] latis pediculis caulem amplexa. *Flores* summi caulis & ramuli insident, & strobilus exiguus luteis quinquepartitis compositi, nudi, multis squamis purpurantibus calicis loco obvallati. *Semen* longum, latum & planum in summo bicornem [J. Bauhino in duos stylos asperos desinens qui vestibus adherent.] Uniuscuiusque strobili basin cingunt folia radiatim disposita, acuminata, brevibus circa margines pilis, qui serraturæ speciem exhibent, hirta.

In locis humidis & palustribus, fossis, riguis, & intra fluviorum latæ parentes alveos non raro prodit, ut recte Dodonæus.

A. 2. Eu-

A. 2. *Eupatorium aquaticum folio integro* Park. *Eupat. Cannab. feminae varietas altera* Ger. *mac. Cannabina aquatica folio non diviso* C. B. *Verbefina pulchriori flore luteo* J. B. *Water Hemp Agrimony with an undivided leaf.*

J. B.

Fibris radicator multis albis, tum ab imo caule, tum ab ejus geniculis densis, sapore aromatico. *Caules* cubitales & majores, alius minores, teretes, subhirsuti & nonnihil subinde rubentes. *Folia* ad nodos bina adversa, quatuor aut quinque uncias longa, acuta, serrata tantummodo, non in lacinias divita, superficie utrinque levi, sapore acrisculo. Ex foliorum alis duo ramuli diverfi exeunt, quorum alter altero minor esse solet. *Flores* multo pulchrioris quam in Verbefina elatior; quorum extrema folia ex luteo viridantia, strobis nigricantibus picta, his proxima aureo fulgore nitente, magna, in orbem acta; medium occupant alternatim remissi strobili, luteoli, quinquepartiti, apiculos nigros exsertentes, squamulæque striatæ, eximus quidem similes, sed luppares. *Semen* oblongum, compressum, sulcum, brevissimum ceu aristas asperisculis capiti adnatis, ad vestes adheret.

In locis aquosis ubi aqua stat aut refidet J. Bauhino. Apud nos ubique odororum unum cum præcedente provenit Cannabina aquatica, non tamen quæ hic describitur, flore radiato, sed flore nudo.

* 3. *Conyza capite nutante* J. B. *Cannabina aquatica folio non diviso*, C. B. *qui hanc cum præcedente confundit. Water Agrimony with a bending head.*

J. B.

Caules habet plures, cubitales, hirsutos, qui in varios ramulos finduntur, quorum singulis appositum folium unum, longum, latis latum, rarius serratum, pilosum, Conyziis nonnihil simile, ramuli ad florem usque robusti, rectique, per extrema in cervicem rigidulam conserquentur, *florem* nutabundum, terramque versus inclinatum sustinentes, ex multis ceu squamis compositum, quarum medium obident multi apices lutei, co fere modo dispositi quo in Verbefina. *Florem* ambiunt quædam longiuscula folia viridantia stellas in modum radiata. *Radices* fibrosæ, Hellebri nigri similes.

C. Bauhnius in Prodomo hanc describit sub nomine *Cannabina aquatica (simile capitulis nutantibus)*, & tamen in Pinace *Eupatorio cannabinum* Chrysanthemum eandem facit. Hæc tamen plantæ nobis diversa videntur, ut descriptiones conferenti patebit: utrumque hujus descriptio melius convenit Cannabinæ aquaticæ folio integro nobis in Anglia familiari.

C A P. III.

* *Chrysanthemum Conyzoides Ethiopicum, capitulo aphylo, foliis Majoranae* Breynii.

Breyn.

Lignosus hic frutex, pedalis, Conyze minime Lob. facie quodammodo nascens, in plurimos se expandit *ramos*, rotundos, striatos; quos nuterola & conferta ambiunt *folia* Majoranae horentis foliorum formam & Sanamundæ primæ *Claf.* non male emulantia, villiora tamen ac parumper minora, odoris & saporis aromatici, Mentha corymbiferæ seu Costi horentis instar. Summi ramuli singularia, eorum autem angulis sæpius plura insident *capitula*, dura, villosa, discum luteum staminibus plurimis constantem sine radiatis in ambitu nascentibus foliolis continentia: donec tandem eadem staminulorum loco *femibus* solidis & angulosis, ex cinereo colore albicantibus, fecundis feminis magnitudine, omentur.

In bonæ Spei Promontorii locis herbosus ortus, ubi mense Octobri & Novembri vernat.

Locus & Tempus.

Chrysanthemum Cannabinum Americanum Morif. prælad.

A nostræ cognitæ facile est, quippe caules edit quadrupedales, subrubentes, firmiores & rectiores: strobili ex multis staminibus luteis confatos habet, & semina bidentia multo vulgaris Chrysanthemi Cannabini seminibus majora, vestibus pariter adherentia.

CAP. IV.

De Bellide luteo flore aphylo.

1. *Bellis spinosa* Alp. exat. *spinosa foliis Ageratis* C. B. *major spinosa flore luteo nudo* Park. *spinosa elatior & frutescens Herbariorum ballatis aureis floribus* Lob. Ad. part. ult. *Prickly-leaved naked yellow Daisy*.

Alp.

TOTA planta est fruticosa, habetque ad radicibus multis gracilibus lignosis caules plures, rectos, graciles, ramosos, glabros, subinde rubentes, foliis multis oblongis, spinulis crenarum loco in ambitu armatis parvis ad Myrti folia accedentibus cinctis. In cauliculis summitatibus fiunt flores; totius auri, lati rotundi, ad modum Anthemidis nudo flore; quibus succedunt semina minima, oblonga, mollia & nigra.

Parkinsonii semina alba ei attribuit.

Hæc planta nobis hac ætate [1685] succrevit ex semine ab amicissimo Viro & insigni Botanico *Haw. Sloane*; verum non perficit forem. Descriptio Alpini ut & Parkinsoni ei satis apte congruit. In dodrantalem altitudinem affluraxit, foliis crebris in caule nullo ordine positis, ab angusto principio paulatim dilatatis & in rotundum desinentibus, glabris, obscure virentibus, circa margines denticulis spinosis incisis.

- * 2. *Bellis lutea sive Chrysanthemum Capitis bonæ spei repens, flore aphylo* Breynii.

Breyn.

Radicibus nititur teneris, albicanibus, nec ita profundis: ex quibus *Cauliculi* emergunt rotundi, glabri, coloris pallido virentis, & aliquibus in locis quandoque ex fusco subrubicundi: dividuntur hi rursus in alios minores, ut plurimum versis terram procumbentes, quam ubi attingere valeant nix novas radicales emittunt. *Foliis* donatur ex glauco virentibus, longiusculis & inordinatè incisis, ac Coronopi folia quodammodo referentibus, caulique semper ambicibus: in singulis autem caulibus unicus conspicitur *stipulus*, lutei coloris, ex innumeris staminibus five exiguis tubulis constans, instar orbis five disci floris Chrysanthemi vulgaris, quem nulla ambiunt folia, quare & aphylli nomen inditum. *Semen* maturum exiguum est & subrufo coloris, proximèque ad Chrysanthemi vulgaris semen accedit: quod cum ipso flore odorem spirat haud ita gratum. Univerſa autem planta apud nos annua est, & satis copiosè ex decido semine repullulat.

Descriptio est D. Sym.

In horto Lugdunensi colitur sub nomine Bellidis luteæ seu Chrysanthemi exotici minoris flore aphylo, Chamæmelii facie.

Locus.

CAP. V.

- * *Chrysanthemum Valentinum Clusii* Park. Ger. *Buphthalmum lanuginosum foliis Millefolii* C. B. *Buphthalmum tenuifolio simile Chrysanthemum Valentinum Clusii* J. B.

Clus.

UNico plerunque affurgit caule, pedali, raro ampliore, ramoso: foliis secundum radicem numerosis, dense temere & sine ordine per caulem sparsis, multifidis, Millefolii Stratiotis foliis parve similibus, lanuginosis & incanis, quæ deglutata salivam cient, & acidula sunt. *Flos* in singulis ramulis unicus, luteus, vel potius auri splendore fulgens, quique reſectatus multis annis nativum colorem etiam retinet, medio Anthemidis disco five umbilico major, & sine radiatis in ambitu na centibus foliolis, odoris non inopund. *Radix* unica, candicans, firma, crassiuscula.

Valentino regio ad arborum margines crebret Clusius, juxta semitas repertum, nusquam alibi ipsi observatum. Florebat isthic Martio.

Hæc planta, nequæ fallatur, plurimum à Buphthalmum Narbonensis provincie differt.

Locus & Tempus.

CAP.

CAP. VI.

De Costo hortorum dicto sive Balsamita mare.

HUjus notæ genericæ sunt flores lutei nudi in umbellam aggregati, folia integra, lata, in ambitu crenata, odor validus.

1. *Mentha Corymbifera sive Costus hortensis* J. B. Men. *hortensis* Corymbif. C. B. *Costus hortorum major* Park. *Balsamita mas* Ger.

J. B.

Obliquas agit radices, Mentha radicibus pares, teretes, à quibus fibræ demittuntur multe, *Caulis* cubitales & sesquicubitales, striati, ramosi & herbaceo colore pallidiores. *Folia* Lepidii, eodem cum caulibus colore, per ambitum serrata, rarius laciniata, odore intenso Agerati, sapore vehementer amaro. Summis ramis insident Corymbi auri Tanaceri. *Semina* parva, oblonga, compressa.

In hortis colitur.

Sanat cruditates stomachi, ructus, vomitus, fetores oris, tormina, cardialgias ex stomacho, dolores capitis ex eodem. Quin ex propria capitis affectione, siquidem frigida sit, *Conferva* non infeliciter usurpatur. Idem dico de morbis uterinis à mensium mora. Idem de calculo. C. Hoffmann.

In viscerum obstructionibus non esse infrenum remedium persuadeo mihi ob partium tenuitatem: ob amarorem vermes necat & fucus & semen foris. Parkinsonus semen & florum in vino alb. infusionem ad ʒij. una vice pueris verminatibus propinat. Peculiari vi Opi aliorumque venenorum malignitatem retundere creditur. In vulneribus citissimam operam præstat, unde *Balsamita* nomen inditum.

Mulieres Germanicæ pastâ farinaceâ obducta folia frugunt in oleo butyræ, & mensis secundis apponunt.

Balsamum ex eo cum Ophioglossio in Oleo olivarum decocto, additis inde ad dandum consistentiam cera & resina, paratur, ad ulcera inveterata utilissimum.

Muliereculæ Danicæ Balsamitam hanc sibi magnâ copia quotannis servare solent, ut mensibus parè vel omnino non fluentibus balneo vaporosum ex ea sibi faciant, quâ omnibus pediluvii menagagis longè ocyus moveri sibi mentes perſentunt, si vapor in locos per infundibulum exhalet, quam si solum hiantè sinu, supparò undique vanno circumdato super ea consideant. *Sim. Pauli*, Ex adversar. D. Hulse.

Si succo & herba Balsamitæ succola inguen & alarum hircus probè perfricentur, certo experimento neci dabuntur illud pediculorum genus qui inguinales appellantur. *Idem*.

- * 2. *Mentha Corymbifera Brasiliensis, Camara Japão dicta* Marggr.

A præcedente seu vulgari differt hæc foliis acuminatis, urticæ æmulis, cum illius obtusiora sint; necnon florum colore è lactescente & dilutè cæruleo mixto, qui in illius aureus est.

3. *Pseudocostus Virginiana, seu Anonymus Corymbifera Virginiana folio albo*.

Folia habet integra, lata, circa margines serrata, *Caulem* dodrantalem, in summo gestans flores multos, velut in Umbellam aut Corymbum congestos, albos, disco medio (quantum memini) foliolis parvis albis cincto.

Hanc plantam aliquot annos Cantabrigiæ in hortulo meo alui: habui autem à quodam *Walker*, hortulano Londinensi, cujus filius eam cum aliis rarioribus è Virginia attulit.

Nullibi (quod sciam) descripta occurrat hæc planta, pulchra & rara: nisi fortè sit Parmica Virginiana folio *Helenii Moris prælatè*, superius in capite de Parmica propolita. Quò sanè commodius referetur quàm ad Costum, ob flores radiatos.

CAP. VII.

De Agerato.

Ageratum Dioscoridi l. 4. c. 59. cui nomen inditum *διὰ τὸ ἐμμεδὲν τὸ ἀπὸ ἡμετέρας, πορφυρεόν*, quoniam flos in sua coloris specie dilutissime confertur; quasi dicas senectutis exper, quod *Ager* & dicitur: vel ut Plinius lib. 27. c. 4. quoniam durissimè non marcescat. Notaque characteristica sunt flores lutei nudi in umbellæ formam dispositi, folia integra profunde serrata.

1. *Ageratum vulgare* sive *Cuscuta hortorum minor* Park. *Ager. foliis serratis* C. B. *Ageratum pleurisque, Herba Julia quibusdam* J. B. *Balsamita femina* sive *Ageratum* Ger. *Waublin.*

Radice constat lignosa, minimi digiti crassitudine, variè implexa, ex qua complura surgunt virgulae, cubitalia & altiora, tenuia, colore alias subrubente, alias ex viridi pallidente, in ramos divisa; *foliis* numerosissimis ab imo ad summum stipata, Costi hortenſis ut odore, ita & formâ similes, sed duplo aut triplo minoribus, profunde serratis. In summis ramulis *Corymbi* emicant Millefolii, sed colore luteo. *Semen* succedat exiguum, oblongum & paleaceum.

Locut.

Nascitur in Hetruria circa Florentiam, Liburnum, &c. itaque in Gallia Narbonensi circa Monspelum & alibi copiose.

Virca.

Hac planta Officinis pro Eupatorio Meſue habetur. Temperamento & viribus cum Costo hortorum seu Balsamita mare convenit. Ex huius & Ophioglossi foliis una contusis, & in oleo olivarum bullitis, addito cera, resina sicca & Terebinthini tantillo, unguentum sive emplastrum efficitur praestantissimum, Gerardo nostro sapienti probatum.

Meſue Eupatorio suo purgandi facultatem ascribit; quam alii huic plantae adimunt & proinde non esse Eupat. Meſue contendunt. Schroderus & Hofmannus alium laxare quam mollesimè statuunt.

Felici successu oleo ipsius Agerati Septentrionalium utor in verminantibus puerilis, tam ut iis id proprietur, quam ut Godſpio exceptum umbilico eorum applicetur. *Sim. Paulus.*

2. *Ageratum floribus albis* Ger. Park. *Ager. foliis serratis, flore albo* C. B. *White flowered Waublin.*

Caulibus est lignosis, *foliis* crebris vestitis, quam praecedentis minoribus minisque circum oras serratis. *Flori* in summis caulibus velut in umbellis dispositi, albi [media tantum parte lutei nonnulli ostendentes.] Odor plantae priore aliquanto mitior: *Radix* pariter tenuis, fibrosa.

Hac planta (ut nonnulli volunt) differt à praecedente, floribus colore tantum: Huic similem sed minorem J. Bauhinus exhibet & describit titulo *Herbae de larva*. Fundit (inquit) ex *radice* *caules* dodrante minores, glabros, per quos *folia* alternatim posita cernuntur. Agerati foliis similia, uncinam longa, angusta, in ambitu serrata, glabra, gustu aromatico & subamaro. Tanacetum ferè. Fugitia colicorum in umbellis quadammodo abeunt *fusculorum*, Millefolii Alpini minorum, foliis albis apices circumstantibus, ex capitulis, quae squamae nigris lineis pectè componentur.

Hac planta, quicquid sit de praecedente huc proprie non pertinet, sed ob flores radiatos, & folia non dissimilia, ad Ptarmicam potius referenda est, non obstante Agerati odore. Ageratum purpureum Dalechampii Lugd. alterius est generis.

3. *Ageratum minus* Park. *foliis non serratis* C. B. Ger. *ex. amic.*

Park.

Pluribus surgit *caulibus*, pedem non multum superantibus, *foliis* crebris undique obfatis, minoribus, longioribus, angustioribus, albidioribus quam in vulgari Agerato, circa margines non serratis, Stachadis cirinae foliorum amulis. Summis caulibus innascuntur *flori* multi flavi coarctati, & in umbellæ aut Corymbi formam dense stipati, Agerati vulgaris flores bene referentes, odore satis grato & vehementi.

Quod si flores in pappum abeant, cuius ope semina venti arbitrio huc illic feruntur, non erit planta huius loci.

4. *Ageratum Africanum foliis laciniatis inodorum.*

Folia ima ex angustulo sensim dilatata, spissa, glabra, obscure viridia, in latum & trifidum mucronem desinunt; his proxima in tres lacinas, singulas itidem trifidas, profundius secta sunt: Superiora in caulibus tribus quatuorve hinc inde lacinis, angustis, longis, in acutum terminatis incisa videntur. *Caules* ab eadem radice exeunt plures pedales, & aliores, ab imo statim ramoli, ramuli & finibus foliorum alternatim positorum, & inferioris latis frequentium oris. *Caules* & ramuli in pediculis praelongos exeunt, sustinentes florum umbellæ densas: Singuli autem flores è plurimis floſculis aureis quinque partibus, latis in hoc genere conspicuis componentur. *Semina* in hortulo nostro ad maturitatem non perduxit. Vere latum sibi initio florere cepit. *Flori* autem quum durissimè

Lib. VIII.

De Herbis Corymbiferis.

durissimè durante aequum marcescunt: nondum enim hoc vicefimo die Octobris, qui primi explicantur contabuerunt, sed etiamnum in vigore persistunt, ut admirationi sit, unde nulla quam ego unquam viderim aut novam planta aequo jure Agerati sive immarcescibilis nomen sibi vindicat.

Nullum neque in floribus, neque in herba ipsa odorem percipimus. Sapor nonnihil acris & aromaticus sentitur. Semen huius inter alia multa rariora ad me milit ingenuissimus Vir D. Hanſius Sloane, M. D.

CAP. VIII.

De Tanaceto.

Tanacetum foret à Tannaco quo nomine Parchenium appellatum fuisse Plinius testatur, Recentioribus dictum est, inquit C. Bauhinus. Ejus Characteristicae sunt Flores nudi in umbellæ formam digesti, folia laciniata.

- A. 1. *Tanacetum* Ger. *vulgare* Park. *vulgare luteum* C. B. *vulgare flore luteo* J. B. *Common Tanſp.*

J. B.

Inſatis magnam adoleſcit proceritatem duorum cubitorum & amplius, *caulibus* teretibus, nonnulli stratis & hirsutis, inedullâ albi fungoli plenis. *Folia* ex viridi in flavum vergunt, pennata, in segmenta per ambitum crenata divisa, costae media adnexa, odore vehemente, sapore amaro. *Flori* in summis caulibus velut in umbellam digesti: singuli autem Corymbi seu flores totales è floſculis exiguis adeo ut eorum partes visum penè fugiant, creberrimis, densè stipatis componentur, itque nudis h. e. nullo in ambitu barbularum circulo donatis, è calicibus squamosis. *Caules* quotannis marcescunt & emoriuntur, *radice* in terra superſistente.

Hac planta ludic interdum foliorum colore, vario ex albo & viridi; hinc *Tanacetum variegolor* Parkinsono.

In montosis Angliae Borealiſbus plurimum oritur, & albi etiam locus vias & in agrorum margini- *Locut.*

bus non infrequens. Temperamento & viribus cum Matricaria convenit. Vulnerarium, uterinum ac nephriticum *Virca.* est. Uſus praecip. in lumbricis, torminibus ventris, calculo renum & velicæ, menſibus obstructis, flatibus, hydropoe.

Succus illius manuum pedumque rimas sanat, ulcera etiam crustosa & impingens.

Ex tenellis herbe erumpentis foliis aut corium succo cum ovis & farina placentas facient tempore Paschatis, gustui non inopundas & ventriculo utiles ad dissipandos flatus ex piscium & leguminum est Quadragesima tempore contrarios.

Corymbos & semen Agyræ ad expellendos lumbricos sepe ingenti miraculo verminantibus pueris propinquant. *Sim. Paulus.* D. Bowle conservam ex foliis & luminitibus paratam adhibet; quae etiam resistit putredini, aperit obstructiones, recreat henem, illustrat sensus.

Succum cum quovis oleo inunctum nervorum contractionibus ac doloribus auxiliarem esse aiunt. Miles Monspelienſis hydropoe putracinae laborans ad sanitatem restitutus erat solo decocto Tanacet. *Epitem. Germ. An. 12. Obſ. 112.*

2. *Tanacetum crispum* Park. *crispum Anglicum* Ger. *foliis crispis* C. B. *crispum flore luteo* J. B. *Curied or boubie Tanſp.*

J. B.

Est hoc rarius, reliqua vulgari descripto simile, sed *foliis* elegantissimis, creberrime inciliis divisis, segmentis frequentius argutius crenatorum marginum flexu relictis, quaeque adspici, citius catenſibus immatis; odore gratiore, sapore amaro.

In hortis colitur; an & ubi sponte proveniat nescimus.

Locut.

Tanacetum Alpinum C. B. Park. *Fors. m. e. b. a. Rhoſis, Tanaceto exigua barbula* Gsch. h. v. c.

Superius à nobis pro Millefolii specie descripta est.

Tanacetum inodorum primum & secundum C. B.

Nobis Bellidis majoris species censentur.

CAP. IX.

De Abſinthio.

Abſinthium Græcis Ἀβσινθιον. Latini π mutant in b, quomodo iſdem pro ὀβσινθιον dicitur obſonium, pro Ἀβσινθιον Ἀβσινθιον pro Ἀβσινθιον. Dicitur Ἀβσινθιον q. Indoleſcibile ab a ὀβσινθιον & Ἀβσινθιον quod Heltychius interpretatur ῥηγνὴ deleſcens. Id malo (inquit Voſſius) quam ut ſi dicatur q. Ἀβσινθιον, eſt ita, Eremologo teſte, quidam veterum Comicoꝝ id ad Erymon, credo, alludentes, appellaverunt. Ἀβσινθιον verò ſonat impotabile, quali ē ὅτι ἐν αὐτῷ ἡ δὴ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Alii nomen hoc inditum eſſe huic plantæ exſtimate ab Ἀβσινθιον quod eſt tangere & manibus tractare, per Antheſiſin quòd nullum animal ob amarorem eximium eam attingat. Voſſius Antheſiſin in Rhetorica explodit.

Abſinthii note ſunt flores nudi, caulis indeterminatus, folia incana, amaror inſignis.

1. *Abſinthium arboꝛeſcens* Lobelii J.B. *Abrotanum femina arboꝛeſcens* Ger. *Abrot.* *latifolium arboꝛeſcens* C.B. Park. *Italis* & *Siculis* Herba bianca. *Tree-Wormwood.*

Lob.

Vulgari non ita diſſimilis folio & flore, ſed fructus arbori habitus, Abrotani modo hominis proceritatem adipiſcitur: candidiore & minore paulo folio, ſemper virente: guſtu amaro, aromatico, odore non ingrato. *Florum* Corymbi lutei, majores & ſpecioſiores quàm in Abrotano vulgari, in ſummis ramulis creberrimi.

In Sicilia, Rogni Neapolitani & inſularum adjacentium clivis maritimis frequens oritur: invenitur etiam in montibus mediterraneis.

Planta eſt pulcherrima, & in fructum ſatis grandem adoleſcit, quovis Abrotano majus & elatius.

- A. 2. *Abſinthium vulgare* Park. Lob. *vulgare majus* J.B. *latifolium ſeu Ponticum* Ger. *Ponticum ſeu Romanum Officinarium ſeu Diſcordia* C.B. *Common Wormwood.*

Caulis huic plures, cubitalis & bicubitalis, teretes, ſtriati, rigidi & lignoſi, incani, medulla farcti, foliis alternatim poſitis, crebris veſtiti, [multis ramis erectioribus fructuoli.] *Folia* pediculis oblongis canaliculatis imittuntur, variè diſſecta, primò in duo aut tria lacinia paria, ſingula autem lacinia in plures alias ſubdividuntur, urinque incana, magis tamen pronè parte. *Folia* corimque lacinia latiora ſunt in hac quàm in quavis alia Abſinthii ſpecie nobis cognita. *Flora* longè ſerè in ſunculis & foliorum alae verſus ſummitates caulis & ramorum exeruntibus plures ſimul velut in racemulis, ſinguli pediculi perquam brevibus & tenuibus & foliorum quorundam alae egreſſis harent nutantes & quali penduli, & plurius ſiſtulis ex viridi flavicantis compoſiti, nudi.

Odor totius plantæ aromaticus vehementior, guſtus amarus [cum adſtrictione aliqua. *Radix* craſſiſcula, lignoſa, abundè calcſcit, aromaticè grati ſine omni amaroꝝ ſe perſendens. J.B.]

In inculis & ruderatis locis ſecundum vias publicas, &c. paſſim obvium eſt. Calſ. & ſiccit. Ventriculorum ac hepatis robora, appetitum ad cibum excitat, obſtructiones reſcat & inde natos affectus tollit, ut Icterus, Hydrops, &c. Febribus purtidis etiam diurnis conſert: viſcoſos humores per urina expurgat: pellit præterea interaſcorum vermes, [ut nomen Anglicum *Wormwood* indicat,] tandemque veſtes à tunc conſervat. *Sebrad.*

In uſu ſunt ſuccus ejus expreſſus, aqua deſtillata, Symplicium, Sal fixus & Oleum. Verum hi omniſque præſtare videntur cerevitiæ ſeu vinum Abſinthitæ, quod & ventriculorum robora, & appetitum excitat, & obſtructiones reſcat, & urina ciet.

Aqua deſtillata languidiore eſt & minorum virium; ut ſunt pleræque aquæ deſtillatæ plantis iſtis.

Succus diſſert ab herba: hæc enim aſtringit, ille verò magis aquoſus detergit. Eſtque vinum Abſinthitæ quod ex herba ſicca inſuſa paratur longè delicatiſſum & gratiſſimum palato, quàm quod ex recentiori: Hoc enim herbarum & terreum quid reſcipit.

Sal fixus, ſi à reliquis partibus vi ignis omnino ſeparatur, mihi nec guſtu, nec facultatibus diſſert videtur ab alterius cuſcuſcunque plantæ ſale fixo. Siquidem omnes huiſmodi ſales naturæ & qualitatibus convenire exiſtimo, ut id ſemel moneam: quævis alii diverſum ſentiant.

Salis Abſinthii ſcrupulus unus, dimidium drachmæ, aut eo amplius pro ægri viribus aut ætate, in ſicca linumum coctiliæ uno exhibitum ad vomitum compellendum, in febribus bilioſis inſuſe ipla illico paſſione aliquæ affectibus, vix unquam fruſtratur medicum. Eſt autem in frequenti uſu celeberrimis hujus urbis [Londoni] medicis. Nec dubito quod centurias aliquæ hominum, nec dicam myriadas, ex iſtis Oræ ſancibus eriperent, cùm alia medicamenta nequeſcunt proſciſcent. *D. Hinf.* Vid. *Rever. Ober. & Sydenham. de Febribus.*

Pro vino Abſinthitæ aquam Abſinthicam exhibere ſolbat *D. Bowle*. Manipulum ſcilicet Abſinthii in aqua frigida ſextaritis tribus per octo horas inſundere præcipit, ejuſque inſuſi quantitatem equam, quantum ſcilicet patiora vinaria capiat, manè & vespere, ſed præcipue à prandio aut cena propinare: in hyſtericis enim affectibus, obſtructionibus henis, & ventriculi debilitate plurimum prodeſſe expertus eſt. Vino autem & cerevitiæ præferendam aquam, qua nulli ei inſunt vapores præput centenas, quemadmodum in illis. *Ego cerevitiæ tantum aqua præferam: Aqua enim in ſecuritatibus regimini nunc cruda eſt, & ventriculo eorum qui non adſueverunt inimica.*

Oleum

Oleum Abſinthii intus ſumptum necat vermes, venenis reſiſtit, oppulationibus hepatis & ictericæ conſert.

Abſinthii uſus creditur inhibere concitationem ad Venerem, quo nomine apud honeſtas feminas damnatur, & maxime Vini aut zythi ex eo parati: nec facile hos potus maritis permittunt. *Cornar. apud J. B.*

Radix Abſinthii deguſtate ſapor primò in apice linguæ percipitur, inde ad ejus radicem tranſit, deinde in fauces & paulatim in gulam deſcendit, ut ipſum tandem ventriculorum caleſcere videatur, calor ſenſu ad horæ quadrantem durabilis, idque quantum nihil omnino ſucci deguſtatur, neque tamen ingratus eſt, aut caput tenet, quemadmodum folia. Unde colligit *D. Gregorius* radicem hanc, quæ ab omnibus vulgò ut inutilis reſiſcit, præſtantiffimis ſtonachicis annumerari debere, prout eam revera eſſe etiam experientiæ didicit.

In tertianis ac quotidianis (vix in quartanis) fugandis, ſola eſſentia vel extractum Abſinthii mixtum cum præſcriptis ſeu abſorbentibus inſipidis, vel cum ſalibus fixis aut volatilibus ſapiſſimè valor, nec hic Chini Chinæ opus erit. *Dan. Ludovici de pharmac. Moderno ſeculo applicanda p. 278.* Habui à *D. Tencrolo Robinson.*

Ad hemicraniam, & Cucumeris ſylæ radicem viſidem minutim incifam & Abſinthii, ana q. f. Deoque in aqua part. ij. & tribus olei. Hydrolato mollioriter calcite partem fove: radicem verò & Abſinthium contuſa in modum limamenti ſupponere. Hoc ſolo medicamento mulier quadam mirum in modum inclauſa ſanando hemicranticas ſive cum febre, ſive ſine febre, cujus exemplo curavit etiam *Paulus Ægineta*. Vid. lib. 3. c. 5. *Cheſneau*. E colleſtaneis *D. Edm. Hufſ.*

Ad quotidianam & quartanam præſcribit *Erneſtus oleum ſem. Abſinthii* à 3℔. ad 3℔. ſumendum in liquore convenienti. Si oleum non ſit in promptu cap. ſucc. Abſinthii. cochli. i. cum vino: hoc autem inſtante paroxyſmo ad ſudandum ægrotò probè coopto.

Sedavi itam ſerpentem gangranam aquæ marini cui Abſinthium incoceram; quod experientum in aliis quoque gangranis oppoſiti ſolici cum ſuccuſſu. *Tho. Bartholinus, Ephem. Germ. An. 2. Obſervat. 2. D. Tencrolo Robinson.*

Abſinthium viride intra calcos calcatum frigida ventriculi intemperiem emendare experientiæ didici, non ſine fructu in nobili viro, qui hujus calcatione non exiguum levamen ſe percipiſſe coram expoſuit, ſanctèque affirmavit. *Greg. Horſtius Obſ. 22 lib. 7. D. Hufſ.* communicavit.

Jo. Veſlingius narrat plures hydropicos à ſe extracto Abſinthii percuratos, atque imprimis eivem quandam Patavinum, cui æſtivo tempore abdomen adeò intumuerat, ut cartilagineo coſtatum ſpuarium in dextro latere extensionis vehementia ab offibus avulſæ fuerint. *D. Saame* ex obſervationibus *G. Hieron. Veſſichii* excerptis & ad me tranſmiſit.

Accedit cuidam oculorum lachrymarum adeò ſervida, ut lachrymæ per faciem decurrentes eandem ferè totam adhererent: hic ſucco Abſinthii cum albumine ovorum mixto & applicato ſanatus eſt. *Item ex Obſerv. Hier. * Reſneri.*

In diarrhæa poſt purgantia, poſt fructuum horariorum abuſum vinum Abſinthitæ egregiè conſert.

Multi ab experientiæ edocti tradunt uſum Abſinthii oculis noxiū eſſe.

3. *Abſinthium indorum* Park. Ger. *inſipidum* J.B. *inſipidum*, *Abſinthii vulgari ſimile* C.B. *Wormwood without ſcent.*

Dod.

Folii, caulibus, florèque vulgare latifolium reſert, ut non ovum ovo ſimiliſ ſit, ſed odore & ſapore deſtituitur.

Quibus locis aut quâ regione huiſmodi naſcatur (inquit *Dodonæus*) nondum cognovi, in ſtædolum tantum hortis à me reperiunt.

Varietas accidentalis videtur potiùs quàm ſpecies diſtincta.

- * 4. *Abſinthium Ponticum montanum* C.B. *vulgare montanum* J.B. *Ponticum verum* Park. *Common Mountain Wormwood.*

Cam.

Vulgari Abſinthio tam radice, quàm caulibus, necnon foliis floribuſque proſus eſt ſimile, ſed exilius, ad ſummum duorum doctatum altitudinem attingens: amaritudo illi quæ priori ſed gravior, & minus terro abominabilique odore commendatur.

Naſcitur in montibus pluribus in locis.

Lecm.

5. *Abſinthium Ponticum ſeu Romanum vulgare* Park. *tenuifolium Ponticum Galeni* Ger. *Ponticum vulgare, folio inſerſis albo* J.B. *Ponticum tenuifolium incanum* C.B. *Roman* 02 *Cypreſi Wormwood.*

J. B.

Numeroſæ ſparſæ radices, parvas & crebris floribus intertextas, lignoſas & ſapore aromatico præditi: caulibus verò ex eadem radice plures erigunt, cubitalis & ſclicubitalibus, teretes, glabros, vireſcentes, aut ex virore ruſcentes purpurealcentive, frequentibus adnatis ab imo ad ſummum uſque ramofis. *Folia* non minus tenuiter incilla quam Abrotani, ſed brevioribus concinioribuſque legementis, breviſſime pubeſcent, poſſimum inſima parte, quæ & magis canefcit quàm ſuperior, odore ſuavi, ſapore ſubamaro. *Corymbi* quàm in vulgari Abſinthio minores, vehementiorem ſpirant odorem quàm ſola.

Hoc

Hoc (ut rectè C. Bauhinus) medium est inter Absinthium & Abrotanum; mihi sane Abrotanum radolere videtur: & est duon in genere: 1. Planc incanum, quo potissimum Viennensis Officinæ utuntur tanquam nobilioris, ut refert Clusius; 2. Cauliculis purpurascens, foliis supina parte viridioribus: exsilium tamen natales istam varietatem duntaxat parvas. Ego potius specie distictum, erat quidem foliis utrinque incanis & a descripto speciei diversum, & (ut mihi videbatur) Absinthio maritimo nostrati plane idem.

Lecus.

Multa Germanæ superioris in locis provenire dicitur: Clusio non solum multis Panonici sed & Austriæ locis, atque Viennensi agro, cum in saxosis tum in salubris gramineisque desertis agros oritur.

Temper.

Autumno flores semineque profert, paulo post adventante hyeme herba marcescit, vegeta interim radice, à qua verò folia caulicque rursus exvunt: in terra latè se diffundit.

6. *Absinthium tenuifolium odoratissimum Monomotapense* Breylin.

Breylin.

Absinthium hoc omnium pulcherrimum est, præcedenti persimile, nisi quòd *caules* aliores profert, folia nonnulla majora, candidiora vestunt, concinnioribus segmentis divisa, atque etiam ad eorum rachin lobulis elegantissimis prædita: dividuntur hi præterea superiore parte in plures ramulos, *foliula* minoribus densioribusque, instar Absinthii tenuifolii Austriaci Clus. onustis. Sapor insuper, ac præprimis odor, jucundior & fragrantior est, quo omnia sui generis præcellit.

7. *Absinthium Ponticum repens seu supinum* C. B. *Absinthii speciei quibusdam Chamaemelum chrysanthemum Fuchsii* J. B.

J. B.

Simplex & singulari est *caule*, ferè cubitali, tereti, glabro, per quem ex intervallis *folia* nascuntur Chamæmelis nobilis similia, tenuiter incisa. Paulo supra medium caulem summo tenus alternatim pullant *floræ*, corymbis, Abrotani similes, inferiores quidem semuncialibus & longioribus pediculis nixi, superiores verò brevissimis hærent, & velut cauli apprimuntur. *Radix* lignosa, tortuosa, multistida, fibrata.

Locus.

Terra.

In quibusdam frigidis Helveticorum montibus reperitur, autore Dodonæo. Ex longo est comarum Absinthii Pontici, que Saccharo adservata fuerant hydropicos quosdam quasi deploratos sanitati restituit: se novissè scribit Matthioli.

8. *Absinthium Austriacum tenuifolium* Clus. J. B. Gr. Park. Pont. *tenuifolium Austriacum* C. B. *Austrianum* Boemilwood.

Clus.

Hujus *caulis* pedalem altitudinem plerumque æquat, nonnunquam etiam cubitalem attingit, firmus, canescens, multis foliis, marini Belgavarum Absinthii foliorum quodammodo æmulis, tenuioribus, proflus incanis, que consilio ordine cum ambiunt, prædictis, qui superiore parte in multos ramulos, ex tenuiorum adhuc foliorum alis nascentes dividunt, plenos *foliularum* propenduntium corymbis. *Radix* fibrosa est, & singulis annis novos frequentiorisque caules producit. Tota planta impensè amara est, sed elegans & rara.

Locus.

Crescit in collibus & apertis quibusdam locis, Viennensi urbi vicinis, atque à Rhizotomis promissæ cum eo quod vulgò Ponticum appellatur ad Viennensium pharmacopolarum officinas deferretur. Londini pro Absinthio Austriaco tenuifolio Clusii Absinthii quoddam genus colunt foliis lanugine incana molli tereti instar mense obfatis ab aliis omnibus nobis cognitis distinctum, eam tamen speciem circa Viennam Austriæ non invenimus.

9. *Absinthium Santonicum Alexandrinum* C. B. *Santonium Alexandrinum, sive semetina & Sem. Santum* Park. *Semetina* Gr. *Lumbricorum semen vulgare & Matthioli* J. B. *Boemilwood*.

J. B.

Quod in Officinis proflat *lumbricorum semen* vulgò dictum, ex variis minutissimisque furculis, foliis & semine ipso conservatum est. Semen parvum est, oblongum, (majora tamen inter ea Miliò supparia, ex squamis tunniculis compacta) pallium vel flavescens. At quæ minutula inter ea sunt foliola striata sunt. Quædam etiam observantur trifida, angustiora, acuminata. Videntur enim adesse portiones tenuissimorum cauliculorum. Omnia facili: digitis atteruntur; amara tamen specie cum a odore graviculula.

Matthiolo planta est admodum fruticosa, caulibus & ramis numerosis referta, semine minuto oblongo, que, racematim producente, amarissimulo gustu, odorque non insuavi.

Varias Autorem sententias de hoc nomine vide apud J. Bauhinum: qui cum Pena concludit Semen contra vermes trium Absinthiorum nullum videri. Nam tamen nonnulla amaritudinis & figura immutatio illis interit cunctis, tamen non adeò plene sunt adulta horum semina aut horridè amara, instar Lobelii.

Quædam planta fit que lumbricorum semen producat nobis non certò constat. Autor Scholi ad Observationem primam Ann. 2. Decadis 2. Ephem. German. præ aliis nobis verissimè scribere videtur. Figura, inquit, Matthioli virose delineata est, non tantum quod semundorum figura potius foliola quædam repræsentent, sed & seminula ipsa bina ferè semper à diametro sibi opposita cauliculis

cauliculis adherent, cum tamen alternatim ubique è latribus prodire cauliculi seminis, prout ad nos deferuntur, permixti cœscent. Cæterum hanc à Cortulo transmissam plantam fuisse genuinum seminis nostri helminthici matrem abitor: cum illius à Matthiolo datam descriptionem latis huic quadrare *avermia* commiserit. Lobelius etiam in Hist. Plant. fruticulum furculosum esse, undique seminis gliscient pluribus ferè quàm foliis testatur.

Unde si non sui generis planta fuisse, ad Abrotana referre mallet: præsertim cum & hoc vegetabile vim antelminticam possideat, & aliquæ ejus species etiam apud nos non planè ab illo peregrino diversa, quoad foliola, seminum copiam, colorem, odorem, &c. conjunctæ.

Semen, quod microscopio subiectum teris hauriente est candelas cereas conjunctas elegantissimè repræsentat, observare * Elholzio. Id quod in Tanacetii semine non comparat, quod itaque proleffentia via habendum est.

* Ephem. Germ. An. 6. Oe. 127.

De olei potibilib & Semetina distillatione quæ habet, videlicet loco citato.

10. *Absinthium Santonicum Judaicum* C. B. *Lumbricorum semen Rauwolfio* J. B.

Absinthium Santonicum (inquit Rauwolfius) provenit circa *Bethlehem* & abundat in Terra sancta, foliis parvis, cinereis, nostrati Absinthio mediocriter accedentibus, ramulis multis tenuibus cum copio semine, parvo, flavescens, gravis odoris, saporis amarissimi, acri cum falgine.

11. *Absinthium Santonicum Ægyptiacum* Park. C. B. *Absinth. Ægyptium quibusdam* J. B. *Abrotani semine speciei secundæ Zanoni.*

J. B.

Folia set palmaria, quæ sicca, (ex sicca descriptum) aliquid simile habent cum Trichomane vel Scolopendrio & Chamæcyparillo; in quibusdam juxta longum pediculum sunt veluti foliola nutuò se contingencia cum fimbriis nonnulli serratis, reflexis. Alia autem folia ex longiore pediculo in foliola longiora, & à se invicem magis distita dividuntur. Tota herba villosa & incana Chamæcyparillo modo, sapore amaro & tenuis contra vermes Officinarum ferè simili; odore aliquantulum aromatico.

12. *Absinthium Ponticum Creticum grati odoris* C. B. *Ponticum & Romanum quibusdam, aliis Seriphium* J. B.

C. B. prod.

Caulis est cubitus superante, rotundo, incano, in ramos plurimos quincunciales diviso: *foliis* tenuibus, multum divitis, mollibus & incanis: *floribus* vulgari formæ & colore similibus, paulo tamen majoribus. Hoc, quemadmodum Honorius Belli ex Creta, Anno 1596 (addita plantæ) perscriptit, in Creta frequentissimè provenit, perpetuò vires, odorem gratum spirat, nihilque amarum est, aut siquam amaritudinem habeat, ea valde obscura est, in viridi enim nulla percipitur; ab atinis & pcoribus omnibusque brutis valde expetitur. Vocatur *Arak* & *Arakia*, quemadmodum Anguillaris in Græcia vocari perperam scribit. Ego legemini Ponticum esse judico.

Ait Cæsalpinus in collibus argillosis agro Seneri frequens esse hoc genus, quod & nos verum esse comperimus cum Florentiæ Romam iter faceremus.

Locus.

13. *Absinthium albanum Vallesianum* Park. *Vallesianum tenuifolium candidum, sive Herba* J. B. *Seriphium montanum candidum* C. B.

J. B.

Huic lignosi *rami* tomento denso & albedo pubescentes, mollitie delicata, id quod in *foliis* quoque non minus observatur, ad Scripsi Absinthii folia minutis casuris accedentibus, utcumque tamen angustioribus: *floribus* niti quòd magnitudine cedant, similes quoque: odor aromaticus.

Hæc species Dodonæo Seriphio seu maritimo Absinthio affinis est, sed candidior, odore & sapore quoque, illud satis refert, sed tamen aliquanto suavior est ad Caphure odorem accedens: Camerarius quoque planè eandem esse existimat Seriphio nostro vulgari, niti quòd gratiorem aliquanto odorem spirat, & sapore fit minus ingrato. Hinc Gesnerus Absinthium Seriphium feminam vel mollieterraneum hoc appellat.

Ego fanè Absinthium marinum seu Seriphium unam & eandem huic specie plantam crediderim, & quicquid intercedit discriminis natalibus imputandum: nam & alias herbas maritimas in mediterraneis nascentes observavi, v. g. *Kali spinosum* seu Tragon Matthioli in arenosis non procul Viennæ Austriæ, *Caryophyllum maritimum* in collibus non procul Moguntia, &c.

In Seduno Vallesianorum vicinis collibus frequens oritur: ex semine facili & pulchrè provenit, *Lecus*. inquit Gesnerus de hortis.

Absinthium Alpinum incanum C. B. prod. Park.

Præterquam parvitate sua in paucis differt à Vallesiano albo jam descripto; proinde, cum locus etiam convenit, ab eo separandum non esse judico.

non accidentia. Corymbi rubentes spectati in ramulis crebri, Abrotani formâ & colore. Sole non raro ad ramulorum divaricationem multosolum, squamatum excrementum ferre.

Duplex est, alteri cauliculi sunt albescens, alteri rubentes: primo vere folia cinericea, hirsuta producit quibus mente Junio depositis indur longiora & tenuiora, viridia, ut quis diceret aliam esse plantam. *J. B.* quod & nobis observatum.

Locus

In Germania, Italia & Gallia Narbonensi ad vias & in sterilibus ubique ferè occurrit. Invenimus etiam in Anglia copiosè provenientem, itinerà à *Neve-mercato* oppido ad *Lemam* Norfolkiciæ propè vicum *Elden* dictum, &c. vide *Cat. Ang.*

Abrotanum incanum Ger. Park. latifolium *incanum* C. B. *Artemisia tenuifolia similis si non idem, Abrotanum incanum* Lobelii J. B. *Unfabourp* *Sothernwood*.

Hinc *virgæ* seu ramuli plures, humi plerumque fusi: folia magis incana & candiantia. In reliquis non multum differunt hæc & præcedens, & tamen Clusius specie diversas facit. Nos potius J. Bauhini sententiæ accedimus, nec distinguimus.

Quin & Abrotanum campestre incanum Carlinæ odore C. B. prod. non alia in re à campestri vulgari differt quam folio eo modo quo Abrotani maris inferiora divinis, incanis, Carlinæ odore ut & sapore.

C A P. XI.

De Artemisia.

Artemisia dicta est ab Artemisia Cariz regina, quæ eam sibi adoptavit, cum antea Parthenis, quod virgo Deæ nomen illi dederat, vocaretur. Alii ab Artemis, id est, Diana, deducunt, quia feminarum malis medetur.

Notæ ejus Characteristice sunt *Caules* indeterminati, folia dissecta subus incana, odor & sapor remissior quam Absinthio cui aliis per similes est; flusculi purpurascens, nec ut in Absinthio deorsum nutantes.

A. 1. *Artemisia vulgaris* J. B. Park. vulg. major C. B. *Art. mater herbarum* Ger. *Æugluot.*

Radice digitali obliqua reptat, demissis subinde fibris majusculis albis [sapore subdulci & aromatico] *Caules* furrigit bicubitales aut tricubitales, digitales crassitudine, teretes, striati, brevi lanugine hirsutos, satis firmos & rigidos, plurimum purpurascens, modicula *tardos*, foliis crebris alteraciora, in summis longiora & acutiora obtinent, superne obscuris viridia, glabra, inferne incana, quæ notâ ab Absinthio facile discernitur. *Florum* Corymbi circa summitates caulis & ramorum in res, & flusculi purpurascens compoliti, non ut in Absinthio deorsum nutantes, odore aromatico & satis grato, minus quam Absinthii vehementi, ad Lavendulæ odorem quadantenus accedente.

Locus.

In hac planta caulis & flores interdum albescent, unde Artemisia alba *Tab. & Park.* Quasunque regiones peragraverim (inquit Clusius) nulla fuit in qua Artemisiam hanc vulgarem, tum candidiorem, tum subpurpurascens, universæ (ut puto) Europæ familiarem, crescentem non viderim.

Artemisia vulgaris minor C. B. Park.

Non videtur specie à vulgari majore diversa. Non placet (inquit J. Bauhinus) Fratrem separare plantas solâ quantitate differentes.

Artemisia montana C. B. *tenuifolia montana* Park.

De hac attendo J. Bauhinum. Eam etiam quam [Frater] Artemisiam 3. seu montanam facit, nempe leptophyllum montanum *Lugdunensis Hist.* (cujus tamen neque figura placet nec descriptio) nondum sejunximus [à vulgari.]

* 2. *Artemisia polypermos* C. B. Park.

Cum non alia in re à vulgari differre dicatur quam quòd unicum tantum producat caulem, & femina copiosiora, minus rectè pro diversa specie ponitur. Verum si hoc constans sit argumento est diversum esse. De rebus ergo nobis non satis cognitis & exploratis nihil temere pronunciare audeamus.

* 3. *Artemisia Virginiana* Park.

Alquanto major est vulgari Artemisia & fruticosior, foliis pariter incisus, sed majoribus.

Artemisia

Lib. VIII.

De Herbis Corymbiferis affinis.

Artemisia uterina est: mentes, scetum & secundina pellit, sordes abstergit, adeoque usus creber. *Vires*, rimi est muliericulis, quæ cam adhibent interius & externe, adeo ut vix balnea & lotiones parent in quibus Artemisia non contineatur. *Sched.*

Decocto Artemisiz, si id cum Saccharo & melle temperetur, tussis mitigatur, calculus committitur.

Herbe ficate pulvis 3. drachm. pondere in vino potus optimum est doloris ischiadici remedium, autore Parkinsono: qui & herbam recentem aut ejus succum haustum in convenienti aliquo liquore præstantissimum esse remedium asserit is qui nimium Opii sumperunt.

De præstantia hujus plantæ contra lassitudinem multa dicuntur. Plin. lib. 26. cap. 15. *Artemisiam aligantem qui habet viator, negat lassitudinem sentire.* Jo. Bodæus in Theophr. Hist. hujus decoctum hominum ex itinere lassorum pedes, si eo ablantur adeo recreare diseret affirmat, ut nihil in rerum natura reperiatur, quod ei sit antedendum.

Sim. Paulus se sanctè testari possit scribit, se is agis in quibus nervosum genus male habere sibi visum esse, flautento spasmus obnoxius, aut qui de doloribus aut lassitudinibus membrorum, præsertim post chronicos, & quandoque etiam post acutos malignos morbos, conquesti sunt, felicissimè sepe eventui præscripsisse vanum maximam partem ex Artemisiz, post dein Salviæ, Agrimoniz, Chamomillæ & Polentæ trita decocto repletam, ut in eam sese immergerent, vel in ea confiderent.

Sunt qui carbonem sacro Jo. Baptiste die sub hujus radice effossum ad epilepsiam commendant. Eum autem tum in pulvere exhibent, tum de collo suspendunt pro annulo. Schroder. Pharmac. 1. 4. c. 6. De carbone isthoc vide *Fernelium* in consilio de puero Epileptico; Jo. Bodæum in Theophr. Hist. lib. 9. cap. 18. & Jo. Bauhinum in hac herba, qui hujusmodi superstitiosas & magicas vanitates merito reprehendit & damnat.

Novi, inquit Sim. Paulus, vetulam quandam, cujus utraque genua cum obdideret tumor insignis cedematosis, quæ linteis duplicatis, super Artemisiam suffumigatis, cum exvoto abegit.

C A P. XII.

Draco herba Ger. *Dracunculus hortensis* C. B. *Dracunculus hortensis sive Tarchon* J. B. *Draco herba sive Tarchon* & *Dracunculus hortensis* Park. *Tarragon*.

J. B.

Fruticosa promit duorum cubitorum & ampliora *virgula*, dura, gracilia, nonnihil angulosa, inconditis ramis divisa: foliis primò orientibus divisis, ubi verò oleo levè foliis onusta Lini folia æquantibus, aut Hylopi Arabum, acroventibus, splendidis, omnis divisionis ignaris, sapore acro, aromatico, cum quadam dulcedine grata, Anisum conditum emulante. Corymbico ordine per summos ramos quo in Abrotano, apiculis florum vix conspicuis, quos semen excipit acrosum. *Radix* perennis novam singulis annis stolonum lobolem emittit.

In hortis colitur, ac sæpius ramulis quam semine feritur. De loco ejus natali altum apud Botanicos silentium est.

Usus ejus apud nostrates in acetaris frequentissimus est, ad temperandam & corrigendam aliarum herbarum quibus admiscetur frigiditatem & cruditatem, adeoque Erucæ vicem supplet.

Cum insigni acrimoniâ planta tota sit prædita, haud verendum est, ne valenter exalfaciatur atque fuscatur, incelat, aperiat, digeratur. Proderit igitur Tarchon is, scribente Matthiolo, quibus ventriculus frigidior: appetentiam excitat, flatus dissipat, membris robur addit, urinam & menses ciet, obstructions expellit; mansum pituitam dicit, & salivam instat Pyrethri, & hinc dentium dolores mulcet & humidum cerebrum purgat. Ad petis contagia maxime & prime laudis ejus stillatitia apud Anglos, Autore Lobelio, nobis nihil tale auditum, sudores ciet, & crassam pituitam concoquit. Perpensâ hujus herbe acrimoniâ, quâ maxime linguam vellicat, eorum esse medicamentorum quæ valentissimè exalfaciunt facile conjici potest. *J. B.*

K k

Austarium

Antiarium LIBRI OCTAVI continens Herbas quasdam
Corymbiferis affines.

CAP. I.

De Scabiosa.

SCABIOSA recens vocabulum est: quidam à scabro herbæ habitui nomen deducunt, est enim herba pilosa; alii, & rectius, à Scabie cui modetur, unde Actii *¶* res esse creditur.

1. *Scabiosa montana maxima* Park. Ger. *Alpina maxima* Ad. *Alpina foliis Centaurii majoris* C.B. *Great Mountain Scabious*.

Multa è radice crassa, vivaci promit folia, pedem aut amplius longa, obscurè viridia, alata seu in multas utrinque lacinias, per margines eleganter dentatas, ad medium fere costam incisa: inter quæ caules aliquot exsurgunt bicubitales & altiores: per ratione foli, angulosi, duri & lignosi, superiori parte in ramulos divisi, quorum extremis singulis singula insident capitula magna, rotunda, è viridi nigricantia, flores exsertentia Scabiosæ vulgaris majores, è foliulis compositos pallidis seu è luteo albicantibus, [non cæsis, ut vult Lobelius] quibus dilapsis succedunt semina oblonga, hirsuta, colore pullo.

Lobulus alique Botanici hujus plantæ Centaurii majoris foliis familia & parè paria faciunt. In ascensu montis Juræ propè altissimam verticem Thauri hanc copiosam invenimus: alibi etiam haud dubie in Alpium jugis provenit.

- A. 2. *Scabiosa major communior hirsuta folio laciniato* J. B. *major vulgaris* Ger. *vulgaris patensis* Park. *patensis hirsuta*, quæ Officinarum C. B. *Common field Scabious*.

J. B.

Radiceem habet rectam, longam: caules sciscuicubum & duos cubitos altos, teretes, hirsutos, inanes, foliis cinctos per intervalla longiora ex adverso binis, cana lanugine pubescentibus, formâ Valerianæ majoris, profundius subinde laciniatis, sapore subacri. *Caules* & ramuli in florum capitula terminantur. Flores autem aggregati sunt è plurimis foliulis quadripartitis purpureo-cæruleis, quorum singuli singulis insident semibus, suolique habent calices, stammina & stylos. Foliolus marginales mediis productiores sunt, lacinias longioribus. Floris totalis calix è plurimis foliolis acutis basin ejus in circulum ambientibus componitur. Flores explicati planam fere aut non admodum gibbolum superficiem efficiunt. Foliolus dilapsis semina in globum aut capitulum oblongius attoluntur. Quæ primò è radice exeunt folia integra fere sunt, & non omnino laciniata.

In pascuis frequens est, nec minus inter segetes Junio & Julio mensibus floret.

Hæc Scabiosa (inquit J. Bauhinus) aut mirabiliter ludit, aut differentias aliquas habet; quædam valde laciniata ut descripta quædam non laciniata, vel minus profunde & rarius, versis superiora tantum.

Herba vino decocta ejusvis fœcus aut aqua in M. B. destillata Apoplethibus, Pleuritidibus, Tussibus, aliisque pectoris vitis modetur: nec minus Asthmatis, Angine, Pectore autem hanc (inquit J. Bauhinus) imprimis adversus Scabiem nomen illi inditum per se manifestat.

Scabiosæ vires S. Urbanus his versibus complexus esse dicitur.

Urbanus pro se nescit pretium Scabiosæ:
Nam purgat pectus quo comprimit ægra Senectus:
Levit pulmonem, purgat laterum regionem:
Abcessus frangit si locum bibita tangit:
Tribus unda foris antiverum liberat horis.

In plurimis expertus est D. Willesbrochius Archiducis Ferdinandi medicus celeberrimus ad rhagades seu fissuras & scirrhos ejus Lino oriundas, etiam in illis in quibus dec. Ligni parum profuit ceruif. rosmidum pulv. Rad. hujus per hebdom. 3. quoties assumpsit.

- A. 3. *Scabiosa minor vulgaris* J. B. *minor seu Columbaria* Ger. *minor campestris* Park. *capitula globosa minor* C. B. *The lesser field Scabious*.

Radice alba multiplici firmatur. [J. Bauhinus radicem repentem ei attribuit, crassiusculam, foris nigram, intus ex albo virentem] Folia ad radicem hirsuta, est ubi integræ, corbæne incantari ferè, ut rectè Lobelius, minora & ad tactum aridiora quàm vulgaris Scabiosæ. Caulis cubitalis, teres, glaber, inanis. Foliorum in caule adversorum tria aut quatuor paria, in

terminis

tenuis & angustas lacinias diffecta, inferioribus leviora. Caulis in aliquot ramulos dividitur, in quibus flores Scabiosæ majoris longius insidentibus pediculis. Succedat capitulum aristis nigris horridum, J. B. Sapor foliorum, eodem autore, lenius & nonnulli acris, radice subamarum.

In pascuis fœcioribus & montosis præsertim cretaceis copiose provenit.

1. Scabiosa ejus 4. five foliis Bellidis Sylvestris minoris major. Hanc C. Bauhinus Scabiosæ capitulo globoso minoris, five superius descriptæ Synonymam facit.

2. Scabiosa 6. five foliis Bellidis species minor. Hæc ex una radice, quæ nigra est, plures prostratæ, teretes ac dodrantales coliculos, non ita foliolos ut prior, sed fere prostratos nudos nisi inferiore parte. Folia priora hinc sunt in brevioribus & cauculiculis pediculis, Bellidis Sylvestris majoris foliis itidem similia, propè pediculum laciniata ut plurimum, reliqua parte serrata: post quæ reliqua quæ deinceps sequuntur folia diversa ab aliis existunt forma, frequenter in tenuis & frictiores lacinias divilli; flores cærulei conglobati.

Hanc C. Bauhinus Scabiosam capitulo globoso minorem vocat. Videtur esse prioris varietas.

3. Scabiosa 7. five tenuifolia candida, seu major. Hanc C. B. Scabiosæ multifido folio, flore flavescente seu *degenetæ* Synonymam & eandem facit; & per se licet faciat.

4. Scabiosa 8. five tenuifolia modica. Radicem obtinet nigram, multifidam, caliculis tenerioribus, teretibus, minus foliolos. Folia priora multo minora quàm præcedenti, divisa in lacinias tenues, latiores tamen paulo quàm sunt reliquorum foliorum subsequenterum lacinie, quæ nimirum existunt admodum tenuis & angustæ ac fœniculaceæ quodammodo. Flores sunt ut prioris speciei. Hæc nimirum Scabiosa tenuifolia capitulo globoso dicitur, C. B. Scab. capitulo globoso foliis in tenuissimas lacinias divinis.

5. Scabiosa 9. seu tenuifolia minimæ prior coliculus est dodrantalis, teres, tenuis, prostratus, propè radicem solummodo plantâ hæc folia protrudente in canaliculis pediculis laciniata, in orbiculato capitulo Succisæ similis, ex cuius ambitu exteriori breviora quædam ac tenuiora progressu adverso locata folia continentia, in quorum cuilibet summo aliud ac brevius emergit florum capitulum Solem excipientibus. Locis autem prodis aridioribus, in collibus apricis ac meridionalibus.

Quod flores producat proliores accidentarium proculdubio est & individuale.

6. Scabiosa 10. seu tenuifolia species foliosa: ita denominata, quod coliculus, qui ipsi domicilias lacinias divinis eleganter exornat; quorum ad quolibet geniculum bina ex opposito folia correspondent. Flos huic est in globum collectus cæruleus.

Præter hæc omnes Scabiosæ minores varietates aliam adhuc diversam observavimus in montibus, quæ vulgari minore humilior erat, & in uno caule unicum duntaxat plerumque florem gerebat, eum tamen grandior: quam Scabiosæ montana glabra foliis Scabiosæ vulgaris C. B. eandem paraturn.

V. 7. Specimen.

4. Scabiosa tenuifolia globosa elatior Park. *Dryight sine leaved Globe Scabious*.

Recta affurgit singulari tenui cauliculo, foliis ad nodos inferiores binis ternisve simul parvis, angustis per margines eleganter dentatis vestito: superiora in caulibus folia bina ex adverso sibi invicem respondent. Flores parvi in globum coacti, reliquis colore similes.

Semen hujus ex Italia habuit Parkinsonus.

Quod terna interdum ad geniculum folia edat accidentarium esse puto, & luxuriei plantæ adscribendum.

5. Scabiosa rubra Indica Ger. Park. *rubra peregrina*, quibusdam Indica J. B. *pergrina rubra*, capitulo oblongo C. B. *Purple Indian Scabious*.

J. B. Claf.

Planta hæc, licet una sit & singularis, & Scabiosæ minori vulgaris similis, plures tamen foliorum figurâ differentes species ut illa induit. Quippe ima, quæ propè radicem sunt, reliquis latiora, quædam crenata, quædam lacinias sed minus profundis divisa, longo pediculo hærent, veluti rapenda. Quæ sequuntur superiora versus alba secta, profundioribusque lacinias divisa, veluti in plura alia subdividuntur, quorum singule partes infimis creatis non magnitudine quidem, sed figurâ & specie quodammodo respondent. Sunt inter hæc quædam adhuc profundius & minutius secta. Suprema, quæ ad ramorum divaricationes exoritur, vel paucis aliquot inciliis, minus tamen profundis, vel nullis planè constant, & per ambitum tota aequalia, angusta, brevioribus pediculis donata. Ima satis gracili, qui in multis, tenues ramos dividitur, extrema parte velut umbellam foliorum in caput congestam gestantes, exterioribus foliulis, qui reliquos ambiunt, majusculis, in quinque lacinias divitis, quædammodum & interiores foliuli, qui minores, omnes autem coloris elegantis rubri latius & ad purpureum quodammodo tendentes, oblongis filamentis, apicibus albis insignibus minime, in caput oblongum metæ formâ, his succedunt stellata ut in aliis Scabiosarum generibus semina formâ C. Bauhino quam Clavius vivacem non esse affirmat, congesta. Radix Rapæ formâ. Si enim hyems clementior fuerit, non solum plantæ quæ reficte ad florem non pervenerant, sed ex etiam quæ jam floruerant, in alterum annum durabunt, & flores edent, semineque maturâ & perfectâ dabunt.

K k 2

Floret

Tempus.

Vires.

Florat aestate & autumnum : Semen sub Septembris finem aut Octobris initium maturefcit. Floris colore pallido seu incanato ut vocant non raro variat.
Hujus semina amara esse & lumbricos enecare observavit D. Hermannus; ut habeo ex Annotatione D. Palmer.

* 6. *Scabiosa javanica* Bontii.

Ront.

Macilentior est ratione foliorum quam *Scabiosa* nostras; flores minutulos cœruleos habet, qui foliis ut calyce contiguntur.

Vires.

Viribus cum *Scabiosa* Europæa convenit. Unum (inquit) reticere nequeo, esse hanc *Scabiola* remedium præstantissimum in exsiccatione seu marasmi quadam specie in his locis admodum familiarium, quo affecti ægri ad extremam maciem perducti tandem tenuem animam exhalant, ita ut pellis & ossa deveniant, & sceleta potius videantur quam homines. In hoc affectu dico *Scabiola* hæc cum Gramine cruciati Alpini & cum radicibus Chinæ simul cocta excellens esse medicamentum. Malui porro hæc *Scabiola* inter olera sua unum.

Descriptio adeò brevis, succineta & generalis est, ut nihil certi inde explicari possim: puto tamen plantam à *Scabiosa* Europæa diversam esse.

7. *Scabiosa montana* glabro folio Park. *montana glabra foliis Scabiœ vulgaris* C. B. *glabra cœruleis foliis virentibus, flore ex cavaleo purpureo* J. B. *Mountain Scabiens* Wirg. Smootii

Clus.

Quina aut sena habet folia humi sparsa, *Scabiœ* vulgatori & inter segetes nascenti ferè similia, minime quidem villis obdita, sed carnosa admodum & venosa, præ viriditate quodammodo splendens, aliquot crenis incisa, sapore si manducetur lento & gamoso, deinde aliquantulum acri. Ex horum medio crescit palmari caule, aliquando paulo amplior, gracilis, rotundis, cusps inflorem partem ambiunt quaterna aut sena folia, profundis & tenuibus lacinis divisa, bina semper ex adverso sita. Extremo cauli insidet capitulum ut in vulgari *Scabiola* ferè, & multis foliis quinquifloris constans congestum, quorum exteriores majores sunt, eleganti colore ex cœruleo purpureo præditi, villis quibusdam nigris singulorum florum sedem ambiuntibus. Radix longa, nigra, crassiusculis albis fibris capillata.

Locu & Tempus.

Invenitur in summis *Swæberg* & *Swæden* Austriæ & Stiræ Alpium jugis, in tenui gramine nascentis, ubi florere Augusto, similiter in depressioribus, nudisque circa Viennam collium supercilis, Junio & Julio florent.

Quærit J. Bauhinus, cur Clusius in post. Hist. pro *Scabiola* sua V. iconem posuit *Scabiœ* minoris vulgaris seu columbaris *Lob.* Difficile est rationem assignare; forte una & eadem specie planta sunt hæc & illa.

Scabiola prolifera Lob. Clus. J. B. & alium *prolifera folio latiore* C. B.

Vel hujus plantæ, vel *Scabiœ* minoris varietas est, vel certè alterius ejusdem *Scabiœ* speciei; minime autem species ab aliis omnibus distincta. Certè experientia nostra *Scabiola minor* hoc modo interdum ludit, & proculdubio aliæ etiam *Scabiœ* in hortis late & cultæ.

Idem estio judicium de *Scabiola prolifera foliis Gingidii* C. B. & de *Scabiola tenuifolia prolifera minor* ejusdem.

* 8. *Scabiola parva odorata, floribus foliis maculis infestis* J. B. *Scabiola minor capitulo glabro odore* C. B.

J. B. Col.

Pulcherrima atque grata oculis atque naribus est *Scabiola* hæc, quæ lignosam longamque radicem habet, ex qua folia exeunt diversa, nam in imo vel sunt sylvestri *Eruce* paria, vel Coronopæ similia, minora verò atque hirsuta; in caule verò similia lacinis *Scabiœ* vulgari minori, ficuti & flores, qui purpurei ex albo colore sunt, necut in aliis cœruleo-purpurei, in capitulis rotundioribus; atque singuli foliis *Ocymii* flores imitantur, nam galeatili sunt & per oras laciniati, admodum similes exotico *Ocymo*, foliis purpureis maculis infectis fimbriatisque, atque etiam, quod in aliis *Scabiis* non observatur, bene odorati sunt.

Locu & Tempus.

In montibus oritur Amalfæ ora : æstate floret.

9. *Scabiola multifida folio, albo flore vel potius exaradens* J. B. *multifida folio, flore flavescente* C. B. *flore pallido* Ger. emac.

Clus.

Cubitalis caules, rotundi, graciles, firmi, virentes, nodosi, eos ad singula genicula amplectentibus binis foliis, ex adverso semper respondentibus, quæ tenuibus & profundis lacinis adeò divisa sunt, ut alata videantur; color ex cinereo-virescenti, sapore amarusculus: quæ verò secundum radicem nascuntur, antequam planta in caulem affurgat, latiora sunt, minoribusque lacinis divisa. Ex summis alii ramulos fert tenues & nudos, qui sustinent plana capitula, & candida seu potius exaradens [præterea antequam explicentur] inodorisque floribus, simul nascentibus congesta, qui quibus foliis [quorum tria inferiora majuscula sunt] constant, paucis intus staminibus succedunt

successunt hisuta semina vulgaris *Scabiœ* lacinibus minoræ, in orbiculare caput congesta. Radix minimi digiti crassitudine interdum æquans, multique exiguis fibris in lateribus prædita, vivax est, & singulis annis novos caules profert.

Circa Viennam Austriæ ad sepes & in pascuis observavimus. Nullum est (inquit Clusius) Austriæ infusior, præter hunc focius editiorve loco situm, nullus autem ager graminis, nulli ferè arborum margines in quibus non nascatur hoc *Scabiola* genus. Junio florere incipit.

Hæc per similes est

10. *Scabiola montana calidarum regionum major* Lobelii J. B. *montana alba* Ger. *fruticans angustifolia alba* C. B. *An Scabiola major Pannonica albo flore* Clus. hist? Park.

Lab.

Colles amat hæc plagæ temperatis, ut Podemontis propè Rivoliæ & Norbonæ, ubi montanæ vocant Herbari, folio angustiore, albidioræ, parum hirsuta, leviusque laciniata ad imum caulem. Verbenacæ aut vulgari *Scabiola* : superiora vero in ramulis pluculis, gracilibus, altis divisis, & flores per Junium & Julium prominentibus albos, copiosum, capitulum, involucri membranæ arguta concinnata effectis, angustius pilorum fornicum pusillum cohibentibus.

In collibus laxos agri Narbonensis perquam familiaris est. Per similes est hæc planta præcedenti, adeò ut cum primum eam viderem pro eadem habuerim: verum Botanici Monpelienfes, qui utramque (puto) contulerant, diversam affirmabant, utcumque Lobelius ei perperam attribuit capitula squamatum compacta Jaceæ, &c. Squidem aliam *Scabiola* capitulis similia sunt.

Lobelii iconem Clusius posuit sub titulo *Scabiola alba Belgicorum hortorum*; quam *Scabiola* flore ochroleuco penè similem esse ait, floribus tamen candidioribus. Cum Clusius igitur eandem faciat, non est cur nos separemus.

Ab hæc etiam non multum differt, [eandem plane est D. Magnol]

Scabiola glabra foliis rigidis viridibus J. B.

Quæ Montebardii sita in insignem magnitudinem adolevit, rigidis frutisque caulis, per quos foliorum est fuscus aduersus veluti ex geniculis: multa tamen ea sunt, sesquipedalia, quadam doctantalia, longis harentia pediculis, durum triumve unciarum laticudine, segmentis paucis longèque diffusis inferiore parte divisa, ultimo segmento, quod mucronem constituit, trium unciarum longitudine aut majore: rigida sunt ea, viridantia & utrinque glabra. Surculis autem peculiaribus, palmum aut doctantem longis harent flores ex majusculis capitulis squarosis, albicanibus, hirsutis. Semen longum hirsutum.

Dubitat J. Bauhinus an hæc sit *Scabiola* major Pannonica albo flore five 8. Clus. hist. C. Bauhinus *Scabiola* illam 8. Clus. *Scabiola* montana calidarum regionum Synonymam facit; à quo tamen frater Joannes descriptæ semen accepit nomine Stæbes Theophr. & *Scabiola* alba Bononiæ collectæ, quam in Phytot. *Scabiola* Pannonicam 8. Clus. hist. fecit: quamvis in Pinace, ut videtur, sententiam mutavit. Sinto igitur nobis,

Scabiola glabra foliis rigidis viridibus J. B.

Scab. montana calidarum regionum major Lob.

Scab. major Pannonica albo flore five 8. Clus. hist.

Scab. alba Belgicorum hortorum Clus. hist.

Una eademque planta tantisper donec certò confiterit eis specie distinguere.

Scabiola albam gemina capite C. B.

Quam Clusius in Belgicis hortis meminit, folis latoribus priorè [Scab. alba Belgicorum hortorum] J. humioribus caulis, & florum niveorum capitulis interdum lingularibus, plerumque tamen binis coherentibus & simul nascentibus. cum nullis præter eum (quod etiam) Botanici descripserit, ex brevi hæc & jejuna descriptione à reliquis omnibus *Scabiis* distinctam esse non aulam asserere.

11. *Scabiola major Hispanica* Ger. Park. *major cum pulchro semine* J. B. *stellata folio laciniato major* C. B.

Clus.

Folia vulgaris *Scabiœ* majoris foliis similia habet, laciniata, viz. altè incisa, mollia, lanugine pubescentia: Causæ nodulos, rotundos, interdum cubitales, è quorum geniculis folia inter se opposita. Summis ramis capitula insident è multis caliculis membranaceis & paleaceis composita, qui singulares flores continent candicantes; quibus deciduis in medio quasi singulorum calculorum umbilico, exigua quedam stella subnigra conspicitur, quinque aut sex interdum radiolis constans, paulatim verò hi caliculi excrefcentes expanduntur, donec (semine hirsutum & crassum [quo caliculi funtione] maturefcere incipiat. Radix candida, crassa, vulgari similis.

Clusius in hac sua descriptione non meminit foliorum longorum florum subsectorum, stellatim dispositorum, ut in Aftere Artico lutoo mont. Icon quoque ejus, quæ eadem apud Lobelium, ea non demonstrat: an cultura id faciat considerandum. J. B. Ego ea, à Clatio per inadvertentiam omittam suspicor.

Crescit juxta vinearum margines & semitas, locifque incultis agro Salmanticensi, per reliquam Locu. etiam Hispaniam.

K k 3

12. Scab.

- * 10. *Scabiosa omnium minima* Ger. *montana omnium minima* Lob. J. B. *montana minor, capitulis squamulis* C. B. *The least mountain Scabious.*

Lob.

Scabiolarum omnium minimam hanc animus fuisse Lobelio Verbenam parvam facere, nisi in montibus cretaceis & incultis obvia foret: nam sesquipalmares pedalesve paucos edit *cauliculis, foliis* in imo sepius donatis angustioribus, inter Scabioideis & Scabiolarum minimam; *floribus* dilute purpureis & squamulis capitulis non diversis.

De hac plura non habeo quæ dicam. Icon Lobeliana Jaceam potius quam Scabiolarum eximit.

- A. 21. *Succisa sive Morfus Diaboli* J. B. *Morsus Diaboli* Ger. *Diaboli vulgaris flore purpureo* Park. *Succisa glabra* C. B. *Devil-bit.*

J. B.

Quæ radices, minimi ferè digiti crassitudine, fibre longæ albeque circumnascuntur, cæ præcisâ seu præmorâ apparet, sapore multo acri & amaro. *Folia* oblonga, acuminata Scabiolarum, quamquam non dissecta sed integra, vel paulum quid, præsertim quæ superiorem obtinent locum, serrata, magis quidem supra quam infra videntur, brevibus utrinque & vix conspicuis pilis hirsuta, ut omnino glabra videantur, bina ex adverso pediculis ad basin coarctatis caulem amplexa; & magis crebra in caule quam vulgaris Scabiola. *Caulis* cubito altior, teres, foliis, rubescens, ramulos. *Flores* in summis caulibus & ramulis cœrulei, non adeo pluri ac Scabiolarum vulgaris, verum glabro: omnes quoque flosculi florem totalem componentes ejusdem figure sunt & magnitudinis, cum in Scabiola marginalis interioribus majores sint. Flosculi autem ut in Scabiola quadruparti sunt cum stylo & staminibus intus.

Serius quam Scabiola & sub Autumnum floret.

In pratis & pascuis, locis præcipue dumetosis.

Variat florum colore carneo & albo: interdum etiam foliis hirsutis invenitur.

Alexipharmaca est & vulneraria, ut facie sic viribus cum Scabiola convenit. Inprimis celebratur in Epilepsia, peste, uteri dolore, sanguine coagulato, abscessibus oculicis, lue Venerea ejusque ulceribus; in vulneribus recentibus, &c. Externè in Angina, tumoribus tonsillarum quæ agrè ad suppurationem perveniunt (gargaris) in sigillatimque tumores, qui ad suppurationem agrè perveniunt, valde commendat, & nulli secundam affirmat Succisam; cujus auctoritatem ego secutus, plerumque gargarismis, ubi Venereis & aliis ulceribus fauces gingivæque scærent, felici successu miscere soleo. Succum ipsum Camerarius utiliter admodum addi gargarismis in angina ait.

Sim. Paulus.

22. *Scabiosa argentea angustifolia* Park. C. B. *graminea argentea* J. B.

Ex radice lignosa caules bini ternive sesquipalmares & aliores, rotundi, incani, parum reflexi, dense geniculati exurgunt. Circa radicem folia quatuor aut quinque uncias longa, angusta, graminea, albicantia & argenti colorem referentia, unico nervo secundum longitudinem donata, in caulibus bina ex adverso posita; in superna caulis parte nulla. Caulis unicum *distichum*, orbiculatum, planum, molli lanugine incanum sustinet, qui plures *floræ*, cœruleos vel pallidos, aliarum formâ continet: quibus caliculi membranacei cum staminibus brevifloris, *semen* continentes succedunt. Capitulum ambiunt numerosa foliola acuminata.

Provenit in monte Vicentino Sumano dicto. Nos in planis Fori Julii depressis, quæ aque ex Alpibus hyberno tempore uberim delabentes aliquoties late inundant, eam observavimus. Repertur interdum hoc genus foliis glabris.

23. *Origanum fissilifolium Canadense* Cornuti, sed potius *Mentastrium fistulosum Americanum* Park.

Cornut.

Caulibus exit cubitalibus quadratis, nunc angulosis, subhirsutis & ramosis: *Folii* longis, Lythmachiæ filiquosæ æmulis dilute virentibus, quæ ab imo ad Caulis fastigium usque pullulant, ibique minora decem aut duodecim in orbem congesta *floræ* obambulant globum, qui Scabiolarum capitulum referat (quantvis sit latior, multoque depressior) mille *caliculis* conflatur, à quibus funduntur ordinatè dispositi *tubuli* plures, semuncialis longitudinis, coloris ex purpureo colofini, bifidi extremo quo patenter ridum fringunt, unde profluunt duo aut tria cum purpureis *apicibus* filamenta. Prolifera *foliis* novo *floris* alacris globo repululat. Tota planta caulibus atque adeo foliis subincana lanugine pubescit. Efflat odorem non rita Sativæ horrentis. Sapor hinc acerrimus, ac Hydropipers more linguam percutiens, excepta radice, quæ folis contextur fibris; hæc namque nescio quo natura lusu, prorsus inlipida gustanti percipitur.

Floret Julio & Augusto. Planta est in multis annos vivax. Origanum fistulosum eam nominavit Cornutus, quod tubuli floris ita inter se sint compositi ut quandam veluti Cicutis compactam fistulam, repræsentent.

* 24. *Bellis*

- * 24. *Bellis spinosa flore glabro* C. B. *cerulea spinosa* Park.

C. B. prod.

Hæc tota ferè facie Bellidem cœruleam Globulariam dictam refert, cujus ad radicem *folia* plura sunt, parva, rigida, crenata, & cuilibet crenæ aculeus insidet. Cauliculo est palmari, atrovirente, quem *folia* oblonga, angusta, non crenata, sed in aculeum abeuntia, inordinate basi sua vestiunt, quæ summities capitulum rotundum cœruleum, Globulariæ capitulo majus, multis flosculis ut in Succisa hirsutum.

In Granatæ montibus copiosè oritur.

Locus.

25. *Bellis cerulea Monspeliaca* Ger. *cerulea caule foliis* C. B. *Aphyllantes Anguillara, Globularia Bellidi similis* J. B. *Globularia Monspeliensis, Bellis cerulea* Park.

J. B.

A *floris* pulcherrimi glomeratâ figurâ Globulariam dixerunt quidam: constat autem is staminibus cœruleis dense fæctis, insidens cacumini *caulis* palmaris & sesquipalmaris, rarius cubitalis, rotundi, striati, rubescentis, *foliis* vestri multis, interdum ab eadem radice multiplicis: alia per terram sparguntur folia, Bellidis proxima, solidiora, glabra, nervosa, gustu amara. *Radix* lignosa, dura, fibris donata, rubra exterius, intus alba.

Circa Monspelum plurimis in locis occurrat: quin & ad radices montium Juræ & Salevæ, & alibi *Locus*, tum in Italia, tum etiam in Germania.

26. *Bellis cerulea caule nudo* C. B. *Blue Daisie with a naked stalk.*

Hæc priore elatior est, caule prostris nudo & aphylo, *floræ* majore, *foliis* angustioribus & duplo triplo longioribus, atque omnino specie ab ea distincta, quicquid repugnat J. Bauhinus.

In sylvis & montibus max. Carthusianorum cenobio proximis invenimus.

Floret utraque species per totam æstatem.

Locus.

Tempus.

27. *Scabiosa minima Bellidis folio* Ger. *Scab. Globulariæ Bellidis foliis* Park. *Bellis montana frutescens* C. B. *Aphyllantes affinis, Scabiosa quinta Clusii, Bellidis affinis* J. B.

J. B.

Ramos per terram reptantes spargit, subinde demissis fibris radicem agentes; alioqui *radicem* primariam lignosam crassiusculam habet. *Folia* Globulariæ similia, saturatè virent, glabra, crassa satis, sed non ut Globulariæ *folia* per extremum integra, verum fissa & cordata ex pediculo longiusculo, sapore amaro. Pedicelli breves, aliquando satis longi, inter folia surgentes *floræ* gestant cœruleum, glomeratum Globulariæ, cui nec dissimile *semen*.

Nascitur in omnibus Pannoniæ & Austriæ montibus glabris & asporis, inter saxa & falebras *Locus* & *in Clus.* Nos ad radices montis Salevæ propè Genevæ eam invenimus. Floret Aprilis & Maio: *Tempus*, men Julio & Augusto maturefcit.

- * 28. *Scabiosa annua integrifolia sive foliis Bellidis* Botan. Monsp.

Magn.

Ex radice annua caulis rectus exurgit, sesquipedalis, hirsutus, quem *folia* in singulis geniculis binaria opposita ambiunt: inferiora Bellidis sunt, serrata, hirsuta; superiora longiora, similitur serrata. Caulis in quosdam ramulos dividitur, *floræ* ut in Scabiola vulgari sustinentes pallide cœruleos; quibus succedat *semen* aliarum more.

In segetibus ultra eundo à la Colombière Maio mensis florentem invenit D. Magnol, & versus Ledum *Locus*, amnem.

C A P. II.

De Disjuncto.

Disjunctus $\Delta\Gamma\alpha\omega\Theta$, id est, simbulundus nomen à contrario invenisse dicitur, quoniam coherentium foliorum sinu concavo rorem vel imbrem recipiat, quo velut ad finis injurias abigendas utatur. At Vossius Etymologias hæc per antiphrasin rejicit & explodit. Labrum vero Veneris à foliorum etiam positu, pelvis vel lavaci speciem constitutæ, humorem faciei nunc rem conciliantem continente.

Note genericæ sunt caules spinosi, flosculi squamis disjuncti, singuli singulis feminibus insidentes in capitula congesti flores compositos imitantia.

1. Disjunctus

A. 1. *Diplacus sativus* J. B. C. B. Ger. Park. *Carduus fallunum* Lob. *Manured Trefel*.

J. B.

Duorum aut trium cubitorum, aut etiam majorem altitudinem assequitur, *caule* pollicari, recto, rigido, multis alis concavo, striato, spinulis quibusdam horrente: *folia* bina opposita, ita continua invicem sunt, ut ea caulis transligat, & concavum labrum excipiente aque efficitur, ampla, longa, non minus caule horrida: *capitula* quae pugnati implent oblonga, uncinatis hamulis rigidis finis, dorsum spectantibus minaci: inter quos *stipuli* emicant tubuli instar, colore ex albo tantillum purpurascens: radice vero nititur lavi candida.

Sentitur apud nos multis in locis, nec vulgari alibita diligentia colitur ad lanificia. Junio ac Julio flores: echinata capitula Augusto colligenda sunt.

Hujus caulis interdum in latum & concavum utitur tumidum corpus cochlear in modum conortum degenerat. Filo autem seu aciei cochlear creberrimi innascuntur ramuli capitula sustinentes, ut hujusmodi degenerat planta pulcherrimam speciem exhibeat.

Radices hujus usus est in rhagadibus aut consolidandis [decocta in vino] commendatur & in verrucis abigendis.

Aqua quae in foliorum concavo reperitur caliginosa & rubentibus oculis prodesse creditur: eadem maculas faciei emendat & extenuat. Mulierculae formae studiose usum ejus optime tenent. *Treg. A.* nostratibus ad verrucas abigendas commendatur.

Hujus, sed praecipue sequentis, singulis capitulis singuli vermiculi, quos ideo non immerito foliaris dixeris non raro innascuntur, Moutier *Inst. theat. lib. 1. cap. 20. descripti*.

Hos impari numero pennae asneriae inclusos febri quartana laborantium collis amuletis aut remedi loco appendere vulgus nostratum solet. Sunt autem asperibz haec animalcula, & caput tangentis digitem retrorsum incedendo properare devitant. Descriptionem vide in *Cat. Cant.*

Praecipuus usus capitulorum diplaci est ad pannos depedendos.

Scrofulas sanat *Carduus fallunum*: in genere speciosa qualitate omni putredini resistit, & est medicina cibalis & sapida. Coctus in vino purgat per urinam non secus ac *Asparagus*. *D. Soame ex Observ. Marc. Camani à Vellejo editis.*

Philosophi etiam quodammodo desperatis experimento Guidonis Helidei & Henrici Stromajer Chirurgi mirè proficuum comperi radicem cardii fallunum tulam & melle exceptam. *Idem ex Observat. Achillis Gasteri.*

A. 2. *Diplacus Sylvestris* sive *Labrum Veneris* J. B. *Sylvestris* aut *Virga pastoris* major C. B. *Diplacus sylvestris* Ger. Park. *Wild Trefel*.

Radice nititur simplici, fibris majusculis donata. *Caulis* ab eadem radice unicus, ad tres quatuorve nonnunquam cubitos assurgit, teres, striatus, inanis: inferius spinis raris dispositis, prope capitula creberrimis horridis. *Folia* ima, quae radice exeunt, molliora sunt & teneriora, mucronibus obtusis, circa margines crenata, rugosa, pilosa, spinulis rarioribus aspera, oblonga, angusta. Quae in caule sunt bina ex adverso cum amplectuntur balbus punctis, alio ut sinum quendam seu cavitatem circa caulem efficiant, aquae pluviae continendae. Sunt autem folia haec superficie leviori quam quae radice exeunt, mucronibus acutis, circa margines dentata, [superiora tamen in caule & ramulis ad margines sunt aequalia.] In omnibus aequalia parte spinularum recurvarum fere per totam costam media longitudinem extenditur. In summis caulis & ramulis, (qui bini oppositi ex alio foliorum exeunt) Spicae florum densae, oblongae, innumeris velut squamulis, in longam, rectam & acutam spinulam desinentibus compoetae: quarum singulae sinu suo semina singula, longiuscula, quadrangula, striata complectuntur, cum flore eis insidente tubuloso, oblongo, pallide purpureo, margine in quatuor segmenta obscure diviso. *Capitula* florum plurimis radiis spinosis velut calice quodam ad basin cinguntur.

3. *Diplacus Sylvestris folio laciniato* J. B. Park. *Diplacus folio laciniato* C. B. *Wild Trefel* with jagged leaves.

J. B.

Proceræ planta est, duorum triumve cubitorum & interdum altior, radice crassa, simplici, albâ; caule recto, adversis ramis brachiato, striato, aculeis horrido. *Folia* valde ampla, longa, laetivâ, spinis duntaxat secundum costam & averso folio armata, non bullata, profunde laciniata, in labri formam coeuntia. Atque hoc quidem genus laciniatum flores habet albicantes, & vulgari instar quadripartitos, ex aculeorum carina, quibus *rebus* oblongus horret, minoribus tamen & longioribus spinis quum in Diplaco sativo, nec ut in illo cadunt. Semen oblongum, striatum.

Copiose provenit inter Horburgum & Colmariam [in Alsatia] observavi etiam inter Rouffach & Colmariam. J. B.

A. 4. *Diplacus minor* sive *Virga pastoris* Ger. emac. *Sylvestris capitula minore*, vel *Virga pastoris minor* C. B. *Virga pastoris* Park. *pastoris vulgaris* J. B. *Small wild Trefel* or *Shepherd's rod*.

J. B.

Tota facie Diplacus refert, quatuor & quinque cubitos alta, caule digitali, glabro, costulis, ex quibus dure mordaceque spinulae oriuntur, secundum longitudinem striato, concavo, & in multis ramis brachiato. *Folia* gemina ad genicula nascuntur, opposita, minime caulem amplectentia, sed pediculis

Lib. VIII. De Herbis Corymbiferis affinis.

Pediculo unciali, nonnunquam brevior appenda, infimâque parte auriculis binis donata, post auriculas ab angulo principio sensim dilatantur, & in mucronem desinunt, ac serratae sunt, spinis quae terram specant per nervos dispositis armata. Ac capitula Diplaco multum cedunt, Scabiozæ capitulis paria, sphaerice figurae, foliulis albis, quadrupartitis, labello reliquis lacinis paulo productiore, lola, nigricantia, singula singulis foliulis cohaerent, quae squamulae singulae in longitudinem, & mucronem directae, mollescent, fimo suo amplectuntur. Capituli uniuscujusque basin sex angusta acuta foliola circumvallant. Radix alba, simplex, lignosa, non alie in terram descendens, paucis fibris donata, quae perfectio semine marcescit.

Si mulieres laborem appetitu depravato laudat Aegineta aquam Virge pastoris potatam, & præ Virgæ ferum post cibum. *D. Soame à Dolro.*

CAP. III.

De Carduo Sphaerocephalo.

Insigni capitis in sphaericam figuram conglobati notâ ab aliis quibuscunque plantis primo statim aspectu facile dignoscitur.

1. *Carduus sphaerocephalus latifolius vulgaris* C. B. *sphaerocephalus sive globosus major* Park. *globosus* Ger. *Echinops major* J. B. *The Globe Thistle*.

J. B.

Altitudine cubiti unius aut alterius excrevit, *caulis* crassitudine digitali, purpurascens lanugine obductus, striatis, tactu pinguibus, manifeste denticulatis: quos folia ambiunt latiore basi, oblonga, tota tactu glutinosa, profunde laciniata, superne atro-virentia, inferne incana, utrinque pilosa, multis tamen numeris magis inferne quam superne. In caulis extremis eorumque alae capitula exacte globosa nascuntur, *stipulis* ex albo coeruleis. Radix mediocri crassitudine exterius nigricat. In excellenibus Ananie vallis montibus, laricibus, abiegnis & piceis sylvis referis, referente Matthioli videtur: nos in montosis sylvis prope Viterbum quâ inde Romam itur cum observavimus.

2. *Carduus sphaerocephalus capitula longis spinis armato* C. B. *sphaerocephalus acutus minor* Park. *globosus acutus* Ger. *Spinus alba quibusdam capite echinato* J. B. *The great prickly Globe Thistle*.

J. B.

Perennis est planta caule ad cubitorum aliquot altitudinem surgente, striato, in ramos varios diviso: *Folia* plus minus dodrantalia, quaedam palmaria, cum alibi, cum ramorum divaricationi subiecta, pronâ parte tomento incano vestita, alterâ viridantia, lacinis divisa ad costam usque profundis, quarum lingulae in uncialem & longiorem rigidam infestissime spinam desinunt: spacia quoque interjecta tota spinis horrent. Singulis ramis caput infidet sphaericum Cardui echinopi glomeri simile sed spinosum.

Hujus major & minor species sunt (inquit C. Bauhinus) i.e. 1. & 2. *Dod. & Lugd.* Quis hujus locus natalis sit apud Botanicos non legimus, nec aliunde nobis constat.

3. *Carduus sphaerocephalus* 4. *Dod. sphaeroceph. minimus acutissimus foliis* C. B. Park.

Dod.

Minimus est, foliisque acutissimis ac spinosissimis, capitulo exiguo, cujus foliuli ut primi albidus sunt. Ex brevi hac & generali obscurâ descriptione an hæc sit species distincta necne certò colligi vix potest: pro distincta positam invenio in *Hort. Reg. Parisiensis* Catal.

4. *Carduus sphaerocephalus* 5. *Dod. Carduus tomentosus capitula minore* C. B.

Hunc C. Bauhinus Spinam albam 1. & Sp. albam alteram Matthioli facit. J. Bauhinus Spinam albam alteram Matth. Carduo sphaeroceph. capitulo longis spinis armato synonymam ponit. Certè apud Matthiolum magna est confusio: unde J. Bauhinus existimat hanc plantam illi fuisse ex sola figura notam, cujus sententiae nos quoque subscrībimus, & Carduum tomentosum capitulo minore C. B. expungendum censimus, saltem tantisper donec certius elocuti fuerimus.

5. *Carduus sphaerocephalus caeruleus minor* C. B. *Echinops minor* J. B. *Crocodilum Montpellieranum* Lugd.

J. B.

Digito minor est radice, rugosa, in plura capita fissa, ex quorum unoquoque unus caulis pullulat, dodrantalis & longior, propter lanuginem densam totus albicans, ex quo prodeunt crebra alternata folia, quorum quaedam parum cauli longitudine cedunt, alia unciâ paulo majora, tenuissime & ad costam usque incisa, spinosa, infra lanugine molli candidaque, veluti & costa, pubescentia, superne viridantia. Summo caulis cacumini sphaericum indidet capitulum, minus quam Echinopi majoris, *stipulis* cyanei coloris glomeratum.

Anna

- * 8. *Eryngium capitulis Pſyllii ex Sicilia* Bocconi.

Bocc.

Ad Eryngii plani genus pertinet: quod capitulis Pſyllii proveniat sic appellavimus. Constat enim radice tuberosa, ad Raphani formam accedente. Cum primum folia oriuntur sunt glabra, rotunda, indivisa, sed per oras laciniosa, longissimis & capillorum instar tenuissimis pediculis pendula. Caulis pedalis, capitulis in summitate & caulium alis spinosis, Pſyllii quodammodo amulus, & quibus *ſilioli* prodeunt purpurei. Subiunt etiam singulis horum capitum foliola angusta, longa, dura & pungentia, multo longiora vis que in vulgari conspicitur.

Locus.

In neglectis agris & aridis ut plurimum locis magna copia nascitur circa *Saccam, Panormum & Agrigenum, &c.*

9. *Eryngium Alpinum* latis foliis, magno capite, oblongo, *cervulo* J. B. *Alpinum* *cervuleum*, capitulis *Disſaci* C. B.

J. B.

Plurimum capitum est radice pollicaris terram versùs comosa. Folia prima plusquam cubitalibus nixa capitulis, Calthe palustris, eodem modo propter pediculum falcata, sed mucrone acutiore, per ambitum serrata; alia per caules ad ramorum divaricationem laciniosa & profunde incisa, cœrulea potissimum suprema, quemadmodum & caulis ipse cum ramis. Echini magni, oblongi, densissimi creberrimorum cristatorumque foliorum, cœruleorum, echinum superantem vallo latent medii.

Locus.

J. Bauhinus hoc genus reperit in monte *Thuri* florere incipientem Julii principio: Nos quoque vidimus Genevæ delatum ex montibus vicinis, non tamen in loco natali ortum, quamvis sedulo perquireremus.

- * 10. *Eryngium trifolium* Park. *Trifolium Eryngii*.

Park.

Multa initio à radice Rapunculo simili, aromatica emitte folia longa, angusta, dura, interdum tripartito divisa: quæ verò caulem ad intervallo obident peraque omnia tribus foliis seu lacinis ad pediculum junctis componuntur, ut in trifoliis. Summos caules occupant duo aut tria capitula Eryngii montani plani similia, quorum bases foliola angusta circumdant. Semen quoque illius simile parvum, latum & oblongum.

Vires.

Radices Urinam cient & Venerem irritant.

Hæc Parkinsonus, qui nec unde, nec à quo hanc plantam habuerat meminuit. Fortè Guil. Bocconius ex Africa aut Hispania detulit.

Præter species suprascriptas aliam adhuc vidimus in horto D. Berardi pharmacopole Gratiænopolitani, foliis unis subrotundis, profunde tamen incisiss, in tres præcipue partes seu lacinias insigniores, circa margines spinosis, colore (quantum meminimus) glauco Eryngii marini: caule brevi foliis paucis in angustas lacinias ad pediculos usque divisis, segmentis in acutas & rigidas spinas excurrentibus, donato. Capitula oblonga fuere ex aculeatis squamis composita, & ad basin foliolis angustis, oblongis acuminatis, utrinque spinosis obvallata.

HISTORIÆ PLANTARUM LIBER NONUS.

QUI EST

De Plantis flore perfectò seminibus nudis solitariis:

Deque UMBELLIFERIS.

PRIMI generis Plantas quoniam ob paucitatem suam uni libro complendo non sufficerent, Umbelliferis præmittendas duximus.

Præmittendas, inquam (nam & alii ante nos, iique probatissimi Botanici, partim ob nonnullarum cum Umbelliferis convenientiam in foliis, partim ob similem in aliis florum dispositionem, in muscariis Umbellis mentientibus, eas Umbelliferis subjunxerunt) ob ordinem feminum singulis floribus succedentium, quæ in hoc genere singularia sunt seu solitaria, in Umbelliferis bina.

PARS PRIMA.

De Herbis flore imperfecto, seminibus nudis, solitariis, hoc est, ad singulos flores singulis.

Hujus generis plantæ characteres genericos adeo insignes & velut fronti impressos ac spectantibus obvios gestant, ut nullo negotio tum à se invicem, tum ab aliis omnibus queant distinguant. Hi sunt in

Valeriana femina papposa, ut alios omittam.

Valerianella Caulis & ramuli dichotomi.

Plumbagine locus maritimus, caules foliosi, flores speciosi, colorem mutantes.

Limonis pariter locus maritimus, at caules nudi, folioli parvi.

Mirabili Peruviana Ramuli alternatim & foliorum adverlorum sinibus egressi; flores monopetali speciosi, in eadem planta diversicolores, caduci.

Linaria adulterina flores in summis ramulis pentapetali, fructus insidentes.

Passerina Tragi Fructus in aliis foliorum scissilis, folia Linariæ.

Agrimonia flores hexapetali, fructus lappacei cum duobus in singulis nucleis; folia pinnata.

Circea flores dipetali, fructus pariter lappacei, folia integra.

Pimpinella sanguisorba folia pinnata, flores & femina in spicis densis, femina quadrata, quibus flores insident tetrapetali staminosi.

Thalictrum folia Umbellatarum modo divisa, flores staminosi, femina ut in Umbelliferis striata.

Fumaria Folia composita, flores spicati, ad papilionaceas accedentes, in calcar retrorsum producti, pediculo è media parte egresso hærentes.

HISTO-

L I 2

C A P.

CAP. I.

De Valeriana.

Valeriana à Valerio nescio quo dicta existimari: aliis à valore seu valentia, quia multis & insignibus facultatibus valet.

Characterum abunde habet quibus ab aliis herbarum generibus facile possit distingui. In fuit Caulis teres concavus, foliis ad intervalla binis adversis cinctis: Flores monopetali velut in umbella: Summa ad singulos flores singula, nuda, pappo innascente alata.

1. *Valeriana major odorata radice J. B. hortensis Ger. hortensis, Plu Olystris folia Dioscoridis C. B. Pbu majus seu Valeriana major Park. Great Garden Valerian of Setwall.*

Caulis huic bicubitalis, teretes, glabri, inanis, foliis vestiti per intervalla longiora ex adverso binis, latis pediculis caulem amplexis, aliis [primo scilicet erumpentibus] integris, aliis Centaurii majus modo profunde diffectis & velut alatis. Ex alio foliorum versus caulem summitates erumpunt ramuli, in quibus ut & in summis caulis flores velut in umbellis, parvi, albi, ex oblongo tubo in quinque segmenta rotunda expansi, totidem stamina apicibus albis donata cum stylo tripliciter continentes. Singuli autem flores singulis insident *feminae*, oblongis, compressis, in acutum desinentibus, colore citrino, in divaricatione ramulorum umbellas componentes abique pediculis festilibus. Dilapso flore in apicibus seminum se explicat lanugo pappi, in orbem radiata, velut in Hieraciorum feminibus, cujus ope vento huc illuc deferuntur. Ad singulas Umbellarum divisiones & subdivisiones apponitur hinc inde foliolium angustum, oblongum, acutum. *Radix* subest transversim posita, digitis crassitudine, rugosa, multis fibris donata albicans, sapore & odore aromatico radicem ferè Alani.

In hortis plurimum colitur: Reperitur etiam in quibusdam altis montibus in sylvis. *J. B.* Radix ut & herba ipsa Alexipharmace, sudorifera, ac diuretica sunt. Usus præcip. in imbecillitate visus, peste, [hinc mitemur Arterios, Theriaca & Mithridatio] asthma, vetere tussi [cum dulci radice visis passis & Aniso decoctis] pleuritide, obstructione Hepatis [ictero] Lienis, Urterum, Hernia, &c. Extrinsecus confortant visum, maculas oculorum abstergunt [in aqua aut vino decoctis & guttatim instillatis] cephalalgiam sedant, menses cientes, sudorem promovent [in balneo] excitant, catarrhos [suffusi] bubonum ac Anthracum malignitatem corrigunt, glebas [os sagittale extrahunt; ulcera inveterata mundificant. Hac omnia Schroderus, & nimis sanè illa. Audiamus C. Hoffmannum; non opus habes (inquit) honoratis illis titulis, quibus Dodonæus imbuta onerat. Hoc imprimis certum est valde diureticum esse.

Pulvis radicis hujus plantæ sponte ortæ, antequam caulem edat cochlearis dimidii mensurâ cum vino, aquâ, lacte, aut alio quovis decenti succo semel aut bis sumptus Epilepsia correptos liberat, siquidem *dræ & sgrm* purgat. Hujus vim & in alius multis, & in semetipso expertus est doctissimus & veracissimus F. Columna, & confirmat Panarola. Sylvius quoque plus ei tribuendum putat quam Peronia, ut quod fæle volatili abundet.

Notiferae vulneribus levioribus folia trita imponunt, unde à nonnullis *Cut-finger* appellatur.

- A. 2. *Valeriana sylvestris major Ger. C. B. Park. Sylvestris magna aquatica J. B. Great wild Valerian. Q. An Valeriana sylvest. major montana C. B. ab hac specie dif-ferat?*

J. B.

Radix ex pluribus composita est fibris, albis, gustu aromaticis, reptans subinde se sic propagantibus. *Caulis* ad humanam altitudinem exurgit, rectus, fistulosus, longis internodiis intersepta, striati, modicè hirsuti, quorum genicula amplexantur basi sua folia Valerianæ latiora, magis pinnata, pinnulis ad margines dentatis, saturatius virentia, nonnihil averfa parte hirsuta. Flores in umbellis, latioræ similes, ex albo purpureascentes, singuli è longo tubo in quinque segmenta totidem folia imitantia aperiuntur, pediculi autem carent, & in ipsa ramorum divaricatione sedent: singuli quoque semini- bus insident singulis, nuda, lata basi, acuto mucrone, umbellâ lanuginosâ radiata, cujus benefici- cio vento asportantur.

In humectis locis & propè aquas, inque sylvis & dumetis non rarò invenitur.

Hæc, autore Dodonæo, ruptis, convulsis, ex alto præcipitatis utilis est. Sed & folia ad oris & gingivarum cum inflammatione exulcerationes & aphthas prodèssè dicuntur. Ajunt & radices ar- das rusticæ drachme pondò cum vino sumptas infra supràque purgationes moliri: superius dixi- mus Epilepsias conducere.

- A. 3. *Valeriana minor Ger. sylvestris minor Park. palustris minor C. B. minor pratensis vel aqua- tica J. B. Small wild of Water-Valerian.*

J. B.

Radix tenui serpit, quaque terram attingit è geniculis demissis fibris majusculis albis, fibrillis suis capillatis radicator, sapore amaricant. *Caulis* dodrantalis, angulosus, striatus, cavus, geniculis aliquot interceptis umbellam sustinet florum ex candido rubescentium, ut in Valeriana sylvestri majore,

majorè, minoreni tamen; quorum singulorum oræ in quinque lacinias minutæ reflexas divise, apice aleuculo, triplicite: Sed & umbella interdum ex foliorum cauleculi albis prodit. *Folia* alia in- tegra, subrotunda parva, pediculo longo; alia, ut ea plerumque que in caule conspicuntur, bina opposita, pediculorum expertia, ima parte lacinata & quali pinnata, superiore integra & oblonga, sapore nonnihil amaro & viscido. Singulis Hofculus, ut in reliquis hujus generis, singula succulent, *semina* pappo innascente alata.

In palustribus & ad rivulos ubique frequentissima est.

Locus.

- A. 4. *Valeriana aquatica minor flore minore. The lesser wild of Water-Valerian, tiny a small flower.*

Hæc præcedente nonnihil major est & elatior. *Caulis* habet majorem & firmiorem: *Folia* quo- que majora & magis conferta. Tres plerumque in caule foliorum pinnatorum conjugationes ob- tinent, cum superior duas tantum. *Flores* in hac specie densius in corymbum stipari, in illa laxius. Ex superiore foliorum conjugatione in hac specie firculos florum umbellas parvas sustinentes nondum excentes vidi, quod in illa frequentissimum est: quinque enim flores pallidiores sunt.

Idem cum præcedente locis oritur, eodemque tempore floret.

C. Bauhinus duarum aliarum Valerianæ palustris speciem meminit. Primam vocat *Val. palu- stre majorem profunde laciniatam*: alteram *Val. palustrem inodorum parum laciniatam*, que à palustri minore vulgari non alia in re differt quod folia ad radicem minimè lacinata sunt, verum in- tegra omnia; quarum descriptiones apud ipsum in Prodomo vides.

Locus.

5. *Valeriana rubra Dodonæi Ger. Park. rubra C. B. latifolia rubra J. B. Red Valerian.*

J. B.

Digitali circiter radice nititur, lignosè ferè, sapore Valerianæ: è qua *caules* surgunt cubitum & sesquicubitum alti, teretes, leves, colore crassi, fistulosi: ad quorum singula genicula folia bina ad- versa, ex lata basi caulem amplexantia, in acumen desinentia, lacinias quibusdam subinde donata, pingua, glauca, quorum quæ minora sunt plurimum referunt Papaveris spumæ vulgò dicti folia & sunt autem sapore subacri. *Flores* in mucosis dependent, perquam conferti, amoni, colore pur- purascentes, quorum singuli quinquepartiti, oblongo sed admodum tenui tubulo, virenti pedicello ag- glutinanti, corniculum insuper calcaris instar protendentes: *Semen* pappi cristi Valerianæ modo succedat.

Melanæ in muris antiquis oritur: in Italia quoque locis plurimis è muris & saxorum rimis erum- pit. Æstate floret. Variat interdum in hortis satis floris colore albo.

Locus.

6. *Valeriana rubra angustifolia C. B. J. B. Park. Narrow-leaved red Valerian.*

J. B.

Valerianæ rubræ latioris similis est quod ad flores suave-rubentes, calcaris donatos, in pappum abeunt: *caulis* quoque bicubitalis, perimilis: At que per eum conspicuntur folia plurimum dif- ferunt, sunt quippe palmi ferè longitudine, latitudine culmi, in acumen desinentia. Valde ramosa est & fruticosa.

Ubi J. Bauhinus eam reperit, ibi & nos quoque, nimirum Nantue Sabaudorum, in colle extra Locum portam quæ iur Genevam ad dextram. Provenit quoque copiose in rupibus montis Lupi propè Monipelum.

7. *Valeriana Alpina foliis integris, radice repente inodora. Mountain-Valerian, tiny undi- vided leaves.*

Radices huic longæ, fibris donatæ, repentes, germina subinde protrudentes: *Folia* Valerianæ a- quaticæ aut Violæ, ex rotundo oblonga, pediculis longis insidentia, non lacinata, nè illa quidem que in caule existunt, obtusè nonnunquam dentata: *Caulis* pedalis, teres, striatus, concavus, dupli- ce ut plurimum foliorum pari vestitus. *Folia* hæc pediculis vel nullis, vel brevibus donantur: lon- giora quidem sunt & auctiora is que ad radicem, non tamen lacinata nè ad pediculos, verum Valerianæ rubræ Dodonæi foliis similes, in omnibus quas mihi observare contigit plantis. Flores in summo caule velut in umbellam exigam compacti, albentes, Valerianæ sylvestris simillimi, uti sunt & semina. *Radix* nec saporem, nec odorem, quem quidem ego percipere potui, aromaticum habuit.

Hæc planta in monte Salova propè Genevam satis copiosè provenit: ætate floret. A Nardo Locum. Celica odoris carentia distinguitur, ut & à Valeriana minima Nardifolia.

- * 8. *Valeriana Alpina minor Park. Alpina angustifolia Ger. Alpina Nardo Celicæ similis C. B. An Valeriana minima Nardifolia J. B?*

Claf.

Hinc bina aut terna è radice exeunt folia, Bellidis montanæ foliorum penè æmula: è quorum medio *caulis* allurgit pedalis, rara habens folia, inter se opposita, angustiora & minoræ. Supremus caulis in ramulos inditur, qui *foliis* sustinent albos, reliquis Valerianis sylvestribus similes: *Semen* quod subsequitur non etiam diversum: Ejus radice aliarum Valerianarum Alpinarum modo, in sa- xorum ferè commissuris serpit nec minus odorata est proximè sequens radice.

Provenit inter saxa ad fluvium Myræ, quod monasterium Neuberg alluit.

Locus.

9. *Valeriana Alpina* J. B. *Alpina prima* C. B. *Alpina latifolia* Ger. emac. *Alpina major* sive *latifolia* Park. & *montain* Valerian *bury* *Throatwort* leaves. *Valeriana Trachelii* folio Hort. Pat.

Radix longa, olocata, subdulci, scopolulorum rimis se infigit, altè impacta. *Folia* ad radicem Trachelii majoris foliis perisimilia, oblonga, e basi latiore in acutum mucronem desinentia, circa margines quodammodo serrata aut dentata, obscurè virentia. [C. B. pallide virentia] glabra, nervis majoribus, petioliculis longis appensa. *Caulis* cubitalis, teres, concavus, rubescens, [sapore resinoso, acrisculo] f. B.] tria quatuorve obtinet foliorum paria, pediculis brevibus aut nullis, angustiorum, geminis pinnulis seu auriculis donatorum. [Flores] in umbellam digesti, plurimi, minuti, purpureo-rosæ ut *Valeriana* sylv. minoris f. B.] *Radix* & alie etiam plantæ partes odorem expirant Violæ, satis vehementem, qui à longinquo sentitur, laporem etiam habent aromaticum.

Lecur.
Temper.

In sylvis ad latera montis Saleve prope Genèvam invenimus. Hujus plantæ descriptiones apud Clusium, J. Bauhinum & Casparum fratrem in nonnullis discrepant. Fortè ratione loco variat nonnihil & faciem mutat.

Planta J. Bauhino descripta in monte Saleve reperta est, Aprilis principio florens: Nostra quoque cum eam invenimus mensè Junio jam desoruerat. At quam C. Bauhinus in monte *Wasserfall* collegit Julio floruit.

10. *Valeriana Alpina Scopolularia* folio C. B. J. B. *An eadem cum præcedente? atque etiam cum Valeriana altera* C. B?

C. B.

Radix est nigricante, aliquantulum torosa, nodosa: *caule* cubitali & sesquicubitali, unico [interdum pluribus] cavo, striato, viridi: *foliis* lenis, septenis, longis pediculis donatis, quorum quædam subrotunda, quædam oblonga, quædam leviter fimbriata: at quæ caulem cingunt patica sunt, Scopolularia foliis æmula, uncias tres longa, sequentiunciam aut unciam lata, acuminata, leviter crenata, bina semper juncta. *Caulis* in summo in longas, tenues alas brachiatur, quibus flores pallide rubentes, *Valeriana* sylvestris similes insident.

Lecur.

In monte *Wasserfall* collegimus.

Videtur (inquit Clusius) utramque [hanc & præcedentem] una descriptione & figurâ expressisse, *Valeriana* sylv. *Alpina* prima latifolia nomine. Et tamen in Pinace banc Clusii *Valerianam* ab utraque specie distinctam facit.

11. *Valeriana bulbosa* J. B. Imper. *An Nardus Cretica* Belli? *Nardus Cretica Filispendula* radice C. B? *Valeriana Cretica tuberosa* Park? *Nardus montana Cretica* Alpin. exot.

Prima emitit folia Hyocyami albi æmula, sed paulò minorâ, at sequentia profundè dissecta. *Flores* quales *Valeriana* majoris. *Radix* subest singularis, bulbosa, Nardum spirans. Quapropter Nardo montano simillima cum forma, tum odore.

Lecur.

Incola est montium Liguriæ.

Nardum suam Creticam H. Bellus ep. 4. ad Clusium sic describit:

Herba est *Valeriana* simillima, odore, caule, flore, & forsitan etiam semine, quod longiusculum & depressum est, figura ad Lini semen accedens, & in pappum desinens. *Folia* prima herbacei sunt coloris, rotunda ad Alfi esse videntur, interdum majora, crassa, succi plena; quæ deinde subsequuntur paulò longiora sunt & nonnihil incisâ, quibus alia magis secta succedunt, & similitur alia, ut tandem ultima, antequam caulis emerget, *Valeriana* majoris folia rectissime æmulentur. *Caulis* *Valeriana* perisimilem habet, concavum, ad sesquicubitalem altitudinem affurgens, quem bina folia *Valeriana* divisiuâ utrinque per intervalla ambiunt: *flores* albos in Umbellis, *Valeriana* similes, majores aliquantulum, odoratos: *radicem* tuberosam; ex primaria enim cui *Caulis* natus, minimique digiti est crassitudine & longitudine, tenues quædam radices per terram sparguntur, quibus alia tuberosæ adnæxæ, ut in Filipendula, Nardi odorem referentes. Tota hyeme viret, & novo vere caulem emittit, qui Aprilis aut Maio marcescit & exiccatur; tota autem hyeme radices sub terra latent, & Autumnio primis imbribus germinare incipiunt.

Lecur.

Oritur humentibus collum locis, inventiturque etiam inter faxa.

12. *Valeriana tuberosa* J. B. Imper.

Folia producit effigie simillima *Valeriana* minoris, sed crassiora: *flores* albos instar majoris, aliquantulum odoratos. *Radices* tuberosæ odorem referunt Nardi.

Lecur.

Nascitur in montibus Liguriæ.

Hæ tres *Valeriana* tuberosas specie inter se distingui vix possum à meipso impetrare ut credam: multi pariter ignore sunt, proinde plura non habeo quæ de his dicam.

13. *Valeriana annua* Clusii Ger. *annua sive aspera* Clusii Park. *foliâ Calcitrapæ* C. B.

Clus.

Hæc statim à radice multa *folia* promittit, humi diffusa, viridia, instar foliorum *Calcitrapæ* vulgò appellatæ, sive Cardui mucicato capite, laciniata, inter quæ prodeunt aliquot *cauli*, rotundi, cavi, ramoli, bino cubitos ferè alti, virentes, quem ad singulos nodos utrinque ex adverso amplectuntur *folia* inferioribus manora, laciniata etiam, *Valeriana* sylvestris vulgarioris foliorum æmula.

Summis

Summis ramis extremoque caule sistuntur tanquam umbellæ *florum* quinque foliis constantium, non diffiniliuntur floribus *Valeriana* Indicæ, coloris rubri dilutioris, ad carnem tendentis: in ramulos excreverunt tandem ille veluti umbellæ, & *simen* ferunt quæ pene *Valeriana* rubra sed minus. *Radix* alba & satis lignosa, quam tamen subsequens hyemis corrumpit.

Floret æstate, & subinde in autumnum usque floribus & semine onusta conspicitur.

Temper.

14. *Valeriana annua* Sicula quæ à præcedente diversa videtur. *An Valeriana minor annua* Park? *Alpina minor* C. B.

Radix ei simplex, mollis: *Caulis* singularis, erectus, quadratus, ab imo statim ramosus: *Folia* bina ex adverso ad singula internodia *Valeriana* sylvestris majoris, laciniata. *Flores* parvi, purpurei in extremis ramulis, alii supra alios alternatim fidentes. Color totius plantæ ruber; Sapor amarus.

In promontorio *Punto Cerculo* dicto in Sicilia.

Lecur.

C A P. II.

De *Valeriana* Nardo *Celtica* dicta.

1. *Nardus Celtica* J. B. Ger. *Celtica* *Discoridis* C. B. *Alpina* Clus. *Nardus sive Spica Celtica* Park.

Clus.

Negros interdum crepites occupat serpendo *radix*, & latè summa tellure sese inter muscum diffundendo: oblongi procumbentisque humi *ramuli*, tenues, plurimis veluti foliolis aut ficiis [quamvis circumscripti, subinde fuscis & nonnihil capillatis fibras agunt, summa parte in unicum paulatim se laxantibus foliis, satique crassis, & succulentis plena, colore dum primum emergunt viridiori, deinde sub autumnii initium aut æstatis finem flavescunt, gustu amarissimo: palmaris aut doctantalis, nonnunquam etiam major, inter ista emergit *cauliculus*, fistula firmus, ut in minoribus *Valeriana* sylvestris geniculatus, bina ad singulos nodos habens inter se opposita exigua foliola; cui circa summum ex singulis alis enascuntur pedicelli, binos aut ternos *foveales* coloris pallidi sustinentes, quibus succedunt femina *Valeriana* sylvestris *Alpina*, laxatili præsertim [*Valeriana* minoris *Nardi* folia] proxima, paulo tamen minorâ. Tota planta aromatica est, & radicem *Valeriana* sylvestris odorem æmulat.

Copiosè provenit (inquit J. Bauhinus) in Alpibus Germaniam ab Italia dissepcentibus. Monto-
Lecur.

fu gaudet Genuesibus, Liguriæque Alpibus sterilibus. Autore Clusio, copiosè nascitur in summo *Judenberg* Striacarum Alpium jugo inter muscum, saxosis locis. Ibi mensè Augusto floruit sub ipis ferè nivibus, folia deinde promittit cum illa dissolvere & diffundere incipiunt. Legitur autem ab incolis sub Augusti finem & Septembris initium cum folia flavescere incipiunt, tum enim summam habet odoris gratiam, quæ caret cum folia primum promittit, & adhuc viridis est.

2. *Nardo Celtica* similis *indora* C. B. *An Nardus Celtica altera* ejusdem? Park. *reperi* Ger?

C. B. Prod.

Radiculâ est oblongâ, rufescente, capillatâ; ex qua *folia* aliquot oblonga, in latitudinem paulatim se laxantia, longis pedicellis donata, viridia primum, dein flavescunt exurgunt; inter quæ *cauliculus* tenuissimus, palmaris, rarius alior essetur, circa cujus medium *foliola* duo oblonga angustissima: *cauliculus* in pedicellis abie, quæ *foveales* oblongos pallidos, ut in *Celtica*, sustinent, qui in *semina* exigua abeunt. Inodora est.

Lecur.

3. *Nardus ex Apulia* C. B. *Salonica Neapolitana*, sive *Nardus ex Apulia* Park. *Nardus sive Salonica Neapolitana* J. B.

J. B. Lugd.

In tam exigua planta conspicua est *radix* crassitie rugosæ, utrinque flavescens, fibris capillatæ, in nodos exuberantia, è quorum lateribus hinc inde folia prodeunt, ut ex ea figura serpere radicem & editis illis nodis se propagare non abs re existimem. *Folia* illa oblonga sunt, angusta, Plantaginis utrinque similia, inferius ætæa, superius latorâ. Sapore & odore Planta illa *Valeriana* reperi, ut non dubitem ob odoris suavitate egregis adversis morbos varios facultatibus præditi tam esse, ac Folii loco substitui posse.

Ex brevi hæc & imperfecta descriptione non certò scimus quò referenda sit hæc planta, suspicatur tamen eandem esse Nardo montanæ Clusii.

4. *Nardo*

- * 4. *Nardo Celticae similis Hirculus* J. B. C. B. *Hirculus* Ger. *Hirculus Clusii* Park.

Clus.

Plantula est Nardo Celticae similis, candidior tamen, & veluti ex viridi cinerea, sine cauliculo, minoibus brevioribusque foliis, villosa admodum secundum radicem & migrans, nulla odoris jucunditate. Folia praemania nullum aromaticum saporem reddunt, sed lenta & viscida sunt, cum Nardo Celtica folia calida sunt, cum aliqua tamen adstrictione, odore saporeque jucunda.

Ex brevibus & imperfecta descriptione non constat ad quodnam genus referenda sit haec plantula: utrumque hic locum habere permisimus, nec quid in Historia nostra desiderari Lector quereatur.

- * 5. *Nardus montana radice olivari* C. B. *Nardus montana* Ger. *Clus. montana tuberosa* Park.

Clus.

Tuberosam habet radicem quae quotannis adnatis aliis valde se propagat, multique & quasi capillibus fibris, inter parte & summo capite praedita est, ex qua stolones oriuntur foliis ex atro-virentibus (superne & splendens, nec in ambitu serratis infima parte onusti, deinde aliis in lacinias ductis, uti paucis Valerianae majoris folia, sed minora, quodque stolones magis adolefcent, eos magis deflecta videntur folia, ex adverso tempore sita. Summo caulis fastigio consertim nascuntur flores, Valeriana sylv. floribus non dissimiles, odorati, minus tamen quam radix, quae sylvestris Valerianae radicem odorem valde emulatur.

Locus.

Neapoli è monte Virgineo erutam ad Clusium misit Fer. Imperator.

Nardum montanum radice oblonga C. B. cum Parkinsono nostro huc omnino referendam censo, cum radix vel ratione loci vel ex aliquo accidente facile variare possit.

Vire.

Nardus Celtica calicis & flicat, virumque earundem est cum spica Indica: majore tamen cum utilitate adhuc in una cienda, ventriculo roborando, flatibus discutendis. Extrinsecus additur malagris unguentique calefacientibus. Schrod. Pannonibus frequens ejus usus est in capitis lotionibus.

Nobis ut genere & facie externa cum Valeriana, ita & viribus convenire videtur.

C A P. III.

De Valerianella.

O b aliqualem formae similitudinem Valerianis accensetur haec plantula. A Valerianis tamen genere differunt, cum semina paposa non habeant, prout illae. Praeterea caule dichotomo seu in binos ramos semper divaricato non à Valerianis solum sed & ab aliis omnibus quas novimus herbarum generibus differunt, & primo statim aspectu dignoscuntur.

- A. 1. *Valeriana campestris inodora major* C. B. *Lactuca agnina* Ger. Park. *Locusta herba prior* J. B. *Rambs Aetate* q. *Corn-Sallet*.

J. B.

Parum interdum palmum superat, aliis dodrantalis, radice donata tenui, ad imum fibrosa, gustu subdulci & fore insipido: folia tenera & delicata, longitudine femuncialis, unciali aut sextantali, laetissime trientem unciam parum excedentia, colore herbaceo, subrotunda, nullo pediculo appendice, sapore ferè eodem cum radice: à qua unica caulis plures, angulosi, tenues brachia, binique ramulorum conjugatione semper divisi. Inter folia summorum ramulorum foliola simul alii quot pulchelli, albi aut dilute purpurei languentes, oblongi, in quinque lacinias dissecti apices amplexuntur tenuissimos, obtutum ferè fugientes. Semina rotunda, compressa parumper, in summo acuta, & per obliquum rugis quibusdam exarata, albicantia, satis magna pro plantulae modo, atque antequam perfectè siccassent destituta.

Locus.

Vire.

Frequens est in agris, vineis & hortis, teste Tabernam. & experientia.

Refrigians est haec herba & nonnulli humectans, faciliat ac temperamento Lactucae haud dissimilis: cujus loco hybernis & primis Veris mensibus inferunt, ac cum aceto, sale & oleo jucunde editur, velut alia acetaria, inter quae haud postremum locum obtinet. J. B.

Agri hujus palpi multum delectantur & juvantur impingunturque, ut aiunt, unde nomen Lactucae agnine obtinuit.

- A. 2. *Lactuca agnina* [cu Valerianella foliis serratis. *Locusta altera foliis serratis* J. B. *An Valeriana sylvestris foliis tenuissimis divisis* C. B. ? *Small Corn-Sallet* q. Valerian *with jagged leaves*. *in Valer. min. annua* Par?

Radix ei simplex, alba, paucis fibris donata, tenuis. Folia quam Lactucae agninae vulgaris minor & angustiora: quae in superiore caulis parte existunt [ad divaricationes scilicet] ex adverso bina, altius incisae folia serrata. Caulis dodrantalis & interdum pedalis, erectus, rigidus sed tamen tenuis, striatus, subhirsutus, in binos ramos divaricatur, & hi rursus in binos ramulos, & deinceps ramuli

ramuli in binos furculos, &c. nam Planta haec divisione sua semper dichotomiam observavit. Folia in summis ramulis plures simul, parvi, purpurascetes, in quinque folia seu pedis lacinias divisi. Semina pro plantae ratione satis grandia, per maturitatem ex rufis fulca, nonnulli striata, figurè ferè gigarti seu vinacei, sed multò minor.

Inter segetes non admodum infrequens est. A Lactucae agnina differt, quod elatior sit, quod Locus. Junii.

Folia hujus non sunt tenuissimè dissecta, ut vult C. Bauhinus.

An Valerianella vulgaris speciei major ferocina Morj. praedat.

Locus inter segetes, & tempus florendi ferotinum, & altitudo pedalis, & figura erecta convolvunt.

- * 3. *Valeriana echinata* C. B. *Valerianella cornucopioidea echinata* Col.

Col.

Ex radice tenui, admodum vulgari simili, flavicante, parum odora, atque gustu Valerianae, folia emittit brevia, vulgata non dissimilia, minora parum, atque velia, Valerianam sylv. minorem amulatur, binos aut ternos per ambitum summi habentia Hieracii lanosi modo, semidigiti lata, longa vero duas uncias quae imo cauli haerent, magisque profundè serrata.

In alis quidem, quae haerent latiora, & in lobos utrinque magis fissis & majora, ut alata videntur: eodemque modo superiora, sed minora semperque decrefcentia. Caulis duas uncias longus, geniculo in medio interceptus, in quo folia bina ex adverso opposita ut in reliquis, (è quorum alii ramuli exunt quod notandum) compressis, laevibus, canaliculatis, in summo bifurcatur laevibus, cavis & expansis semper crassifolentibus: in quorum summo velut rubuli parum compressi, etiamque canaliculati, crassiores, latiores breviorisque ceteris internodiis, invertit pyramidem effigiem, latiores scilicet in summo & crassiores, angustius foliolis exiguus alati infunt; in quibus [veluti fructus in Cornucopia] capitula sunt, basin foliaceam quodammodo habentia, floribus confertis exiguus Valerianae aut Nardi foliis amulantibus, ex purpureo-ceruleo albicantibus, supra fructus corniculatos, brachiatos & aduncos infidentibus composita. Quibus Junio mense decedentibus, atque fructibus crassifolentibus majora sunt cornicula, diutiora & flavicantia vel pallentia, remanentque cornicula piam amulantur cacuminibus.

Est & inter binos tubulos summos in qualibet ala interceptus fructus etiam, qui veluti compressus ob loci angustiam inter illorum sinus conspiciuntur oblongior ceteris. Aestate periturus. Planta tota pedalis est altitudinis, nec minus latitudinis occupat caule summa expansis alis.

In montanis umbrosiusculis oritur, ut propè Podium Poponicum Aequolorum castellum Comi. Locus. tatus Marerii dicti, & in Valentinis montibus.

4. *Valeriana semine stellato* C. B. *Valerianella altera tenuifolia, semine Scabioe stellato* Col. *Valeriana petraea* Park. Ger.

Col.

Radix formi aliusque qualitatibus supra scriptas emulatur. Folia ei angustiora, minùque incisè sunt inimo: at è medio caule erumpunt quatuor lacinias longis dividuntur, Nardi vel majoris Valerianae rami Vulpis umbram sine capite describentia: quae verò juxta alas haerent quinquapartia aut trisida sunt, angusta & longa, Ajuae divisi & magnitudine, atque in summo tenuiora. Caulis semipedalis est, rectus, solidus, purpurascens, superne brachiatas, bifidum ordinem in alarum divisione servans, juxta folia (ex adverso posita) canaliculatus sicuti & alae. In summo totius plantae sexdecim infunt umbellulae, exque binæ coherentes, è floribus confertis, exiguus admodum, ex albo purpurascens, tenuissimis staminibus è medio erumpentibus compositae, fructibus infidentibus utriculorum effigie, qui floribus decedentibus Stellati evadunt, sex radiis divisi, in medio parvis filum tritici modo sed profundius.

Aestate fine periturus atque rufescentem fuscata. Marcescente planta. Junio florula invenitur. Tempus. Natalis locus idem qui praecedent: in Apulia quoque Cirinolanis agris Aprilis mense observari Locus. mus.

Datur hujus varietas seminibus duplo majoribus, quae Valerianella nostras major Scabiose seminis. Morj. praedat.

- * 5. *Valerianella altera nudo umbilicato & Levi semine* Col. *Plu minimum* Ad. *forè minima* Park. *sylv. foliis tenuissimè divisis* C. B. ?

Col.

Variat haec à superiore florum basi magis virente, atque angustioribus longioribusque foliolis constituta. Floribus etiam paulò majoribus, sed umbellis minoribus, atque flore & fructu singulis inter summas alas interceptis vulgaris modo & Cornucopiois: Fructu nudo, trigono, levi, acutior in summo & quodammodo trifido, sed umbilicato, eodem quo superior modo, etiamque rufescente cum fuscatur. In reliquis cum superiore convenit.

Duplicem varietatem proponit D. Magnol in Indice plantarum Montpellierensium, alteram semine rotundo, alteram semine oblongo, utramque inter segetes nascuntur: hanc folia albidiora non dissecta, semen oblongum, umbilicatum, quam illius albedines obtinere scribit.

* 6. *Valerianella*

* 6. *Valerianella femine bifuto extremo umbilicato* Morif. prælod.

Hæc femina gerit ovarum acinis figurâ similia, sed hirta & ad extremum umbilicata, seu magis cava.

* 7. *Valerianella femine bifuto, minore retundo* Morif. prælod.

Hujus semen est hirsutum prioris feminibus, valde caucalis minoris femini quoad figuram accedens. Sponte provenit in Picardie novalibus.

Locus.

S. *Valeriana Mexicana* Ger. *Indica five Mexicana* Park. peregrina seu *Indica* J. B. peregrina purpurea albæ C. B. æquijure Italica possit dici.

7. B.

Dorantalis & cubitalis est planta, radice nixa tenui, brevi, candidâ, multis fibris capillatâ, sapore amaricante, non sine acrimonia aliqua aromatica. Caulis ferè repandus supinâque magna ex parte, partim erectus, longitudine dodrantalis, lavis, concavus, teres, subrubens, striatus, alternis adversisque conjugationibus ferè quadam lapsu bipartitus. Alarum divaricationibus, (incipienti præsertim) apposita, folia bina, priora ex adverso sita, duas trèse uncias longa, unam, rarius duas, lata, Nardi montanae similia [Plantaginis lactolise, ferè minora,] inferiore nervorum divisâ, tenera, pingua, sapore aromatico, quorum quæ superiora minora sunt, & ad exortum denticulis obiter crenata. Flores quasi in umbella, inodori, flave-rubentes, interdum albi, ex longo tenuique corniculo in quina folia diffusi, [quorum duo superiora breviora & latiora, inferiora tanquam labra pendula, & medium reliquis longius] Ocyamâtri Valerianthi, sed sine calcaris: quibus delapsis succedunt vascula oblonga, fungosa, articulis distincta, foliolis quibusdam obsepta, crassa, concava, in plures calices divisa, in quibus vasculum latitat, velut in foliaceum corniculatum bipartitum, in quo semen longiusculum.

Locus.

Circa Mesianam Scilicet sponte & quidem copiose oritur; unde non est eam ex Indiis accersimus. C. Bauhinus quoque in Latio & in Sabinis provenire audit; & alibi proculdubio in Europa sponte exit.

Planta hæc revera anomala est, verum ob caules dichotomos, & quoniam alii eam Valerianellam annumerant, hic relinquendam censui.

C A P. IV.

De Plumbagine seu Dentellaria.

Molybdæna Plinii nobis dicta videtur à plumbeo foliorum colore; aliis quia manûs volam inficit plumbei maculâ radix parum detecta Molybdæna Plinii censetur. F. Columna pro Tripolio Diofcoridis habet, cujus radices apud ipsam vide. Sui generis planta esse videtur, ideoque non opus est ut assignemus notas generis Characteristicas cum ea ex descriptione peti possint.

Plumbago Plinii Ger. *Dentillaria Rondeletii* J. B. *Lepidium Dentellaria dictum* C. B. *Lep. Mentelliacum Dentellaria dictum* Park. *Tripodium Diofcoridis* Col. *Acaduozi*.

Col.

Radix fibris longis, crassiss carnosis diviliter, odorata, gustu fervida. Folia Glastii, atro-virentia, latiora, pinnis caulem complexa, Glastii vel Dracæ modo, majora atque obusiora, semper in caule decrefcentia, per ambitum denticulis exiguis aspera. Caulis à medio ad summum in alternos ramos crebrè diductos habet, purpurascentes [7. B. nigricantes] striatos, plures ab eadem radice, cubitales & sesquicubitales. Flores cacuminibus hærent, acervatim primo congesti, calycibus viridibus, hirsute crassâ, viscosi obstiti inclusi, cum aperiantur quinquepartiti, colore ex purpureo rubro candicantes, deinde magis colore saturantur purpureo, ut variare videantur, ac postremo clausi & marcescentes puniceo. Puniceus quoque color est in floribus tubulo oblongo & calyce tantundem exserti: in quo deinde semen oblongum, tritici ferè magnitudine, cortice virefcenti, tenui, atque inter libro purpureo-ceruleo chartam inficente affricit, quod deinde siccitum in nigrum vertitur, medullâ inter alia & amarâ. Folia acri sapore sunt, ad radice fervida; unde Rondeletius pro Pyrethri radice ad dentium cruciatum mulecundum esse uti solitus, Dentellariam appellavit plantam.

Tempus
Locus

Astitit radice & Autumnus flos. Circa Neapolin toto maritimo tractu à Neapoli ad Romam, item circa Syracusas in Sicilia, & Montepelium in Gallia Narbonensi copiose provenit, locis semper meridiei expositis, atque maris affari subjectis, quavis à mari interdum remotioribus, observante Columna; nunquam Septentrionalem plagam respicientibus, quanvis mari propinquas.

Tripodium dictum est quia ter variat seu vertit fibræ colore. Col. Molybdæna Plinii nonnullis censetur, quia manûs volam inficit plumbei maculâ radix parum detecta.

Equeorum

Equeorum dorsis felle compressione ulceratis contusam & appositam efficacissimè mederi pluri-
mos testatos esse scribit F. Columna, qui in propriis exquis experti sunt, nec venas oriri, & quam-
primum exficari ulcus atque cicatrizarî assuerunt.

C A P. V.

De Limonio.

Limonium à *λεμν* pratum nomen sum obtinuit, quia irriguis pratis & confulibus locis gaudet. At Limonium nunc diarium vulgò dictum herba est maritima, in salis palustribus & clivis maritimis proveniens.

Abundè innotescit & ab aliis plantarum hujus classis genericis distinguitur loco natali & caulibus nudis ramosis.

A. 1. *Limonium* Ger. *maius vulgatius* Park. *maritimum majus* C. B. *maius multis, aliis Ben rubrum* J. B. tom. 3. app. *Sta Rabender*.

7. B.

Radice crassâ, rubente, gustu adstringente, & in capita quædam divisi nititur. Folia inde oriuntur Lapathi minora, leviora, poliorique, minus atâ, sed hilari viore uncta: inter hæc caule surgunt pedales, tenuis, nudi, multis ramis latè diductis paruli, per quos ordine ascendunt flores densi, in unam ferè partem vergentes, ex albo cerulei, parvi, monopetali in quinque laciniis totidem petala imitantes divisi, calyculis subrotundis.

Singulis stoculis singula succedunt femina nuda, quibus calyx pro vasculo est, oblonga, rufescentia.

In salis palustribus inque clivis maritimis frequentissimum est.

Alteram speciem à Lobelio inventam in agris Colceffrensis prope mare memorant Clusius & Parkinsonius. Gerardus quoque Limonium minus à se observatum scribit in clivis maritimis insulæ Thæmæ prope Margate. Nos unam duntaxat Limonii speciem in Anglia sponte provenientem hæcenus observavimus, quæ tamen magnitudine insigniter variat ratione loci in quo oritur: major scilicet quæ in palustribus salis, minor est quæ in clivis & rupibus salinis.

Semen Limonii, ut & herba ipsa, atstringit, providè diarrhææ, dysentericæ, hemorrhagicæ & ni-
mio mensium fluxui medetur, ut Veteres prodiderunt, & Neoterici etiam consentiunt.

2. *Limonium parvum Narbonense Olea folium* Lob. *minus maritimum Olea folio* C. B. *parvum* Ger. *Narbonense* Park.

7. B.

Facile convenit cum Limonio majore, verum caule humiliores; stoculi non ita cerulei in album magis inclinant, copiosi. Radix eadem, dura, rubra, adstringens: folia per terram sparsa, satis crassa, interdum tamen exigua, per extremum rotunda.

Inter fælosa litora & rupes montis Ceri, & alibi Narbonæ & Gallo-provincie saxosa oriri frequenter scribit Lobelius.

Nos in litoribus prope Montepelium duas invenimus Limonii minoris species: alteram minorem & humiliorem cauliculis palmaribus, in plures ramulos divitis, floribus minoribus, copiosioribus, albenibus, & calyculis minoribus canescentibus: alteram majorem, floribus majoribus, magis ceruleis, nec ita confertis & copiosis in summis caulibus, & calyculis majoribus, rubentibus. Hujus flores magnitudine, colore, crescenti modo, & calycum colore propius accedunt ad Limonium vulgare quam illius. Hanc speciem esse putamus quam C. Bauhinus in Prodromo describit sub titulo *Limonii maritimi minoris folioli cordatis* illam, cujus synonyma & descriptionem hoc in loco è J. Bauhini Historia dedimus.

3. *Limonium maritimum minus folioli cordatis* C. B. J. B. *minus folioli cordatis* Park.

C. B. prod.

Ad radicem crassam, lignosam, rufescentem, parumque fibrosam folia plurima, densa, carnosa, levia, subrotunda, per terram instar cæpsis sparguntur, in quibusdam plantis obtusa nulloque mucrone prædita; in aliis in summo sinum habentia, & cordis formam, reliquæ: nec quæ cauliculis plures, inæquales, trium, quatuor etiam sex unciarum, teretes, nudi prodeunt, in plurimos breves & recurvos ramulos diviti, stoculis frequentibus, parvis pallide rubentibus onusti.

In liore maritimo circa Massiliam & Livornum reperitur.

Locus.

* 4. *Limonium parvum Bellidis minoris folio* Bauh. pin. *pumilum* Clus.

Clus.

Malis exiguis folioli, Bellidis minoris penè foliorum instar à summa radice prodeuntibus præditum est, inter quæ cauliculi prodeunt frequentes, elegantissique stoculis onusti. Eius radix Bæx radicis similis erat, minor tamen & subrubra.

Circa

LEON. Circa Valentiam Hispaniæ observavit Clusius: *D. Magnol* in maritimis versus *Peraul*, & Magalonam.

- * 5. *Limonium minus annuum bullatū foliis*, vel *ebuloides* Boccon. Monsp.

Magnol.

Folia multo quam in *Bellide* minorā producit, plurimis extruberantibus evasparata, subius rubra. *Cauliculus* habet palmarem, in quo *flores* quodvis foliis reclusis constantibus insunt, pallide purpurei, cum linea in medio intensius purpurea. *Radix* parva, quæ singulis annis patit. Ontur in maritimis montis Ceti, & in locis licet ultra pontem Salenoyæ ad dexteram.

LEON.

- * 6. *Limonium lignosum gallas ferens* Bocconi.

Boccon.

Pulcherrimum (inquit) profectū est Limonii hoc genus, etiam baciferæ Salvie, in calidis Cete locis proventient, raritate & elegantia par. *Radix* ei lignosa, coloris rubri Brasili, humano crure subinde crassior atque prolixior: ab hac *cauliculi* plures, in multiplices alas distributos, humi stant, Polygoni maris modo, circa quos *folia* Oleæ vel Halimi vulgaris amula conspiciuntur, tactu alpera: quandoque unā cum *cauliculis* (supra quam cuiquam credibile est) numerosis gallarum seu porus nodulorum seu tuberum proventientium copiam onusta Ramorum pars superior. Ex istismodi gallis nodulose, atque ex ipsius plantæ foliis sæpe numero procreantur & protruduntur oblonga formati exant *flores* Plumbaris aut Syringæ coruleæ florum formæ: Gallæ autem interdum quer-næ glandis magnitudinem aquant.

LEON.

Agrigentis locis inculis magna fecunditate luxuriat. Ad promont. Pachynum in loco Brazzetto dicto abique gallis invenitur: nec mirum, cum Gallæ nihil aliud fuit quam excrecentia de puncturis insectarum orie, ut sint ovorum & fetuum matricis & nutricula: Prinde specificæ differentia nota non sunt, sed potius signa quadam accidentalia & externa, cum unum aliquod insecti genus nature instinctu, unam aliquam herbæ speciem compingit, quæ ex virgulo contactu aut humore immixto apta est in huiusmodi excrecentiam intrinsecere & ovo satiatque commodum hospitium & nutrimentum præbere.

- * 7. *Limonium Siculum folio cordato* Bocconi.

Boccon.

Radice constat pollicaris crassitie non sine fibris: *Folia* humi jacentibus longis ab angustis in latitudinem paulatim sese laxantibus, quæ per extremum cordis figuram efficiunt, modo quo pingit. *Caulis* brevior est: *flores* corulei & *semen* quale in cæteris.

Item esset cum eo quod à Bauhino describitur in *Prodromo*, nisi obstatet foliorum longitudo, quæ in nostro notata digna est.

LEON.

Propè Panormum & Augustam inveni copiosum.

- * 8. *Limonium maritimum frutescens hirsutum* Bocconi.

Boccon.

Densâ ramorum digitalis crassitie congerie fruticat, oblongis, cordatis hirsutisque *foliis*, crassius etiam, ac instar Sedi cujusdam in orbem compositis, ramorum cacamen occupantibus: & quorum centro *Cauliculus* interdum exit cum *flore* & *semine*, uncialis vel buncialis, aliquando longior.

LEON.

In insula D. Margaritæ & Scopulis faxillæ ad oram maritimam Gallo-provinciæ sitis plurimum ontur.

An hoc à Limonio maritimo minimo C. B. specie omnino differat, merito quis dubitat. Bocconis diversum facit.

Limonium maritimum minimum C. B. *minimum* Park.

C. Bauhinus sic describit.

Tota planta uncias quatuor vix excedit; nam ad *Radiculum* oblongam, rufescentem, in summo divisa *folia* minima fibrotunda, crassa, Sedi instar compacta, inter quæ *Cauliculi* unciales paulatim *foliis* pallide rubentes vel fibroculeos sustinentes exsurgunt.

LEON.

Hoc in insula quadam non longè Massilia proventit.

- * 9. *Limonium reticulatum supinum* Bocconi.

Boccon.

Folia oblongis parvis Monspelienfi non multum absumile est; sed effusa cauliculorum veluti jubā longè elegantius. Pedales illi sunt & longiores *Cauliculi*, in ramulos plurimos divisi, qui genitalitatem angulati derentunt, atque hinc & inde flectuntur, & sese invicem secant, ut incrementi progressu, multiplices atque numerosa in semetipsos implicatione, visenda novitate reticulatam speciem intè figurent.

Huius Limonii satis ferax Melita est. Idem etiam invenit D. Magnol propè pagum *Peraul* non longè Monspelio, in paludibus quæ sunt propè locum dictum *les Boudins* permixtum cum *Narbo-nensi*

nensi Oleæ folio, Septembri mense florentum. Observavit etiam D. Wheeler alicubi in Græciæ verum locum excidit. Vide ipsius Itinerarium.

10. *Limonium foliis sinuatis* Gær. peregrinum Rauwolfii Park. peregrinum, folio *Asplenii* C. B. *Limonium quibusdam varium* J. B.

Clus. J. B.

Multa ad eodem radice producit hæc planta *folia*, palmum aut amplius longa, binas uncias lata, creberrigè profundioribus incisuris divita, ut quodammodo Alpegni *folia* imitarentur, subhirsuta, crassiusculo nervo prædita, subastrigentis saporis, humi in orbem fusa; inter quæ excrecebant aliquot cubitalis longitudinis aut ampliores *caules*, firmiores, satique alperi, tribus membranis crispis teralla alternatis, tribus, angustis triangulisque *foliis*, tres uncias plus minus longis acuminatis, per terminis cyperoidis aquatici foliis similibus, & iis quidem rubidis etiam & alperis cincti: delineis simul conjuncti emergebant terni, quatuor umbilicos in nonnullis exilientem conspicebam alium na continentem. J. Bauhinus paulo aliter describit flores hæc modo;

Extremis ramulorum hærent numero, congesti *flores*, Echii florum modo nonnihil recurvi, corimmi, cymæ, quorum singuli unico folio constant crispo, parvo, parulo ore calum spectantes pluviusculisque floribus, pluribus contexti segementis, lanugine alperiuscula horrent.

Radix in planta Clusio descripta oblonga erat & crassiuscula, à capite ad imum sensim gracilescens, & raris, brevibus, tenuibusque fibris prædita, cortice tecta, intus rubra. Perennem esse conjectabatur Clusius; nobis autem certis conficit, cum in Sicilia effluem.

In Sicilia ad mare variis in locis ontur. Nos in insula ad promontorium Pachynum, & ad pro-montorium Cerculo dictum non longè à Castello *Peraul* observavimus, utrobique copiose. In

LEON.

Malacensi Bætica portu observavit Augerius Clusius; circa Gades Boetius. Non est hæc planta vera & genuina Limonii species, sed quia ab omnibus qui de ea scripserunt Botanici hæc refertur, iis subingentem duximus. Descriptio imperfecta, omnis feminum numero, figura, conceptaculis nos incertus reliquit ad quam Classem propriè pertinet.

In planta in Sicilia collecta quam siccam observat D. Phil. Skipper, *flores* densi stipati erant, ad modum ferè florum compositorum, singuli autem monopetali, campanulati imitati, margine integro & minime dissecto, crispo tamen nullis calycibus tecti: verum eorum tubi substantia erant fo-vel vasculi feminalis oblongi rudimentum.

Duo præterea Limonii genera quæ Africana vocat, à Guilhelmo Boelio accepta describit & depingit Parkinsonius: Primum humilius erat, vix palmum altum, *caule* adinstar Rauwolfiani alato; dilatatis *foribus* pallide coruleis.

Secundum elatius, cubitali prope modum altitudine *caulibus* pariter alatis, ramosis, ramulis lentis & lignosis; *foliis* prioris similibus, ut & *foliis*: ut præcipua differentia sit in magnitudine. Hæc ex fide.

- * 11. *Limonium foliis elegantissimis* Francisci de Honuphris.

Honuphr.

Multa à radice pollicaris crassitudinis *folia* producit, oblonga, viridia, levia, crispæ, in acutum apicem desinentia, humi procumbentia alia, alia verò surrecta, ex adverso nascentia; & quorum tinnu calces exunt pedales, ramosi, rotundi, firmiores quam in cæteris Limonis, aliquando alati, terni aut quaterni circa imum expansi, ubi *flores* elegantissimorum copia inhæret, qui (cæcissim animatis constantibus, & calycibus brevibus *foliis*, viridibus, acutissimis & veluti spinosis compositis prode-speciosa. Tota plantæ sapor amarulus & salis. Semen nobis ignotum (quia minime hactenus prodit) ut & locus natalis.

PLANTA est exotica, ex America in Europam illata, à mira eorum in eisdem plantæ *foribus* varietate dicta. Eius note sunt ramuli non bius ex adverso & eorum similibus egressi, sed singuli alternatim ex hac & illa parte, *flores* speciosi, calici, variorum non raro in eadem planta eorum.

Eupatorium Græcis dicitur ab Eupatore. Plin. l. 25. c. 6. Eupatoria regiam auctoritatem habet. Sunt qui velint nomen ab inventore Mithridate cognomen Eupatore habere. Hepatorium etiam dicitur ab Hepate, cui medetur.

Florus hexaphyllus fumus seminibus innascentibus, seminibus ipsis lappaceis deorsum nutantibus, foliis pinnatis à reliquis sectionis facile distinguitur: ad quam (ut verum fateamur) propriè non pertinet, quoniam ejus lappæ seu echini vascula feminalia sunt, duobus plurimum intus nucleis fere seminibus latentibus, non semina nuda. Verum quoniam integri plerumque decidunt tenuium more, nec unquam sponte aperiantur, & à Botanorum vulgo pro seminibus habentur huc eam impræsentandam retulimus.

A. 1. *Agrimonia* Ger. *vulgaris* Park. *Agrim.* seu *Eupatorium* J. B. *Eupatorium Veterum* seu *Agrimonia* C. B. *Agrimonia*.

J. B.

Caulis ut plurimum erigit singularem, cubitum & sesquicubitum [interdum duos tréve cubitos] alium, teretem, hirsutum, medullâ fardum, *foliis* per intervalla cinctum alternatim positos, palmo longioribus, ex quatuor fere foliis utrinque pinnatis sitis, circumquaque dentibus majusculis serratis, venosis, brevi & vix conspicua lanugine hirsutis, extremo impari, multis minoribus interjectis, composita, sapore ferè foliosis cum quadam adstrictione. *Floris* suevolentes, longa fere alternatim scapo medio adnascuntur, arque etiam fumis ramulis, velut in spicas digesti, croci, pentapetali, fumis lappulis infidentes. Marcescentibus lappulis deorsum reflectuntur, & singule genium nucleum continent. Ad basin uniuscujusque folii binæ appendices velut auriculæ caulem amplectuntur. *Radix* in nigro vergit, crassa, sapore astringente donata.

I. occid.
V. uet.

In satorem & viarum marginibus, & circa sepes inque pascuis passim provenit. Æstate floret. Hepatica nobilissima imprimis est (unde & Hepatorium dicitur) vulnerariaque: ideoque usu creberrimo venit in morbis ab Hepati imbecillitate ortis, ut sunt hydrops, cachexia, icterus. In usu etiam est in catarrhis, tussi, mensesque retentis. Extrinsecus adhibetur sapsissimè in balneis & lotionibus.

Autore Rondeletio Agrimonia cum aceto forti emplastri modo imposita verrucas tollit, fortè etiam *solum hoc præstat*.

Pulvis Agrimonie fuscatus, & in vehiculo idoneo quocunque exhibitus à Riverio *Prax.* & *Observe.* plurimum commendatur in mictu involuntario nec sine ratione; adstringit enim latius validè. *D. Hulse.*

Casalius Agrimoniam vulgarem Eupatorium Græcorum non esse contendit. Eupatorium enim est ex herbis aromaticis; at Agrimonia plantam totam neque saporem ullum, neque odorem ostendere præterquam fuscitatem in ore. At Maio mense (referente Trago) radix dum adhuc tenera est odoratissima deprehenditur. C. Hofmannus odoratissimam invenit æstate media. Varias ergo (ut verisimile est) pro ratione loci.

Singulare est & certum experimentum Joannis Frengii inflammationes testium abigi, si Agrimonia in aceto vel vino cocta calidè cataplasmatissimè formâ scroto applicetur; recipi quoque eam in porones vulnerarias felici successu lippis & conforibus notum est. *Sim. Paulus.*

Quin & decoctis quæ huc Venere laborantibus impemur utiles remiscetur: nonnulli etiam fortis formâ topis applicant ad mitigandos nocturnos dolores artuum. *Idem.*

Aquam ex ea destillatam commendant ad nisi ulcera; eandem Pet. Bombus efficacissimam contra calculum expertus est. *Idem.*

Inter specifica adversus maniam habetur Agrimoniam aqua fontana decocta. *Doleus Lib. I. C. 5. §. 18.*

2. *Agrimonia odorata* Park. *Cam.* *Eupatorium odoratum* C. B. *Eupat. alterum odoratum & aromaticum* Col.

Col.

Agrimonia vulgari adeo similis est, ut vix una ab altera nisi naribus adnota dignoscatur. Cum autem vulgari inodora & ingrata est, hæc adeo odorata est & aromatica, ut ab illa diversim quilibet, nisi flore & fructu eadem esset, judicaret. Verum si rectè expendatur effigies plantæ, minor parum est & rotundior lobo, sed vix differente, colore verò pallidior, radice vix & odoris fragrantia nobilior, & sapore aromatico jucundissimo adstringente. *Radice* ex nigro rubente fibrosa: reliquis fere eandem dicas. Æstate & Autumno etiam invenitur perfecta.

Planta sequens Agrimoniam propriè dictæ species non est, cum fructum lappaceum non producat: nec fâns ideo an ad hanc Sectionem pertineat necne.

3. *Agrimonia similis* C. B. *Agrimonioides* Park. *Col.* *Pimpinella folio Agrimonie nonnullis.*

Col.

Hujus *radix* parva est, fibrosa, lignosa & rubescens. *Folia* habet terre proxima longis, hirsutis dorsantibus, rubescentibus petiolis hærentia. *Fraxigæ*, sed *minoræ* & *pluræ*, Agrimonie modo disposita sepe, inter quæ alia magis parva intersunt, ut in Agrimonie etiam observatur, hirsuta, mollia, per antrubum serrata, dentibus Agrimonie minutioribus & acutioribus, verum folia rotundiora sunt. *Caulis* producit plures, veluti lupinos, hirsutos, rubentes, alis tribus vel quatuor divisis; in quibus folia minora hærent, pauciora atque rotundiora, auriculæ habentia circa caulem, ut in congeneribus: in quorum summo tres aut quatuor simul insunt utriculi hirsuti, cynorum formâ, parvis, multis incisuris per oras fimbriatis, luteum habentes *florem* parvum Agrimonie, quem in aliquibus locis vix exerit, sed intus post illum fructum concepit: quo decilo *fructus* producat, oblongus, rotundus.

rotundus. Trilicis grano aequalis. Lagenarie cucurbitæ modo binis ferè tuboribus formatus; & perferus ex se decidit, hiantem utriculum relinquens. Sapor est abitergente, fuscant, & amaro. O. dorata etiam est, media inter suavulentam & vulgarem Agrimoniam.

Aprili mense floret & Maio perficitur, locis incultis inter verpes & frutices ad Matessi radices Tempus & Locu.

C A P. X.

A. *Circea Lutetiana* Ger. Lob. *Lutetiana major* Park. *Solanifolia Circea dicta major* C. B. *Orymastrum verrucarium* J. B. *Enchanter's Nightshade*.

Radix alba, crebris intercepta geniculis oblique sub terra reptat, fibris subinde demissis. *Caulis* pedales aut cubitales, erecti, tenues, medullâ fardis, vix column crassus, teretes, brevi lanugine hirsuti, non ramoli. *Folia* ex adverso bina, pediculis femuncialibus aut digitalibus infident, latè basi, mucrone acuto, raris circa margines denticulis. Summi caules in spicas ferè longas exeunt, floribus raris dispositis, albis, parvis, binis petalis bifidis contantibus, cum duobus staminibus & stylo. *Calix* pariter bifidus. Singulis floribus singula succedunt *semina* lappulata, deorsum reflexa. Florum pediculi tenues, breves, nulla ad exortum suum apposita habentes foliola fere ligulata.

In umbris humidis, inque sylvis & ad sepes non rarò provenit. Plantæ huic natura *florem* bolum dedit, & quidem soli ex omnibus quæ in Anglia sponte proveniunt, nobis saltem observatis. *Fab. Columna* duas præterea meminit dipetalas, nimirum Hypococum leguminum *Clusii*, seu Cuminum siliculosum *Mastr.* ubi tamen *Clusii* *florem* hexaphyllum tribuit, petalis duobus reliquis multo majoribus. Ego quamvis plantam ipsam in transmarinis viderim, non tamen *florem* adeo curiose inspexi & observavi; & *Alpinus facie novam plantam* à se in Phrybasano descripsit. Quicquid sit, *floris* *foliis* una cum *fructu echinato* planta hæc ab aliis omnibus hæctenus deliripat abundè distinguitur, ut prolixa descriptio ei non sit opus.

Circea Lutetiana minor Park. *Solanifolia Circea Alpina* C. B.

C A P. XI.

De Pimpinella sanguisorba.

Pimpinella recens vocabulum est (ut & Bipinella) à foliorum binis ordinibus pennatim seu plumatim, digestis sumptum, vel à forma ancipitis securis five Bipennis. Sanguisorba dicitur quòd sanguineos fluxus sistat & sorbeat. Hujus notæ genericæ sunt folia pinnata, spicæ crassiores è seminibus dense stipatis; femina tetragona, quibus flocculi infident.

A. 1. *Pimpinella vulgaris* five *minor* Park. *bortensis* Ger. 7. five *sanguisorba minor hirsuta*, & 8. five *minor* Lævis C. B. *Sanguisorba minor* J. B. *Burnet*.

J. B.

Radice longâ fuscâ, cum amaro aliquo adstringente, tenui, ex pluribus in unum coeuntibus composita nititur: ex qua *caulis* attollitur pedales & cubitales, spadicæ, angulosi [& ramosi] in quibus *capitula* glomerata pluribus *foliis* confertim congestis, quorum singuli ubi quaterna foliola, extra purpurascens, intus virentes explicaverint, lamina numerola ostentant nunc late, nunc purpurascens, breviora albis, aliis muscolo barbio unciali circiter dependantia. Singuli autem flocculi singulis *seminibus* nudis, brevibus, quadrangulis, per maturitatem cineris infident. *Folia* ab una radice numerosa, Melonis odore saporeque cum adstrictione, è pluribus foliis pinnatim ad pediculum fere costam tenuem, rubescentem, hirsutam adnexis, exiguis, lubrotundis, circumquaque profundè serratis, suprà parte atro-virentibus, prona glaucis composita.

In montosis pratis & pascuis præsertim loco cretaceo frequens invenitur. Hujus radices adnascuntur quibusdam in locis granum rubrum, quo utuntur tinctorum ad colorem Carmesinum, unde sunt qui pro cocco habent, & Coccum radicem appellant, monentibus Lacuna & Anguillara.

Que de hujus viribus traduntur ad duo capita reduci possunt. 1. Quòd sit cardiaca & alexipharmaca. Hinc vires vix injiciuntur ad cor exhilarandum, eique gratiam conciliat communicat sapore & odore aromatico, Melonis amulo: præsertim etiam à peste & morbis contagiis. 2. Quòd sit astringens. Hinc usus ejus in profluvio mensium eximius, in fluxu alvi, hæmorrhagia quacunque, in vulneribus & ulceribus ficandis, glutinandis & sanandis.

D. Boyle pulvorem herbæ aut radices excaciatæ cum saccharo rosato exhibere solitus erat in hæmorrhagia narum, spato sanguinis aut tæbe pulmonum. Idem inspersus [sine saccharo] ulcera cancræola compescit nec latius sperant.

In mictu sanguinis laudat conservam superbibita aqua Solenander 3. Confil. 27. Idem non repudiare radicem conditam, Saccharove obductam.

An herba astringens utilis esse possit in arena & calculo, ut nonnulli volunt, Lectori considerandum proponimus; item an heni indurato, an Alciuri incipienti conducatur.

Hentici II. Galliarum Regis venator bona fide invenit Pimpinellam ad praecavendam hydrophobiam tantam vim obtinere, ut quicunque eam aliquot diebus, vel in acetanis, vel alto quovis modo preparatam comedit, nihil inde incommodi sentire possit. *Palmari. de morfa came rabidi.*

Panchovius refert Regem Chabam, finito quodam praelio 15000 vulneratos usu Pimpinellae restituisse.

2. *Pimpinella glycyrrhizae* Ger. *major vulgaris* Park. *sanguisferba major* C.B. *Sanguisferba major flore spadiceo* J.B. *Great Burnet.*

Radix huic crassa, oblique acta, cum amaro aliquo astringens. *Folia* plus quam duplo majora sunt quam Pimpinellae minoris, novena aut undena ad unam costam adnexa, Betonicae foliorum amula, profunde serrata, glabra, odore & sapore eodem cum minore, alternatim caulibus adnata. *Caulis* teretes, tenues, leves, bicubitalis & altiores, intus concavi, striati. *Flores* in spicas breves, habitiores seu capitula oblonga glomerati, spicae, tetrapetali, singuli singulis infidentes *feminibus* oblongis, quadratis. *Florum* spicae caules terminant, nec ullum eis supponitur folium.

In palustribus & pratis humidis & lutois nascitur.

- * 3. *Pimpinella sanguisferba inodora* C.B. *prod. minor inodora* Park.

C.B. *prod.*

A sanguisferba minore vulgata differt foliis & odore. Nam in hac folia longiora sunt quae in illa magis rotunda: in hac inodora quae in illa odora.

Hispanica indigena est.

4. *Pimpinella maxima Canadensis* . . . *Cornuti max. Americana* Park. *Great American Burnet.* P. *Sanguisferba hortensis maxima* Ger. emac.

Corn.

Radix vasta & carnosioribus fibris diducta *caulem* facit vere desinente procerum, rotundum & articulatam geniculatam, à quibus egerminant ramuli plures, ex intervallis foliis donati, Pimpinellae nostrae majores effigie & colore similes. Cauliculi apices non in globum aut in glandem abeunt, sed mille stoculis in longiore spicam compositis fastigiantur. *Flores* alternis vicibus hiant, aperuntur inferiores primi, superiores postremi: singuli quatuor foliolis crucis modo adversi inter se constant, & vasculo adhaerent subrotundo, quatuor sinibus fuscato, veluti plicati aut contracti marisipoli rotundi sinus referentes. Ab hujus cavitate tres aut quatuor apices funduntur. *Flos* ex viridi subalbescit. Sapor, odor, color, nullatenus à vulgari nostrate differunt.

Hujus est & alia species, ad eam omnino accedens nisi quod spica sit brevi, glomerata, pariter tamen rubra. Utraque folia gerit longiora & magis serrata quam nostrae major.

5. * *Pimpinella Agrimonoides*. Morif. Præl.

Morif.

Hujus folia primà facie Agrimoniae foliis quam proximè accedere videntur, suntque pariter hirsuta & villosa, rachi seu nervo medio aliarum Pimpinellarum modo adnexa, uno extremum claudente: gratissimum contredata spirant odorem. *Caulis* pedalis in quorum cymis proveniunt spicae glomeratae, feminibus striatis gratissimi odoris onusta.

- * 6. *Caminum sive ostre Park.* Ger. *styl. capitulis globosis* C.B. *styl. primum, valde odoratum, globulosum* J.B.

J.B.

Variè divaricatos ramos dodrantes, teretes habet, medullà candidà plenos: *folia* palmum longa, pinnata, Pimpinellae sanguisferbae foliis similia, foliola singularia profunde serrata. Extremis ramulis haerent glomerata *capitula*, è villosis candidis penicillis, quibus femina adherent, congesta; quibus subiecta sunt radiata foliola, profundius incisa & veluti spinosa. Morifonius nostrae femina plenius describit hoc modo. Semina singularia producta, non binatim juncta, ut in Umbelliferis oblonga, in superiore & tenuiore parte hirsuta, seu villis papillae plumis donata, reticulo quodam è quatuor pinnatis seu plumosis carinis & lobis plurimis angulosis veluti laneis composito mirabili naturae artificio circumvallata.

Odore ad Pasticinac tenuissimam accedit: Caminum nec odore, nec sapore refert.

I ois glareosis circa Aquis Sextus Gallo-provinciae uberum crescere scribit Lobelius in *Ado.* Folis & capitulis ad Pimpinellam Sanguisferbam accedit, Seminibus papposis ad *Vulcanianam*.

C A P.

C A P. XII.

De Thaliastro.

Thalistrum seu Thaliestrum, *Θαλιστρον* & *Θαλιετρον*. Similitudo figurarum, & a scriptura varietatem peperit. Fortè à *thalis* virco, dictum est, eò quod dum germina protrudit eleganter vireat.

Ejus characteristice sunt folia umbellatarum in modum divisa, flores staminosi, femina ut in umbelliferis striata. Nonnulli tamen species Thaliistri dicti femina foliulis inclusa gestant.

1. *Thaliestrum majus, foliulis angulosis, caule laevi* J.B. *majus florum staminibus purpureiscentibus* C.B. *montanum flore purpureo* Park. *montanum* 3. Clus.

J.B.

In cubitalem vel sesquicubitalem altitudinem excrevit, ramosis, rigidis, politis laevibusque & cavis caulibus donatum: *folia* Aquilegiae levia, eisdem panè coloris, & ferme inodora, antia cum acrimonia: flores ceu mulcaria conferta, ex radiatis *feminibus*, in orbem actis. *Viola* nigra purpuram referentibus, apicibus tamen obsoleto colore luteo præditis, comp. dicit fibrosa, multiplices, tenues, externè nigricantes, internè alba, sapore non ingratis, quales veluti colles constant. *Semen* in foliulis angulosis, tenue, longum, fuscum.

In sylvis Jurae montis propè *Thuri* observavimus: J. Bauhinus in monte Saleva propè Genevæ *Thuri* florentem Junio, & Julio *semine* maturo.

Thaliestrum montanum album C.B. *montanum album* 1. & 2. Clus. *montanum majus* Park.

Solo floris colore à precedente differt. Duplex est (inquit C. Bauhinus) unum altius excrevit, flore candido admodum gravis odoris. Hoc est Thaliestrum montanum 1. Clus. montanum majus Park. alterum flore albo etiam, paulò humiliss, minus ingratis odoris: quod Thaliestrum montanum minus album Park.

2. *Thaliestrum speciosissimum glaucum semine & caule striato* J.B. *thal. majus flavum staminibus luteis vel glauco folio* C.B. *thal. majus album Hispanicum* Park. *thal. majus Hispanicum* Ger.

Hominis interdum proceri statum adaequat vel etiam superat, *radix* flava, multas fibras à latere oblique circumquaque spargente, sapore amaro. *Caulis* autem rectus, singularis, nullis aliis ramisve brachiatis (Parkinsonio in duos treve ramos divisis) purpurascens, inanis, crassitudine digitalis, perquam longis internodiis interceptus. *Folia* ex articulis nascuntur, quos vaginà amplectuntur, Thaliistri majoris nigrioris latiora, si singularia spectes, colore utrinque subcaeruleo vel glauco, sapore amaro & acro, odore gravi. Summum caulis fastigium in furculos aliquot abit, quibus flores infident multo ex meris fibrillis luteis compositi. *Semen* tegitur tunica tenui, non anguloso foliulo.

3. *Thaliestrum Canadense* Cornuti. *Thaliestrum Americanum* Park.

Corn.

In Canadensi solo nascitur Thaliestro similis bicubitalis planta, foliosior tamen florisque elegantior, quae caulibus ab radice multis frutescent, atro-purpureis, geniculatis per intervalla, quibus & hinc inde plures adnascuntur cauliculi, foliaceis quadam valvula candicante à primario caule separati. *Folia* habet Aquilegiae & ordine & figura similia, colore tamen glauco diversa. *Flor* in cacumine mulcarii specie, globulis multis dilute purpurascens confatur, qui dum dehiscunt singuli in quinque folia divisi mille alba filamenta ostendunt, quibus luteus apex præficiatur. Julio mensis singula filamenta dum deficiunt in rotundum *semine* degenerant, longiuscula, triangularis formae, exstante quadam per singulos angulos epiphylli membranacea. Sapor totius plantae dulcis est, radique dentibus permansit, & lingue apposita substantia pinguis & viscidioris esse sentitur, cum pauca admodum acrimonia.

Glutinandis vulneribus præfens eff. remedium si contulà apponatur: ex aqua cocta suppuracionem molitur.

Habetur, autore Parkinsonio & minor hujus species purpureis, apicibus lavis.

Varietati.

- A. 4. *Thaliestrum sive Thaliestrum majus* Ger. *majus vulgare* Park. *majus siliquæ angulosis aut striatis* C.B. *nigrum, caule & semine striato* J.B. *apud adu. huc.*

J.B.

Pulchre virentibus foliis, licet saturatis tinctis, splendentibus tamen, longis, angulosis donatur. *Caulis* rigidus, striatus, inanis virelucens, & ad viri altitudinem, & majorem aliquando, excrevit. *Flores* perquam exigui, herbei, pentapetali, calicem exsertes, cum numerosis intus *staminibus*, prælongis, ex herbaceo flavescens. Singulis autem foliulis singula tucescent *femina*, striata, nuda. *Radix* fibrosa, buxi coloris, ingratis, amaricantis saporis.

In

Lecus.

Vires.

Lecus.

In pratis, locis humidis & ad rivum non infrequens est. Dodonæus ulterius speciem meminit folio latius virente & minore, cauliculo rotundiore, nallique ftrias habente. Verum Dodonæus non videtur Thalictri species probe distinguere. Folia in oleribus admixta alvum nonnihil commovent, autore Dodonæo. Radicis decoctum idem potius praestat. Optimum Rhabarbari substitutum est. D. Palmer.

Thalictris quibusdam in locis in Italia, teste Camerario unatur contra pestem; in Saxonia contra Ictericum.

- A. 5. *Thalictrum minus* Ger. Park. C.B. *Thal. minus sive Ruta pratensis genus minus, semine striato* J. B. *The lesser Meadow-Rue.*

Thalicthro majori cum folliculis similibus, non ea tamen ut plurimum huic proceritas: *caules* tenuiores, non minus tamen rigidi: *folia* confimilia, crassifolia sed minora, live sit spontanea, live culta, lita & dispositione eadem. *Radix* tenuis, fibrosa, lutea, repens. *Flores* ex staminibus componuntur, capitulis minoribus, colore ex fusco ad luteum vergente. *Semina* striata.

In cretaceo solo circa Novum mercatum, Lintoniam, & alibi ad collum radices in agro Cantabrigiensi copiosae, necnon in montibus circa *Malham* & *Settle* Comitatus Eboracensis pagos.

- * 6. *Thalictrum minimum* satissimum C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Caulis est rotundo, pedali, in ramulos diviso: *folioli* pluribus, in tres lacinias divisi, anteriores duabus incisuris, denticulatis, superne atro-virentibus, inferne palliscentibus. In ramulorum fastigiis *sefcali* parvi, muscoli, ex plurimis staminibus compositi, quibus succedunt exiguae valvulae, oblongae, senae, septenae, striatae, apice incurvo donatae, sibi quae invicem junctae, capillaceo oblongo pediculo insidentes, semen exiguum includentes. Tota planta odorem foetidissimum spirat & in Valleria reperitur.

7. *Thalictrum pratense maximum* Monspeliensium asperioribus seu rugosis foliis. Hort. Blaf. Botan. Monip. Monip. praelud.

Moris.

Ad terrores aut quaternos pedes altitudine ascendit. *Folia* supra facie rugosiora sunt & dilutius viridia quam pratensis vulgaris. Et tamen à D. Magnol querit, annon sit Thalictrum pratense elatius longioribus & magis atris foliis Clus? *Flores* edit musculosos, luteos; semina striata reliquorum more.

In pratis ad levam parum ultra Latera sitis abundat, Junio & Julio florens. An Thalictrum pratense elatius, longioribus & magis atris foliis, & quodammodo splendentibus Clus?

- * 8. *Thalictrum pratense angustifolium* C. B. *Thalictrum minimum* Park.

A Thalicthro minore montano albo parum differt, foliis scilicet minoribus magisque incisus, colore magis glauco seu canescente: caulibus pede non multo altioribus, floribus magis flavis, & radicibus repantibus.

Qu. an à praecedentibus specie differat.

9. *Thalictrum angustifolium* folio Park. pratense angustifolium folio C. B.

C. B. prod.

Radix est flavescens, ex aliquot fibris oblongis crassifolius composita: *caule* bicubitali, lavi, rotundo, profundè canaliculato & geniculato. Ex quolibet geniculo *folia* plura prodeunt, in plures oblongas, plerumque angustissimas, tandem & ternas lacinias secta: arcuatis in fastigio in ramulos dividitur, in quibus *fores* plures, muscoli, pallidi, ad luteum vergentes, veluti in oblonga spica dispositi, quos valvulae tenues, parvae, minutissimum semen continentes, sequuntur.

Ad fluvium Lycum prope Augustam Vindelicorum in Germania collegimus. C.B. In pratis Michelfeldensibus æstivis mensibus floret.

CAP. XIII.

De Fumaria.

Fumariae herbae notissima res fumus nomen quondam fecit, quoniam vis illi contra hominis oculos lacrymosa sit, quale in fumo est. Claritatem facit munitis oculis delachrymationemque cum fumis, unde nomen accepit. Plin. lib. xxv. cap. 12.

Fumariae nota characteristica sunt folia Umbellatarum in modum divisa. Flores spicati ad papilionaceos accedentes, in calcar quoddam retrorsum producti, pediculo è media parte egresso harentes.

A. 1. Fumaria

- A. 1. *Fumaria vulgaris* J. B. Park. non bulbosa I, seu *Officinaria* & *Discoloris* C. B. *purpurea* Ger. *Capnos* Lob. *Herba melancholifuga* Cat. Ald. *Fumitop.*

F. B.

Gusto tota est amara, radice mediocriter crassa, alba, fibrosa modicè. *Caulis* nunc unus, nunc plures, brachiati, angulosi, inanes, glabri, colore parum purpurante, partim in albo virente. *Folia* ima ex longe pediculis, latiusculis & angulosis, tenuiter diffusè ad Umbellatarum fere modum, glauca, alternatim caulibus adnata. *Flores* congesti in spicam, quae non è foliis alia oritur, sed ex adversa caulibus parte, tenues, oblongi; quos si curiosè contempleris quatuor *petalis* singulis constare deprehendes. Superius & majus in tres partes dividitur, scilicet in supremam, quae in apicem rotundum terminatur, & inferiori floris petalo opponitur veluti labium alterum, pariterque in medio eminente viridi linea insignis est, & laterales duas, quae stamina aliquot apicibus luteis donata continent. Petalum inferius, cui pars summa superioris (ut dixi) respondet, angustum est, & longum, summa parte in rotundum dilatatur, cochleare figurà suâ referens. Petala duo lateralia exigua sunt & breviora, in acutum desinentia. Singulis flosculis singula succedunt semina, subrotunda, cranio similia.

In satè & argeribus terrenis frequens est.

Locus.

- A. 2. *Fumaria major* scandens flore pallidior. *Fumaria altera* Cæf.

Hæc omnibus suis partibus major est quam praecedens. *Flos* ei speciosior, coloris incarnati quem vocant, media parte seu labello latiusculis rubente: Sapor etiam plantæ quam illius acrior.

Foliorum pediculis vicinas stirpes apprehendit, eodem fere modo quo Nasturtium Indicum, aliis humi provolvitur. Hoc autem ei cum praecedente commune est, ut ab aliis observatum. Ego equidem in hac primum speciem qualitatem illam animadverti, Jacobo Roberto monente; cui etiam præcipue & præ aliis convenit.

In satè, vineis & hortis una cum praecedente reperitur. Hanc esse purpoream Umbellam alteram Cæf. longioribus caulibus; rarioribus foliis, flore candicante, cui purpureum quid inest; oriturque magis in parietibus & circa maceries, cum altera in arvis magis proveniat; quam C. Bauhinus Fumariae nescio cujus viticulis & capreolis plantis vicinis adherentis synonymum facit.

Aliam adhuc Fumariae vulgaris varietatem foliis tenuissimis, flore albo circa Monspeliem reperiri auctor est C. B. & confirmat D. Botan. Magnol, quem consule.

Eadem praecedenti videtur.

- Fumaria minor* folio oblongo capillaceo C. B. *Capnos Cretica* Clus. *Fumaria major* Cretica Park. *Fum. altera tenuior* Syriaca Cam?

Clus.

Ex semine Creta allato Clusio natum est hoc genus, Fumaria vulgaris majus, nec minus succulentos habens cauliculos, angulosos, teneros, procumbentes: *folia* minutum incisa, & capillacea ut Hispanica, sed duriora. *Flores* confertim in oblongiuncula spica nascuntur, extremis ramis, vulgaris floribus candidiores, deorsum spectantes extrinsecum virentem partem occupante fusca macula. Illis succedit semen ut in vulgari, quod maturum facile decedit. *Radix* tenuis, flavescens. Annua est ut vulgari, & Junio Julioque floret.

Fumariam nostram majorem scandentem describere videtur: omnes enim note conveniunt; proinde hanc ab illa non separandam arbitramur.

Fumaria purgat bilem & humores adustos, verum magni dosi exhibita. Sto cum illis (inquit Vires. C. Hofmannus) qui aiunt mentem Melus & Avicennae esse, succum quidem dari debere ad 3v. ad xi, decoctum autem ad xv, pulverem à iij ad v. Hinc clarum & purum efficit languinem. Nostrates verno tempore herbam ipsam in sero lactis decoquant & decoctum propinant ad sanguinem depurandum. Hinc etiam mure prodest morbis omnibus humores praedictos [biliosos & serofos] nem separandos, ut Leprix, Scabiei, Pruritus, impetigini, flegmatis & similibus cunctis vitis; aiunt & Liu Venerae.

Diuretica est ut & sudorifica. Ideo datur aqua Fum. in Lue Venerae, & in peste cum Theriac.

Obstructiones hepatis refert, perque urinam iterum ducit. Conserva, inquit C. Hofmannus, apud me in magna estimatione est ad expediendas viscerum obstructions, post universi purgationem.

Succus ejus vel aqua destillata oculis indita caliginem eorum discutere creduntur; hinc plantae nomen, quod claritatem faciat inunctis oculis delachrymationemque seu fumus. Plin.

Essentia Fumariae, videm succum ejusdem, cum sero lactis in Melancholia per aliquot dies assumi potest. Ob Sal etenim volatile quod continetur non fulinet coctionem. D. Smeae è Dol. Lib. 1. C. 9. S. 15.

3. *Fumaria minor* sive *tenusifolia* *furcella* J. B. *minor tenuifolia* C. B. *Cepus tenuifolia* a Chaf. Lob. *F. minor* sive *tenuifolia* Park. *Fum. tenuifolia* Park.

Radice est tenui, simplici, alba, rectâ descendente, paucis & brevibus ad latera fibrillis donatâ, sapore amaro & linguam exsiccâcente. *Caules* inde exeunt plures, molio reliquis firmiore & majore, dorsantali, striato, convexo, ad intervalla folios alternatim nascentibus vestito, e quorum alii ramuli exeunt. In minimis caulibus & ramulis *flores* in spicas breves densitate compacti, visu pulcherrimâ colorum varietate. *Flores* singulares (qui non omnes pariter aperiantur, tertius enim summi, citius imi) breves, hiantes, supremo foliolo coloris purpureo carnet, mucrone caudato, ex lateo viridantes; foliolo gemello subiecto, cæteroque albo, mucrone atro-purpureo; immo locum obtinet subtenium foliolum, fili instar tenue, coloris carnet. Singulis *foleis* singula innascuntur *semina*, majuscula, compressa, ad Lini femina quadentibus accedentia, laviâ & splendida. *Fila* minora & tenuius dissecta quam in reliquis *Fumaris*, velut *Ruta sylvestris* minime, aut *Chamæmeli*: quæ è radice exeunt longis insident pediculis, segmentis autem sunt brevioribus; quæ caulis occupant breviores habent pediculos, segmenta longiora. Tum caules tum folia glauca sunt & incana, glauco quodam velut polline aspersa. In foliis nullus aut admodum levis nulu gustant sentitur amaro.

In arvis inter segetes propè Olbiam Gallo-provincia oppidum spontaneam observavimus. Invenitur autem per totam Hispaniæ regionibus, in arvorum marginibus & juxta vias ac semitas, refert Clusio, qui nonnullis etiam Gallie Narbonensis locis observare se meminit. Æstate floret.

Planta quam descripsimus, quinquæ Clusius & Lobelius intelligunt titulis superius allatis D. Magnol atque etiam nobis eadem videtur cum *Fumaria tenuifolia* compresso semine, Lini instar *Hort. Blas.* quicquid repugnet D. Morifonius: Nam & Lobelius semen compressum ei tribuit, & Clusius in iconæ sua hujusmodi semen appinxit, & D. Magnol se cum semine Lini legisse asserit. Certe planta quam nos in Gallo-provincia invenimus huic tam similis erat quam ovum ovo; quamvis in viretis nostris facta (ut rectè Lobelius) caducis & procumbentibus cauliculis oritur.

LIBRINONI PARS SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis.

UMBELLIFERÆ dicuntur hoc genus planta, quia earum pleræque flores gestant in Umbellæ seu Corymbi speciem dispositos. Quid autem Umbella in Phytologia significet Libro primo, qui est de Plantis in Genere explicavimus.

Hujus quidem generis species omnes flores in caulis & ramorum fastigiis coacervatos gestant, non tamen semper in Umbellæ formam dispositos. Notæ ergo Umbellatarum certiores & characteristica, quæ omnibus in universum & solis conveniunt, sunt Flores pentapetali & ad singulos bina femina nuda simul juncta.

Cum autem in unaquaque Plantarum tribu genera intermedia seu subalterna rectè constituere, & notis suis characteristicis definire perdifficile sit, cum in Umbelliferarum longè difficillimum, ob tres præcipuè rationes; nimirum, 1. Ob specierum multitudinem: 2. Ob plurimarum etiam similitudinem: 3. Ob nominum confusionem & significationem incertam. Cum enim vereres hoc genus plantas tanquam satis notas & familiares breviter descriperint, paucis & generalibus notis adiectis, Recentiores pro cuiusque caput aliis aliis, & non raro diversissimis plantis eadem nomina accommodarunt. Hinc in Scîchos v. g. Libanoticis, Panacis, Dauci, Ligustici tot fore sententia sunt quot capita.

Præterea in hoc genere manifestè ostenditur, notas à feminis formâ sumptas non semper optimos esse generum indices, neque quæ feminis formâ conveniunt vel different genere pariter convenire vel differre: siquidem in genere Cumini datur aliqua species hirsuta & hispida semine, quæ in aliis omnibus paribus & accidentibus, figurâ, colore, odore, sapore, &c. cum vulgari Cumino femina strato levi convenit. Quis Silarum à Pastinaca latifolia quacum in omnibus paribus tam exactè convenit, ut vix Ovum ovo similis sit; Quis idem Sium seu Pastinacam aquaticam eadem foliis odore & sapore simillimum, non potius cum Pastinaca dicta conjungendas statueret, quam ob solam feminum in formâ externâ dissimilitudinem distrahendas & procul à se invicem removendas.

N. Plantas umbelliferas urplurimum calidas esse. Annotavit D. Palmer.

Plantæ Umbelliferae sunt vel folio

Compositæ, pinnato aut triangulato; hæ autem Seminibus vel

Latissimis, planis & compressis seu foliaceis; foliis

Latissimis; flore

Albo, petalis cordatis, radice lignosiore: SPHONDYLIIUM.

Pallide luteo, foliis

Minus ramosis & propemodum pinnatis, semine minore, radice carnosa, esculentâ; PASTINACA LATIFOLIA.

Ramosioribus, radice minus carnosa, succifera; PANAX HERACLEUM.

Paulò angustioribus,

Pinnatis, seminis margine

Plano & aequali; TORDYLIUM SPURIUM,

Granulato seu crispo: TORDYLIUM GENIUM.

Ramosis, Petrolelini aut Apii; OROSELIUM.

In lacinias angustas; Carotæ, Cicutæ aut Saxifragæ pratensis divisa

Succo lacteo turgide; THYSSSELINUM.

Succo limpido foliis

Cicutæ; APTUM Cicutæ foliis.

Saxifragæ pratensis; DAUCUS ASIAICUS.

Cari; CARVIFOLIA.

In tenues lacinias Feniculi æmulas diffusis, semine

Minore, foliis Feniculaceis

In segmenta longiora & capillacea divisa, radice annua; ANETHUM.

In segmenta paulò latiora tripartito divisa & subdivisa, radice perenni; PEUCEDA-
NUM.

Magno, oblongo;

In medio tumidiore, alâ foliaceâ sinuosa in summo bifidâ cinctâ, colore albente; sapore acii: THAPSIA.

Compressiore, per maturitatem nigro, caulis medullâ fungosâ, igni concipiendâ idoneâ: FERULA.

Tumidiioribus; vide Tabulam sequentem.

Integro aut laciniato duntaxat.

SECTIO

SECTIO PRIMA.

De Umbelliferis semine lato & compresso seu foliaceo, ut etiam ala foliacea cincto.

CAP. I.

De Sphondylis.

SPHONDYLIIUM, *Σφονδύλιον*, dictum fortasse ob odoris gravitatem à Sphondyle insecti genere odoris gravis. *Penn.* Marcellus Sphondylium à sphondylo in spina dorsi, & phalangii ejusdem nominis forma dictum existimat: siquidem rotunditate duo hæc inter se similia sunt, & ambo perviam cavitatem habent, qua muliebrium furorum verticillis similia sunt. Ego nullam hic similitudinem video.

Nota hujus characteristica sunt folia in hoc genere latissima, flores albi, cordati.

- A. 1. *Sphondylium Ger. vulgare* Park. *vulgare hirsutum* C. B. *Sphondylium quibusdam seu Branca usina Germanica* J. B. *Cow-Partheny*.

Radice nititur alba, simplici, alæ in terram descendente, sapore dulci & nonnihil acri, modullâ seu nervo intus grandi, lento & tenaci. J. Bauhinus saporum fervidum & subamarum linguam vellicantem ei attribuit. *Folia* à radice orta longis pediculis hirsutis insident, duabus pinnarum conjugationibus composita, cum impari in extremo in tres lacinias profundè diviso: singule etiam alæ late sunt, laciniate, & per margines crenatæ: Folia autem brevi utrinque lanugine pubescent; quæque in caule sunt, itæ quæ à radice non multum diffimilia, origine latâ membranosa turgida cauliculi & ramulorum cæ sinu suo egressum amplectuntur. *Caulis* simplex bicubitalis, teres, striatus, hirsutis minus eminentibus quam in Pastinaca, intus concavus, villis rigaduculis hirsutus, ab imo statum ramosus, folius per intervalla longiora quam in Pastinaca cinctus, & quorum pariter sinibus ramuli exeunt. *Caulis* ad intermedia nonnihil refectitur, locus quam in Pastinaca latissimus. *Flores* in umbellis summos caules & ramulos terminantes digesti, albi, quam Pastinacæ majores, pentapetalis petalis bifidis & velut cornuti. Nulla in hac exortum umbellæ totalis aut parvialium circumstant foliola: Semen foliaceum, pallidius quam Pastinacæ.

In humidioribus pratis, pascuis & agrorum marginibus, & propè rivulos abundè oritur.

Quas Dioscorides & Plinius Sphondylis vires asserunt, non videntur huic plantæ convenire, unde merito ambigitur, an hæc sit verum & genuinum Antiquiorum Sphondylium, quamvis, descriptio Sphondylii apud Dioscoridem ei non ineptè quadret.

Radix, autore Trago, valet ad emolliendos & deprimentos tumores, præsertim verò matricis, epatis & henis. Succum herbæ expressum unguentis emollientibus. Chirurghi adnascunt.

Fuchsius hujus radicem eandem habere cum Acanthi veri radicem fuscitatem vult, nimirum exicatoriam & levior incisionem. Ab Acanthi veri viribus longissimè distare placet Gélnero: suffragatur C. Hofmannus.

Schroderus quinquæ herbis emollientibus Sphondylium accenset, & usum præcipuum externum esse scribit in clysteribus aliisque paregoricis quarumcunque formularum, & ut plurimum in cataplasmatis.

Poloni & Litvani ex Sphondylii foliis & semine cum aqua, addito fermento, potionem coquere feruntur, *Parst* dictam, quæ pauperibus sit loco cerevisiæ. In Dodonæo vera recenset.

Semen hujus plantæ, si fallor, quam Pastinacæ sylvestris appellatione insigniunt egregium est in Hytherico paroxysmo. *D. Willis* è Jo. Anglo.

Gratus cibum sunt Sphondylii folia cunctis.

- A. 2. *Sphondylium majus aliud laciniatum foliis* Park. *Sphond. hirsutum foliis angustioribus* C. B. *Jagged Cow-Partheny*. An *Sphondylium crispum* J. B. Tab?

A vulgari foliis solum differt: nam cum vulgare foliis sit amplius, plerumque ex quinque partibus, latis, subrotundis compositis, hoc solum habet in lacinias oblongas, angustas, acuminatas, hirsutis in alias, inordinatè tamen, divisis, & per marginem crenatis.

Hoc in pratis Alpibus Rhæticis observavit C. Bauhinus: in Salopia Angliæ invenit *D. Bowles*, referente Parkinsono. Londino missum in horro nostro Cantabrigiæ alumnus; unde acceperunt Londonenses necisum.

Præcedentis varietatis potius esse videtur quam species distincta; natura in multis hoc modo indolent.

3. *Sphondylium*

3. *Sphondylium Alpinum parvum* C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Caulis huic pedalis, qui in summo in alterum ramulum triunciale dividitur; quem folia cingunt pallide virentia, longis pediculis donata, quæ in partes tres, vel etiam quinque, alias subrotundas, alias acutas, per margines crenatas & hirsutas dividuntur. Umbellæ foliolarum candidis, latis tamen, summo caulis insidet, quibus semen plantum, latum ac tenne succedit. Tota planta levissimis pilis pubesit.

Ex Austria Alpibus C. Bauhino missum fuit.

Locus.

4. *Sphondylium Alpinum glabrum* C. B. Park. J. B.

C. B. prod.

Radice est crassa, eaque alba: *Caulis* bicubitali geniculato: foliis ficulneis, glabris, (quæ abique pediculo palmum longa, duas [uncias] lata sunt) communiter tripartitis, sed non usque ad pediculum divisis, per margines crenatis, quorum inferiora pediculis palmaribus, hirsutis & subasperis donantur. *Caulis* summo umbellæ foliolarum candidiorum, sed quàm in reliquis speciebus minorum, insidet. Semen succedit subrotundum, planum, cuius lumnitatem apex insiguit.

In monte Wasserfall observavit C. Bauhinus.

Locus.

5. *Sphondylium majus seu Panax Heracleum quibusdam* J. B. *Pan. Heracleum verum, ficulneum folio* Park. *Pan. Sphondylii folio, seu Heracleum* C. B. *Panax Heracleum Ger. Heil-cules his All-heal.*

J. B.

Proceræ est herba, *caule* bicubitali & altiore, canaliculato, quem laxus utriculi instar complectitur foliorum pediculus: sunt ea verò duorum circiter palmorum longitudine, parique latitudine, circumscriptioe fere rotunda, nisi quinque aut sex lacinis rotundis interrumpere, serrata, minus alpera, minutè hirsuta quam Sphondylii nostratis. *Flores*, veluti in Angelica, utriculo comprehenduntur, quo disrupto in umbellam explicantur latam *florum* alborum, cordatorum, & quos excipiunt *semina* nostratis Sphondylii, nisi essent paulo majora, plana itidem ut illa, duplicia, alba, foris quatuor striis nigricantibus, interna facie duabus donata, gustu acri & aromatico, non tamen jucundo.

Videtur à Sphondylis vulgaris in eo potissimum differre, quòd species & major, quodque folia interea obineat.

Magna est apud Batavicos confusio de hac herba. Lobelius alibi eam floribus luteis esse scribit: alibi, in Belgii hortis flores albos promere.

CAP. II.

De Pastinaca latifolia.

PASTINACA, *Στακνύς*, à pascendo dicta videtur, nam radices ejus cibis sunt vulgares, quæ corpus abundè alunt ligninæque. Turnebus autem in Adversar. lib. 8. cap. 23. ex eo dici putat quòd *refertur & quasi habet pastum*, quomodo vocatur instrumentum quo vineæ fodiuntur. *Voss. Etymolog.*

Staphylinus (inquit C. Bauhinus) fortè à colore uræ nigricantis dicitur, cujus coloris unius radix est. Sunt qui à similitudine radicis Bryoniæ.

Pastinacæ hæc nota genericæ sunt: radices carnosæ esculentæ, flores lutei, folia pinnata potius quam triangulata.

Elaphobolium dicitur hæc herba, quoniam fama est hoc pabulo cervos resistere serpentibus.

Ex Dioscoridis, Plinii, Galeni & Columellæ de Silere verbis colligere conatur Columella hanc plantam Antiquiorum Silere esse atque dubio ullo. Radicem namque Pastinacæ sativæ similem formam & saporem, verum amariorem atque odoratiorem, omnemque Pastinacæ generi adscripsisse, atque Pastinacam vulgarem sive domesticam appellasse. In hac radice nervum inesse longitudine, qui exumatur postquam elixata fuerit radix, non solum dulcedinis causâ, sed quia tenerior sit pars reliqua exterior, ciboque aptior atque gratior. Hoc & in Pastinacæ sativæ vulgari, & in Raphano prospecti, præsertim cum radices sint bene adultæ, duriorem enim tunc continere nervum, cibo ineptum. Reliqua apud Autorem vide.

- A. 1. *Pastinaca sylvestris latifolia* C. B. *latifolia sylvestris* Park. Ger. *Germanica sylvestris, quibusdam Elaphobolium* J. B. *Wild Pastinac.*

Radice nititur alba, simplici, fibras aliquot majusculas è lateribus emittentes, odore & sapore Pastinacæ sativæ, à qua non aliter quam cultu nobis differe videtur, inquit J. Bauhinus. *Caulis* alluræ simpliciter bicubitali aut triubitali, erecto, rigido, strato, crassitie pollicari aut majore, brevi lanugine hirsuto, intus concavo, ramolo, *Folia* per intervalla alternatim positis vestro, Pastinacæ sativæ similibus: verum minoribus obliquis virentibus, & in apicis interdum lanuginosis præsertim

N n

que

quæ radice exsunt. Ab imo caule ad summum usque ex alis foliorum egrediuntur ramuli *umbellati*. In floribus fulgentes, minores quam quæ medio cubi insident. *Flores* exigui sunt, flavi, pentapetali, velles, quibus succedunt *semina* Pastinacæ fœvæ familia. Exortum radiorum umbellam totalem componunt nulla circumstant foliola, ut umbellæ partiales. *Folia* componuntur ex pluribus alarum conjugationibus, & alæ inferiores ex aliquot pinnulis seu lobis circum oras dentatis, & in acutis apices excurrentibus.

A. 2. *Pastinaca latifolia* *lativa* Ger. Park. C.B. *lativa latifolia* Germanica, *lativa flore* J.B. Common Garden or manured Pastinac.

f. B.

Culmibus pinnatis Pastinacæ hujus *radices* singulares sunt, longæ, turbinate, crassæ & carnosæ, minus tamen quam Carotæ, albi, in medio nervo duro donatæ, magis grato quam Silarum sapore. Ab his *caulis* bibræ bicubitalis & procerior, firmus, striatus, inanis, multis alis concavus. *Folia* Pimpinellæ majori non ineptè comparet, sed multis numeris majora, atro-virentia, hirsuta, sapore grato & aromatico quoque. *Flores* in ampla umbella lutei, quorum singuli quinque foliis reflexis umbilicum medium viridantem circumstantibus constant. *Semina* latum, compressum & foliaceum.

In hortis colitur. Atunt ex semine sylvestris iterata facione in solo pingui & opulento sativam fieri, quemadmodum ex Staphylino seu Carota sylvestri Carotam sativam. Quod si ita sit, non differt Staphylinus sylvestris specie à sativa.

Utas. Radices hujus dulces sunt & palato gratissimæ, multum nutritivæ, & corpus pinguedine præ Rapiæ aut Carotæ, unde & Venerem existant: statuent quique aliquid obinent. Eduntur coctæ cum butyro conditæ, Quadragesimali tempore, tunc enim succo per hyemem concocto maxime dulcescunt & cum saporis tum salubritatis gratia præcipue expetuntur; nec enim adeo commendabiles sunt antequam frigoris insulsum sentiant.

Relectæ Cataplasma ex his radicibus cum Saccharo Eleutharium confici ad vires recreandas convalescentibus & puerperis, communissimum rusticorum remedium: appetentiam quoque præstare. Incidendi, attenuandi, detergendi, obstructions aperiendi facultatem inesse fapori odorique demonstrant. f. B.

Dodonæus semen calidius & siccus esse, urinam movere & status discutere asserit. Qui hyeme colligunt radices (inquit J. Bauhinus) caveant, à Cicuta vel Cicutaria. Dum sum Montebellardi vidi duas familias in quibus quæ decepi debant pro Pastinaca penè extincti erant, fœdè leviter venter. Theriaca & Saxonico pulvere, iternique purgantibus salvi evaserunt.

At nostrates asserunt Pastinacas ipsas venustiores & annosas delirium & insaniam inducere, unde & eas *Spadiceps*, id est, Pastinacas insanas vocant.

Agriopastinaca Cretensium V. Petroselinum Creticum C. B. in capite de Apio.

C A P. III.

De Panace Herculeo.

Panax quasi *παν αὖς*, omnibus remedium afferens. Plin. lib. 25. c. 4. Panaces ipso nomine omnium morborum remedia promittit. Theophrast. Hist. lib. 9. cap. 12. quatuor genera proponit, Syriacum, Chironicum, Esculapeium & Herculanum. Ceterum Panacis Herculei dicti, de quo agimus, nota sunt folia lata Pastinacæ, verum magis composita seu ramosa, flores lutei, radix gummosa seu succifera. Hæc planta Dodonæo aliisque ipsilimum Panaces Syriacum Veterum habetur.

Panax Herculeum majus Ger. *Panax Pastinaca foliis, an Syriacum Theophrasti?* C. B. item *Panax costinum* ejusdem ex *intericia fratri & nostri*. *Pan. Herculeum alterum, sive peregrinum Dodonæi* Park. itemque *Panax costinum* seu *Pseudocostus Martiholi* ejusdem. *Sphondyliis vel potius Pastinacæ Germanicæ affinis Panax vel Pseudocostus flore luteo* J. B.

f. B.

Folii viget interdum sesquicubitalis longitudinis, latitudinis cubitalis, alperis, hirsutis, atro-virentibus cum nitore quodam, in alas divisilis ex adverso latis, easque rursus pinnatim subdivisilis in *folia* Pastinacæ Germanicæ foliis similia, serrata, tres, quatuorve alas longa, binas lata, in obtusum mucronem desinentia, pediculis admodum hirsutis & alperis. *Caulis* aliquot cubitorum, brachiatus *Umbellæ* inæqualis longitudinis mulcantis Peucedani in morem constant *florum* luteorum. *Semina* majora quam Pastinacæ Germanicæ, Sphondyliis femibus paria, compressa, lata, fimbriam albam habentia, cum in medio nigrescent, acra & linguam mordicantia.

Locus.

In Scilla non longè à Castello *Puccallii* sponte natam observavimus hæc plantam. Ex hujus vulnerato, præsertim circa radicem, caule succus æstivis mensibus manat, Opopanaci similis, sponte concretens, odoris quidem exigui, sed gustu exaltationis: idque ætate fervida etiam in Belgio. Ex semine in Opopanaci grumis reperto hæc primum in Belgio enata stirps est. *D. d.* Hinc, & recte quidem, colligit Dodonæus plantam hæc ipsilimum esse Panaces Syriacum Veterum.

Veterum. Idem confirmat Paulus Boccone his verbis, E caule hujus plantæ inciso exillat gum- * *Comment.*
mi quoddam flavicans, quod Balsami species est, ad omne genus vulnera & plagas sanandas, expe- *Sabadini,*
rientia esse, longè utilissimum, sifformi emplastri parti affectæ applicetur. Gummi autem quod *An. 1675.*
ex hac planta emanat genuinum Antiquorum Opopanax censendum est, quandoquidem ex omni- *M. Jom.*
bus Panacis speciebus in Europa hucusque cognitis nulla observatur quæ similem reddat succum. Quin affirmat idem Paulus Boccone, Panax isthoc femine hirsuto Sculium [quavis non in Sic-
a tantum sed etiam circa Montepellum in Gallia Narbonensi oritur] Panaci Syriaco & quo Opopo-
nax eligitur, idem proflus esse, cum utrumque primò erit edat folia, postea in quinque divisa. *Locus.*
Adversariis D. Tancredi Robinson.

Oritur etiam cum Libanotide Cachryphora in elato colle prope molendinum dictum juxta fluvium *in Masulim. Bona. Masul.*

Præstant (ut referunt qui important) Pseudocostis radices ad omnes cerebri & nervorum quædams *Vires.*
affectus, ad pectoris vitia, & ad ventriculi cruciatus, & vilerum omnium obstructions, & ad renum, vesicæ & uteri morbos. Idemque auxiliatur durino capitis dolore affectis, vertiginosis, comitalibus, stupidis, veteriosis, convulsis, resolutis, althimaticis, tuffientibus, ictiosis & hydropicis. Eadem status pollunt, vermes necant, urinam ducunt, calculos ejiciunt, menses & partus cient. Infunduntur earundem decocta ad coli cruciatus, & coxendicum dolores. f. B. & Marti.

Ceterum Opopanax (quem hujus plantæ succum concatenatum alii non est ex Dodonæo fidem denegamus) emolliet, digerit, status dilaat, purgat pituitam quassam & lentam à partibus remotis, cerebro, nervis, sensoris, juncturis, thoracæ: Utile delaphe optulatur (sufficit intus immisso) *Sched.*

Signa bonitatis sunt color extus flavus, intus albus aut subflavus; sapor valde amarus, odor gravis, consistentia pinguis, facile in aqua solubilis, levis, tenera, friabilis, &c.

C A P. IV.

De Umbelliferis foliis latis quidem Pastinacæ, verum quàm illius minoribus, pinnatis, seminis margine non granulato, seu Torilytis spuris.

Torilytum (inquit * Jo. Bolesus à Stapel) nomen impositum, quod semen ferat copiosum, * *Comment.*
circumant quasi torcularis elaboratum, orbiculatum, compressum, geminifolium valvulis in Theophr.
constitum, clypeoli speciem referens. Nota ejus fuit folia Pastinacæ æmula sed minora, *Hist. l. 9. c. 15.*
radix tenuis non carnea; Semina plana non granulata ad margines.

1. *Caucalis major, semine minus pulebre, hirsuta* J. B. *Seseli creticum majus* C. B. Ger. *Ses. Cret.*
sive Torilytum majus Park. *An Caulalis Lusitanica* Alpin. exort?

f. B.

Dodonæus cubitorum alicujusmodi ferè *caulis* assequitur, hirsutus, striatus, inanis, in ramos divisus. *Folia* prima subrotunda, similia quodammodo Elaphobosci, sed minora, serrata, hirsuta, alia longiora, breviora alia: Umbellæ parvæ, *flores* parvi quoque, albi, quorum flosculi externi quedam habent foliola majora, bipartita. *Semina* peltata Caulcalidis Syriacæ, sed multo minora, hirsuta, umbone rubente, fimbria alba, sapore aromatico.

In hortulo nostro Cantabrigiæ aliquot annos aluimus. Semine maturo perit, eoque deciduo se renovat. J. Bauhinus inventit sponte nascens & flores in mense Maio in Sabaudia prope *Commone*, non *Locus.*
longè à S. Mauritio, itinere Generæ Lugdunum.

Hæc planta in multis à precedente differt, ut v.g. feminis fimbriatæ planâ seu equali, non crispâ seu granulata ut in illa.

Quam Cantabrigiæ aluimus planta ad nos missâ est Londino *Caucalidis Hispanicæ* nomine. Semen autem non erat, (quantum meminimus) hirsutum, proinde illud describit J. Bauhinus, proinde forte hæc diversâ est species, & quam depingit Alpinus *Caucalidis Lusitanicæ* trunlo.

2. *Torilytum majus alterum luteum* *vestigium* Col. *Seseli Creticum fructu majore* C. B. *Seseli Creticum majus luteum* Park.

Col.

Hujus *radix* parva est respectu plantæ, fibrosa, candicans, dura, sapore inter Pastinacam & Eryngium dulci, aromatico. *Folia* congenieribus affinis, verum plantæ congenieri purpureo flore in-
miora, majora & leviora, gustu parum acris. *Caulis* habet parem, ab imo alis divisum, tenui-
bus, cæterum, fristatum, parvum hirsutum, circa innum purpurantem, sicut foliorum petioli. *Folia* bi-
na tantum lobis dividuntur aut totis circa summum. *Flores* lutei Anethi in magna umbella, nul-
lis habentes barbules magnitudine dependentes, ut in aliis. *Fructus* edet cartilagineos, latos, mag-
nos, compressos, alis majores, virentes: at cum proficiuntur limbo externo & umbilico candicans-
te, nec hirsutos sed levos, parum vel nihil exuberante limbo, rursusque lineâ umbilicum dividente;
in summo Thlaspeos fructus modo infractos, ad cordis figuram accedentes, apices inde exerentes,
habentes in umbilico singula femina, compressa, ovali effigie.

Mao flores & perfructur.

Hoc genus in hortu cultum duntaxat vidit F. Columna. Fructus virentis sapor acrior, dulcis,
partum naribus & cerebro in mandendo ingratus, gravi aromatico gustu.

N n 2

2. *Caucalidis*

3. *Caucalis major Clusio* J. B. Ger. emac. maxima Park. maxima, *Sphondylii aculeato semine* C. B.

Claf.

Caucalis haec omnium maxima Clusii multos à radice producit *palones*, rectos, bicubitales & tricubitales, interdum etiam cubitorum altitudinem attingentes, striatos, intus cavos, geniculis intercep- tos, & in plures ramos divisos, sub quibus latè sede adnascuntur magna alataque *folia*, in ambitu incisè & serrata instar foliorum Angelicae, ex atro virentia. Summis ramis adnascuntur umbellae candidissimum *forum*, subus nonnihil purpuraceum & ad carneum colorem accedentium: quibus succedunt lata *semina*, ferè ut in Sphondylis vulgaris, subhirsuta, & summo mucrone bifida aculeatimque instar spinarum. *Radicem* habet albam, duram, lignosam, raris fibris praeditam.

Locu.

Mense Septembris lata illico emergit, viridique permanet tota hyeme, quam commode ferre potest: Subsequentis anni Junio flores, maturum semen sub exitum Julii & Augusto producit, quo ad maturitatem perducto perit.

C A P. V.

De *Umbelliferis* latis *Pastinacae foliis*, *semine fimbrià granulata aut crispà cincto*, seu de *Tordyliis*.

1. *Caucalis Syriaca cum maximo semine* J. B. *Gingidium latifolium* Ger. *latifolium Syriacum* Park. *foliis Pastinacae latifolia* C. B.

J. B.

Plantula est bipalmis & major, *radice* simplice, tenui, alba: *Coliculis* hirsutis, striatis, atrovi- rentis, tortuosis: *Folia* Bauciae sive *Pastinacae* Germanicae, alata, rotundiora, & foliis fimbriatis conflatà, plerumque ternis vel quinis, crassiuscula, crenata, hirsuta, subsæpera: *Flores* albicantes, apiculis saturatè purpurè tinctis, umbellatim quidem, sed sparsim dispositi, longis foliorum segmentis protentis obvallantur, odore non excellente: quibus etiam nondum delapsis præcoce ortu succrescunt *semina* simul puncta, multa, incana, villosa, compressa, per maturitatem pulchrè peltata, duplicia, multo majora, etiam triplo vel quadruplo, quam sequentium duorum, quibus familia, crispà albique fimbrià umbonem cinericeum circumdant: (In his lineæ duæ, nonnihil nigrescentes, quales ferè Sphondylii vulgari:) Saporis aromatici.

Locu.

Rauwolfius hujus semen ex Syria allatum J. Bauhino communicavit.

Hujus umbra flore delapso in se convoluta & clausa cernitur *Pastinacae* tenuifoliae aut *Gingidii* in modum.

2. *Tordylium sive Selsi Creticum minus* Park. *Selsi Creticum minus* C. B. Ger. *Caucalis minor pulchro semine*, sive *Bellonii* J. B.

J. B.

Tenuem, lignescentem, albam *radicem* demittit & simplicem: *caulem* habet pedalem aut majorem, striatum, hirsutum: *folia* per conjugationes longo pediculo adnexa, subrotunda, serrata, aspera & pilosa, minora quam *Caucalidis* majoris, *semine minus pulchro hirsuto*: quibus penitus similia etiam sunt ea quæ ramorum divaricationi adnascuntur, utrunque minora, nihilque cum superioribus *Caucalidis* majoris foliis habent simile. *Flores* in umbellam digesti, sumes, candidi, quorum etiam foliisculi exteriores majores habent bipartita folia: peltata *semina*, pulchriora, non ita hirsuta, fimbrià candidi crispà vel granulata ambiente. Sapor plantæ ferè qui *Staphylini*. C. Bauhino flores & semina odorata, ac nonnihil acra *Myrrhidis* gustu.

Locu.

J. Bauhinus Monspelii sponte provenientem vidit, ubi eam copiosè orini in vinearum marginibus, præcipue circa pontem Caltri novi, testatur etiam D. Magnol in Botan. Monsp. Nos eam in Sicilia circa Messanam observavimus.

Floret Junio, & Julio semina perficit: in calidioribus regionibus maturius.

D. Magnol *Selsi Creticum* majus *Lab. Obs.* non aliter quam magnitudine à minore hic descripto differre putat. J. Bauhinus *Caucalidis* suæ majoris semine minus pulchro synonymum facit, quæ certè planta est omnino speciem distinctam.

3. *Tordylium minimum Apulum* Col. *Selsi Creticum minimum* C. B. *Selsi Apulum Creticum minimum* Park.

Col.

Hujus *radix* tenuis admodum, albicans, dura, dulcis, aromatica & calfaciens est. *Folia* Coriandrina, majores quæ radici proxima, hirsuta, mollia: quorum primum oblongum, rotundius crenis per ambitum incisum, sequentium longum, latitudine verò unciam parum superans; alterum vero duas æquat, nam veluti lacinia: & incipientes lobos habet: Tertium caulis ino hærens longiore petiolo, bino; lobos habet distinctos, parvos, rotundos, feminalici diametro, & in cæcime folium majus & oblongum, p. unis angustis. Quartum circa tertiam caulis partem hærens, tertio simile est, idè minus. Quintam verò tantandem ab inferiore distans, minus omnibus est, & acutius folium quod unminet. Ex illius & caulis sinu & gemiculo ramulus exit. *Caulis* nudus est

supra

super folium tertio parte, hirsutis, striatis, duris, tenuis, umbellam habens sylvestris *Pastinacae* modo cum basi foliacea, longis foliis hirsutis conftructa, ipsamque planam & expansam, brevibus inter petiolum, in quibus flores albi, densi, immixti, lucè intus ramibus: in singulis verò floribus corvibus tres flores exteriores barbulis habent magnas, binis ut in congenerebus, quorum medio insunt minora, & umbella exterioris pendulis barbulis armata videtur candidis, minutis intus p. oleis remanentibus. Hujus semina adeo similia sunt vulgari, ut non nili magnitudine differant. Duplo enim sunt minora, & umbilico nigriore. Maio adhuc virentia purpurascunt, deinde albicant, & folia decidunt è caule, ut planta cognosci nequeat, nisi à semine minuitore scutulis simili, per ambitum exiguis extumescens granulis vallato, ut in congenere, sed minora omnia: Sapor aromatico, odorato, amarulculo.

In incultis & sylva illa prope D. Rocchi adem Cirinola observavit Columna.

Locu.

C A P. IV.

De *Umbelliferis* semine foliaceo, *Petrofelini vulg. aut Apii foliis*.

1. *Apium montanum nigrum* J. B. VI. sive *montanum folio ampliore* C. B. item VIII. *feu montanum nigrum* ejusdem. item *Daucum* VI. *feu montanum Apii folio minor ejusdem* [& Park.] ex *semine striatis*, adeoque ex una planta tres facit. *Apium montanum vulgatis*, & *Apium montanum Parisiense* Park. *Oreofelinum* Ger.

J. B.

Folia est per terram expansis, Apii hortensis, nigrioribus, durioribus, modicè acribus & amaris, odoris nonnihil aromatici, & quasi vinosi, pediculo membranaceo purpurascente *caulem* amplexi procerum, multiplicem, non multum crassum, foliolum, striatum, nonnihil rubentem, ramulosum; in quo umbellæ *forum* albescent, *semina*que post se relinquunt longè foliis acriora, compressa, lata & ferè orbiculata, colore ante maturitatem plenam, modo rubente, idque intensius remissiusve, modò viridi. *Radix* insigniter crassa, mollis, supremà parte capillata, intus forisque albidis, sapore acro, amaricante, ingrato nonnihil, succum & vulnere remittens laetescentem, viscidum, resinolum.

Plenam & accuratam omnium hujus plantæ partium descriptionem è Cordi historia transscriptam vide apud J. Bauhinum.

In Germaniæ montosis & ad latera montis Jura non procul Geneva copiosè provenit.

In summi amat montosis arenosisque tractus, ut rectè J. Bauhinus. Cordo *Polychreston* dicitur à Germanico nomine *Detigut*.

Locu.

2. *Libanotis altera quorundam*, alius dicta *Cervaria nigra* J. B. *Libanotis Theop. nigra* Ger. *Daucus selinoides major* Park. *montanum Apii folio major* C. B. *Saxifraga Ventorum* Ad. Lob.

J. B.

Radices plures digitales, capite Mei instar capillato, in unam coeunt, quæ sensum attenuata pedes duos aut tres horum illorumque vagatur, altius humo depacta, fors nigricans, intus alba, lentam mucilaginem vulnerata manans, sapore resinaceo, aromatico, grato ad *Pastinacae* Germanicæ accedens laporem: substantiâ teneriusculâ: *Folia* cubitalia quæ tum à radice, tum caule oriuntur, longis appendis pediculis, aliquatenus Petrofelini Macedonici diversis & effigie, rigidiora, glabra, glauci ferè coloris, crenata, sapore remissiore quam radix: *Caules* autem ferulacei, striati, duos, tres quatuorve cubitos alti & in alas divisi, *umbellæ* sustinent amplissimas *foliolorum* albicantium, priquam desicant purpurascientium. *Semen* latum ad *Pastinacae* latioris semen nonnihil accedens.

In palcibus montosis, inque vineis ad Rhenum in Germania, & in collibus Genævæ vicinis copiosè sponte natam observavimus.

Locu.

C A P. VII.

De *Umbelliferis* foliis tenuibus incisiss, *Carotæ*, succo lacteo turgidis.

1. *Apium sylvestre lacteo succo turgens* C. B. *Apium sylv. sive Thyselinum* Ger. *Thyselinum* sive *Apium sylvestre* Park. *Apium sylv. Dodonæi*, *Thyselinum quorundam*, *planis lacteo succo turgens*, locis humidis proveniens J. B.

J. B.

Duam triumve cubitorum *caules*, striati, angulosi, glabri, ramosi, inanes, imò parte ex fusco rubentes, ex quorum geniculis rubentibus oriuntur pediculi dodrantales & cubitales, caulem riu striati, angulosi concavique, *folia* sustinentes *Carotæ*, glabra, valde incisè, atrovi-
N n 3

Locus.

tiâ, lacteum liquorem, si rumpantur, reddentia, sapore ingrato, mixta cum amaro acrimoniâ. *Umbelliferæ* generis *Pterololini*, albidiorum. *Semen* rotundum, planum Anethi simile. *Ded. Radices* spargit complures, digiti minimi fere crassitudine, longitudine aliis palmari, aliâs dodrantali, candidas, eodem cum foliis sapore.

Juxta lacus (inquit Dod.) uliginosis ac humidis locis, in scrobibus aquas refidas habentibus, quâdoque etiam Alnorum juxta veteres truncos reperitur. Junio ac Julio flores ac semina profert. Hanc plantam nobis nondum videre contingit. Morionus in Alnetis humide passim circa Blasas provenire alicet.

- 2. *Seseli palustre lactescens* acre, foliis Ferulaceis, flore albo, semine lato J. B. *palustre lactescens* C. B. Park.

Caus.

Folius est Ferulaceis, radice longâ, subfusca, ingrato admodum gustu, cum fervore non exiguo fauces tentante, quem culta depoluit: caule ramolo, tricubitali; floribus candidis in umbellis; semine lato, foliaceo, lactescens.

Hujus unicam plantam reperit Camerarius in quadam palude sylvæ Norimbergæ vicinâ, neque alius quâquam, quod sciam, botanicus præter eam sibi observatam meminit. Certe ex descriptione ad sequentem plantam quàm proximè accedere videtur.

Locus.

Morionus in omnibus pratis humidis circumjacentibus provenire scribit, semineque ferre sub finem æstatis. Folia habet multò tenuius incisâ & longiora quàm sunt Thysselinâ.

CAP. VIII.

De Umbelliferis quibusdam semine foliaceo, foliis tenuiter, Cicuta aut Seselios pratensis modo, divisis, succo limpidio seu aqueo.

- 1. *Apium cicuta foliis, Selinum alterum Clafsi, semine lato* J. B. *Apium peregrinum Cicuta folio* C. B. *Ap. montanum verius* Park.

Caus.

Uta habet ab una radice prodeuntia folia, Cicuta foliis non dissimilia: sed quæ caulem ambiunt minora sunt: Causlem cubito majorem, saepe unicum, nonnunquam plures, & in his umbellis candidorum florum, quibus succedat semen latum, minus tamen quàm Ferule: radicum digitalis etiam crassitudine, albam, odoratam & utrunque acrem.

Provenit apricis & a Sole illustratis locis: Julio floret, Augusto semen profert in Salmanticensi agro.

- 2. *Seseli Massiliense* Ger. Mass. Ferule folio C. B. *Massiliense alterum* Park. *Massiliense Naporum, folio aliquatenus simili Vijnagæ* J. B.

Hujus folium dodrantali circiter longitudine & latitudine, genuiter dissectum, casuris Vijnagæ, utraque latoribus, vidit J. Bauhinus: florentem aut semen ferentem non observavit. Semen Camerario longius & latus est quàm Ferunculium, odoris vehementis. Lobelius Seseli suum Massiliense Ferule folio describit, majoribus, crassioribus, latoribus, latiusque sparsis Ferenculi foliis: caule cubitali & proceriore: semine in umbellis Mei, compresso, carnosiore; gustu Seseli Æthiopici aut Peloponensis, valde aromatico. J. Bauhinus dubitat an Lobelius eandem secum intelligat plantam.

- 3. *Umbellifera Asiatica magna, umbellâ parvâ subulatâ* J. B. *Daucus Asiaticus* Park. C. B. *item Daucus Hispanicus ejusdem Parkinsoni.*

Caus.

Indicta, quod sciam, Herbariis est hac planta, proceritate hominem æquans aut major; caule rubente, striato, geniculato, inani, firmo satis, & in ramos diviso: ad cujus singulos nodos pediculi, caulem cum vaginâ amplectentes oriuntur, longi cubitum unum, ex cujus lateribus alii breviores prodeunt, folia sustinentes Silens aut Apii petri modo divisa, sapore amaricante & aromatico prædita. Umbellæ pro plantæ ratione parvæ, Apii umbellis pares, ex floribus conflantur luteolis, quorum singulos componunt foliola quinque cum apice longiusculo in medio. Semen, Anethino simile, foliaceum, lutum, striatum, sapore aromatico, subacri & amaro. Radix lignola, rugis arata, vegetiore sapore prædita est quàm semen.

Inter Colmariam & Sulz, item inter Colmariam & Ruffack reperit J. Bauhinus, Octobris quinto cum flore & semine maturo.

Dauci Asiatici descriptio apud C. Bauhinum exceptâ folium umbellarum magnitudine huic convenit. Hanc etiam plantam in Palatinatu copiosam observavimus.

4. Car.

- 4. *Carvifolia* J. B. C. B. *Carum pratense* Park.

Caus.

Carvifolium voco habbam radicebus singularibus, pluribus, valde longis, satis tenuibus, intus forisque albis, sapore violo Coriandri vicinis, nixam: caules emittentibus bicubitales & altiores, Petrololini similes, tenues, striatos nonnihil, glaucos & angulosos, inodulâ alâ fungosâ plenos, ramolos: folia partim à radice striata, partim ex caulium geniculis, quæ membranosa, striata pediculo obvolvunt, oriuntur. Cui foliis proxima, latoria, majora, glabra, palmo longiora etiam prima, divisa Pasticæ sylvestris vel Petrololini vulgaris, longioribus tamen segmentis (per quæ nervus diffundens lileum exarât) quæ ex intervallis cruces ramolas canaliculate rachi annexas æmulantur, sapore acrisculo & nonnihil aromatico. Flores pediculis inæquali longitudine, canaliculatis, umbellatim digesti sunt, parvi illi quidem, & supernâ parte ex luteolo pallescentes & fere albi, aversâ rubentes: in quibus decidentibus seminum rudimenta purpurascunt, matura verò lata, striata, similia fore Pasticæ Germanicæ seminibus, glabra, aromatica cum amaritudine & acrimoniâ, minora quàm Peucedani, pallida.

In Montebelgardensi Comitatu florentem invenit J. Bauhinus inter Blasas & S. Mauricium in Locus. dumetis, inde inter Dampierre & pontem Vanjaucourt.

CAP. IX.

De Umbelliferis semine foliaceo, foliis in tenuissima segmenta Fenciculi amula divisis, seu

De Anetho.

DE Anethi Erymo nugantur Grammatici. Alii *Anethon* quasi *anethon* dictum volunt, i. e. invictum, quod cibi excitat appetentiam. Verius *Anethon* dicitur *anethon* & *anethon*, quod sine cursu sponte sua feratur, id est quod cito crescat; vel ut apud Theophrasti Scholiasten habetur *anethon* & *anethon*, quod sursum ascendat five eat, id est, quod rectum sit, five in rectum attigat. *Bod. à Stapel, in Theophr. bist.*

- 1. *Anethum* J. B. Ger. *hortense* C. B. *hortense* five *vulgare* Park. *Dill* n. *Anet.*

Feniculo perfimile est, à quo tamen in multis differt: 1. Radice annua, inutili. 2. Caule minore & humilior, ut qui seculicubitus rariis excedat. 3. Foliis magis glaucis, & odore minis grato quàm illius. 4. Semine latiore, foliaceo, sapore acri, minus grato etiam quàm Feniculi, 5. Umbellis floribus luteis pariter, sed minoribus.

In hortis feritur, sèpe è semine deciduo, si permittatur, quotannis renovat; nullibi tamen Locus. (quod sciam) apud nos in Angliâ sponte oritur, ut quidam scripserunt.

Herba, sed præcipue semen, digerit & discutit, maturat tumores, auget lac, conciliat somnum: Vires. Veneros appetitus minuit, linguitur vomituique medetur. *Schrod.*

Oculis nocere & visum habere dicitur: quod nobis mirum videtur, cum Feniculo, (quod omnium consensu visum acuit) simillimum sit, tam qualitatibus quàm facie externa, nec minus potenter flatus discutiat.

Teneræ comæ & radix recens vim habent diureticam, eaque calculosis non parum prodesse certum est.

Solent nostrates hujus semina aut etiam folia muræ, quæ cucumerulos pro acetariis condunt, in coquere, ad saporem & odorem gratum communicandum, & frigiditatem corrigendum.

Decoct. Anethi in oleo & aq. qu. f. bibatur. Deinde frusta panis in aqua fervente madefac. prebeantur. Mirum in modum juvantur agroti in ileo à facibus induratis etiam si steruus vomuerit. *Chefneau ex Orisib.*

Ad singulum contumacem à frigida causâ, R. Ol. ex semine Anethi gutt. iiii. Ol. Amygd. dulc. ʒi. m. f. haustus. Ad singulum nullis remediis cedentem hoc unum habuit Ocho Heurnius.

- 2. *Anethum Sylvæ grandium sativæ, foliis Feniculi* Calsalp. *Anethum Sylvæ majus* C. B. Park. *Anethum sylvestre semine exiguo zmeos* J. B.

Ammos potius quàm Anethi species, ideoque ad Ammi referendum, ubi ejus descriptionem vidi. Eodem etiam pertinet, siquidem à præcedente differat,

3. Anetho

* 1. *Panax Asclepium Apulum Columne* Park. *Pan. Asclep. semine folio* C. B.

C. l.

Radix habet tenuem, longam, pollicis crassitie, cortice crasso, subflavo, ex albo foris, intus candido, fungoso; metalli intus parva, lignosa, alba, rotam oblique rugosam, copioso lacte viscoso candido turgida, ut gummi statim concretescente, amaro, ingrato sed aromatico vel medicato acri gustu [gummi etiam invenitur sapore & odore Thuris, verum amaro] cuius caput pilosum est viscosum foliorum maridorum. *Folia* non alia habet quam prope humum in orbem sparsa, atque convexa circa caulis inum, eorum capillaria sunt minutis lobulis densa divisa, Millefolii vulg. modo atque hirsuta, in petiolorum alis five colitis harentibus: Folia autem tota Foeniculi similitudine sunt sed majora; singula in costas septem [hinc inde tres & imparum mediam] quinque majores, & duas vero parvas in imo obliques circa crassum petiolum rotundum atque cavum, hirsutum divisa, sesquipedalis longitudo; lobuli vero minuti sunt, quam Foeniculi breviores & hirsuti. *Caulem* & geniculum five nodis absque foliis distinctum, paucis, rectum, foliis nudum, in cuius cacumine unicam aut duas *umbellas*, raro tres invenimus, Julio mense *floribus* luteis onustas, amplas, dodrantali diametro, planas, verum semina perficientes exuberantes rotundantur. *Semina* foliacea sunt, alia utrinque binis cartilaginibus, ut in Thapfia dicta, in quibus & in umbella centro, atque etiam in caule aliquibus concretum gummi flavescens, odoratum invenimus adhaerens. *Semen* vero carcaligine denudatum oblongum, amarum, acre, & eodem cum radice odore.

Hanc prope vineam Reguli *Aquameia* dictam eruiamus & copiosam invenimus, edito devehoxe quo loco Septentrioni adverso: alibi etiam in Apulia frequens est.

Thapfia latifolia Hispanica Park. *latifolia Clusii* Ger. *Thapfia* 1. *Clusii, latifolia, flore luteo, semine lato, similis Sefeli Peloponensis Lobelii* J. B. *latifolia villosa* C. B.

Clus.

Ferulacea habet *folia*, viridia, villo seu lanugine quadam obducta, humi velut in orbem diffusa, ingrati saporis, inter quae cubitalis, interdum etiam bicubitalis exiliter *caulis*, digitalis crassitudinis, nodulosus, intus cavus & fungosus, raris foliis praeditus, summo fastigio magnam & latam sustinens *umbellam* luteorum seu flavorum florum, quae dum maturatur *semen*, quod latum & acerolum est, germinatque habet longum & angustum, sphaericum & orbicularem figuram quodammodo refert. *Radix* crassa, longa, summa parte capitata, crassitie libro vestita, foris subnigro vel fusco, interiore parte candicante, lacteo succo plena, gustu amarissimo & acri, nauseam tamen movente, adeo ingrata est, melius epus nervus fungosus.

Locu.
Tempus.

Gaudet collibus petrosis, quales sunt non procul ab ostio Tagi flumina Ulyssipponem & multis aliis Lusitaniae Hispanique locis editoribus & incultis. Floret Augusto, nonnunquam maturius.

Haec planta in quamplurimis ad praecedentem accedit, ut descriptiones conferenti patet. Hinc C. Bauhino & nobis eadem videtur.

Thapfia quorundam hirsuta & aspera, Cicuta folio, flore luteo, semine lato, aliis Sefeli Peloponensium J. B. Sefeli Peloponensis Cicuta folio Ad.

J. B.

Herba cubitalis & altiore, ferulaceo, tereti, intrinseque fungoso *caule*, ramis multis brachiato: *Folia* Cicutae foliis quodammodo similia, crassiuscula, hirsuta multum & aspera, in alas oppositas subiecta, quarum segmenta singularia femina longiora, serrata: *Umbella* lata, lutea: *semen* magnum, per extrema bifidum, ex rotundo oblongum, labiis foliaceis, simile Thapfiae Gargani montis, sed minus: *radix* sesquipalmaris, crassa, solida, exterius nigricans, intus alba, gustu amaro, acri & aromatico, terram versus capillata.

Hanc plantam Lobelius & C. Bauhinus Thapfia latifolia Clusii proximè descripsit eandem faciunt: J. Bauhinus ex autoritate Clusii distinguat, Lobeliumque & fratrem notat. Ego C. Bauhini sententiam amplectar, donec melius edoctus fuero.

Locu.

Invenitur in montibus circa Nemausum, & alibi in Gallia Narbonensi. Vide Botan. Monspeli.

2. *Thapfia frax Turbith Garganicum semine latissimo* J. B. *Thapfia Carotae folio* C. B. *minus recte ex sententia fratri.*

J. B.

Ampla & pulchra sunt huius *folia*, glabra, pedem longa, in alas per certa intervalla ex adverso sita divisa, atque ex rursum in segmenta alternata vel forata subsecantur, Peucedani fere segmentis singularibus similia, mihi & latiora & breviora essent: *Caulis* crassiusculus, densissime in *umbellam* magnas, quae iterum dividuntur in parvas, luteas, quibus *semen* succedit longe maximum, unicum longum, paulo minus latum, lobis praedictum magnis foliaceis, per extremum bifidum, simile Thapfia latifolia Clusii, sed duplo fere majus.

Locu.

Plantam hanc in Regni Neapolitani monte Virgineo Campaniae, & in monte Gargano Apulie reperiri testat Imperatorus.

Viret.

Thapfia radix ejusvis succos aut decoctum superne inferneque cum violentia purgat, idcirco intra corpus exhiberi non debet. Quidam pro Turbith per errorem substituant. Melissenses ex numero sunt, qui pro Turbith hac planta utantur, ut recte Imperator.

3. *Thapfia*

3. *Thapfia Foeniculi folio* C. B. Park. *temisfolia* Ger. *Thapfia* 2. *Clusii, flore luteo, foliis tenuioribus Foeniculi pene instar* J. B.

Clus.

Hoc genus Thapfia cubitali donatur *caule*, graciliore tamen quam prima species, *umbellam* etiam simili florum & seminis, sed minore: *folia* illi multo tenuiora quam illius, Foeniculi pene foliorum instar, nullam insignem qualitatem habentia: *radix* longa, digitalis crassitudinis, foris nigra, intus candida & fungosa, acris, summo capite villosa.

Idem quibus primum genus locis invenitur.

4. *Thapfia Thalictri folio* Botan. Monsp.

Monsp.

Rara est admodum haec Thapfia, ex Africa litoribus allata circa propugnaculum dictum la Tour de France. *Radix* habet crassam, quae *folia* plurima producit plurimariam divisa, sicut in Thalicetro pratenfi Monspeliensium, latiora, crassiora, rugosiora & splendentiora, inter quae *caulis* oritur cubitalis, umbellas habens foliorum luteorum, quibus succedunt *semina* oblonga ala foliacea cincta.

In horto Regio Monspeliensis colitur.

Locu.

5. *Thapfia maxima latissimo folio* C. B. *maxima Hispanica* Park. Th. *Salmanticensis frax* 3. *Clusii, magna flore luteo, semine lato* J. B.

Clus.

Est haec longe major superioribus, utpote *Caulem* habens tres aut quatuor digitorum crassitudinem aequantem, instar caulis Ferulae, & sesquipedem humanam altitudinem superantem: *florem* & *semen* primo generi non dissimilia: *folia* aequantem plantam in caulem assurgat multo ampliora, in orbem tamen non secus ac illa humi diffusa, *radicem* etiam crassiorum.

Nascitur haec non solum agro Salmanticensi, sed circa Pinciam vulgo Valladolida dictam, & tota Lusitania.

Vetere Castella ad Pyrenaeos usque montes. Sed nec parum hallucinantur qui hanc plantam Cicutariam maximam foetidissimam Lob. esse censent. Cum Lobelius ipse dubius sit an Cicutaria sua maxima Brancionis sit Thapfia Salmanticensis Clusii, an potius Cicutaria maxima foetida, eamque non describit, non est cur nos de ea admodum solliciti simus.

Vetulae Salmanticenses, medicinam isthuc exercebant, huius radice utuntur ad provocandos menses, Vires: aliaque deiectiones molientes. Tanti autem vi tum superne tum inferne purgat, ut fumantes in maximum periculum saepenumero coniciat.

6. *Thapfia foetidissima* Park. *foliis Libanotis foetidissima* C. B. 4. *Clusii, Tuero vocata, foliis glutinosi, radice nigra* J. B.

Clus.

Eodem Salmanticensi agro & vicinis locis nascitur haec Ferulae generis planta, foliis Libanotis, pro terram similiter expansis, lenno quodam & glutinoso rore semper aspersis, saturat viriditatis splendens, radice crassa, longa, tenera & fragili, foris nigra, intus alba, succo lacteo plena. *Caulem* nullum observabam, sed cum ferre dicebant rectum, tenuem, & in co *umbellam* florum pene in globum coactam.

Tota planta teterrimi odoris est: unde verisimile esse conjicio non minus esse noxiam quam sit Thapfia, ad cuius genus referenda videtur.

7. *Thapfia vulgaris* Ger. *Carotae folio* C. B. Park. *Carotae facie* J. B. An *Thapfia Gessneri* seu *Turbith Garganicum*?

J. B.

Erata & longa sunt Thapfiae huius *folia*, pediculo tam primario, quam aliis minoribus segmentorum hirsuto, aspero, rubente: segmenta in aliis foliorum singularia, non ex adverso nascuntur, aliquo toti facie Carotae vulgaris folia satis referunt, hirsuta, venosa. Addit Parkinsonius *umbellam* florum luteam esse, quam Ferula minoreni, ut sunt & *radix* & *semen*.

C. Bauhinus Thapfiam Gessneri five Turbith Garganicum huc refert, minus recte, quia Gessnerio dicitur semine latissimo, quod hinc non convenit. Idem Thapfiam Caesalpini huc quoque refert, quam Joannes frater speciem distinctam putat, quia Caesalpini Ferulae, non Carotae similes facit.

8. *Thapfia Caesalpini semine candido crasso* J. B. an eadem praecedens?

Caulem fert non excedentem binis cubita, candicantem veluti cinere asperso: *Folia* proportionem, sed laticioribus segmentis & subcandida: florum luteum in umbellis: *semen* autem candidum, dum, stratum, crassum & longius, in foliaceam quaedam labra desinens. *Radix* subest candida, crasso capite, in ramos divisa, succo lacteo valde acris, ut tractantium & manus & facies tumescant.

Hac

Hæc planta Cataphino descripta eadem est postea sententiâ illi quam circa Messanam observavimus, forte etiam Thapsia Gelneri seu Turbith Garganico (ut vult C. Bauhinus) & Thapsia Carote folio. Thapsia species citra necessitatem multiplicare videtur J. Bauhinus.

C A P. XIII.

De Ferula.

Ferula, Græcis Νάρθηξ, à ferendo dicitur (ut nonnulli volunt) quòd scapi illius pedamenta frutibus ac scabibus baculi & scorpionis essent. Plin. l. 17. c. 22. Nulli fruticum levitas major, ob id gestatio facilior, baculorum usum siccitatis præbet. Alii Ferulae nomen à ferendo impositum contendunt: Antiquitus enim discipulorum nomina ferula cadebantur, unde Martialis Ferulam *septrum pædagogorum* appellat. Ferula ab alio hujus generis distinguitur foliis feniculae, seminibus oblongis per maturitatem nigricantibus, quibus addi potest medulla fungosa, igni concipiendo idonea.

1. *Ferula folio Feniculi, semine latiore* J. B. *femina Plinii* C. B. *tenuiore folio* Park. *Ferula* Lob. Ger. **Fennel-giant.**

J. B.

Ad quinque aut sex cubitos excrevit, caule crasso, fungosa medulla pleno, ramofo. *Folia* amplissima, divisa Feniculae, sed segmentis latioribus, Ferulae glaucae mox describendæ similia, sed magis virentia: Umbellæ latæ sterum luteorum, quibus delapsis semen supervenit magnum, foliaceum, semunciam latum, paulo longius per extremum latefens, exteriori parte triplici linæ elatiore striatum; quâ gemina semina conjunguntur florâ unicâ longâ donata sunt. *Radix* crassa, ramosa, lacteo succo manans.

Odor plantæ nonnihil gratior videtur quàm Ferulae glaucae, super acris.

Locus.

In montibus Messanæ imminuentibus copiosè provenit, & alibi etiam in Sicilia & Italia: plurima quinetiam & procerâ in Narbonensi Gallia, præsertim rupibus illis præruptisque faxis propè subterraneas cryptas via quâ Monsipello Fronguanam itur, ad dextram; ut rectè Lobelius.

Vires & Virtus.

Hujus caulis cum exarvatis levissimus est, quia fungosus, adeo tamen robustus, ut sufficiat pro baculo ad sustentandam senectutem. *Caf.*

Medullâ caulium fungosâ nonnullos in Sicilia pro fomite ad ignem è filice excussum concipiendum usque observavimus, cum in insula illa peregrinaremur; unde intelligitur cur poete finxerint, Prometheus ignem celestem furatum, cavâ ferulâ exceptum deportasse in terram,

Ἐν νάρθηξ τῆς γῆς καὶ τῆς ἀνθρώπων.

Hujus viridis medulla pota sanguinem spuentibus & celiacis prodest, sanguinis eruptiones sistit: Semen potum torminibus auxiliatur. *Diosc.*

E Ferulis primâ tantum germinatione corculum quoddam pastores eximunt, ovi luteum induratum referens, quod sub cineribus assatum, prius tamen chartâ aut linteo madefactis involvunt, mox pipere & sole conspersum, non modo gustui gratissimus est cibus, sed etiam ad excitandam Venere valentissimus.

2. *Ferula folio glauco, semine lato oblongo, quibusdam Thapsia ferulacea* J. B. *An Ferulago latiore folio* C. B. ? *Libanotis Feniculi folio, semine foliaceo ejusdem.* *Ferula latiore folio* Park ? *Panax Asclepium* Ang. & Cam. eodem. *Ferulago* Ger. **Ἰσσοδάκτυλος Fennel-giant.**

Mirum quàm grandæfact hujus radix: *Caulis* humanam proceritatem multum excedit: *Folia* magna, ferulacea, minus ad Feruliculum accedentia quàm præcedens Ferula, coloris glauci, potissimum subius, quorum singula segmenta latiora brevioraque sunt quàm Ferulicæacea aut Ferulæ, succum lacteum manantia, odore gravi, sapore acri: Florum umbellæ colore subluteo. *Semen* magnum, compressum, striatum, nigrum, angustius quàm Ferula.

Descriptio Rosmarini *Ferulæcæ fertilis* *Dischoridis* apud Lobelium in Adv. huic apprimè quadrat. C. Bauhinus Ferulam galbaniferam *Lab.* hujus Synonymam facit. Joannes frater dubius hæret an Lobelius per Ferulam galbaniferam hanc intellexerit. Descriptio *Ferulae galbaniferæ* apud Lobelium nimis succincta est & sterilis, quàm ut ex ea certi aliquid excerpere possimus. Nos tamen per C. Bauhin sententiam amplectemur, dum quis nos certius aliquid edocuerit: nec me mulem moveret, quòd Lobelius hanc quadrat sub titulo *Rosmarini Ferulæcæ fertilis* *Dischoridis*: Fortè eandem plantam his tradidit sub diversis titulis. Ego certe Lobelii memoriam non multum fido.

Nec minus incertum est quò referri debeat

- * 3. *Ferula facie Thapsia* sive *Tarbit Gallorum* J. B. *Thapsia Turbith Gallicum* & *Turbith cinereum officinarum* Ad.

Lob.

Hanc à Rondelario in Aquitanix macilentioribus montosisque squalidis inventam propè vadum quâ trajicitur in Hispaniam, tum ad radices Pyrenæorum non procul Perpignano sic delatavit Lob.

lius. Crassior radice cortex, fusco foris color, intus pallor, succoque multo gliscit lacteo, gummeo: *caulis* Peucealii, gracilior quàm Feniculi, foliisque Feniculo latiora, breviora: In umbellis *semen* Ferulae minoris, oblongum, angustius, montani Sleris.

Nos (inquit J. Bauhinus) quò debeamus referre Thapsiam hanc Lobelii incerti sumus. Multa habet communia cum Ferula glauco folio jam dicta: Verùm Rosmarinum ferulaceum *Lob.* melius cum ea convenit. Fortè una & eadem planta sunt *Rosmarinum ferulaceum, Ferula glauco folio, & hæc, tribus diversis nominibus per errorem pro diversis plantis proposita.* C. Bauhinus pro Thapsia duas Clusi habet, & Thapsiam Feniculi folio denominat. Thapsiam autem illam superius tradidimus.

- * 4. *Libanotis quibusdam flore luteo, semine Ferulae* J. B. *Libanotis Ferula folio & semine,* C. B. *Lib. Ferula folio & semine, sive Panax Asclepium Ferula facie* Lobelii Park. *Panax Asclepium Ferula facie* Ger. emac.

J. B.

Folio est Ferula forè pari, minutius diviso, rigidiorè, odoris non ingrati, pediculis solidis minimèque fungosis nixo: *Caulis* procerò, ramofo, striatò. *Florè* umbellatò, luteo, parvo: *semine* raro per ipsam umbellam, foliaceo Ferulae, longo, duplici, albicante, potissimum quod foliaceum in illis est, striatò, insignitò amaro & veluti resinolo: [*Caulis & radice* magnitudine atque similitudine Anethi odorato *Lob.*]

Ex Istria apportavit Valerandus Dourez, Insulanus, Lugduni Pharmacopœus.

Locus.

Hanc à supra scriptis diversam esse vel folius seminis color albicans evincit.

Ferula galbanifera *Lob.* quam ortam scribit è semine reperto Antwerpiz in Galbani lachryma, quò referenda sit, an ad Ferulam folio glauco, &c. dubius habet J. Bauhinus. Nos (ut diximus) cum C. Bauhino sentimus, nimirum Ferulaginem latiore folio esse ipsissimam Ferulam galbaniferam Lobelii.

Galbanum succus est pinguis, non tamen Oleo solubilis, sed aquâ; mediâ quodammodo naturâ *De Galbano*, constans inter gummi & resinam, accendi enim igne ut Resinam, humore aëquo solvi ut Gummi: colore flavescens [intus flavo vel albedo *Schrad.* ex rusto sublivido *Caf.*] substantiâ molli & cere instar ductilis, sapore amaricante cum acrimonia, odore vehementi, & cum gravitate quadam viscoso [*Oppopanax* reserente *Schrad.*]

Galbani opera præcipua sunt emollire & digerere. Usus intrinsecus est in mensibus ciendis, *foe-Vires*, tibus vivis & mortuis necnon secundinis pellendis. Extrinsicè etiam prodest in partu ac mensibus, in suffocatione uteri, vertigine. Locus est sumi etiam in Epilepsis, hysterics, lyncopics, &c.

Qui diluto manus unxit, impune tractabit serpentes; in Veteribus fides.

- * 5. *Ferula Tingitana folio latissimo lucido* Hort. Edinburg.

Hunc titulum invenimus in Catalogo Horti Medici Edinburgenfis: plantam ipsam nondum videre contigit. Nuperrimè folium ejus siccum ad me Londino misit ingeniosus. Vir, & Botanice peritissimus D. *Hanf. Sloane*, titulo *Ferulae* foliis lucidis & crispis, quod nihil potius Apium quoddam referre videbatur quàm Ferulam.

Ferulago tenuiore folio C. B. *Ferulago, sive Ferula minor* Park.

Hæc multo humilior est *Ferulagine latiore folio* superius descripta n. 2. foliis minoribus & angustioribus, Feniculaeacis tamen majoribus, uti sunt & umbellæ; *Semina* præcedentium utriusvis (primæ & secundæ spec.) minorâ, iis tamen similia & nigricantia: *Radix* minor & candidior, paucis fibris donata.

SECTIO SECUNDA.

De Plantis Umbelliferis semine tumidiore & minus compresso donatis,
eoque majore.

H A S. seminum respectu dividemus in eas quae semine sunt, 1. Subrotundo, magno, fun-
gosis: *Cacry* dicto: 2. Striatum loco multis alis foliaceis cincto: 3. Longo, non-
nullis rostrato: 4. Brevisiore striato; eoque vel majore vel minore.

Plantae Umbelliferae semine tumidiore & teretiusculo seu rotundo sunt vel

Piluliferae, seu fructu maximo, fungoso, subrotundo *Cacry* dicto: *LIBANOTIS caechryphorum*.

Semine multis alis foliaceis cincto, striatum loco: *LASERPITIUM*.

Longa, quibusdam rostrato dicto,

Magis propriè rostrato, utpote *Geranii moschati* fructus amulo: *SCANDIX*, *Pecten Veneris*.

Laevis,

Major, perennis: *CICUTARIA vulgaris*, *Myrrhis sylvestris*.
Minor annua, odorata: *CEREOFOLIUM* seu *charephyllon*.

Striato, foliis

Latiioribus;

Major, femina itidem maximo, odorata, radice perenni, foliis Filicis amulis:
MYRRHIS sativa.
Minor, annua femine minore, caule solido, nodoso: *CEREOFOLIUM sylvestre*.

*In tenuis lacinias dissectis, seminibus in hoc genere brevioribus; foliorum seg-
mentis*

Crevioribus, capillaceis, radice perenni: *MIRUM*.
Paucioribus majoribus, radice annua, femine odorato, incurvo: *CAMINUM*.

Breviore,

Striato

Laevis, hoc est neque hirsuto, neque villosa, neque aculeato.

Majore,

Per maturitatem nigra, tumida, & fore rotundo, foliis latis: *SPHYRNIUM*.
Per maturitatem albente, aut minus colorato; foliis

Latissimis,

Ramosioribus, odoratis: *ANGELICA*.
Tripartitis divisis & subdivisis, radice perpetua, acii: *IMPERATORIA*.

Minus latis

Asii, magna & elata, radice perpetua, odore valido nec ingrato:
LEVISTICUM.
Aquilegiae: *LIBANOTIS Aquilegiae folia*.
Segetioi: summi segmentis tripartis: *SILER montanum*.
Feniculi: *SESELI montanum Feniculi folia*

Minore, radicibus

Tuberosi, tubere

Simplici, semine laevi aut obscure striato, foliis minutis, radice esculenta:
BULBOCASTANUM.
Multiplici,

Foliis, odore & sapore Pastinacae latifoliae: *SISAIUM*.
Foliis tenuis dissectis, in aquis nascentes: *OENANTHE, Filipendula
aquatica*.

Caulescioribus strigiosioribus & lignosioribus, foliis

Pinnatis aut minus saltem ramosis,

Forma, odore & sapore Pastinacae latifoliae: *STUM*.
Foliis Pimpinellae sanguisorbae, radice fervida: *PIMPINELLA Saxi-
fragae*.
Foliis profunde laciniosis, radice dulci, semine aromatico: *CARUM*.

Ramosioribus seu triangulatis

Latiioribus,

In pauciora & obtusiora segmenta seu folia simplicia divisis: *APTUM*.
In plura & acutiora;

Cicutae ampula, CICUTA & Cicutaria.
Carota similis, umbellae pariter clausae: *VISNAGA, Gingi-
diam*.

Angustioribus, in segmenta seu folia simplicia divisis

Breviora, acuti umbellae sublateae: *SAXIFRAGA pratensis, Feni-
culi annua maritima*: *CRITHMUM*.
Longa, angusta, per margines serrata; seu breviora minus aspera,
semine aromatico: *AMMI*; seu longiora, latiora, alperiora,
radice reptatrice: *CRITHMUM 4. Matib.*

In segmenta tenuissima capillacea divisis

Oblonga: *FOENICULUM*.

Breviora: *DAUCUS*, sub quo nomine multas complectimur spe-
cies, variis appellationibus à Botanicis insignitas. Quae radice
fervida est, *PYRETHRUM* dicitur.

Imis latis, summis tenuibus, semine dulci, aromatico: *ANISUM*.

Hirsuto, cuius generis plures species sunt, nullo communi nomine donatae, ut v. g.
Daucus Creticus, Asium Macedonicum.

Aculeato seu echinato aut hispido: *CAULICUS*.

Sphaericæ rotunditatis; Cimicum terro odore: *CORIANDRUM*.

Anomala maritima: *PASTINACA MARINA*.

CAP. I.

De Libanotide Cachryophora.

Libanotis, quod radix *ῥιζα λιανotis*, thus radoleat, dicta est; ejus semen Cachrys dicitur. Cachrys autem plurima significat, de quibus consule Grammaticos.

Note hujus generis characteristicae sunt folia tenuiter difsecta, femina tumida, nuxi Myrtiliferae parva figura, fungosi substantia nuclei ambiente.

Caterum Cachrys, autore Dioscoride, vim habet calefacientem & valde reficcantem: unde in singuante commodè miscetur, & ad fluxione laborantes oculos capiti inspergitur, & post triduum deliquitur.

Secundum Aeginetam vim habet repurgandi, discutiendi & calefaciendi, ideoque comitialibus subvenit, & tussitis felle cum Pipere & vino potum. Illinitur item ruptis, convulsis & podagris utiliter. Ulius ille etiam est ex oleo contra febrium perfrictiones & cum tremore algeos.

1. *Tatarica Hungarica edulis, Panacis Heraclae folio, semine Libanotidis Cachryophorae J.B. Panacis Heraclae similis Ungarica C.B. Pan. Heraclae similis Tatarica Ungarica dicta Park.*

Clas.

Non vulgaris est planta, quae radicem habet crassissimam & longissimam: nam brachialis crassitudinis, & cubitalis longitudinis, aut etiam ampliores accipere meminit Clusius ab Ill. Dn. Balchafare de Bathyani, qui in ejus gratiam ex Ungaria Transdanubiana arripse jussit, ut in hortum suum Viennae transferret. Illis autem folia emerunt Rapi foliis non valde dissimilia incisuris & lacunis, breviora tamen, & verius ad Panacis foliorum formam accedentia, rudi atque aspera langvine praedita, ex viridi pallascentia, alia deinde paulo minoribus incisuris divisa, nec minus aspera, inter quae asfurgat Caulis cubitalis aut amplioris longitudinis, pollicaris verò crassitudinis, striatus, concavus & nodulosus, perinde asper ac folia; quem lato pediculo amplexantur minora folia & multifida, aspera etiam langvine obfusa. Summus caulis in umbellam desinebat Panacis Heraclae umbellis similem, in quibus *stipes* & forma pares & colore: quibus evanidis succedebat rara (nam singuli flores non sunt fecundati) femina, valde caesa, nec valde assimilia femini illi magno & striato Libanotidis Cachryophorae. Biennio quidem eas radices aluit Clusius antequam una illarum & caulem & semen proferret: deinde corruptae sunt, tandemque fetidum odorem exhalant, ut hortu ruerint ejicienda.

Hujus porro radice Ungari Agrae vicini atque etiam ulterioris Daciae contemni in anno caritate & inopia vescuntur alterius panis penuria, ut Clutio asserant non modò Heros ille illustris, sed etiam alii nobiles viri qui in ea provincia vixerant.

2. *Libanotis Cachryophoros quibusdam, floribus luteis J.B. Ferula folio, sive Cachrystra, sive Cachrys vera Park. Ferula folio, semine anguloso C.B. Libanotis Galeni, Cachrys verior Ger. quoad iconem.*

F. B.

Cubitorum aliquot est altitudine caulis [Parkinsonio binos cubitos non multum superat, quam Ferula humilior & tenuior] lavis, ramosus: *Folia* Peucedani foliis similia, strigiosa, teneriora, in longa, tenuia segmenta divisa, terna simul ut in Peucedano. *Umbellae* magnae florum luteorum: quibus femina succedunt magna, ventriculosa una parte, oblonga, canaliculata, & per extremum coronata, stylo ex utriusque commissura prominente, alba, aromatica, acris, amaricantia. [Cassalpino semen crassum est & rotundum ac striatum, offeo cortice candido, quo fracto nucleus intus apparere albicans, &c.] *Radix* unica, profunda & candida, acris; Parkinsonio Radix tam extenuis quam interius alba, alibi in terram descendens, & in multos ramos divisa, summâ parte Pasticina major, fragilis admodum & succo lacteo turgida. Morionis femina fungosa levia & aequalia hinc attribuit, quo à sequentibus duabus distinguitur, eâque Cachryn sive Libanotin Cachryophoron femine fungoso lavi appellat.

Lec.

Elegantissimam hanc plantam copiose invenit D. Magnol secundum fluvium la *Manfou* cundo à ponte dicto de Saint Jean de Vedas ad pontem Ville novae ad dextram, in elato colle propè molendinum dictum la *Tour*, Maio mensis florentem.

3. *Libanotis cachryophoros semine sulcato aspero Moris. Hippomarathrum Creticum Park. C. B. ex sententia P. Boccone & nostrâ. Hippomarathrum Siculum P. Boc. Foeniculum magnum sive Hippomarathrum J. B.*

Hanc sic breviter describit Morionus, Precedente aliorum procerior est: folia gerit Peucedani similia, at tenuiora: Semina totidem oblonga habet, striata ut superioris, in gremio fungosa substantia, torulis canaliculatae seu sulcatae, foliis aspersis.

Hujus semina à Jacobo Barillier S. T. D. Româ ad D. Morionum transmissa sunt. Plantam ipsam postea femine pregnantem vidit Parisi apud D. Marinum, Anglum dictum.

Bellus Ep. t. ad Clutium sic eam tradit:

Folia tenuia, Foeniculi quodammodo similia proferit; caulem levem, duos aut tres cubitos longum, minimi digiti crassitudine, geniculatum; flore & luteum in umbellis ut Anethum: femina magna, Cachryi similia. Radice nititur firmâ, magnâ, odoratâ. Vocatur *καρυωφύλλον*.

Hujus

Hujus semina vulgareter à mulieribus conquiruntur in luvio ad capillos aureo colore tingendos. *Ulm.* Paulus Boccone adhuc plerumque & accuratius hanc plantam describit, cupis idcirco verba adferemus. *Radix* ei longa, crassa, summa parte (ut plerisque Ferulaceis generis plantae) villosa. *Caulis* cubitalis aut bicubitalis, interius fungosus, exterioris striatus seu sulcatus, nullis aliis hinc inde à caule praecipio emergentibus. *Folia* Peucedani, quandoque Sefelios, quandoque Foeniculi modo divisa, duriora & finiora tamen: Sic enim planta haec in Sicilia sponte nata foliis ludit, comantibus semper in umbellis magnis pluribus foliis luteis: quibus discussis atque evanidis exterior succedit pericarpium fungosum, sulcatum, asperum, Pisi maximi magnitudine, quod adhuc viride tam arcte conjungitur ut unum videatur, cum exsiccat tamen binatim finditur. In singulis pericarpis latent singula femina oblonga, Tritici grano parva.

Paffini Panonius, Argentini, Meilanae, alibi per Siciliam conficitur satis frequens.

Lec.

4. *Libanotis cachryophoros semine sulcato lavi Morionis.*

Hec non alia in re differt à precedente quam seminum sulcatorum aequalitate: certè non alias differentiae notis assignat Morionus.

Hujus semen è Mauritania Tingitana à D. Alexandro Balam missum, Westminsteri in horto Edwardi Morgani statim succrevit, floruit & semen perfecit.

CAP. II.

De Herbis semine multis alis foliaceis striarum more secundum longitudinem decurrentibus donato, seu

De Laseptio.

Laseptium (*Σιδήριον*) Antiquis tantopere celebratum, quae planta fuerit, hodie ignoratur. Quae de eo Theophrastus, Dioscorides, Plinius habent, apud ipsos vide. Consule etiam si placeat J. Bauhinum & Jo. Bodaeum Comment. in Theophr. Hist. Lib. 6. p. 589. & sequent. qui de Laseptio fuisse disputat. Scindum tamen Cyrenaicam regionem laudatissimum Silphium proculsit.

Quaecunque tamen planta fuerit Veterum Silphium seu Laseptium, id enim nescimus, nos pro Laseptio habebimus plantam semine multis alis foliaceis [8 in binis feminibus conjunctis] secundum longitudinem, striarum more, decurrentibus donato. Ex hoc etiam numero sunt Libanotides Theophrasti folio latifolia nonnullis dictae. Laseptium Alpini & Bodae ad aliud genus pertinere videtur: si Bodae mentem rectè assequor, nam semen foliaceum ei attribuit, i.e. compressum & planum, ut ego interpreto, quavis tumidum appingat, unde per foliaceum forte intelligi alios foliaceis extantibus circumdatum.

Quidam Silphium Veterum Asiâ fecitum esse volunt, quos refutant Marcellus Virgilius & Jo. Bodae à Stapel; quos adi.

* Comment. in Theophr. hist. lib. 6. c. 1.

1. *Laseptium Daucoideis Pratinicum viscoso semine Breyinii.*

Breyinii.

Hujus radix Dauci vulgaris Clas. similibus, sapore amaro cum quadam dulcedine, in fibras autem crassiores magis brachiata, hocque aliquando ab ipso statim capite: unde folia humi sparguntur in orbem dodrantalia, hirsuta, Dauci hortenii aliquatenus paria, in lacinas verò pauciores, majores, latiores & obliquis virentis diffecta. Inter quae altero, subinde & tertio à fatione anno caulis cubitalis vel altior exigitur, penne antea crassius, rotundus, striatus, hirsutus, mediâ alibi plenus, viridis, vel ex albicante subviridi colore, dodrantalibus interstitiis distinctus geniculis, & quibus se folia proferunt, inferioribus similia, at lobulis latoribus divisa: ex illorum alis, praeterim superiorum, singulis singuli exoritur ramus, quorum apices, aequae ac caulis, uncibalis, angustis, acuminatis, limbo albo cinctis, dependentibus circumradianis foliolis: horum è gremio umbellae ampla, radiis subalbidis, vel aliquando amethystinis, bi- & triuncibalis constans exilit, in alias divisa umbellulis foliolarum nivorum ex foliolis quinis & totidem flammulis constructorum, compositis; sub quorum pedunculis foliola parva, quaequaverum instar jam dicti caulis & ramorum apicum radiata cornuntur. Foliolis perennitibus succedunt uniculae Semina humi simul juncta, tenuia, oblonga, Panacis Alcepi Apuli Col. minora: in quorum lingulis ala membranaeae ac pelliculae, ad praetereum cum maturitate vergentes, semper quatuor, utpote convexâ parte fere dorso duae, & convolvi in marginibus, observantur. Hae relicto stylo nutritivo facile dissiliunt, & ad conservationem sui generis tandem decidunt. Caterum semen nostrum Laseptii viscosâ quadam materâ, odoratâ, manus quâ inficere dum vires oblitum, contritiâque gratissimum ex Citro, Benzoino & semine Dauci mixtum, aromaticum, cerebrum admodum recreantem odorem spirat; à quo vapor oris haultum commendans multum recedere non videtur, quantum magis volatilis, languidior, & lingue amarior fere paulo ingrator.

Eriocis & fruticosis nonnullis Borulicâ & Callibae collibus gaudet. Augusto & Septembri flori. *Lec.*

Varia foliis latoribus & minus hirsutis.

Oo;

2. Laseptio.

CAP. III.

De Umbelliferis femine rostrato, seu Scandice aut Pectine Veneris dicta.

S Candicem Veterum Pectinem Veneris non fuisse probat J. Bodeus à Saepel. Pecten autem Veneris à feminum nostris confertis, Pectinis dicitur analogus, dicta est hæc herba. Seminibus in rostrum productis Gerani moschati nostra proxima similitudine referentibus ab omnibus aliis Umbelliferis distinguuntur, ut plures notas conquirere non sit opus.

- A. 1. *Pecten Veneris* J. B. *Veneris* sive *Scandix* Ger. *Scandix vulgaris* sive *Pecten Veneris* Park. *Scandix femine rostrato vulgaris* C. B. *Schepersius succidit*, et *Veneris* romb.

Ex radice alba, simplici, paucis fibris donata, sapore dulci [ut mihi videtur subacri] prædita caules producit tenues, dodrantes, hirsutos, juxta terram rubentes, superius virentes, struileque utplurimum rubris distinctos, in ramos divisos: folia longis ferè pediculis appensa, Corandici divisiore tenui, sapore subdulci, subacri & nonnihil nauseoso [Dodonæo folia tenuiora quam luteæ radice Pasticinæ, latiora verò, crebriusque dissecta, minusque odorata quam Cherephylli] *Floris* umbellatim positi colore albo, ad Myrrididis flores quam proximè accedentes, nisi quod incisè minime sunt ut illi, pediculi que longioribus seu corniculis, quod filique est rudimentum, insident. Ad parva umbellæ basin quina folia caulem latis brevibusque pediculis amplectuntur, quæ postea minuta reliquorum instar dividuntur. *Semen* longum, in mucronem extenuatum, aut citius (ut inquit Dodonæus) crassius magnisque acubus simile. Umbellæ autem feminum Geranii moschati feminum umbellæ proxima similitudine referunt. Rostra maturo semine diffiliunt in duas partes, manente in medio membrana tenui, alba, simili quodammodo acui Tritici aut Hordei.

Locus & Tempus.

Inter segetes tam in Anglia quam in transmarinis regionibus passim provenit.

Hujus plantæ vis ullus hodie in medicina usus est: nonnulli tamen radicem cum Malva tusam omnia corpori infixa extrahere aiunt. Eadem cum herba & floribus in patella calefacta, ex vino albo meraco & butyro unâ cum portensis Petrofelinii foliis, pubique adhibita remorantem urinam, pueris præsertim provocat, autore Matthiolo.

Quandam teneram adhuc crudam vel coctam cum butyro & oleo estant.

2. *Scandix Cretica minor* C. B. *Cretica minor*, sive *Anthriscus* Park. *Pecten Veneris tenuissimè dissectis foliis*, *Anthriscus Casabona* J. B. *Anisomarrachum Apulum* Col. *Scandix minor* sive *Anthriscus* Ger. emac.

J. B.

Ex radice tenui, parum fibrosa *caulis* unus vel plures tenuis exit. *Folia* ad radicem ex longiusculo pediculo, tenuissima, Mei ferè divisa, [odoratiora multo, quam Scandicis vulgaris Bello, fa-poris quasi ferè Cherephylli vulg. Clusii] quæ per caules pediculi sui vaginâ eos complectuntur, indidemque alii foetum pediculi prodeunt diuim trissime unciarum, quorum extremis hærent in minima umbellæ *stipendiis*, qui post se relinquunt radiata. *cornicula* Pectinis Veneris, unciarum circiter longa, ac breviora & tenuiora quam in illa, quina plerumque ubi parva plantæ, ubi majores plura.

Locus & Tempus.

Provenit latis collibus, locis siccis & inter saxa: Manditur in aceteris vere, & maxime appetitur. Venerem mirum in modum excitat & adjuvat. *Bellus*.

Semen pro Scandicis Creticæ nullum à me satum plantam produxit Scandici vulgaris simillimam, imo planè eandem. Idem ferè accidit J. Bauhino: unde quicquid intercedit discernimus celo aut solo deberi suspicor: nisi detur in plantis transmarinatis specterem.

Invenitur circa Monspelum, in sterilibus à la Colombiere & in colle Ferran odore suavi Anisi, imò & sapore. *Botan. Monsp.*

3. *Scandix Cretica major* C. B. Park. *Pecten Veneris Creticam* J. B. *The greater Shepherds-needle* of Candy.

C. B.

A præcedenti differt *foliis* inferioribus subrotundis, per oras oblique dissectis, Saxifrage minoris Lobelii similibus, sed nigrioribus, leviter hirsutis: *caule* altiore, cubitali, anguloso, striato, subhirsuto: petalis forum latioribus: *feminibus* rostratis pluribus simul junctis. Cuilibet rostro apices duo quatuor aculei rigidi præfiguntur, quod & in Cherefolio observare est.

4. *Scandix altera capite glomerato* Park. *Scandix umbellæ ex plurimis apicibus coarctata quibusdam* J. B. C. B.

An sit Scandicis species degener & monstrofa, an aliud plantæ genus, cum Autor femina non describat, cono definire nequimus. Folia ei quam Scandicis latiora, ad Apii magis accedentia attribuit & appingit. Videtis integram descriptionem apud Lugdunensem.

CAP.

CAP. IV.

De Umbelliferis femine longo, anguloso, levis, & primò de Cicutaria.

Cicutaria dicitur à foliis Cicutæ æmulis. A Corefolio differt magnitudine quâ illud superat: foliis latioribus, radice perenni.

- A. 1. *Cicutaria vulgaris* J. B. *Myrrhis silesyotris* Park. *stlv. feminibus Levium* C. B. *Wild C. ricp. Col-wed.* *Cicutaria alba Lugdunensis* Ger.

J. B.

Radix huic crassa, longa, multis interdum adnatis donata, alba, potissimum internè, sapore acri & aromatico. *Caules* proster cubitales & non raro bicubitales & altiores, pollicari crassitudine, in-erzæ, hirsutos, nonnihil rubentes, canaliculos. Folia Cicutæ foliis proxima, latiora, pallidius virentia extremis productioribus, sapore aromatico, splendenna, brevè & vix conspicua lanugine hirsuta, maxime averfa parte. *Floris* in umbella candidi, quorum singuli quinque foliis constant supremo reliquis majore. Singulis pro more bina succedunt *semina*, longa, glabra, per maturitatem nigra. Umbellarum partialium ex quibus totales componuntur bases longæ radiorum exortus in orbem circumstant foliola angusta, acuta.

Ad sepes passim, inque pomariis & sub arboribus, Vere primo exit, & Maio mense floret. *Locus & Tempus.*
Verno tempore dum folia adhuc tenera sunt, antequam excaulescat, gratum bobus pabulum est, unde & *Col-wed* nostratibus dicitur.

Duas familias novimus Montbelgardi (inquit J. Bauhinus) quæ exstimantes se colligere Pasticinac Germaticas, hyemali tempore hæc forte fortuna offenderunt foliis destitutas, [hæ enim Pasticinac similiores sunt quam Cicutæ radices] ex quarum est licet paucis, inciderunt in grandia symptomata suffocationis, torporis ac vesaniæ, ita ut ebrios verius experirent. Curavit hos vomitu pulvere Saxonicis, &c. Vid. Tom. 2, lib. 27, pag. 181. At nostrates afferunt Pasticinac ipsas vestitiores torporem hunc & delirium inducere, unde eas *sthab-neps*, i. e. Pasticinac infanas vocant.

2. *Cicutaria latifolia hirsuta* J. B. *palsutris alba & rubra* Park. *palsutris latifolia alba* C. B. *fortè etiam palsutris latifolia rubra ejusdem*.

J. B.

Duam cubitorum & altior est *caulis*, striatus, concavus, pilis obtusus, ad genicula singula folia donatus quoquoquevis sequipalmari, trifariam primò diviso, cujus divisiones deinceps singulares ad Myrrididem accedunt, sed latiores, rariores, hirsute supra subterisque, potissimum per nervos venulicæ asperæ, veluti & per pediculis. *Umbellæ* magna in plures alias minores divisa, *pediculus* candidiorum, aliquando suave purpureorum, aut potius Amethyllinorum: sub quorum pedicellis foliola acuta, quaquaversum radiata. Flocculis singulos sequuntur *semina* bina juncta, bicornia, longa, quæ relicto stylo medio facillè diffiliunt deciduntque. Odor & sapor aromaticus, subacris, sed illi quam hic gravior & suavior. *Radices* crassæ, oblique, perpetuæ, aromaticæ.
In palus montosis Jure & Saleve montium prope Genevaram, præsertim ad rivulos oritur: ut *Locus* de & Gesnerus Selsli aquaticum eam vocabat, referente Jo. Bauhino.

3. *Cicutaria odorata bulbosa* J. B. *bulbosa* C. B. Park. *An Cicutaria Pannonica Clusii?*

J. B.

Singulari affurgit *caule*, hominis altitudinem excedente, crassifusculo, purpurascante, vario, cavo, propter terram hirsuto, palmariibus internodiis distincto. *Folia* ex articulari prodeunt crassis magna, in alas divisa, cuisque in minima folia subdividentas, Cicutæ foliis similia, delicatiora, glabra, sapore non ingrato, nam & totius alicui plantæ sapor est aromaticus, non ferreus. *Umbellæ* ferè parvas, *stipendiis* albis compactas: *semina* longa Cicutaræ vulgaris, quibus maturis & deciduis Autumnum, perit & caulis & radix, plantæque novellæ ex femine nate totè hyeme durant usque ad Ver, quo tempore folia terna aut quaterna supra terram se expandunt, ad Cherefolium accedentia, ex virore lœcidia, in tres lacinas præcipuè divisa, tres circiter uncias longa, odore & sapore aromatico, quorum pediculi ad tres uncias longi procedunt à radice singulari, brevi, turbinata, crassifuscula, Anethoræ radici simili, vel Napis minimis, tectâ cortice tenui, pullo, internè albâ, singulis, gratiaporæ, ad Staphylium accedentes, desinente in parvas fibras longiusculas, parvas alias laterales habente.

Prope Entzshonium Allatiz in scôpis & alibi provenit itinere Basiliensi versus Malhusium, mense Junio florens, & semen proster incipiens, quo decedat planta perit. *Cicutaria Pannonica Clusii* novo vere in hortis & herbis agri Viennensis locis prode: nascitur & quibusdam similibus Ungariz locis, florens Aprilis & Maio, Junio semen plantæ maturans.

Novo vere radices firmiores & magis succulente cum novellis suis foliis in foro Viennensi venales capiuntur: coquantur enim & cum oleo, aceto & sile primis mensis isthic vulgares, quam salubri cibo se necesse fateat Clusius: frequentem tamen ejus usum non sine noxa esse, & capitis gravem doloque inducere se experiri esse memoræ mandavit.

Hæc omnia J. Bauhinus & Clusius.

CAP.

CAP. V.

De Cerefolio seu Chærophylllo Sativo.

Chærophyllon dicitur quod foliis gaudet seu luxuriat.
Folius ad Petroselinum accedentibus radice annuæ omniumque partium parvitate à Cicutaria differt.
Hæc de Chærophylllo vulgari accipienda sunt; nam Chærophyllon Canadense radice est perenni, & magnitudine Cicutariam aequat vel superat.

1. *Chærophyllum sativum* C. B. *Chærophyllon* J. B. *Cerefolium vulgare sativum* Ger. *Cerefolium vulgare* Park. *Cherbul*.

Radice nictur alba, furculosa; fibrillis tenuissimis capillata, minimi digiti crassitudine, sapore subacri. *Caulis* nunc unus exurgit, nunc plures pro ratione folii, sesquicubitalis & altiores, teretes, striati, glabri, inanes, geniculis longius distantibus nodosi, infra genicula in ventrem turgidulum intumescetes, ramosi, ramulis alternatim ad singula genicula ex alio foliorum exarcentibus. Summos caules & ramulos occupant umbellæ rare, alias pediculis per brevibus & ferè nullis, aliis longioribus insidentes. *Pediculi* parvi, albi, quinque petalis cordatis, tocidemque staminibus albis compositi. Singulis stoculis bini succedunt *semina*, oblonga, glabra, per maturitatem nigricantia, sapore dulci & aromatico. *Folia* teneriora & argutius secta quam Petroselini, sapore & odore aromatico, alias iis non multum dissimilia, pallide viridia, & nonnihil subinde rubentia, pediculis ferè rubentibus, nonnihil hirsutis. *N. B.* Quamvis folia caulibus alternatim adnasci diximus in summitate tamen ad umbellæ exortum bini hinc inde oriuntur, & ex eorum alis bini egrediuntur ramuli, quod & aliis pluribus umbelliferis commune est.

Maior mense floret & cum semen perfectior brevi radicitus exarefcit, semine deciduo se quotannis renovans. Autumno autem oritur & per totam hyemem viret.

2. *Cerefolium latifolium Canadense* Cornuti.

Corn.

Omnes nostratis Cerefolii particulas ad unguem refert, sed plenioris incrementi *cauliculum* facit & cymam. *Flos* itaque albidus muscari effigie summum caulem occupat; hunc sequuntur *semina* longiuscula, ex uno pediculo plura. *Caulis* fragilis & tener, glaucæque virens ultra cubitum adolefcit. *Folia* sensa semper in singulis pediculis prodeuntia, in ambitu incisa Petroselini modo, latitudine & longitudine quadruplo superant nostratis. Terio à sativum annu moritur: *semine* perennat tamen, quod statim arca decedit etiam non obrutum sponte terræ germinat: nec enim nostri instar agrum lætum & stercoreatum desiderat, sed in qualicumque terra, ac vel crudo, vel effuso solo, si feritur, provenit.

Sapor huic dulcis est, odorque non inluavis, ac proinde esculentum testatur, sed & aliis oleibus permixtum gratiam augeat saporis.

Vires & Usus. Cerefolium vulgare partium est tenuium, diureticum, emmenagogum, & lichenotripticum, sanguinem coagulatum resolvit, somnum suaviter inducit. Extrinsicus usus insignis est in dolore colico, in urina retenta (imposit. in cataplasm.) Credite mihi cum aliquando ex retenta pro verecundia urina velle insigni diffentioni Vir quidam primarius laboraret, usum Chærophylli, Parietarie & Petroselini herbarum in butyro infuso fricarum peccinique ipsius calide applicatarum me subduxisse una vice circiter 4 libras urinx. *S. Pauli.*

Succus Chærophylli cum iusculo assumptus, aut Aq. ejus ter cohobata sæpius adhibita Dolæ experientis contra vertiginem specifica sunt. D. Soamè è Dolæ. Sanguinem concretum ex consuetudine dissolvit tulum ac emplastrum modo impositum.

Tota planta dulcis est & odorata, acrisculo quodam accedente sapore, quod fit ut aliis oleis admixta ea gustui gratiora reddat. Estus autem cruda in acerrimis cum aliis herbis, aut etiam cocta: statulentum tamen aliquid obtinet, unde & Venerem promovet.

Si butyro frigatur herba, & abdomini imponatur, certum est contra tormina remedium. *Cam.* ad quod muliercule ceu ad sacram anchoram confugiunt.

CAP. VI.

De Umbelliferis seminibus longis striatis seu

De Myrrhida.

Verisimile est à Myrrhæ odore dictum esse Myrrhida & Myrrham, inquit Marcellus Virgilius. Nullus tamen, quod inveniit, aperte id testatur est & Græcis aut Latinis. J. Boëx plantam quam Dioscorides *Musli* vocat nomen accepisse aut *da* & *puellu* & *caule* *da*, quod odorata sit, quasi unguentum rodolens. Quod si verum esset, *Musli* scribi deberet cum simplici *q.* V. Jo. Bod. in Theophr. hist. lib. 7. p. 807.

1. *Myrris*:

1. *Myrris magna* semine, longo, sulcato, J. B. *major* vel *Cicutaria odorata* C. B. *major vulgaris*, seu *Cerefolium majus* Park. *Cerefolium magnum* seu *Myrris* Ger. *Sweet Circle* q. *great Sweet Cherbul*, by some Sweet Fern.

J. B.

Myrris radice habet insigniter crassam, adnatis plurimis & crassis donatam, albam, sapore dulci, subacri, grato, aromatico, quales est seminis Anisi sapor. *Caulis* surgit aliquot proceros, bicubitalis & tricubitalis, hirsutus, fistulosus: *folia* magna, pinnata, Cicute foliorum facie, magis albicantia, & albis maculis subinde respecta, tactu mollia, nervis averia parte pilosis, sapore Anisi pediculis fistulosis. *Flores* in umbella gerit candidos, leviter odoratos, quorum singuli foliis quinque constant, bifidis seu cordatis, extimo intus duobus oppositis simul utriusque majore, lateribus binis medio modo & habentibus, bifurcato stylo albo cum staminibus albis modum occupante. Particularium umbellarum basin sustinet seminum radiorum stella. Succedunt *semen* notatu dignum, magnum, longum, angulosum, sulcatum, sapore Anisi dulci & jucundo.

Autem apud Germanos in pratis alibi nati, ut in Halia circa Castellam referente Gilleno. *J. B. Loc.* Hujus folia Filicina quodammodo referunt unde nostratibus *Sweet Fern*, i. e. Filix dulcis appellatur.

2. *Myrris altera minor* Park. *minor* C. B. *altera* Ad. *altera parva* Ger.

Præcedenti similis est, sed per omnia minor. *Semen* per maturitatem non nigricat ut in ea. Lobelius Penninus è Saleva monte propè Genevam semen hujus attulisse refert. Nobis in Saleva non comparuit, utcumque non negamus ibi inveniri.

Myrris cum Cerefolio temperamento & viribus convenit. Radix cum vino pota medetur *Vires*. morfus Araneorum. A partu purgat mulieres, & mensura provocat. Cum melle cocta & lump *Myrris* cit. ta tabidis conducit, & thuracem à viscosi humoribus expurgat. Cum vino cocta & bis aut ter in *Tabet.* die pota à peste præservat. Herbam & radicem decoquant ad unam promovendam. Fit quoque *Urina.* *Epilepsia.* Myrridis majoris, seu Cicutarie odoratz. C. B. radix in decocto aut aliâ formâ usurpata malignis morbis medetur; hinc ubi Carina destituit illius loco Myrridis radices eligo. *S. Pauli Quædrip. Botan. class. 2. p. 98.*

3. *Myrris Broczenbergensis, foliis Myrrhida Italica, flore albo, radice crassa nigra* Thalii.

Quæ planta sit Bauhinus uterque ignorat, nosque unâ: descriptionem vide apud Thaliium.

4. *Myrris perennis lutea dancoides* Morif. prælud.

Morif.

Hujus *folia* quam proximè Dauco seu Pastinacæ tenuifolia accedunt; quin & *flores* habet luteos; *semina* rostrata, striata Myrridis montanae seminibus longiora, at minus tumida.

5. *Myrris perennis montana alba* Morif. prælud.

Morif.

Ad binos ternosque pedes assurgit: *caules* producti striatos; *flores* aliarum suæ classis more albos; quibus succedunt *semina* rostrata, striata, immuncialia, externus lutea, cavâ parte quâ junguntur subcærulea.

- A. 6. *Cerefolium sylvestre* Ger. Park. *Chærophyllum sylvestre* C. B. *Anthriscus Plinii* quibusdam, *semine longo Cicutarie*, aut *Chærophylli*, J. B. *Wild Cherbul*.

J. B.

Lignosa, simplex & alba est *radix*, sapore Pastinacæ aromatico. *Caulis* cubitum unum aut alterum altus, multis alis cernuatis, striatus ex virore arboribus, abundè hirsutus, copiosa medulla farctus. *Folia* ad Cerefolii accedentia segmentis majoribus, nervo hirsuto annexa, ipsa quoque non minus pilosa, sapore nullo manifesto. *Flores* in umbellis candidi, petalis cordatis & quodammodo crispis, concoloribus apicibus compositi. *Semen* oblongum, tenue, sulcatum, duas fibras è summo proferens, gustu aromatico, simile Cerefolii semini sed minus, per maturitatem.

Cum florēt planta caules infra genicula in nodos ingines intumescunt. Passim juxta sepes provenit, tam apud nos quam in Germania.

Lucc.

CAP. VII.

De Umbelliferis seminibus longis asperis seu

De Myrrhidae Sylvestris.

Myrrhis *glycyrrhis* Cretica, *nodosa*, *seminibus asperis*. *M. annua*, *semine striato aspero oblongo*, *nodosa* Moril.

Caulis ei rotundus, inanis, glaucus, satis seu spinulis rarioribus asper, cubitali altitudine, in ramos aliquot divisus, infra genicula in nodos praegraves postquam florescunt incipit extumescens. *Folia* lata, brevibus pilis hirta, Cerefolii *glycyrrhis* nonnihil similia. *Umbellae* parvae, *stipulis* exiguis albis compositae. Succedunt *semina* longa, utrinque acuminata, grandia, striata, alpera. Postquam semen perfecterit radicitus exarefcit.

Hujus semen ante triginta annos Londino acceptum, & plantam ipsam ex semine redivivam aliquot annos alimus: putamus etiam in Sicilia spontaneam observasse.

Hæc planta Parkinsono in Theat. Botan. p. 907. describitur sub titulo *Seselis Cretensis nodosi*. Theatrum autem illud Parkinsoni ante quadraginta annos Londini impressum est.

CAP. VIII.

De Meo.

MEUM, Græcis *Μίον* vel *Μίον*, à *Μέλον*, quia foliis constat omnium herbarum tenuissimis; quibus ut & semine magno, oblongo, striato ab aliis congeneribus distinguitur.

- A. 1. *Meum* Ger. *culgaris* Park. *foliis Anethi* C. B. *Meum vulgare* seu *Radix urfina* J. B. *Common Spignel* oꝝ *Wen.* *Westmorlandicus* *Wald money*, oꝝ *Wald money*. *Capsæ* *appellationis rationem non assequor*.

J. B.

Herba hæc, cujus folia cubito fere longiora, longos habentia pediculos striatos, corumque suprema partes foliis feniculi similes sunt, capillares, crebrioribus tamen & molliores, nec capilli usque adeo longi; *caulem* edit similem *Feniculo*, minorem tamen multo, striatum, inane, ramulosum, umbellam *stemon* alborum *Anethi* similitum, pentapetalorum; *semina* magna, longa, striata. *Radix* interdum una, interdum plures, dodracte longiores, nodo tenuiores, modo crassiores, e quarum lateribus ut plurimum oriuntur oblique radices, satis longæ, quæ sursum interdum tendere deprehenduntur, nec passim in aliis radicibus sic adnata provenire solent. Cortice vestitur primo nigricante vel potius cinericeo, tenui, deinde altero crasso, albo, gummolo; in ejus medio est matrix. Olore est satis jucundo, *Pastinacæ* fere, magis tamen aromatico, sapore non ingrato, nisi quò dactis & nonnihil amara. Quum verò radix hæc ex iis sit quæ hycimen perforunt, & Alpina, magnas habet comas capillatas, ex foliis arefcitibus.

Locu.

In Westmorlandia Angliæ provincia copiose provenit in pratis & pascuis duobus à *Sellberg* pagum p. vii quæ ad *Orten* pagum iur.

Vires.

In exteriori eam regionibus Germania, Italia, Hispania in montibus invenitur. *Platus* dicunt. Ubi præcipue, in inflatione ac ructu ventriculi, in mensibus ac urina ciendis, in uteri suffocatione, in rominibus ventris, in catarrhis tartarico pulmonum expectorando. *Schroder*.

Multas ingrediuntur compositiones & ipsam theriacam. *Idem*.
Habet autem radix, non secus ac *Mentha*, humiditatem quandam excrementitiâ, quæ ad caput latè est *κατακαρσική*. Unde intelligitur non adeò frequenter debere usum ejus esse, in iis præcipue qui aut voverunt castitatem, aut aliis Venere uti non debent. Quæ enim vi agit illud, eâ agit hoc quoque. C. *Hfman*. Hinc forte immortet ratio nominis Anglicani *Waldmoney*, id est lenonum fipes seu nummus.

Gefnero Mei pabulo in Apulia vacæ plurimum & optimum lac reddunt, & inde caseum cabalinum dictum confici se audivisse ait. At nobis caseum illum ex lacte bubulino seu buffulino fieri narratum est.

Lebelium monuit Turnerus in Alpibus Chevioticis Scotiæ finitimis hæc *Silpsem* magna ubertate crescere. *Nobis in montibus illis plantam indagentibus non comparuit*.

1. *Meum*

2. *Meum alexiterium* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caulis affurgit cubitali & ampliore, rotundo, geniculato, viridi ut *Anethum*, non minù crasso. Fert *umbellas* parvas *stemon* parvis, candidis, quibus succedunt *semina* minutissima, oblonga, odorata, & linguam exaltacientia: ex nodis verò singulis exeunt cauliculi parvi cum *Umbellis*. *Radice* nititur longa, gracili, digiti minoris crassitie, alba, in extremo divisa, odorata, atque acri.

Locu.

Ragus hanc plantam accepit Alpinus, ubi à vulgo *Herba serpentum* vocatur.

3. *Meum alterum italicum quibusdam* J. B. *alterum italicum* Ger. emac. *spurium italicum* Park. *latifolium adulterinum* C. B.

Mer.

Folia vulgaris Mei habet, duriora, crassiora & habitiora, subvirosi odoris, *Rute* Narbonensis tenuifoliae quodammodo æmula; ex quorum sinu exeunt *caules* obliqui, pedales, nonnunquam sesquipedales, sustinentes *semina* striata, minora. *Radix* major, Peucedani facie & concretionem, pul-la foris, tetræ & injucundi tum saporis, tum odoris.

In collibus aridis passim in Gallia provenit, referente Morifono. Nobis in collibus & clivis maritimis Regni Neapolitani observatum fuit. Floret sub finem æstatis, Autumno ineunte semen suum perficit.

CAP. IX.

De Cymino seu Cumino.

CYMINUM *Σεσάμι* *πράγνυν* esse dicitur, est enim, teste Theophrasto, secundissimum, Ab Ammi differt radice annua, foliis in lacinias minus crebras, nec adeo tenues dissectis, omnium partium quantitate minore, semine etiam angustiore.

1. *Cyminum* seu *Cuminum* *sativum* J. B. *vulgare* Park. *sativum* Dioscoridi Ger. *semine longiore* C. B. *Cuminum* ferd.

J. B.

Parva & umbellifera herba est, altitudine raro pedem excedens [Cesalp. annua planta, brevior cubito] tenuibus & in plures angustas partes sectis *foliis* [Cesalp. foliis paucis, raris, capillaribus, cubito] *semine* in umbellis [parvis & rotundis Cesl.] oblongo, utrinque acuminato, anguloso, cartilagineo, in cineraceo colore subulato, longitudine quartam unciam partem æquante, istu subanaro, tenui, mediocriter acit & cum gravitate suaviter odorato. *Radice* nititur longa tenui, & cum maturis semen, pereunte.

In Melita insula copiose feruntur ad mercimoniam; ubi *Cumino* agro i. e. *Cyminum acre* incolis dicitur: Anisum autem, quod non minori copia ferunt & divendunt, *Cumino* dulce, i. e. *Cyminum dulce* appellatur; unde C. Bauhinus aliique Botanici decepti duas Cymini species constituerunt, nimirum, acrem & dulcem. V. C. B. pin. in Cumino.

Semen resolvit & flatus discutit, ideoque utile est in colica, tympanie & vertigine. Ex vino *Vires*, dulci sumptum difficultat & ardori urinae auxiliatur: cum scilicet in vino coctum tussim sedat, & thoracem expurgat. Usuliter pani incoquitur, & caseis inditur; ita enim concoctionem jurat & flatus dissipat.

Frequens & copiosus Cymini feminis usus faciem decolorat, & pallorem cuti inducit. *Dioscor. Galen*.

Suavem halem spirant Cuminum, ferendum emendat, eaque de causi qui feadam habent respirationem Cumino magno adjumento crebris utuntur. *Stapel*. Oleum arte chymica extractum præsentissimum est virtutum in affectibus omnibus flatulentis, præsertim uterinis. Novi Empiricum qui miracula creditur facere affuiss aliquot guttus pani tosto, & umbilico impolito. *Casp. Hoffman*.

2. *Cyminum* seu *Cuminum* *seminibus villosis*.

Hoc genus in insula Melita collectum habemus ubi cum superiore sparsim nascens, neque foliis, neque figura, odore aut sapore seminum, sed duntaxat corundem hirsutie seu villosa caefare discerendum, observamus.

Hoc fortasse genus est quod Jo. Bodrus à *Stapel* habet pro *Cumino dulci* Melitenfium, quod hirsutum esse scribit, quo qui conditus est panis, sapore gratiori commendatur.

Nè quis tamen putet, hoc esse quod Melitenfes ipsi *Cumino dulce*, seu ut C. Bauhinus, *Cuminum dulce* vocant, illud enim nihil aliud esse quam Anisum, & nobis cum ibi effemus ab incolis dictum esse, & ab eruditissimo Viro Joan. Francisco Abela Melitenfem in descriptione illius insulae confirmatum.

P p

C A P.

LEW. Levisticum vulg. in hortis colitur: natalis ejus locus nobis haecenus incompertus: Pona tamen in monte Baklo reperiri ait, Alii in Alpibus Liguriae aut Appennino. *Æstare* floret: Augusto magna ex parte semen ad maturitatem perducit. *J. B.* gaudet folio umbroso.

VIT. Alexipharmacum est ac diureticum, vulnerariumque; Ventriculorum roborat, Althmasti subvenit; menses & lochia ciet; sterum mortuum ejicit (semen) tartarum lentum resolvit, dolorique inde natos sedat; Eratui, sicutque obstructions referat, adeoque præcipue ichero convenit. Extrinsecus ejus usus est in Balneis, cataplasmatibus (utero & uteribus dicant) in Emplastris vulnerariis & sim. *Scrobd.*

Vulgus per caulem cavum petum haurire solet, quo tussim sedatum iri sibi persuadet. *Idem.*
In facultatibus porro tam vicinum est Angelicæ & Imperatorie supra dictis, ut non putet necessarium esse commemorationem C. Hofmanni. Adjuvat digestionem, ventositatem dissolvit & instillationem.

Veteres Ligures, ut & hodie Hetrusci, semine pro pipere utebantur. Promovendis mensibus & sudoribus sufficit 5℔. seminis.

Cum odor hujus plantæ antè validus & pertinax sit præ Angelicæ & Imperatorie, verisimile est eam viribus etiam eidem antecellere.

Nomen precubidius factum est à Libyico Galeni, quod est Ligusticum Diofcoridis, ita dictum quod in Appennino, quâ parte Liguriam attingit, frequens est.

* Forestus pro secreto habuit succum foliorum Levistici in secundinis retentis. Erat magnum Arcanum famosæ ejusdam obstetricis, quæ id obtinuerat à Judæo medico. Communicavit D. Tancredus Rosinon.

CAP. XIV.

De Umbellifera semine striato majore, foliis Aquilegiæ, seu

Libanotide aut Ligustico Aquilegiæ foliis.

Libanotis latifolia Aquilegiæ folio C. B. Park. Ligusticum Ranunculi foliis Aquilegiæ J. B.

C. B. prod.

Radicis est crassa, fibrosa, cortice inæquali, quasi rugis transversis asperata, fuscique coloris tectâ; medulla candida, amara, modicum quid Aroma & Aristolochiam sapore redolens: ad ejus caput pili tanquam veterum foliorum defluxorum fibræ solidiores & nigrae; etenim folia, quæ numerosa ex radicis capite longi pediculis emergunt, una parte quasi vaginato exortu (nimium ea quæ crassiora & latiora sunt, ut & ea quæ ex caule prodeunt) eundem tanquam membranacei filiqui circumdant articulo crassiore lineaque transversâ: quæ crassa sunt, rigida, glabra, viridia & splendentia, subtus candicantia, fibris majoribus subpurpureis transcurrentibus, quæ licet instar foliorum Aquilegiæ dividantur, non tamen omnia in pares lacinias (Aquilegiæ lacinias latiores) fissa sunt: inferiora namque in vegetiore planta plerumque quinque folia habent ex triplici rami divisa, alias tria, tribus pediculis insidentia. *Caulis* unicus est, cubitos tres, quatuorve superans, rotundus, striatus, nodis distinctus, subalbicans, puniceo colore aliquando admixto, in tres, quatuor, vel quinque brachia distributus, quæ umbellam magnam ex longissimis festucis & fibris albis parvis compositam sustinet. *Semen* succedit longum, lacum, striatum, puniceum, gustu subamarum, Cuminî saporem imitans, aromaticum, modice excalescens & salivam ciens.

E Camerari hortu habuit C. Bauhinus. Nos eandem vidimus in horto D. Caroli Howard Ducis Norfolciæ fratris.

Libanotidem minorem Apii folio C. B. i.e. Libanotidem Theophrasti minorem Lob. Nos cum Parkinso eandem putamus Libanotidem latifolia: alteri sive vulgariori ejusdem C. B.

J. Bauhinus considerandum proponit an Libanotis Theophrasti minor Lobelio sit eadem cum Cervaria nigra seu Saxifraga Venetorum Ad.

CAP. XV.

De Umbelliferis foliis Apii minoribus, semine striato majore, Dauci montanis dilis.

1. *Seseli* 2. *montanum Pannonicum* Clus. *Valdebone nomine missa, Libanotidis secunde quorundam sive Cervariæ nigra species* J. B. *Daucus montanus Apii folio albicans C. B. Daucus Silioides maximus Park.*

Clus.

B Rachialis interdum nititur radice, præsertim si planta vetustior sit (recentiores & juniores pollicarem habent) in aliquot ramos inferiore parte divisa, crasso, rugoso, nigricque cortice septâ, gummoso primum lentoque sapore præditâ, deinde acri & salivam ciens: quæ summo capite in multa exuberat capita villosa, (quæ admodum ferè omnes ferulacei generis fibræ)

per) unde exeunt magnæ & satis amplæ foliorum alæ, aliquot foliis per ambitum serratis & nonnulli incisilis, uni costæ inhaerentibus, sed ex adverso nalcitibus constantes, colore supra parte dilutius virente & aliquidulum splendens, pronè cineraceo præditi: Inter quæ sesquicubitalis nonnunquam emergit *caulis*, striatus, pollicaris interdum crassitudinis, geniculatus, in aliquot ramos divitis, quem ambiunt ad singulos nodos five genicula minores foliorum alæ. Summum caulem atque extremos ramos exornant umbellæ pallidæcentium *folysculorum*: quibus succedunt *semina* Sileris montani semibus similia.

Invenitur ferè in omnibus Pannoniæ & Austriæ inferioris montibus, aspero solo ventisque perflato. *Locus & Tempus.*
Julio & Augusto floret, & subinde semen profert.

Differt à Cervaria nigra foliis virentibus magis, paucioribus conjugationibus compositis, verum multo majoribus, amaris & acribus nonnulli: Horibus luteis ex umbellis minoribus, qui masticati odorem reddunt aliquidulum vinosum & aromaticum. *J. B.*

CAP. XVI.

De Silere montano.

Siler nomen à Silo deductum est, quia pro Seseli semine utuntur. At Veteres ipsam Seseli etiam *Sili* ac *Seli* vocabant.

Haud scio (inquit Bodrus à Stapal) an vox Sili rejicienda. Nam apud Festum legere est, Silatum Antiqui dicebant quod nunc jentaculum dicimus, eò quod tum jejuni vinum Sili herba conditum aborbebat.

Bodæus semen Sileris majoris acredinis esse scribit quàm ullum Seseli, eoque monstris ciendis perquam commendatum.

1. *Siler montanum Officinatum* Lob. Ger. *Seseli sive Siler montanum vulgare* J. B. *Siler montanum, vulgo Siselus* Park. *Ligusticum quod Seseli Officinatum* C. B. *Sermountain.*

J. B.

Humanum superat altitudinem Sileris montani *caulis*. Caulem ramoque ceu vaginâ laxiore amplectuntur foliorum pediculi palmares aut sesquipedales: ipsa verò folia in alas oppositas dividuntur. Segmenta extrema terna ferè sunt, Cycii Tragi foliis similia, oblonga, latiuscula, mucrone leviter obtulo. Umbellæ latae, amplæ: *Semen* magnum cum fimbria foliaceâ, striatum, oblongum sapore acri & subamaro, velut corticis auranti, tandem ad Cymini saporem accedente. *Radix* magnâ comâ infimum caulem ornat, rugosa, digitali crassitudine, albida, odorata, in alium descendens.

In Jura & Saleva montibus propè Geneviam, inque Alpibus propè Pontiebam observavimus: Alii. *Locus.*
bi etiam in Alpibus frequens reperitur.

C. Bauhinus Ligusticum Matthioli idem esse statuit cum Silere montano. Joannes frater hoc non aucter asserere, tum quia Matthiolus Seseli hoc Officinatum cunicum fæctorem representare ait; Ligustici verò semen incolas Liguriae passim in ciborum condimentis adhibere, tum quia Lobelius separat, tum denique quod semen quod apponitur iconi Camer. differt.

2. *Siler montanum angustifolium* Park. *Ligusticum sive Siler montanum angustifolium* C. B.

C. B. prod.

Caulis est tenui, cubitali, in alas brachiato, quæ umbellam albam, parvam sustinent; foliis paucis in segmenta angusta, oblonga (Pucedanis instar) sed longè breviora divisis, quæ in aliis ferè capillacea.

Propè oppidum Strain Austriæ.

Locus.

CAP. XVII.

Seseli montanum Fenculi folio C. B. montanum tertium Clus. mont. angustifolium 3. Clusii, folio Seseli Massiliensis Matthioli, semine Angelicæ, J. B.

Clus.

Huic multe sunt foliorum alæ, Fenculi foliorum instar in multa folia tenuia, illis tamen crassiora & breviora divisa, virides admodum, mucrone omnium foliorum candicante & duro, calidi gustus: inter quas enascuntur cubitales *caules* aut ampliores, digitali crassitudinis, striati, geniculati, in aliquot ramos secti, quos secundum nodos alæ minores amplectuntur foliorum alæ. Flores in extremo caule & summis ramis in umbellis distributi nascuntur albi; dein *semina* striata, Angelicæ femini non disparia, gustu fervida. *Radix* multis crassis & oblongis fibris, larè & oblique sparsis constat, quæ singulis annis summo capite novas propagines ad latera facit.

Nascitur in pærieque Austriæ inferioris & Stiriae montanis pratis, atque Julio floret.

Locus.

Parkinsoniam aliam hujus seu speciem, seu varietatem habet, quam Oenanthen Apii folio minorem vocat, eamque duarum specierum facit. Ab hac enim specie diversam facit Oenanthen angustifoliam Lobelii, entia prater necessitatem multiplicans.

6. *Oenanthe Staphylini folia aligatae accedens* J. B. *Oen. Paphnace folio, semini Atriplicis*, J. B. *Monifolia major & minor* Park.

J. B.

Folia hujus inferiora ad infima folia Oenanthes Monifoliae accedunt nisi tenuius essent diffecta: pediculus est pluriquam spinosus, cui aequales ex aduerso litae alligantur alae, in folia Petroselinii subditiua, delicatiora utrinque & incitata concutiente, ad Scaphylium quodammodo accedente: reliqua folia ad caulum alas enata Peucedani foliis proxima, id quod etiam in Monifolia Oenanthe observavimus, cupis etiam cauli similis est & hujus cauli pulchre striatus; aliud quoque umbellae densissimis mucronis albicantibus composita.

C. Bauhinus hanc plantam ad Joannem fratrem ex hono Patavino attulit.

7. *Oenanthe stellata Cretica Alpini exot. Cretica stellata* Park.

Alpin.

Oenanthe alteri Matthioli quam simillima, caulem unicum promit, rectum, teretem, dodrantalem, non admodum crassum, qui in summitate in quinque ramulos dividitur, graciles, iidem rectos, recteque adcos, qui Umbellam albam Oenanthes modo produunt, quae Umbellae post flores mutantur veluti in quinque stellas, habentes octo & quandoque plures radios, longos, latos, in acutum desinentes; in quorum medio flores sunt parvi, in orbem comprehensi, qui postea induriscunt & mutantur in semina parva, oblonga, tenuia, Scabiosa Indica similia, simul compacta & durissima; stella autem per maturitatem nigrae redduntur. Folia Oenanthes secundae, sed pauciora & majora. Radicibus nititur sex, septemve, longis, crassis, carnosis, in acutum desinentibus, ab eodem principio proficiscentibus, vulgaris Filipendula aut Asphodeli radicibus quam proximis, sed minoribus. Tota planta superficies quotannis hyeme emoritur, radice sub terra latente.

- * 8. *Oenanthe Cretica prolifera* Park. *Apula prolifera* C. B.

Park.

Oenanthes Creticae stellatae Alpini persimilis est: Differt 1. Foliis amplioribus, nec in tot lacinias diffectis: 2. Florum Corymbis, qui licet albi sint & pariter in capitula glomerati, attamen foliorum acuminatorum stellatam capitula cingentium vice hoc genus florum capitella aliquot obtinet primarium caput in orbem cingentia, ad eundem fere modum qui in Calthae aut Bellidis proliferae dictae floribus sit: 3. Semine Oenanthes aquaticae simili: 4. Denique & praecipue radicibus, quae in hoc genere glandulosa non sunt ut in aliis, sed ex fibrarum tantum seu filamentorum albescentium magno numero compositae.

C A P. III.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis & odore Paphnacae latifoliae.

HÆ vel sunt terrestres, vel aquaticae. Terrestres, vel radicibus carnosissimis effulentis, *Sisyrinchium*; vel durioribus & lignosis *Selinum Sigeale*, & *Anomum Germanicum*. Aquaticae *Sium* nomine nunciantur. Verum *Selinum Sigeale* & *Anomum Germanicum* rectius *Sium* annumerantur.

De *Sisyrinchio*.

Sisyrinchium ad *Paphnacae latifoliae* fativa (cui foliis & sapore radicis satis similis est) differt semine, quod non ut in illa latum & foliaceum sed oblongum, angustum & striatum est, item radice, quae non ut in ea unica, sed ex uno capite plures.

1. *Sisyrinchium* Ger. *Sisyrinchium vulgare* Park. *Sisyrinchium multis* J. B. *Sisyrinchium Germanorum* C. B. *Skittier*.

J. B.

Radix propter maiorem suavitatem cupedis magis expetita quam *Paphnacae latifoliae* Germanicae, quae non ut in ea unica, sed ex uno capite plures pendulae, glandulosae, tenerae & fragiles, rugosae, cortice tenui pallidioribus obducitur, pulpa candida, digitali crassitudine, pedales quaedam, aliae multo breviores, dulci & grato sapore, nonnihil aromatico. Caulis surgit squicubitalis altus, singularis, geniculatus, striatus. Folia pinnatis disposita, Bauciae minorae, teneriorae, acuminatae, nigriorae, argutae per ambitum denticellis crenatae. Umbella candida suaveolentium *scisculorum*, quorum singuli quibus foliis totidemque apiculis constant. Semina in umbella producit Petroselinii, nonnihil majora, colore obliore, longiora.

Sisyrinchium in hortis scitur semine, sed radice potissimum, majoribus ac crassioribus sublati, minoribus

res, iterum in terram desiguntur, quod Februarii & Martio opportunè fit, priusquam caules assurgant, atque hoc tempore exenptae nervo malo diuore detracta coctae cum butyro, pipere & sale elixantur. Vereres autem & majores radices si hoc tempore non adiuvantur, corrumpuntur novaeque paxa oculis radiculari mense Martio quandoque folia protrudere observavit J. B.

Conducentium radicem qui velsendo sunt saluberrimas haec affirmat: Dodonaei moderate Vires calidae esse ac humidas, facile concoqui, nec tardè descendere, nutrire medicoriter, nec parvi esse succi, flatulentum tamen quiddam etiam obtinere, unde Venerem promoveant.

2. *Sisyrinchium Syriacum* C. B. alterum *Sisyrinchium* Park. *Stecul Arabum & Mauritanorum sive Paphnacae Syriacae* Rauwolf.

Radice obtinet teneram, levem, exterius canescentem, intus albem, fractu facilem, digitali crassitie, ac longitudine digiti dupla, tuberculis seu nodis aliquot inaequalis verrucis similibus, grato sapore Carotae; unde emergunt folia multa in plurimas parvas difsecta, Carotae amula. Caulis ad nodos continuibus foliis vestitur, & in summitate umbellae florum gestant illius similibus, sed colore luteorum.

In Aegypto propè Cayrum ubi sponte oritur.

Locus.

- A. 3. *Sisyrinchium sive Officinarium Anomum* J. B. *Sisyrinchium*, quod *Anomum* Officinis nostris C. B. *Sisyrinchium*, sive *Anomum Germanicum* Park. *Petroselinum Macedonicum* Fuchii Ger. *Salsard Stone Parsley*.

E radice alba, lignosa, simplici, aliis bifida, furculosa, in terram non altè descendente, sapore Paphnacae aromatico, caulem producit crassitie mediocri, teretem, medullâ fascium, satis firmum & rigidum, glabrum, squicubitalem & altiore, crebris geniculis interceptum, & ab imo fere ramulorum ad genicula haec illic reflexum. Folia in caule alternatim sita, pinnata Paphnacae Germanicae in modum, singularia tamen folia Siliari foliis similia, tenera, oblonga, circumcirca crenata, aliquando & laciniata. Flores in umbellis parvis candidi, exigui, & quomodo petalis cordatis compositi, semine subloquente peripulso, fulco, striato, gustu acrisculo aromatico.

Planta haec valde ramiosa est, medius tamen scapus altius assurgit quam ramuli, qui multipliciter in furculos dividuntur umbellis fusconis.

Locis humidis & lutosis nascitur, unde & in sepium & fossarum arboribus recentioribus.

Locus.

- A. 4. *Selinum Sui foliis* Ger. emac. *Selinum sigeale* Park. *Donchwort, Coyn-Parsley*.

J. B.

E semine Petroselinii amulo foliis feminalibus binis, longis angustis exit: proximè erumpentia folia bina, exigua sunt rotunda, glabra, albida, circa ora crenata: sequentia ad duo vel tria paria ejusmodi foliis rotundis modice costae adnexis cum impari in extremo componuntur: postea pluribus erumpentibus formam nonnihil mutant; unumquodque enim folium foliis octo vel novem parvis, glabris, viridibus binis ex aduerso mediae costae adnexis, impari costam finiente, circa marginem elegantius dentatis, quoad formam Sui odorati Tragi folia referentibus, verum minoribus, brevioribus nec omnino fuscis constant: Inter quae pluri oriuntur cauliculi ultra viginti interdum ab eadem radice, bipedales, graciles, teretes, striati, interdum erecti, aliis ad terram reclinati, geniculati, in multiples ramos divisi. Ad singula genicula apponitur solum minus is quae ad radice. Folia autem omnia tam quae & terra exeunt quam quae caulem vestiunt brevi marcescunt, ut cum semen maturum sit unum quidem solum viride in planta cernatur. Flores albi summos plerumque caules & ramulos occupant, interdum & periferie geniculis ad terram usque exeunt, in umbellis parvis & inaequalibus, singuli petalis quinque minutissimis planis, obtusis, & purpureis in medio apiculis constant. Totus flos aculea parvae capiteculi magnitudinis non multum superat. Singulis foliis bina succedunt semina parva, cinerea, incurva, striata, Petroselinii seminis similia sed majora, sapore acri & aromatico. Radix parva, alba, multis fibrillis donata, quam Petroselinii minor.

Circa initium Julii florere incipit, & diutissime flores perseverat unde & partem aliquam seminis Tempus. Circa initium Julii florere incipit, & diutissime flores perseverat unde & partem aliquam seminis Tempus. Circa initium Julii florere incipit, & diutissime flores perseverat unde & partem aliquam seminis Tempus. Circa initium Julii florere incipit, & diutissime flores perseverat unde & partem aliquam seminis Tempus.

Herbam ad tumores genarum valere, si tusa & expressa succus cerevisiae mistus quotidie manè Vires jejuno bibatur, ad mulierculaquadam quae in seipso experimentum fecerat, edoctus est D. Goudyner. Infra duas septimanas tumorem absumit. Denique succus manipuli unus herbae expressus in dimidio sextario seu pinta Cerevisiae.

5. *Sium majus latifolium* Ger. emac. *maximum latifolium* J. B. *Sium Disperidia sive Paphnacae aquatica major* Park. *Great Water-Parsley*.

Caulis crassus striatus & velut angulosus concavis, ramosis, ad duorum triumve cubitorum altitudinem assurgit. Folia ad radicem & in caulis Paphnacae latifoliae similia, nec minora, alata seu pinnata, pinnis plurimis longis, latiusculis, acuminatis, circa margines dentatis, glabris, crassis & succulentis, binatum ad mediani costam annexae compositae. Summos caules & ramulos umbellae occupant magnae, *sciscula* albis compositae, quibus succedunt semina parva, striata.

Hujus folia quae initio Veris primò erumpunt, sequentibus similia non sunt, sed rariorem concava, & Oenanthes aquaticae, aut Synnymphae Crenae (cui hoc respectu similis est) foliorum amula. Obor hinc Gravet Petroselinii aut bituminis.

In

Locus.

In fluviis majoribus plerumque oritur.
Hæc plantæ C. Bauhino sive Asylum palustre foliis oblongis dicitur, minus commode nostro quidem iudicio. J. Bauhinus Tabernamontanum secutus ex una specie duas facit.

- A. 4. *Sium erectum umbellatum sive Pimpinella aquatica* Lob. *major angustifolium* Ger. *minus alterum* Park. *umbellatum* J. B. *Common upright Water Parsnep.*

Radix multarum aquaticarum instar geniculatim incedit, densiss. subinde fibrarum comis longi-
genuculis, odore & sapore Silari. *Folia* [quæ & radice exeunt] cubitum longa, longo pediculo, stri-
ato, glabro, intus cavo apertâ, octo aut novem pinnularum conjugationibus composita, Pasi-
næ Germanicæ similibus, minus rugosis, quæ verò in caulibus sunt minora exsunt, profundius-
que & argutius scissâ. *Caules* sesquicubitalis, teretes, striati, inanes, recti, ramoli. Florum
umbellæ caules & ramulos terminant: *flores* minuti, candidi. Umbellæ basin seu exortum foliola
angusta, acuminata ambiunt. *Senes* parvum odoratum, acre.

Locus.

In rivulis & ad fluviorum ripas.

- A. 5. *Sium umbellatum, repens* Ger. *emas. Creeping Water-Parsnep.*

Caules huic plantæ crassifusculi, concavi, striati, infirmi & procumbentes, è geniculis fibras albas
in terram demittentes, quibus se propagat, ramoli, & foliorum alis exeuntibus. *Folia* ori-
gine membranosæ caulium amplexa, longis pediculis concavis, Pasticæ amula, tribus vel qua-
tuor pinnarum conjugationibus ad medium costam annexis per margines dentatis composita. *Florum*
umbellæ non ut in præcedentibus summos caules terminant, sed secundum caules ex adverso
foliorum oriuntur brevibus admodum & vix semuncialibus pediculis, octo aut novem radiis constan-
tes: singuli radii in eacumine umbellam secundariam seu partialem sustinent, cujus basin ambiunt
folia angusta, oblonga: ad basin umbellæ totalis nulla sunt ejusmodi folia, quæ ad secundam speciem
differt. *Flores* perexigui, albi, quinque petalis angustis acutis compositi sunt, quibus succedit *semen*
parvum, breve, striatum.

Locus.

In rivulis & aquarum scaturiginibus plurima ubique forè in Anglia provenit, unde miramur eam
à nemine ante Johnsonum Gerardi emaculatore descriptam. Figura ejus extat in Hist. Lugd.
p. 1092. sub titulo *Sis veri Matihili*, à Descriptio addita est alterius plantæ.

- A. 6. *Sium minimum. The least Water-Parsnep.*

Radix, ut in aliis hujus generis, geniculatim incedit, demissâ comâ fibrarum alientium è geni-
culis. *Caules* concavi, teretes, geniculati, rubentes, *infirmi* & humi procumbentes, duos nonnun-
quam palmos longi, ramoli. *Folia* ad singula genicula singula, alternatim posita, è quatuor vel
quinque pinnularum mediæ costæ adnexarum conjugationibus composita, interiora quæ aquis im-
merguntur tenuius incisâ superiora, quæ extra aquas sunt, minus scissâ & reliquorum hujus generis
similia. Ex alis foliorum emergunt ramuli, ex adverso eorumdem oriuntur *umbellæ*, ut in præcedenti,
pediculis uncialibus aut brevioribus, parvæ, duobus tribusve radiis constantes. *Flores & semina* re-
liquis hujus generis similia.

In palustribus & aquis frequens Maio mense floret.

7. *Daucus Siculus Pasticæ foliis* Zanoni.

Zan.

Radice digiti minimi crassitie, dimidium pedem longâ, raris fibris donatâ, ima parte in duas
trêve radicales seu ramulos divisâ, albâ, sapore nonnihil acri & aromatico, non ingrato, *folia* emit-
tit multa, in terram undique diffusâ, pediculis teretibus superne fuscatis & cavis mixta, ramola seu
triangulata, ut in aliis plantis Umbelliferis: siquidem folium integrum in ramos plures, binos op-
positos, dividitur & in folium definit; ramuli iterum in pinnulas subdividuntur latiusculas: folia
tamen nonnulla ramola non sunt sed tantum pinnata: Pinnæ five folia ultima superne viridia sunt,
inferne albicantia, glabra, crassifuscula, nonnihil lucida, per ambitum dentata, nervis Labyrinthi
in modum perplexis, reliquo folio viridioribus, ex undique percurrentibus: Pimpinellæ Saxifragæ
minoris formæ similia, verum majora & acutiora. Inter folia exiit *caulis*, cubitum altus, glaber,
& fere lucidus, teres, solidus, à nodo ad nodum huc illic undatim flexuosus, non fragilis, medullâ
argenteâ repletus, raris nodis exceptis imâ parte intercepis. E *lingulis* nodis folia exeunt singula,
alias bina, imo pediculo in membraneam vaginam caulium amplexam dilatato, ut in aliis multis um-
belliferis fit: interiora in caule ramifera sunt. Ex istis nodis & foliorum sinibus, etiam infimis
& terce proximis, exeunt ramuli, foliis similibus, verum minoribus magisque dentatis scissâ in seg-
menta tenuiora divisâ vestiti. Summos caules & ramulos terminant umbellæ *florum* minorum
pentapetalorum, cum duabus in medio lingulis: Color aureus viridis, florum & itaminum. Flores
clapsi *semina* reclinant oblonga, octangula, lævia, colore stramineo obduca.

Hujus semina de cæli frigidores impatiens.
Planta est perennis sed cæli frigidores impatiens.
Hujus semen à Panormo Siciliæ metropoli ad Auctorem transmissit insignis Botanicus D. Pau-
lus Bocconci.

CAP.

CAP. IV.

*De Umbelliferis semine striato minore, foliis Pimpinellæ pinnatis,
radice fervida. Seu*

De Pimpinella Saxifragæ.

- A. 1. *Pimpinella Saxifragæ* Ger. P. *Sax. hircina major* Park. *Saxif. major umbellæ candida* C.B. *Saxifragia hircina major* J. B. *Great Burnet Saxifrage.*

Radix alba, simplex, minimi digiti crassitudine, rectâ in terram descendens, paucis fibris
donata, sapore fervido. *Folia* longis infident pediculis, pinnata, tribus aut quatuor pinna-
rum conjugationibus ad medium costam annexis, Sui odorati umbelliferi similia, atroviren-
tia, splendens, sapore ignaviove multo quam radix, pinnis circa margines dentatis, & nonnun-
quam altius incisâ, averla parte hirsuta, lupinâ levibus. *Caules* sesquicubitalis & altiores ceretes,
striati, glabri, inanes, ramoli & geniculati. Summis caulibus & ramulis infident *umbellæ* folcularum
albentium minorum: quibus succedunt *semina* pro plantæ magnitudine parva, brevia, striata.
Nulla ad exortum radiorum umbellæ totalis aut partialium apponuntur foliola.

In sylvis, agro Cantabrigiensi & Bedfordiensi, Cantiano quoque & alibi etiam in Anglia obser-
vamus.

In hoc genere folia interdum in lacinias divisâ nos quoque post Clusium observavimus.

Pimpinella Saxifragæ major umbellæ rubente C. B. *Saxif. maj. flo. rubente* Park.

Quomodo à præcedente differat inquirendum. Clusium tantum ejus varietatem facit.

- A. 2. *Pimpinella hircina media* J. B.

Hujus descriptionem paucis absolvit J. Bauhinus, Dudum, inquit, generum habet folia, inferiora quidem
ad minorem Saxifragiam accedentia, superiora verò majoris foliis similia, oblonga, in acumen de-
finita, profunde crenata. Radix prolixa, mediocriter crassa: *caulis* striatus, cubitalis, alis ali-
quot brachiatus, umbellæ gent albas majusculas.

J. Bauhinus dubitat an sit Daucus Selinoidei Cordi, quem frater ad Pimpinellam Saxifragiam mi-
norem refert: item an sit Lugdunensis Dauci secundum genus Dalechampi, quod C. Bauhinus in
pin. Daucum decimum seu Camphitrum Apii folio vocat, de quo alibi.

Tubage observat J. Bauhinus, & in monte *Warwick*.

Fuchsius Pimpinellam median denominabat.

- A. 3. *Pimpinella Saxifragæ minor, foliis Sanguisorbæ. Saxifragia hircina minor, foliis Sanguisorbæ* J. B. *Pimp. Saxifragæ major altera* C. B. P. *Saxifragæ major nostræ* Park. *præter rationem major dicitur. The lesser round-leaved Burnet Saxifrage.*

Radice nitida simplici, albe in terram descendente, rugosa, alba, paucis fibris donata, sapore fer-
vido. *Caulis* ad caulem radice nunc nunc, nunc plures alii, cubitalis & altiores, brevi admo-
dum, sed satis densâ lanugine hirsuti, striati, inanes, ab imo statim ramoli, ramulis è foliorum sinu-
bus (quæ ad genicula sunt) egressis, internodiis longis. Summos caules & ramulos terminant um-
bellæ satis ample, radiis multis compositæ [viximus numeravimus] quorum singuli umbellæ partia-
les sustinent florum minorum, alborum, pentapetalorum, petalis in extremo subrotundis non bi-
fidis. Singulis folcularis bina succedunt *semina* brevia, parva, tumidiuscula, striata, per maturitatem
nulla neque ad umbellæ totalis, neque ad partialium radiorum exortum apponuntur foliola. *Folia*
ad radicem multa, Pimpinellæ vulgaris foliorum amula, & in ambitu serrata, tribus vel quatuor pin-
nularum medio nervo annexarum conjugationibus composita cum impari in extremo, superne ob-
scure viridia, inferne pallidiora & velut glauca, nervis saturatioribus colore rinctis manifestè apparen-
tibus. [In caule pauca, etiam brevia & tenuia sunt folia, pinnulis longis, angustis, aliis utrinque
incisâ.]

Augusto mense floret. In paluis ficciioribus, solo præsertim glareosis, nasci amat.

Locus & Tempus.

- A. 4. *Pimpinella Saxifragæ minor* C. B. *Saxifragæ hircina minor* Park. *an Saxifragæ minor nostræ quædam? Pimpinella sive Saxifragæ minor* Ger. *emas. Saxifragia hircina minima, Pimpinella crispâ* Tragi J. B. *Small Burnet Saxifrage.*

Hæc species radice, caule, floribus & seminibus cum præcedente alio convenit, ut vix interfoscas.
Præcipua differentia est in foliis, quæ ad radicem etiam tenues incisâ sunt: nam ad medium co-
stam annexæ pinnule non ut in illa integre sunt & subrotundæ, sed longæ, angustæ, in tria qua-
tuorve pinnularum nervo medio annexarum paria subdivisæ; quænam singule hæ pinnule se-
condariæ ad margines altius incisæ sunt in lacinias dentatas. Folia pluribus pinnarum conjugati-
onibus constant. Odore & sapore cum præcedente convenit.

Eodem cum præcedente tempore floret idemque in locis invenitur.

Calculeo comminendo & expellendo, autore Trago, accommodatissima est, temperamento cal-
idior omnibus Apii generibus. Radix liccata loco Piperis in cibo usurpant p-dest: nam gulta & vi-
ribus

ribus ita Piperi respondet; ut Piper Germanicum non inepte dici possit. Et meo certe iudicio unior est & salubrior omni Pipere, quod ego experientia longa didici. Herba Pimpinella, radix & semina Petroselinii facultatibus pollent, sed in expellendo ac sedando dolores efficacioribus multo. E radicibus pustilli contici possunt, stomacho frigida intemperie, crassique ac viscosi humoribus laborant, passioni etiam colicæ ac matrici quam utilissimæ. Radix quacunque ratione sumatur, sive in pulverem redacta, sive in portioribus aut coelestibus, adversus omne venenum facit unice, dolorem intestinum lenit, calculi renum prodest, mentes ciet, & si que alia per urinam evacuanda sunt; que omnia de semine quoque acceptienda sunt & de aqua destillata: quæ & maculas faciei detegit, & eam duram facit. Quid vulnerariam herbam esse dicunt, nobis minus probatur, cum alio aeris & calidæ sit: forte ad fordida ulcera detergenda valet.

Ulus radice præcipuus est (perhibente Fuchio) in peste aliisque morbis contagiosis præcavendus & curandus. Pota ex aceto magne commendationis est ad pestiferos morbos.

Contra phthilim nonnulli commendant Electuarium & radicem Pimpinellæ minutissimè trita & saccharo rosato factam. Vix mihi persuaserim adeo acrem & fervidam radicem phthisica convenire: ut neque tussi, asthmatis, peripneumonia J. B. Alii ad colicos dolores leniendos propinant, nescio quo succellit. Externus usus est in Odontalgia pro masticatorio ad pituitam eliciendam; ad bubones cancerosque tumores maturandos, lac augendum, &c.

5. Pimpinella Saxifraga Africana major.

Hoc titulo cujusdam Pimpinellæ Saxifragæ à D. Magnoli Monspeli in orto suo cultæ folium secum nobis exhibuit eruditiss. Vir D. Sloane, ex Africa seu Barbarie ora allatum ad Promontorium Cetium non longè à Monspelio remoti D. Magnoli, unde ipse habuit.

Erat autem folium pinnatum Pimpinellæ instar, & ad exortum pinnarum singularem hinc inde finguli lobi seu foliola & rachi seu costa folii media enascebantur. Plura non habemus quæ de ea dicamus.

CAP. V.

De Caro.

Linus lib. 19. cap. 8. Carum à Caria appellatum dicit. Peragrimum & Carum gentis sue nomine appellatum, culinis principale.

Folius pinnatis, pinnis in multas lacinias dissectis, seminibus oblongis, striatis; radice dulci ciculata, ab aliis Umbelliferis distinguitur.

- A. 1. Carum seu Carum Ger. Carum vulgare Park. Carvi J. B. Caminum præterit, Carvi Off. fcinarum C. B. Carawayes.

J. B.

Ex radice singulari, longa, crassitudine pollicari & majore, rugosa, adnatis quibusdam & fibris aucta, albâ, sapore aromatico & acriculo ut Pastinacæ, caules proter multos, cubitum & sesquicubitum altos, striatos, solidos, glabros, geniculatos, in ramos subinde divisos: folia longo carinato pediculo, sed angusto, partim à radice, partim ex ramulorum alis enata, Staphylii foliis similia, sed per longiora intervalla alas profertena, & tenuis incila, glabra: in ramulorum extremis umbellæ non ingrato odore; fere singulares parvi, rotundi, albi aut rubescentes petalis cordatis nominibus ad fissuram crispis, omnibus in ambitu æqualibus compositis, & quorum umbilico vireni flamina tenuissima exeunt albicantia, apicibus virentibus. Semen succedat oblongum, striatum, sapore acri & aromatico.

In pinguibus & lætis campis herbosis & pratis, quæ subinde rigantur apud Germanos Bohemôsque; frequens nascitur J. B. In palustribus Lincolnienfibus, inque palcibus depressis & pinguibus prope Nullam oppidum in Eboracensî provincia copiosè oritur, & alibi etiam apud nos in pratis.

Semen stomachicum est ac diureticum, fiquidem flatus dicitur, concoctionem promovet, urinam ciet, cerebrum corroborat, lactis abundantiam præbet. Hinc usus eius insignis est in colica, vertigine, epilepsia præcavenda, &c.

Semen hoc passim in Germania [& Anglia] usitatissimum est: nam & panibus, quos biscoctos vocant, compingitur, & calceis adjuccit [in Germania] iuculis & placontis, aromatis, aliisque ferulis inosquitur, & in Officinis saccharo obducitur.

Radix dum adhuc tenera est non minus efficax habetur quam semen: estque caro ejus in cibis ipsa etiam Pastinacæ jucundior & delicatior, teste Parkinsono.

Mulum olei reddit destillatum semen; quod multo acius est quam oleum Anisi, experimento J. Bauhini.

Thonerus in Obs. p. 126. dolorem totius abdominis clamorū per quinq; guttas olei destillati Carui curavit: & solo hoc oleo à favo ventriculi dolore curavit etiam aliam. D. Hulse.

C. B. prod.

- * 2. Carvi Alpinum C. B. Carum Alpinum Park.

C. B. prod.

Planta palmaris est & glabra, ex radice oblongiuscula nigricante aromatica folia emittens longis pediculis donata, foliorum Carvi modo, in paulo tamen majora segmenta divisa, pallide virentia. Caulis modo unus, modò duo tenuis, ad uncias fex exurgens, supra medium nudus, in quas levis fectus instar umbellæ abiens, quarum singule flosculos aliquot, quasi in capitulum junctos, ex flavo rubescentibus lustrant.

In Pyrenæis montibus legit Burserus.

Lucas.

CAP. VI.

De Umbelliferis semine striato minore foliis latoribus Apii seu Petroselinii.

Apium, Græcis Σάπων, ab apibus nonnō habere putatur, quia Apes ejus folia delectantur. Petroselinum vulgare Apium Veterum censetur. Apium Officinarium eorundem Eleoselinum est. Petroselinum vulgare ab Apio palustri foliis minoribus, floribus luteo pallidis differt.

- A. 1. Imperatoria affinis umbellifera maritima Scotica Sibbald. Prod. Apium Scoticum & Apium maritimum quibusdam Newtoni.

Folius est quàm Imperatoria minoribus & obtusioribus; semine striato majore; floribus pentapetalis albis in umbellam dispositis; radice non repente. Hanc esse plantam suspicio quam dudum in rapibus maritimis non procul Bervico è petrarum fissuris exeuntem observavi, & pro Hippofelino habui. Eandem esse puto quæ Phytologie Britannicæ pro Angelica sativa inseritur.

Pteniorum hujus plantæ descriptionem à D. Jacobo Newton transmissam libet hic subungere. Radix ei alba, crassiuscula, fibris aliisque donata. Folia infima longis innitentibus pediculis, tripartito divisa ipsa pariter in tres partes secta subrotunda, circa margines dentata, dilutius viridia. Caulis pedalis aut altior, paucis foliis sumis. Flosculi exigui, albi. Semen figuræ & magnitudinis Foeniculae par & simile, striatum, fuscum. Tota planta sapore & odore acrem, vegetum, aromaticum obtinet; quàm Imperatoria tamen multò tenuissimum, & ad Apium propius accedentem.

Septembri mensis semen maturat. In tumulo quodam arenoso & saxoso ad mare, fex ab Edin. Lucas. burgo miliaribus versus Queens Ferry, i. e. Reginae trajecitum, invenit Auctor.

Mihi (inquit) ibi narratum est, Scotos montanos, apud quos copiosè oritur, quotidie manè eam citare; quo fe tutos esse persuadent toto die à quavis contagione.

- A. 2. Apium palustre seu Officinarium C. B. vulgare ingratis J. B. palustre seu Eleoselinum Veteribus ejusdem. Apium Officinarium seu Paludapium Park. Eleoselinum Paludapium Ger. Smallage.

Radix nititur crassa, albâ, rectâ, profundè in terram descendente, in plura interdum capita divisa. Folia inde exeunt multa, pediculis dodrantalibus, rubentibus, striatis, concavis, duobus tribulve pinnarum paribus & impari in extremo composita: Sunt autem pinnulae istæ latæ, circa margines dentate, & in tres insigniores lacinias divisa. Caulis ab eadem radice pariter multi exurgunt, crassi, profundè striati, concavi, bicubitales & altiores, nodosi longis internodiis, foliis cineti is quæ ad radicem similibus, pediculis paulatim brevioribus donec in summis caulibus immediate adnascantur, crassitudine fere æquantes. In ipso angulo ubi caulis in ramos dividitur [forte caulem medium terminans] brevi admodum & interdum nullo pediculo sedet umbellæ, non continua sed discretæ, & pluribus radiis composita, quorum umquique in summo gestat umbellulam flosculorum minorum quinquè petalis albescentibus constantium, densè stipatorum, quibus succedunt semina striata, peregrina, quàm Petroselinii minora. Caulis & ramuli in puncto ubi umbellæ sedent in tres ramulos non raro, interdum in binos abeunt; atamen extremi tandem ramuli in umbellæ terminantur.

Odor totius plantæ validus, nobis tamen non ingratus.

In paludosis rivulis & fossis majoribus, præsertim maritimis, non raro invenitur.

Apium palustre in hortos tranlatum diligenti cultui mitius minidique ingratum evadit: unde in Italia & Gallia folia ejus teneriora una cum superba radice parte abscessa cum oleo & pipere citant & in deliciis habent. Itali hoc genus herbe Sceleri five Celeri vocant. Galli usum ejus Italia debent, à quibus & nomen accepit: Parkinsonus pro nova specie proponit Selini five Apii dulcis titulo: cujus tamen sententiam non accedo, quoniam Apium dulce seu Celeri in hortis nostris satum & cultum post aliquot annos invulgare Paludapium degenerat, ob aeris scilicet frigiditatem. Quod idem Foeniculo dulci apud nos lato post tres vel quatuor annos plerumque accidit; adeo ut si illud habere velimus novum semen ex Italia petendum sit.

Apui radix inter quinquè radices aperientes recensetur: Semen annueratur seminibus calidis Viris. minoribus. Radix urinam & menses movet, calculum pellit, regium morbum solvit. Semen effricatus est quum radix, & ad eadem ad quæ lativi Apui semen commendatur. Minus tamen ti-

tus ejus ufus elt, nam comitali morbo obnoxii ab hoc offenduntur, ut evidentibus experimentis comprobatum legitur & obfervatur. *J. B.*

3. *Apium hortense* Ger. *hortense* seu *Petroſelinum creticum* C. B. *hortense multis*, quod vulgò *Petroſelinum*, *Palato gratum* J. B. *Petroſelinum vulgare* Park. **Common Parsley.**

Radice albam, ſimplicem, craſſitudine interdum pollicari, paucis fibris donatam, altè in terram demittit. *Caulis* plerumque ſingularis in ſolo latiore plures ſurgit, pollicem itidem craſſos, teretes, glabros, ſtriatis, bicubitalis & altiores geniculatos, inanes, ab imo ſtatim ramosos, ramulis inferioribus ſingularum ciliſoliorum alis excumbentibus, ſuperioribus binis oppoſitis aut etiam pluribus ſimul ex eodem geniculo. *Folia* ima quæ è radice exeunt longis pediculis, binis plerumque aliam paribus & impari in extremo folio compoſita. Foliolum autem quod coſſam terminat in tria dividitur, eaque ſingula in tres lacinias & ipſas dentatas acutioribus denticulis. In fummis caulibus & ramulis ſorum umbellæ plurimis radibus compoſite, pediculis longis infidentes; *ſeſculi* ipſi pallidi, quinque petalis ob parvitatem vix conſpicui conſtantes, quibus ſuccedat *ſemen* ſtriatum, breve, craſſiſculum.

Folia in hac planta interdum in lacinias anguſtas & longas dividuntur, ut quibus merito diverſam ſpeciem putes; certè inſignis eſt varietas. Sapor plantæ acriculculus & non ingratus: Olor pariter.

Nulla in hac ſpecie neque umbellæ totalis baſin ſeu radiorum exortum foliola in circulum ambiunt, neque partialium ex quibus totalis componitur, ad eam tamen apponitur unum vel alterum foliolulum.

Petroſelinum creticum. Folia huius plantæ interdum rotundiora, frequentiora, pulchrè crenata & criſpa videntur pulcherrimo alpectu. Quæſtio eſt an *Petroſelinum creticum* ſit ſpecies à vulgari diverſa, an accidentibus duxatur varietas. *Columna criſpum* in Sardinia ſponte naſci ait, unde ſemen ejus in alias regiones diſperſum.

Radix & herba potiſſimum ad culinas ſpectant, utiſque ſunt in omni cibo: nam inflammationes ſtomachi depriment, urinam & menſes cient; jecur & lienem ab obſtructione liberant, hydroſis & idoriſis conducunt. Solent noſtrates herbam cum omne genus carne in ſartagine una friggere pro condimento; & in cavum corporis inditum cum avibus allare, quin & crudum cum butyro comedere, & Acetariis immiſcere, & certè quod ad ſaporem atinet, nullum olus novi palato gratius & delicatius: Aliunt tamen oculis inimicum eſſe & viſui nocere; quod nos inviti credimus.

Semina medico uſui utiliora, extenuant, aperiunt, urinas cient, calculos diſſolvunt, flatus diſcutiunt, convulſiones hydropicas, menſes promovere, ſecundas & ſævus morbos expellunt. Commendantur & contra veterem tuſſim elegantiſſe permixta aut incocta: venenis etiam adverſantur, atque idcirco Theriacis admiſcentur. *Dod.*

Extrinſecus herbe omnes partes reſolvunt tumores calidos, immittunt lac mammis impoſita, adeoque mulceris noſtratis in uſu ſunt in abſtaſione infantium. *Sebrod.*

4. *Petroſelinum majus* ſive *Virginianum* Park. An *Apium hortense latifolium* ſeu *maximum* C. B? *Apium* ſive *Petroſelinum Virginianum* Ger. emac. **Virginian Parsley.**

Parkinſonus *Apium Virginianum* non alie ſere in re quàm partiam omnium magnitudine à vulgari *Apio* horſenti diſſerre ſcribit. *Folia* ſcilicet Paludati æqualia, & pallidius virentia quàm vulgaris *Petroſelini*; *ſemina* duplo nè dicam triplo majora: *radicem* majorem & breviorẽ. C. Bauhinus *Apium hortense* maximum ſic deſcribit. Ex *radice* oblonga, alida, & pro plantæ magnitudine tenui folia prodeunt pediculis palmaribus & ſeſquipalmaribus, ſtriatis, pallide virentibus, tripartito primum diviſa, quorum quodlibet tripartito rurſum dividitur, ipſaque particule triplo quadruplòve quàm in *Petroſelino* vulgò dicto majores, per ambitum incite, pallide virentes: inter hæc caulis cubitalis & ſeſquipalmaris, tenuis, ſtriatus exurgit; in cujus ſummitate folia oblonga anguſta minimè incila. Umbellam habet parvam, albam, exiguis *ſeſculis* reſertam, quibus ſemina *Petroſelini* formæ, ſed duplo triplove minora majora, guſta nonnulli aromaticè donata ſuccedunt.

Nomine *Apii* Anglicani primum C. Bauhino ſatum eſt.

5. *Petroſelinum Creticum* C. B. Park. *Agriopafſimaca vulgo* in Creta Bello ep. 5. ad *Cluſium*: cui *Buſelinum* Plinius videtur.

Bell.

Petroſelino vulgari ſimillima eſt, niſi quòd minor, *foliaque* eiſdem etiam incifuris prædita licet habeat, minora tamen & aliquantulum craſſiora proſert: *Caulis* *Petroſelini* eſt, *ſtores* in umbella albos ſuſtinent, quibus ſuccedunt *ſemina* *Petroſelini* ſed minora, colore ad atrum accedentia. *Radix* ſiſmatur unica, pollicis magnitudine, ſemper figurâ longa, corrice tenui tecta, qui digiti atrium facillimè à radice ſeparatur, quæ candida eduliſque eſt, Bulbocalfani guſtu. Tota hyeme vires, ſemènque *Maio* proſert, poſtea tota areſcit præter radicem, quæ terra latet, & primis Autumnii imbribus gemina protrudere incipit.

Huius thripis duo reperitur genera colore corticis radicum tantum differentia, nam unus niger, alterius ruſſus conſpicitur. Nigrum genus in montibus totius Cretæ, & etiam in Dalmatia provenit: at ruſſum abundantiffimè tantum in ſcopulis Cretæ propinquè inter ſaxa, &c.

Sequentes duas plantas à C. Bauhino traditas ob folia *Apio* ſimilia huic capiti ſubjuximus.

*6. *Daucus*

- * 6. *Daucus montanus Apii folio, flore luteo* C. B. prod.

C. B. prod.

Caulis eſt cubitali, anguloſo, glabro, in breves alas brachiato; *foliis* *Apii* formæ, ſed brevioribus, per ambitum minimè ſerratis, quorum pediculus ſtriatus eſt: Umbellæ parvas habet; *ſtores* Elaphoſoſo ſimiles, luteos.

In *Calenberg* & propè oppidum Baden Auftriæ Barſerus collegit.

Huc ſimilem, ſed per omnia majorem, *caule* craſſo, canaliculato, ramoſo, *foliis* latioribus minimèque crenatis, umbellæ majoribus, ex floribus pallidis, collegit ipſe in *horto Patavino*, Pleudopyrethri nomine.

Locus.

- * 7. *Daucus pratensis Apii folio* C. B. prod.

C. B. prod.

Radix eſt oblonga, pallide ruſcente cortice tecta, ſapore & odore *Paſtinacæ* ſive *Dauci Officinarii*, ſuperne hiriuta & villola; ex qua alæ prodeunt *foliis* pluribus uni coſſæ inhaerentibus, per ambitum incilis & ſerratis, formæ montani majores, ſed longè minoribus, pallide virentibus: inter quæ *caulis* pedalis raris cubitalis, tenuis ſtriatus, paucis geniculis diſtinctus, in ramulos aliquot diviſus exurgit. Ramorum extremis umbellæ candidæ *ſeſculorum* exiguum infident, quibus *ſemen* oblongiſculum, nigricans, aromaticum ſuccedit.

In pratis humidis Michelfeldiæ [propè Baſilicam] provenit.

Locus.

8. *Daucus Petroſelini vel Coriandri folio, ſeu Bunium Dalechampii* Park. C. B.

Locis aſperis & petroſis naſcitur. E *radice* parva, alba, ſurculosa, odorata, ad caput comola, plurima emergunt *folia* ramoſa, *ſeſquipalmaria*, ſed longè minoribus, pallide virentibus: inter quæ *caulis* quadratus, procerus, digiti craſſitudine, foliis *Coriandri* tenuioribus proximis virentibus, *umbellæ* *Anethi* ſuſtinent. *Semen* *Hyoſcyami* minus, odoratum.

- * 9. *Apium montanum Dalechampii* J. B.

Lugl.

Radix eſt craſſa, longa, extrinſecus nigra, intus candida, acri, odorata, aromatica; *ſoliorum* densè comæ circa radicem humi jacentium, *Apio* horſenti ſimilium, ſed latiorum, jucundè olentium, in pediculis inferne rubentibus: *caule* cubito altiore è medio ſoliorum ambitu proſiliente, ſaralaceo: *ſtore* in umbellis candido: *ſemine* *Apii*, acri, odorato & amaro.

Provenit in alpeſis, ſaxoſis, lapidoſis, apricis; nonnunquam etiam ex ſaxorum rimis emicat. *Locus & Tempus.*

Hanc plantam C. Bauhinus *Apio* montano nigro æquit; cui Joannes frater non aſſentitur. Si Deſcriptio exacta, nonnulla in ea ſunt quæ Oreſelino dicto non conveniunt, v.g. *Semen* *Apii*. Parkinſonus C. Bauhinum ſecutus *Apium* montanum vulgatus i.e. Oreſelinum hoc facit.

- * 10. *Libanotis minor Apii folio* C. B. *Libanotis Theophrasti minor* Lobelii J. B. *Panacis* ſpecies nonnullæ.

Lib. ob.

Folia eſt [quàm *Libanotis* Theophr. vulgaris] exilioribus multò, Saxifragæ Venetæ proximis, gemino ſitu, *Panacis* alterius ſim, ſed oris tantillum crenatis & laciniatis. *Caulis* bicubitalis & procerus. *Semen* *Anethi* candidum: flores in umbellis albi. *Radix* aromatica, grati & jucundi odoris.

Conſiderandum (inquit J. Bauhinus) an hæc planta eadem ſit cum *Cervaria* nigra, i.e. Saxifragæ Venetorum *Lib.* At Lobelius diſtinctis verbis diſtinguit. Ea fuit opinio Ponæ in Baldo, ſed nobis minime probatur.

Parkinſonus hæc ad *Libanotidem* alteram ſeu vulgiorem C. B. refert. At Lobelius ut diſtinctam proponit. Nobis nondum ſatiſfactum eſt.

CAP. VII.

De Anifo.

Anifum Hammaro ab æ priv. & *tes* dicitur, quod folia proferat minimè æqualia. Anifum quidam, auctore Plinio l. 20. c. 17, quafi *diſtium* vocant, quia appetentiam cibi præſtare. Et forſan fic dictum eſt, *ſeu diſtium* *res* *ſuperdantibus*, quod tenſiones flatulentas internas & externas remittat & laxet.

C. B. Quoniam foliis ad *Petroſelinum* accedit ideo ei proximè ſubjuncti. Folia ima à ſummis plurimùm diſſerunt; ima enim integra ſunt, ſuperiora tenuiter diſſecta. Semen odore & ſapore eſt graſtiſſimo, præ cunctis alius mihi nota umbelliferæ ſemine, quibus notis ab aliis congeneribus facillè diſtinguitur; præſertim ſi addas, parvam eſſe herbam, ætatem aut potius æſtivam.

Qq 3

Aniſum

Anisum Ger. Park. J. B. *Anisum herbarius* C. B. *Anisif.*

Folia ima quae primò exeunt longè herent pediculis, suntque integra, subrotunda, circa margines tamen dentata, glabra, pallide viridia, uncià maiora, odorata: superiora Petroselinii foliis simili & tenuiter incila; [quod aliorum in caule èo tenuius] *Caulis* teres, concavus, ramulosus, infirmus & vix se sustinent, hirsutus & nonnulli fruticatus. *Umbellae* in summis caulibus & ramulis ample pro planta modo, nullis ad eorum radiorum apices foliolis. *Flosculi* parvi albi, quinque foliolis viridis compositi, aequalis fere magnitudinis omnibus, cum totidem flammulis & apicibus albis. *Semen* parvum, minus quàm Cicutae, striatum, colore fere cinerico, odore ac sapore gratissimo, dulci, cum iuncta quadam acrimonia. *Radix* gracilis, inutilis, modo simplex, modo multicauda.

Locu.

Ubi sponte proveniat nescimus: aiunt tamen in Creta, Syria, Aegypto aliisque orientis regionibus feliciter gigni. In Malta copiosè feritur, (ubi Cuminum dulce appellatur) quasvis cauda qui ex ejus mercurio ad incolae redundat.

Vire.

Semen Anisi præcipue in usu est, herba rarò in usum venit, radix tanquam inutilis nunquam. Calf. & ficut. Cephalicum, hepaticum & pneumonicum ac stomachicum imprimis audit [Plinius stomacho inutile esse ait, præterquam inflato] Usus præcip. in inflatione ventriculi, tussi, &c. *Sched.* Ceteris flatum discutientibus medicamentis gratus est ventriculo, minus habet acrimonia, & plus suavitate.

Veteres in ventriculo frigido & humido misicè commendarunt. Hinc in siti quæ à ventriculo, in dolore capitis, in vigiliis ab eodem, in diarrhæa & cruditatibus, &c. laudatur, urinam ciet & Venerem stimulat. Dioscorides, fere præcipue Plinius, prolixi admodum sunt in ejus viribus describendis, quos adeat qui plura velit.

Pisintum hoc in panem ex quo Biscoctum parant, quin & saccharo obducunt ad paranda Confecta quæ vocant, quæ & flatus discutunt, & oris halitum fetentem emendant.

Spiritus illis tenuibus, ex quibus generosiores fere aquas ardetes eliciunt, omnibus leviter confusum ante destillationem infunditur, ad gratum saporem in iteratâ destillatione exalendis conciliandum. *Trachea*, de Aniso usus est in febribus diuturnis; *Olei de Aniso destill.* in flatibus; *Dianiso* Melle in issem & tussi à frigida causa: *Spiritus Anisi* in angustis pectoris. Sp. vini Anisatus in Cardialgia experienturum esse Linnæus.

Observat Heurnius, quod pulvis fere decoctum Anisi in colicis doloribus, urinae difficultate, &c. longè præterferendum esse ejus oleo: quod observandum est contra illos, qui omnia præter chymica spernunt. *Sin. Pauli.* Idem sæpe observavit Primrosius error. popular. lib. 4. c. 3. ut non movit D. Hallé.

Ad infantum tormina dare solebam scrupulum Anisi crasse pulverisat. cum primo pulvis cochleari. Hoc purgat infantes non alter ac si senior Rhabarbarum sumpsisset. *J. Heurnius in lib. trium Aphorism. Hippocr. Aphor. 4.*

In singulis stultentio æger continè masticet Anisi semen. Dol. L. 2. c. 1. 5. 19.

Helmstium illud magni facit in Colica. Idem. L. 3. c. 2. S. 19. D. Soame.

CAP. VIII.

De Umbelliferis semine striato minore, foliis triangularis Cicutæ modo divisis.

De Cicuta.

Cicutæ, teste Servio in *Eclóg.* 2. est internodium in triticeis five culmiferis, qualia cum habet, at hæc quoque planta inde dicta videtur. Quin potius cicuta est canna quevis, intus cava & vacua, unde fistulas faciebant pastores.

Grecis *κικύων* dicitur *ante de usque* fortè, quod *μεσθιτιν* i. e. circumagere exponit Etymologus, *μυσεύων* Galenus. Stultitiam enim addit refrigerato cerebro. C. *Hofman.*

- A. 1. *Sium alterum Olusatris facie* Lob. Ger. emac. *maius alterum angustifolium* Park. *Erucæ folio* C. B. *Cicutæ aquatica Gesneri* J. B. *Long-leaved Water-Hemlock.*

J. B.

Radix pollicari crassitudine sensim tenuatur, fibris compulibus capillata; vulnerata succum remittens rufescentem, gustu acri. *Caulis* cubitalis & bicubitalis, crassus, imò parte rubescens, superius ex viridi pubescens, striatus, glaber, geniculatus, inanis. *Folia* longè pediculis appenda, serratis montani divisiore longioribus, segmentis multo longioribus, acutioribus, per ambitum latisseris *Floris* candidi Petroselinii, in umbellam latorem digesti.

Circa paludes & in stagnorum majorum marginibus oritur sed rariùs. Nos in palude *Breuten* near dictâ in Coltrienti comitatu; iternque in palude Lovinglandie in Suffolcia; in Treinta fluvio circa Bramfield Abbatis dictam; in stagno quodam vadolo in criceto *Hemfleu*, propè oppidum; inque stagno ad *Thyflsworth* vicum, propè Thamesin fluvium, supra Londinum, & alibi hanc plantam observavimus.

Nonnulli plantam hanc ad Sium seu Pastinacam aquaticam referunt cum quo nostro judicio non convenit; ut neque cum Cicuta, quò nos Gelinum sequuti, retulimus: unde de ejus loco nobis satisfactum non est.

Descriptio

Descriptio Bauhin non est satis plena & accurata; eam tamen adhibuimus, cum nec melior, quod scimus extet, nec nos plantam ipsam nancisci poterimus, ut denudè describeremus.

- A. 2. *Cicutæ Lob. Ger. major* C. B. *vulgaris major* Park. *Cicutæ Veteribus & Medicis* J. B. *Hemlock.*

J. B.

Myrrhida, atque etiam magis Cicutarum odorata tam similis est, ut legentibus plerumque damno sit paritas, non satis accurate eas distinguentibus: non alia enim radix est; non alius *caulis*, trichobulbatus & inanis, levius tamen, suavis serpentini, indeque nomen indeget Serpentinae caulis in modum maculosus: simili quoque est *folia*, multifariam partito, glabro, odore ingrato, sapore non ita, sed nonnulli acri: *Umbellæ* florum illis similiter albicæ: *Semen* Aniso par, striatum, obscurè virer: tota denique planta viroso odore, quo ab illis maxime differt, perniciosè testatur. *Radix* in horto priusquam caulem ferat, longa pedalis, juniori Pastinacæ latifoliae Germanicæ similis, cortice tenui flavescente, carne albâ fungosa, odoris gravis, saporis subdulcis.

Circa pagos & oppida Cicuta passim abundat, locis umbratis & pinguibus, propè folias aggeret. *Locu.* que agrorum. Cum floribus Julio, semine præstantem Augusto ac lentis videre est.

Summè frigida & venenata confetur, & Socratis supplicio olusiva: Nilominus frequens ejus usus *Vire.* Modernis est in tumore ac inflammatione lenis: Succus emplastro splenico incoctus extrinsecus adhibetur *Sched.* Periculosè medica nunc dicitur Cicutam calidam esse affirmant & minime frigidam.

Extrinsecus usurpata anodyna est: tumores duros & ganglia poterit discutit in cataplasmatibus vel in emplastro de Cicuta cum Ammonio. C. *Neelham.* Pulvis radicum ad grana viginti in febribus malignis vel Quartana ante paroxysmum exhibitus omnibus que ego unquam expertus sum dia-phoreticis antecellit. D. *Bowle.*

Ferulæum ex radicibus cicutæ carnis incoctis duobus religiosis patribus [i. e. Monachis] quàm gravi & admiranda symptomata excitavit, vide apud Kircherum de *Feffe*, sect. 2.

Ceterum Cicuta non est omnibus animantibus exitialis: Sturni enim, aurore Galeno, innoxie Cicuta vescuntur. Nos quoque ventriculo Odis fere Turda avis diffictum Cicutæ semine refertum invenimus, quatuor: tantum ut quinque frumenti grani intermixtis; quod etiam messis tempore avis illa pro Cicuta neglexerat; adeo delectatur Cicutâ. Lucretius quoque scribit

—Pinguere sæpe Cicutâ

Barbigeris pectus, homini quæ est acre venenum.

Ad lienis schirrhum, & ficci Cicutæ aut Mandragoræ q. f. cum Ammonio distemperetur, & F. emplastrum; quod vocatur Mirabile ab Hartmanno.

- A. 3. *Cicutaria tenuifolia* Ger. *Cicutæ minor, sive fatua* Park. *minor, Petroselinio similis* C. B. *Cicutaria Apii folio* J. B. *The lesser Hemlock or Fools Parsley.*

Radix nititur albâ, longâ, simplicis, paucis & tenuibus fibris donatâ, minimi digiti crassitudine. *Caulis* cubitalis, inanis, striatus, glauco quodam polline qui digitis facile detergi potest, obductus, non tamen ut Cicuta maculosus, eadem cum radice crassitie. *Folia* Cicutæ, ad Petroselinum accedunt, nisi quòd segmenta acutiora sint, superne atrovirentia, inferne pallidiora & splendentia, odore nullo, ut nec sapore ullo excellente. *Floris* albi, pentapetali, petalis bifidis. Florum *umbellæ* foliola longa angusta viridia obvallant, nam ad bases radiorum Umbellarum partialium ex quibus totales componuntur foliola tria aut quatuor oblonga ornantur, quò à Cicuta differt, præterquam quòd minor fir, caule non maculoso, radice annua, odore non ingrato. *Semina* parva, striata, brevicaula.

Locu.

In locis oleaceis & arvis pinguioribus aliisque locis cultis frequens reperitur.

- * 4. *Cicutaria latifolia* tertia C. B. *Cicutaria maxima* Brancioni, an *Thapsia* tertia *Salmanicæ* sunt *Classis*? Lob. ob. *latifolia altera* Ger. emac. *Cicutæ maxima* Park.

Lob.

Caulis humanæ proceritatis, crassitie quatuor digitorum, foliis, semine & radice Selsi Peloponensis longè majoribus, quæ clinicis celebratur ad menses, vomitus & alias dejectiones ciendas: an non potius Cicutaria nostra maxima fensit?

Videmus Lobelium ipsum de hac, plantâ incertum & dubium, an jam edita fuerit necne: & assequi potius eam vel Thapsiam dictam Clusii esse, vel Cicutariam suam latifoliam fecidissimam; unde ergo refert C. Bauhinus ab utraque distinctam esse.

Parkinsonius nomen hoc accommodat plantæ etiam sequenti, & sane, me judice, rectè.

5. *Cicutaria latifolia fetidissima* C. B. *Cicutæ latif. fetidissima* Lob. Ger. emac. *Selsi Peloponensis* cum *Recentiorum* Park. *Selsi Peloponensis Matthioli, sive Cicutaria quædam* J. B. *Great broad-leaved Wallard Hemlock.*

Caulis est geniculatus & cavi Cicutæ, alii brachiatus, sesquicubitus & duos cubitos æquans *Folia* ad Myrrhida odorata accollunt, latiora, longiora, nigriora, in alas divita, que rursus in segmenta pinnatâ veluti Filix digella, profundè serrata, laticula subsecanur, odore gravi & viroso Cicutæ. *Semen* brevis Angulicæ vel Cicutarum maxime fere par, in umbellis latis, excusio candido flore.

Hæc & Lobelio & J. Bauh.

In

In Rhæna montibus invenitur.

Parkinonius noster in planta quam hœc in horto suo coluit per multos annos, nullum ejusmodi cuspi nunciat. Iobachius fecidum & viscidum odorem sentire potuit, ut neque in ejus feminibus, foris alba & specie diversa, et tamquam anillina, planta fuit. Utrumque Matthiolus hoc nomine à Botanica immenso reprehendunt, quod tunc plantam pro odorata exhibent, cum habetur qualem ille depingit minime fetida; ut Parkinsonus testatur, apud quem descriptionem plenam videri.

- A. 6. *Cicutaria palustris* Lob. Ger. *palustris tenuifolia* Park. C. B. *Phellandrium* vel *Cicutaria aquatica* quorundam J. B. Water-Hemlock.

J. B.

Aquas amat, extra quas caule extat bicubitali & altiore, pollicari, sæpe etiam brachii crassitiam atqueant, striato, nam, geniculis distincto, in ramos varios diviso. *Folia* dodrantalia plus minus, divisione characoli, propemodum glabra, sapore satis grato ad sum accedente, cum levi quadam acrimonia. Umbellas in ramis gerit pro plantæ proportionem parvas, *flavescens* alborum, cum exiguis in medio apicibus obscure rubentibus: quibus delapsis succedunt *semina* parva, oblonga, striata, nulla hirsutie vel asperitate donata. Ex geniculis infimis demittit subinde capillares, longas & numerosas fibras quibus in igo radicator.

In aquis, præsertim crenosis, & rivis pigrioribus. Æstate floret.

Wepterus conscripsit integrum librum de hac plantâ; quem consulat Lector.

- * 7. *Seseli montanum Cicutæ folio, subinfratum* C. B. Park. *Wairp mountain Hartwort with Hemlock leaves.*

C. B. prod.

Ex radice crassa *folia* lata Cicutariæ vel Myrrhidis Fuchsi instar, in multas alas divisa, nigricantia, levissimis pilis, præsertim ipsis pediculis aspersis, subaspera: *caule* sesquicubitali & altiore, crasso, striato, cavo, nodoso, pilis paucissimis donato, in alas brachiato, *foliis* paucis, prioribus similibus, sed minoribus cincto: in summitate umbella magna, alba: floribus succedunt *semina* oblonga-gemella, tenuissimo apice donata, Cani sapore.

Hoc in altissimo monte *Wasserfall* æstate florens inter saxa reperitur.

- * 8. *Seseli montanum Cicutæ folio glabrum* C. B. Park. *Seseli Alpinum seu montanum primum Clusio, folio splendens, florum albis* J. B. ejusdemque *Ligusticum alterum Belgicum, foliis fere Alpinis, semine rotundo. Seseli montanum majus* Ger.

Clus.

Ampla habet *folia*, humi sparsa, & in multas alas divisa, Seseli Peloponnesii [an Matthioli] fere similia, supernè viridia & splendentia, inferna parte minime, Ferule odore acris, nec admodum grato sapore: *caulem* deinde sesquicubitale aut altiore, crassum, striatum, intus fungosum, nodosum, & multos ramos in ambitu ex singulis geniculis seu nodis ferentem, per quem sparsa sunt *folia* superioribus respondentia, sed minorâ. Extremi rami in magnas Umbellas *flavescens* candidiorum desinunt, odorâ fere Sambucini: quibus succedunt *semina* gemellum, striatum, flavescens, aromatico & fervido gustu. *Radix* crassa est & foris nigra, quæ (ut in perlicis ferulaceis contingere solet) semine prolato perit, nec nisi altero aut tertio à satione anno flores producere solent.

Crescit in celsis *Sneberg* & aliarum Austriæ Alpium jugis, ubi lætiora sunt pascua: flores sub finem Junii aut Julio: Semen verò Augusto vel etiam serius maturescit.

Semen hujus calid. & sic. Urinas & menses potu ducit: prodest ad intestinorum ex cruditate dolores: concoctionem promovere, status dilucit. Radix eisdem præstat effectus, sed minus efficaciter.

- Siler Creticum quibusdam semine longo, crispo, incurvo* J. B. *Siler 2. foliis Cicutæ & Siler Creticum Cameracis* C. B. Vide Umbelliferas semine hirsuto.

CAP.

CAP. IX.

De Seseli pratensis.

Seseli unde dictum sit me quidem latet. Nec enim satisfacit Harmari etymon *mep* & *onion* & *onion* quod salutare sit humile, siquidem Vereres Carvas post partum purgari herba quamque Seselidis vocant produxerunt. Ego potius vocem origine exoticam seu barbaram fuisse existimaverim, quemadmodum & alia in terminata: *Alpinum, montanum*, &c.

Seselidis pratensis note sunt foliorum segmenta angusta, acuta; flores ex luteo pallidi, semina rufo-scentia.

- * 1. *Saxifraga Anglica facie Seseli pratensis* Ger. *Seseli pratense nostras* Park. *Saxifraga Anglica, foliis Foeniculi latioribus radice nigra, flore candido, similis Silae* J. B. *Wendob Saxifraga*.

F. radice vivaci, longâ, rugosâ, foris nigra, intus albâ, gustu dulci aromatico & nonnihil acris *radices* quantis virgatis plures, sesquicubitales & bicubitales, digiti minimi fere crassitudine, teretes, striatis, nudâli farctis, prope terram rubentes, ab imo statim ramosos, ramulis per longa intervalla & foliorum alis excurrentibus. *Folia* tam quæ radice exeunt, quam quæ caules vestiant glabra, obscure viridia, in segmenta longiuscula, angusta, acuta, rigida dividuntur. Summi caules & ramuli in *florum* Umbellas terminantur, non admodum grandes nec coactas, sed laxas & raras. *Flo-*

culi singuli exigui quinque petalis è luteo albis componuntur: quibus succedunt *semina* striata, brevica, apicibus rubentibus, per maturitatem castanea. Odor plantæ satis validus & gratus, ad Pastinacam quodammodo accedens.

In pratens & pascuis humidioribus vix alia frequentior occurrit planta.

Hujus plantæ succus, decoctum, aqua destillata vel semen in pulvere efficacis est, vulgi experientia: in urina cienda, calculo atterendo & expellendo, flatibus discutiendis, colico dolore leniendo. Exhibetur autem tam infantibus quam adultis.

Ab eximia dote in frangendo calculo Saxifragam scitè dixerunt nostrates.

- * 2. *Seseli pratense Monspeliensium* Park. Ger. *Seseli pratense*, C. B. *Ses. pr. Silae fere Plenis* l. 26. c. 8. *Silae quibusdam flore luteo* J. B. *Wendob Saxifraga* of Montpellier.

F. B. *Caule* est cubitali & sesquicubitali, glabro, striato, alis concavo: *flori* umbellati, albicantes: quos *semina* excipiunt gibba, striata, sapore aromatico, vinolo. *Folia* ampla sunt, minutum dissecta, incurva fere Silens montani, sed segmentis longioribus paulo acutioribusque, quæ nervulus secundum longitudinem percurrunt, sapore acris. *Radix* longa, digitali crassitudine, foris fusca, intus alba, in capita dividitur plerumque, penes terram comosa, sapore aromatico prædita.

In pratens tantum circa Monspeliem, sed & alibi in Gallia & Germania provenit. Seseli pratense Monspeliensium, à Saxifraga nostra pratensi Anglica, mihi non vili est specie differre: Alii diligenter observent & inter se conferant has plantas.

Ex quo hæc scripsi crudissimus Vir D. *Tancredus Robinsonus*, literis à nobis requisitis, Seseli Monspeliensium, cum ibi commemoraretur, diligenter & curiosè contemplatus, nullum ponit observare discrimen inter illud & Saxifragam pratensem nostratam, unde unam & eandem specie plantam esse hanc & illam absque ulla omnino hesitatione concludimus.

- * 3. *Seseli pratense tenuifolium* Park. *prat. ten. flore Daucus pratensis tenuifolius* C. B. prod.

Caule est cubitos duos superante, rotundo, striato, nodoso, supernè in ramos brachiato: *foliis* instar Pastinacæ tenuifolia: sylv. divisis: *Umbellam* habet ex parvis albis floribus compositam, quibus succedunt *semina* parva, aromaticum, & tota planta Pastinacæ odorem refert.

In pratens vidi Michelsfeldia provenit.

Hæc planta non est vera Seselidis pratensis species ob flores albos.

CAP. X.

De Dauco montano & Mutellina, &c.

Sequentes duas plantas, si modo distinctæ sint, ob foliorum similitudinem huc retulimus: quamquam prior, si semina à C. Bauhino rectè describantur oblongum & crassum, rectius ad Meum referatur.

- * 1. *Mutellina* J. B. *Meum Alpinum Umbella purpurascens* C. B. *An Dauco montanus* Clus? *Meum Alpinum Germanicum, illis Mutellina dictum* Park.

F. B. *Staphylini sylvestris folia* habet, minora tamen minutiusque incisa, trium circiter digitorum longitudine, tota glabra. *Caule* breviss, uncias aliquot alius, Umbellam gerit parvam. *Radix* propter

pter terram capillata, satis longa & crassa, exterius nigricans, odoris & saporis Mei vulgaris. Huic C. Bauhinus *femina* oblonga, latiusque magna attribuit. In monte Rhato prope Burnium à J. Bauhino collecta est.

Locus.

- * 2. *Daucus montanus Clusii, flore carneo, femine Selino hortensi aequali* J. B. *An Meum Alpinum Umbellâ purpurascens* C. B?

Clus.

Huic ex radice prodeunt quinz aut senz tenuiorum *foliorum* alz, Sefeli pratensis alatis foliis *pene* similes, sed longè minores, neque palmi amplitudinem excedentes, sed proximè ad Acus pastoris vulgaris folia accedentes, admodum virides: inter quas prodit *caulis* pedalis, nudus, striatus, satis gracilis, qui summo fastigio binas aut ternas sustinet parvas & bene confertas Umbellas *foliculorum* è rubro dilute purpurantium, siue carnei (ut vulgo loquuntur) coloris; quos excipiunt Selini hortensis aequalia femina. *Radix* digitalis est longitudinis, cortice foris nigricante, rugoso & multis tenuibus fibris prædita. Tota planta Daucum vulgarem quodammodo redolet, & illius gustum etiam refert.

Locus.

In Alpium Austriæ & Stiriz sublimibus pratis nascitur, ubi Junio floret, in hortis etiam Maio. Hac in reliquis cum præcedente convenit, feminis parvitate differt; si modò illius semen à C. Bauhino rectè describatur, de quo est cur dubitemus, cum Joannes ejus frater fuscipuerit ipsam descriptionem suam ex Aretii & Gesneri verbis concinnasse, quamvis eos silentio prætereat, nec fortè unquam suâ manu plantam ipsam collegisse.

- * 3. *Libanotis minor Umbella candida* C. B. Park. *Herbariorum Septentrionalium novior Libanotis* Ad. Lib.

Ad.

Caule est gracili, recto, Mei aut Anethi, striato, atrovirente, bicubitali, paucis alis & geniculis donato: in quibus, imis præsertim, Peucedani proluxiora folia, Fœniculi tortiosius, angustiora Saxifragæ Anglicæ, medio & superiore caule pauciora. Umbellis & floribus pusillis, candidis Mei: sed exiguum semen sub hyemem maturans, minus Carvi rotundi, ferè Ammi Officinarii par. Hanc inquit fovent multi herbarii horti in Gallia, Germania & Angliâ.

Quam Lobelii tempore nota fuit, tam hodie ignota est, saltem in Angliâ nec multò notior est ut putò, in Gallia; nam in Catalogo Horti Regii Parisiensis & Horti Blensis eam non invenio: mirum est evanuisse plantam adeo notam, & in tor hortis cultam.

- * 4. *Libanotis tenuifolia Germanica major & minor* C. B. *ferulacea Germanica* Park. *Lib. nasteri* *major & minor* Thal.

Harum descriptiones videbis apud Thaliu.

C A P. XI.

De *Critismo* quarto Matth.

Critismum 4. *Matthioli Umbelliferum* J. B. *Eryngium montanum* Ger. *Eryngium arvense foliis serratis* C. B.

J. B.

O Dioscori repute *radicum* est: sunt enim ex longissimæ, & vel minimâ fibrâ relicta redivivæ, satis crassæ, albz, Eryngii & gustu & similitudine: *folia* in tria, quatuor, plura, pauciorave segmenata oblonga dividuntur, semunciali latitudine & ampliore, longa, circumque serrata, sapore cum radicibus communi. *Caulis* fœniculaceus, striatus, fæctus, nodosis valdè ramosus. *Umbellæ* satis magnæ minimis contextæ sunt *foliulis*, colore albidis. *Semen* gracile, sublongum, quod ajunt acre, & odoratum.

Locus.

In Germaniz regionibus Rheno adjacentibus inter fegetes frequens admodum est. Hanc plantam Parkinsonus cum Sphondylis ineptè confundit.

C A P. XII.

De *Ammi*.

Ammi vox ejusdem originis esse videtur cum Sefeli: Ruellius tamen ab *ammi* matula deducit, quia adeo provocat unanum, ut subinde opus sit matula. *Ammi* vulgare foliis in longas & angustas lacinas dissectis, circum oras creatas, ab aliis Umbelliferis differt.

1. *Ammi*

1. *Ammi vulgare* Gor. *vulgatum* Lob. Park. *major* C. B. *vulgare majus latioribus foliis, semine minus odorato*. Common broad-leaved Bishop's weed.

Ammi Cretico & *Ammi* femine tenuissimo majus est, *caule* crassiore, striato, foliis latiusculis, oblongis, crenatis, multitudine, ad Podagræz folia quadratenus accedentibus, quibus tamèn multo minora sunt; superiora in plures lacinas divisa. Umbellæ inæqualibus contextæ sunt mulcarnis *foliculorum* alborum, amplissime, longis pediculis, ad quorum colorem folia circumjecta sunt longa, in tenues lori inlari lacinas dissecta. *Semen* majus, ignavus quam in Cretico & tenuifolio. *Radix* gracilis, inanis.

In Italia & Sicilia in vineis, hortis & arvis pinguioribus spontè & copiosè provenit.

Locus.

Hujus differentiam observavi foliis tenuius incis. Hanc Fuchsius *Ammi medium tenuioribus Varietas*, *folia* vocabat, & speciem alteram faciebat (inquit J. Bauhinus) Sed hæc fortassis à cultura varietas. Hujus etiam varietatis meminit Camerarius in horto. *Ammi* vulgare, inquit, interdum longè alia folia profere conspicitur, pluribus nimirum incisuris prædita & nonnulli crispia, ut penitus diversâ planta videri queat. Pari modo Petroselinum etiam vulgare variare animadvertimus, ut & Pimpinellam Saxifragam majorem.

2. *Ammi odore Origanii* J. B. *alterum semine Apii* C. B. *Creticum* Park. Ger.

J. B.

Ad cultu altitudinem mihi [J. Bauhino] excrevit, *caulis* pluribus, ramosis, nitidis, striatis, & geniculis nolis: *Folia* infima quidem latiuscula, multitudine, ad Carvi nonnulli accedentia, superiora verò multo tenuius dissecta, non minus ferè quam Chamamelij; odore si terantur admodum aromatico Origanii, sapore non diffimili: Umbellæ frequentes *foliculorum* minutissimorum albicantium. Nec verò foliis Umbellis sunt (subjecta tenuia folia, ut in Vifnaga, sed & Umbellarum particulis foliulibus. *Semen* succedit Anisi facie sed minus, insigniter aromaticum. *Radix* castruicula subest.

Semen ex Alexandria Ægypti adfertur. *Annua* est planta.

Locus.

Ammos semen unum est & quatuor feminibus calidis moribus: incidit & aperit, exsiccat. *Va. Vires.* let ad tormina, urinae difficultatem & venenatorum moris: *Menstrua* quoque ciet. Mifcetur & cum erodentibus medicamentis è cantharide paratis, quo resistat urinae difficultatibus, quo aliqui ad genus medicamentis supervenire solent. Sed & potu acillitu colorem pallidiorem efficit velut Cuminum. Nonnulli etiam Cynium Æthiopicum appellant. *Disse.*

Mirificè præstat ad mulierum sterilitatem (Autore Matthiolo) manè 3j, pondere ex vino meraco aut carnium jure in tenuem pulverem contritum, alternis diebus, tribus horis ante cibum. Quod tamen diutius dari non debet quàm quatuor aut quinque diebus. Est enim ad sterilitatem præstantissimum remedium, & pluries expertum. Sed abstinere vit à conjugio ejus in diebus quibus semen eberit. In quem finem, itemque adversus fluxum album mulierum, præmisso uterino clystere (inquit Sim. Pauli) sequentem pulverem aliquam multis sterilibus novis nuptis commendavi, quibus ingraviditate, atque à fluxu albo liberata fuere. Clystere uterini hæc est descriptio, R. rad. Aristoloch. utriusque ana 3ij. Gentianæ, Zedoariæ ana 5j. herb. hederae terrestr. centaury minoris, Aristol. Rosmarini ana Mj. Melissæ, Artemis. rubrae ana Mß. Cardamom. minor 3ß. Confunde & contunde pro decocto ad Clystere uterinum.

Pulvis hæc est descriptio, R. Herba Veron. exactissimè pulveris. feminis Ammos ana 3ß. Cardamom. minor. Cinnamomi acerrimi ana 3ij. Sacchari candi quartam partem ad pondus omnium. F. pulvis f. a. S. Paul. Ex annotatis ammittini & eruditissimi Viri D. Edwardi Hulje.

3. *Ammi femine tenuissimo & odoratissimo* J. B. *Ammi parvum folia Fœniculi* C. B. Park. *Ammi parvissimum* Ger. emac.

J. B.

Herba est pedalis, interdum bipedalis, *caule* tenui fragili, Fœniculaceo, medullâ albâ pleno. *Folia* prima longa, profundè undique incisa: superiora Fœniculaceis aut Anethinis similia, paulo tamen tenuiora. Extremis ramulorum herent Umbellæ parvæ, inæquales, *foliulis* albis contextæ. *Semen* minutum, odoratissimum, calido & acri gustu. *Radix* parva, gracilis, lignola, per ætatem in fibras ducta, sapore ferè Pastinacæ.

Augusto & Septembri mensibus floret, & ex femine deciduo se renovat. In Apulia abundare ajunt.

Locus & Tempus.

Solum requirit bene florcoratum, Soli expositum.

4. *Ammiodes* C. B. *Ammi pusillum* Cast.

Hujus descriptionem videbis apud Castalpinum, p. 286.

CAP. XIII.

De *Vifnaga seu Gingidida*.

Vifnaga Hifpanicae originis vox est; Cur autem Hifpanis ita dicta fit haec planta nescimus. Umbella à flore dilapfo claufa, ejusque radiis praelongis, rigidis, duris à aliis omnibus Umbelliferis diffinguitur.

1. *Vifnaga* J. B. Matth. Lob. *Vifnaga Gingidium* appellatum Park. *Gingidium Hifpanicum* Ger. *Gingidium Umbellà longà* C. B. *Espanish Ditchtooth*.

J. B.

Scquicubitalis circiter est planta, radice raris adnatis filla hærens: *caule* Anethi, striato, glabro, geniculato: *folio* Pastinacæ erraticæ, lavi, portionibus divisionis majoribus. *Umbellæ* florum cadent, tandemque in se contrahuntur veluti caverna mediam sepiemento effingente: pediculi autem Umbellæ, possimum externi, palmo longiores, rigidi durique sunt; singulique tam hi quam interni novam pedicellorum frequentiam Umbellam in fummo gerunt. Porro tam Umbellæ singulares, quam coma tota subjecta habent ad basin foliola. *Semen* parvum Apii Officinarum, acre.

Locut.

Alterat/species.

In pratis quibusdam non longè à *Miravalle* ad viam quæ Monspelio Frontignanæ ducit: copiose etiam in Etruriæ agris & circa Cataniam Siciliæ provenit.

Meminit J. Bauhinus *Gingidii Aegypti* cujus Umbellæ & pediculi firmiores erant & majores quam in hortis nostris provenientis; quale & nos quoque vidisse meminimus.

Dauci campestris descriptio apud Casalpini per omnia *Vifnagæ* convenit, ut omnino eadem videatur planta, quantumvis *Vifnagam* antea in eodem libro tradiderat, quod tamen mirum videri possit.

Pediculi seu radii Umbellarum pro denticulatis multis in usum veniunt, præcipuè Hifpanis, ob rigiditatem suam & suavoleantiam; unde Herba ipsa nostratibus *Espanish Ditchtooth*, i. e. Denticulatum Hifpanicum appellatur.

- * 2. *Gingidium Matthioli foliis Cherephyli* C. B. Park.

Quale sit (inquit J. Bauhinus) judicent qui viderunt. Figura habet multa communia cum Lappula canaria flore majore. Interea quoque considerandum, an utraque descriptio non fit partem ex Diolcoride, partem ex dicta Lappula canaria & *Vifnaga* composita. Reliqua quæ habet apud ipsum vide: certe non levem nobis suspicionem inicit *Gingidium* hoc Matthioli & sequacium esse merum figmentum.

- * 3. *Daucus montanus, semine Cretico simili, non lanuginoso, valde odorato, specie Staphylini, Umbellà clausà* J. B.

Caf.

In Alpibus nascitur; *semine* aliqui Cretico simili, sed nequaquam lanuginoso, acri & valde odorato. Ejus planta *foliis* constat non capillaribus ut Foeniculi, sed specie Staphylini, longo pediculo in adnexu foliolo, prædura hæc & odorata. *Caulis* striatus, cubitalis, (reperitur brevior non ultra dodrantem :) *Umbellæ* clauduntur ut Staphylini. *Radix* singularis, in altum descendens ut Pastinacæ.

Hæc nobis incognita est, verum insigni nota quæ non adeo multis hujus familie convenit, nimirum Umbellà clausà, ab aliis facile diffinguitur, idèoque ad *Vifnagam* retulimus.

CAP. XIV.

De *Critbimo*.

Critbimum dicitur herba maritima, foliis quodammodo Foeniculaceis, verum segmentis brevioribus & latioribus multo.

1. *Critbimum* sive *Feniculum maritimum grandius, cui succus latus* J. B. Cr. mar. majus Park. Cr. sive *Feniculum maritimum majus, odore Apii* J. B. *Critbimum Siculum, Batiscula alteram genus* Casalp. Bocconi.

Caf.

Foliis est tenuius incisus, odore Apii, sed sapore Batisculæ: *Caulis* fert cubitalis in Autumno, ex ignotis amissis in terra procumbentibus, crassis; *Umbellæ* candidis: seminibus vulgaris *Critbimum* candi-

dioribus,

dioribus, modicè oblongis, striatis, odoratis & gustu farventibus: è caulibus recentibus incisus lacteo succo manans, in lachrymam subrusam concretescente; radicibus ramolis & candicantibus.

Ex Sicilia habetur hoc genus.

Efficacius est minore in morendo urinam: nam renes & vesicam miro modo purgat.

D. lacine caulem ei rectum & ramofum attribuit; *folia* laciniata, dura, & quam *Critbimi* mari ni vulg. latiora: *Semina* bina, quæ simul conjuncta Coriandri instar, divisa: striata sunt, feminis Foeniculi modo. *Radicem* longam crassam, ad ligni naturam propius accedentem, perennem & singulis annis regerminantem.

Alperis & saxosis gaudet locis propè Panormum in monte Peregrino, & alibi in Sicilia. *Locut.*

- A. 2. *Critbimum maritimum* Ger. Dod. *maritimum vulgare* Park. *Critbimum multis, sive Feniculum maritimum* J. B. Crit. sive *Feniculum maritimum minus* C. B. *Sampitæ à Gallico* Saint Pierre.

J. B.

Succulenta admodum est herba, in latum diffusa, palmem circiter alta. *Folia* latiora & breviora quam Foeniculi, crassa, nec tam crebro incisà, atrovirentia, sapore subsalsò. *Caulis* Foeniculi, striatus, porracei viridis. *Umbellæ* luteæ: *Semina* Foeniculi, sed majora. *Radix* crassa, longa, perennis, odore & sapore suavi, acri, aromatico.

In clivis & rupibus maritimis per totum hujus insule ambitum, nec minus in transmarinis regi- *Locut.* onibus, in ipsis lapidum commixturis ontur.

Itali & Galli herbam S. Petri nominant, unde deductum Anglicum *Sampitæ*.

Critbimum auria conditum Ventrículo benefacit, estque palato admodum gratum: urinam moderatè provocat, viscera ab obstructionibus expedit, appetentiamque ciborum excitat. Utitur vulgo pro condimento carnis ovillæ allæ; & aliis in intusibus & acutaris. *Caf.*

CAP. XV.

De *Oeniculo*.

FOeniculum (Græcis *Μάγνηρον*) diminutivum esse videtur à Fanum, quod quasi Fœnum in hyemes arefactum & marcidum reponatur. C. B. Alii dicunt putant quod fatum magno cum fenore semen reddat. *Μάγνηρον* sive *Μάγνητον* à marcescendo, quod ejus cum inaruerit ad condenda plurima multus usus sit.

Fœniculum autem foliis in capillacea filamenta divisiss, seminibus striatis parvis oblongis ab aliis Umbelliferarum generibus diffinguitur.

- A. 1. *Feniculum vulgare* Ger. Park. *vulgare minus acrius & nigriora semine* J. B. vulg. Germanicum C. B. item, vulg. *Italicum, semine oblongo, gustu acuto quidem. Item Fenic. sylvestre* epulium. Hæc enim tria non ita differunt, quam accidentibus à loco & cultura oriis. *Commun fenicul o? finchle.*

J. B.

Ex radice digitali, aut majore, si ramofior fuerit, rectà, albà, sapore cum quadam dulcedine aromatico *caulis* surgit tres aut quatuor cubitos altus, rectus, tores, striatus, gemiculatus, atrovirens, fungosus, albà medullis farctus, crebris alis concavus. Pediculi eam vagant caulem & ramos completuntur, quibus *folia* insident in longa, acutissima filamenta diffecta, atrovirentia, sapore dulci, odore suavi. *Umbellæ* florum late, luteæ, odoratæ. *Semen* oblongum angustum, striatum Anisi, nigricans, sapore acriori, minus dulci.

Montibus & Lugduni sponte passim provenit.

Nascitur enim locis calidis & saxosis. *J. B.* In Anglia etiam in aggeribus maritimis & clivis cretaceis in extrema parte Cornubiæ, & in Suffexia ad occidentalem terminum paludis Peverficæ. Reperitur hoc genus in caldiorebus regionibus semine dulci: quod J. Bauhinus inscribit *Feniculum vulgari simile, dulce*.

Stibioribus putridis adjunctam malignitatem advertamus, & quæ apertendo, & quæ discutendo per *Viri.* sudores prævalent, planta vix Foeniculo secundum reperitur. Hinc in Variolis & morbillis laborantibus decocto Foeniculi vel feminis, vel radicum nihil est salubius. *Syn. Paulin.*

Semina pulveris sunt. Saccharo namque quoties juncto ventriculo sumptis mirifice visum acuit. Si femine Foeniculi aceto infundat, edicæ & Cinnamonum tantundem addas addito saccharo fumendo de hoc fit mirabile in præservando visum, & debilitatem reformando, & in oculis obducentis jam obtebrato vitii, ut incredibile visum sit. *Arsenalus de villa nova.* Pro Saccharo commodius fortasse esset melle uti. Ad caliginosos oculos nihil hoc semine efficacius, inquit Tragus. Item præstat fucus foliorum aut radicis, & aqua destillata oculis indita.

Præterea semen hoc ventriculum roborat, nauseam sedat. [Ar. C. Hofmannus tantum abesse inquit ut juvet concoctionem aliorum semen aut herba vidualis, ut ipsum portis adjutoque opus habeat.] Hæc ergo de semine hocco accipienda sunt, quod & Harus dicitur secundum etiam illam verticulum *Semen feniculi refertur* *farinella culti* & Medicamentis thoracis adnixum asthmaos juvat, & venens adverteatur.

R. r.

Folia

Folia in aqua hordei decocta lac nutritibus augent. Quin & foliorum aut feminis decoctum do-

lores nephriticos lenit, unam morax, calculum pellit.

Radices menses provocant, obstructions hepatis & lienis referare, atque ictero modari traduntur.

Herba tota pisculis & forbitionibus incocta ad corpus obefum extenuandum utilis esse perhibetur.

¶ 34.

Germina Foeniculi teneriora antequam excalescant, cum superia radices particula, unde falicet emergunt, decita, cum oleo & pipere mentis secundis adpungit Itali & Narbonensis Galli, eodem modo quo Apium dulce. Noftrates folia recentia minutim concila aceto immittunt pro condimento piscium elixorum in muria affervatorum, ut v. g. Salmonum, Luciorum, Sturionum, &c.

Ad quartanam & alias febres, R. succ. rad. Foeniculi ʒiij. cum saccharo dulcoratur, & jejunio propinetur in Aurora decem diebus continuis. *Zacutus* qui plurimus in lecto bene cooptis air sudores plurimum moveri, aliis lentæ pueræ creatum, aliis rictus foetidis & crepitus. Facile sed utile vocat auxilium.

Vidit Jo. Crato Med. Cafareus monachum quandam novem dierum spatio à Præceptore suo ex suffusione facillimo remedio curatum, Radicibus nempe Foeniculi in vino coctis, & decocto oculis applicato. *D. Soams ex Obferv. * Hieron. Reusneri.*

* Obf. 34.

Mulier quædam sentiens ante iustum tempus sætum descendere ad pectinem cum aliis signis abortus, appositæ anteriori venteris parti sub umbilico, & posteriori usque ad os sacrum cataplasma ex pane tosto cum aceto & pulv. feminum Foeniculi: unde statim omnia symptomata celsarunt. Foeniculum enim plurimum facit ad prohibendum abortum.

Idem ex ejusdem Obferv. 106.

Feniculum 2. seu vulg. Italicum, semine oblongo, gustu acuto C. B.

Item,

Feniculum 5. seu sylvestre ejusdem & Park.

Lobelio & nobis à vulgari diversum non est, inquit Ebrodunensis historia auctores: quibus & nos libenter suffragamur.

2. *Feniculum dulce* Park. Ger. C. B. *dulce majori & albo semine* J. B. *Sweet Fennel.*

¶ 3. B.

Eodem quo fatum est anno semen profert maturum: à vulgato radicibus, foliis, caulibus & flore vix differre videtur, nisi forte caule minus procerò & graciliore ac foliis minoribus. *Semina* quidem multò sunt majora, striata, albida, dulcia, minus acra: Cæterum signando hyemem apud nos perferri, & aliquot annis durat, videtur amittere dulcedinem & de albedine ac magnitudine minui.

Hoc genus Foeniculi post unum vel alterum annum, iterata fatione feminis hic producti, in hortis nostris paulatim degenerat & in vulgare transit; nec in nostris tantum, sed & in Germanicis atque etiam Italicis, ut testatur Caspalius. Unde verisimile est, semen ejus ex ulterioribus adhuc Meridie versus regionibus adferri: ex Syria fortè, ut Lobelius scribit, aut ex insulis Azoricis, ut alii.

Nonnulli Feniculum dulce à vulgari specie non distingui contendunt, eo argumento quòd fatiorem degenerat, & tandem in vulgare abit. Verum in speciebus Plantarum infinitis dari interdum transmutationem non continentis rationibus suadet, & experimentis confirmatur.

Variat multis modis hæc planta. Vidit Lobelius apud *Gohelm. Dreych* procerum pragrædantem Feniculum, communi simile: *caule* tennum quaternumve cubitorum; *foliis* brevioribus, aliquanto rigidioribus, albicantibus Corruæ. *Semen* par aut paulo minus altero [dulci] rotundius & Anno propius erat. Ibi Hippomarathi nomen fecerunt.

Feniculum dulce Azoricum à communi dulci differt radorum Umbellæ magnitudine & longitudine, Umbellæ concavæ, feminibus majoribus.

Quia (inquit J. Bauhinus) Feniculum hoc [dulce] à Veteribus descriptum esse credimus, idè et quod vires ab ipsis Feniculo attributas convenire dicimus. Illas etiam huic ascribimus quæ Recentiores vulgari proprias faciunt.

* 3. *Feniculum rotundum flore albo* J. B. *semine rotundo minore* C. B. Park.

Tab.

Radice nititur fibrosa exili: *caule* minori & breviori: *foliis* latioribus ac etiam brevioribus quam vulgari Foeniculi: *Umbella* alba, rotunda, primo anno flores & *semen* ferens minus quam vulgare Feniculum, sublongum & rotundum. Plantæ gustus & odor vulgari similis. Si semen hujus sursum Autumno terræ mandes, evadet tota planta procerior & efficacior, quandoquidem hyemem facile perferit.

Mirari Tabernam. subit (inquit J. Bauhinus) cur locum ubi hoc viderit, aut unde haberit, non inducit: *Nobis certè incognitum est, nec minis aliis qui ante nos scripserunt Botanici: Dori ejusmodi plantam non ausim negare, an verò Foeniculi species sit nunc dubitè.*

* 4. *Hippomara-*

* 4. *Hippomarathrum Sphaeracephalum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caulis fere tricubitalis & amplior, rotundus, geniculatus, crassitie pollicari & etiam majore, herbaceo seu Foeniculi colore, oblique ex geniculis sursum actum, in singulis geniculis singulos alios cauliculos oblique exantes producentem, in quorum cacumine Corymbææ Umbellæ cernuntur, in orbem actæ, à quibus foliuli elegantes emicant, violacei coloris, qui mutantur in *femina* parva, longa, tenui, angulosa, Foeniculi feminibus proxima, non parum ex valido odore in fetentia. Tota planta foliis constat Feniculaceis, compluribus ab una radice proficilientibus, eo ordine positæ ut singuli tenuis ramulis digrantur. Quo sane ordine posita observantur, è singulis caulibus geniculis exeuant, licet longè minora existant. Radix verò longa est, alba, carnosa, non diffusilis Foeniculi radici. E tota planta emanat odor & valdus & ingratus, maximeque ex feminibus, ex quo capiti dolor, si multum olfecerimus, inducitur.

Ex feminibus ab Ægypto acceptis Alpino orta est. Differt ab Hippomarathro caryophoro, quòd *Lesai.* eo longè amplior sit, caulique & longiores & crassiores ferat, & Umbellæ coloris violacæ, in perfectum vultu orbem circumactus, quòdque femina Feniculacea producat.

* 5. *Millefolium aquaticum* Ger. *aquaticum vulgatum* Park. *aquaticum Umbellatum capillaceum brevius folio* C. B. *aquaticum Feniculo simile, Umbelliferum* J. B.

¶ 3. B.

Folia sparsa, laxe virentia, Feniculaceis perquam similia, casura non ità diffimili: prima & inferiora differunt nonnihil, segmenta sunt paulò latiora, odore grato, sapore nullo insigni. Flores in scapo umbellatos.

Radices ad Hellebori albi radices quodammodo accedunt, fibrosæ, albæ, crebre ex uno capite dependentes, palmo longiores, cavi; in quorum tamen medio reperitur interdum radix quædam primaria minimi digiti crassitudine, fungosa, & veluti concava.

Apud paludes circa foliis Padux reperit J. Bauhinus.

Millefolium aquat. foliis Coriandri *Matth.* aquat. Umbellatum foliis Coriandri C. B. Suspicatur J. Bauhinus iconem Matthioli ex diversis plantis componi, nimirum ex Umbellæ Millefolii aquat. folio Foeniculi, & Millefolio pennato, ac aliâ aliquâ plantâ; ejusdem opinionis est & Casparianus frater: ideoque facillat. V. J. Bauhinum.

Lesai.

* 6. *Daucus pratensis Dalechampii* Park. *prat. Dalech. folio Millefolii* J. B. *prat. Millefolii palustris folio* C. B.

Engl.

Nascitur radicibus multis, candidis, rotundis, ab ima caulis parte in diversa sparsis, brevibus, dulcibus, odoratis; foliis proximè radicem sex aut septem, totidem digitos longis, foliolis per ordinem multis, orbiculatis cauliculos tocos ambientibus, Myriophyllo similibus, mollibus, late virentibus; *caule* medio Foeniculi, cubitali, in ramos duos vel tres divaricato, foliis paucis vestito, interdum nudo; *Umbellæ* per initium nonnihil rubescente, postea albâ, amarâ, subacri, odoratâ.

* 7. *Anethum sylvestre semine exiguo Ammeo* J. B. *syv. majus* C. B. Park. *restiti Feniculum Anethi* odore.

Caf.

Grandius est sativo, *caule* crasso; foliis amplis ut Foeniculi, sed odore Anethi, quamquam infirmo: Umbellis amplioribus: flore luteo: *semine* exiguo, ferè ut Ammeo, subacri. Radix parva est & lignosa, annua.

Hæc herbâ equos purgant; nam miro modo ejus uli vegetiores redduntur.

C. Bauhinus in Prodromo alteram describit hujus generis herbam minorem, radice albicante, uncias tres longâ, tenui, quemadmodum & *caulis*, qui pedalis, albus, rotundus. Foliis est uncias quatuor longis, tenuissimè ut in vulgari divisis, Umbellâ parvâ, ex scissis octo vel novem uncialibus compositâ: *stipulo* luteis; *semine* parvo, oblongo.

Utrumque hoc genus (si modò diversa sunt) Siciliæ insule originem suam debent.

Cùm semine sint exiguo, oblongo, rebus ad Feniculum quàm ad Anethum referuntur.

Lesai.

Folia in aqua hordei decocta lac nutritibus argenti. Quin & foliorum aut seminis decoctum do-
lores nephriticos lenit, urinam movet, calculum pellit.

Radices menses provocant, obstructions hepatis & lienis referant, atque ictero meleri tradun-
tur.

Herba tota iussulis & forbitionibus incocta ad corpus obesum extenuandum utilis esse peri-
bitur.

Germina Foeniculi teneriora antequam excalescant, cum superna radice particula, unde scilicet
emigunt, decita, cum oleo & pipere mentis secundis adiuncti Itali & Narbonenses Galli, eodem
modo quo Apium dulce. Nostrates folia recentia minutim concita aceto immittunt pro condi-
mento piscium elixorum in muria allivatorum, ut v. g. Salmonum, Luciorum, Scurionum, &c.

Ad quartanam & alias febres, R. succ. rad. Foeniculi 3iij. cum saccharo dulcoretur, & jejuno pro-
prietur in Aurora decem diebus continuus. *Zacutus* qui plurim in lecto bene cooptis ait fudo-
res plurimum moveri, aliis lente pituita secretum, aliis ructus fecidos & crepitus. Facile sed utile
vocat auxilium.

Vide Jo. Crato Med. Casareus nonachum quandam novem dierum spatio à Preceptore suo ex
suffusione facillimo remedio curatum, Radicibus nempe Foeniculi in vino coctis, & decocto oculis
applicato. *D. Sams* ex Observe. *Hieron. Reufert.*

Mulier quadam sentiens ante iustum tempus secum descendere ad pectinem cum aliis signis abor-
tis, appofuit anteriori ventris parti sub umbilico, & posteriori usque ad os sacrum cataplasmata ex pa-
ne tollo cum aceto & pulv. feminum Foeniculi: unde statim omnia symptomata cessarunt. Feni-
culum enim plurimum facit ad prohibendum abortum.

Idem ex eisdem Observe. 106.

Feniculum 2. seu vulg. Italicum, semine oblongo, gustu acuto C. B.

Item,

Feniculum 5. seu sylvestre ejusdem & Park.

Lohebo & nobis à vulgari diversum non est, inquit Ebrodunensis historici auctores: quibus &
nos libenter suffragamur.

2. *Feniculum dulce* Park. Ger. C. B. *dulce majore & albo semine* J. B. *Sweet Fennel.*

F. B.

Eodem quo factum est anno *semen* profert maturum: à vulgato radicibus, foliis, caulibus & flore
vix differe videtur, nisi forte caule minus procero & graciliore ac foliis minoribus. *Semina* quid-
em multo sunt majora, striata, alba, dulcia, minus acra: Ceterum siquidem hyemem apud
nos perfert, & aliquot annis durat, videtur amittere dulcedinem & de albedine ac magnitudine
minui.

Hoc genus Foeniculi post unum vel alterum annum, iterata fatione feminis hic producti, in hor-
tis nostris paulatim degenerat & in vulgare transiit: nec in nostris tantum, sed & in Germanicis atque
etiam Italicis, ut testatur Casalpini. Unde verisimile est, semen ejus ex ulterioribus adhuc
Meridie versis regionibus adduci: ex Syria forte, ut Lohebus scribit, aut ex insulis Azoricis,
ut alii.

Nonnulli Foeniculum dulce à vulgari specie non distingui contendunt, eo argumento quod fati-
one degenerat, & tandem in vulgare abit. Verum in speciebus Plantarum infimis dari interdum
transmutationem non contemnendis rationibus suadet, & experimentis confirmatur.

Variat multis modis hæc planta. Videt Lohebus apud *Gulielm. Dreßch* procerum prægrandemque
Feniculum, communi simile: *caule* tenui quaternive cubitorum; *foliis* brevioribus, aliquanto
rigidioribus, albicantibus Cornula. *Semen* par aut paulo minus altero [*dulce*] rotundius & Aniso
propius erat. *Illi* Hippomarathri nomen fecerunt.

Feniculum dulce Azoricum à communi dulci differt radiorum Umbellæ magnitudine & longitudine,
Umbellæ concavæ, feminibus majoribus.

Quia (inquit J. Bauhinus) Feniculum hoc [*dulce*] à Veteribus descriptum esse credimus, idcirco
ei quoque vires ab ipsis Feniculo attributas convenire dicimus. Illas etiam huic ascribimus quæ Re-
centiores vulgari proprias faciunt.

* 3. *Feniculum rotundum flore albo* J. B. *semine rotundo minore* C. B. Park.

Tab.

Radice nititur fibrosa exili: *caule* minori & breviori: *foliis* latoribus ac etiam brevioribus quam
vulgaris Foeniculi: *Umbella* alba, rotunda, primo anno flores & *semen* ferens minus quam vulgare
Feniculum, sublongum & rotundum. *Planta* gustus & odor vulgari similis. Si *semen* huic stir-
pis Autumno terre mandes, evadit tota planta procerior & efficacior, quandoquidem hyemem fa-
cile perfert.

Murari Tabernam. subit (inquit J. Bauhinus) cur locum ubi hoc viderit, aut unde habuerit, non
inducit: *Nobis* certe magnitudo est, nec minus alius qui ante nos scripserunt Botanici: *Dari* ejusmodi plan-
tæ non autem negare, an verò Foeniculi species sit nomen dubium.

* 4. *Hippomara-*

* 4. *Hippomarathrum Sphaeracepalum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

Caulis fert tricubitalis & ampliorem, rotundum, geniculatum, crassitie pollicari & etiam ma-
jore, herbaceo seu Foeniculi colore, oblique ex geniculis sursum actum, in singulis geniculis sin-
gulos alios cauliculos oblique exeuntes procedentem, in quorum cacamine Corymbaceæ Umbel-
læ cernuntur, in orbem actæ, à quibus flosculi elegantes emicant, violacei coloris, qui mutantur in
fientia. *Tota* planta foliis confat Feniculaceis, compluribus ab una radice proficiscentibus, eo
ordine positus ut singuli tenuis ramulus digerantur. Quo sanè ordine posita observantur, & singulis
caulium geniculis exeuntia, licet longè minora existant. *Radix* verò longa est, alba, carnosa, non
diffimilis Foeniculi radici. E tota planta emanat odor & validus & ingratus, maximè ex semini-
bus, ex quo capiti dolor, si multum olficerimus, inducitur.

Ex feminibus ab Ægypto acceptis Alpino ortus est. Differt ab Hippomarathro cacherophoro, quod
eo longè amplior sit, caulisque & longiores & crassiores ferat, & Umbellas coloris violacei, in
perfectum veluti orbem circumactas, quodque semina Feniculacea producat.

* 5. *Millefolium aquaticum* Ger. *aquaticum vulgatum* Park. *aquaticum Umbellatum capillare*
brevique folio C. B. *aquaticum Feniculo simile, Umbelliferum* J. B.

F. B.

Folia sparsa, late virentia, Feniculaceis perquam similia, casura non ita diffimilis: prima & in-
feriora differt nonnihil, segmenta sunt paulo latiora, odore grato, sapore nullo insigni. *Flores*
generit in scapo umbellatos.

Radices ad Hellebori albi radices quodammodo accedunt, fibrosæ, albæ, crebræ ex uno capite
dependentes, palmo longiores, cavæ: in quorum tamen medio reperitur interdum radix quædam
primaria minimi digiti crassitudine, fungosa, & veluti concava.

Apud paludes circa fossas Paduræ reperit J. Bauhinus.

Millefolium aquat. foliis Coriandri *Matth. aquat.* Umbellatum foliis Coriandri C. B.

Sulpicatur J. Bauhinus iconem Mattholi ex diversis plantis componi, nimirum ex Umbella Mil-
lesoli aquat. folio Foeniculi, & Millefolio pennato, ac aliâ aliquâ plantâ; ejusdem opinionis est &
Calpurnius frater: ideoque facillat. V. J. Bauhinum.

* 6. *Daucus pratensis* Dalechampii Park. *prat. Dalech. folio Millefolii* J. B. *prat. Millefolii palustris*
folio C. B.

Lugd.

Nascitur radicibus multis, candidis, rotundis, ab ima caulis parte in diversâ sparsis, brevibus, dul-
cibus, odoratis; *foliis* proximè radicem sex aut septem, totidem digitos longis, foliolis per ordinem
multis, orbiculatis cauliculos toros ambiens, Myriophyllo similibus, mollibus, late virentibus;
caule medio Foeniculi, cubitali, in ramos duos vel tres divaricato, foliis paucis vestito, interdum nu-
do; *Umbellæ* per initium nonnihil rubescente, postea albâ, amarâ, subacri, odoratâ.

* 7. *Anethum sylvestre* semine exiguo Ammos J. B. *sylv. majus* C. B. Park. *rectius Feniculum An-*
ethi odore.

Caf.

Gracilius est fatio, *caule* crasso; *foliis* amplis ut Foeniculi, sed odore Anethi, quamquam infir-
mo: Umbellis amplioribus: *flore* luteo: *semine* exiguo, ferè ut Ammos, subacri. *Radix* parva
est & lignosa, annua.

Hæc herba equos purgant; nam miro modo ejus usû vegetiores redduntur.

C. Bauhinus in Prodromo alteram describit hujus generis herbam minorem, *radice* albicante, *vi-
res.*
cuius longâ, tenui, quemadmodum & *caule*, qui pedalis, albus, rotundus. *Folii* est uncias qua-
tuor longis, tenuissimè ut in vulgari divisi, *Umbellæ* parvæ, ex fœtibus octo vel novem uncialibus
composita: *flosculi* lutei; *semine* parvo, oblongo.

Utrumque hoc genus (si modo diversa sunt) Scitiæ insulæ originem suam debent.

Cùm *semine* sint exiguo, oblongo, rectius ad Feniculum quam ad Anethum referuntur.

Locut.

Locus.

In faxosis tumulis prop? Gratiopolin nascitur. *Lugd.* Nos cum ibi effemus, hanc plantam non observavimus, sed aliam Saxifragæ Matthioli tenuifoliae & umbelliferæ iconi similem, foliis tenuissimis, umbellis parvis.

- 10. *Caulalis tenuifolia montana* C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est crassa, ex qua *caulis* exurgit pedalis; qui statim ad radicem in cauciculos palmares, rotundos, leaves dividitur, hique in minores subdividuntur quorum etiam minutissimis alis ad radicem exurgit umbellæ foliolorum alborum minutissimorum infident. *Folia* ad radicem in tenuissima legemata, & que in caule in capillacea dividuntur. *Semen* parvum est, oblongum, striatum.

Julio mense florens in Sabaudia inter Tarentesium & Monasterium collecta.

Locus & Tempus.

CAP. XVII.

De Pyrethro.

Pyrethrum Dioic. l. 4. c. 86. ab igne nomen habet, ob radicis ejus fervorem igneum: Salivaris Romanis quod manū salivam eliciat apud Plinium l. 28. cap. 9. *Pyrethri* nomen solum habetur. C. B.

- 1. *Pyrethrum umbelliferum* C. B. *umbelliferum primum* Park. *umbelliferum Matthioli* J. B. *Delictory* of Spain.

Lob.

Radices huic & *folia* Cōtule fertida. Umbellæ ab uno quasi centro multis pedicellis innixæ, Vernerei pectinis rite aut Anethi, candidis *stipulis*, servido & amaricante gustu: i quibus succedunt *femina* nigricantia, rotunda, Anisi majora: radix polvis, interitum duorum pollicum, crassitudine, pedali longitudine & altius in terram descendens, colore exterius è fusco flavescens, interior nigro, sapore acri admodum & fervido. *Park.*

Hanc plantam Guilandinus in horto Patavino alebat, & *Pyrethri veri* nomine Lobelio donabat. *Pyrethrum* Casalpini, cum sit femine compresso, rotundo, figurâ lentis, ad aliud genus pertinet. *Radix* *Pyrethri*, quæ satis frequenter ac felicitate in ore continetur ad Dentium dolores tollendos cum sua causâ, humores plures in os allicit unâ cum saliva: Ergo salivationem movet, quam fortassis moveret diutius & copiosius, si intra corpus sumeretur quantitate parva sed iteratâ. *D. Seane* è Sylva Lib. 1. c. 13. Sect. 59.

Vires.

Pyrethrum umbelliferum alterum Park. *foliis Anethi* C. B. *Pyrr. Gesneri* J. B.

J. B. *Lugd.*

Radice minor longâ, simplici, modicè fibratâ, repente, digiti crassitudine, fervidi & urentis gustus: *Folia* Anetho similia prodeunt; caulibus lignosis; *flor* in umbella circinata rotundatis. Quare nullam proflus notam deesse ad veram *Pyrethri* delineationem putat Gesnerus, qui plantam appictam *Pyrethri veri* nomine ad *Dalechampi* ex horto suo Tigurensi transiit.

CAP. XVIII.

De Umbelliferis semine hirsuto seu lanuginoso Apii aut Dauci nominibus notis.

1. *Daucus* 3. *Dioscoridis* Col. *Apium peregrinum foliis subrotundis* C. B. *Vijnaga minor quorundam*, *Selinum peregrinum Clusii*, *semine hirsuto* J. B. *Selinum sive Apium peregrinum Clusii* Park.

Col.

*R*adice est alba, levi, tenui, oblonga Pastinacæ vel Raphani cum nervo in medio, caulescente planta lignosa, aromatica, gustu acri sed parum hircino & linguam vellicante, qui fapor cum arelic & lignosa efficitur evanescit. *Folia* emittit levia, Coriandri æmula, sed rotundiora & longiore pediculo hircinâ, primum sagula, deinde unica loborum conjugatione, tertio bina, tandem tenuis aut quateris hinc inde lobis minus rotundis & angustioribus divisa. *Caulis* edic bipedalem & ampliore, stratum, tenuem, levem, Fœniculi effigie solidum, fungosâ medullâ albi, in uno ex viridi obscure purpureo, ramulosum, foliis interceptum alternis minoribus, angustioribus, magisve incitis, in summo umbellas albas habentem, plures sine basi ut Anethi rotundas, longis penolis hærentes, atque dum corymbosa, nec adhuc floridæ, & teneriores, in terram deflexæ procumbunt [mutant] cum autem florere incipiunt eriguntur & dilatantur, *flor* ostendentes Julio mense densos, minores, non dissimiles Anetho [petalis bipartitis & apicibus albis].

minia

minia deinde perficiuntur parva, albicantia, hirsuta, Anisi similia [Petroselini vulgaris *Clusii*] gustu acri admodum & odorato, Cuminum & hircinum quod respiciunt.

Variat hæc inflexum locis orta foliis in caule majoribus, ita profundè incisis ac tenuiter, ut foliorum nervi à carne distincti sint omnes, Pastinacæ [tenui] divitibus quodammodo imitanda.

In scipibus circa Messanam Siciliæ urbem nobis observatum: in Salmanticensi agro in vineorum marginibus sponte nasci autor est Clusius. Campocari in sylvestribus & limitibus, & per colles nigro terreno refores & herbidos invenit Columna.

Locus.

Dauci tertii Dalechampi

Icon apud Parkinsonum ab hoc non multum abdidit. *Radicem* habet ex lusco albidam, brevem, in capite comosam. Folia ima lanuola sunt & Coriandrinis similia; superiora in caulibus ordine minora & tenuiora, suprema tæte Fœniculacea: Flores albi, femina oblonga, sapore acri Anethi aut Cumini.

Verum si descriptio exacta sit planta est diversa.

2. *Daucus Creticus semine hirsuto* J. B. *Alpinus Cretico similis* Park. item *Creticus verus Dioscoridis* eisdem. *Daucus Alpinus multisfolio longique folio, sive montanus umbellâ candidâ* C. B. item *Dauc. foliis Fœniculi tenuissimis* eisdem. *Daucus Creticus* Ger.

Dodantiali aut altiore est *caule*, tereti, striato, hirsuto. Umbellæ mediocriter magnitudinis summo calici extremis ramis infidet *flor*um exiguum, candidorum, pedicellis canescensibus hirsutisque hærentium. *Semen* longum, incanum, villosum, acre, aromaticum: *folia* lanuginosa, cinerea, minutissimè dissecta, mihi saepe etiam penitus glabra visa, atroverientia. *Radix* longa, digitali crassitudine, terram versus comata, sapore Pastinacæ Germanicæ.

J. Bauhinus Casparum fratrem merito reprehendit, quod Daucum Creticum *Lob.* separat à Gesneri & Clusii Daucio Cretico; siquidem discernen non ostendit, atque contra mentem Lobelii id facit: qui in hunc modum de eo scribit. Nec tamen id sola Creta fert; quippe Germanicæ Alpes non modo, sed etiam Genuensium colles & Genevensium circa Juram rupes hoc Cretico abundant. Et paulo post. Huic quo minus sit Creticum liquid deest cælum solimine erit. Sanè effigie nihil, viribus autem perparum abest. Varium quidem aliquantulum: nam qui in Baldo foliis est brevioribus compactionibus; qui verò in Helvetiorum Alpibus & monte *Wasserfall* longioribus & rarioribus.

Nos in summis montis Jura partibus hunc observavimus.

Daucus Tiburtinus quibusdam J. B. adeo parum differt à Cretico ut specie diversum non arbitramur.

Locus.

- 3. *Daucus tertius Dioscoridis Ballo* Park. *terius, folio Coriandri, flore luteo* J. B. *Creticus modestus, umbellâ luteâ* C. B.

Folia Coriandri, sed minora & crassa aliquantulum profert: *caulem* sesquicubitalis longitudinis: *flor*es luteos in umbellis, ut Anethum; semineque Cumini. Vere manduntur radices & folia, quæ aromatici gustus sunt.

Scribit Parkinsonus hunc apud se flores protulisse albos. Suspicio eum intelligere Myrrhidis quandam speciem caulibus nodosis, feminibus longis asperis, umbellis albis, quam in Sicilia spontaneam observavi: nam hujus semen Londino aliquando ad nos missum fuit sub hoc titulo.

4. *Apium Macedonicum* C. B. *Apium sive Petroselinum Macedonicum multis* J. B. *Petroselinum Macedonicum verum* Ger. *Macedonicum quibusdam* Park. *Ærebotian Partley*.

Col.

Folia Apio hortensis similia habet, ampliora, copiosioribus lobis, rotundioribus, magisque serratis, nitidis, Coriandrinis æmulus, vel Hircinæ saxifragæ antequam caulem edat, albicanibus [arvoretibus J. B.] quorum fapor ignavior quam hortensis nostri videtur. *Radice* longam, crassam, albam, rugosam, lignosam, pedalem, sapore acri. *Caulis* verò post multos à satione annos promit [nobis] cubitalem, crassum, hirsutum, alis divisiis frequentibus, rotundam effigiem comam, umbellis candidantibus refores, *semine* verò parvo, hirsute alba obfuso, oblongo, Saxifragæ hircinæ simili, odorato, aromatico, sapore acri, fervido, & Cuminum ferè respiciente.

Hæc planta F. Columne Daucus secundus Dioscoridis videtur.

5. *Apium petraeum sive montanum album* J. B. *An Daucus montanus Apii folio minor à C. Bauhino in Prod. depictus?*

J. B.

Folia habet dodantialia, pulchre in alas oppositas divisa, atque hæc rursum in opposita segmenta [singule alæ Pimpinellæ Saxifragæ minoris folia imitantur divisiis suis] Apii nigri montani segmentis similia quodammodo, quæ variè mutant pro locorum diversitate, quædam enim valde tenuia sunt & quasi ciliata. *Caulis* fœniculaceus cubitalis [imò bicubitalis & altior] medullâ plenus. Umbellæ parvæ, *floribus* albis contextæ. *Semina* Apii hortensis, longicula, striata, hirsuta, versis lumentatione rubentia, cum amaro & aromatica. *Radix* porum, crassiuscula, alba, comata, sapore ferè ad Apium vulgare accedente prædita.

In

In rupibus non longe à Danubio uno circiter milliari Agglico cis Danubium primò hanc observavimus: post in monte Jura non procul Geneva. J. Bauhinus in petrarum rimis Basileæ in Marchionatus monte provenire observavit prope pagum Krenzach, & Badæ in Helvetiorum monte, ceu & Bâlelonum prope Wäpferli.

* 6. *Panax Sicanum*, semine bissero, foliis *Pastinacæ sativæ* J.B. Bocconi.

Becon.

Radix pro plantæ ratione parva: *Caulis* maximus, humanam altitudinem non raro superans, uncialis crassitie, in plures ramos distributus, ruber, levis, rectus, intus fungulosus: *Folia* quam *Pastinacæ sativæ* latiora amphiora, tenuibus nervis obfessa, lobis quasi rotundis, figurâ penè cruciformi latè expansa, atque lucida. Umbellæ ample: *Flos* albus: *Semen* longum, crassiusculum, striatum seu fuscum, excoctis candidè lanugine hirsutum, quæ exuta semen grano Tritici figurâ & colore par est. *Caulis* vulnerato interdum sponte lachryma exit, conerescente colore flavescente.

Locu.

Non solum Pano-mi, ubi pro *Dabijo* notum, sed & in tota Maratæ valle, locis incultis & asperis copiosè nascitur & appellatur ibidem à colonis *Feria* seu *Ferra Saracenisca*. Variat foliis quandoque glabris, quandoque hirsutis.

Daucus secundus Sicanus Sophiæ foliis Zanoni.

Zan.

Multa è radicis capite *folia* promit, quorum pediculi latè nervosâ cartilagine radici adnexi, rotundi sunt, superne sulcati & cavi, tenues, succosi, & fuscibuli, in ramulos eodem modo divisi & subdivisi qui in albis Umbelliferis: *folia* ipsa minuta, crispâ, lanugine obfusa, inferius magis quam superne albicantia, tenera, succulenta, in ambitu dentata, humi expansa, quam latè occupant, Sophiæ latiora aut *Pastinacæ sativæ* tenuiora foliis similia, nonnulli odorata. E medio foliorum celsipite enascitur *caulis*, sesquicubitalis circiter, teres, canaliculatus, à nodo ad nodum undatim flexuosus, lanuginosus, rufescens, digitem minimum crassus, medullâ viridi repletus, crebris nodis, imò maxime parte, interceptus, foliis supradictis similibus obfusus, verum albidioribus & minoribus, ad nodos cauli adnexis, pediculis membranaceâ origine cum amplectentibus: è quorum cavis exeunt rami, supra medium caulem affurgentes, quorum unumquodque fastigio suo umbellam sustinet, flosculis minimis cum flammibus & apicibus albis compositam, Rosæ moschatæ odore sed tenuiore. Flore delapsio restat *semen* oblongum, striatum, lanuginosum.

Radix spongiosa, flavicans, canaliculata, caule crassior, haud longè à capite in quatuor aut quinque ramos divisa, in multos annos vivax, Fœniculi sapore, acutiore multò. *Folia* Apii dulcis fauorem emulantur. Semen reliquis plantæ paribus acris est & mordacius. Versus Maii finem flores.

Hujus semen à Panormo Siciliæ metropoli ad auctorem transmissit insignis Botanicus D. Paulus Boccone.

* 7. *Siler Creticum quibusdam foliis Cicutæ, semine longo crispo incurvo* C.B. *Siler 2. foliis Cicutæ* C.B.

Semen, describente J.B. pulchrum & magnum pediculo unciale circiter pender, semenciam longum, recurvum, crassum, fuscum, gemellum: unum è quinque aut sex costis asperis coagmentatum, alterum simplex; odor satis validus nec injucundus. Cum Cymino sativo habet aliquid simile, sapore etiam aliquo modo affini: Satum provenit *foliis* Cicutæ sed latioribus & paucioribus, *semine* incurvo, grandi, hirsuto & fuscio.

De hoc Bellus Epist. ad Clus. Rosmarini folia Solino similia sunt, serrata, florèque in umbellis albi: quibus succedunt *semina* oblonga aspera. *Radice* nunc crassâ, foris nigro cortice còque tenui vestita, intus alba, thus maxime olente.

C A P. XIX.

De *Pastinaca tensifolia*.

Pastinaca à pascendo dicta existimatur. Nam radices ejus cibus sunt vulgaris. Ifidorus lib. xviii. cap. 10. *Pastinaca vocata quid radix ejus præcipuus sit pascus homini. Est enim odorata, jucunda, cibo delectabilis.* Turnebus tamen in Adversariis lib. viiii. cap. 23. ex eo dici putat, quod referat & quasi habeat *pastinum*, quomodo vocatur instrumentum quo vineæ foduntur.

Pastinaca sativa femine villosa, umbella flore delapsio in nuduli formam contractâ, foliis tenuiter incisis, ab omnibus aliis Umbellatarum generibus facile distinguitur.

A. 1. *Past.*

A. 1. *Pastinaca sativa tensifolia* Ger. *tensifolia sativa* Lutea Park. *tensifolia sativa radice lutea vel alba* C.B. *sativa sive Carota rubra, lutea & alba* J. B. *Carotus*.

Radice est pedem longâ, crassâ, conoide, friabili, luteâ aut rubrâ, interdum atro-rubente aut etiam alba, paucis ad latera fibris donatâ, succulentâ, sapore dulci aromatico. *Caulis* erigit duorum aut trium cubitorum, hirsutus, striatus, concavus, ab imo statim ramosus, ad cujus divaricationes folia dodrantalia, hirsuta in alas plures divisa, alis singulis in alias subdivisâ, & his tandem alis secundariis in multa segmenta angusta oblonga acuta profunde dissectis, odore & sapore satis suavi, saturè viridâ, alternatim posita. *Flores* in umbellis latis conferti, pusilli, pentapetali, petalis subrotundis & minime bifidis, colore albo, interdum rubente. *Umbellæ* basin in circulum ambiunt folia angusta, in plura longâ & acuta segmenta divisa. Umbellarum etiam partialium è quibus totius componitur basem, quimodî foliorum circuli ambiunt. Floribus succedunt *semina* longiuscula villosa. Cum jam defloruit umbellæ contractæ concavæ sunt & valculum velut Daucus Officinarum deformant.

Seminis & herbe eadem vires sunt quæ Dauci Officinarum. Specificum habetur ad uteri suffocata. *Vires* tionem. *Schrod.*

Radices culinariæ sunt, in aqua communi decoctæ tessellatim inciduntur, cùmque butyro, pipere & sale elantur: sapius tamen apud nos trates in pure carnum, maxime bovinæ, decoquantur, & una cum carnibus eduntur condimentis loco Rapi aut Napi modo. Nonnulli flatulentes sunt, ventrem tamen emolliere creduntur, & tussi confert.

Radix *Pastinacæ* atro rubentis tenuissimè concisa, & in aceto acerrimo cum modico Aluminis rupi decocta ad consumptionem coletur sinatur, inspersâ & suffocata, fiet massa coloris purpurei, *perovaceat* Italici dicti, quæ molendo cum aqua gummatâ soluta dabit atramentum purpureum optimum. *Caneper de Avramentis.*

Quercetum solum semen *Pastinacæ* domesticæ efficaciter & pulverisatum ad 3. f. cum pauco Vini vel Aquæ Mellisæ datum pro peculiari & specifico medicamine ad uteri suffocationem venditur. *D. Saane è Dolxo.*

A. 2. *Pastinaca sylvestris sive Staphylis Græcorum* J. B. *gly. tensifolia* Ger. Park. *gly. tensifolia* Discoloris vel *Daucus Officinarum* C. B. *Umb. Carot.* q. *Umb. nesi.*

J. B.

In promptu est sylvestris *Pastinacæ* ex sativâ faciem novisse: *radix* minor & acrior: *caules* altitudine pares sesquicubitales scil. striati, hirsuti, medullâ farchi, in alas divisi. *Folia* minutim dissecta, atrovirentia, aversâ parte hirsuta. *Flores* in umbellis magnis confimiles, candidi. Flosculi umbellæ medius interdum purpurâ rubet. Umbellæ autem obvallant folia in angusta, longa, acuta segmenta divisa. Delapsis floribus succedunt *semina* brevîa, striata, villosa; tum verò convoluta umbellæ cavitatem, ceu aviculæ nidulum, in medio deformat. In pascuis, gracili solo, ubiq. *Locu.* occurrit.

Uterina imprimis est & diuretica. *Ufus* præcipuus est in tussi, pleuritide, stranguria, calculo. *Vires* Ciet mensis & molas, sedat uteri suffocationes, stimulat Veneream.

Semen Dauci in Cerevitiâ leptomera insitum, & bibitum ad stranguriam & calculum renium ac vesicæ miris laudibus effertur nonnulli. Vid. Charletonum in lib. de *Lithiâsi*. Helmontius videt Consiliarium, qui per quindenas singulas solebat decumbere, usum prædicto decocto liberum à lithiâsi vivisse per annos aliquot.

Semini 3ij. vino albo infusæ & potæ hystericiis paroxysmis medentur.

Tragus aliq. flosculum purpureum in media umbellâ valde prædicant pro certiss. Epilepsie antidoto. *V. J. B.*

A. 3. *Pastinaca tensifolia sylvestris lucida* Morisoni. *Tenuif. marina, foliis obscure virescentibus & quâ lucidis* Botan. Monsp.

Hujus *folia* non sunt hirta, sed paulò latiora quàm præcedentis, spissiora, magis dissecta & lucida: *Semen* aliarum congenerum tenuissimè multò majus. *Radix* odorem habet aromaticum.

In humectis & pinguibus pratis ad oram maritimam Arenoricam exit: Monspeli etiam in *Locu.* maritimis. Est cur dubitemus an hæc specie differat à vulgari sylv. an accidentibus tantum à loco natali oris.

* 4. *Pastinaca tensifolia sylvestris radice & umbellâ luteâ* Morisoni.

Umbellæ colore à prædictis distinguitur, quæ dilute luteæ, cùm illarum perpetuò sint albæ. Ex agro Patavino ad Autorem missum est hujus semen à D. Alex. Balam.

* 5. *Pastinaca Tensifolia Cretica radice umbellæ Gingidi longioribus* Morisoni.

Morif.
Hæc præcipuè notâ cognoscitur, quod radios umbellarum producit quinque uncias longos, crassiores & nigriores quàm sunt Vinsæ radii: atque hi concavam constituunt superficiem nudi avis inflati, dum sunt adhuc semine prægnautes; atque *semina* villosa hispida, Carotæ vulgaris more, sed multò majora & crassiora ferunt.

Hujus

Hujus semina è Mauritania Tingitana in Angliam delata communicavit D. Alexander Balam.

- * 6. *Pastinaca tenuifolia* Sicula, hirsuta crispâ Bocconi. An *Pastinaca* sylv. hirsuta echinata fructu C. B?

Boc.

Pedalis est hæc planta, subinde majoris altitudinis. *Caulis* illi rotundus, hirsutus: *Folia* crassa, crispâ & illa quoque non leviter pilosa: *Umbellæ* lator, Cithmi spinosi formâ, at *Semina* asperiora quam sylvestris angustifolia vulgaris.

Locus.

Inter Leocatam & Agrigentum nascitur in scopulo dicto S. Nicolo.

An *Pastinaca* sylvestris hirsuta parâ?

- * 7. *Pastinaca Syriaca* (sive *Secacul Arabum* quibusdam J. B. *Sisaram Syriacum* C. B.

J. B.

Edulis est planta, & proin hortensis jure dicenda, licet in sylvestribus proveniat. *Radice* nigritur externis cinerea, intus candidâ, lavi, tenerâ, digitum crassâ, sesquidigitum longâ; ex qua fibrarum loco noduli seu verrucæ prominent: sapore dulci, Carotarum simili, quibus caule, foliis ac umbellâ (foetibus exceptis, qui penitus flavi sunt) haud abimiles sunt, autore Rauwolfio, Qui eam juxta sepem & hortos urbis Halepi, locis præsertim apricis, ut & sub arboribus observavit; item inter leges.

Locus.

Floris colore convenit cum *Pastinaca tenuifolia* sylvestris umbellâ luteâ Morif.

- * 8. *Pastinaca sylvestris* *Daucoides* *Apula* Col. *tenuifolia* *sylvestris*, umbellâ majore C. B. *Sylv. Apula Columnæ* Park.

Col.

A *Pastinaca* sylv. vulgari, cui aliâs simillima est, differt *Foliis* minoribus parùm, paucioribus lobis divisis, longioribusque & aduncis: *Umbellis* majoribus respectu plantæ, floribus ex albo obscurè purpurascens: *Semine* oblongo, angusto, non echinato, sed hirsute quadam asperâ, minutâ, albicante obito, gustu amaro, odoroque parùm in mandendo. Umbella non in totum conglobatur ardens & claudunt ut in vulgari, sed nimis, ut *Avis nidum* cavum repræsentet. *Radix* lignosa, alba, dulcis, aromatica.

Locus.

Julio mensis florēt Cinarolæ cum congeneribus, Augusto semen perficit, nec frequens admodum, sed rarior.

C A P. XX.

De *Umbelliferis* semine echinato seu aculeato, seu

De *Caucalide*.

Caucalis Lobelio à seminum effigie, quæ vascula oblonga & semispherica imitantur, aut à strepitu quem edunt hæc semina, cum præarida vindemias exactis ventis concutuntur. *Karyon* autem vas genus est ita dictum à sono quem edit dum aqua conferim ingreditur aere exeunte, & è contra.

1. *Caucalis albis floribus* Ger. *vulgaris albis floribus* Park. *arvensis echinata magno flore* C. B. *Lappula canaria flore pulchro magno, albo* J. B. *White-flower'd* *Barbado Parsley*. *Echinophora maritima* an *Gingidium Disjunctis* Col?

Radix tenuis, alba, subdulcis [cui apta, acris parùm, amara, aromatico odore vel Resinæ] *cauliculus* pedalem aut majorem interdum emittit, levem striatum, solidum, virentem, in ramos ab imo divilum, partim rectos, partim procumbentes, striatos, hispido purpurascens, geniculatos, multique alis convexus. *Folia* *Pastinacæ* tenuifolia, hirsuta, [Col. laviæ, quæ circa caulem latorâ & majora primo erumpentibus] Ex singulis alarum geniculis longo & pedali nudo pediculo crassiore ac rectiore insunt umbellæ caulem & ramulos terminantes, florum alborum, quorum folia externa aliis duplo majora; quibus succedunt lappulæ oblongæ, sulcata, hispida. [Umbellæ uniusculque basin, unde radii eum constituentes exeunt, circumstant quinque foliola stellata, quorum ora limbo alio circumdantur, eorumque unicum in longius duplo degenerat. Hæc, antequam flores in umbellam expanantur, illos veluti folliculo inclusos levant. Umbellæ secundariæ & parvales ex quibus totales componuntur ad radiorum locum in basin seu exortum habent pariter quinque foliola minorâ alio limbo terminata, stellatum differta.] Cetera vide apud Fabium Columnam, qui omnes hujus plantæ partes cuiusque exactè describit.

Arvis mensibus, Junio, Julio, Angi sto florēt & semen perficit. Inter leges in Germania pascim provenit.

2. *Cau-*

2. *Caucalis magno fructu echinato* Park. *Monspeliaca echinata magno fructu* C. B. *Echinophora altera asperior maritima* Col.

Col.

Asperiora loca hæc amat, macilentâ, inculatâ, saxosa, siccioraque; & à superiore differt *radice*, quæ minor est, alba, lignosa cum caulecitis, sapore & odore aromatico, ac dulciore: *Folii* etiam, quæ breviori petiolo hærent, & è medio illius circa summum densâ magis, ut in sylv. *Pastinacæ*, parum latorâ, & in averia parte parum in dorso hirsuta. *Caulis* habet parem superiori, levem, angulolum, solidum, modullâ fungoso, eodem modo alis divilum; umbellâ habentem cauliculis pedibus incumbentes quarum basis non quinque, sed tres foliola limbo etiam candicante circumscripta habet, quæ folliculi vix gerunt antequam degenerat semper in longæ, & in extremo incutitur alioque dividitur. Ex his umbellâ non rotundâ & plena, sed tribus tantum corymbis trifida, in tribus petiolis, in quorum cacumine alia tria sunt foliola minorâ: florum basin conficiunt. *Flores* densi, albi, stellati, & qui circumferentiam umbellæ terminant barbulas habent omnes minores multo anedictis; & non rotundam umbellam magnam, ut in antedictâ, sed tres umbellulas ex singulis tribus illis petiolis efficerent videntur. Differt hoc etiam, quod est *floris* densi & plurimi singulis petiolis insunt, limbi tantum fructus ad frugem perveniunt, ita ut sex tantum in tota umbellâ insunt: majores verò antedictis duplo, ovales, compressi, unguis inclusis digiti magnitudine, admodum asperi aculeis rigentibus, crassis, pyramidalibus, pungentibus, purpurascens, quorum aliqui majores ordine dispositi per latera, levem canaliculum relinquunt, per quem necat fructus lateribus se dividentes desiliunt, & hinc lamina ostendunt ovali, compressa, magnitudine Melonis, parum ab una parte cava, & alterâ convexa, acri, amaro & aromatico sapore. In cacumine verò fructuum bina insunt coriocalia sive apices recti, minimi.

Junio florēt & Julio mensis perficitur. Campoclaentium insunt.

J. Bauhinus Lappam boariam Plinii *Lugd.* *Caucalidis* flore rubente seu Lappule canariæ sive la-Tempus: titidis lyncynnam facit, non hujus cum Calpurno fratre, quem Parkinsonus noster sequitur.

- A. 3. *Caucalis tenuifolia foliis subrubentibus* *Caucalis arvensis echinata parvo flore* C. B. *Lappula canaria flore minore seu tenuifolia* J. B. *Echinophora teretis maritima* & *purpurea* Col. *Cauc. tenuifolia purpurea* Park.

Col.

Radice habet albâ, longâ, simplicem, tenuem admodum: *Caulis* lignosus, solidum, angulolum & veluti striatum, modullâ albâ, fungoso factum, aliquando vix pedalem, aliquando etiam cubito altiorum, raris pilis hirtum, alis plumbis ab imo & superne divilum, unde in latitudinem potius diffunditur quam in altitudinem allurgit; *folii* per genicula densis, incutitur tenuibus *Dauci* *Offic.* minoribus, inferne tantum & per costas raris pilis hirsutis: è quorum alis petioli semipedales umbellâ trifidas habentes, abique foliis basin constitutibus exeunt; sed nudis, tres petioli totidem umbellâ gestant purpureas; inter se distantes, *flores* parvos admodum habentes purpureo-rubentes [ex albo purpurascens] quibus succedunt in singulis petiolis (tres autem umbellam constitunt) tres fructus; ut novem quilibet umbellâ habeat, sique terna folia parva basin conficiunt. *Fructus* hujus majores sunt superioribus, rotundiores, aculeis durioribus, crassioribus, lutescentibus, octo ordinibus per longum dispositis, intra quos breviores & vixidiores alii sunt; in cacumine velut stellam habent vixidentem. Hi non per latera dividuntur, sed per medium, ut *Foeniculi* semina [hæc verba non latè intelligo] & intus *semina* singula, alba, oblonga, rotunda, ex una parte canaliculata, velut Triticum aut Far, vel nudum Hordeum, cum paria sunt, vel oblongiora, sapore aromatico, amaro & acri.

Junio florēt, Julio semina perficiuntur. Campoclaentium insunt in locis cum superiore invenitur.

Radix & folia odore & sapore *Pastinacæ* aromatico.

Hæc planta à Columna descripta à *Caucalide* *nostra tenuifolia foliis subrubentibus* in nonnullis differe videtur, ut v. g. florum colore purpureo-rubente; stellato fructus cacumine: loco etiam, in alpibus & inculis saxosis; cum nostra inter leges semper invenatur: denique odore & sapore *Pastinacæ* aromatico, cum nostra sapore ita leviter adstringente, odore nullo manifesto. [Uniquem tamen eandem speciem plantam esse existimo, & differentias hæc natalibus impudens. Observatur in nostra an nulla habet ad exortum trium pedicularum seu radiorum tres umbellâs sustentant foliola necne? *Nulla habet*, ut modo observavimus.]

Nostram *Caucalidem* copiosè crederent observavimus inter leges in agro Cantabrigienfi circa *Lecca*. *Kingston* & alibi: In transmarinis circa Genevæ & hanc, & ejus varietatem cum spinulis purpureis, quam describit J. Bauhinus.

4. *Lappula canaria sive* *Caucalis maritima* J. B. *Caucalis pumila* *Hijumica* Boellii Park. *Cauc. pumila* Clut. cur post. *pumila maritima* C. B.

Radix hæc simplex, alba, longâ, paucioribus fibris donata. *Caulis* initio simplex, in plures statim ramos majores (partim, teretes, striatos, hirtos. *Folia* *Dauci* vulgaris, tenuia, utrinque pilosa. *Florum* umbellæ longis pediculis insunt. *Flores* autem singuli minutissimi, pallide purpurei, *Semina* grandia, echinata, aculeis lemnibus concoloribus.

In arenosis litoris Sicilianis passim & copiosè provenit. *Caucalidis* nostræ tenuifolia foliis subrubentibus simillima, verum minor, & foliis utrinque hirsutis. Cherlerus Folia mollia, villosa, luteola, Pediculis Venerei dissectionibus et ascribit.

A. 5. *Cau-*

Tempus & Locus.

- A. 5. *Caucalis arvensis* echinata latifolia C. B. item *Caucalis lato Apia* folio ejusdem, ut videtur. *Lappula Canaria latifolia* (sive *Caucalis*) J. B. *Caucalis Apia* folio flore rubro Ger. *Echinophora quarta major* *arvensis* & *purpurea* Col. *Caucalis arvensis latifolia purpurea* Park. item *Caucalis Anglicana* flore rubente ejusdem. Item *Caucalis major* saturate rubente flore ejusdem & Clus.

Col.

Hujus radix eodem colore, sapore aromatico & effigie est, in adultis lignosa, paucis fibris divisa: *Folia* majora aspera, dura, latorius, quinis vel senis lobis oblongis, Sorbi modo divisa: singuli lobus trium digitorum sunt longitudine, unus latitudine, per ambitum profundius incisus diviti Quingefoli majoris modo. *Caulis* bipedalis est, alis divitiis, rotundus, striatus ut angulosus crassior, alper alba hirsute, umbellae edens, ut in penultima trifida, sed breviori petiolo & crassior impolita, basin habentes trifoliam, sed juxta flores pentaphyllam. *Flores* quidem purpurei, quam superiores majores barbulas illas etiam habentes, quibus succedunt fructus quini in singulis petiolis, alperi, striati, ut quindecim singulis umbellis infunt, superiores minores, molliores, viridioribus aculeis. *Semen* vero ut in superiore minus & aromaticum. Eodem modo fructus dividuntur atque perficiuntur, eodemque tempore floret. Campoclaris depressioribus locis atque humentibus parum: In agro Cantabrigienfi & alibi inter segetes, sed minus frequens invenitur.

Leuc.

Lobelius hanc describere videtur sub titulo *Caucalis* alterius purpurascens, foliis latoribus & crassioribus, semine etiam majore. Clusius nomine *Caucalis* hanc rubente flore. De *Caucalide* Matthioli quantum planta fit non consentiunt Botanici. Forte figmentum est ex diversarum plantarum partibus compositum. C. Bauhinus Synonyma *Caucalis* confundere videtur.

- A. 6. *Caucalis minor* flosculi rubentibus Ger. emac. *minor* flore rubente Park. *semine aspero, flosculi rubentibus* C. B. *Antirrhoeus* quorundam semine aspero hispido, J. B. *Hedge-Parthey*.

Caulis surgit sesquicubitali, hirsuto, aspero, geniculato. Folia multis pinnarum conjugationibus composita, circa margines dentata, impari in extremo productiore, obscure rubentia, hirsuta. In summis caulibus & ramulis umbellae parvae *florum* ex albo rubescentium quibus succedunt semina parva, oblonga, hispida praetereuntium vestibus adhaerentia lapparum modo. Planta est annua. Ad sepes passim observatur, astate floruit.

Leuc.

- A. 7. *Caucalis segetum minor* Antirrhoeo hispido similis. *Caucalis pumila segetum* Goodyero.

Hae & antecedentes planta, quamvis inter se admodum similes sunt, in nonnullis tamen manifeste differunt. Primò illa procerior est, quippe quae ad bicubitali altitudinem non raro accedit, haec humilior quae pedem aut certe cubitum unum vix unquam superat. 2. Illa erectior est & internodiis longioribus, haec tortuosa & sparsa geniculis frequentioribus. 3. Illius caulis propè terram hirsutus est quam hujus. 4. Illius flosculi albi vel etiam dilute rubentes petalis constant aequaliter ferè magnitudinis & stamina continent purpureis apicibus capitata, cum hujus flosculi ad luteum vergentes petala duo exteriora interioribus manifestò ampliora obtineant, apicibus autem albis staminula donantur. 5. Hujus semina multò ampliora sunt, apiculis in summitate viridibus; illius longè fragrantiora magisque aromatica, coloris obscurioris, apiculis purpureis. Denique illam extra sepes & vepreta haud temere apud nos reperies, hanc in sepius nunquam, plerumque inter segetes.

Leuc.

Caucalis nodosa echinata semine C. B. Ger. emac. Park. *nodosa echinata semine Antirrhoeo hispido affinis, si non ejus varietas* perperam J. B. *Knott & Parthey*.

Ex radice oblonga, tenui, alba bini ternive aut plures caules, qui dein in alios dividuntur, rotundi, striati, asperi, in terram plerumque, striati, alii bipalmes aut minores, alii cubitales; quos *folia* velint *Pastinacae* similia, breviora tamen & pauciora, multoque tenuius divisa, aspera, alata, ex virore nigricantia. Ad singula penè internodia folius ex adverso *Elusculi* exipit, albi conferti, brevissimo pedicello insidentes, velut cauli arcè adhaerent, quibus succedunt semina plurima, parva, echinata, conglobata.

Leuc.

Ad agrorum margines & in aggeribus terrenis, maritimis praesertim plurima.

- * 8. *Caucalis Daucoides* Tingitana Morisio.

Mor.

Sub pinnarum exitum è terra & antequam excaulescat, ejus folia adò Dauci seu Carote foliorum sunt amula, ut pro Dauco accipi possit. *Caulis* pedales & bipedales producit; in quorum summis moventur flores albi, qui antequam expandantur purpurascunt. Horum singulis delapsis succedunt bina semina, oblonga, compacta, longissimis & tenuissimis aculeis donata.

9. Myr-

- A. 9. *Myrrhis silvestris* seminebus asperis C. B. *silv. Neapolitana* atque etiam *Anglicana* Park. *Cerefolium* sive *Myrrhis* nova *Aequilum* *Colonnae* Ger. emac. *Cicutaria* quodammodo similis, vel *Cherophyllum accedens* J. B. *Small* *Hemlock Thered* with rough seeds.

Col.

Radix habet albam, oblongam, teneram, in summo crassam, paucis & tenuibus fibris divisam, in summo pro obliquo rugulam, vultu faciliem, sapore dulci, aromatico, parum gravi, ad Carotam quodammodo accedente. *Folia* prima admodum brevina, & divilura rotundiora veluti *Fumariae*; & succedentia post quatuor aut quinque, in bipedibus petiolis cavis, canaliculatis, in imo latis, succosis admodum, majora, Cicutae annula sed minora, laevia, splendida, praeritum inferius, sed nervis & petiolis raro mollique lanugine alba hirsuta, superne antequam caulem edat maculis albis atque etiam purpurascens alperis; atque tunc tenella *Cerefolii* vice legunt edantque in acetaris, *Cerefolium silvestre* appellantes, gustu simili, parum amarifcula. *Caulis* edit bicubitali, Cicutae annulatum, atque fore parem in locis terrenis, pollicis magnitudine, (in faxi verò brevem admodum & bipedalem atque tenuem) tenerum, levem, rotundum, inanem, succosum, obclentum, ad dodrantalia intersticia geniculis distinctum, in quibus folia majora vel maximis ante caulem edis, petiolis hirsutis, amplis, bipedibus atque etiam longioribus, Cicutae foliis, nisi minora parum essent, admodum similia. In summo ale multa è foliorum sinibus prodeunt; atque hoc à Cicutae differt, quod umbellae focus alas palustres Apu ntu herent, non summis caubus & ramulis insident, ut in aliis Umbelliferis. *Flores* albi, temes. *Semina* oblonga, hirsuta, teretia Anisi modo, alperiora, vefligibus herentia, cacumine longo, sapore aromatico acri parum & dulci, amaro quodam mixto non ingrato.

In aggeribus & muris terrenis, interdum & lapideis, locisque rudieris non raro occurrat. Floret *Leuco* & semen fort Maio & Junio, interdum serius apud nos in Anglia. *Tempus*.

C A P. XXI.

De *Pastinaca maritima* seu

Critismo spinosa.

1. *Critismum spinosum* Ger. *maritimum* (spinosum C. B. *marit. spinosum* sive *Pastinaca marina* Park. *Pastinaca marina*, quibusdam *Secacul*, & *Critismum spinosum* J. B. *Prickly Sampire* & *Sea-Parthey*.

J. B.

Pastinacae marinae radix crassa, tenera, alba, gustu gratissima, dulcis & rugosa, ut *Pastinaca* sativa latifolia. *Folia* crassa, duo ferè palmos longa, spinosa, crebris ramis infixa, sapore aromatico cum quadam salisugine. *Caulis* cubitalis, in multis divitis ramos, quibus insident umbellae spinosae, floribus parvis, albis donatae. *Semen*, descriptioe Morisio, striatum, majus, binatum junctum, oblonga theca, cartilaginea, sursum inflexa obcludentem habet. Cum nondum capsulam hanc aperuissim (inquit) unico semine constare putavi, sed eadem scissa, bina semina ibidem latentia, magna, striata inveni. Non dissicilis aliquot hujusmodi thecis unicum duntaxat intus semen invenimus, non tamen negamus naturaliter bina inesse debere.

In arenolis Maris Mediterranei litoribus nusquam non obvium est hoc genus.

Leuco

2. *Daucus stellatus* Alpin. exot. *stellatus* *Creticus* Park.

Planta est fruticosa, cubitalis longitudinis, magnae latitudinis, odorata & aromatica, uniculis, sed propè radicem foliola. *Folia* verò cum suis caulibus Persefolio quam proxima apparent (ramuli etiam pariter divisi) *Daucum* *Creticum* ferè redolentia, linguamque excaulescentia. Inter quae ex *Caulis* rectus, rotundus, hinc inde ramificatus, eadem folia ferens: in ramulorum vero cacumine flosculi lucei umbellatim ferè producantur, à quibus sunt fructus parvi, oblongi, inferius lati, & habentes quinque spinas, parvas, stellarum modo flavescentes bases fructuum circumdantes, à quibus sursum quadam parvae fibrae, quippe quinque vel sex, velut in conum desinentes procedunt. Fructus in mirabili profectò artificio à natura elaborati videntur, suntque odorati atque aromatici. *Radix* longa, crassa, carnosa, Persefolini aut *Pastinacae* similis, odorata atque aromatica, quod indigne veltantur & cruda & cocta in acetaris: cruda autem citata maxime facit ad Venerem excitandam augendique.

Accedere videtur ad *Pastinacam* marinam, & fortasse non dissort à planta praecedente.

- * 3. *Pastinaca eelmophora* *Apula* Col. Park. *silv. angustifolia* fructu echinato C. B.

Col.

Radix habet cubitalem, digiti crassitie, longam, aequalem, Eryngio similem, foris flavicantem intus albescantem, nervo multo tenui, corae carnosae, sapore ferè aromatico non ingrato, cum à cimonia quadam & amaro dulci mixto, succosam in minimis versutis. In novellis radicibus adò granis

S

granis

Vitis.

Sanicula à mira fanandi vi nomen traxit: Vulneraria enim est è præcipuis; unde Gallis in adagi-
um venit vulgò jactatum, eos non indigere Chirurgo, qui Saniculam & Bugulum habuerint.

*Qui ha du Bugle & du Saucle
Fait aux Chirurgiens la nicle.*

Guſtu id indicante aſtringit ſimul & amara eſt. Vulnerariis potionibus incoquitur. Internis &
externis vulneribus, ſanguinis eruptionibus, ulceribus, dyſenteris, ruptis & vultis auxiliatur decocta,
poſta & impolita, ut breviter Lobelius, ſummatim vires ejus & uſus recensens.

Umbilici eminentia & craſſities in pueris innumeriſe ferè curata eſt Cataplaſm. ex Sanicula in vi-
no cocta, Umbilico apſoluta cum ligatura ſtrictiore: Rad. Conſolidæ majoris contuſa dorſo è re-
gione Umbilici admoſa.

CAP. V.

De Sefeli Æthiopica.

Sefeli Æthiopicum frutex Ger. Park. *Æthiopicum Salicis folio* C. B. *Æthiopicum fruticosum, fo-
lio Periclymeni* J. B. *Shrub-Parthoori* of Æthiopia.

f. B.

RAmis aliquot cubitalibus & altioribus fruticat, rigidis, lignosis, nigricante cortice intectis, in
multos ramulos diductis. *Folia* per ramos sublonga Periclymeni, angustiora, leviter acu-
minata, breviora quam Laureolæ, glabra, sapore & odore Juglandis, sed multo mitiore
gratioræque. *Umbellæ* pulchræ, fœniculacæ; *semen*, delapsis flavescens floribus gerunt
oblongum, canaliculatum, magnitudine seminum Fœniculi.

Locut.

In rupibus oppido *S. Chamas* in Gallo-provincia vicinis observavimus. Lobelius ad Ceti montis
radices, quæ in lacum vergit uberi proventus fructicare scribit, quod & D. Magnol confirmat. Au-
guſto meſiſe floret.

Semen Maſſilonſi Sefeli multo acrius eſt & odoratus, unde Lobelius eximiarum virium eſſe cre-
dit, ideoque ad Theriacam efficacius.

HISTO-

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER DECIMUS.

QUI EST

De Herbis Stellatis & Asperifoliis dictis.

Æ C duo genera uno & eodem libro complectimur, non ob cognationem aliquam aut ſi-
militudinem quàm habent inter ſe; ſed quòd earum neutra ob paucitatem ſpecierum
quas ſub ſe continet integro Libro molem & corporaturam idoneam contribuere poſſit.

PARS PRIMA.

De Herbis stellatis.

STELLATÆ dicuntur hoc genus herbae, quia folia caules stellæ radiantis in modum ambi-
unt. Floribus sunt monopetalis, verum in quatuor segmenta, totidem folia imitantia par-
tis; singulis autem floſculis in plerisque speciebus bina naturaliter ſuccedunt ſemina.

Herbarum stellatarum TABULA.

Herbæ Stellatæ dictæ, quia folia caules per intervalla ad nodos stellæ radiantis in modum ambi-
unt, floribus sunt monopetalis quidem ſed quadripartitis, eorundem ſingulis bina in plerisque
ſpeciebus ſuccedunt ſemina. Hæ vel ſunt floribus

Per caules magis ſparſis, foliis ad ſingula genicula

Quaternis, floribus & ſeminibus

{ In ſummis caulibus & ramulis: RUBIA creſta quadrifolia.
{ Caulis ad genicula verticillatim ambientibus, flore

{ Albo, folio lato glabro; RUBIA Lævis Taurinenſium.
{ Luteo, foliis hirsutis in aliis ſpeciebus, in aliis etiam glabris: CAUCIATA.

Pluribus quatuor, radice

{ Rubra, cujus in vulgari & majori ſpecie uſus eſt ad tingendum, flores ex luteo herbidi:
RUBIA tinctorum.
{ Alba, vel fulca, foliis

Mollibus, & glabris, floribus

{ Albi; MOLLUGO.
{ Lutei; ſucco acido, ad lac coagulandum utilis; GALLIUM luteum.

Asperi & veſtibus adherentibus, floribus pallidis: APARINE.

In summis caulibus Umbellatim dispositis ;

Major, foliis latioribus ; ASPERULA, cujus duæ species habentur altera flore candido, altera flore cæruleo.
Minor, foliis rubentibus ; RUBIA cynanchica.

Spicata,

Quadrifolia, maritima ; RUBIA maritima.

Pluribus ad singula genicula foliis, longioribus, angustioribus, mediterranea ; RUBIA Cretica spicata.

C A P. I.

De Rubiis quadrifoliis floribus in summis caulibus.

A. 1. Rubia erecta quadrifolia J. B.

Caulis huius non planè cubitales sunt, firmi, quadranguli, in ramos divaricati : Folia quaternaria Rubie minoris, solida & dura, geniculis circumposita. In ramorum cacumine flores copiosi, albi, jucundi odoris.

Circa Orion pagum in Westmelandia, lacum Winander-mere dictum, & alibi in Septentrionalibus montosis Angliæ nascitur.

In transmarinis etiam circa Genevam, in Rhætia, & alibi observavimus.

2. Rubia quadrifolia rotunda levis Park. J. B. C. B. prod. quadrifolia vel rotundifolia levis C. B.

C. B. prod.

Ex radice capillacea rufescente cauliculi tenues, quadrati, geniculati, palmo altiores, quorum aliqui in ramos brachiat, exurgunt. Ad singula genicula folia quatuor rotunda, nervosa, tantillum aspera in orbem disponuntur. Extremis cauliculorum foliis albidis, quadrifoliis pedicellis capillaceis insident, quibus capitulum parvum geminum, aspericululum succedit.

In montibus Helveticorum, ut Gothardo & ad Eremitanos provenit.

* 3. Rubia pratensis levis acuto folio Park. J. B. C. B.

C. B.

Caulis cubitalis, levis, quadratus, rufescens, genicularis, cavi & communiter unus exurgit, ex cuius nodis ramuli semipalmares prodeunt, quorum summi foliis plures quadrifolii, pallidi insident. Folia levia, quaternaria, uncialia, in acumen abeuntia ad quemlibet nodum disposita sunt.

Hæc apud Vallenianos in pratis ad thermas Lucenses nata.

* 4. Rubia quadrifolia semine duplici bispidio J. B.

J. B.

Coliculus habet dodrante minores, multos ex tenuibus, reptantibus, inutilibus radiculis surgentes, quadratos, foliis quaternis circum nodos decussatim positis, ad Allfinem vulgarem accedentibus, quam præcedentes minoribus, subrotundis, uncia minoribus, venosis, nonnihil pilosis, cum dulcedine quadam amaranthibus ornatis. Cauliculi scapus in ramos binos, hi rursus in ternos foliis viduos subdividuntur : in quorum summitatibus semina bina, hispida, multo minoria quam Asperulæ, nigricantia.

Nuquam quam in monte Rosberg præp. Mafconium (Mafconijffer Germani vocant) observavit J. Bauhinus mensis Octobris inter saxa, locis umbratis & frigidis.

* 5. Rubia semine duplici bispidio, lata & hirsuta foliis, Boccone.

Sola foliorum hirsutia & magnitudine à præcedente Rubia differt.

In illa sylva vidit & collegit Paulus Boccone.

C A P.

C A P. II.

De Rubia quadrifolia floribus verticillatis albis.

Rubia quadrifolia Italica hirsuta J. B. quadrifolia vel latifolia levis C. B. levis Taurinensium Park. Cruciana levis Ger. emac.

J. B.

Ulcra est hæc Rubie species, caulibus cubitalibus & majoribus, quorum geniculis quaterna decussatim foliis circumposita, formâ Plantagineâ, nervosa, acuminata, mollia, subhirsuta, duas fere uncias longa, unciam circiter lata. Flores nodis verticillatim circumnascuntur, circa basin decussatis foliis suffulti, candidi.

In collibus Pedemontanis circa Taurinum & alibi in Italia.

Locu.

C A P. III.

De Rubiis quadrifoliis floribus verticillatis luteis ; seu de Cruciana.

A. 1. Cruciana Ger. vulgaris Park. hirsuta C. B. Gallum latifolium, Cruciana quibusdam flore luteo J. B. Crotus-wort or Aegwæd.

Radix compluribus fibris subtilibus, & geniculis emissis capillata repetat. Caulis proferat plures pedales interdum & longiores, quadratos, hirsutos, tenues, infirmos, crebris geniculis intercepos ; ad quorum singulos folia quaterna, stellatim disposita, hirsuta, ut in hoc genere lata, mucrone obtuso, abique pediculis cauli adnata. Flores ex alis foliorum egrediuntur verticillatim, non tamen, si curiose observes, è foliorum omnium sinibus, egredi adverte, sed ex oppositorum duorum tantum : tres fere ex uniuscuiusque folii sinu furculis pluribus foliis minutis, teretibus, flavis onustis. Singulis foliis semina succedunt bina.

Ad fepes & in Dumetis.

Siccata & atringit. Vulneraria est è præcipuis, tum internè sumpta, tum externè adhibita. Valsæ & ad ramices in vino pota. Expectorat quoque viscidos humores, autore Camerario.

Locu.

Vires.

2. Cruciana nova Romanæ, minima muralis Col. Rubia quadrifolia verticillato semine J. B. R. echinata saxatilis Park. Rubra echinata saxatilis C. B. Cruciana minima muralis Park.

Col.

Vitellus plures habet ab radice tenui, cannabini filii crassitie, pallente [nigricante J. B.] malis capillamentis tenuissimis divisa, quadratos, circa radicem tenuiores, postea crassiores, aliquando rubentes, rigidulos, repandos humique sparos, in extremo hirsutos, crebris geniculis distinctos, ad quæ foliola quaternaria, exigua, rotunda in crucis formam disposita nullis pediculis adhærescunt : ex quorum sinu foliis apiculorum modo ex viridi pallentes, etiam quaterni, tribus botribus singulis constructi emicant, quorum unus in florem se pandit, quaternis paucis foliis ut vix distingu possit, etiam cum flammibus internis. Quibus fructus succedunt, primum hirsuti, curvi, florem in imo demittentes, & perfecti deinde velut flores galericulati videntur, & duriores cum siccare incipiunt velut echinati conspiciuntur, sed non pungunt, quanquam asperi tactu videantur. Caput quatuor aculeis divisum, barbulas five brachia utrinque etiam in aculeos desinentia, in medio pectus etiam aculeatum, subius ventrem habentes extuberantem, in quo semen luteum rotundum parvum, Panici modo. Ad imo florere incipit, & fructus habere in singulis geniculis & foliorum interstitiis.

Maïi initio floret & fructus Junio perfructuant. Sapor amarus atque acerbus ingratus.

In arenosis juxta mare præp. Liburnum portum & alibi in Italia provenit. In alperis & saxosis præp. Nemaulum collegit Cherlerus.

Tempus

Locu.

* 3. Rubia quadrifolia glabra angustifolia J. B.

Hæc quam vulgaris Cruciana gracilior & deliciarior esse videtur, foliorum cæteroque ordine & positi haud abimilis ; verum angustiora sunt acutiorque, glabra omnino decurrent, nisi per ambitum tantum exigua quadam hirsutia hirsutata essent. Cauliculi toti glabri sunt.

Præp. Patavium in Italia collectum ad J. Bauhinum delatum est.

Locu.

4. Gallum latifolium glabrum C. B. J. B. rectius Cruciana glabra. Cruciana minor lutea Park.

C. B. prod.

Radix est tenui, repente, geniculata : cauliculi tenellus, quadrangulus, genicularis, palmo minoribus ; foliis è singulis internodiis quaternis, decussatis, glabris, instar Plantaginis nervosis, pallide viridibus & scissuralibus. Flores habet parvos, cauliculos verticillatim coronæ modo amboentes, luteos, brevibus pediculis donatos.

Circa Bononiam inter lentas tota æstate reperitur.

* 5. Rub. Locu.

* 5. *Rubia argentea* Cvetica Alpin. exot. Park. *Cruciata argentea*.

Alpin.

E *radice* parva, longa, tenui, exili multos firculos rectos, graciles, semidiorantalis altitudinis producit, foliis Rubiae sylvestris, mollibus, parvis, oblongis, argenteis, lenibus, simul ab eodem exortu quatuor ex opposito, aequalibus intervalis dense stellatum modo firculos convectientes. Inter quae Clinopodii Creticae modo pauci, exilique *fofoli* flavescens occurrunt. Tota planta est inodora, gustu adstringens.

C A P. IV.

De *Rubia tinctorum* seu *Erythrodano*.

Rubia Latinis, Graecis *Ἐρυθρῶν* à rubro radicis colore dicta est. Quaecunque ergo in hoc genere rubro radicis colore sunt Rubias appellandas duximus.

1. *Rubia tinctorum* Ger. *fativa* J. B. *major fativa* sive *bortenſis* Park. *tinctorum fativa* C. B. *addidit*.

J. B.

Sarmenta longa producit, quadrata, uncinulis crebris hamata, geniculata; ad quorum singulos nodos folia rotatum radiata circumponuntur. Aparines modo, sed multis numeris majora, confimiliter aspera, hispidis crenulis per ambitum incila, vestibus tenaciter haerentia: ex quorum alis pediculi exeunt *flores* sustinentes ex luteo herbidos, stellatos, tetrapetalos [pentapetalos J. B. q.] apiculis luteis: quibus *semina* succedunt rotunda, per maturitatem nigra. *Radices* tubiunt numerosae, reptantes, fusculentae, ruffe miniatave, dura lignosa matrice farctae, sapore mixto dulci, acerbis & libamato.

In hortis colitur magna copia ad lanas tingendas.

Rubia tinctorum vulnerariis potionibus admiscetur. An verò abstergat & aperiat, an potius adstringat controversum. Qui adstrictionem ei attribuit adversus fluxum mensium, haemorrhoidas & dysenterias propinant: qui aperendi facultatem, in ictero, Hydrope, Urina obstruata & sanguine coagulato exhibent. Et fortasse utriusque qualitatis particeps est, primò aperientis, postea adstringentis, quemadmodum Rhabarbarum. Quaecunque enim tingendo idonea sunt, tenuium partium merito censentur, adeoque facili penetrant & obstructions referant: & pleraque ejusmodi menses & urinam cient, & ictero conducunt. Ex altera verò parte sapor acerbis facultatem adstrictoriam indicat.

A tinctoribus adhibetur hujus radix ad coloris rubri preparationem.

Experitur folia Senenſibus mulieribus ad flannea vala deterenda: siquidem mirum dictum quam pulcherrimè niteſcant quae Rubiam fuerint experta.

A. 2. *Rubia sylvestris aspera*, quae *sylvestris Dioſcoridis* C. B. *sylvestris Monſpelulana major* J. B. *sylvestris* Park. *addidit*.

Huic folia quam Rubia fativa minora sunt; & atrovirentia, cum fativa pallidiora sint. Vere *flores* profert parvos, luteos: Fructum fert aestate & autumnus, qui per hyemem durat: sed nec ipsa herba inareſcit. Inter fepes minor est & asperior fativa. Folia circa nodos quatuor, modo sex notavit D. Magnol.

Nos olim Rubiam sylvestrem à fativa culturā tantum & accidentibus inde ortis differre existimavimus; nunc tamen à D. Newton melius edocti, mutatā sententiā, speciem diversam agnoscimus. Rubia enim fativa tota superficies ad radicem usque quotannis emoritur, cum hujus (ut diximus) per hyemem durat; ne alias distinctionis notas superius adductas reperiam.

Rubia sylvestris non tantum in rupe S. Vincentii prope Baſilium oritur, sed etiam in rupibus prope Baſilfordiam & per totam ferè Devoniam in sepius copiose.

* 3. *Rubia montana angustifolia* C. B. *Rubia sylvestris longioribus foliis* Park.

C. B.

Radice habet rufescentem, fibrosam: *caules* cubito altiores, laves, rotundos, striatos, geniculatos: *folia* ad quodlibet internodium longa, angusta, Gallici formā, lena, septena, in orbem disposita & rigidiuscula, caulem ambiunt: ad internodia brevissimi ramuli exurgunt: ipsi verò caulis in ramulis plures brachiatur, quorum summis *fofoli* frequentes, albi, quadrifolii insident, quibus *semina* minuta rotunda, quodlibet suo pediculo donatum, succedunt. [Suspicio semina bina singulis foliis succedere, & pediculis insidere.]

Hanc apud nos in asperis collibus legimus.

* 4. *Ru*

* 4. *Rubecula saxatilis* C. B. C. Bauhini J. B. *Rubia minima saxatilis* Park.

C. B.

Planta est tota incana, semipalmaris: *cauliculus* tenui, quadrato, geniculato, in uncias ramulos brachiato. *Folia* parva, alpera, angusta; acuminata, communiter octo rota modo disposita habet. Ramulorum summis *fofoli* plures, exigui quadrifolii, apicibus & minimis pediculis donati, luteoli insident, si rectè recorder.

In laxosis Gallo-provinciae provenit.

Locu.

* 5. *Rubecula maritima aspera* C. B. C. Bauhini J. B.

C. B. prod.

Radice est oblonga, tenui, reptante & rufescente: *cauliculus* plumbus, geniculatus, biancialibus, per terram sparsis, & capillares ribellis terre affixis: *folioli* pluribus, brevibus, acuminatis, virentibus & alperis, cauliculos inordinate cingentibus: *fofoli* minimi, palliduli.

Copiose in litore maris Mediterraneae, non longe Monspelio & etiam Massiliae occurrit. Nobis *Locu*.

Ex generali hac & obscura descriptione ad quod genus plantarum herba descripta pertineat, certò colligi non potest: ad hoc autem non pertinere constat quod folia cauliculos inordinate cingere scribat.

C A P. V.

De *Molligue*.

Molligo Plinio proculdubio à foliorum mollitie dicta est. Quaecunque igitur hujus generis plantae foliis & caulibus mollioribus & minus asperis sunt hoc nomine donamus.

A. 1. *Molligo vulgaris* Park. *Rubis angulosa aspera* J. B. *sylvestris Loevis* C. B. *An Rubia sylvestris* Ger. *Molligo montana angustifolia* vel *Gallium album latifolium* C. B. *addidit*, q. *grat* *Ballard* *addidit*.

Radices lignosae, exterius fulvo cortice rectis, intus albis, plurimas fibrillas fulvas subinde demittentes firmatur. Plures inde exeunt *caules*, triquetrales interdum, aut longiores, infirmi & humi procumbentes nisi vicinis sepius aut fruticibus, (inter quos plurimum ornatur) se sustineant, ad radicem tenuiores, paulatim deinde crassiores, ut in hujus generis reliquis, quadrati, inanes, laves, virides & in apricis interdum purpurascens, fragiles, nodosi longis internodiis, ramoli, quatuor ramulis à singulis nodis exeuntibus, duobus insignioribus, duobus parvis inferioribus ad eorundem latera. Caudex ad nodos stellatum ambiunt octo plus minus *folia*, vix digitum longa, latiuscula, acuminata, intensius viridia, glabra. *Flofoli* numerosissimi, albi, in quatuor segmenta acuta, totidem folia imitantia, divisi, à medio ad summum, è singulis caulium & ramorum geniculis, velut racematim exeunt: quorum singulis bina ut in congeneribus succedunt *semina*.

Ad fepes & in dumetis frequens oritur.

Locu.

2. *Rubia sylvatica Loevis* J. B. *Molligo montana latifolia ramosa* C. B. *Gallium flore albo majus* sive *Molligo montana* Park. *Gallium* sive *Molligo montana* Ger. quoad desct.

J. B.

Ramola pra reliquis est haec, *caulibus* rectis, levibus, cretibus, tuberosis geniculis nodosis, per longa intervalla interceptis. *Folia* circum articulos radiati positae, Alperulo odoratae, mollia, ac quam in Rubia angulosa molliora. *Flores* summi ramuli & per firculos tam copiosi ut muticant intumunt, candidi.

In sylvis montosis, agro Lucemburgiensi & Aquigranensi collegimus. Montium incolae hac est *Locu* & (inquit J. Bauhinus) & in dumetis non debet condita: mensis Aprilis principio prodit.

Hae planta magnitudine sua, glabritie caulium & foliorum, rectitudine caulium, eorundem rotunditate, & loco natali ab aliis hujus generis omnibus facili distinguitur.

Quarendum annon Rubia arborecens Cretica *Alpin*. exor. huic eadem sit, quae caudice constat brevi, digitum crasso, à quo multi exeunt rami, &c. E quorum cacumine exeunt duo tres furculae, graciles, in alios quoque divisi, in quibus utrinque *fofoli* parvi, albicantes cernuntur, &c. *Radix* rubri coloris. In reliquis, quas omnibus, notis cum luperis descripta convenit.

A. 3. *Gallium album* Ger. J. B. *palustre album* C. B. *Molliginis vulgarioris varietas minor* Park. *White Radice* *addidit*.

Radice tenui, reptante, geniculata, innumeris ferè capillamentis, tenuissimis, praelongis è geniculis in sinum demissis, se propagat. *Cauliculi* similitur tenues pedales & cubicales, larmenotii, ramoli, quadrati, apicibus geniculati internodiis longioribus. *Folia* stellata, quaternis, quina aut sena, breviora, pallide virentia, (ut & caulis totus) coliciorum genicula ambiunt. In summis caulibus & ramulis *fofoli* plures simul conferti qualem quatuor umbellulas efficiunt, ut in Rubia cyanatica, &c.

T

lactei

Locus & Tempus.

lactei, quadrifolii, quam Aparines majores. *Semina* gemina, rotunda, pusilla. Junio mensis floret, etque in rivulis & fluviorum stagnis marginebus frequentissima.

- A. 4. *Mollugo montana minor*, Gallo albo similis. An *Galium album minus* C. B? *Rubia quædam minor* J. B?

Locus.

Parvitate sua, glaberrime caulium & foliorum, & loco natali à Gallo albo distinguitur. Provenit autem non in palustribus tantum, sed & in montosis magnâ copâ.

- A. 5. *Galium rubrum* C. B. Ger. flore rubro Park. flore rubro Sprengerianum J. B. *Galium nigropurpureum montanum tenuifolium* Col.

Clas. J. B.
Magna segete ramulorum terram operit, magis patulum quam procerum [pedalis aut majoris altitudinis, Gallo vulgari tenerius *Clas.*] caulibus angulosis, tenuibus, ex saturato virore rubentibus, admodum ramosis, ramulis alternatim utrinque nascentibus, & rigidiusculis. Geniculis folia accrescunt radiata quaternis, quina aut sena, in stellæ morem, tenia, satis rigida, & velut pungentia. Flores inter folia [Clusio in summis ramulis quini, seni aut plures, tenelli admodum & pusilli.] Galii albi floribus pares, sed colore coccineo saturatiore tincti, quadripartiti, [micante in medullis aureo vel flavo puncto. Radix vulgaris Galii radicis instar rubescit, quæ etiam confusa rubrum fucum reddit, multis autem tenuibus villis prædita est & vivax.] *Semina* singulis flosculis, ut in congeneribus, bina succedunt, per maturitatem nigra. Caudex etiam ex nigro purpureo Julio longida & semine turgida invenitur, in Æquicolum via ad Flammianum vel Capuccinorum adem. Col.

Cur C. Bauhinus *Galium nigropurpureum montanum tenuifolium* Col. à Gallo rubro Sprengeriano separaret nullam video rationem.

CAP. VI.

De Gallo.

Galium luteum ante in *Galio* *myrtos* *arvensis*, quod coaguli vice lacti injectum illud cogat & inspissat, dicitur, testibus Dioscor. Galeno & ipsa experientia.

- A. 1. *Galium luteum* C. B. Ger. Park. *Galium verum* J. B. *Pellout Rabies Medistrab, Cherele cening.*

J. B.

Tractu commixti radicula donatum est, longo tractu repente, tenui, lignosa, fusca; ex qua virgula surgunt dodrantes & cubitales, tenues, subhirsuta [in apricis rubentes, & ut nobis videbatur quadrata.] Folia ad genicula ex intervallis radiatim caulem ambiunt longiora & angustiora quam Rubie sylv. laevis, obscuro virore nitentia, novena plerunque. Ad singula etiam genicula bini plurimum ramuli, in quibus ut & in summis caulibus flosculi copiosi, in racemulos digesti, lutei, quorum singuli quatuor folioli stellarum radios imitantes constant, succedentibus unicuique binis seminibus.

In pascuis ficcoribus, apricis locis, inque collibus juxta margines agrorum passim provenit.

Galium lac coagulandi vi pollere Veteribus traditum, & experientia comprobatum est. Gerardus nostras Cestriensis suos circa *Nemucium* oppidum, ubi laudatissimum conficitur caseus, coagulo suo Galii lutei summitates immittere solere tradit, & multo plus facere casus eo coactos quam alios quoscunque. Sequentia D. Matt. Lister suggestit.

Acetum ex hac planta destillando elicit D. Olau Borrichius: modum ipse describit his verbis. Recentissimas Galii lutei comas, defluente matutino rore sicciore, ad manipulos aliquot legi, lectâque cucurbitæ vitæ recenti commixti, & ne quam ab aere aut mora subirent mutationem, subito evulsâ subito igne subiecto invitati ad destillandum. Nec mora, luxerit stillatus liquor primus, & is penè insipidus, odore tamen fragrantis Galii flores non parum refertens. Post unam circiter liquoris hujus unciam succellit acetum non ingrati saporis ad uncias propemodum tres; tandem validiori igne admodum subsecutum est cum liquore acido oleum flavum ad drachmas penè duas, nec illud admodum ingrati odoris. Cum verò operatio tota ab evulso flore ad acetum uldique proleceat paucis duntaxat horis duraverit, & miti destillatione peracta sit in arena, consistit hinc abundè opinor, spiritum hunc acidum tam promptè volatilem, lactificæ coagulatorem flori Galii adhuc crescenti verè ineffe, nec aliorum more acetorum fermentationem præviâ expectare, sed in flore statim ipso (quod rare avis instat est) vim suam separatricem profiteri. Hoc acetum ferventi infusum lacti statim secretionem illam partium, quam ab infuso vulgari aceto experimur, procuravit.

Libuit experiri an ex floribus Acetosa summissæ ejusdem Galii, ut Gallo ad linguæ fidem longe acidioribus, tale subito acetum destillando evocari posset: sed factò eodem modo experimento nil nisi insipidus liquor proleceat illi, argumento evidenti longe subtilius & *myrtos* *arvensis* acidum in Gallo quam in Acetola habitare. *Tin. Bartholin. Alia Medic. Obj. 69.*

Harba

Herba aut pulvis ipsius hemorrhagiam & sanguinis profluvia sistit; quod facit sanguinem incrassando & coagulando; commendaturque contra cancerum & cancroso ulcera. Decoctum herbe acopon censetur, lassitudinibus utile.

2. *Galium montanum Creticum* Alpin. exot. Park.

Alpin.

A radice crassa tres vel quatuor ramos producit, digiti minoris crassitie, & tenuiores etiam, teretes, duros, lignosos, albicantes; ex quibus singulis complures furculi tenuissimi, in terram prostrati, foliis veluti Thymi vestiti exeunt, in flosculos parvos desinentes, racematim coherentes, à quibus sunt minutissima semina nigra. Nititur verò hac planta radice longâ, crassâ, lignosâ, in tres alias divisa: vulgari Gallo longè minus est & gracilior, & quasi circulus supra terram serpens; ramis verò ac radicibus majoribus durioribusque quam illud.

In montanis præcedit efficacius quam vulgare Galium. Adstrictioris facultatis particeps est, unde & sanguinem undecunque profliantem sistit.

Locus.

CAP. VIII.

De Asperula.

- A. 1. *Asperula* Ger. *Asp. II. sive Rubula montana odora* C. B. *Asperula aut Asperula odora* Park. *Rubus accedens Asperula quibusdam, sive Hepatica stellatis* J. B. *Woodb. roof.*

J. B.

Compluribus geniculis intercepæa radice tenella summa tellure serpit, capillaribus fibris demissis: unde caulibus surgunt tenues, quadrati, palmares & dodrantes: ad quorum singula genicula folia radiata Rubie postea nascuntur, quam Aparines laciore, pallidius virescentia non sine splendore, subhirsuta. Circa fastigium dividitur caulis in binos ternosve ramulos, ex quibus pediculi flosculos sustinent suaviter olentes, Valerianæ ferè formâ, candidos, & quatuor foliis compositos. Semina parva sunt valde hirsuta, non exactè rotunda, sed ad renis potius figuram accedentia, vestibus adhærescentia Aparines in modum.

In sylvis & dumetis, præsertim montosis, Maio mensis floret. Usus hujus est in obstructo hepate ac meatu biliario; & hinc in ictero, ac in hepate calidiorè refrigerando. Extrinsecus in Intemperie hepatis calida, &c.

Ferrum in vinum conjecta hilaritatem efficere & saporem ei gratissimum conciliare, unde Germanis in frequenti usu est.

Locus & Tempus. Vires.

2. *Asperula flore ceruleo* Ger. Park. *carulea arvensis* C. B. *Rubia cerulea cretior elatior* J. B. *Blue Woodruff.*

Caulis ferrugine cubito majores, angulosos, foliis vestitis ad genicula radiatis, multis, Molluginis paribus. Ramulorum extremis hærent ex longo pediculo flores multi, simul juncti, oblongi, cerulei, circa immum hirsuti; quibus circumposita radiata folia aliquamulæ, pilosa, flores superantia, eoque velut occultantia. Singulis floribus bina succedunt semina magna.

In monte Saleva itémque propè Neapolin Austria & Monsipellum in arvis & inter segetes.

Locus.

- Asperula hexaphyllus purpurea* C. B. J. B. *purpurea* Park. An *Rubula arvensis repens carulea ejusdem* C. B?

Radiculis multis, candidis, tenuibus effe perhibetur, folia Erythrodani, minoribus, pallentibus; caulibus multis, pede alioribus; flore in summo cauliculorum vertice copioso, purpurascens; semina minutulo, pingui & oleoso.

- A. 3. *Rubula arvensis repens carulea* C. B. *Rubia minor pratensis carulea* Park. *Rubia parva flore, carulea se spargens* J. B. *Little field-woodruff.*

J. B.

Radice effe oblonga, tenui, capillacea, [dura & lignosa] rubra; caulibus per terram spargens plures, quadratos, geniculatos, rubentes, hirsutos & interdum ramosos, palmares, rarissime pedales. Ad quodlibet geniculum folia habet parva, subrotunda, [pro plantula portione satis lata] radiata, hirsuta & asperiuscula, in acutissimum apicem desinentia. In cauliculorum & ramulorum summis flores in medio aliquos foliorum, tetrapetali, non quinquefolii (ut videt C. Bauhinus) parvi cerei, vel ex ceruleo purpurascens. Variosa estque singulis floribus succedunt gemina coherentes, nonnihil oblonga, & in summo digitata, in quibus semen solum, altera parte gibbum, alterâ planum.

T t 2

Dum

Dum in satis pinguioribus oritur, major fit & erectior, & descriptioni Myagri alterius Dalechampi Lugd. quod Alperulam hexaphylon purpuream vocat C. B. in *Pin.* satis convenit. Stellariam quam Lugd. in falsis fabuletis provenire notat ad hanc Rubiam referre J. B. Botan. Monf.

CAP. VIII.

De Aparine.

- A. 1. *Aparine* Ger. J. B. *vulgaris* Park. C. B. *Philanthropus Dioscoridis & Plinii. Lappage* Plinii lib. 26. cap. 10. J. B. *Cicavers, or Goose-grafs.*

J. B.

A B infima radícula oriuntur viticulae quadratae, asperae, geniculatae, infirmæ, proxima quæcandentes, adherentesque, tres aut quatuor cubitos interdum longæ, ramosæ. *Folia* septena, Rubiæ modo, stellæ instar radiata, singulis geniculis circumnascuntur, aspera, in spinulam densissima. *Flosculi* prope summum ramulos & geniculis exeunt in pediculis oblongis tenuibus, pusilli, albi, tetrapetaloides, quorum singulis didymæ succedunt lappulae, bina semina continentes, cortice nigro, (quem tamen sponte ne per maturitatem exuunt) tectæ, cui subest substantia quadam dura & cartilaginea.

Locus.

Vires & Ufus.

Ad sepes, interdum etiam inter segetes. Bina foliis amplis & teris exit.

Aparine (inquit Dioscoridis) paltores colli vice utuntur, ad eximendos & lacte pilos [nimium circumnatis per lac foliis, quorum asperitas adeo tenax est, ut facile quicquid tegerit apprehendat. J. B.] Seminibus, caulium ac foliorum succus ponas contra viperarum phalangiorumque morsus auxiliatur, infusus aurium dolori moderatur. Herba cum axungia tria strumas dicitur. Sanguinis etiam abundantiam ex vulneribus reprimere folia impoita Plinius tradit.

Aquam destillatam bis in die sumptam mentiuræ trium ligularum, autum alvum cohibere, efficacissimumque esse adversus morbum regium. *Trag.*

Aqua destillata, vel herba ipsa minutim concisa, inque vini albi q. s. decocta & pota, in calculo & arenulis insignis est, remedium. *D. Neesiam.* Pulvis qui ex hac herba & vitulino lene in furno exsiccat fit arcumum est ad tumores lenis & status hypochondriaci.

Herba concisa pullorum Anteriorum elixa est, unde etiam Anglice *Goose-grafs* dicta est.

Plebei cives in mea patria aquam illius destillatam quotidie ex officinis poscunt contra tum peccatoris, tum hypochondriorum molestos dolores. Agerius in Tragum adversus similia mala commendat. *Sim. Paulus.*

Aparine in liquore Possæi cocta & hausta mirè gonorrhoeæ prodest simplici. *D. Palmer.*

- A. 2. *Aparine semine læviore. An Aparine, semine lævis Park. & Goose-grafs with smooth seed.*

Hæc præcedente humilior est, fermenis brevioribus: foliis minoribus, minus hirsutis, pallidioribus: *Seminibus* quidem non penitus glabris, sed multo minus hirsutis.

Locus.

In agro Cantabrigiensi inter segetes solo cretaceo invenitur.

- A. 3. *Aparine fructu verrucoso hort. Joncq. semine Ciceriendi saccharati Park.*

Hæc foliis est lævibus, vulgari Aparine minor, seminibus verrucosis, non tamen lappaceis seu tenacibus.

4. *Aparine floribus purpureis C. B. Park.*

Huius verbo meminit C. Bauhinus in Pinace, sed non describit, nec ab alio quoquam describitur dicit.

5. *Asperula muralis minima Park. verticillata muralis minima Col. verticillata luteola C. B.*

Col.

Radice nititur exigua, capillari, plures viticulos proferens, ab imo fruticans, angulosos, quadratos & asperos, foliis per genicula sentis, aliquando verò quaternis & quinis harentibus. Galli ritu, supra quæ ex caulibus geniculis, in roset speciem ut in Verticillatis plantis, fructus prodeunt duplices. Anili effigie, parvi, hirsuti, quibus flores insident, admodum exigui, lutescentes, quatuor foliis constructi. Caulis asper est, denticulis perquam exiguus, & nisi lumini appositus haud propter tenuitatem & diaphanitatem conspicuus. *Folia* etiam hirsute tenuissima alpernacula sentiantur. Sapore amaro est parum. Ab imo sicari incipiunt folia, sicuti florere & fructus perficere animadvertimus.

Locus.

Verutis muris innascitur frequens in castro Villa dicto in Valventium montibus dodrantalis herbulæ: oritur in saxosis etiam locis ibi, ac etiam alibi ubi Parietaria & Sempervivum vermiculatum. Maio mensis floribus & fructu onusta reperitur. Astate finitur & siccatur tota.

CAP.

CAP. IX.

- A. *Robia cynanchica* J. B. C. B. *Synanchica* Lugd. p. 1125. Ger. *Asperula repens Gesneri, sive Saxifraga altera Cespicii* Park. *Squinnancey* Moqt.

Radix ei crassa, lignola, nigra, alci in terram descendens, floribus numerosissimis & præternaturalibus capillata, in plurima capita divisa, caules fundens multos, tenues, sesquipalmares, spithamos & longiores angulosos [quadratos Col.] laves, [qui cum excreverint bipedales sunt & supini] foliis vestitis per genicula crebra admodum quaternis circa radices caput, quàm brevissimis, latoribus, ut longitudine ad latitudinem vix tripla sit: circa medium caulem genicula rariora sunt, folia angustiora, longiora, acutiora, quaterna: in summo verò bina tantum, & longioribus interdum distantia. *Flores* in fummitatibus, caulium & ramulorum in quos caules dividuntur quidam quasi umbellæ efficiunt ut in Valeriana, è rubo oblongo in quaterna segmenta expansi, fave rubentes & flavo olentes, interdum albi, Julium modo, quibus etiam effigie & colore similes videntur verum magnitudine Phi Dioscoridis, femina deinde relinquentes conservata, bina simul, rugosa vel aspera, oblonga, curva Phalcolii modo, Galli vulgaris duplo majora, atque cum siccantur flavicantia.

In sterilibus, soli expositis cretaceis collibus abundat: v. g. *Cognagog-hills, Newmarket: Locu. Heath, Sussex Downs, &c.*

Parkinsonius hanc plantam bis exhibet, primum, 1. sub titulo superius allato. 2. Cruciatæ minoris montanæ nomine, p. 566. & fortè eam tertium sub titulo Rubiæ minime Saxatilis, p. 276.

2. *Robia cynanchica Saxatilis C. B. Park.*

C. B. prod.

Ex Radice alba, oblonga, tenni & fibrosa, cauliculi plurimi tres, quatuorve uncias longi, foliolis plurimis oblongis, angustilimis & viridibus vestiti, exsurgunt: & inter hos pediculi bini, terni, palmares, graciles, in ramulos divisi, & paucissimis foliolis vestiti, quibus flores ut in Cynanchica vulgaris, pallide rubefcentes, singuli singulis pediculis donati insident.

In saxosis udis circa Valentiam Delphinatus collecta fuit.

Locus.

CAP. X.

De Rubia Spicata.

1. *Rubia maritima C. B. marina* Clus. Park. Ger. *marina Narbonensium* J. B. *Sca-Madder.*

Clus.

O Uadrangulares sunt huic plantæ caules, palmares magna ex parte, interdum pedales, geniculati, duri & lignosi, candicantes, & radice crassa, lignola, foris intensius rubente, intus rufescente, singulari, longiuscula, prodeuntes, jam simplices, jam ramoli, internodiis modo brevioribus, modo longioribus distincti: ad quorum singula genicula quaterna folia, internæ quo cauli adherent lanuicula, extrema parte mucronata, rigidiuscula, candicantia, stellæ instar in orbem adnascuntur, & subinde in alii ramuli, numerosis foliis brevioribus & confertim nascentibus ornati: in quibus, ut & in fummis caulibus velut in spicas terminatis oblongi flosculi, in quatuor segmenta expansi & velut radiati, pallidi. *Semen* in urticulis tenuis, oblongum, fulcum.

Ad mare Mediterraneum in litoribus arenosis prope Syracusas, Cataniam, Terracinam, Monspelium collegimus.

2. *Rubia latifolia spicata C. B. Spicata Cretica* Ger. emac. *Spicata Cretica latiore folio* Park. *spicata J. B. Spilcho Madder.*

Clus.

Radix crassiuscula, subruissa, & frequentibus tenuibusque fibris capillata multi exeunt cauliculi, nodosi, quadranguli, alpernuculi, statim ab infima parte frequentibus ramulis ad singulos nodos ex adverso nascentibus præditi: quos etiam in orbem & ipsis geniculis ambiunt quaterna, quina, interdum sena folia brevia & nonnihil aspera, coloris cinerei. Summi caules & ramuli desunt in spicam longam [semipalmarem atque etiam palmo longiorem] virentem, specie quadrangulam, quia flosculi exiles & vix conspicui, colorique subvirescentes, alternatim contrario inter se situ nascentur & tinibus glumarum longa seris caulibus appressurum. *Semen* tenue, oblongiusculum, pullum.

3. *Rubia angustifolia spicata C. B. Park.*

A præcedente differt foliorum & spicarum angustia, humilitate & parvitate sua.

Circa Monspelium plurimis in locis sponte oritur, v. g. in collibus juxta *Cephesnef*, Agri Gram-
montis

lo alio genere: tot species. Malum autem receptis & utatis Generum nominibus adherere, quam praeferunt si utatorum probabilis ratio reddi possit.

Herbarum Asperifoliarum TABULA.

Herbæ asperifoliae, quibus folia in caulibus alterna, flores monopetali marginibus quinquepartitis, incisuris alias profundioribus alias levioribus, singulis autem floribus quatuor plerumque succedunt semina, sunt vel seminibus ad singulos flores

Quaternis, perianthio

- { Oblongo integro, foliis maculis albis variis; PULMONARIA MACULOSA.
- { Brevisse & ad modum floris expanso; seminibus

Asperis & lappaceis, foliis in plerisque speciebus mollibus & graviter odoratis; CYNOGLOSSA.

Rugosis,

Caput viperinum aut galeam referentibus, flore

In quinque laciniis totidem folia imitantes divisis, radicibus

Albis, florum laciniis

{ Obtusis & subrotundis, foliis longis acutis; BUGLOSSA.

{ Acutis, foliis brevibus & latioribus; BORAGO.

Rubris; ANCHUSA.

Corniculatis, parte superiore longius excurrente, inferiore brevior; ECHIU.

Scyphum referentibus, foliis lavibus Lini, flore lacteo; LINUM UNBILICATUM.

Levibus,

Non splendentibus, floribus

{ In spicis longis recurvatis, foliis lanuginosis; HELIOTROPUM MAJUS.

{ Ad foliorum alas, caulibus asperis & vestibus adherentibus, seminibus compressis; APARINE MAJOR.

Splendentibus & velut politis floribus

{ Cylindraceis tubulosis, foliis amplis longis; CONSOLIDA MAJOR.

{ In quinque laciniis expansis;

Major, seminibus duris splendentibus; LITHOSPERMUM.

Minor, echinoides, spicis florum praelongis recurvis, ECHIUM SCORPIOIDES.

Rimis, flore cylindraco tubuloso, folio glauco; CERINTHE.

CAP. I.

De Pulmonaria maculosa.

1. Pulmonaria maculosa Ger. latifolia maculosa Park. Palm. Italorum ad Buglossum accedens J.B. Symphytum maculosum sive Pulmonaria latifolia C.B. Sage of Jerusalem or Bethleheim, Jerusalem & Cusings.

Radice nititur albâ, fibrosâ, Hellebori, sed fibris rarioribus & quibusdam crassioribus, gustu admodum lento & viscido. Caulis angulosus, purpurascens, hirsutus, unus interdum surculus, reliquis primùm germinantibus, alias plures ut in Buglossis. Folia alia statim à radice exorta, conferta, per terram sparsa, alia caulem inaequali situ sine pediculo amplexientia, oblonga, unciam lata, nervo medio per longum donata, in acuminatum mucronem desinentia, lanugine

gine supra, infusque & in ambitu molli pubescentia; at adulto vere folia insignem acquirunt magnitudinem, præsertim infima, quippe que latitudine palmum superent, longitudine (scilicet palmum, tenebre illâ lanugine rigescere huius redduntur. Summitati caulis (qui brevis est, dodrantali altitudine) insident foliuli ex pediculis seminales & brevioribus multi simul juncti, interdum reflexi caudam Scorpionis emulantes, ut Echii, & calicibus oblongis, liliatis, hirsutis, colore modò purpurante, modò violaceo, alias mixto purpuro-violaceo, idque in uno eodemque ramo, in quinque laciniis divisi. In calicis fundo succedunt semina quaterna Buglossi feminibus similia.

Folius variat (inquit C. Bauhinus) quæ aliquando albis punctis & luteis notantur, aliquando iis Varietas. carent, & hæc Pulmonaria folio non maculoso Clus. Hanc Clusius pro diversâ specie describit, à præ. Symphytum non maculoso. eodem tamen præcipue differt foliis minis amplis, nullis albicantibus maculis superne infectis: re. sum.

liquæ enim notæ conveniunt. Floribus est communiter cœruleo-rubentibus, raris albis. Pulmonaria speciem flore albo aliquot Pulmonaria. annos in horto aliq., quæ omnibus suis partibus, sed præcipue foliis, majoribus erat quam descripta, & maculis pluribus majoribusque notatis. maculæ flo albo.

In sylvis præpè Coloniam Agrippinam hanc primò observavimus, postea in omnibus ferè mont. Locis, sis dumetis præpè Rhenum & circa Genavam.

Nostriantibus pro ore in frequentu usu est, Salviam Hierosolymitanam ac Bethlehemicam appel. Vires & Ussu. lent. Pneumonica & cardacha censetur. Consolida & glutinat, Symphytum miltar.

Ussus quæ præcipue est in ulceribus pulmonum, alitque eorumdem affectibus, Pthifis, expulsiõe sanguinis, &c. Extrinsecus in vulneribus.

2. Pulmonaria angustifolia 2. Clus. Ger. [perba 2.] angustifolia caruleæ flore J.B. Symphytum maculosum sive Pulmonaria angustifolia carulea C.B.

Clus.

Huc folia sunt angusta & villis obsita, Buglossi sylvestris, Echii, aut Anchuse foliis non abfinita, molliora tamen, neque tam aspero villo hirsuta, nec à pediculo prædita, sed medium caulem amplexientia, qui paulatim succrescens angulosus & hirsutus, interdum nonnulli purpurascens, in pedalem tandem altitudinem excrevit, in cuius fastigio multi pentagoni caliculi, in quinque purpurascens laciniis divisi & subursi nascuntur, continentes oblongos, concavos flores, Buglossi hortensis aut Pulmonaria vulgaris floris forma similes, qui per oras in quinque orbiculares ferè laciniis divisi, colore autemque apparantur ex purpura rubente, deinde quando explicati sunt, cœruleo adeo elegantiter nent, ut Gentianellæ vernæ floris venustatem si non superaret, attamen proximè æmulant videntur, odore autem nullo præi: si maris decidunt integri, quemadmodum Buglossi hortensis & similibus flores, atque decidunt nuda cam stylo & quatuor seminum rudimento relinquunt, quod maturitate nigrum evadit, Echii aut Buglossi vulgaris semini respondens. Adnascuntur deinde secundum caulis pedem alia infima folia, angusta, palmatis aut amplius longaeudinis Echii aut Anchuse foliis latiora molliora: inter quæ (inter quæ sunt) subsecutæ vere prædictæ caulis, his venustis floribus onustus. Radice crassis compositisque floris prædicta est, ut Pulmonaria maculosa folio, initio candicantibus, deinde vultuata fors nigrescentibus, dulci sapore.

Nascitur passim per Pannoniam & Austriam interiore in montanis & caduis sylvis, & diutissi. Locis me floret. Exiit primo vere, floribusque congestorum thyrsum ferè ante folia promit.

- A. 2. Pulmonaria foliis Echii Ger. emac. rubro flore, foliis Echii J.B. angustifolia rubente caruleæ flore C.B. angustifolia Park. parat.

Clus.

Hoc genus jam descripto ferè simile est, nisi crassiores majorisque caulem, ac latiora folia habet, & flores similiter, non ut illa cœruleos, sed pulcherrime rubentes: alioqui & radice & temperamento conveniunt.

Huius omnino respondens, tum forma, tum amplitudine alia invenitur, cujus flores initio rubent, deinde cœruleum colorem saturatiorem contrahunt.

Crescit hæc duo generum ad caduam sylvarum margines, umbrosis locis in Pannonia, & co-Locut. dem cum superiore tempore florent.

Pulmonariam foliis Echii invenit D. Goodyer in sylva quadam præpè ædes Holburienfens, in saltu Nerva Foresta dicto in agro Southamptoni.

CAP. II.

De Cynoglossis.

Cynoglossum κυνόγλωσσον à foliorum forma caninas imitante linguas dictum est. Note ejus sunt semina aspera & lappacea, compressa.

- A. 1. Cynoglossum vulgare J.B. majus vulgare C.B. Ger. Park. Great Hounds Tongue.

J.B.

Nigra ferè radice, intus alba, tota crassa, Rapam exiguum repræsentans [Columnæ non magnæ] odore magis gravi quam sapore, qui dulcedinem nonnullam satum lingue offert. Caudæ circiter

citer bicubitales, in ramos multos divisi, vetustate concavi, multa lanugine obfusi: *Folia* longa & latiuscula primo anno, secundo, ubi caulem fert, stricta, acuminata, incana, mollia, lanuginosa, odore gravi. *Flores* Buglossi officinarum, colore sordide rubente, monopetali quidem, in quinque tamen legueta albosque divisi. [Columna *Flores* plani ferè non cavi, vides purpureo-crenatis depictis stellulis effigies rotundis radiis, brevi admodum tubulo infidentes.] è calice hirsuto quinquepartito. Succedunt lappule quatuor, conis suis ad stylum in medio prominulum concurrentes, nonnulli compressæ, spinulis hispida, quæ pertractatæ vestibus adhærescunt, cavitare unica donatæ, in qua itidem semen unicum. [*Flores* & semina plerumque versus unam partem nutant, & singuli pediculis uncialibus infident, quibus nullum apponitur folium. Folia alternatim cauli adnascuntur nullis intervenientibus pediculis.]

Locu.

Ad vias locis incultis & ruderalis præsertim pinguioribus passim cernitur. Junio mensis floret.

2. *Cynoglossum vulgare minor species & candidior* J. B. minus fove pusillum Park.

Parvitate omnium partium & tomento candicante foliorum à vulgari distinguitur.

3. *Cynoglossum maximum* Lob. Park. *maximum* Belgium C. B.

Viret.

Occurrit in hortis Belgicis, foliis, floribus, semine, omnique sua parte duplo majus vulgari. Nobis videtur superiori specie eadem, ob ubertatem soli luxurians; nihil tamen temere affirmamus. Cynoglossum refrigerat & ficit. Usus ejus in silitendo luxu alvi, gonorrhœa & catarrhis exicandis. Sanguini etiam silitendo, & ad omnia generis vulnera & ulcera conducit. Matib. Ulcus manummarum in lorice Tubingeni sanatum vidi facili hoc remedio: Cynoglossi in Vin. & Ac. ana paribus aequalibus coctâ lavenit ulcus, & imponatur folia. D. Sane ex observ. Jeremie Martii Obf. 33. Unguentum ex illius succo cum melle & Terebinthina paratum ad ulcera antiqua maligna & fistulosa valde extollit Hieron. Tragus: Idem & maricis sanandis efficacissimum esse perhibet.

Verum quia soporiferum est & narcosis virulentæ suspectum, rarissimè à practicis adhibetur, inquit Schroderus.

Immerito suspectum esse convincunt experientia medicorum quorundam summe fidei & peritæ, qui nobis retulerunt se ad ulcera & tumores eo sapius usos esse in cataplasmatibus & ceris. In summo quo cum successu, atque etiamnum ut: intus etiam tuos fuisse posse arguunt Pillule de Cynoglossi.

In frumens & scrophulis Cynoglossi radicem tum intus in decocto, tum extra in cataplasmatibus formâ, summo cum successu adhiberi solitam à quodam celeberrimo hujus Urbis [Londini] medico, jam satis fuisse accepti. D. Ed. Halli.

Ad Scrophulas, Radices in talcolas differuntur, & suspenduntur circa collum, novas adhibendo tertii quavis septimana. Retulit mihi amicus quidam, se novisse radices hæcæ suspensas circa collum pueruli cujusdam pauperculæ, cujus caput & interamina pediculis scatebant. Observatum pediculis quidem radicem exolos procul aufugisse & sedes mutasse, scrophulas obstatine relinxisse, nec quod ille audiret is sanandis medicamentum successisse. Idem.

4. *Cynoglossum montana maxima frigidarum regionum* Col. *Cynoglossum mont. maximum* Park. An *Sylvaticum* rubente caule C. B.

Col.

Radix nititur pedali & ampliore, sesquipedalim crassâ, foris nigricante, intus verò parum candicante: *Folia* emittit longa, pedem superantia, palmum lata, Plantaginis latifolia formâ, verum angustiora, & venis obliquis distincta, petiolo crasso atque rubente harentia, hirsuta, ex albo virentia, atque in terram convexa quæ vetustate, media verò erecta, tactu mollia. Maio mense caulem è medio proferit bipedalem, crassum, striatum, cavum, lanuginosum, rubentem, foliis undique densis, rectis, angustioribus, sedem deorsum ad flores quæ circumdantur, ita ut nihil caulis appareat: nervus verò femper à petiolo per folium rectus discurrens rubeſcit in omnibus. In summo verò & inter foliorum cacumina flores apparent, oblongum & crassum veluti colum ut capitulum conformantes rotundum, undique circumscripti, densi, deorsum tendentes, radius foliorum intermediis, quæ alarum cum expansi sunt flores intia erunt. Flores verò singuli calycem habent quinquepartitum, hirsutum, ipsi verò oblongi, cavi, in purpura rubentes, parum odori, in quinque rotundas oras, rectâque divisi sunt, nec amplius dehiscentes, quorum pars interior calyce occultata, angustior est, oblonga satis atque albicans, intra quam seminum rudimenta insunt, quadrupartita, longum apicem in medio habentia, quinque staminibus luteis concomitantibus, & ex fore se exercentibus: quare planta hujus globosum caput verticillat & venustum efficiunt: viridi namque colore floribus calycis, flores ipsi purpureo-rubente, stamina verò luteo, atque foliola intermedia nervo rubente depicta sunt. Alteste paulatim dehiscit, caule se producente, forum globosum caput, alarumque divisiones recipiens diversam acquirere figuram, denique persicente se planta in brachia aliaque dividitur quatuor aut quinque, parum à se invicem distante ortu, ut ab eodem ferè principio productæ: censentur in diversa tendentes, pedales, hirsutæ, in quibus juxta unum fructum folium unicum conspicitur (quo à cæteris Cynoglossis differt.) Fructus verò est alternatim oriantur, per alas dispositi uno verti sapius inveniuntur, floribus ab imo marcescentibus succedentes, petioli tenuibus, digitali longitudine, infidentes, quadrupartiti, depressi, ovali figura, echinati, simul coherentes cruciatim, quorum pars interior cruciatim harent in acutum delinuit. Pars fructuum superior plana, aculeis crassioribus, minime densis & limbo circumscripta parum excreſcente, ut aquam continere possit; inferior rotunda, tota hispida, densioribus aculeis lappaceis, vestibus harentibus ficcatis, præterquam quæ petiolo hæret quæ levius est. Fructus per maturitatem rufescunt, medulla intus libro ex viridi nigricante obducta, sapore amareſcente, sicut & folia. Omnium maxima sunt hujus semina, latiuscula, è quæ umbilico ac plumore.

In frigidis tantum regionibus, Apenninis montibus excelsis atque summis, Campoclarenti. Locu. um Matæſio & Æquicolum Rascino sponte ortam observavimus.

5. *Cynoglossum minus* J. B. C. B. *minus flore cæruleo* Park. *Cynoglossum minus montana serotina altera* Plini Col. *Cynog. pusillum Asperifolium alatum* Clus.

Col.

Radix huic parva, lignosa, dura, cortice crasso, fibris obliquis, longis, tenuibus, lignosis donata, pullo colore, dulci sapore. Caulis tenuis, angulosus, hirsutus, summum bipedalis, folia vestitus crebris, oblongis, Oleæ aut Lithospermæ ferè, virentibus, mollibus, hirsute alpera, alba & longa obfusi, alternatim dense semidigitali spatio harentibus; sapore amaro, è foliorum sinibus alia germina exerunt, parva. In summo caulis in tres, quatuor vel quinque dividitur ramulos, semper obliques, interdum pedales, bifidos aut trifidos, Scrophulis molli incurvos, folia tenuibus & hirsutis vestitos, alternatim utrinque positos quemadmodum etiam florum & fructuum petioli in summis virgulis utrinque disponuntur. Flores pusilli sunt admodum, quam Echii Scrophidis minores, cæruleo colore reameno, brevi rubulo, ore quinquepartito, stellulam intus luteam continentes: quibus accidentibus fructus succedunt ex basi minima, quinquefolia, lappacei, longis atque tenuibus aculeis armati, oblongi, pyramidales, apice illo medio carentes: semina oblonga, ovalia, angusta, figurâ trigona, in dorso cava, umbilicata parumpar per longum eadem formâ, per maturitatem rufescentia. A summo caulis florere incipit, deinde è foliorum superiorum sinibus alæ producuntur, paulatim excreſcentes.

Circa Moguntiam & Genovam spontaneam invenimus. In Æquicolum montibus frequens. Locu.

Col.

C. Balthus hanc plantam bis ponit, primo sub titulo Cynoglossi mediæ, secundo sub titulo Cynoglossi minoris. Parkinsonus quoque bis. 1. Sub titulo Cynoglossi minoris sive pusilli. 2. Sub tit. Cynoglossi minoris flore cæruleo.

6. *Cynoglossum creticum secundum Clusii* J. B. Cret. alterum Ger. Cret. latifolium Park. *Creticum latifolium fetidum* C. B.

Clus.

Primo anno, ex radice longa, infra digitum minimi crassitudine consistente, rarique fibris per longitudinem sparsis prædicta, crassiusculoque cortice foris fusco amicta multa prout *folia*, palmum aut amplius longa, unciam lata, humi fisti, mollia & tenui brevique lanugine recta, nervo satis crasso illa per longitudinem æquilateral secat, inter quæ altero anno prode caulis cubitalis aut amplior, striatus, firmus, rectus, molli lanugine obfusus, cum consulo ordine vestitus folia jam dictis similia, sed quæ breviora sunt quò propius ad summum caulem accedunt, ex viridi pallescunt. Summus caulis in multos graciles ramos dividitur, summo fastigio Scrophuri aut Helictosperii majoris instar inflexos, in quibus plurimi caliculi, quinque lacini constantes, unde flores emergunt primi [Clus.] floribus brevioribus, illis tamen ampliores, in quibus lacini orbiculares divisi, candicantes initio coloris sed multis tenuibus purpureiscentibus venis, (quæ vetustate in coruleum colorem tranſeunt) ornati. Deſcendentibus floribus conspiciuntur in calyculis semina rugosa, alpera, è quorum medio prodit stylus.

Tota stirps ingrati odoris est, Junio floret: vivacem non esse arbitror.

Hanc plantam omnino specie candem esse puta Cynoglossi alteri mediæ fructu cotylode seu Lychnioides Col. Lector Botanicus descriptiones invicem conſerat, & ipse judice.

7. *Cynoglossum fructu umbilicato* C. B. *subrubente verticolore flore* Park. *Cynoglossa altera mediæ fructu rotundâ sive rotundâ Col. An Cynog. Creticum 2. Clus?*

Col.

Radice habet tenuem, fibris diviſam, lignosam, pullo colore, in plura capita interdum diviſam. Folia vulgaris Cynoglossi, molliora, hirsutia molli, incana obducta, & magis in superna parte. Caulis pedalem & sesquipedalem ad summum, teretem, solidum, lignosum, hirsutum, foliis vestitus alternatim politus, lata basi abſque petiolo harentibus, in cacumine in tres ramulos diviſum contrario tunc cernuos ob florum & fructuum positum & naturam: alios etiam interdum è foliorum sinibus alia ramos proferit. Flores edit parvos, supradictis minores admodum, colore flavo-rubentes, sanguineis lineis variegatos, centrum sive umbilicum hilari rubente colore infestum habentes. Fructus majoris Cynogl. fimbriæ, umbilicati, cavi latiore umbilico, elatore limbo circumcrepente, nec obſtulo ut in aliis, sed teniore, lucernam effigiem imitante; Semen non deſcriptum aut planum, fed pyriforme & parum compressum continet, radicibus nec alibi à Columna reperta est. Locu.

In Valentiniæ Anverſæ oppidi montibus eorundem radicibus nec alibi à Columna reperta est. Locu. Maio flonda cacumine & fructu prægnans invenitur, aſtate perſicitur & deperditur.

A. 8. *Cynoglossa folio virenti* J. B. *Cynoglossum minus folio virente* Ger. *Cynogl. semper virens* C. B. Park. An *Cynoglossa media altera virente folio, rubro flore montana frigidarum regionum* Col?

Caulis aliquot ex radice pollicari, nigra foris, intus alba, lignosa [crasso cortice Buglossi Col.] sapore viscido & ingrato [parvis annis Col.] erigit bicubitales, rectos, hirsutos, in alas diviſos, adultos incana. Folia formâ quædam sunt Cynogl. vulgaris, superne lato virore splendens, glabra & tactu mollia, albebi etiam molli lanugine obſita, inferne albidiora, hirsuta & aspera, odore nullo,

lo, sapore satuo. *Flores* ut in Vulgari ferruginei, rubentefce, parvi in quinque lacinias divisi, apicibus totidem parvis & rubentibus & calice hirsuto quinquefolio, in atrovicente purpurante. *Lap. pale* quales vulgari.

Locus.

Varietas.

Tempus.

In vis publicis in Essexia circa *Brasted* vicum, interque *Withamiam* & *Kelvedon* copiose occurrunt. *Cynoglossa* media virente folio *Col.* ab hac magnitudine florum differt, qui duplo fere majores lateresque sunt quam *Cynoglossi* vulgari.

Floret Aprilis & Maio, semen Julio maturatur, deinde perit planta.

- * 9. *Cynoglossa media argentea, Apula, campestris calidarium regionum Col. Cynoglossum Creticum angustifolium Park?* *Creticum argenteo angustifolium C. B?* *Creticum 1. Ger?*

Col.

Radice Buglossi modo fusca, minore [longa, singulari, candicante, crasso & succulento cortice obducta, summa tamen cute subfusca, minimi digiti crassitudine, fractu contumaci, raris tenuibus fibris per totam longitudinem prædita *Clasf.*] *caulis* edit plures, pedales rotundos, subrubentes, hirsutos, alis in summo divisis, in quarum sinibus flores singulares oblongis petiolis donati insunt, primum emicantes, sed in summo per ramulos coarctati & foliorum sinibus exeuntes deorsum spectantes calycibus adhuc conclusi, quorum imi particulatim florere incipiunt, atque ex basi quinquefoliata prodeunt Martio, oblongi, cavi, *Cerinthos* modo, longum habentes tubulum candicentem, in quinque partes divisum os habentes, ex albo purpureis, carni ferè coloris flavivirentibus, intus nigra flammula occultantes [Clusio flores *Cynoglossi* vulgariis styrijs formâ similes, sed minores & dilutius coloris] *Semina* singulis floribus succedunt quæterna lapidacea, crassioribus aculeis armata, sed parum in superiore parte cava, non autem limbo distincto umbilicata ut in præcedente, que sicca perianthiæ vestibus adherent [Clusio femina vulgariis seminibus minorâ, cum Columba exprobrasset majora esse] *Folius* est multis semipedalibus, digitali latitudine, lanugine densi, minuta, molli argenteo colore splendente oblitis, carnosus, mollibus, gravi odore, gustu sicco amarum os relinquentem in fine.

Locus.

Aprilis mensis femina perficit. In fabulosis oritur locis, Cirinole Apulie, calidæ regionis.

Differt videtur specie à *Cynoglossi* Cretico 1. *Clasf.* liquidum flores hujus longum habent tubulum candicentem cum *stems* *Cynog.* Vulgaris floribus formâ similes sunt, deinde illius femina vulgariis seminibus minorâ sunt, hujus autem crassiora crassioribus aculeis. Tandem hanc hyeme germinare, semperque virere scribit Columba, Clusiana autem planta femine ipso deceduo conservata est.

D. Magna non separat *Cynoglossi* vulgariis speciem minorem & candidiorem *J. B.* à *Cynoglossi* Cretico argenteo angustifolio *C. B.* i. e. Cretico 1. *Clasf.* cujus sententiæ & nos libenter subscribimus.

- * 10. *Cynoglossa media montana incana, angustifolia, altera, flore globosa, frigidarum regionum Col. Cynoglossum globosa flore C. B. medium montanum angustifolium Park.*

Col.

Ex radice perenni, pedali, pollicari crassitie, nuda, solida, crasso cortice nigrescente, nervo intus lignoso, sapore ingrato, *Folia* exeunt, cum primò germinat exigua, Oleæ angustiora & acutiora, postea *Veris* sine & æstare semipedalia & majora, digitali latitudine in medio, nam utrinque acuminata sunt, recta, carnosâ, molli lanugine incana admodum, petiolo & nervo rubente per longum diffidente. *Caules* Maio producitur, foliis undequaque vestitus densis, hirsutioribus, in imo latis, in acutum desinentibus lanceæ modo, ut nihil stipitis conspici possit, semipedalis, in summo globulam seu sphaeram habens, mali magnitudine, incanam, foliolis pusillis lanosis admodum & floribus rubentibus cavis, densis, favorum cellulas exprimentibus, rubente Cinnabaris colore, undique elaboratam, oculis admodum gratam. *Flores* singuli calicem habent lanosiores, ipsi verò latiores sunt alis atque majores, magis aperti, nec admodum cavi, longo tubulo etiam, sed Maxima minoribus, insidentes, ac intus stellulam nigriore colore, ut Vulgari, habentes: qui caule se producente Junio in diversâ juxta ramulorum productiones tendunt. Ramuli verò tres non raro quinque inveniuntur in pedalis caulis summo ex eodem principio initium ducentes, in quibus, ut in Maxima, è finis folioli ex petiolis oblongos fructum sustinent. Fructus autem alternatim non unico videri dispositi sunt, in calicibus angustifoliis, minores quam Maxime rotundioresque, umbilicem admodum parvum habentes, minutè hirsutam planicem internam, quam in reliquis leviores: atque limbus non in laterum extremo, sed supra convexam partem politus est, Junio perficitur. Folia parum amara & adstringentia. Medulla fructus amarefcit. *Radix* in summo pilosa è foliorum depertorum villis.

Locus.

Æquicolum montibus *Cornino* dictis & similibus excelsis & frigidis, locis nudis, saxosis sine arboribus provenit.

CAP. III.

De Boragine.

Borago dicta videtur à *Corago*, una litera variatâ. Corago autem Lucanis apud Apuleium hac herba dicitur, quod cordis affectibus quam maxime optulerit. Hinc trinus ille versiculus:

Dicit Borago, gaudia semper ago.

Etymon

Erymon hoc improbat C. Hofmannus, nec tamen melius ejus loco substituit.

Hujus notæ sunt femina rugulâ, flores stellati lacinias acutis, apicibus in umbonem acutum coeuntibus.

Borago floribus caruleis & albis J. B. Buglossum latifolium, Borrago C. B. Borago borrensis Ger. Borago Park. Borrago.

J. B.

Inhuma est planta, & quæ agrè se humo tollat: *Radix* alba, digitali crassitudine, mansu viscidâ. *Folia* lata, subrotunda, alpera, rugulâ ac plicata, per terram sparsa, eminentibus pulvis tenuissimisque aculeis. *Caules* hirsutius, teres, inanis, cubitalis, ramis brachiatis. *Flores* amœni, stellati, radiata quinque foliorum acuminatorum fere explicati, umbone medio & quinque apicibus nigricantibus coagmentato, [segmento oblongo purpurante, cuique apici cui cingiculo extrosum appposito] faciliâ quinque foliorum hirsutorum calice cui insident, cadentes, colore ceruleo, purpurascen- teve, vel albo. *N. B.* Flores quamvis pentapetali videantur, revera monopetali sunt, segmentis foliorum amulis ad ungues coalescentibus, ut flores integri decedant: pediculis uncialibus, & selesuncialibus insident, purpurantibus & deorsum incurvatis. *Florum* surculi, antequam aperiantur, flores, reflectuntur seu contorquentur caudæ Scorpij in modum, bino ordine fiti, ut in reliquis hujus generis. Singulis floribus quæterna succedunt semina, magna, striata, basi lata, mucrone acuto, per maturitatem nigricantia.

Boraginem lythyltrem tenuissimum Taberna-montani C. Bauhinus à vulgari Boragine non separat, nec nos separandum putamus.

Cordialis est & præcipuus. Flores inter quatuor cordiales famulos recensentur. Aquæ destillare *Vires* necnon conservæ ex floribus tribuunt vim roborandi cor, hypochondriacum removendi, lætiam melancholicis excitandi, ac sanguinem depurandi. Hinc non desunt qui Boraginem Homericam Nepenthen esse statuunt, cujus scilicet succo Homerus vino immixto tristitiam discuti, & malorum omnium oblivionem induci scriptum reliquit. *J. B.*

Tragus laudat aquam in inflammationibus oculorum, repellentis scilicet loco.

Mihi aqua destillata probatur in omnibus febribus, ut & flores Saccharo conditi. *J. B.*

C. Hofmannus receptæ sententiæ adversatur, & flores Boraginis, stypos, conservas, radices conditas in affectibus cordis biliosis, ad cor muniendum in febribus pestilentialibus, inque ichu serpentum alibiue venenis frustra adhiberi se novissè affirmat.

In suppressione mensium nonnullis Arcanum est Conserva Boraginis in vino albo tenui soluta. *D. Soame* ex Obliv. Jerem. Martii. Obl. 50.

CAP. IV.

De Buglossa.

Buglossum à similitudine foliorum dictum est, quæ tum figurâ suâ, tum scabritie linguam bulbam representant.

Ejus notæ sunt femina rugulâ, flores in quinque segmenta obtusa seu orbiculata expant.

1. *Buglossum vulgare J. B. Park. angustifolium majus C. B. Buglossa vulgaris Ger. Bugloss.*

Caules ex eadem radice plures exterius scilicet cubitales & bicubitales, teretes, pilis rigidulis asperis, summa parte ranosis, quibus absque pediculis adnascuntur *Folia* crebra, angusta, oblonga, ex viridi glauca, non ut Boraginis rugulâ, in acutum mucronem desinientia, continuis pilis utrinque hirsuta, ad margines equalia. Ex alis foliorum & interdum ad eorum latus, aut inferius superiusve paulo oriuntur ramuli. *Flores* in fastigijs caulis & ramorum, è calice quinque oblongis, angustis acutis, pilosis, segmentis composito exeunt, Boraginis minores, monopetali, è tubulo oblongo in quinque segmenta obtusa seu orbiculata, è ceruleo purpurascencia, & totidem foliis imitantia, divisi; umbone medio obtuso, villosi, quinque flammibus compolici. *Stylus* oblongus ex imo calicis fundo enascitur, quem circumstant quatuor semina, per maturitatem pulla, rugulâ, in acutum mucronem ad latus spectantem fistigata. Summitates caulium & calices florum purpurascunt. Surculi Radicis antequam flores expanduntur reflectuntur seu contorquentur caudæ Scorpij in modum. *Radix* in multis annis vivax, foris nigra, intus alba, gustu leni.

In hortis nostris Junio & Julio mensibus flores, & deinceps per totam æstatem. Folia hyeme per- Locut. reunt, vere primo nova erumpunt. Multis Germaniæ in locis ipso exit, ut tradit J. Bauhinus, v.g. in Alsatia inter Brissacum & Ertshheimam. Nos circa Metanum Sicilia observavimus spontaneum, J. Bauhinus prope Monipellum & Frontignanum.

Æstidem obtinet vires quos Borrago. Flores scilicet insignem habent usum in Melancholicis & hy- Pter. pochochondriaci affectibus. S. Pauli Quadripart. Botan. Clas. 2. p. 27. 28. Sunt è numero quatuor florum cordialium.

Epilepsiam desperatam curabat quidam [lingua & ore illito] potu continuo Vini & florum Buglossæ per semetipsum integrum mandato. *D. Soame* ex observacionibus Jerem. Martii à Veltchio editis, Obl. 42.

U II

2. Bugl.

11. *Buglossa affinis* semine coryloide seu umbilicato. *Linum umbilicatum* Park. App. **Venus** **Ratum.**

Park.

Annua est planta *cauliculis* exferens graciles, canescentes superius ramosos, *foliis* aliquot oblongis, glaucis seu albentibus, mollibus, alternatim positis vestitis, quam Lini (sympetris) latoribus & crassioribus vestitis. Ex alis foliorum singulorum singuli plerumque exeunt *flores* candidi, monopetali quidem, sed in quinque segmenta subrotunda eoque divisi ut pentapetali videntur, quibus succedunt in fundo calycis *semina* quaterna, eodem situ quo in Cynoglossa, verum non aspera sed rugosa tantum, & coryloide seu umbilicata.

Lusitanice originis esse dicitur.

Locus.

CAP. V.

De Anchusa.

A *Τρυων* ἔστι τὸ ἄγγον, quod vim suffocatoriam habeat dicta videtur: Aliis verò à florido radicis colore, siquidem ἄγγον ἐστὶν fūco illinere, quod nobis non probatur, cum ἄγγον ἡ δὴ sit potius ab ἄγγων.

Anchusa ab Echio, Lycophide, Buglossa, aliisque congeneribus radicis sanguineo succo quo manus inficiuntur, Dioscoride monente, differt.

1. *Anchusa angustifolia* C. B. *lignosior angustifolia* Lob. Park. *minor lignosior* J. B. *Irem*, *Libanotis speciosa* Rondeletio ejusdem. *Anchusa* 4. Ger.

J. B.

Lignosior est frutex, pedalis aut cubitalis, *radice* subrussa, robusta; *stemonibus* rigidis, Roris-mari-
ni texturâ, aliqui glabris, sed minoribus ramis hirsutis, per quos *folia* Hylisopi Arabum foliis paria: alia Thymi Cretici capituli foliorum modo latiora, hirsuta, aspera, dura, ex eodem puncto saepe numero plura, quorum unum reliquis longius multo, nervo unico per singula secundum longitudinem decurrente, nullo seu odore, seu sapore. *Flores* extremis haerent ramulis, ex oblongo tubulo in calathiscum quinquepartitum, ad Primulae veris imitationem explicati, colore purpureo, (Clusio intensè ceruleo.) *Stemina* Echii aut Buglossi, satis magna, colore cinereo. Summæ virgæ Scorpiuri inter incurvantur.

In collibus sterilibus agri Monspeliens. v. g. *aus Garigues*, propè *Castelnou*, &c.

C. Bauhino Anchusam minorem lignosiorum Lobeli eandem cum Tragopogano notho Dalechampi plantam stantem affentior, quicquid reclamat J. Bauhinus. Magnitudine plurimum variat: A Lobelio enim describitur, cauliculis sesquipalmaribus, &c.

Radix, detractâ summa cute nigricante, rubescit Clusio.

Hæc proculdubio planta est quam Pr. Alpinus lib. de *Exot.* titulo Anchusæ arboreæ describit & depingit.

2. *Anchusa Monspeliensis* J. B. *minor seu Alciadioides vel onobites* ejusdem. *Pumiceis floribus* C. B. *Anchusa Alciadioides* Ger. *minor purpurea* Park.

J. B.

Crassam longamque habet *radicem* lignosam, rubram, roseo colore tingentem. *Caulis* dodrantalis, hirti, per quos [ut & à radicis capite] *folia* Echii, rigidis pilis obfusa, unciam unam aut alteram tingit. *Flores* extremis haerent ramulis conferti, purpurascetes, longiusculi: *Semen* sequitur sublongum, cinereum. Sapor Buglossi non ingratus, acrior tamen & ficior.

In colle arenoso inter Grammontiam sylvam & Castrum novum non procul Monspelio spontaneam observavimus.

C. Bauhinus Anchusam 3. *Cam. epit* ab hac specie diversam facit, quam rectè ipse videtur. De Anchusæ viribus quæ Veteres habent apud ipsos videri possunt. Radix oleo soluta rubro colore tingit. Antiquæ mulieres pro fūco seu pigmento eâ uti solebant. Petroleo insusam & illitam ad vulnera recentia & puncturas commendant.

3. *Anchusa Echii foliis & floribus* C. B. *max. Gallie & Angliæ, floribus Echii non dissimilibus, ceruleis, ad panicum vergentibus* J. B.

Lob.

Quæ Calys & onocleia vocatur, maxima, frequentissima Gallie & Angliæ arvis latet, sed glareosis vel argillosis. *Radix* intus ligneo corculo, libro, coracque crassiore amicta, sanguineo succo, fan-
talinovè digito, inficente, digito aquat, sesquipalmarum longa, gustu Buglossæ. *Folia* copiosa Echii aut Buglossæ angustifolia, lanugine spinosa, incana, cespiti incumbientia. *Caulis* plurimum singularis, rotundus, squaber, cubitalis, thyrsus *florum* ceruleis ad panicum vergentibus, Echii non dissimilibus. *Semen* exiguum, oblongum, pullum.

Nihil

Nihil video in hac descriptione quod non conveniat Anchusæ Monspeliacæ: cūque Lobelius hanc Angliæ arvis lætis frequentissimam scribat: nobis autem nihil unquam simile inventum in Angliæ aut ab aliis ostensum est, judicet Lector quæ fides Lobelio habenda sit, & annon potius statuendum, hunc quoque Anchusæ speciem Monspeliacæ eandem esse, seu Anchusam Monspeliacam sub hoc etiam titulo descriptam esse Lobelio.

4. *Anchusa flore albo aut pallido Clusii*, J. B. *Anchusa latea majoris varietas* C. B.

Clus.

Numerosa huic sunt *folia*, palmaris longitudinis valde angusta, & pungente lanugine hirsuta; & quorum medio *caulis* affurgit secundo anno (primo enim *ægea* est) pedalis, interdum etiam cubitalis, crassifolius, firmus, hirtus, in multos ramos divisus, in quibus breviora multo hispidaque folia. Extremis ramis prodeunt & vaginulis hirsutis & alperis *flores*, Symphyti majoris floribus quodammodo similes, albi aut ex albo nonnihil pallidiores sive *ægei* duntaxat, in angulos quinque divisi: quibus diffusis *semen* vaginulis conspicitur viperino capiti aut Echii lemmi simile. *Radix* minimi digiti crassitudinem aequat, nigricat cute tota est, quâ sublatâ omnino rubet, & elegantissimo colore inficit: addo autem carnosa est ut radicem vulgaris Buglossi inficit condiri possit, dulcis tamen & insipida.

In plerisque Pannoniæ Austriacæque siccis ac aridis locis nascitur.

Locus.

4. *Anchusa latea* J. B. Ger. *latea major* Park. C. B. *major floribus lateis* J. B. *Yellow Alkanet*.

Sanguineo succo plenam habet *radicem*, perinde ut Onochelis: *caulem* hispidum, pedalem vel etiam majorem, tenuiorem, *folia* per ramos breviora, parli tamen latitudine: *flores* in cacumine congestos, & picant ferè imitatos, concavos, Symphyti majoris, exalores, luteos: *semen* Echii simile, nitidum, cinereum, punctulis nigris notatum, sed triangulum & mucronatum, rostellis aviculæ formâ.

In agris sterilibus Lugduno non longè, quæ Genevam iter observavimus; J. Bauhinus inter *Locus*. Viennam & Lugdunum invenit, & in montibus Euganeis Junio florentem.

5. *Anchusa latea minor* C. B. J. B. Park. *Anchusa echinoides latea Cerinthæ flore montana* Col. *Symphytum angustifolium Apulum* Park.

Col.

Radicem Maio mense rubentem observavimus in tenellis: in vettustioribus verò lignosa est, longa, magna respectu plantæ, foris nigra, corticosa & pilosa; ex qua multi veluti lupini, elati fruticant in orbem, rubentes, sesquipedales ad summum ramuli, hirsute obfusi alba, aspera, quemadmodum & folia, quæ angusta, Anchusæ Alciadias, minoræ, Linariæ, ferè tres uncias longa, multa circa radicis caput, in terram convexa, (multa enim germina è vetusta radice oriuntur,) quæ in caulibus sunt majora & circa summum latiora, semper breviora. *Flores* verò in caulum summo (qui bifurcat sunt & incurvi Scorpiuri modo) emittant, ab imo incipientes: Primò verò in ipso ramulorum divaricationis angulo, oblongi, melleo succo intus Cerinthæ modo, cavi, lutei, parum circum ora venticulosi atque angulosi, in quinque lacinias parvas ora divisa habentes, ex quorum centro longus apex prodit, qui medius est inter *semina* quatuor in imo concepta, angulosa, rostrata, sed nitida, laviæ, colore corticis Castaneæ, quæ demum intra oblongos, hirsutos, quinquepartitos calices alternatim dispositos per caulum summities tunc erectas periculiuntur *Estatis*. Planta est perennis.

Maio floret. Saxosis æquicolorum montibus Meridiei expositis oritur.

Locus & Tempus.

6. *Anchusa humilis* Alpin. *exot. humilis Cretica* Park.

Alpin.

Ab una *radice* longa, pollicari crassitie, in extremum sensim ac sensim gracilescente, rubescente colore, magnitudine & figurâ radice Cardui pinæ maxime simili, in terram oblique acta, plures furculos, semidigito longos producit, utrinque *foliis* longis, albis, Anchusæ proximis, sed minoribus densissime undique vestitis; atque in summitate ipsorum *flores* rubri, ad purpureum incli-
error Typo-
nantes, in suis parvis calycibus spectantur, Anchusæ majores figurâ coloreque vesicariæ, à quibus *se. graphi* pro *semina* producantur thecis parvis, oblongis, alperis, albicantibus. *Radix* tempore æstatis succo rubro munda, turget, quæ manus rubro colore inficit.

In locis montosis & sylvis Cretæ insule nascitur.

Locus.

Anchusæ arboreæ Alpin. Park.

Descriptionem vide apud Alpinum. Eadem videtur Anchusæ angustifoliæ C. B.

CAP. VI.

De Echio.

Echium, *Exos*, à figura feminis capiti viperino similis proculdubio dictum est; Hinc conjecturam capiunt ad viperarum aliorumque serpentum ictus valere.
 Flore corniculato, seu incurvo, & ex angusto principio in latum expanso, superiore parte longius excurrente; inferiore breviora à reliquis Asperifoliis distinguuntur.

Buglossum Echinosides Indicum, Convolvuli cœrulei minoris folio Breynii.

Bren.

E radice caules prodeunt pedales & majores, rotundi, angulosi, virides, leniter hirsuti; quos *folia* bina, petioli ferè carentia, semper sibi mutuò opposita cingunt, Convolvuli cœrulei peregrini *C. B.* foliis formâ, magnitudine & hirsutia respondentia; ex quorum alis utrinque ramulus scissuralis, perennis emergit, *floribus* ternis, senis, vel pluribus, Buglossi & Echii faciem mediam obtinentibus, cœruleo-purpureis, ex calycibus hirsutis, quinquepartitis emicantibus, secundum longitudinem serie quadam digestis cernuis.

Locu.

Ex insula *Zaitan* habuit descriptionis Autor Jac. Breynius. *Ephemer. German. Ann. 4. & 5. Observ. 139.*

A. 1. *Echium vulgare* J. B. C. B. Park. Ger. emac. *Dipsac. Bugloss.*

J. B.

Caulibus est sesquicubito altioribus, hispidis, punctis nigris notatis, solidis, teretibus, *foliis* crebris, nullo ordine positis vestitis, ab imo ad summum ferè fastigium *floribus* onustis, atque is vel cœruleis, vel ex cœruleo purpurascens, monopetalis, margine in quinque subrotundis laciniis diviso, amplis & speciosis, cornu venatorum figuram imitantibus, quatuor intus staminibus purpurascens cum stylo albo. *Calix* floris quinque segmens longis, angustis, acutis, striatis confert, inque ejus fundo quatuor florum juncta rugula caput viperinum figurâ imitata, unde herbe nomen. Florum nondum explicatorum spica cauda Scorpion ferè in modum reflectitur. *Folia* aspera, hirsuta, oblonga, angusta, non crenata, maculis interdum albicantibus notata, sapore sativo, crebra à radice, quæ longa, pollicari crassitudine, lignosa, gustu nullo exinilo.

Locu.

Secus vias & semitas inque muris non raro & arvis sterilibus, æstate tota floret.

Vires.

Varia interdum floris colore albo.
 De hujus viribus nihil certi traditum invenio. Wirtemb. ad Epilepsiam & fervorem Echii radicem sumendam præcipit, ficcandam & in pulverem redigendam, pulveremque drachmæ semis pondere cum vino aut cerevisia propinandum. *J. B.*

2. *Echium majus & asperius flore albo* C. B. *albo flore majus* J. B.

J. B.

Præcedenti simile est, sed multo majus & asperius; robustum, rectum, in alas valdè divaricatum. In agro Salernitano & Romano, inque Etruria & Gallia Narbonensi hoc genus observavimus, quod revera tota specie ab Echio vulgari differt, non floris colore tantum, qui & in vulgari non raro albus invenitur: proinde non rectè à Parkinsono Echium vulgare flore albo denominatur.

Locu.

3. *Echium majus & asperius flore dilutè purpureo* Botan. Monsp. *Lycopsis altera Montpellierensis floribus dilutè purpureis* C. B.

Locu.

Circa Lateram in herbis pratorum marginibus & circa la *Valette* sapius collegit D. Magnol.

4. *Echium Creticum latifolium rubrum* C. B. Park. *An Echium Candide flore pulchrè rubente* J. B?

Clus.

Ampla initio habet *folia*, mediæ inter Plantaginem & Buglossum substantiæ, humi strata, inter quæ nascuntur caules rotundi, scabri & asperi, frequentibus alis donati, quos ambiabant inordinata *folia* minorâ, hirta: extremi rami circumvolvebantur & insectebantur, Echii & aliarum Anchusarum instar, gestabantque calculos quinque foliolis angustis & hirtis constantes, ex quibus cavi *floribus* Echii floribus non dissimiles prodibant, coloris rubi, diluti, elegans, in quinque laciniis summis oris diviti, (quos successu temporis purpurascens, apicibus pallidis, & medius gracilis *stigma* exalbidus & bifurcus. Flori successit *semen* Echii semini non dissimile. Flores dedit Julio & sequentibus mensibus. Echii Candide *J. B.* tota planta candidior erat Echii vulgari magis ramosa: *Floribus* formâ similes, nempe hiantes, sed colore diverso, pulchro fci. rubente.

Locu.

In Gallia Narbonensis locis plurimis copiosè; circa Mospellum tamen rariùs occurrit. Flore erat dilutè rubente, uti planta Clusio descripta.

5. *Echium*

5. *Echium Creticum angustifolium rubrum* C. B. Park. *Cret. 2. Clus.*

Clus.

Caulis huic magis scabri erant quàm priori, rotundi, parvis maculis rubris distincti, Serpentinae ferè ritu: *folia* promebat quatuor aut quinque panè uncas longa, unam latè, pallidioribus maculis aspera: *Floribus* extremis ramulis nascebantur egregiè rubentes, nativam rubedinem etiam adulti retinentes, è quorum umbilico majora duo staminula prodibant & tria minorâ, quorum totum reliquum minus, omnia autem apicibus albis prædita. Flore incipit sub extremum Julium.
 Hanc speciem caulibus maculatis, asperioribus, & ferè spinosis, magis procumbentibus observavi in Sicilia propè Meffinam.

Locu.

6. *Echium rubro flore* Ger. emac. Clus. J. B. Park. *Sylvestre bifuratum maculatum* C. B.

Clus.

Hæc planta adè in paucis à præcedente differt, ut vix possim mihi persuadere specie distinguere: Clusius tamen pro distincta eam ponit, & sic describit: Oblonga & angusta habet *folia*, villosa, vulgares Echii foliis ferè similia, paulo tamen latiora, humi strata: *Caulis* modò pedalem, modò cubitalem, firmum, striatum, lanuginosum, maculique purpureis conspersum; quem incondito ordine multa ambiunt *folia*, inferius breviora & angustiora, non minus tamen hirsuta. Summum caulem exornant multi breves ramuli, in se veluti convoluti, atque Scorpion instar inflexi, pleni *florum* vulgaris Echii floribus similibus, sed colore rubro eleganti præditi, qui proximè caulem primum aperiri incipiunt. Excauso flore *semen* ut in aliis Echii generibus apparet in calculis nigrum, viperino capiti simile sed minus. *Radix* satis longa, dura & lignosa, nigro cortice tecta, summo capite multos interdum caules promens, sed maxima ex parte dumtaxat unicum.

Abundè admodum fœcis pratis supra & infra Sopronium Ungariæ urbem, nuncquam verò alibi *Locu.* hanc plantam observabat Clusius, Mauo florentem, nunc saturate rubentem, modò diluore colore præditam.

Lycopsis Egyptiaca C. B. Park.

7. *Echium pumilum album* C. B. *Echiosides parva alba* Park. *parva alba amphibia* Col.

Col.

Dodrantalès est planta aut summum pedalis, *radice* parva, pennæ Anserinæ calami crassitie, fufca foris, intus alba, at Maii fine Æquilis & Valentinis rubescere observavimus, dulci sapore; ex qua *caulis* crassior duplo supradicta fructificat, ab imo duabus vel tribus alis divisis, fibrubus, rotundus, asper, *foliis* alternatim vestitis per intervalla oblongis, parvis, Oleæ minoribus, semunciam latis, longitudine quadrantalibus, virentibus, alba hirsutia aspera parum obsitis, in summo ut in superiore in tres ramulos divisus, in quibus alternatim eodem modo minorâ foliola disposita hærent: inter quæ *floribus* ex calycibus hirsutis quinquepartitis superiori similes atque majores parum, albicantes emicant; *Semina* in imo habentes quaternâ, majorâ parum superiore atque rugosa, aspera & etiam intorto rostro.

Eodem tempore cum superiore floret atque perficitur. In agris incolitis ubique Cirtinola frequens *Locu.* atque etiam Æquicolum montibus circa sepe.

8. *Echium tenuifolium* J. B.

J. B.

Dentis ramis præditum est, tenuissimis illis quidem & Saturæ ramulos crassitudine vix superantibus, nullo tamen hispido Echii vulgaris, hoc est, & longioribus & rigidioribus & crebrioribus veluti spinulis horrentibus. *Folia* Saturæ foliis parva, multa etiam tenuiora, asperitate majore quàm Echii nostratis. *Floribus* recurvis ramulorum scapis hærentes satis magni, patuli, cœrulei.
 Hæc planta ad Anchusam sylvestrem lignosiorē accedit, florum figurâ differt.

9. *Echium Hispanicum flore calcari donato* C. B. Park.

C. B.

Radice habet lignosâ, fibrosâ, cortice ad rufum vergente tectâ; à qua *cauliculis* plures, alii palmares, alii breviores, rotundi, nonnihil villosi, humum versus reclinati prodeunt, quæ *foliis* rarioribus, brevioribus, Veronice Alpina similibus, crassiusculis & asperiusculis cinguntur. *Floribus* in cauliculorum summis cœrulei, oblongi, cavi, calcari ut Linaria donati, ex hirsuto brevique calice prodeuntes, ex uno folio compositi, at in summitate in laciniâ quaternas divisi; quibus delapsis in conceptaculis *semen* oblongiusculum, durum, rugosum, ut in Echio vulgari succedit.

In Granate montibus inventum est.
 Flos calcari donatus, & semen in conceptaculis hanc plantam ad diversum genus pertinere arguunt: verum ob descriptionis imperfectiorem ad quodnam propriè pertinere definire nequimus; hic ergo tantisper locum habeat, donec certius nobis contigerit quò referenda sit.
 Ab Echio luteo minime non multùm differe videtur, si non idem profusus sit.

Locu.

10. *Echium*

10. *Echium Creticum album* Park. [positis lateum.] *Echium Creticum* Alpin. exot. An *Echium flavo flore* Clus. cur. post?

Alpin.

Hanc planta fert ab radice complura *folia* oblonga, tenuia, in acutum definentia, albicantia, quadrantem aut Anchulam accedentia, sed longe minor, crassa, pilis velut spinis tenuibus alpera atque horrentia. *Cauliculus* & medio foliorum producit, palmum vix alto, rotundos, asperos, pilis tenuibus durisque obitos: in his parva *foliola*, longa, alpera paucissima sine petiolis cernuntur, iidem albicania, non uniusque, sed ex uno latere inordinatum longo intervallo posita. In summis vero cauliculis *floris* multi sparsim in suis asperimis calycibus parvis, oblongis, quasi corymbos seu umbellam facientibus exeunt, lutei, Anchulae similes. Quibus succedunt *semina* parva, albicantia, tritici magnitudine, figurâ capita viperina apprime referentia. *Radix* parva, lignola subest & nigra, in parvas radicales divisa.

Pro Echio & Creta hujus femina accepit Pr. Alpinus.

Echium pumilum flore luteo C. B. Park. hoc est Ech. flavo flore Clus. cur. post. huic eadem videtur.

11. *Echium nigrum flore eleganti* Alpin. exot. *Creticum nigrum* Park.

Alpin.

Planta est procerâ, ferens quinque *caules* & plures etiam, crassos, rotundos non in rectum sed oblique actos, & quasi in terra stratos, *foliis* multis, densis, oblongis, in acutum definentibus vespertis, asperis, spinulis acutis undique armatis. Est folia & fructus eodem modo spinulis præditi sunt. In ramulorum summitatibus *floris* visuntur, haud ita parvi ut in aliis Echis, longi, vericorolles, ita ut quidam ex floribus purpurascant, alii cyaneo colore diluore cernantur. *Floris* figurâ ad parvas Campanulas accedunt, sed ora hiantia habent, ac ex his lingulis quatuor aut quinque filamenta tenuissima prominent: parum odoris respirant. A floribus in ramulis numerosis, ac simul densatis sunt *semina*, in quibusdam vasculis oblonga, nigro colore, & figurâ viperini capitis similia. *Radice* nititur oblonga, pubescente oblique, in tenuitatem deficiente. Sapor foliorum dulcis, subacris. Hanc (ut puto) speciem circa Messanam Siciliæ urbem observavimus.

Locus.

- * 12. *Echium lateum minimum* C. B. *Echioides lutea minima* Park. *lutea minima* *Apula campestris* Col. An *Echium flavo flore* Clus. cur. post.

Col.

Hujus *radix* tenuis est admodum, lignola, cortice fusco Echii, intus alba; ex qua *folia* in terram sparsa, duas uncias ad summum longa, satis angusta, ut latitudine paria sint cauliculi diametro, lino similia, sed in summo latorâ, carnosa, hirsuta, duriuscula, prope caulem molliora. *Cauliculi* tribus aut quatuor fruticati, parum supinis, dorsantibus aut pedibus albescentibus, rotundis, hirsutis, foliis admodum, atque circa summum maculosis guttis ex folio purpurascantibus, in quinque *ramulis* aut tres vel plures aliquando, quadrantele divisiâ comâ habentibus, foliis densis atque utrinque alatis five pinnatis amictos. E foliorum sinibus *floris* exeunt lutei, oblongi, tenues, pusilli, tenui tubulo, minores & angustiores aliis, sed sui proportionem latiusculis oris, quinquepartitis ac stelle modo hiantibus; in quorum calicibus succedunt *semina* quaternâ, aliis minorâ, intorto rostro capitella exprimentia Aviculæ potius quam Serpentes. Florem unicam, ut in aliis, ante alios in altum sinu sed absque petiolo hærentem profert.

C. Bauhinus eumque secus Parkinsonus *Echium* flavo flore Clus. cur. post. ab hoc specie distinctum faciunt, quam recte ipsi viderint.

Tempus
& Locus.

- A. 13. *Echium marinum* P.B. Cat. Ang. An *Baglossum dulce* ex insulis *Lancæstris* Park?

Folia ea parva, glauca velut Cerinthos, figurâ ferè foliorum Betæ marina, sed minorâ multo. *Floris* exigui, corulei, tubulosi ceu Cerinthos, sed breviores. Singulis floribus quatuor succedunt *semina*, ut in hoc genere fieri solet. *Caules* infirmi, humi procumbentes.

Parkinsonus caules tenues cubitales aut minores ei attribuit: ab eadem ad radicem sunt Boraginis multo minorâ, magis glauca, asperiuscula; & que in caubus adhuc minorâ. *Floris* ad geniculâ e foliorum aliis exeunt, atque purpureo rubentes, aperti, purpureo-cerulei, Echii nonnulli similes, seu inter Boraginis & Echii flores mediâ, odore dulci mellis. *Radix* crassa, exterius nigra, furculos aliquot emittit.

In Septentrionalibus Angliæ maritimis invenit, v.g. ad molendinum *Serammesson* dictum non longè à Bervico: item in insula quadam ad oram *Lancæstris*. D. Newton invenit in litoribus Cumberlancie non procul à *Wharven* oppido, rî malè nemini.

Nescio an rectè ad *Echium* retulimus: D. *Watts* Cynoglossa speciem facit.

Locus.

C A P.

C A P. VII.

De Heliotropio.

Rationem nominis superius dedimus in capite de Heliotropio tricocco, inter herbas flore imperfecto donatas.

Quod Heliotropium folia cum Sole circumagat Veteribus traditum est; Nos nihil tale nunc dierum in ejus foliis experimur, at neque in alterius cujusvis plantæ. Ingenue fateor Tiburnalo heliophilo, de Lupinis, de Cichorio, de Calendula, de Flore Solis, pluribusque aliis quodcumque cum Sole circumactis, eoque nubilo horas ostendentibus, me nullâ uspiam in regione, equidem versus Meridiem plerumque inclinat: at quorundam semel inclinavit capitis pondus ibidem semper retinet, ubi ubi Sol versatur.

At Dodonæus Heliotropium dictam hanc herbam asserit, non quod ad Solis diurnum motum conpiliatur, sed quod æstivo Solstitio floreat, cum Sol longissime ab Æquinoctiali circulo digressus ad ipsum rursus *revertatur* sive conversionem faciat.

1. *Heliotropium majus* Lob. Ger. Park. *majus flore albo* J. B. *majus Dioscoridis* C. B. *The greater Heliotrope*, or *Turnsole*.

J. B.

Planta est dorsantis & major, interdum minor ratione loci, *radice* simplici lignosa: *Caulis* fungosâ medullâ plenus, foris ex viridi incanus, tomentosis, multis alis concavus. *Folia* ad ramulorum exortum & per ipsos ramos disposita, Ocyuri foliis paria, ex rotundo oblonga, nervosa, cauliculis caucum in se Scorpionis caudæ instar contorqueat. *Semina* succedunt triangula, brevia, cuneata, quaternâ juncta, acuminibus coeuntibus globosum capitulum efficiunt.

In Gallia Narbonensi, inque Italia & Sicilia in agris ubique ferè luxuriat. Vidimus etiam circa *Locus*.

Quæ de viribus Heliotropii habent Veteres apud ipsos vide. Verrucas & myrmecias & thymos afflicta herba valenter adimere dicitur. Efficacissima est ad *Vires* versus carcinomata & ulcera gangrenosa & tumores strumulos [nota planta Matthioli, semen Lobelio.] *Folia* ex rosaceo illita capitis dolorem mulcent. Epotum foliorum decoctum unâ cum Cuminum renam calculos pellit & frangit, & intestinorum animalia necat.

- * 2. *Heliotropium Siculum majus flore amplo, odorato* Bocconi.

Boc.

Cauliculi conflant ramulosi, versus terram reclinati: *foliis* in rotunditate oblongis, candicantibus, leviter hirsutis & quasi villosis seu lanugine obductis. Heliotropio vulgari non assimile est quoad caulium & foliorum compositionem: *floribus* autem variis, qui multo majores sunt & suaveolentem, Smilacis asperæ aut Meliloti ruti. *Caulis* fastigio flores saepe velut in umbellam congehi versus geruntur.

Non longè *Catana* in asperis & fegentibus copiosè crescit vulgari permixtum.

Locus.

3. *Heliotropium Indicum Horvini folio* Hort. Reg. Paris.

Hujus quod ad me transmissit specimen insignis Botanicus D. *Shoane*, non multum differre visum est à vulgari Heliotropio majore præterquam magnitudine, & quod non usque adeo incanum sit.

- * 4. *Heliotropium supinum Clusii & Lobelii* Ger. *minus supinum* C. B. *minus quorundam seu supinum* J. B. *majus supinum* Park.

Majus perquam simile est, minus tamen, graciliores enim ferè *ramuli*, in multas alas divisos, aliquantulum lanuginosis, humi stratos. *Folia* majori sapore, colore, formâ similia, minorâ tamen & oxyuri foliis proxima: extremi ramuli Scorpionis caudæ instar etiam incurvantur, eisque divisiâ aut quaternâ simul juncta, sed unicam ferè semper, interdum geminum, illo majus & oblongius, fulcram, quodam cortice five membrana tanquam pericarpio inclisum: Sub foliis aliginicis, hyeme perit, & deciduo semine lingulis annis nove plantæ renascuntur.

Non possum assentiri Clusio, *semina* lingula singulis foliis naturaliter succedere, licet ex accidenti id sepius contingat, ut in Lithospermo vulgari. C. Bauhinus, Gerardus & Parkinsonus duas constituent Heliotropii minoris species, verum præter rationem, & per errorem ut nobis videtur. Vide J. B. tom. 3. pag. 605.

Heliotropium tricocco quare inter Herbas flore imperfecto,

5. *Jacobi*

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER UNDECIMUS.

QUI EST

De Plantis Verticillatis.

VERTICILLATÆ dicuntur hæ plantæ quia flosculi caulem articulatum velut verticilli amplectuntur, foliolis interpersis.

Norae autem quibus Verticillatae à reliquis Plantarum generibus distinguuntur, sunt folia in caule ex adverso bina, Flores monocephali, calyx plurimicus ad genera, femina ad singulos flores quaterna, quibus Florae calyx pro vacuulo inferius.

Ad genera Verticillatarum subalternae rectè continuenda & singulas species rectè ordinandas quibus fedibus dipendentes idoneis admittuntur delimitantur, cum nec ipsi per se, nec Boerhaavio descriptiones, omittis non possint.

Ad species luculifer plantarum pilas inspicere, & inter se conferre, longe generum indicibus non generum characteris delimitis. Alii supplere & emendare possunt quæ à nobis vel palmer accurate traduntur vel omittuntur.

Pleraque omnes plantae galeatae & verticillatae, annotante D. Hermans, ut ex relatione D. Palmer habeo, aromaticae aut saltem odoratae sunt. *Plures certe in hoc genere ejusmodi sunt quam in alio quocunque.*

*Plantæ verticillatæ fruticosa, hoc est quarum superficies perennat, sunt
vel flore*

[Galeato & labiato, seu utrinque labiato,

Grandi in spicis laxis è verticillis aliquantulum distantibus compositis, foliis latis obtusis; SAL-

{ *Grandi*, in ip
 VIA.
 { *Minore*, foliis

(Oblongis & angustis, florum verticillis

(In spicas digestis

Breviores, floribus densius stipatis

(Habituores, cum foliis in summa spica; STOECHAS.

*Minores & tenuiores seu graciliores, longis insidentes pediculis, ipse triticeæ
æmulas; LAVENDULA.*

longiores, verticillis rarioribus compositas, foliis virentibus; Hyssopus.

Ad caulium nodes foliis intermistis,

♂ *Major*. in magnum fruticem adolescens; ROSMARINUS.

{Minor, & humilior; SATUREIA durior.

Brevibus & latiusculis, florum & verticillis in spicas breves & habitiores digestis,

Villosas odore suavi seu vehementi; *MARUM* vulgare.

{ *Non villosas, foliis*

Latierius

{ *Latoribus brevioribus & viridioribus* ; THYMUM vulg.
{ *Oblongis incanis & ad margines crenatis* ; POLIUM mont.

Galea carente, radice

{ *Reptatrice humilior, foliis quernis; CHAMÆDRYS vulgaris.*
 { *Non reptante, foliis supernè viridibus, subtus incanis*

{ Elation & lignosior; TEUCRIUM.
{ Humilior & odoratior; Marum SYRIACUM.

SECTIO PRIM A.

De Herbis Verticillatis fruticosis, quarum superficies perennant, & lignescunt.

O affinitatem tamen & convenientiam in notis genericis nonnullas herbaceas & annuas his admiscuimus.

C A P. I.

De Salvia.

Salvia à salvere i.e. saluum esse dicitur, quòd ad multa, præsertim ad fecunditatem salutaris sit: cum steriles hujus usu frequenti gravidæ reddantur, quare Agrippa *sacram herbam* vocavit, Aetio auctore. *Emaculantes* Dioscoridi l. 3. c. 40. quali in tabernæda, cum herba ipsa semper retorcida & exsucca videatur, id enim *ovæda* & *ovæda* significat, folia enim attritis vestibus comparantur. C. B.

Notæ Salviæ genericæ sunt flores magni, hiantes, in spicis laxis, è verticillis aliquantulum distantibus compositis, folia lata, obtusa, rugola, odor validus & vehementior.

1. *Salvia latifolia* J.B. *major* Ger. *major vulgaris* Park. *major an Sphacelus* Theophrasti C.B.
The greater or common Sage.

[illegible]

2. *Salvia nigra* C.B. *nigra* vel *rubra* J. B. **Red Sage.**

Ex genere *Salvia* majoris est (ut rectè J. Bauhinus) non species ab ea distincta: *foliis* ex atro rubentibus, potissimum antequam exscalescat, alioqui florida folio parum differt à majore vulgari, (inquit idem.)

At nos habemus speciem cujus folia & luminitates rubent etiam postquam
ruit, quamvis minus intensè. Nam varii reperiuntur in hac *Salvia* colorum gradus inter viridem &
atro-rubentem.

3. *Salvia variegata elegans* Ger. *variegata prima* Park. parad.

Triplici colorum in eodem folio varietate viridi albo rubenke pulcherrimum de se præbet spectaculum: Colores sci. ductibus non rectis solum, sed hæc illuc reflexis aut variè sparsis & velut undatim folia distinguunt. Hoc genus plerumque minus est vulgari lasfolia Salvia, aliquando et peritumile. Hæc est proculdubio Salvia altera perelegans, tricolor, argentea Belgarum, *Hort. Par.*

 Xx

4. *Salvia*

4. *Salvia variegata vulgaris* Ger. *variegata secunda* Park. *parad. Salvia albis foliis* C. B.

7. B.

Ex genere *Salvia* majoris & hae est, quae folia quamvis tota, quamdam media ex parte candore nigro praedita habet. Hae est *Salvia* foliis ex purpureo & albo variis *Hort. Paris.*

Utrunque hanc speciem Cantabrigiae in hortulo nostro aliquot annos alimus.

Catalogus Horti Regii Parisi tertium insuper his addit *Salvia variegata* speciem, quam inscribit *Salvia minoris foliis ex laevo & viridi variegatis.*

Salvia nostratibus saluberrima herba existimatur, ideoque verno tempore, Maio praecipue mense, folia eius & ruriones cum butyro comedere solent ad sanguinem depurandum, & salutem tuendam. Quoniam bufores sub ea libenter stabulantur nonnulli diligenter lota & mundata in cibis usandam est. Ad accendos bufores & alia animalia venenata Rutam *Salvia* proximam aut eadem intermixtam plantare solent Itali: secundum vulgatum illum versiculum,

Salvia cum Ruta faciunt tibi pecula tuta.

Salvia diuretica est; menses ob crassitiam remoratos citat, & tamen nimios emendat. *Parod.* est in capitis affectibus, paralyti, vertigine, tremore, catarrhis. Exterius aphthas oris abstergit (in garganis).

Punctura vespertini & araneorum curantur repetita applicatione foliorum recentium *Salviae*. *Ephemer. Germ.* An. 8, 9, 10. Aciditas enim fermenti venenosi obtunditur ad Alcali vegetabili. Hae plantae nigredunt cum Vitriolo ad Gallae. Communicavit D. Tamer. *Robinson.*

Ad mentes albos, R. *Salviae*, Sars. paril. & Balsam. ana. Cape 3j. manē in jussulo per aliquot dies. Est remedium Aulicarum. *Claudian.*

Tremula manus auspiciatissime lavantur in vino decoctionis vel macerationis *Salviae*. *S. Pauli.* Quod si quis ex manipulo *Salviae* & Tabaci Virginiani confici 3ij. & p. i. atque altero tritae Polentae decoctum ex aceto coarctare sibi pariet, ut os eo proluit, aut dentes fovat dum dolent, is ab huius utriusque levamen persentiet, ut aliquoties in his comperi quibus ex vulgo id commendavi. *Simon Paulus.* Ex excerptis D. Edu. *Helfii.*

Vim adstringendi & sanguinem sustendi *Salviae* inesse cum aliis experimentis demonstrat illustri Vellingius, in horto Patavino plantarum vires spectantibus exponens, tum maxime hoc suo, quo Iputum sanguinis eadem herba cum melle exhibitum sanatum testatur, remedium ex Aetio desumptum, apud quem Terrabili. 1. ferm. 1. Orpheus. Dato inquit sanguinem expuentibus succi *Salviae* cyathos duos jejunis cum melle bibendos, & sanguis illico cohibetur. Communicavit D. *Suave* ex observ. Georgii Hieron. Vellichi 4. collectam.

Paralytis partium deglutitioni inservientium curatur per decoctum *Salviae* in vino, & continendo in ore sp. Vini infusionis thymi. D. *Hulse* ex Etmulleri praxi.

Vinum in quo decoquitur *Salvia* commendatur admodum a Deckerio in praxi ad dolorem acrem ventriculi, [cardialgiam]

5. *Salvia serrata crispata* J. B. *latifolia serrata* C. B. *maxima sive latifolia* Park. *Curled Sage.*

Huius *folia* breviora, latiora & rotundiora sunt *Salviae* vulgaris foliis [nonnulla quatuor uncias longa tres lata sunt] serrata & crispata ad margines: *Flores* in plerisque plantis purpureae vultus in modum, in nonnullis fide rariis albescent.

Hae omnino speciei distincta est a vulgaris *Salviae*. De loco ejus natali nobis non constat: in hortis cultam sapienter vidimus, imo ipsi coluntur.

6. *Salvia folio subrotundo* C. B. *Park.*

C. B.

Caule est quadrato, villosa: foliis rotundis ad Violaria vel Aristolochiae rotunda folia accedentibus, aut in acumen finientibus, scabris, vulgari magis candicantibus & tenuibus.

7. B.

7. *Salvia minor* Ger. *minor auriculata* J. B. *minor sive pinnata* Park. *minor aurita*, & non aurita C. B. *Sage of Vertue.*

7. B.

Minorem *Salviam* quae minor capiat in foliis incrementa dixerunt: frutescens tamen, contrafractior interim majore, quadrans stolonibus & hirsuta cunctis lanuginosis. *Folia* majore magnitudine cedunt, odore vehementiore, saporeque vegetiore vincent, magis candicantia, quibus ad imum pinnulae duae oppositae, aliquando una, est ubi nulla. Spicatos caeruleos flores ex majore promptum est discernere.

8. *Salvia folio tenuiore* C. B. *India* Ger. *minor aurita odoratissima Hispanica* Park.

Præcedenti adeo similis est, ut nisi diligenter observetur, facile pro eadem possit accipi. Differt magnitudine & statura plerumque minore; foliis minoribus & viridioribus seu minus incanis; quod tenacior sit & frigoris minus patiens: odore gratiore & suaviore, paulo tamen vegetiore; floribus denique aliis purpureis, aliis albis.

Hanc plantam Parkinsonus a *Salvia* Absinthio speciem diversam esse contendit, & Johnsonum Gerardum emulatores reprehendit quod eam pro *Salvia* Absinthio habuerint: an recte eximantur alii.

9. *Salvia*

9. *Salvia absinthites* Ger. *minor altera* C. B. *Absinthium redolens* J. B. *minor altera flore rubente* Park. *Wormwood Sage.*

7. B.

Flore est satis magno, verticillato purpurascens [at quae in hortis nostris colitur flore est albo:] *Folia* *Salviae* minoris pari, nunc pinnato, nunc mutilo, Absinthium obolente, quem tamen odorem siccata vix referant folia.

Habetur flore purpurascens & albo. Observandum proponit J. Bauhinus, an quae flore est purpurascens ab alba differat, vel folio florido ludat.

In omnibus praeterquam odore & sapore cum *Salvia* minore convenit, unde nec specie diversam arbitramur.

10. *Salvia Cretica pomifera* Clus. Ger. *emac. major Cretica latifolia & angustifolia, aurita & non aurita, pomifera & non pomifera* Park. *Salvia bacifera* C. B. *galifera Cretica* J. B.

Fruticat haec alterius *Salviae* modo, in multos ramos sparsa, quadrangulis initio, & densa lanugine obitos, qui deinde in lineam substantiam transientes istam quadraturam amittunt, tenuiores autem rami tenent, densiorque lanugine sunt obiti. *Folia* inferna parte valde lanuginosa, altera virente & veluti attrita, *Salviae* latifoliae foliorum instar, appendices utrinque secundum pediculum habentia & velut aurita, nonnunciam etiam appendicibus carentia, nec tam ampla ut in latifolia vulgaris, nec etiam adeo angusta ut in vulgaris minore, quae aurita habet folia. Extremos ramos ambiunt verticillatim feni & phaei caliculi, in quibus flores vulgares foribus similis quidem similes, sed coloris ex albo purpurascens: quibus cadentibus semina nascuntur in caliculis, crassiora quam in reliquis *Salviae* generibus & illos ita replentia, ut quasi baccae appareant. Totius plantae odor paulo vehementior quam alterius *Salviae*.

In Creta baccas seu poma (quae duntaxat quaedam excrecentiae sunt) fert, uncialis interdum magnitudinis, multa lanugine obita, orbicularia: In frigidioribus regionibus nullas fert. Gallae hae ad juncturas pediculi & uncialis insident.

11. *Salvia tenuifolia* J. B. *angustifolia serrata* C. B. *Cretica angustifolia non aurita* Park.

Clus.

Multos statim a radice proferunt ramulos, lignosis ex fusco subrubentes. *Folia* longe angustiora sunt quam in ullo *Salviae* genere, in ambitu nonnulli interdum crenata seu crispata, & quorum finis alii pusilli ramuli prodeunt. Medius caulis in spicam purpureorum florum desinit, nullis intermixtis foliis. *Radix* dura, lignosa, in ramis divaricata.

Nata est femine in Creta insula exatop. J. Bauhinus eam describit foliis minus spissis, angustioribus, ténueque parvis auriculis donatam.

12. *Salvia lanuginosa angustifolia* C. B. *Park.*

Caule est rotundo, crasso, lignoso, ob candidam lanuginem molli, cubitali, ramoso: foliis candidis angustis, brevibus, lenunciatas, laris, duas longis, dentis & scabris, odore Tanacetis: floribus in caulis summo quasi in spica Lamii floribus similibus, purpureis, & quorum medio stamina oblonga exsertuntur.

13. *Salvia frutescens lutea, latifolia, sive Verbascum* [sive] *quarum Matthioli* Park. *Verbascum Matthioli* Ger. *Verb. latu Salviae foliis* C. B. *Yellow flowered Sage.*

Caubus multis, quadratis, incanis, lignosis fruticatis: quibus ad intervalla adnascuntur folia rugosa, incana, lata apicibus subrotundis, *Salviae* vulgaris foliis simillima, sed majora. *Flores* verticillati, in summis praecipue caubus aggesti, *Salviae* floribus figura fide satis similes, verum coloris diversus, nempe flavi. *Semina* quam *Salvia* majore. *Radix* lignosa, fibras multas in terram demittit. Odor fatis validus, Parkinsono gravis & caput tentans, nobis non injuvans.

Circa Tauronem Siciliae copiose provenit. Planta haec a Botanico plerique perperam Ver-leuca. Circa Tauronem Siciliae copiose provenit. Planta haec a Botanico plerique perperam Ver-leuca. Circa Tauronem Siciliae copiose provenit. Planta haec a Botanico plerique perperam Ver-leuca.

14. *Verbascum angustifolium Salviae foliis* C. B. Ger. *Monpeliense flore luteo Liane* J. B. *Salvia frutescens lutea angustifolia, sive Pbloom Lychbuiti* DuRoiard Clusio Park. *Verbasculum Salvisolium* Alpin. exot.

Clus.

Folia supra tellurem fundit crassiuscula, *Salviae* tenuifoliae parè similia, longiora tamen & angustiora, candicantia, inferiore parte densa & fere alba lanugine profusa obita. Inter haec exeunt floribus candidis, inferioribus plerumque, interdum paulo majores, quadranguli, villis & candicantes, & quorum geniculis folia longiuscula, suspensoribus similia nascuntur: caliculorum fastigia breviora habent & sede latiuscula praedita. *Flores* Lamii, laevi coloris, circa extremos cauculos verticillatim ex densa lanugine & quasi villis quibuldam pallidis prodeunt, comâ plerumque inflexa & nutante. *Radix* nigricans & lignosa.

In

Locus. In collibus fixis circa Montepelium nobis observatum est. Clusio autore, in collibus, scicioribusque & petrosi locis per universam Hispaniam & Lusitaniam extitit.

Tempus. Floret Maio & Junio; Semen autem subruatum, precedentis semini ferè simile in caliculis proferit.

Verbasum sive Salvosolum Lob.

Ob descriptionis imperfectionem ad quod genus plantarum pertineat nobis non constat.

- 15. *Salvia minor Aethiopica folia Chamalaegui asperis Breynii.*

Breyn.

Frutex est parvus, caule quadrato, lignoso, alpero, quandoque spadiceo, seu purpureo obsoleto coloris: ex quorum geniculis alae utrinque cruciatim alterno versu oppositae, binae panduntur, inde quadratae & ramis aliis decussatae: *Folia* Chamalaegui *Dod.* minoribus, asperioribus & rugosioribus magisque venosis, per genicula binis caulis & ramis herentibus. *Flores* in caulis & ramorum summitatibus, in spicam ramosam sunt dispositi, eadem figurâ ac colore quâ *Salvia* nostrans, ex parvis etiam calyculis, at luspidiis, aliquando pulchre violaceis, prodeuntes. Olor totius hujus plantae gravis, ad Horminum vergens: Sapor aromaticus.

- 16. *Salvia Syriaca Cisti femine foliis, acetabulis Moluccae Breynii.*

Breyn.

Salvia minoris auriculatae instar densè fruticat, multis ramis brachiata: ex quorum geniculis ad versa oriuntur *folia* bina, *Salvia* vulgaris multò minorâ, circinata. Cisti femine foliis paria. *Flores* verticillatim circa summos ramulos nascuntur, & calyculis five acetabulis Moluccae praegrandibus, purpurascensibus prodeuntes, galericulati, ac violacei coloris. *Semen* nigrum.

Hujus Rawolius meminit in suo Hodeporico.

- 17. *Salvia Indica arborescens Bontii.*

Frutex est surgens ultra duorum hominum altitudinem, & tantâ copiâ crescit [in India Orientali] ut silvestra integra conficiat: nam longè lateque luxurians radices agit, non secus ac *Glycyrrhiza* in Europa; ita ut qui eam in hortis plantant, post aliquod tempus cum summa molestia radicibus effodiant; cum subinde repullulascit. *Flores* ferè ex albo cyaneos, ut reliquae *Salviae*. *Folia* admodum longis est, quae præter gratum odorem, etiam umbram commodam praestant. Si autem bene colatur in hortis, plurimum de feritate sua remittit, quod fiet si radices & luxuriantes strobili stans temporibus commodè refecerunt, & tum non nimis utilis est in cibis quam manifestâ puniula apud nos. Nam vino macerata si fumus aliquor quodlibet liquoris uncias, nullum præstantium veniens remedium in familiari hac tremoris seu paralytici specie, quae Beriberi incolis dicitur, quod ut in pluribus aliis sic in melleo cum summo utilitate expertus sum.

Vires.

C A P. II.

De *Lavendula* seu *Lavandula*.

Lavendula Recentioribus dicta creditur quod balneis seu lavacris expetatur. Semen & folia (inquit Lobelius in Adv.) ad affectus matricis commendantur in fomentis & lotionibus.

Nonnulli Iphium Plinii suspicantur, quod Helychus *Acaerida* vulgo dictum scribit, quæ vox ad lavandulam accedit.

Martinius à *leben* Germanico, i. e. vivere; deducit transivè sumpto, quia vivificat & valet ad lipothymiam seu animi deliquium, autore Matthiolo.

Ejus nota sunt flores in spicas tenuiores triticearum æmulas, longis pediculis insidentes congesti.

- 1. *Lavendula major sive vulgaris* Park. *Lavendula flore caerulea & flo. albo* Ger. *Lavandula latifolia* C. B. *Pseudonardus*, quæ vulgo *Spica* J. B. *The most common of broad-leaved Lavenders.*

J. B.

In fruticem satis grandem & lignosum, plurimis ramulis densum adolefcit, altitudine sesquipeditali aut bicubitali. *Folia* infima quidem crebra & incoadita ferè, superiora, ut in toto hoc genere, ex adverso bina, æternatim sita, per intervalla longiuscula, incana, culmum aut etiam semunciam lata, duarum triumve unciarum longitudine, nervo medio percurrente, odore vehementi, grato, sapore amaricante. Summis ramulis spicam gestat longam, verticillaris calyculis caeruleis angustis, oblongis, constantem, è quibus *stoculi* emicant caerulei seu violacei.

Folia huc longiora latiorque multo quam *Lavendula* minori, magis incana, non tamen adeo gioreque quam illi. Spicæ quoque multo longiores & inflexæ: flores tamen singulares (quod mirum) quam illius minores: Olor quoque totius plantae vehementior.

gioreque quam illi. Spicæ quoque multo longiores & inflexæ: flores tamen singulares (quod mirum) quam illius minores: Olor quoque totius plantae vehementior.

- 2. *Lavendula minor sive Spica* Ger. Park. *Lavandula angustifolia* C. B. *Pseudonardus* quæ *Lavendula* vulgo J. B. *Narrow leaved or small Lavender*, by some *Lavender-Ephie*.

J. B.

Totâ quidem facie precedenti proxima est, minor utunque & humilior, pariter tamen densè fruticans: *folia* minoribus seu angustioribus & brevioribus, nec adeo albidis, odore nimis vehementi. *Spicæ* forum, uti dictum, breviores sunt & erectiores, *stoculi* tamen singulares majores.

Variat interdum floris colore albo, uti præcedens.

In Hispania & Gallia Narbonensi sponte provenit. Gaudet apricis & petrosi locis, ubi perpe- **Locui & Tempus.**

- 3. *Lavendula folio multifido* J. B. Park. *folio dissecto* C. B. *Stachus multifida* Ger. *Jagged Lavender.*

Clus.

Cubitali interdum altitudine assurgit, quadrangulis & hirsutis ramulis, quos multifida, tenuiterque incisa ambiunt *folia*, lanuginosa cinereique coloris acris guttâ & juveni odoris. *Flores* in summis virgulis quadrangulis, nudis & lanuginosis, spicæ instar, ut in *Lavendula* congesta, caeruleo colore præditi, odorati: spica autem aliquantulum contorta est, & in quatuor veluti versus aut ordines digesta, alia interdum ex alia nascens. *Radicem* habet duram, lignosam & multis ramulis donatam, quam vivacem esse facile sibi persuaserit descriptionis autor Clusius.

Nascitur circa Malacam Batice urbem, ubi illam primum inveniebat Clusius, colle quodam illi *Locui & Tempus.*

- 4. *Lavendula latifolia*. An *Lav. latifolia Indica subincana*, spica brevior Hort. Reg. Paris. ? *Broad-leaved Lavender.*

Hæc species foliis brevioribus & latioribus, minisque incanis à *Lavendula* vulgari differt; Olore cum ea convenit: Florum spicam nondum vidimus: quavis enim hyemes nostras haud difficulter toleret, spicam tamen in hortulo nostro nunquam produxit: Si eadem planta sit Parisiensis & nostra, spicam facit breviorem.

Lavendula ut facit sic viribus cum *Stachade* convenire videtur.

Partium est tenuium, cephalica ac nervina. Uti præcip. in catarrhis, paralytici, spasmi, vert. *Vires.* gine, lechargo, tremore artuum. In urina, moribus ac fetu pellendo (unde & parturientibus exhiberi solet) in torminibus ventris flautentibus. Externiculis in luvris capitis ac artuum, in Masticatoris (pro catarrho explicando ac revellendo ad palatum, nec ad pulmones defluat.) *Sched.*

In utro est aqua destillata, conservæ ex floribus & oleum spicæ.

Florum spicæ cum lineamentibus & veltimentis in arcibus recondi solent ad odoris suavitatem communicandam. Schröderus eos odore suo pediculis fugare scribit.

In difficili partu sem. *Lavendula* est oppidè conducibile. Duo sequentia remedia arcana præstantissima perhibentur.

Primum est Rondeletii, R sem. *Lavendula* 3ß. sem. Plantaginis, Endivæ ana ʒij. Piperis ʒi. F. pulvis. Cape cum aquis sequentibus, R aquar. Caprifoli, Endivæ ana ʒij.

Secundum est Backmeisterii, R sem. *Lavendula* 3ʒ. Succini albi præparati, borac. ʒij. Ol. Cinnamomi gutt. ix. F. l. a. pulvis, dividendus in tres æquales partes, propinandus in vino Rhenano. Hæc sunt minime fallacia. *Sim. Paulus* ex Annotatis D. Edv. Hulle.

In pueris pediculosis hoc expertus sum (inquit A. Hieron. * Reaumerus) Jussi caput inungi oleo * *Ol. Lav. 28.* spicæ, & statim moriebantur pediculi. D. Sonae.

At oleum quodcumque illorum insecta exanimat, quoniam obstructis matibus respiratorii aerem intercipit & excludit, cujus defectu insecta moriuntur.

C A P. III.

De *Stachade Arabica*.

Stachas ab insulis ejusdem nominis è regione Massiliæ ubi nascitur cognomentum accepit, teste Dioscoride l. 1. c. 32. Plin. l. 28. c. 12. Verum Lobelius in Adv. nobiles illas & rarissimarum stirpium alumnas *Stachades* insulas huic cognominas, non ex adverso Massiliæ, ut perperam ex Dioscoride persuasum est (bidui namque itinere & litore inditus absumt) sed è regione Olibæ, vulgo *Hyere*, urbecula olim tam laeta quam nobilis, à qua crammum hodie insulas *Stachades* nomen retinet, non Massiliæ, dicantur namque *Hyere* insulae.

Spicæ habitioribus pilosis squamulis imbricatis, cum foliis in earundem cacumine à *Lavendula* differt.

1. *Stachas Arabica vulgè dicta* J. B. *Stachas vulgaris* Park. *St. purpurea* C. B. *Stachas fœve Spica hortulana* Ger. *Camidoup* oꝝ *French Rabender*, by some *Sticadoge*.

† B.

Utilis iuxta ac pulcher est frutex, *radice* lignosa crassiuscula, *virgulae* emitente lignosis, cubitales, & bicubitales in ramos aliquot divites. *Folia* per geniculos Lavendulae bina, & ex aliis alia minora, plura, incana, odore & sapore aromatico. Singuli *ramuli* quadranguli, plerumque foliati, uti observavimus in *spica* fulgiantur crassiusculis, unciales aut longiores, pilosis squamulis imbricatis, in quibus *foveola* purpurei: præterea ex cuncime emicant foliola aliquot purpureo-violacea, visui grata, qualia fœvè in Hormino Matthioli.

Locut.

In Sylva Grammontia & alibi circa Monspelium, quin & medio circiter itinere inter Monspelium & Arelaten invenimus. Crescit, autore Clusio, plurimis Hispania, Lusitania & Galliae Narbonensis locis, ubi floret Aprilis & Maio.

Variat floribus colore albo, quæ *Stachas vulgaris* flore albo *Park.* quam per errorem habet pro *Stachade latifolia* flore albo C. B.

- * 2. *Stachas longioribus ligulis* Claf. *Park.* *cauliculis non foliatis* C. B. *summis cauliculis nudis* Ger. *French Rabender with longer top-leaves*.

Hæc in paucis à precedente differt, (unde unicâ descriptione utraq; comprehenditur Clusius) nimirum virgulis spicas sustinentibus aliquotvis nudis; spicis ipsi longioribus & angustioribus, ligulis denique & summis spicis eminentibus admodum longis.

- * 3. *Stachas latifolia flore albo* C. B.

Folia est Lavendulae, flore magno albo. In Murena Castiliae D. Albinus legit: nec plura de ea habet C. Bauhinus, quibus, quod sciam, ejus meminit.

4. *Stachas foliis serratis* C. B. *Ger. Park. serrato & crispo folio* J. B. *Camidoup* oꝝ *Sticadoge*, *with indented leaves*.

Clus.

Stachadis genus hoc valde rarum, Clusio observatum, ejusdem cum superiore altitudinis, lignosis, fragilibus, tenuibus, quadrangulis *ramis*: *foliis* etiam oblongis, angustis, omnino serratis & crispis, parte superius virentibus, inferâ candidis, calidi & amari gustus. Ejus extremi quoque ramuli desinunt in dodrantales virgulas, nudas, quadrangulas, incanas, quæ spicam sustinent *Stachade* longiore & rariore, ad Lavendulae minoris spicam propè accedentem, & multis similiter veluti membranaceis ligulis congestam, cum eminentibus in summo quibusdam latiusculis foliolis & purpurea cornu, uti in reliquis hujus generis. *Flores* ex singularum squamarum sinu copiosi, purpurei ut in vulgari: *Semen* etiam simile, quemadmodum & *radix*.

Locut.

Nonnulli in summa Calpe sponte nascentem & suis floribus onustam Februarii mense invenit Clusius.

- * 5. *Stachas viridis* J. B. *viridis Dalechampii* Park. *viridis capitulo oblongo* C. B.

Lugd.

Tota jucunda viriditate nitet: *foliis* per intervalla in caulibus multis, duobus longis, aliquot aliis multo brevioribus, *capitulo* in caulis summitate longo, rotundo, cum duobus in summo foliolis, ex quo flores lutei exeunt.

Tract.

Stachas abstergit, attenuat & aperit. Usus præcip. in affectibus capitis & nervorum, scil. in Vertigine, Apoplexia, Paralyti, Lethargo. In morbis pectoris idem præstat quod Hyssopus. Insuper urinam & menses cit, venenis resistit, affectibus hypochondriacis succurrit. Extrinsecus in litionibus capitis, suffuso, &c. *Schrod.*

In ejus virtutibus de Gribendis prolixus est Melue. Vide J. Bauhinum aliisque Botanicos. Syrupus ejus simplex in usu est, Simplex, Compolitus, & Ferule: omnes cephalici habentur, & in nervorum partium frigidis affectibus felici cum successu usurpantur.

Melue pituitam & atram bilem hanc herbam purgare scribit, sed quia tardius & imbecillius operatur, ipsi addere jubet partem sextam Salis communis aut Salis gemmæ, aut Myrobalanum nigrum aut Cassiam. Jubet insuper biliosos ab ea abstinere: ob quam fortè causam, inquit Calp. Rosmarinus, dehisit esse in usu.

- * 6. *Stachadi serrate affinis* C. B. *Tragium alterum Dioscoridis* quibusdam, *folio Trichomanis* J. B.

Rosmar.

Radice est albicante, longiuscula, gracili. Ex qua *foveola* emergunt lignosi, vix minimum digitum longi; quibus *foliola* adherent longiuscula, pulchra serie disposita, adverla, haud secus ac in *Trichomanis* digesta, iis tamen longiora, ut in Asplenio, quibus & colore similia; nam superne pulchre virent, inferne vero cinereo tomento obita sunt, minora præsertim & ab imo primùm pelluntur. Inter hos circulos alii prodeunt coliculi nudi, purpureos flores sustinentes. Ex imperfecta hæc descriptio quo referenda sit hæc planta nobis non constat.

CAP.

CAP. IV.

De Rose marino.

ROS dici putatur quia rosâde sit nature, vel quia rosis instar aspergatur, vel quia ejus usus in aspergillis, quod nobis *versifolius videtur*: *marinus* autem vel quia in marinis locis felicitè proveniat, vel quia laporis marini, hoc est, amari, *Ess.* *Etyologia*. Græcis Libanotis *ῥοσῶν*, i. e. coronarius, ab odore thuris, & quod ad corollas revandas adhiberi solebat. Magnitudine sua & statura insigni, floribus ad caulium nodos foliis intermixtis, foliis oblongis angustis prima parte candidis, supina obscurius virentibus à congeneribus differt.

1. *Rosmarinus coronarius fruticosus* J. B. *hortensis angustiore folio* C. B. *coronarius* Ger. *Libanotis coronaria* sive *Rosmarinum vulgare* Park. *Common Rosemary*.

† B.

Rosmarinus, suffrutex jucundissimi odoris Thus redolentis (unde & nomen ipsi Libanotidis indeum) vel imprimis unitatis commendatus, notissimus, & quia coyollis pectus coronari nomen adeptus, bicubitales est & altior, virgulis tenuibus, cinereo colore præditis, in quibus *folia* abrupta simul ex intervallis oriuntur [imo bina ex adverso & alia ex eorum sinibus conferta] rigida, Lavendulae angustiora, breviora, prona parte candida, supina saturatius viridia. Flores ex alis foliorum exeunt; & cœruleo albicantes Salviae florum effigie, minores, labello coyllæ instar concavo guttato: flore incurvus, longe ex recto sub supremo folio promicant.

Vere primo & per totam ferè æstatem floret. In hortis feritur, verum non semine sed sarculo. Alii *Lev.* differt specie à spontaneo latiore folio dubito: quod si differt ubi spontè proveniat prociuum non invenio. Qui feritur & latiora & rugosiora habet folia, nec facile fert hyemem.

Hujus varietas in hortis alitur foliis aureo colore variis, quæ Parkinsonio *Rosmarinum striatum* sive *aureum* dicitur. Habent etiam flore duplici *Park.*

In usu sunt folia, flores (Anthos Officinis dicti) & semen. Cephalica sunt & præcipuis, nervina, ac etiam uterina. Usus præcip. in affectibus capitis ac nervorum, in Apoplexia, Epilepsia, Paralyti, Vertigine, Caro, &c. visum acrius, sensus ac memoriam juvant, fetorem halitus emendant, Epatis, Lienis ac Uteri obstructions resolvunt, ætero ac fluiori alioque medentur, cœque confortant. Herba ipsa suffusa & vapore suo pectus tempore ærem emendat & salubrem reddit.

Dioscorides morbum Regium sanare tradit hanc herbam, si quis ipsam in aqua coctam ante exercitationem exhibeat bibendam, deinde exercitum lavet, & vinum ipsi bibendum det. Semen cum vino haustum ad icterum commendat Mizaldus.

Ad paralytin aliisque nervorum affectus conducit Vino aut Cerevisiâ in qua Rosmarini summitates infusa fuerint assidue in potu uti.

Ad vilius accendendum conducit flores recentes quoties jejuno ventriculo cum pane & sale comedere. Exliccati & molli fœmis ore haustus. Puti in modum utilis censetur adversus Tussim, Pleurit & Tabern pulmonum.

Solo usu olei Rosmarini chymici propinati in decoctis idoneis ante paroxysmum multas febres tertianas exquisitè curatas esse in Nolocomio Parisiensi dicto *la charité* vidit & observavit M. Jacques. Doct. iv vel vi. gutt. Sim. Paulus Quadrip. Botan. Class. 2. p. 134. Habet ex excerptis D. Hulse.

Ex Rosmarini fruticantis truncis caudicibusque pectines in Gallis sibi parant, quibus quotidie caput pectunt qui à vertigine aliisque hujus generis morbis præservari gestiunt: sed fraus simul inventa apparet, dum è Salice, Pyro, Tilia, &c. affabre pectines isthic loci exculpunt, & perpolitos conspergunt leviter cum gut. olei Rosmarini vel Spicæ, & sic impostores arguti imponunt minus sagacibus. Ex adversar. D. Tancr. Robinson.

Diarrhæam trimetrem desperatam vino Rosmarini curatam refert Velschius Hecatof. D. Hulse ex Emmul. præ.

Aqua Regine Hungaricæ destillatur & præparatur è floribus Rosmarini in infusis sp. vini. In Cephalicis & Nervinis affectibus celebratur.

2. *Rosmarinus spontaneus latiore folio* C. B. *Rosmarinum latissimum* Park. *Rosmarinus coronarius fruticosus ignobilior* J. B. *Spoad-leaved* oꝝ *unib Rosemary*.

Precedente minor est & humilior, ramis minus lignosis: *foliis* latioribus, rugosioribus, saturatius virentibus, prona parte parum vel nihil incanis seu candidis, magis sparsis fere rarius sitis in sarculis & ramulis: Tenues est hoc genus, nec hyemes nostras facile tolerat. In Hispania abunde oritur, unde in alto mari navigantes procul à littore ad multarum leucarum *Locut.* distantiam odorem ejus percipiunt, etiam antequam terram videant. In Gallia Narbonensi tantus ejus proventus est, ut haud temere aliud incolæ legum urant.

An hæc plantæ à precedente seu hortensi Rosmarino specie differat necne mihi non constat. Nam & hortense satum plantas producit latifolias, & in aliis etiam suffruticibus tenerioribus sarculum fatis hyemes facilius tolerare, & firmiores etic adversus cœli injurias quam à semine ortas notum est.

In Catalogo Horti Regii Parisiensis aliam adhuc Rosmarini speciem invenio, hortensem angustifolia *Varinæ*, ore folio argenteum dictum.

CAP.

CAP. V.

De Hyssopo.

Yssopus dictum voluit quasi *ὑψιστος* (pro *ὑψίστος*) ἐπὶ τῷ οὐρανῷ, quia super vultus effunditur: quia ejus olim in aspergillis ad expiandum peccata usus erat: verum rectius ab Hebræo *חֵיִן* derivatur, quam vocem septuaginta *Hyssopum* vertunt non semel.

Spicae florum longis, & virentibus rarioribus compositis, floribus versis unam partem spectantibus, segmento supremo, quod pro galea est bifido & sursum reflexo, foliis virentibus & reliquis Suffruticibus verticillatis distinguuntur.

1. *Hyssopus vulgaris* *spicatus angustifolius* J. B. *Hyss. vulgaris* Park. *Hyss. officinarum carulea* sive *spicata* C. B. *Hyss. Arabum* Ger. **Common garden Hyssop.**

T. radice lignosa, dura, crassitudine digitali *caules* exeunt pedales aut cubitales, fruticosi, cum lignescere incipiunt rotundi, dum enim adhuc tenelli sunt, quadrati videntur. *Folia* angusta, oblonga, glabra, ad margines aequalia, foliis Lavendulae similia, sed multo breviora. *Flowers* densis verticillis spicas longas mentientibus, in caulium summmitatibus, in unam partem ferè spectantes, & calicibus longis hians in quinque acuta segnientia partibus exeunt, ampli, cœrulei, quorum supremum foliolum bifidum sursum reflectitur, bidentum labellum binis alis superiore parte donatum demittitur. Singulis *foveolis* *stamina* insunt quatuor, oblonga, cœrulea cum suis *apicibus* parvis, obscure purpureis.

Locum. Collibus asperis Romanæ & Veronensi tradit, præsertim secus Aethem, ad angustias faxorum & arcem munitissimam, quæ Imperatoriam à Venetorum ditone discriminat & regione montis Baldi sponte fruticare hanc refert Lobelius, cum nullum alioquin nisi in hortis se invenisse dicat. Felicior læti nobis fuit Lobelius, cum enim eadem loca peragrarem, Hyssopus nullibi in conspectum se dedidit.

Varietates. Hæc planta multipliciter variat, nimirum 1. *Foliis*, quæ *coloris* respectu, vel ex albo & viridi, vel ex aureo & viridi varia sunt: Hinc Hyssopus foliis niveis *Park.* candidus Anglorum *Lob.* & *Hyss.* foliis aureis *Park.* *circumscriptus* respectu, vel ad margines aequalia sunt, vel crispæ, vel diffectæ; Hinc Hyssopus crispæ *Gesf.* foliis crispis *Park.* & *Hyss.* foliis crenatis *Park.* 2. *Odore* molchum redolente; Hinc Hyssopus molchata, vel de Cilisia *Park.* 3. *Floribus*, qui *sibi* respectu vel uno ordine tantum, vel duobus dispositi sunt: *coloris* respectu vel cœrulei sunt, ut plerumque evenit, vel rubri; hinc Hyssopus rubro flore *C. B. Ger. & aliorum*: vel albi; Hinc Hyssopus vulgaris alba *ejusdem C. B. Ger. Park. &c.* Adeoque ex una specie quatuor facit C. Bauhinus, plures Parkinsonus. Nam omnes hæc varietates vel ex semine in hortis sæto oriuntur; vel cultui & mangonio debentur.

Hyssopus hirsutus. Hyssopus hirsuta *C. B.* foliis cinereis *Park.* non aliter à vulgari differt quam foliorum & caulium lanugine, aut colore cinereo.

Hinc novem habemus Hyssopi vulgaris varietates raritate sua & elegancia spectabiles, quæ hortos coniosorum ornant, nimirum

1. Hyssopum foliis niveis *Park.* candidam Anglorum *Lob.*
2. Hyssopum foliis aureis *Park.*
3. Hyssopum crispam *Gesf.* foliis crispis *Park.*
4. Hyssop. foliis crenatis *Park.*
5. Hyssop. molchatum vel de Cilisia *Park.*
6. Hyssop. utrinque floriferam *Dod.*
7. Hyssop. rubro flore *C. B. Ger. & aliorum.*
8. Hyssop. vulgarem albam *C. B. Ger. Park.*
9. Hyssop. hirsutam *C. B.* foliis cinereis *Park.*

Vires.

Hyssopus calida est & acris [sapore fervido, inquit C. Hofmannus, suisque acrimonia palatum totum pervadente] unde attentat, aperit & abstergit. Usus præcip. in affectibus pulmonum tararæis, tussis, asthmæ, &c. Sympus in affectibus pectoris paululum progressis, ubi scil. de Glycyrrhiza, Capilli Veneris, ali non satis sunt operi quod moliantur, eximii utilis est.

Extrinsecus adhibetur crebro ad fuscillationes oculorum, ad uterum mundificandum, auriumque tinnitus tollendos (per tritorium suffitus succulentus) ad oris absterionem (in gargarismis) &c.

Sunt qui Absinthio in corroboratione ventriculi præferunt. *Idem.*

Cum caribus bubulis decocta cum aliis oleribus minutim concisis, non insuaviter ex jure ædunt, ori ac ventriculo grata.

Urinæ verò etiam movet & ad urinæ stillicidium utilis est.

Quantopere Hyssopus fuscillationi oculorum confert, testis sit Riolanus senior. Expertus sum verum, inquit, quod affirmat Archigenes apud Galenum, quod si Hyssopi coma nodulo inclusa bulbia in aqua, & tepide nodulus oculo eruento applicetur, tam manifestè fugit sanguinem, ut linteum ipsum sanguinolentum videri possit. Hujus autoritatem sequens ubi occasio ulit, decoctum Hyssopi aliquamvis adversus fuscillationes, imò etiam oculorum commendavi; sed loco aque succellum in vino bulliendum quandoque curavi, & ex voto eas evanuisse recordor, dum lectum peventibus scilicet subopidus clausis palpebris fuit applicatus. *Simon Paulus.*

Vix quidam celeberrimi multi novus, cui semur ictu equi calcibus incusso graviter contusum fuit fola applicatione

applicatione cataplasmatum cujusdam ex Hyssopi foliis minutim concisis & cum butyro recenti non salito commixtis parati intra paucas horas à dolore liberatus est, delecti etiam livida & decolora nota in cute. *D. Boyle.*

- * 2. *Hyssopus parva angustifolia* J. B. *parva angustifolia* Ger. *minor angustifolia* C. B. *minor*, sive *Hispanica* *Park.*

Clus. Dod.

Humilis est & tenerius hoc genus, alioqui formâ non multum differens à vulgari, *foliis* angustioribus, obscurius virentibus, densioribus, odoris grati: *foveolis* verò in cacumine in brevis spicae modum digittis.

- * 3. *Hyssopus umbellata* C. B. *cremata*, sive *comosa* *Clusii* *Park.* *An Hyssopus spica brevis, lata* J. B.

Clus.

Hoc genus vulgari non admodum dissimile est (inquit Clusius) sed ad præcedens Hispanico semine natum magis accedit, exceptis ramulis, qui in virgarum fastigio numerosi in latam comam sparguntur.

Præter hanc aliam *Hyssopi comosi* speciem constituit C. Bauhinus, quam *latifolium comâ rotundâ confertâ* vocat, idque autoritate præcipue codicis Casarei; & cujus pictura quanta fide habenda sit, norunt rei herbarie periti.

Hyssopus furculis densis *Park.*

Park.

Humilis est Hyssopo vulgari, ramulis seu furculis crebrioribus, tenuioribus, minus lignosis, densioribus magis reclinatis; *foliis* obscurè viridibus densius dispositis: in aliis cum eo convenit. Parum differt ab *Hyss.* parva angustifolia *J. B.*

- * 4. *Hyssopus angustifolia spicata* C. B. *Park. tenuifolia* *Ger.*

Clus.

Valde fruticat hoc genus, nec minus quam vulgare suis virgibus se propagat, quæ squipedales interdum sunt, duræ, lignosæ, in multos virescentes ramos divisa, quos obident angustiora quam in vulgari *folia*, viridia, culti gustus. Summi rami desinunt in spicam florum illos verticillatim ambientium, vulgari formâ simulum, minorum tamen, coloris cœrulei. *Radix* dura, lignosa, multifida, plurimifque capillamentis firmata, ex qua plures etiam nascentes virgæ, humi interdum procumbentes, fibras agunt. Tota planta, si digitis atteratur, odorata est.

Hujus picturam & ramos tenellos Londino accepit Clusius.

- * 5. *Hyssopus latifolia* C. B. *Park.*

C. B. prod. Caulibus est lignosis, rufescentibus, striatis: *foliis* triplo quam in vulgari latioribus, obtusis, in reliquis cum vulgari conveniens: quam Londino accepit C. B.

- * 6. *Hyssopus montanum Cilicium quibusdam* J. B. *Hyssopus angustifolia montana aspera* C. B. *Hyss. montana* *Park.*

Hæc à vulgari Hyssopo hortensi in paucis differt, foliorum nimirum angustia, duritie, asperitate & hirsute, sapore amariore, minus acri. Suspicio hoc genus non differre ab Hyssopo montana vel de Cilisia *Park.*

- * 7. *Hyssopus Geriense floribus verticillatim ambientibus* J. B.

Hujus ramum duntaxat pedalem ab Agerio sibi datum describit J. Bauhinus: erat is rectus, firmiculus, foliis vestitus glabris, unciam circiter longis, culmum latis, Satureia duriori similibus, inter quæ alia multa, sed minora, odoris grati & suavis, sapore nonnihil acri cum levissima amaritudine. Spica uncis duabus longior erat, angusta fide tenuis, tenuior multo quam in vulgari, multis parvis confans verticillis, & secundum unumquodque verticillum foliola duo floribus longiora. *Floræ* non vergunt in unam partem ut in vulgari sed ramulos ambiunt, parvi, multis apicibus donati.

- * 8. *Hyssopus folio Origani Dalech. J. B. Hyssopus rotundifolia spicata, fortè Dischoridis* C. B. *Hyss. foliis Origani* *Park.* *An Hyss. Nannularia folio* *Ger?*

Odore, sapore, floribus spicæ cœruleæ nihil à vulgari diversum est hoc genus, sed ea tantum, quod solum Majorana, Pulegiore simile ac rotundum in longum non porrigitur vulgaris modo.

CAP. VI.

De Satureia.

Satureia aliis à saturando dicta est, quòd cibus loco condimenti addatur: Alii à Satyris nomen traxisse putant, quia coctus marcescentes simulat. Græcis Thymbra dicta est, fortè à τὴν θύβη ob fragrantiam C. B. Et tamen Columella distinguit Thymbra à Satureia,

Et Satureia Thymi referens Thymbraeque saporem.

1. *Satureia durior* J. B. *montana* C. B. *hortensis* Ger. *vulgaris* Park. *Winter Savourp*, id est *Satureia hyberna*.

Folia huic angustiora quàm æstivæ hortensis, præcipuè quæ primò exeunt, multò duriora, inque acutos & pungentes apices definitiva, dilucida viridia. *Caulis* teretes, hirsuti, geniculis multo crebrioribus quàm in sativa intercepi. Unde & folia & ramuli frequentiores & numerosiores sunt. Atque hæc notè sola primo statim aspectu à priore possit distingui. Ramuli in hac specie non præ rem longitudinem excurrunt ac in illa. *Floris* ex alis foliorum hinc inde exeunt, in pedicelo communi longiusculo, duo trève simul, interdum etiam singuli, galeati, galea interdum reflexa, labello trifido, colore ex albo languide purpurascente. *Calix* floris in quinque longa, angusta segmenta dividitur. Planta fruticosa est & in multis annis vivax. Sapore & odore cum æstiva convenit.

Locus. In Gallia Narbonensi circa Monspelum, Nemausum, &c. in collibus: invenimus etiam in Hetruria in alveo cussidam torrentis non longè à Radicofano copiosè.

2. *Satureia hortensis* Park. *æstiva hortensis* Ger. *sativa* J. B. *hortensis*, sive *Cmila sativa* Plinii C. B. *Summer Savourp*.

J. B.

Lignosa nititur *radice* & simplici, fibras majusculas emitente, ex qua *virgula* surgunt pedem aut cubitum alta, teretis, rubescentia, subhirsuta, geniculis certis distincta, ad quorum singula *folia* nascuntur Hyssopi vulgaris, nonnihil hirsuta, crebris foraminibus non tamen pervis erola, odore suavi vehementi [J. B. Thymi vulgaris mitiore] sapore acri. *Caulis* ramulosi sunt ramulis ex adverso binis, & foliorum alis exeuntibus, & ipsos etiam caules longitudine excedentibus. E foliorum alis exeunt *stipules* plures simul, pediculis brevibus, & calicibus in quinque acuta & angusta segmenta divisus, ipsi in quatuor lacinias partiti, ex albo purpurascetes. *Semina* parva, fusca, quam Thymi tamen majora.

Planta est æstiva nec per hyemem durare potest; unde quotannis feri debet.

Locus.
Vires.

In agris circa *Castellum* non longè à Monspello copiosè & sponte ortum observavimus. Est inter herbas calidas & acres, quæ urinam & menses movent: facultatibus cum Thymo & Seryllo convenire aune. Nobis potius ut facie sic viribus ad Hyssopum accedere videretur.

Ufus est, inquit Schroderus, in affectibus *ventriculi*, cruditate, anorexia, &c. [proindeque condimentum pauperum esse scribit Tragus: nam omnibus edulis tam carnium quàm piscium concoqui, &c.] *Pectoris*, Asthmæ, *uteri*, mensibus obstructis: visum acuit. Extrinsicis dicitur tumores, dolorisque aurium sedat.

Ufus ejus frequens est in culina inter alia olera. Cum phaeolis & aliis statuosis utiliter incoquitur & editur. Fabis cum Selino incisa & infrixa edulium gratum, Belgis frequens habetur. *Leb.*

Pauperes in Germania Brassicæ capitatas hæc herbâ coniungunt, qui fit ut illa jucundissimum odorem ac saporem gratissimum inde accipiant. *J. B.*
Plantam hanc quamvis annua fit & herbarum ob convenientiam in foliis, odore reliquique notis cum Satureia duriore seu hyemali ab ea non separandam putavimus.

3. *Satureia S. Juliani* Ger. *spicata* S. *Juliani* Park. *Sat. spicata* C. B. *Sat. foliis semibus*, sive *tenusolia* S. *Juliani* quorundam J. B.

Ad. Leb.

In Tyrreni maris alperis & falebrosis S. Juliani Hetrusci magno proventus oritur, *virgulis* exilibus, palum altis, sarmentosis, lignosis: *foliis* ab imo crebris, Thymi Creticis, sed angustioribus, longiusculis, spicam brevem summo gerentibus, *stipulis* copiosis intertextam: gustu acri & odoro, universalè ex obsoleta purpura albicat, Thymo majore minor, minori ferè par.

Locus.

In collibus Messanensis agri in Sicilia non minus frequentem observavimus quàm in monte S. Juliani. Creteat & in ipsi Florentinæ urbis muris.

Saxifragam primam *Math. C.* Bauhinus pro hac planta habet: Parkinsonus noster pro diversa sub titulo *Saxifragæ* vixit *Discordis Matthioli*. Tum à Seryllo cui aliis nascendi modo similis est, tum à Satureia distincti, quòd tum odore suavi, tum sapore acri, qui illis infunt, caret. Consule si placet Parkinsonum.

4. *Satu-*

4. *Satureia Cretica* C. B. Ger. emac. *Thymbra* sive *Satureia Cretica legitima* Park. *Thymbra Græca* J. B.

Clus.

Multis ea *ramis* statim à radice fructeat, Thymi instar, quadrangulis, subaspera lanugine obdita, purpurascens, quibus innascuntur alternatim semper ex adverso ramuli, foliis eadem serie digestis onusti, Thymi genuini foliis parè similibus, subhirsutis, odoratis, mediè quodammodo inter Cnulan & Thymum odoris, acrisculisque saporis. Summos ramos *verticillatis* ambiunt aliquot *capitula* multis foliolis constantia, inter quæ caliculi, & quibus emergunt suaviter purpurascens *stipules*, Thymi foliis similes, in quatuor lacinias divisi, quarum infima latior est & repanda, suprema etiam lata sed brevior, reliquæ duæ minores, prodeuntibus & medio quinque *staminibus* candicantibus, quorum *apices* fusci coloris, & medio *stilo* biindio. E *semine* hac planta nata pusillo, micantibus Thymum Thymbrae facili, quam etiamnum hodie Cretenses Thymbri & Thymbi appellant. Ex semine ab Hon. Bello & Creta ad Clusium pusillo enata est.

Clusius legittimam Thymbraem facili, quam etiamnum hodie Cretenses Thymbri & Thymbi appellant. Ex semine ab Hon. Bello & Creta ad Clusium pusillo enata est. Pr. Alpinus hanc plantam Tragociganum esse contendit, non Thymbraem, pro qua sequentem proponit.

5. *Thymbra* Alpin. exot.

Alpin.

Creteat in asperis locis Thymo similis, sed ramulis Thymi gracilioribus, minoribus, atque tenerioribus; qui tuncque habent alios furculos, graciles, non ex opposito positos, oblique acuti, foliis Thymi sed tenuioribus & mollioribus, herboli coloris virecentis, multis ex opposito invicem caulis teneros ambientibus. Cauliculi vero in summata ferunt *stipules* purpurascens inter foliola spice modo. Exili *radice*, tenui, longâ, lignosâ niteat. Thymo hæc stirps similis est, sed altitudine minor, & eo longè ramulis ferè in orbem expansis latior, ac ad terram depressior. Tota est odorata, odore ad Thymum quadantenus inclitante, nec minus & acri sapore thymum idem simulat.

In ciborum condimentis usum habet, & in medicina, non minus ad movendos menses in muliere. Vires. Eius decoctum plurimum valet in tussibus ex melle ad excrementa in pulmonibus infarsa extenuanda, detergenda, atque ad sputum faciendam.

Pona in Baldo Italico Satureia: cussidam meminit sine descriptione quam vocat Satureiam Creticam spinosam.

CAP. VII.

De Thymo legitimo.

Th. vel **th.** sive **th.** dicitur, quòd adhibetur iis qui animi deliquium patiuntur ob crassos humores; vel **th.** sive **th.** dicitur, quòd hoc Veres in facris quæ igne accenso habent primum usi sunt. Alias Grammaticorum conjecturas de ratione & origine nominis vide apud J. Bodeum à Stapel. Comment. in Theophr. hist. lib. 6. c. 2. pag. 566.

Differt à Satureia, cui aliis similis est, odoris fragrantis, & floribus in oblonga capitella congestis.

Thymus capitatus, qui *Dioscoridis* C. B. *Thymum legitimum capitatum* Park. *Thymum Creticum*, sive *Antiquorum* J. B. *Thymum Creticum* Ger. *The true Thyme of the Ancients*.

Clus.

Suffruxus est Thymum, pedem interdum altus, multis ramis lignosis, tenuibus & candidis præditus, quos per intervalla ambiunt *folia*, sibi invicem opposita, angusta, tenuia, candicantia, acris gustus, quæ quibusdam locis hyeme decidunt: nam ubicunque sponte nascuntur plantam inveniebant, seu hyeme, seu veris initio, foliis vidiam conspiciebant: sed urique ab exortu & vestigiis foliorum prominabant veluti oblonga *capitella*, instar eorum quæ in Origano onite sunt, ex tenuis foliolis viridibus congesta, adeo confertis & numerosis, ut unicui longiusculum folium appareret. Ipsa capitella cum floribus in planta virescente observare non potui; Hispali autem, ubi maximus est ejus proventus (nam aliud Thymum non norunt) magni ejus jam refecti caliculi demonstrati sunt, cum his foliis & longiusculis capitellis suos purpurascens flores adhuc retinentibus gratissimi odoris: illo enim in aqua decocto utuntur ad dolia, quibus vinum reservatur eluenda & repurganda: non minoris etiam usus est ad conciliandam odoris gratiam in vasibus quibus condita vive asserviri solent.

Non modò circa Hispalim copiosè nascitur, sed Gadibus etiam, quæ parte insula ponte jungitur **Locus** Continenti, totâ insuper Batice in maritimis collibus, Meridici obversis. *Nas in facies prope Syracusæ Siciliæ urbem invenimus.* D. Wheeler in insula *Cercyra*.

Et in insula Cithara nunc *Cerge* aliam seu speciem, seu varietatem foliis minoribus & junatam nascuntibus.

CAP. XI.

De Polio.

POLIO sic dicitur propter canicem, quæ in capitulis secundum Dioscoridem, at secundum Plinium in foliis apparet: *malis* namque canicem & canum significat. Poli ergo nota Characteristica est foliorum & comæ canicis, & tomentosa lanugo quæ obducitur: quænam Polium ex humilioribus suffruticibus est, foliis oblongis, & in legitimis seu genuinis speciebus circa margines crenatis.

1. *Polium maritimum erectum Monspeliacum* C.B. Ger. *Monspessulanum* J.B. *montanum minus* Park. epiteta hujus & sequentis speciei apud Parkins. permixta videntur. **Polyp. montanum.**

J. B.

Folia angusta, oblonga, denticulata, candida, tomentosa, saporis acris & amari, per ramos dorsales vel palmares, rotundos, incanos, ex radice lignola paucis fibris donata: *capitula* glomerata, alba, tomentosa, calyculis constant oblongis, è quibus flores emicant hiantes, candidi. Odor totius plantæ gratus [Matthiolo acutus & subgravis].

Locus.

In Italia & Gallia Narbonensi in maritimis præcipue copiosè provenit; florens æstate. Cultum (inquit J. Bauhinus) multum degenerat, minus candidum evadit; foliisque redduntur latoria.

Vires.

Polium cum acre fit & amarum, urinam & menses ciet; Hydriopicos & ictericos juvat; venenatis moribus auxiliatur. Theriacam & Mithridaticam ingreditur.

Omnis generis Poli ramuli in terram depacti, loco præcipue umbroso, sine difficultate radices agunt, ut in aliquot ejus generibus periculum fecit Clusius.

Nos hujus generis ramulum in orto Oxoniensi collectum & in libellum conjectum per triduum in loculis circumgestavimus, tandem Cantabrigiam reversi in hortulo nostro plantavimus, qui tamen brevi comprehendit & radices egit.

* Lib. 1. Cap. 5. 127.

* Sylvius inter medicamenta Antiepileptica secundum locum Polio montano tribuit, ut quod volatili sale abundet. D. Seame.

- * 2. *Polium montanum album* C.B. Ger. *montanum* 1. Clus. *montanum Monspeliacum* Park.

Hoc genus à precedente differt præcipue calyculis humi sparsis; foliis leviter denticulatis, ut vix nisi diligenter observantibus denticuli appareant; in reliquis cum eo convenit, ut suspicer eandem esse plantam; quamvis icon non conveniat.

3. *Polium 2. albo flore* Clus.

Hoc calyculis erectis; foliis angustioribus, extrema parte duntaxat denticatis; capitulis majoribus longioribusque, laxioribus tamen neque adeo compactis à precedente differt. Quibus non obstantibus C. Bauhinus priori idem speciem facit: Nos autem æquo jure utrumque genus maritimo Monspeliaco idem statueremus. Verum auctoritas Clusi tanti apud me est, ut nihil temere pronunciare aut definire auserim. Certe icon quam adhibet Clusius, aliique post eum, Polio Monspeliaco nequaquam convenit.

- * 4. *Polium maritimum supinum* Park. *maritimum supinum Venetum* C.B. *montanum purpureum* Ger. V. *purpureo flore* Clus? *candidum tenellum tomentosum flore purpureo* & al. bo J.B.

Clus.

Hoc proffus tenellum est exilibus & dorsantibus ramulis, humi fuis, multè lanugine candida tectis, qui subinde ad nodos radices agunt: folia illi sunt medius inter tertium & quartum genus magnitudinis, breviora tamen, denticulata, valdeque tomentosa, quæ adeo causa est ut in tenellis nulli dentium vestigia conspiciantur nisi à diligenter observantibus: capitella superioribus multo minora, totaque tomentosa in quibus flos purpureus.

Varietas.

Polium VI. albo flore *Clus.* hujus tantum varietas accidentalis esse videtur; siquidem sola tenerius virgibus, & floribus varietas inter hæc duo discrimen facit, auctore Clusio. Utrumque enim genus nihil fere nisi tomentum sunt & odoris suavitatem reliqua genera superant.

Utrumque suis floribus onustum Martio reperiebat Clusius, nec differentiam animadvertisset, nisi floris color diligenter conferendi singulas plantas occasione præbisset.

Polium Venetum.

J. Bauhinus Polium Venetum à Casparo fratre & Lio Vengorum altatum ab hoc distinguit, nec immerito, cum tota planta minus candida esset Polio Monspeliaco, foliis paulo latoribus & plus crenatis; comæ etiam magis divulsi. C. Bauhinus etiam ipse in Phytopynce distinguit hæc duo; at in Pinace, nescio ob quam rationem mutat sententiam, conjungit.

* 5. *Polium*

- * 5. *Polium vulgare majus flore dilutiore* Moris. præl.

Hujus folia Poli lutei vulgaris foliis quam proximè accedunt quoad magnitudinem, serraturam & canicem. Florem fert majorem dilutius rubrum quam precedens.

6. *Polium montanum Lavendule folio* C.B. Park. *Polium Lavendule folio, flore albo* Ger. **Yellow Polyp. montanum.**

Multas ex eadem radice promit virgulas primi generis virgines similes, sed breviores & magis fruticolas, supra terram sparsas; folia in his Libanotis coronaria foliis fere paria, minora tamen superne virdia, inferne canelenta, nullis crenis per ora notata, amari gustus & jucundi quidem odori, attamen minus grati quam qui in legitimi Poli montani foliis percipitur. Florem extremis ramulis generis copiosum, album, altius Poli floribus formæ non abhincilem, non tamen spicæ instar crescentem, sed velut in caput congestum: Semen deinde in vasis exiguum, nigricans. Radix illi dura, lignosa, multifida, multis capillaribus hbris prædita.

Locus.

In montis circa Basileam, Genevæ & alibi copiosè provenit, nobis observantibus. Planta hæc minus rectè me judice, ad Polium refertur, cum nec folia ei tomentosa sint, neque circa margines crenata: Idem est judicium & de sequente.

- * 7. *Polium montanum repens* C.B. *montanum minimum* Ger. *mont. supinum minimum* Park.

Clus.

Duarum unciarum longitudinem vix superat, exilibus ramulis, in quibus non minus quam in superioribus ordine & ex adverso oppositis nascuntur foliola duriora, breviora & angustiora, non denticulata. Ramulis insident tereti aut quaterni flores albi, superioris [Poli Lavendule foliis] formæ similes sed minores. Hujus semen non observavi. Radix fibrosa est & vivax natali solo. Nulli vero odori gratia commendabilis est hæc planta. Floret autem seriùs, Junio videlicet.

Locus.

Nascitur publicè viâ agro Viennensi. Neutrum harum pottermarum stirpium [hujus & Poli Lavendule foliis] licet sæpius cum suis conscriptis in hortos translatam, unquam cicurare potui, sed consueto pabulo destitute semper corrumpuntur. *Clus.*

8. *Polium montanum luteum* C.B. Ger. *montan. vulgare* Park. **Yellow Polyp. montanum.**

Clus.

Molte est inter tertium & quartum genus magnitudinis, minus fruticosum minúsque firmis ramulis quarto, firmioribus autem secundo: nam partim procumbentes eos habet, partim etiam erectiores, omnino incanos, magis etiam quam tertium: folia autem utroque ampliora, & tota candida: tenelli tamen ramuli capitella sua jam protrudere incipientes cum ipsis foliis flavescentia lanugine obducuntur, perinde ac ipsa integra oblonga capitella, quæ tandem luteum florem proferunt. Semen alius simile.

Floreat natali loco Martio mense, apud Belgas feriùs. Regno Granatensi & Valentino oriunt. In equalibus propè Valeniam sylvam D. Magnol invenit.

Ex hujus semine natum est flore modo candido, modo interius pallefcente, foris exalbido, comæque non minus quam folia canescente, quod Polium quartum Clusio.

- * 9. *Polium latifolium incanum Creticum* C.B. Park.

C.B.

Totum tomento albo molli tectum est, caules habens pedales, rotundos, in ramos palmares, hinc que in breviores subdivisos, quas folia vestunt subrotunda, crenata, instar Alfine hederule folio aut Chamædrys, crassa, rugola, inferne candida, superne ex viridi flavescentia, quæ masticata penè insipida [in hinc planta] &c non secus ac si tomentum dentibus conteretur sensum præbent. Flores non vidimus.

Ab Honorio Belli è Creta missum est.

Hæc species ad præcedentem proximè accedere mihi videtur.

Locus.

- * 10. *Polium angustifolium Creticum* C.B. Park. *erectum Creticum, & fortè frutescens* Dioscoridis Pona.

In bipedalem fere altitudinem affurgit, caulibus rectis, duris, teretibus, lignosis, foliis oblongis parvis, angustis, oblongis apicibus subrotundis, Poli vulgaris similibus, sed minoribus multo, ad margines minus denticatis. Flores & semina vulgaris Poli [lurei intelligo] Tota planta valde odorata est.

Locus.

In Creta ad maris litora frequens.

- * 11. *Polium*

* 11. *Potium mont. pumilum tenuifolium Africanum* Park.

Folia hinc angusta, incana, ad singulos geniculos multa : *flores* in summis ramulis parvi, subulati. *Radicis* nonnulli lignosa est, ut & tota planta, & aliquantulum odorata. A Boetio circa Tunitum urbem collectum est.

C A P. XII.

De *Teucrio*.

Teucrium à Teucro inventore dictum planta est frutescens, foliis Chamædrys, æmulis floribus galea carentibus. Teucrium statuta sua & magnitudine, foliis latioribus à Chamædrye differt, quicquid foliis galeæ carentibus convenit.

1. *Teucrium C. B. Teucrium multis J. B. majus vulgare* Park. *latifolium* Ger. *Crete Germander*.

J. B.

Cognatum Chamædryi Teucrium altius fruticat, rectis, lignosis, quadratis, hirsutis *virgulis*, in quibus ex brevibus intervallis *folia* utrinque hirsuta, superius atro viore splendentia, inferiora nonnihil canelcentia : & inferiora quidem formâ & magnitudine Chamædrys spectantur, serrata, ex oblongo rotunda, [jucunda si terantur odoris *Chyl.*] que verò virgularum fastigia ornant ad Horum *folia* quodammodo accedunt, nequaquam per ambitum incisa, & circa basin latiora in acuminem desinunt. *Flores* porro è foliorum superiorum alis emicant, plures juncti, pediculis satis longis hærentes, calice hirsuto canescente, Chamædrys foris formâ, labello quidem longiore demisso, sed cucullo vidui : cujus loco *stamina* luteola exeunt, quo colore flos quoque ipse est præditus [Clusio ex albo pallecente] *Sapor* herbe æt acutiusculus cum amaro non ingrato.

In Sicilia & Italia perquam familiare est, & Teucrium, ut facie Chamædryn vulgarem refert, ita eisdem cum ea pollet viribus.

2. *Teucrium Creticum* Clus. Park. J. B. *Creiticum incanum* C. B.

Clus.

Perinde ut præcedens in fruticem assurgit, *ramis* tamen tenuioribus & incanis : *foliis* formâ similibus sed inferius magis incanis, superius minus virentibus & splendentibus, atque etiam minoribus. *Flores* ex singulis foliorum sinubus prodeunt, utriculis inclusis, quaterni aut seni, floribus Teucrii vulgaris formi non dispares, nisi paulo minores essent, & colore purpureo. *Semen* rotundum, nigrum. Tota planta odorata est.

Ex semine Crete nullo Clusio enatum est.

3. *Teucrium Baticum* Ger. Park. *Baticum Clusii* J. B. *peregrinum folio sinuso* C. B.

Clus.

Humanâ interdum altitudine assurgit, plerumque tamen humilior est, unico stolone minimi digiti crassitudine, candicante cortice obducto, & in aliquot ramos diviso, binos perpetuo oppositos, incanos. *Folia* præcedentis formæ, majora paulo, in ambitu nonnihil sinuata, externâ parte omnino incana, internâ verò ex atro virentia, non tamen splendentia ut in primo genere : gustu perquam amaro. *Flos* candidus est, labris inferius prominentibus, nulla galeâ superius imminente, aliquot oblongis staminibus sive villis è medio flore exeuntibus. Perpetuo viret non secus ac vulgare Teucrium.

Multis Siciliæ insule in locis invenimus, v.g. propè Syracusas, ubi in insignem altitudinem assurgit, plurimisque virgulis & ramulis dense fruticat : in insula parva ad promontorium Pachynum, nunc *capo Passaro* dictum : circa *Pasali* arcem, & alibi. *D. Willughby* nobis ostendit à se inventam rineræ à Neapoli ad Romam. Clusius montibus circa Calpen ad Herculeum fretum, & Bæticæ maritimi in lepibus & inter alios frutices inveniebat.

* 4. *Teucrium Alpinum inodorum magno flore* C. B. *Alpin. inodorum* Park. item *Teucrium foliis Scorodonia* C. B. ex sententia ejusdem.

C. B. prod.

Radicis alba, oblonga & capillacea per terræ superficiem repit. *Cauliculos* aliquot habet lignosos, rufescentes, hirsutos, nonnunquam in alas divisos, semipalmares & in terram reclinatos : *foliis* subrotundis, parvis, quorum maximum nè minimi digiti unguem aequat, hirsutis, rugosis & crenatis, *folia* Salvis sylvestris superioribus formâ respondentibus, cinctos. In canaliculorum summis tanquam quasi in spicam congesti, qui magni purpureo cucullo galericulati.

In

In monte majore S. Bernhadi & Augstavalle Helvetiorum oritur. Parkinsonius Teucrium foliis Scorodoniae C. B. pro una & eadem cum descripta planta habet.

Lacuz.

5. *Marum Corsi* J. B. *Tragoriganum latifolium* C. B. *Trag. latifolium* sive *Marum Corsi* Matthiolo Park. *Tragoriganum Lobelii* Ger.

J. B.

Thymidiorisive Mastichinae instar dense fruticat, lignosis virgulis & incanis, quas vestiant *folia* crebris geniculis Serpylli foliis parva, thymi foliolis majora, subtus incana, superius virentia, sapore amaro & acri, odore grato. *Flos* Chamædrys vere floribus par, nec figurâ quoque abluens, multiformi demisso labello, galeæ locum supplentibus torribus staminibus, calyce quoque Chamædrys pari, villosio, incano.

C A P. XIII.

De *Chamædry*.

Xamædry, quasi humilis *Quercus*, quia *folia* habet *spin. n. sp. quæ* diversâ *Quercus* similia, addæ & figurâ : unde non alia querenda est hujus generis nota characteristicâ. Parvitate sua præcipue à Teucro differt : cujus & nomen etiam participat, nonnullis Teucrio dicta.

1. *Chamædry vulgaris* Park. vulgè vera existimata J. B. *minor* Ger. *minor repens* C. B. *Common Germander*.

Reptatricium classis accensenda, *radiculis* lignosis oblique agit, fibrisque tenuissimis subinde rursus radicator, *virgulis* donata dodrantalibus, rubentibus, lanuginosis : quibus *folia* ex intervallis adnascuntur bina, Quercorum diversâ, longitudine unciali & majora, latitudine semunciali, rigida, nervo, fibrifera, sapore subamaro, subdulci & aromatico. *Flores* in spicatum quodammodo exeunt, purpurealcentis labello scutellato, alis duabus acutiusculis ad angustam cervicem appositis, supra quas surrecta ceu spicula : pro galea vero, qui desistuntur, purpurantia *stamina* surguntur.

In Germania, Gallia & Italia frequens reperitur. In Anglia etiam invenimus non semel, an spontaneam ambigimus.

Lacuz.

2. *Chamædry major* Park. *major latifolia* Ger. *emac. major repens* C. B.

Præcipua, nè dicam sola, inter hanc & præcedentem differentia est in statura & partium omnium magnitudine, ideoque J. Bauhinus hanc ab illa non separat : Nobis tamen videtur specie diversa, non accidentibus foliis quæ cœli aut soli diversitati, aut etiam culturae debentur.

Tenuum est partium hæc herba : poterit urinam ac sudores movere. Hinc confert in febri-
bus, scorbuto, sanguine coagulato, & imprimis in Arthritide, Ictero & Urina suppressa. *Scrodo.* Ad-
dit Matthiolus in Peltentia, lumbicis, capitis morbis frigidis.

Extrinfecis adhibetur in ulceribus serpentibus, in dolore hæmorrhoidum, in auribus vermiculosis, in scabie & pruritu, in catarrhis edicandis.

Scribit Vesalius in *Epist. de Chama*, decoctum Chamædrys fuisse commendatum à Medicis Genue-
nibus Carolo V. Imp. pro perpetuo Podagra auxilio, factò decocto sive ex vino, sive ex aqua stillantia. Experiatur qui volet, inquit Casp. Hofmannus, quise Tragi sententiam amplecti ait, Chamædryn idem posse quod Beronicam : & recte indi decoctis deobstruentibus.

Apud nostrates mulierculis in menses suppressione decoctum ejusdem æt creberrimi.

Planta ipsa in agro Cantabrigienti à vulgo *Engliffi Treacle* i.e. Theriaca Anglica dicitur, proculdubio ipsa Alexipharmaca censetur.

Quidam celebris ob Scrophularum curationem exhibebat decoctionem Chamædrys in Vini albi Lib. 2. ad Lib. 1. consumptionem. Dof. coch. 6. manè & vespere, per menses spatium : quo non proficiente exhibebat infusionem Roris marini & Lingue cervine ana *M. l.* in vini albi lib. 4. per horas viginti quatuor, & sumebat æger Cochlearia octo bis indies : quo decocto forebat etiam partes tumentes, quo succellit non traditur. *D. Hulse MS.* nondum edito.

Pulvis Chamædrys celebratur inter Ægyptios contra febres intermittentes. Alpin. de *Medic. Egyptiorum*, p. 146, 147. Laudatur etiam hæc planta in febribus intermittibus à Montano & Bacciolo. Multi Rustici curant febres Quartanas pulvere Chamædrys sumpto in jusculis per aliquot dies. River. Centur. Observ. IV. Observ. 84. *D. T. R.*

Com. Mediolanensis uxor dolore uteri ingenti examificata, decocto Chamædrys cum jusculo polli parato, solutâ alvo, magnâque bilis ac pituitæ copâ majore integrè convalescit. *D. Smeæ* ex Observat. Hieron. Reusneri.

* Obs. 101.

3. *Chamædry*

3. *Chamaedrys spinosa* C. B. J. B. *spinosa* Cretica Park. An *Scordium spinosum* odoratum Cornuti?

C. B.

Planta est palmaris & sesquipalmaris, rarissime cubitalis, molli lanugine incana & hirsuta, Caulis quadratis, geniculatis, virgulus hunc inde sparsis: foliis oblongis subrotundis, aliquibus laciniatis, at plerisque leviter serratis, summis tamen integris: flores ex caliculis lanuginosis Chamaedryos formâ, ex havo nusccentes, & foliorum alis prodeunt, unde & aculei bini, aliquando plures, modò breviores, modò longiores exurgunt: aliquando ex geniculis unum virgultum prodit, cujus summis spina subtilissima infidet. Semen rotundum, subnigrum, caliculis inclulum floribus succedit.

LOCUS.

Patavio ex horto Bembiano accepit descriptionis Autor C. Bauhinus.

Huic idem nobis videtur *Scordium spinosum* odoratum Cornuti. Quod in ficcis & arenosis Hispanie montibus sponte nasci se accepisse scribit: verum ramulos lenta pinguedine obritos ei attribuit; folia suprema in summis cymis adeo parva, vix ut adaequant Serpylli nostratis folia: Filiculis albidis, tribus tenuibus filamentis ab intimo calyce ortis donatis; Saporem victum, odore insigni fragrantia commendabilem ut ferè Ocymo parem gratiam obtineat: radicem oblongam, tenuibus fibratam capillamentis.

* 4. *Chamaedrys arborea Aegyptiaca* C. B. *Chamaedrys arborea* in insula Corcyra Alp.

LOCUS.

Ad cubitos duos exurgit, foliis duplo aut triplo quàm in Italica majoribus.

Chamaedrys Austriaca foliis tenuissimè laciniatis C. B.

Item,

Chamaedrys Hispanica foliis tenuissimè divisis ejusdem.

In Prodomo descriptæ non pertinent ad hoc genus, sed potius ad Chamaedryas spurias.

5. *Chamaedrys laciniata* foliis Park. Lob. *Chamaepitys femina* Ger. *Batryx Chamaedryoides* C. B. Bot. verticillata J. B. Jagged-leaved Germander.

Radix ei parva alba, fibras emittens majusculas tenuissimis filamentis capillatas. Caulis inde exsurgit plerumque unicus, interdum plures, quadrati, hirsuti, rubentes, infirmi & vix se sustinentes, pedali interdum longitudine, foliis vestiti per intervalla ex adverso binis, pediculis longis hirsutis inrudentibus. Folia ipsa supina parte obscurius viridia sunt, rugosa, obtusa, profunde divisa in aliquot segmentorum paria, hinc inde sibi mutuò respondentia. Flores ex alis foliorum orti, verticillatim caulem ambiunt, pediculis longiusculis hirsutis infidentes, è calice oblongo, purpureo, caulem ambiunt, galeæ autem locum obtinent stamina & stylus: labium integrum dependet, media sui parte album, saturatioribus punctis & lineis striatum, duo sapies obtinens laciniarum paria.

Junio floret. In Germaniæ agris sterilibus & circa Genevam passim reperitur.

LOCUS & PROPRIETAS.

SECTIO

SECTIO SECUNDA.

De Plantis verticillatis Herbaceis, quarum superficies non perennant aut saltem non lignescunt.

Plantæ verticillatæ Herbaceæ, hoc est, quarum caules non perennant, sunt vel floribus

Quadrupartitis aut quinquepartitis, vix labiatis, tubo brevi; foliis

Integris, odore

§ Suavis, radice reptatrice; MENTHA.

§ Nullo manifesto, aquatica; MARRUBIUM aquaticum.

§ Laciniatis, venosis; VERBENA.

Galeatis & labiatis, seu utrinque labiatis, tubo productiore

In capitula squamosa congestis, in summis caulibus & ramulis, squamis

§ Majoribus glabris, cum reliqua planta valde tomentosa sit & incana, DICTAMNUS Creticus; Minoribus,

§ Elatior, minus odorata, radice perenni; ORIGANUM.

§ Humilior & minor odoratissima, MAJORANA, AMARACUS.

In spicas dispositis

§ Rariores, è verticillis paulò à se invicem remotioribus compositas, odore

§ Suavi Citri aut Caryophylli, foliis Amaraci; OCYMMUM.

§ Minus grato, foliis

§ Rugosis, floribus hiantibus, HORMINUM.

§ Urtice æmulis, odore fetido; GALEOPSIS.

Denfiores & habitiores, verticillis proxime adnotis, foliis

§ Incanis, Urtice foliorum æmulis, odore Menthe; NEPETA.

§ Virentibus,

§ Elatior, folio crenato; BETONICA.

§ Humilior, folio circum oras æquali; PRUNELLA.

Ad caulium nodos è foliorum alis exeuntibus,

§ Scissilibus, pediculis brevibus aut nullis, verticillis

§ Dense stipatis, multis floribus congestis

§ Elatior, odore gravi, foliis incanis acutis; STACHYS Fuch.

§ Humiliores, foliis

§ Incanis serratis, odore vehementiore; MARRUBIUM.

§ Viridioribus Origan aut Ocimi, odore remissione; CLINOPodium vulgare.

Minoribus & minus densis,

Folius urticae, odore fetido; LAMINUM.

Calice perampla, patulo, calathoides; MOLUCA.

Flagellis reptatricibus, foliis subrotundis crenatis, florum galeis reflexis; *Holera* TERRESTRIS.

Floribus in singulis foliorum alis singulis, calice crepidae aut calcamenti calcaneum imitante, *Lysimachia GALERICULATA*, *Calidia*, &c.

Pediculis immitibus,

Oblongis, flosculis plures sparsos sustentibus, foliis & odore Menthe; CALAMIN-
THA.

Brevibus flores multos confortos gestantibus,

Folius atrovirentibus, Calamintha majoribus, odore Citri; MELISSA.

Folius & odore Lamii; MARRUBIUM NIGRUM.

Galeis carentibus, liliatis, foliis,

Facie & odore pinis, foliis trifidis; CHAMÆPITYS.

Folius Allii odorem spirantibus,

Elatior, Salviafolia, floribus spicatis, sylvatica; SCORODONIA.

Humilior, reptatrix, palustris, foliis & facie Chamædrys vulgaris; SCOR-
DIUM.

Linodior, duorum generum caulibus, aliis erectis, qui flores sustent, aliis fu-
pulis & repentibus, floribus spicatis; BUGULA.

CAP. I.

De Mentha.

MENTHAM à Græca voce Μένη dictam esse haud dubium est. Μίσων autem μέ-
ωσιν deducunt Grammatici, quod purgationes feminarum inhibeat, vel quod fe-
men copiosius ejus est minuat & tabetat.

Mentham Platonis pellicem à Proserpina (ut solent pellices semper odisse uxores) in horten-
sem *Mentham* transformata fuisse narrari potestur fabula, æterna in æternâ planta hominis monumentum.
Quam vocem Romani magis amantes, quia in ea male habet ob amorem puella memoria servaretur, unâ
tantum aut alterâ mutata literâ Græcorum Minthen *Mentham* suam fecerunt. Marcellus Virg.

Dalechamio Μίσω Græcis dicitur & α μίσω à stercore fetore per Antiphrasin, quod minime fa-
cida sit. Verum Erymologias illas per Antiphrasin merito rejicit & expuldit Vossius. Nonnulli
μίσω interpretantur languinem mulcosamque pubem humentibus & putrescentibus pene cunctis
subsidio apertis obdici solitam, qualem cernere est in oletis & sterquilinis: cui non abîmilibus tenera
illa hirsuties quæ in *Mentha* agrestis, sed præcipue *Calamintha* visitur.

Note: *Mentha* Characteristica sunt, Flos quadrifidus, galea & labello à segmentis lateralibus
vix discernendis; odor suavis, unde & Græcis ἰδιόσθη dicitur; radicibus vel flagellis repere.

- A. 1. *Calamintha aquatica* Ger. emac. *arvensis verticillata* C.B. *Mentha arven. verticillata*
hirsuta J.B. *arv. vert. sive aquatica* Belgarum Lobelio Park. *Water-Calaminth*
with whorled corymbes.

Radicibus reptantibus se longè latèque propagat; *caulibus* quadratis, alba lanugine villosis, peda-
libus aut altioribus, ramosis. *Folia* aduersa Clinopodi vulgaris aut *Calaminthæ* magnitudine & figura,
& pari modo per ambitum leniter serrata sunt, odore gravi *Calaminthæ*, sapore acrisculo non in-
fluati, utrinque hirsuta, & fere incana. *Flores* verticillati, *Mentha* Sissymbria minores, dilute ru-
bentes, & in album propæmodum pallentes, [purpureo-cerulei pallidi] monopetali, in quatuor se-
gmenta ad margines divisi, superiore quæ pro galea est in summo bifido.

Mentha hujus duas species ita varietates observavimus, alteram floribus majoribus, præter stylum
quatuor intus staminibus cum apicibus suis instructis, alteram floribus minoribus absque staminibus ex-
cantibus.

In locis humidis & ubi per hyemem aqua stagnant. Post mediam æstatem flores.

- Loc. 11.
A. 2. *Mentha verticillata minor, acuta, non crispæ, odore Ocimi* J.B. *Mentha fusca sive vulgaris*
Park. ut puto *M. cardiaca* Ger. *fiat apert.* *M. hortensis* verticillata, Ocymi odore C.B.

Minus hirsuta est quàm præcedens, imò adde brevi lanugine obrita, ut minus curiosè eam contem-
planti omnino glabra videatur. *Radicis* multiplex reptatus illi cum aliis communis est. *Caulis* cubitali
altitudine surgunt, quadrati, rigidi, rubentes. *Folia* (inquit J. Bauhinus) primum Ocimo medio similia,
quæ

quæ in caulibus superiora longiora sunt, acutiora & obscurius viridia quàm *Calamintha* aquatica; è-
tèr, longioribus & acutioribus denticulis incitis, ut ad *Mentha* Romanæ folia accedant. Verticilli
florum dicti duobus flosculorum fasciculis unico hinc inde communi pediculo eoque oblongo ex aliis
flosculorum enatis infidentibus constant, quo à *Calaminthæ* prædicta, cui flosculi in ipsiis foliorum aliis
sedent infident. Flosculorum color quàm in illa pallidior, tubi longiores, magnitudo quatenus aperi-
untur media inter majores & minores illius. Scammina in singulis flosculis quatuor extant & stylus
quàm in illius longior.

A reliquis *Menthae* speciebus (J. Bauhini verba sunt) conspicuum suavissimi odoris Ocimi, sapa-
riferae Melissæ discrimen hanc faciliè dispicet.

Vidimus aliquoties extra hortos, nescio an sponte enatam, an ex hortorum rejectamentis.

Loc. 12.

- 3. *Mentha crispæ verticillata* C.B. *crispæ verticillata, folio rotundiore* J.B. *crispæ* Park. *Sativa*
rubra Ger. quoad iconem.

J.B.

Reptatrix *radix* huic cum reliquis speciebus communis est; necnon *caules* quadrati, qui huic cu-
luros binos altitudine superant, rigidi, recti, propter terram purpuralescentes, hirsuti, multis aliis con-
cavi. *Folia* odorata ex ramorum & caulium geniculis enascuntur, atrovirentia, subrotunda, rugo-
sa, crispæ, per ambitum serrata, glabra aut minimùm hirsuta. *Flores* è foliorum aliis verticillati,
Pulegi, in coraculo languentes.

Quam speciem *Menthae* hoc nomine intelligant nobis non certò constat.

- 4. *Mentha spicata rotundifolia* crispæ J.B. *rotundifolia spicata* C.B. *cruciata sive crispæ*
Ger. *cruciata* Park. *Spiked curled* Apert & *Crossed* Apert.

J.B.

Facies rotundifoliae crispæ spicatae qualis verticillatae: *radices* reptantes se propagantes; *caules* qua-
drati, hirsuti, infima parte subrubentes: *folia* è geniculis aduersa, crispæ, rugosa, vix hirsuta, lor-
rata, ad Verticillatam odore & sapore accedentes: ad *florum* positum multum diversis, licet singulo-
rum *flosculorum* non alius sit vultus aut color: siquidem in spicas unciales & sextantales digesti sunt.
Non minus ignota est nobis hæc quàm præcedens.

5. *Mentha crispæ Danica aut Germanica speciosa* Park. *Spiked curled* German Apert.

Park.

Radicibus reptatricibus cum aliis sui generis convenit. *Caulis* erigit proceros, ab imo statim ra-
mosos, foliis cinctos amplis, latis & subrotundis, ad margines aliis incitis, sinuatis, & veluti crispis,
inferioribus præcipue, nam quæ superiorum caulibus partem occupant minus alie lecta & lacinata sunt,
paulo profundioribus tantum denticulis quàm præcedens serrata. *Flores* in spicas aliquanto grandio-
re, habitiores & rotundiores quàm illis compacti, pallide purpurei. Odor plantæ non ingratus,
minis tamen acer & vehemens quàm supra scripturum.

Hanc Londino acceptam in horto nostro Cantabrigiæ coluimus.

Ipsæ observavi simplex decoctum *Menthae* crispæ (nescio an de hac specie an de præcedentium *Vireis*
duarum utralibet intelligat) in sanguinis motum circularem suffocissis, ut ne illius quidem gutta è
pede stillaret, quamvis scalpellum myrtiformem ter vel quater latus profundè in vasis pedis maxime
conspicuis adegisset chirurgus tolerantissimus. S. Pauli Quadr. Botan. Class. 1. p. 190. Paratæ pediluvii
famula prius ex aqua in quam iniecerat fasciculos aliquot *Menthae*. Hoc pediluvium Domina usâ
est. Fortè non causam pro causa habuit. S. Paulus: nobis enim non verisimile videtur *Mentham* talem
effectum habere. Ex excerptis D. Edwardi Hulse.

6. *Menthastrum spicatum cultum, folio rotundiore rugoso* J.B. *Mentha rotundifolia spicata altera* C.B.
Menthastrum hortense, sive Mentha sylv. Park. *Mentha cardiaca* Ger. ex sententia Johnsoni,
verum icon non respondet. *Aperturæ* Hoffmann.

J.B.

In hortis colitur, odiose reptatu tandem hortulanis parùm gratum. *Caulibus* pluribus quàm Men-
thæ crispæ spicatae, nigrioribus, hirsutis & mollioribus quàm *Mentha* crispæ verticillatae. *Flores* spi-
catim digesti, minimi. Odor gravis.

Hæc planta cultura folium differre videtur à *Mentha* vulgaris spontaneo, ut rectè opinatur Par-
kinsonius: quod & ipsi J. Bauhinus titulo suo indicare & concedere videtur.

Hujus varietas est,

Menthastrum spicatum folio crispæ rotundiore, colore partim albo partim cinereo & virente J.B. *Men-
tastrum nivesum* Anglicana Ger. *Mentha spicata folio variegato* C.B.

Quæ foliis in eadem planta mixte ludit, modò toci candidis, molò ex albo in herbium languen-
tibus, aliis dimidiis parte albis, aliorum viridibus, aliis utroque hoc color variè maculosis.

In hortis frequentissimum est. Nos Cantabrigiæ coluimus.

Loc. 13.

- A. 7. *Menthastrum folio rugoso rotundioris spontaneum, flore spicato, odore gravi* J.B. *Menthastrum* Ger. dcler. *Mentha sylvestris rotundioris folio* C.B. *Hoffe mint* & *round-leaved wild mint*.

Caul.

Caulis erigit cubitales, quadrangulares & hirsutos: *Folia* ex intervallis longitudine brevius [imò breviora] latitudine autem unciam tertia aut quarta parte excedentia, rugula, atque languinosa pube obduta: Ramulos supra medium caulis & foliorum sinu producit, vere & æstate numerosissimos, *floribus*, in candido rubentibus & hantibus, denticulatis calicibus insidentibus, & postea quandam spicæ imaginem referentibus, circumdati: quibus exiguum nigricans *semen* succulat. *Radice* minus multis capillamentis fibrata, laterales viticulas propagationis causa in terra spargens & perennat. Saporem habet amarum, acrem & adstringentem; odorem verò gravem & acrum, latvâ Mentha multo insipidiorem.

Loc.

Spontanæum observavi in prato quodam, aquoso loco, propè *Faulkbeurn-hall* in Essexia copiosius: jecti juxta fluxum propè *Lydbrook* vicum, non longè à *Rosse* oppido in Herefordia Com. & aliis. Provenit etiam sponte in Gallia & Germania, plurimis in locis. Aquas plerumque faciat.

8. *Mentha angustifolia spicata* C.B. *Ment. spicata folio longiore, acuto, glabro nigriori* J.B. *Mentha Romana* Ger. *Romana angustifolia, sive Carduaria Park. Spicat-mint* & *Hart-mint*.

J.B.

Non fœcus ac aliæ Menthe radicem longo reptatu subinde fibris dimissis se promovet; caulis bicubitalibus subrubentibus, quadratis: ex quorum nodis per certa intervalla gemini adveniunt ramuli, ita ut inferiores semper cum superiore cruciformis sit positus: qualis & foliorum est alternatio, tam in caulis quam in ramis [Hic foliorum fides omnibus verticillatis plantis communis, quamvis non ita conspicuus & visui statim obvisus in plerisque.] Sunt ea verò oblonga, acuta, atrovirentia, minimè hirsuta, per ambicum serrata. *Florum* autem pusillorum exalbidorum, punctulis rubentibus guttatorum verticilli longiuscula serie spicam efficiunt.

Vire.

Mentha utis præcipuus est in Ventriculi inbecillitate, cruditate, singultu, vomitu, flatibus, ardore, hepatis obstructione, intestinorum dolore, capitis vertigine. Menles & album mulierum profusum efficaciter compellit. Extinctis duritiem mammarum lactisque coagulationem tollit, achoros sanat. *Schrod.* Mentha folia lacti immorsa coagulati & illud in calcem core non permittunt. *Trag.* Quin & in ventriculo lac coagulatum patitur. Quare (inquit Casp. Hofmannus) lectari illam debent qui vel coguntur edendis ut lacte, vel aliud alimentum non habent. *Vetum* lac in ventriculo recoctum, si bene se habeat, ruit & ex ordine nature coagulati debet, adeoque ut quibus ventriculus fœtus & velè dissipatus est, non opus est ut querantur quæ coagulationem impediunt; sed ita duntaxat quibus infirmis, aut nimis acido calet, ad coagulationem moderandam. *Quamvis* enim lac in ventriculo receptum initio coagulatur; coagulum tamen hoc antequam in intestina descendat, iterum in liquorem dissolvitur: quod si densius & durius sit, non ita facile fiet.

Herbæ succus equivo aqua distillata ad vomitum reprimendum usus sunt creberrimi. Ræq. jñ. semel atque iterum; enormes sistit vomitus. *Hariman.*

Eadem aqua destill. mulierculis usatissima est ad tormina ventris in infantibus compescenda. Turnero autore, odor Menthe cerebrum roborat, memoriam conservat & augeat.

Contraria violentur tradere auctores de vi Venerem stimulant, Venerisq. infirmia & exoneratos impediunt.

Nostrates Mentham Pitis & Fabis incoquere solent ad eorundem stantientiam corrigendam. Ex Mentha herbæ sicca, additis æqualibus Rutæ partibus & tantillo sem. Carvi, omnibus convenienter in aceto Cerevitiæ coctis paratur Cataplasma, quod mirificè lac coagulatum mammarum reolvit primum, dein omnino generationem lactis prohibet: quo promiscue puerperæ felici succedet utuntur. *Simon Paulus.* Ex excerptis *D. Eder. Hulse.*

Ad anorexiâ, Elixir Menthe cum spiritu proprio per infusionem paratum, addito paucò Saccaro est egregium. *D. Hulse* ex Ettmulleri praxi.

- A. 9. *Menthastrum spicatum folio longiore candidiore* J.B. *Mentha sylv. folio longiore* C.B.

J.B.

Duos cubitos alta est, aliquando procerior: *radicibus* geniculatis, reptantibus, fibratis. *Caulis* item quadratus fuit, non hirsutus: quorum geniculis apposita *folia* oblonga, acuminata, per ambicum serrata, molli lanugine nascens, magis tamen infera quam suprema parte, odore satis grato, minus molli vehementi quam Menthe lativæ spicæ aut verticillatæ, sapore item simili sed remissiore. *Floræ* ex rubore in album pallescunt.

Invenimus hanc in prato quodam propè Florentiam Italix urbem. Ad *Burswell* rivulum in Lincolnia Angliæ nascentem observavit D. Martinus Lister amicus noster summus. Nullam provinciam (inquit Clitius) adire memini, in qua non conlaxerim Mentham sylv. five Menthastrum sponte secundam aquas & rigus locis nascentem. Parkinsonus aut hujus non meminisse, aut cum Mentha vulgaris folio rotundioris miscet.

- * 10. *Mentha sylvestris longioribus, nigrioribus & minus incanis foliis* C.B. *Menthastrum folio longiore* Park.

Th.

Pessimè est Menthastrum vulgari rotundifolio, sed folia nigriora, longiora, minùque incana & lutea: hos item spicatus.

In

In agro Frisio fecus Campen & Zwollam oritur.

Locu.

- * 11. *Menthastrum aquatici generis hirsutum spicat latiore* J.B. *Mentha palustris folio oblongo* C.B. *Menthastrum minus* Ger. emac. *Menthastrum hirsutum* Park.

J.B.

Quadratos promit *caules*, duum vel triam cubitorum altitudine, hirsutos: *Folia* Menthe spicata folio acuto, vel Mentastri albi, oblonga, serrata, lanugine multa subus canescentia, minus tamen quam Mentastri vulgaris rotundioris folio, vel candido, sapore insigniter acri fervidè odore ferè Silybrii five Menthe aquaticæ rubræ. Caulum scapus trifariam partitur, totidèque gent veluti spicæ latiusculas [non angustas ut in Menthis & Mentastri spicatis] non multo uncia longiores, in quibus flores subpurpurei, quinquepartiti, ex calicibus hirsutis, striatis, rubentibus, in apices quinque fissis. *Radice* est reptante.

- A. 12. *Mentha aquatica sive Sisymbrium* J.B. Ger. emac. *Men. aquatica rubra* Park. *rotundifolia palustris sive aquatica major* C.B. *Water-mint*.

Humidioris foli amafia, ex radice reptatrice, crebris fibris donata caules aliquot emittit, quadratos, hirsutos, tenues, aut intus concavos, aut fungosè medullâ fæcosos. *Folia* ex articulis (qui non admodum crebri sunt) Menthe crispæ verticillatæ paria, minimè tamen crispâ, quamquam perinde ut illa per ambicum serrata, pediculis brevibus harentia, odore vehementi Pulegii, colore ex nigro-rubente, non rarè tamen viridia. *Floræ* in summis caulis in capitula crassiora, subrotunda congesti, infra quæ unus plerumque florum verticillus, & duobus glomerulis flosculorum, singulis pediculo communi & foliorum alis egressis, compositus. Flores autem dilutè purpurâ rubescunt, in quatuor lacinias secti, quarum superior quæ galæ locum occupat bifida, flammulis quatuor emicantibus flori concoloribus, apicibus laturationibus capiteis, J. Bauhino rubellis.

Passim secundum rivos, & in humidioribus provenit.

Hujus aliam proponit speciem J. Bauhinus titulo

- * 13. *Mentha aquatica sive Sisymbrii hirsuti.*

Cui non solum *caules* quadrati & folia sed etiam ipsi florum calyces densè lanugine pubescunt, adeo ut canescant: *folia* uncialia & seculcularia, subrotunda, per ambicum obiter serrata: & quorum sinu producentes pediculi *Floræ* sufficiens conglomerantes verius quam spicatos.

Hanc nondum vidimus, nec finimus an specie differat à præcedente, an accidentibus tantum variat.

Mentha rotundifolia palustris minor, sive flore globoso C.B. *Menthastrum rotundifolium minus* Park. item, *Mentha aquatica sive palustris minor* ejusdem, p. 1243.

C A P. II.

De Pulegio quod pro Menthe specie habemus.

Pulegium ita dictum creditur, quod ejus flos recens incensus pulices necet odore: *Babyn* Græcis quasi balans herba, quia gustatum à pecore cum floret, acri sapore balani is extorquet.

Parvitate sua, florum densis verticillis, sapore & odore acriorè à Mentha differt.

- A. 1. *Pulegium* J.B. *anagare* Park. *regium* Ger. *latifolium* C.B. *Penny-royal* & *Budding-grass*.

J.B.

Importuno reptatu quacunque terram attingit & caulium quadratorum, hirsutorum, dodrantalium geniculis densissimis fibris radieatum luxuriant, longè lætæque subceptum folium opacans. *Foliorum* ex articulis est exoritur ad *Origanum* folia accedentium, odore cum fuvitate gravi, sapore fervido. Quadiupartitorum florum verticilli purpurascetes, brevibus intervallis, longâ spicataque serie caules & ramos coronant, subjecta utique foliorum conjugatione una.

Gaudet locis palustribus & aquis ubi per hyemem aquæ stagnant.

Majorem hujus speciem proponit Parkinsonus, quæ non alia in re quam magnitudine sua & caulis erectioribus à præcedente differt. Hanc in Elsexia Angliæ viarum marginibus copiosius quam alibi inveniri tradit. Nobis quamvis Ellexiæ incolis nondum vila est, neque spontanea, neque culta.

2. *Pulegium densis furculis* Park.

Surculis crebrioribus, foliis minoribus & densius dispositis à præcedente differt, cetera ei similis. Aliubi in Anglia spontaneam inventam fuisse & in hortis translatam scribit Parkinsonus, penes quem fides esto.

Zz 3

* 2. *Pule-*

Locu.

Varietas

Major.

- * 3. *Pulegium maj* Ger. *ma* Plinij J. B. *ma* flore albo Park. *latifolium alterum* C. B. *Whale* or *upright Penny-royal*.

J. B.
Folia, ut vulgare, Silymbii est, aut Origani, toto *caule* ex intervallis cum floribus verticillos alterius plane modo confiantibus: vires, odor proflus eadem. *Caulis* est erectioribus, pedalem interdum altitudinem excedentibus: *floribus* albis.

Locut.

In via qua Rivolo Taurinum iter ad agrorum margines observavi Matthiolus.
In insula Corebra observavi D. Georg. Wheeler Pulegii speciem erecto caule, folio lato inano vel hirsuto: quae tamen diversa videtur à Matthiolina; utraque autem pariter nobis incognita est.

4. *Pulegium Virginianum* nunnulus, aliis *Serpentaria* aut *Calubrina Virginiana*. *Virginian* *Snake-weed*.

Huius flores aut semina non vilnius. Caules autem & folia *Pulegium Cervinum* dictum imitantur.

5. *Pulegium angustifolium* Ger. C. B. *angustifolium* seu *cervinum* Lob. Park. *cervinum angustifolium* J. B. *Part Penny-royal*.

J. B.
Frequentius proferat *virgata*, teretes, tenues, subrubentes, geniculatas, pedem longas & majores, modice erectas: *Folia* Satureia, nonnunquam tantillum dentata, odore efficaci vulgaris Pulegii, sapore fervido & mordaci. *Florum* verticillati globuli cis virgultorum fastigia ad nodos oriuntur, colore dilute ceruleo, quorum singuli quatuor foliis constant, è quibus *stamina* exeunt floribus concoloria. *Radix* admodum lignosa, multis tenerioribus albicantibus Gratiola radicum asparagus aucta, fibras summo capite vagantes pronutit.

Locut.

Ver.

Primò ad Rhodanum fluvium juxta antiquum pontem Romanum S. Spiritus dictum observatum; postea circa Montpelium in Pulegii copia suppetere, Pharmacopoeis Regii & Montspeliensibus.

Hoc etiam magna vulgaris Pulegii copia suppetere, Pharmacopoeis Regii & Montspeliensibus Professores accipitum imperabant, (inquit Lobelius) quòd viribus, sapore & odore multo quam alterius gratioribus, vehementioribus & probatioribus esse dixerint.

- * 6. *Pulegium foliis Nummulariae* C. B. Park.

C. B. prod.

Huius ramulum tenuem, palmarem, ex horto Patavino allatum, quasi geniculatum *folia* tenuia, instar Nummulariae rotunda, sed sextuplo minora pedicellis donata, cingebant, & floribus ex albo ceruleis caulem verticillatim ambientibus subsciebantur.

Hoc odore vulgari multò est gravior.

- * 7. *Pulegium tomentosum minimum* Bocconii.

A vulgare Pulegio nihil discrepat nisi parvitate, & *foliis* longioribus atque lanuginosis. Plantula cum hac ad dimidium palmum non accedit.

Ver.

In pratis non longè à *Carleone* in Sicilia invenit P. Bocconi.
Pulegium, cum revera Menthae species sit, isdem etiam viribus quibus & Mentha pollevere similis est. Acris tamen Mentha est, & prompte efficacius partium tenuium. Ufus praecip. in mentibus ciendis, fluore albo, fœtu ejciendo. Conterit hepaticis ac pulmoniacis nausam & tormina ventris discutit, calculum & urinam pellit, ictero ac hydropi medetur. Extrinfecus prodest capiti, sonnum arceat, vertiginem discutit, doloribus arthriticis convenit, dentes abstergit, pruritus cutis curat. *Schrad.*

Succus huius herbe cochlearis unius mensura pueris exhibitus efficacissimum est remedium ad tussim illam clamorantem seu convulsivam nostratibus *The Chin-rough* dictam, aliis catarrhum foetumque teneram atatem plurimum infestare solet.

Huius notitia D. Boyle acceptam refero, qui ad profigiendum hoc Symptoma inter alia medicamenta primas ei tribuit, nec immerito, ut experientia nobis comperitum est. D. Hulse.

Nostratis botulis cuore distentis Pulegium concilium immiscere & incoquere solent; unde & *Pudding-grass* vocant.

Ad raucecinem, R. Decodt. Pulegii dulcorat. 3vi. iterum cubitum, & sanaberis. *Chefneau* ex *libro Arcanorum*. Ex annotatis D. Hulse.

Reccens faculis inclum, & in lecto posum pulices efficaciter abigit: sed intra spatium septimanæ faculi sunt renovandi. D. Palmer nobis communicavit.

CAP.

CAP. III.

De *Marrubio aquatico*.

Marrubium J. Bodao à Stapel dictum putatur, quòd marcescentibus & tabescentibus profuit, vel quòd *folia* marcidia & squaleta sint, quasi rubiginis exela forent. Utrunque Eymon ineptum. Cateum Marrubium Latinam vocem esse, non Graecae originis inde demonstratur, quòd 7 secundum sine alpiratione scriptum nusque legatur. *Folia* rugosis, ad basin laciniatis, & odoris carentibus à Mentha distinguitur.

- A 1. *Marrubium aquaticum* Ger. enac. aq. *vulgare* Park. *aquaticum quorundam* J. B. *palustre glabrum* C. B. *Water-Horehound*.

Radice est reptatrice *caules* unà exurgunt numerosi, folis cubitalibus, quadrati, hirsuti, concavi, ramoti. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina glabra, valde rugosa, pallide virentia, longa & modicè lata, in acumen desinentia pediculis priva, interiora laciniata, praecipue verius basin quam cauli adherent, superiora pontis dentata. *Flores* ad genicula in verticillos dispositi, galeati quodammodo, parvi, albi, breves, in quatuor segmenta obtusiora divisi, intus purpurei notulis picti è calice brevi in quatuor aut quinque segmenta partito exeunt. Singuli calices vel immediate adnascuntur cauli, vel his quique pediculis. *Semina* exigua, quatuor in unoquoque calice.

In aquosis & ad rivulos passim & copiose oriuntur.

Locut.

2. *Marrubium palustre hirsutum tenuius laciniatum* C. B. *aquaticum alterum* Park.

C. B. prod.

Folia hirsutis, incanis & asperis. Scabiosis montunt calidarum regionum modo, ad costam mediam in plures oblongas, angustas, acuminatas & crenatas lacinas divisas à praecedente differt.

In pratis & humidis fossis juxta sylvulam antri Frontignanensis viâ Miravalis plurimum oriuntur. *Locut.* *Botan. Monsp.*

CAP. IV.

De *Verbena*.

Verbena, *Isidoria*, Grammaticis quasi herbera, qua quilibet herbam in sacris usitatum significat. Verbena, autore Plinio, quòd ad Jovis mensam verendam praeparandamve ad sacrificium adhiberetur. Vide Plin. lib. 22. cap. 2. & lib. 25. cap. 9.

Herobotane five herba sacra dicitur, quia, autore Dioscoride, in lustrationibus suspensa alligative scilicet habeat usum. Adeò autem usitata erat haec herba in sacris apud Etnicos, ut ejus nomen (ut diximus) uti solebant ad quilibet herbam in sacris usitatum significandam; ut unanimiter cum Servio testantur omnes Critici & Grammatici.

Plantam hanc ob notas genericas communes, nimirum folia in caulibus ex adverso bina & semina ad singulos flores quaterni, necnon flores monopetalos, Menthae amulos, ad verticillatas relictum.

A congeneribus differt foliis rugosis, laciniatis & floribus in spicis longissimis angustis, nullis intermixtis foliis.

- A 1. *Verbena vulgaris* J. B. *ma* seu *vesta* & *vulgaris* Park. *communis cerulea flora* C. B. *communis* Ger. *Verbain*.

J. B.

E *radice* minimo digito tenuiore, fibrosa & submara plures emergunt *caules*, cubitales & altiores, quadrati, solidi, brevi lanugine subfuiti, & subinde purpurascetes, ramoli. *Folia* in caulibus per intervalla ex adverso bina, brevi eadem & vix conspicua lanugine utrinque hirsuta, rugosa, profunde laciniata, divisià quodammodo foliorum Quercus, intus duabus incisuris profundioribus, colore saturatiore superius quam infusius virentia. Ex alio foliorum & in lustratione caulis *floribus* in longas spicas digesti, dilute coloris (ex pallido purpurascetes *J. B.*) exigui, quinquepartiti ut in Verticillatis, è calice in ala folioli paterigati liliis exeunt. Singuli autem folioli luccedunt in calice quatuor *semina* longissima, lineal puncta, ut in Verticillatis, quibus omnino accedenda est haec planta. *Quatuor* superiorem folioli cuiusque segmenta galeae vicem obtinent.

In arvis & campis. *Ætate* flore.

Isidoria & *Isid. Verbain* Graecis dicitur.

Locut.

* 2. *Ver.*

Note Majorana seu Origanum sunt flores in capitula squamofa congesti in summis caulibus & ramulis, capitulis & squamis minoribus quam in Dictamnio; & folia minus tomentosa & incana quam in illo.

1. *Majorana vulgaris* C. B. *vulgaris africa* Park. *major* Ger. *majori folio*, ex *savine* nata J. B. Sweet *Majoranum*.

f. B.

Fruticulus est palmaris aut etiam dodrantem altus, alis creberrimis concavus, ilisque lignosis, plerumque quadratis, subhirsutis & tantillum rubentibus. *Folia* ex adverso posita sunt, Origanum vulgaris formâ, sed longe minora, incana lanugine obducta, odore fragranti. Sapore acicululo & libamario, aromatico & grato. Circa caulis ramorumque fastigium ex foliorum alis, adeoque in ramulorum extremis imbricatæ *spicae* oriuntur, quarum hirsuta, squammatim compacta folia & sinu promunt *foles* pilulos, albicantes, huiusmodi, labello quadrifido demisso, cui folium surrectum imminet, bifidum & rictu stylum albidum proferentes. *Semen* quale Origanum vulgaris, minutum, rotundum, rufum.

Semine provenit à Gallia Narbonensi vel Provincia allato.

Locus.

2. *Majorana tenuifolia* C. B. Park. Ger. *tenius* & *ligustica* J. B.

Hæc Majorana Nobilis & Gentilis nonnullis dicitur, quæ à vulgari seu majore non videtur specie differre; siquidem C. Bauhinus hanc apud nos in Majoranam vulgarem degenerare affirmat: & Jo. Bauhinus inter hanc & præcedentem non aliam differentiam ponit, quam quod illa semine provenit, hæc furculis plantatur, inde enim furculosior robustiorque fit, foliaque ejus (ni ille fallatur) minora & candidiora redduntur. Parkinsonus inter hanc & Majoranam odoratam perennem distinguit; quam nonnullis pro Majorana vulgari activa habere, transplantatione robustiore & hymis tollentior facit affirmat. J. Bauhinus aliam habet *Majorana* speciem, quam *Creticum odoratissimum* vocat, *quintifidum Marum dictum*, similem Majoranae vulgari, nisi quod *folia* minora, candidiora, odoris & laporis vegetioris, pertinacis, nec nisi longo tempore exolefcentes obtineat, per ramos tenuiores quadratos nullo digesta ordine; *capitula* hirsutiora, & candidiora quam vulgaris. Hæc forte Lobelius *Majorana* est seu *Amaracus alia tenuior, gemilis & minuta plebeula*: & in ico. Plant. *Majorana tenuifolia dicitur*. Quamvis, ut verum fatear, neque hæc à Majorana vulgari mihi specie differre videtur.

Vires.

Partium est tenuium, digerit & attenuat. Auxiliatur cerebri & capitis frigidis morbis quous modo alsumpta. Pulvis herbe sicce naribus inflatus stertentiam ciet, & pigritiam evocat, cerebrumque corroborat; sed & idem præstat foliorum succus naribus infusus. Valet & ad pectoris vitia, stomacho præterea utilis est, ac jejunioribus & lenioribus juvat quous modo assumpta: sed & ad verit flatus, ac cæteros equidem frigidos morbos confert. Urinas & aquolos humores in potu sumpta dicit: dentium dolores lenit commanâ aut apposita. Admucetur Antidotis. f. B. *Doloneo & alius*.

Oleum ejus calicet & corroborat nervos.

Nicolaus Clesneau Maltheus M.D. sequens Erithium à se sæpius expertum in Cephalalgia commendat.

R. Radic. Hellebori albi 3ß, fol. Sampf. p. ii. decoq. in aq. 5vi. ad consumptionem tertiz partis, ore aquâ pleno utere, naribus attrahendo, ex decocto parum calido, in vola manus posita in dolore atroci; levem enim exasperat.

Aqua Majoranae catarrho confert, si loco errhini, ore prius simplici aqua vel vino repleto, volæ seu cavæ manus infusa, compressa alterutra nare altera exhaureatur, radice naris aut ossæ edmolde tenetur. Secus si faxis non ad dictum locum sed fauces aut narium foramina hoc erithium retrahitur. Hoc erithium pater meus summa fide laude usus est in Principe Walentienio ad coryzam. Simon *Pandul*.

Balsamo Majoranae: si pinnae narium & *ustioque* inungantur, mirum dictum quantum in catarrho aut potius coryza se valeat; quo etiam nucha temporisque cum in modo dicto affectu, tum in alius frigidis capitis affectibus inungi solent. Idem. Has tres observationes amicissimo Viro D. *Eduardo Hulse* Medico Londinensi debeo.

3. *Majorana Syriaca vel Cretica* C. B. *Marum Creticum* Alpini exot. *Marum Syriacum* Ad. Lob. Ger. *Syriacum vel Creticum* Park.

Alp.

Succulosa est, crescitque palmi altitudine, foliis parvis, minutis, candicantibus, sapore acutis, maxime odoratis, ferisque à radice lignosa, gracili, parva, *scenulis* plures, rectos, rotundos, tenues, lignosos, qui ab radice usque in lumnitates ferunt de opposito ex intervalis binos ramulos, foliis binis utrinque ex opposita dense vestros: in acumine vero *foles* purpurei Origanum Heracleoticum modo, admodum odorati.

Adversariorum autores sic describunt:

Gratissimo & vegeto est odore; facie tota Majoranam præfert aut Origanum, sed gracilioribus, non brevioribus, pedibus & sesquipedalibus viticulis, corymbaceoque aspectu elegantioribus, delicatioribus capitulis, etiam decimum fere annum, ex quo Venus Alepo Syrix habulimus odoris fragrantiam retinentibus.

Majoranae speciem habemus, passim in hortis cultam cujus capitula squamata quadrangula oblonga hujus plantæ non bene respondent, verum *foles* ejus albi sunt non purpurei. *Radix* pluribus annis durat, superficialis quotannis emouitur. Pluribus virgulis exoritur tempedalibus circiter.

Folia

Varietas.

Folia figurâ suâ & magnitudine ad Majoranae activæ accedunt, verum minus lanuginosa & mollia sunt, non odore porinde fragranti, grato tamen.

- A. 4. *Origanum vulgare spontaneum* J. B. *Anglicum* Ger. *lysifolre*, *Camila bubula* Plinii C. B. *Majorana lysifolre* Park. *Wild Majoranum*.

f. B.

Origanum vulgaris radices, tenues ille quidem & lignosa, oblique aguntur, frequentibus capitamentis fibrata, sic ut ramulorum pars infima horum ope demum radicatur. Surgunt autem complures *caule* cubitum unum aut duos alti, duri, quadrati, hirsuti, ad quorum nodos adversa oriuntur *folia* Calaminthæ arvensis [aut Clinopodi vulg.] hirsuta, & ex horum alia minora alia, Majoranae foliorum amula: sapor autem tum his, tum illis acer, aromaticus; odor suavis. *Flores* tanquam in umbella, foliis rubescentibus obvallati emittunt, colore carneo aut candido, pusilli, unum foliolum bifidum sursum rellebent, infimum majus tridum, ceu labelum, demittentes, staminibus in medio flori concoloribus. *Semen* minutissimum, Majoranae femini simile.

Hujus capitula singuloribus squamofa ex pluribus foliolorum conjugationibus squamatum ob proximam incumbentes componuntur: c singulorum autem sinibus singuli flores exeunt. Foliola hæc figurâ suâ & levitate à reliquis quæ in caulibus sunt differunt, sim, nisi quod proxime adnota sunt, conveniunt.

Locus.

In dumetis & ad sæpes non infrequens est.

Pro hujus varietate accidentaliter habeo Origanum album Tab. & Ger.

Aperit, adstringit, abstringit. *At quous hæc conveniunt?* Usus præcip. in obstructione pulmonum, Vires. hepatis acutæ, & hinc in tussis, asthma, ictero. Auger lac, ichorolâ excrementa pro sudorem expellit (ante balsam assuescentem) extrinsecus ubi venit crebriore, eoque in balneis uteris, cephalicis, totius corporis (contra cabiem). Nos plantam hanc, ut & omnes Origana dictas pro Majoranae speciem habemus; proinde & eadem illis vires convenire verisimile est.

- * 5. *Origanum lysifolre humile* C. B.

C. B. prod. Ex radice lignosa rufescente, fibrosa *cauliculus* communiter unus rotundus, rufus & asper, unciam sex vel septem, exurgit; qui in summo in ramulos plures dividitur, hique flores umbellæ formâ ex corallo purpureoque mixtos sustinent. *Folia* habet parva, oblonga, hirsuta, compacta & inordinatè disposita, potissimum cauliculi partem summam ambienda, vulgaris Origanum odore. Hoc circa Aureliam Gallorum copiose reperitur.

Locus.

6. *Majorana major Anglica* Ger. *latifolia*, sive *major Anglica* Park. *Origanum Heracleoticum Ruellii*, sive *Majorana major* J. B. *Origanum Onites* C. B. item *Majorana lysifolre*, perennis eadem, ex *intestia fratris*, cui & nos libenter suffragamur. *Pot Majoranum*.

f. B.

Majoranae alii, alii Origanis accensent plantam quadratis, hirsutis, subrubentibus, cubitalibus, ramosis *caulibus* fruticantem, cujus *folia* Majoranae foliis majora, Origanum vulgaris ferè paria, cinerea, hirsuta, venosa. Extremi ramuli in spicas duorum verum squamatas, semunciam aut unciam longas abeunt, & quarum imbricatæ foliolis *foles* emittunt.

Hujus varietas est

Majorana latifolia aurea Park.

Que verno præcipue tempore cum adhuc nova est, foliis vel in totum flavis aureis, vel partim flavis, partim viridibus idque magis minime, prout naturæ ludere videtur, apparet, nec alia in re à præcedente differt.

Pro odore usurpatur, unde à nostratibus *Pot Majoranum*, i. e. Majorana oleacea dicitur.

7. *Origanum Heracleoticum* Ger. *Heracleoticum verius* Park. *Heracleoticum*, *Camila gallinacea* Plinii C. B. *Heracleoticum Matthioli*, alii fortè *Creticum* J. B.

f. B.

Hoc nomine mihi visum & collectum Origanum, cubitali *caule*, quadrato, hirsuto, vulgaris instar Origanum: *Folia* ex geniculis minorâ, modicè hirsuta, odore & sapore acriore: *Flores* albi aut subpurpurei in squammatibus capitulis, minime spicati, & in umbellæ ferè modum sparsi. His ultimis verbis penè contraria tradit Lobelius in hujus plantæ descriptione, inquis, in summis hinc inde dispersis. Plantam quam describit J. Bauhinus ea esse videtur quam in hortis nostris alimus *Majorana hortensis* odoratæ perennis capitulis non spicatis, nomine, nisi quod major sit & hirsutior.

* 8. Ori.

- * 8. *Origanum Creticum* J. B. *Origanum Onites* C. B. & Matth. *Orig. Onites Matthioli* Park. *Orig. Sylvestre Syriacum* Lob. *An Origanum sylv. sive vulgare* Park? *Orig. Creticum* Ger?

7. B.

Peritacissimè odoris gratiam habet: adferuntur autem potissimum cyme, Majoranae similes spicis, aliae breves, longae aliae, quadruplici ferè squamarum striatum densè compactum imbricatæ, sapore acernino, odore aromatico, jucundo. *Folia* rarissè adferuntur, quæ mihi aliquando videre contigit, minora quàm vulgaris Majorana, minimèque rotunda.

Magna est apud Botanicos confusio de speciebus Origani. C. Bauhinus *Origanum Syriacum* sylvestre Lob. ab Origano Onite Matth. distinguit: J. Bauhinus hoc illi idem facit.

Hinc fortè eadem est quam Hyssopum Græcorum Pr. *Alpinus* in Exot. vocat & describit.

Alp.

Cubitali magnitudine, Origano Oniti quàm similem & foliis & umbellis Corymborum modo junctis: quæ ab Origano odore suaviori & validiori distinguuntur. Multis furculis ab una radice, vel ab unico caule exeuntibus fruticat, non ex toto rectis, sed obliquè actis, *foliis* Origani Heracleoticis, sed candidioribus & odoratoribus; & in caulium cacuminibus umbellæ corymborum modo in rotæ speciem cernuntur, *sepalis* albis, quales in Origano onite apparent, à quibus *semen* minutum, nigrescens fit. Tota planta est eximie odorata, & gustui cum valida acrimonia acceptissima, tuncque abicit cum levi languine. Ineunte hyeme fore ex toto faciem mutare videtur. Nam ab una radice plures cauleculi affurgunt, sursum obliquè luxuriantes, folus Pulegii, caulem ab imo ad summum usque densius convellentibus, caulibus rotundis, leviter lanuginosis albicantibus, invalidioris odoris.

- * 9. *Origanum Monspeliense pulchrum* Camerarii J. B. *Origanum folio subrotundo* C. B. *Orig. onites Gallo-provincie minus* Ad.

7. B.

Simillimum est Oniti à Matthiolo depicto, sed non idem. Ab Origano vulgari non multum differt, nisi quod multas habeat pulchras & oblongas quasi spicas purpureas: *caulis* etiam totus purpurascit. *Semen* gignit rufum, pusillum ut reliqua Origani genera.

Locus.

Crescit in Gallia propè Monspelium. Circa pontem Castrum novi, & alibi in fatorum & vinearum marginibus oritur. *Botan. Monsp.*

- * 10. *Origanum spicatum montis Sipyli, foliis glabris*, Wheeleri.

Radices nigrae, fibrosæ, & (ut Autori nostro videntur) reptantes, plures emittunt *cauleculos*, teretes, hirsutos, *foliis* binis conjugatim nascentibus, ut in omnibus hujus generis, obitos, imò nonnihil lanuginosis, nervosis nervis obscuris & tactu vix percipiendis, ad exortum subrotundis, extremo acuminatis, myrti minoris foliorum figura. *Caulis* sesquipedalem aut bipedalem altitudinem assequuntur, superiore parte glabri, ut & *folia*. E foliorum superiorum sinibus exeunt ramuli adverſi, prætenues in *capitulum* squamosum Lupuli fructui simile, interdum ad uncialem propè longitudinem accedens, dilutè purpurascens desinens, è cujus squamis *flores* parvi, purpurei exeunt: compressi odorem Stoechados Arab. imbecillem spirantes.

- * 11. *Origanum Smyrnam* Wheeleri.

Planta est perennis, plures virgas, lignosas, longas, ad intervalla ramulos emittentes surrigens. *Folia* quàm Majoranae Creticae minora, minus incana, nec adeò rotunda, sed potius oblonga, acuminata, nervosa, & aliquantulum lanuginosa: Summos caules & ramulos terminant capitula squamosa. Odorem suavem & fragrantem exspirat.

Smyrne in monte cui Arx inasificatur copiosè provenit.

Locus.

C A P. VII.

De Plantis Verticillatis Verticillis in spicas dispositis.

De Ocimo.

Ocimum à Græco *ἀνίσ* seu *ἀνός* nomen accepisse scribit Varro, quod citò proveniat. Theophrastus testatur tertio à fatione die provenire, lib. 7. cap. 1. Doctiores tamen Botanici (inquit Jo. Bodæus à Stapel) hoc etymon Ocymo pabulo convenire scribunt: Hortensio verò *sem ex oleo redolere, odoratum esse* derivant. Est enim herbula eximie odorata, quæ & cerebrum odore suo foris, & sternutamenta excitat. Significantiùs quoque *ἀνός* per 2 scribendum existimant.

Differt (inquit idem) Ocimum ab Ocimo. Ocimum pabuli genus est. Plin. 1. 17. c. 24. *Ocimum quod in vinca feri jubent, Antiqui appellabant pabulum, unde a patiens, quid celeriter proveniat.* Oxi-

Ocimum autem planta odorata. Ocimum pabulum Veteres per 2 scribunt *ἀνός*, herbam per 1, *ἀνός*. Verum hoc non perpetuum & constans est apud ipsos.

Basilicum Racemosis dicta est hæc herba ob dignitatem suam, quod ob insignem & fragrantem odorem Regia domo, & Regis manibus gustari dignum sit.

Basilica nota sunt Folia Amaraci, odor suavis Citi vel Caryophylli, flores in spicas laxas è verticillis rarioribus compositas digesti.

1. *Ocimum magnum* J. B. Ger. *caryophyllatum majus* C. B. *caryophyllatum maximum* Park.

7. B.

Duplo triplove majus huic *folium* quàm vulgari, oblongum, raris crenis serratum, pallido virore præditum, aut rubrum (duplex enim habetur hujus generis Ocimum album & rubrum) odore suavi Citi vel Caryophylli. *Flores* spicati, albi vel rubri.

Plantam hæc speciosam caulibus cubitalibus, foliis Amaranti aut Mercurialis, majoribus frequentem observavimus in Italia in cenaculis & adium fenestris, inque Adonis hortis, in vasis figulinis factam & cultam; ut rectè scribit Matthiolus.

Ocimum in viridario Ægypti Alp. quod excrecere scribit ad altitudinem trium & plus cubitorum, foliis nostratis longioribus, tenuioribus, colore rubro suffusis, odorèque eximium spirantibus C. Bauhinus à præcedente separat, & *Ocimum caryophyllatum maximum* appellat; an rectè considerandum.

2. *Ocimum vulgatius* C. B. *medium vulgatius* & *nigrum* J. B. *vulgare majus* Park. *medium citratum* Ger. *Common Basil*.

7. B.

Dodrantalis est planta, pluribus ramis stipata, quadratis, nonnihil rubentibus, subhirsutis. *Folia* Paneraria, minora, glabra, aliis per ambitum incisa, aliis minimè, odore fragranti, sapore nullo excellenti. *Flores* verticillati, in spicam longiusculam digesti, suaveolentes, colore albo purpureo, labello longiusculo, angusto, cui ex adverso respondet sursum vergens in quatuor lacinias divilum folium, prominentibus è rictu *filamentis* albidis cum stylo purpureo: *Semen* pusillum, nigricans. *Radix* lignosa, nigra, fibrosa.

Ab hoc Ocimo medio vulgari specie distinctum facit C. Bauhinus *Ocimum Citi odor*, i. e. Ocimum medium citratum Ad. Lob. quod cum nullatenus differt (ut scribit Lobellus) præterquam odore gratiore & cordi amabiliore, corticem Citi mali redolentem, præter rationem id facere videtur.

Nec major ratio est, cur *Ocimum Anisi odor* seu *Anisatum Eysf.* ab Ocimo medio vulgari separaret: quod & Parkinsonus cum secutus facit.

Vires hujus plantæ sic breviter perstringit Schroderus. Calf. & humect. digerit & resolvit; expurget pulmones, menses movere, ideoque usurpari poterit usu interno & externo.

Hollerius lib. 1. de morb. intern. cap. 1. observat scorpionem natum fuisse in cerebro cuiusdam Itali ex frequenti odorata Basilica seu Ocimi. Camerarius etiam sapientissimè Venetiis observavit scorpiones sub filibus in quibus Basilicum colitur libenter stabulari. Et D. Raymondas Anglus in *Mercatorio suo Italico* asserit sibi experientia comperit herbam hæc humido in loco sub lapide repositam intra biduum Scorpionem producere: quod interim dum Senis commemorabatur rarum & memorabile imprimis accidens confirmabat. Generosus quidam Senensis odore Basilici vehementer capitis & delectatus, herbe extorcat pulveneri naribus frequenter attrahere solebat: verum brevi phreneticus morebatur craniòque ejus à chirurgis aperto, scorpionum nidus in cerebro reperi- tus est.

Nos cum præstantissimis hujus ævi Philosophis generationem æquivocam aut spontaneam in animalibus dari nequaquam concedimus, adeoque neque Basilicum ex se scorpionem producere; interim tamen non negamus bestiolas illas herbe odore delectatas ad eum libenter arripere, ut sub illa stabulari, forte etiam eà velci, inque foliis aut gemmis ejus ova ponere, unde accidere possit Generosiorum prædictum unà cum pulvere foliorum Scorpionum ova naribus attraxisse, quæ capitis calore fota ibidem scorpiones excluderent.

3. *Ocimum minimum* J. B. C. B. *vulgare minus* Park. *minus Caryophyllatum* Ger. *Basil. Basil*.

7. B.

Palmaris aut paulò major est planta, ramulis creberrimis lignescens densè fruticans: per quos *folia* Sepylli aut Majoranae foliis paria, ex oblongo rotunda, viridantia aut rubra, sapore vegetilino & suavissimo Caryophyllorum: *sepalis* exigui verticillati per ramorum lacos disponuntur. *Radix* fibrosa.

Hoc genus tenerius est multò quàm vulgare; nec semen apud nos faciliè ad maturitatem perducit.

A a a

* 4. Oxi-

- * 14. *Horminum sylvestre salicifolium majus vel maculatum* C.B. *Salicifolium alterum* Park. *Gallitricum alterum* Ger.

Claf.

Duorum cubitorum altitudinem plerumque attingit, interdum etiam superat. Ipsius *caules* triplo crassiores, quadranguli tamen: *folia* multo majora & crassiora, albis maculis magna ex parte distincta. *Spica* forum longior & crassior: *forum* vero formi colorisque atque etiam semine satis conveniunt.

Locut.

Rarior est hæc species prore, nec nisi in pratis herbolis quæ locis, ubi globa uberior, invenitur, & paulo sensu altera florere incipit.

- * 15. *Horminum sylvestre maculatum tuberosum* Francisci de Honophris.

Folia ex ante *caulis* exortum ad radicem multa, humi strata, lata, nonnihil crispâ, & per ambitum crenata, rugosa, levia tamen & non hirsuta, sanguineis maculis donata. *Caulem* gerit tricubitali, aliquando verò & quatuor cubitos altum, quadrangulum, striatum, leviterque hirsutum, undequaque per intervalla foliis ex adverso nascentibus vestitum: in cujus fastigio *flores* veluti in spicam digesti, coloris elegantissimi, saturæ cærulei, quatuor & quinque ad singula genicula, ex quibus alti ramuli ortum ducentes comam constituunt sylvestris *Hormini* quarte speciei *Dod.* proflus æmulam, *flores* solummodo majores habentem. *Semen* nigrum, rotundum.

Sub finem Maii florentem vidimus. Semen eodem quo & alia tempore profert. Tuberosam plantam hanc appellare placuit, pro radice enim Pæoniae fimbres bulbos gerit.

Locut.

Vidimus circa montem *Circæban*, in via quâ à S. Felicis castris ad mare iur.

16. *Horminum sylvestre latifolium* Ger. *slv. latifolium verticillatum* C. B. *Germanicum humile* Park. *Gallitricum affinis* planta, *Horminum sylvestre latifolium* Clusio J. B.

f. B.

Ex radice pollicari, plurimis fibris longiusculis donata, ex qua plura capita, *caules* edit prociduos quadratos, copiosi medullâ albâ farctos, insigniter hirsutos, cujusmodi etiam sunt *folia*, Marrubii, subrotunda, in mucronem exiguum mox desinentia, rugosa, & ad pediculi uncialis aut falcuncialis communiuram falcata: inferiorum ceterum foliorum pediculi multo etiam longiores. Ad foliorum verò exortum auriculæ quadam, velut scæne adnascuntur, modo unica, modo duæ. *Flores* in *caulis* fastigio sæpe rubente, & in paucis brevissimis alis similiter rubentibus verticillatim sine ullo foliorum interiectu, brevibus intervallis dispositi spicam desolant, perquam numerosi, Lemii, parvi, curvulo-purpurei, galericulo exiguo apicem alium occultante, labello in binas lacinias diviso, & caliculis oblongis subrotundis, hirsutis, striatis prominulis, pediculis atro-purpureis, hirtis. Desidentibus hirsutis restant in calycibus semina oblonga, subrotunda. Sapor plantæ nullus notabilis.

Locut.

In agris & vernaestis non longè ab Augusta Vindelicorum viâ quæ Monachium Bavarie metropolin ducit inventimus. Passum Viennensium agro juxta vias. *Claf.*

- * 17. *Horminum sylvestre latifolium Tingitanum* Hort. Edinburg.

Cùm nobis nondum visum fuerit, quid differat à precedente nescimus.

18. *Gallitricum folio rotundioris, flore magno violaceo* J. B.

f. B.

Folia quædam brevissimo pediculo appensa, ungue inferiore minora, alia longioribus pediculis dependentia, majora, maxima verò uncias fere duas lata, & tres penè longa, ovalem formam non male representantia, quadam etiam rotundiora, in circuitu serrata, Betonice modo, glabra: *caules* quadranguli: *flores* magni, violacei, hiantes: *calices* deorsum nutantes verticillati.

Locut.

In montium Tyrolensium pratis altis expandere folia indicabat D. Agnerus.

Rarissime hujus plantæ ramulum sicum habuimus ex hortu Patavino, quæ primo aspectu ob *flores* amplissimos, quodammodo campaniformes, deorsum dependentes, Digitalis speciei visæ est.

- * 19. *Gallitricum flore minore purpureo & rubro* J. B.

f. B.

Vivaci radice multos perdurat annos *Gallitricum* affinis planta, odorata, facie non ita dissimili, cunctis, foliis, crescendique modo: at *flores* ita parvi, ut vix extra calicem prominent, purpurei, nonnihil hiantes, cùm in vulgari *flores* magni sint, galeæque magnâ prominentes apices multos condant: *calices* deorsum nonnihil reflectuntur, breviores quàm *Hormini* verioris. Idem foliis profunde: satis lacinatis divisile & nonnihil hirsutis observatur.

Locut.

In Italia vix aliud observavit Agnerus.

- * 20. *Gallitricum flore minimo albo* J.B. An *Horminum minus supinum* Creticum Clusii? Park. C.B? An *Sideritis glabra* Betonice folio nostræ?

f. B.

Plurâ hujus spargit *folia*, longo pediculo donata, crassa satis & rigidiuscula, Betonice æmula, sed

sed ad vesiculam nullo sinu prædita, obtusa, crenata, pilis albis per venas obita, inodora. *Caules* modo singulares, alias plures, quadrangulares, hirsuti, ex longo intervallo in ramulos oppositi divisi, ad quorum exortum *folia* quoque bina opposita longo pediculo enascuntur, inferius plantæ similia. *Flores* verticillatim digesti per intervalla summitates occupant odorati, exigui, & vix & calycibus prominentes, albi. Quorum verticilla singula lustrant foliola parva in acutissimum apicem terminantia. *Radix* oblonga, exiguis fibris donata, nullo gustu notabili prædita.

Semine ex Italia allato J. Bauhino enatum est.

Locut.

Descriptio *Hormini* minoris supini Cretici *Claf.* in omnibus fere præterquam *forum* magnitudinem hæc plantæ convenit: ejus autem *flores* Cattariæ vulgares floribus magnitudine pares erant.

Vide descriptionem *Sideritis* nostræ glabri Betonice folio.

- * 21. *Horminum angustifolium laciniatum* C. B. prod. Park.

C. B.

Caule est quadrato, pedali, hirsuto, rarius ramoso; *foliis* paucis, nonnihil hirsutis, pollicem latis, uncias tres longis, aliquando sinuosis, aliquando, postillimum inferioribus, in profundas lacinias divisis; *floribus* albis, parvis, verticillatim caulium ambiens, spicam oblongam & inflexam efformantibus, quibus desidentibus semen nigrum succedit.

Monspelliensis foliis Scolopendrii modo divisus legit descriptionis Autor C. Bauhinus.

Locut.

- * 22. *Horminum minus album Betonice facie* C. B. prod.

Ex radice lignosa, fibrosa, nigricante *cauliculus* unus, aliquando geminus, palmo minor, rotundus, villis oritur. *Folia* est paucis, ad radicem rotunda, crassis, lanuginosis, crenatis, & longis pediculis donatis: in *caulis* medio bina, Betonice foliis æmula, sed crassiora & breviora, basi caulium ambientia, & capitulo duo minima subicuntur. *Flores* sunt albi Betonice formâ in spicam congesti.

In montibus Pyrenæis oritur.

Locut.

- * 23. *Horminum Alpinum luteum, Betonice spicâ: An Betonice species?*

Radix habet obliquam, multis fibris donatam. *Folia* longis pediculis hirsutis insident, Urticæ fere similia, aut *Hormini* syl. latifolia *Claf.* sinu ad basin circi pediculi, hirsuta, rugosa, circa margins serrata denticulis majoribus. *Caules* pedales, hirsuti, medullâ farcti, duobus plerumque interdum unico duntaxat foliorum pari cincti, iis quæ ad radicem similia, sed minorum & brevioribus pediculis insidentium, minime (quantum memini) in summitate gestant spicam brevem, compactam Betonice æmulam, sed breviorum, *foliorum* luteorum, galearum, & calicibus in quinque molliores spinulas terminatis excurrentium. Ad capituli basin duo folia minuscula.

Julii 17. die jam penè desiccuerat. In montibus max. Carthasianorum cernobio imminentes

Locut.

ratam hanc *Hormini* an Betonice speciem collegimus.

Rectius forte ad Betoniceam ob spicam compactam hanc plantam reulerim quàm ad *Horminum*.

- * 24. *Horminum luteum glutinosum* C. B. luteum, sive *Colus* Jovis Park. *Colus* Jovis Ger. *Galeopsis* (species, lutea, viscida, odorata, nemorensis) J. B. Item *Galeopsis lutea Dalechampii* Park. *Heliopsis* Clary or *Jupiter's Distaff*.

f. B.

Insigniter fibrosa *radix* nictur, multos inde *caules* surgens bicubitales & aliores, quadratos, hirsutos, fungosi medullâ farctos, in alas brachiatos: *Folia* & geniculis exant opposita, longis pediculis hirsutis appensa. Ari modo alata, sed Lamiorum instar rugosa & hirsuta, etiam multo majoribus hirsutis appensa. Ari modo alata, sed Lamiorum instar rugosa & hirsuta, etiam multo majoribus hirsutis appensa, nonnullâ interdum per margins aspersâ saturâ rubedine. *Flores* in longis spicis verticillatim ramos ambiunt, foris hirsuti, intus glabri, labello tripartito, mediâ lacinia fimbriatâ & crispâ, colore foris ex albo luteo, intus oblioles notis maculoso: superius verò solum fere galea foris guttatum, intus luteum: & è ritu medio prodeunt flamma alba. Insident autem *flores* calycibus oblongis stratis, vilcidis, in quibus, pro more Verticillatarum, succedit postea semen. Tota planta tactu viscida est, odorata, sapore nullo insigni.

In montibus circa Genevam oritur. Invenimus etiam sæpius in Italia & Germania, locis lucosis ubi fontes & aque scaturiunt, ad latera & radices montium.

Locut.

- * 25. *Horminum Scutellaria facie* Hort. Lugd. Bat.

C A P. IX.

De Galeopsi.

Galeopsis, *Taxidole* vel *Taxidole*. Qui Galeopsum scribunt per, à *forum* effigie galeata deducunt, quod ejus *flores* velut galeæ aspectum referant. At quoniam hoc institutum Græcis, præsertim Vexoribus, nomina Latina cum Græcis componere, *Taxidole* ponis per scribendum est, à *forum* figura foliis multo faciem & ritum quodammodo representantes.

Folii

tos, ut in *Mentha cataria*, dilute purpurascens: quibus vascula succedunt *semen* rotundum, quod tritum aromatici odoris est, (ut & rota planta odorata est) continentia.

8. *Menhastrium tuberosa radice* J. B. *tuberosa radice Clusii* Ger. *Menthastrum tuberosum Clusii* Park. *Menha tuberosa radice* C. B.

Clus.

Cubitalis habet *caules*, quadrangulos, rectos, frequentibus ut superior nodis cinctos, subhirsutos: *folia* longiuscula, rugosa, in ambitu nonnihil serrata, superioris Mentalitri i. e. Nepete nostrae 7. foliis non dissimilia, magis tamen incana, non suavis odoris, amari & acris saporis. Summi rami cum extimo caule in molles canescentes, exilium foliorum spicas desinunt, & inter ea verticillorum rami compositi nascuntur *cauliculi*, & quibus prodeunt *sepalis* candidis, Centaureae florum arnuli. His marcidis lucebit *semenilli* par, exilis, nigrum. *Radix* crassa, fuculenta, Raphano ferè equalis, foris aliquantulum fusca, in multis hinc inde ad latera quasi parvos adnascens napos exuberant, aliisque longiusculis fibris donata est, perennis, & plures singulis annis caules proferens; uno ipsi quam nati à matre abrupti & terrâ obruti novas interdum plantas procreant.

Hac femine accepto ex Hispaniis Clusio nata est.

CAP. XI.

De Betonica.

Betonica, aliis Vetonica. Vetonica ratione originis: Vettesones enim sive Vectones populus fuisse *Plin.* constat. Vettesones in Hispania invenerunt eam quae Vetonica dicitur in Gallia. *Plin.* lib. 15. cap. 8.

Betonicae notæ Characteristice sunt in spicas habitiores digesti; caules non ramosi, folia crenata.

A. 1. *Betonica* Ger. *purpurea* C. B. *vulgaris purpurea* J. B. *vulgaris flore purpureo* Park. *Wood-Betony*.

J. B.

Caulis surgit numerosis, cubitalibus & alciobus, quadratis, ex longo intervallo nodosis: *Folia* alia ad caulium genicula gemina adverſa, alia humi sparsa inconstita, pediculis palmariis cincter donata, per ambitum crenata, rugosa, aspera, hirsuta, sapore aromatico prædita. *Floris* in summis caulibus spicati, verticillati dispositi: infra spicam ad aliquam distantiam unicus florum verticillus caulem ambit. Sunt autem flores purpurei, galea reflexâ subrotundâ, labello trifido dimisso: è medio rectis staminibus flori concoloria exferuntur. *Calix* quinquepartitus, brevis, hians. Verticilli densi sunt, nec plures in eodem pediculo flores, ut in Calamintha & Nepeta fit. *Radix* pollicem crassa, crebris longisque fibris capillata.

Duorum est generum, Autore Clusio, Una enim breviorum florum spicam habet & maturius flores: Altera autem longiore, molliore & magis fusca est florum spica, illaque etiam serius flores suos explicat. Solet præterea hæc postrema in majorem altitudinem excreſcere quam prior, licet eodem loco utraque sponte nascatur, vel eodem pulvino excolatur.

Betonica flore albo *Clus.* *J. B.* C. B. *Ger. Park.* cum vix alia in re à præcedente differat quam florum colore, non est cur pro specie diversa proponatur.

2. *Betonica minima Alpina Helvetica.* Park.

Solâ partium omnium, [foliorum, caulium, florum,] parvitate à præcedente differt.

Ostenſa est etiam nobis in Anglia sponte nascens Betonicae species minor, quæ tamen an revera specie differat à vulgari dubito, an parvitem suam loco natali debeat.

3. *Betonica major Danica* Park.

Differt à vulgari *foliis* duplo triplove majoribus, *adve* graviore & propemodum foetido: *caule* firmiore alcioreque; florum etiam purpureorum spicas crassioribus & longioribus. Hanc Londino acceptam Cantabrigiæ in hortulo nostro aliquot annos alimus.

Betonica folio Alopecuros quorundam J. B. *Betonica-folia capitulo Alopecuri* C. B. i. e. *Alopecuros montana* Lugd. *Betonica Alopecuros montana dicta* Park.

Cùm descriptio hujus quæ habetur in historia Lugdunensi imperfecta sit, nullum florum aut seminum mentionem factâ, ad quod genus pertinere ignoramus. Facillat ergo inpraefentiarum donec ab *avertito* aliquo de ejus notis Characteristicis certiores facti fuerimus.

De hac planta singularem librum scripsit Antonius Musa Augusti Imperatoris medicus, unde in tanto pretio cœpit esse, ut Italico proverbio diceretur. *Vende la tonica & compra la Betonica.* Idem laudat, aliquem plures dicunt habere virtutes quam Betonica. *Tu hai più virtù che non ha la Betonica.*

Quam-

Quamplurimæ autem huic herbe virtutes attribuantur quoquo modo sumptæ. Sic breviser Schro. *Vires* dens; *Acris* est & amara: Difficili, atren, aperit & abstergit. Inprimis cephalica est, epatica, splenetica, thoracica, uterina necnon & vulneraria, & demum diuretica. Hinc usu externo & interno creberrimè venit, præcipuè in morbis capitis.

Foliorum exsiccatiorum & concorsium vel coarctum, vel cum Tabaco mixtorum & tibus inferiorum fumum ore haurire & reddere solent nonnulli in capitis affectibus. Quæ de Betonica Veteres habent apud ipsos vide.

Cæterum in hac herba id observandum radicem facultates longè dispares à foliorum & florum viribus, utpote quæ multum stomacho, origie ingratae, nauseam, rugitus, vomitumque ciant; folia è contra odora, aromatica, & grato sapore, nonnihil roborante, cibo & medicamentis naturæ amica.

Pseudo-thea è Betonica, Scorodonzæ & Chamæptiæ foliis exsiccatâ parata, edulcorata & calida pota in podagra, cephalalgia & nervorum affectibus admirandæ efficacis medicamentum est *D. Bont.*

N. Plantarum omnium succi expressi, postquam aliquandiu steterint, & facibus subfidentibus clari evaserint, aliqua ruboris tinctura perfusi apparent, alii dulciore, saturatiore alii. Ex omnibus quos expertus sum Betonicae vulgaris diluissimus est, & minimè coloratus. Habui à D. Sam. Fisher Sheffieldensi Medico.

Observavi multos Arthriticos curatos fuisse quotidiano usu Betonicae [florum foliorumque] in jusculis, acetariis, potu & balneis, sed exquisitam observantem victus rationem, corpus per intervalla expurgabant & fonticulos aliquot gestabant. Fabric. Hildan. Cent. III. Obs. 31.

* 4. *Betonica frutescens* Bontii.

Bont.

Maculas fert in foliis suis quales in Pulmonaria videmus: Flores tamen sui spicæ ejus eam de Betonica genere esse arguunt: colore sunt *fofolis*, qui mille ferè in una spica existunt, ex pallido cyanet, quales sunt flores Kornfmarini.

Pulmonibus hujus decoctum utile esse fertur, sputo sanguinis, phthisi, asthma, denique conducit *Vires*, ad id quod *Sakit batii* Indi vocant, seu morbos cordis; Cordis autem nomine non tantum Cor ipsum, sed Hepar, Pulmonem, Lienem denique insignunt.

Inde porro mulieres succum hujus plantæ expressum ac viridem excellens Antidotum dicunt esse adversus morsus Serpentum, Scorpionum, Scolopendrarum & cæteros venenosos idus.

CAP. XII.

De Prunella potius Brunella.

Brunella vox originis est Germanicæ. Ita autem dicta est hæc herba, quòd usui maximus ipsius sit in Caulo Ungarico, [ardore faucium ac gutturis] quem Germani *Die Braune* vocant. Spicis brevibus halsicioribus cum Betonica convenit, parvitate sua & foliis circum oras æqualibus & non crenatis ab eadem differt. Quinetiam Betonica ipsam spicam ad aliquam distantiam unicum obtinet florum verticillum, quod in Prunella non cernitur.

A. 1. *Prunella* Ger. *vulgaris* Park. *flore minore vulgaris* J. B. *Brunella major folio non dissecto* C. B. *Common Self-heal*.

F. radice parva, obliquè actâ, fibris aliquot majusculis donata emergunt *caules* dodrantales aut etiam pedales & altiorem, quadrati, hirsuti, è geniculis inferioribus fibris demissis reptantes, ramosi. *Folia* ad intervalla pediculis longiusculis harentia Majoranae sylv. aut Oxyimi similia sed majora, hirsuta, denticulis in margine vix conspicuis incisa. *Floris* in summis caulibus & ramulis verticillis distipatis in formam spicæ habitiores congesti, galeati, purpurei. Singulos autem florum verticilli stipatis in formam spicæ habitiores congesti, galeati, purpurei. Singulos autem florum verticilli sex floribus compositos bina opposita excipiunt folia, is que in caule longè dissimilia, triangulara, lata basi caulem amplectens, in acutum mucronem desinentia, concava, membranacea, & omnino qualia in Sclarea vulgaris cernuntur. Singula autem folia tres florum calices sinu suo complectuntur, hirsutos, in duas præcipue lacinias divisos superiorem & inferiorem quorum inferior in duo segmenta acuta demum finditur. In pascuis ubique luxuriat. Aliquanto ferius floret: apud nos in Anglia, rarè antè medium Junii. *Locus*. um. Floris colore variat albo & carneo.

2. *Prunella* flore albo parvo, folio laciniato J. B. *Brunella folio laciniato* C. B. *Prunella Lobelia* Ger? *Symphylum petraeum Lobelia?* *Uncinared Self-heal with a small white flower.*

J. B.

Folia huic multa è radice fibrosa ex longis pediculis, quadam palmaria, oblonga, unciâ digiti angustiora, pilosa & ultra medium caulis pedalis duo magnis lacinias dissecta, cornu cervinum representantia, itemque alia duo juxta florum caput, unciam & longum, latum unam, paucioribus laciniis prædita. *Floris* inter squamas continenter hiantes, albi, & nonnunquam rubelli, mediocriter eminentes. Gaudere herbosis & graminibus locis, itemque aliis quæ à fluminibus nonnunquam inundantur au. *Locus*. tor est Clusius. Floret maturis Prunella flore magno nempe Maio, tamen etiam Junio.

3. *Prunella*

per plures annos vivit, etiam in hortis nostris niti hyems asperior aut disturnior fuerit. Folia huic minus crassa quam Dictamnio vero, & per longiora intervalla in caulibus disposita.]

12. *Pseudo-dictamnus aliter Theophrasti Pone Park. Pseud. acetabulis Molucca C. B.*

Caulibus multis incanis, quadratis ad pedalem aut majorem altitudinem assurgit, *foliis* precedente aliquanto majoribus & longioribus, & quorum alis prope caulium fastigia exeunt calices hirsuti Moluccae similes sed minores & breviores, c quibus emicant flores coloris ex albo & rubro mixti. *Radix* fibras plumas parit. Odor hujus non insuavis. Hyemem aequae ac praecedens tolerat.

Hanc ipsam plantam, aut certe cū simillimam in hortulo nostro Cantabrigiae aliquando alimus, foliis Pseudo-dictamnio formā quidem similibus sed majoribus, mollioribus magisque villosis, minus tamen incanis. Florum calices amplii & patuli erant, verum Moluccae acetabulis multo minores, hirsuti quoque & striati.

Hanc etiam invenit *D. Wheeler* in insula Cithara olim, nunc *Cerigo* dicta, & satis exacte describit Linnaeus lib. 1. pag. 49.

* 13. *Marrubium Hispanicum* Alpin. exot.

Alpin.

Herba est fruticosa, tota candida, cum leni lanugine alba. *Caulis* aliquot proferit, quadratos, cubitales & amplores, oblique actos. *Folia* habet oblonga, alba, lata, in acutum desinentia, duplo majora Cretici Marrubii, & ex opposito in caulibus aequalibus interstitiis posita, candida, subhirsuta. *Flora* aequalibus spatiiis itidem in caulibus & ramulis cernuntur, verticillato ambitu, candidi, a quibus *semina* parva producuntur, tenuia, oblonga, sapore subamaro, subacri. Tota planta nittitur *radicibus* tenuibus, longis, lignosis, multis: facultate adstrictoria & non infrenitū siccante praedita est.

Differre videtur ab Hispanico candido *Park.* id est, albo latifolio peregrino *C. B.*

14. *Marrubium Creticum angustifolium inodorum* *Park. album peregrinum brevibus & obtusis foliis C. B.*

Huic plantae similem alii olim Cantabrigiae ex semine pro Pseudo-dictamnio misso ortam; eam intelligi cupis mentionem feci sub duodecima specie, quae forte non differt à *Mar. Hispanico* candidato *Park.*

* 15. *Marrubium nigrum Creticum* Alpin. exot.

Alpin.

E *radicibus* multis Primulae similibus *folia* complura proferit, oblonga, in extremis acuta, parvis suis pediculis sursum in orbem acta, nigra & nigra lanugine obsita, Marrubii albi foliis majora, longiora & latiora, magnitudine & figurā ad Aspiditri fere folia accedentia. E quibus sane duos vel plures *caules* proculit, longos, rotos, quadrangulos, nigros, per intervalla geniculatos; in quibus & singulis geniculis exeunt circum ipsos ex opposito *folia* complura, numero fere septena, ac plura etiam, oblonga, prioribus similia sed longe minorā, multum nigricantia, quae circa ramum velut in orbem aguntur. In caulium summitatibus *flores* utrinque virgas ambiunt, non dissimiles Marrubii floribus, itidem nigricantes. Tota planta colore nigricat, ut de industria ab aliquo videatur eo colore infecta.

Haec planta, si ab Alpino recte describitur, non est genuina Marrubii species, sed anomala.

C A P. XVII.

De *Clinopodio*.

K *Novius* dicitur quod *dictamnus* ex *alio* *nomine* *huic*, quod orbiculato florum ambitu speciem pedum lecti praebeat, *Floribus* ex intervalis *Marrubii* modo dispositis. *Plin.* Foliis est Majoranae sylvestris, florum tubis quam in Marrubio longioribus, calycibus in quinque spinulas terminatis.

Clinopodium majus Park. quorundam, Origanii facie J. B. Origanum simile C. B. Acinos Ger. Great wild Basil.

Radice oblique sub terra agit, fibris obiter densis. *Caulis* cubito altiores sunt, tenues, quadrati, hirsuti. *Folia* Majoranae sylvestris, minus odora, ad nodos opposita, utrinque hirsuta. *Flora* in verticillis magnis dense supari, oblongis, galeati, purpurei, & calicibus gracilibus, oblongis, striatis, in quinque spinulas desinentibus, tribus superne, duabus inferne oppositis. Florum autem calices non miscentur singulis pediculis singuli, sed plures simul in eodem communi pediculo. *Semina* singulis quatuor succedunt parva, subrufta.

Less.

Ad fepes & in vepetis passim.

C A P.

C A P. XVIII.

De *Lamio*.

L Amium dictum nonnullis putatur à florum cucullata effigie larvatam lamiam quodammodo representante.

Floribus in verticillis ad caulium nodos, foliis *Urticae*, odore fastidio, seminis majusculis, & vasis brevibus patulis maturitate illico decidentibus, à reliquis verticillatis distinguitur.

A. 1. *Lamium album* *Ger. vulgare album sive Archangelica flore albo* *Park. album non fatis folio oblongo C. B. Galeopsis sive Urtica iners floribus albis J. B. White Archangel or Dead Nettle.*

Radices plurimis fibrosis nititur; plurimis etiam surculis, oblique Menthae fere in modum sub terra repantibus, & è nodis subinde radices agentibus, late se propagat. *Caulis* inde exurgunt pedales aut cubitales, quadrati, grandifolioli, prope terram tamen graciliores & infirmiores, etiam vix se sustentant, inanes, modice hirsuti, ramoli, geniculis rarioribus intercepti, prope terram in apricis purpurascetes. *Folia* ex adverso bina, utrinque simillima, quae in imis caulibus sunt longis pediculis nituntur, quae in summis brevioribus, brevi & innoxa lanugine hirsuta. *Flora* ad genicula verticillatim caules ambiunt albi, satis amplii, galeati, externis pallidi potius quam nives, labello pallido, non punctato, bifido, galea amplius extensum, praecipue ad margines pilosa, quatuor intus *filamentis*, duo longiora breviora totidem occultant. *Staminum apices* marginibus circum circa nigris formam characteris 8 quodammodo repraesentant. *Stylus* praeterea bifidus flammibus adject, & ex ipso fere enascitur, non, ut in aliis hujus generis fieri solet, & staminum molio. *Calix* floris idemque vacuolum feminale amplius, patulus, striatus, fissilis, in quinque oblonga angusta segmenta dividitur, quae in tenues & acutas sed innoxias spinulas desinunt. In imo calice quatuor *semina* simul puncta singulis folliculis succedunt. Calices florum singulatim è foliorum alis exeunt. Odor huic plantae minus gravis.

Apri mensis & ineunte Maio apud nos floret. Ad fepes inque locis rudatis & dumetis.

Recentiores flores Lamii candidos florem multebrem albidum fuisse posse existimant; & nonnulli ad eum usum parant ex ii. Conservam, singulis diebus sumendam.

Temper & Less.
Vires.

2. *Galeopsis sive Urtica iners flore purpurascete majore, folio non maculato J. B. Lamium folio oblongo flore rubro* *Park.*

Apocedente non alia fere in re differt quam floris colore purpureo: unde *C. Bauhinus* non diffingit. *J. Bauhinus* descriptione sua notas nonnullas addit à nobis omittas, caules scilicet purpureos esse, foliisque atro-virentia atro-virentia purpurea, (quae tamen huic speciei proprie sunt) genicula caulium inferius crebriora, medio caule intermedia longiora; ad radicem folia subrotunda ad Marrubium foetidum accedentia: galeam bifidam, labello punctis carnis & sanguineis notatum.

In transmarinis frequentem observavimus.

Less.

Galeopsis latae Dalechampi *Lugl.*

Hujus aut superioris varietas esse videtur, non species distincta.

A. 3. *Lamium nigrum* *Ger. vulgare folio subrotundo, flore rubro* *Park. purpureum foetidum folio subrotundo, sive Galeopsis Discoloris C. B. Galeopsis sive Urtica iners folio & flore minore J. B. Small dead Nettie or red Archangel.*

E radice tenui fibrosa non repente plures erigit *caules* quadratos, concavos, propemodum glabros, satis grandes, prope terram ramulos, deinde uno vel altero foliorum pari cinctos, tum ad summitatem fere nudos, fennipedales, infirmos. In summis caulibus *flora* in verticillis densius fissili, patis, galeati, parvi, purpurei, labello lanuatiorebus maculis quatuor, Calices florum breves, paruli, striati, fissiles in quinque longas angustas lacunas ex spinulas divisi, quatuor in imo *semina* continent, oblonga, angulosa, per maturitatem fusca & splendenda. *Folia* urticarum ardua sed minora & breviora, mollia, circum oras crenata, pediculis feminalibus insident. Odor totius plantae foetidus & ingratus.

Primo vere & deinceps per totam aestatem floret.

Ad fepes & maceris, inque locis rudatis & hororum arcis minus exculitis nimis frequens.

Herba tula & imposita valere creditur ad tumores quoscumque diluendos, necnon ad inflam-
mationes, plagas, ulcera putrida & vulnera.

Ad Scrophulas. R Herba recens [Lamii albi] *M. i.* Calestat inter duos lateres calidos, & tumori applicetur. Eam noctis unius spatio plurimum habet. Aperto adhibe mixturam sequentem. R Omphacii cochlearia VI. Burri Malab. uniat. huiusmodi; melle & impone linig. nigra oleo è pedibus bubulis madefacta: Inus interam propinquat aqua florum genitae mane & hora quarta pomelians singulis diebus. D. Hulle & M. nondum edito. Doctum Lamii rubri ad dysenteriam commendatur.

Less.
Vires.

4. *Lamium*

- * 7. *Sideritis hirsuta procumbens* C. B. *Sideritis Clusii Hispanica, hirsuta* J. B. * *Sideritis prima, Herba Judaica* Park. *Herba Judaica* Lobelii Ger. emac.

Clus.

Longiore est folio quam Marrubium, satis ad Salviae folium accedente, minore tamen, quæm ferè foliis divisiis, scabro, villis quibusdam prævis, nec inopaculis gustis, nec odoris. *Caules* fundit quadrangulos, palmum usque longum excedentes, interduo procumbentes, duos, hirtos, candidantes, quorum summitates per intervalla verticillatis orbes coronant ut in vulgari Sideride: orbes valculis constant, in quibus *flor* prioris par, ex candido nonnuncum purpureis, quo evanescente *semen* in valculis nigricans reperitur: *radix* dura lignosa, vivax.

Locu.

Frequens occurrat aridis & petrosis Castellæ veteris locis, ætate florens: quibusdam etiam locis in Autumnum usque floribus onusta conspicitur.

Lobelius in Obs. & Icon. atque etiam Dodonæus, assumpta huius iconem eandem eam faciunt cum vulgari primo in loco descripta Sideride. C. Bauhinus differre hanc à vulgari scribit, quod illa altior, hæc caules habeat procumbentes, magisque hirsute candicet. Verum hæc non sufficient ad differentiam specificam (ut vocant) arguendam. Et revera Sideritis vulgaris caules non raro procumbunt, suntque infirmi satis. Quid quod ipse Clusius in Hispaniis, hæc nunquam ferè non occurrere scribat arido & petroso solo per Hispaniam, Galliam, Germaniam: mirum ergo nobis per illas regiones herbas indagantes nunquam in conspectum de dedisse, si à vulgari diversa sit.

Ego (inquit J. Bauhinus) ferè dicere Sideritin Hispanicam Clusii eandem esse cum Monspeliensi, nisi Lobelius & C. Bauhinus eam ab illa separarent.

- * 8. *Sideritis quarta Clusii, ramulis procumbentibus* J. B. *hirsuta procumbens altera, minimum crenata* C. B. *parva procumbens* Park. *procumbens ramosa* Ger. emac.

Clus.

Aliquot habet *ramos* procumbentes, quadrangulos, tenues, villis quibusdam obstitos, quos per intervalla contrario semper sive cingunt *folia*, vulgari ferè similia, paulo tamen minora, à medio ad extremum serrata, nonnulli etiam villosa. Summos ramos verticillati ambiunt vascula, in quibus *flor* prioribus formâ similes, quantum ex delineatione colligere potuit Clusius: nam plantam ipsam non vidit, sed eius iconem tantum à Jac. Plateau missam: unde neque de colore *floris*, neque de semine quicquam pronunciare potuit.

9. *Sideritis folio rotundiore* J. B. *altera parva Clusii* Park. *procumbens non ramosa* Ger. emac. *Sideritis* V. Clus.

Clus.

Medium *caulem* habet surrectum, quadrangulum: deinde statim à radice multos in latera spargit *ramos*, humi fufos, quadrangulos, quibusdam villis pubescentes, geniculatos, quos bina semper inter quos longè ferè *flor* verticillati, pusilli, intra ipsos calices prope modum occultati, fusco colore inameti in sicca, calicibus admodum hirsutis, in quinque acutis in spinulam delinquentes sectiones divisis. Porro unicuique verticillo bina subiunguntur adversâ folia, multo inferioribus minorâ, magis comestorâ, nervis secundum longitudinem donata, æqualibus marginum circumscriptione, ad Scrypyllum accedentia.

Et huius iconem ad Clusium mitto Jac. Plateau ipsius manu eleganter expressam. C. Bauhinus utramque hanc speciem ad idem caput reducit: & ut verum fateor, non possum mihi persuadere, dari tot distinctas Sideritidis species.

- * 10. *Sideritis hirsuta pallida flor* C. B. *Sid. flouletis vix à vasculis prominentibus sessilis* J. B. *Sid. angustifolia* Ger. *Sideritis* vi. *Pannonica* Clus. *Germanica parva* Park.

J. B.

Cubitalis est plus minus planta, *caule* quadrato, hirsuto; *foliis* nequaquam per margines serratis, uncialibus & sesuncialibus, hirsutis: Ramis in quos dividitur caulis oppositam habent situm, per quos longè ferè *flor* verticillati, pusilli, intra ipsos calices prope modum occultati, fusco colore inameti in sicca, calicibus admodum hirsutis, in quinque acutis in spinulam delinquentes sectiones divisis. Porro unicuique verticillo bina subiunguntur adversâ folia, multo inferioribus minorâ, magis comestorâ, nervis secundum longitudinem donata, æqualibus marginum circumscriptione, ad Scrypyllum accedentia.

Clusio *caulis* pedalem non superat altitudinem, ab radice statim ramosus: Extremos ramos caulinque foliorum pallidioris coloris coma occupat. *Radix* albescens, lignosa, aliquot fibris hirta, non vivax.

Le. w.

Frequentissima est in Pannoniæ Austriacque inferioris arvis inter segetes, macro & sterili solo: flor. Junio & Julio. Huc, diligenter collatis descriptionibus, omnino eandem judico Sideritin montanam parvo flore nigro-purpureo *Cal.* cuius tamen descriptionem ne quam speciem temere omnifido argui, subijciam.

Sideritis

- Sideritis montana parva varisque flor* C. B. *montana Apula versicolor* Park. *Sid. montana parva flor nigro-purpureo medio croceo* Col.

Col.

Flor galeulatus est, atque in hoc genere minimus, caput habens hirsutum, nec ab utriculo extertum, ut vix nisi leatâ manu plantâ discerni queat, vario distinctus colore, capite nempe & barbularum oris nigro-purpureis, medio umbilico luteo, collo denique candicante. *Utricoli* verò quibus latius dividuntur nervosis oris, aculeis longis parum hispids, hirsuto reliquo corpore, scilicet circa genicula caulis & ramorum. *Caulis* sesquipedalis, ad summum quadratus, rubescens, hirsutus, alba duabus in medio divisis. *Folia* oblonga, ex viridi languentia, albâ, longâ hirsute obduta, ternis utrinque circa extremum obfcuris denticulis serrata, circa ipsum caulem longis veluti petiolis insidentia, ut circa fastigium & utriculis illis carentia, latiora, ac nervos quinos per longum habentia, nec incilivis divisa, ac acuminata. *Semen* angulosum, ex nigro cinereum, quod angusto pilosque utriculorum ore occiditur. *Radix* lignosa, parva, fibris divisa atque flavescens. Sapor plantæ dulcis calescens parum, atque palato non ingratus. Aliquando uncialis, aliquando multicaulis invenitur.

Junio flor. atque ætate periclitur. In Æthiopia & taxosis Ægicolum supra Capuccinorum *Locu.* sylvanum.

11. *Sideritis genus spongi verticillis* J. B.

J. B.

Caule huic quadratus, hirsutus, cui ad singulos nodos verticillati circumnascuntur *flor*, Sideritidis vulgaris floribus similes, candidi, hiantes, non ita exerti, calicibus laxis, duris, in quinque lacinas rigidas, spinosas, supramam omnium longè maximam divisis: unicuique autem verticillo ab imo ramo ad summum usque fastigium duo sunt subiecta ex adverso orta foliola, modicâ hirsute obdita, serrata ut Tenuis, sed nonnihil oblongiora, angustiora.

In Italia & Gallia Narbonensi prope Montpelium in agris hanc observavimus. *Locu.* Icon Sideritis V. Clusii huic plantæ non ita dissimilis est; ut putem hanc illi eandem esse. Nam Clusius ex intuitu duntaxat picture descriptionem suam concinnavit, cum icon nuda nullis notis adjectis à Jac. Plateau ad eum mitteretur. Descriptionem vide & confer.

- A. 12. *Sideritis humilis lato obtuso folio* Ger. emac. *Sid. bederalia folio* Park. *Petty Altheal.* An *Sideritis Alfine Triflaginis folio* C. B?

E *radice* alba, simplici, fibris tenuibus capillata *caules* promit palmares, quadratos, hirsutos, ramosos, *foliis* vestros ex adverso binis, pediculis longis insidentibus, hirsutis, circa margines crenatis, ungui pollicis paribus aut majoribus, brevibus, obtusis. *Flor* ad geniculis verticillati caules & ramosos ambiunt, galeati, parvi, dilute purpurei, tum galea tum labello saturationibus punctis purpureis notato, è calicibus vix emergentes hirsutis, margine in quinque segmenta acuta partito. *Semina* per maturitatem nigra, ejusdem cum reliquis huius generis figuræ, quæ quamprimum maturare statim excidunt è valculis.

Plantula hæc annua est, Junio & Julio mensibus flor. Inter segetes sæpius occurrat, præsertim *Locu.* in Septentrionalibus.

Sideritis Alfine Triflaginis folio C. B. in Prodr. cetera huic similis est, figurâ flor. differt, qui in nostra planta brevis est: ideoque Parkinsonius immerito à nobis in *Catalogo Plantarum Angliæ* reprehenditur, quod hæc duas Sideritidis specie diverfas fecerit.

13. *Sideritis glabra Betonica ferè folio.* An *Gallitricum flor* minimo albo J. B? *Horminum minus* *supinum* *Creticum* Clusii C. B. Park.

Folia parva Betonica ferè figurâ, sed breviora, pariter crenata, glabra, obscure viridia velut Blattarie luteæ, pediculis satis longis hærentia: quæ in caulibus sunt paulatim minorâ, angustiorâ, acutiorâ, brevioribus pediculis, & lupremâ nulla. *Caules* satis firmi, quadrati, hirsuti, ab imo usque valde ramosi. *Flor* in verticillis ex alio foliorum exeunt: singuli singulis sed brevissimis pediculis donati, albi, labello è luteo pallido, in ipso rictu aliquot rubris punctulis guttato. Galea nitens utrinque ad latus lineam habet albam. *Folia* quæ forum verticillis subiungit reliquis in caule similia sunt. Unum autem verticillum sex flores componunt.

Sideritis hæc nobis succrevit ex semine à D. Covel (ut puto) accepto; qui in Thracia plantam observavit. *Locu.*

- * 14. *Sideritis foliis oblongis glabris* C. B. *glabra oblongo splendens folio* Park.

C. B. prod.

Caules habet quadrangulos cubitales, velut geniculatos, in quorum summitate rarissimi pili conspiciuntur. *Folia* tenuia, pallide virentia, penitus glabra, quorum inferiora tres uncias longâ, unam latâ, minimeque serrata sunt: *Flor* formâ quidem Sideritidis vulgarissimæ floribus respondent, sed longiores & majores, galeati & albi, è calicibus asperitulis prodeuntes ad foliorum extortum, ab imo ferè ad summum caulem verticillati ambiunt; quibus *semen* parvum, nigrum, inæquale succedit.

C c c

A. 15. St.

CAP. XXI.

De Molucca.

Peregrina est herba Asiaticæ originis, Constantinopoli primum delata. Calycibus florum amplissimis, patulis, acetabulorum annulis ab aliis omnibus verticillatis primâ facie cum floret facile discernitur.

1. *Molucca* J. B. *Melissa Molucca Levis* Gor. *Mel. Molucca Levis* Park. *Melissa Moluccana odorata* C. B. *Smooth Molucca* Paulin.

J. B.

Caulis habet rectum, sesquicubitalem vel majorem, glabrum, subrubentem, ferè quadratum, satis robustum, paucâ medullâ farctum, in ramos multos latis diffusum, còsque binos oppositos: *Folia* subrotunda, per ambitum serrata [idque profunde] longis pediculis appensa, foliis Marrubii nigri similia, verum non ita nigra, planè glabra, nervosa. In caule ramisque à medio ad summum usque ex intervallis calices magni, patuli, calathoides, cutanei, nervosi, seni verticillati digesti, *stipules* comprehendunt Galeopseos, ex albo purpurascetes, galeâ hirsutâ, apicibus in medio, tandem feminibus succedentibus triangulari. Cæterum unicuique verticillo folia bina adherent, longo interveniente pediculo, inferioribus similia: ad pediculorum ipsius exortum spinula aliquot longiusculâ proflunt. *Radix* lignola est & fibrosa. Annua est herba cui folia amara, flos ferè imipidus.

Hujus plantæ odor mihi gratus.

2. *Molucca asperior fetida* J. B. *Molucca spinosa* Gor. *emac. Melissa Molucca asperior sive Syriaca asperior* Park. *Melissa Moluccana fetida* C. B.

J. B.

Longis nunciantur pediculis *folia* circumscriptiōne ferè rotunda, laciniata, nervosa, fetida. *Flores* è calicibus verticillatis caulē amplectentibus ex intervallis erumpunt: Sunt autem calices minus patuli quàm in Molucca priore, nervosi, laciniati, quorum laciniae in longas, rigidas, infestas spinas desinunt.

Tenerior est quàm præcedens, nec ita facillè semen ad maturitatem perducit.

3. *Melissa frutescens Sicula, calice amplo, patulo.*

In longitudinem insignem excrevit, *caulibus* infirmis, quadratis valdè ramosis. Cortex ramorum antiquiorum cinereus est, juniorum rubens. *Folia* *Melissæ* vulgaris formâ similia, sed multo minorâ, circum oras pariter dentata, pediculis satis longis nixa. *Flores* cucullati, albi cum levi tamen ruboris tinctura, labelis punctatis. *Calices* florum eidemque seminum conceptacula qualia ferè Moluccæ, ampla, parula, calathoides, minora tamen, & in quâq; laciniâ, tribus superius, duabus inferius sitis, ad margines secta. *Semina* qualia Moluccæ: odor plantæ gravis.

Lec.

In Sicilia circa Messinam, & in insula ad Promontorium Pachynum invenimus hanc plantam, cujus etiam caules nobis perennare videbantur. Pro non descripta hæcenus habemus. Calycibus magnis patulis, infundibuli ferè forma cum Molucca convenit.

Ad hanc plantam accedit Lamium fruticosum non maculatum Creticum Zanoni.

CAP. XXII.

De Calamintha.

Calamintha quasi bona & utilis Mentha dicta putatur: nidore enim suo (ut habet Aristot.) serpentes vel accensa, vel substrata fugere solet. C. Hofmanno *apud* dicitur medium esse vocabulum, quale *erubis*, &c. ut Calamintha sit mentha horrida, incana, & ingrati odoris. Calamintham enim nihil aliud esse quàm Mentastrum Galeni auctoritate inductus sibi persuadet. Dicitur ergo Calamintha *est* *mentha*. At nobis Calamintha alia res est, & genere à Mentha diversa, cujus notæ sunt flores galeati tubo oblongo, pediculis longiusculis è foliorum sinibus egressis insidentes. Folia & odor Mentha.

A. 1. Cal.

- A. 1. *Calamintha vulgaris* Park. *vulgaris* Officinarum Gor. *vulgaris vel Officinarum Germanica* C. B. *florè magno vulgaris* J. B. *Common Calamint*.

J. B.

Per caules ramosque quadratos *folia* nascuntur unciam aut sescunciam longa, serrata [leviter tamen] pilola, odore satis grato, à medio ad summum usque ramorum ex alis foliorum *pediculis* duo in plures minores difsecantur, quibus flores insident è caliculis barbatis striatisque seminales aut paulo longiores [majores enim sunt quam in ea quæ Pulegium redole] hiantes, colore purpurascete, odore jucundo præditi.

Flore æstatè, à Junio in Autumnum flores semineque perficit.

In Angliâ raritus occurrit spontanea, invenitur tamen, in vis publicis, ad aggeres fossatum & *Lec.* sepium, &c.

Hujus folia latiora sunt, majora, & pro magnitudine breviora quàm illius quæ Pulegium est odore. Flores autem in ea quæ sponte apud nos oritur (quantum memini) quàm illius majores non sunt. Flores enim magnitudine variant, annotante Parkinsono, in Calamintha vulgaris: & C. Bauhinus in Prodermo Calamintham vulgarem exiguo flore pro diversa specie describit.

Calamintha calidior est & acrior quàm Mentha, partium tenuium, Stomachica & uterina est *Vire.* inprimis: mentes citat, urinam movet, hepatis replet, nulli mecum. *Schrad.*

Folia Diolcorii potu aut illius demoris à serpente opuluntur: ruptis, convulsis, orthopneæ, torminibus, cholent, horribidique auxiliantur: regium morbum expurgant; præsumpta in vino venenis resistunt: tuncas carterique interaneorum animalia cum sale & melle pota enecant: nec socus cocta emendare si terantur. Elephantiacos elitata adjuvant, si postea serum lactis bibant: apud quem plura vide.

- A. 2. *Calamintha odore Pulegii* Gor. *Pulegii odore, sive Nepeta* C. B. *altera odore Pulegii, foliis maculosis* Park. *florè minore, odore Pulegii* J. B. *field Calamint*.

Caulibus pluribus, cubitalibus, tenuibus, quadratis, rigidis, hirsutis, in apicis rubentibus, ramosis, in terram reclinatis emergit quotannis. *Folia* ex intervallis opposita, parva, hirsuta, raris crepis incisa, triangularia ferè, odore gravi Pulegii vel ferè Sisymbrii, sapore acri, vegeto. *Flores* ad geniculâ verticillati, pallide purpurei aut cerulei, tubo longo, labello triido, pediculis longiusculis hærentes: Ex ala folii utrinque exit pediculus communis, oblongus, tenuis, plures stiloculos peculiaribus pedicellis sustinent. *Calix* floris idemque caliculum feminale oblongus, angustus, striatus, quatuor in fundo *femina* puncta continet minutissima, ruffa.

Serius & sub Autumnum floret. In aggeribus sepium, ad agrorum margines & vias publicas solo *Lec.* præsertim steriliore & arenoso copiosè provenit.

3. *Calamintha montana præstantior* Lob. Gor. Park. *magno flore* C. B. *florè magno ex calice longo* J. B. *Mountain Calamint with a large flower*.

J. B.

Per caules ramosque quadratos *folia* nascuntur aduersa, semuncialibus pediculis nixa, sescunciali longitudine, paulo minus lata, subhirsuta, profunde in ambitu serrata: è quorum unicuiqueq; sinu pediculus exit unus, semuncialis, quinos, quaternòve peculiaribus pedicellis gestans *flores*, patulo hiati pterpurescentes, unciali supra hmbriatum, striatum, longum calicem longitudine prominentes. *Radix* sanè multo longior quàm in vulgari.

In montosis Etruriæ sylvis, inque montibus propè Max. Carthusianorum cernobium.

Lec.

- * 4. *Calamintha folio & flore parvo, incana* J. B. *Cal. incana Ocimi foliis* C. B. *Cal. minor incana* Park. *montana vulgaris* Gor.

J. B.

Caulis hirsuti, cubitum excedentes: *ramuli* oppositi: in summitate *stiloculi* hiantes, albi, gravis odoris, ex binis longiusculis pediculis bini: *Folia* Majoranæ quædam multo minora, potissimum superiora, vix crenata aut rarius, valdè hirsuta, inferiori potissimum parte, penè incana.

Caulibus Linguagotticis, calidatissimeque regionum innascitur. *Lob.* *Lec.*

5. *Calamintha montana Acini aut Serylli foliis*.

Caulis huic teretes, semipedales aut dodrantales, ramosi: *folia* parva, glabra, Acini Anglici *Cluf.* & illorum in modum rarius dentata: *filorè* in summis caulibus & ramulis verticillati verticillis adeò crebris ut spicis longas mentiantur. Verticilli quos diximus constant ex stiloculis parvis non sessilibus in foliorum alis, sed multis simul congestis in pediculo oblongo hinc inde ex alis foliorum egresso. Stiloculos non vidimus: eorum autem calyces parvi erant margine quæquepartito. Alicubi in Alpibus invenimus.

dam mentitur. Deculso flore (quod circa Augustum mensem accidere solet) calyculus *femibus* albis turgit, quæ novam sequente anno progeniem subministrat. Seritur mente Martio.

Tota planta odoratissima est, jucundissimique aspectus, & apud nos proceritate vix pedem implet.

CAP. XXIX.

De *Scorodonia* seu *Salvia* *agrestis*.

Scorodonia ab odore Allii quem exhalat, *Salvia* à foliorum similitudine dicitur, sylvestris potius quam *agrestis* dicenda quoniam raro extra sylvas & dumeta seu frutecta invenitur.

Hic autem duabus notis, nimirum odore Allii & *Salviae* foliis à reliquis hujus generis cum flore *galea* carente differt, quibus adde flores ex singulis foliorum alis singulos, quæ notâ convenit cum *Lythmachis* *galericulatis*.

Scorodonia seu *Salvia* *agrestis* Ger. *Scordium alterum* seu *Salvia* *agrestis* C. B. *Scorodonia* frue *Scordium alterum* quibusdam, & *Salvia* *agrestis* Park. *Scordis* frue *Scordium folio* *Salviae* J. B. Wood. Sage.

J. B.

Radice nititur flexuosa, dura, repente, fibras tenues interdum longas demittente; ex qua *Caulis* eriguntur plures, cubitales & bicubitales quadrati, hirsuti, purpurascens vel nigricantes, medullâ albâ facti, ad quorum genicula *folia* exeunt ex intervalis gemina opposita *Salviae* vel *Beronicæ* nâ acutiora essent, ad Uricam quodammodo accedentia, rugosa, atrovirentia, scabra squalidâque, pilosa, per ambitum serrata, sapore amaro. Summus caulis in *scorculos* aliquot dividitur, in quibus spicatum digeruntur *flores* in unam partem vergentes, ex singulis foliorum adversorum alis singulis, adeoque bini simul, brevibus pediculis, colore herbaceo, vel candido pallido, ex quorum recto loco *galea* *flamina* exeunt purpurea; è calice cujus segmentum superius integrum est & sursum reflexum, inferius in quatuor denticellos seu spinulas dividitur. *Semina* fusca, Ocyimi gravis similia.

In sylvis & dumetis.

Hujus decoctum urinam & menses ciet; in lue venerea utiliter exhibetur. Vulneraria est è præcipuis, sive interius sumpta in potionibus, sive exterius applicata.

Viribus cum Scordio convenit, & Gesneri judicio ad remedia Scordio præferenda fuerit. Hildanus hanc miris laudibus in ulceribus gangranosis celebravit, & duplicata dosi Scordii subministrat.

Sunt qui hujus decoctum lue Venereæ infectis non infelicitè propinant. *Dod.*

CAP. XXX.

De *Scordio*.

Scordium dicitur hæc herba, quod ejus folia odore Allii acri narsferiant. Odore Allii, foliis & facie *Chamædryos*, loco palustri & repatu ab aliis hujus generis abunde distinguitur.

A. 1. *Scordium* J. B. C. B. Ger. *legitimum* Park. *Water-Scormander*.

J. B.

Præsentis ad venena remedi commendatione Scordium inter reptantes plantas reponimus: *caules* palmares ac majores interdum, ramoli, geniculatim progredientes, demissis fibris Pulegii modo terram comprehendunt, partim surriguntur, plures ex *radiculis* capillaribus, hirsuti, quadrati, inanes: *Folia* *Chamædryos* oblonga, rugosa, serrata, tactu mollia, hirsuta, albicantia, odore Allii sed remissiore & gratiore, sapore amaro: ex eorum alis ramuli etiam pronascuntur. *Flores* indidem quoque undique per caulem quaterni, *Chamædryos* floribus per similes, colore rubentes, scutellatum labelum demittentes, quatuor ante superiorem parte donatum *galeæ* loco, quæ huic ut *Chamædryi* nulla: *Staminula* profluitant purpurea; emicant autem flores ex folliculo in quinque mucrones partito [quod omnium fere verticillatarum florum commune est] lanuginoso, pediculo brevi rubelcente: *Semina* minutum.

In palustribus Eliensis insulae copiosè provenit.

2. *Scordium alterum lanuginosum verticillatum* C. B. *Scordis* Plinii primum Park. *Scordis tomentosa* Cretica J. B.

Bell.

Folia tomentosa *Minthastro* *Marrubioque* albo similia profert: per terram in orbem diffunditur, multis ramis è *radice*, quæ magna & perennis est, prodeuntibus, quadrangulis, tomento albo obfictis ut *Marrubium*, in quorum summitatibus *flores* Martubus albi in quadam magna spicaherent, quibus succedit *semen* nigrum. Tota planta major & crassior est Scordio vulgari.

Nascitur

Nascitur ubique inter saxa, secus vias & in marginibus agrorum. Allii odorem ut Scordium refert, & in tota ferè Creta Septasiani pro Scordio promiscuè hæc herba ununtur. Alpinus in exort, plantam hanc prolixius describit, quem consule.

3. *Scordis* altera Plinii *Poma* Ital. Park.

Caulibus erectioribus, ramosioribus affurgit; foliis similibus sed majoribus, rotundioribus denticatis incis. *Caulis* & ramuli in spicas florum rubentium desinunt.

Scordium Alexipharmacum ac sudoriferum est; usus præcip. in peste pestilentialibusque morbis, *Vires*, febribus malignis, (tam præservando quam curando) in obstructionibus epatis ac lienis, in pulmonibus purulentis ac muclagine refertis, extrinsecus mundificat vulnera & ulcera, lenit dolores podagricos. *Sched.*

Sunt qui in mensum profluvio cum succello exhiberi velint. *Idem.*

Succus ejus seu pulvis valet ad lumbricos intestinorum. Verum præcipua vis est in veneno expellendo, & adversus pestem alioque morbos contragiolos.

Ex hac herba paratur Elestuanum inde Diastordium denominatum; eximii usus ad omnes prædictos affectus. Cardiacum est insigne & usurpatur in iis individuis in quibus Theriaca & alia calida locum non habent. Nutrices nostræ parva dosi etiam infantibus exhibent ad tormina intestinorum.

Galsp. Guitmannus Med. Augustan. plurimos bubones pestilentes ruptos & ulcera maligna curavit felicitè solo pulv. Scordii, & nondum ruptos aperiebat. D. Soame ex "Obiervat. Hieron. Reusneri." *Obs.*

Ddd

HISTO-

Nicolaus Cheloneus Massiliensis M. D. in Cephalalgia succum Ranunculi [bulbosi ut puto] commendat; qui (inquit) cum dolor parvum locum occupat, ad miraculum eum tollit. Eligitur species quae foliis Anemone affimilatur, & linguam mordet quam maxime mastigata, cuius folia contineantur in mortario ligneo aut marmoreo, factoque emplastro posito, ut in applicatione pyroici sollet fieri, & loco dolenti imposito, applicentur supra foramen folia Ranunculi confusa, & multo succo madentia, non tamen ut diffusat, emplastroque non perforato superimposito, duarum horarum spatio eum aperit in tenero loco & tepidato, praecipue si colligatur herba in loco soli exposito; in capite vero ubi pili nascuntur non facile aperit, sed parte in tumore elevata dolorem sedat. Hic unum advertendum, ut circa oculos ponatur in parva quantitate, propter palpebrarum & partium circumiacentium inflationes quas gignit stupendas, nullius tamen periculi. Multa adducit exempla Cephalalgia hoc medicamento curata. Eodem etiam cum successu utitur in Athridide. Sacerdos, inquit, quidam cum ex reliquiis podagrae per tres annos integros detineatur in lecto, incedere non valens, loco magis dolenti impositum Ranunculum eo modo quo in doloribus capitis dictum, & sanatus est: quod est species quaedam curae quam ex Paracelo apertam vocamus, quia crassius humor eum penetrare non valens hoc modo educitur.

Quidam pelle correptus & in magno periculo constitutus servatus est duobus fonticulis factis in inguine bubonem habente. Applicavit scilicet folia Ranunculi confusa in parte interna carnis in coxae, vesiculae & ulcera excitavit, quae tantam materiam venenatam quantam emiserunt, ut feriant fierent.

Alius in axilla bubonem habens, applicavit in medio musculi bicipitis brachii ejusdem lateris fol. Ranunculi confusa ad nucis magnitudinem, circum inungendo nutritio, & more vesiculae ulceris aperta servando. Qui haec exempla retulit testis ocularis. Eruditiss. Vir D. Edw. Hulse excerptis, & inter alia multa ad nos transmissit.

3. *Ranunculus maximo tubere, flore magno pleno* J. B. *radice tuberosa flore pleno & prolixo* C. B. *maximus Anglicus* Ger. *Anglicus maximus multiplex* Park. *The great double flowered Crowfoot, or double Eye of Deer.*

J. B.

Jucundum spectaculi oblectamento omnium Ranunculorum primas obtinet, ameno florum incremento; qui colore auro, non tantum denso foliorum stipati luxuriant, sed & e medio flore alius assurgit minor, hirsutus suis foliolis quinque non minus quam inferior obvallans, numerosaque foliorum confectione multiplex, pediculo inferiorem transdigente: *Folia* rugosiora quam Ranunculi pratensis, majora, rotundiora, inque minus acutos angulos divisa. *Radix* subest tuberosa, verticillata, Cyclamini magnitudine, valde fe multiplicans.

In hortis nostris frequentissimus esse solet, nescio an aliter a Ranunculo bulboso seu tuberoso minore differat, quam quod major sit & flore pleno.

- A. 4. *Ranunculus rectus foliis pallidioribus hirsutus* J. B.

J. B.

Radix figuris multis, fibrosis, albis, nequaquam reptantibus [neque radicibus neque caulibus reptat] unde caules pullulant complures, pedales vel cubitales, cavi, molles, hirsuti, in varios ramulos divisi, [non raro terram versus reclinati] quorum extrema flores sustinent parvos, luteos, apicibus medium occupantibus crebris luteis ut in aliis: quibus succedunt capitula alpera, ut in plerisque Ranunculis, sublonga. *Folia* multo minor sunt quam in repante vel Recto, hirsuta, longis pediculis nixa quoque [at quae in caulis sunt brevioribus] in tria primaria segmenta divisa, quorum unumquodque deinceps in profundiores lacinas subdividit, quorum color subpallidus minime virescens quam in reliquis Ranunculi speciebus. At vero priora nec profunde, nec in tot lacinas divisa sunt ut superius, figurae etiam sunt rotundiora, [maculae albae obscurae & vix perceptibiles sunt] In gustu nullam percipimus acrimoniā manifestam.

Locis humidioribus & luteis etiam apud nos abundat, florēque Maio, Junio & Julio.

5. *Ran. magnus valde hirsutus, flore luteo* J. B.

J. B.

Ex radice oblonga, ex qua veluti capillamenta sursum feruntur ad modum Dauci alterius Fuchii, caules prodeunt cubitales, striati, cavi, hirsutis asperi, & ex rursu flavescētes, qui in ramis brachiantur: foliis quinque sensive palmatis & [sempalmatis] pediculis [caulis formā & colore] e radice prodeuntibus, quae densa sunt, lata, in ternas profundas lacinas divisa, quae densa incila fune, per ambitum serrata, colore ex viridi nigricante vel potius rufescente, quae propter lanuginem & hirsutem splendent: in caule folia parva & quidem brevioribus pediculis habentur. In summis caulis flores parvi, aliorum Ranunculorum more, quinque foliis donati, pallide lutei; *Semen* in capitulo congestum succedit.

Hinc aut ei valde similem in pascuis in summitate montis Salevae propē Genevam copiosum observavimus, non tamen locis umbrosis sed apricis & soli expositis.

6. *Ranunculus tenuifolius montanus luteus* J. B.

J. B.

Peculiaris haec Ranunculi species est. *Radix* ex capitulo denso tenuium fibrarum longarum nigricantium agmine constat. Ex qua ima statim *folia* singularia longis pediculis oriuntur, Geranii

Gruinalis

Gruinalis five quarti Fuchii, tripartita, sed minutius dissecta parte singula in minores dividas, *Caules* plures [sempalmatis], graciles, quibus adherant *folia* sine pediculis, sed in angustiores quam priora multo partes divisa & vere digitata: in quorum summo flores singulares, lutei, splendentes quinquefolii; quorum media numerosi apices, concoloros sed obsoletos occupant: inter quae crassius quidam globulos futurorum seminum ut in reliquis Ranunculis rudimentum.

In mentis Jura praeterea parte Thouri J. Bauhinus & nos post eum hanc speciem observavimus. Locust.

- A. 7. *Ranunculus pratensis erectus acris* C. B. *prat. erectus acris vulgaris* Park. *rectus, non repens flore simpliciter luteo* J. B. *surrectus canaliculis* Ger. *Upright Meadow-Crowfoot.*

Ad bicubitalem altitudinem surgit caulis rectis, rotundis, concavis, brevi & rara lanugine obfusus, unde & omnino glabri videntur. *Folia* quae e radice exsunt praetongis insident pediculis, & figurā & divisiōe sua Napelli aut Aconiti lutei foliis perimila. *Caules* in ramos plurimos dividuntur, qui in summis hirsutis suis flores gestant luteos, pentapetalos, Ranunculi repentis similes, & calice hirsuto pentapetalo. Floribus singulis succedunt in capitulo subrotundo, minore quam Ranunculi repentis, *semine* plura compressa, acutis in summo apicibus. *Folia* interdum purpureas habent maculas, suntque brevi lanugine hirsuta, acris, nec ad pediculum ulque in tres partes divisa, quemadmodum Ranunculi repentis folia.

In pratibus & pascuis ubique ferē obvis est.

Haecur in hortis flore pleno seu multiplici qui Ranunculus hortensis erectus flore pleno C. B. rectus non repens flore pleno J. B. cupus & Gerardus & Parkinsonus meminere, verum non ut distincta species. Locust.

8. *Ranunculus pratensis erectus dulcis* C. B. Park. *Sweet upright Meadow-Crowfoot.*

A praecedente non aliter differt quam quod minimē acris sit aut causticus ut praecedens, sed mitis, sapore dulci & non ingrato, unde & a Germanis cum folia ejus adhuc tenella sunt pro odore inter alia herbas usurpatur.

Et hic etiam flore pleno reperitur, qui Gerardo Ranunculus dulcis multiplex: C. B. Ranunculus dulcis flore pleno Park. Ran. erectus dulcis flore multiplex.

9. *Ranunculus magnus hirsutus repens flore pleno* J. B.

J. B.

Ex radice fibrosa caules tollit cubitales, crassos, satis hirsutos, juxta terram rubentes, superius virescentes, fistulosos, in ramos aliquot brachiatos, & ubi terram attingunt fibras, maliorum Ranunculorum more, fe radicantes denso. Flores in ramulorum extremis majores quam in praecedenti, [Ran. repente vulgari] numerosa foliorum serie constant, quorum exteriora croco tincla fludent, modico intervallo diducta, interiora virentia aut chlora, scandulato incubus confertum [spatula, exterioribus altiore situ posita, imbricantur Coni Cedri Libani dicti conglutinationem quodammodo amulaneur, relicta duntaxat umbilicata in summo licum]: Toti flori subiecta foliola quinque, hirsuta, viridantia. *Folia* alia e radice oriuntur, alia a ramis, pediculo longo, fistuloso, palmani & dodrantali, hirsuto, valde lata: primaria divisa triplici, quarum unaqueque rursum tripartita, obtusa, crassa, hirsuta, superius parte atrovirentia, splendentia & rugosa, inferius ex albidio virentia diluata: nonnulla interdum folia, ut circa floris pediculum antequam fe expandat, caulem immediate ambiunt, in tres oblongas dividas acutas, amplius non dissectas abeunt.

Florēt mēse Aprili.

Memini me cum puer adhuc essem Ranunculi horem vidisse ei quem J. Bauhinus describit persimilem. Erat autem is frequens tunc temporis in hortis apud nostrates. Tenax.

- A. 10. *Ranunculus hirsutus annuus flore minimo. Field-Crowfoot with a small flower.*

Radix ei fibrosa fibris masculis albis, gustanti nihil vel parum acris. *Folia* longis pediculis insident, hirsuta & ad tactum mollia, circumflectione rotunda, & Geranii columbini foliis nonnullis similia, pallidiuscula, in tria segmenta inferioria divisa, non tamen ad pediculum ulque, per marginem dentata majoribus denticulis. *Caules* ab eadem radice plures, interdum erecti, saepius in terram reclinati, in ramulos divisi, foliis alternatim positis vestiti, quibus ex adverso quatuor flores longis pediculis insidentes, lutei, pentapetali petalis aculeisculis, & omnium quo mihi haecenus videre contigit minimis. Succedit capitulum plurimum *seminibus* compressis mucronatis coagmentatum.

In foliarum aggenibus saepius occurrit: invenimus & in arvis requiescit. Locust.

11. *Ranunculus ceratophyllus semibius falcatis in spicam adactis* Moench. *prælu. Melampyrum perpusillum luteum* Park. *Lob. luteum* Ger. *luteum minimum* C. B.

Moench.

Folius est ter tripartitis, cornu cervi quodammodo referentibus: e quorum medio exsunt cauliculi plurimi, trunciales, singuli singulos sustinentes fistulosos, aliorum Ranunculorum modo quinque petalis luteis constantes, ambientibus rudimentum viride, quod tandem in spicam degenerat unacumque, semibius falcatis onustam.

Annua

Annua est plantula, præcox, monte Martio florens in legibus Gallo-provinciæ & Narbonensis Galliæ frequenter.
Melampyri speciebus porperam accensetur.

§. 2. *Ranunculi nemorosi.*

- A. 1. *Ranunculus nemorosus* daleis secundus Tragi Park. *arvensis* Ger. *nemorosi* vel *sylo.* folio rotundo C. B. *rotundifolius* vernus Sylvaticus J. B. **Sweet Wood-Crowfoot** & **Colbilochs.**

¶. B.

Fibrola radice nitida, minimè acri; ex qua surguntur aliquot caules, fistulosi, dodrantales aut pedales [Apud nos certè cubitalem & sesquicubitalem altitudinem, quam J. Bauhinus esse attribuit, nunquam quod ego viderim, assequuntur,] in ramos brachiat, quorum singulis insidet *fol.* Ranunculi aureus, quinque foliis caducis constans, quæ extrorsum totidem triplo minoribus circumdantur, in medio staminibus donatus pluribus crocatis. Succedit echinus qualis in vulgaribus Ranunculis. Foliorum autem mira est varietas, nam ex inferioribus quædam circinatæ rotunditatis integra sunt, & in ambitu serrata, alia manente rotunditate triplice quintuplicè divisura incisa; Atque ista quidem omnia longis pediculis appenda, è radice statim oriuntur, & in hortis culta infingit erassescunt, ut alterius esse plantæ quodammodo videantur. At quæ ad alas & ramorum divaricationes in tenuissima & oblonga segmenta divisa, radiatæ stellæ more caulem sine pediculo amplectuntur. In sylvis & dumetis Aprilis florat, & postquam semen dederit superficies marcescit, radice restibili.

Locu.

2. *Ranunculus nemorosus Thalictri folio* C. B. *Ran. Thalictri folio* J. B. *Thalictri folio major* Park. *Parad. præcox Thalictri folio* Ger. emac.

Clus.

Caulem habet pedali altitudine assurgentem, gracilem, ex viridi rubescentem, in quo quaterna aut quina folia, majoris Thalictri flore albo foliis colore & formâ valde similia, sed minora & teneriora, amaro sapore. *Flosculi* in singulis alarum finibus singulares, candidi, pentapetali, suis petiolis inaccidentibus succedunt bina aut terna cornicula, *semen* rotundum, subulsum, Aconiti hyemalis semini ferè par. Ex eadem radice, præter caulem prodeunt bina aut terna folia, supra descriptis similia, singularibus dodrantalibusque pediculis, ejusdem cum caule coloris innixa. Radix impense amara, multis albis fibris donata est, ex quarum capite alia exit nodosa radícula, subinde ad singula internodia novas fibras agens, atque hac ratione se propagans, ideoque perennis.

Locu.

In saltu Leytenberg quinto ab urbe Vienna Austria milliari, & quibusdam aliis umbrosis sylvis Viennensis agri, &c. florebat Aprilis; Semen Junio plenique ad maturitatem perveniebat. Habetur in Catalogo Horti Regii Parisiensis.

- * 3. *Oenanthe Hederæ folius* C. B. *Oenanthe Myconi* J. B. *Ranunculus Thalictri folio minor Asphodeli radice* Park.

Lugd.

Hec in montibus & petrosis nata folia propè radicem per terram spargit, minuta, incisa, lævia, quadrantem Hederæ modo, multo tamen minora, inter se conjuncta & congesta, atque ideo Coriandri folius aut Pastinacæ similia, è longis pediculis pendencia, caule enatis cubitali, ab imo rubescente, paucis geniculis cincto, tereti, lævi, ferè striato, & aliquantulum cavo. Radices subsunt multæ ut in Asphodelo, septem aut octo, quandoque pauciores, conjunctæ, crassæ, foris luteæ, intus candicantes, ex quarum extremis radiculæ tenues & longæ producuntur. In summo caule flores velut in umbella pendunt, candidi, ex quinque foliolis constantes, in medio muscosi, quibus preurebit in vasis seu filiquis *semen* maturescit. Foliorum & caulis sapor subulcis, ut & radicem, cum levi quadam adstrictione, cortices verò eorum amarus.

Si hæc planta rectè à Mycono describitur cum seminibus vasis seu filiquis inclusis, non erit Ranunculi species.

- * 4. *Ranunculus montanus* V. Clus. *Pannonicus maximus* Park. *montanus latissimo folio* hirsutus C. B.

Clus.

Omniū, quos unquam conspexerit Clusius, maximus multa à radice producit folia valde ampla & carnosa, sive densa & succulenta, ficulneis haud minora, quinque profundis incisuris divisa, in ambitu nonnihil serrata, colore dilutius virente profundius inclisuris divisa, & linguam vellientia; cubitalis caulis, digitalis crassitudinis, firmus, hirsutus, supremæ parte in aliquot ramulos divisos, qui multos flores sustinent, pentapetalos, luteo auri colore fulgentes. Semen vulgare Ranuncularum semini par, in capitula congestum. Pro radice multas candicantes fibras habet. In nemoribus & umbrosis declivibusque omnium Austriae atque Sirciacarum Alpium locis, juxta rivulos & liquecente nive profluentes, &c. In hortis & pratis Maio, in Alpibus Junio florat.

Locu.

§. 3.

§. 3. *Ranunculi eclinati.*

- A. 1. *Ranunculus arvensis* Park. Ger. *arvensis eclinatus* J. B. C. B. **Corn-Crowfoot.**

Radice habet fibrolam albam: caulem cubitalem aut aliquem, teretem, erectum, rigidum, subhirsutum, intus concavum, in plures ramos divisum. Folia in longa, angusta, acuta segmenta profundè admodum incisa sunt. Flores in finibus caulis & ramulis minores & pallidiores quàm Ranunculo repenti vulgari, pentapetali è calice pentaphyllo, longis insidentes pediculis, quibus succedunt eclinata capitula, ex pluribus subrotundis compressis & aculeatis lappulis composita, quæ in supremâ circumferentia parte longo mucrone donantur.

Maio mensis florat, etque inter segetes nimis frequens.

Locu. & Tempus.

- * 2. *Ranunculus eclinatus Creticus* Park. *stellatus eclinatus Creticus* C. B. *Creticus eclinatus latifolius* Lin. exot.

Ponæ.

Plures edit cauliculos è radice fibrola, teretes, glabros, ramosos, vix pedem altos, ad quorum singula genicula apponitur folium unicum latum, obtusè vixide, rugosum, pediculo prælongo innitens. Flores in extremis ramulis parvi, pallide lutei, quibus succedunt capitula è plurimis seminibus exiguis leucophris coagmentata, aculeata nonnihil & pungentia.

- * 3. *Ranunculus rotundifolius repens eclinatus* C. B. *pratensis rotundif.* Bononiensis Park.

C. B. prod.

Ad radicem nigricantem capillaceam folia sunt rotunda, crenata, uncialia, pediculis longissimis donata; quæ verò in caule majora, plerique rotunda, etiam in lacinias, sed non ad umbilicum usque divisa. Caulem habet pedalem, in terram reclinatum & quasi repentem, ac in alios divisum, circa quem folia pediculis palmariis donata: Flores pallide lutei, paucis ad umbilicum flammibus. Flore decaluo capitulum ex pluribus seminibus rufescentibus subsæpers echinatis similibus congestis compositum succedit. Tota planta ob pilos asperfos mollis est, atroviens, & circa Bononiam in agris provenit.

4. *Ranunculus palustris eclinatus* J. B. 4. *eclinatus sive palustris* C. B. *Ran. Apulei quorundam* Clus. Park. *parvus eclinatus* Ger. emac.

Radix est fibrosa, alba: foliis imis parvis, subrotundis, per margines crenatis, pallide viridibus, longis pediculis insidentibus, [J. Bauhinus folia è aliquatenus Aceris majoris divisa sed minora, crebra tribuit.] Caules ex eadem radice exeunt plures, sesquipalmares, glabri, in terram reclinati, ramoli, foliis vestiti minoribus, & in acutiora segmenta divisi. Flores nunc ex adverso foliorum, nunc ex ipsis foliorum alis exeunt, pediculis longis, exigui, flavi, pentapetali; quibus succedunt capitula Ranunculi arvensis capitulis proxima, è decem duodecim spinosis, oblongis, compressis, congestis seminibus composita.

Gaudet locis humidis & aquis Montepeli, ac etiam in fossis, inquit J. Bauhinus.

Locu.

§. 4. *Ranunculi palustres & aquatici seminibus non echinatis seu lappaceis.*

- A. 1. *Ranunculus palustris rotundifolius* Ger. *palustris Sardonius lævis* Park. *palustris Apii folio* Levin C. B. *pal. flore minimo* J. B. **Round-leaved Water-Crowfoot.**

¶. B.

Valde crassescit huic radix, cava & fibris multis donata: à qua Caules exurgunt multi, insignis interduo crassitudinis, inanes, striati, ramoli: Folia Paludapii subulsi splendore virent, albis punctis aliquando guttata. Flores inter omnes Ranunculos minimi [exciendus est Ranunculus hirsutus annuus flore minimo nobis dictus] quinque foliolis constans, exiguis, aureis: Capitula oblonga, teneriora quàm in reliquis, nec aspero semine eclinata, sed levibus & minutis granulis compacta. Sapor lujus Ranunculi valde calidus & urens Tabern.

In aquis passim provenit.

Aliam Ranunculi palustris rotundifolii speciem exhibet C. Bauhinus, eumque secutus Parkinsonus quam *palustrem Apii folio lanuginosam* inscribit, quæque à priore differt, quod lanuginosus pluribus foliorum incisuris spectetur.

Hæc herba Apium rufis & Herba Sarda nonnullis dicitur.

Locu.

A. 2. Ra-

- * 6. *Ran. montani* *herbarius* familiaris Narcei flore C. B. *Ran. montani* 2. species altera Clus. *Ran. herbarius* *Alpinus* fol. albo Ger. emac. *montani* maximus albus Park.

Clus.
In celioribus carandem Alpeium iugis (inquit Clusius) multo humilior & magis hirsuta crescebat hac planta, pediculis altitudinem non excedens, flore paulo majore, & qui Narcei florem alium; ejus modum calicem flavum habentem aquare possit, eoque etiam magis odorato quim priore; ejus modum floris majore amaritudine & acrimonia erant praedita, tamen primo gustu quandam dulcedinem floris habere videretur. Serius florebat priore; nam eam duntaxat florentem reperiebam, quim in inferiore pago alteram jam senem seminaturnm habentem observavim.

- * 7. *Ranunculus montanus albus humilis* Park. *Ran. Alpinus humilis rotundifolius flore minore* C. B. *Ran. montanus flore minore* Ger. *Montani* 1. species 1. Clus.

Clus.
Multa, parva, rotunda, & quasi circino circumducta habet folia, aliquot crenis divisa, & in antibus terrata, acia vinctate splendentique superne praedita, satis crassa five carnosa, & fervidissimo bitu serrata, inter quae pediculus ortur, tenuis, singularis, brevis dodrantemq; minor, florum album, pentapetalum subsuans, modorum, cujus umbilicum crocea flamma occupat; deciduo flore apparet tapetolon subsuans, modorum, quod ex minuto semine simul congeito constat. *Radix* multis alcapitulum imitatio frago simile, quod ex minuto semine simul congeito constat. *Radix* multis alcapitulum imitatio frago simile, quod ex minuto semine simul congeito constat. *Radix* multis alcapitulum imitatio frago simile, quod ex minuto semine simul congeito constat.

- * 8. *Ranunculus Alpinus humilis rotundifolius flore majore* C. B. *montanus flore majore* Ger. *Ran. montani* 1. species altera Clus.

Clus.
Hujus folia in tres lacinas erant divisa, & illa denud aliquot incisuris donata: *Caulem* ab alio- ro non differens, sed ampliore flore gerens, eumque interdum duplici foliorum serie constan- tem; alioqui & colore superiori parem, eodemque tempore fere explicantem. *Radix* etiam, quem- tenu: alioqui & colore superiori parem, eodemque tempore fere explicantem. *Radix* etiam, quem- tenu: alioqui & colore superiori parem, eodemque tempore fere explicantem.

*Locus
& Tempus*

Nascitur uterque in summis Sneberg & vicinarum Alpinum jugis confragoso solo & pene in ipsis petrarum fibris, Junioque mense interdum isthic florebat, alquando serius, ut videlicet nix serius aut maturius solvitur. In hortos translati maturi admodum & ante alios Ranunculos, Aprilis scilicet flores profert.

- * 9. *Ranunculus minimus Alpinus albus & latens* J. B.

J. B.
Radix oblique agit pro plantula: ratione magnam, fibris donatam crebris, longis, perparum cau- lico ceditibus, qui duarum aut trium unciarum altitudine est, uno alterove foliolo donatus; reli- quia enim tria secta, vel profunde duntaxat circumquaque Geranii columbini modo serrata, rotun- da fore, crassa. *Flas* summo cauli infidet albus aut luteus a Ranunculorum aliorum flore non dif- ferens.

Locus

In Rhariz monte Albuli florēt Junio.
J. Balthus Ranunculos montanos albos Clusii superius propositos ab hoc non distinguit.
Huic non valde dissimilis est

- * 10. *Ranunculus minimus Apulus* Col. Park. *arvensis parvus folio trifido* C. B.

Col.
Radix pusilla capillari; *caule* junceo, hirsuto parum, sicut & foliorum petioli, oblongi respectu plantae, in quibus foliola unguis magnitudine, trisida, hederaceae fere divisiua, sed ima parum in- cilla, levata, flore luteo in summo caulis: capite & semine congenerum.

Locus

Crinola in incultis agris observavit auctor.

- * 11. *Ranunculus Creticus albus flore, majore quā Papaveris rheadis* J. B.

J. B.
Folia est Ranunculi pratensis repens, divisis specie trifolia, rarius quinquefolia, per margines crenatis, per terram sparsis: *caule* rotundo, pedali, qui duos vel tres flores sustinet magnos ex sex vel septem foliis compositos, albos, Papaveris erratici florem magnitudine superantes, quibus succedit capitulum lacinibus aliorum Ranunculorum more confarctum.

- * 12. *Ranunculus montanus purpureus calyce villosa Felicii Plateri* J. B.

J. B.
Dodrantalis est plantula: *Folia* velut in digitos dissecta, parim a coliculatorum exortu longis pe- diculis harentia, partim ex ipsis pediculis pendencia. In summo flar infidet singularis Ranunculi, sed, ut sicca ostendit, purpureus, villosissimo & velut byssino, eique concolori lanugine oblecto ca- lyce praeditus.

Loc. a.

In Alpibus Valtellae collegit Platerus.

- * 7. *Ranunculi*

§. 7. *Ranunculi grumosa aut tuberosa radice.*

- * 1. *Ranunculus grumosa radice* 1. Clus. *Lustanicus Autumnalis simplex* Park. *Lustanicus* Clusii Ger. *Ran. latifolius bullatus Alpbodeti radice* C. B.

Clus.

Hæc species quinque, sex, aut plura habebat folia, circitate pene rotunditatis, in ambitu ferra- ta, per terram expansa, solententia & veluti tumenia, bullatate superne, nervosa & lanuginosa inferne, ingenti initio litoris, sed postea ferventissimi. Inter folia exiebant aliquot pediculi veri- tis quam caliculi, dodrantales fere, vel breviores etiam, villosi & lanugine quadam obiti, singu- li sustinentes florem luteum odoratum, quinque, sex, octo interdum, aut pluribus foliis constan- tem; quibus vento excussis vel sponte defluentibus capitula aliorum Ranunculorum capitellis aut Fragi rudimento similia apparebant, pallida. *Radix* ex multis, crassiss, longiusculisque grumis five tuberculis constabat, Chelidonii minoris longioribus radicibus non diffimilibus, quibus plurimæ te- nues fibræ erant intermixte: temporis autem successu lucescente planta ex adnatis separari & in plures plantas pangi posse ipsa experientia demonstravit.

Frequens erat circa Olymponem inter oliveta & perisique Bæticæ locis, ubi florentem Novem- bris & Januario collegit Clusius.

Reperitur interdum flore multiplici, qui Parkinsono *Ranunculus Autumnalis flore multiplici*: Cor- nuro *Ran. latifolius multiplex serotinus*. Clusius duas habet figuras magno & parvo flore. Secundæ titulum inscribit *Ranunculus grumosa radice* 1. species 11. nulla illius in descriptione mentione facta.

- * 2. *Ranunculus Creticus latifolius* Clus. Park. Ger. emac. *Alpbodeti radice Creticus* C. B.

Clus.

Quina aut sena promit a radice folia, impensè viridia, lata admodum, ut initio *Papaver* Por- nancum illic ceterum, formæ enim illius foliis non sunt valde dissimilia, & Platani foliorum for- mam plurimum imitantur, multis venis praedita: inter quæ *caulis* exilit pedalis, satis firmus, aliquot foliis minoribus & valde incisilis praeditus, è quorum summi prodibant ramuli minoribus adhuc foliis obiti: inter quæ nascebantur flares, longo pediculo innixi, quinque foliis lutes, satis amplis constantes, quorum umbilicum occupat multa flamma, aurei coloris apicibus praedita, & capitu- lum medium cingentia. Numerosa firmatur radice, è multis oblongis crassiusculisque grumis compo- sita infar radicis Tripolitani Ranunculi, quæ longioribus grumis constat, colore ex albo & fusco mixto extrinsecus praeditis. Folia ante hyemem promit, & adnatis se propagat.

Nata est semine à Creta accepto.

- * 3. *Thora Valdensis* Ger. minor C. B. Park. *corandemque major. Thora folio Cyclamina* J. B.

J. B.

Caulem habet singularem, palmarem, aut fere etiam dodrantalem, junceum; *Folia* duo aut tria ex radice statim principio oriuntur; cauli quinque circiter medium adnacti, nullo intervenien- te pediculo, folium unum aut alterum, unumquodque singulare, ordine caulem contendentem, cir- cinate fere rotunditatis (imo latior plerumque) Cyclamini folio par aut etiam duplo majus, in medio per marginem aliquando crenatum, reliqua superiore caulis parte parva, oblonga, acuminata, simplicia, aut in lacinas aliquot fissa Thahcti folia emulantes. *Flos* summo cauli infidet uni- cus, interdum bifidus caulis in lingualis ramis singulos gerit flores.] *Ranunculi* & figuræ & colore lu- teo; nec dissimile Ranunculorum echino capitulum, è seminibus coacervatis conglobatum. *Radix* numerosa constat, habitusculis, oblongis, Alpbodeti imitatione ad caput unum obliquum annexis radicalis, in tenuia longaque filamenta desinentibus.

In altissimis jugis Montis Jura propè Thuri copiosam invenimus. Provenit & in monte Baldo; *Locus*. Clusius in Etlicheri præcipuis, & copiosis in Sneberg, observavit, cujus folia breviora & super- na etiam parte latiora & magis incisila deprehendit quam sint Thora Valdensium & montis Baldi.

- * 4. *Ranunculus Illyricus minor* Park. *Illyricus* Ger. *Ran. lanug. angustif. grumosa rad. minor* C. B. *Illyricus, radicibus bulbosis, foliis longis* J. B.

J. B.

Radix donatus est ex plurimis bulbosis ceu Pini nucleis, albis, racematis quasi congeitis, quibus se mirum in modum propagando multiplicat. *Folia* germinatione prima ex pediculis longe, ru- bentibus, parvula, glabra, viridia, tam Plantaginæ primigenis similia, ut interpositi vix possint, nervis per foli longitudinem decurrentibus. Adolefcenti fectari incipiunt in longissimas porciones ternas quaternave, variè den divisiua albus amplius incisila, finitque molli & incana lanugine una cum pediculis pubescere. *Flores* gerit majusculas, aureo fulgore micantes, pentapetalas, interdum gemi- los, inodores: quibus succedunt capitula alba, Fragariae instar, oblongiuscula, semine contenta.

Clusius in Hamburgensi monte duobus, supra Polonium Ungariæ miliaribus observavit: Cherle- rus propè Romam, florentem Maio.

Ecc 2

Hæc.

- * 5. *Malva montana* Park. *hederaceo folio* C. B.

Ima hujus *filia* *Malvæ* vulgaris foliis aequalia sunt sed longiora in subrotundis lacinias non tamen profundè incisa, *hederaceis* foliis nonnihil similia. *Caulis* & minor est & humilior quam vulgaris *Malvæ*, foliis minoribus amictis, & superiora versus minoribus & rotundioribus. *Flores* & *semina* vulgaris *Malvæ* similia, nec *radix* dispar.

- * 6. *Malva Sicula foliis moschatis crispis* Bocconi.

Herem.

Caules hujus plantæ non semper humi procumbunt: *Folia* undulata sunt & crassa, *Malvæ* vulgaris magnitudine, leviter quædam odore *Molchii* fragrantia ad basin: quin & eorundem pediculi singulis appendicibus sive ungubus cinguntur. *Flos* pallidus, ad Citri colorem accedens. *Semen* Bammian par.

Locu.

Ad Agrigentum & Saccam vigor plurima locis argillosis. Sulpicor hanc plantam ad aliud genus pertinere nimirum ad Bammiam moschatam.

§. 3. *Malvæ hortenses seu Rosæ.*

1. *Malva rosea sive hortensis* J. B. *Malva hortensis rosea simplex & multiplex diversorum colorum* Park. parad. *Malva hortensis* Ger. *Mal. rosea folio subrotundo* C. B. & *Mal. rosea fol. subrotundo, flore pleno* ejusdem. *Polyphocks single and double of divers colours.*

J. B.

Itæc si, ut *Rosæ*, nares conciliaret, nulli dubium quin de præstantia & pulchritudine cum ipsi rosis certare possit. Cæterum *Arbutæ* magnitudinem æqueant, superne crasso, foliis, hirsutis, ramis aliquot brachiato. *Folia* alternatim longis mediocriter & lanuginosis pediculis ex caule oriuntur, singula, lata, infima & primò erumpentia rotunda, superiora in caule angulosa, quinque ferè aut septem interdum divisuris insecta, in ambitu crenata, supra obscurius virentia, infra albidiora, utrinque pilosa [superne in nonnullis adeò brevi lanugine ut vix possit discerni:] ex quorum alia *flores* emittant [nunc singuli, nunc bini ternive pediculis brevibus] successivè plures, pentapetaloides, *Rosæ* magnitudine: colore vel rubro, vel puniceo, vel saturo sanguineo, vel carneo, vel albo, interdum luteo, siquæ modò simplicis, medium occupante cono apiculis subulceis & purpuraceis praedito, in multa foliola flori concoloria ex explicante: modò multiplici foliorum fætu luxuriantes: indident autem hi calyci gominato [turque in quinque lacinias secto] cana lanugine pubescenti, *semineque* post se relinquunt in pastilli formam compressum. *Radix* longa, alba, lentum mucronem remittit, non alto quam *Malvæ* sylvestris lapore.

Hæc planta in hortis solo lætare *sata & diligenter culta* insensum altitudinem assequitur præ omnibus quas apud nos observaverim plantis erectis & sua se viribus sustentantibus superficie annua, seu *hyloëstribus*, seu *hortensibus*.

Secundo a satione anno caulescit & florer. *Caules* quotannis intereunt, *radix* perennat.

Hujus etiam species invenitur folio amplo Ficus, profundè laciniato, quæ *Malva rosea simplex* peregrina Ger. *Mal. rosea folio Ficus* C. B. *Malvam roseam folio Ficus* alteram C. B. in Prodomo descriptam hac hac non differre existimo, nec enim plantam integram vidit, nec sufficientes distinctionis notas adjecit.

2. *Malva hortensis seu rosea folio subrotundo caulescens flore simplici minore lateo pallido* Morisiani.

A priori differt parvitate partium, & flore pallidè luteo, duplo minore. *Semen* hujus communicavit D. Robertus Huntington, qui etiam semina sequentis plantæ Halepensi transmissit.

3. *Malva rosea folio subrotundo Chalepensis, aculeis, flore pallidè luteo* Morisiani.

Radices perenni, floribus eorundem magnitudine feminibusque nequaquam a majore *Malva hortensis*, lutea, prociat distinguitur, sed quòd flores plurimos, pentapetalos, pallidè luteos juxta terram producat, abique ullis ferè pediculis quibus innitantur: juxta terram etiam femina *Malvæ* hortensis feminibus in omnibus, etiam parè magnitudine paria profert, quæ aliquando exiguæ & visu non percipiebantur adherent pediculis, humi procumbentibus, aliquando catulis pedalis & fuscipetalibus donantur.

Planta dicitur *æguæ*, non quòd destinatur omnino caule, sed quòd sit adeò brevis ut rarè aut nunquam appareat, ut in *Carlina æguæ*, &c.

Semen Halepo transmissum est.

Malva rosea eisdem viribus pollet quibus vulgaris.

Ejus flores coquant in vino veteri, quò porrigines absumunt & sanant. *Cam. hort.* Utuntur etiam ad Erysiplatis robore compellendos: imprimis rubentibus rosis, secuti coloris similitudinem. Ego (inquit J. Bauhinus) in siccitate & ardore lingue & faucium horum decocto felicitur utor.

R. *Malvæ* hinc Rad. Sem. q. v. (an. p. æq.) cum farina Hordeacea in aqua coquo; cui addiscatur oleum Olivæ, vel Rosæ. Ex his omnibus conficitur emplastrum, & imponatur locis alicui; id quod non sine magna utilitate fuit in tumoribus hepatis, lienis & matricis: nam resolvendi, discutendi & emolliendi calidos abcessus vim obinet hujusmodi medicamentum: idem emplastrum

Emplastrum facris ignibus & aliis id genus inflammationibus auxiliatur, & impactos corporum aculeos reigit. Trag. lib. 1. cap. 119. p. 368.

Invenio in Adversariis meis idem emplastrum in frequenti usu esse in Nosocomiis Italicis ad inflammationes & tumores arduos mitigandos & compellendos. D. Tamerl. Rehnson.

Novi quoque unguentum simplex & *Malvæ* hortensis foliis in Buxyro Masali non salito decoctis & colatis paratum ad Erysiplata & ignes facros magno succedat adhibetur, ut post alteram vel tertiam inunctionem ea compellere, extinguere & sanare soleat & rarissime fallat.

§. 4. *Malvæ arboreæ.*

1. *Malva arborea* Park. J. B. *arborea, Veneta dicta, parvo flore* C. B. *maritima arb. Ven. dicta parvo flore* Morisiani.

Stipite adolefcit crasso, ligneo, quaternum aut quinum cubitorum, [aliquando dentum aut plurimum, secundum solum cui committitur. *Mors.*] et interdum crassitudine, ut ambabus manibus vis illum complectaris *Park.* premiti, foliis, brachiato, superna parte foliis vestito amplissimis, subrotundis, *Malvæ* vulgaris similibus, circum oras interdum sinuatis & quodammodo crispis, superne viridibus, ad tactum molliibus *Althææ* modo veluti pannus holosericeus. His minora alia propè sinus alarum succedunt. Alæ laterales inter folia frequentes ostendunt, pediculis oblongos, firmos, qui obidentur floribus *Malvaceis*, latè rubentibus & circa media staminula capillacea, ungue tenuis maculis saturiore rubro infectis, ac radiatim dispersis notatis. *Radix* valida est, & multis crassis fibrarum processibus firmata. *Semina* tum formâ tum crescenti modo *Malvæ* vulgaris similia, sed duplò majora & castiora.

Camæarius tum alibi in Italia, tum frequentem itinere quo itur Pisas ad Portum Liburnum à le *Lecui* inventam scribit: nobis in itinere illo non comparuit.

Alit in litore Veneto inque Tyrrenico & Africano nasci referunt, ubi per multos annos durat.

Secundo a satione anno apud nos florer, per hyemem recondi debet nè à frigore & pluvia corrumpatur.

Er hæc est (inquit J. Bauhinus) *Malva* illa arborea, quam Rauwolfius Halepi ab incolis veteri Arabico nomine *Haur* dici scribit, sub cujus gratiola umbra deambulare liceat.

- A. 2. *Malva arborea maritima nostras* Park. *English Sea-Mallows.*

Priori non valdè diffimilis est, *stipite* secundo anno lignoso, humani brachii crassitudinem æquante, colore griseo aut canescente; *foliis* quim illius minoribus, superne magis incanis, & [superioribus] minus rotundis, [scu magis angulosis] *Flores* non ita ampli, pallidi, seu dilutè ruberites.

Multis in locis observavi, v. g. in insula Portlandia propè *Weymouth* Dorcestrie oppidum: *Locu.* circa tuguria propè *Huflam* arcem è regione Votis insule. In Caldeie insule Wallie adjacens rupibus copiosè: in Balia insula in æstuario Edinburgensi: Addit D. Morisius *Denny* insulam 3 mil. à portu Regio, quinque à Britolia distantem.

Vulgare quidem, sed tamen magnæ efficacie medicamentum, quod tonsillis malè habentibus ex *Vires* floribus *Malvæ* arboreæ & lacte paratur, quò gargarisimatis loco utitur. *Sim. Panul.*

Doctus quoque sum flores *Malvæ* arborecentis pulverisatos & cum melle despumato, & Aluminis tantillo, quantum lingua ferre possit mistos, ac gingivis illitos, efficacissimum esse remedium contra omnem putredinem gingivarum, contraque ipsum Scorbutum. *Idem.* Habui ex excerptis D. Edw. Hulse.

C A P. VIII.

De *Althæa*, sive *Ilisio*.

Althæa 'Αλθαία, vel ut constanter apud Galenum legitur 'Αλθα, ab ἄλθη remedium vel ἄλθαίω medendo nomen accepit. Dioscoridis lib. 3. c. 163. 'Οψίμων 3 'Αλθαία ὅτι τὸ ἄλθαίω ἐξ ὀψίμων ἀπέρχεται. *Althæa* verò nomen inditum illi est à multiplici excellentique quam in medendo præstare utilitate. *Rad. à Stipite.*

Althæa folio productiore miniquè rotundo item molliore & magis incano, adde & loco natali in palustribus & maritimis à *Malvæ* differt.

FF f

A. 1. *Althæa*

Vire.

Clutur radicem minimi digiti crassitudinem aquare, inque ramos divaricari, & summo capite quasi nodosam esse scribit: virgas inde exire cubitales & amplores: folia que in extremis caulibus & ramis sunt ad Verbenæ folia ferme accedere; quibus etiam ca. comparat F. Columna. Ex emplanticorum & emollientium medicamentorum numero est Alcea, utque facie externa sic etiam viribus cum Malva convenit. Celebratur ab Empiricis ad caliginem oculorum. Aquæ decocta torminibus intestinorum remediis est. Celebratur ab Empiricis ad caliginem oculorum. Aquæ decocta torminibus intestinorum remediis est. Celebratur ab Empiricis ad caliginem oculorum. Aquæ decocta torminibus intestinorum remediis est.

8. *Albæ seu Alcea peregrina semine rostrato, flore luteo minimo Moric. prælad. Carpini folio, flosculis luteis Bocc. annua, frutesca, Fernambuccensis flos. luteo Zanoni.*

Moric.

Hujus folia sunt quasi Carpini foliorum æmula, bina è regione, caulem ambiencia, rotundum, rectum sesquipedalem; cujus summi fastigii innatantur flosculi lutei minores; quibus deciduis succedunt arcu in circulum disposita semina aculeis pungentia, unde rostratis et nomen imposuimus.

Perit singulis annis, in Italia Melochiæ spuræ nomine nota; ibidem & in Gallia colitur in hortis omnibus Botanice. Rœm.

Hanc Moricæ in Historia Oxon. mutato nomine, Alceam Pharnambucanæ Carpini folio, flosculis minimis luteis, semine simplici rostro donato appellat; & addit caulem ejus rectum esse, imò rigidum & firmum, flosculos pentapetalos; semina aculeis singularibus pungentibus prædita, rostra inlata, radicem fibrosam: totam plantam viscido esse sapore. Aprilis satum semen perficere ante Septembrem exactum.

- * 9. *Alcea Virginiana, Carpini folio, flosculis minimis luteis, semine duplici rostro seu aculeo prædita Moric.*

In omnibus convenit cum præcedente, nisi quod semina illius sint triangularia, minora, binis rostris seu aculeis in summo prædita.

Semen hujus plantæ habuit à D. Johanne Banifer.

CAP. XI.

De Herbis cum floribus calice decaphyllo seu in decem lacinias divisio, seu cum duplici calyce.

De Caryophyllata.

Caryophyllata ab odore radicis dicta est, quod vernali tempore eruta Caryophyllum aromaticum odore referat: vulgò Herba Benedicta & Sanamunda ab insigni quâ pollet facultate & efficacia.

Seminibus caudatis, foliis pinnatis, radice aromatica à congeneribus differt.

- A. 1. *Caryophyllata Ger. vulgaris Park. C. B. vulgaris flore parvo luteo J. B. Æuens, Herb. Benmet.*

Radix obliqua, fibras subinde in terram demittens crassiores, sapore & odore aromatico Caryophyllorum. Caulis ex eadem radice plures, cubitales & aliores, teretes, hirsuti, medullâ fasci, tenuis, foliis alternatim per intervalla positis vestiti, in summo ramosi. Folia quæ à radice exorunt hirsuta, alata, seu potius pinnata, pinnulis minoribus ad costam mediam hinc inde adnexis, extremo folio in tria segmenta majora, per ambitum altius incisâ delineante: Quæ in caulibus folia existunt duabus pinnulis majusculis ad pediculi basin cauli adherentibus velut auriculis quibusdam, & triplici in extremo lacinia Rubi ferè simili constant. Flores è foliorum sinibus non exeunt, sed ex adverso foliorum, longissimis pediculis, pentapetali, lutei, Tormentillæ floribus similes, calice decem foliolis, quinque majoribus, minoribus totidem, compositis. Plurima staminula lutea in medio flore capitulum circumstant, quod in echinum fibrosum excrevit, numerosis dense stipatis seminibus compositum, quorum singula seta, seu caudâ quadam extremo reflexâ & uncinatâ, donantur, quâ vestibus adherescunt.

Ad læpes & in dumetis: floret apud nos Maio & Junio mensibus.

- A. 2. *Caryophyllata vulgaris majore flore C. B. Æuens with a large flower, vulgaris major Park.*

Flos huic major & speciosior quàm Caryophyllata vulgaris: in aliis accidentibus differt non minime, quamvis in hortulo meo Cantabrigiæ è vicinis sylvis delatam aliquot annos colui.

Eandem invenit D. Martinus Lister in sylva Teddington, in le Woods diæti Lincolnie comitatibus.

Radix Caryophyllum aromaticum olet, sed neque in omnibus locis, neque omni tempore, inquit Calp. Hofman. Vino decocta ac calida pota dolorem ventriculi & intestinorum a friguitate aut flatibus ortum sedat; purgat & mundat omnia vulnera. Schrodæus cephalicæ & cardiacæ esse ait, & venenis adversari. Usum ejus præcip. esse in catarhis exsiccandis, sanguine coagulato resolvendo

L. x. ou 8
T. x. ou 8.

Vire.

resolvendo, &c. Vini in quo infunditur radix optimo & jucundissimo odore & sapore commendatur; eoque cor exhilarari, & obstruções jecoris aperiri, necnon frigida & crassa humoribus affectum stomachum juvari multi testantur. Trag.

Cum manifeste adstrictiōnis particeps sit, verisimile est epotam prodesse cœliacis, dysentericis, hæmorrhoidum profluvii, & cruenta expunctibus.

Radix infusa Cerevisiæ summius tenet in roborandis articulis & visceribus. D. Hulse.

Radicis sin. aut herbe integre manipulus in Aq. fontan. aut Zythogali lb. ij. decocta ad 4. consumptionem, ad febres intermittentes, præsertim tertiana, duobus hors ante paroxysmum, vel etiam in ipso paroxysmo optimo cum succellu propinari solet. D. Hulse.

Mentruorum suppreffio certis experimentis Simonis Lazii, Med. Vienn. præceptoris mei subla-ta est haud semel Dec. rad. Caryophyllatæ in vino. Achilles Galenus in observ. à Velschio editis. Adnotavit D. Soame & ad me milit.

- A. 3. *Caryophyllata montana purpurea Ger. emac. Caryophyllata montana seu palustris purpurea Park. aquatica mutante flore C. B. aquatica flore rubro frusto J. B. Purple water 02 mountain Æuens.*

J. B.

Radix non admodum crassa, oblique acti, plurimis fibris crassiusculis comosâ sub terra reptat, sapore amaricante [J. B. adstringente & tantum subula] Caulis proferit nunc plures, nunc pauciores aliquando cubitales, [nobis vis pedales] sacros, hirsutos, nonnihil rubentes. Ramulorum summis, hirsute etiam privatis pediculis, brevibus, hirsutis, rubentibus, nunc rubentibus flores insident, non patuli, prout eos describit J. Bauhinus, striati, non multum elati, & supra calicem parum admodum se proferentes, extra intensius purpurei, intus dilutius, odore grato, ex foliis quinis, à tenui principio sensim in latum se diffundentibus, intra quorum septa apices multi crocei, echinatum capitulum obvallant. Insident autem flos quasi calatho patulo, rubenti hirsuto, in quinque lacinias hirsutas, totidemque, lingulas in laciniarum spatia distributas, diviso. Capitulum echinatum pediculan suum privatum habet seminalem; è fundo floris exortum.

Folia pinnata, venosa, hirsuta, circum oras serrata, Caryophyllatæ vulgaris foliis satis similia, alia à radice statim orta, alia in caulibus.

In montosis Septentrionalibus Angliæ, circa Settle, Ingletun, &c. inque Occidentalibus Cambriciæ Locut. circa Snowden montem & alibi plurima. Observavi insuper sponte provenientem in loco palustris prope rivulum quandam Aftonæ vicini molendini vicinum in agro Warwicensi: & plurimis locis palustribus alibi in Angliâ ab alitis inventam novimus.

J. Bauhinus, quem hac in re libenter sequimur, huc refert Caryophyllatam montanam 3 Clus. i. e. aquaticam alteram C. B. quam tamen per distincta specie positam invenio in Catalogo Horti regi Parisiensis. * Jac. Breynius Caryophyllatam illam perelegantem, à Clusio pro montana certâ expresseam ac descriptam, in Boruffa nasci refert, tam simplicibus quàm plenius, imò nonnunquam etiam proliferis floribus. Hujus autem (inquirit) pulchritudinem & diversitatem à Caryophyllata aquat. mutante flore nutrimento tantum superfluo ac abundantius pluvius adscribendam, & mutatam ad breve temporis spatium raritatem minime recedere existimo.

D. Hermannus Caryophyllatam aquat. vulg. & Caryoph. montanam foliis solum differre affert, quæ uni rotunda, alteri oblonga. E. Natis D. Palmer.

- * 4. *Caryophyllata montana flore pleno prolifero Breynii. An præcedentis varietas?*

Breyn.

Radix ejus Caryophyllatæ aquat. mut. flore in omnibus proflus respondebat: ex ejus propaginibus foliis, Hederæ terrestris paria, orbiculata ferè, per ambitum modice serrata, & leniter crispâ, pediculis sesquicubitalibus innixa virebant; quorum unicum duntaxat lobulo exiguo rotundo utrinque circa basin auriculatum. Hæc inter folia cauliculis palmaris, erectis & firmis eminebat, ternis vel quaternis, in lacinias tres latus serratisque, sed non ulmar ad pediculum divitis folioli inferius septus; proximè à summo subligio elegantissimum sustinens florem, sanguinem, seu hilaris cunnabaribus fulgore ardentissimum, & multiplices foliorum textura ac ferie constantem, Caryophyllatæ mont. 3. Clus. propemodum formam referentem, calyce excepto, è foliolis multo minoribus constructo. Ex dich flos centro cauliculis ad sesquidigiti altitudinem transiliebat, flos alio minore ac minus foliolis magnificè ornatus. Tota planta languine Caryophyllatæ vulgaris modo proferat. Ex dich flos centro cauliculis ad sesquidigiti altitudinem transiliebat, flos alio minore ac minus foliolis magnificè ornatus. Tota planta languine Caryophyllatæ vulgaris modo proferat.

Ex Callibæ montibus nonnulli plantam mensie florentem excepit Autor: unde verisimile est, accidentalem potius varietatem seu naturæ quandam lufum esse quàm speciem Caryophyllatæ distinctam.

- * 5. *Caryophyllata montana minor flore mutante purpureo Moric. prælad.*

A Caryophyllata majore vulgari flore purpureo mutante differt quod folia edat glabra, minutiusque dissecta, totaque plantam minor sit.

- * 6. *Caryophyllata Brasiliensis Margg.*

Margg.

Caulis ad trium pedum aut etiam majorem altitudinem affurgit, ad singula genicula quasi duos ramos oppositos habens, acque itidem duo folia, quæ cum pediculis suis quatuor digitos æquant (superiora opposita habens, acque itidem duo folia, quæ cum pediculis suis quatuor digitos æquant (superiora

Locus & Tempus.

gusta obvallant, ut in Pentaphyllo vulgari repente. Semina eadem modo nascuntur, parva, colore per maturitatem Olivæ immaturæ condite ferè.
In sterilibus arenosis aut glaucosis pascuis sed rariis; interdum & in muris. Junio mensis floret.

15. *Pentaphyllum rectum* J. B. *rectum flore albo nobis. An Quinquifolium album majus cauliculis C. B. ? Pentaphyllum majus luteo flore vel albo Park ?*

Radix ei crassa, cortice nigricante obiecta, [ruffa & subnigra, lignosa, astringens J. B.] in plura capita nonnunquam divisa. *Folia* pediculis longis hirsutis insident, brevibus pilis circa margines & in avariâ parte donata, superne glabra, pallide viridia, quinquepartita, partibus singulis brevibus latis, extremo subrotundis, in ambitu minime serratis sed extremis duntaxat oris duobus tribusve denticulis, interdum tamen ad medium usque, humorem glutinosum exsiccantia, unde ad tactum viscosa sunt. *Caulis* palmaris & sesquipalmaris, erectus, hirsutus, subruher, foliis vestitus tribus quatuorve, (quæ ex bífido folio seu vaginâ quâdam caulem amplectente exeunt) in summitate in plures ramulos spargitur, unde & flores umbellam quodammodo mentiuntur, albi, è quinque foliis compositi longiuculis, cum flos expanditur, in tantum à se invicem distantibus, ut inter duo quilibet folia unum calicis segmentum appareat & florem componere videatur, ut in Fragaria. Medium floris occupant villis tomentosi innumeri, in fasciculum velut congesti, albi, nonnunquam etiam pupurascetes, apicibus pullis insignes. Mensis Julii initio flores incepti.

Locus.

E rupium hirsutis exit in ascensum montis Salevæ prope Genevæ; itémque ad latus portæ Max. Carthusianorum cœnobii Gratianopolin ducentis. Invenimus & in Alpibus Carandiacis.

Descriptio *Quinquifolii albi majoris cauliculis C. B.* plantæ nostræ in plerisque convenit: excepto quod folia serrata in ambitu faciat, & floris petala in summo divisa.

- * 16. *Quinquifolium album minus* C. B. *Pentaphyllum album minimum* Park.

In paucis, excepta partium omnium parvitate, à præcedente differt, nimirum foliorum pedicellis brevibus, & foliis ipsi extremis tantum oris serratis.

Quinquifolium 2. minus flore albo Clus. *Quinquif. sylvaticum minus fls. albo* Ger. emac. *Pentaph. album minus* Park. *album minus alterum C. B. An Pentaphyllum Alpinum argenteum flore albo nostrum ?*

Clus.

Ex eadem radice quæ nigra est, multos plerumque *cauliculos* proferre solet, confertim nascentibus secundum radicem incanis foliolis, formâ superiori [sequenti] similibus onustis, graciles, non humi fusi, sed rectos, & summo fastigio multos *stipulos* priori [sequenti] similes. Sequens genus videtur sed per omnia minus.

Locus.

Eruit hoc inter saxa & scopulos summis Austriacarum & Striacarum Alpium jugis Clusius. Floret sub finem Junii, incensum Julio & Augusto, prout iuga illa maturius aut ferius nivosi sunt libera. Accedit ad nostrum *Pentaph. argenteum Alpinum* flore albo, in nonnullis tamen ab eo differt.

17. *Quinquifolium album majus alterum C. B. sylvaticum majus flore albo* Ger. *Pentaphyllum album J. B. majus alterum album Park.*

Clus.

Ex radice multis fibris donatâ pediculi plures exoritur, palmares & sesquipalmares, tenues, angulosi, hirsuti, folium singuli sustinentes quinquifolium, superne glabrum viridèque, inferne argentea lanugine villis, cujus segmenta singula carinata ferè quædam longiora quam minimum, alia minime serrata, in obusum mucronem desinunt, quam in Tormentilla argentea longiora, superna parte virore non ita obscuro, nec ita glabra. Ex calicibus hirsutis flores peculiaribus quoque pediculis longiuculis insident Fragariæ, colore perinde lacteo, staminulis in medio luteis. Sapores herbas glutinosus.

Locus.

In Alpibus Striacis inter oppidum S. Michaelis & Knittelsfeld invenimus. Clusius in montosis sylvis in Austria, Moravia & Pannonia interamni observavit: nam *Pentaphyllum album* i. Clusii ab hoc non separo. Clusius autem cauliculos exiles & tenues, dodrantales ei attribuit: radicem crassiusculam, nigricantem, in ambitu sese diffundentem: *folia* extremis duntaxat oris cretata.

18. *Pentaphyllum argenteum Alpinum flore albo. An Pentaphyllum foliis superne & inferne incanis J. B. ? An Quinquifolium minus album alterum C. B. ? Quinquifolium sylvaticum minus flore albo* Ger. emac. *Pent. album minus* Park.

Radix crassa, lignea, nigricans, vel atro rubore persufa, ex qua plura capita squamata. *Folia* confertissima, quinquepartita & interdum tripartita, exigua, lanugine molli, argentea tam supra, quam subius canentia, obtusa, & in extremo duntaxat duabus tribulve crenis incisa, pediculis brevibus nixa. *Cauliculi* ex eadem radice plures exeunt, duarum unciarum pariter villis, tenues & inermi, foliolis duobus tribulve tripartito divisis vestiti, quæ appendicibus duabus caulem amplectuntur; flores in summitate sustinentes duos vel tres, pentapetalos, albos, cum numerosis intra staminibus.

multis, apicibus purpureis capitatis. Vice Hyli congeries & veluti fasciculus filamentorum. *Calix* ex decem foliolis hirsutis in acutum exeuntibus constat, quinque latoribus, quinque angustioribus, alternatim positus.

In summitatibus montium altissim. max. Carthusianorum cœnobio imminuentium invenimus. *Locus.*
Planta J. Bauhino descripta ab hac nostrâ differt quod in singulis caulibus flores gerat singulos.

19. *Pentaphyllum argenteum Alpinum* Ponæ. *Alpinum argenteum Persici flore C. B. aut certè ei simile.*

Eodem in loco cum præcedente planta à nobis inventum, non videtur ab ea specie differre. *Folia* duntaxat angustiora longioraque videbantur. Verum quicquid de eo sit, *Pentaphyllum* foliis inferne & superne incanis J. B. idem proculdubio est Trifolio argenteo Alpino Ponæ, cum in eodem loco, monte Baldo nimirum, utrumque inventum sit, cumque in *Pentaphyllo* illo dicto folia observentur duntaxat terna, & in singulis caulibus flores singulares, quod idem de suo Trifolio argenteo observavit Pona.

Planta autem quam nos hoc titulo intellectam volumus, quàmque præcedenti specie eandem suspicamus, à Trifolio argenteo Alpino Ponæ, h. e. *Pentaphyllo* foliis inferne & superne incanis diversâ videtur, cum in eodem caule duos interdum aut etiam tres flores getter, alioque similia.

Trifolium faxale hirsutissimum J. B. C. B. huic plantæ simillimum nobis esse videtur, & fortè idem. Descriptionem videtis apud utrumlibet auctorem.

- * 20. *Pentaphyllum minus argenteum* Park.

Park.

Ramulis plurimis albenicibus, ad radicem multis & brevibus filamentis seu capillamentis potius quam foliis vestitis, humi se diffundit; superius exeunt folia parva, extremis subrotundis & minime dentatis, superne obscure viridia, inferne argentea. Summos ramulos occupant capitula seu folliculi multi incerto numero & ordine, longos iurculos circumdantes, à reliquis generibus multum diversi, è quibus exeunt minimi & vix discernendi folioli albenici, quos sequuntur femina minutissima flavescencia. *Radix* parva, longa, dura, fibrata multos annos durat, in multa capita divisa, ut magnam terræ spatium occupet.

Ex feminibus è regionibus transmarinis acceptis Parkinsono succrevit.

Alchimillæ potius quam *Pentaphylli* species nobis videtur.

- * 21. *Quinquifolium Lupini folio C. B. Pentaphyllum* Thali.

Descriptionem hujus vide apud Thali.

- * 22. *Quinquifolium tuberosum Indicum C. B. Pentaphyllum Indicum* Clus. exot. l. 4 c. 18.

Clus.

Bina duntaxat habebat folia eaque tenella, peracri tamen sapore prædita, ex tuberosâ radice procedentia, gracili, septem aut octo nihilominus uncias longo pediculo subnixa, in quinque profundas & ad pediculum usque ferè pertingentes lacinias divisa, nervo singulas lacinias à pediculo ad summum mucronem secundum longitudinem secantes, & venis quibusdam ab eo nervo in latera excurrentibus prædita. Caulis & flores proferret mihi incomptum: sed radix quæ, ut dicebam, tuberosâ instat radicis Tormentillæ, & solida, parte externa aliquantulum fusca, interna verò alba, & cusuldam acrimoniæ particeps duorum aliorum foliorum, quæ abrupta, vestigia adhuc retinebat, plenâque & aliquot fibris donata erat.

In sporulis Nicolai Colii M. D. reperta erat, qui cum iis quos Mercatorum societas Amstelodam. in India Orientalem aromatum comparandorum gratiâ ablegaverat, Anno 1601. profectus in reditu exstinctus erat.

Non videtur pertinere ad hoc genus.

CAP. XV.

De *Pentaphylloide*.

A Pentaphyllo cum quo in aliis plerisque convenit, foliis lobatis, Agrimonie aut Caryophyllatæ ferè æmulis differt.

1. *Pentaphylloides erectum* J. B. *Pentaphyllum fragiferum* Ger. Park. Clusf. *Quinquifolium fragiferum* C. B.

Radice præditum est plurius capitum, crassiusculâ, lignosâ, cortice saturatiùs rubente, strenuè adstringente, rectâ, è qua *pediculi* plures prodeunt, palmares, quorum extremo connectuntur ternâ *folia* hirsuta, serrata, Fragariæ æmula, longè minora, rursùmque eidem costæ una aut altera confimilium foliorum conjugatio, quo longius à supremis illis abstant minorum. Inter hæc caulis nascitur cubito altior, hirsutus, femel atque iterum quinis junctis foliis insignis, superius in ramulos aliquot divaricatur, qui multos *flores* gerunt, albos, Pentaphyllidis supini duplo majores, subiectis radiatis foliolis viridantibus, hirsutis, floris umbilicum occupans capitulo Fragum ferente, ut in cæteris Pentaphyllis, quod constat seminibus oblongis, ferè rufis.

In monte Saleva prope arcem antiquam jam ferè collapsam oritur. Clusius in Leytenberg locis umbratis, in Pannonia multis locis, non modò in cædis sylvis, sed etiam gramineis campis, &c. observavit.

Floret Maio; fructus paulò seriùs maturescit.

2. *Pentaphylloides supinum* J. B. *Pentaphyllum supinum* Potentilla facie Ger. Park. *Quinquifolium fragifero affinis* C. B.

J. B.

Folia plurima pediculis longis, ex *radice* crassiuscula, longa, multorum capitum, anneantur conjugatim, singula serrata, ad Gerani supini folia accedentia. *Caulis* cubitales, inanes, numerosos gerunt *flores*, parvos, luteos, ex brevibus pediculis. Succedunt *capitula* parva Fragis immaturis similia.

In Germania prope Rhenum, infra Moguntiam invenimus. Frequens in agro Viennensi, in extrenis pratorum marginibus, secundum sylvas. Clusf.

* 3. *Pentaphyllum pusillum repens foliis argenteis fragiferum* N. D. Hort. Lugd. Bat.

4. *Quinquifolium simile encephalillo* C. B. *Encephalillon* Park.

Radice habet crassam, nigricantem, in longas fibras abeuntem, à qua *cauliculi* plures a dextorum ulque conglobati, per terram sparsi, capillacel, multifidi, tres quatuorve uncias longè prodeunt. *Folius* est oblongus pedicellis donatus, in novem lacinias angustissimas per margines incisâ, & hirsutè villôsâ, divisis. *Flores* parvi, aurei, & *capitula* parva Quinquifoliorum modo à pedicellis sustinentur.

Ex Helvetiorum Alpibus.

A. 5. *Pentaphylloides frutescens. Shrub-Cinquefoil.*

Tota planta castaneo est colore, exceptis foliis & floribus, gustu subdulci, ligno solido. *Radix* ei fibrosa, undique juxta caulem turiones, seu mavis stolonem, emittens. *Caulis* bipedalis aut altior, in plurimos ramos & furculos divilus & subdivilus; per quos ad singulos pollices pediculi feminales alterno ordine sicut *folia* sustinent, subtus lanuginosa, superne glabra, viridia, quadammodo pennata, è pinnulis oblongis septenis (rariùs quinis) composita, ita dispositis ut ex uno quasi centro quaternæ, ex altero (scilicet superiore) ternæ prodire videantur. *Flores* lutei, ampli, pentapetalii, ungulibus tenuibus adnatis, adeo ut citò decedant, novis tamen indies succrescentibus per totam ætatem. *Calix* Pentaphyllorum more & quinque (rariùs sex) foliis lanuginosis acuminatis constat, totidem tenuioribus interjectis. Semina aut proflus nulla, aut saltem inconspicua; nec quicquam post exactos flores præter brevem quandam lanuginem multis staminibus interspersis reperias. *Caulis* singulis annis (nè dicam sæpiùs) cuticulam ferè corticem exteriorem exuit, adeo ut eodem tempore eidem cauli vel senas, vel fortasse etiam densas, cuticularum lacinias adherentes conspicias.

Reperitur ad ripam Meridionalem Tæes fluvii qui Dunelmensem episcopatum ab Eboracensi provincia differrinat, infra vicum Thorp dictum variis in locis, nec minùs infra conebium S. Athelstani, Eggleston-Abbey dictum, in agro Eboracensi. Hanc plantam primus observavit, nobilique ostendit, & descriptionem à se concinnatam communicavit D. Johnson Eboracensis.

CAP.

CAP. XVI.

De *Pentaphylloide Argentina dicta*.

Argentina ab argenteo foliorum splendore dicta est. Germani *Gen'erich*, id est Anserinam, appellant, quod hac Anseres in cibo delectantur. Quo nomine Græci & Latini hanc herbam appellant à nullo prodictum est. Recentiores quidam Potentillam ab eximius viribus quibus pollet vocant, nonnulli Agrimoniam sylvestrem ob formæ affinitatem. Trag.

A. *Argentina* Ger. *Potentilla* Park. C. B. *Potentilla seu Argentina* J. B. *Wild Canfy, Silber-weed.*

A foliorum molli & argentea lanugine nomen accepit hac planta. *Radice* habet nunc simpli. *Egmen.* cem, cortice nigricante tectam, nunc fibrosam, gustu adstringentem, undè plurima emergunt *folia*, in terram resupina, Agrimonie foliis similia, majores hinc inde pinnulis, obtusis, circa margines profunde dentatis, cum plurimis minusculis interpediculis constantia. *Flagella* undique spargit, quibus insignitur se propagat, Fragariæ instar. Ex alis foliorum, que appendicibus suis flagella amplectuntur, exeunt *flores*, singulares, pediculis longis hirsuti fulvi, flavi, quinque foliis subrotundis non crenatis compositi, cum plurimis in medio staminibus & apicibus concoloribus, è calice hirsuto, quinque segmentis acutis, (que convenientia florem antequam aperitur, & semina iterum flore dilapso occultant) composito. Hæc autem folia alique circumstant, nonnunquam segementata.

Frequens est circa semitas & loca aquosa: Amat enim loca uliginosa & ubi per hyemem aquæ *Locus.* stagnant.

Ut genere sic viribus cum Fragaria, Pentaphyllo, Tormentilla convenit: quas summam recentescit Schröderus his verbis.

Refrigerat moderate, astringit fortis, secat, consipiat.

Hinc languis expulsiōni medetur, diarrheam & reliquas tum alvi, tum uteri fluxus compescit: *Vires.* hæmorrhoidis & hæmorrhoidis subvenit: renem calculum insigniter atterit: vulneribus insuper & ulceribus admodum conducit. Externe famola est in doloribus dentium mitigandis, putredine gingivarum arcenda, astu febrili sopiendo, quem potenter compescit, cum sale & aceto contusa plantis pedum fupponatur, vel carpis applicetur.

Aquam hujus stillatitiam ad lentigenes, panos & maculas, fuscumque colorem sole contractum delendum Angliæ mulierculæ adhibent.

Hujus radices, quas *Scorpius* vocant, in agro Eboracensi circa Settle oppidum hyberno tempore effossas pueri elant. Sunt enim sapore suavi, nec minus grato quàm Pastinacæ, ut à Pharmacopoeo quodam fide digno, ibidem degente certior factus sum. Postea observavi etiam porcos radices hæcæ rostro effossas libenter vorare.

Experimento egregio didicit Jo. Agricola Potentillæ succum unâ cum pulvere Colchidis vulgaris maritis an mederi. *J. B.*

Calor Durantes jubet ut dysentericorum indatur calcis: Atque hac arte non solum dysenteriam, sed omne genus p.n. fluxionis intimi ventris, ut nimios menses, imò narum hæmorrhagiam dubio procul sistere valebit. *Sim. Paulin.* Hartmannus eandem hoc modo usurpatam valuisse ad dysenteriam affirmabat, postquam medicorum opera nihil profuisset.

Hanc etiam pro Arcano celebrat Petr. Borellius Cent. 1. Observ. 12.

Diuretica aliquando cum fructu in febribus exhibentur, inter quæ Anserina specifice prodest, sic etiam & Sal Anserinæ, quod mihi pro specifico est. *D. Soame è Dofet L. 3. C. 7. S. 14.*

CAP. XVII.

De *Tormentilla*.

Tormentilla, *ῥιζομαρα*, quod radicis pulvis cum aluminis & Pyrethri momento cavis dentium indurum corundum torquentium live cruciatum sedet. *Lab.* Alii à Dysentericis torminibus finant à Recentioribus ita nominatam censent.

A Pentaphyllo distinguitur, foliis septenis in eodem pediculo, quod & Pentaphyllis nonnullis commune est, sed præcipue flore tetrapetalo, quod huic proprium.

A. 1. *Tormentilla* Ger. J. B. *vulgaris* Park. Offic. *Sylvestris* C. B. *Tormentilæ Septifolia.*

J. B.

Ex radice crassa, pollicem nonnunquam superante, aliis rectâ, aliis in obliquum actâ, rubente, fibrolâ, sapore adstringente *uticulas* plures emittit humi fufas, nonnihil subinde erectas & cubicum interdu longas, hirsutas, rubescentes, tenues; in quibus ex intervallis *folia* caulem ambiencia, Pentaphylli, hirsuta, sed divitura septemplex. *Flores* parvi, lutei, tetrapetali, alias Pentaphylli similes.

Ggg 3

les. In hujus coliculis observatur aliquando adnatum tuberculum quoddam, excrementitium, concretionem Pomorum Quercinorum, in cuius antro stabulant vermiculi seu terebines.

Locu.

2. *Tormentilla Alpina major* Park. *Alpina vulgaris major* C. B.

Radix huic odoratio, rubicundior ac major vulgari: *Folia* etiam majora: in reliquis conveniunt.

A. 3. *Pentaphyllum reptans alatum foliis profundius serratis* D. Plot. *minus viride flore aureo tetrapetalo, radice in terram è geniculis demittenti* Moril. *An Pentap. Tormentilla facie repens* Hort. Leyd?

D. Plot.

Quaquefolium vulgare repens crescendi modo æmulatur, & in plerisque partibus refert: nisi quod folia nonnulla ad exortum plantæ è radice subrotunda & Alchimille modo integra & indivisa obteant; alia quinquepartita superiore tantum medietate dentata. *Folia* non semper quina in eodem pediculo existunt, sed prout caules seu flagella in longitudinem excreverunt paulatim pauciora, quaterna v. g. terna, bina & in extremis cauliculis singula; Omnia ad pediculi exortum binas appendices seu aurículas adnascens obtinent, ut in vulgari Tormentilla.

Flores Tormentillæ instar tetrapetali; è mille vix unum reperies pentapetalo.

Ad margines arborum inter *Hockley* & sylvas colli *Shover* subsistentes, & abbi in agro Oxoniensi inventur.

Locu.

Viret.

Tormentilla, cum Pentaphylli revera species sit flore tetrapetalo, easdem cum eo vires obinet.

Siccata & potenter atringit; hinc in fluxionibus quibuscumque alvi, uteri, &c. non aliud remedium utilius quam Tormentillæ radix, quomodocunque exhibita: præterea diaphoretica est & alexipharmaca; unde & omnibus medicamentis quæ adversus venena, pestem, variolas & morbillos aliæ morbos malignos componuntur adhibenda, præsertim si cum fluxu alvi conjuncti sint. Tandem vulneraria potionibus, unguentis & emplastris adjungi solet, nam vetera & putrida ulcera & abscessus sanat.

In insulis Ferroensisbus Tormentillæ utuntur, defectu corticum in pelibus Animalium præparandis. *Tho. Bartholin. Act. Med. An. 1671. Obl. 49. D. Tancr. Robinson.*

Ad Diarhæam commendat Ettmullerus Extractum Tormentillæ, præmissio si opus est Rhubarbaro una alterâ vice: hunc exhibitum ana 3j. ad 3j. quod remedium præcelsi omnibus aliis medicamentis in dysenteria epidemica. *D. Hulse* ex Ettmulleri prax. cap. de Diarhæa.

C A P. XVIII.

De *Plantagine aquatica.*

Plantago dicitur ob aliqualem foliorum similitudinem.

Loco natali, & flore tripetalo cum Sagitta convenit, foliis Plantagineis ab eadem differt.

A. 1. *Plantago aquatica* J. B. *aquatica latifolia* C. B. *aquatica major* Ger. Park. *Great water-Plantain.*

J. B.

Foliorum cum caulis imo quod involunt ad tenues usque & numerosas radicum fibras turbinate coitus bulbi faciem abquatenus mentitur: *caulis* autem striatus, angulosus, inanis, sububer, plerumque cubitalis, non raro etiam procerior, alis indidem ortis in orbem coronatur, atque hæc rursus in radiatos ex intervallis furculos faciliunt: quorum extremis insident *filiculi*, dilutiori purpureo pallentes, fimbriatis foliis tribus constantes, totidem ton foliis subiectis foliolis minoribus, viridantibus, herbacei coloris, staminulis tenis è medio stoculo exeuntibus. *Semina* Milio vix majora, utrinque compressa, margine sulcato, in trigonum junctis lateribus disposita, copiosa. *Folia* Plantaginis, longiora, acuminata, nervosa, glabra, sapore subacido prædita.

Locu.

In & juxta aquas ubique fore reperitur.

Johnionus apud Gerardum hanc plantam Limonium Diofcoridis & Plinii esse contendit, quibus argumentis apud ipsum vide. Certe inepte admodum Plantago appellatur, cum qua parum habet similitudinis.

Viret.

Refrigerare & ficcare dicitur. Schwenckfeldius prædientiam ani curare, rubentem podagram, capius dolorem à causa calida mulcere, cruento spato urinxque mederi tradit. Summum secretum & expertissimum quo subito lac in mammillis consumatur esse ait Timotheus Rossin succum hujus Plantaginis illis applicatum.

A. 2. *Plantago aquatica minor* Park. *aquatica humilis* Ger. *aquat. humilis angustifolia* J. B. *aquat. angustifolia* C. B. *The lesser Water-Plantain.*

J. B.

Gracili concavo, nudoque *caule* pedali & altiori prædita est; verticillatim circa medium pediculis quadrantibus & triserialibus ex geniculo ortis radiato; consimiliterque aliis ejusmodi summum caulem

caulem coronantibus; quorum unicuique *flos* insidet satis amplus, albus unguibus flavis, è tribus caudis foliis compositus, glomerato in parvi echini modum capitulo relicto. *Folia* ex radice sena septenarie, juncto pediculo palmari & sesquipalmari nuxa, angusta, acuminata, glabra, tribus longè nervis distincta. Odor plantæ mihi non adeo gratus sed potius gravis, ad Castorei odorem accedens. *Radix* innumeris fibris albenibus constat. Adde, quod capitulum in medio flore aliquot staminula breviter circumstant, cacuminulis luteis.

C A P. XIX.

De *Sagitta, seu Sagittaria.*

Sagitta dicitur hæc herba, quod ejus folia alate sagittæ cuspidem proximè referant.

Sagitta minor J. B. *aquatica minor latifolia* C. B. *minor latifolia* Park. *Arrow-head.*

J. B.

Sagittæ radices sunt multæ, albe, crassiusculæ, fungosæ, non sine capillaribus fibris, à quibus pagines nascuntur longissimæ, interdum bicubitales, juncea tenuiatis, subter aquam serpentes, similes radicibus Lysimachia luteæ. *Folia* aquis innatant raræ formæ, alate Sagittæ mucronem æmulantia, fuscis hinc inde in superna parte maculis notata, quædam ex primis in acumen non desinunt sed rotundantur. In eorum porro singulas alas longi, terni aut quini nervi per longum porrigitur, obliquis à nervo in nervum venulis intercurstantibus, lavore Plantaginis aquaticæ, pediculo minimi digiti crassitudine, fungulo, striato, pæne triangulo, duos aut tres cubitos longo pro aquæ profunditate in qua vivit. Folia sapore nonnihil subdulci & viscido, cum vestigio obscuro acrimoniæ: *Caules* rectos duos aut tres emitte, non multo foliis altiores, rotundos ferè, striatos, crassos, fungulos, in quorum parte superiore plures *flores* exoritur, plerumque terni, caulem amplectentes, ex pediculis live ramulis, modo longiusculis modo brevioribus, pulcherrimi, modicoeriter magni, tribus foliolis albis constantes, ungue purpurascens notatis, florum Amygdalarum foliolis paulo minoribus, in medio apice multo rubentes. Sub flore tria foliola viridia. Flores excipiunt echinata capitula, subpurpurea, magnitudine pæne fructuum Arbuti vel Fragorum, ex aculeis velut constantia, qui nihil aliud sunt quam *semina* lata compressa in acumen definita, unguibus Avium similia.

Locu.

In aquis leniter decurrentibus frequens est.

Sagittæ tres species seu varietates constituunt Botanici.

1. Sagittam majorem J. B. Ger. quæ aquaticæ major C. B. major latifolia Park. minori angustifolia jam descriptæ, excepta magnitudine, per omnia similis, verum folia non ulque adeo acuminata habentur.

2. Sagittam latifoliam minorem, superius descriptam.

3. Sagittam minorem angustifoliam J. B. quæ aquaticæ minor angustifolia C. B. Sagittaria minor angustifolia Park. Hæc minori descriptæ per omnia similis, sed omnia minora sunt ei, foliisque angustiora multo, magisque acuminata.

Hæ tres varietates non videntur nobis inter se specie differre; siquidem promiscue in eisdem aquis perseppe oriuntur, unde & eisdem semine ortum suum debere videntur.

LIBRI DUODECIMI

SECTIO SECUNDA.

De Herbis semine nudo polyspermis flore nudo seu nullo Perianthio tecto.

Herba semine nudo polysperma, flore nudo, h. e. nullo perianthio tecto, sunt vel eodem

Quadrifolius seu cruciatus, majores & farmentosa, gustu fervido, cinnini seu plumulis longis villosis seminibus adnatis; CLEMATIS.

Polypbylla, caule

Indeterminatè foliato, speciosum florum thyrsum proferente, foliis pinnatis, radicibus

Tuberosi, bulbis ab extremis fibrarum filamentis dependentibus, seminibus in circum dispositis; FILIPENDULA, Oenanthe.

Fibrosi, seminibus incurvis, in globulum congestis; ULMARIA.

Determinatè foliato, ex unica tantum distinctione, ubi cerna haerent folia, floribus in singulis caulibus singulis; seminibus

Ramculis, in capitulum congestis, nullo pappo aut lanugine vel adhaerente vel involvente, folio variè dissecto; ANEMONE nemorum.

In pappo absentibus, multiplici colorum varietate & pulchritudine; ANEMONE. Hujus flos vento flante potissimum aperiri dicitur, unde nomen.

Caudatis, cinnini seu plumulis longis adhaerentibus; PULSATILLA.

C A P. I.

De Clematide.

Clematis dicitur à *κλῆμα* farmentum, quoniam flagellis virginorum amulis arborescendit.

Notæ ejus sunt flos quadrifolius seu cruciatus, cinnini seu plumulæ longæ villosæ in pleurique specibus seminibus adnatæ, sapor fervidus.

- A. 1. Clematis latifolia five Aragene quibuldam J. B. Clematis sylv. latifolia C. B. Clematis sylv. latifolia, five Vienna Park. Viennæ Ger. Great wild Climber of Trachel. 1793.

J. B.

Sarmentis aliquatenus vitigineis luxuriat, crassis, iisque angulosis, rugosis, junioribus subhirsutis, subinde rubentibus, obliquiolo flexu lentis. Folia quina, Dulcamaræ amula, aliis integra, aliis dentata & hirsuta, gustu acra, viciae medæ toruli, quæ capreolorum loco vicinis a buis implicita scandit, adnoctantur. Flores racematim petiolis incanis insident, flavolentes, candidi, quaternis radiatis foliis constantes; quorum medullarum obidet mucosus staminum pallidulorum cinninus. Flores excipiunt acini complures, cuneatim indidem orti, pinnatæ lanuginis tomento barbati. Radix crassificala, fusca, fibris donata.

Illius sarmenta (inquit Clusius) in Pannonia conspiciebant brachiali crassitudine, nodis carentia, recta, rimoso cortice vitis instar tecta, hausta interdum longitudine sub vastis arboribus, & lætè ramos spargentibus (quibus se implicaverat) crescentia. Tantam magnitudinem & staturam apud nos rarè assequitur. Ramuli ejus cinerei sunt lenti & tenaces, unde vinum aut funiculo- rum loco interviunt janus aut craticulis colligandis, fasciculis vincendis, &c.

Vulgaris

Vulgaris est omnibus quas Clusius adit provinciis, vicinis arboribus & sepibus sæpe implicans. Locis. Julio mente florens; fructus plumis suis incanescentes dependent.

Gustus fervidus & acris calidam vim arguit. Ulius ejus est ad circulos pro retinendo labente uterque. Ad confringendos fauces veluti Salices & alia vincula adhibetur. J. B.

Flore, semine, cortice & radice vim urendi habet.

Species illa quæ Flammula dicitur, digitis trita, acerrimo odore velut Fulgor momento nares ferit admoda. E Flammula utraque tam recta, quam scandente elicitur aqua, quæ Spiritus vini instar fervida est. Hanc compertum est (inquit Mattholus) efficacissimam esse in morbis fingidissimis. At certe intra corpus non debet assumi, nisi aliis aquis probe mista & temperata, ne viscera lædat.

Sunt qui hujus oleum commendat ischiadicis, articulorum iunisque doloribus, urinae angustis & renui calculis, in quibus morbis aut calidum illud inungunt, aut clysteribus infundunt. Id autem preparant hoc modo. Flammulae folia tenuissimè concia in roscaceum imponunt, quod vitreum vas excoeperit, ac inde per astatem insolant obsurato vase. Datur etiam in cibis hisce morbis affectis trium drachmarum pondere. J. B.

- * 2. Clematis Batica Ger. Batica Clusio J. B. sylv. altera Batica Park. peregrina, foliis Pyris incis C. B.

Clus.

Longa habet sarmenta, lenta & ramola, binos per intervalla capreolos, contrariis semper inter se pediculis nascentes protendentia, quibus vicinas arbores & frutices scandit: folia Pyri ferè, minora tamen, dura, viridia, in ambitu incisè sive serrata, acris & fervidi gustus, singularia in singulis pediculis, sed plurima simul ex clavicularum alis prodeuntia, inter quæ ex utroque sarmentorum latere pediculi exeunt calyculum Tichymali cavosus seu labelis humilem suffinentes: ex ejus medio exilit capitulum ex multis seminibus Mito aequalibus conflatum, quibus insident oblongi cinnini, & albe quodammodo villosæ plumule.

Hanc stirpem primum invenit Clusius inter Asindum (vulgo Medina Sidonia appellatur) & Locu. Calpen, secundum fluentia, vicinas arbutulas operientem & suo pondere deprimentem, deinde aliis Batice locis, Januario jam suos cinninos explicantem.

3. Clematis five Flammula repens C. B. Clem. five Flammula scandens, tenuifolia alba J. B. Clem. urens Ger. urens flore albo Park.

Clematis hæc per se infirma, nonnisi proximis suta in altum nititur: neque tamen id ullorum capreolorum ope facit, sed foliorum pediculis sepes amplectitur. Sarmenta habet striata, viridantia, geniculata: folia reticulata Flammulae foliis similia, à Vitalba five Athragene differunt longitudine, angustia & soliditate; tota etiam planta minor. Flores albi, odorati, qui urida vi labia si imprudenter attingunt inflammant. Semen succrescit plumaceâ cristâ insigni. Habent flore pleno.

Circa Monspelum in collibus laxosus, & alibi in transmarinis observavimus: in Anglia, quod sciam sponte non provenit. Julio & Augusto floret.

Hujus minor quædam species seu varietas esse videtur Clematis maritima repens C. B. Park. De Species minor. Descriptions enim in perisque conveniunt. Addit insuper, Cauliculos atroviorente cortice vestitos: Folia acuminata & nervosa, tria uni-pediculo communiter insidentia, qui velut in capreolum abut (quod non capio) quæ in summo caule floribus subjiuntur angustissima esse. Flores longis pediculis sustentari, habereque multa intus stamina villosa, alba. Semina plana, subrotunda, rufescentia, bina ternatè simul. Hæc accidentis, quamvis in descriptione omissa, præcedenti plantæ pleraque conveniunt: provide cum non separamus. In maris Adriatici litoribus invenitur. C. B.

4. Clematis five Flammula sorceia alba J. B. Flammula recta C. B. Flammula Jovis surrecta Ger. Park.

J. B.

Fibrosam radicem demittit & albicantem: sarmenta nullius opis indiga, suâ vi in duorum & plurimum cubitorum altitudinem nituntur, lævia, teretia, propter terram nonnihil rubescentia, fistulosa & geniculis intercepta. Folia cuspidatim fere in vulgi Flammula aversâ parte lubrificata & ferè incana, adversè verò atroviorentia. Flores confusiles, copiosi, quadrifolii, candidi, apicibus viridantibus. Non minus uridâ vi venas hæc excitat quam cognata repens.

Hæc ab eis qui diligentius observant (teste Clusio) duorum generum esse deprehenditur. Una duplex speciem flammula rubescentia habet, quemadmodum & foliorum nervos & pediculis, præcoctisque est citi. & odoratum fert florem. Alterius autem sarmenta cum foliorum pediculis vireunt, & florem lenius profert. Humanam verò altitudinem utraque sarmenta plurimum superant, & singulis annis nova, eaque frequentiora incutunt vere (marcis & corruptis prioribus) renascuntur.

In sepibus ad montes propè Ratisbonam in Germania observavimus. Clusius in Austria & Pan-Low. nomen celusii sylvis frequentem scribit.

5. Clematis

Anemone latifolia simplicis flore.

1. *Anemone latifolia simplicis carneo flore* C. B. incarnata Park. parad.

C. B. Pin.
Flos decem aut duodecim foliorum purpurei fore coloris, unguibus albicantibus.

2. *Anemone latifolia flore purpureo-saturo* C. B.

C. B. Pin.
Flos 8. foliorum, coloris purpureo-saturi, exterius splendentis unguibus magnis & ad pediculum purpureis.

3. *Anemone latifolia purpureo-violaceo flore* C. B. *viola purpureo* Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octo foliis constans, externè dilutè purpurascens splendet, internè violaceus, unguibus magnis & argentei coloris.

4. *Anemone latifolia flore purpureo-violaceo altera* C. B.

C. B. Pin.
Flos qui ex 12. foliis constat: foris ex purpureo albescit & splendet: interius ex violaceo purpureo splendet, unguibus albis.

5. *Anemone latifolia violaceo flore* C. B.

C. B. Pin.
Flos octo vel plurium foliorum, externè subpurpureus & splendens, internè ex purpureo violaceus unguibus rubelcentibus, orbe albicante cinctis.

6. *Anemone latifolia flore violaceo saturo colore* C. B.

C. B. Pin.
Flos sex foliis praeditus, violacei saturationis coloris, unguibus majoribus magisque candidis.

7. *Anemone latifolia flore variegato* C. B.

C. B. Pin.
Flos qui octifolius, foris ex purpureo saturatus rubet, interius ad unguis usque albus saturatus purpureo & quasi Kermesina nret: oris coccineis, in quæ radii purpurascens sparguntur: unguis magnos & albos habet.

8. *Anemone latifolia punctata flore* C. B. *latifolia ameno violaceo, & punctis albis versicolor.* Hort. Reg. *purpurea striata* Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octifolius violaceus, interna parte maculis albis aspersis.

9. *Anemone latifolia flore carneo* C. B.

C. B. Pin.
Flos modò majoris, modò minoris, octo folia extrinsecus nonnihil purpurascunt, intrinsecus ferè carnei, vel saturationis, vel dilutioris, unguibus albis.

10. *Anemone latifolia flore Orangei coloris* C. B. *an Anemone Pavo major & minor simplicis flore* Park. parad. *an Anem. latif. flore simplicis croceo pallescente? vivaci rubore radiato* Hort. Reg?

C. B. Pin.
Flos octo vel novem folia, externè carnei coloris, unguibus saturatè purpurascens, internè carnei diluti: Habetur major & minor.

11. *Anemone latifolia flore coccineo* C. B. Ger. emac. *coccinea* Park. parad.

C. B. Pin.
Flos octo folia, internè elegantissimo coccineo nitent, unguis orbis pallescens ambit, externè quadam lanugine pubescent: Hic pertinet *Anemone latifolia flore coccineo simplicis* Eysf. ex sententia C. Bauhini.

12. *Anemone latifolia flore magno coccineo* C. B. Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos octo folia, internè elegantissimo coccineo colore fulgent, nullis unguibus apparentibus, externè colore dilutior; & lanuginosus.

13. *Anemone latifolia flore coccineo phoeniceo* C. B. *latifolia Byzantina* Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos amplius octifolius, coloris ex coccineo phoeniceo, ut in Rhœado, unguibus parvis subpallidis.

14. *Anemone latifolia Samicula folio* C. B.

Hujus C. Bauh. meminit ex Horto Eysf. sine descriptione.

Anemone

Anemone latifolia simplicis flore à Parkinsoni Paradiso.

1. <i>Anemone carnea vivacissima simplex.</i>	6. <i>Anem. cramefina.</i>
2. <i>Anem. Persici violacea.</i>	7. <i>Anem. incarnata Hispanica.</i>
3. <i>Anem. Cochennille.</i>	8. <i>Anem. rubescens.</i>
4. <i>Anem. Cardinalis.</i>	9. <i>Anem. Moschatella.</i>
5. <i>Anem. sanguinea.</i>	10. <i>Anem. Enfumata.</i>

Anemone latifolia flore simplicis emaculati coloris Hort. Reg.

Anemone latifolia flore pleno.

1. *Anemone latifolia maxima versicolor* C. B. *Chalcedonica max. versicolor* Park. parad. *max. Chalcedonia Polyambos* Ger. Hort. *latifolia pleno flore* 1. Clusf.

C. B. Pin.
Folia horum externa & majora densa aut duodena, viridia sunt, eorum mucronibus coccineo colore leviter & virgatum infectis: interna minora & angustiora, dilutiorè purpurea ex rubro nitent. Aliquando, ex praedicto flore uncialis pediculus, minorum florem ex octo laterum foliorum partim viridium, partim coccineorum compositum, sustinet. *Anemone* Hort. latifol. pleno flore 2. Clusf. non differt à prima, nisi quòd in hac floribus umbilicis glomerata & reflexa folia non occupant. *Anemone* latifoliam fl. pleno 3. C. B. huc etiam refero.

2. *Anemone latifolia Pavo dicta major* 1. C. B. *tenuifolia (sed non rectè) flore pleno coccineo* Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos unicus viginti, triginta, aut pluribus foliis constans, eleganti, saturato splendidoque coccineo colore praeditus, unguibus sanguineis, orbe pallido cinctis. Variat flore prolifero.

Anemone latifolia Pavo minus polyphylla C. B.

C. B. Pin.
Hæc flores minus plenos profert, interdum simplici, octo, novem, aut decem foliorum serie constanti.

Non differt specificè ab *Anemone* hort. latifol. pleno flore 1. Clusf., ex sententia C. Bauhini.

4. *Anemone Geranii rotundifolia plena* C. B.

Ab *Anemone* hort. latifolia tertia Clusf. sola multiplici foliorum serie differt.

Anemone latifolia flore pleno ex Horto Regio Parisiensis.

1. *Anemone latifolia flore duplo, foliis albo & ameno violaceo virgatis.*
2. *Anem. latifolia Pavo dicta polyphylla, flore suavervente.*
3. *Anem. latifolia flore pleno, arboris Persicæ, quoad floris colorem æmula.*
4. *Anem. latifolia multiplex flore violaceo.*

Anemone tenuifolia flore simplicis.

1. *Anemone tenuifolia flore multifido dilutè purpurascens* C. B. *tenuifolia flore dilutè purpureo* Ger. emac.

C. B. Pin.
Flos ex quatuordecim & pluribus foliis dilutè purpureis, & quasi carnis, nullis unguum vestigiis constat.

2. *Anemone tuberosa radice* Ger. *tenuifolia purpurea vulgaris* Park. parad. *Oenanthes foliis flore violaceo hexaphyllo* C. B.

C. B. Pin.
Flos qui ex sex interdum septem & octo foliis compositus est, communiter est purpureus seu violaceus, externa parte lanuginosus.

3. *Anemone tenuifolia coccinea flore hexaphyllo* C. B. *tenuifol. coccinea simplex* Park. parad. *Chalcedonica simplicis flore* Ger.

C. B. Pin.
Flos floribus coccineis coloris, unguibus magnis, ex pallido, fusco & albo mixtis.

H h h 3

4. *Anemone*

4. *Anemone tenuifolia coccine flore octophyllo* C. B.

C. B. pin.
Flos internè coccineus, unguibus albis, & externè coccineus, tenui lanugine pubescens & splendens.

5. *Anemone tenuifolia flore magno coccine hexaphyllo* C. B.

C. B. pin.
Flos intus elegantissimus coccineo colore nitet, foris lanugine pubescit; unguis albi sunt.

6. *Anemone tenuifolia flore coccine sanguineo* C. B.

C. B. pin.
Flos quinque, sex, interdum septem foliorum, coloris coccinei, ad sanguineum vergentis, unguibus magnis ex albidis, purpureis venis distinctis: aliquando flos ad cocti lateris colorem accedit, nec splendat.

7. *Anemone tenuifolia flore sanguineo coccineo* C. B. *tenuifolia flore coccineo* Ger. emac.

C. B. pin.
Flos sex folia, externè lanugine obducta, coloris sunt sanguinei saturatoris & splendentis, internè sanguinei coccinei permixti.

8. *Anemone tenuifolia flore sanguineo coccine altera* C. B.

C. B. pin.
Flos major hexaphyllus, sanguineo colore, vel inter coccineum & cochinelium medio, unguibus minoribus, & albicantibus.

9. *Anemone tenuifolia flore ex sanguineo & coccineo medio* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus coloris ex sanguineo, & coccineo medi, diluti, ei prorsus similis quam vulgus cochinelium appellat: unguis magni, albi & quasi argentei.

10. *Anemone tenuifolia flore amplo sanguineo hexaphyllo* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flos coloris sanguinei elegantissimi, unguibus magnis albis.

11. *Anemone tenuifolia flore amplo atro rubente* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, coloris sanguinei ex atro rubentis & quasi sericei panni villosi Kermesino colore præditi, cærulei.

12. *Anemone tenuifolia flore rubro saturo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, ruber, seu potius sanguineus, unguibus magnis fatis, venis albicantibus distinctis.

13. *Anemone tenuifolia flore nivo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus niveus, cuius unguibus carni quid aspersum: *Apicibus* ex obscura purpura nigricantibus.

14. *Anemone tenuifolia flore amplo candido* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, prorsus candidus, unguibus externè virefcentibus, apicibus nigris.

15. *Anemone tenuifolia flore albicante* C. B.

C. B. pin.
Flos est hexaphyllo candicante, staminibus albis, apicibus subcæruleis.

16. *Anemone tenuifolia flore ex albedo majore* C. B. & *minore ejusdem, tenuifolia flore ex albedo* Ger. emac.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, coloris primum ex albidis virefcentis, dein ad carneum tendentis, unguibus externè virefcentibus, internè albis, staminibus carni coloris.

17. *Anemone tenuifolia flore furvo albicante* C. B.

C. B. pin.
Flos ex cinereo five furvo, albicans & tenui velut rubedine perfusus, ut ferè est Capuccinorum pannis.

18. *Anemone*18. *Anemone tenuifolia flore carneo striato* C. B. Ger. emac.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus externè carnes, oris albicantibus: internè exalbidus, venis carneis ad medium folium spatis, staminibus purpureis, apicibus nigricantibus.

19. *Anemone tenuifolia Critica albo magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.
Folius est Ranunculi pratensis, vel hortenfis repentis, specie trifolia, rarius quinquefolia divisus, per marginem crenatis: Cule podali rotundo, flores duos vel tres albos, ex sex, vel septem foliis compositus, Papaveris erratici florum magnitudine superantes sustinente: quibus capitulum, seminibus aliorum Ranunculorum more contractum, succedit.
Hanc delineatum, Patavi natum, *Laurentius Rosen Germanus Pharmacopæus*, unà cum aliis *Anno 1595*, transmittit.

20. *Anemone tenuifolia flore pallide coccineo* C. B.

C. B. pin.
Flos hexaphyllus, foris tenui lanugine pubescens, coloris dilute rubefcentis, internè coccinei valde diluti, unguibus amplis albis.

21. *Anemone tenuifolia flore magno suaverubente, unguibus albis* C. B.*Anemone tenuifoliae simplicis flore è Parkinsoni Paradiso.*

1. Anemone carnea pallida.	8. Anem. coccinea dilutior.
2. Anem. carnea vivida unguibus albis.	9. Anem. alba staminibus purpureis.
3. Anem. alba venis purpureis.	10. Anem. carnea Hispanica.
4. Anem. coccinea abique unguibus.	11. Anem. alba carnes venis.
5. Anem. flore holosericeo.	12. Anem. alba purpureis unguibus.
6. Anem. sanguinea.	13. Anem. purpureis.
7. Anem. rubra fundo lutea.	14. Anem. facie florum pomi simplex.

Anemone tenuifoliae simplicis flore ex Horto Regio Parisiensi.

1. Anemone tenuifolia flore simplicis majore albicante.
2. Anem. tenuifol. flore miniato venis albis distincto.
3. Anem. tenuif. flore albo, circa caulem purpureiscentem.
4. Anem. tenuif. flore simplicis rubro pallentibus oris.
5. Anem. tenuif. flore simplicis flammeo & albo splendoris particeps.
6. Anem. tenuif. luteo pallore decolor.
7. Anem. tenuif. holosericeo magis pulla: seu foliis fusco rubore saturatis.
8. Anem. tenuifolia flore simplice albo.

Eadem flore

Amethystino.	Igneo.
Aqueo.	Leucopharo.
Argenteo.	Miniato.
Auro-purpureo.	Phoeniceo.
Ceruleo.	Puniceo.
Cæruleo-saturo.	Purpureo.
Dilute cæruleo.	Rubricundo five sanguineo
Dilute purpureo.	Rubro.
Dilute violacco.	Rubro-splendido.
Hyacinthino.	Suaverubente.
Ianthino.	Violaceo.
Ianthino dilutior.	

1. *Anemone tenuifolia multiplex rubra* C. B. hort. *tenuifolia pleno flore* Clus. *coccinea multiplex* Ger. *tenuifolia flo. coccineo pleno vulgaris* Park. parad.

Ab Anemone hort. tenuif. simplicis flore 2. *Clus.* sola multiplici foliorum serie differt. Flore est rubro, cæruleo, albo.

2. *Anemone tenuifolia multiplex purpurea* C. B.

Flos 20. 30. aut pluribus foliis constans, eleganti purpureo colore præditis, unguibus albis. Est etiam quæ purpureo-cæruleum florem, alia quæ suaverubentem & nitidum profert.

3. *Anem.*

dam enim sunt simplicia, quædam in duas, quædam in tres partes sive laciniis inæquales secta: adherent autem caulibus pediculis suis subscissis, & nervus tenet per longitudinem laciniarum, transversum autem multæ venule intertextantur. *Flores* hæc insignem, magnitudine Rosæ majores plerumque autem multæ venule intertextantur. *Flores* hæc insignem, magnitudine Rosæ majores plerumque autem multæ venule intertextantur. *Flores* hæc insignem, magnitudine Rosæ majores plerumque autem multæ venule intertextantur.

C. Juc.

Quam committitur scinditur transversim (non secundum longitudinem) & pulpa paulillum separatur a cortice, adherens illis processibus, ac dein unâ cum seminibus forbendo insistit ovi tremuli exhauritur.

Quando autem arimms est semina colligere & servare, pulpa cum seminibus per lineolum leniter exprimenda, & ita à granis separanda, granique deinde suis folliculis adhuc inclita triduo aut ter exprimenda, & ita à granis separanda, granique deinde suis folliculis adhuc inclita triduo aut ter exprimenda, & ita à granis separanda, granique deinde suis folliculis adhuc inclita triduo aut ter exprimenda.

* 3. *Murucua 2. seu maliformis* Marggrav.

Caulis & huic farmentofus & subrustus: *Folia* pediculis digitalibus nixa, in quinque laciniis secta, quæ suos nervos & venas habent; Horum quædam interdum etiam laciniata, quædam non. Ad singulos suos nervos & venas habent; Horum quædam interdum etiam laciniata, quædam non. Ad singulos suos nervos & venas habent; Horum quædam interdum etiam laciniata, quædam non.

* 4. *Murucua 4. seu Pyriformis altera* Marggravii.

Margg.

Folia huic in pediculo sesquidigitum longo cordis bubuli figurâ, circiter quinque dig. longa, quæ non ferè lata ubi latissima, in ambitu non serrata, hæc virentia & splendens. *Folia*, capreoli, non ferè lata ubi latissima, in ambitu non serrata, hæc virentia & splendens. *Folia*, capreoli, non ferè lata ubi latissima, in ambitu non serrata, hæc virentia & splendens.

Tempus.

Murucua omnes species ut plurimum florere incipiunt mense Augusto & florent usque ad Januarium. Fructus maturus copiose mense Januario & Februario, Martio, Aprili invenitur. Maio & Junio folia amittunt, novis subnascuntur.

5. *Murucua species foliis Hedera scandentis* Margg. *Clematis* seu *Flos passionis flore viridi* Hort. Paul.

Margg.

Caulis tenuis, in tria cornua diducta, superius serpit, & fruticibus se implicat. *Folia* Hedera scandentis foliis figurâ similia, splendens viridia, inferius rotunda, viridi, herbolæ ex viridi canescentia. Quodvis folium distat ab altero circiter 2½ dig. folio petiolo infidens digitum longo, ex caule prodeunte, paribus foliolo dentato circumdatum: & prope petiolum habet etiam capreolos rufescentes, quibus se annuat.

Alt. *Florem* non describit. Post florem provenit pomum ovale, magnitudine majoris Pruni, initio viride, cujus cortex haud ita crassus ut in cæteris speciebus, continens pulpa albicantem cum seminibus ut *Murucujaguacu*, lenticularis figurâ, magnitudine seminum Pomi, nigra, splendens.

* 6. *Murucua* ete *Brasilifolius* Margg.

Margg.

Folia huic in totum dilute viridia, in tria alia secta: & in pediculo cui [flos] infidet tria folia in ambitu serrata, viridia: *flos* ipse decem foliis constat, nimirum quinque exterius viridibus, interius albis, & inter hæc alia quinque alternatim posita, in totum alba. Ex medio floris prodeunt filamenta Solis figurâ, quæ ad medietatem anteriorem purpura-cærulea, ad posteriorem alba sunt. In centro floris flamen in quoque brachia ductum, cæruleo punctatum, cum spongiz-formi corpore, quod pulvere luteo alperum. In Piliformis corporis medio tres clavi, infixi.

* 7. *Murucua vesicaria lanuginosa odoris gravis* Margg.

Margg.

Longissimè serpit caule suo, & capreolis se firmat. *Caulis* autem teres, hirsutus, rufus ac mollis: *flos* acuminatus, cordis figurâ, ad ræstum ut siccum mollis. *Florem* fert pataci magnitudine, decem foliis constantem, quinque inferius viridibus, superius albis, & quinque totaliter albis, alternatim positis: super his folus multa filamenta alba in orbem expanduntur, ut in flore passionis, paulum contorta & interius in orbem purpurata: in medio *columnella* albicans, punctulata rubro, cui lim contorta & interius in orbem purpurata: in medio *columnella* albicans, punctulata rubro, cui lim contorta & interius in orbem purpurata: in medio *columnella* albicans, punctulata rubro, cui lim contorta & interius in orbem purpurata.

* 8. *Clematis* seu *Flos passionis Americana luteo flore* Hort. Par.

Folius Hepatici Trifolii æmulis, floribus luteis à reliquis hujus generis distinguitur.

* 9. *Flos passionis campanulatus pentaphyllus* Monting.

* 10. *Flori passionis seu Granadilla affinis Coanepillii seu Contrayerva* Hernandez. *Ferrum equinum volubile* Montingii.

Hernand.

Herba est *folia* ferens Lunæ crescentis in modum aut Golearum quibus calceantur jumenta, signata quoque clavis luteo colore: *caules* volubiles, teretes, exiles, ac ornatos per intervalla prænaratis foliis: item capreolos & *flores* multicolores, Veronica ferè formâ, sed longè minores; *radicem* verò proliam & convolutam, minimum digitum crassam, fibratamque. Baccarum color è castaneo ad nigrum tendit.

Nascitur multis in locis agri Mexicani, sed præcipuè Xochitlani.

Radice tiliam atque devoratam 3ij. pondere aunt mederi pleni, restaurare motum impeditum *Locus*. *Vires*. sedare dolores, appetentiam excitare, evocare urinam, calorem temperare, ventris dolorem lenire, semen retentum pellere, ac per somnos infomniare à suis jam pene sedibus divulsim, viperarum obfistere ichibus, venenatis potuibus, venenisque aliis vim omnem adimere, expurgatis statim per inferna, præservare etiam à meretricum veneficis infidiis, nocuisse cibariis qua die fuerit devorata, denum venenorum omnium perniciosam vim hebetare.

Helmontius de vi & efficacia hujus radicis in contusibilibus lividis sanandis sepius agit; cui memorabile experimentum in quodam erudito amico nostro factum suffragabatur, inquit *D. Boylius in experimentis de corporum porositate* p. 18. Habui à Collectaneis *D. Tancr. Ribison*.

Ad lateris dolorem, R. calcem radicis Bryoniae, testa calide lateri applicetur. *Clesneus ex libro Arcanorum.*

Ad tussim tamen apertas quam non apertas, R. Rad. Bryoniae quae sit magna & bene nutrita flos, in calcem minutim sectam frige in tartagine quousque contabescant, cola; adde terebinth. abietis flos, cerae 3v. F. unguentum, materia ab igne remota. De hoc unguento, quod est valde viscidum, supra frustum cum panno lino appones manū & vespere; vel enim strumas resolvit, vel ad suppuratorem deducit, tandemque sanat ulcera. Nunquam fallit, ait *Zacutus* cum juramento. Vide curationis processum lib. 1. *Prax. administr. Oblot.* Communicavit *D. Edw. Husfus*: qui & alias plurimas Observationes medicas Historiae nostrae contulit.

Luna crescente, tempore verno Radicem Bryoniae terrae adhuc immerfam excava, semper imponendo operculum ex superiore radicis parte abscissum & omni manē duo vel tria exudantia cochlearia habebis. Succum hunc singulis matutinis horis à cochlari uno ad 3, vel 2, Hydriopico exhibe; quo solo vili medicamine plures, Deo adjuvante, curavi. *D. Soame* & *Dolai* L. 4. C. 9. S. 21.

- * 3. *Bryonia alba maculata* J. B. *Cretica maculata* C. B. *Cretica dicoccos* Park. *Bryonia Cretica* Pon. Ital.

C. B.

Hae radice est longā, sed ad vulgaris magnitudinem non accedente, & in eo diversū quoddā circularis lines non habet: foliis quam vulgaris minoribus, albis frutis per medium discurrentibus vel maculis albis notatis: floribus majoribus, ex longis pediculis propendentibus. Caulibus flori frutibus succedentibus fœmicircularis, supenē in duas partes divisis, viridis primum, & per maturitatem ruber, semina duo continens, quare dicoccos appellari potest: in reliquis cum vulgari convenit.

CAP. VI.

De Bryonia nigra.

Hujus characteres generici sunt caules volubiles, folia convolvuli majoris.

- * 1. *Bryonia nigra Discordis* Park. *nigra* Ger. quid?

Park.

Ex radice crassa, exterius nigricante, flavescente intus, succo lacteo pregnante, viscido & digitis adherente, multa emittit *sermentum*, longa, viridia, foliis obliata latis, acuminatis, integris & indivisis, per margines aequalibus, obscurē viridibus; & quorum sinibus capreoli exeunt tortiles quibus obvia quaque apprehendit. Versus summities unā cum capreolis exeunt racemi longiusculi florum albicantium muscolorum, quibus succedunt baccae per maturitatem nigricantes.

Hanc plantam nec unde aut à quo habuit, nec ubi vident, si omnino viderit, nos docet, sed in media nocte relinquit.

- A. 2. *Bryonia nigra sylvensis* Ger. *sylvensis nigra* Park. *Levis*, sive *nigra racemosa* C. B. *Vitis nigra quibusdam sive Tamus* Plinii, *folia Cyclamini* J. B. *Sigillum B. Mariae* Offic. *Black Bryony*.

J. B.

Radix magna, crassa, tuberosa, rotunda ferē, foris nigra, intus alba, profundē in terram demersa, ut non nisi altissimē adactō ligone quis facile consequi possit: viridis à nobis gustata saporem acrem linguae imprimebat, non tamen ingratiū aut amarum: fœcata candidissimā substantiā accedit ad Dracunculū minoris radicem, nullis circulis donata quales apparent in Bryonia, quae facile in pollinem redigi potest, nec rara ut illa sed compacta, in eo accedens ad Mechoacanā, ab ea etiam diem redigi potest, sapore quousque est non ingrato cum aliqua acrimonia; plures viticulae emittit, quae verla circulis, sapore quousque est non ingrato cum aliqua acrimonia; plures viticulae emittit, quae proximis se circumvolventes in altum nituntur, nullis claviculis donatae. Folia alternatim longissimis pediculis haerent, Cyclamini foliorum ferē formā, saepe tamen acutiōra, & duplo triplove minora, infra supraque lato virore splendentia, tenera, multis nervis sinuatis praedita, gustū viscidū. Flores inde oriuntur unde foliorum pediculi, racematum coherentes, in sex lacinias divisi, ex luteo virentes sive chlori: Summis autem baccis innascuntur pediculis tenuibus brevissimis, & antequam baccae maturefiant defluunt. Succedunt racemi uvam rubentium, aut ex robore fulcarum.

Ad sepes & in dumetis frequens oritur.

Locus.

- * 3. *Bryonia*

- * 3. *Bryonia Levis* sive *nigra baccifera* C. B. J. B. *Bryonia nigra baccifera* Park.

C. B.

Hae à communi Bryonia sylvestri, quae Tamus dicitur, potissimum in his differt, quod communis florem minorem habet & racemosa sit; haec verò flore sit majore & baccifera. In descriptione etiam flores albos huic attribuit, cum praecedenti ex luteo virides sint: baccas Ceratis comparat, & singularitatem in singulis pedicellis è caule prodire scribit.

Provenit in sylvis circa pagum *Hawvinger* Junio florens; at baccae Septembris fine maturae *Locu*.

De viribus hujus plantae non convenit inter Botanicos. Compertum est (inquit *Lobelius*) vel *Vires*, mulierculis, vehementius urinam renūmque sabulum, menihumque laburam impellere potu. Incidit & attenuat lentam pituitam, praesertim in thoracis affectibus.

De vi purgatrice nihil dum comperi, inquit *Calp. Hofmannus*. *D. Mart. Lister* nobis affirmavit se quavis tum radicem ipsam in substantia, ut vocant, tum ejus extractum larga dosi sepius exhibuisse, nunquam tamen observare potuisse eam vel per vomitum, vel per secesum, vel alio quovis modo sensibili operari.

Pulvis radicem cum aceto & stercore vaccino ad formam cataplasmati reductus podagricos dolores lenit.

De hujus Asparagis accipit *Dodonaeus*, quae Veteres de Bryonia Asparagis tradunt, ejus sci. aptos esse: nam hos *Matthiolus* verno tempore cum primum erumpunt Asparagorum more decoctos mandi probat. Sunt etiam, qui alerunt in Hispania Bética in cibaria recipi.

- * 4. *Lipo Brasiliensis* Margg. *Bryonia species videtur. An Aparagua* Hernandez?

Margg.

Circumvolvile se arboribus, lignum ejus lentum, vimineum, cortice cinereo. Folia dilute virentia, hinc inde in ramulis posita, conspicuis venis transversim praedita, quatuor circiter digitos longa, acuminata. In ramulorum extremitatibus multi prodeunt *stipules*, quinque petalis albis deorsum incurvatis constantes: in medio autem multa habent stammina coloris lutei. Odoris sunt suavis.

Fructus non describit, unde de genere hujus plantae nobis non certō constat. Cum *Bryonia* nigra conjunxit tum quod confimilitur caule scandat, tum quod fructus racemosos producat.

CAP. VII.

Baccifera racemose erecta.

De Angelica baccifera.

Angelica à foliorum similitudine dicitur. Statura elatiore, foliis Angelicae, baccis minoribus, obscurē rubentibus, dulci sapore à *Christophoriana* distinguitur.

Panaces repens sive *racemosa Canadensis* Cornut. *Panaces repens*, sive *Racemosa Americana* Park. *Angelica baccifera vulgo*, *Berry-bearing Angelica*.

Cornut.

Radix pollicari crassitudine deorsum fertur: effusam vidi pedem longam, & nē sic quidem solidam sed abruptam. Caulis rotundus, geniculis articulosis, ramulis, obscurē purpurascens, medullas cartilagineas replent. Folia ab eodem pediculo plura, ex rotundo in acumen gracilescunt, ambitu serrato. Ex geniculis prodeunt pediculi, caulem sinu amplexantes, cujus in lincis cavitate oculis delitescit subsequeus uvae rudimentum: sique ramuli & caulis per genicula media arato non floribus modo sed & gravidis baccis racematim contextis onerantur. Flos viti amulus primum herbaceus est, postea paulo magis candicans: hunc uva excipit, acinis per initia virentibus, deinde saturē rubentibus, quibus suavitatis inest, gustū accepsissima, intus pleniori semine turgens. Sapor foliis & radici *Panaci* similis, uvae grator.

Singulis annis caulem & folia deponit, sequenti anno nova producit.

Ubique provenit solo macro, pingui, limolo, etiam inter difficultates faxeas.

CAP. VIII.

De Aconito racemoso seu Christophoriana.

Folii Imperatoriae, fructu majore, facultate venenata & doleraria ab *Angelica baccifera* discernitur.

L. II

A. 1. Aco-

CAP. XVIII.

De Herba Paris.

Herba Paris dicta caulibus non ramosis, unico in singulis flore & bacca, determinatè sive ex una distinctione foliatis ab aliis omnibus plantis distinguitur.

A. 1. *Herba Paris* Ger. Park. J. B. *Solanum quadrifolium bacciferum* C. B. *Herb Paris* 02 *Erue lode, Onc-herry.*

J. B.

Radice obtinet tenuem, geniculatam, repentem; *caulem* mediocriter crassum, teretem, solidum, duos palmos altum, prope terram rubentem, superius viridem: *folia* duobus cis summum caulem digitis quaterna, rarius quina [tenere antequam hastam producat terna sunt] ex angusto principio latius, quaterna, rarius quina & nervola, per margines aequalia, inferne splendentia, superne non item. *Flos* in hastula singularis, ex quatuor lanuiculis, acuminatis, viridantibus foliis; inter quorum duo quilibet foliolum tenuissimum acutissimamque ejusdem coloris intercedit. *Stamina* pro foliorum numero octona, longa, acuta, viridia, additamentis croceis [alias albenitibus] obfita. In medio sessilis *baccula* quadrangula, & interdum pentagona, atropurpurea, ex cujus umbilico quatermina filamenta ejusdem cum ea coloris emicant. *Semen* acino inclusum album, minutum [magnitudine Papaverini aut Amarantii] copiosum. *Odor* virosus & ingratus.

Locu.

In montium, sylvarum, convallium & frutetorum opacis, ac perinde aliis umbrosis pingui ac le-
reperitur solo, ut rectè J. Bauhinus. Aprili mense è terra exat, & Maio aut Junio baccam perfec-
cit. De hujus viribus sic breviter Schroderus; *Bacca* & folia refrigerant & siccant. *Ufus* baccati-
rum internus est alexipharmacus in peste, venenatis morbis, venenique assumptis (ex gr. Arlenico)
Externus foliorum usus est in bubonibus pestilentialibus aliisque calidis tumoribus, in paronychia,
in ulceribus inveteratis.

Plantam hanc non Aconitum credendum esse, sed potiùs Alexipharmacum probat Lobelius expe-
rimiento duorum canum, quibus Arlenicum & sublimatum dederat, quorum alter, cui pulverem *Ado-*
niconicum exhibuit, convulsi; alter, cui nihil dedit, extinctus est. *Vid. historiam integram Ado-*

pag. 105.

An ritum sit pestilentialibus morbis applicare narcotica, meritò controversetur, inquit J. Bauhinus.
Casp. Hofmannus ad fidam experientiam provocat Matthiolum adversus veneficia commendat, atq;
se novissè quoddam veneficis semitulos factos hujus plantæ femine ad vicefimum usq; diem hausto
drachma pondere, pristinae sanitati omnino restitutos esse. Nos contra pronunciamus eos semitulos
vel planè stultos esse, qui credunt veneficia à sagis illata (si tamen intulerint) tolli posse per ver-
ba, herbas, aut ejusmodi præstigiis.

Quod ad verba attinet & nos cum Bauhino sentimus: non videmus tamen cur herbae non possint
corrigere & sanare morbos, quos spiritus mali humores corporis depravando intulerint.

* 2. *Solanum triphyllum Canadense* Cornui. *Herba Paris Canadensis rotunda radice* Park.

Corn.

In pedem surgit *cauliculus* teres & viridis, qui in medio sui tribus foliis adversis inter se, latioribus
& in obtusum mucronem desinentibus colorique obscurè virentis intercipitur. Ultra hæc enim nu-
dius transit caulis, qui in summo *florem* unicum gestat, sex foliis constantem, quorum tria subiecta
tota viridia sunt & brevia: tria verò superiora longiora & latiora atropurpureascent. Nascitur in eo-
rum medio *pomum* exiguum, quod maturitate pullum & nigrum redditur, *seminibus* parvis Solani
hortensis amulus turgit. Sapor huic dulcis. *Radix* non per summam tellurem errat ut nostras, sed
in tuberculum conglobatur.

Tempu.

Hujus flos colore nonnunquam variat, candidus siquidem reperitur. Incuneat Maio floret; Junio
bacca maturefcit, Julio præter radicem omnia desiciunt.

* 3. *Solanum triphyllum Brasiliense* C. B. *Herba Paris triphyllum Brasiliense* Park.

C. B.

Ex radice tenui, oblonga, oblique serpente *cauliculus* emergit singularis, glaber, palmum superans,
circa quem *folia* terna, ex uno centro prodeuntia, & in lata sparsa, Solano tetraphyllo similia, la-
tiora tamen, uncias quatuor lata, quinque longa, ex rotunditate acuminata, tenuia, lævia, venosa,
supra que *cauliculus* unciarum quatuor affurgit, cui tria alia *folia*, uncias tres longa, longèque an-
gustiora insident calices infra sustinentia *florem* magnum, album, venosum, ex tribus foliis, uncias
duas longæ, & fere unciam latæ, compositum.

Locu.

In sylvis Brasiliæ apud Tououpinambulicos copiosè oritur. Habetur & in Canada, ut refert
Parkinsonus.

A vulgan Herba Paris flore magno, tripetalo differt.

CAP.

CAP. XIX.

Herbæ Paris affinis bifolia, Pomum Maiale Londinensibus.

Aconitum humile bifolium, sive Aconitifolia flore albo unico Lencui campanulato, fructu Cynobati
Mentzel.

Mentzel.

Ex radice Anemones albâ, fuscâ, tuberculosa, quæ ad sui propaginem juxta terræ superfici-
em late serpit, crassâque in terram altâque fibras demittit, exurgit *cauliculus* uncias quin-
que vel sex longus, albus, rotundus, firmulusque tanquam ferreum filum qui in duos iterum
dirimitur cauliculos tanquam ramulos priori similes, uncias quatuor longos: quilibet ramulus iterum
unicum Aconiti pardahanchis Napellique foliis non abimile (licet non adeo minum sit dissectum)
sustinet. Duo hæc folia sex lacinis constant, quæ basi tenui juxta pediculum suffulta in lateris fo-
liolum saturatè viride desinunt, in extremo in duos apices, qui cum suis lateribus parum retrò fle-
duntur, divisa. Ex ala cauliculorum folia sustinentium sub finem Aprilis & principium Maii erum-
pit *flos* cum suo pediculo non infirmo, semunciam longo: hic antequam aperitur ob staminum in-
tus latentium & styli crassum Cynobati fere fructum refert: ac ubi flos expanditur Campanu-
le pendulus sive Lencui bulboi speciem exhibet. Constat autem flos sex foliolis rotundis, concavis,
candidis, ad margines parum plicatis & tactu facili decidendis: Intus latent *filamina* duodecim
lutea, stylum crassum, tribus in summitate fissuris mucosis prædium circumdantia, odoremque
Pyrolæ minimè spirantia. Circa finem Maii cum flos decidit stylus incipit crassescere & demum
Cynobati formam & magnitudinem acquirere; cuius apex aliquid fungolum aut mucosum reti-
net. *Fructus* initio viridis per maturitatem flavescit parumque rubescit, cutique satis crassa intra
se corpusculum Fragi maturi formi, semina exigua in superficie sustinens & tenui vagina inclusum
claudit. Planta radice per terram serpendo se propagat: primo anno unicum foliolum cum suo
caule protrudit: sequenti anno caulis cum suo folio fit crassior; tertio verò caulis bifurcatur, du-
o que folia cum suo flore & fructu profert. Hanc plantam Londino mullam Pomi Maialis titulo in
hortulo nostro Cantabrigie aliquot annos alimus: Est autem (ut puto) Virginie incolæ.

Ad Herbam Parisi nobis videtur accedere.

CAP. XX.

Monophyllo affinis Brasiliense inornata Margg.

Margg.

Ex radice alba, succulenta, oblonga, & multis filamentis prædita producit quatuor, quinque,
sex aut plures *caules*, rotundos, cavos, fistulosos, virides, spongiosos, bipedalis aut etiam ma-
joris longitudinis: quilibet autem tantum unicum sustinet folium & superius unicum *spi-*
cem, quæ prodit è latere caulis velut è vagina. *Foliolum* autem quodlibet quatuor vel quinque digi-
tæ longum & splendide viride, figurâ cordis: Flosculi verò in spicam congesti, longiusculi & sex
petalis constantes, quorum tria superiora coloris sunt cæruleo-purpurei, inferius vergentibus obscurè
purpurei. Inodorus est flos.

Cum fructum non describat auctor, quò pertinet planta nescimus, ubiuncum autem dispendia *Monophyllum*
rectè dicitur, cum unicum tantum in uno caule folium obtineat.

CAP. XXI.

De Solano.

Solanum, *Triphyllum* Græcis, quasi Solanum, quod subius confert adversus febres ardentes, au-
tore Trago. *Martin.*

Solani notæ genericæ sunt Flores monopetali, quinquepartiti aut stellati, apicibus in
umbilico oblongis, erectis & coitu suo umbonem quandam componentibus, semina parva com-
pressa.

Est autem duplex vel fructu minore, v. g. Solanum vulgare, lignosum, &c. vel fructu majore, quod
genus pomiferum dicitur; ut Pomum amoris, Mala insana, &c.

A. 1. *Solanum*

lurido, purpureoque, fundo luteo versicolore, extra verò tantillum ex herbido rubescentes, subirsuti: occultant autem fibras quinas, ad exortum hirsutas, qualis & fundus est, apicibus albidis: Stylus verò productior extra floris oras promittitur capitulo vundante. Decedentibus floribus insilient hirsuto quinquepartito calyci baccæ nitida herba Paridis.

Locus. Juxta parietes sepimentaque agrorum, ad vias publicas, locis ruderatis & parum cultis reperitur; sed rarius in Anglia. Prope Cantabrigiam circa Fulborn vicum copiose provenit.

* 2. *Solanum semiferum alterum* P. L. *Semiferum bacciferum* C. B. *Solani lethalis aliud* genus Dod.

Dod.

Folius est quàm præcedens angustioribus, venosis, deorsum reclinatis: **caule** anguloso: **floribus** oblongioribus calathi speciei, marginibus crenatis & pediculo dependentibus, quibus succedunt singulæ baccæ nigrae, aut ex nigro purpurascentes seminibus repletae, media sui parte calyci denticulato inhaerentes. **Radix** grandis, strumosa & albicans.

Locus.

Vires.

Matthiolus Solanum istud agro ait exire Goricensi, in monte Salvatino inter faxa. Solanum lethale dictum fivè Bella donna formiferum est & malignum. Nota sunt Historici de pueris ex usu baccarum ejus extinctis tum Wiscibi in Anglia nostra, referente Gerardo, tum in partibus transmarinis, narrante Fuchio. Quin & nupero perquam tristi experimento confirmata est vis ejus lethæra.

In calidis inflammationibus sine periculo adhiberi possunt ejus tum radices, tum etiam baccæ & folia.

Bella donna Venetis aliisque Italis dicitur, quia ex ejus succo vel aqua destillata fucum conficiunt mulieres, quo faciem oblinunt, & ex rubicunda pallidam efficiunt frigoris vehementia.

Hujus herbae folia recentia mammae imposita eorum durities & tumores etiam cancrorosis emolliunt, & discutunt: ut sapienter expertus est generosus Vir, D. *Percevalus Willughby*. Quod à nemine hæcenus, quod scimus, proditum publicæ utilitatis causâ sine invidia communicamus.

Horum & ipse non ita pridem effectum vidi oppido mirabilem. Nobilis Domina mihi nota, ulciculo cuidam paulo infra oculum, dexterrime an sinistrum oblitus fura, nec multum refert, quod cancrorism esse suspicabatur, folii recentis particulam imposuit; quæ noctis unus spatium oculi nunciam adeo relaxavit, ut omnem explicandi sese & pupillam contrahendi facultatem ei adimeret: siquidem pupilla clarissimo luminis obverfa vehementer dilatata perstitit, socio & pari suo plus quadruplo amplior; donec amoto folio urea musculosam vim suam & tonum paulatim recuperaret. Atque hoc ne quis casui imputet, tribus distinctis vicibus in se ipsâ experta est eadem nobilis Domina, me quoque tunc temporis fortè fortuna præsentis & spectante.

An Solanum hoc efficiat frigiditatem, an potius vi quadam narcotica, considerandum. Chirurgus qui Cancrum eradicaverat & ulcus sanaverat folii particulam loco imposuit ad humores repellendos, ne eodem rursus confluerent: verum ob symptoma prædictum eandem removere coactus fuit.

Pastor quidam in Chersoneso Cimbrica adversus dysenteriam morbum eò loci contumacissimum & contagiosissimum summo cum fructu & successu decumbentibus propinavit vinum cui infusa sunt baccæ Solani. Non solum enormem fluxum sistunt, & dolorem demulcent; verum malignitatem in sudorem resolvunt. *Ephem. Germ. An. 13. Obsev. 64.*

Si per baccas Solani sylvestris illius furiosi, quod puto, intelligantur (inquit Luc. Schrock Scholus in hanc observationem) quadrabit huc quod Conr. Gesnerus, Syrupum ex eis paratum pro magno arcano commendans, ad Achill. Gaslerum perscriptit: *Succum ex ejus fructibus expressum, & ad Syrupi consistentiam cum paucis Saccharo decoctum, est efficacem esse, ut vel ligule aut Coclearis parvi menjuræ summum inferat, fluxiones sistat, dolores tollat, dysenteriam curet: gratus est palato, sed cavendum ne amplius detur; ego cum laude usus sum.* Utantur quibus videtur; ego ab ejus usu abstinendum censo, nisi in tutiorum medicamentorum extrema inopia.

Accidit, ni fallor, tempore Pontificis maximi Urbani ultimi, ut quidam de famulitio Cardinalis magni nominis (ut mihi hic Augustus retulit ejus hortulani) infunderet in vino Malvatico herbam illam quam *Bellam Donnâ* vocant, daturam aliis, per noctem, ut ejus herbae effectus dicerent; insulsum hoc propinavit cuidam fratri mendicanti ex conventu S. Hieronymi qui Patavii Fratrum ignorantie dicitur; à primo breve delirium, cachinni, gesticulationes variae; dein insania, post stupor mentis, qualis est ebriorum vigilantium. Cardinalis pro ebrio in carcere includit; deinde à medico qui rem suboloscera innocens pronuntiatur, qui aceti cyatho propinato à dementia quam *Bella Donna* causavit eum liberat. *Hochstetterus Decad. 7. Obsev.*

Observationem transmissit eruditissimus & amicus Vir, D. Edv. Hulf.

CAP.

CAP. XXIV.

De Solano vescario sive halicacabo & affinis.

Hujus nota sunt fructus in calycibus in vesicas intumescitibus occultati.

1. *Solanum halicacabum vulgare* J. B. *vescario* C. B. *halicacabum* Ger. *halicacabum seu Alkekengi vulgare* Park. *Winter Cherry*.

Radix goniculata sub terra reptat, fibras tenues obiter de se spargens. **Cauliculi** pedales aut altiores, tenues, teretes, subrubentes & subhirsuti, crebris geniculis intercepti; ad quæ folia bina simul ab eadem caulis parte, pediculis longis appensa, ocyini ferè figurâ aut Solani hortensis, sed majora, obicuri & fordidus virentia, per margines non crenata, brevî & vix conspicua lanugine hirsuta. E foliorum alis singulis singuli exeunt **floræ**, pediculis lenuiculis aut uniculis tenuibus hirsutis fidei, amplii, albo, monopetali, in quinque lacinias divisi, apicibus concoloribus. Delapsæ floræ calix ejus in vehiculum laxam intumescit & extenditur, pentagonam, per maturitatem miniatam, fructum continens. Cerasi parvi magnitudine & forma, colore miniatu, pulpâ humidâ repleta; in qua semina plurima parva, compressa, alba; Baccæ ob imbecillitatem pediculorum deorsum dependent.

Nascitur in parietinis, locis umbrosis aliquantulum humentibus, quandoque propè uliginosas sepes & circa agrorum margines: nos in sylvis in insula Danubii juxta Viennam Austriæ observavimus; Tempus. item prope Roman in scrobibus. Maio, Junio & Julio flores apparent, sub Autumno fructus maturefcunt.

* 2. *Solanum vescarium Indicum* C. B. *Solanum sive Halicacabum Indicum* J. B. *Halicacabum Indicum* retine Park. *Camara Brasiliensis* Margg.

J. B. Park.

Caulis hujus Solano cubitalis & bicubitalis, crassiusculus [firmus & erectus, angulosus, nodosus Park] in crebros ramos diductus, per quos folia Halicacabi vulgaris majora nonnihil, lacinata, atrovirentia, venulis ex medio nervo obliquis in lacinias exprorectis, pediculo duum triume unciam. **Floræ** & ramorum divaricatione, foliorum, siue prodeunt singulatis, ex albidis lutei utin vulgari, ejusdemque floribus similes, ex unico solo in quinque angulos exacuto, circa unguis quinque maculis atropurpureis notati, **stamula** purpurascens, **apicibus** atropurpureis donatis, mediâ occupantibus. **Vesicæ** Halicacabo pares sequuntur, virentes quæ acinus replet magnus, [adeo ut vesicam interdum dirumpat, & in quatuor partes dehiscat; per maturitatem etiam virentes, aliquando tamen pars Soli obverfa ex obscuro virore purpurascit. Tota planta insipida est, succum tamen mucilaginosum ad geniculis exsudat, odore virolo Lycopersici Park.]

In frigidioribus hiæce regionibus annuatim radicibus perit, ad primum hyemis accessum: an in calidioribus, quarum indigena est, perennet, me latet.

3. *Halicacabum sive Alkekengi Virginis* Park. *Virginian Winter-Cherry*. *Q. An specie differat à præcedente.*

Park.

Cauliculi huic infirmi & humi fusi, seu minis erecti quàm vulgari, majore tamen, quemadmodum & folia, circa margines dentata & lacinata, atrovirentia. **Floræ** & geniculis exeunt singulis singuli ut in vulgari, in imis magis quàm in summis caulibus, quàm illius tantillo minores, quinque petalis albinis, propè ungues lineæ circulari rubente notatis compositi. Succedit **baccæ** utriculo inclusa [seu vehicula tenui] quàm ferè replet, minore quàm in vulgari spatio vacuo relicto; minor quàm Halicacabi vulgaris, per maturitatem non ut in illa rubeat, sed viridis, semine parvo albente repleta. **Radix** sub terra se diffundit, hyemes tamen nostras non fert.

Ceylonat. Fr. Hernandez seu vescaria Mexicana à præcedentibus non videtur multum differre. **Folia** illi Solani, altera parte sinuosa hirsuta & pingua: **caules** prælongi, quadrati, purpurascens, & quatuorvis stris totidemque insignes dorsis: **Fructus** in vesicis magnis & quinque angulorum contentis, glutinosis, orbicularis, & nucus Ponticus pat, reforescunt exili & longiculus, paleis perfractis, initio amarus, cum adoleverit dulcis: atque edulis: **Radix** magna & furcata.

Ceylonat. Fr. Hernandez præcedentem eadem videtur, judicent Lectores. **Radices** cortex rufus & ex aqua devoratus duarum drachmarum pondere purgat interdum per fœna bilem & piuram.

Solani halicacabi baccæ nephriticæ, diureticæ ac lithontriptricæ insignes sunt. Earum vis non solum præstantissima habetur ad renum vitia, ad ciendam urinam, sed ad ejus quoque acrimoniam recondendam. Valet etiam fructus epotis ad expugnandum morbum Regium autore Dioscoride. Sumi autem possunt vel vino infusi, vel in sero lactis aut Zythogalo decoctæ, vel in pulverem redactæ in quovis liquore.

Baccarum folliculi vescicam inflatam reserunt, unde ex signatura seu nota impressa colligunt eas vesicæ dicatas & salutare esse.

Civis quidam Augustanus morbo articulari gravissimè laborans, ita ut sepe per integrum mensem decumberet, cepit cupuldam sualij, singulis Lunæ mutationibus, in ipso illarum puncto cito fructus Halicacabi comedere, vel confusus ex vino bibere. Ita expelli sibi per urinam materiam mire fecdam totumque (se ab hoc morbo liberum esse habuit. Alius ex confuso Ducis Ulrici Wirtembergici intra singula

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS QUARTUS,

QUI EST,

De Plantis multifiliis seu corniculatis.

PLANTAS multifiliis voco quæ ad singulos flores plures producunt filiquas seu cornicula disjuncta: quibus tamen ob convenientiam in reliquis partibus, nonnullas filiquas conjunctis admiscemus.

Plantæ multifiliæ seu corniculatæ sunt vel foliis

Crassæ succulentis,

Majores latifoliæ, foliis

Ad radicem multis in globulos congestis, iis quæ in caule sunt majoribus & spissioribus, floribus in furculis reflexis in summis caulibus; SEDUM seu SEMPERVIVUM MAJUS.
Ad radicem nullis; cum hæ plantæ à prima statim germinatione, excalescant, radice

Odorata, in summis montibus nascens, foliis glaucis ferratis; RADIX RHODIÆ.
Inodora, folio aliâs serrato, aliâs aequali, radicibus aliâs tuberosis, aliâs fibrosis; TELEPHIUM.

Minores angustifoliæ; SEDUM STELLATUM.

Texturæ variorum & minus succulentis, quarum notæ genericæ sunt

Folia

Graminea triangula, caules nudi, flores in umbella; JUNCUS FLORIDUS.
Lata, integra & non dissecta, Althææ æmula, flores ex alis foliorum lutei; ABUTILON.
Digitata, flores non decidui, radices cathartice, HELLEBORUS NIGER.
Emnata, Fraxini familia; Flores in spicas digesti; semina nigra, majuscula, splendens; FRAXINELLA.

Flores,

Cucullati, folia circumscriptione subrotunda, laciniata, semina rugosa, facultas plurimum deleteria; ACONITUM.

Corniculati,

Unico cornu seu calcaris retrosum extenso, semina nigra triquetra, folia in tenues laciniâs dissecta; DELPHINIUM, Consolida regalia.
Pluribus corniculis recurvis, pendulis, semina nigra lucida, folia umbelliferarum modo divisa; AQUILEGIA.

Expansi, aut planifolii; [Folia plana hæc voco quæ non sunt fistulosa aut concava]

Majores, rosei, semina majuscula rotunda, per maturitatem nigra, radices crassæ vel terrores; PÆONIA.
Minores, Ranunculorum similes; Quæ vero hujusmodi flores producunt plantæ sunt vel foliis

Integris, floribus nudis absque perianthio, aquosis gaudens; CALTHA PALUSTRIS.
Laciniatis; Aconiti aut Ranunculi,

Caulisera, flore globofo; RANUNCULUS GIGANTIOSUS.
Acanthis cum flore in medio foliis, radice tuberosa; ACONITUM HYEMALE.

CAP.

CAP. I.

De Sedo seu Semper vivo majore.

HUJUS notæ sunt folia in globulos oculi bovini æmulos congesta, lata & succulenta, flores in furculis reflexis in summis caulibus stellati.

1. *Sedum majus arborescens* J. B. Ger. emac. *majus arborescens foliis candidis* C. B. *majus leguminum* Clus. Park. *Tree House-leek.*

Clas.

Frutex est potius quam herba, duorum cubitorum nonnunquam altitudine, brachiali verò crassitudine, multos ferens ramos pollicaris crassitudinis aut majores, qui in multas alas dividuntur digitalis crassitudinis, summo fastigio velut in orbem desinentes, multis foliis confertim & imbricatum sibi mutuò incumbentibus constantem, perinde ac in Sedo majore vulgari. Carnola sunt autem ea folia, succi plena, & lingue instar elixi, in Sedo majore vulgari, hæc ab infima sede paulatim in latum sepe dilatant; in aquatica crebris & minutis veluti denticulis admodum leviter serrata ut vix appareant, gustu paululum adstringente: cornice denso, carnoso, succulento totus frutex cinctus est, cujus membrana exterior fistulosa, maculifera seu potius sedis foliorum vestigiis perspersa, ut in Tithymalo charactera. Interdum iunioribus ramis emergit crassus & veluti foliolis quidam pediculus, tanquam thyrsum gerens multarum gemmarum, quæ succellu temporis in flores sepe explicant, ex flavo pallidiores, stellarum instar in aliquot folia divisos cum suis staminibus. Jam maturefcere incipientibus floribus, & ad feminis efformationem properantibus gracilescit hic pediculus. Semen exile est & nigrum. Semper vires hæc planta, nam antequam vetera folia abiciat, nova semper producit, & facile ramulis pangitur.

Sponte nascentem observavit hanc plantam Clusius prærupto & scopuloso colle, non procul à Locu. Semyræ arcæ regia, quinto ab Ulyssippo militari. In Italia frequentem in siccilibus nutritam observavimus.

Legitimum id esse Sedum aut Sempervivum majus, Dioscoridi *ἀνδράν* vix pise neminem in Stirpium cognitione mediocriter versatum innotuit, res posse affirmat Clusius: Nam quod hactenus pro Semper vivo majore habitum est, nihil aliud est quam Corydædon altera Dioscoridis.

2. *Sedum majus vulgare* C. B. J. B. Park. *Sempervivum majus* Ger. *Hauseleek.*

Folia editæ terræ ac radicibus proxima, crassa, pingua, lenti succi plena, acuminata, densa, per margines aequalia, & in orbem ad effigiem oculi disposita, atque hujusmodi orbiculos complures proferens, late atque in amplitudine sepe diffundit, non raro & tenues fibras emittit, quibus latius serpat, atque novos orbiculos progignat. Assurgit quandoque in medio horum caulibus pedem plus minus altus, erectus, crassifolius, immixtus sed angustioribus & acutioribus foliis veluti squamis obtectus, superius in ramos ductus reflexos. Flores scantiles, serie quadam succedentes gerit, stellatos, rubentes aut obscure purpureoscentes, polypetalos, quos excipiunt *filiculae* plurimæ seu corniculae semine minutissimo repletæ, in orbem dispositæ.

Inter petras in montibus sponte oritur, & ad macerias & muros. In Angliâ spontaneum non vidi, Locu. ubique tamen in domorum tectis, muris & maceris vetustis & imbricamentis lenitur. *Caulis* floriferus est post Solstitium æstivum; cum semen Autumno perfectè exarscit.

Refrigerat valide & astringit. Ufus præcip. intrinsecus in febribus biliosis, sedat scil. stim. & Vires. compellere ardorem. Vulgare est plebi nostratî (inquit Schroderus) expressum succum cum Succo charo in febribus moribique calidis propinare. Botanici nostrates præscribunt succum Zythogalo aut liquoris posseti infusum; leque eum homo cum succello hoc modo propinatum novisse ait *D. Tancardus Robinsonus*, tum in aliis febribus, tum præcipue in Erysipelatide & hectica; Abundat enim hæc planta, sale Alkali medicamentofo.

Tragus succum aut aquam destillatam, lincolis in eis madefactis ac impositis in inflammationibus quibusvis corporis, imprimis verò phrenetico morbo, apprime conducere scribit, in inflammatione ac rubore oculorum, pectoris item & renum. Articulorum insuper morbo medentur, & ambustis auxiliantur.

Succus Solatri succo admixtus, & cum oculis Populeis decoctus in axungia suilla, ac percolatus ut fiat unguentum, mirè efficax est, omnibusque populeis unguentis Tragi iudicio præferendus.

Galenus cum Dioscoride Epithematis loco succum cum aceto Erysipelatis foris imponunt, quod hodie, inquit Calp. Hofmannus nemo aude.

Succus verrucis & pedum clavus illitus ut eo probè madefiant, deinde foliorum cuticulâ superimpositâ, eos tollit & sanat.

Ad cornua pedum, & Folia Sempervivi majoris q. l. contunde & superpone sex diebus continuis. *Celsus.*

Ad matricis & urethre ulcera, R. Succus Sempervivi majoris ʒiv. Litharg. ʒj. vitell. ovorum n° ij. diu agitat. in mortario plumbeo, utere. Remedium erat Chirurgi cuiusdam Parisiensis. *Idem.* Habui ex collectaneis *D. Edw. Hulse.* Medici Londinensis.

In febribus linguam molesti aridam vel etiam fissam lenient folia Sempervivi majoris, membrana externâ denudata. Aquæ puræ aut Rosacæ induntur, hinc subinde lingvæ imponuntur, atque deniden renovantur. *D. Sæmæ* & Sylvii L. 1. c. 23. s. 64.

N n n 2

* 3. Sedum

- * 3. *Sedum majus montanum densitatis foliis* C. B. Schumacher 4. i. e. *Coryleoides altera secunda Clusii* Ger. *An Sedum latifolium floribus magnis albicantibus* J. B. ? *Sed. majus alivum flore Atlante* Park. quid velut vox illa Atlante non satis capio.

Clus.

Pinguia, crassa, numerosaque habet folia, circa radicem densa, Acetabulo alteri five Sempervivo vulgari majori similia, minora tamen & in ambitu leviter dentata, succulenta & gustu acido: inter quae multa in ambitu capita, & similibus sed minoribus foliis congesta exvinnunt, longis pediculis inhaerentia, quae tandem aucta in novas plantas efformantur. Ex ipsius matris umbilico emerge caulis, dodrantalis, foliolis, rectis, ferens in ramulis florem alterius Coryleoidis instar albicantem, minimum, sex foliis constantem, cui succedunt filiquae vel vascula totidem angulis discreta, (omne exili plena. *Radix* Sempervivo vulgari majori similis, nimis tamen crassa, candicans, subinde novas plantas, praeter jam dictas, & lateribus fundens.

Lesus.

Frequens est in omnibus jugis urbi Viennae vicinis, atque in Austriae, Stiriacisque Alpibus. Floret Julio.

Varietas.

Illis ipsis locis invenitur aliud genus huic valde simile, per omnia tamen minus & cujus folia magis sunt dentata: quod *Sedum majus montanum* dentatis foliis alterum C. B. *Sedum alerum* minus magis dentatis foliis Park.

Invenitur & alia lupus varietas praecedenti per omnia simile exceptis floribus qui purpurei sunt & odorati.

- * 4. *Sedum majus montanum foliis non dentatis, floribus rubentibus* C. B. *Sedum montanum latifolium flore purpureo* J. B. *majus angustifolium* Park. Ger.

Clus.

Confortis, frequentibus pinguibusque five crassis atque in orbem digestis est hoc etiam genus foliis, superius tamen minoribus, nec dentatis in ambitu, tamen aliquantulum hispida apparent, sub quibus & radicis capite alia similes plantae crassis fibris praeditae in orbem se propagant & radices agunt: & matris umbilico palmaris, nonnuncquam etiam dodrantalis exili caulis, succulentis, rubescens, multis crassis fucisque plenis & mucronatis foliis cinctus, angustioribus quam superiora & mucrone purpureo, qui supremam partem in ramulos dividitur, multis floribus superius Coryleoidis alterius floribus forma similibus onustus, minoribus tamen dodrantisque, angustis, mucronatis, itellaxae instar decussatis foliis confusis, coloris ex rubro purpureo, totidem filiquis in caule ut velum coronam compactis, floribus umbilicum occupantibus & vicinis quateris flaminibus em ambientibus. Semen illis filiquis five loculis addo exili inest ut oculorum aciem propemodum fugiat. *Radix* mediocriter crassa & fibrosa est, Coryleoidis alterius modo.

Lesus.

Plantae quae florem tulerunt tum in hac tum in superiore intereunt, perinde atque in Sodo majori vulg.

Crescit in Taurinarum Alpium jugis non procul Salzburgo, ubi floret Julio, in hortos translata maturius, viz. Maio.

5. *Sempervivum rubrum montanum* *variosum* Col. *Sedum rubrum tomentosum* Park. *montanum tomentosum* C. B.

Col.

Singula hujus folia, dum planta sine caule est, Vere incipiente ad invicem tomentosa lanugine contextuntur: apices enim foliorum, relicti foliis intermediis, tenuissimis densisque flaminibus veluti Araneis interceptuntur, ut semper angulos efforment, ita ut tota foliorum superficies operiatur innumerus figuris trigonis, tetragonis, pentagonis & hexagonis interfectis ad invicem, ut ex quolibet extremi folii apice efformentur. Autumno & hyeme antequam caulem edat incana est aut cinerea, nec folia conjuncta tomento aut aranea sunt, sed aperta & disjuncta, ut in vulgari: cum caulem edat tota planta colorem mutat & rubra efficitur.

E radice pusilla, tenui veluti filum, inter saxorum rimas ubi parum terrae inherente, multa folia, veluti Cinarae fructus squamosi, in globulum composita, Nucis Regiae oblique dimidiate magnitudine orbem complentia, linguarum angustarum effigie parva, carnosa, vulgares majoris lutei Sempervivi modo, per ambitum hirsuta parum, in summo araneosa multum, colore cinereo: Aestate caulescentes plantae ita illi haerent densa ut pyramidem efficiant, atque nihil praeter summum caulis appareat, in quo folia minora alternatim separantur. *Caulis* semipedalis, in summo bifurcatus in alas, in quibus flores magni, rubentes, roseo saturo colore, stellati, in decem radios secti, cum totidem apicibus medium fructum habentes: flaminibus vero circa illum viginti, quorum cacumen luteum, minutum est. Florum folia expansa & radiantia, veluti plicata prius quam dehiscerent, canaliculum vel plicam habent in singulis radiis, colore magis saturato; calycem vero diluoreo, subius hirsutum, totidemque oris distinctum.

Tempus &

Lesus.

Julio floret & Augusto perficitur, in Aequicolum^{us} montibus, & jugis altissimis, nudis, saxosis, meridei expositis supra montem Flaminianum, in Serrae vulgo dictum, supercilium scilicet appellatur.

- * 6. *Sedum Alpinum rosum cauliculis rubentibus* Hort. Lugd. Bat.

In orto Regio Parisiensis habetur sub titulo Sedi Alpini medi rosei, aculeo rubente. Hanc plantam, nemo haecenus, quod sciam, descripsit, nec nos eam vidimus, ideoque nescimus an recte hic collocavimus.

CAP.

CAP. II.

De Telephio.

Telephium dictum voluit, quod ulceribus malignis & deploratis, qualibus Telephus Myiæ rex ab Achille vulneratus confertur, (quae eam ob rem etiam Telephus vocatur) auxiliatur: Fabaria vulgo à foliorum cum Fabâ similitudine, Officinis Crassula major appellatur. C. B.

Folia in Telephio non conglobantur in capitula, ut in Sodo majori; nam à prima statim germinatione excaulescit. Flores velut in umbella pentapetali, quibus succedunt thecae plurimum quinque.

- A. 1. *Telephium vulgare* C. B. *Telephium five Crassula major vulgaris* Park. *Crassula five Faba inversa* Ger. *Anacampteros vulgo Faba crassa* J. B. *Opuntia, or Live-long.*

7. B.

Petalis est & altior Anacampteros, caulibus rectis, teretibus, solidis, quibus perquam crebra adnascuntur folia, lurrecta, succulenta, Portulacae foliis longiora, colore glauco, rubidine aliquo subinde perfuso, crenata. Flores in summis caulibus & ramulis [in quos summi caules dividuntur] in umbellâ digesti, rubentes, pentapetali cum pluribus flaminibus; medium florem occupant thecae velut quatuor, plurimum quinque semen claudentes praeparvitate ferè inconspicui. *Radix* subest tuberculis glandulosis stemmofa, unde Faba inversa nomen. Nullo nec sapore nec odore excellit.

Folia interdum integra sunt & minime crenata, flores non raro albi, ut eos describit Bauhinus, apud nos tamen saepius purpurei: atque hoc est Telephium 3. purpureaeflores flore Clus. Hist. qui folia in caule rariora ei attribuit.

In umbrosis maximè & ad sepes oritur, non raro tamen in agris & pascuis.

Lesus.

- * 2. *Anacampteros purpurea* J. B. *Telephium purpureum majus* C. B. *floribus purpureis* Park. Ger. *An Rapuntium umbellatum* Col?

Clus.

Ex radice crassifuscula, & bulbis instar parvorum naporum, multisque etiam fibris praedita, aliquot singulis annis prodeunt caules cubitales, quibus innascuntur folia satis frequentia, inordinata, Telephii vulg. crassifolia succulenta, in ambitu tamen nonnihil crenata & veluti uniofolia. Flores coloris graecissimi ex rubro purpureo: in reliquis cum Telephio vulgari convenit.

J. Bauhinus Anacampterosi seu purpureae caulem rectum & rigidum ascribit: folia quam vulgari angustiora, longiora, dilutiorque virore tincta: flores rubentes, quo etiam caules sunt flamina media & apices.

Telephium purpureum minus C. B. J. B. *minus flore purpureo* Park.

Non alia in re praeterquam partium omnium parvitate à precedente differre videtur. Videsis descriptionem ejus apud Bauhinum in Prodromo.

3. *Telephium latifolium peregrinum* C. B. *Crassula major Hispanica* Ger. *Telephium five Crassula major Hispanica* Park. *Anacampteros maxima* J. B.

Clus.

Habet hoc duos, tres plerumque caules à radice prodeuntes, cubitales, succulentos, in lanugo inclisantes; in quibus ordinata sunt folia, h. e. ex intervallis bina, semper adversis pediculis nascentia, crassa, succi plena ut in vulgari, sed majora & magis carnosa. Flos in extremis ramis quasi umbellatim nascitur, quemadmodum in Crassula majore, pallidus. Radices illi plurimae glandulosae Crassulae vulgari similes.

Nascitur in Hispaniae umbrosis quibusdam locis, unde ad Belgas delata facile comprehendit & auferenda est, valde enim vivax est, ut etiam ramum in terram depacti statim radices agant.

Lesus.

Floribus est albis atque etiam rubris.

- * 4. *Telephium Portulacae folio* Moris praedat.

Moris.

Sola crassitie seu spissitudine foliorum, Portulacae amulorum à ceteris suae classis faciliè distinguatur.

5. *Telephium semper virens* Ger. *repens folio deciduo* C. B. *minus repens five Copea Panfilii* Park. *Anacampteros minor rotundifolia semper virens* J. B.

7. B.

Inc: Anacampterosa vulgo notum & hanc speciem hoc interest discriminis, quod non tantum minor haec, sed & radices fibrosae Sedi vermicularis, non tuberosae: foliorum sentis non minus stipata, vortum ex excepto colore glauco ad Portulacae folia quàm proximi: accedunt magnitudine & circinata ferè rotunditate, suntque admodum caudica, sic ut sepe major pars caulis ubi excedunt foliis vidua

N n n 3

cont.

conficiatur, relictis interim ubique foliorum ubi exciderint vestigiis. *Caules* graciles, teretes, nonnihil rubentes per terram repunt, dodrantem longi. *Flores* in umbella, Anacampteros vulgares, quorum singuli quinque foliolis ex albedine in purpureum vergentibus constant, apices vero sunt lutei: in medio autem flore coeunt quinque velut alabastri mucronati.

Tota hyeme viret: facile se propagat. *Vulneraria* est & astringens: Præcip. usus in consolidanda intestinorum erosione per dysenteriam introducta, in curanda hernia, in ambustis molendis. [Aqua destillata exhibita, aut radix cum melle in vino decocta ac pota.]

Magna dolore sedandi facultate pollet hæc herba, idque tam in recentibus vulneribus, quam in fordidis & inveteratis ulceribus efficiunt folia tula & impolita.

Herba sub cineribus tosta & cum adipe suillo mixta & imposita paronychias egregie sanat. Radix Telephii recens appenta, [aut aliquot saltem ejus nodi, prout nodi plures vel pauciores in ano protruberant] cum filo in dorso inter scapulas, hemorrhoidum dolores ilico levat, humilique cum marcescente radice tabescit & evanescit omne tuberculum. V. *Ephemer. German. Ann.* 2. Observ. 195. ubi D. Wedelius Amuletum hocce miris præconis celebrat, ejusque efficaciam duobus exemplis comprobatur. Nos ut non negamus Amuletis aliquam vim inesse posse, ita iis non multum fidimus.

* 6. *Telephium Indicum* Bontii.

Bont.

Caule est paulo elatiore quam *Telephium* nostras, foliis etiam aliquantum in figura variantibus. Incolæ Malaii à forma *Mouli* & *Bebec* vocant, quod Anatis rostrum significat, nam inversum Anatis rostrum admodum bene refert, præsertim illorum qui inciliuras ad latus rostri habent. Semper viret hæc planta.

Viret.

Incolæ eâ utuntur contrita ad ipsorum scabiem & cætera biliosa ulcuscula in cute, que hic nunquam desunt. Tum ad Erysipectata quoque utilis est cum aceto confusa. Malaice mulieres eâ quoque utuntur pro topico super brægia puerorum ubi future nondum coaluerint, referentes id ad robur cerebri facere.

A. 7. *Rhodia radix* J. B. C. B. Ger. Park. *Hofstuoxt*, & *hofs-roet*.

J. B.

Tuberosa radice nititur, quam ob Rosarum consimili odore saporeque Rhodium appellant, foris in fusco splendente, intus albâ, fragili, roseum odorem halante, gustu Rosæ similis, non ignaviter adstringente. *Virgæ* ab una radice plures oriuntur, tenues, numero *foliorum* agmine dense stipati, substantiâ & posita Telephii vulgo dicti, angustorum, oblongorum, acuminatorum, & circumquaque serratorum, colore glauco excepto mucrone purpureo, sapore adstringente. *Flores* in umbella purpureascentes, quibus succedunt *siliquæ* oblongæ, extra reflexæ, corniculorum, Aquilegiæ aut Aconiti instar, rubentes, in quibus semen minimum oblongum & palaceum.

Locus.

In excelsis montibus Cambriæ, Eboracensis Com. Westmorlandiæ, &c. v.g. *Snowdon, Caderidris, Ingleborough, Haraknot*, &c. ex ipsi rupium fissuris, præruptisque in locis exit.

Viret.

Modernis prædictis vix in usu est, nisi quod interdum ad renu calculos decoctis incoquatur: Nos cum J. Bauhino iudicamus eam non procul abesse à Rosæ aut Crassulæ temperamento, quæ cum facie externa adeo convenit, ut nulla ratio fit cur diverso nomine insigniatur.

* 8. *Rhodia radix foliis minus incisâ* Hort. Lugd. Bat.

* 9. *Rhodia radix major purpurea* Hort. Lugd. Bat.

C A P. III.

De *Cepæ*, & *Sedis minoribus Stellatis*.

HÆ plantæ parvitate sua & foliorum angustia à præcedentibus differunt.

1. *Cepæ* J. B. C. B. Ger. *Cepæ Matthioli* Park.

Clus. J. B.

Spargit per terram folia succulenta, Portulacæ familia, minorâ, subrotunda. *Caule* exierit dodrantalem, in terram procumbentem, atque in multos ramos filium, cui ad singulas alas adnascuntur folia præcedentibus similia, angustiora, ex oblongo per extremum subrotunda. *Flores* in caulis à medio summo tenus ex uncialibus pediculis plures congesti, suis tamen petiolis minoribus nati, parvi, albicantes, pentapetali; quibus succedunt tenuia ut in Crassulis *capitula*, exili scobis instar semine plena. Annua autem est, singulis annis deciduo semine sponte reliquens.

Circa Montpellier & Genevam sponte oriri dicitur.

Locus.

A. 2. *Sedum*

A. 2. *Sedum minus hiberniodes* Ger. *minus flore luteo* J. B. *minus lateum folio acuto* C. B. *Vermicularis* & *Crassula minor vulgaris, sive Illecebra major* Park. *The most ordinary yellow Chickweed, or Stone crop.*

Radices in terram demittit plures, innumeris filamentis capillatas. *Caules* exierit teretes, crassos, pingues, medullâ solidiore, carne molliore, infirmos & humi procumbentes, ramosos; foliis vestitis creberrimis, nullo ordine positâ, initio glaucis, per vasa lutea rubentibus, crassis & succulentis, quæ caulis adherent crassioribus, paulatim in acumen desinentibus, molli in ipso apice spinulâ donatis, non exacte tamen teretibus, sed supina parte planioribus. *Caules* qui flores sustinent eriguntur, altitudine dodrantali, foliis jam descriptis similibus vestiti, verum rarius dispositis & brevioribus. *Flores* in summis caulis in quædam velut umbellâ dispositi, flavi, hexapetali, & calice in sex partes diviso, cum plurimis intus staminibus apicibus concoloribus sustentibus. Singulis floribus succedunt vâcula plurima semine repleta, qualia in *Sedomajore* & *Telephio* cernuntur, nimirum Aconiti aut Delphinii.

In muris & tectis ubiq; fore in Angliâ occurrit.

Locus.

A. 3. *Sedum minus lateum ramulis reflexis* C. B. *minus lateum flore se circumflectente* J. B. *Aizoon Scorpioides* Ger. *Vermicularis Scorpioides* Park.

Summo caule in ramulos diviso sese inflectentes instar summmitatum Scorpiuri sive Heliotropii majoris à precedente differt.

Varietas potius præcedentis videtur, quam species distincta.

Inter ætaria multis locis recipitur (inquit J. Bauhinus) in quibus & sapit & palato gratum est; v. g. æstivum ventriculo confert, teste Dodonæo.

Cum Sado majore temperamento & facultatibus convenire videtur, ejusque loco, si res postulat, usurpari potest.

A. 4. *Sedum purpureum pratense* J. B. *minus palustre* Ger. *Sedum arvense sive palustre flore rubente* Park. *palustre subulgaris purpureum* C. B. *Small Spatch Sengreen.*

J. B. Clus.

Dodrantalem habet *caulem*, subrubrum, succulentum, tenerum; *foliis* longiuscula, subhirsuta, facie plena, Vermicularis folia referunt nisi quod planiora sint. *Flosculi* in summis cauliculis pentapetali, purpureascentes aut carnei coloris, cum aliquot internis staminibus pallidis. Totidem succedunt *cornicula* quot sunt in singulis floribus folia, initio viridia, deinde purpureascentia, *semen* exile continentia. *Radix* exigua est & inutilis, secundum quam ex infimo caule furculorum propagines in orbem humi diffusæ sunt, multas exiguis foliolis Sedi minimi acris sæpe similibus, minoribus tamen, angustioribus & obtusiore mucrone præditis cinctæ, saporis insipidi & aquei.

In humidioribus ubi aquæ scaturiunt ad latera montis *Ingleborough*, & alibi in montosis Septentrio-
Locus. nalibus Angliæ. Nascitur humentibus pratis circa Norimbergam. J. B.

Sedum arvense flore rubente C. B. prod. huc idem videtur: confer utriusq; descriptiones.

5. *Sedum echinatum vel stellatum flore albo* J. B. *Prickly-headed Sengreen, with a white flower.*

J. B.

Ex radice brevi, multis fibris capillata *caulis* unus vel plures prodeunt, spithamæ, pingues, supini, teretes, sæpe simplices, alias in duas alas diviti, non tamen facile fragiles. *Folia* Portulacæ, tubacida, carnosa & succulenta, coloris viridis, extremâ orâ (quæ latior etiam est) serrata, saporis Sedi vulgaris majoris: folia inferiora caulis exsertentibus exsiccantur & corrugantur. Caulis ad certa intervalla adnascuntur flores stellati, Sedi, quinquepartiti, albi, apicibus purpureascentibus, quinque foliis acuminatis, teretibus, viridantibus totum florem obvallantibus: *capitula* stellatæ succedunt ex radis plurimum quinque, rarius sex, compressis, *semen* continentes minurum Aizoi vulgaris.

In multis locis apgeribus non longe à Geneva, locus viam quæ inde ad oppidum *Jay* ducit.

Messe quæq; similibus in locis invenimus.

Ad Copæam plurimum accedit.

6. *Sedum echinatum flore luteo* J. B.

Toto habitu simile est superiori [sed minus] foliis tamen variat, magis ad Portulacæ folia accedentibus, minoribus: Flores item non albos sed luteos promit, eodemq; tempore periclitur, gustu etiam simili.

Circa Portum Veneris & alibi in Italia plantam hanc invenimus; quin & ex semine Londino accepto ortam Cantabrigiæ in hortu alimus. Nostra tamen planta ab hac F. Columnæ descripta nonnihil diversâ videtur: folia enim habet ad Alfinem accedentia, & ut memini, nonnihil crenata. Annua est planta.

Locus.

7. *Sedum*

- * 9. *Aconitum maximum comā nutante* Park. Lycost. *coma nutante maximum* J. B. *maximum nutante coma* Ger. *inflectā comā maximum* C. B.

Clasf.

Trisum interdum cubitorum altitudine affurgit, *caule* tamen satis gracili, rotundo, superiore parte, in multos ramos diviso & nutante. Summo caule longam *spicam* fert, Napelli vulgaris floribus similium, sed paulo diluore purpurea splendentium, quorum lingulis succedunt *corniculae* & *femina* qualia precedentium. *Folia* ampla & oblonga, in multas tenues profundasque lacinias magis dividuntur quam in illo præter id quod Delphinii flore dicitur Acon. genere, quæ supernè quidem atrâ viriditate prædita sunt, non splendent tamen. *Radices* habet crassam & longam, Napelli ferè magnitudine, foris nigricantem, & per intervalla multis fibris donatam, & superiore parte in multa capita extuberantem, è quibus caules emergunt, subinde tamen recentes exiguis Napos ad latera enatos habet, quibus se propagat.

Primum ex Italia ad Viennam delatum est & Clusio communicatum.

Locu.

10. *Aconitum Lycost. ceruleum calvari magno* J. B. *Acon. ceruleum hirsutum, flore Consolide regalia* C. B. *Acon. Lycost. hirsutum flore Delphinii* Ger. *emac. Acon. flo. Delphinii majus* Park. *Acon. Lycost. flo. Delphinii i. Silesticum* Clus.

J. B.

Altitudine vix cedit Napello, caule firmo, inani, purpurascens, qui subhirsutus videtur. *Folia* Aconiti Lycodonti lutei foliis similima, in latas dissecta lacinias, hirsuta. Summus caulis in longam abit *spicam* *florum* pulcherrimorum ceruleorum, longo, rostrato Aquilegiæ vel Consolide regalis corniculo, librantis è Columbari axillo, cujus extremo hiant folia subint quaterina aliorum Aconitorum modo, & in horum medio *famina* multa. Ad florum verò exortum bina foliola angusta, cæu cornicula quadam eriguntur. Hæc succedunt ternæ junctæ corniculatæ filiquæ, *semen* continentes nigricans, rugosum. *Radix* Clusio crassa, tuberosa, nigra, rugosa, concava, gravior olens, multis tenuibus, fuliginosisque lanugine pubescentibus fibris prædita, ad cujus latera secundum inferum caulem lingulis annis nova germina repullant.

Locu.

Frequens est in montibus territorii Freywaldensis in Silesia, Augusto florens, at in hortos translatum Junio.

- * 11. *Aconitum Lycost. flore Delphinii* Ger. J. B. *Acon. ceruleum glabrum flo. Consolide regalia* C. B. *Acon. flore Delphinii minus* Park.

Dod.

Proceris affurgit caulibus instar Napelli: *folia* variè similiter, & creberrimis incisuris divisa: *flores* secundum caulem superius veluti in longam compositi spicam, è puniceo ac obscuriore colore purpuram æmulantur; formâ ferè floris Regi, in posterius videlicet corniculum adferentes: Siliquæ & semen ut majoris Lycodonti lutei. *Radices* oblongæ, crassæ tres aut quatuor demittuntur, paucis adhaerentibus filamentis.

12. *Aconitum folio Platani, flore luteo pallascente* J. B. *Acon. Lycostorum luteum* C. B. *luteum Ponticum* Ger. *lat. Pontic. ferotinum flore albidio* Park. *an Ponticum lat. præcox ejusdem?*

J. B.

Ex *radice* flexuosa, numerosis, nigricantibusque fibris cirriformi, implexis, satis jucundo odore prædictis constante *caulus* surgit leviter hirsutus, duobus cubitis altior, inanis, striatus, rotundus, tenuis, lentus & nonnihil flexuosus, in alas divisis. *Folia* ampla, quinquepartito primario divisa, lingulis fegmentis denuo subdivisis, superius ex atro virentia, inferius albicantia. *Flores* ex pediculis uniculis & plasmum sextantibus, quorum lingulis appositum foliolum oblongum interdum dissectum, *semen* integrum, lutei, aut ex luteo albore herpaci, oblongi, concavi, inferius hiantes, è foliolis quinque compositi, duobus lateralibus brevibus & latis, inferiorem altero lato, alitero acuminato, quinto in tubi modum concavo, in cujus intimo recessu duo cornicula, in spiram convoluta extremo, dorso brevem, huiusmodi canaliculum sustinentia, occultantur: ad quorum conum in floris hiant *famina* conspicitur congeries herbidorum, apicibus vel albidis, vel herbidis, vel nigro mixto veticoloribus. *Siliquæ* ternæ vel quaternæ, Aquilegiæ, rectæ, simul punctæ, in quibus *semen*, rugosum, in grana, naturâ calidissimum veluti Pyrethrum, quod degustatum crebra sputa provocat.

Locu.

In colle la *Bastie*, & montibus Genævic vicinis copiosè provenit. In altissimis montium vallibus nascitur, in variis Germaniæ, Austriæ, Pannoniæ & Helvetiæ locis, in sylva Hercynia præsertim.

J. B.

Varietas.

C. Bauhinus Aconitum Lycodontum albis pallidissimis floribus ab Aconito Lycodontio longe separat. Idem facit & Parkinsonus; qui tamen non aliam inter cæ differentiam notat quam in tempore cum germinanti cum florenti, quod illi menstruo minuum spatio ferens est quam huius.

Virus.

Maligna est & homini adversa vis Aconiti, si necis imprimis radices non solum assumptis homini brevique venenum est, sed & telis aut sagittis illius lethalia vulnera infligit.

Huius autem semen aut radix in pulverem redacta & cum oleo temperata ut unguentum indè fiat illius pediculos ac furtives enecat & abstergit: idem radix præstare potest si in aqua vel lixivio decoquatur, ac cum illa postea caput abluatur. *Trag.*

13. *Antithora flore luteo Aconiti* J. B. *Antithora* Park. *Aconitum salustiferum seu Antithora* C. B. *Antithora seu Aconitum salustiferum* Ger. *The counterpoison to Aponas hoob, or fatalurp Adolis* bane.

J. B.

Antithora perneabili Thoræ veneno adversa, dodrantem alta, interdum & cubito procerior, *caule* est singulari, rigido, anguloso, subhirsuto, cui *folia* alternatim adnascuntur, Napelli æmula, tenuius dissecta, & splendoris illius expertia, averis parte albicantia, sapore amaro prædita *Label*. Nigellæ quadantenus similia: *flores* non ingrato odore præditi, cucullati, & rectu hiant Napelli penitus, ex-cepso colore, qui huic ex flavo pallascens: Corniculata feminis valcula idem confimilia. *Radix* ex bulbis olivaribus constat, fons fulcis, intus albis, gustu amaris fibratis.

Clusius considerata diligeret partium huius plantæ omnium cum Napello similitudine, usum ejus suspectum habet, & fatens dicit ab eo abstinere, præsertim tantæ copii aliorum remedium, quorum facultates jam sunt exploratæ. Jo. Bauhinus quoque rectè monet eâ cautè utendum.

Pelti speciei adversari dicitur hæc radix, & peculiariter radici Thoræ, ut nomen indicat. Om. *Vires*. nium tamen consensu pugnat satis vehementer. Confidenter lectores (inquit J. Bauhinus) an radix purgans conveniat committis à viperis & cane rabido, itémque peste laborantibus.

CAP. XIV.

De Staphide agria.

Στάφις ἀγρία à foliorum cum virgineis similitudine nomen accepit. Folius & filiquis atque etiam viribus cum Aconitis convenit, flore cum Delphinio, ad quod etiam femine magis accedit quam ad Aconitum. Latins Pedicularis dicitur ab effectu.

Staphis agria J. B. C. B. Ger. Park. *Stafes-agre* & *Хауфе-агорт*.

J. B. Park.

Hirsutum habet *caulem*, cubito altiorem, in multos ramos diductum; in his *folia* longis hærentia pediculis, ampla, virginea, unde totæ plantæ nomen comparatur, vel Ricini magnitudine & diversura digitata, pilosa. *Flores* pediculis frequentibus, tum è foliorum sinu, tum ex caulis fastigio, tum ex ramis extenibus insistent, cerulei & quinque foliolis hirsutis compositi, apicibus & staminibus mediis medium tenentibus. Parkinsonus exactius flores Consolide regalis similes scribit cum callosæ pariter retrorsum extenso, sed multo ampliores, colore obscurè ceruleo, quibus succedunt *siliquæ* tresquatuorve corniculatæ, ut in Aconitis, sed majores, in quibus *femina* magna, rugosa, nigra, triangula, uridæ facultatis vi gustatu os incenduntia. *Radix* longa, lignosa, annua. Nascitur in opacis: in Istria (inquit Matthiolus) Dalmatia, Apulia & Calabria frequentissimum *Locu*.

proventu.

Vehementer calidam, acrem & causticam habet facultatem: hinc pro masticatorio habetur: pur. *Vires*. gar etiam sed cum metu strangulationis, ideo dicitur ejus usus. Pulvis capiti inspersus pediculos enecat, aut cum oleo trius & inunctus. Quæ de ejus viribus habent Veteres apud ipsos vide.

Seimen Staphidis agriæ exhibetur à gr. XII. ad ʒj. sursum & deorsum purgat, pyralissimum excitat, unde egregie juvat in lue Venerea. *Franc. de la Bot Sylvestri cap. de purgant. & salvant.*

Idem Lib. 1. c. 5. S. 24. Staphidis Agriæ femina quindecim aune, si trita cum hydromelle assumatur, potenter humores pituitos, glutinosos per Vomitum cum suffocationis periculo expellere. [Dod. Herb. Belg. lib. 12. cap. 10. pag. 595.] Ab illis namque inflammantur facies, ardore summus in iis accenditur. Eadem femina docent manâ pituitam ex capite allicere in os. Unde facile patet eadem femina, si ex Aqua multa decoquantur, & illo decocto Os collatur, posse levem sic excitari salivationem, quæ forsân felicius fit si non simul & semel quindecim femina, sed unum vel duo diebus pluribus exhiberentur, siquæ paulatim salivatio levis excitaretur. *D. Soame* ex-cepit & milit.

CAP. XV.

De Aquilegia.

Aquilegia recens vocabulum est, quasi Aquilina ob florum mucrones aduncos ut sunt Aquilini ungues. Anglis *Columbine* dicitur, quia florum calcaria recurva columbarum cervicem cum capite & rostrum tum figurâ tum colore reserant. An veteribus Græcis vel Latinis com- guta fuerit, aut quo nomine dicta notum constet. Nota illius generis sunt folia Umbelliferarum modo divisa, flores penduli cum pluribus corniculis recurvis, femina nigra lucida.

Aquilegiam stellatam, quæ caret illis corniculis recurvis in flore, pro specie degenerare habeo.

A. 1. *Aquilegia*

- A. 1. *Aquilegia flore simplici* J. B. *vulgaris flore simplici* Park. parad. *Aquilegia sylvestris* C. B. *item Aquil. hortensis simplex* ejusdem. *Aquilegia carulea* Ger. **Single Columbines.**

7. B.

Plurimum pollicari crassitudine est *radix*, candida, albi in terram descendens, ima parte ramosa & fibrosa, sapore subduli, in multos annos vivax. *Folia* ex longis, rigidis, hirsutis pediculis ter terna, [interdum ter notena, pediculo nimirum primo trifariam diviso in ramulos & unoquoque ramulo in tres furculos, & singulis furculis tandem in tria folia] lata, obtusa, per margines rarioribus incisuris velut crenata, duabus tamen profundioribus in tres non raro lacinias divisa, inferius glauca, superius obscurius viridia, cum quadam cereulei tinctura, Chelidoniae majoris foliorum in modum. *Caules* tenues, sed rigidi, hirsuti, geniculati, ramosi amoenos flores sustinent, corniculis rostratis compositos, ut passis alis columbam (si cum lateribus alternatim interjectis foliis unum ex corniculis exemeris) egregio naturae artificio deformet: atque hi quidem vel sylvestres, [vix alterius coloris quam punicea] vel hortensis, colore cereulio, rubro, candido, carneo, herbaceo, verticillorum inhiatum pariant varietatem: omnibus tamen semen Consolidae regalis nigrum lubricum, splendens in corniculis surrectis Aconitum continetur.

Locu.

In multis montanis sylvis cereulio flore sponte nascens invenitur, in omnibus fere Europae regionibus: in Anglia certe non infrequens est.

Hujus varietas nobiscensetur

Aquilegia multiplex Ger. *flore pleno sive multiplici* J. B. *vulgaris flore pleno* Park. parad. *hortensis multiplex flore magno* C. B.

7. B.

Ob floris elegantiam in hortis culta haec stirps pluribus, densioribus & nitidioribus corniculis observatur: floribus etiam uberiores feruntur multiplicius, qui vel cereulei profus sunt, vel violacei, vel cineracei, vel blande rubentes, vel saturi rubri, vel albi, vel ex albo & cereulio, violaceo multifariam commixti, vel alterius coloris, quis enim omnes enumeret: cetera similia.

2. *Aquilegia hortensis multiplex flore parvo* C. B.

A prior (inquit C. Bauhinus) floris magnitudine & pullo colore differt. Verum nos hujus generis flore parvo multiplex, non pullo tantum floris colore, sed & albedo, & ex albo & purpureo variegato insignes habemus. Flores hujus reliquis Aquilegis magnitudine plurimum cedunt, eas tamen multiplicitate foliorum superant, ut dubitem annon a reliquis specie revera diversa sit. Certe femine lata, quantum quidem haecenus observare potui, speciem suam servat, nec alterius generis plantas producit.

3. *Aquilegia rosea* Park. *flore roseo multiplici* C. B. *flore roseo* Ger. *flore simplici & pleno non calculato* J. B. **Half-Columbines.**

Clas.

Flores carent corniculis illis litui instar inflexis, & plana duntaxat habent folia, qualia sunt ea quae in simplici cornicula ab invicem segregant; constant vero flores vel simplici octo aut decem foliorum ordine dispositorum serie, vel ea multiplicata ad senarium aut septenarium numerum, hoc est, ut singulis illis octo aut decem foliorum ordinibus [potius foliis] sena vel septena alia incumbant, interdum etiam plura eleganti spectaculo, non alternatim confusa ut in Rosa plena, paucis staminibus cum corniculis, quemadmodum in vulgariore, floris medium occupantibus, & simili nigro splendensque femine plenis. In eadem planta conspiciere licet nonnumquam flores, quorum prima & secunda foliorum series calcaris seu corniculi illo consortio caret, interiora reliqua, instar vulgaris, corniculata comitoria habeant. Sed etiam hoc genus mirum in modum colore variat: nam ex ejus quo cereulio flore est femine deciduo sponte natas plantas habui, quo cereulio, album, rubellum, flavo-rubentem, cineraceum, purpureum rosulatum vel saturum, pullumque & quodammodo obloletum florem tulerunt, cumque vel simplici foliorum serie, vel multiplex constarent.

Hanc habeo pro specie Aquilegiae degenerae: nam in eadem planta nonnullos flores observabis cum corniculis, alio sine eis.

4. *Aquilegia inversa* corniculata Park. *Aquilegia hortensis multiplex flore inverso* C. B. *Aquil. flore pleno inverso* J. B. *Aquilegia flore inverso* Ger. emac.

Non alia in re a praecedentibus differt quam floris figuris corniculis inversis constantes, h. e. corniculorum contortis macronibus omnibus ex floribus centro producentibus. Haec etiam species degener non videtur, non tamen quantum fidenter illud affirmamus.

Hujus generis flos non tantum colore variat quantum reliquorum solent; siquidem non ultra tres aut summum quatuor colorum differentias in eo observavi Parkinsonius, nimirum album, purpurascens, rubentem, cinereum aut obscurum & obloletum purpureum.

* 5. *Aquilegia*

- * 5. *Aquilegia degener* J. B. Park. Ger. *degener virens* C. B.

Clas.

Aquilegia degenerem vocat Clusius exiguae Rosae formam amulantes flores ferentem, coloris vel omnino viridis vel ex viridi purpurascens.

Hujus floris Parkinsonius Aquilegiae rosae florem pleno similem facit, verum exteriora petala primae scilicet seriei reliquis interioribus multo majora & latiora sunt.

Hanc quavis alii speciem degenerem faciunt Parkinsonius tamen veram & genuinam ab aliis distinctam in Aquilegiae speciem esse vult, nec infirma ratione nititur, quidem semen ejus satum speciem suam constanter propagat, nec diversis generis plantas producit.

- * 6. *Aquilegia montana magno flore* C. B. prod.

C. B. prod.

In Aquilegia vulgaris altitudinem excrevit quidem, sed foliis plurimum differt, cum in lacinias tenuiores calque non obtusis ut in aliis, sed acutius dividuntur, & folia paeae subrotunda sint: licet & florib. cereulis, vulgari similibus, sed multo majoribus.

In monte prope Thermas Fabarias copiose provenit.

Locu.

- * 7. *Aquilegia montana parvo flore, Thalictri folio* C. B. J. B.

C. B. prod.

Ex radice parva folia Thalictri formi, sed exigua, pallide virentia prodeunt, inter quae caliculus tenuis, palmo minor, duobus tribusve foliolis brevibus, oblongis, minime divisis exurgit, florem unicum cereulorum sustinens, formi quidem vulgari similem, sed quatuor minorem.

In Helvetiorum Alpibus reperitur.

Aquilegia foliis Thalictri, foliolis minutissimis albis, Mentzel. quae Fumarie speciem primum suspecta praestare videtur, quaeque in Apennini locis petrosis & in Alpibus circa Tridentum provenit, non aliter a praecedente quam floris colore differe videtur.

Locu.

- * 8. *Aquilegia pumila praecox Camadenfis* Cornuti. *Virginiana flore rubescens* Park.

Corn.

Folia habet Thalictri pratensis figuram & amplitudine paria, colore quadantenus similia, nam alioquantum pallidius virent. *Caules* tenuissimi, rubentes, vix palmarum aequant. *Flosculi* in singulis apicibus crescent, quinque corniculis cavis, non ut in nostrae aduncis, sed rigidis constantes: quae cornicula a medio ad conum usque, puniceo obtusis coloris sunt, infra autem qua parte hiant croco colore tinguntur. Haec inter cornicula quinque foliola punicea etiam coloris medium tenent, quod colore tinguntur. Haec inter cornicula quinque foliola sunt alba quamplurima; quae luteis apicibus fastigium mucro decorum vergit. *Floris* in medio spinulam acuminantur in quatuor aut quinque recurvas gignantur, simul cum flore desunt: Quae in spinulam acuminantur in quatuor aut quinque recurvas filiquas formantur; Delphinii similes, in quibus semina nigra & nitida. *Radices* sublimi tenuissimis filamentis fibratae.

Tragus & Matthiolus scribunt seminum pulv. 3j. cum croco nummi pondere in vino bibitum certo viresc. sanare iterum, in lecto se continere ager & fudet.

Camerarius in horto semen laccharoniscitatum laudat in viscerum obstructionibus, in vertigine, &c. Aqua thalictri Trago eadem efficit, praestitque levamentum adversus syncopen: Abicellus proinde internus dicitur, venenum quodvis expellit, ac tormina mitigat.

Clusius semen tenuissimè tritum & in vino datum multibus in partibus difficultate optimo cum succo exhiberi scribit. Si primus haustus non efficeat repetatur.

Camerarius docet decoctum herbae rotum cum momento Ambrae contra *adhaerentia* facere.

Semen in expellendis variolis & morbillis usui mulierculis est creberrimum. *Schrad.*

Exemplis frequens ejus usus est ad putredinem gingivarum scorbuticam emendandam, ulceras, oris & faucium emendanda. *Schrad.*

Folia nostratibus in usu sunt in collutionibus & gargarismis contra affectus faucium & asperae arteriae calidos.

C A P. XVI.

De Delphinio sive Consolida regali.

Consolidam regalem Veteres inter flores coronarios reposuere, Hyacinthum nominantes, cum Dioscorides l. 3. c. 85. in Delphinio altero, quod & Hyacinthum vocatur, mentit. Siquidem Plinius l. 21. c. 11. scribit discurrentes notas inesse, ut Graecarum litterarum figuram A I inscripta legatur: quod in Consolida regali hortensi observatur, cum in floribus folium sit implicatum, quod in albo characteres habet occultatos ex virgulis cereulis duas litteras A I aut tres A I A exprimentes.

Delphinium duplex est Dioscoridi, cujus altera species Romanis bucinum dicitur. Quare si apud Dioscoridem vox *Δελφίνιον* ad flores referatur, tum Consolida regalis hortensis Delphinium erit, at Consolida regalis legem alteram ejusdem Delphinium. Haec est C. Bauhini Pinace.

Ob hunc figuram Delphinium insitantiem Dioscoridis Delphinium credita est haec planta. Consolida regalis a consolidandis vulneribus dicitur.

Characteres

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER DECIMUS QUINTUS,

QUI EST,

De Herbis flore monopetalo vasculiferis.

S E C T I O P R I M A.

De Herbis flore monopetalo uniformi.

HERBAS vasculiferas vocamus quæ præter floris calycem, aliud habent vasculum, in quo semina continentur. Quid per florem uniformem, quid per difformem intelligimus, Libro primo, cap. 11. explicamus.

N. Nos in hoc opere flores monopetalos, laminâ eousque divisâ ut polypetalis videantur, pro polypetalis habemus.

Herbæ flore monopetalo uniformi sunt vel vasculo diviso in locumenta

Bina, foliis in caulibus

Alternis: vasculo

Operculis testis, quod per maturitatem abscedit; calice oris quinquepartitis acuminatis insigni, ut fructus glandem quodammodo referat; vi narconca & virofa; *Hroscy-AMUS.*
Bivalvi, foliis pinguibus, vi narcotica præditis; flore è tubo longo in latitudinem expanso. margine

Integro, anguloso, colore rubente; vasculo oblongo, conoide; major & elatior; NICOTIANA, Tabacum.
In quinque segmenta diviso, colore luteo; vasculo brevior & subrotundo; humilior & minor; PRIAPEIA, Hyocyamus luteus.

Ex adverso binis, nervosis; sapore amaro; GENTIANA.

4 Terna, feminibus in fingulis cellulis

Binis majusculis; vasculo ipso floris calice contento, aut supra fundum ejus elato; vicinis plantis se circumvolvendo scandens, succo lacteo plerumque turgescens; flore campanam referente, margine integro; CONVOLVUTUS.
Pluribus exiguis, lucidis, lactescentibus & erectis, flore

Campanam

(Campanam referente, margine in quinque plurimum lacinias secto, flore ejusque calice
vasculo seminali insidentibus: conceptaculis seminum

{ *Oblongis*, & in *siliquis* productis; SPECULUM VENERIS.
{ *Brevibus & habitioribus*; foliis

Hirsutis ; TRACHELIUM.
Lævigibus ; radice

{ *Carnosâ esculentâ* ; RAPUNCULUS.
{ *Lignosiore aut tenuiore* ; CAMPANULA.

¹ *Corniculato*, flosculis parvis in florem quendam totalem seu compositum constipatis; RA-
PUNCULUS *corniculatus*.

Quaterna, fructu spinoso, maximo; flore è tubo oblongo calathoides; facultate virofa; STRAMONIUM.

C A P. I.

De Hyoscyamo.

Yonicus *s. e.* Faba suilla vel porcina, quod Apri ejus pastu resolvantur & convellantur, praesentis mortis periculo, nisi aqua copiosa statim se foris & intus proluerent, ut *Aelianus* prodidit, lib. 1.
 Nota ejus sunt folia in caule alternatim posita: vascula seminalia operculo tecta, quod per maturitatem abcedit, calyx oris quadripartitis acuminatis insignis, vis narcotica & virofa.

A. 1. *Hyoscyamus vulgaris* J. B. *niger* Ger. *niger vel vulgaris* C. B. Park. Common Henbane.

[illegible]

est cralla, globus, intus auro, tibiis rubris, maculisque
 necus vas ubique ferè gignitur in incutis, rudratis & pinguibulocis.
 Hyoclycyam refrigerat & emollit mirt, lorum inducit, dolores sedat, acrimoniam mitigat, at
 morum perturbat : unde internus ejus uis rarisissimè est. Adversus acres calidæ oculorum
 morum prodest : sanguinis eruptiones muliebrique profusiva compescit : Et ad reitum aliarum
 partium inflammationes adhibetur : necnon ad Podagram & dolorem ichiadicum in fomentis
 fuit. Hyoclycyam, decoquantur in lacte bubulo, & fiat cataplasma, quod misericè foment, ut ait
 Aesculap. Advergar, squa Hollerium.

Duretus in Adverbar. supra Hollerum.

Vini Hispanici vel Græci in quo Seminis Hyofcyami modica quantitas per diem unum vel alterum infusum fuerit patera una horâ homini sumpta requiem suaviter conciliat.

Seminum Hyofcyami & Papaveris albi ana ʒij. Conserva Rosarum Rubrarum ʒij. in formam Ele-ctuarii redacta, & nucis myristicæ magnitudine exhibitæ hæmorrhagiam quamcunque sistunt. *D.Boyl.*

de Utilitate Philopop. Nat.

de Utilitate Phloſoph. Nat.

Apud nos (inquit C. Hofmannus) ex fem. Hyocyami fit oleum, cuius ad parandum forum^{Medicam}
mira ſunt vires, temporibus illiſi. Eſt etiam in uſu in gonorrhœa & nimis nemioſis, regioni lumbi-
ſum & perinao adhibitus. In doloribus aurium, uel leuora anodyna non inueniunt locum cum
Croco aut Caſſore etiam infunditur. Iſi in dentium doloribus cum lana imponitur.

Andegaventes & Pictones aduerſus prurientem illam moleſtam, & tumores namum pedumque
a frigore contractos Hyocyami citius carbonibus inſpergunt, fumumque exhalantem manibus pe-
dibusque excipiunt.

N. Expressus quoque modo succus (ut rectè Casp. Hofmannus) tutior est illo qui ex incisa planta profluit. Est enim is Opio similis. Rursus expressus ex semine sicco affusâ aquâ, tutior est illo qui ex tota planta viridi fit. Tandem aqua destillata omnium tutissima est.

[illegible]

2. *Tabacco angustifolium* Park. *Nicotiana major angustifolia* C.B. *Nicotiana sive Tabacum folio angustiore* J.B. *Sana sancta Indorum* Ger. *Barroto leaved Tobacco*.

Præcedenti latifolia omnibus partibus minorem esse volunt Herbarii, verum que in hortulo nostro ex semine Parisiis accepto orta est altitudine satem latifolia aquabat imò superabat: nec flores aut vascula feminalia minora nobis visa sunt: verum insignie esse foliorum discernunt, que non, ut in illa, cauli apprimuntur, sed pediculis herent satis longis, angustiora etiam sunt & magis acuminata quam illius. Flores saturatioris esse aiunt, quod nobis non animadvertimus; in reliquis satis conveniunt, ut plura addere non sit opus.

3. *Nicotiana minima* C.B. *Tabacum minimum* Ger. emac. *Nicotiana sive Tabacum minus* J.B. *Ché leali Tobacco*.

Peti maris & femine femine deciduo sponte nata est Clusio, superioribus paulò humilior, cujus folia, ut in priore, caules amplectuntur, sed multò angustiora, etiam infra secundi generis foliorum amplitudinem: floribus tamen saturatis rubentibus magis hoc quam illud emulat. Icon que extat hujus plantæ non respondet descriptioni Clusianæ, cum folia longis pediculis infidentia pingantur.

Johnston apud Gerardum flores ei virentes attribuit, etiam quam Priapei minores, unde liquet pro Tabacco minimo diversas specie plantas exhiberi. Tabacum autem Clusi minimum, cum ex saniorum semine ortum sit, degener quædam species, vel accidentaliter Tabaci varietas fuerit oportet, que speciem suam non servat seu propagat semine fæto.

Vires & Usus.

De Nicotiana feu Tabaci viribus & usu multi multa. Peculiarem Tabacologiam conscripsit Joannes Neander, Medicus olim Bremensis, & inde Alstedius in sua Encyclopædia: Chrysostomus etiam Magnus: Raphael Thorius hymnum composuit de Tabaco: Satis idem prolixus est in ejus descriptione Nicol. Monardes in simplicium Medicam. hist. cap. 14. Vires ejus summam tradunt Schroderus & J. Bauhinus.

Herba recens abstergit, incidit, resolvit, aliquantulum astringit, resistit putredini. Sternutatoria est ac apophlegmatica, anodyna, vulneraria, vomitoria. Ufus præcip. externus, ad catarrhos cerebri excitandos, somnum inducendum, lassitudinem ex labore discutiendum, urem strangulatum compescendum. A peste præservat (in sultu) sedat dentium dolores; dissolvit tumorem ureule (in gargæ) medetur lichenibus, phthiriali, pruriginis, achoribus ac favo; mundificat & consolidat (in gargæ) medetur lichenibus, phthiriali, pruriginis, achoribus ac favo; mundificat & consolidat positione foliorum recentium nostratis Nicotianæ, &c.) Nec tamen profusus usum quoq. refugit internum, dum pro vomitorio exhibetur fæto violento, quâ ratione curat febres aliôq. morbos: sed cautio hic opus est.

Fumi Nicotianæ in tubo accensæ ore attracti & redditæ per totam Europam usus est creberrimus: pituitum elicit & catarrhos excitat: unde evacuatis oris & faucium glandulis dentium dolor & capitis gravedini auxiliatur.

Verum quoniam calascit & exsiccatur, usus ejus minis utilis est, imò nocivus iis qui calidioris sunt temperatura, biliosis & macilentis; ut in metempsi expertus sum, nisi cum dentes dolent & fauces humore turgent.

Sunt qui Fumi hoc modo accepti usum damnari, Audivi (inquit C. Hofmannus) à militibus in Belgio versatis vidisse se disiecta capita eorum quibus parera cerebri ab Anatomicis dicto Bohemico rursus effe nigra, licet à carnificis interfuerint. Audivi à Patricio Norico, qui in superiore bello Bohemico vidit omnes qui in conflictu cum hostibus interierint Anglos habere talia capita. Hinc discant latidit omnes qui in conflictu cum hostibus interierint Anglos habere talia capita. Hinc discant latidit omnes qui in conflictu cum hostibus interierint Anglos habere talia capita.

Si hæc vera sint (de quo tamen est cur dubitem) non inde tamen sequitur fumum nocivum esse, sed multos novimus qui quotidie & copiose per plures annos eo usi sunt, sanos tamen & validum vitam ad extremam senectutem produxerunt, nec ullum inde incommodum, sed potius maximum juvenem percepisse: aliis enim ventericulis refocillat & concoctionem promovet, aliis alium leniter solvit: alii nullum inde commodum, at neq. damnum sentiunt, quibus usus ejus admodum utilis fuit: alii nullum inde commodum, at neq. damnum sentiunt, quibus usus ejus admodum utilis fuit.

Usum hujus fumi primus in Angliam intulisse dicitur D. Gualterius Ralegh, ex America rediit, ubi servos & mancipia eo usos observavit ad somnum conciliandum.

Foliorum pulvis inspiratus attractusq. naribus (qui mos in Italia usitatissimus est) verbera & curis ejus generis supplicia non finit sentiri, vires addit, auger animam, & ad labores tolerandos infirmam vim. Verum in eo utendo cauto opus est, ne modum excedas, & ad labores tolerandos infirmam vim.

Folia Nicotianæ viridia contusa & applcata sedant dolorem podagricum & vim obtinent narcoticam. Inde etiam assum & putillas ab Utricis excitatas Nicotianæ succus aut folium viride applicatum refingit & sanat.

Modum quendam purgandi cerebrum singularem refert Joan. Terrentius notis in Hernandez quem à Capucino quodam didicit, qui se multos à podagra liberasse assererat. Ex Nicotianæ arido folio à Capucino quodam didicit, qui se multos à podagra liberasse assererat. Ex Nicotianæ arido folio à Capucino quodam didicit, qui se multos à podagra liberasse assererat. Ex Nicotianæ arido folio à Capucino quodam didicit, qui se multos à podagra liberasse assererat.

Nonnulli Nicotianam ob vim narcoticam frigidam esse volunt. Verum calidam esse arguunt, odor resinosis non ingratis, & summa acrimonia, quâ & fauces urit, & non minore purgat per vomitum.

vomitum violentia quam ipse Helloborus, ut experientia multorum constat. Tandem nullum (inquit Joan. Terrentius) hæctenus innotuit narcotum, quod non sit calidum.

Ad calculum & renibus abigendum usus aquæ stillatice Nicotianæ viridis plures tenaciter adhærentes abegit. Chelcan ex Zacuti, lib. 2. prax. mirand. Obsér. 66. E Collectaneis D. Hæfles.

Ad dentium dolorem, & Tabaci probè calcinati in cruciulo, inde in cavum dentis, & statim dolor sedatur, ut pluries expertus sum. Chelcan.

Olei Tabaci gutta una vel altera lingue vel ori Felis aliùve Animalis instillata occyffime illud interimit. Franciscus tamen Redi observat non omnia animalia interficere oleum, neq. que parimit, eodem omnia temporis spatio: cum magna hoc respectu intercedat differentia inter Tabaci plantas, interq. Animalia in que agit. D. Tancer. Robinson.

Utuntur Chirurgi ad torporem ubi membra abscidunt. D. Palmer à distans D. Hernandez. Commendo utam Tabaci in peste: me enim liberavit peste correptum; omnèq. fere domus, in quibus hæc planta vendebatur & Nicotianæ & Londini libere erant à contagio, cum vicine infectæ essent. Diemerbroeckius de peste. Ex Adversariis D. Tancer. Robinson.

Ad Paralyfin, & Folia Tabaci viridis, infunduntur in vino malvatico. Hoc vino fricentur partes relictæ post dolores. Præstat omnibus externis remediis. Harimannus. Communicavit ingeniosissimus vir D. Edu. Hæfles.

Testatur Anton. Recchus fumum Tabaci in uterum inspiratum, in suffocatione ejus, in difficili anhelitu, mulierum angustia, syncope, mira præstare, atque dicto citius. Ex excerptis D. Hæfles.

Folia Tabaci fæ manu, chartæ aut linteæ affricentur colore pulchrè viridem præbent. Observante D. Morici. Notis in Anton. Neri p. 265.

Exemplum violentæ vomitionis semper immediatè sequens insperfectionem pulveris Tabaci super femur contusum & laceratum habetur Epist. Germ. An. 12. Obs. 108. ut me monuit D. Tancer. Robinson.

Nobilem virum adeo pinguem vidi, ut equo insisteret nequiret quin statim sopiretur, nec loco ferè moveri posset: ille tamen nunc huc, nunc illic vadit, mole illa deperdita, & pristinum habitum recuperavit, quod sola masticatione foliorum Tabaci peractum fuit, ut ipse mihi asseveravit: piruitis enim & frigidis corporibus utilis est. Petrus Borelius Cent. 11. Obs. 11.

At masticatio Tabaci non semper & in omnibus eundem effectum habet, ut ipse experientiâ didici in amico quodam nostro, qui ob id nihilo macilentior effectus est: affirmavit tamen ejus usum dentes ante vacillantes firmasse.

Novi tres juvenes robustissimos à dysenteris liberatos propinando decoctum Tabaci, quod maxima sua violentia totam mali causam evacuavit, & reliquit anodynam & narcoticam qualiter. Diemerbroeck Obsér. Medic. Obs. 19. Quamvis hoc bene cessent, nimis tamen temerarium foret, me iudice, illud in exemplum trahere, & Nicotianæ decoctum dysentericis promiscue propinare, purgat enim violentem tam per vomitum quam per feculum.

Willidius postea Tabaci usum in casibus commendat, possi enim comæatibus inopiam, quæ inibi frequens esse solet, supplere, & milites laborum & periculorum minus sentientes efficere. Morbis insuper calidissimis, colicæ, diarrhææ, ulceribus, capitis & artuum doloribus, apprime conducit, tam præservando, quam sanando.

Lixivium Tabaci frequenter adhibetur in plora & lepra pecudum ac jumentorum. D. Tancer. Robinson, qui & præcedentem observationem misit.

Nocumenta & incommoda que cum Tabaci sequi solent videri possunt in Sereniff. Regis Jacobi tractatu de Tabaco, & Simonis Pauli de abusu Tabaci.

4. Priapeia, quibusdam Nicotianæ minor J. B. Nicotiana minor & Esch. C. B. Hysocyamus luteus Ger. Tabacco Anglicum Park. English Tobacco, by some yellow Drabane.

Radix nunc simplex, digiti minimi crassitie, nunc multiplex plurimas fibras tenellas albentes undique spargit, nec alie in terram descendit. Caulis simplex, rotundus, hirsutus, cubitalis & sequi cubitalis, foliis, ramulis, dignum crassius in solo lætore, & ad tactum glutinosus. Folia in caule pediculis admodum crebra, situ alterno, pediculis brevioribus donata, pinguis, arvorentia, ad marginem equalia, mucronibus obtusis, nec figura multum diffimilia foliis Solam lethalis, verum minima Flores in summis caulibus & ramulis plures simul brevis pediculis obtusis, calathi effigie, viridantes, oris extrorsum reflexis, & in quinque lacinas obtusas obiter divisis, calathi effigie, quinque intus flamma cum apicibus cinerascens & stylo concolore occultant. Infidet autem flos quinquè intus flamma cum apicibus cinerascens & stylo concolore occultant. Infidet autem flos quinquè intus flamma cum apicibus cinerascens & stylo concolore occultant. Infidet autem flos quinquè intus flamma cum apicibus cinerascens & stylo concolore occultant.

calathi hirsuto, vilicido, quinquepartito. Succedunt floribus vascula subrotunda, umbellata, glandicæ hirsute, vilicido, quinquepartito. Succedunt floribus vascula subrotunda, umbellata, glandicæ hirsute, vilicido, quinquepartito. Succedunt floribus vascula subrotunda, umbellata, glandicæ hirsute, vilicido, quinquepartito.

numeris pullis, fordidè flaventibus referta; gustu acri (ut vult J. Bauhinus.) Planta est annua, ex semine deciduo se renovans. Americæ originem debet.

4. 2. *Gentiana minores seu Gentianella.*

1. *Gentianella verna major* Ger. emac. *Alpina verna major* Park. *Alp. magno flore* J. B. *Alp. angustifolia magno flore* C. B.

J. B. Clus.

Graciles habet radices, longiusculas, plures coherentes, flavescentes, propagines è lateribus producentes: *Folia* humi fusa in orbem crebra [fena aut octona Clus.] bina semper ex adverso se spectantia, duplo triplove Hippii majora, uncis duabus interdum longiora, semunciam aut unciam fere lata, in acumen delinientia, crassiuscula, unico nonnunquam, alias tribus per longitudinem nervis donata, lavia, Myrti latissimæ foliis fere aequalia, impenitè amara. Ex horum modis *cauliculis* exilit uncialis, quaternis plerumque foliolis multo minoribus, bina tamen alternatim semper contrario situ nascentibus oblitus, unde calyculus emoritur, longum duas tresve uncias, in quinque angulis deflexum [J. Bauhino in quinque lacinias divisum] mucronatus, cum duabus utrinque ubi lacinie finis incipiunt appendiculis, elegantissimo & maxime vivido cæruleæ purpure colore, pallido piffillo intus prominente, qui quinque quodammodo costis ex infima ipsius floris sectione sedè prodeuntibus fulcitur. Florem sublequat uterque & mucronatum *vasculum*, quod ite in duas aequales partes apertus (sem ostendit exiguum, striatum terreis coloris.

Locus & Tempus.

Crescit in Sneberg & Escher abundantissime aliusque Alpibus continua serie productis, perpetuè quasi nive oblitus, ubi Junio & Julio, hoc est primo istis vere floret: Sub Juli verò finem & Augusto senem maturitatem adipiscitur: at in mitoribus locis in quibus rarior invenitur, atque in hortis transita, Aprilis & Maio. Clus. Nos speciem hanc in altissimo vertice montis Jure *Thuris* dicto invenimus. Quanvis autem nonnisi in editissimis fumorum montium jugis sponte proveniat, culturarum tamen patitur, & horis nostris hanc difficulter afficiat: ob floris pulchritudinem ab hortulanis & florum amatoribus summo opere experta & studiosissime culta. Amarissimus est totius plantæ sapor (inquit J. B.) adeoque jecinoris vitis nempe regio morbo & obstructionibus auxiliatur.

- * 2. *Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. prod. *major, seu Gentianella Alpina latifolia magno flore* C. B. Park.

C. B. prod.

Ad radicem nigricantem fibrosam *folia* humi sparsa quaterna quinave, subrotunda, crassa, Plantaginis vel Calthæ Alpinae formæ, unciam lata, duas longa: inter quæ *cauliculus* uncias quatuor altus, uno alterove folio donatus, cui utriculus infidet, unciam florem oblongum, cæruleum calathio similem suffultus, cujus calyci utrinque solum oblongum adponitur.

Ex Helvetiæ Alpibus habuit C. Bauhinus.

Locus.

3. *Gentianella minor verna* Park. *Alpina verna* Ger. *Alpina verna major* C. B. *Gentianula* quæ Hippion J. B.

J. B.

Singulari affurgit *cauliculus* gracilis, aut subpurpureuscent aut viridi, in quo fena aut plura pauciorive folia trivervia, bina semper inter se ex adverso respondentia. Caliculus summo fastigio fert, è quo *flor* longus inodorus exilit, extrema parte in alia velut foliola divisus, cærulei coloris adeo elegantis & viridi, ut ipsum cælium quod imitatur provocare videatur: singulis floris plice aut foliolis ad latus lineam candicantem habent, & alia quina tanquam mucronata foliola aut appendices lacinias floris ab invicem sepiungentes: paleiscentia flammula rostrum occupant. Floribus succedit longiusculum *vasculum* mucronatum exile, durum rotundum *semen* continens. Ex eadem radice, quæ flavescentis & fibrosa est, & quodammodo summa tellure paritur, plures alia plantule affurgunt, quarum nonnullæ in caliculum attolluntur & similem floriculm proferunt, alia duntaxat producant folia humi frata & veluti in orbem disposita, interdum Lentiscalæ non majora, interdum semuncialia aut longiora, nervola.

Locus.

In montibus circa Genevæ copiosè provenientem observavimus: Clusius in celsissimis Sneberg, Snealben, Escher & Durrenstein jugis herbido folio, ubi sub finem Junii floret, at in mitoribus vicinis collibus & siccoribus pratis Maio, semineque sub extremum Junium profert. Minus hæc hortum ferre potest quam superior & omnem culturarum respicere videtur. Clus.

4. *Gentianella purpurea minima* Col. Gent. *Alpina verna minor* C. B. *The least purple gentian* Gentian. *Gentianella alyron minima Neapolitana* Park.

Col.

Eodem tempore istisdemque locis quibus proximè sequens invenitur & floret hæc etiam (inquit Fabius Columna, descriptiois autor) quæ minor altitudine, sed fruticior ab imo ad summum. Radice nititur longiore, fibrosa, tantundem fere intra terram ramola & se extendente, ac superne affurgit & se expandit. *Folia* eodem modo in terram fratis, binis utrinque, dense in imo caulibus cretibus cruciatim, oblongioribus admodum proximè describendis, angustioribus tamen: *caule* brevior, ab imo singulis geniculis ramolo, purpurante, magisque quadrato. In summo flore ex calycibus parvis atque profundè admodum in quatuor apices divisis, oblongo tubulo, inani, calathi effigie multum exerto, atque in quatuor parvas hiantes parim lacinias se dividentes conspicuntur: *gemma* multum exerto, atque in quatuor parvas hiantes parim lacinias se dividentes conspicuntur: *color* ex rubro purpurante, quorum medium sive umbilicus villosus est atque candicans, sicut & diluore

diluiores laciniarum oræ. Utriculus habent medium oblongum, teretem, bifido capite atque semine turgido, flavente, minuto, rotundo nitido, & reliquis omnibus per proportionem plantæ crassiore, & ab illis diverso, frionis levissimè femini annulo, Julio mense dilecto per medium valculo effluente. Radice sapor acris & amarus.

Flore in quatuor lacinias diviso cum sequente planta convenit.

5. *Gentianella cærulea* oris pilosis C. B. *Autumnalis fimbriata flore* Park. *Gentianula lanugine ad angustulum foliorum floris lacinias donata, flore quadripartito* J. B. *Autumnal Gentian with a fringed flower.*

Col.

Radice est longa, tenui, repente, perenni, nodosa & oculis habente, flavâ [J. Bauhino albida] gustu amaro. *Folia* angusta sunt admodum & lavia, Lini fere paria, sed breviora, nec supra radicem densa, imò rara, & ab imo bina ex minimis [J. Bauhino uncia breviora] semper ad singula genicula majora ad medium usque caulem, deinde paulatim decrefcentia, nervo unico secundum longitudinem decurrente. *Caule* sape singulares, aliquando plures, dodrantales & minores, quadranguli fims descendentes ex quolibet foliorum geniculo utrinque, in ramos aliquè divisi. In summo *caule* exuberat ex rotundo quadratus, purpuratus ex viridi, quatuor apicibus magnis *florem* circumdans oblongum, satis exsertum colore cæruleo, calathoidè, in quatuor duntaxat partes profundas divisum, non mucronatus, sed rotundas modicè & crenatas, quarum latera utrinque barbitro donata cæruleo, nec ullam habent ad imum lacinia intrinsecus lanuginem, fimbriis tamen foliolorum circa centrum ob convolutionem elatis: foliolum enim alterum alteri infidet atque ex illo oritur ducere videtur. Medium occupant apices quatuor, obsoletè minio tincti, flaminibus albidis infidentes. *Vasculum* feminale longum, quadrangulum, in duos apices albicantes delinens, in quo semen continetur minutissimum nigrum, quod videntè se ut in alii, utriculo decedit.

Hanc speciem in Germania non procul Wittenbergæ invenimus cùm ab Augusta ad Norimbergam Locui iter faceremus: J. Bauhinus plures locos meminit in Germania. F. Columna in Æquicolum montibus, le Fosse dicto loco observavit.

Mense Septemberi in Germania floret; in Italia etiam Octobri & ad hyemem usque durat, nec Tempus floris transita pent.

C. Bauhinus ex hac unica specie, ni multum fallimur, duas tresve facit, nimirum *Gentianam* Alpianam VI. seu Gent. cæruleam oris pilosis: item *Gentianam* pratensem VII. seu angustifoliam Autumnalem minorem floribus ad latera pilosis: item ex sententia Chlereri pratensem VI, seu angustifoliam Autumnalem majorem, quamvis sub hoc titulo duas species miscere videtur, ut Synonyma conferent patet.

- A. 6. *Gentiana palustris angustifolia* C. B. *Pneumonanthe* Ger. *Gentianella autumnalis Pneumonanthe* dicta Park. *Gentiana species, Calathiana quibusdam radice perpetua, seu palustris* J. B. *aparth Gentian* ex Calathian Dieler.

J. B.

Udos amat pratorum margines & humentia ericeta, singulari, aliis multiplici, supra cubitalem altitudinem, recto, tenui, flexibili, geniculato caule affurgens: per quem aequalibus spatii adversa descendunt folia, palmari nonnunquam longitudine, culmum lata, superius atrovirentia, infernè diluore, trinervia, ut sunt omnium *Gentianarum*; & quorum finis à medio fere caule summo tenuis producit ramuli, flores jam singulares jam duos aut plures, elegantes, cæruleos, in quinquelacinias extrema parte divisos, calathi formæ, proferentes. Radices plures longæ, luteæ, amara. Clusio radix crassiuscula, circa summum caput in aliquot longas, lentiscalæ & flavescentes fibras dividitur.

In agro Lincolnensi & Eboracensi in ericetis humidioribus copiosè provenit: Invenimus & in transmanis v.g. in pratis humidis ad radices montium, Lindaviæ non procul, in Germania. Statura & magnitudine pro ratione loci insigniter variat.

Locus.

- A. 7. *Gentianella species quibusdam, An Corde Pneumonanthe aut Gentiana fugax altera Clusii* J. B. *Gentianella Autumnalis Cærulea minor foliis* Park. *Gentiana pratensis flore lanuginoso* C. B. Gent. fugax minor Ger. *Wassard of Dwart Autumnal Gentian* ex Feltwot.

Radice nititur simplici, lignosa, subulata, rectè descendente, paucissimis fibris donata: *Caule* exurgit nunc uncis, interdum plures, altitudine palmari aut semipedali, quadratus, ex viridi saturatè rubens aut purpurascens, fractu contumax & valde ramulosus; *foliis* cinctus ex adverso binis, nullis pediculis immixtis adnatis, longitudine digitali, & latiore percipit paulatim in acutum mucronem hæcendentibus, tribus nervis insignioribus secundum longitudinem decurrentibus, obliquo virentibus & in acutum nonnunquam vergentibus. Flores ex alis foliorum exeant, prope summum caulem crebri, purpurascens, è longo & majusculo tubo in quinque feminales mucronatas lacinias expansi. Segmentorum bati in circulum disposita adherent foliola erecta, in tenuissima filamenta divisa [J. Bauhinus pilos barbulatè purpurascens vocat] quorum colus tubulo occultata quinque flamina cum stylo viridante continet: sunt autem sapore luculentius amaro quam folia, amara. Clusio præquadam. *Vasculum* feminale oblongum, torcularium, per maturitatem summam sui parte bifariam diffisit, & semen effundit rotundum, obliquo coloris, pro plantule proportionem satis grande copiosum. Sapor totus plantæ amarus & calidus, radices autem fatuus.

Floret apud nos sub extremum Augusti, aut aliquanto citius.

Tempus.

Hæc

* *Helxine cissampelos* *Discoeridis* Zanoni.

Aded in paucis à descriptione differt, ut vix possim mihi persuadere specie distinctam esse. Vitiulis circuncubitalibus: foliis superne viridibus, subius albis, pilis brevibus, rigulosis obtusis, unde & ad tatum aspera sunt; reliquæ notæ conveniunt.

11. *Convolvulus spicifolius* Park. *minimus spicifolius* Ger. *Linaria folio* C. B. *Volvulus terrestris* J. B. *Cambrica* Plinij quorundam Clus.

f. B.

Ex radice crassa, lignosa & sicca, nigricante [Clusio candicante, singulari, infima parte ramosa] vivaci, multorum capitum, crebros, junceos, tenues *cauculos* proferit, duos vel tres palmos ut plurimum longos, aliquando etiam cubitales, hirsutos, valentulos; per quos cernuntur nullo ordine *folia*, angusta, oblonga, pilosa, [Salicis foliis haud abimilia Clus.] gummosa liquis mordet & nonnihil amara. Extremis ramulorum insident ex calyculis hirsutis *flores* ex albo purpureiscentibus, Helxine Cissampeli, Calathæ figurâ, [unico folio constantes, sed ita implicato ut quinque videantur, florum oris in totidem angulos definitibus, & dum clauduntur complicatis Clus.]

In Italia, Sicilia & Gallia Narbonensi vulgatissima est.

Locus.

- A. 12. *Soldanella marina* Ger. *maritima minor* C. B. *vulgaris sive Volubilis marina* Park. *Brassica marina sive Soldanella* J. B. *Sea-Bindweed*, *Sea-Colewort*, *Scottish Sea-bit grass*.

f. B.

Per terram suas spargit *viticula*, à quibus *folia* prodeunt subrotunda, retusis alis prædita, latiora quam longiora. Chelidonium minoris similia, crassifolia, liquore lacteo manantia, pediculis longis innixa. *Flos* magnus, purpureus, quadrantaliter fere, campanulatus, non abimilis multum floribus herbe quæ pro Nil Avicennæ exhibetur, aut Smilacis levis, indivisus. *Semen* in loculis rotundis non tantum nigrum, sed & album, angulosum; [albo semine quæ sit nos nondum vidimus.] Gusta est salso, subamaro.

Locus.
Vires.

In litibus maris arenosis frequens oritur, tum in Angliâ, tum in exteris regionibus.

Herba in totum ventriculo inimica, acris, vehementissimè alium citat. Conquirat propter acrimoniam cum pingui carne. Valide aquas duci, præcipue prerogative in asticis; utilis etiam in Scorbuto; utendi modus varius, liquorem folia ejus ex sale, aceto & saccharo acetarii modo ad quinque aut sex buccellas comesta, mirabiliter aquas per alvum educunt. Eadem in pure carniem cocta adjecto dein saccharo aut melle propinantur; Possunt & sicca in pulverem reducta ad 5j aut iij ex jure pulli bibi.

Fallopus asparagos hujus in hydropo commendat. Altomarius autem de Alciris curatione agens, Quidam ait ex humoribus succum maris Brassicæ cum Sapa seu aqua lactis approbant ejus usum non valde admittere. Namque ventriculo mirifice adversatur, & ipse pluries experientia vidi noxam potius inferre quam auxilium aliquod hydropicis præstare, imò quoddam citius periculi observavi.

Corrigitur stomachicis. Zingib. Mac. Cinnam. fem. Anisi, &c. Dos. in substantia. à 3ß ad 3i. *Schrod.*

- * 13. *Soldanella maritima major* Park. *Soldanella vel Brassica maritima major* C. B. *Convolvulus marinus Soldanella affinis* J. B. *The greater Sea-Bindweed*.

f. B.

Hujus *folia* inferiora, quæ uncialibus pediculis committuntur, falcata Phyllitidis in morem sunt, adverso sine rotunda, vel lacunâ in medio exculpata corculum imitantia, fuscicam circiter longa, unciam lata, nervis obliquis à medio rectâ in latus exporrectis: superiora verò *folia* Hemionidis alterius peregrinae Clusio modo, auriculæ pulchris geminatis, (in quas nervi excurrunt) pinnata. *Flores* ex foliorum alis prodeunt magni, ut in Convolvulo majore. Pericarpium & semen ut in Soldanella.

Locus.

In Regno Neapolitano ad mare provenit. *Imper.*

- * 14. *Convolvulus marinus* seu *Soldanella Brasiliensis* Marggr. *Wassian Sea-Bindweed*.

Marggr.

Ex radice lenta, longa, non crassa sed gracili, paucis fibris prædita, nigricantis, exterius coloris, intus alba & Lactis glutinosi plena nascuntur aliquot *caules*, longissime serpentes supra terram, quâ hinc inde radices iterum agunt, teretes, lenti & virides. Adnascuntur illis *folia* alternatim posita, vel opposita, quolibet folio pediculo quatuor aut quinque dig. longo insident, obrotunde figuæ, inflexæ clypei Romachalis, late viride & aliquantum crassum, elegantibus venis obliquis transcurrentibus, & nervo in medio. Hinc inde quoque, prope pediculum foliorum petioli florum prodeunt, tres quatuor, quinque, interdum & unicum florem sustinentes, Campanulæ sive Convolvuli majores figurâ, coloris dilute purpurei, & in basi nonnulli albicantis: in medio vixit breve fermen ut in Convolvulo foliat. In hoc flore interius quinquangularis repræsentatur stella, nam totius

flor superius quasi in quinque angulos definit. Claudit se ibi post mæthem. Tota planta capiosè lactescit, lacte glutinolo.

Parum admodum si quid omnino differt à Soldanella vulgari.

15. *Convolvulus Siculus minor flore parva articulato* Bocconi. *Small white-flowered Sicilian Bindweed*.

Cauculos ab eadem radice plurimos promit prælongos, tenues, humi stratos, [præter modum firmiores quâ initio eriguntur,] nisi in propinquo sint plantæ aut peritice quas arripiant, tunc enim is, à dextra sinistrâ versus se circumvolvendo in sublimem scandunt. *Folia* modicis intervallis singulalia, longitunculis pediculis insident, figurâ fere foliorum Violæ, nisi quod acutiora sint & minorâ, circum oras equalia, superne lanugine quadam vix conspicia pubescentia, inferne caulescentes. *Flores* ex alis foliorum exeunt, pediculis uncialibus tenubus, singulares, campaniformes, pallide carulei, omnium convolvulorum minimi. Ad basin calicis unilobisquifque floris apponuntur duo foliola oblonga, angusta, ceu auriculæ quædam. Flosculis succedunt valcula subrotunda, quadruplici locamento quatuor singula *semina* continentia, majuscula angulosa, pulla seu ex raso nigricantia.

Annua est planta, per totam æstatem in Autumno ulque floret.

Circa Cataniam Siciliæ urbem frequentem observavi & collegit Paulus Boccone, circa Panormum *Locus*, etiam fere rarus.

16. *Convolvulus trifolius sive hederaceus purpur.* Park. *Convol. ceruleus* Ger. *caeruleus hederaceo anguloso folio* C. B. *Nil Avicennæ quilibet flos Convolvulus caeruleus* J. B. *An Coccatamali seu Tania Urinaria mirabilis* Hernandez?

f. B.

Tortilibus videlicet, tomentosis, proxima quæque arripens in altum nititur, texturis topiaris peridoneus, nisi longiorem vitam teneretur frigoribus male patiens negasset. *Folia* palmum circiter lata, paulo longiora, formâ hederaceâ, in tres acutas lacinias immanit, lanuginosa, colore ex herbido in flavum vergente, priora ad folia Sigilli B. Mariæ accedunt: [folia Lob. ternis angulis in teneritunculis pediculis.] *Flores* Smilacis levis cyaneo colore adlandiuntur. Extra tamen in singulas quinque laciniarum zona excurrit albidâ, quæ etiam colore totum floris infundibulum tam extra, quam intra cingitur, quævis foliis herbe concoloribus ovalitum, in quo flamina & apices lactei albi reconduntur. *Semen* nigrum, angulosum, vicæ magnitudine. *Radix* subest parva, fibrosa, lignosis nervulis, fractu contumaciobus farcha, Cyclamen Hederæve annolam imitata, nonnulli hirsuta. *Quid sit voluit verba hæc præfata non ita capio, nisi forte transposita sint.*

Flores nocte vi aperitur (unde Florem noctis vulgo quidam in Italia nominant) postludie vi Solis pereunt. *Gely.*

Convolvulus hic (observante Parkinsono) circuncvolutionibus suis motui Solis adversatur, seu contra motum Solis progreditur, quo cum alius Convolvulus vulgaribus convenit. De loco natali nihil certi traditur.

17. *Convolvulus trifolius Virginens* Park.

Folius est præcedenti perfoliatus, sed minoribus, segmentis seu angulis lateralibus rotundioribus, eorumque etiam altero paulo longiore & deorsum reflexo. *Floribus* multo minoribus, & pallidis ceruleis cum marcescere incipiunt in purpureum laturationem mutantibus: *Seminibus* etiam minoribus.

18. *Convolvulus purpureus folio subrotundo* C. B. *caeruleus major rotundifolius* Park. *caeruleus folio rotundo* Ger. *emac.* *Campanula Indica* J. B.

f. B.

Congener videtur præcedenti, tortilibus flagellis, hirsutis, rubefcentibus, circum periticas convolutis in altum nitens. *Folia* hederaceâ sive Cyclamini, acuminata, qualia nempe primum pullulantia esse solent præcedentis, ad pediculum unci longiorem, rubrem, hirsutam, falcata, subius suprac, pilosa. *Flores* campanulati foli calathæ formâ, calyci insident in quinque acutas lacinias diviso, villosi, nigricantes, tres fere simul puncti in privatis pediculis unciam longi, & fastigio alterius communis pediculi paulum longi, & foliorum humi exeuntis, enatis, speciosissimi, purpurei.

Semen ex Syria & Orientalibus delatum auit. *Alitæ* floret, & Autumno lentem perficit, deinde *Locus* radicitus interit. *Tempus.*

Hæc planta Parkinsono in Theat. Convolvulus azureus sive ceruleus major dicitur & Conv. caeruleus major fol. rotundo, sive Nil Avicennæ. Nonnullis *flos noctis* appellatur, quia flores ejus vesperi plerumque se explicant, totaque nocte aperti manent, donec tandem Solis calore contrahantur & marcescant.

19. *Convolvulus minor caeruleus Hispanicus* Park. *parad. caeruleus minor folio oblongo* Ger. *emac.* *pergrinus caeruleus folio oblongo* J. B. C. B.

C. B. prod.

Radice est singulari, oblonga resicante, ex qua *caules* multi, tenues, pedales, interdum cubitales, flexiles, aridi, levissimis pilis pubescentes prodeunt; quos *folia* oblonga, inferiora quidem unciâ tres quatuorve, vix unciam lata, mordinatè vestiti, exaristatim minorâ redduntur, & per mæthem *Locus* interit.

leviter hirsuta sunt. Ex omnium fore foliorum sinu pediculi tenuissimi, oblongi, exurgunt, quibus singulis *flor* ceruleus ad exortum pallidus, Campanulae formi, unico folio constans, & ex caliculo prodeunt infidet. Floribus succedunt *capitula* membranacea parva, quibus femina parva nigricantia includuntur.

Floros hujus plantae pulcherrimi sunt, & triplici colorum varietate spectabiles, circa margines ceruleo amoenissimo, media parte sublueto, fundo albo. [Morif. media parte albidio sine ochroleuco, deinde ad fundum usque luteo.]

Multis Hispaniae & Lusitaniae locis sponte oritur. Nos in Sicilia ad Promontorium Pachynum invenimus. In Mauritania circa Tingidem urbem copiosissimum observavit Robertus *Spisacud* istius ubi pharmacopoeis.

- 20. *Convolvulus minor argenteus repens* Rapellensis Morif.

Morif.

Humilis est hac *Convolvulus* species, in terram procumbens, *foliis* longis, angustis, argenteis & omnino incanis: *floribus* campanulatis, rubris aut coloffinis. Ex hac nota flora coloris, juncta canitie argentea foliorum angustorum & longorum nullo quasi negotio distinguitur à ceteris *Convolvulis* minoribus speciebus. Lacte turget ut congeneres pleraque. *Radix* est repitricae.

Ad oram maritimam circa Rapellam provenit: femine raro ad matritatem perducit.

- 21. *Convolvulus peregrinus ceruleus* Elaine similis n. d. Hort. Lugd. Bat.

*Flor*es monopet. Semina in capsulis angulosis ut in aliis *Convolvulis*. Ex Italia femina huc transfertur.

22. *Convolvulus Indicus Batatas* dictus. *Batatas*, *Camotes* Hispanorum Clus. C. B. *Battatas* Occidentalis Indiae, & *Inhame* Orientalis Lusitanorum Park. *Sisaram* Peruvianum, seu *Batata* Hispanorum Ger. *Spanish* *Potatoes*.

Tria hujus plantae genera observavit Clusius, colore externo inter se differentia, etiam gustus suavitatis: nam aut cortex externus rubescebat quodammodo, five purpureus erat (& hoc genus praestantissimum judicabatur) aut pallescebat, aut albus erat: singula tamen genera albam interius carnem habebant.

Prodeunt autem illa, (Cucumeris sylvestris modo) farmenta humi diffusa, satis crassa [tenuia *Margr.*] succulenta, laevia, viridia, in terram subinde radices agentia *Margr.*] quibus ad unum aut duorum digitorum intervalla, pediculis duos, tres, quatuorve digitos longis adherent *folia* utcumque carnoti, Ari folius seu potius Spinachiae haud dissimilia, ex viridi utrinque canescentia. *Florem* aut truncum terat à nomine intelligere potuit Clusius: Margravius temere nimis ferre utrumlibet negat: *Radice* autem fit satio: ea plerumque dodrantalis est, grandis, librali pondere, inaequalis, cui rare & breves adnatae sunt veluti fibrae: binae autem, terae vel plures ex eodem capite aliquando dependunt radices, filari radicem instar, [Oenantes odore virolo emulas *Morif.*] varis figurae, quadam enim quatuor, quinque, sex, digitos longae sunt, Rapi instar crasse, quadam rotundae. Sentit vel integra si minor fit, vel in talculos dissecta. Prodeunt de se succum lacteum incisae.

Hanc plantam *Convolvulus* speciem esse verissimum puto, non tantum ob farmentorum & foliorum similitudinem & radicem lactescentem, sed & quia Fr. Hernandez cuidam hujus speciei, quam *Cacamatia Tlanquili* seu *Bataram* purgativam vocat, flores malvaceos, i.e. ut se explicat, Caliculis formam vel cymbalorum, ascribit & appingit.

Coquantur, aut sub cineribus allantur, suntque optimi saporis & praefertur nostris Rapis. Modum condiendi vide apud Clusium.

Batata recens contusa & affusa paucula aqua macerata, scilicet fermentando fit potus quo Brasilienses utuntur.

Sponte nascitur in novo orbe & vicinis insulis, unde in Hispaniam primò, deinde in alias Europae regiones delata est.

Alienus speciei meminist *Margr.* *Omenapa Teima* Brasiliensis dictae, quae humi serpit, caule farmentoso, viridi: *folia* habens cordis figura vel etiam aurata, solitaria posita, viridia, nervo & venis viridibus. *Radix* cruda est alba, sed cocta fit rubra, estque ut plurimum rotunda.

Tertio adhuc speciei *Parara* dicta praecedenti similis, nisi quod caule fit purpureo, & nervis atque venis foliorum purpureis: itidem & radice.

- 23. *Cacamatia Tlanquili* seu *Batata purgativa* Hernandez.

Hernand.

Folia fert *Haleræ* formi, sed angulis quibusdam insignia; *caules* exiles, teretes & volubiles; *flor*es malvaceos & purpureos, caliculis formi cymbalorum; *radicem* verò obrotundam, candentem & teneram.

Nascitur regionibus calidis temperatissimae sponte sua, ex etiam culta pertinaci quadam vivacitate, quales sunt Paluatanenses & Mexicanas. Radices duarum unciarum mensura devorata cubiti tantum altum, muni lenitate & securitate expurgant. Dulci sapore & grato consistit nec Pyris nostratibus coeant.

- 24. *Cara Brasiliensis*, Inhame de S. Thome, *Congenialis* *Quinquina* congo *Margr.* *Inhame* five *Inhame* *Lusitanorum* Clus. *Rapum Brasiliense* five *Americana* alterum C. B.

Margr.

Caule quadrato, ad angulos pennato, viridi, hinc inde rufescente, paululumque contorto longifimè script super terram, aut etiam sepes ascendit, tanque late se propagat, ut incogni horuli duodecim decem pedas in unoquoque latere habentis ac eam unica planta facile occupet. *Caule* enim & ramuli ejus hic illic terram contingentes radices agunt, quinimo quavis terram attingere nequeant, nihilominus fibras haec protrudunt, sed ob defectum nutrimenti ad justam magnitudinem nequeunt pervenire. In caule septem, octo aut novem digitorum incertis duo pediculi enascuntur oppositi, quinque aut sex dig. longi, itidem quadrati & pennati, quibus insident *folia* Sagittalis nonnisi aut Vomeris, posteriori parte circinati figuræ, novem aut decem dig. longa, circiter sex lata ubi latissima: lata viriditate splendens, satis solida, septem aut novem nervis ex pediculi inflexione prodeuntibus, & per longissimam acuminem prominentibus, superius profunde jacentibus; in extremitate sunt acuminata, acuminem molli, digitum longo, ut in vomere, prominente. Copiosum liquorem aqueum fundit caulis incisus instar lachrymarum vitis. *Radix* crassa est plus uno pede, octo, novem, & duodecim dig. longa & plus quoque, cuticula est cinereo fusca vestita, sub qua havescit, intus carnem albam, succulentam, & quasi lactescentem habens, non ingrati saporis. [*Radices* Clusio scabro & inaequali cortice tectæ, ut Aristolochiae longe legitima radices, & multis exiguis fibris sparsim nascentibus praeditæ.] Cocta cum butyro, vel oleo & pipere condita bene sapit, sicca tamen est, & farinam refert, unde & pro pane à Guineensibus usurpatur. *Flor*es velut in spicis gerit è superiore parte caulium egressi: verum Margravius nec semen percipit, nec flores explicuit, unde ad quod genus plantarum referri debeat nobis nondum certò constat.

Clusius alterum genus agnoscit à priore differentes cortice inaequali & tuberculato obito, cum viticulis spinosis, quam *Yano Pera* nominant. Margravius quoque aliud, *Cara-manhi* Brasiliensis dictum, *caule* longè serpente qui *folia* habet hinc inde solitaria posita, quorum quadam sunt cordis figuræ, quarum insuper aurica, nervo secundum longitudinem & venis oblique conspicua. *Radix* illis est candida.

- 25. *Convolvulus heptaphyllus Indicus pilosus* Breynii.

Breyn.

Flagellæ ei rotunda & cava, res quas arripere possunt circumplectentia: quibus *folia* longis pediculis adherent, profunde in laciniis septem speciosis, inferius angustas, ad mediastem sensim latiores, & postmodum rotundiores, tandem in acuminatas desinentes distributa. *Flor*es concavi & monophylli aliorum *Convolvulorum* more peribentur. Planta tota villosa est, parte impinis foliorum proxa, & in farmentorum summitatibus.

Insulae Zeilan indigena est.

Locus.

- 26. *Convolvulus Brasiliensis quinquifolius* Margr.

Margr.

Frutices atque arbores ascendit, usque se implicat, *caulem* habens rotundum, uno latere plerumque, brunnium, altero viridem, per totum autem punctis brunnis undique variegatum & pilosum: intervallo autem semipedis fore in caule ad latus extenditur semper ramus satis crassus, semipedem circiter longus, itidem hirsutus, qui subrotunda & quasi tubinata corporcula, suis pediculis innitentea & hirsuta sustinet, quae sepe aperientia *flor*em exhibent candidum, uno folio contentam instar Campanulae: in eodem autem puncto quo proxit pediculus qui *flor*em sustinet, etiam pediculus ejusdem crassitie, ex quatuor circiter dig. longus enascitur, quinque folia in orbem disposita sustinens ut in Pentaphyllo ad tactum mollia, superius viridia, inferius subalbicans, ac ubique pilis albicantibus praedita.

- 27. *Totoxyli* seu *Pes passerinus* Hern.

Hernand.

Folia producit Passeris pedibus similia, sinuosa nempe & in quinque aut plures cuspides more Quinquifolii aut Heptaphylli divita. *Radice* fundit ovis gallinarum Pyroae formi & magnitudine similem, lacte affluentem, ex qua *caulem* protere tertem lentum, repente humi, aut plantis vicinis sese advolventem. *Flor*em Malvae purpureum sed minorem.

- 28. *Convolvulus foliis laciniatis vel quinquifolius* C. B. *Aegyptiacus quinquifolius* C. Bauhni J. B. *major Arabicus* five *Aegyptius* Park.

C. B. prod.

Viticulis est tenuibus, geniculatis, levibus: ex quolibet geniculo *folium*, longo tenuissimo pedicello donatum prodeit, quod in quinque laciniis angustis longiusculis dividitur, & quandoque inferior una alterave bipartitur, & culmbre laciniis tenuissimis molliorque aculeis infidet. Supra foli exortum, pedicellus aequè tenuis, duarum triumve unciarum longus & nudus exurgens *flor*em purpureo-ceruleum, aliorum *Convolvulorum* formi sustinet. Hujus ramulum tantum vidit C. Bauhinus. A Pr. Alpino in Exot. describitur *Convolvulus* Arabicus titulo, estque proculdubio

Convol.

* Notis in
Alp. de Diam.
Ægypt.

Convolvulus Ægyptius * Vellugii.

Ex cuius descriptione, eleganti sanè & ornata, nonnulla excerptamus.

Fruticat à radice lignola, longa, fibratice, cortice pallido, nodulis innumeris (calvo, quorum opera facili reptatu, adminicula omnia transcendens, quocumque trahis retrahique lequatur. A caudice virgule exeunt numerosæ & lente, prompto flexu ductoris arbitrium admittunt. Folia caudice virgule exeunt numerosæ & lente, prompto flexu ductoris arbitrium admittunt. longule productis perfoliatis inflexis, lætisque virore grata, septenis lacinis profunde difformantur, quarum inferiores adstantia quoque sua nocte sunt. Flos vulgaris Convolvulus amplior, collectus primum contractisque donec reclusis oris antenarum ceruleisque purpuram explicat: linum obliquo innubrat colore, in quo brevis exurgens columella lepidum caput innumeris staminibus & appendicibus onerat. Flos discuffis umbris à Sole exasperatus sese dilatat, eodem in meridie inclementius radiantibus collectis oris connivit. Emerito flore capulæ sese proferunt Lini capitula amulantes, in quibus terna vel quaterna femina, orobi magnitudinem haud superantia, fusca leviterque lanuginola reconduntur.

Vix cultor est hortus in Ægypto cui non ornamentum commodet.

29. *Quamoclit* J. B. *Falsimum Milesfolia folio* C. B. *Convolvulus tenuifolius* sive *pennatus* *americanus* Park. *Quamoclit* sive *Convolvulus pennatus* Ger. enac. App.

J. B. Cl.

Planta est anadendras, foliis prodigens oblongis & latiusculis, initio binis sibi invicem conjunctis, Aceris fructus referentibus, qui dur durant, etiam fide peritæ involvente jam ipsa planta; reliqua folia viticulis purpureiscentibus [atrorubentibus] alternatim hærent, pinnata, tenui admodum divisa [Myriophyllo akeni apud Martialis familia] obfcurè virentia, sed tenella pallentia, paucis primum lobis seu pinnis, deinde pluribus utriusque ad terdones usque, & unico in summo; at priores lobis bifurcantur. Flores elegantissimo robore placent, in quinque angulos collectis oris Peti similitudine aut Jasmini albi vulg. longo perfoli hærentes interdum trigulis, alias binis, alternato situ ex geniculis viticulorum prodeuntes, apicibus quibus pallidis. Fructus oblongus acuminatus ex squamulo calice exit, cartilagineo cortice, Convolvulorum modo, femina quatuor contineus oblonga, nigra, dura. Sapor ipsius herbe et tubulosus & modicè nitrolos: capulæ verò nonnulli Piper seu bralina Piperis gustatu referunt, ut & semina, quod parum abest quin haud minore caliditate fauces nonnumquam afficiat. Lacte quidem turgit diluore. Pericis aut plantis vicinis le circumvolvendo scandit Convolvulorum more.

Angusti sine flore, & Septembri deinde fructus perficit. Americe indigena habetur.

Quamoclit plantam novam ex India allatam Calapinus primus Gellemini rubri alterius nomine breviter descriptam exhibuit: post eum Camerarius in horto & figuram & descriptionem ejus dedit sub titulo Quamoclit: eum secutus F. Columna accuratius descriptam & depictam edidit: tum J. Bauhinus, & tandem Parkinsonus & Johnstonus apud Gerardum, ut alios taceam. Vidi Florentie in horto magni Ducis.

- * 30. *Convolvulus Africanus minimus* Park.

Mors.

Hic non scandit, sed aut humi cauliculi sternuntur, aut aliquando erecti stant. Folia sunt minima, subrotunda, plurimis venis à nervo medio ad marginem foliorum tendentibus donantur singula, & juxta appositionem singulorum foliorum alternatim positorum conspiciuntur petoli indidem exorti unciales, sustinentes stilosculi campanulatos. Singulis floribus marcescentibus & deciduentibus succedunt exigue capulæ subrotundæ, tribus loculentis separata pelliculâ membranaceâ trifariam ea dividente, atque in singulis bina minuta, angulosa interius, exterius rotunda continetur femina.

Locum titulus indicat.

- * 31. *Convolvulus ramosus incanus foliis* Pilselle C. B. *Convolvulus ramosus minor* Morisoni; *Helaine cissampelos ramosa* Cretica Ponz Ital. Park.

Mors.

Hic à cæteris omnibus antedictis hac notâ speciali distinguitur, quòd singuli cauliculi in plurimos ramos bifurcationibus suis findantur, atque ex simbus inter caulos & folia protrudantur flores campanulati, quibus succedunt capulæ & femina, cæterorum Convolvulorum similia.

Nihil habet, neq. de foliorum formâ, neq. de florum colore, neque de femine, neque de loco natali, nisi quòd inter Convolvulos peregrinos eum reponat, quæ omnia adjecta oportuit. Supple ergo ex Parkinsoni, qui descriptionem suam puto ex Italica Baldi editione Pomez transitit (nam liber ille ad manum non cit.) Folia parva, ad singula genicula bina, pilola, Auriculæ muris vulg. valde similia, superiora in caulibus minora. Flores amplius pallide rubentes, Convolvuli minoris in modum expansi: femina nigricantia aut fusca. Radix fibrosa annua.

Planta Pomez vilâ & descripta Cretæ insulæ originem suam debuit: alibi etiam inveniri verisimile est hanc speciem.

- * 32. *Convolvulus Brasiliensis* Margg. foliis *Smilacis* in longis pediculis.

Margg.

Humi ferpit caule cavo, qui hinc inde folia obnecat in longis pediculis posita, cordis figurâque *Smilacis* emula. Flos albus magnus, instar orbis meniarum minoris, uno tenui folio constans, in quinque angulos expanso, subtriata pallidi flolla quinquangulanti. Sine odore est, nec lætæscit hæc planta.

- * 33. *Convolvulus Brasiliensis foliis cylindraceis in brevibus pediculis* Margg.

Margg.

Longe serpit caule suo farmentoso, cinereo, paulum piloso, qui duorum circiter digitorum intervallo folium habet brevi pediculo infidens, quatuor plus minus digitos longum, figurâ cylindraceâ, nervo secundum longitudinem, & venis aliquot obliquis conspiciunt, pallide viridis coloris. Prope quodlibet autem folium exoritur brevior pediculus, sustinens tria foliola figurâ cordis, quibus innidet flus Campanulæ figurâ, albus & in medio sex stamina alba habens, apicibus Ambræ coloris.

34. *Convolvulus rectus odoratus* Ponz; major, rectus, Creticus, argenteus Moris. *Dorycnium Creticum* Alpin, Park. *Dorycnium Imperati* J. B. *Cnecum album folio* Oleæ argenteo melli C. B.

Mor.

Herba est fruticosa, multis ab eadem radice caulibus simplicibus, rectis, incanis ornata, altitudine cubiti: numerosis foliis, Oleæ figurâ, eodem circumdantibus, angustioribus, molli lanugine rectis & quasi argenteis, unde Argentam vocant vulgò: in summis virgis, bicubitalibus & tricubitalibus & altioribus in hortis bene stercoreatis, coma est prædens, in qua flores candidi, calathi effigie, & fructus Convolvuli minoris instat: Lacte caret aut modicum tribuit. Etiam si caules edat rectos, non verò scandentes, etiam parum aut nihil lactis habentes, in ficis & aridis arenosis proveniunt, tamen propter conformitatem in floribus campanulatis, capsularumque triplici divisa, & feminibus binis in singulis loculentis contentis cum cæteris Convolvuli specibus, aptius hic collocatur quam inter *Dorycnia* dicta aut Jaces.

Hyeme folia minime abijcit, sed perpetua fronde viret.

Nascitur in Cretæ insulæ locis maritimis aurore P. Alpin, à quo inter exoticas exactius describitur.

Ob notas characteristicas communes, quamvis non scandat, *Convolvulus* subiungimus.

- * 35. *Convolvulus ramosus incanus foliis* Pilselle C. B. *Helaine cissampelos ramosa* Cretica Ponz Ital.

Pon.

Caulis huic in multos ramos diducitur, in ramulis minores subdivisus, foliis ad singula genicula binis, incanis & pilosis Auriculæ muris perimilibus vestitis, superioribus minoribus: Flores amplius colore incarnato, Convolvuli minoris similes: Semina in capsulis subrotundis singulis singula, nigricantia. Radix valde fibrosa, annua tamen.

Si perpetuum ei sit in singulis capsulis singula dumtaxat semina habere, à reliquis Convolvulis genere differt.

C A P. V.

De Herbis flore monopetalo uniformi, vasculis feminalibus divisis in loculamenta terna, lactescentibus.

HÆ in quinque genera vel classes dividi possunt.

Vel enim flore sunt Campanan referente, margine in quinque plurimum lacinias secto: vel flore corniculato, foliis parvis in florem quandam totalem confatis, quæ *Rapuncul corniculati* vocantur: vel flore galatæ, ut in *Trachelio* Americano ruberrimo dicto. Primum genus vasculi feminalis respectu dividi iterum potest in eas quæ vasculum habent breve & habitus, five folio hirsuto sunt *Trachelia* dictæ, five glabro & *Campanulæ*: & eas quæ vasculum habent oblongum, & in hirsutum productum; *Speculum Veneris*.

Omnibus his plantis commune est capsulam feminalem habere in terna loculamenta divisam, feminibus plurimis, lucidis rufis repleta; florem fructum infidentem; iucco lacteo scætere.

- §. 1. De *Trachelio* sive *Campanula hirsuta*.

Trachelium dicitur quòd in colli affectibus commendetur; hinc *Corvicia*, indè & *Uvularia* & à forma *Campanula* C. B. vel ab alperitate *Trachelium* dicitur. *Tespa* enim à Grecis vocatur collum, atque adeo tota spina à capite usque ad os lacrum *tespa* *Tespa* *Tespa*, ab alperitate, quæ nominis ratio & huic plantæ convenire potest, inquit J. Bauhinus.

A. 1. *Trachelium*

exurgit; ex cuius summitate flores unciales, lati, Campanulæ formæ, quin, seni, cærulei, alternatim dispositi brevibus pediculis dependent, quorum extremitates, quemadmodum & calices pili oblongi, pappi instar ambiunt.

Locus. Hæc in Baldo reperitur, & Helvetiorum Alpibus, Gothardo & monte Fracto.
Alia species. Hujus & minor species, quæ minus hirsuta, semipalmatis foliis brevibus; cauliculo gemino, ex quorum quolibet reflexo flor. unicus ille tamen minor, dependet.
 Ex Helvetiorum Alpibus allata est.

- * 11. *Trachelium alissimum, hirsutum asperius, foliis angustis, floribus parvis* J. B.

J. B.

Radice crassa nixur & subdulci: *Caulē* erigit bicubitalem vel tricubitalem, crassiusculum, hirsutum, foliis ornatum angustis, longis, ad Echii folia accedentibus, alperis. Flores confertum conglomerantur ut in Trachelio minore, Campanulæ foli minores, cum tamen planta major.

Inter Sultz & Zenne Allatie urbes, invenit descriptionis autor J. Bauhinus, mensē Julio florens.

- * 12. *Trachelium saxatile foliis Palmariæ Gallorum C. B. Saxatile spicatum* Park. *Rapunculus Saxatilis* five *pyramidalis* alter Ger. emac.

Claf.

Radice habet candicantem perennem, unde persiliunt interdum plures *cauliculi* teretes, inæquales & contorti, palmares aut breviores longiorēve pro versitate plantæ aut loco in quo nata, candida lanugine tecti, singulis annis pereunt, novis sequente renalcantibus qui summo fastigio multo elegantius floribus, cæruleis, spicæ in modum digestis sunt ornati, ut in Trachelio min. quibus succedunt *vascula* etiam illius similia, minutissimo semine plena, longiusculo tamen potius quam rotundo, coloris ex spadiceo fusci. Folia inæqualiter hinc inde sparsa caules ambiunt, ad Pulmonariæ Gallicæ foliorum similitudinem satis accedentia, cum magnitudine, tum crenarum in ambitu formæ, atque ipsa etiam candida lanugine formæ obita, pronā præsertim parte. Tota plantæ lactescit, & ad Sonchi odorem proxime accedit, saporque est dulci, præsertim radix, ut præter Rapunculus vulgaris.

Locus. Nascitur in alperis & saxosis montibus Brisianis, circa specum oras, inter durissima faxa, ut non sine magno labore radices erui possint, nec usquam observavit F. Gregorius de Regio Capucinus, nisi in locis cavernosis ubi nullæ aliæ plantæ proveniant, nec humor penetret.

- * 13. *Trachelium majus petræum* J. B. Ger. emac. *petracum majus globosum* Park. *Campanula Alpina sphaerocæphala* C. B.

Pen. J. B.

A radice lignosa & rugosa, colore pallido purpurascēte exeunt *cauliculi* multi, striati, subhirsuti, cubitales & cum rubore virides, [crassi, firmi, lignosi, incano tomento pubescentes, in ramos nullo ordine divaricati J. B.] qui inordinatē emittunt folia, oblonga, crenata, nigricantia, suā pariter hirsute communita, parte pronā potissimum, ubi etiam albicant, & Salviæ folia referunt, magis tamen angusta & mucronata [quædam uncialia, longiora etiam, semunciam ferē lata, quedam breviora & angustiora præsertim quæ in summo consistunt. Quæ verò ramis hærent prædictis multis numeris minoribus]. In summo caule sunt flores multi, acervatim congesti, & inferius ex eodem globuli quidam, at minori numero; & inferius adhuc inter caulem & folia alii, & adhuc pauciores, formam representantes forum *Umbellatæ Cervicariæ* Penz, sed minores, albi, in quinque & quandoq. septem mucronatas scissuras divisi, & quorum centro multa exeunt *stamina* subulæ, quorum unum modo proboscide egreditur, versus cacumen satis crassum, quod dum maturatur bifurcatum & aduncum evadit.

Tempus & Locus. Decedente Augusto florens conspicitur, atq. talis per plures dies conservatur, unde Pona semen observare non potuit. Inter rimas illorum asperimorum lapidum Baldi solum circa Coronæ Templum pullulat.

14. *Trachelium Supposed Cluf. spicatum tenuifolium* Park. *Alopecurus Alpinus* quibusdam, *Echium montanum* Dalechampii J. B. *Echium Alpinum* luteum C. B. quidēq. *Campan. foliis Echii.*

J. B. Cluf.

Pollicaris crassitudinis habet *radicē*, sensum gracilescētem, palmo longiorem, in apophyses aliquot abeuntē, teneram, rubentem rugoso cortice tectam. *Caulis* dodrantalis aut pedalis, crassitie respondet radici, firmus, cavius, singularis, hirsutus, crebris foliis vestitus, alius palmum ferē longis, alius brevioribus, potissimum superioribus, latitudine semunciali, hirsutis, ad Echii folia accedentibus. Thyrsus seu potius *storum* inter foliola latentium, pulcherrimo ordine dispositorum, Trachelii aut Rapunuli floribus similitum, sed minorum paleiscentiūq. coloris crassa spica nascitur. Evanescentes flores in *capitula* transeunt exilē subulavim, semen continentia.

In altissimis jugis montis Jura præp. *Thuri* copiosum invenimus.

15. *Campanula foliis Anabæ, floribus oblongis* C. B. *Rapunculus montanus, five Trachelium montanum* J. B. *Trachelium montanum majus* Park.

J. B.

Folia multa propter terram, in quibusdam duabus uncis longiora, in aliis quadruplo, ad Echium accedentia, ex angusto principio scilicet latefcentia, sensim, deinceps in acumen desinentia, utiq. hirsuta, nonnihil crenata, costâ medium secantē. Inter hæc surgit *caulis* ferē cubitalis, hirsutus, enodis, uno

uno aut altero foliolo exiguè donatus. Flores in eaulis capto superiore quaque aut plures, singuli in singulis pediculis non admodum longis, magis, Campanulæ utriusq. foliis similis, ex coarctato albescentes, calyce hispido basin complectente. *Radix* cristatula & longiuscula, eligi grata.
 Barnoni in Rhætia invenit J. Bauhinus florentem Junio: Agrius in montibus Sarre colligit.
 Huic eadem videtur quam

Locus.

Campanulam minorem foliis Succisæ flore magno denummarimus.

Ad semipedalem altitudinem assurgit, foliis ad radicem oblongis. Succisæ ferē similibus quod ad figuram attinet, sed multo minoribus, hirsutis, per margines æqualibus, aut crenis vix conspicuis incisis. *Cauliculi*, tenues, teretes, hirsuti, non ramosi, uno vel altero folio vestiti antequam ad flores ventum esset, qui alternatim caulem ad intervalla descendunt, quatuor quinquè vel sex, & quandam quasi spicam efficiunt laxam, nutantem, pediculis semuncialibus tenuibus, magni pro plantæ modo, & Trachelii majoris æmuli.

Invenimus inter *Gluckniz* & *Metzschlag* in montibus Austriæ & Scythiæ differentiam loci. *Locus.*
 Siccam a D. *Philippe Skippov* allervatam descriptimus, nam virentem per perfusionem locuit.

- * 16. *Ratunculus nemorosus magno flore* Park. minor C. B. *Rapuncium five Erinus magno flore* Col.

Col.

Radice est crassa, fibrosa, ex albo parum rufescente, sapore dulci ut Rapunuli vulgaris, lactescēte, ac perenni, ut conjicere est ex novella fibrolæ & radicis rugoso capite. Folia cum caule promi, primum exigua, rotundiora cacumine, vulgaris Pepli magnitudine, deinde longiora, quæ vix æquant æquum vel superant, semper longiora & angustiora, illaque in extremo acutiora, quæ caulis medio hærent. *Caulis* tenuis est, pedalis, striatus, paucis foliis interceptis, in quibus deinde flores, post difficulos priores qui supra caulem cacumen producantur ex quinquefoliata basi angustifolia, ut in aliis. Floris effigies ad Trachelii angustifolii Col. accedit, unciali longitudine, & semunciali ferē latitudine, in quinque laciniis oris margine inciso, obliquitæ cæruleo purpurascēte colore venulis purpureo-cæruleis per longum depictis est flos, laciniis habens colore magis saturo; *apicem* in medio triduum, in toto cacumine, quin etiam *staminibus* conditum. Fructus ut congenerum, & semen areolæ instar minutum decidit per foramina tunc pervia minutum. Tota planta cum floribus lactescit, dulci sapore, cæulis, gravior in cibo quam Rapuncium.

In Alperium colle quodam Castro subjacent.

Locus.

- * 17. *Rapunculus nemorosus angustifolius magno flore* major C. B. *Rap. nemorosus* Ger. Park.

Folia imo oblonga habet, & circa margines dentata, succulentibus tamen breviora; quæ praelonga sunt, & marginibus pariter dentata, brevibus pediculis nixa, ad quorum exortum alia minora cauli apponuntur. Flores aliorum Rapuncolorum similes, pallide cærulei. Radix alba, longa, minus tenera quam reliquorum.

- A. 18. *Trachelium minus* Park. Ger. emac. *minus multis* J. B. *Trach. five Campanula prætenis flore conglomerata* C. B. *Little Thysanotus of Canterbury-bells.*

Caulis ex eadem radice plures erigit pedales aut cubitales, hirsutos, teretes, rubentes. Folia quæ radice exeunt longis insident pediculis, ipsa tres digitos interdum longa, fescunciam lata, in acumen mucronem desinentia, circa margines crenata & veluti crispâ, brevi & vix conspicua lanugine hirsuta, ad tactum arduiscula: superiora in caule minorâ, absque pediculis adnata, sicut alterno. In summis caulis & foliorum alis latent flores plures simul conferti, absque pediculis calathoides, erecti, pulchre purpurei, ad medium ferē in quinque laciniis acutis secti, stylo inus oblongo triduo, quem circumstant quinque stammina alba. *Vasculum seminale* in imo calicis infra floris fundum situm, in tria locamenta dividitur.

In pascuis montosis & cretaceis plerumque nascitur, & post medium ætatem floret.

Gerardus nostras hanc plantam bis descripsit & depinxit, primo *Trachelii minoris*, iterum *Viola calathiana* titulo: unde J. Bauhinus mali hujus deceptus, cum (ut ingenue fatetur) linguam Anglicanam, quæ cum Gerardis descriptis, non intellexeret, sub titulo Trachelii five *Viola Calathianæ* eam iterum proponit. *Locus.*

Trachelium minus alium J. B.

Floribus est albis, non magnis, multis simul in extremitate *caulis* cubitalis, levis: foliis longo pediculo acinis tres longis, duas latis, non in acumen desinentibus ut cæterorum Tracheliorum, serratis, vix apertis, glabris. Ex sicca descriptio.

In horto *Moser* vidit. Q. an alter quam floris colore differat à Trach. min?

3. *Campanula Persicifolia* Ger. Park. *angustifolia cerulea & alba* J. B. *Rapunculus persicifolius magno flore* C. B. *Drachleander Bell-flower*.

7. B.

Ad sesquicubitalem altitudinem affurgit caule anguloso aut striato, glabro, rigido, inani, crebris foliis vestito nullo ordine positis. Folia angusta longa, glabra, ex atro virore splendens, ad margines raris, nullo ordine positis & vix conspicuis denticulis incisa. Flores in summitate caulis ex aliothoriorum exeunt in eodem furculo seu pediculo plures similes, pedicellis privatis brevibus, monopetalis, Campanulati, amplius, margine in quoque segnientia diviso, quam Rapunculi magis parvuli, plerumque caerulei, intus albi, & calice quinquepartito; infra quem consistit *vasculum* calices figura, in tria locamentis dispersum, *semina* continens parva, splendens, tribus foraminibus per maturitatem pertusum, & quibus semina fundit. Radix quam Rapunculi minor, magis fibrosa tortuosaque.

Observavimus hanc in dumetis prope Spadam urbiculum acidulis celebrem in Germania inferiorem, flore albo: in montibus & collibus Geneve vicinis flore caeruleo. In Anglia quod sciam igitur non provenit.

Locus.

4. *Campanula latifolia pyramidalis* Ger. *Pyramidalis laevis* J. B. *Rapunculus hort. latiore folio, seu pyramidalis* C. B. *Campanula major seu pyramidalis* Park. parad.

7. B.

Lacte turgit radix, Rapunculi similis, restitibi fecunditate se multiplicans, etiam ex fructibus repullulascens; ex qua caule trium quatuorve cubitorum surgunt, laeves; folia vestiti glabris oblongis, fortius crentis incis, verum inferiora folia palmum aut sesquialbum longa, palmo laeviora, per extremum fere obtusa, & ea quoque glabra, raris admodum celsis difsecta & vixdum serrata. Flores à medio caule ad summum ulque fastigium caerulei, campanulas oris laciniatis expriment, quam Rapunculi vulgaris majores ac patentesiores.

De loco natali nihil certi traditur. Floret Julio & Augusto.

Morionis folia hujus prima & tertia proxima violae nigrae forma similia, paulo tamen majora, quae vero circa caules paulo longiore, utraque satum viroris: caules validi & praerati: quae quidem vera sunt.

5. *Rapunculus Alpinus pyramidalis minor* C. B. *Rapunc. seu Campanula pyramidalis minor* Park.

C. B. Prod.

Radix Rapunculi formâ: Caulis unus, sesquialpalmaris, foliis pallide virentibus, per ambitum crentis, acuminatis, unciam latis, tres longis, alternatim cingitur. In summo flores pauci, caerulei, Campanulae formâ, pedicellis annexi, & filamento oblongo ex eorum medio prodeunte donati propendentes: quibus singulis capitulum oblongum, pertusum succedere, cui semina minutum includitur.

In Italia provenit, sed locus excidit. C. B.

6. *Campanula Pyramidalis minor* Alpin. Exot.

Alpin.

A radice tres vel quatuor, vel plures etiam caules affurgunt, bicubitales & etiam longiores, recti, graciles, rotundi, ex quibus hinc inde ramuli pauli ascendunt, inferne longi, superne breves, ita ut servato aequali ordine in his ramulis, quasi pyramis cum ramulis floribusque appareat, unde nos *Campanulam pyramidalis minorem* nominavimus, ad differentiam *vulgatae*, quae longè amplior est. Ex summitatibus vero ramulorum flores propendunt numerosi, qui parvis Campanulis sunt similes, colore aut caeruleo dilutior, aut candido, haecque campanulae sunt cum suis filamentis tanto artificio à natura librata, ut artufex peritissimus ita perbellè vix eas faceret, deorsum propendentes, quales florum qui in vulgaribus Campanulis spectantur, sed paulo majores, suaviter olentes. Hac stirps inferne juxta terram admodum est foliosa: folia vero spectantur, longa, viridia, inferius latiuscula, & in acumen desinentia, magnitudine & figura quasi ad Rapunculos accedentia, vel ad Intybum sylvestrem; longè tamen extrinsecè undique serrata, superne longè minor, tenuior, ac magis mucronata cernuntur, singulaeque ad uniuscujusque ramuli in caule exortum. Radix praegrans crassa, brevis, Nunc Juglandis fere magnitudine, figura tamen longior, in acutum desinens, colore albo vel transillucido, ad Rapunculi radem radicem maxime inclians. Sapor vero insipidus & viscidus observatus est. Stirps perennis est, & quo annosior eo radices habet numerosiores & crassiores.

Locus.

In valle S. Fidis duobus à Bassano oppido m. p. in locis opacis & humidis, nec alibi ulquam, nascentem vidit Prosp. Alpinus.

- * 7. *Rapunculus petraeus* Alpin. Exot. Park. Moril.

Alpin.

Radix huic oblonga est, digiti minoris crassitie, carnosa & alba, Rapunculo vulgari valde similis, sapore dulci, subarsti, unde in acetariis Rapunculi modo (ut audio) est satis accepta gustum. Ex radice folia complura fert, longissimis pediculis gracilibus inherentia, Hederæ foliis carnosae similia, minora tamen, longiora, magisque in acutum desinentia, tenuiora, colore viridi nigrescentia. E foliorum medio prodeunt tres furculi, graciles, recti, longi, rotundi, dodrantales, cum parvis foliis, longis, tenuibus, utrinque alternatim suis petiolis caulibus adnatiscentibus. In cauliculis cum

cucumine

cucumine capitulum parvum rotundum, aliquando oblongum extuberat, & *stipulus* complurimis caeruleis, in unum congestis, inodoris, quibus singulis succedunt capitula exiles, tribus locamentis divisa, in quarum singulis plura minuta *semina* subnulla, splendens.

Nascitur prope Bassanum in agro Marobitico, à Brenia flumine vix tertia milliaris parte distans. Locus. In colle lapideo Septentrioni exposto, radice rimis laxioribus infixis, ut propterea magno labore eratur, vixque integra.

- * 8. *Rapunculus nemorosus angustifolius major majore flore* C. B.

Hic folia exhibet etiam angusta vulgaris Rapunculi efculenti in modum, profundè serrata: flores vero ampliores, nolo alicuius patentesiores in modum, quinquepartitam in margine partitos: quibus succedunt capitula trifariam junctæ, singula singulis foraminibus pertusa illius more.

- * 9. *Trachelium parvum folio Bellidis subrotundo.*

Radix ei alba, simplex, lignosa, annua: Caulis erectus, striatus: Folia alternatim posita, subrotunda, abique pediculis cauli adnata Flores Trachelii majores.

Circa Messinam in montium urbi immunitum lateribus observavimus.

Locus.

Ad § præcedentem pertinet.

- * 10. *Campanula Alpina glabra flore dilutissime caeruleo* J. B.

7. B.

Nihil hirsuti aut asperi (inquit J. Bauhinus) nobis in hac planta apparet. Folia aliquid similitudinis habent cum Hieracio Sabauda, in circuitu serrata, minorum fere quam Campanula repens flore minus; flores etiam paulo minores videntur, in unum latis velis, ex brevi pediculo nutantes.

Ramulum habuit fere pedalem, datum ab Agerio, qui in venecio monte Tyrolensis collegerat. Locus. Excepta glabritie parum differt à Campanula repente flore minore.

- A. 11. *Rapunculus efculenti* C. B. *efculenti vulgaris* Park. *vulgaris campanulatus* J. B. *Rapuncium parvum* Ger. *stamponis*.

Rapunculo vulgari radix alba est nunc simplex, nunc furculosa: Caulis sesquicubitales, gracilis, hirsutus, angulosus & striatus, nunc unus, nunc plures, foliis cinctus nullo ordine positis, angustis, acutis, pediculis expertibus, cauli adnatis basi latiuscula, sensim angustioribus ad apices ulque, per margines crentis vix conspicuis leviter incis, in summo ramosis, ramulis e foliorum sinibus exeuntibus.

In summis caulibus & ramulis, longis pediculis insident flores campanulati, in quinque laciniis acutis profundè divisi: singula autem laciniis tribus stris purpureis insignes sunt. Stylus in medio flore inclusus in tria cornua reflexa; quem flamma quinquè tenuia breviora circumstant. Floris color ex caeruleo purpurascens: Calix ex quinque angustis acutis foliolis compositus. Infra florem ad imum calicem *vasculum* est feminale tribus locamentis distinctum, *semine* repletum copioso, exiguo, lucido. Tota planta lacteo succo turgit aliarum Campanularum instar.

Vernis acetariis (inquit J. Bauhinus) expetitur hujus radix, minimi digiti fere crassitudine, Napi usque parvi similitudine, alba, dulcis. Cum longo Pipere devorata lactis ubertatem facere perhibetur.

Estur non cocta tantum sed & cruda in acetariis, quod maxime gustui placeat, & appetentiam excitat; longe quàm Rapi aut Raphanum delicatior. Lob.

In aggeribus fossarum, inque arvis non cultis nascitur, in hortis etiam ad acetariorum usum feritur Locus. & colitur ut grandior evadat. Ætate floret.

Eriose major Fab. *Columnæ*, *Rapunculo affinis* J. B.

C. Bauhinus hanc plantam habet pro Rapunculo efculento vulgari proximè descripto, cuius sententia & nos quoque accedimus: nihilominus descriptionem ejus Columbianam proponemus, ut Lectori iudicium permittamus.

Radix constat carnosa, non magna, parvum Raphanum æquante ad summum, candida, gustu suavi, ex dulci acerbis acetariis experta, lactescente, in medio vel imo parùm exuberante, à qua folia exeunt primo vere. Ocini foliis similia, minora tamen, mediis Ocini foliis æqualia, per ambitum serrata, superne hirsuta parum atque viridia, inferne vero laevia atque polica, albioraque, Calices postea ab radice emittit plures, locandam loci annique temperiem, pedales vel majores, angustos, hirsutos: quos folia absque petiolis alternatim circumdant, longiora admodum angustioraque, longius serrata, ita ut qui viderit plantam sine caule, atque postea caule præditam, diversam absque dubio esse censeat, nisi domi cultam observaverit. Folia quidem quæ antequam caules edere quæ dubio esse censeat, nisi domi cultam observaverit. Folia quidem quæ antequam caules edere quæ dubio esse censeat, nisi domi cultam observaverit.

habebat terram tangentia marcidia evanescunt, nec in illa amplius inveniuntur. Ex foliorum alii ramuli exeunt, in quibus sicut in caulibus flores Maio exeunt, petiolis parvis herentes, cavi, quinque divisis in extremo diffecti, colore albicantes & etiam purpurascens, utius thrysum habentes, qui in tres curvas partes dividitur: quibus ficeatis florum basi exuberat, quæ hirsuta est & in quinque viridia folia delinit, semen persiciens Junio & Julio fuscum, minutum, compressum, gustu acerbum, quod cum perfectum & ficeatum est, per basis foramina, quæ tunc pervia sunt decidit. Tota planta læde manat dulci disrupa. Hæc descriptio Rapunculo vulg. efculento per omnia convenit, nisi forte floris colore, qui pro cæli aut soli diversitate variare sæpe numero solet.

- A. 12. *Cam-*

- A. 12. *Campanula rotundifolia* Ger. minor folio rotundifolia Park. minor rotundifolia vulgaris C.B.
The lesser round leaved Bell flower. Campan. parva, angustifolia Cantabrica J.B.

Radice est albâ, crassifculi, modicè fibrosâ, subulci. *Folia* primo ortu aliquatenus Violæ Martiæ primis minoribus foliis similia, minora, lineata, ex semuncialibus & uncialibus pediculis, quæ mox laciniata fiunt hederaceorum instar: At quæ in caule sunt longa, angustâ, acuta ad margines æqualia, nec ullis pediculis mixta. *Caulis* pedalem interdum altitudinem attingit, teres, glaber, obcylindricus viridis, foliis vestitus crebris, nullo ordine positus. *Flores* in summitate caulis cærulei, campanulati, Rapunculi similes, margine in quinque lacinis diviso, penduli; e calice in quinque longa angustâ segmenta partito exeunt. In medio flore *filamina*, & quatuor foliola parva, alba, quæ interiorum ad floris umbilicum incurvantur. *Semen*, ut in hujus generis reliquis, valculo intra florem fito, tribus loculamentis distincto includitur.

Loc. &
Tempus.

In agrorum marginibus, inque dimetis & ad fœpes præsertim in montosis, ubi pascua etiam occupat frequentissima est. Aëstate & in multum Autumnum flores.

Descriptio est J. Bauhini à nobis interpolata.

13. *Campanula minor rotundifolia Alpina* C.B. *Rapunculus Alpini minor rotundifolius* Moerli.

Radice hujus plantula non observari: Morionis nosse tuberofam ei attribuit: Clusius, (simodè eandem describat) radicalem fibras valde serpentes & vicina loca occupantes, subinde germinantes & novas stirpes producentes. *Folia* ei ex rotunditate oblonga sunt & mucronata, circa margines serrata [longissimis pediculis innitentia] Flores Rapunculi vulgaris formâ similes, (nunc eleganti cæruleo colore præditi sunt, vel saturato purpureo sive violaceo nitentes, vel diluore purpureo colore & quasi cinereo conspicui, interdum etiam nivei Clusio.)

Loc.

In Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus aut hanc, aut sequentem plantam. Campanula illa, quam in sylvis montosis prope Lindaviam urbem, & alibi in Alpibus Striacis & Carinthiacis invenimus, folia habuit qualia modo descripsimus; *Caules* sesquipalmares & longiores, tenues, paucis foliis vestitis, unis latoribus, reliquis sensim angustioribus, ad margines dentatis, exceptis his quæ in summit caulis sunt. *Flores* versus summum caulem ex albis foliorum exeunt, longis pediculis, cærulei, & Campanulæ minoris rotundifolæ similes. In uno autem caule tres, quatuor, & non raro quinque flores sunt; totâque per se eadem radice caules exeunt.

14. *Campanula Alpina minima folio serrato oblongo.*

Plantula est femipalmaris, foliis angustis, oblongis etiam iis quæ ad radicem sunt, circa margines serratis, in cauliculis crebris. In summis caulis duo trêve flores, præcedentium similes, pro plantula proportionem ampli cærulei.

Clusius in hist. pro *Campanula minore Alpina* iconem habet Lobelii & Dod. Et revera descriptio ejus non convenit huic plantæ sed potius præcedenti: ut dubitem adhuc quam plantam intelligat Clusius *Campanula minoris Alpina* titulo, & putem J. Bauhinum rectè fuisse quod non separaret eam à præcedente.

Campanula minor rotundifolia flore in summis cauliculis C.B. i.e. *minor alba & purpurea* Ger. *minima sylvestris* Park.

An & quomodo differat à *Camp. minore rotundifolia* vulgari, examinent alii: mihi certe eadem videtur.

- * 15. *Campanula rotundifolia minima* C.B. prod. Park.

C.B. prod.

Plantula est trium unciarum, ex cujus radice alba, capillari, oblonga exurgunt cauliculi (serpe unus, plerumque terni aut quaterni,) tenuissimi, subserpentes, & ad radicem subhirsuti, majori ex parte nudi, singuli unicum floriculm subcæruleum, deorsum nutantem, calathu formâ fulgentes. *Foliola* habet ad radicem potissimum, exigua, subrotunda, serrata, rigidifcula, quatinus rubentia.

Loc.

In Rhætorum Alpibus inter saxa, florentem adhuc Septembri invenit C. Bauhinus.

- * 16. *Campanula linifolia cærulea, vel Rapunculus campanulatus linifolius* J.B. *Camp. Alpina linifolia cærulea* C.B. *linifolia cærulea* Park.

C.B.

Ex radice tenui alba, cauliculi quaterni, quini, plures pauciorive, palmares & sesquipalmares, graciles, rotundi, simplices emergunt; foliis oblongis, angustissimis confuso ordine septi. Flores in summitate cærulei.

Loc.

Rupes & summa juga montis *Wasserfall* Julio mense florens exornat. Monet C. Bauhinus hanc cum vulgari *Campanula minore* minime confundendam. Diligentius conferant quibus montem illum adire contigerit, & plantam ipsam in situ videre.

- A. 17. *Campanula Cymbalariae foliis* Ger. emac. Park. *Cymbalaria foliis, vel folio hederaceo* C.B. *Camp. folio hederaceo, species Cantabrica Angustifolia* J.B.

Tenella est plantula, *radice* exigua, capillacea & albicante: *cauliculi* tenuibus, palmariibus & sesquipalmariibus; per quos *folia* tenera, hlati virore persufa, Hederæ vel Cymbalariae, angulosa angulis acuminatis, longis pediculis donata. *Floriculi* pediculi filii instar tenui, longifuculo, uni unicis, infidit gracilis, oblongus, per summas oras laciniatus, cæruleus, cæteroque pallidus: [aliquando summo cauliculo, aliquando ex ejusdem lateribus prodeunte.]

In aggeribus udus ad aquarum margines in Occidentalibus Angliæ copiosè provenit: invenimus & *Loc.* in Septentrionalibus prope Sheffieldiam.

- * 18. *Campanula rotundifolia Catanea longius radicata* Bocconi.

Boc.

Radice hujus altè in terram depacta est: *Caules* multi sunt, pedales, duri, rigidi: *Folia* Cymbalariae rotunda, leviter sinuata, ab imo usque ad fastigium ferme æqualia. Flos aliarum Campanularum formâ cæruleus; item & semen, lucidum, rubrum.

E rimis saxorum erumpentem prope Catanam inveni. Differt ab ea quæ Cymbalariae foliis dicitur, *Loc.* tur, radice, fed præcipue foliis superioribus minime angustis.

- * 19. *Campanula serpyllifolia* C.B. Park. *Campanula Serpyllifolia* J. Bauhini.

C.B. prod.

Tota planta floribus exceptis Serpyllum refert, nam *radice* est tenui, obliqua, tenuissimis fibris capillata, & hinc inde repente: *cauliculi* plurimi rubentibus, in terram reflexi, cui novis fibellis adherent, qui in ramulos plures tenuiores dividuntur; quos *foliola* Serpylli vel potius Nummulariæ quæ hinc est purpureo, formâ subrotunda, quo semper opposita, quædam majora, quædam Serpylli minora, crenata, subius pallide virentia, pediculis brevissimis & levissimè pubescentibus, ambiunt. *Cauliculi* aliquando in pediculis nudos flores sustinentes desinunt: aliquando ex cauliculis lateribus pediculi triunciales, in summo nudi, floribus ornati exurgunt. *Flores* bini vel terni, Campanulæ formâ, ex cæruleo rubentes, deorsum nutantes, singuli singulis pediculis donantur.

In Baldo cum floribus legit descriptionis autor C. Bauhinus: in Rhætia florentem æstate invenit *Loc.* J. Bauhinus.

- * 20. *Campanula Alpina latifolia flore pullo* C.B. Park.

C.B. prod.

Cauliculi est tenuissimo, palmo minore, qui ad partem usque mediâ *foliis* uncialibus subrotundis, alternatim dispositis, leviter crenatis, pallideque virentibus cingitur: at pars superior nuda est, cui ferè semper unus *flor*, mediæ magnitudinis, pulli coloris infidit.

In Alpibus Austriacis, ut Sneeberg & aliis oritur. Forè hæc non differt specie à *Campanula rotundifolia minima* ejusdem C.B. nam vix animum induco ut credam dari tot Campanulæ rotundifolæ minoris distinctas species.

21. *Campanula parva rotundifolia, flore cæruleo, pentagono, grandi.*

Folia huic Campanulæ rotundifolæ minoris, in locis nonnullis hirsuta, aliis glabra. *Cauliculi* non alligunt in alicuium prout in illa. *Flos* pro parvitate plantæ grandis & insignis.

Invenimus primo in divinis maritimis prope Scalcam & portum S. Nicolai in Calabria; postea etiam *Loc.* alibi in Regno Neapolitano.

22. *Rapunculi generis folio serrato rotundior J.B.*

J.B.

Complures statim à radice tollit *caules*, cubito aliores, nonnihil angulosos, subhirsutos, simplices, quibus ab imo ad summum adnascuntur alternatim *folia*, nonnihil hirsuta, uncialia & sesuncialia, semunciam circiter lata, pauca unciâ amantur, in acutum mucronem definitia, per ambium serrata, obliquis venis à medio nervo in margines exortectis. Summus (scapæ *flores* ex intervallo proferit Rapunculi vulgaris floribus similes, calculo exiguo, pinnato, perimili, ex pediculis uncialibus & sesuncialibus tenuibus. *Radix* alba, Rapunculi vulgaris crassitudine, multistida, longifucula. Floris color cæruleus; pistillus longus extra florem prominens.

In monte Jura collegimus.

Folia hujus plantæ quæ in caule sunt, nullis pediculis intervenientibus eidem adnascuntur, latitudine unciâ unam æquant, inferiora etiam superant. *Flores* Campaniformes sunt, pulchrè cærulei, non autem exeunt singulares è foliorum finibus, prout eos præsentat figura J. Bauhini, sed tres, quatuorve simul in eodem communis pediculo.

- * 23. *Rapunculus umbellatus latifolius* C. B. *Rap. umbell.* 2. Cam. hort. *Rapunculi folio umbellati prima species* Park.

Huius folia semuncialis sunt latitudine, mucronata, in margine pilosa: *caulem* erigit dodrantalem, plus lætorem; in cuius summo fastigio proveniunt plurimi *folioli*, in unum caput coarctati, cœrulei, integri in summo, noli in inferi, singuli quinquefariam in margine partiti; quorum longitudo decussis succedunt *capitula* tribus loculentis distinctæ, atque in singulis loculentis plerima continentur *semina*, subruffa, splendens.

- * 24. *Rapunculus umbellatus angustifolius* C. B. *Rap. umbell.* 1. Cam. hort. depictus. *Rap. folio umbellati 2. species* Park.

Folia habet quàm præcedentis multò minoræ & angustiora paucioræque: *flores* minores, cœruleos, non tam patentes, plures simul in unum *capitulum* congestos, cum stylo in medio singulorum, qui in margine quinquefariam aliorum more dividuntur: *semina* in thecis triaculularibus pellicula idem producuntur.

Duas hæc species J. Bauhinus uno capite comprehendit, quod ita inscribit,

Trachelis minoris duas species, sive Rapunculus glaucescens major & minor Thales.

Utraque lacteo est succo sicut reliquæ *Rapunculorum* species: major ex una radice numerosissimos profert *coliculos* tenues, teretes, scabros, hispidos, sesquipedales, *foliis* plurimis, oblongifolius, angustis, sinuatis, ac hispitis præditis, in *umbella* parva *flores* cœruleos continentes: *semine* fulvente, exiguo.

Hæc rariis obviæ fit.

Minor species locis aridioribus ac soli expositis frequens est, maximè verò arenosis, foliis & caubus brevioribus, ut & umbellâ suâ cœruleâ.

§. 3. *Campanula vasculo oblongo in siliquam producta, Speculum Veneris dicta.*

Speculum Veneris dictum puto à semine splendens, lucido, & speculi inftar polito.

1. *Speculum Veneris* Ger. Sp. Ven. *major* Park. *Orobanchis arvensis vel Campanula arvensis eracta* C. B. *Avicularia Sylvi quibusdam* J. B. *The greater Venus Looking-glass.*

E *radice* parvâ, albâ, lignosâ, singulari, fibris tamen majusculis furculosâ plures interdum *caules* fundit, infirmos, dodrantes & longiores, ab imo statim ramulos, *foliis* vestitos mollihus oblongis nonnihil serratis, per extremum rotundis, crispis; è quorum sinibus *flores* exeunt pulchri, purpureo-violacei, monopetali quidem, in quinque tamen segmenta totidem folia imitantia expansi, qui occidente sole in figuram pentagonam, sagittæ parti alate similem coeunt, unde & nonnullis viola pentagona dicitur. Floris umbilicus albus: *stylus* tricuspis è medio flore exit; *stamina* quinque albidâ in ejus tubo occultantur. Floris basi pro *calice* quinque folia angusta, viridantia circumponuntur, quæ summum postmodum coronant fastigium clavæ quadratæ uncialis, *seminibus* parvis, rotundis compressis, per maturitatem lucidis & splendens colore leucophris repleta. Tota planta lacteo succum vulnerata fundit.

Inter segetes in extens regionibus frequens occurrit.

Datur hujus varietas per omnia major, foliis longioribus latioribusque, atque perquam similis, quæ

Campanula f. *Viola* pentagonia folio oblongo latiori *Morif. præliud.*

2. *Speculum Veneris flore amplissimo, Thracicum.*

Plantula est palmaris, *radice* simplici albâ; *caule* tenui, infirmo, ramulis crebris fruticoso; *foliis* digitum longis, angustis, longitudine latitudinis tripli, pediculis nullis, immedicte adnatis; interioribus latioribus, ad Græciolæ aut Hylopi folia accedentibus superioribus angustioribus & acutis. *Flores* in summis caubus & ramulis duplo majores quam *Speculum Ven.* vulgari purpurei, quàm illis pal-hiores, simulo seu umbilico albo, minus tamen quam in illo; umbilicum album circulus latus cœruleus ambit, oræ extreme purpureasunt. Floris magis concavi sunt & campaniformes quàm Sp. V. vulgari, in quinque quidem segmenta minus tamen profundè divisi. Quinq. stamina in unum florem occupant, cum stylo in medio longitudo trifido. Florem circumstant pro *calice* quinque foliola angustâ, oblonga, acuta, ad margines nonnuncquam fœtis obfita. *Flores* antequam aperiantur pari cum reliquis congenibus molo in quinque rugas sagittæ alas referentes complicantur, *siliquis* quadratis oblongis infidentes. Ad basin siliquæ bina plerumq. sibi mutuo opposita folia; & ex aliis foliorum bini exeunt ramuli. Semina rotunda, in hoc genere majuscula, splendens, colore leucophaeo.

Hujus plantæ semen in Thracia collectum à D. Cœvill Cantabrigienfi nobis communicavit D. Dent, Pharacopolæ Cantabrigienfis, rei herbariæ peritissimus, vœni amicus noster.

3. *Speculum*

3. *Speculum Veneris perfoliatum, seu Viola pentagonia perfoliata. Perfoliate Venus Looking-glass.*

Caule simplici lanuginoso & anguloso albis assurgit quàm reliquæ hujus generis, excepto parvo nostrate, altitudine dodrantali. *Folia* in caubus crebra, latitudine pollicari, subrotunda, circa margines dentata, pediculis nullis immediatè cauli adherescunt, eumq. fere amplectuntur, ut ab eo perforari videantur; situ alterno. Ex aliis singulorum foliorum oriuntur *flores* tres plerumq. rariis quatuor, nullis pediculis, non adè expansi ut in vulgari majore, segmentis etiam rotundioribus, & colore dilutiore. Calicis segmenta quinque, latiora sunt quàm in vulgari. Caulis interdum ramos emittit.

- A. 4. *Speculum Veneris minus* Ger. emac. Park. *The least Venus Looking-glass.*

Johnson.

E *radice* tenui, lignosa *caulem* exsertit rectum, in sterilibus duas trêse uncias altum, in lætiori solo pedalem plerumq. striatum seu angulosum, concavum, *foliis* parvis, longifolius, circa margines imanis seu crispis vestitum; è quorum sinibus versus summum caulem, & interdum etiam inferius, exeunt ramuli *siliquis* parvas alas seu cristas sustinentes, fastigii suis *foliis* *foliis* purpureis, minus pulchris aut fœcoles, quinque foliolis videntibus pro calice cinctos, gestantes. Floribus delapsis *siliquis* in longitudine & crassitie angustior, & peramplè evadunt, *semine* continentes minutum hæfens, foliola illa viridia flores obvallant etiamnum retinentes. Planta est annua.

Extraneis scriptoribus nulla hujus mentio, quod sciam quavis ipse in transmarinis regionibus non minus quàm in Angliâ inter segetes observaverim.

5. *Erinos Tab. Columnæ minor* J. B. *Rapunculus minor foliis incisè* C. B. *Erini sive Rapunculi minimum genus* Col.

Col.

Radix habet parvam admodum, fibris divisi, teneram, atque *Rapunculo* vulg. similem sapore, lactescensque. *Folia* emittit parva admodum, digiti longitudine, parum hirsuta, oblonga, latioraque in summo, & per extremum serrata raris divisi; nam quæ proximiora sunt radici octo dentes in circuitu habere videntur, superiora verò pauciores atque floribus hærentia binos. *Caulem* emittit, ab radice ex singulis foliolis alis divisi, ita ut fruticosa videatur, angulosum, hirsutum, tenuem. *Folius* edit Aprilis mensè & Maio, inter folia ex calyce parum hirsuta, in quinque folia desinente exeunt, oblongos, cavos, similes *Tracheliorum* floribus, purpureos, intus apicem vel thyrsulum luteum, in summo triplici divisi intortum, ut in congenibus continentes. *Semen* perfract Junio & Julio minutum admodum, fulcum. Tota planta lacteo succo dulci turget ut *Rapunculum*.

In maris & ficcoribus Messanæ & Monsipeli observavimus. Cùm primum eam vidimus ad Spe. *Locut.* *Speculum Veneris* retulimus. J. Bauhinus hanc plantam iterum describit sub titulo *Allinis oblongo folio serrato flore cœruleo*. Caules ei palmares & sesquipalmares hirsutos ascribit, *flores* parvos, cœruleos.

Nos plantam hanc cùm primò Messanæ vidimus sic breviter descripsimus,

Radix ei alba, simplex, paucis fibris capillata: *Caulem* plures: *Folia* alternatim posita, verum ubi ramuli prodeunt bina ex adverso, profundius dentata, & foliis *Allinis Chamædyoidis* non longè dissimilia: *Flores* parvi, dilutè cœrulei, è simplici tubo in quinque apices seu folia expansi. Calyx pariter quinque foliolis herbaceis constat, inque ipsius ima parte infra florem continetur semen, ut in *Rola* fit, inque *Viola* pentagonia.

§. 4. *Rapunculi corniculati.*

1. *Rapunculus spicatus* C. B. *spicatus alopecuroides* Park. *spicatus sive comosus, albus & cœruleus* J. B. *Rapuntium majus* Ger.

J. B.

Radix tum magnitudine tum sapore *Rapunculo* vulgari similis *folia* emittit *Violæ Martiæ*, longis appenda pediculis, nonnunquam nigrâ maculâ notata, quanquam videas & stricta, oblongaque, in caule bicubitali, inani, anguloso, hæ manante: in cuius fastigio spicatus pulcher *flos* cœruleus, aut purpureo-violaceus, ex multis corniculis circa basin in segmenta arcuata fissis compactus, quibus succedunt *capitula* parva, subrotunda aut nonnihil angulosa, *Rapunculi* vulgaris similia sed minoræ, circa caulis fastigium artè simul compolita, in quibus *semen* minutum, subruffum, lucidum, copiosum.

In transmarinis invenitur sæpius in sylvis. Nos primò in dumeris propè Spadam urbem *Locut.* *Aculeis* celebrem, postea in montosis coræ Genevam & alibi. In Angliâ, etiam quicquid *Artemisia*, non reperitur, quicquid dicit Lobelius.

Flores colore albo & cinereo variant.

A. 2. *Ra-*

- A. 2. *Rapunculus corniculatus montani* Ger. flore globofo purpureo J. B. folio oblongo, fpecie circulari C. B. *Alopecuroides obiculatus* Park. *Rapuncium montanum varius corniculatus* Col. *Hogged Hampton*, with a round spike or head of flowers.

Col.

Rotundum globosum caput atque purpureo-ceruleum efficiunt curvi atque in seipfos nutantes florum corniculi supra basin quinque viridantium foliorum in summo caule sitam, in orbem connumerati. Hi ex calycibus primum orbiculari initium obsoleto colore ducunt, Orobi magnitudine crassifolentes, deinde in supinum atque curvum satis corniculum desinentes, atque inter seipfos, centum per totos & annuentes, implicati. Paulatim vero se perficientia cornicula laxa illa ac simplicia aliud tenuius, dimidio brevius, & in summo triduum [stylis illud est] exserere incipiunt, deinde circa tuberculum innum incipiunt se finisse & undant in quinque partes per longum findere, ac postea in tenues limbos se dividentes atque dilatantes, formamque nostratis coli cui linum aptatur ad nendum imitantes, ita ab interno corniculo [scilicet stylo] separantur circa innum, & ventriolam formant efficiunt, inter quos prorumpunt latea filamenta quina. Perficiente se flore corniculorum [stylorum] apices trifidi etiam grandiores effecti torquentur, atque lacinie illae in totum ab interno corniculo [stylo] separantur, atque ita erectae permanent, donec tandem seminum utriculi quibus insident turgescere incipiant & tunc inverſe recedunt deorsum [specantes seu reflexe]. Tunc similes Rapuntis vulgaris calyces, quinque apicibus ornati, foraminum notas offendere incipiunt, qui postea perfecti non secus ac congeneres perforantur, semine copiosum, fulvum, parum latius quam Trachelii angustif. montani decedit. Augusto floret. Radice nititur perenni, candida, crassifuscula, recta Rapuntii instar, minore quidem, atque per terram brachiata admodum, ut plures ex uno radice cespitae plantae perficiantur. Folia ima levia, Rapuntii vulgati emula, rotundiora, ad formam Violae Martiae vel Campanulae pyramidalis accedentia, majoris digiti unguis latitudine, per ambitum obtusis dentata. Cauda pedali striata ima parte septem circiter folia duplo longiora adherent alternatim, vulgari Rapunculo similiora, per ambitum acutioribus dentibus divisa, & per medium caulem ad luminum duo aut tria angustiora, acutiora, longis intervallis disposita, ut nudum caulem relinquant.

Tota planta dulci lacte turget, gustu fuaui.

Locus.

In montibus Suffexiae & Southamptoniae The Downs dictis copiose provenit. Non possum satis laudare diligentiam & industriam Nob. Fabii Columnae, qui tam curiosè & exactè observavit & descripsit hujus plantulae flores, corumque partes & progressus, ut summo jure oculatissimus cum sit, Lyncei titulum & dignitatem, imò principem inter Lynceos suos locum sibi vindicet.

Cujus descriptionem quamvis satis longam transcribere non piguit, quoniam reliquis hujus generis coraculatus Rapunculus, mutatis mutandis, eam convenire puto, ut pro nota generica intervenire possit.

- A. 3. *Rapunculus Scabioſae capitulo ceruleo* Park. C. B. *Scabioſae globularis, quam ovium vocant* J. B. *Scabioſa minima bifurca* Ger. emac. *Hampton hilly Scabious like heads*.

Radix ei simplex, alba, lignosa, fibras breves tenues & lateribus emittens, in plura capita interdum divisa. Cauda exinde oriuntur plures pedales aut cubitales, tenues, hirsuti interdum simplices, alias ramoli, foliis vestitis crebris, angustis, digiti longis, mollibus, hirsutis, non incis, verum ad margines nonnulli sinuati aut crispis, abque pediculis immixtate adnatis nullo ordine positae. Caudae & ramuli in praelongos pediculos, glabros, striatos terminantur, qui flores sustinent Scabioſae emullos, calycibus & plummis foliolis latis in acutum mucronem desinentibus compositis obvallatis. Flores hi merito compositi suo aggregati, five maxis totales dicendi sunt, constant enim flocculis numerosissimis, dense stipatis, ceruleis, monopetalis quidem, verum in quinque segmenta longa expansis, quorum uniusquique pedicello suo privato insidet, & valculo feminali, semibus parvis lucidis repleto, praevius est. Tota planta lactefuit, unde Rapunculus potius quam Scabioſa accensetur.

In arenosis & sterilibus requiescit agris & palucis. Aestate floret.

Locus.

Accuratissimum omnium hujus plantae partium descriptionem vide apud F. Columnam, sub titulo Rapuntii alterius leptophylli capitati.

4. *Rapunculus Alpinus corniculatus* C. B. Ger. emac. *Trachelium petraeum minus globosum* Park. *Rapunculo comoso spicato aliquatenus affinis* ex Baldo J. B.

C. B. prod.

Radix est tuberosa, inaequali, quasi ex pluribus grumis compacta, albè, digiti crassitie, [aliquando lignosa, pallida, rugosa & sesquipedalari Pen.] ex qua Cauliculus, (modo unus, modo plures) tenuis ac striatus, unciarum quatuor exurgit. Folia quae ad radicem aliquando ex rotunditate oblonga, Bellidis ceruleae forma; communiter subrotunda, crenata, Albariae forma, sed minora, saturate virentia, tenui, pediculis uncialis quinque vel sex longis praedita, ex radice una cum cauliculis exurgunt: quae vero cauliculis & quidem pediculis brevioribus adherent, longiora sunt & angustiora, profundius sed rarius incis, quorum quina vel sena Umbellae subjiciuntur stellae in modum; quae cauliculi summo insident, & ex floribus viginti, etiam plures, arcuè junctis & ex ceruleo purpurascensibus consistit, qui ex calycibus pediculis latis brevibus & striatis donatis prodeunt. Ex singulo calyce flos unus, ad exortum tumidus, oblongus, sensimque angustatus, & in eximutate crenatus, formam Cicurbitae vitreae referens, in medio corporis tumore incilius quinquè obtinens,

obtinens, quae neq. ad collum perveniunt, nec totum corpus ad calicem usq. discindunt, in ejus medio multa filamenta nutriuntur, quorum unum illius longitudinis est, ut aliquantulum crassius collum multum egrediatur, & quod maturitate bifurcatum sit. Semen non fuit observatum.

In Baldi montis jugis inter praecipitia propendit.

Locus.

5. *Rapunculus Alpinus parvus comosus* J. B.

J. B.

Radix quavis veluti compactili, ex veteribus foliis residuis, ut in Nardo Calicia penè videre est, crassifuscula, sensim attenuata praeditus est; folia fundente numerosa, unciarum unam aut alteram longa cultrum lata, ad Nardum Celucum accedentia, longis nixa pediculis: inter quae Cauliculus surgit dum unciarum, non sine foliis, quae angustiora: capis cacumini flores insident Rapunculi comosi, qui cerulei, quantum ex sicca planta J. B. colligere licuit, stylis longis, recurvis prominentibus.

Videur nonnulla similia habere cum Rapunculo montis Baldi. In Stiriae montibus collegit Agerius.

Locus.

6. *Rapuncium umbellatum* Col. An *Telephium purpureum majus* C. B? Tel. floribus purpureis Park?

Col.

Huic radix fibrosa, candicans, perennis, crassifuscula, lactescens: folia Ocimi, per ambitum serrata magnis dentibus, vulgari Trachelio proximis, sicut etiam positi & ramis, verum levibus, nitidis; caule multis albis diviso, in quibus minora & angustiora folia alternata, & in summo umbellae magnae modo sunt densi florum corymbi, dehiscentes in oblongos & tenues admodum tubulos, quorum extrema pars in quinque lacinas stellae modo divisa, purpureo-ceruleo colore micat, medium habentes oblongum flammam, tubulo pari, Valerianae five Nardo montano non dissimiles, minores & parum etiam odori, fructibus etiam insidentes, qui quavis rotundi trigoni sunt. Junio mente incipientes, deinde per alas alii emittentes singulis mensibus, etiam Octobri: at prius & summae umbellae flos Augusti perficitur, quod ex foraminibus ima parte conceptaculi, tunc ut in congeneribus effluit, minutum arenam instar, obscure flavicans. Tota planta lacte turget concretescente, sapore dulci ut congenerum.

Hae planta (si modo rectè à Columna describatur) omnes habet Rapunculi notas, ac proinde Telephium non rectè ab Herbariis denominatur. Verum vix possum mihi persuadere eandem esse hanc plantam quam sub titulo Telephii floribus purpureis depingunt & describit Clusius, Lobelius, alique.

Trachelium umbelliferum ceruleum Ponz Ital. Park. *Cervicaria Valerianoides cerulea* C. B.

Nobis utriusque descriptiones exactius inter se conferentibus eadem omnino planta videtur cum praecedente à F. Columna descripta: notae omnes conveniunt, nisi quod Pona radicem fatis tuberosam suae plantae adscribit, & saporem acrem nonnulli adstringentem, quem non invenio in descriptione Columniana.

Proinde si planta à Columna descripta eadem sit Telephii floribus purpureis herbariorum, & hanc quoque eandem esse oportet.

7. *Rapunculus Sonchis facie umbellatus* J. B. *umbellatus Sonchis folio* C. B. Clus.

Clus.

Cauda in pedalem excrevit altitudinem, vel etiam breviora: plura quam primum [Rapunculus corniculatus montanus] habebat folia, breviora pediculo eoque plano subnixa, superne viridia, inferne exalbida, instar foliorum Sonchis, quibus forma valde respondebant, erant enim ut illa in ambitu dentata, sed minora. Summo caulis innitebatur veluti unguiculorum calculorum, striatorum, in quinque angulos desinentium, in quibus flos coloris mihi non comperti. Vidit se plantam duntaxat mutilam sine radice & floribus.

Considerandum inquit J. B. quantum hoc differat à Rapunculo montis Baldi ante dicto.

8. *Rapunculus umbellatus folio gramineo* C. B. *minimus folio tenui gramineo* J. B. *Rapuntium alatum angustifolium Alpinum* Col.

J. B.

Omnium Rapunculorum minimum in montibus Rheticis invenimus, (inquit J. Bauhinus) cui Radix crassifuscula longa, caulis, perennis, multos habens in summo cespites, annosos, ex quibus nova semper germina protruduntur. Cal. Coliculus tenuis, dum unciarum [unico latifusculo intercepit folio Cal.] comosum gerit florem ceruleum, Rapunculi spicati. Folia caulem comitantur, iplo penè longiora, filiformia tenuia, numerosa.

Florentem observavit J. Bauhinus mente Junio.

4. *Rapunculi flore galeato.*

1. *Trachelium Americanum rubrum* Forst. *Trach. Amer. flore ruberrima, fve Planta Cardinalis* Park. *parad. Flor. Cardinalis Barberi Col. Abbot. in Hist. Mexic.*

Col.

Ex radice perenni, vegeti, fibrosi, candidi, lateribus repente, cespitose facili se propagante, tenera, lactescente, dulci cum pauca caliditate, plures *caules* fve lobules iuxta radices ventilem et ubertatem prout Aprilis mensis [Roma:] fol primo vere *folia* in terra strata erumpunt, vulgari Rapunculo non dissimilia, nisi quia minora & angustiora, serrata, laevia, obliquis virentia, & in orbem iuxta radices caput expansa, quae deinde in laevi, rotundo sed anguloso, concavo, candidante *caule* (tripedalem observavimus & aliquando multis alis divisum) qui crassior & vegetior est Rapunculo vulgari, minimi digiti crassitudine, majora & latiora sunt, illi alternatim harentia, & cochlearum quino ferè ordine circumstantia, semperque majora, ut in medio caule lempedalis fiant longitudinis, & duarum unciarum latitudinis, parum incurva, per ambitum dentata, illaq; disrupta lacte manantia, sicuti & tota planta, verum non ita copioso ut in congeneribus, sed exiguo. A medio caule folia decretere incipiunt ad summum usque, in quo *flores* coacervati in spicam crassam, longam, dodrantalem, & in summo dupli vel umbella coronatam coactos, Junii initio observavimus; illique se perficientibus spica producit. & flores rariore ordine inter foliorum alas densè exstantur, brevi petiolo harentes, & ex calyce quinquefoliato Rapuntii modo, tubulo oblongo scissurali, in summo coloris saturi coccinei, hilaris admodum, paulatim deflorescentes, circa finem Junii in quinque foliola dividuntur, novo quidem ritu in hoc genere, ut tria foliola dependant effigie barbulatum, bina alia superiora & angustiora, veluti ala obliqua, tubulum medium exiguum ex illorum centro fve medio emicantem amplexentur, colore etiam coccineo, in cuius summo caput coruleum fve violaceum, aviculæ cujusdam rostrum incurvum emulans proferunt. Ab aliorum congenerum floribus hu variant, ut non Campanulas, sed galeiculas potius flores imitari videantur, non parum ad Gladioli flores accedentes, quamquam natura sint tubulosi, at in summa diffinitione differentes. Hujus floris medius tubulus, ex quo caput exstitit violaceum, suspensum externi majoris floris tubuli partem disrumpit, relicto canali, sicut & medius internus *stylis* fructui infusus. In floris externa parte ima supra fructum, si tubulus exinatur, nucleus liquor non paucus reperitur. Flores diu durant in statu aperti antequam marcescant, quod non paucis in gratiam conciliat. *Fructus* in calycibus exuberantiores observantur profecti, Viola: Mariana vasculis fere perfimiles, *semina* flavicantia minuta ut in congeneribus continentur: Julio & Augusto mensis percipiuntur, & ab imo planta denuo regerminat. Sapor dulcis in tota planta cum quadam caliditate, observatur.

Hac omnia de planta Romæ culta intelligenda sunt; in frigidioribus regionibus semen rarè ad manutatem producit.

- * 2. *Rapunculus galeatus Virginianus, flore violaceo minore* Morif. *Flor. Cardinalis coruleus* Dodart.

Morif.

Hujus *folia* sunt prioris multò latiora, magis viridia, & paululum serrata: ex quorum alis fissum versis exeunt *flores*: ex calycibus quinque-foliatis, hirsuti, integri in fundo, profundius in margine divisi, purpureo-corulei seu violacei: quibus singulis subveniunt capsulae, tribus loculentis distinctae, atq; in singulis conspicitur foramen ex quo decidit *semen* minutum, lucidum. *Radix* alba, multifida. Tota planta lacte facit, sicut reliquæ omnes hujus generis.

- * 3. *Rapuntium urens Solonienſe* Bocconi; *Draba flore coruleo galeato* C. B.

Boccon.

Radix huic minimi quasi digiti crassitudine, albicans, ex pluribus in apicem congestis seu concurrentibus Aclepiadis modo, non sine fibris. *Caules* pedalis & bipedalis, atque in udis etiam major. *Folia* uncias tres longa, unam lata, tenuia, ambitu crenato, pallide virentia, lata basi caulem cingentia. *Flores* ex foliorum sinu exeuntes [in summis caulis & ramulis plurimi velut in spicis] purpureo-corulei, in fundo integri seu fistulosi, per oras quinquefariam divisi, Cardinalis floris aut Rapuntii coccinei quadantenus æmuli, subseque *semine* rufio, lucido, capsulis triangularibus (Rapunculorum more) incluso, ex foraminibus quibus capsulae pertunduntur effluente. Tota planta prætervisi gustus est, atq; gustata linguam vellicando quasi accendit & urit: quin & è quacunque parte vulnerata lacteus succus emanat.

In humidis ericetis & sylvis anissifolium in agro Solonienſi, inque ericetis *Regie* intra septa *Chambori* passim in humidis viget.

- * 4. *Rapuntium Ethiopicum violaceo galeato flore, foliis Pinaſtri* Breynii.

Breyn.

Ex radice lignosa virgulis dodrantales proferit, interdum etiam ampliores, lignosas, tenues; non valde ramosas, *Folia* uncialibus, angustissimis, rigidis, triquetris, Pinaſtri æmulantibus, Chamæpeuces Alpini in modum, circumquaq; dense stipatas. *Flores* in virgularum & ramulorum summitatibus, ac aliquando etiam lateribus, pediculis longis innixi haud multum à *Floris Cardinalis* dicti differunt, coloris autem violacei, Augus non multo majores; labello antè in lacinias quinque diviso, in fundo verò integro seu fistuloso, contantes: è ejus centro cuculli loco *stylus* prominens longus, cuius extremi crassum, oblongum, fistulatum, anserinis pilosum caput, Rapuntiorum aliorum galeatorum ritu infidet. *Fructum* & *semen* non vidit Breynius.

- * 5. *Rapuntium Ethiopicum coruleo galeato flore, foliis Coronopi* Breynii.

Breyn.

Perelegans & humilis est planta, plurimis viridibus, hirsutis & ceteribus prædita ramulis, per quos *Folia* nullo certo, sed consilio ordine posita cernuntur, pollicaria, angusta, hirsuta, in lacinias aliquot laterales, multar Coronopi, vel potius Leucanthemi Alpini *Chf.* divisa. Ramuli in *pediculis* abeunt graciles, nudos, leves, uncias quatuor vel quinque, longos: quorum apices sæpissime rursus in duos pedicellos unciales dividuntur, in quibus singulis *flor* aliter tanto, imò & triplo major, Cynani fve Lazuli caerule decus emulans, & longè in medio maculæ alba notatus; qui antè in fissuras breviores laterales, divisi, & ex calyculo quinquefoliato, hirsuto, originem suam primè in modum speciei petit.

Hoc cum antecessore primùm in Europam, anno 1663. Domino à Beveringk ex promontorio Bonæ Spei sicum transfusum.

- * 6. *Rapuntium Ethiopicum coruleo galeato flore, foliolis dentatis* Breynii.

Breyn.

Tenues & humi diffusus habet hoc genus *cauliculus*, frequentes, sesquipedales, interdum ampliores, *Folia* parvis, crassiusculis, per circumfessionem crenatis, alternatim posita, & versis unam partem frequenter se torquentibus, amicis. *Flores* in extremis ramulis iuxta longitudinem inter folia spicatis quadantenus exeunt, figura & magnitudine primi generis, coloris autem dilute corulei.

- * 7. *Rapuntium affinis Lini facie Capituli Bonæ Spei* Breynii.

Breyn.

In locis herbosis Promontorii bonæ Spei nascitur hæc prolixior nova & venusta planta, Lini sylvestris magnitudine & facie, sed magis lignola, numerosioribusq; ramulis, quos *Folia* bina è regione ambiunt, latè viriditate picta, & Lini effigie. *Flores* caulium & ramulorum cymis, ex albo flavescentibus, seu humani viticis formam temperiem bellè repræsentantes, innascuntur, eodem ordine & figurâ, quâ Lini sylvestris, ex quibus indom foliolis constat. Alt oblongus, subrotundusque qui flori subest *fructus* plantam hanc Rapuntio alteri leptophyllo capitato *Col.* magis affinem declarat; quamvis calyculus ipsi subulidat parvus contra morem Rapuntii.

CAP. VI.

De Stramonio.

Stramonii note generice sunt Flores oblongo tubo calathoides; conceptaculum seminis grande, in quatuor locumenta divisum, in plerisque speciebus spinosum, facultas virofa.

1. *Solanum multis diſſum seu Pomum spinosum* J. B. *Stramonium peregrinum* Ger. minus, fve *Nux Metel flore albo* Park. *Solanum pomum spinoso rotundo, longo flore* C. B. *Stramonium fructu rotundo, dorsum spectante & aspero* Col.

J. B.

Cubito altior est, radice multifida, lignescens. *Folia* per caulem longè appendi pediculis, ampla, sinuata, gravem odorem spirantia. *Flores* ex longo tubo calathoides, amplii, candidi, margine anguloso, quina in medio lacinia cum longis apicibus occurrentibus, quorum unumquodque sequitur polum orbiculatum, juglaeas purpureo calloso adhuc involvitur magnitudine, ballatum, brevibusq; spinis asperatum, *semine* compresso, cinereo.

Parkinſonius caulem simplicem, non ramosum huic plantæ attribuit.

Ex Asia & Ægypto allata sunt ejus semina.

Sff 2

Locus
Fructus

* 4. Ra-

Virei.

Fructus ipse ac etiam tota planta sporifera sunt facultatis. Nucem Methel esse affirmant Pharmacopoei & Physici orientales, quia facultatibus illi praeclari sit huius fructus, quos Nucis Methel Avicenna tribuit. Eisdem autem effectus habere experientiâ comprobant testatur Dalechampi.

- * 2. *Solanum fetidum* poma spinosa rotunda, semine pallido C. B. *Datura Aegyptia* Velling. in Alpin. de plant. Aegypt. *Datura*: Contarini Alpin. exot. *Aegyptiaca* flore pleno Ponz Ital. *Stramonium minus* flore gemmato purpurante Park. parad. fructu rotundo, folijs per ambitum Xanthi modo incisii Col.

Vesic.

Longa crassique fundatur radice, quae subterro perfusa colore odorantium capitibus gravedinofum Meconii halitum inspirat. Surgit ab ea caulis singularis, sed amplius, ramisque plurimis porro diremptis. Vidi quaternis quinque ferè cubitis adustum, totum rotundo schemate, violae obliquo ornatu splendide coloratum. Folia longis petiolis insistentia, virorem suum nigredinem aliquam misturâ obducunt, quorum inferiora producta amplius magisque dilatata variis utrinque divisis inaequaliter exasperantur. Florem producit non vulgaris elegantiae speciem, unicuique odorae fluviatilis in totâ planta compendium. Hunc denticulato calice enixum, ab angustioris cervicis, mediocriter turgido ventre tubuli instar sensum diducit. Foliis constat, modo simplici, duplici modo, imò & triplici, quamvis hoc alterius additamentum videatur. Externâ facie purpureâ decorem induunt, internâ lacteo candore largius perfusi flores, omnium hoc proprium est ut resupinatis labris in lacinias aliquot dirimantur, quae retortis sensim oris collectae velut in caudas attenuantur. Fructum edit plus minusve rotundum, spinoso horrentem cortice, nonnunquam innoxia scabritie aequiliorum, quâ semina copiosa flava primum, tandemque pallidescunt complectitur.

Huius fructum Prosper Alpinus ex communi sententia Nucem Methel, plantam ipsam verum Dioscoridis Stramonium pronunciat. Viri clarissimi ad feminis vim deliriam pariter ac stuporatoriam respicientes Solanum maniacum Theophrasti & Hippocratem Crataevæ nuncupant; ab Aegyptiis vulgò Datura vel Tatura appellatur.

Fingor minus patiens est, unde semen rarò in hortis nostris perfrigit.

3. *Stramonium majus album* Park. *Stramon.* spinosum Ger. *Stramonium altera major* sive *Tatura quibusdam* J. B. *Solanum fetidum poma spinosa oblonga* C. B. *Chon-Apple* of Peru.

F. B.

Est ubi humanam proceritatem aequat, ramis patulis brachiata, caule crasso, subhirsuto. Folia sinuata, Pedis Anserini vocati foliorum instar, sed quadruplo aut quintuplo majora, abominando putore nares ferientia. Flores ad ramorum divaricationem ferè, nivo candore insignes, ex tubulo pentagono in longum latumque calathum explicantur continuum, per marginem quos mucrones totidem filis interceptos habentes, odore grato, sed obliquo, in quibus latent feminae quinque, longa, herbida, apicibus ochris lineâ albi variis, unaquae pistillum albidum. Catenam floris tubum obvolvunt laxior folliculus quinqueangularis, rotundè lacinias, totidemque microneis aternis per oram divisus. Fructus succedit atero tanto major quam floris suo callo obducta, oblongus, turbinatus, pungentibus spinis undique fenticulis, qui per maturitatem in quatuor partes aequales dehiscit, dissepimento membranarum, quibus semen copiosum adheret, nigrum, compressum, medullâ albâ, sapore ingrato, distinctas. Radix subest ex numerosis fibris compacta.

Variat floris colore, nimirum vel flavo, vel Hyocyami floris accedente. Hinc tria huius plantae genera Acotha cap. 53. & Costaro. Columna quoque Aromat. in res Medic. Novae Hisp. has pro distinctis speciebus habet.

4. *Stramonium majus purpureum* Park. parad.

Park.

Magnitudine & figurâ partium omnium, caulibus foliorum, florum, fructus cum praecedente convenit: colore caulium obscure purpureo, foliorum viridi saturatiore nonnulli purpurascens, florum denique dilutius purpurascens ex albo differt.

Hinc plantam in hortulo nostro Cantabrigiae unâ cum proximè praecedente aliquot annos colimus, nec tamquam, quantum observavi, femine saepe unquam speciem mutarunt, sed suum singulem semper propagarunt, quo fit ut specie distinctas existimem.

Habemus insuper Stramonii pumilum gemis flore albo; quod non alia in re quam staturâ & parvitate à Stramonio albo majore differt. Foliorum & florum, necnon fructuum figura, situs, magnitudo par: verum bipedalem altitudinem rarius excedit. Caulis insuper ramosus, & eodem quo illorum modo divitis. Ex femine autem deciduo facile seipsum renovat.

5. *Solanum fetidum poma grandibus aculeis donato* Morif. praelud. *Stramonium ferox* Boc. *Datura Cochinchinensis spinosissima* Zanoni.

Boc.

Ad Stramonii majoris altitudinem propè accedit (minor erat multò in horto nostro) Ramis constat late expansis quaque brachiatis; caule crasso, cavo, medulloso & ramolo; folijs angulosis, sinuatis ad Pons anserini dicti folia accedentibus, majoribus paulo atque crassioribus, & virore pallidescens. Flores ad ramorum parte omnium divitionem candidi absoluti, caeruleisve, qui in folliculo quinqueangulari è longo tubo in calathum laxantur continuum, quins angulis quinque filiculis distinctum; in huius floris sunt itamina quaque cum pistillo. Florem excipit fructus Nucis Juglandi

Juglandi magnitudine & formi similis, crassioribus quam in Datura putata spinis horridis & fenticulis, unde ferox nubi dicitur, quatuor membranis itus divisus, è quibus nescio quid fungosum refluatur, cui Semen adheret copiosum, renis formâ, rugosum fere asperum, medullâ albâ repletum. Radix subest è numerosis fibris compolita, annua. Floret aestate & semen perficit versus finem Autumni.

Huius pl. plenissimum & accuratam omnium partium descriptionem desideras, Jacobi Zanoni historiam Italicè conscriptam adeas.

Stramonii semen in pulverem redactum & in potu exhibitum mentem turbat & alenat, insaniam Vires. quondam 24 horas duratim inducens, unde à furiis inditur in cecos coram quos deprodati volunt referent Gazo & Acotha autem impudens mulieris illum 30. pondere amatis suis ex vino aut alia quae magis arides mixtura praebeat ait. Miser qui cum haustu diu velut mente alienatus remanet, aut ridens aut eulans, aut dormiens, plenusque etiam aleri colloquens & respondens, ut interdum etiam sua mente esse credas, tametsi mentis non sit compos, neque eum agnoscat cum quo sermones confert, & colloqui habui planè sit immemor postquam ad se redit. Sunt verò nonnulli adeo exercitati in hoc medicamento exhibendo, utque hic temperare norunt, ut ad certas, casque quot velint horas, quibus id propinant mentem adimant. Nonnulli tamen ad provocandas urinas ex medicis Gentilibus utuntur. Horum prima cura est medicamenta vomitum, cunctis exhibere; deinde acres clysters inieciere, fortidique ligaturas & ficationes brachii crurisque adhibere, interdum etiam cucurbitulas applicare; quae si non juvant venam secare in vapore pedis articulo necesse est.

Gentiles verò Medici & Christiani insigant, cum à cucurbitulis & venae sectione abhorreant, nihil aliud quam vomitum provocant, fortidique ligaturas & ficationes adhibent. Quae si non sufficiunt, balnea ex aqua calida praedibunt ad eliciendum sudorem: porò à vomitu vinum propinant cui piper & cinnamomum admiscetur.

Radix drachma ex vino pota somnum profundum inducit, in quo varia insomnia & mirae rerum facies obversantur.

Semina per noctem in aceto macerata deinde exactè trita, misceantur herpeti miliari & erysipellati serpentibus.

Unguentum ex succo foliorum cum alijs porcino paratum, ad partem aliquam aut membrum corporis igne vel aqua fervente ustulatum sanandum efficacissimum esse remedium multorum experientia comprobatum est.

6. *Datura Malabarica Hammati dicta prima species* Hort. Malab.

Hort. Malab.

A Stramonio majori albo superius descripto parùm differt; nimirum floris origine è foliorum sinibus, cum in Stramonio majore albo flores in angulo divaricationis ramorum ferè fusi sint; cum fructus per maturitatem colore viridi, & seminum flavo luteo subrufo, cum aliis fructus maturitate flavicent semina porulis nigra sint.

Ventum haec differentia non tantum sunt, ut specie distinctas patem: nam & in Stram. albo vulg. flores superiores è foliorum sinibus exeunt: & in *Hammati* forte fructus & semina ante plenam maturitatem descripta fuerint, vel forte etiam colore variant: reliqua certe descriptio Hammati egregiè convenit Stramonio praedicto.

Herba trita & mixta cum oleo *Sergelim* membris tumefactis imponitur. Succus foliorum expressus, & mixtus cum Saccharo dicto Luitanis *Jegra de cina* confert in morbo sacro, parte affecta cum eo unctâ. Semina ad tria numero sumpta conducunt in febre frigida: eadem trita & mixta cum aqua in qua macerata fuit *Oryza* manibus tumefactis commode imponuntur. *Hort. Malab.*

Quam periculosis sit seminum ulus internus superius ostendimus.

- * 7. *Nila hammati, Datura Malabarica secunda species* Hort. Mal.

Hort. Malab.

In humanam altitudinem assurgit, radices fibrosâ, abicant, stipite purpureo-ceruleo seu purpureo-rubro & nigricante. Folia quam praecedentis minorâ, petioli interius purpureo-rubescens appenda, oblongo-rotunda, cuspidata, uno latere ex inferiore parte petioli producta, margine aequabili, maxima ferme ad medium latitudine tactu lenia & fractu facili, costis quae oblique & annulari ductu ex media exeunt, ac venulas etiam transversas emittunt, in adversa latera, odore quoque gravis: in foliis tenerissimis adverla pars ex rubro in totum nigricat, interiore viridi.

Flores eisdem formae, sed colore in totum ex caeruleo purpureo-rubro fulci, qui in calyce magis fulgidet cum in gemmis sunt; pars interior campanae albescit.

Fructus oblongo-rotundi sunt, alii globosi, alii gemmuli hinc indè rigidi, ac valde nitebunt, & purpureo-rubis oblici, colore primum viridi, qui in purpureo-rubrum faciliat. Calyx quoque rotundus sed minor, & fructus nimis proximè addans. Semina ejusdem formae ac coloris.

In arenosis crevis, & toto anno, maxime autem tempore pluvioso floreant.

Decocta praevia est pro membrorum doloribus vel pro eorum induratione in ablutione corporis, *Locb.* uti & pro febre ligida cum epus decocto in oleo coram ungatur, ad quod etiam ferè radix eodem modo usurpata. Folia trita cum calce servant pro pruritu corporis facta perunctione.

Foliorum & fructuum decoctum cum oleo doloris corporis mitigat eodem modo adhibitur. Fructus comiti & triti dempsis feminibus peribide sinant apostemata & carbunculos uti imponitur.

Semina largius sumptatorem inducunt, ac periculosa est eorum sumptio, necesse adferens. Haec in virtute prima est excellentior.

Sff 3

- * 8. *Medula*

- * 8. *Madia-mila-lummatu*, *Datura Malabarica* totia species.

Hort. Mal.

A precedente nonnisi in floribus differt, qui huic duplicati sunt vel triplicati, altero alteri innato, ut in *Datura Contarena*, quorum secundus ex primo, qui latiori est orificio, duos ferme transversos digitos, tertius ex secundo ferme tres eminet. Sunt autem flores singulares orificio manibus quàm precedentibus, quinque cuspidibus longioribus, ac medio inter duos cuspides intervallo undeplicati corrugati, & exteriores duo è fundo ad singulos cuspides tribus nervis parallelis paulum eminentibus striati, interior uno nervo emittente & duabus venis parallelis.

Intia hanc campana, ubi se arcuè in collo apprehendunt etiam oblongo-angusta foliola, quorum alia superne, alia inferne exoruntur, exteriori superfici interioris campanae arcuè annexa, parte exteriori quoque rubro-fusca; purpurascencia, interiori albicante conspiciantur.

In flore interiore *stamina* quinque rubro-purpurascencia cum oblongis surrectis apicibus ut in *Nila-lummatu* proveniunt, parte inferiori, quâ quadrata, striata pilosa & candida, collo campanae annexa & agglutinata. *Stylus* in totum purpurascens, superne crassior ex capitulo oblongo, nigricante, purpureo, quod rudimentum fructus est, emergens.

Calyx quinque cuspidibus quoque eminet, ac versus singulos cuspides uno nervo eminente in longum striatus est, colore rubro-nigricante purpureo.

Hanc speciem superioris tantum varietatem esse suspicor.

- * 9. *Datura Indica foliis Malababtri Breynii.*

Breyn.

Ramus hujus ex India sub nomine *Dotter* seu *Dutroa* ad autorem transmissus pedalis longitudinis, quadrangularis, hirtus, & frequentibus internodiis distinctus erat; cui *folia* ex adverso bina adnata sunt, uncias quatuor aut quinque longa, duas lata ubi latissima, nervis, venis & toto habitu Malabathrum exquisitè representantia, nisi quod substantiâ minus solida, magis herbacea, ac in utraque plantae pilis albis, brevibus atque subalperis, sicut & petioli illorum parvis quibus innuntur, sunt oblita. E foliorum ortu ramusculi eodem ordine & serie quo *folia* ipsa procreverunt, foliis iisdem geminis, sed quadruplo minoribus decorati. Gemiculum autem superius ramulorum loco flores binos, & rami cacumen quateros, in angulos quatuor aut quinque desinentes, Hyocyami haud dissimiles, sed ex calyculis plane hirsutis, alperis & veluti argenteis prorpungentes, ostentat, quorum observare colorem non licuit; nec de fructu & semine, an *Datura* vel *Stramoni* rectius æquiparanda, quicquam certi habere potuit.

LIBRI

LIBRI DECIMI QUINTI SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore monopetalo difformi.

Herbæ flore monopetalo difformi sunt vel Pericarpio seu Vasculo subrotundo, bivalvi; Flore

Rictum exprimente; major & elatior; caule multis foliis cincto; LINARIA.

Vilam referente, pusilla, palustris; caule nudo, unico in summo flore; foliis humi stratis, pallidis, humore pingui madentibus; PINGUICULA.

Rictum exprimente absque calcari; vasculo in bina loculamenta diviso, è tribus foraminulis semina fundente, vituli nares referente; ANTIRRHINUM.

Semifissilari seu compiculato, cum labello in palea formam producto; pericarpio grandi, in fœna loculamenta diviso; ARISTOLOCHIA.

Auriculato parvo; pericarpio bivalvi; foliis in caule ex adverso positiss; SCROPHULARIA.

Dactylotacam referente, pendulo; floris calice indente bivalvi; DIGITALIS.

Galeato; seminibus

Compressis, florum calicibus

Membranosis tumidis & velut inflatis, vascula seminalia occultantibus; PEDICULARIS, Christa Galli.

Tumidoribus,

Magnis, granorum Tritici æmulis, foliis paucioribus venis conspicuis; folio brevi laciniato & canaliculato pericarpium sinu suo excipiente; MELAMPYRUM, Triticum micinum.

Minoribus; foliis ad margines serratis; EUPHRASIA.

Antirrhinum minimum dictum *Linariae* species est, quia flos ejus rictum exprimit & calcari donatur; capsula quoque seminalis binis loculamentis distincta est. *Elatine* quoque dicta utraque eodem pertinet ob eandem rationem. Tandem *Cymbalaria Italica* nomine nota genuina *Linariae* species est.

Quæ flore sunt galeato omnes vasculo etiam sunt bivalvi, seu in bina loculamenta partiti.

CAP. I.

De Pinguicula.

PINGUICULA Gessnero dicitur quod folia ejus ad tactum pingua sint ac si oleo aut butyro oblineentur.

- A. 1. *Pinguicula Gessneri* J. B. *Pinguicula sive Sanicula Eboracensis* Ger. Park. *Sanicula montana flore calcari donato* C. B. *Butter-wort*, Yorkshire *Sanicle*.

J. B.

Fibris aliquot albis pro plantula: modulo satis crassis, non admodum altè in terram demissis radicatur. Folia per terræ superficiem sparsa sex aut septem, & interdum plura, pallide ex luteo viridia, pinguicula & nitida ac si oleo aut butyro oblineentur, binas uncias longa, undam creter lata, per extremum nonnihil obtusa, marginibus aequalibus & minute crenatis. [Supina folii superficies breviter admodum lanugine canose intuenti obducta cernitur.] Inter hæc surgunt *pediculi* aliquot palmares aut altiores, quorum unicuique in summo fastigio hæret flos unicus purpureo-violaceus aut albus.

Viola

Viola similis, monopetalos tamen, calcaris longo donatus, in quinque segmenta divisus. [Nostris: flos fere semper dilute purpureus aut ex pallida purpurea cernit.].
In palustribus humidis, & montosis udis ubi aqua stagnat sapius occurrit.

Lecur:

2. *Pinguicula flore albo minore, calcaris brevissimo.*

Hanc in summitatibus montis Jura: locis udis reperimus.

3. *Pinguicula flore amplo purpureo, cum calcaris longissimo.*

Hanc una cum prioris in eisdem locis observavimus. Floris colore saturate purpureo, ejusdemque magnitudine & calcaris praelongo, tum à precedente, tum à vulgari nostrate differt.

A. 4. *Pinguicula Cornubiensis flore minore carnosa.*

Folia hinc circa margines reflexa sunt & velut convoluta, pellucida fere, & venis rubentibus striata. *Flores* quam in vulgari nostrate multo minores pallidiores, & ad incarnatum colorem dictum accedentes.

Lecur.
Fores:

In Cornubia locis palustribus observavi circa *Kilhamton* & alibi.

Vulnera recentia & plagas curare dicuntur folia trita & impolita. Succo ejus pingui & butyrolo illito tum manuum rimas, tum tumores in uberibus vaccarum rustici sanant. Hinc & Sarnicula Eboracensis ei nomen inditum. Plebs Wallica syrupum ex ea conficit, quo se febrique purgant: quin & herbarum jusculis incoquant in eundem usum. Purgat enim pituitam facili fletu. Præterea unguentum ex ea conficitur ad obstructions hepatis utilissimum.

Dalechampiensis asserit radicem pistam & pro malignate impostam tertio die curare ichthidiosis, eandem tritam & impolitam locis dolore affectis quovis dolores sanare. *At radix nimis parva est quam ut pinxi possit in hunc usum.* Camerarius testatur vulnerariam esse herbam, præsertim ad ramiem puerorum eximiam. S. Paulus.

Tingit crines flaveline, & infervit instar gummi ad contorquendos mulierum capillos. Idem.

CAP. II.

De *Linaria*.

Linaria dicitur à foliorum similitudine cum Lini foliis. Character ejus genericus est flos rictum exprimens, calcaris donatus, cui succedit vasculum bivalve.

A. 1. *Linaria lutea vulgaris* Ger. J. B. *vulgaris nostras* Park. *vulgaris lutea flore majore* C. B. *Common yellow Toad-flax*.

Radices albis, duris, lignosis sub terra reptando immensum se propagat, si locus suppetat. *Caules* ex eadem radice plures surgunt, pedales aut cubitales, glabros, *folia* velutis crebris, nullo ordine posita, angustis, acutis, Pteris foliis similibus adeo, ut nisi fac desit difficile foret distinguere, antequam floreat planta. *Caules* autem summa parte ramosi: *Flores* in summis caulibus & ramulis velut in spicas aut thyrsos digesti, singuli pediculis brevibus, è foliorum alis egressi insident, lævi, nictu croceo, labello trifido, erecto folio in duas velut auriculas diviso, postica parte calcaris sui corniculo, oblongo, acuto, Confolidæ regalis in modum producta, quo ab antirrhini floribus differunt, quibus alias per similes sunt. *Calix* floris parvus, quinquepartitus. *Vasculum* feminale tubiculum per maturitatem in duas carinas dehiscit, semibus planis rotundis. Sapor plantæ amaritudo & subacris.

Lecur:

Ad agrorum margines & vias publicas, inque passus sterilibus frequens occurrit.

2. *Linaria latifolia triphylla major* C. B. *Cretica latifolia major* Clus. Hist. Park.

A sequenti planta (cui aliis per similes est) differt *caulis* altitudine cubitali aut ampliore, eoque in multos ramos diviso, quem ambiunt *folia* modò bina, interdum terna simul, aliquando incoadita & nullum ordinem servantia, latitudine interdum unciali. Vascula ut in aliis *Linariæ* generibus nictu semem continentia. Descriptionem pleniorē vido apud Clusium & C. Bauhinum, sufficit nobis notas poluisse quibus à sequente differt.

3. *Linaria triphylla minor lutea* C. B. *Valentina* Park. parad. *Hispanica* 1. Clus. *Linaria trifolia* J. B. *Valentina Clusii* Ger.

J. B.

Caules ternos quaternosque ab eadem radice profert, pedales & longiores, crassiusculos, succulentos, teretes, inferiore parte rubentes, superius viridantes; quos ambiunt *folia* ex certis intervallis pulchre disposita, ex eodem loco terna, caulem amplexantia, potissimum parte inferiore, circa fastigium enim sparsum nullo ordine digeruntur: accedunt verò nonnulli ea ad Telephi folia, minus crassa, succulenta, minime tamen per ambitum incisa, circa exortum latiuscula, in obtusum desinentia,

tia, parti fere latitudine cum longitudine, sinuatis nervis ad modum fere plantaginis, postica parte minimè apparentibus, donata, acetabuli instar canalicula, cœlestemque aquam exceptam continentis, sapore amaricante. Verum *flores* fere longa dispositi, *Linariæ* vulg. similes sunt, lævi, tinctiore tamen labello, & rictu lanuginoso, corniculo purpurascente, extra folia viridantia, quæ floribus basin ambiunt, porrecto: Floribus succulentum capitula rotunda, in quibus *semem*, quod nec Clusio nec J. Bauhino videre contigit. *Radix* singularis, crassiuscula, alba.

C. B. Valentiam in pratens & locis umbrosis Martio florentem observavi Clusius *Linariam latifolia triphyllam* majorem C. B. *Linariæ latifoliæ* Valentini Clusii nomine à Doldio misit nos cum J. B. non distinctum suspicatur à descripta. C. B. præter mentem Doldii à *Linaria Valentina* Clusii plantam à se in Prodomo sub titulo allato descriptam separat, & cum *Linaria Cretica latifolia* Clusii conjungit. Et revera Lin. Cret. latif. Clusii in omnibus fere convenit cum planta nobis hic in loco ex Joanne Bauhino descripta; præcipua & fere sola differentia est, quod caules in *Cretica* Clusii h. e. latifolia *Linaria* majore Bauhini in multis ramis diviti dicuntur, cum J. B. in descriptione sua ramorum non meminit: quam notam ab eo fortuito omissem putassem, cum pictura ramulos exhibeat, nisi Paulum Boccone in *Linariæ* suæ *Sicula latifolia triphylla* descriptione hæc sola notâ exceptâ, Bauhianam *Linariam triphyllam latifoliam* cum sua omnino convenire observantem animadvertissem. Sunt ergo, si videretur, *Linaria Cretica latifolia Clusii* & *Linaria triphylla latifolia* C. B. una & eadem plantæ species, & diversa à *Linariâ trifoliâ* J. B. h. e. *Linariâ Sicula latifolia triphyllâ Bocconi*, Lin. Valentini *Clusii*, cum hæc caules habeant simplices & indivisos, illæ ramis brachiatis. Mihi tamen nondum satisfactum fateor.

4. *Antirrhinum minus flore Linariæ luteæ inscriptum* Ger. emac. App.

Ger. emac.

Multos hæc cauliculos seu ramulos, tenues, teretes, glabros humi sparsos initio à radice promit uncias quatuor aut quinque longos, foliis crebris, viridibus, brevibus, acuminatis, Serpylli æmulis, nisi quod longiora, glabra, vix quadrante similes inter se opposita velut inter quos exurgunt quinque aut sex, interdum decem aut duodecim, recti, teretes, tenues, glabri cauliculi, cubitum alti, in ramulos divisi, longis, angustis, tenuibus, virentibus, nullo ordine positis foliis amicti. Summis caulibus & ramulis innascuntur quinque, sex aut plures *stipules* lævi, conferti, ab imo sursum versus paulatim florentes, longam relinquentes spicam minutissimorum pericarpiorum, bifariam lineâ impressâ divisorum, ac si duæ valvæ junctæ essent, altera ex valvulis altera paulo longiore: in quibus continetur *semem* minutissimum, nigricans. *Radix* brevis, exigua, alba, paucis fibris donata, annua.

5. *Linaria Sicula multicaulis, Molluginis folio* Bocconi.

Boc.

Caules hinc cubitales sunt, rotundi, ramosi, subrubentes. *Folia* angusta, unciam longa, inferiora circum genicula stellatim radiata, Molluginis instar, superiora autem inordinatè disposita, illa, Kali modo carnosa, sulco canulato per longitudinem decurrente. *Flores* lævi, & vulgari *Linariæ* minores. Floribus satiscentibus succedunt *Capitula* rotunda, in quibus *semem* lævis, Radix subest perennis, tenuis & fibrosa.

Panormi tota æstate floret, & copiose etiam alibi in Sicilia.

Cum dubitet Paulus Boccone annon *Linaria Cretica angustifolia Clusii* cum planta hic proposita specie conveniat, ejus descriptionem subijcimus, ut Lector studiosus eas invicem conferat: nobis autem proxime accedere videtur ad *Linariam tetraphyllam luteam minorem* Columnæ, quam ideo proximo post Creticam Clusianam minorem in loco proponemus: Sola differentia esse videtur in numero foliorum ad singula genicula caulem ambientium: & quod caulis Columnæ non dicatur ramulosus.

6. *Linaria Cretica angustifolia* Clus. Park. *Linaria quadrifolia exiguis stipulis cinereis* C. B. *Quoniam eadem præcedenti?*

Clus.

Virgæ initio profert ab una radice satis copiosas, rotundas, læves, sesquipedales vel pedales longitudinis, quos bins aut ad summum ternis intervallis quaterna simul ambiunt *folia*, vulgaris *Linariæ* foliis duplo angustiora, deinde alia singularia, nullo servato ordine. Virgæ innascuntur frequentes ramuli, foliis valde tenuibus donati, qui velut ex umbella exigua (cujus forma paulatim evanescit) flores protrudit valde exiles, qui quinque foliis contare videntur, bins scilicet erectis supra caulem albicantem vel cineream, bins latera occupantibus & uno propendente, candâ insuper five calcaris sub illis conspicuo, antrosum reflexo. *Semen* in pericarpis seu vasculis, Lino fere similibus, cinereum & planum, quod deciduo flore brevi maturescit, etiam herbâ adhuc virente.

Floreat sub finem Julii.

7. *Linaria quadrifolia lutea* C. B. *tetraphylla lutea minor* Col. *Quintæ eadem videtur.*

Col.

Plantula est pedalis, exigua radice, viticulis multis, supinis assurgens; sed caulis est rectus, geniculis singulis quaterna *folia* promens, in imo minora, atque à medio ad summum non quaterna, sed alternatim quaterna, & breviora: *folia* Lini aut *Linariæ* annula, colore Brassicæ, inferne canaliculata, cauli cruciatim erecta hærentia. *Flores* in summo pauci, è petioli brevibus prodeuntes, calycibus

Linarie minori aſtrve Joſephus apud Gerardum *Caulis* teretes, glabros, ex viridi albicantes, pedales, inferius & vix ſe ſuſtinentes attribuit: *folia* anguſta, oblonga, acuminata, deorſum plerumque reflexa: *flores* in ſummis ramulis ſpicatos, ſed non confertos. Liniar. vulg. ſimilis eſt, ſed multis numeris minor.

* 17. *Linarie ſeu Oſyris alba* Park. *Oſyris alba* Lobelii Ger.

Moriſ.

Ex *radice* ortur lignoſi, multis bifurcationibus inferius diviſi, multique fibris inde emanantibus: Ex qua protrahuntur multi *caules*, lentis, multis *foliis* anguſtis, oblongis, inordinatim diſpoſitis ornatuſ, haud abſimilis foliis vulgaris luce. In caulium cimis proveniunt *ſpiculi* multi, ſpicatum diſpoſiti, albi ſeu pallide, vulgariſ formâ, ſed magnitudine exscedentes. *Semen* in bicapſularibus theſis, ſepes medio diſjunctis & ſeparatis, foliaceum, compreſſum, nigrum. *Radix* eſt alba, longa, craſſa fatiſ, multos annos durans.

Hæc herba à Lobelio in Hiſt. Belgica deſcribitur. C. Bauhinus Oſyridem albam *Lab. ico.* Liniar. Pannonicæ 1. *Cluſ.* Synonymam facit, verum dubitanter: Nobis certè incognita eſt: Suſpicamur deſcriptionem Moriſoni partim ad iconem factam, partim à Parkinsoni Theat. mutuatam.

* 18. *Linarie annua Chalepenſis minor erecta, flore albo, lineis violaceis notato* Moriſ.

Moriſ.

Ad pedalem altitudinem rectâ aſcendit, *cauliculis* foliis compreſſis, uncialibus, rariſ diſpoſitis veſtitis. Ex horum ſimbis oriuntur *ſpiculi* albi, lineis parvis, violaceis notati, & quod obſervata dignum, calyces ſuſtinentes prædictos *flores* habet ex quinis foliis compreſſis, uncialibus conſuſos, & longitudine multum capſulas iplas ſuperantibus.

Semen hujus à D. Rob. Hannington in territorio Chalepenſi collectum & ad deſcriptionis autorem tranſmiſſum eſt.

19. *Linarie purpurea magna* J. B. *purpurea major odorata* C. B. *Lin. altera purpurea* Ger.

J. B.

Sequitur cubitale eſt longa, nigra, contorta, lignoſa *radice* caulem emittit, cùmque teretem, glabrum, firmum, in ramos prælongos diviſum: *foliis* ornatum longioribus latoribusque quam Liniar. lucea, ſapore nullo evidente. *Flores* longe ſuper ramos natiſcuntur, antoriſ hiantes, poſtea parte calcar prominente, colore purpureo præditi, minores multo quam Liniar. luceæ vulg. *Semen* in valculis parvis, biſidis continetur.

Maxima Neapol. & ad radices montis Veſuvii.

Locuſ. Maxima eſt omnium quas hæcenus novimus Liniarum; flore parvo, intenſe purpureo.

A. 20. *Linarie odorata Monſpellulana* J. B. *Linarie flore albicante Caryophyllata* Cam. Hort. *Linarie odorata* Lugd. *Lin. capillaceo folio erecta, flore odore* C. B. prod. Q. *Lin. caryophyllata albicans* Park.

J. B.

Rectis & rigidis ſtat *caulibus*, bicubitalibus, juxta terram rubefcentibus, quos Liniar. vulgaris *folia*, anguſtiora denſio ſtipati ornat, ſapore amarancae: Summum caulis faſtigium in ſirculos aliquot abiit, qui *flores* ſuſtinent eodem quo in Liniar. vulgata diſpoſitos ordine, calcare longè breviori & parum apparente, quâ in re diſſerunt à planta Liniar. aliquatenus ſimili, ſicuti & in eo quod *flores* ſunt majores, odore gratiſſimo, ſuperiore folio pallido, purpureſcentibus ſtriſ variegato, inferiore in tres lacinias albidis diviſo, rictu lanuginolo, amethyſtino, croceoque colore picto. *Semina* parva in valculis lubrotundis, herbæ Liniar. jam dictæ ſimilibus, ſed majoribus, ſapore (ut mihi videtur) adſtringente. *Radix* vivax, inſigniter repens, colore candida.

Locuſ. Circa Monſpelium ubique occurrir: in Cornubia etiam Angliæ provincia, non longè ab oppido

Perin in ſepibus invenimus, Occidentem verſus.

Deſcriptio quam proponimus J. Bauhini plena eſt & exacta. Cluſius (ut ille J. Bauhinus) obſervat: *Linarie odorata* nomine pingit, & deſcribit tantum *flores*: cætera ſunt alterius plantæ, nempe Liniar. folio Bellidis. C. Bauhinus perperam *folia* capillacea ei attribuit; ni aliam, forte plantam intelligat.

* 21. *Linarie odorata Monſpellulana minor carulea* J. B. *arvenſis carulea erecta* C. B. prod.

Dodrantalibus & brevioribus, ex radícula fibroſa mox ortis *caulibus*, tenuibus, rigidis; quos *folia* veſtunt rara, alternatim ex longis intervallis, ſili inſtar tenuia, ſemuncialia longiora. *Flores* in cacumine ſerie quadam ſibi invicem ſuccedunt, Liniar. odoratæ majores, carulei, calcani longo præditi.

An & quomodo à ſequente planta diſſerat conſiderandum. D. Magnol diverſam facit, ſequæ prope totum Cœtium in arvis Aprilis & Maio menſe legiſſe ſcribit.

22. *Linarie graminea floribus congeſtis caruleis. An Lin. carulea calcaribus longis* J. B.

Altitudo ei dodrantal. *folia* graminea: *flores* in ſummo caule denſe ſtipati velat in brevi ſpica. Hanc ſic deſcribit J. Bauhinus;

Radix

Radix tortuoſa, dura, alba, fibrata: *Caulis* ſingularis, ſimplex, pedalis, glaber, teres, gracilis: *folia* alia adverſa, alia alternata, uncialia, anguſta, acuminata, lœvia: *flores* per ſummum ſcapum eo ordine quò in Liniar. vulgari, eadẽque formâ, dimidio minores, calcani ſerè longiore, carulei, quinque herbacei coloris anguſtiſ longique folioſiſ baſin ſuffulcentibus: Valcula minora quam Lini vulgaris.

In palcuſ ad radices montis Veſuvii copioſe oritur.

* 23. *Linarie purpurea parva* J. B. *quadrifolia ſupina* C. B. Ger. emac. *quadrifolia Alpina* Park.

J. B. *Cluſ.*

Radix ſubel tortuoſa cum fibris longiſculis [tenuis, alba, multos ex uno capite ramulos proſert, atque etiam ſumma tellure ſerpit *Cluſ.*] *Caulis* complices, palmares & majores, in terram reclinati, ramoli, *foliis* amicti veluti ex geniculis, modo ſingularibus, modo tenuis aut quaternis, vix quadrantem unciæ æquantibus, craſſis, ſucculentis, coloris ex herbaceo caruleoſis & veluti caſſi. Extremis ramis *flores* multi, congeſti hærent, Liniar. vulgaris, minores, longis calcaribus præditi, caruleo-purpurei, folio ſuperiore biſido, apicibus in rictu luteis, concolori etiam labelli portuſculi cœruleo. [Cluſio elegantiffimo colore præditi, ex violaceo quodammodo purpureſcente, labro inferiore ubi hiat aut diducto rictu apertur planè aureo.] Succedunt *vaſcula* parèe rotunda, calyce ex quinque folioſis excepta, quæ continent *ſemina* longiſcula, compreſſa, ſqualia ſunt Alyſſi.

Dod.

In Alpium præruptis per Stiriam & Carinthiam, inque monte Jura obſervavimus. Cluſius per-
Locuſ. ennem eſſe ſcribit.

* 24. *Linarie purpurea parva foliis ſine ordine diſpoſitis* J. B. *Lin. carulea repens* C. B. Park. *Moravica* 2. *Cluſ.* *Oſyris purpureo-carulea repens* Ger.

Cluſ.

Tenuibus & humi diſfuſis habet *cauliculis*, valdè frequentibus, anguſtioribus, ſine ordine diſpoſitis, *capſulis*, & coloris caſſi folioſis obſitis, in plures alar nonnuncum diviſos; quarum faſtigium occupant multi, ſpicæ inſtar conſertim natiſcentes *ſpiculis*, colore ſuperiori ſerè ſimiles, ſed multo minores: quibus ſuccedunt parva *capſula* feminae planæ, de cujus forma & colore nihil aſſerere poſſum (inquit Cluſius) quandoquidem florentem & capſulorum rudimenta duntaxat præbentem in Moravia collibus inveniebam. *Radix* multis fibris læci ſparſis conſtat, & perennem eſſe appareat.

In alveis fluviorum & torquentum Alpetrium obſervavimus.

Ab hoc genere parum admodum diſſert, quantum ego quidem perſpicere poſſum,

Linarie Hiſpanica 4. Cluſii. *Lin. foliis caruleis cinerei* C. B. *Lin. parva Hiſpanica altera* Park.

Multos graciles inferimos fundit *cauliculis*, quos ambiunt frequentia, carnoſa, tenuia molliſque *foliis*, cineracei quodammodo coloris: extremis *cauliculis* inſident aliquot *flores*, ſuperioribus minores, coloris carulei dilutioris ad cineraceum tendentis, quorum rictus flavus: illos ſequuntur *vaſcula* maturitate hiantia, & cineraceum planum exiguum ſemen continentia. *Radix* alba, tenuibus vilis prædita, annua.

Tota æſtate & Autumno floret, & maturum ſemen proſert.

* 25. *Linarie tenuifolia æruginei coloris* C. B. *Hiſpanica* 2. *Cluſ.* *Hiſpanica atro-purpurea repens* Park.

Cluſ.

Tenuibus frequentibusque ex eadem *radice* aſurgit *cauliculis*, iſſique imbecillibus & plerumque procumbentibus; quos veſtiunt frequentia tenuiſque admodum & mollia foliola, æruginei coloris, modo cluſis. Summis ramulis & *cauliculis* inſident aliquot *flores*, Liniar. vulgari formâ ſimiles, ſed paulò minores, elegantes, coloris ex purpurea ſerè nigricantis, circa rictum flavoſcentes, tenui odore præditi. Floribus ſuccedunt rotunda *capſula*, cineraceum plantinæ ſemem continentia. *Radix* candida eſt, tenuibus quibuſdam fibris & quaſi villis donata. Tota planta tenella eſt, & frigore facile corrumpitur.

Floret æſtate, ſemen Auguſto maturitatem conſequitur, interdum etiam ductiſ floret. Semine Tempus.

* 26. *Linarie foliis anguſtiſ, ex viridi cinercentibus* C. B. *Hiſpanica* 3. *Cluſ.* *Hiſpanica* *tertia* Cluſii Park.

Cluſ.

Multi huic graciles pedaleſque à radice *caules* proveniunt: hos frequentia ambiunt *folia*, anguſta, longa, ex viridi cinelcentia, ejus ſerè coloris qui in Lavandula foliis conſpicuus eſt, amari autem ſaporis. Circa ſummum caulem natiſcuntur *flores*, utcumque odorati, ſpicæ in modum conſerti, formâ ſuperiori ſimiles, quarum ſubrectum biſidum ſololum externa parte exalbidis coloris eſt, internâ purpurea, rictus domiè *capſula*, ſive albicans, ex flavo coloris, hirtiſ, & purpureo labro, propendens rictus rictus latiusculis, purpureſcentibus barbulis. Flori ſuccedunt *vaſcula*, ſed plerumque inania [Francofurti.] Vivax eſt, & ex radice ſingulis annos novos proſert caules.

T t t

* 27. *Linarie*

bent: pars ulcers rubens parte unguenti illinatur: pars autem crassior unguenti lineamenti imponitur, quod nunquam mutetur. Sunt qui novella & primo erumpentia plantae germina accipiunt, eorumque succum exprossum in butyro coquant ad siccis consumptionem, atque hoc novo succo addito bis terve repetunt.

N. 1. Oportet ut pareat sufficiens quantitas unguenti eo anni tempore quo flores haberi possunt, cum nonnunquam integer annus aut eo amplius ad curam perficiendam requiratur.

N. 2. Quamvis ulcera primo majora fiant nē metuas, siquidem unguentum postquam humores omnes absumpserit & exsiccaverit, ea demum sanabit & cito obducet.

N. 3. Unguentum hoc in Scrophulis humidis & pure manantibus præcipue utile est in sicis parum valet; sed ad Balilicon & præcipitatum confingendum. Habui ex relatione viri amicissimi, tum rei Herbariarum totius Medicinæ peritissimi D. E. Hulsi.

Proverbium est Italicum *Aralda tutte le piaghe salda*. i. e. Digitalis sanat omnia vulnera.

2. *Digitalis maxima ferruginea* Park. angustifolia flore ferrugineo C.B. ferruginea folio angustiore J. B. ferruginea major Ger. emac.

J. B.

Tres aut quatuor cubitos altus est *caulis*, mediocriter crassius, firmus, teres, lævis, cujus scapus summus in alas aliquot scinditur. *Folia* Digitalis subulter angustifolia foliis proxima, longa, angusta, acuminata, atrovirentia, [ex viridi caulescentia Park.] nervosa, avera parte subultrata, levi crenarum vestigio per ambitum incisa alternatim cauli adnascuntur. *Flores* longa serie thyrsoides dispositi, Digitalis purpureæ, breviores, rigidiores, foris hirsuti, ferruginei, intus eodem colore saturiore, & stris variegato picti, labro productione villosa dependente, in medio rictu hiantes, latentibus sub superioris folii margine apicibus luteis; infidet autem floris recurva basis calicis bellato quinque radis constanti. *Capitula* quam in vulgari purpurea minora *semine* minuto, fulco repleta.

Catalogus Horti Regii Parisi. Digitalis ferrugineæ duplicis meminit, nimirum 1. *Latifolia*, cui synonymam facit Digitalem maximam ferrugineam Park. & 2. *Angustifolia*, quæ est C. Bauhini Digit. angustifolia flore ferrugineo; J. Bauhini Digit. ferruginea folio angustiore. An hæc duæ species differant nescimus, examinent alii: certe Dig. fer. fol. ang. J. B. in parem cum Parkinsoniana Dig. max. ferruginea altitudinem affurgit. Quocirca vel tres dantur Digitalis latifolia, dari duas Digitalis ferrugineæ species certum est, cum Tho. Johnsonus vir summe fidei & diligenter, utramque viderit & descriperit:

Altera majorem appellat, *folia* imis pedibus, atrovirentibus, venosis; *caulibus* tridactylis; & *floribus* hiancibus, amplis, cum labello fursum inflexo.

Altera Dig. fer. *minorem*; & *folia* multo minor, angustiora, lævia & intensius viridia: *caules* pedales; *flores* parvi, superioris colore similes. Hanc apud Tradescantium vidit medio Julio florentem.

Hæc species caule est quadruplo humilior quam superior, proinde eadem esse non potest quam J. Bauhinus describit, quæ in parem cum illa altitudinem affurgit. Quocirca vel tres dantur Digitalis ferrugineæ (quod non credo) species, nimirum 1. *Major latifolia*, quæ est Parkinsonii maxima: 2. *Major angustifolia*, C.B. J.B. 3. *Minor* Ger. emac. vel Parkinsoni & J. Bauhini descriptæ species conveniunt.

Hic insuper addit Catalogus Parisiensis quartam adhuc speciem, viz. Digitalem latifoliam flore ferrugineo minore.

3. *Digitalis lutea magno flore* C.B. *amplo flore* Park. *flore majore, folio latiore* J. B.

J. B.

Minor huic quam purpureæ magniudo; nec dissimilis *radix*: *Caules* angulosi, nonnihil hirsuti: *Folia* angustiora, longa, inferne nervis hirsutis rugosa, superne penitus glabra, atrovirentia, in ambitu crenata, sapore subamaro & acro: *Flores* Digitalis purpureæ pares, foris intusque hirsuti, sed colore, extra quidem dilute luteo, intus verò croco saturiore languide luteo vericilioris.

In montosis circa Genavam & in Germaniâ invenimus. *Flores* Junio & Julio.

C. Bauhinus pro Ephemeræ Dioscoridis Column. hanc habet: verum Columna flores albos Ephemeræ suo attribuit, qui huic lutei sunt. Fortè tamen Columna colorem pallidè luteum pro albo habuit; in floris color interdum variet.

4. *Digitalis lutea vel pallida parvo flore* C.B. *flore minore subultero, angustiore folio* J. B. *minor lutea* fove pallida Park. parva.

J. B.

Duorum cubitorum altitudinem æquat vel etiam superat, *caule* digitali, ramofo, lævi, ex *radice* pollicari emicante: cui alternatim adnascuntur *folia* spithamam longa aut breviora, duas aut tres uncias lata, acuminata, in ambitu crenata, superne glabra, atrovirentia, inferne herbida, subultrata, *flore* tanquam thyrsim longa serie effigantes, quanquam ortu diverso, eodem tamen fere omnes vergunt dimidio minores Digitalis purp. *Floribus*, colore luteo in herbaceum languente, idque tam intus quam foris, labro intrinsecus villosa; quorum unicuique ad pediculum folium acuminatum penitus glabrum est apophilum. *Semen* in localis bivalvibus aliarum hujus generis more. *Radix* fibrosa, perennis, nec ulli cæli injuria aut gelu vehementiori facile corruptitur.

In montibus circa Genavam, itemque circa Salernum & Neapolim in Italia copiosè provenit. Junio, Julioque mensibus floret.

C. Bau-

C. Bauhinus aliam adhuc *Digitalem angustifoliam luteo parvo flore* in Prodromo describit: quæ an aliter quam partium omnium parvitate à præcedenti Lectori considerandum relinquo: Descriptionem ejus videat apud C. B. in Prod.

- * 5. *Digitalis Virginiana, Lysimachia facie, foliis subrubentibus, flore violaceo minore* Morif. An Digit. Virginensis seu Americana serratifolia Hort. Parisi. & Lugd. Bat?

Morif.

Caules promit bipedales, subrubentes: quos ambiunt per intervalla ad singula genicula bina *folia*, mucronata, Limonii majoris primo ortu foliis haud abimilia, ex adverso adnascuntur, quæ à caule perforari videntur adeo arcuæ eum cingunt. Ex alis ad genicula superiora enascuntur pediculi alios procreantes; quibus innascuntur flores calycis & forma Dactylotheæ seu Digitalis minoris, nisi quod folii integer in fundo tantum, in margine quinquefariam finem, ut in Nicotiana femina, coloris violacei: in fundo autem floris quatuor *filamentis* arcuata latent, quorum singulorum extremo, aliarum Digitalium florum modo apponuntur testiculi rubelli, lentiformes in superiore floris parte: est enim *stylus* propendens versus inferiorem partem luteus, lanuginosus. *Floribus* succedunt theæ bicapitulares, in mucrone acutum bifurcatum desinentes, continentes in se semina minuta, infinita, cæterarum Digitalium more.

Floret æstate, atque eadem exsente & ineunte Autumno semen suum perficit.

Foliorum ticus & florum figura diversam à Digitali plantam arguunt.

Tempus.

C A P. VI.

De Pediculari seu Crisla galli.

Pedicularum Lobelius scribit vocari hanc herbam, quod facultatibus sit virosis, pratis infesta, & pediculis hostis. Contra Dodoneus Pedicularum ab effectu nominat, quod pecori ac juventibus, quæ in pratis ubi hæc provenitæ nascuntur, pedicularum copiam gignat. Mihi hujusce herbe folia, pediculi tergo rugis suis perquam similia sunt, & inde forte nomen.

Nec hujus generis sunt præter flores galatos & vasculum bicapitulare, florum calyces tumide & velut inflatæ folliculos seminum occultantes, *Semina* compressa.

- A. 1. *Pedicularis five Crisla galli lutea* Park. *pratenfis lutea vel Crisla galli* C. B. *Crisla galli* Ger. *galli femina* J. B. *Yellow-rattle* & *Witch-comb*.

E *radice* parva, alba simplici, furculosa ad latera emittente, non alio in terram demissa *caulis* affurgit plerumque singularis, pedalis, rigidus, levis, quadratus, rectus, tenuis, inanis nigris non raro maculis & luteis variis, & vixtus superam partem purpureas, in ramos aliquot divisus, quos adverso situm posita bina semper ambiunt *folia*, sine pediculis, lata basi, exinde sensim angustata ad apices ulque, longitudine digitali, acuta, per margines dentata, cristam galli imitantes, venis insignibus à medio ad singulos dentes hinc inde excurrentibus. E foliorum sinibus ramuli exeunt per paria seu duo adversi. In summis caulibus & ramulis conferti & spicam mentientes *foliulis* e foliorum pariter sinibus singuli singulis exeunt, brevibus admodum pediculis; *calicibus* turgidis, compressis, in quatuor acuta segmenta summo margine incisilis. *Flores* monopetalis, flavi, cucullati, stylum tenuem & quatuor stamina cum suis apicibus occultant. Delapso flore calix in majorem longè vesticam intumescit, & vasculum feminale amplum, compressum intus continet, in duo locamenta per medium divisum, & *semina* plura, compressa, margine membranaceo cincta, colore pulvereo continens. Seminibus maturis illico dehiscunt vascula membranacea, & cum exsiccatum lucida fiunt.

Floret Junio, & semen brevi maturatur, quod statim effundit, & mox radicibus exarctat ante festinacum.

In pascuis præsertim sterilibus exit, non raro & in arvis, utrobique inutilis & vitiosa, ut rectè *Leou*, J. Bauhinus.

2. *Crisla galli mas* J. B.

A femina differt statua & altitudine, interdum sesquipedali: caule robustiore, foliis latioribus: *floribus* multò minoribus; summatis magis albescentibus, utriculis hirsutis. Hanc in pratis circa Genavam unà cum femina observavimus. In Anglia nondum invenimus. *Leou*.

3. *Crisla galli fuscata flore luteo magno* Messanensis.

Radix est furculosa, annui tamen: *caule* cubitali aut etiam altiore, recto, firmo, quadrato, nonnihil lanuginoso. *Folia* plerumque bina ex adverso ita sunt, longa, angusta, pallide viridia, rarius & majoribus circa margines dentibus, extantibus vel hirsutis, incili. Cratogeom Euphyoræ facie foliis similia. *Spike* florum in summo congesta, grandis, quadrata, lanuginosa, & nonnihil eriam villosa. *Flores* lutei, amplii, cucullati, figuræ florum Ladani legentem, ex utriculis satis amplis, vasculum feminale bivalve claudentibus. *Semen* non observavimus. Columnæ arene infat minutissimum est, copiosum flavum.

U u u

In

Incensibus, ramosis, ramulis crebris è foliorum alis exeuntibus, caulem medium interdum longitudine superantibus. Sunt autem *folia* bino ordine in caule aduersa, sine pediculis adnata, Chamædryos aut *Alfines* chamædryfolia, saturo virore splendens, rugosa, dentata, aversa parte hirsuta, sapore pingui & subamaro. *Flores* in foliorum alis singulis lingulis & calicibus quadripartitis sessilibus exeunt, pulchelli, lactei, purpurantibus lineis intrinsecis, labello in tres bifidas lacinas diuiso, & macula flavâ in medio picto; galea reflexa pariter bifida staminibus aliquot occultat. Flori fœcedit *vasculum feminale* oblongum, compressum, bivalve, in duo loculamenta diuisum, *femina* intus plura oblonga, cinerea continens.

*Locus
Virex.*

In pascuis herbariorum, vulgarissima, post mediam ferè æstatem in Autumnum usque florescit. Euphrasia quoque modo sumpta, seu in pulvere redacta, & cum vino albo pota, seu per se sola masticata & deglutita, seu succos ejus expressus, aut aqua destillata videndi potentiam mirifice roborat & adauget, debilem aut amissam reparat & restituit. Inflammationibus & caliginis oculorum adhibetur nili, & imposita, aut succos ejus oculis inditus, sed præcipue aqua distillata.

Fit ex Euphrasia, autore Arnoldo Villanovano, vindicimæ tempore vinum, cujus usu senum etiam oculi rejuvenescere feruntur, &c.

Calp. Hofmannus usum ejus despiciabilem facere ait incertitudinem herbarum, quodam Arnoldo alifia, usum ejus restringunt ad pingues & pituitosos. Et quod ad vinum attinet male illud effuisse socio & commilitoni suo Pena scribit. Nec mirum, non enim curat quamvis caliginem, sed illam quæ est a frigidaque, neque hanc curant, sed potius à pituita. Calidam enim & siccam esse plantam ostendit gustus, qui amarorem quandam præ se fert. Calp. Hofman.

Verum si oculorum caliginis conducti, non illud efficit calore aut siccitate: multa enim calida & sicca oculi non possunt, sed vel tenuitate partium, vel specifica quadam proprietate. Tenuium autem esse partium vel illud argumentum est, quod Treagus vino decitiam ac calidam proprietatem morbo arquo utissimum comperit.

Æ Macis ꝑ. Euphrasie ꝑ. Fiat pulvis subtilissimus. Dosis factis diebus evacuationibus ꝑ. Valer ad Scoticorum & imagines. Maroldus pulverem Doctoris Helidæ appellat. Dodonæus semen fœniculi & faccharum addit. Fuchsius in catarractis & suffusionibus commendat.

Fabric. Hildanus Autor imprimis celestis & fide dignissimus *Censur. Epist. 103.* tantum esse ut Euphrasie in imbecillitate visus vim atque efficaciam, ut ejus usu septuagenarios quosdam propter vires & fluida plurima amissio viso, in decrepita ista ætate emem recuperare observaverit. *D. Tancer. Robinson;* qui oculistas quos vocant tum in Anglia, tum in transmarinis regionibus herbarum ipsam exhibere tum in acariis, tum in pulcibus, tum etiam panis incoctam & potui ordinario insulam, extrinsecus autem in collyriis, & fomentis applicare adnotat.

* 2. Euphrasia latifolia Col. part. 2. foliis Lini angustioribus C. B. minima Park.

Folia huic longè exiliora & angustiora sunt quam Lino. Tota planta non excedit dodrantem cum radice. Vulgari Euphrasie flore, fructu, femine ac sapore similis est.

A. 3. Euphrasia pratensis rubra C. B. Euphr. parva purpurea J. B. Cratægonon Euphrosynes facie Græ. Euphrasia pratensis rubra major Park. *Red meadow Eye-bright, or Eye-bright-Cow-wheat.*

E. radice alba, lignosa, tenui, huic illuc reflexa, nunc simpliciter, nunc multiplici seu in plures fibras sparsa caulis exurgit dodrantalis aut pedalis, firmus, teres, qui tamen quadratum simulat, lanugine brevi subhirsutus, solidus, ab imo statim ramulosus. Folia digitum longa, angusta [unam circiter tertiam partem digiti lata] à basi ad mucronem sensim angustata, nervosa, nervis seu venis admodum conspicuis, denticulis per margines rarioribus serrata. Pedicularis in modum, bina in caule conspicua, absque pediculis adnata. Flores in summis caulibus & ramulis in longas velut spicas digesti, singuli ex alio foliorum singulis egressi pediculis brevissimis, galeati, purpurantibus aut carnei, rariis albi, labello trifido. Calix pro floribus modo satis grandis, summâ parte in quatuor acuta segmenta diuisus, vasculum feminale intus continet oblongum, Euphrasie vulgans.

Inter segetes & in pascuis, locis præsertim humidioribus frequens oritur & post mediam æstatem florescit.

A. 4. Euphrasia lutea latifolia palustris. *Yellow marsh Eye-bright.* An Crisæ galli affinis plantæ Romana, seu Crisæ galli major Italica J. B?

Cratægono Euphrosynes facie aut Crisæ galli non admodum diffusimilis est. Radix ei simplex, alba, sapore nullo insigni: Caulis pedalis, teres, hirsutus. Folia in caulibus nunc bina ex aduerso, nunc alternatim adnata absque pediculis, è lata basi in tenuem mucronem sensim desinensia, lescunciam longa, per margines dentata, rugosa. Ex alio foliorum emergunt flores fistularæ, galeati, flavi, labello latiusculo, & in tres lacinas diuiso, è calice oblongo, striato, in quatuor segmenta expansum. Vasculum feminale oblongum, in binas cellulas diuisum, gestans in apice stylium prælongum a flore residuum. Semen exiguum, rotundum, rufum. Tota planta, cum in statu est, glutine quodam seu lentore viscoso madet.

*Tempus
& Locus.*

Floret Julio & Augusto. In agri Cornubiensis occidentaliore parte, ad rivos & in palustribus copiosè provenit: invenimus & in agro Staffordienfi. Planta hæc Euphrasie semen non habet. Nondum descriptam putamus, quod nunc, cum in Cornubia adeo frequens sit. Crisæ galli affinis J. B. diversâ videtur.

A. 5.

A. 5. Cratægonon foliis brevibus obtusis Westmorlandicum. *Short-leaved Eye-bright-Cow-wheat.*

Radix huic (ut putamus non descriptæ Euphrasie speciei) alba, dura, fibris majusculis prædita, & (ut mihi videbatur) repens. Caulis monopetalus, gracilis, erectus, rigidi, non ramosi, nonnihil hirsuti, fragiles. Folia per paria sine pediculis caulibus adnata, figurâ & magnitudine Alfines Chamædryfoliarum, rugosa, per margines dentata, viridis ad cinereum tendentis, & nonnihil splendida. Flores in summis caulibus ex alio foliorum exeunt, brevibus pediculis nixi, figurâ florum Crisæ galli, tubo longiore, colore fœcidi: purpureo, calice quadripartito; quibus succedunt vascula ventricola, in binas partes impressè lineâ diuisa. Semen albicans Cratægoni. Sapor plantæ acris nonnihil & amarus.

Prope Otton vicum in Westmorlandia, juxta rivulum, qui decurrit focus viam, qua inde Cresbei amitur. Post mediam æstatem florescit.

*Locus
Tempus.*

6. Euphrasia pratensis lutea C. B. prat. major lutea Park. Coris Monstrellana lutea J. B. Euphr. lutea montana angustifolia major altera Col. *Yellow narrow-leaved Eye-bright.*

Col.

Caulis est singulari, cibitatis, tenui, lignoso, ferè rubente, quadrato sed obtusis angulis [J. B. rotundo] foliis cincto angustioribus, Lino aut Hyssopo paribus, crassius, per ambitum rarioribus denticulis, tenuis f. serratis, per rariora genicula binis caulibus harentibus: ex quibus alæ [ramuli] utrinque cruciatim, alterno versu oppositæ breviter panduntur oblique, oblongæ, admodum caulis & plantæ proportionē: à quorum medio ad summum usque densi flori uno versu dispositi duplicati, galeatati, galericulati, deorsum flectentes, ex utriculis prodeuntibus, sed colore luteo saturato seu aureo occultis, rariis pericarpis. Semen pericarpis Octobri mensis, Euphrasie familia angulosa candida, quæ pericarpis siccis atque debilitantibus ab imo incipit decedere.

Serius post mediam sc. æstatem florescit: atque durat hyeme lignosa planta, sicca, foliis nuda, cacuminibus tantum racemosis adherentibus. Sapore amaro, adstringente, & extergente, linguam exasperante gustantibus nobis vitâ fuit Col.

Primo eam invenimus in Germania, non procul Altdorfo Norimbergensium Academia, deinde Locis in Heturia, tandem in Narbonensi Gallia.

* 7. Euphrasia pratensis Italica latifolia, C. B. pratensis minor purpurea Park. Euphrasia tertia non scripta Col. *The lesser broad-leaved purple Italian Eye-bright.*

C. B. prod.

Radice habet lignosam, parvam, nigricantem, in tenues fibras diuisam: caulem semipedalem Col. Bauhino palmarum aut minorem, quadratum, rubentem, leviter hirsutum, lapiis simplicem, aliquando statim ab exortu in duos, rariis plures parvos ramulos diuisum: quem folia pauca, crassa, hirsuta, rotunda ferè, & bina aduersa, in crenas profundas, interiora quodam quæ minorâ in ternas, superiora verò in quintas sensive diuisa lûa lûa cingunt.

Flores è foliorum sinu, aliquando à medio caule, aliquando tanquam ex spica cambræ, ex utriculis velut oblongo calice prodeunt binis, galericulati, purpuriscentes, quibus semina oblongum angulosa candicans in utriculis succedunt. Amaro est sapore. Ubi nascitur frequens invenitur, ut hirsutum candicans in utriculis succedunt. Annuæ est planta. V. Botan. Monst.

Variat in calidioribus regionibus v.g. in Apulia & Ciriolo in pratis & pascuis floribus coloris atque Varietatis, etiam comâ albâ: in frigidis locis collumque herbois flore est semper purpureo.

In via Romana, etiam Romæ in monte Testaccio provenit, passim etiam in Castilia, maxime circa Eboracæ reperitur. Circa Monspelum ultra pontem Sellæ novæ juxta viam qua itur ad pagum S. Jardi in sterilibus istis locis dictis Garrigue Maio mense florentem invenit D. Magnol.

Locus.

* 8. Euphrasia Italica latifolia altera C. B. purpurea latifolia Park. major sylvestris purpurea latifolia Col. *The greater broad-leaved purple Eye-bright.*

Col.

Radice est tenui, intorta, lignosa, bifurcata vel magis diuisa: Caule sesquipedali, quadrato, hirsuto, fibræbente, per genicula, digitalibus intervallis, foliis vestito unciam longum, latis verò tertium illius partem, in acutum desinentibus, per ambitum serratis: ex quorum sinibus à medio ad summum usque Caulis alæ [ramuli] surgunt utrinque, oblique parum, minoribusque foliis ornata, quibus summa parte à medio usque densi flori sunt uno versu dispositi, ex altera tunc foliis proliis succedunt crassiores, minutique congeneribus oblongi, semina turgida angulosis, candidis, parum vulgari majoribus, quæ Septembri & Octobri mense peribuntur.

Augusto florescit, amaro tota sapore. Aquecolorum collum semitis & Quercetis, depressioribus est: Locis am locis, umbrosis atque humentibus gaudet.

* 9. Euphrasia lutea Alfinsolia radice squamata C. B. Anonymi radice Dentariæ Col. Euphr. lat. minor radice squamata Park.

C. B. prod.

Radice est velut bulbosa, alba, ex quatuor crassiusculis squamis coagmentata: caule pedali, alio, radice est velut bulbosa, alba, ex quatuor crassiusculis squamis coagmentata, caule pedali, alio, quando palmari, levî, cavo & ramoso, ramulis ex alarum cavis prodeuntibus, quem folia tina, petiolis

U u u 3

petiolis carentia basi sua fitu adverso cingunt. Alifines Trixaginis foliis formâ similia, sed acutiora. *Flores* lutei, Euphrasie floribus respondentes: quibus succedit *semen* nigrum rotundum, in apicem exiguum deflexus, quod germinum parvo petolo insidet.

Hæc montosis aspersis & humidis gaudet. In Alpibus Helveticis & Aultriacis, inque Pyrenæis montibus invenitur.

Semina quæ vocat vasa feminalia fuisse existimo; aliâ ad hoc genus minimè pertinet.

Dentaria Boguloides radice globosa Mentzel. eadem videtur præcedenti.

Mentzel.

Altitudine sua & foliis Bugulam luteam mentitur; at *radix* Dentariæ est, globosa, squamulis tantum denticulis murium alabastrinis circumcirca referta. Ex hac *cauliculus* nunc unus, nunc plures & in ramulos diviti exurgunt quadrati, ad singula internodia foliola Chamædryos bina sibi opposita sustinentes. Ex horum alis *stipulis* erumpunt aureæ, oblongis calycibus in quinque foliola divitis, Rorum Euphrasie formâ. Eos sequuntur *pericarpia* rotunda, in quibus *semen* obferare non licuit.

Collegit hanc *Mentzelius* mense Maio in Alpium quodam excellitimo & prærupto jugo dimidi. mill. Germanico ab oppido *Mittenwald* dicto mediâ viâ inter *Innsbruck* & *München*.

* 10. *Euphrasia purpurea minor* C. B.

Alag.

Ex parvula radice fibrosa caulem emittit sæpius palmo minorem. *Folia* per caulem rara sunt, ex intervallis bina caulem cingentia, oblonga, latè profunde crenata & leviter hirsuta; in summato spicam *stemon* producit, qui bini semper oppositi nascuntur, purpurei, & Anthrini stoclos imitantes: labrum superius tripartitum est tribus punctulis albis notatum. Succedunt floribus longi utriculi, *semine* minutissimo subrusto pleni. Annua est planta. In seminis colore descriptio C. B. nostræ non convenit.

Maio mense florentem invenit descriptionis autor ultra pontem Salenovæ, juxta viam quâ iur ad pagum *Saint Jardi* in sterilibus illis locis dictis *Garrigues*.

Semina non sunt Euphrasie sed Anthrini, quocum & floribus convenit.

C A P. VIII.

De Melampyro seu Tritico vaccino.

MΕΛΑΜΠΥΡΟΝ ἢ ὕλην & ὕλην. Ex tritici enim mutatione nascitur Melampyrum, ut ex meline nigrum fiat, teste Galeno. Nos ejusmodi in plantis specierum transmutationem dari non concedimus. Cæterum Melampyrum dictum putamus, quod semen ejus triticum referat magnitudine & figurâ, colore nigro differat: Cùm autem inter legetes tritici frequens nascatur, ejusque grana triticeis sæpenumero admixta sint, hinc orta occasio fingendi ex tritici mutatione nasci.

Triticum vaccinum dicitur quod gratus pastus sit bobus & vaccis saginandis.

1. *Melampyrum multia* sive *Triticum vaccinum* J. B. *Melampyrum purpurascens* comâ C. B. *purpureum* Ger. *Cratægonum flore vario* Park. **Common purple Cow-wheat.**

J. B.

Lignosa est & exigua radiculâ, aliquot consimilibus fibris donatâ: ex qua surgit *caulis* singularis, quadratus, hirsutus, purpurascens, multis alis concavus: *Folia* ex intervallis ex adverso posita. Linnæia alia, alia lata & profunde laciniata, aspera, atro-virentia: at quæ in supremo tritico sunt crebriora exsunt, breviora, latiora, digitata, hilari purpurâ tincta: ex quorum alis galeati *flores* exeunt, subulsi, casside purpurante, labello luteo, rubore confuso, cervicæ peritus lutea, reliquo tubulo purpurascens: quibus succedunt in capsellâ oblongâ, turgida, in bina locumata divisa, tegmine membraneo in aristam deficiente breviusculam, obvoluta *semina* duo aut tria, triticeis minorâ, nigriora.

Inter legetes passim reperitur in exteris regionibus: in Angliâ, quod sciam, non provenit. Melampyrum (inquit J. Bauhinus) nondum, quod sciamus, in medicina usum obtinuit, sed plerumque negligi solet. Scribit Clusius, eam in Occidentali Fritæ seu Flandria parte (ubi copiosissimum ait) panem vitare, & atriorem reddere: quinimo eos qui eo velantur plerumque capitis gravædine tentari folere, non secus ac si lilio victissimè. Ego semine hujus sæpius quidem panem tinctum observavi, sed nullum pravam saporem ei adferre deprehendi, nec insalubriorem à rusticis ideo haberi animadverti, nec eam ullo modo separare studeo. Quin & Tabern. qui admodum sapidum panem ait, se sine ullo documento sæpe comessisse testatur.

Gratus pastus bobus & vaccis laginandis, ut non incongruè forsân Pabulum bovinum aut vaccinum quæ nuncupare possit. *J. B.*

2. *Melam-*

2. *Melampyrum carulea* comâ C. B. *caruleum* Ger. *Melampyro affinis* *Parietaria carulea* quorundam J. B. *Melampyrum* 4. Park. *quoad* Synon. *Cratægonum flore vario* quoad iconem.

Clus.

Quadrangulo affurgit *caule*, pedali, nodoso, villis quibusdam hirtis; in quo alternatim ad nodos bina semper ex adverso nascuntur longa *folia*, secundum pediculum lata, & sensim in mucronem definentia, aliquantulum villosa. Summus caulis & rami desinunt in foliorum comam superioribus minorum, ad pediculum laciniatorum, mollique lanugine pubescentium, coloris purpurei, nunc diuturnioris, modo laturioris elegantissimi & violacei: inter quæ bini sibi semper oppositi *flores* nascuntur, longiores concavi, aliquantulum hiantes, superiore labro nonnulli reflexo & villosulo, inferiore latiusculo & deorsum propendente, coloris initio lutei, deinde omnino aurei, omnes tantum, licet æternis contrario situ nascentes antrofori exporrecti & spectantes. *Radix* candicans est, annua.

In sylvis montosis non longè à Gratianopoli, quâ inde ad max. Carthufianorum cenobium *Leu.* iur.

Hanc cum primò invenimus *Parietariam sylv.* speciosorem denominavimus, cui *Caulis* quàm in vulgari nostratè erectior, summitates purpureæ, flores palchri, aureo colore nitescentes; adeo tamen in paucis diffort, ut nesciam an specie diversa censenda sit.

Semen maturè colligendum antequam exiliat & valculis, & statim telluri reddendum, ut sponte excidat: Nudum enim si contrahatur siccitatem perdere existimatur. De omne genus *Melampyro* hoc intelligendum.

A. 3. *Melampyrum cristatum* J. B. an *luteum angustifolium* C. B. Park. **Crested Cow-wheat.**

Radix parvâ, lignosâ aliâ simplicî, aliâ multifidâ, albâ alimentum haurit. *Caulis* semipetalis est & altior, aliâ teres, aliâ angulosus valde ramulosus, ramulis ipso etiam caule longioribus, plurimum aduersis, inæquali interdum ortu, *foliis* vestitus *Melampyri* Sylvatici flore luteo, verum longioribus & angustioribus, binis plurimum oppositis. *Flores* in caulis & ramulorum summis, in spicis crassis, quadratis, longi, hiantes seu galeati, purpurei plerumque cum rictu luteo, quos sequuntur *filiquæ* breves apicibus acutis, & *Melampyri* Sylvatici filiquis similes: *Semina* iidem paria. *Calis* floris brevis, margine in quatuor segmenta partito. Singulos autem flores & filiquas finis suo ceu alveolo excipit *folium* sursum versus duplicatum, cujus superior margo utrinque figuram Lunæ falcatæ refert, arcu minutis denticulis connectente orato cristatoque: quin & apex hujus folii in longum & angustum mucronem protrahit. Ex his foliis ita duplicatis & squamatis incumbens componitur spica: Sunt autem purpureo plerumque colore tincta.

In Sylvis Cantabrigienfibus & Badfordienfibus copiosè provenit. Observavimus insuper in syl. *Leu.* vallis montium propè Genevam.

A. 4. *Melampyrum Sylvaticum* flore luteo sive *Satureia lutea sylvestris* J. B. *Mel. luteum latifolium* C. B. *Cratægonum vulgare* Park. *Cratægonum album* Ger. **Common wild Cow-wheat.**

J. B.

Melampyri vulgarioris fegetum *radices* habet, strigosius plerumque, *caliculis* dodrantalibus aut cubitalibus, quadratis, subulsiis, in frequentes prælongos ramos conjugatim divisis. *Folia* geniculis adnectuntur bina opposita, atropurpureo colore maculosa, interdum culum lata, interdum duplo latiora, uncias duas plus minus longa (ingrati & aliquantulum acris laporis *Clus.*) quorum quæsuprema floribus opposita sunt vulgarioris *Melampyri* fegetum modo laciniata sunt. Cæterum tubuli formâ flores hiantes alterius *Melampyri*, toti lutei sunt, conspectiores, bini & unam ferè in partem vergentes & *calycibus* quadripartitis; quibus compressa succedunt vascula rostro adunco, *semina* tria, vel etiam quatuor magna, oblonga, granorum *Triticæ* æmula comprehendenda. In hac planta interdum observavi colorem caruleum vel dilutè rubentem *J. B.*

In sylvis, sylvarum marginibus, dametis, sæpius umbrosisque locis circa Quercum aliarumque *Leu.* venturatur arborum radices, in omnibus ferè Europæ regionibus invenitur.

* 5. *Melampyrum lanuginosum Batium* C. B. *lanuginosum* Park. *Parietaria montana Batia* *Clus.* cur. post.

Clus.

Petalis longitudinis *caule* prædita erat elegans hæc planta, quadrangulo, & tenui mollique lanugine tecto, in aliquot ramos secundum radicem diviso, quos per intervalla ex adverso semper nascencia ambiunt *folia* oblongiuscula & angusta, per ora serrata, perinde ferè ut *Stachados* serrata *folia*. Summum ramorum fastigium in oblongiusculam, squammatam, mollique tomento constantem *spicam* definit: è qua *flora* elegantes, oblongi prodeunt, formâ quidem aliorum florum similes & in latus propendentes.

* 6. *Scordio*

* 6. *Scordio affinis* Elephas ob *florem* C. B. *Scor. af.* Elephas *Columnae* Park. Elephas *Campocla-*
rensum Col.

Col.

*Radice*m habet parvam, obliquam, albescentem, teneris, crassiusculis, ex viridi albis, translu-
cidis foliis, tritico grani effigie ac magnitudine, paulo tamen latioribus, incisuram illam preferen-
tibus, veluti dentatam, ut etiam in Scordio observavimus: *Caulem* quadratum, virentem, succo-
sum, cavum, tenerum, nonnihil hirsutum, sicut & *folia*, quæ primo obtutu levia videntur, bina ex
opposito cauli herentia, primum parva, deinde cum caule grandiora, atque oblongiora, magnitu-
dine Menthae, sed retuliora, ut etiam serraturâ, quæ rarior est, ad Scordii folia accedentia, colore
albidior, splendidiore atque succola, sapore linguam vellicante. Ex eorum verò sinibus & caulis
geniculis utrinque à medio ad summum, & aliquando etiam ab imo ferè, alæ multæ exeunt, sed mi-
noribus foliis atque acutioribus, formâ & serraturâ: inter quæ folliculi bini ex singulis geniculis,
parvo petiolo hærentes, Narcissi ferè odore suavi *flores* emittunt luteos, aureo colore rostratos, E-
lephantis caput representantes. Caput enim è folliculo exerunt cum cervicis incisura & crassitie
recurvum, nasum sive rostrum proboscidis instar, semuncie longitudine producentes: in cujus me-
dio ex inferiore parte superioris veluti mandibulæ dentes bini sunt, recurvi: ex capitis verò fronte
utrinque dependent veluti maxillæ supercilia formantes; sub quibus maculae sunt excavatæ, ut
oculos purpureo, roseo colore representent: inde ex inferiore parte & sub collo latum folium, auriculis
referens, quatuor divisum incisuris, ut in galeniculatis floribus, sed longè latius, unciam
enim æquat latitudine. Floribus decisis, intra singulos folliculos parum hirsutos *urienti* perfici-
untur ventriosi, quadrati, sed obtusis angulis, in quibus *semina* ob cuius tenuitatem & illorum copiam
extuberant, ut illorum crassities videatur quæ Milii vel Anagallidis est magnitudine. Colore sunt
cinereo, gibbosa & ruga circum delineata, numero ferè triginta in singulis pericarpis, quæ cum per-
fecta sunt utriculos dilumpunt, atque decidunt.

Ab imo florere incipit Junio, atque Julio perficitur.

Loca umbrosa diligit, frigida atque humida Septentrionalia in Valle Campoclaresium.

Tempus.
Locus.

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEXTUS,

QUI EST,

De Plantis Flore uniformi tetrapetalo Siliquosis & Capsulatis.

ARUM notæ sunt calyx quadrifolius unâ cum flore deciduus, flores plures
simul in summis caulibus & ramulis, successive se aperientes, nullis ad pedi-
culorum bases appositis foliolis, loculamenta in singulis vasculis feminali-
bus plerumque singula, rarius bina.

Dividi possunt in siliquosas & capsulatas seu siliculosas.

Siliquosæ voco quæ vascula habent in longitudinem producta, bivalvia
ferè & membranâ intergerinâ duplicem seminum seriem determinante se-
cundum longitudinem divisa; quibus etiam accessio quæ vascula habent in
latitudinem diffusa, modo majora sint, & membranæ dissepientes ad latitudi-

nem seu planum vasculorum parallele.

Capsulatas seu siliculosas appello, quæ vascula proferunt breviora, seu simplici intus cavitate, seu dif-
fere, sive membrana alveolos determinans ad latitudinem seu planum siliquæ perpendicularis sit,
sive parallela.

N. Calycem habere unâ cum flore deciduum non est perpetua & constans nota omnium hujus ge-
neris specierum; unam enim novimus, nimirum *Thlaspi Alysion* dictum campestre minus, in quâ à
flore delapso restant calycis folia.

SECTIO PRIMA.

De Plantis flore uniformi tetrapetalo siliquosis.

Herbæ flore tetrapetalo siliquosæ sunt vel semine

Compresso, lato, foliaceo, in nonnullis etiam margine membranaceo cincto; *siliquâ* vel

Longâ, angustâ: hæc autem sunt *flore* vel

Majoræ: radice

Æquali, nec dentata squamose, nec tuberosa; flore odorato

Flavo, in parietinis & rudibus rupibusque plerumque nascens: *KEIRI Leucium*

luteum.
Purpureo, albo aut vario; foliis

Incans: *Leucium vulgare purp.*

Virentibus: *Leucium folio virente*.

Dentatâ seu squamosa, tuberosa; caule non ramofo, foliis in uno pediculo ternis,
quinis aut septenis: *DENTARIA, Coralloides*.

Minoræ;

CAP. III.

De Leucoio luteo seu Keiri.

HOC genus non tantum foliorum colore viridi, sed & eorundem formi præcipue tamen floris colore à præcedentibus differt, qui in hoc luteus est, in illis natura purpureus aut albus, nunquam ne ex accidenti quidem, (quantum nos hæcenus observavimus) luteus.

- A. 1. *Leucoium luteum*, vulgò Cheiri, flore simplici J. B. *luteum vulgare* C. B. *Keiri seu Leucoium vulgare luteum* Park. *Flora lutea* Ger. *Wall-flower*.

Radicebus, furculisque seu ramulis ubertim fruticantibus luxuriat, lignosis, albicantibus quos obli-
dent *folia* nullis appensa pediculis, crebra, unciali & ampliore longitudine, ex angusto principio
sensim dilatata, virentia aut canescentia, idque maxime pronà parte, sapore subacri. *Flores* crebri,
lutei valde odorati, sapore parum grato, staminibus fenis styloque chloris, in medio penitus fere la-
tentibus. Succedunt *siliques* longæ, in quibus *semen* latum, rufum, gustu acri & amaro.

In muris passim & copiose provenit.

Leucoium luteum flore pleno J. B. & aliorum

Non differt specie ab eo cui *flos simplex*, sed *cultura tantum*. Cultu & mangonio talem evadere aiunt,
præsertim si tenella plantæ antequam floruerint sæpius transferantur. *Lugd.*

Flores Leucoii lutei partium sunt tenuium, discutunt, exurgent, cordiales ac nervini sunt, dolo-
res mitigant, menses cient, secundinas proritant, foetum pellunt; unde medicamentis, quæ Gre-
cæ *σίκου* dicuntur accensentur à Galeno 7. *Simpl.*

In usu sunt conservæ ex floribus, aqua destillata, & oleum ex floribus infusis, quod præservat ab
Apoplexia, & paralyticos juvat, ètque insigne anodynum in vulneribus & inflammationibus par-
tium nervolarum, ut & in malis uterinis interius.

Quæ de Leucoio viribus habent Veteres apud ipsos vide, vel, si placet, apud J. Bauhinum Hist. Plant.
Lib. 21. Cap. 13.

Episcopus Tridentinus ad præservationem ab Apoplexia & Paralyti feliciter utebatur conservæ
florum Cheiri in aqua sua propria assumptâ. D. Soame ex Observat. Hier. Reufneri à Velchico edi-
tis Obs. 11.

2. *Leucoium luteum magno flore* C. B. prod. *Keiri seu Leucoium luteum simplex majus* Park.
parad.

A vulgari Leucoio luteo differt magnitudine & colore, quia parvum fruticem valde ramosum &
totum virentem refert. *Folius* est majoribus, viridibus, splendens: *floribus* magnis, ita ut hujus
solum unum vulgare florem integrum panè adæquet, odoratissimis, intensiorisque lutei coloris,
[Park. aurei intensioris] quin & spica eorum multo longior est quam in illa, & diutius durant flo-
res antequam marcescant aut contrahantur: *siliques* crassiores & breviores in apicem seu mucronem
tenuem desinentes. Tenuis est quam vulgare, nec adeo ramis luxuriat, nec ita facile ramulis aut
furculis depauperat comprehendit & propagatur: nec hyemes nostras facile tolerat nisi à gelu ve-
hemente defendatur.

C. Bauhinus *Leucoium luteum maximum foliis tuberculis obitus* ab hoc specie distinctum facit, cujus
(inquit) flores magnitudine thalerum Philippicum superant. J. Bauhinus *Leucoium luteum* arbo-
rescens proponit, cujus flos interdum pervenit ad amplitudinem monete quam *salum* vocant,
quamvis ipse tantæ magnitudinis non viderit. Nos non libenter agnoscimus differentiam quam vo-
cant speciem inter hæc plantas. Examinant alii quibus utramque varietatem colere conti-
gerit.

Utrumque hoc genus, tum majus, tum maximum flore pleno reperitur: Hinc *Leucoium luteum*
pleno flore majus C. B. & *Leucoium maximum luteum flore pleno* Park. parad.

Duas insuper alias Leucoii lutei flore pleno seu speciei seu varietates recenset & describit Parkin-
sonus in Parad. rutilum

Varietates
duæ.

1. *Keiri seu Leucoium luteum alterum flore pleno*.

Cujus flores non spicati dispositi sunt quemadmodum præcedentium, sed in latitudinem magis
diffusi; ut omnes simul & eodem fere tempore aperiantur, non gradatim alii post alios ut superio-
rum; & colore sunt pallidior.

2. *Keiri seu Leucoium luteum majus flore pleno ferrugineo* Park.

Cujus flores non multo majores sunt quam vulgares lutei flore pleno, verum colore saturatiore tin-
cti, petalorum avera pars ex fusco rubente, unde veluti variegati apparent. Hanc varietatem &
nos sæpius vidimus in hortis curiosorum nutritam. Ob floris elegantiam in pretio est.

* 3. *Leucoium*

- * 3. *Leucoium luteum serrato folio* C. B. *Leuc. lat. ser. fol. flore grandiore* Pini.

C. B. prod.

A Leucoio luteo magno flore foliis potissimum discrepat, quæ duplo panè longiora, angusta, par
latera crenis alperis serrata, & in aculeum finitima, quæ similiter crassa sed pallide virentia, mollia,
quia parte inferna quasi lanugo alperâ est. *Flores* lutei sunt & magni.

4. *Leucoium sylvestre* Ger. *luteum sylvestre Clusii* J. B. *Keiri seu Leucoium sylv. Clusii* Park.
Leuc. luteum sylv. angustifolium C. B.

Clus.

Multa secundum radicem habet *folia* Leucoii lutei foliis similia, angustiora tamen, viridia, ama-
ricantius gustus, inter quæ unicus, interdum plures affurgunt *caulis* pedales aut ampliores, angulosi,
striati, multis alis concavi, carinatis foliis oblii; multos sustinentes *flores*, flavos, Leucoii lutei æmu-
los, sed minores, minutique odoratos. *Floribus* succedunt oblonga *cornicula* ut in lativo, plano
semine plena. *Radix* longa est, candicans, & multis tenuibus fibris prædita.

Invenitur in montibus illis supra Badenens thermas, & in Leytenberg, salebrosus præsertim & meri-
dici overbis locis. Floret Maio.

J. Bauhinus *folia* alia quidem finuata, semunciam lata & angustiora, unciam & fescunciam lon-
ga, alia angusta nulloque modo incila, viridantia; in horis cultu multo magis luxuriat, duplâ
longitudine latitudinèque. Habet & aliud Leucoii lutei sylv. genus, quod *Panicum* vocat *serrato*
folio obusulo & acuto: An hujus sit alia species, an varietas tantum asserere non audeo.

Morisonus nossem semen huic plantæ teres, oblongum, rufum ascribit, unde ad Helperidas potius
referenda videtur.

Parkinsonus *Leucoium sylv.* inodorum flore pallidior *Esff.* quod C. Bauhinus *Leucoio suo luteo*
sylv. hieracifolio synonymum facit *Leucoio sylvestri Clusii* eandem specie plantam esse verissime
existimat; cujus sententia nobis non impobatur: verum descriptionem Leucoii illius Hieracifolii
C. B. subijciemus, ut utrique collatis Lætor judicium ferat.

Leuc. lute. sylv. hieracifolium circa *radicem* crassifolium albicantem, in oblongas fibras capillatas
abundens *folia* plura habet per terram sparsa, eaque oblonga, angusta, subaspera, sinuata, & per
ziliatem in planta luxuriante Hieraci instar sinuata, quæ circa *caulem* pedalem, striatum, nonnulli
incanum alternatim disposita, oblonga, latifolia, ut in Keiri vulgari pallide virentia, ob raras cre-
nas inæqualia, tactuque oblevissimam hirsutiem aspera. *Caule* major pars floridus est. *Flores* lutei
sunt, Keiri floribus minores, oblongis pediculis donati, quibus *siliques* trunciales strictissimæ in sum-
mo utrinque parum reflexæ succedunt.

In sylvis prope Neustadam Hærcintæ reperitur.

Præter hirsutiem *caulis* & foliorum nihil video in hac descriptione, quod non conveniat cum
præcedente. An *caulis* & *folia* hirsuta sunt necne in præcedentis descriptione omisim, hirsuta aut
subaspera esse non negatum.

Leuc.

Keiri Alpinum foliis dentatis, flore flavo odorato Zanoni.

Non videtur nobis specie diversum à Leucoio luteo sylvestri Clusii f. B. nam & *folia* alia qui-
dem sinuata, semunciam lata & angustiora ei attribuit, alia angusta, nulloque modo incila; &
D. Agerius (inquit) attulit Bononiæ *Leucoium sylvestre* folio valde angusto (quod eandem fuisse
speciem quam D. Zanoni describit verissimum est) Camerarius etiam pulchram & raram
speciem Leucoii sylvestris reperit Bononiæ. Quin & Morisonus nossem *Leucoio luteo sylvestri Clusii*
semen teres, oblongum, rufum ascribit; non planum ut Clusius.

Keiri Alpinum foliis dentatis Zanoni foliis est angustioribus quam *Leucoium luteum sylvest.* Clu-
sio descriptum; usque ad margines sinuatis, & inferiore medietate rariis utrinque dentatis: [*folia*
tamen superiora dentata non sunt]. Semen majus est semine Leucoii Clusiani quamvis planta ipsa
minor sit. Verum hæc notæ non speciem diversam, sed varietatem potius accidentalem arguunt.
Haud tamen præstabit negaverim specie distinctam esse à Clusiano Leucoio, sed ab omnibus J. Bau-
hino descriptis & memoratis, diversam nequaquam concesserim. Descriptionem particularem &
exactam vide apud Jacobum Zanoni, qui in Alpinis Bononiensibus invenit inter rupium sil-
furas.

- * 5. *Leucoium luteum montanum altum* Ponz Ital. *luteum montanum serrato folio* C. B. *Keiri seu*
Leucoium montanum luteum Park.

Pon.

Caulebus affurgit pluribus, rectis, firmis, lignosis, altitudinem humanam interdum superantibus;
folia obliis brevibus, viridibus, acuminatis, circum oras dentatis. *Flores* simplices sunt, quam vul-
gares Keiri amplores, nec minus odorati. *Siliques* tenues sunt, semine rubente repleta. *Radix*
lignosa, in multos ramos sparsa, & in calidioribus regionibus vivax.

Xxx 2

* 6. *Leucoium*

CAP. V.

De Leucois quibusdam flore parvo montanis aut peregrinis.

1. *Leucoum siliquifera latifolium flosculi albo, parvo.* *Hesperis siliquifera latifolia flore albo, parvo* Park. *Hesperis Alpina murariae affinis surrecta & magna* J. B.

Park. J. B.

Folia hujus plantae quae ad radicem ampla sunt & lata, ex crasso pediculo, circa margines sinuata & dentata, asperiuscula, subhirsuta & lanuginosa, praesertim aestate. Secundo a facione anno exoritur *caulis* bicuspidatus & altior, nunc unus, nunc plures, crassi, hirsuti, recti, superius ramulos rectos alternatim inter folia proferentes laro principio cum amplexentia. In extremis ramulis multi *flosculi* exigui, alii, ad luteum nonnihil vergentes, in longas spicas dum sensim aperiantur excurrentes; quibus succedunt *siliquae* plurimae, sex, septemque uncias longe, latiusculae, compressae, multo tenuiores & infirmiores quam Leucoi incani, ideoque deorsum nutantes, glabra, semine compresso, latiusculo, & pene quadrato repletae. *Flores* parum odorati & fere inodori: Foliorum sapor J. Bauhino amaricans, Parkinsono calidiusculus & exiccans. *Radix* alba, lignosa, non atle descendens, sapore acri J. Bauhino, qui semine ad maturitatem perducto inquit.

In monte Saleva prope Genavam copiose oritur. Collegimus etiam in montibus non longe à Luca versis Massiam.

J. Bauhinus dubium movet annon haec sit Sinapi & Thlaspi media Provincialis planta *Lob. Ad.*

2. *Leucoum montanum minus flore parvo.* *Draba alba siliquifera* C. B. Park. *Draba prima repens* Ger. emac. *Hesperis Alpina, sive muralis minor repens* J. B. rectius *Leucoum montanum, quo nomine ab Alphonso Vancio ad Clusium missus est.*

Radix oblique serpit summo fere cespiti haerens, fibras crebras subinde deshitens, capita etiam pluria habet. *Folia* in orbem multa per terram sparguntur, ex angusto principio sensim latefcencia, sinuata & serrata, candidantia, & hyeme quidem rubentia, pilosa, Barbareae murariae foliis accedentia, sapore acri praedita, atque per caules cernuntur, lata basi eos complectuntur, non minus jam dictis dentata. Ceterum *flores* in dodrantalis *caulis* ramorumque fastigiis multi, coarctati, albicantes, quos longa serie sequuntur *siliquae* duas, tresve uncias longe, alias fere sesquipalmares, angustae, compressae, in quibus *semina* solacea nuda, saporis acris.

In montibus Jura & Saleva prope Genavam, praesertim locis humidis ad aquarum scaturigines nobis observata est. In parietinis, murorumque rimis & inter saxa nasci tradit Hist. Lugd. Floret April.

- * 3. *Leucoum montanum succulentum.* *Draba alba siliquifera repens* C. B. Park. *altera repens* Ger. *Hesperis Alpina sive muraria affinis, Draba succulenta* J. B.

Clus.

Frequentibus ramulis praedita est ex eadem radice prodeuntibus, tenuibus, deinde in caput extuberantibus; ex quo aliquot *folia* quasi in orbem disposita prodeunt, crassa, succulenta, atra viriditate splendida, Auriculae urli flore carnea coloris foliis magnitudine & forma fere respondentia, sed nonnihil in lateribus dentata, acri gustu & illico linguam vellicante. Ex horum medio pedalis aut major exit *caulis*, gracilis, quem per intervalla ambiunt & amplexuntur folia superioribus minoribus & ad petiolum latiora. *Flores* spicae instar supremum caulem ambiunt ut in priore, albi; quibus succedunt teretia & oblonga *cornicula*, rufum, pusillum & planum *semen* continentia. *Radix* tenuis & repens late sese diffundit, novas plantas singulis annis producens, vivax & tota hyeme virens.

Crescit in declivi montis *Horrenthalen* supra *Zeehof* villam caenobii Gaminensis: ubi fere florēt, at in hortos translata maturius cum precedente.

- * 4. *Leucoum Creticum minimum folio subrotundo* C. B. *Creticum marinum caeruleum* Park. *Alpin. exot.*

C. B.

Caulecula est palmo minore, viridi, striato, levissimis pilis asperso: *foliis* subrotundis, pallide virentibus, longis pediculis donatis, aliquando binis ex opposito, aliis alternatim sitis. *Cauleculis* huminum in duos pedicellos abire interdum plures] quorum singuli *flosculum* oblongum, caeruleum, quadrifidum, modò unum, modò duos [aut etiam plures] sustinent, parvos, oblongos, pulchrè caeruleos, quibus succedunt in *siliquis* longis *semina* minuta, nigricantia. *Radix* exigua, tenuis à semine perfecta marcescens: verum Autumno lata hyemem perferit, & sequenti Vere in caulem abit. pleniorē descriptionem videbis apud Alpinum.

Leucoum

Leucoum maritimum minimum C. B. *marinum minimum* Park.

Ab hoc non multum diffare videtur. In litore maris, inquit, prope Terracinam reperitur. An hac sit vera & genuina Leucoi species femine scilicet plano & compresso notissimus, verum cum Leucoi nomen illi imposuerunt qui de eo scripserunt, Leucois annumerandum censuimus; idem de sequentibus Creticis dictum esto.

- * 5. *Leucoum Creticum thlaspiifolium* C. B. *marinum Creticum majus* Park. *marinum Creticum* 1. Clus.

Clus.

Caules habet procumbentes, rotundos & duriusculos, multis ramis donatos, in quibus *flosculi* initio rubentes, deinde ex caeruleo purpurascetes, petalis extremo bifidis, & cordatis, ut vulgò pingitur, effigiem propemodum referentibus, quasi ex umbella, Ironis vulgaris instar, sensim prodeunt, qui (ubi floris folia conjunguntur) radiantem imitantur flavam stellam. Floribus succedunt duarum fere unciarum *siliquae* five cornicula teretia, in quibus *semen* oblongiusculum castanei coloris. Ipsius vero plantae *folia* longiuscula sunt, à Thlaspi foliis non valde differencia, nullis (in caule praesertim) evidentibus crenis donata, crassiuscula & aliquantulum amara.

Josephus Castabonus, ex peregrinatione Cretica redux semen ad Clusium mittebat, Leucoi marini *Leum.* appellatione, è quo tres diversae plantae ortae sunt, haec & sequentes duae, quae idcirco hujus potius varietates, quam species distincte censende sunt.

- * 6. *Leucoum Creticum floribus minoribus* C. B. *Creticum minus* Park. *marinum Creticum* 2. Clus.

Clus.

Hac priori similis est, nisi quod flosculos habeat dimidio minores, & initio proflus albos, deinde tamen paulatim purpureum quidpiam contrahentes, sed nihilominus magis ad albedinem inclinant.

Flores utraque [haec & praecedens] Julio, medio Vere, hoc est Aprili, lata.

Tempus.

- * 7. *Leucoum Creticum foliis oblongis crenatis* C. B. *Cret. oblongis foliis crenatis* Park. *Creticum* 3. Clus.

Clus.

Folia initio prout praecedentibus duabus longiora, evidentibus & conspicuis crenis secundum oras donata, Leucoi Diocoridis Lobeliani [i. e. Leucoi incani vulg.] è quorum medio exit *caliculus* rectus, palmari altitudine minor quam florere incipit, nempe Augusto: A latere vero plures fundebat ramulos, in quibus *flores* secundo generi amplitudine pares, colore tamen differentes, nam propius accedebant ad Leucoi marini Lobeliani latifoli colorē, magisque purpurantes erant quam in primo genere.

Turpiter vulgarem Morifonum ad hoc genus refert; & rectè si semina compressa habeat prout ille asserit, quod nobis non observatum.

CAP. VI.

De Leucoio siliqua lata, brevi, Viola Lunaria, & Alysson dicta.

1. *Viola lunaria major siliqua rotunda* C. B. *Lunaria major siliqua rotundior* J. B. *Viola lunaria sive Bulbonach* Ger. Park. *Sattin, v. Honesif.*

J. B.

Caulis assurgit sesquicubitali aut altiore, [digitis minimi interdum crassitie] colore glauco aut rubente, hirsuto. *Folia* Urticae, majora aliquando duplo aut triplo, hirsuta, serrata, opposita interdum, alias ad ramulorum propagationes singularia, sapore oleraceo. Ramis [& summatis caulis] insident *flores* multi, [eodem fere modo dispositi quo in Brassica] purpurascetes aut carnei, striati [Brassicae vulgaris floribus pares, Leucoi minores, alias in similes] odore debili, unge intus conspicuo & albicante. *Stamina* quatuor virefcencia apicibus luteis seu chloris [vix è calice emergunt] Hec omnia excipit *caliculus* oblongus, phoeniceus, è quatuor foliolis, duobus majoribus totidem minoribus, compositus, [Leucoi calici similis] *Siliqua* lata, subrotunda [nonnihil tamen longiora] compressa, bivalves, argenteae brachae exteriores utrinque laminas intercedentes, flum summa parte eminentes, [seminum] articulatorum compressorum duplicem ordinem continent. *Radix* strumosa seu glandulosa, [unde nomen *Bulbonach*]. *Semen* ut in hoc genere maximum est, ex rufis nigricans, & cum aliqua amritudine acerrimum. *Folia* per hyemem retinet: secundo a facione anno caulem fundit, & cum semine maturum perit.

Copiose

J. Bauhinus Barbaram, Herbam S. Alberti Bononiensem *Lob.* unam eandemque cum hac plantam esse existimat, quamvis C. Bauhinus diversam faciat. Hanc olim pro Cardamine pumila Bellidis folio *Clystis* habuimus. Offensa est nobis aliquando pro Turrita minore, & revera magnam habet cum Turrita vulgaris convenientiam, ut non inepte ita denominari posset.

In maris & rupibus in Borealiis & Occidentalibus Anglie partibus copiosè provenit.

Brassica spuria minima foliis hirsutis & glabris.

A. 7. *Rapa pastoris sive Filicella siliquosa* J. B. *Rapa pastoris similis siliquosa major & minor* C. B. *Paronychia major & altera minor* Park. *Coddob d'oufleur*.

J. B.

Radix huius tenuis & fibrosa. Folia per terram sparsa, pediculis donata, nonnihil hirsuta & per margines nonnunquam sinuata, vulgaris Alfinis magnitudine sed longiora, & ad Rapa pastoris accedentia, non lacinata. Caulis interdum adeo brevis ut unciam non excedat, alias etiam dodrantalis & major, iuxta terram nonnihil hirsutus & ruber, superius glaber & viridis [sive potius glaucus]. Cum ramulosus est ad ramulorum exitum apponitur folium absque pediculo, alias nudus. Flosculi ordine nullo è tenuibus & oblongis pediculis parvi, albi, tetrapetali, petalis subrotundis non bifidis. Siliquae tenues teretes & oblongae.

In arenosis & siccioribus, vere floret.

C A P. XIII.

De Rapa.

Rapum, Graecis *Ραπίζα*, *Ραπίζα* item *Ράπος* & *Ιάπος*. Rapa quod ex terra rueret, quasi Rapapa, Varrone teste, dicta est. Alii quod passim rapiatur nomen inditum esse putant. A Graecis tamen transiit id nomen facile videri potest, qui Raphyn & Rhapyna, auctore Athenaeo dicunt. J. B.

A reliquis hujus generis Radice carnosa, dulci in grandissimum nubes excrecente facile à congeneribus distinguitur.

A. 1. *Rapa sativa rotunda* C. B. *Rapum majus* Ger. *Rapum* Park. *Rapum sativum rotundum & oblongum* J. B. *Round and long Turneps*.

J. B.

Rapis folia per terram sparguntur ampla, ad Brassicæ rubra folia quodammodo accedentia, atro-virentia, aspera, & ad costam usque fere utrinque lacinata, saporis holeracei: flores lutei: semen in siliquis rufum, rotundum, Brassicæ proximum: radix sessilis in ventrem amplissimum capite humano interdum paulo minorem exuberat, tenuem fibræ alimentum succuram demittens, alias pugillari par aut etiam suppar, quibus utrique caro candida, firma satis, sapore acri, magis minuscule vegeto prædita. Hactenus J. Bauhinus. His adde, Caudem hujus plantæ humanam altitudinem æquare: folia superiora quæ in caule sunt, oblonga esse, glabra, glauca, lata basi caulem amplecti & in acutum mucronem delinere: Flores quales Rapistris vulgaris, pediculis longis, tenuibus, glabris infidere: quibus succedunt siliquae teretes, binales, membrana intergerina dissepte binos seminum rotundorum ordines continentes.

Passim in agris & hortis seruntur radicem causâ tam in Angliâ, quam in exteris regionibus.

Varia colore radices externo, viridi, puniceo obsolete nigricante: Habent etiam non raro apud nos in Angliâ, quæ foris & intus flavescent, quæ color à coctione manifestior & sanarior evadit. Variat insuper radicis magnitudo & parvitas: Plinius & Tragus quadraginta, Amatus quinquaginta, & sexaginta libras, pendentes videntur: Matthiolus etiam in territorio Ananienli infinitos se vidisse quinquaginta libras excedentes refert, & nonnullis in locis ad centum libras accedentes. Quam hoc incredibile: nec tamen temere rejiciendum, cum ad magnitudinem augendam multum conditac solum pingue & regio calida, modò humor nè defuit.

2. *Rapa sativa oblonga seu femina* C. B. *Rapum radice oblonga* Ger. emac.

Non aliter differt à præcedente quàm figurâ radicis in longitudinem productæ, & sapore delicates.

3. *Rapa sylvestris & Casi* C. B. *Rapum sylvestre* Ger. *sylv. non bulbosum* Park. *sylvest. Matthioli* J. B.

Rapum sylv. Matthiolus fere describit, exit folio, caule, flore, semine domestico simile, sed aggregatioribus foliis. [Non ergo aliter differt à lativo quàm ut neglectum à cultis.] Radix illi inest Raphani modo longa, crassiusque, sed sapore per omnia domesticum refert. J. Bauhinus suspicatur Rapum hoc *Matth.* non differe à Rapistro, quem consule.

Lobelius in Adv. de Rapo sylv. non bulboso hæc habet. Est frequentissimum, præsertim apud Flandros, Germanos, quæ serunt hoc quod folia bobus pabulo cedant. Luxuriant enim tanto foliorum numero, ut radix jam non tuberosa aut Raposa, sed exilis nec ventriola usquam sit, aliquo latitæ rounde

rotundæ turbinate non absimilis, sed discretæ facili crispiore rugosioresque & uberiores folio.

Apud nos in Angliâ, & ut puto apud Flandros etiam & Germanos, Rapum illud quod bobus saginandis in agris seritur, idemmet est quod radices gratæ vel in hortis colitur vel etiam in agris feritur. Verum quidem est, si vel nimis densè succulat, vel etiam foliis luxuriet, radicem non grandefcere, aut in caput exuberare; sed exilium manere. Verum hoc accidentarium est & Rapo sativo evenit, nec speciei diversitatem arguit: ideoque hortulani nostri cum Rapas serunt, plantarum exortitum plus dimidiam partem evellunt & extirpant ut locus reliquis suppetat, aliter enim radices grandefcere & in latitudinem se diffundere nequeunt: nec officio Raporum aucti à jumentis aut ovibus depasci, quin potius cum folia demorentur & coarcentur, radices in magnitudinem magis proficerent, nisi à pedibus depalcantur animalium violarentur. Quocirca nullum adhuc sylvestre Rapum agnoscimus à sativo specie diversum. Nec moratur, quod Gerardus nostras oleum nostragibus vulgo *Rape Oil* i. e. oleum Rapi dicit, ab hujus semine, (quod in insula Elensi in hunc usum copiosè sibi affirmat) tulo & presso elica scribat. Est enim (ni multum fallor) Napus sylvestris, qui ibidem seritur ad oleum *Rape Oil* dictum conficiendum, aut Brassica sylvestris species. Ex quo hæc scripsi, Indicem Plantarum circa Monspelium nascentium à *Petro Magno* M. D. editum, natus, invenio ibidem pro distincta specie propotum Rapum sylvestre non bulbosum, quod Autor se Septembris mente cum floribus collegisse asserit in herbis satis & pratensis locis circa Boutonnetum. Utinam certas notas nobis dedisset quibus possumus distinguere Rapum sylvestre à sativo: nam quod ad radicem attinet, illa in sativo, ut dixi, non raro tenuis & gracilis evadit.

Radix culinaria est, modicum nutrit, inflationem parit, humentem ac laxam carnem generat. *Vires.* Quamobrem (inquit J. Bauhinus) ut id vitium emendetur, solent nonnulli eam cum lacte decoquere, ut palato magis arideat, & efficacius nutriat. Nostrates decoctæ fœciæ autem partem expriment, deinde butyro & pipere condire solent. Utinam ciet, & gentile sument auger: Venrem nec sibi nec mover.

Semini ulus præcip. est in Antidotis. Venerem excitat, variolæque & morbillos expellit, semidrachmus ponderis potum. *Matth.*

Rapum succus & juleculum in decoquantur commendantur ad febrem quartanam abigendam. Rapum endorem comestorum in Scorbuto sanando efficaciam experti sunt nostrates, qui primi in *Terra nova* dicta Americæ insula sedes fixerunt.

Rapum longorum affatorum succus cum saccharo ad tussim infantium usus est non contemnendus. *Schwene.*

Rapi orbiculati, sub cinere calente affi infimus orbiculis calidissimus, post aures applicitus magnâ efficaciam rellit, capitisque & dentium dolores citissime sedat, magno secretis. *Idem.*

Rapum extrinsecus adhibetur in ulcersibus Rapum &c. optimo succosus, ut in mammarum tumoribus, alibi que in tumoribus scrophulosis & scorbutis. *D. Nodding.*

Desperata tussis orta ab assiduo usu succi limonum tandem curata erat ab usu decocti raporum.

Tulpi Obsev. p. 311.

In aphidis plebs nostra (de Hollandis loquimur) usi & medicorum præceptis edocta, posthabitis omnibus operosioribus & sumptuosioribus medicamentis, tutissimè utitur vel solo Raporum juleculo saccharo edulcorato, vel si tempestas anni id negat, solâ cerevisiâ tenui saccharatâ. Quæ duo ubi impotuerunt, omnes oris partes aluendo, & in imas fauces descendendo, non modò aphtharum acrimoniam, si quæ sit, placant, sed omnes etiam qualitates excessivas mitigant, atque hoc pacto maturationem perficiunt. *Keseler in Commentario medico de Aphthis.* Habui mater alia multa à Cl. v. R. *Edv. Hulsj* M. D.

Rapum decoctum, tam crudarum, quàm prius affatorum copiosius haustum est laudatum in Ileo: item juleco decoctionis rapum, quæ & leniunt, & blandè simul abstergunt. Ab *rotem* ex Etmulleri prax. cap. de Ileo.

C A P. XIV.

De Napa.

1. *Napus* J. B. *Napus sativa* C. B. *Bunias* Ger. *Nabets* gentile.

J. B.

Caulis affurgit cubitali & altiore, multis alis concavo: folia parte infima pinnis caulem ramofque amplectuntur pediculis destituta, aut vi membranis herentia, & inferiora quidem finuata, superiora non item, in acumen desinunt: [Lobelio folia minus scabra quàm Rapo.] Flores lutei Brassicæ semen quoque simile aliquatenus in siliqua longis: at radice Rapiæ affi, minus tamen in ventrem exuberans, alutiusque demissa, sapore carnis compactioris candidæ acrisculo, [suavior quàm Rapi Longi, cibique delicatior *Lob.*] Color radices plerumque candidus, interdum luteus aut croceus.

In hortis seritur. Monspelli copiosè provenit, non tamen sponte, ut puto.

Radices Napi calidiores sunt quàm Rapi, inflexi tamen viribus pollent, ut eadem repeteret non sit *Vires.* Opus. Semen potum venenorum vireshebetat, ob id & antidotis admiscetur, ut Theriacle.

Napi Groelandici vires in Scorbuto ab experimentis deprædicat Th. Bartholinus Aët. Med. An. 176.

* 4. *Raphanistrum* siliquā articulata, striatā maximā Morif.

Non differt à Rapistrō albo vulgari, nisi magnitudine florum & siliquarum propius ad Raphani fativi vulg. siliquas accedentium spongiosā suā substantiā. Semina in articulis fœ nodis contenta major.

* 5. *Eruca palustris* major flore albo J. B. *Eruca palustris* major Tab.

Radice nititur crassā, lignosa, aspera: cauliculis donatā pluribus, magnis, rotundis mediocriter altis: quibus insident floris multi, exigui, candidi. His decedentibus succedunt siliquula oblongae, tenues, sœm acris saporis includentes: *Folia* eius magna, profunde ferrata, acuminata.

C. Bauhinus Erucam palustrem majorem Tab. Sinapeos sui 2. Apri folio seu albi synonymam facit. Verum si intelligit Sinapi femine albo descriptio Erucae pal. majoris ei neutiquam convenit, cum Eruca pal. florem habeat album, Sinapi verò illud luteum; & Sinapeos albi siliquae non tenues sint & oblongae, sed crassae fatis & nodosae. Verùm in Sinapeos speciebus, earumque synonymis ordinandis admodum confusus est & obscurus C. Bauhinus: nec mirum cum apud Botanicos omnes qui ante eum scriperunt Sinapeos species breviter, imperfecte & obscurè descriptae sunt, nec bene à se invicem distinctae: ut difficillimum sit, nec dicam impossibile, decernere quas plantas describant, aut intellectas vellent, imò ne ipsos satis scivisse arbitror. Confule J. Bauhinum in historia Sinapeos albi.

C A P. XVII.

De Eruca.

Eruca "Eruqua", ed dicitur quia erodit: nam si gustaveris os & linguam fatis acriter vellicabit. Aliis ab urendo, quasi Eruca, « in e verso, quòd igneas sit virtutis, & in cibo sumpta Veneris incendium moveat.

Hujus notae sunt folia laciniata, glabra, siliquae angulosae, odor foetidus.

1. *Eruca major sativa, annua, flore albo, striata* J. B. *Er. sativa* Ger. *latifolia alba sativa* Dioscorida C. B. *sativa alba* Park. **Garden Rocket.**

Albā, lignosā, tenui radice est donata, sapore acri: caules subhirsuti, cubitales & sesquicubitales: folia Sinapi albi, minora, tenera, glabra, ejusdem caule radice saporis: flores à coruloso [potius è luteo] albidis, striis nigricantibus picti, ex calycibus hirsuti: siliquae ex brevibus pediculis glabrae, quales in Sinapi siliquā glabra, sed longiores, à lateribus se apertientes: per membranam distinctae cui adherent multa semina flava, majora quàm Sinapi jam dicto, minisque rotunda. Odor hujus plantae validus & ingratus nec dicam foetidus, nec minus sapor, quanvis Itali eo delectentur, & acceptari gustus gratiā Erucam perpetuò admittent: forè tamen viribus potius quàm sapore se illis commendat initio, & postea usu frequenti palato etiam se conciliat.

Eruca (ut rectè Plinius) diversæ est à Lactuca natura, conciliatrix Veneris, idcirco jungunt illi ferè in cibus, ut nimio frigori par fervor immixtus temperamentum aequet. Itali etiam nunc dierum Acetarii Erucae tantillum admittent, ejusque gustu mirifice delectantur.

Eruca non Medicorum tantum, sed & Poetarum testimonio stimulanda Veneri nata videtur.

Martialis,

Et Venerem revocans Eruca morantem.

Columella,

Excitat ad Venerem tardos Eruca maritos.

Ovidius,

Nec minus Erucae jubeo vitare salaces.

Folia (ut autor est Matthiolus) decoquunt, additroque saccharo tussientibus pueris propinant. Semen contum, ex vino potum lumbricos interimit, tumorem lienem minuit. Folia contusa palpebris imposita visum acunt. Semen cum melle mistum maculas omnes & navos faciei illitu tollit, efficacius verò addito felle vaccino aut bovino. Offium fragmenta extrahit radix in aqua decocta; & imposita *Ego praefero folia radici, quicquid scribat Matthiolus* J. B. At Matthiolus hoc & pleraque alia è Plinio transtulit.

Sunt qui pro certo (inquit Camerarius) affirmant, multos sese annos ab Apoplexia & ejusmodi affectibus immunes perstinisse pulvere ex Erucae & Cymini partibus aequalibus.

2. *Rapistrum*

2. *Rapistrum* flore albo lineis nigris depicto C. B. *album, nigris lineis* Park. *Lampfana* Apula Plinius & Dioscoridis. *An Eruca Romana seu gentilis siliquā angustā, folio lato* J. B. *Idem videtur Rapistrō flore albo, articulata siliquā.*

Col.

Folius, caule ac flore Erucae sativae adeò similis est, ut primo aspectu floridā quēlibet falleret: differt foliorum duritie, atque nervorum asperitate insensā parte & caulis. Radice est candidā, crassā, longā, sylvestris Raphani modo, acrisque sapore. Folia emittit in terra patientia, dura, virentia, parum hirsuta, nervis aspera, magnitudine & diversā Erucae sativae, sapore olereoso. Caulis edit plures, bipedales ferè, alis divisis, sed summa alarum folia circa flores oblonga sunt Raphani modo, non ut in Eruca utrinque incisā, & in hoc ab illa etiam differt. Flores in summo albi, nigris lineis depicti Erucae sativae modo, magnitudine atque positu adsimiles: siliquis verò postmodum ab illa differt, quas non Erucae modo breves & ventrosas, sed longas & tenues profert.

Floret Martio & Aprilis, atque Maio perficitur: margines aggerēque viarum atque agri Cuiusmodi Tempus & Locus.

Foliorum sapor magis herbaceus quàm acris, unde indigenae is veltuntur, Lampfanam etiam appellantes.

* 3. *Eruca Chalepensis caulibus & siliquis hirsutis, foliis inferioribus maculatis* Morif.

Hae caules protrudit cubitales & sesquicubitales, in multos ramos brachiatos, hirsutos, quorum summis fastigiis innascuntur flores lati amplius albi, striis nigris picti. Folia per terram strata maculis insignuntur nigris. Floribus deciduis succedunt siliquae curvae, quadrangulares, hirsutae: quibus notis ab Eruca sativa vulgari fatis distinguitur.

Hujus semina Chalepo transimittit ad descriptionem autorem D. Robertus Huntington.

A. 4. *Eruca sylvestris* Ger. Dod. *sylvestris vulgatar* Park. *major lutea, caule aspero* C. B. *rennifolia perennis flore lutea* J. B. **Wild Rocket.**

J. B.

Radice haeret albā, crassā, fatis longa, ex qua multi prodeunt caules, crebris alis concavi, striati, parum hirsuti. Folia crebris incisuris Dentis leonis, aut argutioribus Hieracii minoris divisa, alias Nasturtii, cujus etiam folia colore atrovirente & glabro imitantur, sapore fervido sativae; cujus & flores, sed colore praeditos luteo, serie simili dispositos gerit odoratos; siliquis succedentibus longis, angulosis, erectis, seminibus Sinapis sylvestris similibus, acris & amariculis repleti. Odor totius plantae fastidiosus & ingratus, nullum saltem variis.

Circa muros, inque ipsis muris & rudicibus multis in locis observavimus, v.g. *Cestria, Tarmuthi, Tammoti, Lichfeldia, &c.*

* 5. *Eruca sylvestris angustifolia, flore luteo* J. B. *silv. angustifolia* Lob. Ger. Park. *angustifolia Austriaca* C. B. **Narrow-leaved wild Rocket.**

Lob.

Promit inflexis cubitalibus cauliculis flores luteos Erucae sylv. *Cornicula* siliquarum Sinapi sunt aut Nasturtii sylv. ubi semen acce, uti folia angustiora, Erucae sylvestris concoloria, sed minime divisa, Tarracensis ferè paria, quibus idcirco affinis naturā putatur.

Si à praecedente diversa sit nobis incognita est.

* 6. *Eruca Bellidis folio* Morif.

Caulis edit pedales & altiores aliquando; in quorum cymis proveniunt siliquuli lutei, tetrapetali, Erucae sylvestris foetida floribus magnitudine pares; quibus succedunt siliquae spicatum quasi digestae longiores & crassiores siliquis Erucae sylvestris foetidae. Deinde hujus caules non sunt ut illius recti sed reflexi. Hae notae distinguunt ab Eruca sylvestri foetida, sed praecipue foliis adeo Bellidis majoris similibus; ut siquis ea cerneat per terram in orbem strata circa radices caput antequam planta exculescat & floreat, audacter afferret esse Bellidis majoris speciem, ni gustum in opeum advocet.

- * 14. *Cardamine Alpina infipida* Col. Park. *Nasturtium Alpinum infipidum* C. B.

Col.

Radice est admodum tenui, brevi, nullis præditâ fibrâ: *Foliola* habet pollicari longitudine, incisuris Chondrilla, aut Sinapis echinatis, verum aspera & hirsuta, sicuti & *caulis*, qui tenuis, dodrantalis, in summo ramis aliquot divilus, alternatim *siliquas* in longis petiolis elatas proferit, & exiles admodum, digitali longitudine, & magnas respectu plantæ, in quibus *semen* minutum, vel ut punctum siliquæ infcriptum. *Flores* in humo plures, parvi, Napæci albi.

Locus.

F. Gregorius supra pontem quandam hanc reperit inter *Rosmarium* & *Abling*. arenoso aliquantulum loco, quam recentem suo gustui inlipidam & inodoram cognovit.

- * 15. *Sinapi agreffe flore purpureo* J. B. *Sinapi umbellæ purpureæ* C. B. *agrefse Neapolitanum* Park. *Sin. alterum agreffe nostras* Col.

Col.

Radice firmatur parvâ, tenui, fibrosa, parum altè in terram descendente, albidâ: *ex qua folia exeunt* Chelidonii majoris incisurâ, distant quod nec succum luteum edunt, nec casia, sed viridia sunt, aspera hirsute oblita, atque extremum solum non retusum ut Chelidonia sed acutum habent, atque minora sunt: *Caulis* angulosus est, atque alis multis dividitur: *Flores* ede purpureos, umbellatos, Chelidonio pares: *siliquæ* postea alternatim frequentè hærentes, rectas, quarum extremæ partes celum versis tendunt, quibus spica confici videtur siliquarum duorum digitorum, quæ cum efficcari incipiunt flavescent, atque vento flante vel aliquo illas tangente disrumpuntur ab imo, atque *semina* ejaculantur flava Cardamines modo, parva, gustu acri, sicut etiam folia.

Locus & Tempus.

In agro Neapolitano oritur, in valle supra ædem S. Mariz vitæ inter rubos, cynocramben, &c. Floret Martio & Aprili.

C A P. XXI.

De *Rhaphano sylvestri* cum *siliquis curtis*.

- A. 1. *Rhaphanus ruscifolius* Ger. Park. C. B. *sylvestris sive Armoracia multis* J. B. *Horstii* *stabilis*.

Radix crassa, furculosa, repens, sapore fervidissimo: *Caulis* singulares, bicubitales, concavi, striati, recti & rigidi: *Folia* interiora antequam caulem proterat ampla, Lapathi, rugosa; ubi caulem autem proferit, in eo folia palmum longum unciali latitudine non paulo majore, in ambitu profundè fatis serrata, gustu minus fervido quam radix, ex quorum alis furculi tenues prodeuntes *flores* sustinent positi & forniâ Nasturtii palustris cum apicibus luteis. Succedunt siliquæ parvæ, leves pro plantæ magnitudine.

Locus.

Gaudet solo humido. Copiosum observavimus sponte natum in fossis & ad rivulos in Northumbria circa Alnevicum & alibi. D. Martinus Lister ad ripas rivuli Skiptonenfis & alibi in *Bolland* in ea Eboracensis comitatus parte quæ *Craven* dicitur.

Vires.

Eandem cum Rhaphano sativo facultates obtinet, sed fortiores. In condimentis appetitum facit, at caput lædit. Urinam & arenulas violentè pellit. Commendatur & ad tussim & phtisim. Specifice scorbuticus prodest. Ciet vomitum si succus vel infusio in aceto cum melle tepida assumatur & aqua superbibatur. *Scrodo*.

Hujusce radices in aqua prius maceratas ad acrimoniam tollendam Lemovicensis plebs oleo conditas esitât, tum fresas, tum aliis modis præparatas. *Le Jardinier François*.

Raphani ruscifolii vires in calculo ab experimentis prædicat Tho. Bartholinus, A&E Med. An. 1676. Observ. 18, 39. Affirmat succum Rhaphani rolivellæ calculosam substantiam è corpore humano exemptam. E. collectan. D. Tancor. Robinson.

Radix ex Armoracia merito commendatur à Gabelcofero Centur. 1. Cap. 14. ad Anorexiæ. D. Hallæ ex Ettmulleri praxi.

- A. 2. *Rhaphanus aquaticum* Ger. Park. *aquat. Tabernamontani* J. B. *aquat. foliis in profundas laciniâs divisis* C. B. *Water stabilis*.

Caulis huic bicubitales aut altiores, striati, concavi subinde rubentes. *Folia* interdum profundè laciniata, alias integra & per margines duntaxat serrata, oblonga, acuminata, in caule alternatim posita. *Flores* in humiculis caulis & ramorum pro plantæ ratione parvi, tetrapetali & calice quadrifido, lutei, rubentibus & longiusculis pediculis insident; quibus succedunt *siliquæ* parvæ, brevès, a caule exstantes, & rectos fere angulos cum illo efficiunt.

Locus.

In fossis lacustribus & fluviis sub finem Junii mensis & Julii initio floret. Igo hanc plantam omnino specie eandem esse existimo ei quæ J. Bauhino describitur sub titulo *Radiciæ sylvestris* sive palustris, h. e. Rapitro aquatico Tabernamontani. Confer descriptionem J. Bauhini cum ipsa planta. Proinde *Rhaphanus aquaticus* Tab. & ejusdem *Rapitrum aquaticum* non differunt specie.

Icon

Icon *Raphani aquatici* qui apud C. Bauhinum in *Prodr.* & alio; extat, minimè convenit plantæ nobis hoc in loco descriptæ: sed alternis capsulam speciei esse videtur. Lobelianam iconem non multum improbamus.

3. *Rhaphanus aquaticus alter* C. B. Park.

Morf.

Caulis emitit tripedalem, aliquando altiorem, in ramulos tenuiter divisum, glabriores multo ceterorum suæ familiæ, ad quorum genicula nascuntur folia costis alperis prædita, profundius sinuata, serrata versis eorundem partem inferiorem.

In fumis alis proveniunt flores albidî, tetrapetali, cum staminulis luteis in medio singulorum. *Radice* constat longâ flexili, fibrâ tenues.

Si detur hujusmodi *Rhaphanus* aquaticus flore albedo aut purpurascens, qualis describitur à Parkinsono & Morisono, nobis certe incognitus est. Figura *Raphani* palustris alterius apud Parkinsonum & C. Bauhinum in *prodr.* bene respondet *Raphano* aquatico priore in loco nobis descripto qui tamen flores luteos mininos profert, non albos aut purpurascens, quod ego unquam viderim. J. Bauhinus *Raphanum* aquaticum *Tab. Ger.* pro *Radicula* sua palustri cui flores luteos tribuit, habet, hoc est utros existimamus pro *Raphano* aquatico vulgari nostrate.

Dux species esse videntur, altera folio in profundas laciniâs diviso, quæ à C. Bauhino depicta est.

Altera folio plerumque integro, interdum ad pediculum laciniato, quæ apud nos vulgaris: utraque autem flore luteo.

LIBRI DECIMI SEXTI SECTIO SECUNDA.

De *Tetrapetalis siliiculosifis seu capsulatis*.

Herbæ flore tetrapetalo capsulata seu siliiculosæ sunt vel

Polyperme, capsulâ

Tumidiore & subrotundâ, seminibus

Rotundis aut tumidiorebus, flore

Luteo: MYAGRUM.

Albo: DRACA.

Compressis. LEUCOTIUM siliquæ subrotundâ: duplex est spinosum & non spinosum.

Tumidiore sed nonnulli compressâ, foliis crassis & carnosis, subrotundis, flore albo, semine globoso, sapore salso & amaro, in maritimis plerumque nascens: COCHLEARIA.

Compressiore & latiore, sapore

Acriore, foliis plerumque

Varie incisâ, odore acuto & nares torquente: NASTURTIIUM.

Integris magnis, sapore & odore Piperis, radice reptante: LAPIDIIUM vulgare, PIPERIS.

Minis acris, membranâ cellulas dissepiente ad planum siliquæ

Parallelâ: ALYSSON.

*Transversâ: THLASPI, cujus varia genera, nimirum vel 1. Floribus & siliquis in longas spicas excurrentibus; vel 2. In umbellis dispositis. 3. Seminibus compressis, capsulis bilocatis, cujus generis *Leucoia bifurcata* dici possunt; vel 4. Sapore fatuo: BURSA PASTORIS dicta.*

Monoperme, foliis

A a a a 2

Levibus

Locus. In Rhætia monte *Nombre*, prope balnea *Warmes* aestate florebat & siliquas habebat. Ex herba sicca descripta.

4. *Nasturtium Alpinum tenuissimè divisiu* J. B. C. B. *Cardamine Alpina* Ger. *Alpina minima* Park.

Aliàs trium unciarum plantula est, aliàs ferè dodrantalis, [Clus. uncialis,] *Folios* habet minutissimâ, ternâ, quina, septena ad costam annexa [Clusio viridis, gustu acri & fervido] hic ut tota inter alia semenciâ interdum non sit longior, aliàs uncias duas excedat, sapore fervido Nasturtii. *Cauliculi* habet plures, nonnumquam unicum: in cuius fastigio *flores* multi sunt coacervati, candidi, pro planta proportionè magni, è quatuor foliis Pastoris minimæ. *Radix* alba, crassiuscula, longa, fibris longè donata.

Locus. In ipsâ scopulis summi jugi *Sueberg* invenit Clusius, Augusto mense florentem. Invenitur etiam in Tirolensibus & Salisburgensibus montibus, teste Camerario.

In planta nobis observata in monte Jura *silicula* succedebat oblongæ, compressæ, mucronatæ, Paronychia vulgaris similes, verum minores: fortè cum adultiores sunt in crassitiem intumescunt. Huic aut potius proximè sequenti similis est si non eadem planta

5. *Thlaspi montanum minimum* Monspeliensium folio laciniato J. B.

J. B.

Lignosis, albis prolixis, multifidis *radiculis* nititur, ex quarum capite *surculi* emergunt numerosi, interdum vix unciales, aliàs trium, quatuorve unciarum altitudine, ramosi & *Flores* congesti, exiles, albi; quibus paulatim delabentibus sensim succedunt longiore intervallo distitæ *siliquæ*, mili grano aequales, ex rotundo oblongæ, in duos loculos interveniente candida membranulâ divisæ, ex pediculis longiusculis pendentes: *Semina* minuta, rufa. Folia tum ex radice statim, tum ad caulium ramorumque divisiones uncialia vel femuncialia, in profundas angustissimas lacinas ad costam usq; incisa.

Locus. In Boutonnet prope Montpelium à Cherlero collectum est. D. Magnol nec ibi nec alibi circa Montpelium invenit.

Flore exiit à precedente planta differt & cum sequenti convenit; verum siliquæ formâ precedentem potius imitari videtur.

6. *Nasturtium Alpinum folio alato*, *Thlaspi montano minimo* Montpel. J. B. simile, si non idem. An *Cardamine pusilla saxatilis montana Thuedæi* Col.

Ex *radice* simplici, albâ, lignosa, fibris majusculis donatâ *cauliculus* exurgit nunc simplex, nunc multiplex, ab imo statim ramulos, palmi interdum altitudine, sapidis tamen duarum duntaxat triumve unciarum, rotundus, foliis vestitus alternatim positus ad ramulorum exortum. Sunt autem *folia* tam quæ à radice exeunt, quàm quæ in caulis existunt, ad modum Valerianæ Græcæ, septem vel octo vel etiam pluribus, (interdum paucioribus) pinnularum medietate costæ adnexarum conjugationibus cum impari in extremo folio composita. Sunt autem pinnula figurâ ferè rhomboide & à se invicem remotius seu rarius fixæ. *Flosculi* in summitatibus caulis & ramulorum, eodem modo dispositi quo in reliquis hujus generis, minutissimi, albi, quadrifoli, cum *filamentis* in medio longè. Vascula seminaria Thlaspeos minoris, compressa, exterius gibba, interiùs concava, *semen* continentia exiguum, rufum.

Tempus & Locus. Initio Maii florèt, & maturo semine (quantum quidem ego ex habitu plantæ conjicere potui) exarefcit. In Saleva monte, locis udis, observavi.

Cardamine pusilla, saxatilis montana *Thuedæi* Col. ab hoc non diversâ videtur; siquidem descriptiones conveniunt, nisi quod Columna fructui ovalem figuram attribuit. Vide descriptionem apud Columnam, quæ in nonnullis nostrâ paulo plenior est. Montibus umbratis, & humentibus locis terenis invenit.

- * 7. *Nasturtium pumilum supinum vernum* Botan. Monsp.

Magn.

A pumilio verno præcipuè distinguitur, quòd ramulos supinos habeat, divisiuras foliorum inæquales & altissimæ ac impar folium majus. *Flores* & *capsula* eadem sunt.

Locus.

In humidis versus Lateram & Perauls invenit D. Magnol.

- * 8. *Nasturtium sylvestre Erucæ affine* C. B. *Nast. syl. Valentinum Clusio* J. B. Park. *Erucæ Nasturtio cognata tenuifolia* Ger.

Clus.

Unico hæc planta affurgit *caule*, sed statim à *radice* supra solum multis alis diviso, hirsuto & aspero, virente, rotundo, pedalis longitudinis: inferiora *folia* qualia sit pronunciare non possum, quia jam in semine magna ex parte evadit planta cum observabam; quæ tamen sub alis caulibus inherebant, tenuia erant & multifida, Nasturtii vulgaris & legitimi foliorum parve amula, tenuiora tamen & viridia, acri gustu, ut Nasturtium. Extremis ramis fortè multos spicæ in speciem congestos *flosculos*, quatuor foliolis pallescentibus constantes, in quibus totidem *filamina*; quibus evanescuntibus succedunt *siliquæ* breves, duabus valvulis five utriculis constantes cum lingua prominente, non quidem sursum erectæ ut reliquorum congenerum, sed deorsum inflexæ, in quibus Nasturtii æmulum *semen*. *Radix* est singularis, candicans, latis crassa, non tamen vivax, sed quæ singulis annis perit.

In

In regno Valentino Martio mense, florentem hanc plantam & semine jam plenam inveniebat **Locus** Glasius.

- A. 9. *Nasturtium petraeum* Tab. Ger. *Bursa pastoris minor* Park. *minor foliis incisè & Thalia* C. B. *B. pastoris minima* Ger. *parva folio glabro spisso* J. B. *The lesser Shepherds Purse*, or *Stork-cress*.

Radix ei alba, lignosa, simplex, fibris paucis majusculis donata, languido sapore Nasturtii. *Folia* primò erumpentia simplicia, rotunda, parva; reliquæ *Bursæ* pastoris modo nonnihil laciniata, crassa, glabra, vix sextantalia, à radice crebra. *Cauliculi* plures sempedales aut dodrantales, interdum nudi, aliàs foliis parvis, nullo ordine positus vestiti, non ramosi. *Flosculi* plurimi in summis caulis parvi, albi, tetrapetali, successivè aperiantur; quibus succedunt *capsulae* minores & rotundiores quàm in vulgari *Bursa* post. duo plerumque seminum paria continentes.

In solo arenoso apud nos plerumque provenit, nonnumquam & in petrosis.

Nasturtium petraeum Tab. Ger. huc refero, cum J. Bauhino.

Locus.

- * 10. *Nasturtium minimum vernum foliis tantum circa radicem* Botan. Monsp.

Magnol.

In isto foliola in orbem disposita tantum circa radicem oriuntur, leviter incisa, quadam etiam fine incusculis. Cauliculum unum, aliquando duos producit, uncias duas altum, in cuius summitate *flosculi* albi sunt, ex quibus *capsulae* oriuntur sicut in *Thlaspi*, pro plantæ parvitate latis *magis*.

Primo vere florèt in ingressu luci Grammontii.

Locus.

C A P. VI.

De *Nasturtio Iberide*,

Iberis vox Latina est ab Iber Iberis vel Hiberis, quòd in Hispania copiosè nasceretur. Nasturtii species est, à flore, siliquis & odore.

1. Iberis J. B. Ib. *Cardamantica* Lob. *Iberis latiore folio* C. B. Park. Ger. emac. *Scitatica cressif.*

J. B.

Statim è *radice* alba, lignosa, mediocriter crassa, paucis fibris donatâ plures profert *caules*, dodrantales & altiores, duos, frequentibus alis concavos. *Folia* quidem prima longis pediculis appensa, semunciam lata, duas trève uncias longa, per extremum serrata: superiora verò & quæ in caulis ramisque Linariæ foliis paria, angusta, acuta, nullo pediculo donata, nec crenâ ullâ incisa: sapor omnibus fervidus Nasturtii. *Flores* extremis ramulis coacervatiherent, candidi, Nasturtii floribus similes. *Semen* continetur minutum in parvis thecis oblongis, quarum valvulas disseptit membranula.

In incultis, ruderatis & fecus vias ubique ferè tum in Germania, tum etiam in Italia, Sicilia & **Locus** Gallia Narbonensi.

2. *Iberis Nasturtii folio* C. B. Park. h. e. *Iberis* Cam. ep. & *Matth. mag. fig. Cardamantica tenuifolia* Ger. emac.

Nihil aliud est quam *Thlaspi angustifolium Fieb.* five Nasturtium sylvestre *J. B.* ex sententia J. B. cui & nos libenter suffragamur: ideoque Iberidem in duas species non distinguimus.

- * 3. *Iberis humilior, annua Virginiana ramifera* Morif. *Aliis Piperitis seu Lepidium Americanum.*

Morif.

Hæc faciliè distinguitur à priore 1. Duratione: 2. *folia* producit latiora, viridiora, magis crenata: 3. *Caules* humiliores & ramulosiores: 4. tandem *Flores* duplo majores, & consequenter majores idem *capsulas*.

Iberis dicta odore & sapore est Nasturtii, proinde etiam viribus cum eo convenire videtur.

Veteres, Dioscorides, Galenus, Plinius è Damocrate ad dolorem ischiadicum eam commendant. *Vires*. Radix contusa magnâ copîâ (difficiliter autem tunditur æstare & recens, tunc enim fortissima, & ubi efficator) cum modica axungia, adhibetur toti cruri & maximè coxendici; finitur per quatuor horas in visis, minis in mulieribus, deinde autetur & crus in balneo pontiur, post inungendum ex oleo & vino, ac demum tera pinguedine & sudore, tegendum molli lana, ut æger ambulet: Si opus fuerit repetendum post dies viginti.

C A P.

CAP. VII.

De Lepidio.

A *Andros* Dioscoridi l. 2. c. 205. sic dictum quod *Andros* seu squamas & maculas faciei delectat; vel *Andros* *Andros*, id est, *Andros*, quod sua acrimonia urenti ulceret, excoquit, eaque facultate vel ferro notas fronti servorum inuistas delectat, de quo forsitan Columella lib. 10. *Lepidium* Plinio lib. 22. c. 19. c. B.

Lepidium notae generice sunt. Folia integra magna, strobili parvi albi, filique idem parvæ, sapor & odor Piperis, & in vulgari specie radix repatrix.

- A. 1. *Lepidium latifolium* C. B. Lep. *Pauli* J. B. *Piperitis* sive *Lepidium vulgare* Park. *Raphanus Sylvester* Officinarum, *Lepidium Egnetice* Lobeli Ger. *Dittander*, *Pepper-wort*.

Radix digitali crassitudine & major, alba, gustu acri & calido sed qui subito evanescit, sub terra reptat. *Caulis* emittit plures, bicubitales, teretes, laeves, medulla factos, ramulos, minimo digito minores, glauco quodam polline, qui facile detergi potest obductos. *Folia* longa, lata, in acutum definita, Mali Citrie similia, sed lapidis majora, glabra, pinguis, obscurius virentia, alternatim adnata, per margines serrata: quæ & radice exeunt & in imo caule sunt, pediculis longis suffulta. *Flosculi* in summis caulibus & ramulis pro plantæ proportionem minimi, tetrapetali, albi, conferti & copiosi, pediculis tenuissimis insident; quos excipit *vascula seminalia* minutissima, compressa, apice acuto, *semina* continentia.

Reptatu suo hortulanis invisa est. Semen autem ad maturitatem raro perducit. Ad fluviorum ripas sed rarius apud nos provenit: ut v. g. prope pontem Hithensem Colcestris, necnon Camaloduni, ad pontem *Hybridge* dictum copiose & alibi prope *Fulbridge*.

2. *Lepidium glastifolium* C. B. *Lepidium non repens* J. B. Lep. *annuum* Lob. Ger. Park. *sed perperam*. *Annual Dittander*, or *Pepperwort*.

Moris.

Radix fibrata, ex qua folia oriuntur, primum palmaria & sesquipalmaria, angustiore principio penes pediculum sextantalem aut quadrantalem, sensim dilatata ad ternas circiter uncias, sensim denudò in obtusum mucronem definita, nullis per ambitum crenis dentata, sapore Lepidi fervido. *Caulis* proferit bicubitalem & altiore aliquando, qui supernè in multis ramulos finditur, *flosculi* onustos plurimis, albidis, majoribus multo quam flos præcedentis flores; quos sequuntur *flosculi* rotundæ, planæ, bittæ, membranæ per maturitatem pellucidæ & albæ diluptæ, *semina* plurima, sub-ruffa continentia, sapore acri Thalapæos æmula. *Folia* inferiora glauca, Glasti foliorum colore & glabritie æmula; superiora, caulibus alternatim ad nullo ordine adnata, perquam angusta sunt & tenuia.

Quantvis annuum dicatur Lob. & aliis: *radix* tamen hyemem perfert interdum, & in plures annos durat, etiam postquam semen perfectum dederit.

In agris prope Ratipsonam in Germania observavimus copiosè enatum. Verùm quam ibidem collegimus planta capsulas habuit numerosissimas, perexiguas, sphericas monospermas, unico in fimbriis semine: unde specie ab hac diversæ sit oportet.

- * 3. *Lepidium Dioscoridi* Zannoni; *maximum Chalepense* Moris.

Radix demittit satis crassam, longitudine circiter palmari, albam, ruptu difficilem, superius viderem & asperam, plurimis radiculis longis, rotundis à majore hac excurrentibus, quæ huc illuc rependo alias plantas producunt, more Lepidi vulgaris, quibus undique scætere conspicitur locus in quo plantatur, ut difficulter inde erui & penitus eximi possit. *Caulis* erit simplicem aut aliquando duplicem, rotundum, levem, lucidè virentem, qui in pingui solo proveniens superat cubitalem altitudinem; ex cuius singulis geniculis exsiliunt *folia* caulem ambiencia, quemadmodum fit in Lepidio vulgari, sed Laurinis foliis similia. In fimbriis caulibus ramatim prodeunt flores tetrapetali, albidis, cum flumini & apice in medio, quibus flaccidissimis totidem succedunt *capsule* rotundæ, bivalentes, includentes in se *semina* ruffa, Nasturtii vulgaris similibus mucosa.

Sapor hujus plantæ acrior est quam Lepidi vulgaris, ac proinde potentius remedium est contra dolorem lithicidicum, Lepram, & dolorem Splenis.

Florere æstat: Semina Chalepeo transmissa sunt à D. Rob. Huntington.

Vis foliorum acris & exsiccans (inquit Dioscorides) quapropter tria herba ichiadicis præsentissimum est auxilium, si cum Heleni radice quatuor horis infundatur lenitissimè simili modo prodest, lepras eximit. Radix appensa collo [adalligata brachio Plin.] dolore dentium liberare existimatur.

Muliercula nostrates Buris seu S. Edmundi burgi in Suffolcia, referente Parkinsono, ad partum facilitandum decoctum in cerevisia propinavit.

CAP.

CAP. VIII.

De Thalapia.

Thalapia à fructus forma, qui veluti infractus & contusus est, à *Thal* *infringo*, *conquasso*, *nomen* accipit.

Thalapæos notæ characteristice sunt capsula: seu vascula seminalia compressa. Duo autem Thalapæos genera sunt, vel enim membrana cellulas seu locummenta dissepient ad plantam seu latitudinem capsulae parallelæ est, & quæ quinioidi capsulam habent *Alyss* dicuntur; vel ad latitudinem filique transversæ seu perpendicularis, quod genus Thalapia simpliciter dicitur.

De Thalapia Alyss dicta.

Alysson ab α privativa & *ssom* rabies dicta est, quod demorsos à cane rabido mirificè juvet. Alysson Galeno 2. de Antid. herba est Marrubio similis, orbis habens in furculorum summitatibus apiores & magis spinulos, flores ad ceruolum vergentes: unde specie diversæ est ab Alyssio Dioscoridis & Plinii, quæ foliis est rotundis, & fructu duplicem Scutularum effigie.

1. *Thalapia Narbonense* Lobeli Ger. *Thalapia Alysson dictum maritimum* C. B. *Nasturtium vel Thalapia maritimum* J. B. *Sca-Etacle* *Wulfard*.

E. radice alba, simplici, lignosa, perenni, paucis fibris capillata *ramulis* emittit plures, imbelles, humi procumbentes triatos (lignosos satis, fragiles, hirsutos, subrubentes J. B.) quos folia occupant alterno aut potius nullo ordine posita, [uncialis, pecangusta, incana hirsute obsita, sapore Nasturtii] *flosculi* in summis ramulis congesti, albi, quadrifolii, medio seu umbilico obscurior, in universum floribus Nasturtii aquatici vulg. simillimi. *Vasculum seminale* parvum, compressum summa parte acutè (J. B. utrinque acuminatum) *semina* duo vel tria continens pusilla, ruffa.

Ad mare Madagascariæ ubique, sæpe occurrit, & Leucio lutoi quandam similitudinem habet, nisi *Locui*. quod ramuli infirmiores sunt & procumbant, quodque tum ramuli, tum folia multo minora. *Semina* in hac specie compressa & plana sunt, in singulis valculis bina; Nam filicula membranâ intergerini, in duas cellulas discreta sunt, in quorum singulis singula semina.

Parkinsonus hanc speciem cum Thalapia Cretico albo umbellato majore confundit.

2. *Thalapia minus quibusdam, aliis Alysson minus* J. B. *Thl. Alysson dictum campestre minus* C. B. *Thl. arvensis minus luteum* Park. *Thl. Græcum* Ger. *Small Woadwort*.

J. B.

Plantula hæc à semine deciduo se quotannis renovans crebris *virgulis* fruticat, duris, teretibus, asperis & incanis, in ramos fissis, & in terram aliquando reclinatis. *Flosculi* in summis caulibus & ramulis crebri, [se calice quadrifloro] veluti in specie excurrentes, ut in Thalapia minore & hujus generis aliis, pediculis brevibus insident, sicuti tetrapetali, albed exigui, ut vix aperiantur, nec eorum partes facile possint discerni; quibus foris longe (ut in hoc genere fieri adoleto) *capsule* succedunt, à caule exantes, Lenticule grano formi non dissimiles, verum multo minores, supina parte concavi, circumscripto circulo in medio protuberantes, ubi *semina* subsunt pusilla, quaterna, singulis locellis membrana diffusis bina, ruffa. *Folia* infima ad Thymi aut Allines minime folia accedunt, feminali longitudine, pediculo angusto, versis apicem dilatantur, incana, ad tactum aspera, minus tamen quam ea quæ in caule sunt, crebra, oblonga, & pro longitudine angustiora ins que ad radicem. *Radix* demittitur lignosa, alba, simplex & interdum furculosa. Sapore est Nasturtii, sed multo remissiore, radix tamen satis acris est & mordax.

Aprilis & Maio floret, sensu citius pro vix temperet.

Circa Genevæ in glaucosis passim, aque etiam circa Mogunciam in Germania, Monsipelum in Tempus. Locui.

Gallia Narbonensi.

Non una tempe facie occurrit hæc planta, aliis pusilla aemulans, aliis dodrante major. Variat etiam non raro floribus colore albo, autore J. Bauhino, qui Monsipelgardi in sua vinea copiosè provenire flore albo scribit. Clusius qui florem pentapetalum hæc attribuit proculdubio falsus est.

C. Bauhinus duas hujus species facit, minorem hic propositam, & majorem: verum distinctas esse non sidenter affirmat, quin pgetis unam & eandem fuisse: Motionem in Præd. Thalapia Alysson minimum habet: ab Alyssio majore & minore partium omnium paritate discreti facit.

At nos majores speciei ramulum habemus valculis duplo quam discretæ majoribus quæ forte

3. *Alyssum Anguillare* J. B.

J. B.

Fruticosa est, ramis duris, lignosis, teretibus, hirsutis: *folia* similia Thalapia minori Alyssio dicto, latiora, alperiora, hirsutiora, subrubentia, in obtusum acumen definita. *Siliquæ* ei sunt dispositæ: semine qui in jam dicto Thalapia, hirsutis pediculis hærentes, compressæ circinate rotunditatis, in umbonem modicè protuberantes, triplo majores quam Thalapia modo dicti, multum asperæ, stylum exiguum è summo proferentes, membranula lucida valvulas determinante.

Ex hujus plantæ descriptione, unde nec quale semen animadvertere poterit, nec quales flosculi asserere.

Bbb

Dubitat

- * 18. *Thlaspi fruticosum* folio *Leucoi marini* Ger. frutic. folio *Leucoi marini minoris* J. B. frutic. *Leucoi folio angustifolium* C. B. Park.

Lob.
Virgæ huic numeroſæ, ſparſæ, crebris *Leucoi* minoribus *foliis*: flores candidi, copioſi, & ſemen compreſſum *Thlaſpi*, parvi. *Radix* lignola, fibrôſa.

- * 19. *Scorodethlaſpi* *Ulyſſis Aldrovandi* J. B.

J. B.
Radix nictur ſingulari albi, paucis fibris donatâ. Ea veluti in capita divaricatur, numeroſo *foliorum* ſtipatu longis pediculis prædorum, quæ ex principio anguſto ſenſim ovatam figuram acquirunt, & ſubrotundo ambitu ſimulantur; quorum priora foliis *Bellidis* quodammodo reſpondent, quædam leviter laciniatâ, quæſani paucis denticulis, alia forè nullis donata. Color vires eſt, plulculus ex coſta nervis excurrentibus. At quæ alterno poſitu cauliculis hærent *folia*, præſertim ſuprema, minimis ceu aliis *caules* amplexantur. Cauliculorum faſtigio *ſtoſculi* inſident albi, parvi, Burſæ paſtoris vulgariſ; quos burſæ ſequuntur oblique, ſubrotunda, cordatæ, non multùm compreſſæ, ad *Thlaſpo* cordati burſulis accedentes. Totâ cæterum planta Allium redolet: maniſeſto odoratu, ac etiam non tacta. Radicula & folia dracaco guſtu prædita ſunt, grato & vel tantillum acridinis lapida in faucibus relinquentes, non ſine halitu Alliarie.

Tempus. Flores & ſiliquas produxit Julio.

- * 20. *Thlaſpi Alexandrinum* C. B. Park. *Alexandrinum Coruſi* *Joh. Bauhini* J. B.

J. B.
Herba eſt dodrantalis, ex *radice* ſingulari quaternos [aut etiam plures] *caules* emittens, teretes, glabros, multis aliis concavos: ad quorum divaricationes, propagationesque, ſuperiore præſertim parte, *folia*, ſubrotunda, velut *Perfoliata*, ramos amplexantur, ſubrotunda. Ramorum extremis longa ſerie utrinque in mucronem pediculis appenduntur *ſiliquæ* circinate, quales forè *Thlaſpos* tenuiſſimi *Fuchii*, a majores, in mucronem leviter obtuſum deſinentes, quas ſecundùm longitudinem percurrit coſta, a qua utrinque valvule bipartitæ *ſiliquæ* deſiſcentes abſcedunt, diſſipamento medio relicto, inque ſingulis valvulis ſingula *ſemina* compreſſa, ruſſa, ex latiore baſi in acutum deſinentes.

21. *Thlaſpi ſpanſperum Americanum* Park. luteum *ſpanſperum* Cornut.

Huic plantæ *radix* eſt durior, multiſque fibrillis hæret: *folia* ſunt digitali longitudine initio, ad modum anguſta, humi ſparſa, & ſubpinguia: *cauliculis* ſemipedales, non ſine adnatis ramulis longiſculis & capillaribus, foliis quidem vacuis, ſed mille *ſuſculis* luteolis, tetrapetalis ornatis: qui poſtmodum, relictiſ aridis cauliculis quibus appendebantur, omnes decidunt; fructuſque unus tantummodo aut alter ſparſim hinc inde ſpectatur, folliculi ſci. compreſſi & oblongi, quales ſunt *Glaſti* fativi, in quibus *ſemen* concluditur acri ſapore. *Super* plantæ ſubacris vulgariſ inſtar *Naſturtii* leviter lignam pungit.

- * 22. *Thlaſpi clypeatum arboreſcens Creticum* Park. Alpin. exot.

Alpin.

Cubitalis altitudinis ramulos multos à brevi caudice digiti craſſitie producit, longos, teretes, lignoſos, à quibus alii ramuli exeunt, qui in ſummitatibus utrinque ex oppoſito *ſtoſculos* parvos, albos habent, crebros, à quibus *ſiliquæ* parvæ, oblongæ, depreſſæ, ſcutorum figurâ à ſuis pediculis parvis pendentes. *ſemen* inſus continentes rotundum, depreſſum, acre: Ramuli ſuperius *folia*, paucâ habent, longa, incana, tenuia, in extremis acuta; ſed ramuli inferius ſerunt furculos tenues, multos, ex quo, rura una parte *ſiliula* oblonga, tenuia, denſa ſimul ſtipata pendent, quæ incana ſunt. *Radix* nictur hæc planta multiplex, tenui, lignola, inuſi; *Semina* acia ſunt, calida & ſicca.

Hæc planta eadem videtur *Thlaſpi fruticoſo* alteri *Lob. J. B.* ſuperius è Cluſio & J. Bauhino deſcripto, aut *Thl. fruticoſo* folio *Leucoi marini* minoris *J. B.*

- ¶ 2. *Thlaſpi umbellatum.*

In hoc genere petala ſorum exteriora duo duobus interioribus plus duplo majora ſunt, capſulæ bi-nam tantum ſemina continent, hinc inde unum.

1. *Thlaſpi Creticum quibuſdam flore ruſcente & albo* J. B. *umbellatum Creticum Iberidis folio* C. B. *Creticum umbellatum flore purpureo & albo* Park. *Thlaſpi Caudia* Ger. *Cand. Tuſci.*

E *radice* alba, ſimplici, furculôſa, ſatis craſſa pro plantæ modo, ſapore acri & amaro, *caulis* emergit pedalis aut dodrantalis, teres, ſolidus, ab imo ſtatu ramulis, ramis creberrimis, duris, lignoſis, glaber, viridis. *Folia* in caulibus & ramulis crebra, alterno aut nullo ordine poſita, oblonga, anguſta, glabra, Iberidis foliis æqualia & majora, paucis & majuſculis crenis ſeu denticulis & margines incila. Summi caules & ramuli ſtriati flores ſuſtinent velut in umbellis diſpoſitos, ſiccioſos, tetrapetalos petalis duabus exterioribus plus duplo majoribus quàm ſunt interiora, ſuccellivè ſe aperientes,

tes, petalculis ſemuncialibus niſi, colore plerumque purpureo, ramis alba. Singulis ſtoſculis ſuccedunt *ſiliulae* compreſſæ, oblongæ, mucrone biſulo, cum ſtylo oblongo à flore reſiluo: *Semina* bina ruſſa in ſingulis.

Annua eſt planta. Sapor totius acris & vehementer amarus. Floris grati in hortis colitur. In ſylvis montioſis propè Salernum in regno Neapolitano, & Vicubum in Etruria ſpontaneum in-
Lecum. venimus.

2. *Thlaſpi umbellatum arvenſe amarum* J. B. *umbellatum arvenſe Iberidis folio* C. B. Park. *Thl. amarum* Ger.

J. B.

Sæpiſſimalis eſt & aliorum plantarum, *cauliculis* pluribus, ramoſis, ſtriatis, ſubſtriatis: quibus adnaſcuntur *folia* oblonga, Iberidis, ex anguſto principio ſenſim dilatata, & circa extremitatem crenata, craſſiſcula, ſubſtriata, ſapore perquam amaro, ſubacri. Flores tanquam in umbella diſpoſiti, quanquam inæquali ortu, ex albo purpuraſcentes, aut etiam penitus albi, quatuor conſtante foliolis, quorum duo majora longiora, ita ut ex iſis unum ſimul utrunque inferius æquet aut etiam ſuperet. Capſulæ ſiliæ, infraſtræ, Naſturtii vulgariſ *ſemen* continent minutum, acre. *Radix* lignola, albidâ, fibrôſa.

A *Thlaſpi* Cretico diſſert foliorum anguſtiâ; floribus ſenſim expanſis ſummiſ caulibus & ramulis in ſpicis procurentibus; cum in Cretico lemmali etiam valcula floribus delapsis umbellatum diſpoſita ſint: ſorum colore ex albo leviter purpuraſcente: omnium denique partium minore magnitudine.

Minorſius in Præluſis *Thlaſpos* quandam ſpeciem habet, Iberidis folio tenuiſſimè diviſo, cui *Alia ſpecies.* ſolia multo tenuius diſſecta ſunt quàm *Thlaſpos* Iberidis folio; flores & ſemina: cæteræque partes minores.

Inter legetes in monte Saleva prope Genevam & circa Thuri vicum prope Juram montem. *Lecum.* Variis locis occurrunt inter legetes in Germania.

- * 3. *Thlaſpi umbellatum Creticum flore albo odore minus* C. B. *umbellatum Creticum, flore alb* odorato Park. parvum, *umbellatum flore niveo odorato* J. B.

Cluſ.

Humile eſt, ex ſemine natum, ſingularibus *virgæ* aſurgit, rotundis, in plures ramos diviſis, per quos, ut & per caulem, ſparſa erant anguſta, & extremo mucrone ſerratâ *folia*, Cretici foliorum æmula, acri guſtu prædita. Summo caule & extremis ramis naſcebantur veluti quædam: in unum caput congeſta: umbellæ ſorum niveorum, odoratorum, quibus ſuccederent thecæ Cretici *Thlaſpi* valculis ſimiles, in quibus *ſemen*. *Radix* etiam Cretici inſtar non vivax.

Conſiderandum proponit J. Bauhinus quantum diſſerit *Thlaſpi* hoc ab ejuſdem Cluſii *Thlaſpi* in Allobrogibus invento, flore niveo.

4. *Thlaſpi umbellatum Naſturtii folio Monſpeliacum* C. B. Park. *umbellatum Narbonenſe* Ger. *umbellatum tenuiter diviſo folio amarum Narbonenſe* J. B.

J. B.

Planta eſt multùm accedens *Thlaſpi* umbellato arvenſi amaro: *foliis* craſſiſculis cum aliquot parvis lacinis ſive portiunculis: *floribus* forè iſdem, ſed paullo minoribus: altitudine ſemipithamæ: *cauliculis* aliquot firmiſculis in ramulis diviſis: *radice* ſingulari, craſſiſcula, in fibras diſtributâ. Hæc J. Bauhinus, qui plantam è ſemine Monſpelio miſſo *Thlaſpi* umbellati nomine natam fuiſe deſcribit ſiſ verbis:

Præcedenti anno ſata per hyemem eduravit, & ſequenti ineunte Aprilis *cauliculis* primùm protrudere cepit ex una radice plurimos, ſtriatis, longâ ſerie foliorum ad extimam ulque prominentiam caulis donatos. *Folia* autem una ſuſtinentur petiolo unciali, ſuperne in quatuor portiones craſſiſculas, latituſculas, mediæque ſui parte ſilicatas deſinentes: media porro ſolia ſummæque petioli diſtantes unius plus miſuſe longo productur, crenariſque impari numero pro petioli longitudine brevitateque diſſerunt, ita ut longiores pediculi quatuor vel quinque portionibus à ſe invicem impari intervallo è regione collocatis diſtincte conſentent: breviores verò, modo duobus, ſed rariſſimè, modo tribus, Triſoli in modum, modo quatuor, modo quinque quoque ſed rariſ diſpari, longitudine donantur. Florere porro cepit jam declinante Maio: in reliquis cum *Naſturtio* prædicto convenit: quæ ſi placeat vide.

- * 5. *Thlaſpi Creticum flore albo majus* C. B. *Creticum album umbellatum majus* Park.

C. B. prod.

Radix eſt oblonga, paucis fibris donata: *cauliculis* palmum ſuperantibus, rotundis: *foliis* paucis, oblongis, anguſtis, levibus, alternatim caulem veſtientibus. In cauliculorum ſummo flores candidi, magni, quibus thecæ magnæ, apice medio donatæ ſuccedunt.

- * 6. *Thlaſpi*

§. 4. *Tblaspi satuum Bursa pastoris dictum.*

Bursa pastoris J. B. Ger. *major vulgaris* Park. *major folio sinuato* C. B. *Shepherds purse*.

Nonnunquam palmaris, pedalis interdum & cubitalis [aut etiam sesquicubitalis] est planta. Radice nititur exili, recta, alba, fibrosa, sapore subdulci & nausoso; e qua prodeunt folia oblonga, modo integra, plerumque tamen profunde utrinque laciniata, lacinis in acutas cuspides definitibus. Dentes leonis fere in modum, nonnihil hirsuta, pediculis uncialibus [potius ex angusto principio sensim dilatata] cum superiora quæ in caulibus sunt lata basi, absque pediculis iis adnascantur, laciniâ ceu auriculâ utrinque productâ eos velut amplectentia, nec omnino laciniata sunt. E foliorum medio *caulis* unus, duo, tres, quatuorve, aut plures exsurgunt, in ramulos alternatim positos divisi, medius ab imo statim. Summi caules & ramuli in longas veluti spicas excurrunt foliolorum pediculis tenuibus semuncialibus infidentium. Sunt autem *folioli* parvi, albi, quatuor petalis subrotundis minime bifidis compositi, cum *staminibus* aliquot apices luteos gestantibus. Flosculi de lapso pediculi in uncialem longitudinem excreverunt, & seminum receptacula sustinent, ex acuto principio in laniculam bifidam crumenulam desinentia, à caule extantes, & rectos cum eo angulos efficientes, aut etiam deorsum nonnihil reflexi. *Semina* in singulis vasculis continentur multa minutissima, per maturitatem fulva aut subrufa.

Hæc planta foliis mirè ludit, unde illam quæ folio est integro & non sinuato pro diversa specie non habemus: atque idcirco cum J. Bauhino ad idem caput reducimus B. paff. folio sinuato primam, secundam & tertiam species C. B.

Secus vias locis desertis & incultis, inque arvis, compitis ac ruderbis passim provenit, totâque ætate floret, viget ac semen perficit.

Altringie & constipat, hinc valet in hæmorrhagia narium [si passum è cotone factum & ejus succo intinctum naribus indatur Brunf.] diarrhœa, dysenteria, lienteria, [vino rubro vel aqua fluviali in qua chalybs candens extinctus fuerit decocta ac pota, vel ejus succus expressus] in mictione cruenta & gonorrhœa [succus expressus & i. epotâ aut herbe siccate juris duplo Matth.] menstruum fluxu nimio. Externè vulneribus solidandis à plebeis adhibetur, nec sine successu. Quinimo additum super cataplasmatis febrifugis quæ carpis imponuntur.

Bursa pastoris non tantum hæmopticois optulatur, sed etiam ceret medetur gonorrhœæ; quam singularem observationem post Tabernamontanum celeberrimo Seberio præctico insigni debemus. Sim. Pauli.

CAP. X.

De Tetrapetalis filiculosis monospermis.

De Brassica marina monosperma.

Foliis carnosius castis cum Brassica convenit, floribus albis, capsulis subrotundis, monospermis ab eadem differt.

Brassica maritima C. B. *marina monosperma* Park. *marina Anglicæ* Ger. *monosperma Anglicæ* J. B. *Sea-Colewort.*

Folia aliquot è radice ampla, lata, crassa, circa margines undulata, & veluti crispa, fragilia, pediculis crassis infidentia, colore casto seu ex viridi cinereo promit: è quorum medio *caulis* exurgit crassus, bipedalis aut altior, foliis aliquot vestitus, summa parte in multos ramulos & furculos variè divisi & subdivisi, *florum* pallentium alborum congeries densas & umbellofas sustinentes, quibus succedunt *siliquæ* breves & crassæ, alia nuclei cerati magnitudine, alia altero tantò major, figurâ utrinque turbinatâ & acuminatâ, & thorulis quibusdam secundum longitudinem donatæ, vel alias tuberculis exasperatæ, colore cinereo, quibus singulis singulum inest *semen*, pullum, vicie fere magnitudine. *Radix* crassa in multos ramos divisa, multos annos vivax: quin & folia per hyemem virorem suum retinent.

In arenosis maris litoribus circa Angliam ubique fere invenitur. Verno tempore pro odore effut.

CAP.

CAP. XI.

Myagrum monospermum J. B. *monospermum majus* Park. *monospermum latifolium* C. B.

Cassia & alba est *radix*, annua tamen: quæ *caules* proferit aliquot cubitum aut sesquicubitum altos, glaucos, teretes, leves, solidos, medullâ candidâ fardos, multis alis concavos, superiore parte valde ramulos, ramulis praelongis à caule exstantibus & angulos fere rectos cum eo efficientibus. *Folia* Gladii latrâ superioribus foliis nonnihil similia, plerumque tamen laciniata, præsertim inferiora, [parva, cum Brassicæ magnitudine nequaquam conferenda,] similiterque illis cæsa, pinnis suis caules amplectentia, sapore oleraceo. *Floris* lutei, quadrifolii, minores multo quam Brassicæ (imo Erylimi vulgaris pares) paulatim nec eodem tempore sese explicant, aliis primum è calice erumpentibus, aliis in *semen* abeuntibus, quod singulare in singulis spiculatis burulis sursum spactantibus, & caulibus ramulisque appressis.

J. Bauhinus spontaneam observavit in agro inter Damperre & S. Mauritium. Junio mense apud *Locus & Tempus.* nos floret, & semine plenam maturitatem adepto radicis intent.

CAP. XII.

Myagro affinis capitulis rotundis J. B. *Myagro similis siliquâ rotundâ* C. B. Park.

Multos (inquit ille) ex radice simplici, lignosa producit *caules*: [Quæ in nostro hortulo vere lætæ sunt plantæ è singulis radicibus singulos produxerunt,] cubitales & bicubitales, [Quæ apud nos proveniunt cubitalem altitudinem non excedebant,] teretes, fragiles, hirsutos, ab imo statim ramulos, frequentibus ramulis è foliorum alis egressis: per quos *forbina* tenuifolia, minoribus quàm in Myagro, pallidis, longa serie succedunt alternatim disposita *capitula* eximius, Coriandri minorâ, semuncialibus pediculis tenuibus à caule extantibus hærentia, per maturitatem nigra, in apiculum desinentia, à quo quatuor costulæ minimùm alatæ ad pediculum usque porriguntur. In singulis capitulis *semen* inest unicum flavum, oleaginosum, nullo sapore manifestum. *Folia* Myagro similia, minorâ, aspera, obscurius virentia, nonnihil succulenta; quæ per caules & ramos alternatim disposita, nullis pediculis amplexicaulia, alas utrinque pinnatas proferunt sapore viscido, & nisi obster leviuscula acrimonia [quæ postea sentitur & linguam calefacit] satuo: infima ex longis pediculis leviter sinuata sunt. *Descriptio est Jo. Bauhini à nobis interpolata & aucta.*

Annua est planta, semine deciduo se renovans. Hujus ramulum invenimus inter plantas nostras ficas, ubi collegimus jam non recordamur. Ex semine Londino missio in hortulo nostro succrevit, floruit & semen perfectum.

CAP. XIII.

Myagro similis flore albo J. B. *Myagrum monospermum minus* C. B. Park.

Numerosa statim à radice sumit *folia*, glabra, uncias tres longa, ad Iberidis folia accedentia, laciniata nonnihil. Inter quæ *caules* surgunt medullâ fardos, alis concavi: Quarum exortum *folia* ambiunt alata & veluti denticulis laciniata. *Flosculi* in fastigiis candidi, exiguï, quos vascula sequuntur subrotunda, acuminata, longo pediculo hærentia, ad Myagrum cum rotundis capitulis accedentia. *Radicalia* longa, alba, simplex, vel cum paucis fibris.

Inter Bononiam & Florentiam reperit J. Bauhinus. Passim in satè circa Monspelium reperitur *Locus & Tempus.* Maio & Junio cum flore & capitulis. *Batan. Monsp.*

CAP.

CAP. XIV.

Eruca marina Ger. *marina* Anglica Park. item *maritima* Italica ejusdem. *Eruca maritima* Italica, *siliqua hirsuta cuspidata* similis C. B. *Cakile quibsfidam*, alius *Eruca marina* & *Raphanus maritimus* J. B.

Quamvis tenuis longa tamen satis est hujus *radix*; numerosos *caules* proferens, dodrante altiores: *folia* Reledæ minora, pinguiora, gustu acri, subulso. *Flores* peculiaribus furculis lateralibus insident, *Eruce* aut *Brassicæ* potius & formâ, colore purpureo. *Siliquæ* crassiusculæ, breves, bina *semina* singula continent. Nos unicam in valculo cellam seu cavitatem observavimus.

CAP. XV.

Lepidium glastifolium C. B. *Lep. non repens* J. B. *Lep. annuum* Lob. Park. minus rectè, *Woodstockianum* Attander.

Hæc herba ex observatione nostra hujus loci est, siquidem *capsulas* producit monospermas; numerosissimas, sphaericas cum apice in summo, peristigis, scabris, pediculis tenuibus seminalibus, acuto, cum caule angulos facientibus, insidentes, qui *flosculis* parvis, albis succedunt. *Flosculi* autem successivè se aperientes paulatim in prælongas spicas excurrunt.

Miror Morionum *siliulas* bifidas, membranâ per maturitatem pellucidâ & albâ disseptas ei attribuire, nisi fortè aliam plantam describat, nobis incognitam.

In agris quibusdam propè Ratiponam Germaniæ urbem copiosum observavimus.

CAP. XVI.

Rapistrum monospermum J. B. C. B. Park.

Ex *radice* longiuscula, albicante, parùm fibrosa, *caules* pedales, aliquando altiores, rotundi, tenues, ramosi, eleganter virentes, levitèque hirsuti exurgunt. *Folia* humi sparsa crassa sunt, Rapi folius similia, ad principium laciniata, deinde subrotunda, leviter sinuata & hirsuta. *Flores* secundum cauliculos palmares & tenues velut in spica dispositi, eleganter lutei aurei, quibus *siliquæ* succedunt rotundæ, elegantes; propter strias [per eas quemadmodum in semine *Coriandri* discurrunt] in filamentum oblongum abeunt, quæ quasi geminæ sibi insident, parte tamen superiore majore, cum in ea *semen* parvum, oblongiusculum, sed unicum (unde ei nomen) continetur.

In Italia non procul à Liburno portu; circa Genevam etiam & Montepelium spontaneum invenimus.

* 2. *Rapistrum maximum rotundifolium monospermum* Hispanicum Park. *maximum rotundifolium monospermum* Cor.

Præcedente clatior est, foliis majoribus in laciniis dissectis, extremo majore, subrotundo, magis piloso. Quin & ramulis crebrioribus, floribus amplioribus, albis in calycibus subulso, seminalibus [potius vasculis feminalibus] rotundioribus, summa parte minimè acuminatis ab eodem differt.

Hanc speciem plenius describit Jacobus Cornutus in *historia Plantarum* Canadensium his verbis: Omnes hujus generis species *fulorum* amplitudine superat: hæc verò sunt, Raphani modo, extremâ parte rotundâ, & ambitu crenatâ, supinâ variis asperitatis in spinulas setaceas leviter exuberant, amplitudine palmari. Circa caulem subnascuntur his utrinque in eodem pediculo minora.

Caulis ad duo cubita elevatur, striatus, angulosus, ut folia hispida in multiplices furculos divisus, in quibus longè minora quàm in caule folia glomeratim aggeruntur & sine ordine locantur: sunt enim illa & magnitudine & figurâ utrice Gracæ similia; onusti sunt furculi innumera forum propagine, adeo ut integrâ viginti ætate, *Flos* ex rotundo capitulo subulso in quatuor candida foliola separatur, inter quæ tenuia filamenta & pilillum viride cum apicibus luteis apparent. Cuique flori succedit *semen* unicum, parvum, subulsum, rotundum, rotundâ quoque capsulâ membranaceâ *Coriandri* magnitudine inclusum, quamvis initio dum vixit paulo longior appareat, per maturitatem tamen orbicularis est figura.

In Hispania nascitur.

CAP.

CAP. XVII.

De *Leucio siliiculoso monospermo*.

1. *Leucium siliiculatum flore luteo umbellatum monsp.* *Thlaspi saxatile incanum, luteum, Serpylli folio minus* C. B. *Ionthlaspi luteo flore incanum dracoides, montanum, umbellatum* Col. *Thlaspi montanum luteum minus* Park.

Col.

Folius exit incanis, asperis, parvis, angustis, oblongis, formâ & effigie congeneri plantæ à Mathiolo pro Alyssio depictæ, minoribus duplo, circa *viticulos* rotundos, purpurantes, in terra stratos, hirsutæ albâ asperâ oblitos: in quorum summo *flores* odorati, non parvi ut in congeneri, sed magni respectu plantæ, atque non in umbellam, sed veluti longum corymbum in orbem per viticulos disponuntur, colore luteo, hilari auctore, petalis infractis in cordis figuram: quibus ab imo fructus succedunt, alternatim etiam per orbem circa viticulos longis petolis hærentes, figurâ rotundâ, Lentis magnitudine, incanâ hirsutæ asperi, longum habentes apicem, in quibus unicum *semen* compressum fulvumque continetur.

Maior & Junio floridâ & frequentissima in *Æquicolorum* montibus habetur: plana juga diligit. *Tempus*
Folia dura & veluti humore carentia sicco sunt sapore, herbaceo, nec acrimoniam exferere videntur, sicut & semina. Eadem radice regerminat post *flores*, semperque vivit. *Locus*

2. *Leucium siliiculatum monsp. fructu compresso*. Lunaria peltata minima quibusdam ad *Thlaspi referenda* J. B. *Thlaspi minus clypeatum* Ger. *clypeatum minus Serpylli folio* Park. *Tbl. clyp. Serpylli folio* C. B. *Ionthlaspi minimum, spicatum, lunatum* Col.

Col.

Hujus *radix* exigua, tenuis & albicans, fibrillis aliquando divisa invenitur: plures emittit *viticulos*, tenues, asperos, dodrantes ad summum, supinos, aliquando rectos in unicaule plantæ: quos *folia* circumdant alternatim disposita, candicante, exigua admodum, duplo minora quàm Thymi durioris dicti, asperiusculi uno versu quandoque disposita. A medio verò viticulorum, (qui aspera hirsutæ & candicante obducuntur) ad summum usque *fructus* cartilaginei rotundi, Lentis magnitudine, compressi, velut in longam spicam dispositi dependent, uno etiam ferè versu penduli & petolis incurvis exiguus, minimum, in quatuor foliola divitum calycem habentes, oculos ferè fallentem. *Flores* velut in umbellam confictos in summo semper habet exiguos, & omnium minimos, luteolos, qui statim *folliculis* proferunt in medio rotundos, hirsutos [J. Bauhino non rectè glabros] in medio parum ventriosos, limbo circumductos, in ima parte velut nidos *Thlaspeos* modo. Hi profecti paleæ colore sunt, ab imo decedentes, Mâi fine; *semen* intus unicum habentes ovali figurâ, compressum, flavum aut rufum. Planta sapor parum acris, Leucoti modo siccans.

In montium radicibus & collibus Soli orientis expositis sterilibus frequens Anverfæ Valuentium, *A. Locus*
prilis mensis fine & Maio. Circa Montepel. colligitur: Chælerus in Nemausensi agro. *Tempus*

CAP. XVIII.

Thlaspi montanum Glasti folio C. B. *montanum Glasti folio majus* Park. *Thlaspi Pannonicum Glasti* Ger. *Tbl. folio Altiæ* J. B.

J. B.

Hujus folia infima lata & rotunda sunt: quæ autem superiores in caulibus, quos à fibrosa, oblique acta, serpente, alba, tenui, lignola, Alii tamen obolente *radice* plures emittit, reteres, leves, cubitales altioresque. *Folia* interiora sunt Altiæ similia, alia ad Napi folia quodammodo accedunt, oblonga, averia parte caria, adversâ in luteo virecentia, duabus pinnulis subrotundis caulem amplectentia, sapore olivaceo, nonnihil ad Cepas quoque, accedentes è quorum alis ramis enscuntur, similiter foliati. *Flores* Nanturtii aquatici albi, quadriolii. *Siliquæ* uno loculo fusi enscuntur, nulli fissurâ, *semen* continet singula singulum, flavum, gustu amaro & acri. Invenitur umbratis locis ad arcem Stichenstain, & qui iter est ex ea arce ad Sueberg: nullquam *Locus*
alibi Clusio observatum. Floret Junio, semen Julio & Augusto ad maturitatem pervenit. *Tempus*

Cccc

CAP.

CAP. XIX.

De *Glaſto ſeu Iſatide*.

Glaſtum Latinis, *Vitruvio*, *Mela*, *Ceſare* & *Marcello Empirico* teſtibus, vitrum dicebatur. Vitrum ideo à Latinis dictum exiſtimo quod Gallis & Britannis antiquis *Glaſſa* dicebatur, quod Vitrum rectè interpretari ſunt. *Glaſſa* autem fortè dicta eſt à colore vitreo ſeu *verivireo*.

Glaſti note ſunt folia ad tingendum utilia, ſiliquæ compreſſæ, latæ, pendulæ, per maturitatem nigra *Lingam* avic dictam imitantur.

Glaſtum ſativum Ger. Park. *Iſatis ſativa vel laiſolia* C. B. *Iſatis ſive Glaſtum ſativum* J. B. *iodad*.

Pollicaris huius *radix* albidæ & lignoſa ad cubitum & ſeſquicubitum deſcendit, inquit J. Bauhinus. *Caules* ſurgit minimi digiti craſſitie, bicubitales, rigidos, teretes, leves, ſubrubentes, in fummo valde ramoſos; *folia* creberrimis, nullo ordine poſitis veſtibus. *Flores* in ramulis late, crebris, exigui, quatuor foliolis longiſſimis, obſcuſis, minime bifidis compoſiti, pediculis longis, tenuibus ſubnervi. J. Bauhinus octo folia ſtori tribuit, verum quatuor illa quæ minoræ vocat calicis ſunt non floræ. *ſtamina* lutea, exigua. *Capſule* ſeminum per maturitatem nigricantes, latæ, obſuſæ, *Lingua* avic ſimiles ſed minores, coſta longiſſitudine percurrente, ſecundum quam etiam aperiuntur, ſingule ſingula ſemina flavicantia continent. Ob pediculorum tenuitatem capſule deorſum dependent ac ſi pilis appendæ ſorent. Folia ima ad Cynogloſſum accedunt, nonnihil glauca, oblonga, glabra. Quædam tamen ex prioribus interdum hiriſuta, inquit J. Bauhinus, ac etiam nonnunquam ſinuata, ad Heſperidis folia accedentia. Quæ in caulibus & ramis nullo pediculo interveniente adnascuntur, pinnatis barbulis ad baſin donata, oblonga, anguſta, in acumen deſinentia, glauca, glabra, quædam tamen ex inferioribus averſa parte ad margines præſertim & nervum medium ranoribus pilis hiriſuta. Tum caules tum folia glauco quodam pollice obduſta ſunt, quæ facile detergi poſſunt. Secundo à ſtatione anno cauleſcit & ſtoret, & poſtquam ſemen perfeceſcit radicibus exareſcit, ſemine decedens ſe renovans.

Seritur in Mediterraneis Angliæ. Sylveſtris à ſativo nonniſi culturâ diſſerre videtur.

De *Iſatidis* cultura & præparatione ad lanas tingendas integrum librum ſcripſit Henricus Crolachius.

Glaſtum facillimè & copioſiſſimè præbet ſalem volatilem, imò ſine igne, egregii uſus in Scorbuto & Angina. Hæc planta multò melius tingit lanas quam *Indigo*, quod admixtione ſalis corroſivum evadit. *Weddine de Sale volatili plantarum*.

De cultura & præparatione *Iſatidis* lubet huic tranſferre quæ habet *Wedelius* loco citato.

Optimè inquit creſcit iſis in arvis, quibus prius Linum ſatum fuerat; ſin minus antecellere hoc gaudeat, ſtercorari eadem probe poſſunt.

Alterutro horum factò, aut ſoditur terra ad ſtationem, aut aratro ad id aptato quadrigali profundius aratur. Sin communi aratro præſtare id libuent, lentè ſeſtinandum eſt, mora enim eget.

Quod Autumno aratro præparatum eſt arvum hyemalibus ſeris ad Purificationis Mariæ feſtum relinquatur uberi irrigationi.

Semen ipſum pendere eſt, recenſine an ventum ſit, modò non ſumi acceſſione (quod notabile eſt) corruptum fuerit.

Poſt ſebum Purificationis, molliori celo, ſeritur, & ex voto quidem magis modici nive poſitâ, & ea quidem cautione, nè denſe nimis ſatio fiat.

Elaſpo uno alteroque die, quæ mora non de nihilo eſt, ſtudioſè mediante occasione, terrâ obtegritur. Poſt Pentecoſten diligenter repurganda ab aliis herbis.

Poſt feſtum S. Joannis ad primam meſſem matureſcit: cum extrema folia flavedinem præ ſe ferunt, vel metuet eſt flores ipſum meditari, ferro ad id parato in terra herba detruncatur in cumulum hinc colligitur & ad locum fertur.

Facili lotionè pabone ad locum aptum mittitur, ſparſim diſpergitur, & vertendo ſiccatur: marcor hic ſeu colono, ſi minor fiat & ſuperficiare, ſeu emori, ſi juſtus, lucrum ſenerat, illi quidem aucto globulorum numero, huic meliori præparatione. Sin inconfiſtas tempeſtes minis liveat, ut modò ſiccetur, modò umbribus irrigetur, quæ liberari ab extraneo humore debebat, periculum ſubit corruptionis, & teſtis huius, nigredinis, quod ſæpe unica nocte contingit.

Ablumpta ſuperſticia humiditate congeritur, & trulatiſſimis molis inferitur.

A conſquatione ſeu comminatione & tritura hac, qualis quidem ſucculentis adhuc convenit, in acervum obſculum ſeu rotundum compingitur, ſuperſa parte recta pro arconda pulvia, circa latera verò ventelabra fabricantur, ut herbeciæ ſanies reſidua per noctem excludatur.

Abactò liquore digeritur in magnos globos, & recto paulo ad id facto, ad machinam illam veſta imponitur, ut ſiccetur, adeò omni ſtudio ſuperſticia humiditas abigitur, nè in putrilagine ſatificat. Relinqui hic loci poteſt, quamvis id ſibi occuſat, aut globuli jam leniter exſiccat proprie inferri domui, vel ad ulterioſam præparationem mercatoribus vendi poſſunt.

Globuli enim hi, quos ſexagenos vendi videas, tabulatis ingelti & accumulati, ſenſim incaleſcunt, & vinoloſum ſal volatile de ſe exhaliunt, cò citius quo calor ambiens æſtivo tempore & eorum copia major; illud verò non ſolum quo continetur ſpatium, ſed totam ſæpe domum & vicinas odore ſuo replet. Tandem aqua etiam aſtuſa magis intenditur calor, donec non in cineres, ut quidam volunt, ſed pulverem groſſum tinctorum utibus aptum ſatificat, quod hinc *Glaſtum* *verivireum*, ſeu præparationem audi.

Secunda

Secunda vice propullulans, non, ut prius, ſiliculis unguculis ab immixtis aliis herbis repurgatur, ſed oves in agrum mittuntur ut paſti interſcio hoc gramine repurgent ſtatiſdem, neque enim illi vel eſu nocent, vel conculcando in terram, niſi paſtoris negligentia diutius ac par eſt inhæreant agro.

Exactis ſex ſeptimanis à prima meſſe demum ut ſuperiori tempore detruncatur, & iterum elapſis totidem hebdomadis, ſi celum Autumnale favet, tertiâ vice; licet hac minori bonitatis notâ, tum ob caloris Solaris digerentis inſufficientiam, tum ob tempus loturæ minis aptum.

Sequenti anno iſdem arvis, quæ prius ſtatiſdem tulerant hordium inferuntur.

Si ſemina deſiderantur, tertiâ meſſe pars intacta reſtingitur, unde ſequenti anno in ſemen exit.

Haſtenus Wedelius.

Noſtrates in præparando *Glaſto* methodum hanc non per omnia obſervant, ut ab amico, quem ſuper hac re conſulſi, certior factus ſum.

Seritur circa initium Martii apud nos, ſolo pingui, caldo & bene ſtercorato; circa medium Maium ſeris citiſſime pro anni temperie & herbe maturitate decerpitur.

Quamprimum demittitur ad molam ſilico deſertur & molendo comminuitur tandiu donec in globulos formari aptum fit abſque ulla mixtura.

Globos hocce craticuliſſis vimineis (*hurdicis* noſtrates vocant) imponunt ad exſiccandum; cùmque penitus ſicca evaſerint, molæ iterum ſubiſcunt & in pulverem quam poſſunt ſubtilem comminunt.

Pulverem ſatum in area complanata, ſeu tabulato in acervum componunt, & copioſa aquâ aſſuâ irrigant ſex mæſeſadunt, donec conſcaleſcat & vaporem emittat; adeoque per plures ſeptimanas calentem & effumigantem ſunt ut paulatim maceretur & matureſcat, humore aqueo evaporante, medicamentuſo concocto. Ad calorem autem moderandum nè nimis inualeſcat, per tres, quatuorve hebdomadas palâ quotidie verſant; mucodinem autem inter exſiccandum & canem contrahit, quam iterum deponit, antequam plenam maturitatem adipiſcitur, perfectum facis inferunt, & dividunt.

Æſtate calida & ſerena ſucco melius concocto ad pigmentum conſiciendum nobiliſ & præſtantius evadit; pluviâ autem & humidâ foliis magis luxuriat, & uberiore proveniunt ſerentem dicit, cùm citâ regeneratione ad quatuor aut etiam quinque meſſes eadem æſtate adoleſcat. Prima meſſis omnium præſtantiſſima habetur, reliquæ ordine, ſequentes antecedenſibus, deteriores.

Glaſtum autem non ſolum colorem ceruleum de ſe præbet, verum aliorum ſerè omnium colorum baſis & fundamentum eſt. Verum pro inſtitu noſtri ratione de ſtande ſatis: qui plura deſiderat (nec enim hæc ad artis huius proſus ridem & ignarum inſtrumentum ſufficiunt) eos conſulatur qui hanc materiam ex proſpecto tractant, nimirum Crolachium prædictum, & Auctorem anonymum *Artis Agriculturne* Anglicæ conſcriptæ.

Joanni Bodaro à Stapel non aſſentio agrum *Glaſti* proveniunt non emaciari ſed liſtificari poſſunt, quamvis frumento producendo magis fortaliſ idoneum evadat: nec enim triticum ſolo valde opulento ſaturno fertiliſſimum eſt; ſiquidem foliis & culmis ſupra modum luxurians vim omnem in ea effundit, nec granorum admodum ſerax eſt, neque plena & ſarindâ prægnantia procreat.

CAP. XX.

Coronopus Ruellii Ger. *reſia vel repens* Ruellii Park. *Coron. Ruellii ſive Naſturtium verrucosum* J. B. *Ambroſia campeſtris repens* C. B. *Swines Creſſes*.

Terræ apprimat *caules*: nunquam ſurgentes, ſpithameos, ramoſos, rigidulos; per quos *ſolia* laciniata, caſſurâ foliorum Naſturtii, nec ita diſſimili aut odore, aut ſapore: *ſiliculi* ſecundum caules minuti, albi; *ſemina* *loculi* ſcabri, inæquales, lapulleæ imitati, quali echini parvi muricati, quorum ſingulis *gramen* unicum, nigrum, gigarto viſcigno ſerè par meſt. *Radix* longiſſima, ſatis craſſa.

In ulgiſiſſis & ad vias tam in Angliâ quàm in exteris regionibus reperitur.

Locus.

CCCC 2

HISTO-

HISTORIÆ PLANTARUM

LIBER DECIMUS SEPTIMUS,

QUI EST,

De Herbis flore tetrapetalo anomalis.

Pro floribus tetrapetalis hoc in loco habeo monopetalos etiam profundè in lacinias petalorum amulas ad ungues ferè fissos, nè à recepta Botaniconum sententia nimis recedam.

Herbæ flore tetrapetalo uniformi anomale & sui generis variæ.

Harum notæ Characteristicæ, generum indices sunt.

Florum petala tenuia, ampla, fugacia, succus lacteus aut flavus, acer, vis narcotica; & in plerisque speciebus calix bifolius seu bivalvis caducum; PAPAVER, cujus duo sunt genera; Alterum, vasculis seminalibus brevibus in plurimas cellulas divisus, operculo stellato; utque vel glabris; PAPAV. SATIVUM & SYMPLEPSIS plurimarum specierum; vel hispida; ARGEMONE: Alterum filiquosum; PAPAV. CORNICULATUM; cujus omnino species est Chelidonium majus dictum, siquidem succo flavo acri turget, & calicem habebivalvem caducum.

Vasculum seminale in quaterna loculamenta partitum, loculamentis superiore parte aliquoties, disjunctis, & in angulos eminentibus; foliis in plures lobos seu segmenta divisus, glaucis, glabris, odore vehementi; RUTA. Ruta flos interdum pentapetalos est, & vasculum quinis loculamentis compositum: verum hoc accidentarium esse puto & luxuriantis nature lusu tribendum: naturaliter enim & ordinariè quaterna tantum petala, & totidem in seminis conceptaculo loculamenta obtinet.

Vasculum seminale tricoccum in summo stylo, & succus lacteus in plerisque speciebus acer & fervidus; TITHYMALIS.

Flores parvissimi, in spicas congesti, flofculorum tubi in vascula feminalia elliptica, (quæ per maturitatem horizontaliter rumpuntur) intumefcentes, seminibus intus binis, puliciformibus. Hujus generis alii caulibus sunt

Nudis, foliis vel

Latiorebus, nervosis; PLANTAGO.

Angustis, in nonnullis etiam ad margines dentatis aut laciniat; CORONOPUS.

Foliis, foliis angustis, binis oppositis, florum spicis è foliorum alis egressis; PSYLLIUM.

Siliqua flores antecurrentes, quæ per maturitatem quadrifariam partiti & deficientes, quatuor seminum latus ostendunt. Flores summi filiquis infident, & integri unâ cum calicibus decidunt; LYSIMACHIA. filiquosa. Hujus species quas novimus omnes præter Virginianæ luteæ siliquis producunt lanigeras.

Vascula feminalia in bina loculamenta divisa, & plerumque compressa: flosculi parvi, petalis ad ungues junctis, ita ut integri decidunt, suntque vel floribus

(È foliorum alis exeuntibus,

Singulis, ita ut è singulis alis singuli egrediantur flores; ALISTINE spuria, nimirum foliis Chamædrys, Hedera, Veronica.

Spicatis, ita ut è singulis foliorum alis egrediantur singuli furculi flores multos in spicas dispositos sustinentes, valculis sem. compressis, Bursa pastoris amulus; VERONICA.

In summis caulibus spicatis; VERONICA spicata.

Anagallis

Anagallis aquatica dicta major & minor tam rotundifolia, quàm longifolia, itemque Anagallis aquatica quarta Lib. floribus & seminum conceptaculis cum Veronica conveniunt ideoque Veronica potius quàm Anagallis speciebus annumerantur. Ad idem etiam genus pertinent Chamædrys Spuria dictæ species omnes.

Papaver spissif, si rectè accipio mentem Botaniconum qui illud descripserunt, calix trifolius est, quâ in re differt à reliquis Papaveris speciebus nobis observatis. Loculamentorum vasculi feminalis respectu plurimum inter se differunt Papaveris species; Nam Chelidoni majore filique simplex est & indivisa, unicè incis continui cavitatè; Papaveris corniculati lutei in bina loculamenta secundum longitudinem dividitur; Pap. corniculati fl. phoeniceo in terna; ejus quæ flore est vulgato in quaterna. Papaveris vulgaris tam Florensis quàm Sylvæstris capitulum in plurimas cellulas dividitur incerto numero, usque ad duodecim aut interdum quindecim, prout planta vegetior est aut languidior. O. perculi autem stellati radii indicant numerum cellularum in quas capitulum dividitur.

Hinc patet à numero loculamentorum in quæ dividitur seminis conceptaculum solo & per se plantarum genera non rectè semper distingui.

Huc etiam referenda sunt Pentaphyllum filiquosum primum & secundum Morifoni, nec non Trifolium Lufitanicum bivalve flore rubro ejusdem, quæ filiquarum respectu cum Chelidonio majore conveniunt.

CAP. I.

De Veronica.

Veronicam Recentioribus quasi equisulam dictam existimat C. Hofmannus, quia triumphat inter plantas noviter repertas.

Veronicæ notæ sunt, flosculi parvi tetrapetaloides, nam quæ videntur petala distincta ad ungues juncta sunt, adeo ut flos integer decidunt, unde stricè & propriè loquendo flores monopetalii sunt non tetrapetalii. 1. Vascula feminalia in bina loculamenta divisa & plerumque compressa Thlaspeos instar.

In hoc genere calycis folia non decidunt unâ cum flore, ut in Tetrapetalis filiculosis, Nasturtio, Thlaspi, &c. sed à flore delapso restant ad seminis usque maturitatem: præterea flores è sinu foliorum exeunt, præter illorum normam, in quibus nulla ad florum exitum apponuntur foliola.

Veronicæ autem in triplici sunt differentia. Alie enim flores spicatos produunt, spicis summos caules & ramulos terminantibus quæ Veronice dicuntur. Alie florum spicas produunt è foliorum alis exeuntes: quod genus Teucris seu Chamædrys spuria nomine insignitur. Alie denique flores singulares seu solitarios secundum caules, è foliorum finibus proferunt, quæ Alinæ spuria censentur.

§ 1. Veronica spicata.

1. Veronica spicata latifolia C. B. Ger. major latifolia foliis splendens & non splendens J. B. spicata latifolia major Park. Great broad-leaved spiked Speedwell of Ruellin.

Clef.

Cubitalis proferat caules, interdum etiam ampliores, non valde ramosos, certè quàm rarissimis alis, sed multis nodis præditi; folia contrariis inter se petiolis ad singulos nodos nascentia, duas aut tres uncias longa, unam lata, crassa ex atro viridia, splendensque, raris & vix conspicuis crenis serrata, gustus admodum astringens & exsiccat, deinde acris. Summo caule spicatum crescunt multi contracti flosculi Veronicæ rectè dictæ floribus formi similes, sed colore paulò dilutiores, ad infima parte spicarum explicare se incipientes quemadmodum Teucris & aliarum spicarum flores. Semen in planis vasculis continet, exile, fuscum. Radix crassa est, multisque fibris donata, singulis annis novos ex lateribus caules produens.

2. Est alia hujus species cubitalis altitudinem non excedens, multisque in summo caule ramis secunda spicadita, cujus folia superioribus non minus ampla & crassa sunt, sed neque splendens, neque adeo cetera atra sunt.

3. Conspicitur & tertia species, secunde non valde dissimilis, cujus folia evidentioribus crenis Tertia species. serrata sunt, ramulique oblongiore florum spici præditi: in reliquis conveniunt; utriusque sapor idem qui priori.

Invenitur hoc genus cum suis speciebus in multis Pannoniæ sylvestris montibus, & ad radices Striacæ. Locum Austraciæ quæque Alpium, gaudetque umbrâ.

Floret Julio, aliquando etiam Junio, in hortis præsertim: Semen Augusto & Septembri matum. Tempus. rum est.

1. Veronica spicata recta, profundè serrata, quàm Lysimachiam cœruleam quidam vocant J. B. Lysimachia spicata cœrulea C. B. cœrulea Ger. enac. cœrulea spicata Park.

§ 2.

Cubitalis, teres, glabra, ex certis intervallis terna aut plura folia ad nodos habet, Parnicæ foliis similia, uncas duas aut tres longa, culmum lata, valde serrata, glabra. Spica longa floribus densè congestis constat, cœruleis, quibus deciduis remanent longa staminula. Succedunt plura exigua mar. spica

Cccc 3

- A. 4. *Alfine hederacea* Ger. *hederula folio C. B. hederula folio minor* Park. *Alfine* genus Fuchsio folio *hederula* *hiruta*). B. *Jup. Epichitwed* q. *finall* Hentbit.

J. B.

Radice habet superius singularem & glabrum, nubentem, sine ullis adnatis, inferius verò quampluribus fibris tenuissimis, albicanibus capillatis, sapore terrestris. *Ramulos* per terram spargit dorantales & longiores, infirmos, angulosos, lanuginosos, nonnunquam in alios ramulos subdivisos, nervulo medio separabili farctos; in quibus *folia* alternatim sita, lemuncialibus pedicellis, hirsutis appenda, prima germinatione rotunda, mox in *Hederacei* folii modum angulata, sed crebrius incisa in apices, quinque, septemve portunculas, carnosa, superna parte atroverientia, inferne dilutiora, admixta interdum obliquis purpurea, utrinque hirsuta: Ad uniuscuiusque folii exortum pedicelli fidei aut purpuralescentes, unciales ferè, in averiam partem intorti, sustinent quatuor foliola cordata, glabella, margine lanuginoso, quae complectuntur *foveolum* pallide cœruleum, quaternà divisurâ insectum, inferne continuum, striatum, *staminulis* binis tantillum cœruleis donatum, qui facillimè excidit. Succedunt didymæ *capsulae* per transversum suturâ commissæ, in quibus *semina* bina, terna, quaternaria, aliquando unicum, oblonga, gibba foras, intus concava, naviculæ instar in cujus medullulo tuberculum prominens, malum cymbulae emulans.

Locus.

In arvis inter sata primo vere floret.

- A. 5. *Alfine recta triphylla* (sive *lacinata* Park. *triphyllos cœrulea* C. B. *folio profunde scisso, flore purpureo* seu *violaceo* J. B. *Alfine recta* Ger.

J. B.

Aliquotum duarum aut trium unciarum est plantula, non raro etiam palmaris, aut dodrantalis, *coliculis* non, ut vult J. Bauhinus, lupinis sed rectis ferè & pilosis; in quibus *folia* opposita, in aliquot profundas lacinias celsa, alia integra, potissimum inferiora, pinguicula; ex quorum sinu orti petioli *foveolæ* gestant purpureos, qui bithas post se relinquunt *capsellæ*: aliæ inter folia sedent flores. *Radix* parva, fibrosa.

Locus.

In transmarinis inter segetes sæpius observavi: in Anglia rarissimè invenitur; loca vide in Catal.

Angl.
Hanc plantam bis ponit Parkinsonus, primò sub titulo allato *Trib. 6. cap. 17. n. 5. p. 760.* secundò sub titulo *Alfine recta flore caruleo Trib. 14. cap. 32. n. 6. p. 1260.*

- A. 6. *Veronica pratensis minor* Park. *minor* Ger. *pratensis serpyllifolia* C. B. *femina quibusdam, alius Betonica Pauli, serpyllifolia* J. B.

J. B.

Plurimas fibras longas, tenues albas in terram demittit. Cauliculi quoque & ramuli in terram reclinati & geniculis radices agunt. *Coliculi* attolluntur aliquot semipalmares aut palmates, tenues, geniculati: ad singulos articulos *folia* bina opposita Serpylli, oblonga, subrotunda, nonnulli interdum crenata. *Flores* ex foliorum supremorum alis tenui & brevi pediculo singulatim exeunt, hoc est, ex singulis alis singulis, pulchelli, inodori, quatuor foliolis ad ungues junctis constantes, quorum tria cœrulea aut albicantia, striata, quartum reliquis minus albidum, nullis striis pictum: *stamina* in medio alba, apicibus cœruleis. Succedunt *Utriculi* *Veronicae* similes.

Locus & Tempus.

In pratis ac humentibus exit, inque sylvis, locis arenosis, & agrorum limibibus: Maio & Junio mensibus viget ac floret, sed per totum annum durat.

- * 7. *Veronica maxima* Lugd. *Chamedrys spuria major latifolia* C. B.

Lugd.

Radice est nigra, pluribus fibris capillata: *caulibus* multis, fruticosa, cubitalibus: *foliis* *Quercus*, multum crenatis, semper geminis caulem quadratum *Chamedrys* instar amplexantibus, loriculis multis ex altorum finibus provenientibus, minime foliosis. *Floribus* constat minoribus, *Veronica* modis re tetrapetalis, punctatis, densè & quasi spicatis in summis caulium digestis: quibus succedunt *capsulae* cordiformes, bivalves, rotundiores, septo medio junctæ, *semina* hinc inde à latere ejusdem septi continentes. Floret ineunte æstate & paulo post semina perficit.

Locus.

In Sequanis gignitur ad montium contragola præcipitia inter laxa.

8. *Veronica saxatilis* J. B. *minor Alpina* Park. *serpyllifolia omnium minima* Ponz. *Alpina frutescens* C. B. *frutescens Serpyllifolia* Ger. emac.

J. B.

Multis *ramiculis* furculosis, rotundis & levibus exoritur, altitudinis ad summum unius palmi cum dimidio. Fert *folia* Serpylli modo, sed aliquanto longiora, in nigro colore virentia, obtusè subinde crenata, sed rarius glabra, per extremum rotunda, bina opposita. Summos caules ornant *flores* majusculi, tetrapetali, colore cœruleo dilutior, *Chamedrys* spurie vulgaris floribus similes. Succedunt *capsulae* compressæ, cordatæ, *Veronicae* vulgaris repentis similes.

Locus.

In summis jugis montis Juræ propè *Thun* invenimus: Pona in altioribus summitatibus Baldi Orientem versis.

Uterque

Uterque Bauhinus huic synonymam faciunt *Veronicam tertiam fruticantem* Clus. quam sic describit.

Pedicibus est *serulis*, duris, lignosis, lentis & flexilibus, humi sparsis & diffusis, ac veluti cinctis frequentibus nodis, unde ex adverso semper utrinque *ramuli* enascuntur virentes, in quibus bina inter se opposita *foliola*, viridia, crassiuscula, splendens, longiuscula & minutulis crenis serrata, amari saporis. Extremis ramulis seni aut octoni insident *foveolæ*, ex alarum finu prodeuntes, tetrapetali, cœrulei coloris elegantissimi, pallente umbilico & rubro circulo cum ambiente, unde duo *stamina* prominent, & ex medio velut umbone *stylus* multæ probofidi ferè similis. *Semen* in laticibus majoribusque vulgari *Veronica* vasculis & compressis, exiguum, planum, fulvifecens. *Radix* lignosa & multis fibras spargens: quin & ipsi furculi proximè radices, atque etiam longius à radice (si paulum tere operantur) ad singulos nodos fibras & radices agunt.

Locus.

Provenit in Sineberg & Alpebus Særie jugis, ubi Junio floret. Parkinsonus, & rectè quidem meâ sententiâ, separat *Veronicam fruticantem* Clusii ab Alpina minima serpyllifolia Ponz: Hæc enim non fruticat, neque pedalem longitudinem assequitur, sed palmaris est & herbacea semper: quin & florum colore differt. Veruntamen si non convenient specie, admodum affines sunt, & vix ulla alia in re quam magnitudine differunt hæc duo.

- * 9. *Chamedrys spuria tenuissimè lacinata* J. B. Cham. *Austriaca foliis tenuissimè lacinatis* C. B. *Austri. lacinata* Park.

J. B.

Sane quam elegans hæc est *Chamedrys* species. *Caulis* erigit pedales & altiores, teretes (præterquam crassiores qui ab alba parte quadrati videntur) firmos, ramulos, lanugine quadam modicâ obitos.

Folia secundum genicula singula plerumque herent utrinque plura tenuissimè ac profundis segmentis lacinata. Ramulorum extrema *vascula* ex longiusculis pediculis gerunt singularia, cordata, *Chamedrys* vulgaris spurie, foliaceo calculo comprehensa, in quibus *semen* exiguum coloris spadiceo, compressum. *Radix* crassiuscula, multis nigris fibris donata.

In Goritensi agro ab Agerio lecta ad J. Bauhinum transmissa est.

Locus.

C. Bauhinus folculos subcœruleos in spicam oblongam dispositos huic ascribit.

- * 10. *Chamedrys Hispanica foliis tenuissimè divisis* C. B. Park.

C. B. prod.

Hæc caule est priore multò teneriore, rotundo, leviter piloso, geniculis pluribus distincto: *foliis* brevioribus angustiusque divisis, & ad singula caulis genicula junctis: ac cauliculis in tenuissimum & parvorum foliorum quali cespitem absumitur; & ad summum geniculum in duos pedicellos, triunciales, foliis nudos dividitur, quibus *foveolæ* parvi, stylo oblongo donati insident. Plura non licet.

- §. 3. *Veronica spicata, spicis è foliorum altè egressis*, *Chamedrys spuria dista*.

1. *Chamedrys spuria angustifolia* J. B. *spuria major angustifolia* C. B. *Veronica supina* Ger. emac. *Ver. Tencris facis* Park. *Tencris tertii quatuor species* Clus.

Multas ab una *radice*, tenui sed longâ, repente, lignosa, fibrosa *virgulas*, per terram diffusas, interdum nonnulli humo elatas proferit, teretes & hirsutas, idemque lignosas, tenues, longitudine palmari & dodrantali: in quibus bina per intervalla *folia* opponuntur, oblonga, in ambitu serrata. Virgule in ramulos aliquot circa extremum divise *flores* sustinent in spicam digestos, non simul se expandentes, sed inferiores primùm, cœruleos, *staminibus* concoloribus & *style* tenuissimo, quorum pedicellis brevibus & tenuibus appositum est foliolum tenuissimum, oblongum, viride. Nascitur pluribus locis in pratis, juxta flumina, rivulos, sicciores ac fontes, subinde in nemoribus. *Locus* fis, ut rectè J. Bauhinus: Ex Junio, Julio ac Augusto cum floribus viget. In Anglia non invenitur spontanea.

2. *Chamedrys falsa maxima, an Tencrisan* 1. sive *majus Pannonicum* Clusio J. B. *Chamedrys spuria major altera sive frutescens* C. B. *Ch. maj. frutescens* Park. *Tencrisan majus Pannonicum* Ger. emac.

J. B.

Congener vulgari *Chamedrys* spurie, verum multis numeris ei major est. *Folia* longa acuminata serrata per hirsutos *caules* bina: *Rami* idem ex adverso post longam suffructum foris spicam, *Chamedrys* vulgate similes, majorem, succeduntur compressis, bithas capsulis.

Locus.

In sylvis Germaniæ aque etiam circa Gersyram plurimis in locis oritur. Clusius *caules* cubitales, quadrangulos, subhirsutos Tencris suo quarto attribuit: *folia* *Chamedrys* os spurie vulg. bina semper inter se opposita, per ambitum serrata, amari saporis. *Flores* in spicis oblongis è foliorum superiorum finibus egressis cœruleos, quatuor foliolis constantes, quorum quod longius è foliorum superiorum partem obtinet latiusculum semper est venis distinctum: *Radice* fibrolam admodum & vivacem, quotannis novos caules producentem, qui infima parte secundum matrem radices agunt & sic propagant.

Hujus

A. 6. *Argemone capitula longiore* C. B. Ger. Park. *capitula longiore spinosa* J. B. *Xong rough headed balfard Poppy.*

Folia huic minora & tenuis incila quam Papaveri erratico vulgari. *Caulis* ex eadem radice plures, [interdum unicis] longis pilis hirti. *Flores* phœnicei, unguibus nigris, multis numeris minoribus quam Papaveris rheodas, admodum caduci. Succedit *capitulum* oblongum, canaliculatum, fœditato operculo obtectum, spinulis multifidis, albis, raris dispositis, fursim spectantibus oblitum: *Semina* minuta, per maturitatem nigra, rugosa. *Radix* longicula, simplex.

Locu.

A. 7. *Argemone capitula longiore glabro* Moris. prælud.

Arbor. *Folia* habet magis dissecta quam sunt Papaveris rheodas folia; minus autem quam sunt Argemone capitula hirsuta. *Flores* fert phœniceum, cui succedit *capitulum* bunciale, glabrum, per loculamenta triangularia continens minuta *semina* aspera, aliorum Papaverum & Argemonearum more.

Locu.

Plantam hanc in agro Cantabrigiensi observavit & ad nos ejus capitula transtulit D. Per. Dent, medicus & pharmacopœus Cantabrigiensi, insignis Botanici, & vetus amicus noster: & nuper etiam in vicina nostra invenit & ad nos attulit D. Sam. Dale vicinus & amicus noster qui Brantia pharmacopœum & medicinam exercet, rei Botanicae, apprime gnarus. Nobis virentem & florentem nondum videre & observare contigit. Quod si hæc planta Argemone dicenda sit capitulum hirsutum habere non erit Argemone nota characteristica.

8. *Papaver spinosum* J. B. C. B. Ger. emac. Spinof. *Americum* Park. *Ficus infernalis* Italorum, an *Glauclium Discoloris*?

C. B. J. B.

Ex radice tenui, oblonga, fibrosa *caulis* sesquipalmaris, aliquando altior [dodrantalis, unicis J. B.] ramulos, rotundus, striatus, minutis aculeis donatus, [spinatibus spinis armatus] alba medulla plenus exurgit. *Folia* omium prima ex semine prodeuntia oblonga, angusta sunt, subsequeantia vero, quemadmodum & ea que in caule sunt, Papaveris corniculati instar laciniata, fuculo luteo pregnantia, mollia & nuda, medium caulem amplectentia, palmum aut sesquipalmum longa, duas uncias lata: laciniarum mucrones in flavescentes spinas acutas exeunt. Parte supina folii virorem interceptiunt macule lactes ut in Carduo Marie [parte supina viridi, at nervis quasi tenui pulvere asperso albicantibus] postica parte neutiquam conspiciente, ubi tamen nervi acuti spinulis horrent, & costa, quæ supina parte innocens, caulem versus nonnihil rubescit, inde ad mucronem usque albet. Caulis & ramulorum summis insident *flores* Papaveris corniculati lutei, tetrapetali, & capitula papaveraceis lenticosis in tria cornicula aculeata desinentibus excurrent, concoloribus fibris de more medium occupantibus, odorem Chelidonii majoris quodammodo referentes: quos excipiunt capitula oblonga, hexagona, pentagona & tetragona, quæ tenella summa parte rubescunt, maturæ vero nigricant, spinis frequentibus & firmis horrida; *semine* nigro, sextuplo aliorum majore, rotundo, in apicem desinente & elegantissime striato plena. Julio & Augusto floret.

A. 9. *Argemone Cambro-britannica lutea* Park. Camb. Int. *capitula longiore glabro, paucis spinulis ad loculamentorum juncturas ornato* Moris.

Folia a radice longâ, exterius fuscâ, in ramulos aliquot divisâ cum fibrillis appensis, in plures annos vivaci, promit multa, humi fusâ, ampla, alata, seu ex pluribus pinnarum medix costæ annexarum conjugationibus composita, impari in extremo folio alam claudente, pinnulis circa margines altius incisis, saturatius viridâ & (quantum memini) subglauca: inter quæ plures exurgunt *cauliculi*, cubitum alti, foliis confimilibus, sed minoribus ad intervalla vestiti, in alas aliquot divisi, in quibus singulis linguli *flores* satis ampli & speciosi, pulchre lutei, quatuor petalis subrotundis conflucti, multis in medio *staminibus* luteis *capitulum* ambientibus oblongum, viride, glabrum; quod flove delapsio extumescit, donec per maturitatem majus evadat Argemone capitulo, confimiliter tamen ima parte angustius, summâ latius & majus, operculo stellato rectum, & in multis cellulas aliorum Papaverum more divisum, in loculamentorum juncturis paululum hispidium, plurima *semina* minuta, per maturitatem nigra & rugosa continens.

Locu.

Ad latera montis Snowden in Wallia locum viam quâ a Caernarvon oppido ad Llanberis vicum itur, spontaneam observavimus.

* 10. *Argemone Alpina lutea* Park. *Alpina lutea Scandicis foliis* C. B.

C. B. prod.

Huic *folia* sunt ad radicem parvam multa, in multas tenuisque alas instar foliorum Scandicis incila, viridâ & lævia: inter quæ *cauliculi* bini ternive, palmares, nudi, levissimis pilis vestiti rectâ allurgunt, qui *florem* unicum medix magnitudinis, luteum, quadrifolium sustinent: ex floribus umbilico plurimi apices flavescerentes emergunt. Flori *capitulum*, parvum subrotundum, alperifolium, semen continens succedit.

In monte Snelberg inter saxa reperta est.

Locu.

* 11. *Argemone*

* 11. *Argemone Alpina Coriandri folio* C. B. *Argem. lutea* Ponz.

A præcedente differre videtur, si modo utraq; rectè descripta sit, quantumvis Parkinsonus eandem esse asserat.

Huic enim folia *Ranunculi Coriandri* folio formâ similia esse dicuntur, longis hirsutis pediculis nixa, leviter hirsuta.

A. 12. *Papaver corniculatum luteum* J. B. Park. *cornutum flore luteo* Ger. *corniculatum luteum, vestitus* Disf. & Theophr. Jfiv. *cratissi* Plinio C. B. *Hellou boynd Poppy.*

J. B.

Digiti crassitudine est *radix*, longa, trigricans, luteo succo, sicut & tota planta, eoque virolo & amaro pragnans. *Folia* cralla & hirsuta, spithamam longa, digitos verò quatuor lata, verbalgi Monspericis foliisimilia, per ambitum serrata & profundius incila & sinuata, ac veluti crispa, glauca & pinguis. Humi autem procumbunt, & hyemis injuriâ contumaciter perferunt, quæque ad radicem oriuntur crassos pediculos habent, potissimum primo anno cum caule desistunt, quem sequenti æstate primum fert, robustum, solidum, glabrum, geniculatum, & in multos ramos divitum, foliis & geniculis prodeuntibus, prædictis minoribus & parvis incisis quo summutati propiora sunt, aliqui hederaceorum similitudine: E cujuslibet ætatis sunt, bina plerumque erumpunt germia, unum individuum, fructibus, ferens, aliorum juxta alterius folii sinum rursus in bina prædicto modo dividitur, eisque diviso ad similitudinem ramulorum ab hac herba fœratur. Minora igitur & individua germia seu pediculi lingule ferunt *flores*, colore luteos, Papaveris sancti floribus æquales, quatuor latis tenuissimique, foliis constantes: in quorum medio ejusdem coloris numerosa *stamina* capitulum confluent ex quo deinde incurva, gracilis, corniculatæ *stigma*, tangenti alpera, digitali longitudine [simo sesquipalmari] erumpit. Fœnugraci filique æquales, non tamen adeo in acumen desinens, & in lumnitate filigricans, capitulum alatae sagittæ quandam similitudinem præ se ferens habet, sed obtusa acumine filique utrinque lineam profundam seu inclam per longitudinem habet, quæ committitur ejus lunt, quibus matura aperitur. *Semina* intus continentur Papaveri similia, colore admodum nigro, duplici ferie, nam siliquis per longitudinem dissepit sunt.

In floribus maris arenosis sponte oritur, & non alibi apud nos in Anglia. Æstate floret & siliquis Locus, maturat.

13. *Papaver corniculatum phœnicum hirsutum* C. B. item *phœnicum glabrum* ejusdem, *corniculatum rubrum* Park. *cornium flore rubro* Ger. *corniculatum Phœnicum glabrum* Ger. emac.

Claf.

Folio est Eruce foliorum instar laciniato & altè incilo, * vulgari minore, tenuiore non adeo incano, * *Papav. cor-1* sed hirsuto. *Caulis* interdum vulgari non minores, terrores tamen & graciliores procumbunt in ter-
nuc. luteo.
flores minores, nonnunquam interius colore rubent, & illi primi sunt, quos planta flore incipiens producit, interdum longioris & quodammodo pallente colore medius foliis ad phœnicum tendentibus, qualis ferè in Adonis flore dicto cernitur, nimirum quando mediam ætatem superans planta jam deicere incipit, & hirsuta illa in caule & foliis dilabit: aliqui siquis vigentem plantam & floribus primam producentem conspiciat, deinde jam adultam & senescentem, ex floribus colore, & caulibus ramorum foliorumque hirsutis vel glabriora facit quæ diversas esse stirpes sibi persuadeat. Prælongam autem floribus succedunt *cornicula*, tribus loculamentis distincta, quibus insident latiuscula quadam opercula seu capita, in quibus triplici ferie *semina* nigra, rugosa, papavere majora. *Radix* longa est, alba, satis crassa, & in ramos divisa, quæ tamen perennis non est, sed plerumque prolato semine, sequente hyeme perire solet.

Nascitur agro Salmanticensi, secundum vias & agrorum marginibus, ubi florebat Junio, semen autem Julio proferbat: Viennensi etiam agro & per Moraviam atque Bohemiam sponte nascitur, in arvis, &c. Succo orcoo minime turgit hæc planta.

Quærendum an hæc sit quæ meminit D. Wheeler circa Trojam à se observata, flore nigro in fundo, superius rubro, paulatim in aureum languente, circa margines.

A. 14. *Papaver corniculatum violaceum* J. B. C. B. *cornutum flore violaceo* Ger. *corniculatum flore violaceo* Park.

Claf.

Folia huic multò sunt minora, teneriora, valde minutim dissecta, non candiantia sed viridia: *Coli-*
culi tenelli, subhirsuti: *Flos* superiore non minor, coloris ex purpureo cœruleo exaltatus, & nigra
eius dentæ æmuli, fugax admodum & qui lenissimè aurâ excutitur. Huic succedunt cornicula digi-
tali punctatæ longitudine, plerumque etiam breviora, exilia, duricula rigidiorèque hirsute prædita, in quibus continentur semen valde exile, colore ex cineraceo nigricans. *Radix* tenuis est & multus, nec supra animum (spatium) perdurat.

Invenitur (autore Clusio) multis Hispaniæ locis, sed nonnisi inter segetes; Maio mensis floret. In Locus
agro Cantabrigiensi inter segetes spontaneam observavimus inter *Swafham* & *Burwell* vicos. Tempus.

De papavere dicto Chelidonio.

Chelidonium à *χελιδόν* hirundo dictum est. Chelidonium visui saluberrimum hirundinis monstravere
venerat gallorum oculis eâ medentes: quibundam fide dictum quod in hirundinum adventu floreat, & *dissepit*
marcescat. Plin.

Cum autem Chelidonium notis genericiis cum Papavere conveniat, ut in hujus capitis initio ostendimus; ejus species censenda est.

D d d d

nantia, aliis longè breviora latioraque cum floribus parvis, Leucoi similibus, atque fructibus parvis triquetris, *femina* terna parva, rotunda, alba, Piperi minoris continendis. Inter caules prædictos graciles nonnunquam unus vel duo, crassitie minoris digiti videntur, qui in plures eadem cauliculos foliolos dividuntur, ad exortum atqueam dividentur nudi & punctis emaculati.

Cretam insulam agnoscit matrem hæc species.

Loc. a.

21. *Tithymalus annuus* Lini folia acuta Botan. Monsp. An *annuus* Pityusa folio Lob. An *Tithymalus* limifolius Cam?

Magnol.

Dodrantalem & interdum pedalem altitudinem acquirit, quamvis modò minor, modò major conspicitur. Secundum caulem plurima oriuntur folia, longa, Lini folia æmulantia, in aculeatum quasi apicem definita. Flores ut in aliis speciebus. Folia circa flores disposita, latiora sunt & multis apiculis donata. Radix lignola est, quæ fingulis annis perit.

Locus.

In marginibus fatorum circa Salernam, la Colom. Oleræ & alibi pluries vidit D. Magnol. Nos in Sicilia inter legetes observavimus, & pro *Tithymalo* limifolio Cam. habuimus.

Tithymalus Linariae folio, lunato flore Morif. prælod.

A foliis Linariae similibus, & flore Lunæ crescentis referente figuram faciliè dignoscitur.

At hæc nota *Tithymalo* cyparissia J. Bauhino superius descriptæ conveniunt, ergo illi idem videtur.

- A. 22. *Tithymalus segetum longifolius* Append. Cat. Cant. Long-leaved Cyp. Spurge. An *Esula minor* fve *Pityusa* Ger. emac?

Altitudinem dodrantalem vix æsequitur. Folia oblonga in acumem definita. Tota planta colore est luteo-vidi præter caulis partem terræ proximam, quæ rubescit.

Hæc species cum præcedente lex XXI. convenit magnitudine, foliorum figurâ, colore, loco, ut eandem esse suspicere, non tamen fidenter affirmaverim, cum plantam nondum viderim.

Locus.

Inter legetes prope pagum *Kingston* dictum ultra sylvam via quæ *Gamingay* ducit reperitur: observavit etiam D. Dale inter legetes circa *Comberton* cis *Kingston*iam; offendit etiam nobis siccam plantam à fe collectam, cujus altitudo semipedalis, ut dodrantalis, caulis firmus, foliis non admodum crebris cinctis, neque ut in *Esula* exigua Tragi in apices apices terminatis, sed obtusioribus & subrotundis. Summis caulis ut in reliquis congenitibus velut umbellæ quædam florum insident: umbellam autem basin totidem folia acuminata cingunt quæ sunt umbellam componentes radii. Vascula feminalia parva & ut in reliquis triococa. Radix parva, annua, paucis fibris donata.

Tithymalus foliis brevibus aculeatis C. B. i. e. *Pityusa Matthioli* & aliorum, nobis incognitus est, quæritur apud Anteres à Bauhino citato.

- A. 23. *Tithymalus leptophyllus* Park. minimus angustifolius annuus J. B. *Esula exigua* Tragi Ger. emac. *Tithymalus* fve *Esula exigua* C. B. Dwarf Spurge or small annual Spurge.

J. B.

Palmaris aut femipalmaris est plantula, radiculâ nitens tenui, tres aut quatuor uncias longâ, caulis & ramulos multos ei quâ jam dixi longitudine, ac etiam dodrantales obtinens, foliis stipatis semunciam unciarum trientrem longis, semiculaum latis, in acutum mucronem productis, crebris, sursum spectantibus, lacte turgidis. *Flosculi* herbi, & pericarpium ut in reliquis congenitibus triquetrum, *femina* rotunda, canentia continens.

Locus.

Planta est annua: inter legetes frequentissima.

- * 24. *Tithymalus* fve *Esula exigua foliis obtusis* C. B. J. B. Park.

Radice est exili, oblongiusculâ, capillatâ: *cauliculis* pluribus, ad terram reflexis, aliquantulum repensibus, biuncialibus, truncatulis, aliis palmo minoribus, rotundis, lacteo succo turgentibus, qui *foliis* oblongis angustis, sed semper in summo obtusis & velut abscissis inordinate vestiuntur.

Locus.

In agris Patavinis & Massiliensibus reperitur.

Tithymalus exiguis saxatilis C. B. J. B. Park.

C. B. prod.

Radiciam habet capilli modo tenuem, longiusculam; *cauliculos* tenues, unciales & biunciales, angustissimos & brevibus *foliis* cinctos; *flosculos* exiguos, rubentes.

Hæc planta non alia esse videtur à *Tithymalo* leptophylli fol. obtusis, partium omnium parvitate foliâ diversâ, quam foliâ sterilitati debet verissime est.

Locus.

Circa Monsipelum locis asperis provenit, vide Botan. Monsp.

25. *Tithymalus*

- * 25. *Tithymalus Siculus polysecoos*, *Portulacæ folio* Bocconi.

Bocci.

Caule affurgit pedali aut altiore, superne amplo & valdè ramoso: *Folius* ad Portulacæ aut *Tithymali* heliolepti figuram circumvestito. *Flores* & *semen*, ut in ceteris lux claffis, in alarum sinibus atque ipsis ramis insident, & ordine distribuntur; rotundis subquadratis *capitulis*; binis, tenuibus apicibus donatis, in quibus *semen* Cannabis figurâ atque colo- & concluditur. Ea est planta ejusque alarum durities & contumacia, ut media hyeme arida & foliis spoliata perduret adhuc, & capitula *femina* (quod notat dignum) ungulis frangere aut evellere (adco pertinaciter hærent) sine ramis particula non possit. Ex femine deciduo quatuordecim nascitur.

- A. 26. *Tithymalus helioleptus* Ger. Park. C. B. *helioleptus* fve *foliosus* J. B. Sun-Spurge or Wart-wort.

Radix ei simplex, alba, rectè descendens, fibris aliquot donata, unde caulis exurgit singularis, semipedalis aut pedalis, teres, raris pulvis hirsutus. Folia in caule frequentia, nullo ordine posita, Portulacæ aut Peplios similia, digitum & interdum sesquidigitum longa, extremitate subrotunda, argutis denticellis circa margines crenata. Surculi [quique ferè] è summo caulo nati umbellam quodammodo efficiunt, quos totidem circumstant folia, is que in caule majora & rotundiora. Singuli surculi in tres alios pariter sparguntur, quos tria circumstant folia. Flori in ipsis caulis & surculorum divaricationibus singulatum fini, parvi, herbi, tetrapetali, petalis subrotundis & minute lunulatis. E medio flore egreditur stylus, cujus apex in *vasculum* feminale turgescit triquetrum, triococum, ad floris latus reflexum. Tota planta fusco lacteo acri turgit.

Æstate floret & semen maturat; hyeme perit.

In hortis oleracis & arvis pinguioribus, nec rarò in rudibus ad urbium mœnia, &c. occurrit.

Tempus & Locus.

- A. 27. *Peplus* fve *Esula rotunda* C. B. Ger. J. B. *Esula rotunda* fve *Peplus* Park. Petty Spurge.

Dodrantalis herbula est, lacteo succo manans, Heliolepti *Tithymalo* similis, ejusque quædam veluti species, sed omnibus partibus minor. *Cauliculi* subrotundi: *Folia* exigua, in rotunditate oblongiuscula, circa margines æqualia, (quæ certâ notâ à *Tithymalo* Heliolepti distinguitur, cujus folia crenata sunt) inferne majora, superne minor. Coma circinata, seu in umbellæ formam coacta. *Capitula* tribus loculis discreta *femina* continent reliquis similia. Radix tenuis, fibrosa, annua.

In hortis & vineis exit, & subinde in agris neglectis aut non cultis. Æstate viget, ac usque ad hyemem perdurat.

Locus & Tempus.

- * 28. *Peplus minor* J. B. Tab.

J. B.

Patulis in orbem ramis varièque divaricatis terram subiectam inumbrat, foliis Pepli majoris, rotundis ferè, in modicum acumen leviter definitibus, dimidio minoribus: pericarpia pusilla majoris, aut Chamæscif, triquetra, levia, tribus locellis rotundis claudunt *femina*.

In arvis requietis circa Monsipelum observavimus.

Locus.

- A. 29. *Peplus* J. B. Ger. Park. *maritima folio obtuso* C. B. Small purple Sea-Spurge.

J. B.

Terræ faciem seu muliebre flammæ patulis ramis, variè divaricatis, palmaribus & sesquipalmaribus, rubentibus, crassiusculis operit, per quos veluti ad articulos *folia* adversa nascuntur, rubentia, duplo triplo Chamæscif, majora, crassiora paulo, longiora, per extremum rotunda, quorum pars ea quæ sub nervo (qui foliis solum per longitudinem medium dividit) productior est quam quæ supra nervum, & veluti pinnata. *Flosculi* luteoli proximè ramos oriuntur. *Capitula* triococa, levia, duplo majora quam Chamæscif. Radix longiuscula, crassiuscula, simplex.

In litore maritimo inter Pontianum & *Maritima* Cornubæ oppida. In maris Mediterranei litibus frequens reperitur.

Locus.

- * 30. *Peplus annua foliis acutis, flore muscoso* Bocconi.

Dodrantalis est huic *caulis*, subrotundus; dum in hortis colitur ampli laxaque umbellâ & quasi comosâ, aliqui contractiori donatur, ubi natali solo spontanea est. *Folia* exigua, è rotundo acuminata sunt, Herba terribilis minor. *Flores* muscosos gerit. *Semina* verò in capitulis ad echini formam aliquatenus involucri suis accedunt.

In agro Lugdunensi frequens inter legetes reperitur.

Locus.

31. *Chamæscif* Dod. Lob. J. B. C. B. Ger. Park.

J. B.

Gracilem radiculam habet, longitudine circiter palmari, fibris aliquot tenuissimis donatam: ramulos quadrantes, ac etiam pedales, in alas subdivisos, rubentes, subhirsutos in orbem terre approximant; quibus ad genicula adnascuntur *foliola*, conjugatim disposita, subrotunda, quæ terram spectant nitent, superne viridantia, nisi quod in medio purpureæ notæ sunt maculæ; quædam tamen in extremis ramulis supra nigræque omnino laterâ rubescente tincta sunt. *Flosculi* ad ramulorum divaricationes

Eccc 3

cationes inter folia emicant purpurei. *Pericarpia* tricoeca. *Esula* exigua Triago dicta sub foliis latitant.

In agris & vineis tam Siciliae & Italiae quam Galliae Narbonensis frequens oritur, quicquid contradicat Lobelius.

A. 32. *Tithymalus platyphyllus* Fuchs J. B. *arvensis latifolius* Germanicus C. B. *Tithymalus peregrinus* Clus. Hist.

Radix. Tithymali nititur simplici, alba, lignosa, adnatis aliquot donata. *Caulis* inde exurgit sesquipedalis & bicubitalis rectus, teres, glaber, rubescens, intus concavus, singularis modo, modo plures, inter quos eminet modius inter contractions altitudinis locos, per quos tamen omnes frequentes observantur rami, quorum exoritur *folium* magnum semper apponitur, duarum unciarum longitudine, latitudine unciali, talia quoque fortuito ortu crebra per caules ramisque spectantur: at caulis fastigium in pediculis aliquot seu rados umbellam mentientes abit, unico in medio sedente stilo, quorum ceterum coronat rosa foliorum oblongorum, crenis parum conspicuis denticulorum: e quibus pediculis unusquisque subdividitur pari modo in alios, & horum quilibet denuo in alios, stolis singularibus singulas divaricationes occupantibus. *Flores* corylis insident perexigui, luteoli, quatuor petalis exiguis, flavis, non cordatis dicto, sex sulcis ita incalpi ut hexacoccis videantur. Annua est planta ex semine deciduo sepe quotannis reparans: interdum tamen hyemem tolerat. In agris non admodum infrequens est. In hortulo nostro & pomario hic Nortie in Efflesia sponte provenit.

* 33. *Tithymalus platyphyllus* Clus. Ger. *latifolius Hispanicus* C. B. Park.

Clus. Pedalis, interdum majore altitudine affurgit, in aliquot a radice divisus ramos, nonnunquam simplici *caule* praeditus, quomodo ambunt *ampla folia*, rotundiora & quasi orbiculata mucrone praedita, ad latius novella foliorum formam accidentia, viridia, crassiuscula & aliquantulum carnosa, pallidiora & acri succo turgentia. *Flos* ramulis insidet ex flavo purpurascens, ac veluti acetabulis five balnearum foliis comprehensus, ut in aliis. *Radix* crassa est & candida.

Uno Valentino regno inter *Biar* & *Huennimene*, via salebrosa inter medios fructus, Martio mense florentem duntaxat observabat Clusius.

34. *Tithymalus non acris flore rubro* J. B. *montanus non acris* C. B. qui hic refert *Esulam dulcem* Triago, & *Pitysum* five *Esulam* minorem alteram *sterilibus rubriis* Lob. Ger. Park. *Sweet* *red flowered Spurge*.

Radix. Tuberulis inaequalem habet *radicem*, longiusculam, fibratam: *caules* pedales vel cubitales, primo purpurascens, non sine adnatis ramulis, *folia* amicti Tithymali verrucosi, modice in acumen rotundum desinentibus, glabris. *Pediculi* e caulis fastigii aliquot exeunt (subiecta foliorum oblongorum rosula) umbellae formae, in furculas subdivisi; singuli *stipules* in medio foliorum duorum similibus acetabulis, parvi, quadrupariti, rubentes: E medio stilo rubro exoritur ex brevi pediculis *fructus*, parvus triquetus, tuberculis exasperatus, ex cauo medio stilo rubro exoritur ex brevi pediculis luteis luteis folia alia duo & in medio alium florem ac fructum. Ceterum emanat e vulnere lacteus liquor, ut in reliquis Tithymalis, verum nequaquam acer aut fervidus, sed adstringens, unde Tithymali aut *Esulae dulcis* nomen meruit.

In montibus circa Genavam observavimus.

* 35. *Tithymalus tuberosus* Germanicus C. B. Park.

Hujus meminit Camerarius in horto. An & quid differat a praecedente inquirendum.

* 36. *Tithymalus Ragusinus* non descript. Hort. Lugd. Bat.

* 37. *Peplis major Brasiliensis fuscula albis* Caecica indigenis Margg.

Margg.

Ex *radice* alba, lignosa, lactescente, paulo majori semipede, multi prodeunt *caules*, teretes, nodosi, virides, uno latere rubescens, multis ramis donati, qui partim humi jacent, partim flant erecti: ad nodos caulium & in ramulis bina *folia* opposita reperiuntur, in ambitu subulter serrata; ramulorum paulo minoris, ut quae ad caules. In extremitate caulium & ramulorum multi nascuntur *stipules* subulterissimi, albi, tetrapetali, quos exipit triangularis *capsula*, in qua semen. Toti planta copiose lactescit, quod lac commendatur a Lusitanis ad oculorum rubedinem & dolorem aufferendum.

Tithymali non acris species esse videtur.

38. *Apios* J. B. *vera* Ger. *Apios* five *Tithymalus tuberosus* Park. *Tithymalus tuberosa pyramiformis* radice C. B.

Radix.

Facilis a radice est Apii cognitio, quae quia oblonga, turgida, inque Pyri modum turbinata, plantae nomen fecit, quam Napi radici recte comparaveris. Hujus e capite ramuli aliquot exeunt palmo breviores, *foliis* latis frequentibus amicti *Esulae* rotundae seu Pepli, at minoribus, ex angulo principio sensim dilatatis, perque extremum rotundis.

Adder.

Adderit ex Creta, sed & Apuliae peculiararem esse monet Imperatus. Apios a radice pyramiformi Graecis dicitur.

* 39. *Peplis montana folio Nimmulariae* C. B. altera Ang.

* 40. *Apios radice oblonga* Ger. emac. *Apios* five *Ischias altera* J. B. *Tithymalus tuberosa oblonga radice* C. B. *Apios* five *Tithymalus tuberosus oblonga radice* Park.

Clus.

Radix constat tuberosi, non in Pyri formam turbinatam instar prioris, sed equali propemodum ubique crassitudine, unciarum, interdum etiam binas uncias, longa, cujus extrema pars in quatuor alius radices five caulis tribus sensim gracilescens desinit, & paucis fibris praedita est, colore foris fusca, intus candida, lacteo succo turgens ut Tithymali. Ex summo ejus capite exeunt quini aut seni *ramuli*, in terram procumbentes, pilinares aut amplores, secundum radicem nonnulli purpurascens, *foliis* viridibus non magnis, sed prioris foliorum instar, & incondito ordine ex ambien- trario praediti; illi deinde in minores & graciliores dividuntur; bina folia paulo rotundiora & con- trario situ nascentia sustinentes; in quorum medio exoritur *flos*, ex flavo rubescens; cui succedit *capsulum* trigonum, rugosum & tuberculis oblitum, in quo *semen*.

Semine peregre accepto Jacobo Plateau nata est.

41. *Tithymalus lunato flore Columnae* Park. *Stivatus lunato flore* C. B.

Col.

Hujus *radix* exigua respectu plantae, foris nigra, plures edit *caules*, pedales ab imo rubentes & laeves, a medio (ubi plura simul folia in rose fere speciem haerentia) ad summum usque virescen- tes, & hirsutos, *foliis* brevibus, rotundioribus, alternatim dispositis vestitis, [circa unum folio desinuntur Characis ritu.] E summis foliis alia aliquot exeunt, cava *folia* rotunda in cacumine geren- tes, ex quibus bina alia, petiolis juncceis insidentia exeunt, cava pelvicularum modo; in quibus *fo- res* ex herbaceo lutei, quatuor folioli constructi Luna effigiem experimentibus nuper crescentis, cor- niculis extorulum converitis, gibbis intro speculantibus & sibi invicem admoctis, *staminibus* intus qua- tuor luteis, ex quorum umbilico exit *stilis* in summo fructum sustinens deorsum natantem, trigo- num, apicibus aliquot in summo villorum. *Folia* mollia, hirsuta, cinerea ex viridi, latitudine foret unciali, & longitudine quadruplo majora, reliqua vero minora eadem proportionem. Comae basis quinquefolia est, quinque etiam petiolis cacumen divisum, in quo flores & fructus comam effigant ut in aliis.

In valle supra D. Mariae sanitatis Neapoli reperit Columna copiosam, Martio mense florentem, *Locu.* inque Apulensibus Sabinorum vallibus. Topa diligit parum umbrosa, edita, atque humientia.

Accedere videtur haec planta ad Tithymalum Characiam nostratrem vulgarem. At vero florum petala lunulata non sunt huic speciei propria, sed aliarum nonnullarum communia.

42. *Tithymalus verrucosus* J. B. *verrucosus Dalechampii* Park. *myrsinites fructu Verruca simi- li* C. B.

Radix.

Plures hujus *radices*, tenues, in unam tandem coeunt, minimi digiti crassitudine, ac etiam majore, lignosae, cubitalem fere, cortice externe nigro, interne albo, lacte viscido praegnantem; virgae multae, lente & fractu contumaces, tenues, subrubentes, pedales ac etiam cubitales, alternatim ad- nata *folia* sustinent, deorsum fere secundum caulem reflexa, uncia longiora, semunciam fere lata, tenui lanugine obiecta, magis tamen infra quam supra, quo fit ut inferior quoque pars magis quam superiora albicet: inferiora folia interdum rubent, necnon etiam superiora. *Flores* in umbella flave- scunt, foliolis pelatis, ut Umbilici Veneris primulum a satu e terra prorumpentis: quibus succe- dunt capitula rotunda, crispo seu areolarum minutissimarum congesta, aut verrucarum instar fla- perata, quae matura ubi se aperuit in tres partes dividuntur, in quibus terna *semina*, colore & figu- ra fere similia Gallicherio medullam habentia albam, oleaginosa valde.

In aridis & sabulosis gignitur prope Lugdunum ad Rhodani fluenta. *Radix*. Nos circa pagum *Tin-* *Locu.* *iri* duabus a Geneva leucis invenimus, & in Germania aliquoties.

43. *Peplis altera speciei* C. B. *Tithymalis Epithymi fructu* Col.

Col.

Saxorum rimas, montium & vallium incolit haec planta, perenni fruticans *radice*, pluribus tenui- bus *ramulis*, pedalis, in imo lignosis, rubentibus amplam comam efformans. *Folia* alternatim ex- agnia, limo armula, in imo minora haerent, & circa summum semper majora latioraque, ut propae- quia, pumla sint fore rotunda, Helioscopii modo, sed minora. Comam proferit ex basi quinquefolia, Tithymalorum ritu, & *flores* non ex pelviculari cavis, sed ex bina oppositis foliolis distinctis brevi petiolo producuntur, quibus rufescentibus foliolis compositi, ex quibus longo petiolo *fructus* erigun- tur, crinid, orbiculati, Ciceris vegetioris magnitudine aut magis crassi, hirsute obduci, pilulis Cynorrhodi, aut pousis Colicute pares: quibus ob siccitatem hantibus terna *semina* inveniuntur, cellulis distincta ut in congeneribus. Ramuli a medio ad summum virelunt tenaciorisque sunt, & *folia* mollia ex cinereo virentia. Toti planta acri lacte turgit.

Mao mense floret, & aestate periscitur.

Tithymali verrucosi species est, a praecedente tamen, ut mihi videtur, distincta.

In floris descriptione vel Autoris vel Typographi errore pro quaternis foliis quinis positum est.

Tempus.

44. *Tithymalus*

latifolia vulgaris, & foliis pariter dens: stipatis compositis. Stamina longa tenuia apices fulscentem majores, & luteo albo. Spica ab imo summam verticem sentim florēt, unde & pauciora una flamma apparent quam in latifolia; antequam flores nigrescat secus quam ut illis, in quibus virebit. Semina piliis majora & longiora quam praedictis.

In pascuis ubique invenitur.

Plantago angustifolia minor C. B. Park. *quinquenervia minor* Ger.

Parvitate sola omnium partium à praecedente differt. Quae in eodem loco natali debeat hanc diversitas.

Plantago quinquenervia rosea Ger. emac. *angustifolia rosea* & *multiflora* Park. *angustifolia caulium summitate foliosa* J. B. C. B. item *angustifolia pilosifera* C. B.

Clus.

Multa ex radice promittit folia Plant. angustifoliae foliis non dissimilia: inter quae emergunt nudi pediculi seu portus cauliculi, summo fastigio sustentantes capitula multis longiusculis foliis (minoribus tamen & angustioribus quam ea quae ex radice nata) confantia: deinde interdum ex illis foliorum capitibus plures alii pediculi, quorum fastigio innascentur spicarum loco alia foliacea capitula: prodeunt tamen & alii ex radice pediculi foliacea duntaxat capitula sustentantes.

Variant hujus capitula Rosas imitantia foliorum componentium angustia & latitudine; alia enim foliis longioribus & angustioribus raris fisis componuntur; alia latioribus & brevioribus densius stipatis, concinnioribus & pulchrioribus Rosam efformantibus. Videtur descriptionem J. Bauhini.

Nos Rosam quinquenerviam Gerardi & C. Bauhini, & angustifoliam exoticiam Clusii per una & eadem specie habemus: utramque autem per Plantaginis angustifoliae varietatem.

8. *Plantago quinquenervia cum globulis albis pilosis* J. B. *angustifolia paniculata* Lagopi C. B. Park.

Clus.

Ex radice oblonga, fibris oblongis capillata & rufescente numerosa per terram spargit folia, quinquenervia hirsuta, comitibus pediculis in caput radices, ita ut propter tomentum cotius vis appareat. Cauliculi plurimi, aliquando supra viginti, alii erecti, alii supini, nudi, leviter hirsuti, rotundi, altitudine impares, alii palmatis & spithameis, alii duas, tresve uncias non superantes capitula gestant tomento albo villosa folios Sulcis imitata. (C. Bauhinus capitula Lagopi ea comparat in quibus ad latera foliorum rufescentes, parvi, tenuissimis pediculis infidentes conspiciuntur, quibus semen minimum succedit.)

Circa Messaniam, Monspelum & Nemaufum hanc observavimus.

* 9. *Plantago angustifolia fruticans* C. B. Park. Clus. cur. post.

Park.

Folia huic quam Plantagini angustifoliae lanceolata albidiora; caules elatiores & lignosi, folioli exigui vestiti: spicae admodum breves, & quam illis molliores.

Nascitur ad ripas fluminum in Hispania, Boil.

10. *Plantago trinervia folia angustissima* C. B. Park. *angustifolia Alpina* J. B.

Clus.

E radice crassifolia, longa, [albicante C. B.] parum fibrata, circa caput crassescens, folia oriuntur ad lanceolatae Plantaginis folia accedentia, sed multo angustiora, & trientem circiter unciae lata, [scilicet palmata, quinquenervia [C. Bauhino trinervia] parum hirsuta, nigrescentia, solidiuscula. Caulis plures exurgunt, ad radicem hirsuti, [aliquando villosi, glabri nonnunquam C. B.] foliis longitudine aequales capitula gerunt semuncialia, Plantaginis nigriora.

Nos cum J. Bauhino hanc in monte Thauri invenimus. C. Bauhinus saepius ad vias, maxime ad rudera, suam notavit.

Plantago trinervia altera minima montana incana Col. *trinervia montana* C. B. Park.

A nostra foliorum canitie praecipue differt, in reliquis satis convenit, ut vix dubitem eandem esse. Lector si placet descriptiones invicem contereat.

11. *Plantaginella aurea Alopecuroides Brasiliensis foliis gramineis* Breynii.

Breyn.

Radix exigua, mille fibris niveis comata: Folia multa, graminea & angusta Graminis Luzulae minoris J. B. sed omnino glabra, in orbem diffusenda: ex quorum gremio cauliculi quinquaginta vel plures proflunt, tenuissimi, planta exaltarem globulis oblongiusculis lanuginosis Plantaginis angustifoliae paniculatae Lagopi minoribus uberrime compensantes, singuli singulis coliculis truncatibus vel brevioribus infidentes, compositi ex pilis lenissimis leucophis coloris, inter quos folioli flavi permixti, summa amantem, veluti punctula aurea, emicant, quod jucundissimum huic plantulae in Brasilia vigenti aspectum conciliat.

Plantago (ut habet Galenus) apogonum quiddam frigidum obtinet, & quiddam austri, quod terreum est, & siccum, ut refrigeret simul ac ficeat. Vulneraria est herba. Usus praecip. in fluxionibus cunctisque generis, v. g. alvi, expulsiōne sanguinolenta, gonorrhoea, mictione involuntaria, meningium profluvio, &c. Extrinsecus in mundandis consolidandisque vulneribus & ulceribus. Schroder.

R. Radicum

R. Radicum Symphyti majoris recentium uncias sex, foliorum Plantaginis manipulos duodecim. Horum succo expresso una cum radicibus praedictis sufficienti quantitate Sacchari exceptis, & in mortario lapideo aut ligneo contusis fiat Eleotarium. Adversus vomitum aut expulsiōnem sanguinis nullum certius & praesentius remedium. D. Boyl. de Urthate Philoceph. nat. part. 2. p. 150.

Succus Plantaginis vel merus, vel cum succo Limonis mixtus infigne est diureticum. D. Needham. Ipse recorder quendam ex impuro concubitu gonorrhoeam cruentam sibi parasse, post universalem usum folii Plantaginis essentia in decocto Sarle & Salsifias dulci restitutionem in integrum esse consecutum, cum parum abesset quin nescio cuius parti deminutionem parti coactus fuisset. S. Paul.

Radix lota, recens ex terra extracta, tantillum cultro rasa, auri meatui indita observatur infar incantamenti quodamque dolores dentium fittere. Sm. Pauli.

Heurnius videt in Hydropneumothoracibus curibus Plantaginem aquaticam humorem in vesicas evocile, quae maximam vim aquarum profundebant. Ad febrium chronicarum rigorem, R. succi Plantaginis q. l. bibatur cum aqua mellis. Est mirabile medicamentum, inquit Bayrin.

In hernia & umbilici eminentia cataplasma Joelis commendatur, quod conficitur ex Arnoglossa & Mulco qui supra fructus Prunorum sylvestrium nascitur: simul in vino cocta & contusa infar cataplasmatas imponantur.

Non diffiteor aequè feliciter consolidatam fuisse non solum puerorum, sed etiam natu majorum, imò honestissimam matronarum umbilicalem herniam à Plantagine seu Arnoglossa & mulco Querconum quam ab illo qui Acaiam German. fuit Prunum sylv. invellit: sed ille, qui tener & friabilis albit, & qui non trunco sed frondibus Quercus innascitur, qui angustifolius est, nec terram sapit, nec refolet. Simon Paulus. Ex excerptis D. Hallii, Haec omnia. Muliercula Gallicae toto gestationis tempore ad abortum praevacandum singulis feri diebus sumunt feni. Plantaginis 3℔: in juleo aut ovum & non sine fructu. Rivier. prax. pag. 479.

Quidam cum per mensem gonorrhoea laborasset, in fluxum sanguinis è pene incidit; quapropter petiit intincte in Aq. Rosarum & aceto applicate fuere; à quibus nihil fuit adjuvum, tandem justissimum succum Plantaginis per Syringam immitti, Unguento Coniitiae rebus applicato, cellavique fluxus. D. Soame ex Oblior. Hieremias Martis.

Ego curo puellas impetigine laborantes butyro loto in aqua violarum: post hoc butyrum misceo succo Plantaginis, & linitur facies. D. Soame ex observationibus Marcelli Cumani ab Hieronymo Vellicchio editis. Oblior. 21.

§. 2. Plantago Coronopus dicta.

Coronopus, id est, Pes cornicis, dicitur à foliorum figura; quae ita in orbem disponuntur ut eum quadratenus representent.

Differt à Plantagine foliis angustis, & in nonnullis speciebus dentatis seu laciniatis.

1. *Plantaginella affinis Bibinella Siciliae herbula* C. B. J. B. *Coronopus foliis acutis in margine dentatis* nobis. *Coron. Prochyta insule* Col. Park. *Coron. sylvicola hirsuta* C. B. *Plantago angustif. serrata* Clus. Park.

Clus.

Minor est Lanceola & viridior: Folium medio quodam modo se habet inter Lanceolam & Plantaginem; partis circumquaque apicibus ut Coronopo, frequentioribus. Coliculis fere palmatis, plenos ferunt ut Plantago. Herba assumitur inter olea.

Huic omnino eandem puto Plantaginem illam alteram angustifoliam Clus. cur. post. quae circa Hispaniam crescit, cui à radice multa exant folia, valde serrata & quodammodo aculeata: inter quae dodrantales emergunt pediculi, sustentantes oblongam florum spicam infar Holostei ferè.

Coronopum Prochyta insule sic describit Columna. A. vulgari differt foliis parum latioribus carnosioribus, hirsutis admodum, atque parum alperis, dentibus sequenti plantae similibus. Cetera non differt à vulgari.

Propè Messaniam in lingua illa quae portum efficit, & alibi in Sicilia invenimus.

Locus.

2. *Plantago Apula laciniata bulbosa* Col. *Apula bulbosa* Park. *pilosa bulbosa* C. B.

Radix (inquit Columna) nititur crassis admodum fibris composita, Ellebori crassioribus, longis, semipedalibus, nigrescentibus, coriolis, tenuibus capillamentis adherentibus terram undique amplectentibus, & crasso, rotundo veluti bulbo. Aevellane nucis magnitudine dependentibus: Ex quo folia antibus, & crasso, rotundo veluti bulbo. Aevellane nucis magnitudine dependentibus: Ex quo folia multa in orbem in terra strata, Plantaginis quinquenerviae similia, ambuato varo Coronopi vulgaris modo incisa, dentata magnis lobis, inter quos alii sunt intermedia, parvi admodum, Coronopo maximum Prochyta insule rubris sequentissimo similia, pariter hirsuta, sed minus aspera. Thyrsos emittit arbore plures (sepe invenimus) pedales, teretes, tenues, quorum tertia aut major pars in fructu teretem sive Arnoglossae modo referant abijt, flammulis pilulentis dependentibus.

Copiosa haec in incultis Apulae praefert Cirinola, quibus pro Armentorum pascuis untur.

Locus.

A. 3. *Coronopus vulgaris sive Carni cervinum* Park. *Coronopus hortensis* C. B. *Coronopus sive Carni cervinum vulgo spica Plantaginella* J. B. *Buchs-hen Plantain. Corni cervinum* Ger.

Clus.

Ulpurimum tenuis est radix, adulior tamen digiti crassitudine reperitur, alba, vix illo excellenti sapore excepta additione. Folia statim à radice crebra, longa, angusta, nervosa, in lacinas aliquot laterales, cum cervini cornu ramos, unde nomen, divisa, sapore nonnihil adstringente. Inter haec caules lurguntur Plantaginis, rigidi, tenues, teretes, hirsuti, dodrantales & cubitales, thyrsulum Plantagineum sustentantes, flores & semen Plantaginis praefertentem.

F f f 2

In

signa, ut in Plantagine, exerunt. *Flosculi* cunq[ue] tubus turgescens in vasculum feminale degenerat, *femina* utrus bina, compressa, splendentia, pulcherrima, unde herbæ nomen, continens, quod per maturitatem in medio horizontaliter rumpitur.
Sapor plantæ amarus; odor nullus manifestus.
Circa Monspelium in agris copiose provenit.

1. *Psyllium Dischoridia vel Indicum crenatis foliis* C. B. *Indicum foliis crenatis* Park.

In Prodomo descriptum, à precedente non aliter differt quàm foliis crenatis aut Coronopi foliis inistat nonnihil lacinatis. Hunc describit Paulus Boccone sub titulo Psylli foliis lacinatis.

2. *Psyllium majus supinum* C. B. J. B. *majus semper virens* Park. *semper virens* Lobelii Ger.

Lob.
Bilem in tractibus, sed marginibus & squalidis olivetorum incultis collibus farmentosis lignosiusq[ue], prolisq[ue] *foliorum* & *furculorum* caudatâ comosâq[ue] feturâ densissima implexa fructicat, & repando capite ornât latiore aspectu, sed hirsutie ex viridi albicante: *Semine* haud diffimili, sed majore fuscoq[ue] sive Castaneæ corticis colore: *Radice* lignosa dura, fibrarum procursu prolata.

Circa Monspelium & in Italia frequens habetur.

Evacuat bilem flavam, mucilaginéq[ue] sua acrimonia humorem obtundere aptum est. Hinc commendatur maximo opere in Dynteria & corrosione intestinorum.

Semen Psylli hoc peculiare præ ceteris purgantibus habet, quod qualitate refrigerandi sit præditum. Verum eninverò non tamen extra reprehensionem positum est, quam incurrit ratione virulentis suis. *Sebrôd.*

Dubitat C. Hofmannus an sit venenatum necne: Interim inquit valde me movent Ægyptii, de quibus Scribit Alpinus 4. Medic. r. ut illos Psyllio in febris ardentibus.

Nimius usus stomachum offendit & animi deliquium inducit, una cum mortis periculo.

Ad Ophthalmie dolorem, & mucilag. sem. Psylli & Cydoniorum in aq. ros. & plantag. factæ ana ʒi. album, ovi bene conquisat. tantundem Camphoræ gr. v. multa in oculis insillitur à causa calidâ affectos *Chesteau*. Ex collectaneis *D. Hulle*.

Experientiâ scio in excoctione palati vel uvule & lingue ex materiâ calida adusta Aq. Portulacæ vel Psylli conferre. Ex Psylli tamen femine præstare fortassis lenum illum & vilcidum humorem elicere Mucilaginem Officinis didam. Excerptis ex Observationibus Marcelli Cumanii ab Hieron. Vellchio editis, & ad me transmissis *D. Barnhamus Soame*.

Dolores capitis maximos ex causâ calidâ subortos, quos alia remedia non mitigabant, felici successu curabat Sebastianus medicus Argentinenfis applicito fronti epithemate ex sem. Psylli cum Aq. Rosarum insill. extractâ mucilage & paululo aceto mixtâ. Idem *D. Soame* ex Observ. Hieron. Reusneri.

CAP. IX.

De Coride.

Coris cerulea maritima C. B. *cerulea Monspelica* Ger. *Monspelisum* Park. *Monspelulana purpurea* J. B.

Clos.

Multis fructicat ramulis, palmaribus ut plurimum, interdum dodrantalibus, firmis, rotundis, purpurascentibus, qui dentis foliis stipantur. Ericæ [majoris sci.] crassiusculis, succulentis, amariisculis, serie quadam interdum dispositis, aliquando autem inordinatis & inconditis. Spica aut capitula extremis ramulis inhaerent, ex innumereis calyculis in quinque mucrones divisis, & totidem maculis nigris in singulas divisiones impressis, constantia; & quibus flos emicat non inodorus, purpureus aut ex purpura ceruleus, elegantissimi & quasi immarcescibilis coloris, quatuor foliolis bifidis constans, quorum duo superiora reliquis majora sunt. Semen deinde in calyculis nonnihil pungentibus continetur, rotundum, nigricans. Radix crassa est pro plantæ proportionem, palmaris longitudinis, foris rubra, ut quâ interdum linei panni etiam infusi possunt. Nullum ego (inquit J. Bauhinus) in ulla parte plantæ sive odorem, sive saporem manifestum sentio.

Floret Maio mense nonnunquam etiam Martio, fide quibusdam circa Salmanticam & Monspelium locis; maritimis item Valentis & Gallis Narbonensis, ubi tota major, crassior & succulentior.

Tempus & Locus.

HISTORIÆ
PLANTARUM

LIBER DECIMUS OCTAVUS,

QUI EST,

De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

PAPILIONACEI dicuntur, quia Papilionem alis expansis quadatenus referunt. Folia seu petala his difforma sunt, nec figura, nec situ inter se convenientia, numero quatuor, verum ad ungues juncta; unde tetrapetalis propriè dicti non sunt, sed monopetalis tetrapetaloides: Sed ut alias diximus, nos in hoc opere flores monopetalos profundè & ad unguem ferè in lacinias petala æmulantes divisos pro polypetalis cum Botanicoz vulgo habemus. Quod si quis hoc nolit, ad monopetalos flore difformi facile transferuntur hæ plantæ. Florum petala, seu major lacinie quatuor sunt, ex quibus unum erectum reliquisq[ue] ferè latius & majus est, *clypeus* seu *vestitum* nonnullis dictum, alterum ei inferius opponitur carinatum, tum stamina, tum filique rudimentum protegens & oc-

cultans, bina lateralia sibi invicem similia sunt.

Nos clarioris doctrinæ gratia librum hunc in tres sectiones dividemus. Prima erit de Leguminibus seu Herbis flore papilionaceo scandentibus.

Secunda de leguminibus non scandentibus, seu erectis seu provolutis, non trifoliatis.

Tertia de Leguminibus non scandentibus trifoliatis. Quibus subjungemus filiquosas quasdam anomas filiqua bivalvi, cum floribus tum filiquis ad Papilionaceas accedentes.

SECTIO PRIMA.

De Leguminibus & leguminosis seu Papilionaceis scandentibus.

Herbæ flore papilionaceo scandentes sunt vel

Volubiles, quæ peticis aut plantis vicinis se circumvolvendo à dextra sinistram versis, in altum enituntur, suntque trifoliar, femine reniformi; *PHASBEUS plurimarum specierum.*
Capreolæ, quæ capreolis aut claviculari intortis plantas aut fulcimenta vicina arripiunt, & se sustentant: suntque vel foliis

Glancis glabris, è pinnis paucioribus & majoribus in hoc genere compositis, caule

Æquali, h. e. nec compresso, nec membranulis aucto, foliis

Simplicibus, seu integris, ex adverso binis, triangulis; *APHACA.*

Pinnatis, pinnis paucis, in hoc genere maximis, duabus præcipue ad *legum* exortum causi lem amplexantibus, caulibus majoribus & trifoliatis; *PISTUM.*

Membranulis secundum longitudinem excurrentibus aucto, compresso, anguloso, foliis

Simplicibus, seu integris & non pinnatis, nisi pro pinnis accipiantur quæ in summis foliis sunt auriculæ aut lobi; *OCHRUS* sive *Ervillea* Dod.
Pinnatis,

Unico tantum pinnarum pari, filiquis

Secundum longitudinem aversâ parte duabus membranulis extantibus alatis; *LATHYRUS sativus.*

Planis & æqualibus, nullis in dorso extantibus membranulis, radicibus

Tuberosis;

* 9. *Phaeolus Africani parvi, nonnihil albicantes* J. B.

De Phaeolorum more scanit. *Folia* terna, minora stricioraque quam in vulgaribus obtinet, paulo duabus unciis longiora, non totam semunciam lata, nervosa, glabra, crassa. *Flores* ex obsoleta quadam fuligine in laetum pallorem languescunt, vix debilescentes. *Siliqua* sesquipalmum longa, vulgaribus angustioribus, vix culmum lata grana claudunt nonnihil candicantia, dimidio minora Phaeolis nostratibus, circa germen fusca.

Ex Africa et insula D. Thomae semine delatum est.

* 10. *Phaeolus Laburni fructu ex nigro subvirescente, sive Aegyptii flore luteo* J. B. *Phaeolus peregrinus, Anagyridis fructu similis ex nigro subvirescente* C. B. *peregrinus* 5. Clus. *quintus Clusii* Park. *peregr. fructu minore frutescenti* Ger. emac.

Clus.

* *Palustis*.

Sarmenta tenuia habet Phaeolo peregrino tercio Clusii familia: *folia* aliorum Phaeolorum vulgarium longe minora, & trifolia: *membranis* foliorum perquam similia, ex atro virentia, circa pediculus purpureascentia. *Flores* in spica modum congetti, magni, Pisi vulgaris formâ & magnitudine ferè, coloris flavi, in oblongo crassiusculoque pediculo ad foliorum exoritur prodeunte nascuntur. Lobos breves angustosque esse intelligebam ab his qui conspexerant, & terna aut quaterna grana continere, parva, Laburni grans non minora, utroque tamen mucrone plerumque obtusiore, pulli coloris seu potius ex nigro subvirescentes.

11. *Phaeolus peregrinus Purkierchianus* 1. Clus. *Phaf. lato, striato sive radiato semine* J. B. *Ph. peregrinus bortenfi affinis, semine lato, albo, maculis nigris vena striato* C. B. *peregrinus primus Clusii* Park. *niger* Ger.

Clus.

Caules huic & sarmenta reliquorum familia: *folia* vulgaris foliis similia sed atriora: è quorum alis breves ramuli prodeunt, multis floribus, vulgaris haud abimilibus, minoribus tamen, albis, vix in modum congettis onusti: quibus succedunt oblongae *siliquae* seu lobi, vulgaribus multo latiores, continentes ternos aut quaternos fructus planos, communibus Phaeolis latiores, albos, sed multis nigris maculis sive venis ab hilo in latitudinem ductis elegantissime depictis.

In frigidioribus regionibus ob defectum Solis radiorum fructum non faciliè ad maturitatem perducit.

Huiusmodi Phaeolum habemus à J. Bauhino Tom. II. p. 267. icone eleganter expressum, qui potius niger dicendus est cum albis stris seu venis, quam albus cum nigris.

* 12. *Phaeolus peregrinus* 6. Clus. *peregrinus angustifolius, an idem cum Smilace bortenfi minore?* C. B. Ger. emac. *peregrinus* 6. Clusii Park.

Folia angustioribus à Smilace minore differt. Fructu est vulgaris Phaeoli fructu minore & plantae subtribus coloris.

* 13. *Phaeolus peregrinus* 7. Clus. *peregrinus angustifolius alter, fructu ex albo & nigro vario* C. B. *peregr.* 7. Clusii Park.

Sarmenta huic Purkierchiani familia, non tamen adeo luxuriant aut altè assurgunt: *Folia* quam Phaf. vulgaris multo angustiora, præcedentis non valde dissimilia. *Flores* in uncialibus pediculis parvi, vix in modum congetti, albi immo, sed ubi fenescent pallidescunt: *Siliquæ* planæ: lateque sunt, Purkierchiani lobis ferè pares, breviores tamen, per maturitatem fulvicescentes, *semen* continentes planum, illius grans nimis, sed similibus coloribus albo & nigro varium, nunc in longitudinem extensis nigris stris, nunc confuso ordine sparsis maculis nigris majoribus aut minoribus per univerfum Phaeoli corpus, nonnunquam integro fructu nigro, vel exiguis maculis albis consperso aut dimidia duntaxat ex parte.

Exigua nobis esse videtur inter hunc & Purkierchianum differentia.

* 14. *Phaeolus peregrinus* 8. Clus. *peregrinus foliis minoribus, fructu exalbido, nonnunquam variegato* C. B. *peregr.* 8. Clusii Park.

Folia ei Purkierchiani foliis similia, sed paulò minora: *Flores* etiam illius floribus similes, vix infusæ nalescentes; quibus & planæ, ut in præcedente, succedunt *vaginae*, duo, tria aut quatuor grana continentes, superioribus magnitudine respondentia, non adeo candicantia, sed coloris interdum exalbescens aliquando nigricantibus maculis secundum longitudinem vel confuse notata, interdum toto etiam pene fructu nigricante.

Præcedenti adeo similis est ut nobis non videatur specie distincta.

15. *Phaeolus peregrinus* 9. Clus. *peregrinus Purkierchiano similis, fructu lato, albo, striato* C. B. *peregr.* 9. Clusii Park.

Fructus Purkierchiano major, sed totus albus, nisi quidam radii sparsi varium quodammodo effusculi t. Sarmentis, foliis, floribus & vaginis eadem similes erat. *Quid ergo veterat quin eundem specie dicamus?*

* 16.

* 16. *Phaeolus peregrinus* 10. Clus. *peregrinus lobo & fructu nigro* C. B. *peregr.* 10. Clusii Park.

Sarmenta huic ut in aliis: *folia* octavi generis Clusii familia, secundum articulationes quibus connexa vix purpureascentia: *Phaeoli* in ramulo digitali sup-norum similes, vix quoque infusæ congetti, sed quorum galea obsoletè purpurascit, bina lateralia folia coloris sunt floridioris: His succedunt planæ, late, fulcæ & nigricantes *vaginae*, *semina* continentes plana Purkierchianis minora, per maturitatem prius nigra.

* 17. *Phaeolus peregrinus* 11. Clus. *peregr. fructu variegato* C. B. *peregr.* 11. Clusii Park.

Cætera præcedenti similis *flores* habet octavi floribus pares, albos, *vaginae* septimi & octavi generis lobis similes; in quibus *semina* tria vel quatuor, plana, diluta rubedine prædita, quæ nigris venis seu radiis secundum longitudinem distincta sunt, nonnunquam magnis vel exiguis maculis nigris confuse aspersa, interdum etiam utrinque prodis, vel altera duntaxat ex parte nigra, emicantibus sparsim parvis rubentibus maculis, ut ex marmore aliquo *marbulo* tornata videantur.

* *Phaeolus peregrinus* 12. Clus. *peregr.* 12. Clusii Park. *Phaf. lati, coloris regularum, cum stris per medium nigris* J. B. *Ph. peregr. fructu subrubente, nigris stris variegato* alter C. B.

Præcedenti per omnia ferè similis est: sed *flores* ejus Decimi floribus valde similes sunt, paulò tamen dilutius purpureascent: *fructus* autem magis diluta rubedine præditi, regularumque colorem quodammodo refert, quem rare per longitudinem nigrae striae varium faciunt, aliquando autem plurimæ totum pane atrum reddunt.

* 18. *Phaeolus peregrinus* 13. Clus. *Ph. Aethiopicus lobis nigris vena aspersis, fructu atro splendente* C. B.

Decimo cætera non dissimilis est, *Lobis* tamen longioribus & quasi cylindraceis, non fulcis aut nigricantibus ut illius, sed per maturitatem nigris duntaxat vena confuse sparsis indignis, octo, novem, aut plura interdum continentes *semina*, tenis quidem formam experimenta, sed longiora, tumidiora, atrî omnino & splendens coloris. *Flores* paulò maturius superioribus, eam ob causam *semina* facilius ad maturitatem perveniunt.

* 19. *Phaeolus peregrinus* 15. Clus. *Phaf. Aethiopicus lobo saturo purpureo, fructu atro* C. B. *Clus.*

Hujus sarmenta purpureascent: terna illa longo pediculo inhxerentia *folia*, pro parvis appendicibus, quæ in aliis generibus, bina interdum foliola adjuncta habent: *flos* etiam magis latus [quam decimi quarti] & prolixus Amethylinus: *lobi* præterea, initio quidem virides, paulatim purpureum colorem contrahunt, maturitate tandem purpureum lavurum & ferè nigrum. *Fructus* in ipsis comprehensivus initio purpureascent, deinde atrî omnino coloris.

* 20. *Phaeolus peregrinus* 16. Clus. *Ph. Guineensis fructu fusco spadiceo* C. B.

Clus.

Hujus lobum non conspexit Clusius, sed tantum fructum, qui semunciale magnitudinem non superabat, latis densius & crassius, coloris fulci cum spadiceo commixti: Satus crevit ad palmarem altitudinem, *cauliculis* latis firmo & rotundo, binasque aut ternas foliorum alas proluit, in quibus ut reliquis Phaeolis terna *folia*, sed valde crassa & pingua, Trifolia Alphalidis foliorum magnitudinem non excedentia.

* 21. *Phaeolus Zeyrensis siliqua hirsuta, Couhage dicta, Phaeolus siliqua hirsuta* Park. *Phaeolus pruriens excelsus hirsute siliquarum* Ger. emac. *An Nucuna Brasiliensium* Margrav?

Hujus *siliquæ* ex India Orientali ad nos delatæ, varix magnitudinis, aliæ breviores & rotundiores Phaeoli vulgaris lobis, aliæ etiam multo his longiores, brevi & densa hirsute villola obfite sunt, quæ cum affricata pruriginem quandam molestant Urticarum instar excitat, brevi sine ulteriore noxâ cuncto evanescunt; siliquæ hæc conferunt & quasi racemum nascuntur, & semina continent fusca, punctata [Parkinsonia nigra, splendens] Fæbe equine magnitudine, hilum habentia album in parte laterali, non verò in umbilico aliorum Phaeolorum more. Terræ commissa in horto D. Caroli Hatton plantæ producere.

Hujus plantæ siliquæ duodecim duobus Carevisis sextariis infunde, & infusum propina, ad $\frac{1}{4}$ Veri. sextarii singulis matutinis; certissimum est Hydrops remedium. Communicavit D. Samuel Huf. bardi equus atrox, qui in insula Barbados aliquot annos vixit, ejusque læpe in sevis luis Aethiopicis experimentum fecit.

* 22. *Planta*

29. *Pisum Americanum* aliud, magnum, bicolor, coccineum & nigrum simul, sive *Phaeolus bicolor* Anacoch dictus J. B. *Phaeolus peregrinus* ex rubro & nigro distinctus C. B. *Phaeolus Aegyptius* Ger. Park.

J. B.

Fructus hic durus, qui dentibus frangi non potest, resistens etiam malleo: injectus in aquam subfidit instar lapidis, colore minato, sicuti Atrius, eleganti atque splendente, verum media fere parte, [in alius vix tenui] niger est, compressus, nec exquisitè rotunditatis, sed in oblongum vergens, et præsertim parte ubi umbilicus est. Hic diversarum magnitudinum est ac formæ; magnus, qui Lupini semine duplo fere major; mediocris cum eodem aqualis fere, et parvus eodem minor. Est eis omnibus velut umbilicus sublongus, qua parte adhaerebat filiquas ut existimamus. Apertis cum difficultate meulla est durissima, ex albo flavescens: saporem notabilem non profert.

Fructus hosce vidimus, qualis stirps eos producat nescimus; putamus ex *Phaeolorum* genere esse.

- 30. *Flos Clitoridis Ternatensis* Breynii.

Breyn.

Lepidifolium sui spectaculum oculis offert anadendras etiam hæc per se infirma, sed tortilibus virefcentibus ramis proxima adnuculae quæ arripere potest concedens planta, quam *filix* multa alterno situ ambiunt. Glycyrrhizæ sylv. Herbariorum quodammodo æmula, minora tamen, pulchritudine viridia, ac bina tantum vel terna, ac totidem ex adverso uni costæ inherantia, uno impari extremam alam occupante. E quorum appendicibus pedicellus tener et parvus circa medietatem, ubi nonnihil reflexus, foliolis duobus tenuissimis cinctus exurgit, *Florem* sustinens admodum magnum, hiantem ac speciosum, quasi papilionaceum, cujus tamen inferius labellum superiori folio videtur adnatum. Hic *Flos* ex magno calyce subviridi, membranaceo, in quinque laciniis desinente, et foliola duo rotunda ac membranacea circa basin habente, prorumpens, tam fatuè profundo cæruleo est colore, ut etiam multos ficcus post annos, aquam in qua maceratur, brevi temporis spatio, colore adeo ferme cæruleo tingat veluti *Amil* quod ex Indis in Europam transierit. Floribus labentibus succedunt [ut fertur] *filiquæ* longæ & tenues, seminibus formam *Phaeolorum* parvarum exprimentibus refores.

Flores coctos Ternatensibus cibo esse aiunt.

- 31. *Phaeolus quadrangulus* Bontii.

Bont.

Mirum hoc leguminis genus foliorum magnitudine & fructus infusæ figuræ cateris præmeritis: licet crescendi modo & qualitate isdem similis sit. Ex uno eodemque caule tria folia tibi conjuncta emergunt, atque ex eadem quasi centro pediculus provenit, ex quo *Phaeolus* quadrangulus dependet, *Pilis* rotundis repletis, qui ubi maturuerint dehiscit & fit edulis.

CAP. II.

De *Piso*.

Pisum à *Alou* tundere dictum existimatur. Frangere legumina Veteribus solenne fuit: Aliis à *Pila* quæ inter Ossam & Olympum, in qua copiosissime nascitur. *Gassend.* Verum non memini usquam legisse de alia *Pila* quam quæ sita erat ad Alpheum amnem in Elide Peloponnesi: Aliis demum *am* & *am*, quod huius procumbat.

Notæ *Pis* genericæ sunt folia glabra, glauca, pinnis amplissimis caulem adeo arcuè amplectentia, ut ab eis transligi videatur, et paucioribus & majoribus in hoc genere lobis composita, caulis quam congeneribus major & fistulosior.

Pis Descriptio generalis.

J. B.

Generali quadam notione *Pis*a circumscribemus, quorum differentias potest studiosus Lector ex Synonymis. In genere ergo hoc legumen, sicuti alia, brevis durationis, tenuis est *radice*, fibrosa: *caules* fistulosi, dum adhuc teneri sunt, fragiles, longi, alienæ opes indigi, & nisi palis sustententur proclivi. *Folia* genicula adverso situ ita complexuatur, ut ab eo transligi videantur, quantum in annatis furculis eorumdem sit pinnata dispositio, eo quod furculi superest in capreolos tortiles, quibus proxima quæque arripit, abeunte. *Flores* ad genicula & foliorum sinubus exeunt duo trèssè simul in eodem furculo seu pediculo communi, formæ ad Genistæ flores accedentes, sed colore albo, vel purpureo, vel ex albo virefcente, vel variegato. *Siliquæ* succedunt binæ fere, teretiusculæ, peniles, biflores, & carnosæ pulpâ, minus tamen multo quam in *Faba*, in quibus reclusis ad commissuram annectuntur *Pis*â, alias majora, alias minora; nunc rotunda, nunc quadrata, aut alias inæquali superficie, interdum alba, flava, rubra, fusca, subcærulea aut virefcentia. Color totius plantæ glaucus aut viridi canescens.

1. *Pisum*

1. *Pisum vulgare, parvum, album, arvense* J. B. *Sylvestre primum* Park. *arvense flore candido, fructu rotundo albo* C. B. *Common white field-pease.* *Pisum minus* Ger.

Floris huic albi, duo trèssè simul in eodem communi pediculo: quibus totidem succedunt *siliquæ*, minores quam hortensium, *semina* continentes parva, rotunda, alba. Hoc genus vulgò in agris scriitur; & ad jussula hyberno tempore expetitur.

2. *Pisum arvense flore roseo, fructu fusco, aut ex cinereo nigricante.* An *Pisum minus fructu subnigro* Math? *Gray Pease.*

Hujus *flos* roseo aut purpureo est colore [folio erecto sine clypeiformi palliidiore, lateralibus, quæ quali umbonis locum obtinent, saturatioribus] *Fructus* fulcus aut subniger, *Pis*o albo vulgari aliquanto major, per maturitatem non adeo exactè rotundus, sed valliculis depreffis inæqualis & interdum nonnihil angulosus. Scriitur in agris.

3. *Tertium genus arvense, quod in Catalogo Plant. Angl. Pisum flore roseo, fructu variegato Anglicè Apple-Pease* denominamus. An *Pis*a minora rubra variegata J. B.

A præcedente fructus tantum colore differt, qui ex cinereo & rubente colore variegatus est.

- 4. *Pis*a minora ex purpureo variegata, *Vicia* similis J. B.

J. B.

Parva hæc sunt, nec *Vicia* multò majora, in quibus tamen puncta quadam ex cinereo purpurea conspiciuntur, ut in *Vicia* vulgaribus, à quibus ideo non ita facile distingui possunt. Herba verò, caulis & *siliquæ* multum à *Vicia* vulgaribus differunt, quia anguliores, rotundiores, nec hirsutæ.

- 5. *Pis*a parva, viridia J. B.

C. B.

*Pis*a viridia, minora, rotunda, ejusdem valde magnitudinis cum *Pis*is ex purpureo variegatis, ni minora, quaterna vel quina in una *siliqua*, coloris ex albo virentis, unicoloria demptâ eâ parte qua *siliquæ* herent, quæ pars nigricat. In foliis discrimen non animadvertitur.

- 6. *Pisum sylvestre nigrum maculatum Batium* Park. *Pisum maculatum Boelii* Ger. emac. App.

Flores è luteo-pallido virefcent: *Semina* fusca seu obscure cinerea, maculis nigerimis velut holericis punctata. Annua est planta.

7. *Pisum erectius comosum* J. B. *umbellatum* C. B. Ger. *Rose-pease.*

Erectius est vulgari *Pis*o, *caule* firmiore, crassiore, potissimum parte superiore, striato, inani, sua vi assurgit; ex intervallis foliorum alas, costâ mediâ cui annectuntur in tortiles capreolos abeunte, producentis, sed nullo flore, nullo fructu, præterquam in summo caulis fastigio, quod floribus albis, numerosis, in orbem politis densè stipatur, quos *siliquæ* vulgato sativo exdem, radiata serie comantes excipiunt, geminae aut tergeminae, eidem pediculo appendæ; *Pis*a continentes alba, sativis vulgatis minora paullo, orbiculata, ad arvensia accedentia, permixtis pinnatis foliis quam in reliquo caule minoribus. *Radix* fibrosa ut in cæteris.

8. *Pis*a sine tunicis durioribus in *siliqua magna alba* J. B. *Pis*a sine cortice duriori C. B. *Pis*a leptoloba quæ simul cum *foliiculis* comeduntur Cam. hort. *Pisum escorticum* Ger.

In magnam altitudinem excrefcit: *Siliqua* magna, alba, sine duriori tunica, totæ mandi possunt. In cæteris vulgari *Pis*o correspondet.

Huic totus idem est

9. *Pisum siliquâ carnâ incurvâ seu falcata, eduli.* *The Sicilie Pease.*

Flos huic albus est: *Siliquæ* latæ crassæ & carnosæ, incurvæ, quæ *Phaeolorum* modo coctæ antequam maturuere, edules sunt. *Folia* maculis albis quam in aliis generibus laciorebus infecta sunt. *Pis*a rotunda, alba, hortensibus albis præcocius minora.

In orto nostro aliquot annos altissimus. Fructuum autem aviculæ valde avidæ sunt, ut ad earum rapinis eas agrè possis defendere.

10. *Pisum flore rubente, striato, pro coccino missò.* *The Scarlet Pease.*

Ex *Pis*is majoribus est, *siliquis* longis, torcibus, rectis, multa intus *semina* continentibus, ad ocrea, albicantia aut flaventia, rotunda.

G g g g

11. *Pisum*

Locus. Floret promiscue cum precedenti mense Julio inter segetes cundo Blasis ad villam Domini de la Noie.

- A. 12. *Lathyrus siliqua hirsuta* J. B. *rough-codded Chirchling.* An *Latb. angustif. fil. hirsuta* C. B?

f. R.

Radice est singulari, tenui, annua: angulosa *caules* cubito longiores sunt: *folia* bina Lathyr flore rubro albice: ad *forum* purpurascensium pediculi longi sunt, sesquipalmares aequando, sicut & vix palmares intermedium existant, in quorum fastigiis plures dispositi *fores*, qui delapsi *siliqua* relinquunt, breviores & latiores quam in majore Germanico, sesquicentiam fere longas, non totam semenciam latas, hirsutas, albas, *semina* comprehendentes majoris Germanici seminis similia, minora, rufa, vel nigricantia, rotunda, superficie crispata.

Locus. Circa agrorum limites in *Hockley, Ralegh* & alibi sponte nascentem invenimus in Essexia: nec non in transmarinis prope Genavam inter segetes.

13. *Lathyrus sativus flore fructuque albo* C. B. *Lathyrus anguloso semine* J. B. *Cicerula fove* *Lathyrus sativus flore albo* Park. *angustifolius flore albo* Ger. emac. *Adanured Chichling.*

f. B.

Angulosa, prolaxis satis *caulibus* praeditus, in ramos multos divisa. *Folia* pediculo haerent latiusculis, duabus ad exortum appendicibus caulem amplectentibus: sunt ea verò gemina, oblonga, acuminata, glabra, striata, inter quae proliens pediculi reliquum in tortiles abie *claviculari*, quibus proxima appropinquat. Ex pinnatarum appendicum finem pediculi excutit singulares, *fores* gerentes unicum, transversum, album; quem excipit *siliqua* lata, compressa, duabus membranulis extantibus aversa parte secundum longitudinem alata, semina claudens angulosa, candida: *Radix* fibrosa, gracilis.

Circa Genavam in agris copiose feritur; & etiam in Germania.

14. *Lathyrus sativus flore purpureo* C. B. *angustifolius flore purpureo* Ger. emac. *Latb. flore rubro* J. B. *Cicerula flore purp.* Park.

Dod.

Flores habet ex rubra purpura in puniceum inclinanates: grana angulosa, obsoleta nigroque proxima. C. B. cetero precedenti similis.

Hic est, ni fallor, Lathyrus astrictus Batiscus flore caeruleo Boelii Ger. emac. App.

- * 15. *Lathyrus angustifolius semine maculoso* C. B. *Lathyrus quaedam, quibusdam Aegyptia Aracis* J. B. *Latb. Aegyptiacus* Ger. emac. *Cicerula Batisca & Aegyptiaca Clusii* Park.

f. B.

Lathyrus albo similis est, infirmus, clavicularum ope bacillis juxta depaatis sese implicans; *caulibus* angulosis, quibus membranula secundum longitudinem adnata: *folia* culmum lata, acuminata, crassiusculo pediculo adnexis, binis, striatis, inter quae caproli oriuntur: ad basin autem pediculi duae veluti alae, & *fores* ex longo petiolo inflexo singulares insident. Pili floribus aequales, supremo folio lato sursum expanso, foris carneo, intus caeruleo, excepta infima ora rubente, colore praedito, alis duabus foris coccineis, macula caerulea medium pingente, intus caeruleis excepta angulosa purpurascens orbita, carina ex herbaceo albica. *Siliqua* late, fuscicantia longe, compressa nonnihil, insigni sulco fimbriato altius exarata, *semina* continent bina vel terna, magnitudine Lathyr albi angulosi, ac fere quadrata, a crassiori latere ad oppositum dexeva, & in angustum compressa, coloris fusci, minutissimis maculis anthracinis confersa, gustu Pisorum dulcescente, & dentium attritu substantia qualis Pisorum aequabilis.

Reperitur non in Aegypto tantum sed & Hispania.

- * 16. *Lathyrus folio tenuiore floribus rubris* J. B. *angustissimo fove capillaceo folio* C. B. prod. An *Latb. major angustissimo folio* Park? *angustifolius brachyplatelobus flore rubello* Morif.

f. B.

Hic alia est cubitalis, alia vix palmaris, *radice* tenui, fibrosa: *Coliculi* crebri, per quos *folia* tenuissima, longa, Caryophylli holostei vel graminis. *Flores* rubri pro planta proportionem magni, similes Lathyr flore rubro, cui forte eadem est, foliis tantum ludens. *Siliqua* late fuit, *semina* continent tria quatuorve, Orobis eximiam magnitudinem, patre rotunda, alperata, fuscis maculis obdita, hulo laevius pucto.

Quaitur Monspeho Fronignanum invenit J. Bauhinus fideis & sylvestribus locis Aprilis mense florentem. Hujus descriptionem Parkinsonianam vide in fine hujus capituli inter Lathyros Parkinson.

17. *Lathyrus flore coccineo.* An *Cicerula flore rubente* Park? *Latb. Batiscus miniatus* Boelii?

Hic inter segetes nobis inventus circa Genavam, atque etiam circa Liburnum portum in Italia, *caulibus* allargit fempedaculis, erectioribus fere quam aliorum, *folia* vestitis in oblongo pediculo binis op. o. itis, angulosis, acutis, unciali aut fuscicantia longitudine: Ad exortum pediculi bina apponuntur foliola, pro planta magnitudine majora latioraque quam aliis plerisque Lathyr. *Flores* & foliorum finibus excutit in pediculis uncialibus aut longioribus, tenuibus singulares, coccineae. *Siliqua* non observavimus.

Lathyr Batiscus miniatus Boelii descriptionem accuratam vide inter Lathyros Parkinsonianos, à Johnsono elaboratam, & à nobis Latinam factam ex Appendice ad Gerardum emaculatum, huc translata.

Prater

Prater hunc & alium adhuc observavimus Lathyrum flore coccineo, foliis graminis, ad radices montis Veluvii prope Neapolim, in Italia: An

18. *Lathyrus angustifolius humilior Erorum Montpellierensem* C. B?

Fortè inquit D. Magnus intelligit C. B. Lathyr speciem quam in sterilibus circa Boutonnetum & in aliis sterilibus satorum marginibus habemus humilem cum foliis graminis, venosis, & foliis phoenicis.

19. *Lathyrus Tingitanus flore amplo ruberrimo.*

Caules ex eadem radice exeunt plures, bicubitalis & longiores humi procumbentes nisi adfuit plantae aut fulcimentum quae arripiant & scandant; compressi, appendicibus duabus membranaceis secundum longitudinem productis donati. *Folia* ut in reliquis congeneribus ad singula genicula singula, è binis pinnulis ad medium costam annexis composita, Lathyr perennis dumeronum magnitudine & figura: costa cui adnectuntur pinnulae in capreolos exit. Tum *caules* tum *folia* glauca sunt, ut in plerisque congeneribus. Ex alis foliorum exeunt furculi palmares & longiores, duos plerumque, interdum tres *fores* amplas, pulcherrimos saturo rubore & velut sanguineo dinctos sustinentes, quibus succedunt *siliqua* tres digitos longa, laticulcula compressa, laeves, sex vel etiam octo *semina* continentes compressa, oblonga, pulta, obscurioribus lineis vana. Siliqua ubi *semina* sunt proterbant paulum, ut in Orobo. Planta est annua & semine renovanda.

Semen hujus plantae cum aliis rarioribus D. Alexander Balsam primo, quod sciam, à Tingi Africe urbe in Angliam intulit.

C A P. IV.

Lathyr Parkinsoniani, quorum nonnulli Johnsono etiam descripti sunt in Appendice ad Gerardum emaculatum.

1. *Lathyr annuus major Batiscus.* Park.

Park.

Duos tresve *cauliculos* producit, bicubitales, compressos, membranulis secundum longitudinem excurrentibus utrinque veluti alatos: ad quorum genicula in pediculo oblongo, in capreolos desinentes *folia* bina adversa, modice lata & oblonga, & ad pediculi exortum duo minora, cauli apposita. *Flores* in pediculis oblongis quadratis singulares, saturiore purpura tincti quam Lathyr majoris perennis *fores*, verum minores; quibus succedunt *siliqua* longae, pallidae, Lathyr praedicti similes, uti sunt & *semina*.

Radix neque alae in terram descendit, neque in crassitudinem excrescit, sed quotannis emoritur.

2. *Lathyrus major siliqua brevi* Park.

A Lathyr annuo siliquis Orobis nascentibus modo parum differt; Floris duntaxat petalum exterius seu erectum albicat, interiora seu lateralia purpurascunt: quae sequuntur *siliqua* breves sunt & crassae, *semina* continentes parva, rotunda, nigricantia.

3. *Lathyrus minor siliqua brevi* Park.

Hic à precedente parvitate sua praecipue differt, & quod *siliqua* ejus subsaepe sunt. Alium adhuc minorem habemus siliqua longiore & angustiore.

4. *Lathyrus major angustissimo folio* Park. An *Lathyrus major angustissimo folio* C. B. prod?

Caulis hujus tenus est & infirmus; *folia* longa graminis angustiora, bina & interdum terna similia. *Flores* in singulis pediculis singuli, caeruleo-purpurei, & interculum rubentes. *Semina* parva nigricantia *siliqua* parvis extremitatibus incurvis contenta.

Hunc eundem esse existimat Lathyr majori angustissimo folio C. Bauhino in Prodroomo descripto: cujus descriptionem superius positam vide.

5. *Lathyrus palustris Lusitanicus* Park. *palust. Lusitanicus* Boelii Ger. emac. App.

Hic initio parum admodum à prima specie differt. *Flores* plerumque bini in eodem pediculo; petalo exteriori splendens purpura tincto, mediis pallidioribus: *Siliqua* graciliores quam primae speciei, & longitudine pares, colore pallidi, *semina* inus continent septem aut octo, parva, ante maturitatem incana & nigris maculis notata, per siccitatem nigricantia. *Caules*, *folia*, *siliqua* eorumque pediculi nonnulli pilosa sunt & hirsuta.

6. *Lathyrus*

floribus Vicie vel Aphace, ex singulis foliorum sinibus singuli, pediculis brevibus & ferè nullis, albidis, saturationibus lineis purpureis striati, umbone & purpureo nigricante; quibus decidentibus superveniunt *filiquæ*, mediocriter longæ, magnæ, hirsutæ, latifolia, per maturitatem nigricantes, quibus *femina* continentur. Pili ferè magnitudine, gravissimi & ingratiissimi saporis & odoris, nigra & Hololeptici in modum splendentes, rotunda, sex aut septem numero.

Planta est annua, ætate florens: provenit sponte in Apulia, campestribus locis, inque Gallia Narbonensi & Aquitania.

25. *Aracis fabaceæ serratis* & *Cocco vico semine majore* J. B. *Faba Veterum foliis serratis* Boell. Ger. emac. App. F. *Veterum serratis folis* Park.

Præcedenti similis est caule, flore (ut existimo) purpureo, Vicie sepium, & filiquis, quæ, ut illi, latæ, uncias tres longæ, singulares, ex brevi pediculo hærentes, in circuitu hirsutæ. In foliis tres conjugationes, pulchrè dentatæ, præter alas binas: Folia in capreolos desinunt, ad quorum latus præter conjugationum foliolum unum solum adest, minus cæteris.

Cocco vico Bello dictum, J. Bauhino satum, plantam produxit, quæ florebat Maio, similis autem erat præcedenti Araco fab. verum *flores* bini, omnino purpurei, internè non striati; ternus ordo parvorum foliorum, quorum quadam similia sine serraturis, alia verò cum serraturis: Alæ in principio pediculorum cristatæ ut in descripto. Sapor non displicet. In filiquis latis numeravi septem grana: Sapor in virentibus leguminosus cum aliqua ingratitudine. Menfe Junio filiquæ maturæ, latiores multo quam in Faba Veterum vulg. Pila autem duplo majora, minus nigra cum hilo albo.

Hoc genus cum serrato supra dicto idem esse puto; obstant filiquæ binæ ad singulas alas: verum, seu idem sit illi, five diversum, ipsissimum est quod nos inter frutices circa Baia invenimus à vulgari veterum Faba multum diversum, ternis in singulis alis foliorum conjugationibus eorumque majorum, & circumferratorum. Floribus binis in singulis foliorum sinibus illique non striatis, filiquis latoribus, feminibus majoribus.

C A P. IX.

De Lente.

Lens vel ex *lenis* factum est, vel ex *lentis*, quomodo Vett. dixisse in recto, ait Priscianus in VII. Ratio nominis esse creditur quia comest lenes & lentos faciat. Invenio (inquit Plinius lib. 17. cap. 12.) apud *Auctores æquanimitem fieri vescentibus ea*.

Lens à reliquis vicis distinguitur, semine compresso & pro plantulæ modo grandi, filiquis latis, brevibus.

Cæterum Lens minutum & vile est legumen, unde proverbium *mira de Lente*, apud Græcos dici solium, quoties res humilis & pusilla splendidis encomiis magnificique laudibus attolleretur cum Anglicum nostrum respondet *Great matter of a woodcock platter*.

Pauperum & tenuium cibus est, quæ fastidium simul ac lausior fortuna contigit, unde Proverbiis *Unus factus jam desit gaudere Lente*, in eos dictum, quibus ad uberiores conditionem erectis fastidio sunt ea quæ prius inopes boni consulebant.

Quod ad vires attinet, Lens ex Veterum auctoritate oculorum aciem obrundit, ægrè concoquitur, stomacho incommoda est, eumque & intestina inflat: alvum autem sistit si cum cortice edatur inducit gravia insomnia, ad nervosa, & pulmonem & caput incommoda est. Galeno corpus Lentium liccat & ventrem sistit, Decoctum verò propellit. Quapropter prior aqua diffunditur cum cohibendi gratia sumuntur. Præcipua vis adstringendi est in cortice, detergendi in succo. Lens ergo decorticata illam adstringendi vehementiam & ea quæ ipsam consequuntur amittit; magis tamen nutrit quàm quæ cortice spoliata non est, verum succum crassum ac prævum gignit, tardèq; commat, non tamen alvi fluxus delectat ut ea cui cortex non est ademptus. Externè in cataplasmatis ad multa adhiberi solebat à Veteribus. Vide Dioscoridem & Plinium.

1. Lens J. B. minor Ger. Park. vulgari C. B. Mentis.

Planta est annua, radice tenui, alba, paucis fibris donata. Caulis ei satis crassus pro plantulæ modo, dodrantalis, hirsutus, angulosus, infirmus & procumbens nisi in propinquo sit quod scandat, à radice statim ramulos. Folia è quorum sinibus ramuli exeunt alternatim posita, ut in reliquis fere leguminibus, quinque aut sex pinnularum medice costæ adnexarum conjugationibus composita, colla media in claviculam exeunte. Singule autem pinnule oblongæ, angulæ, hirsutæ in acutis apices desinunt. Ex alis foliorum exeunt luteoli tenues, oblongi, duo aut tres *fures* gestantes, parvos, albenres; superius tamen folium, quod chypum appellant, cœruleis intus, lineolis striatum est. Flosculi succedunt *filiquæ* breves, latæ, compressæ, glabræ, duo vel tria femina, quàm pro plantulæ modo majora, compressa, per maturitatem flavicantia continent.

2. Lens major J. B. C. B. Ger. Park.

Lente vulgari omnibus partibus speciosior est & major, herba, foliis, flore albo, filiquis, ut & feminibus, quod Lentis vulgari duo aut tria grana facile aequat.

* 3. Lens

* 3. *Lens Hungarica major perennis* Hort. Leyd.

Reliquæ omnes Lentis species singulis annis intereunt, hæc perennat.

* 4. *Lens maculata* Park.

* 5. *Vicia sylvæstris cum Lentis filiqua* J. B.

Dodrantalem habet caulem, gracilem, angulosum, glabrum, ramulos: folia duarum triumve unciarum, tardi effigie, singularia Cracæ minime foliis non majora, per extremum obtusa & veluti cordata: costæ extremum in cortices cirros abut. Ex alæ sinu enatus pediculus uncialis *florem* gerit unicum Lentis flori similem, quem excipit *filiqua* uncia longior, femunciam lata, glabra, compressa, duo aut tria claudens femina, orbiculata, Lentis majoris.

Nemausi collegit Cherlerus.

Locu.

SECTIO SECUNDA.

De Herbis flore papilionaceo seu Leguminosis non Scandentibus.

Hæc vel sunt filiquis simplicibus, vel filiquis geminatis duplici alveolo duas feminum series continentibus. Prioris generis plantæ sunt vel filiquis articulatis, vel articulatis carentibus illisque vel erectis, [aperitis aut utriculis inclusis] vel propendentibus. Quocirca Sectionem hanc in quinque membra seu subdivisiones dividemus.

Prima erit, De leguminosis filiquis erectis.
Secunda, De Legum. filiquis propendentibus.
Tertia, De Legum. filiquis utriculis inclusis.
Quarta, De Legum. filiquis articulatis.
Quinta, De Legum. cum filiquis geminatis.

SUBSECTIO PRIMA.

De plantis leguminosis non scandentibus filiquis simplicibus erectis: Lupino, Faba, Glycyrrhiza, Galega, Onobrychide, Orobo, &c.

Herba flore papilionaceo erecta seu non scandentes sunt vel filiquis ad singulos flores

Simplicibus, unico alveolo unicam semen aut unicam feminum seriem continentibus; suntque vel

- Monosperma*, floribus in *spicas* è foliorum alis egressas dispositis, filiquis
 - Rarius* & à se invicem remotis sitis,
 - Echinatis* seu aculeatis; ONOBRYCHIS vulgaris, Caput gallinaceum.
 - Lævis*, orbiculatis seu peltatis; Polygala Gejneri affinis, CAPUT GALLINACEUM, J. B.
 - In capitulum congestis, alperis, Glycyrrhizæ facie; GLYCYRRHIZA echinata.
- Polyperma*, filiquis
 - Articulis non interceptis*, calicibus
 - Expansis*, filiquis visui expositis
 - Erectis*, foliis
 - Digitatis*, caule tereti, floribus in summis caulibus & ramulis in spicas digestis, femine amaro; LUPINUS.
 - Pinnatis*, pinnis

Hhhh 3

Majoribus,

Majoribus, conjugationibus paucioribus, floribus è foliorum alis excurrentibus, filiquis & seminibus maximis, caule anguloso inani; *FABA*.
Minoribus & pluribus, radice

Dulci repente lutea, caule procero, filiquis brevibus compressis;
GLYCRRHIZA.
Inspida, saltem non dulci, floribus spicatis, filiquis

Tenuioribus seu strictioribus; *GALGA*.
Habitoribus; *OROBUS Sylvaticus* filiquâ erectâ.

Propendensibus,

Nodosis, torulis seminum protuberantibus vel articulatis; *OROBUS sativus*.
Aequalibus seu planis,

Longis & minoribus,

Tetrioribus, foliis

Pinnatis, aliis cum, aliis sine impari in extrema ala folio;
OROBUS Sylvaticus filiquâ propendens.
Integris, longis graminibus, caule erecto tereti; *CATANANCE*.

Compressis, floribus corollæ in modum confertis, seminibus compressis quadratis; *SECURIDACA*.

Brevibus tumidis & vesicularum instar inflatis; *CICER SATIVUM*.

Membranaceis tumidis & vesicularum instar inflatis filiquas occultantibus; *LOTUS AFFINIS*, *Anthyllus leguminosa*, *Trifolium helleboraceum*.

Articulatis; v. Tab. sequentem.

Gemellis seu duplicatis.

CAP. I.

De Lupinis.

LUPINUS nonnulli à *lupus* dici existimant, rationemque hanc adferunt, quòd *lupinus* quadam naturâ terram vorat. Nam (ut Plinius ait lib. 18. cap. 14.) Tellurem adeo amat, ut quamvis frutetoso solo coniectum inter folia vepresque, ad terram tamen radice perveniat. Sed rectius Ildorus Lib. 17. Orig. cap. 4. qui Græcum esse origine docet. Est enim *λῦπος* *λύπος*, quo respiciens Maro 1. Georg. ait *risisti que Lupini*.

Nempe quia, ut loco dicto Ildorus ait, *Vitulum gustantis amaritudinem contristat*. Aquâ tamen si macerentur amorem exuunt: unde Zeno Citreus rogatus unde fieret, quòd cum naturâ adeo terretur esset, vinum si biberet, fieret *stavior*, sibi hoc cum Lupino commune esse respondit. Meminere Athenæus lib. 3. & Laertius in Zenone.

Ex Lupino macerato fiebant nummi, quorum in Comædis usus erat. Plaut. *Pen. Act. 3. Sc. 2.*

A. G. *Agite, inspicite aurum est.* Col. *Profectio pectore Comicum.*

Macerato hoc pingues sunt auro in Barbaria boves.

Verum ad banc rem agendam Philippum est.

Hinc Horat. Lib. 1. Epist. 7.

Nec tamen ignorat quid dissent ara lupinis.

Ubi, ut Turnebus à Mureto edoctus scripsit lib. 1. Advers. cap. 15. per *ara* intelliguntur nummi *arri*, per *lupinus nummi Comici* à *Lupinus confecti*, ut omnino saliantur qui corrigunt, *quid dissent ara Lupinus*. Hæc omnia è Clariss. Vossii Etymologico.

Lupini note sunt folia digitata, caules teretes, flores in summis caulibus & ramulis in spicas digesti, fasciæ erectæ.

1. *Lupinus sativus* Ger. *sativus flore albo* C. B. *sativus albus* Park. *vulgaris, semine & flore albo, sativus*; J. B. **White Lupines**.

Caulis huic cubitalis & sesquicubitalis, mediocriter crassus, teres, hirsutus, erectus, ramulosus, medullis fæctus [quamvis alii concavum faciunt] foliis nullo aut alterno ordine positus velutis. *Folia* pediculis duas tresve uncias longis insuntur, ex septem plerumque segmentis oblongis angustis, è pediculis

pediculi fastigio eodem puncto enatis, Pentaphyllum in modum composita: [Folia huiusmodi *Tungia* non inepte digitata dicuntur] è glauco obtusè virentia, ad margines æqualia, subus hirsuta lanugine inani & quasi argentea ad margines præcipue. Horum latera noctu contrahuntur, ipsique insuper ad pediculum terram versat reflexa dependent. *Flores* in summis caulibus & ramulis in spicas digesti, papilionacei, albi, pediculis brevibus. *Floribus* succedunt *siliquæ*, tres uncias longæ, hirsutæ, erectæ Fabacearum instar, pulposæ, compressæ, quinque vel sex *semina* majuscula, orbiculata & nonnihil angulosa, compressa, quâ parte siliquæ adherent cavitate quandam velut umbilicem exiguum habentia, foris alba, intus lutea, sapore amaro, continentes. *Radix* subest dura, alba, multifida.

In Italia in agris seruntur: non modò ad alimentorum usum, sed (si Matthiolo credimus) ad *Lecus* agros impinguandos.

Lupinum alterum album Park. huc refero.

Seruntur in Hetruria (inquit Matt. & nos etiam id observavimus) non modò ad alimentorum usum *Vires* sed ad agros impinguandos, & Plinius pinguecere hoc fam arva vinealque dixit, ita ut optimi vini vicem representent.

Semen in aquâ dulci calida maceratione amari tudinem deponit, & gustui gratum redditur ut citra aliam coctionem efficitur. Galenus elixum cum garo ac oxygano, vel etiam fine his sale mediocri conditum mandi scribit, & fieri tunc nutrimenti succi crassi, & cardè descendere. At ubi nativa etiamnum amaritudo manet extergendi digerendique vim obtinet, interficit lumbicos tum illic tum addito melle linctus, tum in polca potus; quin & decoctum ejus idem præstat. Foris impositus ex emplasticorum genere est; unde & decoctum in foru, & farina in cataplasmatis virginitas, achoras, pustulas, ploras, gangrenas, ulcera maligna juvat, parum extergendo, parum citra mordacitatem digerendo. Sunt qui farinam ichiadicis cum aceto illunt. Elicie mentis & fecum cum Myrrha & melle impositum, & alia multa præstat, quæ vide apud Dioscoridem, Galenum & Plinium.

Quod Theophrastus dixit vinidè à nullo animali mandî propter amaritudinem, de fructu intelligendum est: nam hodie etiam pro boum pabulo seritur inter rapas. *J. B.*

2. *Lupinus caruleus major villosus* C. B. *exotius hirsutissimus* J. B. *caruleus maximus* Park. *major flore caruleo* Ger. *emac. indicus* Cornui. **The greatest & best Indian Lupine.**

Radice est lignosa, rufescente, fibrosa: *Caulis* cubitali, rotundo, firmo, striato, molli lanugine obfuso, (nam in hoc longè major est hirsuties quàm in aliis Lupinis) in summitate in paucos ramulos divisio, [Cornuto multis ramulis brachiato] ramulis quandoque etiam subalaribus rudimenta floris futuri habentibus, qui rarò nostro coelo perfructuantur. *Folia* septena aut octona, [Corn. novem aut undecim] molli lanugine obfusa & quim in cæteris latiora, stellæ in modum disposita, pediculis villosis, tres quatuorve uncias longis, insident; quæ decidua sunt, maxime ubi *semen* perfici incipit. *Flores* magni sunt, eleganter carulei & inodori, semper quini in ordine cea verticillati dispositi, ita ut quamplurimum quatuor, rarius quinque ordines conspiciantur, & quo planta perficiatur fit eo etiam magis à se invicem distinguuntur, & quintus ordo plerumque penit, dum inferiores semen perficere student. *Siliquæ* sequuntur hirsutæ, unciam lata, duas longæ, sed paucæ, cum ex quinque ordinibus vix binæ singulo ordine proveniant (quod raritatem & peregrinam plantæ naturam ostendere videtur) quæ *semen* vulgaribus majus, compressum & rufescens, alperum, J. Bauhino totum luridum continent. [Cornuto Siliquæ trium ad summum seminum capaces sunt; semina non levem, ut reliqua, superficiem habent, sed pumicosa asperitate rudem.]

Hæc planta tum à Clusio in Hist. describitur, tum à C. Bauhino in Prodomo, cuius etiam descriptionem adhibuimus, & tamen (quod mirum) à Jac. Cornuto in *Hist. Plant. Canad.* pro non descripta habetur.

3. *Lupinus medius caruleus.* An Indicus medius caruleus Park?

Præcedenti similis est sed minor & humilior, pariter villosus. *Flores* etiam minores, colore eodem caruleo ameno lucentes, cum macula in medio albicante, versutæ, antequam flos marcescit, in rubellum colorem mutatâ. *Siliquæ* villosæ, minores; *semina* etiam minora, valde compressa, per maturitatem contracta cavitate quandam utrinque obtinent, pulchrè variegata, minime ut superiores aspera, sed levia ut in reliquis.

Londono semen habuimus, quod in hortulo nostro Cantabrigiæ satum plantam produxit, quæ se *Lecus* men maturum dedit.

4. *Lupinus caruleus minor* Park. *flore caruleo* Ger. *glycyrrhis flore caruleo* C. B. *glycyrrhis purpureo flore, semine rotundo vario* J. B.

J. B.

Ex sylvestrium Lupinorum genere est, caule cubitali, robusto, recto, tereti, striato, solido, alis satis frequentibus concavo & ramolo. *Folia* Lupini sativi, nonnihil hirsuta, multo minora, in quinque, sex, vel septem radios longos, angustos fissa; pediculo inhaerent longo, sapore ingrato & odioso. *Flores* longa serie crebri, agminatim ascendentes, Cicercularum & Pisorum flores referunt, coloris purpurei [potius carulei] quibus succedunt *siliquæ* rectæ, *semina* continentes parva, stigmatibus variata, rotunda. *Radice* porro demittit satis profunde, non magnam tamen, glandulis ad fibras adnatis frumolam.

In Sicilia circa Messanam sponte & copiosè provenit: alibi etiam tum in Italia tum in Narbo- *Lecus* nensi Gallia, locis arenosis & inter legeres invenitur.

5. *Lupinus*

5. *Lupinus angustifolius caruleus elatior. An Lupinus Gadenfis marinus flore caruleo Park? Lupinus minor caruleus Tingitanus Moril?*

Lupino sylvestri cæruleo similis est, sed erectior & elatior multo, ut qui ad cubitale altitudinem allungat, ipsum etiam Lupinum sativum proceritate æquans vel excedens: *Folia* ut in sylvestri minore angusta, novena plerumque in eodem pediculo, extremis obtusioribus quam in aliis Lupinis, ut quasi abscissis videantur. *Semina* Lupini sylvest. cærulei feminibus similia, sed colore nonnihil diversa, maculis nigris ex fusco flavicantibus varia.

Semen huius Lupini Gadenfis titulo nobis communicatum est.

* 6. *Lupinus flore flavo Indicus Bontii.*

Bont.

Sapore est fastidioso & amaro. *Flores* fert flavos, quibus *siliques* succedunt Pisorum nostrorum siliquis similes. *Pediculi* ex ipso caule satis longi & recti extensi emergunt, qui desinunt in quinque vel sex *folia* oblonga, tenuia. *Flores* autem & *siliques* etiam caulibus cum tenui pediculo adnascuntur.

Agrestes sunt, & in hortis (quod sciam) non coluntur.

Vires. Decoctum eorum alvum movet & urinas, ideoque magis inter medicamenta quam alimenta locanda veniunt.

Folia & *sapor* Lupinum indicant, at *spica pendule ad aliud genus pertinere arguunt: Lupinus est amarus.*

7. *Lupinus flore luteo Ger. Park. Sylvestris flore luteo C. B. luteo flore, semine compresso varieg. J. B. The pestle Lupine.*

Hic prima specie minor est & humilior, verum & ramiflor, & in latitudine magis diffusus. *Folia* angustiora longioribus pediculis insident, utrinque hirsuta, & in aceros mucrones definita. *Flores* in summis caulibus & ramulis in spicas longas digesti, & pluribus florum verticillis compolitis, [sex septemve interdum] in singulis verticillis quinque plurimum stoculi, pediculis brevissimis natis, flavi, odorati. Ad exortum pediculi uniuscujusque floris antequam aperitur apponitur folium lanuginosum, concavum, quod explicato flore decidit [Hoc & aliis Lupini specibus commune est] *Flores* ejusdem figuræ cum præcedentis, nec pro plantæ modo minores. Floribus succedunt *siliques* surrectæ, hirsutæ, compressæ, seiscunciam aut duas uncias longæ, quatuor vel quinque semina compressa, colore ex albo flavicante & fusco varia continentes: Ramuli in hoc, sed magis in præcedente, supra florum thyrsum, qui in summo caule est, affurgunt & in altum emittunt. *Folia* contrahere se noctu instar primæ speciei, non tamen dependent deorsum reflexi, sed potius sursum eriguntur.

* 8. *Lupinus peregrinus minor, seu angustifolius C. B.*

C. B. prod.

Ex *radicula* oblonga capillacea, *cauliculis* tenuis, palmaris, quam minimum hirsutus exurgit, circa quem *foliola* quina, sena, septena, brevina, angustissima, subhirsuta, quæ oblongis pedicellis insident. *Flores* & semina nondum vidimus.

Ex hortis Contareni Lupini Africani minimi nomine habuit C. Bauhinus.

* Ex diâsis D. Hermann. Fructus, annotante D. Palmer, rotundus, orbiculatus & in lateribus crenatus. Ex eo farina in Officinis conficitur pro cataplasmate.

* 9. *Lupinus caruleus minor perennis Virginianus repens Moril.*

Moril.

Hic quatuor caules, *folia*, *flores*, *siliques*, feminæque cum sylvestri cæruleo minore convenit: sed (quod notatu dignum) à duratione & rependi sub terram facultate à cæruleo minore (cum quo prima facie maximam habet affinitatem) caterisque suæ familie quam facillimè discernitur, ut prolixior descriptione ei opus non sit.

Præter descriptas alias adhuc Lupinorum species exhibet & describit Parkinsonus: nimirum 1. *Lupinum alterum album*, cui florum petala media, superiore seu gibbâ parte; supremum cavum, cæruleo colore tincta seu maculata sunt: major est vulgari.

2. *Lupinum minimum caruleum*, qui partium omnium parvitate præcipue à sylvestri cæruleo minore differt. An fortè idem Lupino peregrino minori C. B.?

3. *Lupinus flore carneo*, à Lupino Indico medio (cui aliis similis est) colore floris, parvitate omnium partium, & hirsute minore diversum.

Verum cum hæ nobis nondum viderentur, nec à quoquam alio descriptæ, nihil amplius habemus quod de illis dicamus, nisi quod semina à Galicim Boelio collecta fuerint, quodque valde teneræ essent, & semen potè primum annum ad maturitatem non perducerent.

D. Magnol Lupinum flore purpurascens latifolium hirsutum C. B. in *Martb.* se in fatiis in loco Gramineo fisis & in aliis circumpositis invenisse scribit. *Botan. Monsp.*

C. A. P.

C. A. P. II.

De Faba.

Faba, Græcis *ῥαβδ*, à Faliscis, Hetruriae populo, *Haba* dicta est, unde vocabulum sumptum videtur. Martinus à *ma*, i. e. *vescor, pascor*, dedit, ut sit quasi Paba. Isidorus à *fabo*.

A Dodoneo hoc genus leguminis *Boona* Latine dicitur, qui Germanismo fulus, idiomatè Alemannico abusus, at aliis doctor videretur, nomenclaturam hanc novam excogitavit (inquit J. Bauhinus.) Ceterum Boona five *Boan* nomen à Batana Italico deductum videtur, quia totò Infubria & Liguria recentius Fabas vocantem voce appellari auctor est Hermolus.

Notum Græcis dicti creduntur quia *fabæ sunt & si videri dicitur, & dicitur & videri*.

Fabæ notæ genericæ sunt siliques erectæ, crassæ; semen maximum, ad latera compressum oblongum cum hilo magno in extremo, caules angulosi, firmi, concavi.

A. 1. *Faba C. B. Faba, Cyamus leguminosa J. B. major hortenfi Ger. Park. Garden-beans, T. B.*

Radice partim est recta, partim serpente, strumosa & fibris donata, ex qua *caules* surguntur duobus cubitis altiores, [imò in lateri solo humanum altitudinem superantes, vel singuli vel bini terne pro fertilitate soli] quadrati, inanis, *folia* adversis, cæcis, ex oblongo rotundis, ad unam costam adnexis: ex quorum aliis *flores* oruntur simul aliquot juncti, cæcigenibus Pisi similes, quorum supremum folium ungue purpurascens albidum, atris purpurantibus pictum est: duo lateralia in medio nigra, in ambitu alba, flamina oculis colore est ex albo herbaceo. *Semina* in *siliques* magnis, crassis, carnosiss, hirsutis, surrectis, oblongum, latum, planum, compressum, maximum, dimidiata drachmam interdum pendens, colore proutque albo, interdum rubente, hilo in summa parte longo, nigro.

Potquam semen dederit radicitus exarscit.

Faba fructu albo & fructu rubro, non sunt due distinctæ Fabarum species; siquidem experientia nostra, Fabæ rubræ satè non semper rubras producant, sed interdum, imò sæpius albas. Hæc coloris mutatio accidentalis est varietas, quæ vel solo, vel culture debetur.

2. *Faba minor five equina C. B. minor sylvestris Park. 3. five communis Ger. emac. Field-beans, or Horse-beans.*

Caulibus, foliis, floribus & siliquis hortenfi seu majori Fabæ similis est, sed minor. *Folia* tamen pluribus pinarum conjugationibus constant, magisque conferta sunt. *Flores* è foliorum sinibus exeunt in pediculis parvis, sex plerumque in eodem pediculo, qui desuper totidem relinquunt *siliques*, minores & rotundiores quam præcedentis, *femina* claudentes minora, tumidiora, rotundiora & modicè oblonga, alia pallidiora, alia nigriora. *Excursus* est plerumque hoc genus Faba majori seu hortenfi, cum siliquarum ad singulas alas numero, tum seminum in singulis siliquis.

Fabæ [hortensis intellige] in cibus utitur frequentissimè: kintque in multis regionibus (ut rectè *Vesce & Adversariorum* auctores) vire & tota æstate magnum annonæ supplementum. Nos Trago subici *Vires*.

hinc recentius innoxias esse in cibo, & bonum succum pingere. Veteres eosque secuti Dodonæus, Casp. Hofm. & c. receptoribus aliis, Fabas flatulentas esse aiunt, & tanto flatulentiores quò viridiores, cujus consequens est, difficilis etiam esse concoctio; quod tamen nos non experimur quamvis æstivo tempore Fabas frequenter vescimur; nec probamus (intentionem Dodonæi arduis & expostatis recentibus præferentis, quod scilicet minus flatulentis putet, sed potius cum Trago eas operari relinquitur. Nec video cur porcos aliisque animalia segnent, & non æque homines.

D. Mundy de eluculentis p. 121. se novissè scribere rusticum quandam pauperem, qui in gravi annonæ difficultate fabis solis elixis, nec aliæ re, liberos aluit; paucis tamen & pascis melius coloratis aut habitoribus vix alios videres, unde constat copiose nutrire fabas ardas, postquam ventriculus eas ferre alluevit. D. Tamerlanus *Reislin*.

De facilitate adstrictoria facinæ fabarum, ejusque proinde usû in dysenteria medicos dissentire video. Casp. Hofmannus à farina fabacea, seu Faba fæla Veteribus dicta & lomento fabæ, quæ paratur sine cortice non oportere ut illam expectare adstrictiorem, quæ cortice est, non autem substantia. Quia, pergit, ex limitatione intelligi uniusquique, quo in errore versentur illi, qui hæc Farinæ vel in aceto solo, vel in aceto & aqua decocti utuntur in alvi fluxibus ex debilitate retinendis; nisi enim totæ decoquantur nulli sit.

Dodonæus è contra Fabam cum putaminibus descendere ait nec omnino facile, nec omnino tardè; abique hæ autem alvum contrahere: *Ne in Dodonæi sententiam propendamus, cum videmus in frumento florum farina suspiribus excessu potentius asfringere, & farsere extergere, farinæque defensionem promovere; rem tamen experientia determinandam relinquitur.* Faba minor facultate ac temperamento admodum similis est majori; non tamen tam hominum cibo quam equorum laginæ servit ac utilis est.

Farina Fabarum non tantum intra corpus utilis est in diarrhoea & dysenteria, sed & extra in maculis à Sole contractis, aliisque cutis lorbibus extergendis (si illi trichorum) in ligulatis disticulis. Aqua destillata ex floribus dauretica est, maxime usis in maculis faciei extergendis elique fucandis. *Flores* autem suavissimum odorem exhalant, ut agri aut horti Fabis concavi, cum in flore sunt, odor etiam è longinquo sentiantur.

An Boona five *Boan* sit Veterum Faba non levis est inter botanicos controversia. Vide si Dodonæum, J. Bauhinum & Casp. Hofman: in *De Medicam. Officin.* Certe Veterum Faba parva fuit &

stamina cum *siliqua* rudimento continentes, in caulis & ramorum summitatibus nascentes: quibus succedunt *siliqua* rotundae, digitum longa & caelum spectantes, plurima *femina* continentes rotunda, aliusmodum compressa. Drucciferae florae, subinde novae & recentes *flores* proferens, semperque vires. *Radix* habet multifidam, lignosam. Non ultra sena in eodem folio pinarum paria observavit B.illus.

Hon. Bello videtur suam plurimum ab Alpini Sphera differre, quod ex descriptione & icone colligere licet. Equidem Alpini figura violola, duplici potissimum nomine (inquit C. Bauhinus) primum quod in costae extremitate male posuerit folium quod impariter faciat; dein quod siliqua dependens pinxerit, cum omnes oblongae, cylindraceae, sursum spectant. Non tamen differentes facio, cum ab Hon. Bello integrum plantam ex Creta, & à Prospero Alpino *femina* (unde planta enata) acceperim, in utraque solam differentiam in foliis notavi, quae in Aegyptiaca acutiora & atrovirentia sunt. C. B.

Alpinum defendit Cl. Vellingus *Obervo. in lib. P. Alpini de Plant. Aegypt.* Utriusque iniquis culpa [quam Bellus sci. & Bauhinus Alpino imputant] facile & fidenter Prosop. Alpinum purgo. Quamvis enim frequentius paria sint foliorum agmina, interdum tamen adjectum extreme virgulae primum folium: imò in eadem plantae & parum foliorum ordinem & impariter observavi.

Siliqua caelum sanè spectant. At nec hoc perpetuum est, cum coelestis caloris inaequalis dispensatio humiditatumque modò copia, modò inopia posicum illarum permuret. Haec Vellingus, cui ut oculo testi & veracissimo libenter fidem adhibemus.

Camarius Noribergae suae decus Sopheram circa ramorum exortus, seu in alarum cavis, qua parte collatum latior extremitas caulem amplectitur, verrucis parvis rubentibus, quae assu intensissimo liquorem candidum, pellucidum exudabant, spectabilem in horto aluit. C. B.

CAP. V.

De Orobo sylvestri siliquis erectis.

- 1. *Orobus Brasiliensis flore luteo* Paimirioba dictus Marggr.

Marggr.

EX unica radice multi prodeunt *caules*, circiter tres pedes longi, lignosi, virides, nodosi, in numeros ramos divaricati, qui à nodis prodeunt: in quolibet ramulo octo vel novem folia, minimum quatuor vel quinque paria, sibi invicem opposita, planè similis illius Orobi Pannonici Clusii. In extremitate ramorum enascuntur *foresculi*, pentapetali, planè similis illius Orobi Pannonici sed omnino lutei. Flores sequuntur *siliqua*, quatuor, quinque, sex, aut septem dig. longae, teretes, paulum compressae, haud crassae, incurvatae ut Entis Polonicus; quae per maturitatem fiunt fuscae & sponte rumpuntur, atque effundunt *semen* rotundum, latiusculum, compressum, fuscum, paulo majus Lentibus. In quolibet siliqua 50 & interdum paulo plura continentur femina. Toto anno flores & fert *semen*. *Radix* longa, recta, multa superius habet filamenta, flavi coloris.

Aqua destillatur ex hac planta, quae comminuit & expellit calculos Vesicae. *Radix* contra venena & stranguriam: folia contra *Bichos de Cu*; *semen* cum aceto contra impetiginem valet: Planta quoque confusa & calide applicata laterum doloribus auxiliatur. An siliqua erectas producat, non dicit autor, ut in icone erectas appingit; Puto Marggravium errasse in numero petalorum floris, nisi lit error Amanuensis aut Typographi.

- 2. *Orobus Brasiliensis Taracroqui dictus, Metapeto Lusitanis* Marggr.

Marggr.

Species est Payomirobæ, ejusdem figurae & eadem radice, caule, ramis, flore quoque sed paulum minore, eadem dispositione foliorum & ejusdem coloris, differt tamen foliorum figura: nam hujus sunt digitum aut paulo plus longa, figurae ovales, ad exortum suum angustiora, superius viridia, inferius nonnihil incana, nervo secundum longitudinem & venis obliquis praedita. *Semen* rotundum, nigrum, minutum, & multum diversum à semine Payomirobæ.

Post Solis occasum folia sua componit & quasi marcescit, manè iterum explicat. Hoc & alius fere omnibus leguminibus convenit.

3. *Orobus sylvaticus purpureus vernus* C. B. *Sylvat. purpureus major* Park. Pannonicus t. Clusii. *Sylvat. vernus* Ger. emac. *Galega nemorensis vernia* J. B.

J. B.

Veris munus Galega sylvat. pedem altos habet *caules* cum incipit florere, *siliqua*que satis angusta & mollia, postea majores, angulosos, ex radicibus multiplicibus, fibrosis, nigris, perennibus numerosos surgentes: in quibus *folia* ex duabus tribusve conjugationibus composita, quorum singularia pinnatae foliis paria, unciam aut seculum lata, uncias circiter tres longa, in longum mucronem destinentia, tribus secundum longitudinem decurrentibus costis; bina quoque foliola caulem foliorumque pediculis amplectuntur veluti pinnulae. *Flores* in longo pediculo veluti spicati, sex vel septem aut octo, quales Leguminibus purpurei primum, postmodum caerulei, quos *siliqua* excipiunt, uncias duas longae, nigrae, erectae, in quibus *femina* rotunda, exigua, interdum vero oblongiuscula, amari- cana. *Radix* quatuordecim annis iterum pullulat.

In dumetis à la Bassie, & alibi circa Genevam inque Germaniae & Helvetiae sylvis frequens.

C. Bauhinus

C. Bauhinus Altragalum Columnae hujus plantae synonymum facit: J. Bauhinus valde dubitat an sit eadem necne, quoniam majorem florum numerum Altragalum suo tribuit Columna, (viginti minimum) quam unquam in Orobo descripto observavit: in foliis praeterea non depinguntur, nec describuntur nervi ad Plantaginem accedentes.

4. *Orobus sylvaticus pallido flore* C. B. *Galega montana Dalechampii* J. B. An *Orobus Alpinus latifolius* C. B. Park?

J. B.

Cubitalis est planta, *caule* striato, ex quo per intervalla orti pediculi longitudinis mediocri quinas sensae annexas densio agmine sustinent foliorum conjugationes, quae Galegae vulgo notae foliis quam similima: *Flores* in peculiari appendice spicam emulantur, colore praediti luteo-pallidescite, figurae florum Genistae quoque. *Radix* subest multiplex, tuberosa & longissimis fibris donata. *Siliqua* (quas mihi, inquit J. Bauhinus, interdum non licuit) testatur Dalechampium esse nigras *femina* plenas Lentuleae similibus.

Invenit J. Bauhinus in monte Thauri non longè à Geneva: nobis ibi plantas indagantibus non Lani comparuit.

Sibi persuadet Parkinsonus, & mihi una, Orobum Alpinum latifolium C. B. in Prodermo descriptum non differe specie à planta hic proposita. Vide & confer descriptiones Bauhini & Lugdunensis.

5. *Galega nemorensis vernia similis flore albo* J. B. *Orobus Pannonicus* 4. Clusii. *Orobus sylvaticus annuus flore albo* Park. *Orobus montanus flore albo* Ger. emac.

Clusii.

Aliquot ab una radice prodeunt *caules*, cubitales, striati, recti, *folia* alternatim proferentes pennata, quaternis foliis satis amplis & mucronatis constantia (quibus adnascitur aliquando extremà quàm quintum) viridibus, per quae aliquot venae transierunt à medio nervo excurrunt, subsacidi quidem initio gultis, sed postea amarisculi. *Flores* ex alarum sinu brevi petiolo infidentes prodeunt quini aut senti, antrorum spectantes. Vicis floris non dissimiles, albo colore praediti, qui in binis foliolis sursum reflexis [atque unum duntaxat folium in floribus papilionaceis sursum reflectitur] paleficis, odoris expertes. Lobi quales in primo genere ferè, in quibus *semen* fuscum majus quam in reliquis generibus. *Radix* minimè virax est, sed proloato fructu perire solet ut plerisque Leguminum generibus accidit.

In Alpibus Austriacis nascentem invenit Clusius: itémque in Pannonia interamni in monte quodam sylvo Greben arci vicino. Flores protulit April & Maio in hortos transiit, deinde feras.

Orobum Pannonicum 4. Clusii C. Bauhinus Galega montana Dalech. eandem facit: J. Bauhinus, cui potius accedo, distinguit. Nam in Galega montana plures sunt in foliis pinarum conjugationes. Judicat Lætor.

6. *Orobus sylvestris angustifolius Alphodeli radice* C. B. *sylvaticus angustifolius* Park. *Orobus quorundam radice bulbosa, flore albo* J. B. *Orob. Pannonicus* 3. Clusii. *montanus angustifolius* Ger. emac.

Clusii.

Graciles promit *cauliculi*, rectos, firmos, angulosos, pedales & cubitales: *folia* per intervalla unit costae inherantia, quaterna plerumque, ex avertis lita, erecta, angusta, etiam ferè unciarum longitudinis, gustu aliquantulum acido intio, deinde amarisculo, nulli capreis praedita, quod *caules* satis firmi adminiculis non egent. *Flores* in longis nascuntur furculis, spicae instar congesti, florum Pisi aut Viciae formâ, seni aut octoni, candidi coloris: deinde oblongi lobi nigricantes, priores lobis pares, *femina* nigro, interdum etiam maculoso pleni, qui per maturitatem cum strepitu desiccantes *semen* abijciunt. *Radicibus* nititur quinis aut senis, minimi digiti longitudine, crassiusculis, Alphodeli aut Paeoniae feminae minoris oblongis bulbis ferè similibus, minoribus tamen, foris nigris, intus albis.

In pratis Austriae Thermis Badenibus vicinis, inque montosis ultra Danubium locis ad caedua-Locum sylvarum margines invenit Clusius. Floret cum superioribus & semen Junio perit.

Arati vel Apis leguminose (species Testam. Carolo J. B. excepto floris colore purpureo in omnibus cum descripta planta convenit.

CAP. VI.

De Leguminibus siliquis aculeatis seu echinatis monospermis Onobrychide & Glycerhiza echinata.

O nobrychis nonnullis ab Onobrychide & Glycerhiza quasi Afini palmes dicta putatur: aliis ab Onobrychide & Glycerhiza, ab Afini raditu, quod eo depresso fremant Afini, nec injuria, siquidem cum *semen* jam maturit depascantur: Semen enim rigidis suis aculeis eorum palatum & os compungit.

Notae ejus generis sunt floris spicati, siliqua aculeatae monococcae.

iiii

A. 1. Ono-

Locus.

Triplex habetur Cicer Sativum, 1. *Candidum*, quod & Columbinum vocatur: 2. *Rubeum*, Venerium dictum: 3. *Nigrum*, ceteris minus & angulosius, quod Arietinum appellatur. *Matth.*

Locus. In Hispania, Italia & Gallia passim in agris lerritur: pullo cralloque lolo gaudet. Floret junio & julio mensibus, atque subinde in filiquis semen producit.

Cicera apud Veteres erant in cibario iulo, ut hodieque apud Italos, si quibus nonnullis deinde et aliis
et circa annid viridia adhuc fuit, citrati observamus. Praeferebat tamen illis, quia magis
et quae, credimus, etiam fere generare, unde quidam eius acmiffius ipsum exhibent.
Attrahendi, extergendi, aperiendi, incidenti, digerendi vi pollent: ut pinum cicut et calum
frangunt: ledunt autem velicam exulcerant et renes. Tragus et Plinius de eodem vi calum
pellere scribunt, reditus et modestius quam Dolores, quos, ut Plinius, Anrioch, et alii, evidentem
lapides confingere et exire facit. Cicut, si (inquit J. Bauhinus) tanta vi est Cicurum, maxime
Babymeniudum, ut evidentem frangant, preclorescent auro et ceteris omnibus litho-
pnepticis: nullum enim exiliffimum veraciter dici polle frangere calicum: nec etiam si fuerit
dentem id apparet.

Cicero Diocordici *invenia* sunt: Quomodo hoc (inquit C. Hofman.) cum sint *invenia* sunt? quia propter substantiam quamdam terream (potius nitrolam) abstergit et alvum movet, non lecus ac Beta, Brassica, alia hujus generis. Tum verò edere oportet non sicca, sed in aqua decocta. Sicca enim, qualia etiam fraxa sunt, alvum siccant. Dicendum cum Antiocheno habere quasdam partes falsas in superficie quas in decoctione deponunt, quibus ventrem movent, quasdam dulces in centro, quibus urinam eliciunt.

Jus eorum ictericos juvat: decoctum lumbricos ejicit, menses & foetus educit, & lac gignit. In cataplasmatis pforas, lichenas, parotidas sanant, testes inflammatos discutunt, ulcera maligna consolidant.

Apud nos tantum ferulurpatur decoctum Cicerum rubrum in impedita urina: sed moment Præciæ fit urpatur frequenter in iis, in quibus exulcerationes sunt dictarum partium (quod ex Diofcoride & Plinio habentur). Idem datur vel solum, vel cum maci, petroselinio, aliis ad cienda $\mu\alpha\lambda\alpha\gamma\alpha$: immo etiam ad augendum lac, si Diis placet. At hoc è Veteribus habent. Sed quomodo $\mu\alpha\lambda\alpha\gamma\alpha$ meminerunt è $\mu\alpha\lambda\alpha\gamma\alpha$? Abstergendo cutis vitia. C. Hoffman.

* 2. *Cicer montanum* Anderson C. B. Park.

C. B. prod.

Radice est longa, in profundum, nisi fissilium lapidum interventus probeare, deinceps; a qua exurgunt *pediculi* palmates, tenuis, hirsuti, utrinque *fili* duodenis & pluribus, fibrotundis, sed nonnihil quam in Cicere fatisio longioribus, marginibus hirsutis, modò equaliter, modò inaequaliter ex adverso nascentibus, folio tamen extremo impari, vestiti. *Filioli* ad radicem oblongi-
ficuli, adleri, formâ ad florem *Loti* tetragonolobi accedenti. His succedunt *siliqua* praeuiculi,
duabus valvulis confantes, femine reniformi, Medice in modum *havelcentis* pregnantis.

Vernis mensibus floret in montibus Thuringiae circa Northusam.

* 2. *Cicer montanum lanuginosum erectum* C. B. Park.

C. B. prod.

C. B. prod.
Ramis est pedalibus, rectis, rotundis, molli lanugine hispida, in ramos feminalmares, etiam multo minores, brachiatis, in quibus folia Venia fylv. forma, longa, modò latiora, modò angustiora, mollia, levi lanugine oblita, densa, duodena, & totidem ex adverso eidem costâ inhaerentia, extremo semper impari numero faciente ramulorum: apicibus spica florum pallidorum & hirsutorum infidit; quos sequuntur *siliquae* oblongae, lanuginosae, in exiguum recurvum filamentum definites, quæ *semen* nigrum, minutum continent.

Hoc angustioribus foliis in Valefia ad Thermas Lucenſes Julio floriens reperitur: at quod paulò latioribus, in montibus Francenhufanis.

*Locus &
Tempus,*

C A P. IV.

*De Leguminibus supra infrâque terram fructum ferentibus,
seu Arachyda.*

A Raci vel Arachi nullam apud Grammaticos invenio Etymologiam.

1. *Arachyda* aut *Aracoides* *Honorii Belli* J. B. *Vicia* similis, supra infraque terram fructum ferens. C. B. An *Theophrasto* *Araco* duorum Clus. *Aracibidna* *Cretica* Park.

Roll

*Herba est dodrantalis, foliis leguminosis Lentis, vel Vicie, minoribus, obtusis, cordatis. Viti-
culis tenuibus, quorum extremis flores harent purpurei Vicie. Circa radices sub terra fert siliquas
parvas, Lenticulæ similes, in quibus modò unum, modò bina *semina*, rotunda, nigra, in altera verò
non nigrum, sed Orobo simile. At quos fructus in caule proferat plumbis occupationibus præpe-
ditis hæcenus observare non potui.*

Addic

Addit J Bauhinus, Nigrum semen Vicie sativæ simile esse, dentibus durum attritu, sapore Pisorum; medullâ alba: Album verò simile formâ, sapore & duritiâ.

Clusius plantam siccam inter semina à Jo. Pona missa in Horto Botan. Lugd. Bat. ferenda, in qui-

[illegible]

Mirum J. Bauhinum in planta à Bello accepta nullos observasse capreolos, cum Clusius, ut vidimus, capreolos plantæ à se descriptæ attribuat, atque etiam in icone appingat.

Parkinsonus duas adhuc alias profert Arachnidæ species: primam e femine Ulyssippone libi a Boelio misso ortam, quam Jo. Bodæo à Stapel sub titulo Araco similis descriptæ eandem esse suspicor.

• 2. *Arachnis sub terra siliquifera Lusitanica* Park

Park.

Par.
 Præcedenti similis est: *Ramuli* tenues pedalem longitudinem non multum superant, in terram
 plerumque procumbentes, *foliis* parvis, angustis, numerosis, ordine duplatis, ad summities usque
 vixitis. *Floris* et *foliorum* finibus exeunt, parvi, rubentes, quæ excaussis succulentis *slisque* parvis,
 semine capite, rotunda continent. *Radix* in terram recta descendit, fibris adhærentibus.
 A radice capite & inferius exoritur *slisque* breves, crasse, dum adhuc lili terra latent albicantes:
 que postea aeri expositæ colorem turgent & obtusioribus sunt, singula vel bimūm *femina*
 quæntes. iis quæ supra terram nascuntur multo majora, & nonnulli maculosa.

Plantae hæc, si eadem sit Bodzo a Stapel * descripta, ad hoc genus non pertinet, sed ad Lathyrum, + Anser. in
Theop. Hist.
lib. 1. cap. 11.
ubi descriptum est ejus Stapelianam vel. Hanc autem illi eandem esse suspicor, quia & illa Stapel
libo nata est ex Hispanico semine à Guil. Boëlio missa.

" 3. *Aracus imraya* Americanus Park. Mundubi Brasiliensibus Margg

Marguer.

Margg.
In pedalem aut bipedalem altitudinem affligit, caule quadrato aut striato, ex viridi rufescente.
et pilolo. Hunc inde enaluntur ramuli, pinnas quasi caule amplexantes, et foliis angustis ac-
minatis striatis: mox habent nodum, et trium vel quatuor digitorum longitudine extenduntur
conneq̃ue quilibet ramulus, folia, duo semper ibi opposita, paulo plus quam duo digiti
longa, seliquidum tria, ovata, laevia, infirma striatula, internè paulum canescentia, et
longa, seliquidum tenuis quilibet parallelis dorso, raris quoque pilis veluta. *foliolum gerens fa-*
conspicuo et folia gerunt pediculis seliquidum circiter longis. *foliolum gerens fa-*
lorum cum et per oras rubentem, duobus foliis continetur, ut videtur, aut triis. *Radix*
vum, et per oras rubentem, duobus foliis continetur, ut videtur, aut triis. *Radix*
haud longa, renibus, contorta, filamentosa, cum videretur, fragilis, quibet aures in fe continet duo
nisme curvabit, oblongis, magnitudinis velut arbuti, carne intus alba, oleaginosa, sapore Piscitatorum, qu-
nucleos, pellicula laetare purpurea vestitis. *carne intus alba, oleaginosa, sapore Piscitatorum, qu-*
comeditur coctis, et inter bellaria opponuntur: multum tamen comesti capitis dolorem calidum
et in facie nudi intus strepunt.

Hæc est proculdubio planta illa, cuius siliquam describit Parkinsonus sub titulo allato, quamque in Americæ regionibus tam versùs Austrum quam versùs Occidentem friss, inque insulis adiacentibus frequentissimam esse scribit, cuius fructus nautis nostris nuculæ terrestres perperam dicuntur.

• 4. *Legumen trifolium sub terra fructum edens. Mandubi d' Angola* Marggrav.

Marggr.

[illegible]

C.A.P.

Locus.

Hæc in maritimis propè Terracinam collectæ.

J. Bauhinus *flosculos* exiguos satis huic attribuit, in orbem coaggestos: *Siliquis* angustas articula-
tas, ut in Scorpioide folio Portulacæ, in tenuissimum, Scorpius hmillimum *ipiculum* terminatas.

9. *Colutea Scorpioides Cretica odorata* Alpin. exot.

Alpin.

Alpin.
Suffrutex hic totius argenteo colore lucidus, crescit cubitali altitudine & majore. *Folia, flores & filique* vulgaris *Colutae Scerpitidis* more proveniunt. Differunt, primò quod folia, quæ in extremo apertura lutea, & colore in nigra lauciora adherent, quippe quinque utrinque binatim fere conjungat appo- sita, & unum in cœfæ medietate, coloris argentei. *Flores & figura & colore* fimbriæ videntur. *Colutæ* prædixit, odore tamen differunt qui his suavis est & fragrans, illis fœtidus & ingratus. *Silique* infuper vulgaris lutei exiliores & tenuiores, albæ, brevioresque. Crescit autem fi- gura effractius lutei & nigricantes, atque artius magis evidentè apparentibus confpicuitur; & consequenter femina ibidem contenta lutei majora.

Vere & ineunte æstate flores fert, toto mense Maio: Julio & Augusto siliquæ matureſcunt & Tempus
sub finem nigrescunt.

Frigeris est impatiens hæc stirps, unde ægerrimè hyeme vivit, nisi summa curâ cultodiatur
sub tecto.

C A P. II.

De Coronilla herbacea.

1. *Ferrum equinum Gallicum* Park. *Gallium siliquis in summitate* C. B. *Polygonum Cortusifolium* L. B.

7. B.

C Reflexe huic, lignescientes duraxque *radices*, dodrante longiores, nunc simplices, nunc bivides, infixas, inter alius: quæ flatum plurimas emittunt *origanum lignosum*, dodrantes aut breviores, humi stratis: quibus conjugatis harent *uphrasium*, humumena, familia *Ornithopodium* quorundam, nisi effundit breviora & roundiora, solidiora, *epifiora*, & magis alba, faporis adstringentis, nervo unico secandum longitudinem prædita. *Floris* tamulorum nudorum extremo infidentur luti *Ornithopodium* jam dicti vel Polygale Valentinæ primæ *Clasæ*. *Semina* inter confusimur in *fluvio* longis, crebris internodiis interceptis.

Ad latera montis Salevæ propè Genevæ & in Delphinatu propè Gratianopolin, & alibi in trans-
marinis inveni: J. Bauhinus in Rhætiæ monte Nembre.

2. *Securidaca major articulata* Park. dumetorum major, flore vario, siliquis articulatis C. B. Me-
 T. 1. 1. R. Hedyorum majus siliquis articulatis Ger. emac.

27

7. B. Vivaci radice reptat, multis adnatis variis fe
convolvuli majoris, lignosi candidique maritae
mi caelis, crassitudine cum radice part, aut
pinguicula, atroventrica, etc. Ex foliorum ali
tunc extremam aliam clausam. Et foliorum ali
pungulo, quibus palmarum, mollior: sunt coram
purpureatis cum explicatur, lateralibus binis al
auto-purpureo flamina occultans argentea: s
fecit. *Siliqua* ferebunt uncias duas aut
fecit. *Ulo*, medicorum amaro.

propagans: fibris aliquot donata, crassitie radicam
filiis, lapore amaricante: hinc emergunt longifi
tunc concavi, ramoli: *folia* pinnata, Securidac
conjugationibus confiantia, impari
fiorum Securidacae, quorum folium supremum pur
carina pinnatis, carina pinnatis, folis retro
purpureo, nonnullis albis, intermedium totum albet, loto carinis rostris, purpure
tunc longius, angustius, tenebris nodis articulat
fecit. *Ulo*, medicorum amaro.

Ad agrorum margines in Germania paffim, inque pratis, agris & fecundum vias, per univerfam Pannoniam, Anitfrum, Suiuriam, Moraviam atque Bohemiam. *Claf.* Floret Junio & interdum tota etiam atate.

K k k k

CAP.

2. *Colutea Scorpioidea humilis* Ger. J. B. *siliquosa minor* C. B. *Colutea humilior* Park.

Clef.

Clusi.
 Eft jam dicta humilior, humique diffusa, neque foliorum numero, aut situ, aut formâ, neque
 florum formâ & colore à superiore diffrens: fed hujus *virgæ* palmares aut pedales duntaxat hymne
 interdum narcerec solent, & novo Vere denuo è radice nova germinare: siliquæ & semina pan-
 ta: *radix* similiter dura & lignosa latè se spargit.
Lech. micifera. Viennæ montibus abunde, tum etiam in nonnullis Pan-

Locus. Sponte nascitur ad *Calenberg* vicinque *Helmstedt* nonia montanis locis; in hortis culta paulò major fit, & ut plurimum virgas hyeme retinet. Floret *Mai.*

* 2. *Colutea Scorpioides humilior*, siliquis & seminibus crassioribus Moris. hist.

Moris.

Morif.
Folia est glaucis, virgii pedalis aut cubitalibus, lignosis, rotundis, rugosis & rufescente cortice
vestitis, in frequentes ramos divisis. *Folia* alata, terna, aut aliquando plura, uni coctis, bini semper
ex adverso lincis, adremus, uto impari extremam aliam occupante, Coluteae vulgaris foliis similis,
sed majora, glaucis vel caefii coloris. *Flores* & forma & color Coluteae vulgaris fimiles, sed
maiores; quos exapunt filiculi breviores & craffiores, magis & distinctius articulate quam vulga-
ris Coluteae, atque in fungulis internodiis filiquarum fingula femina cylindracea majora & craffiora
continentur.

Locus. Ad oram maritimam Tingitanam viget, unde ejus semina inveniuntur in Africa, et in Italia ab Alexandro Balam communicata.

4. *Colutea filiquosa minor coronata* C. B. *Col. scorpioides montana* Clusii Ger. *Colut. scorpioides quædam*, sive *Polygala Cortusi similis* planta, sed major J. B.

Clus.

Clusi.
Radicis intra crassa & lignola, lentā tamen, & favescente cortice obducta, multique fibris præ-
 cubata, ex qua plures fingulus arbor, inusæte Vere novas producit virgæ, pedales, nonnunquam etiam
 cubitales, lentas, virgines, & in his tere persæ alata *folia*, quatuor, lepta aut octo
 venata uni costæ interius, æquantis primū virgatis, deinde nonnulli acrimonia in summis la-
 ves re reliquias. *Floris* in foliorum oblongis virgulis inherent copiosis, leguminaceis, in orbicula
 rem canaliculā dispositis, flavi, nullo grate odorē commendat: quibus succedunt articulatūm duri-
 quique, superioribus breviores, *femes* in fingulis articulis continentes, Coluteæ parve five Poly-
 galæ Valerianæ Clusii modo.

*Locus Et
Tempus.*

Crescit in montium qui à Danubio & Calenberg illi imminenti ad Alpes extenduntur radices inter vepres & ad vinetorum margines. Florer Junio, nonnunquam etiam Maio: subsequens hyems virgas corrumpit.

5. *Colutea minima* sive *Coronilla* Ger. *Colutea parva* species *Polygala Valentina Clusii* J. B. *Polygala Valentina Clusii* Park. *Polygala altera* C. B.

Clus.

Claf.
Fruticosa est hac planta, binos palmos alta, multas ferens virgulas lentas, sparsi aut junci instar.
Folia junceis cohaerent, implet plurimum numero, quina, septena aut plura, Lenticulae formae,
magis tamen carnofa, & ad Rutee accedentem alacritudinem, adstringentis & ingrati gustus. *Flori-*
bus Melliloti similes, lutei, corone in modum summis virgulis [que magna ex parte nuda sunt & magis
toto femine exarefere solent] indit. Incurvae deinde, longe & teretes succedunt *stigmati*, tribus
aut quatuor internodiis distincta, quae semina continent durum, oblongiusculum, nigrum, ingrati fa-
poris. *Radix* longa, dura, lenta, crassiuscula est.

Clufius agro Salmanticensi, Murciano & Valentino regnis, locis arenolis & collium declivibus observavit. Floret Aprili, Maio & Junio: Semen Julio maturum est.

J. Bauhinus Coluteæ suæ, cujus titulum inter Synonyma præmitimus, virgula tribuit dura, nigro-f. crebrè veluti articulata, &c.

Nos plantam hanc in clivis maritimis propè Salernum in Regno Neapolitano, atque etiam in Etruria collegimus.

6. *Polygala Valentina* secunda Clus. An *Polygala major* *Maffliotica* C.B? *major montana* Park.
Colutea scorpioides Coronata Lob. Obs.

Clus.

Præcedenti admodum similis est, majoribus *virgis*, firmiteribus & utrunque rubentibus; majoribus etiam, viridioribus, frequentioribus & carnosius *foliis*; majoribus & dilutioris coloris *floribus*: *siliculis* etiam paulo crassioribus, *femine* verò omnino simili.

In collibus sylvosis Valentiae Cipario vicinis invenitur. Viret perpetuo & diutissime floret & Vere & Autumno. In monte Cetico inter alia arbuta versus mare Maio florentem legit D. Mag-
nol. & in silva Valena circa Caravettes. Botan. Mouspel.

Leont.

7. *Colutea scorpioides maritima glauco folio* C. B. prod.

C. B. prod.

Virgis est pedalibus, rarius cubitalibus, lignotis, rotundis, rugulo cortice vestitis, in frequentes ramos divisis: *folia* alata, septem aut novem uno colta, binis semper ex adverso fitis, adherent, uno impare extremam alam occupante, Coluteae foliis similia, sed multo minora, obtusa & cordata, glaucescens vel cæsi coloris. *Flores* & formâ & colore Coluteæ similes, sed minores, pediculis tenuibus

CAP. III.

Seban Alpini. *Seban* fere *Securidaca* *Aggyriaca articulata* Park. *Galega Aggyriaca filiqua articulata* C. B.

Alp. Vellings.

Frutex est in Ægypto, Myrti magnitudine; foliis Securidacæ, sed longioribus & angustioribus, virgatum latera pari fere numero stipantibus; si maturior planta fuerit: *Ramos* habens diluto viore nonnihil rufescentes, alperitudine quadam ad contactum inæquales. *Flores* fort croceos, Anagrydi perquam similes, racematum multos ab ala vel ramulo pendentes; à quibus *filiquæ* longe produciuntur, Foenugræo proximæ, in quibus femina sunt Foenugræci feminibus non bene similia. Siliquæ (id adnotante Vellingio) feminibus inclusis prægnantes pro illorum numero diffinitis velut loculis coarctate sunt. Item truncum ipsum fruticis raris brevibusque spinis aculearum observavit; unde non mirum Ægyptios eo uti ad sepes texendas pro agrorum distinctione. Semina humentem stomachum ficcare & roborare aiunt, & ad cohibendum quemcunque fluxum alvi, nec minus ad menses immoderatos sistendos utilis esse, seu in decocto, seu in pulvere sumpta.

Morionus in Hist. C. Bauhinum & Parkinsonum reprehendit quòd filiquas articulas huic plantæ tribuerint, cum non satis intelligerent quid sit filiqua articulata propriè loquendo. Siliqua enim articulata (inquit) in multos articulos suis interstitiis distinctis dividitur transversim, & in singulis interstitiis exsiccatà filiqua & rupta singula continentur femina.

Nos plantam nondum vidimus, at nec Morionus se vidisse ait, ideoque an Siliquæ ejus revera articulatæ sint, an nodosæ tantum seu protuberantes ubi femina sunt, & in interstitiis depresso seu angustatæ, nescimus.

CAP. IV.

Nil fere *Anil*, *Glastrum Indicum* Park. *Coluteæ foliis*, *Anil* nominatum J. B. Herva de *Anil* Lusitanæ Margg. *Phascolus Americanus* vel *Brasiliensis* V. C. B. at perperam *Phascolus* vocat. Ameri Hort. Mal. *Polygala Indica frutescens* Hermann.

Qualissimam planta sit ex qua *Indigo* vulgò dicta conficitur inter Botanicos non convenit. Verior sententia est fruticem leguminosum esse, Coluteæ affinem. J. Bauhinus quos habuit ramulos pedales similes fere raris Cythi filiqua latà fuisse scribit, rigidulos, incanescens, ac fere argenteos, in folia divisos Coluteæ vulgaris, ovata, glauca, quinquefolia communiter, raris trifolia ex communi costa incana. D. Finckius apud Parkinsonum folia Senæ ei attribuit, sed breviora & latiora, qualia & Parkinsoni icon repræsentat. Marggavius *Anil* plantam sic describit:

Ex radice gracili, longa, in multis ramis distributa lignosa ac lenta plures assurgunt caules duos, tres, & quotiescunque plures pedes longi, teretes, humi serpentes, & hinc inde filamentis in terram demissis se firmantes, versus extremitatem autem se ferrigines: ex hinc maximam partem joentibus oculibus alii plures in altitudinem assurgunt, ex quolibet octo, novem, sæpius & decem, indem teretes, lignoli, uno latere paulum rufescentes. *Caules* omnes ornantur ramulis unum digitum longis, alternata serie dispositis, & quilibet habet septem cinerascens foliola, bina sibi opposita, & extremum solum. Foliola in medio secundum longitudinem nervulum habent, non serrata, similia foliis Trifolii corniculati *Dod.* Juxta ramulos enalcentur breves pediculi, & in eis *filiquæ* quatuor, quinque, sex aut plures, planæ parvuli, purpurei cum albo diluti, figurâ cassidis apertæ, ut in *Hedera* terrestris vel *Urtica* mortua, odoris jucundi.

Malè comparat flores hujus plantæ floribus *Hedera* terrestris aut *Lamii*, cum hujus flores proculdubio papilionacæ sint.

Fr. Hernandez frutices multos, sex cubitos longos, ac minimum digitum crassos ei attribuit, coloris cinerei, laves; *folia* Cicoris; *flores* ex albo rubelcentes; *filiquæ* acervatim caulì appendas, alaribus crassifuticulis similes, femine nigro plenas, sapore nonnihil amaro & leguminoso.

Parkinsoni fruticem huic *Seban* Alpini affinem facit, *filiquæ* teretibus, uncialibus, Foenugræci feminibus, sed utraque extremitate acutioribus.

Siliquula *Anil* quam Terentius ad C. Bauhinum transmisit angusta erat, vix uncialis, cui grana aliquot exigua, subviridia cum hilo albo in medio, ut in *Phacelis*, inerant.

Cum ergo in florum colore, & filiquarum parvitate consentiant hi Autores, unam & eandem plantæ speciem esse quam describunt mihi persundeo: quævis in descriptione foliorum non bene conveniant. Nec diversam esse puto quam sub *Ameri* titulo proponunt & describunt *Horti Malabarici* Autores pro *Arbore* speciei, cum tamen hac planta vix frutex, nedum arbor censenda sit, fiquidem duos duntaxat Finchius apud Parkinsonum tres annos durare scribit; annos vivat, ut Hernandez asserere videtur. In magnitudine certe insignis est differentia: quocirca *Ameri* descriptionem subijciemus.

Arbutacula

Arbutacula est altitudine humana, brachii crassitie, ligno duro, ramis maxime transversis; *folia* alata, è quinq, aut septem pinnarum micæ costæ ad axillam conjungentibus compositis cum impari in extrema costa folio; sunt autem singule pinnæ seu foliola oblongo-rotunda, texturâ tenui & densâ, nervo medio percurrente averia parte, elato, nullâ, saltem conspicuâ, venâ emittente, colore ex viridi subceruleo, parte adversâ obscuriore, averâ clariore, sapore subamaro, & languido ardore diutius masticata. *Flores* in brevibus furculis è foliorum sinibus exantibus plures simul locis aggregati, parvi, papilionacii, quatuor petalis compositi, quorum inferius & carinatum stylum viridens occultans viride, lateralia duo angusta, interiori ora latius rosaceo rubore tincta, rum quinque cuspidatorum & viridum foliorum est.

Flores decaldis succedunt parvæ, femi uncialis, rectæ, rotundiolæ, & angustæ *filiquæ*, suis furculis brevibus, tenuibus pedunculis appendæ, spadicæo-fuscæ, femina oblongo-rotunda, per maturatam fusca & nitentia continentes.

In areolis & petrosif locis nascitur.

Parandi pigmenti, quod Latini cœruleum, Mexicani *Mobuili* & *Tecobuili* appellant, referent Hernandez, hic est modus. Folia incisa in ahenum cortinamve ferventis aquæ sed jam ab igne seposita repenteque aut melius (ut rei affirmant periti) frigescentis neque ignem experte conjunguntur, concutunturque vehementer rutris, ac paulatim aqua infecta transfunditur in testam aut doli, & tandem per foramina paulo sublimiora effusio humore, quicquid è foliis discessit permittitur residere. Fax illa pigmentum est: ficans id sole, & sacco cannabino percolatur, mox efformantur parvæ rotæ, quæ catinis superpositis cui bonibus solentur, ut recondi tandem queat in annos usus.

Pigmenti hujus parandi modum paulò aliter describit Autor anonymus historiz gemmarum à D. Chapezeau editas; quem apud ipsum vide, vel apud Weddellum in Experimento novo Chymico de Sale volatili plantarum. Descriptio enim Hernandez mihi verisimilior videtur.

Cæterum Weddellus non levi errore tenetur, cum Indigo & Glastrum ex eadem profapia propullulare scribit, neque nisi præparatione differre: cum certissimum sit plantas ipsas diversissimas esse, nec minus naturâ quàm loco distare, cum hujus respectu toto celo, illius toto genere differant.

Datur & alia *Niz* five Indicis species, quam Marggavius describit, toto genere à præcedente diversa, & Corymbiferis plantis annueranda; Hernandez quoque aliam describit speciem, & fortè diversam à Marggaviâ; Nos inter Corymbiferas dictas plantas de his agemus.

Quod ad vires attinet, Ad dolores calculi nephriticos mitigandos servit radix in decocto data. *Vires*. Eadem & viribus veneni obstitit decocta cum aqua *Lane*, scilicet teneri *Corni Indici*, & epora. Folia in difficultate mingendi juvant, fitritra cum aqua ventri applicentur. *Anil* vulgò dicta Indigo pro exsicandis tumoribus proficua est. *Hort. Malab.*

Hernandez scribit pulverem mederi plagis veteribus si ante urinâ abluantur. Folia contusa & emplastri modo applicata dolorem capitis mitigare dicuntur, maxime in infantibus, etiam in aqua macerata & cerebro applicata.

Ingeniosissimus Vir * D. Martinus Lister M.D. in Ictericis affectibus pilulas ex Indigo Barbadensi ad drachmam quotidie sumendas præscripsit aliquones; quæ id effecerunt ut acri copiosius urinam Medic. Angl. redderent. Et revera verisimile videtur Indicum non minus quam Crocum huic morbo profigiendo adhiberi idoneum esse; cum partium tenuium & facile penetret, quemadmodum alia tingendo apta.

Observat D. Tancered. *Robinson* confectionem hanc venenolâ qualitates participem à Medicis antehac haberi solitam.

Color vulgò dictus *Indigo* fluxiones mirè sistit, nam valdè astringit; ut lochiis nimium fluentibus, & alvi, uterique proclitæ decantantur remedium præbeat. Ex observatione D. Murali. *Ephem. German. Ann. 11. 113.*

Plantam hanc ob convenientiam in multis cum Colutea eidem subjungendam diximus, quamvis revera filiquarum respectu, quæ ut puto articulatæ non sunt, ad hoc genus non pertineat.

CAP. V.

De *Hedysaro clypeato* Lævi.

* 1. *Ombrychis clypeata* Lævi Park. femine *clypeo* Lævi C. B.

C. B. prod. **E**X radice rufescente, paucissimis fibris donata, caulis unus [nonnunquam duo] pedalis, nodis distinctis exurgit: circa quem folia alata ex levis septenive fibris, oblongis, glabris, uni costæ inharcentibus, unòque extremam alam occupante composita. Ex alis tenues & oblongæ, *virgulae* floriferae purpureo-ceruleæ, velut in spica dispositæ sustinentes prodeunt: quos sequuntur *fructus* plani, laves, clypeiformes, communiter terni, sibi invicem per longum coherentes, semine minutum includentes.

In Helvetiorum Alpibus, ut monte Fractò & ad thermas Fabarias provenit.

Hujus descriptio in multis excepto filiquarum lavore, *Hedysaro* nostro clypeato minori convenit: specie tamen diversam esse vel locus convincit.

Kkkk 2

* 2. *Ombrychis*

- * 2. *Onobrychis incana* foliis longioribus C. B. *Astragalus incanus* aliquis incurvus Botan. Monsp.

C. B.

Caulis habet rotundum, ramulosum, incanum; *folia* plura, acuminata, angusta, uni costae adnata, incana velut cinere aspersa: *Cauliculi* semipalmares, nudi spicam florum purpureascentium, aliorum formi sunt: quibus succedunt *siliquae* oblongae, incanae, incurvo mucrone donatae, duabus valvulis constantes: *Semen* minutum, nigrum, planum & semicirculare continentes.

Locus.

In Provincia Galliae reperitur.

- * 3. *Onobrychis incana* foliis rotundis C. B.

Huius meminit C. Bauhinus in Prodomo his verbis.

Alteram non minus incanam, sed minoram, semipalmarem, foliis brevioribus & rotundis, ex Aragoniae & Castiliae iaxosis D. Albinus attulit.

Huius & praecedentis an siliquae articulatae sint non meminit C. Bauhinus; nec nos aliunde earum notitiam habemus, prout an plantae ipsae ad hunc locum pertineant nescimus. Ob nomen commune impostum huc retulimus.

4. *Hedysarum triphyllum Canadense* Cornuti Park.

Cornut.

Huius altitudo in frigidis locis duorum fere cubitorum est, in apricis in unum tantum erigitur. *Caulis* numerosus ab radice pullular, angulosus ac medullulosus: fibris ille multis striatur, aliis virentibus, aliis pallentibus, aliis rubentibus. Mediâ cancelli spicatum florum prodeunt Hedysari legitimi facie, amplores multo. Horum superiora folia saturatius rubescent, laterum alae & subiecta carina dilutius ac pallidius rubet. *Siliqua* per floris marcidis centrum oritur, falcem per internodia discriminata, asperima, quae lineis supra & infra rubentibus clauditur. *Radix* nittitur fibrosa, subnigra, maxime vivaci. Aprilis pullulant folia, initio quidem rubentia, quae tandem atrovirescent, & trifolia Alphaleus more dividuntur. Tota planta inodora est. Sapor virenti non ita conspicuus, siccatate fuscior.

Locus.

Mediis in sylvis nasci dicitur in America Septentrionalis regione nova Francia dicta. *Siliqua*, annotante Morlione, constat pluribus siliculis seu loculis triangularibus articulatum junctis, asperis: Ob conformitatem siliquarum quamvis planta trifolia sit, Hedysariis adiungimus; ut & loquentem.

- * 5. *Polygala Gessneri* affinis *Caput gallinaceum* J. B. *Securidaca Pennae*, sive *Securidaca* 2. altera species Clut.

J. B.

Prolixam agit radicem & crassiusculam, lignosam & in fibras filamentorum instar ductilem, lentam, fracturâ contumacem, foris nigricantem, intus albam, simplicem aliis, aliis multistidam, & in numerosa capita diductam; ex quibus densa pullulat foliorum cauliumque leges: *Caulis* autem palmaris, aut etiam dodranteles, tenues, subhirsuti, ad medium usque foliosi, cetera nudi, *spicam* gerunt unius, duarum aut trium fere uncium, *floribus* congestam purpureis Polygali Gessn. quae tamen hic in lacum diffunditur per extrema, non autem in metæ formam fastigiat: floribus etiam adhuc non omnino delapsis succrescunt *siliquae*, Acaciae siliquarum quodammodo formâ, unico aut duobus pelatis orbiculis constantes, quodam velut isthmo loculos determinante; quod si unicum eff. conceptaculum, brevem mucronem profert (id quod etiam in extremo ubi plura sunt observare licet) margine alias aequabili, nec cristato, umbone protuberante ob contentum *semen*, Craccae minori par, nigricans, rotundumque, nisi quippiam uncinuli instar inaequalitatem faceret.

Singuli porro orbiculi præter tunicam semen integument extrinsecus reticulatum habent obdutum plexum, circa oras hærescentem, alias liberum, spinulis minibus alperatum, radis rectis in margines exporrectis. *Folia* quaedam à radice mox germinant, alia per caules, unum plus minus unciarum longitudine, foliis conjugatis dispositis constantia, duplo minoribus quam Polygali Gessneri, acuminatis, utrinque hirsutis, & argenteo splendore libidine micantibus. Foliorum per ramos pediculi longiusculi squamulas habent appositae rubentes.

Locus.

In fabuletis & campis ad semitas prope montem Lupi Monspelienfium eruit Cherlerus. Hæc est proculdubio *Securidaca Pennae* Clut. i.e. *Securidaca* dumetorum minor pallide cærulea C. B. Ger. *Securidaca* articulata minor Park. Item fortasse *Onobrychis clypeata* aspera minor C. B. prod. V. *Hedysarum clypeatum* minus superius positum.

Pennæus *Securidaca* suæ siliquam securis formam quos *Willhook* (ea vox, putatoriam fere arborariam falcem significat) vulgò appellamus, probe referentem, vel cultri genus, quo nostri & Belgici futores uti solent.

- * 6. *Trifolium Americanum* spicatum Marggravii.

Marggr.

Ex radice lignosa, lenta, gracili aliquot assurgunt caules sesquidigitum circiter alti, qui unum atque alterum ramulum parvoscuntur. *Caulis* rotundus, pilosus & quasi geniculatus: ad geniculum autem in brevi petiolo nascuntur juxta tria folia, superius viridia, interiora pilosa & cinerentia. *Trifolium* fert in spicam congestos, purpurei coloris. Post quos proveniunt *siliquae* compressæ, hirtæ, curvæ seu lunatæ, ut in Ferro equino, & quasi decussæ; nam matura in tot concedunt partes, quot grana continent feminis. *Semen* est magnitudine Sinapi, sed figurâ Phaceli, ex albo flavescens, in punctum

punctum fuscum parvulum loco hili habens, sapore quasi Pitti. Inter eundem hæc siliquæ facillimè vestitus adherescunt, idcirco Lusitani vocant hanc herbam *Amara*, Passim in Brasilia nascitur.

Locus.

C A P. VI.

De *Hedysaro clypeato aspero*.

Hedysarum à Suaveolentia dicitur; odorem enim emitte Foenugræco, Lupino & Meliloti non dissimilem. Huius notæ sunt flores spicati, siliquæ oblongæ, asperæ, articulatae, isthmo loculos dirimente.

1. *Hedysarum clypeatum* Ger. emac. *clypeatum vulgare* Park. *Astragalus Romanus* sive *Hedysarum clypeatum*, siliquâ asperâ J. B. *Onobrychis semine clypeato aspero* major C. B. *Stenochloa* Lucid.

J. B.

Ramus est cubitalibus, bicubitalibus & tricubitalibus, concavis, procumbentibus, glabris, crassiusculis, multis ex radice statim ortis: per quos alternatim ferè nascuntur folia palmaria & ferè dodrantealia, alae instar herentia, quinque aut sex conjugationibus, extremoque folio impari constantia. *Folia* singularia Glycyrrhizæ foliis quodammodo similia, paullo breviora, lanioraque & glabra, exceptis marginibus brevibus pilis ornatis, sapore nullo manifesto, nisi canthum adtingente. Ex alarum sinu prodeunt surculi singulares, qui in spicam digestos ferunt flores ameros. Genistæ, sed rubentes: è quibus siliquæ compressæ, asperæ, ternis aut quaternis aut quintis *seminibus* orbiculatis, clypeoli effigie in eadem rectâ locatis complures videntur. [Siliquæ ex pluribus orbiculis clypeiformibus asperis sibi invicem articulatum commissis componuntur.] In plures annos vivit, nisi hiems asperior fuerit, quam non facile tolerat.

In montibus Messanae imminetibus provenit, ubi & flore albo observavimus. Frid. Meyerus Locus. in prat. Senenfium copiose enatum observavit. Ob florum pulchritudinem in hortis colitur.

2. *Hedysarum clypeatum minus flore purpureo*. An *Onobrychis semine clypeato aspero minor* C. B? *Onob. clypeata aspera minor* Park?

Radix nittitur tenui albâ, lignosâ, simplici cum paucis fibris. *Folia* exigua admodum, oblonga, angusta, bina ex adverso, ad quatuor vel quinque paria, eidem pediculo seu costæ adnata, cum impari in extremo. *Cauliculi* ex eadem radice duo aut tres, palmares, in summitate & in pediculis oblongis flores gestantes in capitulum coarctatos, quinque vel sex, aut fortè plures, purpureos, satis amplios pro plantule modo: qui decedentes relinquunt siliquæ præcedentis pares aut etiam majores, confimiliter ex multis clypeolis hirsutis aut asperis, sibi mutuo in eadem rectâ commissis compolitis, quorum singulis singula insunt *semina*.

In insula parva ad promontorium Siciliae Pachynum dictum, nunc *Capo Passaro*, collegimus.

Locus.

Onobrychis clypeata aspera minor C. B. in rectâ descripta sit, *radice* crassa, *foliis* brevibus, *siliquis* parvis & rubentibus, *semine* minutissimo in clypeolis exiguis, à nostra diversa est, quod tamen mihi non videtur verisimile.

- * 3. *Onobrychis major annua siliculis articulatis asperis, clypeatis, undulatis (id est) antrosformis & retrorsum) junctis, flore purpureo-rubente* Moris.

Moris.

Caulis producitur non tam proceros, nec tam crassos quam *Hedysarum clypeatum* vulg. Is ad eundem modum costæ adnascuntur, quibus pariter *folia* adherent, dilutius multo virentia, foliis Hedysari prædicti flore albo similia. *Flores* in cymis caulium spicatis proveniunt, à floribus dicti Hedysari colore diversi, sunt enim multo dilutius rubentes, admixto paucis cæruleis vel violaceo colore: deinde siliquæ longe articulatius siliculis asperis clypeatis, non rectâ punctis, ut in priore peruenit, sed undarum in modum ante & retro pleatis, seu angulos obtusos in singulis articulis plicis efficiuntibus.

Semine ex Aleppo misso à D. Hantington enata eff. Oxonii in Horto Academico.

Locus.

C A P. VII.

De Ferro equino.

Ferrum equinum à figura seminis soleam equinam referente dicitur, quæ & huius generis nota characteristica est.

K k k k ;

1. Fer-

Radix lenta, longa, in multos ramos divisa, nigro cortice foris obducta, materie intus candida fungo-
si, dulci: interior pars gummosum quiddam & subdulce refert.

Nascitur plurima circa *Guadix* & la *Venta* al *peral* Granatensis regno, in collibus, arido & inutuli fo-
lo; nec alio loco confert.

Johnstonus in Gerardo suo emaculato iconem huius plantae accuratam exhibet. Et Clusio ut ait, in
qua flores & filique foris picti exhibentur. Silique autem crassae & curvae, duplicem intus semi-
num renformium seminem continent, ut figura ostendit.

- * 3. *Tragacantha luvulit floribus luteis* C.B. *Syrriaca flavescens* Park. *Trag. Rauwolfii* J.B. An
Tragacantha Alp. ex?

Paulo humilior est prima [*Tragac.* praecedenti] perfoliatis tamen, nisi quod foliocola fert luteos,
confertos, pediculis longis harentes, quorum singulares rotundis & flavescitibus foliiculis insident.

- * 4. *Tragacantha tercia Rauwolfii. Trag. Syriaca purpurascens* Park.

Huic altitudo praecedenti par; *virga* robusta, rubentioris, in quibus conspiciuntur alba, lanugino-
sa Poterii *capitula*, purpureis *stigmata* ornata speciosa.

5. *Tragacantha altera seu Poterii densius ramificatum* Alpin. exoc.

Alp.
Ramuli nigri in latum diffunduntur, eoque & breves habet & longae plures, & spissae, ita ut in
planta nihil vacui appareat. A ramorum cymis proveniunt spinae horridae, & veluti spinis crebris
densa tota planta est undique stipata, ut tota ipsa planta tegatur, & nulli rami extra folia & spinas
conspiciantur: cinis etiam omnes lanugine spissa infarctae, latiores apparent. Hic frutex parvus,
incanus totus, per terram sparsus terram ipsam attingit, & vix ē terra se eleget, ipsiusque rami subter
spinis obruti, nigrescunt & subtiliores sunt.

Creta infula indigena est.

Hae plantae esse videtur quam in Sicilia ad pedem montis Aetnae vidimus & collegimus: *Caules* fati
crassae erant, nigricantes, creberrimis spinis horridi, summa parte valde ramosi. Spinae tenuiores bre-
viorae quam *Tragacantha* Massiliensis: folia etiam minora, angustiora, breviora, minus incana,
longiore tamen lanugine pubescentia. Ramuli a terra non assurgunt. Flores & filiquae non ob-
servavimus.

Ad pedem montis Aetnae loco satis frigido invenimus, unde a loco sequenti potius eandem dicere-
mus, verum nec icon respondet, neque descriptio per omnia.

- * 6. *Tragacantha altera* Alpin. exot. *Cretensis* aut *Idensis nigra, tota echinata* Morif.

Alpin.

Radix nititur longa, crassa, lignosa, nigra, a qua quatuor aut plures exeunt *caules*, nigri, rotundi,
duri, lignosi, qui in complures ramulos dividuntur, nigros, breves, subiles, totos spinis albis arma-
tos, sed in summitatibus habent spinas quasdam germinum instar, multis foliis parvis tenuibus, ex
una tantum parte praeritas, in quibus furculorum lumnitibus *flores* parvi, priores *Tragacanthae* pro-
ximi. Tota haec planta est veluti similis Echino. *Radix* insipida est, sed aliquantulum quasi odorata.

- * 7. *Tragacantha altera humilior & spinosior Echinus dicta* Alpin. exot. *Echinus Creticus* Park.

Alpin.

Planta est parva, Echini terrestris magnitudine, & figura orbiculari tota, terrae inhaerens, vix pal-
mari altitudine supra terram emittens, atque *radicem* usque ad furculorum medietatem terrae infixam
habens: in parte interna qua terrae adhaeret, apparent ramuli breves, subiles, nigri, multi dense si-
mul stipati, a multis, parvis, tenuibus, simul conjunctis, terrae occultatis proscitentes, desinens
in spinas parvas, breves, acutas, tenues, albicantes, in extremo stellatim compositas, nudas & spoliatas
foliis, unde superficies partis extime non plana sed ad rotunditatem inclinans cernitur, tota spinis den-
sissime stipata & undique horridis armata; a qua spinae ex germinibus ramulorum, qui innumeri sunt,
in orbem stellatim modo desinentes, totum superficiem complent ex germinibus. Numerosi foli-
culi papilionacei, ac veluti Hyacinthi floribus figura fere similes, sed longe rami minores, quibus
thecae parvae, oblongae, & geminis cellulis praeditae succedentes, totum Echini dorsum exornant.

CAP. II.

De *Altragalo* seu *Vicia sesamacea*.

Sequentes plantas filiquis geminatis seu duplici alveolo binos seminum ordines continentes
non inepte *Altragali* nomine donat Morifonus, quem sequamur, a forma seminum, in perispermie
Talum seu *Altragalum* aut officula sesamoide articulis digitorum subftrata referentium. His
notis a reliquis leguminibus facile distinguuntur, a *Tragacantha* autem quod herbaceae, nec spinosae.

A. 1.

- A. 1. *Glaux vulgaris leguminosa* seu *Glycyrrhiza sylvestris* Park. *Glycyrrhiza sylvestris floribus lu-
teo-pallidescibus* C. B. *Femina Graecum sylvestre, seu Glycyrrhiza sylvestris quibusdam* J. B.
Hedysarum Glycyrrhizatum Ger. emac. *Albidu Aiguette* & *Aiguette* Deth.

Crassae radice nititur, cubitum & sesquicubitum longa, alba, sapore dulci: rami vimineos per
terram spargens, tres aut quatuor cubitos longos, atque etiam interdum longiores, teretes, glabros,
fractu contumaces. *Folia* instar *Glycyrrhizae* disponuntur, conjugationibus quatuor, quinque, aut
sex, uno impari alam claudente, quod tamen non est perpetuum. Sunt ea vero, singula foris im-
bricatis, Pili sylvestris foliis limilia, supernae ex viridi glauca & glabra, infernae ex viridi fla-
vescentia & hirsuta, sapore eo quem radici infestis dicebamus. Ex foliorum portio alis pediculis circiter
palmaris enascitur, qui leguminosae crebros flores ex flavo pallentes sustinet. *Silique* non mi-
nus floribus frequentes, incurvae, dorso sulcato; unde si nervum auferas ex duabus compositae vi-
dentur, quarum singulae suis membranis dissepuntur, semen claudunt Foenugraci, minus, lucidum,
cui finis insensibilis.

In dumetis & ad latera montium, inque pratorum marginibus non raro obviam se dat.

Quam plantam intelligant Adversariariorum Autores *Glaux* vel *Glaux cujusdam leguminosae herba-
rium floribus purpureis*, titulo me fugit. Cur in titulo *floribus purpureis* ponunt & tamen in descripti-
one flores non rariis flavescunt? Cur juxta agrorum viarumque margines obviam sese dare in
Anglia scribunt, cum nobis nihil ejusmodi in Anglia nec visum, nec auditum? Videtur Anthyllidem
leguminosam describere, quae quidem satis frequens in Anglia, verum neque descriptio huic bene
convenit, & alibi eam proponunt.

2. *Cic. sylvestre* Matth. Ger. *sylv. multifolium* J. B. *sylv. majus* Park. *sylv. folia oblonga hispida
majus* C. B.

J. B.

Perenni radice, crassa & dulci donatum est, rami cubitales & altiores profert, striatos, tortuosos,
concavos: folia hirsuta, pinnata, fatia. *Cicentis* polia, sed longiora, angustiora, nec per ambitum
ferrata, ad Lentis majoris folia propius accedentia, nisi in obtusum & subrotundum mucronem ter-
minerent, subulcula: conjugationes multae, ad tredecim supputatae. Ex foliorum alis pediculis pal-
maris exit, rigidulus, *spicam* brevem sustinens forum subulcorum, quibus racemam coherentem suc-
cedunt foliiculi breves, ventrioli, hirsuti, geminati, *femina* continentes duplici loculamento, autore
Dod. exigua, dura, plana, splendentia, gustu Phaeoli.

In agris inter legentes copiose crelescent videmus, inter Genevam & oppidum *Jay*.
Hae plantae sapore dulci, florum colore & spica, filiqua geminata, alisque accidentibus *Glaucem*
vulgarem five *Glycyrrhizam* sylvestrem refert, unde & primo aspectu *Glaucem alteram* perennem *sil-
licula* *tergidis* eam denominavimus.

3. *Securidaca Sicula filiquis sulcata* Bocconi. *Asfragalus marinus Lusitanicus Boellii* Ger. emac.
App. *Asf. marinus Batianus* Park.

Tobson.

Ex eadem radice quinque vel sex, aut etiam plures exserit *caules* [in hortis laetior solo sita] ter-
retes, striatos, rubentes, modice crassos, erectos, filiquarum tamen pondere subinde versis terant
reclinatos, cubitum altos: *Folia* multis viridibus per intervalla obliatis, nullo ordine, *Glaucis* vul-
garis similibus, sed minoribus, unoquoque folio ex quatuordecim aut pluribus foliolis in apice rotun-
dos desinentibus, mediae coctae, novem aut decem uncias longe utrinque conjugatim adnexas, com-
positis. *Flores* pediculis longis teretibus, striatis, hirsutis & foliorum cavis versus summos caules ex-
crescentibus insident, plures simul, in spicas breves conferti, colore pallido seu ochroleuco, *Securida-
cae* minoris similes, sed multo majores, qui in spicas abeunt semipalmares circiter, & multis *filiquis* un-
cialibus per maturitatem albenibus, modice incurvis, triangulis, dorso sulcato, acutis stipatis *Glaucis*
vulgaris in modum, conflatis. Singulae autem filiquae binos seminum ordines continent, inque sin-
gulis ordinibus *semina* tria vel quatuor, oblonga seu ex luteo lenticula, *Securidacae* minoris similia, sed
quadruplo majora, sapore nullo insigni. *Radix* parva, tenuis, alba, paucis fibris donata, recta in
terram descendens, & semine maturo inarescens.

In lingua illa inter fretum Siculum & portum Messanensem hanc invenimus, & a florum colore
filiquarum tum figura, tum crelescent modo, & foliorum similitudine *Glaucem peregrinam annuam* de-
nominavimus; & per errorem pro *Vicia Sesamacea* Apula Columnae habuimus, proque Foenugraci
sylvestris *Tragi* in quibusdam auctoribus planta. *J. B.* quae tam per distincta tum ab hac, tum a se
invicem spaciobus agnoscimus. Eius *semina* olim Londino accepimus, nescio quo titulo.

Minor Parkinsonum pro *Asfragalo marino Batiano* Boellii nobis exhibere *Viciam Sesamaceam* *Apu-
lam* Cel. cum Johnstonus Garardi emaculato plantam quam propinquam hoc in loco apud ipsam
vididerit, & pro *Altragalo* marino Lusitanico Boellii describere, cupit etiam descriptionem omnibus
numeris absolutam Latinam factam mutui sumus.

Ex quo hae semper, se semper pendit, & consideratis quae de Foenugraci *sylv. Tragi* in quibusdam
accidentibus planta obliata sunt a D. Magnoli, sententiam mutuo, & Parkinsonum excuso. Veris-
simum enim puto hanc etiam plantam florum & filiquarum seu varietate, alias nimirum cas cau-
sibus adhaec pediculis brevibus aut nullis, in ipsis foliorum sinibus sedentes; alias pediculis longis ex
nisdem sinibus egredientibus, in diversis plantis, intelligi non in eadem: unde eundem Boellii
Asfragalum marinum Batianum Parkinsonum cum floribus & sinibus in foliorum alis sessilibus descriptis,
Johnstonus cum eisdem longis pediculis insidentibus.

A. Vicia

4. *Vicia Scymacea Apula* Col. *Astragalus maritimus Battica* Park. Ornithopoli affinis *lirata* semine foliato C. B.

Col.

Hujus *radix* tenuis est & pusilla, lignosa, flavescens, pluribus furcatis *caulis* rotundis, pedibus aut paulo majoribus, albicantibus, pilosis; *folia* pinnata, *Vicia* modo cauli alternatim haerentibus, novenis utraque pinnulis, atque in cunctis singulis, auricula circa caulis genicula utrinque angustata ut in congeneribus habentibus. Inter illorum & caulis sinus congesti sunt *fores* parvi, leguminosis adimiles, ex pallido albicantes, vix conspicui, atque *stam* ex illis *filique* sex vel septem, vel octo succedunt gibbosa, oblonga, abelcantibus, pilosa, curvo cacumine, sylvestris Nigella, Hesperii aut Sesamo similes, filicam grani Tritici modo habentes, per quam ficate dividuntur, *semine* intus haerente Pisi vel Sesami modo, fulvo, parvo, minore atque compresso. Maio mense perfructur, & ab ima flore incipit ala.

Locu.

Cumole in Reguli vinea *Acquama* dicta & sterilibus agris, nec alibi Columna visa. Hae praecedenti quidem similis est, verum tum *florum* & *seminum* parvitate, tum *filicarum* hirsute, tum *situ* seu modo crescendo, manifeste differt, ut specie diversam esse minime dubium sit. Alii jam mutata sententia, sylvestris vel eandem omnino esse, his non obstantibus, ob rationes in praecedente plantata dictas; vel potius Pœnogræco sylvestris Tragi in quibusdam accedenti plantae J. B. ut & *Stella leguminosa* dicta, ut recte C. Bauhinus.

5. *Onobrychis quibusdam flore pallido, vel Polygalon* J. B. *Onob. spicata floribus pallidis, nigris radiis* natis C. B. *Onob. foliis Vicia longioribus* Park. *Onob. 3. Clus. Onob. 3. Clusii flore pallido* Ger.

Clus.

Sequecubitalibus affurgit *ramis*, rectis, firmis, duris, viridibus, in quibus *folia* Lentis five *Viciae* sylvestris, longa angusta, duodecim aut quindecim, & contem ex adverso, eodem cocto haerentia, uno etiam (quod extremis coctis infidet) impari, lanugine obrita, gustu ingrato & amaro, deinde nonnulli aceri. Ramuli extremi caule ex alarum sinu prodeunt palmatis, striati, in dodrantales *spicas*, *filicolum* Trifolii flores emulantes, oblongicolum, pallidiorum desinunt, quibus impressi nigricantes quidam radii. His succedunt *filique* Onobrychidis 2. *Clus.* similes, mucronata, duabus valvulis constantes, in quibus *semen* Pœnogræco pene simile, sed minus & nigrum. *Radix* crassa, dura, lignosa, longa, aliquot fibris donata, candicans, perennis.

Locu. & Tempu.

Valde rara est, invenit Clusius ad Hamburgum urbem duobus passus Polonium mill. & ad oppidum Fischmunz ad Fischam flumen situm paulo supra quam in Danubium se exonerat, publica via. In hortos translata mense Maio floruit atque tota deinceps estate: Augusto semen prostruit.

6. *Astragalus Africanus flore luteo odorato* Botan. Monsp. Breyn.

Breyn.

Folia gaudet pennatis, Hedydari clypeati positi, sed multo angustioribus, minoribus, magisque pilosis, in quibus etiam conjugationes longè plures supputantur. *Floris* in spicam circiter dodrantalem fert, Hedydari clypeati pariter quæ formam respondentis, flavos autem & odore cerebrum mirifice obflectantes: Quos *filique* excipiunt unciales, subalbida, Coluteæ instar tumentes, corticeæ, duræ, intrinsecus cuticulâ duplici membranaceâ in duas distinctæ cellulas, in quarum singulis femina tria vel plura, Coluteæ majora, ex glauco subulata, ac molli lanugine alba pubescentia pedunculis suis inferiori filique margini adherent.

Locu.

In Barbaria juxta Gigeri sponte nascitur.

Ad Cicer sylvestris Matthioli accedit.

D. Magnol eandem hanc plantam (ut videtur) sub eodem titulo describit his verbis,

Radix ejus longa & crassa est: *folia* ex variis capitibus tota plurima habet, in orbem disposita, lobata, semineantem lata, unciam longa, superius & inferius glauca, in marginibus tantum pilosa; in quarum coctis quæ etiam pilosa sunt, quindecim & viginti foliorum conjugationes numerari, folio ultimo rectius impari: inter quæ scapi plures oriuntur pedales, spicam *florum* papilionaceorum sustinentes, qui ex luteo pallidi & odorantissimi sunt: ipsique succedunt filiqua tumida villosa, paulo major quam filiqua Ciceris, subter per longitudinem concava, in extremitate mucronata, duos feminæ ordines continens, quæ majora sunt quam semina Astragali Battici *Clus.*

Locu.

In Barbaria circa propugnaculum dictum *la Tour de France* sponte nata inventa est, & Montpelii delata hæc planta; ubi nos in horto Regio à D. Mich. Chycaumeau cultam vidimus multos ante annos cum Montpeli commoraretur, Anno 1665.

7. *Securidaca minor* Lob. *minor lutea* Ger. emac. *altera five minor* J. B. *lutea minor corniculis recurvæ* C. B. *Hedysarum minus five Securidaca minor* Park.

C. B.

Lignoli simplici *radice* & candida nititur; ex qua emergunt *caules* striati, cubitales, aliquando vix duas uncias longi. *Folia* pinnata, Securidacæ majoris, minoræ, per extremam oram latecensia, sape & filia. *Floris* singulares, pediculi fastigio ordine ascendentes insident, ex luteo pallidi: quibus succedentes *filique*, ut minores cum Securidacæ filiqua lata oblonga, ita multo magis incurvæ; parum abest quin utriusque finis coitu circumum efficiant, torquiores quam Securidacæ jam dictæ, & propemodum, rotundæ, in quibus geminus granorum crassorum, quadrangulorum, ruforum velut, intergerina membrana dissectus.

Locu.

In colibus circa Messanam & Montpelium collegimus.

Hæc

Hæc planta pro Astragalo Montpeliiano à nonnullis habita est, ob iconum transpositionem apud Lobelium & Clusium.

8. *Apies Americana* Cornuti. *Terra glandes Americana five Virginiana* Park.

Cornuti.

Radix hujus in multis subrotundis & oblongis olivarum magnitudine glandes mediis inter se nervis coherentibus est. Veris initio *foralidis* multis viribus, non validioribus Convolvulo pullatis, quibus proximis quibusque circumvolvitur felle, & illaqueat pedamentis aut pectus, quarum proceritatem fida, sed iniqua sit, in amplas lacinas dissecta, nunc septem, nunc novem, numero semper impari ex eadem costa oriuntur: Singula sunt Alceopadis figura, brevior tamen pediculo fulcitur. [Floris fort papilionaceos, coloris obsoletæ carni vel potius obsoletæ seu fuliginæ, in spicam digestos; quibus succedit spica brevis, constata ex pluribus filiquis gemellis in unum centrum, caulis sic fastigii coentibus, sursum spectantibus, atque uncinque filique duplex est series seminum: seu potius unaquaque filiqua duplex est, ex duabus secundum longitudinem coherentibus & veluti agglutibus terra adhaerent, & tenaciter calculeque tabescunt. Tuberula radicum Descriptionem Cornuti & Hyeme tota interquiescent donec sequente Vere regerminant.

Hæc planta caulis scandit, adhibere incerti laris est: Nam caulium respectu ad scandentes spectat, filiquarum verò ad hanc classem.

9. *Onobrychis flore purpureo* Ger. *spicata flore purpureo* C. B. Park. *Onobrychis quibusdam purpureo flore* J. B. *Onob. 1. Clus.*

Cubitalis plerumque habet *caules*, frequentes (si vetusta sit planta) rotundos, duos, humi procumbentes; in quibus frequentia *folia*, Lentii similia, angusta, hirsuta, seu lanugine quadam obduta, occupante subinde, & totidem alia ex adverso uno cocto adherentia, uno impari extremam aliam quibus dodrantales exeunt pediculi, striati, ferentes multos *floris*, Trifolii *florum* annulos, oblongicolum longitudine æquantem efficientes, nonnumquam etiam longiorum, præsertim quando in semen ingratum, ut alia legumina. *Radix* illi magna, longa, dura, in obliquis nonnullis fibris spargens, & subinde ad cauliculorum exortus recentes fibras agens, vivax & perennis.

Frequentem ad Danubii ripas, supra Polonium, arido solo, apud Petronellam oppidum invenit *Lucu*, Clusius, &c.

10. *Onobrychis floribus Vicia dilute caruleis* C. B. *floribus caruleis* Park. *Onob. quibusdam sub-caruleis flore* J. B. *Onobrychis 2. Clusii* Ger.

Clus.

Multos ex eadem radice promit vincentes *cauliculis*, pedales, nonnumquam etiam longiores, humi fusos, crebris nodis distinctos, & in his alata *folia*, h. e. tredecim, quindecim, septendecim, aut pluribus & oblongis foliis uni coctis inhaerentibus constantia, extremo semper impari numero faciente. Prodeunt deinde ex alis tenues pediculi seu virgulae, *filiculus* in spicam confertos *seminis*, Pisi aut *Viciae* *florum* formâ, sed longius minores, colore dilute caruleo, vel ex caruleo purpureo: Hæc succedunt exiles *filique*, quasi duplicatae, continentibus pusillum *semen* renis formâ, nigrum. *Radix* minimi digiti crassitudinem ferme aequat, dura, lignola, contorta oblique se spargens, & alitè singulis annis novos cauliculos fundit.

Rara est: infra Viennam invenit Clusius viâ publicâ, secundum orbitas, inter *Schwecker* & *Gut-Locu*, *zefors* paucas duntaxat plantas, Junio florentes; item non procul à Znaim Moraviae oppido.

11. *Astragalus quidam montanus vel Onobrychis alius* J. B. *Onobrychis 4. Clusii* Park. *Onob. montana 4. Clusii* Ger. *Onobrychis floribus Vicia majoribus caruleo-purpureis* Ger., vel *foliis Tragacanthæ* C. B.

Clus.

Multa *folia* promit ex eadem radice, Lenticule aut Tragacanthæ foliis proxima, uni similiter coctis inherentes, molliora tamen, viridia qualem illa, sed lanugine quadam candicante pubescentia, lento primùm gustu, deinde nonnullam amaritudinem relinquente, postremo linguam vellicante. Nascuntur inter foliorum alas *cauliculis* tenè dodrantales, supini, exiles, quadam lanugine obduti, aliquot *filiculis* onusti, *Viciae* sylvestris aut Lenticule *florum* magnitudine, colore ex caruleo purpureo: quos excipiunt *filique* pusillæ, geminis celis *seminis* plena. Multas ex eadem *radice*, quæ longa circumsulcata est, & obliquas fibras agit, propagines & ramulos dodrantales, humi fusos in latera emittens.

Locu.

Crescit in summo Sneeberg jugo, atque in Etcheri summis loculis. Vel hanc plantam, vel ei valde similem invenimus in altissimo vertice montis Juræ *Thuri* dicto. Descrip. J. Bauhini satis bene convenit noster planta, non item figura: nostra caules habet rubentes, folia in acutum desinentia.

18. *Glauz Hispanica* Clusii Park. *Hispanica* J.B. *Glauz Diofcorida* Ger. qui pro *præcolente* eam habet. Ciceri *Hylophra minor affinis*, si non idem C.B. Diofcorides *ἡς ἀπὸ τῆς ὄψης* & *Spanish* ἡπὶ τῆς ὄψης.

Clus.

Ternis vel quaternis à radice affurgit *cauliculus*, dodrantem altis, gracilibus, incanè lanugine pubescentibus: *folia* serie quadam secundum costæ longitudinem utrinque digestis, sive alia foliorum illos vestiente, Onobrychidis aut Astragali prius in modum, mollioribus tamen, superne virentibus, inferne cum lanugine obfictis, gustu nonnihil amaro. *Flos* extremo cauliculorum fastigio innascitur, confertus, capituli spicæ brevioris & obfusæ instar, Glycyrrhizæ vulgaris florum formâ & colore perquam similis. *Radix* candicans & exilis, quæ an vivax sit afferre nequeo. Hactenus Clusius.

In planta ficca ad nos à D. Sloane transmissa radix erat simplex, rectâ descendens, ima parte in furculos (unum vel alterum) divisa; unde exibant cauliculi quatuor vel quinque, quales describit Clusius, rubentes, firmiores & robustiores multo quam præcedentes; foliis vestita è decem aut duodecim pinnularum oblongarum, obtusarum, averia parte hirsutarum conjugationibus cum impari in extremo compositis. *Flores* quales describit Clusius, non tamen fummos caules terminant, sed è foliorum alis in pediculis oblongis hirsutis egrediuntur. Singulis hirsutis succedunt *siliquæ* breves & velut triangulæ, lineæ ab uno latere recta, ab altero incurva terminatæ, exterius mucosâ quodam fuscâ rufâ denso innascente scabrâ, geminatæ, & in duas faciliè separabiles, quarum singulæ unicoduntaxat intus *semen* continent, satis grande, compressum, subulsum, præter mucum villosum siliquæ etiam lanugine pubescent.

Leuc.

Nusquam alibi quàm ad ripas fluminis Thormis Salmaeticam alluentis, paulò infra eam urbem observabat Clusius, nomine vulgari carentem, mense Junio. Verum (inquit) is locus procul à mari distat, juxta quod Diofcorides Glaucem nasci tradit.

19. *Glauz Catalonica* non descripta.

Elegantissimæ hujus plantule ramulum ad me transmissit idem ingeniosiss. Vir D. Sloane. Qualis fuerit radix aut ima folia nescimus: ramulus transmissus vix palmaris erat, foliis, ut in hoc genere, seu foliorum alis, crebris vestitus. Folia autem quatuor duntaxat aut quinque pinnularum, oblongarum, angustarum, acutarum, lanuginosarum, (subtus præcipuè) conjugationibus constant, impari folio alam terminante. *Flosculi* in glomerulis seu globulis in foliorum alis sessilibus, aut certè brevissimis pediculis donatis, quantum in sicca discernere licet, cærulei, quorum singulis succedunt *siliquæ*, struaturæ & figuræ insolite, breves, & propemodum quadrangulæ compressæ in acutos apices productæ, incanæ & hirsutæ, è duabus siliquis sibi mutuò commissis propemodum ut in *Thlaspeos* bicusati veluti, compositæ; non enim, ut in aliis hujus generis siliquis, planis lateribus commissis coherent, sed doctis tantum lineæ rectâ conjunctis, versus apicem ad se mutuò retrorsum reflexæ, imis lateribus sursum recurvis. An plura an singula femina sit in singulis siliquis nobis non constat.

* 20. *Astragalus perennis*, foliis hirsutis, caule recto aphylo, flore ochroleuco odoratissimo Moris.

Hæc planta plurima edit folia, alata, hirsuta & per terram strata, binatim seu conjugatim ~~seu~~ ex adverso adherentia, uno impare extremum costæ claudente. Ex medietate foliorum per terram sic stratorum oriuntur *cauliculi* hirsuti iidem, pedales & altiores, sustinentes plurimos flores, luteo-pallidos seu ochroleucos, fragrantissimi odoris, ad longitudinem trium unciarum in summis caulium spicatum digestos, quorum singulis succedunt *siliquæ* gemellæ, crassæ admodum, triquetra, vix unquam longitudine superantes: harum singulæ bina vel terna continent *semina*, ossa sesamoidea resistentia, seminibus cæterorum suæ fortis crassiora. Planta est perennis.

SECTIO TERTIA.

De Leguminibus trifoliatis.

LEGUMINA trifoliata sunt vel Trifolia propriè dicta, quæ terna duntaxat habent folia in extremo pediculo; vel minus propriè sic dicta, quæ præter folia terna in extremo pediculo bina insuper habent ad ejus à caule exortum seu basin, quæ *Lori* appellantur, & quodammodo pentaphylla sunt.

Trifolia propriè dicta sunt vel floribus in *capitula* aut *spicæ congestis*, vel eisdem magis *sparsis* & *rariis* suis.

Quæ floribus sunt in capitula aut spicæ congestis, sunt vel 1. *Seminibus & siliquis in calycibus plerumque occultatis*, floribus erectis, capitulis aut spicis fummos in plerisque caules terminantibus, seu spicæ lanugine nulla aut rariore obfictæ sunt, calycibus florum vel strigiosis & striatis nec à delapso aut marcescente flore in velicas intumescuntibus ut in *Trifolio pratensis montano*, &c. vel in *vesicæ tandem intumescuntibus*, ut in *Trifolio fragifero*, &c. five spicæ molles sunt & vallole mollitie suæ pedem leporinum referentes, ut in *Lagopo*. 2. *Seminibus & siliquis vixis expositis & extra calices apparentibus*, floribus pendulis, capitulis aut spicis è foliorum alis egressis, siliquis seu folliculis scabris aut rugosis, in *Melilotis*.

Quæ floribus sunt magis sparsis & rariis suis sunt vel siliquis *restitutis*, seu *productioribus* in *Fanograce*, seu *brevisioribus* in *Anonide*, vel eidem *moris* & *coelestis* in *Medica*.

Herbæ flore papilionaceo non scandentes trifolia sunt vel

Propriè sic dictæ, quæ terna duntaxat folia habent in extremo pediculo, suntque vel floribus

In spicæ congestis, seminibus & siliquis

In calycibus occultatis, suntque vel spicis

Mollibus & villosis; *LAGOPUS* dicta, quia mollitie suæ pedem Leporis refert.
Lanugine nulla aut rariore obfictis, calycibus

Delapso flore in vesicæ intumescuntibus; *TRIFOLIUM Fragiferum* seu *vesicarium*.
Strigiosis & striatis, in velicas membranaceas non intumescuntibus; *TRIFOLIUM spicatum* plurimarum specierum.

Expositis, & extra calices apparentibus, floribus in spicis è foliorum alis egressis, pendulis, odoratis; siliquis seu folliculis feminalibus scabris aut rugosis; *MELILOTUS*.

Sparsis & rariis suis, siliquis

Rectis aut nonnihil incurvis,

Productioribus, compressis, seminibus lineæ ab angulo ad angulum depressæ sulcatis, *FOENUM Græcum*.

Brevioribus, femine reniformi; *ANONIS*.

Intortis, gyris paucioribus aut pluribus, fructu levi aut spinoso, scutellato, doliato, orbiculato, plurimarum specierum; *MEDICA*, seu *Trifolium coelestium*.

Minus propriè dictæ, quæ præter folia terna in extremo pediculo, bina habent ad ejus exortum caulibus adnata, adeoque etiam pentaphyllæ dici possent; *LOTUS* *herbæ plurimarum specierum*.

Species illæ Medicæ quæ jumentorum pabulo feruntur, radice sunt perenni & vivaci; Siliquis intortis quidem sed paucioribus volutis, nec sibi invicem contiguis ut unum glomerem efficiant.

- A. 24. *Trifolium supinum cum glomerulis ad caulis nodos globosis, floribus purpurantibus. An Tr. nodosum capitula Thymi Morif. praedul.?*

Radix ex alba, simplex, fibris majusculis donata: ex qua emergunt *ramuli* complures, in terram procumbentes, glabri, versus radicem superiorem parte nonnunquam rubentes, *folia* alternatim posita, in pediculis longiusculis teris, subrotunda & ad margines denticatis vestiti. *Globuli* levises ad alas foliorum, non spinosi, ex quibus emergunt *flores* pallide purpurei, rarius dispersi. Semen nondum maturatur.

In marginibus arenosis prope Saxmundam Suffolciae oppidum inveni: postea attulit *Thomas Willis* circa Londinum collectum: tandem etiam in transmarinis circa Messanam Siciliæ urbem inveni. Capitula seu globuli ex calicibus arcte stipatis congești sunt.

- * 25. *Trifolium capitulo glomerato rigido J. B. globoflo flore, vel capitulo Lagopi rotundiore C. B. capitulo globoflo Park.*

C. B. prod.

Radicem habet longam, tenuem & capillaceam, fibrosam, albam: *caules* plures, tenues, rotundos, palmo minores, quandoque pedales, in ramulos leviter hirsutos divisos; quos *folia* parva, nonnihil pilosa, longiora quam stellati majoris, per extremum rotunda, crenata cingunt, [quibus juxta pediculum communiter duo alia subjiciuntur.] Caudium fastigia ornant *capitula* singularia, glomerata, compactora quam *majoris stellati*, Bottonaria paria, sed Bardane echinorum alperitate hirsuta. *Flores* parvi, lutei, [rufescentes D. Magnol.]

Maso mensie Monspelisuli circa Castellonum copiose provenire observavit C. Bauhinus. In satis copiose oritur, sed semper cum floribus rufescentibus. *Betan. Monsp.*

C A P. II.

Trifolia spica molli & villosa Lagopi dista.

1. *Trifolium albo-incarnatum spicatum, sive Lagopus maximus J. B. Lagopus maximus Ger. max. flore rubro Park. Trifolium spica subrotunda rubra C. B. The greatest Hares-foot Cretail.*

J. B.

*S*atis proluxa *radice* donatum est, gracili, fibrata. *Caules* plures, dodrantes & cubitales, hirsuti, simplices. *Folia* ex piloso pediculo, vaginâ suâ brevi, hirsuta caulem cumbente, terna, subrotunda, latiora quam longiora, crenata, non cordata. Spica duarum aut trium unciarum, *floribus* conistat albis dilutâ purpurâ remissis ex *calycibus* admodum villosis, in quinque pinnullas desinentibus. Semen majusculum, subrotundum, lucidum, pallidum, accedens ad Meliloti vulgaris, sapore Pilorum.

Annua est planta, ex semine deciuo, siquidem maturo Julio & Augusto, se conservat.

In Italia circa Neapolin observavimus cum floribus pulchre rubentibus aut coccineis: Quod prope Genevam oritur albo-incarnatus obtinet.

- A. 2. *Lagopus vulgaris Park. trifolius quorundam J. B. Lagopodium sive Pes leporis Ger. Trifolium arvense humile spicatum sive Lagopus C. B. Hares-foot, or Hares-foot Cretail.*

J. B.

Nomen ex argumento *spica* indeptus est, quæ molli villo cineraceo, purpurascens leporinos pedes imitatur, *foveolis* albidis & minutis, tantillum prominulis, quos semen excipit exale fulvum. Spica pediculis longis insident, & foliorum alis exeuntibus. *Colores* plurimi palmum aut fœquipedum alti, [imò in latioribus dodrantes aut pedales] ramosi, toti incana lanugine pubenti; in quibus hirsuta Trifolia *folia*, unciam circiter longa, culmum lata, acuminata, villosa & incana, averia præferti parvi, pediculis lata & striata basi, in duas prælongas velut aurículas exeunt, caulem amplectentibus. Quæ ex radice exeunt folia, multo latiora sunt, & pediculis longioribus fulta. Sapor plantæ stringens & strenuè exiccans.

Frequens est inter segetes, maximè solo arenoso, serlus autem & post mediam plerumque ætatem flores.

- * 3. *Ebenus Cretica Alpin. exot.*

Alpin.

A radice stipes allurgit rectus, tricubitalis & amplior, argentei coloris, è quo plures rami exeunt, sursum ex obliquo in rectum acti, foliis Cytisi, sed longioribus & tenuioribus, in acutum desinentibus, ternis simul junctis, totis candidis. In summitate verò caulium flos visitur rotundus, flori præteritis trifolii figura & magnitudine quam similes, coloris purpurei, & in aliquibus carnei, ex multis foliis Cytisi florum amulis congestus, qui circumquaque intermixtos habet quosdam villos, albos, tenuissimos, velut fœriceos, quorum mixtione ex rubro colore flos redditur longè visui elegantior. *Radix* istius plantæ est longa, gracilis, lignola, nigra, bifida.

- * 4. *Lagopus*

- * 4. *Lagopus minor flore ruberrimo Park.*

Park.

Folia habet mollia, incana, angusta, in acutum mucronem desinentia, breviora tamen quam *Lagopi angustifolia* Hispan. *Clus.* *Caules* ad semipalmalem altitudinem vix ascendunt. *Spicam* gerit tenuem, barbulis multo tenuioribus quam prædicti *Lagopi*, frequentiores. *Flores* protrude elegantissimos, rubicundi coloris; quibus singulis flaccidius succedunt *capitula* singula, villosa, pluribus radiis in margine earundem stellatim dispositis onusta, quando semen in capularum fundo est maturum. Planta est annua.

Semine ex Hispania accepto J. Parkinsono exorta est.

- * 5. *Lagopus supinus Park.*

Ex Hispania attulit Boelius.

- * 6. *Trifolium lagopoides annuum hirsutum pallidè luteum seu ochroleucum Morif. hist.*

Morif.

Folia edit terna acuta, incani lanugine obrita, atque ex vaginulis aliorum more pediculis biuncialibus oris inintenta: in fastigio caulium pedulum erectorum, nonnunquam recedunt, præveniunt *spica* longæ, unciales & biunciales, *Lagopi* vulgaris instar, coloris pallide lutei, fœs ponis *exsertis* floribus compositæ. Floribus huic evandis singulis singula succedunt *capitula*, quinquepartito in margine divisa, & singula semina subrotunda continentes in fundo. De loco nihil habet.

7. *Trifolium angustifolium spicatum J. B. Trif. montanum, angustissimum spicatum C. B. Lagopus major angustifolium Park. Lagopus altera angustifolia Ger. emac.*

J. B.

Radix huic unica, tenuis, longiuscula, lignola: *caules* ex ea plures, satis firmi, palmares aut pedales, simplices; in quibus *folia* terna, graminea, hirsuta, pediculo nixa unciali, caulem longâ, striatâ vaginâ obvolvante: *Spica* duarum circiter unciarum longitudine aut major, ex floribus purpureis congesta, in calicibus lanuginosis, pinnas quinque protendentibus. Vidimus hujus generis altitudine cubitali, foliis angustissimis duas trêse uncias longis.

In montibus supra Messanam, atque etiam circa Monspelium, utrobique copiose provenit. Flores *Lac.* in nostra dilutè rubent.

8. *Lagopus angustifol. Hispanicus Clus. Ger. emac. Park. Trif. angustif. Hisp. sive Lagop. angustif. flore dilutè rubente J. B. Trif. Hispanicum angustifolium spica dilutè rubente C. B. Clus.*

Unicum fort caulem, gracilem & satis firmum, nodis quibusdam distinctum & in aliquot ramos divisum, nascentibus ad singulos nodos pediculis, satis laxa sede caulem & ramulos amplectentibus, quorum extremis terna insident *folia*, non orbiculata, sed longiuscula & angusta, carinata, sive dorso elatiore, canescentia instar foliorum vulgaris *Lagopi*: Summi rami desinunt in longas calycularum *spicas*, è quibus emergunt *foveolis* floribus formâ similes, & fere comolores, hoc est, dilutè rubentes.

Semine ex Hispania accepto natum est: cui simile, vel fortè hoc ipsum genus se observasse meminit Clusius Salamanicensi agro ad Vinetorum margines.

Nos in montibus Messanæ imminutibus, item circa Monspelium observavimus. A præcedente *Lac.* tota specie diversum agnoscimus.

C A P. III.

Trifolia spicata flore luteo.

- A. 1. *Trifolium luteum lupinum Ger. emac. pratense luteum fœmina flore pulchriore sive Lupulino J. B. pratense luteum capitula Lupuli, vel agrarium C. B. Hox-Cretail.*

*P*ures *cauliculis* spargit, infirmis, & vix se sustinentes, palmares, aut dodrantes, hirsutos, rubentes ramis creberrimis fruticulos. *Folia* parva, latiuscula obtusa, glabra, præsertim lupina parte, venulis creberrimis, si luci obiciantur, vel ex adversa parte facile conspicuis, striata, pediculis longiusculis appenda. Versus caulis & ramulorum summitates *florum spica* ex alio foliorum, lupulorum capitula imitatur, sed minores multo, *foveolis* luteis compositæ, per maturitatem deorsum reflexis, minime deciduis. Petalum in flavo superius & erectum amplum est & striatum. Singuli autem flores singula femina occultant. Ab aliis plerisque Trifoliis differt quod *foveolis* singularium calyces persequi sunt & vix visibiles.

In agris inter segetes, solo præsertim arenolo aut glareolo.

Lac.

- A. 2. *Trifolium lupulinum alterum minus. An Trif. luteum, flore Lupulino minus J. B. The lesser Hox-Cretail.*

A radice simplici, furculosa tamen & minutissimis etiam fibrillis capillata, è quibus tubercula quædam M m m

gines aquilia; superiora longa, angusta, circum oras crenata, supremis mucronibus obtusis & velat abatis. *Flores* similiter melini, at minoris, in spicis ex alis foliorum superiorum egressis, crebriores quam in precedente, quibus succedunt *Pericarpia* rotunda rugosa. *Radix* alba simplex quotannis emittitur.

Provenit in montosis pratis Delphinatus Gallia.

- * 7. *Melilotus lutea minor, floribus & siliculis majoribus, spicatum & raris dispositis, foliis angustioribus, maculis sub exortum notatis* Morif.

Morif.
Caulis proferit ejusdem altitudinis cum precedente, sed magis ad rubedinem inclinantes: *Folia* quam illius angustiora sunt, & sub exortum maculis subrubentibus afficiuntur. In summis ramulis proveniunt spicatum *siliculi* lutei, precedentis majores, quorum singulos *lingule* sequuntur *siliculae*, majores & rarius dispositae, spicatum pariter pendulae, in quibus continentur *semina* duplo majora semini- bus precedentis.

Ex seminibus Chalepo transmissis Oxonii orta est.

- A. 8. *Melilotus minor* Trag. *Trifolium luteum minimum* Ger. emac. Park. *protense luteum capitulo breviori* C. B. *prat. luteum maiore flore minore, semine multo* J. B. *Small petiolato* Eretfol. qz *Heliot Eretfol.*

Radix nititur simpliciter, lignosa, alba in terram descendente, fibris aliquamullos tenuibus, quibus granula seu tubercula subinde appensa sunt, donata. *Cauliculus* fundit plurimos, humi procumbentes, pedales & longiores, striatos, brevi admodum lanugine hirsutos, ramosos, *foliis* ad intervalla velut in eodem pediculo ternis, obscurè virentibus, obtusis, per margines crenatis, brevi & vix conspicua lanugine averfa præcipue parte obtusis. Ad inum soli pediculus ubi cauli apponitur appendices duæ in acutum terminatæ membranaceæ caulem amplectuntur. Quæ & radice exunt & in imis caulibus sunt folia, minora sunt, longioribus pediculis, & plerumque cordata. Ex alis foliorum pediculi exeunt siliunciales, tenues, *spicæ* sustinentes *siliculas* parvis, luteis aggestas, quos excipit *pericarpia* compressa, rugosa, per maturitatem nigra, *semina* contempenta.

In pascuis frequentissimum est.

- * 9. *Melilotus vulgaris nostrati affinis, folio minore & angustiore* J. B.

J. B.
Angustioribus & prolixos caules proferit, minores quam vulgaris Meliloti, divisione pari: *folia* item tergemina & odorata, sed non parum tum longiora, tum angustiora, quam nostratis vulgaribus, per ambitum crenata: *flores* lutei, confimiliter spicati, sed singulis minoribus: *pericarpia* circularibus lineis rugosa, singula unicum *semen* continent. Adeo coactæ brevitas reperitur interdum, ut pal- mum non superet, *radice* prolixa & simplici.

Hujus figura quæ habetur apud J. Bauhinum rectè refert plantam quam D. Magnol pro Meliloto angustifolia repente folliculis rotundis C. B. habet, in saxosis la Colombiere prope Mompelium inven- tam: & fortasse una eademque planta est quæ C. Bauhino describitur sub titulo allato, & J. Bau- hino sub titulo initio proposito. Descriptionem C. B. quinto in loco propositam vide & confer.

- * 10. *Melilotus corniculatus reflexus major* C. B. *Mel. Syriaca* Park. *Syriaca odora* Ger. *Trifolium italicum* five *Melilotus Italica corniculatus recurvus* J. B.

J. B.

Præcelsum est hoc Meliloti genus, trium quatuorve cubitorum, & alius interdum, alis multis brachiatum, isque crassus satis & firmis. *Folia* terna, ex brevibus pediculis, Meliloti vulgaris haud multum dissimilia, oblonga, serrata, glabra: è quorum sinu pediculi exeunt palmares, in acuminem comantibus onusti *floribus* Meliloti Syriacæ, luteis, odore fragrantis & perenni: quos siliquæ sequun- tur falcate, unciales, compressæ, striatæ, gemino versu alato pendulae.

In Syriaca siliqua videtur magis curva falcatave, in Italica minis, propter degenerationem, ut vult Lobelius.

In Gargano Apulia monte provenit, Matthioli referente. Seminibus Syriacæ Patavii satis cor- gulis exit minus falcatis, & ignavie odore.

Melilotum alteram pullillam Londinensem Ad. Lab. C. Bauhinus huc refert.

11. *Melilotus Messanensis procumbens, folliculis rugosis sublongis, spici florum brevioribus.*

Plantam hanc in lingua illa fretum Siciliae & Portum Messanensem interjacente observavimus, loco humido. *Rami* in terram procumbebant: *flores* lutei in spicis breves congesti: *Siliquæ* sub- longæ, sed breviores quam Meliloti Syriacæ, circularibus lineis rugosæ, per maturitatem ex flavo al- bicantes: *semina* quam vulgaris Meliloti majora.

In lingua portum Messanensem a Fretto Siculo dirimente, loco humido collegimus.

- A. 12. *Trifolium Meliloti affine Ornithopodis siliquis, rectius ad Trifolia siliquosa refertur.*

E *radice* alba simplici multos emittit cauliculos in terram reclinatos; in humidior aut pinguiore solo palmares aut scilicet palmares, altas vix quadrantes, satis crassos pro plantule modulo, foliosos & non concavos, ramosos. *Folia* perexigua, è membrana appendice cauliculos amplectente ex- eunt,

eunt, pediculis prælongis circa margines velut spinulis dentata, obesa aut excrevis subrotunda. E foliorum sinibus exeunt pediculi siliunciales aut breviores, tres plerumque *siliculas* pallide purpureas sustinentes, (interdum binos vel etiam unicum.) quibus succedunt tandem *Meliloti* crassifolice, curvæ, recurvæ, semibus majusculis arcuè stipatis ad octo aut decem falcate, per maturitatem pal- lentibus.

In aggeribus ad mare arenosis, & alibi etiam in Mediterraneis occurrit.

Locum.

- * 13. *Melilotus Aegyptia Alchimelech vocata* J. B. *Melilotus Aegyptiaca* Park. *Mel. corniculatus reflexus minor* C. B.

Alpin.

Supra terram expansa planta est, parva, modicè repens, fore nihil aut parum in altum se attollens: *foliis* Trifolii siliquosi minoribus tamen, lobisquæ parvis, multis, longis, racemi modo ordinatæ, croceis, odoratis, à quibus prominent *siliquæ* parvæ, oblique: *semen* continentes minutum, rotun- dum, liginum, declinans ad rubrum, odoris non omnino expers, sapore siliptico cum aliquo amaro.

- * 14. *Melilotus Indica Orientalis* Park.

Park.
Semipedalem altitudinem vix superat, *caulibus* tenuibus, fuscis, *foliis* viridibus, in eodem ped- culo ternis, parum aut non omnino dentatis obtusis, non ramosis: quorum falgida occupant *sili- culæ* multi, perexigui, flavi: quibus succedunt *capitula* rotunda Meliloti Italici, *semen* parvum, nigricans, odore valido Meliloti, claudens. *Flores* valde tenuissimæ aut potius nullum Meliloti odo- rem exhalant. *Radix* tenuis, annua.

Plantam hanc cum nondum viderim, an sit vera & genuina Meliloti species me noscitur fateri; ex descriptione Parkinsoni nihil certi concludi potest. Capitula & siliculis cum Melilotis conveni- sed non eorum sita in summis caulibus.

Parkinsonius se semina hujus folii titulo superius posito inter alia rariora ex Italia accepisse scribit.

Hanc eandem esse puto Meliloto minime rectè luteæ, siliquis crassiss curvis in capitulum conge- stis semine Foenugraci *Morifoni*, cujus idcirco descriptionem subiciemus.

- Melilotus minima recta lutea, siliquis crassiss curvis in capitulum congestis, semine Foenugraci* Morif.

Morif.

Reliquas Melilotos parvas, procumbentes excedit magnitudine & latitudine foliorum, quibus proximè accedit Melilotus luteæ Italice folliculis rotundis rugosis. Vix pedalem attingit altitudinem. In cymis caulium *siliquas* proferit plurimos, satis raras, luteas; quibus succedunt *siliquæ* parvæ curvæ, crassiores prædictarum omnium Melilotorum siliquis; in quarum singulis continentur *semina* bina, ternave, satis magna, ab angulo ad angulum Foenugraci modo cavata.

- * 15. *Melilotus Syriaca seu Chalepensis, major, crenata, siliquis curvis binucialibus* Morif.

Morif.

Caulis producit pedales, rectos; in quorum cymis proveniunt *flores* lutei, capituli in modum di- gestis, ejusdem cum ceteris magnitudinis: quorum singulis deciduis succedunt *siliquæ* singule, usque ad numerum denarium, compactè junctæ, communi petiolo propendentes, curvæ, binas uncias longe: in singulis continentur plurima *semina* recentia flavescens, quæ tandem subrufta evadunt.

E semine à D. Huntington Chalepo Syriæ emporio transmissio Oxonii in Horto Botanico Academ. Lem- enata est.

16. *Trifolium Americanum* C. B. J. B. Park. *Americum* Ger.

Trifolio biruminolo simile, *caules* fert à radice compures, rotundos, ramosos, in latus declinantes: *folia* colore in virore subnigra, figurâ rotundiusculâ, primis & è radicibus exeuntibus biruminoli Tri- folii formi, colore & odore quoque quadrantis similia, latorum tamen & per ambitum magis cre- nata. *Flores* in summo ramulorum exeunt exigui, subcandidi, spicatum digesti. *Fructus* inde ro- tundi, aliquidulanti plani, Aphacæ à nobis (inquit Dodonæus) descriptæ semini fere similes. *Radix* in plures dividitur.

Melilotis annumeravimus quia *flores* in spicis è foliorum alis egressis pinguntur.

17. *Melilotus vesicaria Cretica* hort. Alkorf.

Hujus ramulum habemus ex horto Alkorfino. Perissimili videtur Meliloti Italice, verum major, vasculis seu siliculis vesicæ instar inflatis, majoribus, pendulis.

M m m m 3

C A P.

- * 6. *Anonis purpurea procumbens verna seu precox fruticosa annua, viscosa, filiquis crassioribus lentiformibus, raris dispositis* Morisio.

Moris.

Caules protrahit pedales & longiores, ligneos, duros; ad quorum singula genicula oriuntur *folia* tergemina, rotunda, valde crenata; atque pediculis curvis, ex geniculis ortis innituntur flosculi papilionacei, dilute rubri: quorum singulis succedunt filiquae singulae, bivalentes, continentes *semina* satis magna pro proportionem plantae.

Junio & Julio florentem observavit descriptionis autor: Verum nec huius, nec praecedentis locum natalem novit.

- * 7. *Anonis lutea sylvestris minima* Col. *Anonis spinosa lutea minor* C.B. *montana spinosa lutea minor* Park.

Col.

Pusilla haec satis est, nec semipedem superat caulis altitudine; & *radice* dodrantali, tenui, nuda, nigra. Ex illa plures fruticant tenues *cauliculi*, veluti squamosi auricularum cartilaginibus exsitis: e quibus *folia* exigua, vulgaris Ononidis modo terna, & per ambitum dentata exoritur: inter quorum & cauliculorum sinus quinquepartiti oriuntur singuli *calycei*, respectu plantae magni, rigentibus foliolis, angustis, oblongis, aculeatis constructi; in quibus post *flores* luteos, exigui ut ad calyce occultantur, *filiquae* subrotundae, breves admodum, *semina* renum effigie incurva, exigua, Phascoli similia continentur.

Locat.

Angusto florere in Aequicolum inculcis, depressis aridis locis, à Villa Mercato via ad molendinum. Quirit D. Magnoli, annon haec sit *Anonis* pusilla glabra fruticans Trifolius affinis J. Bauhino?

8. *Anonis lutea, parva, procumbens, maritima. Anonis maritima mitis filio lucido serrato* Bocconforti.

Radice alitur alba, longa, simplici, raris fibris capillata [in nonnullis fibræ plures sunt & majores] *Cauliculi* inde exorti plures, teretes, villosi, nonnulli rubentes, humi procumbunt. *Folia* parva, tripartito divisa, pediculis nullis: (verum inferiora duo foliola caulem amplectuntur ut in Lotus fit, ac prout haec planta eodem modo trifolia est quo Lotus quinquifolia) facere viridia, splendens, in margine eleganter dentata, alternatim posita. *Flores* lutei Anonidis. *Siliquae* breves, tumidae, teretibus, duobus intus seminum reniformium ordinibus. *Annua* est planta, mitis nec aculeis praedita.

Locat.

In arenosis maris litoribus in Sicilia frequentissima est, Catanie, ad Promontorium Pachynum, Ponto Cerulo, &c. Addit Bocconus, Sacce Agrigenti & alibi passim. In Maremma Hetruriae quæ nota est.

Ni trifolia esset, ad genus Leguminum filiquis geminatis referri deberet. Planta est singularis & sui generis.

9. *Anonis viscosa spinis carens lutea major* C.B. *lutea non spinosa, Dalecampio* Natrix J.B. *Natrix Plinii sive Anonae non spinosa lutea major* Park. *Anonis sive Spina lutea* Ger. *Heliolum aestivum*.

Caules ex eadem radice plures exurgunt, rotundi, pedales atque etiam cubitales, in multos ramos divisi, spinarum expertes. *Folia* Anonidis vulgaris, hirsuta, pallide viridia, alternatim posita, per extremum crenata seu pinnatis dentata. *Flores* Geniste vulgaris, lutei, pediculis oblongis insidentibus, qui ultra florem nonnulli protrahuntur: nam petiolus ille è quo flos immediatè dependet, ex hoc modo dicto pediculo longo erectoque exoritur. His succedunt *filiquae* longiores strictioresque quam in vulgari Anonide, [unciales f. B.] teretes, hirsutae, *semen* continentes pullo colore, Cam. Herba tota hirsuta est & ad tactum glutinosa seu pinguis, graviter odorata, ut relique congeneres.

Locat.

Primo haec observavimus in arenosis insulae exiguæ à Promontorio Siciliae Pachyno dictæ, nunc Capo Passaro, vi maris nuper abrupte: deinde ad fluvium Arve prope Genevam; tandem circa Montepellium capis.

Planta quam in Sicilia observavimus major & elatior videtur ea que circa Genevam & Montepellium oritur, foliis etiam majoribus, floribus, quantum ex sicca discernere licet minime striatis.

- * 10. *Anonis non spinosa flore luteo variegata* C.B. *non spinosa lutea variegata* Park.

A descripta differt floris colore, qui luteus sed pallidior est, & lineis subrubris variegatus.

11. *Anonis pusilla, glabra, fruticans, Trifolius affinis* Cherlieri, J.B. *An Ononis sylvestris lutea minima* Col? *superius posita*.

J. B.

Lignosis palmaribus & brevioribus fruticantibus, subrubentibus, tenuibus, glabris: quos *folia* tripartita crebra, tergemina, glabra, viridantia, circumcirca crenata, oblonga. Medice nostratis foliis quadratenus similia: ex quorum sinu prodeunt per totos ramos *flores* masculi, conformatione leguminosorum, lutei, calyce in quinque segmenta flore longiora, acuta, ex rubro nigricantia diviso. Succedunt *filiquae* turgidae, nigricantes glabrae, Cracca minime minores, *semina* quatuor aut quinque innata continentur.

In collibus iteilioribus Narbonensis Galliae, inter Ilices, Thymos aliisque frutices multa;

ocul.

* 12. *Anonis*

- * 12. *Anonis non spinosa floribus luteis* Brasiliæ Marggavi.

Mulci *caules*, teretes, lenti, pilosi, ex una radice enascuntur, longi, partim humi procumbentes, partim sursum, ad tactum quasi pinguiculi seu glutinosi: e quibus hinc inde alterantur, & quasi se amplectentur in exortu, prodeunt *ramuli*, quos eodem modo hinc inde petioli breves complectuntur, atque quilibet tria *foliola*, quidam etiam tantum unum continentes; funeque foliola oblonga, angusta, nervo secundum longitudinem & venulis obliquis inferne praedita, & leviter pilosa. *Flores* lutei ex sinu prodeunt fert luteolos Ononidis modo.

- * 13. *Trifolius affinis Anonis minima hirsuta* Cherlieri J. B. *An Anonis viscosa spinis carens lutea minor vel An. viscosa minor flore pendulo* C. B?

J. B.

Pari cum lutea minima glabra affligit albidine, lignosa duraque & albicante demissa *radice*, in multos ramulos hirsutos, rubentes, vel incanos fissa: *folia* terna, angustiora, longiora, per extremum duntaxat crenata, alioqui calture ignara, hirsuta; *calycei* per ramos crebri, magni, pilosi admodum, in quinque longas aristas desinentes, pediculo contorto, deorsum terram spectantes, cancellis suis florem complexi parvum, caetera albidum, rostellis ferrugineo. Tota est tactu viscidula.

In rupes Montpellieracis & Nemaufinis atque obviam animadvertit & legit Cherlierus. In a. Lenc. peris versus Miravallum circa rupes quæ antro imminet, & supra Boutonnetum versus Monferrier. Botan. Monsp.

Anonis viscosa minor flore pendulo C. B.

Quam Morisio præcedenti synonymam & eandem facit, in Prodr. sic describitur. *Plantula* est sempiviva, totaque hirsuta: *radicula* alba oblonga, tenui, *parvum* fibrosa; à qua *cauliculi* plures, duarum triumve unciarum, exurgunt, iisque tenues, rotundi, foliolis parvis, plerumque ternis ex uno pediculo prodeuntibus, forma & situ vulgaris Anonidis similibus, villosis, *flores* parvi sunt, lutei, propendentes, quibus tantum *semen* in exigua filiqua succedit, & nullis spinis donatur. Ex Gallia Narbonensi habuit.

- * 14. *Anonis lutea annua recta hirsuta, viscosa, filiquis hirsutis brevioribus* Moris. *An Anon. viscosa spinis carens, lutea, latifolia annua* Botan. Monsp?

Moris.

Ad pedalem altitudinem ascendit, *caulibus* rectis, ad quorum singula genicula alternatim appenduntur *folia* longiora, trifoliata, viscosa simul & hirsuta, crenata: [latiora & majora quam in Natrice J.]; atque in crasis caulium proveniunt *folioli* papilionacei, lutei, minores, è longis pediculis propendentes; ex quorum summitatibus prostant filamenta rigida, uncialia. Floribus singulis evanescentibus singula succedunt *filiquae* bivalentes, hirsutae, villosae, *semina* in se continentes reniformia reliquarum Anonidum more.

Anonis viscosa spinis carens lutea latifolia annua Botap. Monsp.

Magnoli.

Caulem habet elegans ista Anonidis species pedalem & sesquipedalem, in plurimos ramos divisum, villosum: *folia* terna ex eodem pediculo prope ramum foliaceo prodeuntia, villosa, latiora & majora quam in Natrice Plinii. In summitate ramulorum spicæ velut florum oriuntur, qui lutei sunt, calycibus foliorum viridum villosorum circumdati. *Siliquae* parvae, latae, leviter pilosae unum, duo, & aliquando tria *semina* rotunda, subnigra continentes: radix pro plantæ magnitudine lata crassa, sed quæ singulis annis perit. Tota planta villosa est.

Copiosè reperitur parum ultra antrum Frontignanense sub Ilicibus, juxta viam, Angusto & Sep. Lenc. & Tempus. tembris mensibus cum flore.

- * 15. *Anonis lutea annua siliqua glabra brevior* Moris.

Moris.

Caules emittit pedales & aliores, quorum geniculis singulis adherent longis pediculis terna *folia* viscosa, longa, crenata: in caulium cimis longis etiam pediculis propendunt *flores* lutei, satis magni pro proportionem plantæ, raro seu singulatim petiolis insidentes: quibus deciduis succedunt *filiquae* curvae, glabrae, propendentes ex calycibus quinquetarum divisis. Anonidis vulgaris filiquis crassiores multo, in quarum singulis bina ternaive continentur semina.

Huius semina ex Syria habuit, communicata à D. Huntington.

- * 16. *Anonis latifolia Cicer sylvestris trifolium* J. B. *diffa. Cicer sylv. latifolium triphyllum* C. B. *Cicer sylv. triphyllum* Park. J. B. *latifolium* Ger.

J. B.

Digitalis demittit *radicem*, singularem aliquando, aliis in paucas fibras divisam, lignosam, dodrantalem, quæ terram versis in plura capita squamata dividi incipiens, ex singulis unum vel plures tollit *caules* cubitales & in ramos aliquando subdivisos, lignoscentes, hirsutos: Pediculis autem longis tria harent conjunctim *folia*, majora quam sativi Ciceris, rotunda, hirsuta, crenataque serrata: *flores* Ciceris, mediocriter magni, quos *filiquae* excipiunt, binæ ferè, ex unico longo pediculo, uncia longiores, hirsutae.

Genevæ provenit in monte Salève J. B. & alibi in Alpibus.

Lenc.

- * 17. *Anonis*

17. *Anonis purpurea praeox frutescens flore rubro amplo* Morif. *Cicer sylvestre alterum* Lugd. *Cicer arboreum Indicum perenne* Zanoni. *C. sylv. alterum triphyllum* Park.

Morif.

Suffrutescens est lignosa materis constans, radice crassa, longa, lignosa, multifida, cortice nigro testâ, intus candida: ramulis multis furcatis: foliis ternis, subrotundis, simul junctis & serratis: flore amplo, rubro: pili infar, ineunte Vere sese expandente, unde Verna seu praeox dicitur: quibus singulis evanescentibus succedunt siliqua singula, propendentes, hirsute, villosae, bunciales & bivalves, cum parvo aculeo ad extremitatem, Naticis Plinii siliquis multo crassiores, femina in se continentes pene duplo ceterarum suarum familiarum majora, & deliquum Anonidum ceterarum more patientia. Bipedita altitudine affurgit, & perpetua fronde viret.

Provenit in montibus Delphinatis, a D. Berardo Apothecario Gratianopolitano detecta.

Hujus ramulum in nostro Regio Parisiensi collectum ad me transmissit D. Hans Sloane M. D. & rei herbariae peritissimus.

18. *Trifolium frutescens spinosum Brasiliense* Margg.

Ex radice recta, pauci filamentis praedita ad unius aut duorum pedum altitudinem arbuscule pene figurâ affurgit, in multis ramulis expansa: sinque caulis ramuli lignosi, atque hinc inde acris spinis muniti. In pediculis propriis in quolibet ramulo tria foliola sibi sunt appposita, more Trifolii. Hinc inde prodeunt in pediculis digitum longis siliquis, ex viridi albi, magnitudine florum Anagallidis, tubilia flammula in medio habentes. Flosculi sequuntur siliquis laterales, circiter duos digitos longae, in quibus semen rotundum referens Limacis concham, coloris epetici. Quando semen est maturum siliqua sponte diffiliunt & effundunt semen. Herba odorem habet instar Foenugraeci.

Copiosè nascitur in sinu omnium Sanctorum. Ob floris descriptionem imperfectam an ad hoc genus propriè pertineat necne non ausim asserere, aut negare. Stamina tamen tubilia in medio flore huic generi minimè conveniunt.

C A P. VIII.

De Medica Sativa & frutescente radice perenni.

Medica natalis suos ipso nomine fatetur, locumque unde venerit vocabulum indicat, inquit J. Bauhinus. Externa olim Graeciae (verba sunt Plinii) à Medis est advecta per bella Persarum, quæ Darius attulit: hinc Gentile nomen obvenit.

Gallis *Saint foïn* & *Foin de Burgogne* & *grand Treffe* dicta est: Onobrychis autem vulgaris *Luzerne* seu *Luzerne*; quam Auctor Hist. Lugd. perperam confundit cum Medica sativa. Hinc patet quanto in errore versentur tam Spermatopola, tum etiam Agricola nostrates, qui pro Feno sancto seu Burgundico, Onobrychidis seu capitis Gallinacei semen habent.

Hoc genus siliquis paucioribus volutis intortis, usque non contiguis sibi invicem sed paulò remotioribus à Medica minore annua differt.

1. *Medica major erectior floribus purpureis* J. B. *Trifolium siliqua cornuta* sive *Medica C. B. Trif. Burgundicum* Ger. *Fenum Burgundicum* sive *Medica legitima* Park. *Burgundp Cretail*, or *medick-fodder*.

J. B.

Valde quam luxuriat, obsequioso fenore cultorem fovens, caulibus ut numerosis ita prolixis: folia terna, oblonga, per extremam oram, quæ obtusa est, crenata: flores copiosi, velut in spicam digesti, purpurei: siliqua cornu capriini instar contorta, in quibus semen minutum & candidum. Radix subest longa, tenuis & lignola, in multis annos vivat.

Circa Genevæ & Avenionem in Provincia in agris satam vidimus pro jumentorum pabulo. Circa Monspelium spontaneam observavimus.

Siliquæ hujus intortæ quidem sunt sed paucioribus volutis, usque non contiguis sibi invicem ut unum glomerem efficiant, sed paulò remotioribus.

- A. 2. *Medica frutescens, sive flavo flore* Clusii Park. *Medica sylvestris* J. B. *Trifolium luteum sylvestre siliqua convexa*, vel *Medica frutescens* C. B. *Trif. siliqua cornuta* Ger. emac.

Clus.

Multos ex eadem radice profert ramos, cubitales aut longiores, humi plerumque fufos, teretes, virminales & flexibiles, in multas alas divisos: Folia terna uni petiolo inherantia, legitima Medice foliis respondentia, & dorso eminente, sed longè minorâ. Flores in extremis ramulis confertos, alternis floribus formâ pares, flavo tamen colore, non inodoros: cornicula deinde plana, contorta, corniculorum legitima Medice instar, angustiora tamen quam illa: in quibus grana lativæ granis similia continentur, sed paulò minorâ. Radix legitima radici par, crassiuscula, latè sparsa, fibrola, perennis, singulis annis novos caules profert.

In montosis & campis patentibus inter legetes, inque aggeribus terrenis floret Junio & Julio. Flore purpurea ex viridi variantem observavimus propè Nordvicum urbem; nihil fortè ea fuerat Medica legitima, cum hac specie promiscuè orta, quæ eo loci copiosissimè provenit.

Medica

Medica sativa & legitima non modò in variis Hispaniæ locis sponte oritur, sed etiam diligenter colitur in pecudum pabulum, sed maxime equorum, vice Feni communis, quippe quod propter ubertatem singulis annis plures demeti possit. Gallis, ut diximus, *Saint Foin*, & *Foin de Burgogne* dicitur, inque meridionalibus Galliarum regionibus rigua sua prata ejus feminibus conferunt, tunc cunctum singulis annis fecantes, restitili radice & inextinguita fecunditate. Agro pingui & bene stercoato delectatur: & contra Onobrychis arido & glareoso flos labuloso, ejus tamen. Quomodo non strates harum duarum plantarum nomina permittunt, superius diximus Morifonem, & rectè, nobilibus & Viris generosis confiluit, ut ex agro Turnonensi aut Burgundico feminum involvitur cochleata [aut ipsa femina nuda] Feni verè & propriè Burgundiaci *Saint Foin* dicti acquirat, & ferat in agris suis, quæ cum triplici fenore perfolvent ipsis pretium, modò in aquis bene subactis & pinguibus feratur. Cum enim apud Gallos ter quatuordecim lecutur, quidni etiam hic in Angliâ? ubi terra pinguior, magisque rigua, & ubi humor magis abundat ex frequentibus imbricibus. Qui in Hispania rem observantur (annotante Camer. in hort.) ubi quotidianus ejus usus est, referunt nullo cibo tam viridi, quam arido, prius magisque letari, saginari & pinguefieri jumenta pecuque omnes, parcius tamen dari, quoniam instat, & multum sanguinem creat. Agrum stercoat, ac adeo suavis est ac nutritius, ut pecus arcare necesse sit, nè vel discurratur aut sanguinem detrahare oporteat. Animalium vitis perisque medetur. Ad Maciem dulcorat, ut Columella prodicit, nulla ros tantum quantum Medica prodest. Semen (ut tradit Diofcor.) ficarum jucundi saporis gratia conditio aliq. admiscetur. Viride quibus refrigeratione opus est illitu suffragatur. J. B.

Semel lata in multis annos durat: Plinius tricenot (inquit, mendum in codice libellæ suspicor,) rectius Palladius denot.

3. *Medica frutescens perenni fructu orbiculato* Slonii.

Ramulis numerosis, longissimis, in terram prociduis, nisi vicinis plantis sustententur luxuriat. Folia parva, imo latiora, summa angustiora & productiora, utraque obtusa, & circa margines dentata. Flores verius lumbos caules & foliorum sinubus exeunt, in pediculis communibus torcos, ad quatuor vel quinque parvi, lutei, quos excipiunt siliqua orbiculata, Medice orbiculatae majoris seu J. B. similes & aequales, laxiores tamen paulò, nec fissis eoque arctè sibi mutuo commissis, per maturitatem nigricantes; femina continentes non reniformia ad modum Medicarum annuarum, sed quadrangulo triangulari, & si parva magnis componere licet, Mayzii seu frumenti Indici granis similia. Sero florum ortu, quos non ante mediâm ætatem promittit, nec minùs tarda fructuum maturitate, quos Autumno demum perficit reditviam & perennem pollicetur plantam, quamvis superflua hyeme marcescat.

Ex femine ab ornatissimo Viro D. Hanslo Sloane misso nobis enata est.

C A P. IX.

De Medica cochleata minore seminibus reniformibus.

1. *Medica scutellata* J. B. *Trifolium cochleatum* Ger. *Trifolium cochleatum fructu latiore* C. B. *The most common smooth Small-Crefoil*.

J. B.

Cubitalis, robustus hirsutissimè habet caules, non tamen semper erectos (ut vult J. Bauhinus) sed interdum procumbentes. Folia longiora, acutiora, profundius circa margines dentata, pediculis longis fulta. Flores singuli aut bini, in eodem pediculo & foliorum alas exeunt, flavi, tantillo minoris quam Medice turbanatae spinulis recurvis, minisque fissi, quibus succedunt siliqua cochleatae magnæ, laves velut è scutellis quatuor aut quinque compolice, ut inferior major superioris convexum luo cavo excipiat, cochleas terrestris bene imitantes, per maturitatem nigra, femina plura, majuscula, reniformia, per maturitatem flavicantia, continentes.

Ad agrorum margines propè Liburnum Etruriæ portum observavimus. Folia hujus maculâ in medio fœdè flavicante interdum notantur, quæ tamen nisi curiosis intuenti non facile est observabilis. In hortulo nostro singulis duntaxat in singulis pediculis flores profert, non binos. Fructus magnitudine, & figura cochleæ terrestris æmulâ ab aliis omnibus hujus generis facile distinguatur.

2. *Medica orbiculata* J. B. *Trifolium cochleatum vel scutellatum fructu latiore, folio minus orbiculato* C. B.

J. B.

Subest ei radix parva, lignosa, multos fundens ramulos, palmares, aut in lætore solo pedales, per terram sparsos; Folia terna, parva, glabra, fere triquetra, per extremam lætè & nonnulli crenata, maculis interdum nigris perspersa. Flores exigui, flavi, oblongi pediculis donati. Siliqua helicoides, compressa, membranacea, ex tribus quatuorve orbiculis, altero alteri impositis constantibus, magnitudine fere unguis [& majores] ubi maturuerunt nigricantes; femina continentes rufa, plana sed recurva. Hujus siliquæ in ambitu nonnulli undulatae fere crispæ sunt.

In insula ad promontorium Pachynum & alibi in Sicilia hanc observavimus.

Locu.

N n n n

3. Medica

3. *Medica orbiculata* ποδάρη *fragili minore.*

Cauliculi huic dracantales aut pedales: *folia* parva, triquetra, ut in præcedente, per extremum lata & crenata: *Flores* in pediculis oblongis, tenuibus, è foliorum finibus egressi, plures simul (quinque vel sex interdum numeravimus) lutei, quibus totidem succedunt *silique*, præcedentes similes sed paulo minores & per oras æquales, minutimè undulatae, maturitate pariter nigricantes. Propè Messanam in Sicilia invenimus.

Locu.

4. *Medica orbiculata* *fructu lato, simplici voluta.*

Ramulum duntaxat hujus vidi cum fructu inter plantas siccas *D. Philippi Skippon*. *Folia* brevibus pediculis infidebant, ipsa etiam brevia, extremo lata, circumscriptioe subrotunda, circa margines dentata, glabra, nervosa, non maculata. *Flores* ex alis foliorum exeunt singuli aut bini in eodem pediculo, flavi; quibus succedunt *fructus* pro plantæ magnitudine latissimi, cinctate rotunditatis, è sesquigyro vel duobus gyris membranaceis, quorum inferior duplo angustior est quam superior, compositi, parvo in medio foramine, oris minutimè fimbriatis aut undulatis sed planis. *Semen* non vidimus.

5. *Medica orbiculata minor spinosa, simplici majore voluta.*

Folia huic admodum sunt exigua, circa extremum dentata. *Flores* tres quatuorve in eodem pediculo prælongo & tenuissimo. *Fructus* pro plantæ proportionem magni, lati, duobus gyris confecti, uno integro, lato, in medio duarum medietatum, alterius supra, alterius infra multo angustiorum; circa margines spinis raris, brevibus duplici ordine huc illic vergentibus, muniti. Verum (quod præcipue notabile est in hoc fructu) nervi supra ejus superficiem eminent, veluti rotidem rugæ, variè huc illic reflexi & inoscultati. *Fructus* autem per maturitatem non nigricat. Circa Messanam in Sicilia observavimus.

Locu.

6. *Medica orbiculata elegans, orbiculæ circum oras rugosis.*

Folia huic, ut reliquis congenitibus ima obtusiora, summa acutiora, minus tamen quam *Medica fœnellata*, circa margines denticulata denticulis rarioribus majoribusque. *Flores* è foliorum alis duo trève simul in eodem communi pediculo exeunt, lutei, quam præcedentium pallidiores, omnium minimi, quibus succedunt *fructus* orbiculati aut rotule figuræ, per maturitatem albicantes, aspectu pulchri, rugis circum oras eminentibus eleganter velut crispatis; *semen* reliquorum simile flavicans. Hanc speciem in Sicilia propè promontorium *punto Cercido* dictum, non longè à *Pacalle* collegimus, ubi & multas alias rariore plantas.

Locu.

Orbiculus circum oras rugosis ab aliis omnibus Medicis faciliè distinguitur, præsertim si colorem per maturitatem è flavo albicantem adspicias.

7. *Medica dolata seu orbiculata, orbiculorum gyris circa margines utrinque rugosis, per maturitatem nigricantibus.*

Folia huic ampla, superiora acuminata, inferiora extremitate subrotunda. *Fructus* parvi, in longis pediculis bini, dolati potius quam orbiculati, è tribus vel quatuor circumvolutionibus constantes, ad ipsarum margines utrinque profundius rugis sulcati.

8. *Medica dolata Levii, tornata major & minor lenis* Park.

Fructus hujus leves sunt, duri, per maturitatem nigri, doli figuræ, plures simul in eodem pediculo congesti, minores: reperiuntur tamen, Parkinsono autore, majores, singuli & bini in eodem pediculo nascentes.

Locu.

Hanc etiam in Italia & Sicilia invenimus.

9. *Medica Catalonica elegans* Edwardi Morgani.

Fructus figuræ dolariæ est, & crebris tuberculis scaber, similis ligno illi quo brachia manducæ mununt Itali, ad pilam inter ludendum defendendam & ferendam propellendamve. Hancubi collegimus jam non recordamur.

10. *Medica cœbleata spinosa, echinis magna utrinque turbinata cum spinulis reflexis. Medica majoris Baticæ speciei prima, spinulis interioribus* Ger. emac.

Caulis fundit cubitales aut sesquicubitales, quadratos, hirsutos, striatos, satis crassos, ramosos, infirmos tamen, nec se sustinentes, rubentes interdum, maximè propè terram. *Folia* in caulibus alternatim posita sunt longioribus intervallis, terna simul in pediculis longis, quæ propè radicem obtusiora, versus summities caulium in mucrones acutiores exeunt; singula singulis maculis nigris mediâ partem occupantibus insignita, circa margines leviter crenata. Ad exortum uniuscujusque pediculi hinc inde opponitur veluti auricula quadam dentata & in acutum exiens. E foliorum finibus propè summities caulium exeunt pediculi, *stipules* sustinentes duos vel tres, raris plures, flavos, satis grandes, clypeiformi petalo nigricantibus lineis striato. *Flores* succedunt fructus echinati grandes, nucis myrtillicæ parvæ magnitudine, utrinque turbinati, singulis volutis duplici serie spinularum

spinularum mitiorum, hinc inde reflexarum & recurvarum, non exstantium sed fructui appressarum muniti; *semine* intus continentes magna, uniformia colore rubro seu spadiceo splendente. Hæc species foliis maculosis, echinorum magnitudine, spinulis recurvis, lenissimis spadiceis à reliquis luce fortis distinguitur.

11. *Medica magna echinata. An magna turbinata* J. B? *Medica majoris Baticæ spinosa speciei altera* Ger. emac. Hedge-hogs.

Hujus etiam cauliculi seu ramuli humi procumbunt, striati, glabri, quadrati, subinde rubentes, tres vel quatuor pedes longi: *Folia* pariter levia, circa margines eleganter crenata, acutifolia, nullis maculis notata: *flores* parvi, lutei, reliquorum similes: *Fructus* echinati magni, nucis myrtillicæ parvæ magnitudine, & interdum etiam figuræ, elliptici scilicet, alii rotundi, turbinati, sex aut plurium circumvolutionum arcu commissurati; unaquæque spiræ gemino spinularum [rigidiuscularum acutum oblongarum utrinque exstantium] ordine munita est, medium secante zonula perpetua. *Semen* compressum renis instar sinuatum, colore spadiceo obscuro seu nigricante, & velut polito. *Fructus* seu echinus hujus nonnulli lanuginosus videntur, quod in nullo alio genere hætenus observavimus.

In insula ad Promontorium Siciliæ Pachynum dictum invenimus. Apud nos ob fructus echinatos elegantiam frequens in hortis feritur.

Fructus magnitudine & hirsute, spinulis crebris rigidis, & feminis colore spadiceo ab omnibus nobis hætenus cognitis Medicis specibus facile distinguitur.

A. 12. *Medica echinata glabra cum maculis nigricantibus* J. B. *Trifolium cœbleatum folio cordato maculato* C. B. *Trif. cordatum* Ger. *Medica Arabica Camerariis, seu Trifolium cordatum* Park. Heart-Cress, or Clabur.

J. B.

Bicubitales per terram spargit *caules* [in solo laxiore aut hortis culta fortasse, apud nos enim spontanei caules vix pedalem longitudinem superant] glabros, & in us *folia* tereta, glabra, per extremum latifolia & serrata, quorum quadam cordis effigiem nonnunquam exhibent, quam, cum planta primùm provenit, asperæ maculæ nigricantes repræsentant [Apud nos *folia* maculæ hæc ex rubro nigricantes perpetuo retinent] *Flores* lutei, parvi, duo, aut tres: *Siliquæ* cœbleatæ, parùm compressæ, spinulis per margines non tamen admodum rigidis aut pungentibus oblitæ, magnitudine mediocri. *Semen* parvum per maturitatem flavicans.

In palcis sicilianis & arenosis marinis præcipue, in Angliâ nostrâ, nec minis in regionibus Levæ transmarinis, frequens est. *Folia* cordata, macula in medio singulorum ex rubro nigricante pictis, *silique* parùm compressis, spinulis minutè rigidis armatis, ternis quaternis in eodem communi pediculo seu furculo, minoribus, ab aliis speciebus facile discernitur.

Medica speciem habemus nescio ubi collectam, forte circa Messanam, cum hac inscriptione.

13. *Medica foliis & semine Medica cordata echinata, echinis durioribus.*

Fructus majores sunt, spinis longis, crassis, duris & rigidis muniti, è quatuor aut quinque volutis compositi.

14. *Alia adnuc foliolis minimis, echinis satis magnis pro plantæ parvitate, compressis, quatuor volutis constans, spinis longis, crebris rigidis horrentibus.*15. *Medica dolata spinosa major divergens.*

Hujus caules & folia reliquorum similia sunt, [in sicco hirsuta videntur] *Flores* cœque sequentes fructus in pediculis unilibus singuli aut bini; hi majusculi, figuræ dolariæ, spinulis brevibus rigidis, non extantibus, sed fructui fere appressis, horridi è quatuor, quinque, aut sex summum spinularum circumvolutionibus compositi, arcu juncti.

Locu.

Circa Messanam observavimus.

Alia hujus speciei habemus fructu majore & longiore, spinulis brevibus arcibus appressis.

16. *Medica magna turbinata* J. B. *Trifolium cœbleatum turbinatum seu fructu compresso, oblongo* C. B.

J. B.

Cubitales & sesquicubitales *caules* emittit, hirsutos, multis ramis ramosos, foliis tergeminis, hirsutis, trifolii præternis purpurei paribus, alii veluti triquetris, per oras incisus, quorum pediculi longiusculi pinnas caulem ambiunt. *Folia* parvi, lutei, pediculis harent unciali & sesquialteris, quos sequuntur *fructus* turbinati, sex aut plurium circumvolutionum, arcu commissurati, duri. Unaquæque spiræ gemino denticulorum ordine cincta est, medium secante zonula perpetua. *Semen* compressum, renis instar sinuatum, Fœmigraci femini par, aut etiam paullo longius.

Hæc planta, si descriptionem rectè intelligo, mihi hætenus incognita est: accedit tamen ad Medicam nostram magnam echinatam.

17. *Medica spinosa divergens, fructu ovali spinulis brevioribus & rigidioribus.*

Caulis huic glabri, vel raris admodum pilis hirsuti, rubentes. *Folia* prælongis pediculis infident, quam *Medica dolata spinosa* major, breviora, obtusiora, argutius denticulata, averia parte glauca, brevi

N n n n

brevis & vix conspicua lanugine hirsuta. Flores duo tréve simul in eodem pedicelo & foliorum alis exeunt, havi, exigui. E foliorum singulorum sinu una cum pedicelo floriferi ramulus etiam exit ut in alis congeneribus. Quae primò exeunt folia cordata sunt, pedicelo florifero ramulus etiam exit & obtusa, non tamen cordata, nervis vix venis plurimis conspicuis parallelis à media costa versus ut in alis congeneribus. Flosculus succedunt *echini* figurae ovalis, spinis brevibus, rigidis, extantibus horridi, duri, pilo majores, [semina sunt reniformia, flavicantia continentia] per maturitatem nigricantes.

Locus. Propè Messaniam Siciliæ hanc speciem invenimus.

18. *Trifolium cochleatum spinosum Syriacum foliis laciniatis* Breynii. *Trif. fructu echinato, foliis eleganter dissectis* Botan. Monsp.

Breyn.

Radix humum non admodum profundè nixa petit alba & fibrata: à qua *cauliculi* lignosi, rotundi, virides, pedales vel etiam cubitales, in terram reclinati, plurimis præditi ramis, prodeunt: in quibus hinc inde sparsa sunt folia, angusta, terna semper uni petiolo longo inherente, dilutè viridia, Medice frutescentis, sed profundius ferrata, vel potius laciniata. Flores ex foliorum alis in oblongo pedicelo frequenter bini tantum simul enascuntur, havi coloris, à Trifoliorum cochleatorum floribus nihil differentes: quibus fructus cochleæ modo circumvoluit, longus & rigidiusculus spinulis rectè extantibus vel non multum reflexis, exasperati, Trifolii cochleati fructu spinoso majore, sed dimidio minores succedunt, semina flava, compressa, renis instar formata continentia.

Locus.

Circa Haleppum Syriæ à Rauwolfio inter segetes observatum. D. Magnol sibi Monspeli in horto sponte enatum ait; verum, ut probabile nobis videtur, è semine è Syria allato ibi fortè fortuna spargo: nam alibi (quod sciam) circa Monspelum non invenitur: Suspicio enim D. Car. Swiekerum à D. Magnol communicatum habuisse, non invenisse in vicinia Monspeli spontaneam.

19. *Medica dolata spinosa, magnæ*. *Medica tornata spinosa* Park. *Prickly turn-trefoil, or Medick.*

Caules huic hirsuti, minores & breviores quàm Medice scutellatæ. *Folia* longioribus pro magnitudine pediculis insident, circa margines dentata, minora quàm illius, quadrata ferè, in acutos mucrones desinentia, subglauca, media parte maculà oblongà, luteo-viridi notata, averrà parte hirsuta. E foliorum alis exeunt pediculi flores luteos sex septème confertos gestantes; quibus succedunt dioliorum figurà pericarpia parva, cochleata, spinola, spinulis brevibus, raris, per maturitatem nigricantia & semina flava continentia. Pericarpia imà parte quò pediculo junguntur latoria sunt, summa angustiora, utraq; plana, cum segmentum cui vertex albiculus est, imitantur, quinque circiter spurs fere circumvolutionibus constantia.

20. *Medica dolata spinosa, hirsuta minima.*

Hujus folia plus quadruplo minora sunt quàm præcedentis, hirsuta, prona præsertim parte, non raro cordata. Fructus præcedentis similes, plus quadruplo pariter minores.

- * 21. *Medica echinata, magna, hirsuta* J. B. *Trifolium cochleatum polycarpon* C. B. ex sententia D. Magnol. At C. Bauhinus inter Trifolia cochleata hispida id non reponit.

Folia huic prima subrotunda, postmodum nonnihil acuminata & ferrata, terna uni pedicelo innixa, *caules* ad duos tréve cubitos per terram sparguntur. Flores multi, coarctati, ex longo pedicelo, lutei. *Siliquæ* simul aliquot coherent, spinis duabus aut tribus, vel etiam quinque ferruminatæ, brevissimis velut spinis obtusis exasperatæ.

- * 22. *Medica hirsuta echini rigidioribus* J. B. *Trifolium fructu compresso, spinis horrido* C. B. ex sententia D. Magnol.

Per terram fu expandit cubitalibus & longioribus caulibus. *Folia* parva, hirsuta & per extremam oram lata: Flores lutei: echini cochleati, pauci & ferè singulares, longis sulque deoque vergentibus rigidiusculis spinis horrent, non admodum densis: convolutions sunt tres aut quatuor.

- * 23. *Medica marina spinosa* species Ger. emac. *marina major spinosa* Park.

Ger. emac.

Hujus caules seu ramuli omnium [intellige species majores de quibus antea scripserat] minimi sunt & brevissimi, vix pedem unum aut alterum longitudine excedentes, quadrati, virides, subultrati, humi strati. *Folia* Medice scutellatæ familia, mucronibus paulò obtusioribus, non maculata, mollia & pilosa. Flores secundum ramulos è foliorum sinibus exeunt, pediculis præternatibus insidentibus, perovigui, lutei: in ipsis caulium fastigiis & propè summos caules nulli. Floribus succedunt pericarpia parva, rotunda, intorta, pilo nonnulla, brevissimis acutis spinis horrida, in quibus semen continetur flavicans, renis figurà, exemtu difficillimum. *Radix* ut superiorum albicat; & sub Hyemini adventum emoritur.

Cum præcedente convenit floribus in singulis pediculis singulis, ab eodem differt spinis echinorum brevibus.

Descriptio est *Goodyeri* apud Gerardum emaculatum, à nobis in Latinum versa.

24. *Medica*

24. *Medica echinata hirsuta* J. B. *Trifolium echinatum arvense* C. B. *Tribulus terrestris minor* repens Lugd.

J. B.

Craffiuscula est & proluxa, sed singularis *radix*, alba. *Caules* multi, tennes, per terram sparguntur, dodrantales & cubitales, striati, hirsuti. *Folia* terna, subrotunda, à Trifolium prætenfe luteum accedentia, nullo notabili sapore prædita, pilosa, albescientia, maxime parte inferiore. Flores parvi, lutei, simul aliquot congesti: eodemque modo simul coarctata ex eodem pedicelo longiusculo *capitula*, Pilo non majora, contortis helicibus constantia, globosa, quatuor, aut quinque, atque etiam plura, mollihus spinulis echinata.

Pastum proventit maxime inter segetes propè patibulum Monspeli & alibi. Floret & semina per **Locus** & Tempus.

- A. 25. *Medica echinata minima* J. B. *echinata parva rella* Park. *Trifolium echinatum arvense fructu minore* C. B.

J. B.

Hæc est *caulibus* circiter pedibus aut minoribus, tenuibus; quos ornant folia terna, Medice echinatae foliis familia penitus, parva, hirsuta: *Flosculi* pusilli, lutei, multi simul congesti. Sequuntur ejusdem pediculi fastigio herentes quàm proximè glomerati *echinuli* mucinati, tres aut quatuor vel quinque juncti, Orbi grano non majores: *radices* tennes.

In arenosis & labulosis locis Dalechampius legit, & nos etiam Græpi in Angliæ & transmarinis: **Locus.** ni fortè altera præcedens species sit quam nos observavimus, nostra enim plerumque procumbit non erigitur: locus tamen exigere videtur ut hæc sit: nec enim alibi unquam nostram quàm in arenosis & labulosis invenisse meminimus. Revera, nisi J. Bauhini auctoritas obstitaret, utramque speciem eandem dicerem.

26. *Medica marina* Chul. Park. *Trifolium cochleatum marinum* Ger. *Trifol. coch. maritimum* compositum C. B. *Trif. coch. marinum, sive Medica marina* J. B. **Sæ. Clav.**

Quantum quantum est totum villosè incanaq; lanugine obductum est. *Caules* tres aut quatuor, pedales atque etiam cubitales, ramis frequentibus brachiati, humi fusi & procumbentes. *Folia* ex brevibus pediculis terna, parva, obtusa, frequentia. Flores extremis ramis inherentes, suis petiolis ex alarum spinulis exiliunt quini aut seni simul congesti lutei, Trifolii lutei ferè similes: *siliquæ* deinde glomeratæ & contortæ sive inflexæ, spinulis oblitæ, diololi ferè figuræ [J. Bauhino orbiculares] in quibus semen continetur subrotundum, Medice semini simile. *Radix* crassa, cubito longior, tenera, perennis fuè vivax, ex candido pallescit, gustu quatuor ingrato, falfuginoso & amaricante.

In litioribus arenosis Maris Mediterraneæ frequentem observavimus. **Locus.**

27. *Medica ciliaria* Guilandini.

Radix est perenni longè latèque repente: *caulibus* bipedalibus, surrectis: *foliiculis* pluribus in eodem pedicelo congestis, compressis, orbiculos aut rotulis imitantibus, mollihus & oblongis spinulis seu foris, ciliorum armulis in circumferentiâ donatis, per maturitatem nigricantibus.

Hanc in Alpibus Carinthiacis invenimus, ad sepes.

Folia parva sunt pro magnitudine plantæ, brevè obtusa. **Locus.**

28. *Medica ciliaria* Guilandini similis sed minor, magnæ æmula. An *Trifolium fructu cochleato ciliare* Botan. Monsp.?

Flagelli est pedalis aut cubitalibus, procumbentibus, reliquorum instar: *Folia* oblongis, per extremum lato & obtusis: *Floribus* eisque succedentibus *siliquis* in pediculis uncialibus tenuibus pluribus simul coarctatis, (sex septème numeravimus) compressis & lamifculis, duabus ferè circumvolutionibus compressis, spinulis longiusculis, minus rigidis, non rectè extantibus sed incurvis, per circumferentiâ, Medice ciliaris instar, canis.

Circa Messaniam invenimus. **Locus.**

29. *Medica cum orbiculis laxis echinatis minoribus, non extantibus spinulis.*

Hujus folia parva sunt, per extremum lata, crenata, & interdum in mucronem seu angulum leniter producta: *caules* tennes: *folia* in pediculis è foliorum sinibus egressis multi, coarctata, quibus succedunt totidem *capsulæ* echinatae, compressæ, exigui, tribus ferè spirarum circumvolutionibus, non tamen arctè junctis, compositæ. Spirarum zonule utrinque dentatæ sunt, denticulis non extantibus, sed in zonule aut fructus superficie plano jacentibus, duplicem coronam imitant.

Circa Messaniam invenimus. **Locus.**

Octo aut decem siliquis in eodem pedicelo observavimus. Huic perissimilis est, & fortè eadem

30. *Trifolium folio obtuso, foliiculis cordatis* C. B. *Medica coronata* Cholerii parva J. B. An *Trifolium foliiculis coronæ similibus* C. B. prod.?

J. B.

Pedalibus donata est *caulibus*, tenuibus, subrubentibus: è quibus alternatim ex longis intervallis *sepalis* exeunt singulares, unciales & longiores, qui extremo mucrone ternos quaternosve gestant *echinuli*, unica ferè aut sesquialtera circumvolutione constantes, utrinque denticulatæ, gemellam coronam

N n n n ;

nam imitaci. Echinos diffinienti fureulo ad exortum, brevi pedicelo harent tergemina folia hirsuta, aliquando subrubra ferè cordata, in ambitu c enata tam exigua ut simul omnia dimidiatus anguis digiti minimi palci possit tegere.

In faxolis, aridis & squalidis Gallix Narbonensis, maxime verò in collibus inter Nemaufum & Uteum observari & legit Cherlerus.

Hæc parvitate sua & spirarum paucitate à precedente nobis observata differre videtur: hæc autem accidentia loco fortè natali steriliori & fœciori imputanda.

31. *Medica lunata* J. B. Park. *Trifolium filiquè falcata* C. B. *filiquè lunata* Ger. emac.

Folia huic parva, Medice legitime, circa margines dentata: *stipes* lutei: *silique* lata, compressæ, pollicis ungue majores, ad. Aunculam muris *Cam.* accedentes, sed speciosiores & majores, striatæ, in circitu longiusculis spinulis munitæ, cristam galli non malè expriment. De loco nihil certi traditur, nisi quod Lobelius Lunariam radiatam Italorum eam vocet.

Nos circa Messaniam Siciliæ Medice speciem invenimus cui titulum fecimus *Medica fructu compresso circum oras dentato*, quæ multo minor erat descripta [fructum intelligo] & integræ aut fœculentæ circumvolutione constabat, alias similis. An *Medica lunata* quædam minor *J. B.* Ad margines vinearum provenit.

Restant adhuc tres quatuorve Medice cochleate species, à C. Bauhino in Prodomo descriptæ. Verum descriptiones adeo obscure & generales sunt, absque certis, caracteristicis & distinctivis notis, ut nos dubios relinquamus, an specie distincte sint ab omnibus supradictis necne, præsertim cum nullis iconibus illustrentur. Quicquid tamen de his sit, superesse adhuc alias species, neca nobis, nec ab alio quocumque hæcenus descriptas, aut observatas minime dubitamus, cum natura in hoc genere, specierum varietate & figurarum elegantia, murum in modum ludere & lase (ut ita dicam) oblectare solent.

* 32. *Trifolium falcatum* Park. *F. Gregorii Rbgienfis* Clus. ap. ult. *Trifolium filiquè falcata alteram* C. B.

Clus.

Hujus ramuli binos circiter palmos longi sunt, & humi sparsi: *folia* trifolia similia: *Flores* exiguæ, flavi & inodori: *cornicula* alternis, jam in hoc, modò in altero ramuli latere per breviam intervalia confertim nascuntur, & cauliculo vel ramulo adhaerent nullo ferè petiolo, & in singulis nodis quinque plurimum conjunctim, semunciam longa & falcate modo curvæ.

Invenit hoc genus Fr. Gregorius in summo quodam colle arenoso cœnobio Montis Calvarie ad Bononiam vicino.

A. 33. *Trifolium cochleatum modiolis finis* Cat. Ang.

Cùm diu est ex quo hoc viderim non bene recorder, an ab omnibus superius traditis distinctum sit necne. Fructus parvus erat con segmentum aut rotæ modiolum aliquatenus representans. Orfordiæ Suffolciæ in aggeribus maritimis ad portum copiose.

Trifolium cochleatum fructu magis testili, quod Martialis Cydonia, Equivæ Retimi nomine ex Creta Honor. Belli missi.

Hujus meminit C. Bauhinus, non descripti, quod sciam.

C A P. X.

De Loto herba.

Lotus nomen accepit à voluptate, ab antiquo verbo *lot*, quod significat *delot*, *amot*, *delot*, *volot*, *expet*, *desider*, *videt*. Jo. Bod. à Stapel.
Loti à reliquis leguminibus trifoliatis distinguuntur quod præter folia terna in extremo pediculo, bina habeant ad ejus exortum cauli adnata, ut quodammodo Pentaphylle dici possint.

1. *Lotus filiquosa flore fusco tetragonoloba* J. B. *filiquè quadrata* Ger. emac. *quadrupinnatis filiquis* Park. *ruber filiquè angulosa* C. B. *square-robbed* Dertich.

J. B.

Radice tenui, paucis fibris donata nectitur, ex cujus capite oriuntur *caules* pedales interdum aut longiores, teretes, hirsuti, in aliquot alas divisi, procumbentes ferè. *Folia* ex certis intervallis terna juncta, reliquis duobus semper caulium amplectentibus, ut in Loto corniculata, sed longè majora, hirsuta. *Flores* ex singulis foliorum alis plerumque singuli, pediculis fœculentibus insidentes, exeunt: ad ipsam tamen calicis basin apponitur folium reliquis quæ in caule simile, tribus tantum paribus confans. Flores autem Pisi formæ, minores, holericorum coccineum vulgo dictum saturnum provocantes: Scutum tamen seu folium erectum dilutius est umbone seu folio medio. *Silique* fœculentiam circiter longæ, angulose, crassiusculæ, quatuor membranæ finiatæ, ceu sagittarum alis, appositis donatæ: in quibus continentur *semina* magna, rotunda, subflava, quæ dentibus resistunt, sapore pui, fœculenta, unde & ipsa planta, *Pisum quadratum* nonnullis dicitur.

Floret

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

Floret Junio, cùmque semen perfererit radicibus exarefecit.
In collibus Messanæ Siciliæ imminentes spontaneam inventi.

Tempus.
Locus.

2. *Lotus filiquosa lata* Monsteliensis J. B. *pratensis filiquosus latus* C. B. *pratensis Monsteliensis* Park. *trifolia corniculata* Ger. icon multè *filiquis incurvis* representat. *Lotus quadratè filiquè, flore luteo* Hort. Pat.

J. B.

Ut fibris multis oblitam habet *radicem*, ita plurimum aliquando capitum: *folia* Loti corniculatè quina, quorum duo cauli adnascuntur, majora tria simul coherent, jam dictæ Loti [Ornithopodii filiquis] folia magnitudine vincencia: *flos* unicuique cauliculo in cacumine unicus, magnus luteus, quatuor fibris ad latera donatus, ex longo calice erumpens: *silique* succrescit unica, fœculentiam longa, quantum secundum longitudinem membranulis angustis decurrentibus velut quadrata, priores infat.

Circa Genevam in pratibus, necnon circa Monsteliæm copiosè provenit.
Aliam hujus speciem invenimus in pratibus prope Tybidis fluvii ostia una cum descripto nascentem cui titulus in Catalogo nostro plantarum transmarinarum,

Locus.

3. *Lotus filiquosa lata filiquis pinnatis striatioribus & longioribus.*

Hanc videtur describere D. Magnol sub titulo *Loti maris*. *Lotus filiquosus, folio pingui glabro*, quæ foliis glabris pinguibus & crassis, filiquis etiam angustioribus à precedente distinguitur. In utraque radix magna est, quæ tuberosum habet odorem.

In toto tractu maritimo in herbis, præcipuè circa stagnum Volcarum inter juncos oritur. Bo. Locat.

4. *Lotus edulis Cretica* Park. *pentaphyllis filiquè cornuta* C. B. *Trifolium sive Lotus Hierazane edulis filiquosa* J. B.

Bel.

Multos tenues *caules* à radice profert. *Folia* trifolia, angusta, crassiuscula, aliquantulum macronata, terna semper sibi conjuncta. *Flores* luteos Pisi, quibus succedunt *silique* rotundæ, falcate, ac pro ratione plantæ magna.

Inter segetes invenitur & in marginibus agrorum frequentissimè, herbæque omnibus nota est. Si. Locat.

Inter segetes invenitur & in marginibus agrorum frequentissimè, herbæque omnibus nota est. Si. Locat. *lique* ejus, antequam duriores incipiunt, in foro venales reperiuntur: à pueris & fœminis libentissimè eduntur, succosè enim sunt & dulces. Pisi recens gustum.

Hanc vel ei similem plantam invenimus prope Neapolin in Italia, atque etiam in Sicilia. Trifolium corniculatum Creticum flore luteo Park. app. corniculatum Creticum *Alpin.* exar. hoc refero: cùm Alpinus ipse eandem credat Locum Hierazane dictam & Trifolium suum corniculatum Creticum.

Lotus nostra quam circa Neapolin copiosam invenimus, cauliculis erat longis, ad terram reclinatis, ad intervalla facis longa foliis veltitis reliquarum similibus, duobus ad pediculi exortum, tribus in ejus extremo, pro longitudine sua faris latiss, glabris, quantum in sicca discernere licet. Ex alis foliorum egrediuntur pediculi tres uncias longi, unicuique singuli florem sustinentes luteum, ad quos basin apponuntur folia terna. Floribus succedunt *silique* crassæ, digitum circiter longæ, recurvæ. Semina quot vel qualia continuerint non recordamur.

Loti speciem circa Neapolin in Italia observavimus, quam Lotum incanum majorem, seu Trifolium corniculatum *silique grandi, incanum maritimum* denominavimus.

Magnitudine sua & foliorum canitie à reliquis hujus generis differt. Prope urbem ipsam è petrarum rimis versus Paufilypum montem oritur & Trifolio corniculato primo Dod. multo major & fruticosior flos est. An Lotus pentaphyllus major alter C. B.?

A. 5. *Lotus corniculata glabra minor* J. B. *Lotus sive Medietum pentaphyllus minor glabra* C. B. *Trifolium filiquosum minus* Ger. *corniculatum primum* Dod. *Birds-foot Cretic.*

J. B.

Nigro cortice *radix* lignosa, multifariam partem, coarctantibus in unum portionibus longissima evadit, raris fibris donata, reptans, sapore subdulci & adstringente: *virgule* tenues, humi ferè procumbentes, brachiata, *folia* sustinent ex intervallis terna trifolia aut quina, quorum duo inferiora cauliculo adnectuntur, pilosa: [sunt quæ paucos aut quillos pilos habent] acuminata, pinguis, adstringente sapore prædita. *Flores* densè tanquam in umbella stipati, Genistæ floribus similes, lutei, quorum supremum folium reliquis latius, rotundiusque, sursum flexum, foris intusque lineis purpurantibus striatum, infimum sursum quoque mucronem spectans, apicem luteos continens plerumque utrinque geminis foliis tanquam alis coarctetur: quibus delapsis *cornicula* five *silique* recta, tenues subnascuntur.

In pascuis ubique obviam se dat.

Hujus aliam speciem invenimus inter segetes & in locis humidioribus fruticosiore & ramosiore, foliis angustioribus: cui titulum fecimus in Cat. Ang.

Locus.

A. 6. *Trifolium corniculatum minus, angustioribus foliis frutescens.*

An Trifolium corniculatum frutescens tenuissimis foliis C. B. Prod. cujus descriptionem v. infra.

A. 7. *Loti*

- A. 7. *Loti corniculati major species* J.B. *Lotus pentaphyllos flore majore, luteo, splendens* C.B. *Trifolii siliquosi varietas major* Ger. emac. *Trif. corniculatum tertium* Dod. *Esse greater* *Widdes foot-Creefoil*.

7. B.

Altior est multo quam vulgaris: caulibus enim cubito ac etiam sesquicubito altioribus affurgit. *Folia* per ramos tribus ex uno pediculo, uncialibus circiter, duobus tidentem pediculi expertibus caulem complexis. *Flores* peculiaribus furculis, & in summo caule in orbem congesti, majores, lutei foliis quibuscumque coronati subiectis. *Siliqua* numerosa, recta, unciales & falcunciales. Hujus *caules* & *folia*, sed præcipue umbellæ antequam flores aperiantur incanae lanugine hirsuta sunt, seu pilis mollibus canescentibus obita. In pratis humidis & ad sepes.

Videtur hanc describere D. Magnol lib. titulo *Loti pentaphylli majoris hirsutæ candidantis* C.B. Vide *Botan. Monsp.*

- * 8. *Lotus pentaphyllos major hirsutæ candidans* C.P. *Melilotus vulgaris alter sylv.* Cæf.

In sylvestribus & veteribus ædificiis nascitur, brevior, foliis subhirsutis, candidioribusque: *flore* velut in capitulis copioso, odoris exiguu, Locum emulantem, siliquas fert incurvas. Quam plantam intelligit Cæsalpinus nescimus: nullam enim *Loti* speciem novimus floribus in capitula congestis, siliquis incurvis. Rectius fortasse ad *Melilotum retulimus*.

9. *Lotus pentaphyllos minor hirsutus, siliqua angustissima* C.B. *Lotus corniculata siliquis singularibus vel binis tenuis* J.B. *Lot. cornic. minor pilosus* Park. *Trifolium corniculatum minus pilosum* C.B. prod.

7. B.

Multifida, infirmâ radice terræ hæret: *caules* emittens rectos, numerosos, pedales, ramosos, subnubentes, longis albicantibus pilis obitos: ad quorum nodos terna folia *Meliloti* nobilis, oblongiora, acutiora, binæque nihilo minora cauli ad pediculi exortum adnata. E foliorum summo pediculus exit singularis, tenuis, unciale & longior, in cujus cacumine *flos* luteus ex calicibus hirsutis. *Siliqua* plerumque singularis, rarissime binæ, unciam longæ, teretes, *semine* copiosissimo, ad vicensium fere numerum, tamen, Porulacæ pari, ruffo, rotundo, sapore leguminoso refertæ.

Prope Neapolim in Italia collegimus. Invenitur & in Gallia Narbonensi.

10. *Lotus pentaphyllos frutescens tenuissimis glabris foliis* C.B. pin. *Trifolium corniculatum frutescens tenuissimis foliis* C.B. prod. *Lotus corniculatus frutescens* Park.

C.B. prod.

Caules est tenuibus, virgibus, glabris, pedibus, in plures ramos palmo minores brachiatis, foliis angustissimis cinctis. Caulicolum summitatibus, quemadmodum & pedicellis ex foliorum alis prodeuntibus, *foveoli* bini terni, rarius quini, in orbem dispositi, lutei coloris insident: quos *siliqua* binæ, ternæ, breviores & crassiores quam in precedente, in longum apicem definientes, in quibus *semina* exigua, sequuntur.

Monspeliô habuit C. Bauhinus & ex Italia. Hoc persimile est, si non idem Trifolio nostro corniculato angustifolio fruticosiori, cujus superius meminimus sub prima specie. Flores tamen, cœli, sequentes *siliqua*, in hoc pauciores sunt in eodem pediculo quam in illo.

11. *Lotus siliquosus glaber flore rotundo* C.B. *Trifolium hæmorrhoidale alterum minus, sive Lotus Libycæ Dalechampii* Park. *Trif. rectum Monspelianum* J.B.

7. B.

Caules habet rectos, robustos, bicubitales, ramosos, nonnihil angulosos, glabros penitus, aut parum hirsutos: *folia* quina, bina minuta, cauli apposita ad pediculorum exortum, reliqua tria extremo harente pediculo, quibus folia Trifolii albi *Dod.* magnitudine cedunt & rotunditate, superant vero lanugine. *Flores* confertim conglomerati privati furculis ex foliorum summo oris, corollæ insit per pediculi, albicantes, inferioris folii rostellæ atropurpureæ. *Siliqua* in orbem radiatæ, numerosissima, tenues, viginti quatuor interdum, omnium pediculis mediocriter brevibus, in furculi capite coeuntibus, uncia breviores, teretes, glabræ, fulcæ, seminibus referte nigricantibus, Papaverina aquantibus.

Adriovos & in locis humidis, circa Messanam Siciliæ, Tropiam Calabriæ, & Monspeliom Gallie Narbonensis hanc observavimus.

Oxytriphylum Scribonii, Lotus sylv. *Cly. hisp.* i.e. Lotus fruticosus Granatensis Park. huic eadem videtur.

12. *Lotus pentaphyllos siliquosus villosus* C.B. *Lotus incana sive Oxytriphylum Scribonii Largi* Ger. *Lotus hæmorrhoidale major sive Trifolium hæmorrhoidale majus* Park. *Trifolium album rectum, hirsutum* valde J.B.

7. B.

Multis ex eadem radice *foliis* rectis, cubitalibus & bicubitalibus fruticat, gracilibus, lignosis, teretibus, hirsutis & ramosis. *Folia* canâ lanugine pubescent, terna, quædam subrotunda, postiorum priora & parva, cum parvis duabus appendicibus: superiora in obtusiorum mucronem desinunt, & ex his quædam majora, ad quæ appendices etiam magnæ, ita ut sint quina folia, sapore insigniter, citra morsum ullum aliâque alacritatem altringente. *Flores* extremis ramulis emicant, plures

plures juncti, potius patulo: singularium forma quæ Trifolium Alphanro, sed color canidus, ex calice valde hirsuto & viroso. Juxta calices & flores foliola longa: breves, crassiusculæ supervenient *siliqua*, coloris spadiceo, formâ stercoreis magni muris caudati: *semen* in eis rotundum exiguum hirsutius.

Inter Monspeliom & Perul: Circa Messanam Siciliæ major & lignosior habetur. D. Magnol in *Locus*. Valenâ Sylva se bicubitalem & tricubitalem observasse refert.

13. *Dorycnium Monspelianum fruticosum* J.B. *suppositivum Monspeliense & Hispanicum* Park. *Hispanicum* Ger. *Trifolium album angustifolium, floribus veluti in capitulum congestis* C.B.

7. B.

Totum albidum est, ad sesquicubiti altitudinem excrecere solum, cujus novelli adhuc ramuli obliquos, fractuque contumaces existunt, adulescentes, aut loco asperius nati, multum durefunt: *Folia* ex intervallis terna, quaternæ, sed sæpius quina, radiata fine pediculis adherent, oblonga, angusta, albi lanugine pubescentia, Clusio adtrigentes guttis. *Flores* extremis ramulorum unguantur, in orbem glomerati, albi, quorum singulares ad Trifolii præsentem albi flores accedunt, fæparvi, quibus singulis *semina* continentur singula, verticillaria (ex prodidit Clusius) seu varia, qualia fere Trichymali parali *semina* tum figurâ, tum colore, tum etiam magnitudine. *Radix* fatis crassa, dura & lignosa, exterius nigra, intus alba.

In laxioribus collibus & ad sepes prope Monspeliom nascitur.

Locus.

14. *Dorycnio congener planta* J.B. *Dorycnio congener Clusii* Park. *Lotus pentaphyllos incanus* G.B. *Doryc. Monspeliensium* Ger. *quod incanum, nam desit. ej. alterius plantæ.*

7. B.

Cubitalibus & viminis modo obsequiosis virgis, superioris gracilioribus, nec ut illius lignosis, ab eadem radice pluribus oritur, in frequentes ramos divitis, *folia* cinctis crebris, quinis simul ab eodem puncto ortis, quam præcedentis longioribus, angustis, acuminatis, minis etiam quam illius incanis. In summis caulibus inque pediculis longis & foliorum alis egressis *foveoli* parvi, plures simul in capitulum subrotundum congesti, quantum memini ex albo rubescentes: quibus succedunt *siliqua* parvæ subrotundæ, per maturitatem spadiceæ, singulæ singula *semina* continentes rotunda, Sinapeos magnitudine.

In palustribus prope stagnum marinum *Leftang* dictum non longè Monspelio copiosè provenit. *Locus*. In Germania juxta fluv. Lycum Augustam Vindelicorum præterfluentem invenimus. Dorycnio congener Clusii species à nostro diversa esse videtur: cum *flore* longè majores bini & diviti coloris: *folia* breviora latiorque. *Glaux Alpina* in *Exor.* quoad *folia* & *florum* colorem, & locum nativum cum planta nobis descripta convenit: differt paucitate *florum* in eodem capite, & numero *seminum* in eadem *siliqua*: in his accedit ad Trifolium album rectum hirsutum valde J.B.

15. *Trifolium argentatum floribus luteis* J.B. *Lotus asperior fruticosior* Park. *Lotus fruticosus incanus siliquosus* C.B. *An Trifolium glutinosum saxatile argenteum flore odorato Zanoni?*

7. B.

Basis hujus singularis, lignosa, gracilis *caules* fundit palmares & longiores, tenues, hirsutos: *Folia* terna altera parte argenteo nitore splendentia, pilosa, altera vero viridantia. *Flores* acuminati caulum harent, magno, lutei, hirsuti, & laciniato villosa calice.

In collibus circa Monspeliom collegimus.

Secundum Zanoni floribus succedunt siliquæ hirsutæ unciam longæ, continentes *semen* planum, ovale. Ad pedem *Montis Baldi* cretæ & locis laxioribus gaudet.

Locus.

16. *Lotus sylvestris Dischoridis* Ponz Ital. Sylv. *Cretica* Park.

Pona.

Caules surgit pedales *folia* vestitos ad singula genicula quinis, quorum duo minora cauli hinc inde adnascuntur, reliqua tria intermedia ejusdem originis brevissimis & fere nullis pediculis intercedentibus harent, parva, obscure viridia. *Flores* parvi, lutei, partim & foliorum alis exant, partim summis harent, ac veluti circa radicem luxuriantes: in quorum summitatibus proveniunt bini *foveoli* longæ, in quibus singulis *semina* continentes Sinapeos non majora. *Radix* parva, dura, annua. Sapor totius plantæ leguminosus cum aliqua amaritudine mox evanescente.

- * 17. *Melilotus quedam Cretica* Alp. exort.

Alpin.

Ex radice tenui, longa, gracili, in aliquot tenuiores radicales divisa *cauliculi* fert longos, graciles, *folia*, *Trifolii corniculati Cretici* similibus, sed longioribus pediculis innitentibus, vestitis, & per terram stratos, ac veluti circa radicem luxuriantes: in quorum summitatibus proveniunt bini *foveoli* longæ, in quibus singulis *semina* continentes Sinapeos non majora. *Radix* parva, dura, annua. Sapor totius plantæ leguminosus cum aliqua amaritudine mox evanescente.

- * 18. *Lotus monspeliensis fruticosa Cretica* argentea, siliquis longissimis propendentibus rectis Moif Mori.

Caules edit fruticosos, cubitales, aliquando altiores, incanos, ad quorum singula genicula exant, bina *folia*, in macronem obtusum terminata, atque in summo pediculo terna majora & obtusiora, omnia tam tubus quam supra argentei lutei coloris. Ex singulis aliter inter pediculum foli & caulem exiliunt pediculi unciales, geæntes in cymis summis ternos, quaternos, nunc plures, nunc pauciores

simul confectae in perfectam rotunditatem, numero aliquando 97, 100, 110, & plus, & minus, quae omnia oculis sunt viridia, aperta vero, saltem cum efflorescunt, singula quaedam quingenta vel quingenta, tenuissima brevique & luca filamenta (sive capillamenta aut potius pilos) in summo sortita, parvulum granum luteum pro apice continent atque emittunt. Sapore est flos ille parum adstringente cum levis amaritudine: odor vero gratus & suavis, nec diffusilis. Kerī, aut paulo acutior: quem siccatus diu pertinaciter retinet. Per mensem integrum prima vice, secunda per duos & plus florens conspicitur, floribus aliis marcescentibus, aliis subnascen-
tibus.

Siliquae & floris centro prodeunt, numero variae, solitariae interdum, aliquando vero binae, ternae, quaternae, senae, septenae, denae etiam, nec raro plures ab uno codicisq. flore. Cum enim erant ducant siliquae ab illis valculis in flore dictis, quae contineantur quandoque numerantur, nec etiam erit impossibile ab uno globulo tantum flore centenas oriri siliquas: positi autem figuratim similitudine conspiciuntur Piperi Athiopico *Matth.* sed sapore & internis seminibus differunt; per maturitatem nigerimae dum parvae adhuc valde adstringentes sunt, contritae, roxundiores & veluti cornicula, maturescentes paulatim minus adstringentes, magisque acres; matura figurā & magnitudine Lupinorum siliquas aemulantur, aliquantulum contritae, sex uncias longae, digiti minoris crassitie, rotundiusculae & tuberculosa ob semina inclusa, Cortex ficus validus est.

Semina Caribae familia; matura duae atque nigra, non rotunda sed longiuscula, medullā bivalvi, in quolibet lobo plura, incerto numero, sine ordine posita & confarsa, substantiā quidam candida & levi interposita. Mirum, vel unum semen tantum paululum ore manum admodum calefacit os & palatum, atque Alii odorem adeo amulatur, ac taliter eo odore os inficit, ut etiam a longē mirē faciat huiusmodi semen parum mandari.

Semen ab insula S. Dominici dicta seu Hispaniola transmissum fuit. Plantae & semine Indico ena-
te post triennium florent creverunt.

Acacia secun-
da Vir.

Acaciae alterius meminit Dioscorides in Cappadocia & Ponto nascentis, similibus Aegypti, mul-
to tamen minoris, & ad humum depressae ac tenerioris, sed spinā aculeorum specie obita, folia
Balsamiae nostrae mari, ex Aegypto maxime allatas. Quidam exultantem varietatem Dioscoridis Aca-
ciam.

Cordem, quae
Acacia Dio-
scoridis qui-
busdam.

Hec tota in succum expressa astringit, verum inferior est facultate, & ad ocularia medicamenta
inepta.

Cordem, quae
Acacia Dio-
scoridis qui-
busdam.

Halepi in mercatorum tabernis nomine *Cordem* reperit Rauwolfius siliquas venales, castaneae
modo fuscas, quae duos aut tres facculos habent compressos, & in unoquoque semen rubens foliola
Balsamiae nostrae mari, ex Aegypto maxime allatas. Quidam exultantem varietatem Dioscoridis Aca-
ciam.

Acacia conge-
ner Lob.

Qualem Acaciae congener est, foliis & spinis Jujubae concoloribus, qui surculi tortiles per crebra
intervalla geminis aculeis donantur, cornua Limacis exerta referentibus, interque cirri exiles foliola
Acaciae primae positi & similitudine gerunt. *Lob. Adv.*

Acacia conge-
ner alia.

Ex Peruvianis insulis alia, quae non foliis diffusilibus, in viminibus sesquipedalibus spinulis adunosis
donatur, concoloribus Uvae crispae. *Ad. Lob. & Pena.*

CAP. II.

De Plantis Aeschynomenis seu vivis & mimosis dictis in genere.

Faciles sentiendi Animalibus tam propria censeri solet, ut eorumdem differentia essentialis à
Philosophis constituitur. Verum Plantae nonnullae Aeschynomene Veteribus dictae, Recon-
toribus vivae & sensivae & mimosae, haud obscura sensus indicia produunt: siquidem folia
earum manu aut baculo tacta & paululum compressa, pleno etiam meridie, splendente Sole, illico
se contrahunt; in nonnullis etiam specieb. cauliculi teneriores concidunt & velut marcescunt;
quod idem ab aere frigidiore admissio patitur. Quomodo hoc fiat si sensum omnem & motum
spontaneum is denegemus mechanica aliqua ratione explicare perdifficile est. Quid si dicamus spi-
ritum nervos & vala repletum contractioni aut ingressui prohibito ea debere? Quae admodum
enim Animantium pulmones aere inspirato repleti expanduntur & attolluntur, sic pariter folia
spiribus & vaporibus per nervos influentibus; quemadmodum etiam idem pulmones aere fere expi-
rato, seu per poros elapso vacui concidunt & contrahuntur, sic inde folia spiribus exhausta,
Jam vero spiritus folia distendentes cum in continuo fluxu sint, perque eorum poros exsurgent, nisi
novi jugiter à radice subministrantur, flaccescant ea & contrahantur necesse est, ut in avulsis
videmus.

Fieri ergo potest ut tangentis manus, nervorum compressu spirituum influxum impediatur ad tem-
pus, aut fortasse etiam repercutiatur nonnihil, unde is qui nervos implebant evaporantibus folia ne-
cessario contrahantur aut collabescant. Fieri etiam potest, ut tam digitum quam ambientis frigus,
spiritus contrahatur & condensetur, eorumque motum sistat, adeoque folia contrahi & collabescere
faciat. Valvulae enim in plantarum vasis, nisi quis eas ad oculum demonstraverit, non libenter
adulcerim.

Locus.

Hujus plantae Theophrastus nomine Aeschynomenes circa Memphim Aegypti nascentis meminit
se credidit. Verum hodie in Aegypto non invenitur, siquidem Bellonius & Alpinius nullam eius
mentionem faciunt; & Guilandinus se istam diu multumque in Aegypto circa Memphim, Helio-
polin,

Lib. XVIII. De Herbis flore papilionaceo, seu leguminosis.

polin, Tanaim & Alexandriam quaequam nunquam offendere potuisse. Versimile ergo est aliun-
de advectam ibi olim plantatam fuisse.

Plinius Lib. 24. Cap. 17. ejus meminisse videtur his verbis, *Adiectis* hic Apollodorus scilicet ejus
[Democriti] herbam Aeschynomem, quoniam appropinquante manu folia contraheret.

CAP. III.

De Plantis Aeschynomenis foliis bicompositis seu ramosis.

1. *Caeca Brasiliensis*; Herba vivax vulgo Marggrav. Aeschynomene spinosa II. seu foliolis Acaciae latioribus, siliquis longis hirsutis Breyn. An mimosa spinosa Fernambucensis Zanoni? The Sensitive Plant.

Caulum habet striatum, viridem, longum, haud crassum, lignosum, aculeatum, fragilem ta-
men & medullosum, qui partim terere incumbit, partim affurgit & alis se implicat. In
varios panditur ramos, & tam in ramulis, duos aut etiam quatuor digitos longos, aculea-
tos: quilibet autem ramulus quique, sex aut octo costas habet sibi semper oppositas, quambet
unum aut sesquidigitum longam, quae costae continent foliola late viridia, ordine posita & sibi op-
posita, angusta, oblonga ut Lentium, sine pediculis, ad tactum tenera, in medio secundum longi-
tudinem subili nervulo donata, qui non potest videri nisi foliololum luminis obvertatur. [Nobis
folia sunt quae Marggravius ramulos vocat.] Folia autem in plantula nobis visa, quae ex semine
provenit, observata bicomposita fuere *Filices feminae* in modum, primò ex duabus tribulose costarum
paribus medio nervo adnexis; secundò ex sedecim, octodecim, aut etiam viginti pinnarum paribus
singulis costis adnexis, oblique impari in extrema costa: Ad caulem ubi ramuli prodeunt brevis
provenit pediculus, (raro plerumque unus in uno loco, sed in uno habens multos [flores] & in
summitate, caulis quasi spicatum congesti sunt globuli) unum digitum longum, quae capitulum pro-
ducit rotundum magnitudine Globulariae Montpelienensis *Clusia*, vel etiam majus, confans cornu-
leo-purpureis, (vel etiam incarnati coloris) foliulis egregiis, arcibus junctis, ut in capitulum hirsu-
tum videatur. Post flores proveniunt siliquae, tenues, striatae, hispidae, molibis aculeis munitae,
tres circiter digitos longae, in quibus semen nigrissimum splendens, oblongum, figuram fere habens
cordis, magnitudine grani filiginis. *Radix* hujus plantae perennis est, & semper protrudit caules
recentes: Est autem pedalis aut paulo majoris longitudinis, quatuor circiter digitos crassa superius,
sed quae paulatim attenuatur versus inferiora; est autem contrita instar funis, & multa habet fila-
menta ad latus è sui medio, unum aut duos pedes longa, exterius coloris Umbrae, interioris alba,
lignosa, medullosa, lenta, filamentosa: tota fortem odorem habet, planè similem Raporum no-
stratum diu in cella tempore hyberno servatorum. Herba inodora sed saporis subdulcis: Mirabi-
lis autem, nam manu, pede aut baculo tacta, statim contrahit se & componit, brevi autem post
iterum se explicat. Etiam circa Solis occasum quasi tristitia affecta se componit.

Eandem huc omnino plantam esse mihi planè persuasit *Mimosa spinosa Fernambucensis* Jacobi
Zanoni, quamvis ille diversam velut, figura duntaxat seminis, (quod summa parte per lon-
gam sulcatum scribit, frumenti nostratis similitudine) repugnare videtur.

2. *Caeca seu Herba vivax tertia* speciei Marggr. Aeschynomene spinosa tertia sive foliolis Acaciae angustioribus, siliquis parvis echinatis Breynii. Planta humilis hortulani nostris.

Breyn.

Validioribus spinis undique horret hic frutex, Rofarum magnitudine; ramis multis rotundis, hir-
sutissimo cortice, atrorubenti obductis: quos frondes nullo ordine & temere nascentes, seiscumiam
longae, tenues hirsutaeque ambiunt; subius ad exortum duobus hamatis fentibus armatae, & su-
perius in quovis latere quatuor aut subinde quingue suffraginibus foliola obscurè virentia, Acaciae
angustiora habentibus, densè adeò in orbem alata ut habellum è plumis confectum perminutum non
male exprimere videantur. Globulos secundae fere minores, *filiculis* rigidioribus & magis patulis
congestis, ternos, senos, vel nonnunquam plures simul junctos: quibus siliquae superveniunt plus
rigidis echinatae, tenues, in tres distinctae locules, quarum singulis singula *femina*, praecedentium pa-
ria, sed aliquanto minora, coloris ex spadiceo fuscis, inclusa.

Marggravius siliquas & semina ita describit. Semen continetur in siliquis parvis, ceterosis,
hispidis, fuscis, quarum multae conjunguntur, figura Rosae: quilibet autem siliqua habet tria gra-
na & totidem tubercula; Semen autem coloris est olivacei, paulo obscurioris, rotundum & paulo
compressum, instar lentum, fed minus. Siliquulae etiam sponte diffiliunt in tot partes quod semi-
na continent.

Hec fortè est Pinahuituizli seu Herba verecunda Fr. Hernandez, quae imperfectè admodum de-
scribitur Lib. 4. Cap. 32. Hist. Mexic.

Hec ex seminis figura ea esse videtur quae hortulani nostris Plantae humilis nomine colitur,
ad frugem tamen, quamcumque curam adhibueris in regionibus nostris ob ambientis frigus non
pervenit.

- * 3. *Æchynomene spinosa* IV. seu *foliola* *Acaciae angustioribus*, frondibus validissimis spinas habentibus Breyin. An Herba vicia alia frutescens, Lusitania Silva d'Ague dicta Margg?

Brey.

Frutex hic itidem Brasiliensis, spinis adhuc validioribus passim armatus, & altius utpote in Oxycanthae altitudinem excrefcens, cortice purpurante, lento, & in ramis pilolo rectus. Hujus frondes seu folia *Acaciae* instar sunt ramosa, ac observatione profecto digna: illorum enim quodlibet ex pedicello pene dorsali, crasso, lignoso, piloque abundante hirsuto & rufescente consistit, per intervalla semuncialia octo, decem aut duodecim paria suffraginum, biuncialis latitudinis, sibi directè opposita habens: qui folioli compluribus utrinque, admodum exiguis, densius quam congeneres omnes mirabiliter adeo pennate, ut tanquam in alis avicularum pennulae appareant: inter cujuslibet suffraginum paris modium, ex petioli lupina & carinata parte aculeus longus & gracilis progignatur, & in media suffraginum distantia utroque ad petioli latus crasse, aduncæ, Rolarii similes, valdiduæque spinæ, ex modo ut par semper suffraginum & par spinarum, par spinarum & par suffraginum, (in medio sicuti dictum aculeum semper habentium) alternatim ordine accuratissimo se invicem excipiat. *Flosculus* fert sui congenerum de more in globulum coagmentatos sed majorem; deinde *siliqua* è floribus centro longissima, hirsuta progeminare feruntur.

4. *Æchynomene spinosa* I. seu *latifolia* *Brasiliensis siliquis radiatis* Breyin. *Juqueri-omano* Margg. An Herba *mimosa* Clus?

Brey.

Planta est frutescens, caules ramisque proferens pallide virentes, quadrangulares, fragiles, medullâ nuda refectos, & in angulis densissime spinarum vallo luteorum munitos. Hi alternatim per intervalla uncialia longiora frondibus æque ac rami quadrangulares spinosique conmutantur: quæ in extremitate ferè in duas semunciam vix attingentes expanduntur suffragines, quarum singula *foliola* utrinque duobus, adversâ parte hirsutis, adversâ verò glabris & late virentibus præditæ. Scne haud minoribus, nec dissimilibus, excepto quod alia eorum paria alteram longitudine & latitudine vincat, & interius foliolum inferius multo brevius semper & longè minus observetur: cujuslibet folii longitudinem nervus erectus, superiori tamen lateri propius quam inferiori transit, costas quasdam semilunaris figuræ in inferiori latere cum venulis parvis in utroque fundens. Inter frondium appendices pilis rigidis exasperatis penolus vel solitariis tantum (vel subinde plures simul juncti) angulosi, tenuis, uncialis longitudinis, atque spinulis multis præditæ exit: globulum sustinent villorum, *Acaciae* divisiō minore, ex innumera tubulosis *flosculis*, flammula pallida emittentibus, purpurei coloris, & squamulis compluribus, pallidiusculis, spinosis consarcinatum: quem *filicem* tandem subsistentem membranaceæ, novem, decem, imo & duodecim in orbem, Glycyrrhizæ Dioscoridis instar dispositæ, longitudine unciam superantes, pallidi coloris, & pilis longiusculis hirtæ, circæque margines longioribus veluti spinulis radiatæ: hæ per intervalla funtundiusculæ, depressæ interitibus, ac Securidacæ instar geniculatæ; de quibus femine maturo filum utrumque latus fimbriæ instar cingens solvitur, & siliqua ipsa dissiluit in capsulas quatuor aut quinque parallelogrammas; in singulis semine unicum comprehensum; olivacei coloris & figuræ ovalis, *Acaciae* quadruplo minus continens, cupus utramque superficiem area circulari pingit.

- * 5. *Æchynomene spinosa* foliola *Acaciae* latioribus, frondibus longissimos aculeos habentibus Breyin.

Brey.

Hæc ex femine Americano, oblongiusculo, olivacei coloris tam felicitè exstitit, ut intra annum terminis in cubitos adoleverit. *Caudicem* habebat ligneum, rotundum, digiti crassitie, & multis spinis deorsum inflexis rigentem: ex quo ramuli consulo ordine oriebantur spinoli, frondibus innumbrati frequentissimis; præcedentis admodum similibus, nisi quod tenuiores, multo minus hirsutæ, spinifolii minoribus ac infirmioribus, aculeis contra altero tanto longioribus præditæ, & suffragines eorum, quæ laxius dispositæ, folioli majoribus *Æchynomenes* spinolæ secundæ Breyin. melius convenientius minus arctè pennatæ. Hæ frondes æquæ ac antecedentis tactæ, ut & vespertini sine contradictione, sed tardius paulo foliola complicantes, deorsum suffragines detorquebant.

6. *Æchynomene mitis* I. seu Herba *casta*. *Americana, foliola* *Acaciae* latioribus, siliquis latis, compressis, majusculis Breyin. *Planta sensitiva* æ nomine hortulanis nostratibus nota. Herba *mimosa* *Jamaicensis* Zanoni.

In cubitale altitudinem (simo ulnæ Italice & dimidiæ Zan.) attollitur, caule unico principali, verum prope terram multos ramos emittente, lignoso, glabro, splendente ac si vernice oblenente, subinde rubente, frondibus seu foliorum alis per intervalla crebra vestito, uti sunt & rami, qui si reclinati ut sepe terram attingant radices plerumque agunt. Frondes seu foliorum alæ bicompositæ sunt, ut in spinola secundæ Breyin. primò ex duobus tribusve alarum seu suffraginum paribus, pediculis brevibus, crassis mediæ costæ adnexis; deinde suffragines dicti seu foliorum totaliū alæ ex foliolorum seu pinnularum paribus sedecim, octodecim, aut etiam viginti, & fortasse etiam pluribus. Sunt autem pinnulæ hæ angustæ, glabræ, glaucæ, aut obcuris virentes, per margines æquales, in acutos mucrones terminatæ, nullâ in extrema alâ impari pinnulâ: dum venellæ sunt rubent aut purpurascunt, qui color in plenam maturitatem adparatum marginibus durat. Ex frondium fede pediculus exurgit lescantialis, nudus, cujus cacumini insident flores tubulosi in spicam Pimpinellæ instar globulam condensati. His evandis apparent siliquæ novem, decem, pluresve simul junctæ, unciales, membranacæ, fuscæ, compressæ, à Genistæ siliquis haud multum abhorrentes, tot in utroque latere extrinsecus tuberculis præditæ quot semina numerantur intrinsecus, quæ nigra, forma & circulis *Æchynomenes* spinolæ secundæ paria. Ja. Zanoni semina gigantis seu vineæ similis fed mi-

nora,

nora, nonnihil compressa, lucida, valde dura, colore castaneo [verius ex spadiceo nigricante.] Idem accuratius florum spicas seu globulos describit his verbis. *Verius* summos caules & ramos, Septembris mensis, è foliorum sinubus singulis singulos exierit oblongos pediculos, uno vel altero foliolo, diversè à reliquis figuræ, nimirum cordiformi donatis, summo fastigio capitulum granularum viride, quod postea in luteum mutatur, sustinentes. Excrefcens paulatim capitulo granula inferiora paulo aperuntur & sunt florum calices, quibus exicatis superiora gradatim explicantur, ut nunquam plius media parte capituli florida appareat. Sunt autem stiloculi in quatuor vel quinque dentes seu angulos secti, habentque in medio multa filamenta seu *flammula* è luteo albicantia, apices minus, subrotundus coloris obscuri & odoris tenuis sustinentia.

Plantæ hujus semen ex insula Barbados, ubi sponte oritur, quotannis in Angliam mittitur.

Loc.

- * 7. *Æchynomene mitis* secunda seu Herba *casta* *Zeiliana* siliquis latis, compressis, minoribus Breyin.

Brey.

Hujus siliquam duntaxat habuit J. Breyin, quæ cum quinq. aliis uni adnata fuerat pediculo: erat autem ex spadiceo fusca, nullis articulis intercepta. Herbe castæ primæ perquam similis, ut & loemen; ex quo D. Sze propullulavit plantam, Mimosa minoris haud abhinc facie & motu.

- * 8. *Æchynomene mitis* *Americana* foliola *Acaciae* angustioribus, siliquis longis angustis, semine quadrangulis Breyin. *Mimosa spuria* *Fernambucensis*, dicta *Mimosa Italica* Zanoni.

Neque statuta & magnitudine, neque foliorum figura à reliquis Mimosis differt. Folia duntaxat nonnihil tenuiora sunt, superna parte perfectè viridia, infernâ pallidiora. Caulis plerumque sequicubitale altitudinem assequitur, prope terram fibrosum.

Differt à prima specie seu Mimosa spinola *Fernambucensis* Zanoni, 1. Parvitate totius plantæ, præcipue foliorum. 2. Quod folia tactu non se comprimant illius in modum. 3. Siliquis longis, tenuibus, mucronatis, caulis spinis destitutis, quo differt à mimosa quartâ Zanoni, cujus siliquis sunt etiam tenues & longæ, verum caulis spinosi.

Hæc à multis aliis variis locis familiaris facta est, adeo ut advena & peregrina jam non habeatur planta in his regionibus, unde & nomen *Mimosa Italica* adepta est.

Pleniorum omnium ejus partium descriptionem qui desiderat Jacobi Zanoni historiam petat.

- * 9. *Æchynomene mitis* *Americana* foliola *Acaciae* brevioribus Breyin.

Brey.

Arbutula est rarissima, in *Cocceæ* insula nascens, Frondibus *Acaciae*, in quibus folia breviora, pedunculis longioribus, quam in reliquis *Æchynomenes* generibus insidentia cernuntur. Globulos uberimos, *Æchynomenes* spinolæ 3. Breyin. finilimos, *flosculi* verò majoribus, elegantioribus paucioribusque compositos gerit. Siliquarum figura nos latet, inquit Descriptionis autor Jac. Breyin.

10.

Frutex pavonis sive *Crispa* *pavonina* *Sinenfium* Breyin. Foliis ramosi cum hoc genere convenit, floribus cum sequente.

Brey.

Frutex hic cortice levi, præprimis in junioribus purpuratus, in *Ambo* insula aliisque Indiarum locis ad quingentos cubitorum altitudinem affurgit: Frondibus purpureis spithamæ longitudinis, sub origine spinam hami modi incurvam habentibus alterna vice inumbratis, quæ per certas distantias suffraginibus quinque, septem, pluribus paucioribusve, in quolibet latere biuncialibus sunt præditæ, purpurei item coloris, aculeolumque etiam purpureum sub singularum exoritur monstrantibus. In harum suffraginum unaquæque octo, decem, duodecim, vel quatuordecim foliola obversantur Coluteæ Scorpionis venosiora, pari semper numero filii mucro opposita, ita ut nullum Suffraginis exremum cludeat. Floribus exornatur incomparabilis suavitatis, de quibus in ramorum summitatibus plures subinde quam quinquaginta, *spicam* longam spectabilem efformantes numerare licet, illorum quilibet triuncialis petolo purpureo, inferius juxta sedem spinulâ, & superius geniculis æquidistantibus donato suffulcitur, ac Castia in modum Brasiliensæ, in globulo ante perfectionem celatur utriculo; quing. ex obsoleto purpurascens folioli composito, quorum infimum carinatum, extrema parte inflexum veluti cucullus super reliqua minora relapinatur, atque *florem* in illis reconditum venustissimum cum explicatur petalis quinque, & purpureo rubentibus & ex auro fulgore variegatis constantem oculis. Singulorum in medio *floræ* stant decem, purpureæ, longissima, sursum versus reflexa, flaventes in *ovarii* densissima, inter quæ *stylus* custoditur proluxus & crassus, tandem in *siliquam* à Pilorum haud nullum excedentem excrefcens, corosam, duram ex purpureo castaneis saturatis coloris, intrinsecus verò albam, ac valvulis spongiosis & crassis ex cinereo ferrugineis in novem vel decem separatas cellulas; quarum unaquæque *semen* Ceratæ simile continet, olivacei coloris, cum tempore ex spadiceo rufum seu fuscum, circularibus lineis densissime cinctum, quod ex pedunculo in margine siliquæ supremo dependet.

SECTIO TERTIA.

Plantæ Æschynomææ foliis pinnatis tantum, non ramosis, floribus vel papilionaceis vel pentapetalis.

CAP. I.

Mimosa non spinosa major Zeilanica Breyn. Dyakiale Cingalesium D. Hermans.

D. Syn.

Radicem firmatè rotundà & subrulsâ, quæ paulo infra terræ superficiem in tres quatuorve partes finditur, & rursus postquam profundius delituerit, in plures subdividitur, paulatimque in capillamenta coloris albicantis definit. Huic innititur *caulis* rotundus, concavus, mollis & tener, coloris dilutè virescentis, cui alterno ordine adnascuntur *folia* longa, ex plurimis alis lateribus, nervo medio intercurrente constata, pari modo ut in aliis Mimosis liquet, nisi quod folium hocce angustius, ac non ramulosum, & tota planta præterea diluoreni colorem obtineat, sensuque obtusior sit prævita. Iuxta foliorum exortum flores enascuntur papilionacei, nunc singulares, nunc bini ternive, pediculis brevioribus inherentes, figurâ quantum ex sicca planta colligere datum ad Genistæ flores propemodum accedentes, colorisque lutei vel auri, labello autem inferiore hirsuto. Hiæ succedunt *siliquæ* angustæ, compressæ & articulatae, trium unciarum utplurimum longitudine, quinque vel sex *seminibus* internodiis distinctâ continentes, quorum numerum externè facile quis distinguat, cum non solum foras promineant, sed & is in locis ubi conspiciuntur semina, siliqua planè sit aspera & scabiosa, articulationibus præterea, quæ ea distinguunt, tam teneris, ut si vel leviter tantummodo tractentur, facili negotio à se invicem separentur: siliquæ extremitatibus super appendiculâ quædam ut plurimum adhæret capillacea. *Semen* ipsum Lentis fermè est magnitudine, coloris ex griseo vel subfusco flavescens & exactè renis figuram exhibens, pari modo ut in Sparcio monospermio altero C. B. videre licet.

Calorem intensum & solum apprimè humidum amat.

CAP. II.

Herba viva Hist. Lugd. Acoftæ Pax.

Acofta.

Nonnulis Afriæ locis planta quædam invenitur, vulgò *Herba viva* nuncupata, à circumforaneis illis *foques* appellatis *Herba amra*, ab Arabibus & Turcis *Sulac*, & à Persis *Sulique* dicta. Exilem habet *radicem*, à qua supra terram exiliunt octo ramuli, (costræ potius) duos digitos longi, *folia* utrinque è regione digestis, & inter se respondentibus onulsi, quæ utplurimum ad Ervi folia accedunt, nec dissimilia foliis Polyodii, sed longè tenuiora, itémque levia, & grato virore oculos pascientia, uti Tamarindorum folia. E modo capite radices profluunt pediculi quatuor, foliis vix longiores, *floræ* singuli suum sustinentes flavum, aspectu pulcherrimum, minorum Caryophyllorum floribus similem, sed sine odore.

Nascitur nonnullis Afriæ locis calidis & humidis.

Hæc Planta singularis est & ab aliis Æschynomænis longè diversa. Integram ejus historiam vide apud Acoftam. Herba est magica & ad amatoria celebratur.

CAP. III.

* 1. *Chamaecrista pavonis Brasiliæna siliquâ singulari Breyn.*

Breyn.

Eadem panè quâ mimosa spinosa secunda Breynii facie procreavit, quanquam minus, nec adeo ramosum, & nullo aculeorum vallo munitum. *Caulis* namque ex sua radice fundit quadrangulares rubentes, spinarum penitus expertes, & ad singulas foliorum alas modo in hanc, modo in illam partem inflexos, ac geminatis, latis, in acutum desinentibus, nervosis circumque pilosis auriculatos appendiculis: inter quas *folia* alternatim exornantur palmaria, pennata, seu ex innumeris, pallidè virescentibus foliolis, Acaciæ haud parùm amulantibus, trinerviis, uni costræ adnatis, sibi invicem oppositis congesta, vespere se complicantibus & mane illucescente Sole se aperientibus reliquorum hujus generis more. E foliorum alis solitariis plerumque tantum, tener & oblongus exit pediculus, cui Flores insidet amoenus, Sophera Alpini quadruplo minor, subrubicundique coloris, petalis quinque acutioribus compositus; cupis in medullis corniculatum falcatum, laminae densâ hirsutum Hamula inter multa ludit; quod collapsò postmodum flore hirsutem suam exuens in *siliquam* efformatur pulchram, angustam, sextaxalem, breviorémve Cristæ pavoninæ, sed nigerrimam, cum pluribus intus membranulis, veluti parietibus intergerinis in diversâ concameratione, singulis seminibus singulis repletis, displicatur.

2. *Herba*

2. *Herba mimosa spuria seminibus quadratis.*

Cauliculus surrigit dodrantales, teretes, graciles, satis rigidos, erectos, acumine tamen nutante, rubicundatos, hirsutos, ab imo statim ramosos, ramulis alternis è foliorum alis exentibus: imi tamen ramuli ex adverso bini in singulis plantis oriuntur. *Folia* per intervalla crebra, hinc inde singula, caulis per totam longitudinem ab imo ad summum ulque adnascuntur, alata Vicie alicuius in modum, è pluribus pinnularum oblongarum obscurarum conjugationibus composita [decem interduum aut duodecim numeravimus] per margines aequalia, glabra, supernè viridia, infernè glauca, brevibus pediculis fulta cum auriculis acutis hinc inde ad exortum rachos cauli adnascuntibus. Versus fummos caules ex alis foliorum [alitis ex parte caulis inter duo folia media] exsunt *floræ*, tres plerumque simul, pediculis tenuibus femuncialibus sustentati, calyci è sex segmentis in longos & acutos mucrones exentibus composito includi, pentapetali, petalis obtusis, flavi, magnitudine & colore florum Alcyri aut Chamaecisti, cum plurimis intus staminibus seu corniculis crassis, erectis & stylo in medio.

Huic perisimilis est, si non eadem, Chamaecrista Pavonina Americana siliquâ multiplici Breynii, quam sic describit,

Breyn.

Venustate ac concinnitate priori [Chamaecristæ pavoninæ Brasil. siliquâ singulari] in multis cedat. *Caulis* habet rotundum, striatum haud inflexum, ramos multos, pilis tenerissimis pubescentes ferentem. Horum alæ quam illius breviores, earumque foliola pauciora ac ampliora. *Mimosa* spinosæ secundæ Breyn. foliorum lobulos superantia, & aversa parte lubrificata. *Flos* dimidio minor quam Brasiliæna, & copiosius in singulis alarum sinibus, pediculo breviorè fultus; quo evanescente succedit *siliqua* nigricans, Brasiliæna angustior, magisque compressa, ac in plures indem concamerationes divisa, *semen* continens quale est Brasiliæna, sed minus.

In Americana insula dicta *Curacao* oritur. Nobis descripta ex semine Londino accepto, colore spadiceo, figurâ quadratâ aut rhomboide, enata est. Siliquas non vidimus, nec enim eas in hortulo nostro perfecti. Semen quotannis ex insula *Barbados* una cum Plantæ sensitivæ & humilis dictæ seminibus in Angliam delatum est.

Lucu.

FINIS.

De ICONIBUS Sculptendis Admonitio.

Cum accuratè specierum Icones non tantum ad Historiam Stirpium exornandam, sed etiam ad descriptiones illustrandas, ut à quibusvis etiam rudioribus & fastidiosis facile intelligi & comprehendere queant, summo opere conducant: ne Opus hoc tam necessarius administrandis destituatur, Typographus & Bibliopole, quorum Typis & Impensis excudî capsum est, decreverunt, quam elegantius & accuratius, vel ex figuris ad vivum delineatis, vel ex optimis exemplariis excusis, à præstantissimis Chalcographis expressis Icones quanta fieri possent festinatione adjicere & evulgare, modo sumptus ne deficiant. Quod ne fiat, generosos atque huic studio devotos, ejus faventes orant ut Societatem Operis veniant, & ad sumptus sublevandos modico ære initio deposito in partem pretii pro uno pluribusve exemplariis, cum jam absoluta & tradita sint, persolvendi, inceperunt suam promovere dignetur.

Ne vero Mecænes suos immoedici collationibus nimium gravent, aut longa expectatione fatigent, figuras per partes edere statuerunt, singulis tribubus seorsim exhibitis, nec præ sequenti tribu symbolum petere, priusquam antecessens peracta & contributoribus tradita fuerit.